Η

ΤΗΣ

ΤΡΙΤΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

002
ΠΡΒ
Α' ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗ
1843-1844

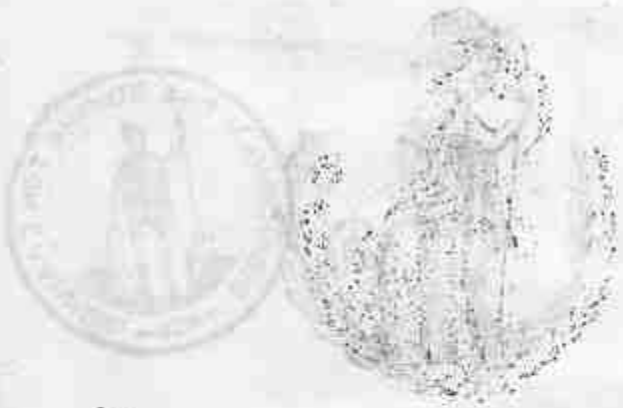

Η
ΤΗΣ
ΤΡΙΤΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Α'.

Τῆς 8 Νοεμβρίου.

Σήμερον τὴν 8 Νοεμβρίου 1843, ἡμέραν δευτέραν, ὥραν 11 π. μ. συνελθόντες οἱ Κύριοι πληρεξούσιοι, οἱ λαβόντες τὰ εἰσιτήρια, ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου, ἐξελέξαντο Πρόεδρον, τὸν πρεσβύτερον αὐτῶν, τὸν Κ. Πανοῦτσον Νοταρᾶν, καὶ Γραμματέα τὸν νεώτερον, Κύριον Σ. Κοπανίτσαν, διὰ τὰς προκαταρκτικὰς συνεδριάσεις. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐψάλη ὁ ἁγιασμὸς, καὶ ἐδόθη, ὁ ἀκόλουθος ὅρκος.

« Ὀμνύω ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος, νὰ ἐκπληρώσω τὰ » ἱερὰ τοῦ Πληρεξουσίου ἔργα, πιστὸς εἰς τὴν Πατρίδα καὶ εἰς » τὸν Συνταγματικὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνα, νὰ μὴ » προβάλω μήτε νὰ ψηφίσω τι ἀντιθαίνον εἰς τὴν πεπεισθησίν » μου, ἀλλὰ νὰ συντελέσω εὐσυνειδότως εἰς τὴν σύνταξιν τῶν » θεμελιωδῶν θεσμῶν, δι' ὧν θέλουν ἐξασφαλισθῆ τὰ δικαιώματα » καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ τε Ἔθνους μου, καὶ τῆς Συνταγματικῆς » Μοναρχίας.

Ὁ Κ. Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος λαβὼν τὸν λόγον ἐν ὀνόματι τοῦ Προέδρου, παρετήρησεν ὅτι, ἐπὶ τῆς σημερινῆς συναθροίσεως σκοπὸν ἐχούσης μόνον τὴν τελετὴν τῆς ἐνάρξεως, δὲν δύναται νὰ γίνῃ κἀμμία συζήτησις ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἀνέθεσεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὁλομελείας τῆς Συνελεύσεως· θέλουν δὲ μόνον, οἱ λαβόντες τὰ εἰσιτήρια πληρεξούσιοι, ὑπογράψει τὸν ὅρκον. Παρατηρεῖ δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι ὁ σημερινὸς ὅρκος δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ κἀνὲν ἐμπόδιον εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως, ὡς μὴ προδικάζων τὰ ζητήματα. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν πρότασιν.

Ακολούθως επροχώρησεν εἰς τὴν κλήρωσιν τῆς δεκαμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἥτις μέλλει νὰ ὑποδεχθῇ τὸν Βασιλέα· ἀνεγνωρίσθησαν δὲ ὡς τοιοῦτοι, οἱ Κ.Κ. Σπυρίδων Λογοθετόπουλες, Δ. Βουδούρης, Ἰωάννης Σουλιναραῖος, Σ. Τριανταφύλης, Σ. Μήλιος, Διομήδης Κυριακός, Μ. Μάνος, Γ. Δερνιτζιώτης, Μ. Σολωμὸς, Γ. Μεγαπάνος.

Π. Νοταρᾶς.
Π. Μαυρομιχάλης.
Σ. Παππαλεξόπουλος.
Γ. Κουντουριώτης.
Β. Χρηστακόπουλος.
Ι. Κωλέττης.
Α. Μοναρχίδης.
Δ. Καλλέργης.
Δ. Μανσόλας.
Π. Γ. Ῥόδιος.
Ἀναστάσιος Λοιδωρίκης.
Ν. Κριεζώτης.
Θ. Γρίβας.
Ἀνδρέας Λόντος.
Α. Μαυροκορδάτος.
Κ. Κανάρης.
Λ. Μελᾶς.
Σ. Καλογερόπουλος.
Ῥήγας Παλαμίδης.
Ἀντ. Γεωργαντᾶς.
Ῥ. Τζόρτς.
Κ. Ζωγράφος.
Σ. Τρικούπης.
Μακρυγιάννης.
Ἀνδρέας Ἴσκος.
Ν. Μαυρομμάτης.
Κ. Ν. Δόσιος.
Β. Θιαγένης.
Ἰωάν. Φλήμων.
Α. Πάϊκος.
Γαλάνης Μεγαπάνου.
Ν. Πιεράκος.
Γ. Γλαράκης.
Ἰωάν. Φαρμάκης.
Γ. Κώστας.
Διομήδης Κυριακοῦ.
Δ. Παππανικολῆς.
Δημήτριος Πετροπουλάκης.
Γεώργιος Πετρόπουλος.
Α. Πετζάλης.
Ν. Πρασακάκης.
Ε. Σῖμος.
Φ. Γρίβας.
Τσανετάκης.
Α. Γιαννίτσης.
Κ. Γαλῆς.
Κ. Κωστάκης.
Γ. Διοβουνιώτης.
Γεώργιος Βασιλόπουλος.
Δ. Πουλικάκος.
Ν. Τζέλιος.
Α. Α. Σωτηρίου.
Μ. Ι. Μιχαλόπουλος.
Ν. Πονηρόπουλος.
Α. Μπερῖκος.
Γ. Ντερνιτσιώτης.
Ν. Γ. Ἰγγλέσης.
Γ. Π. Ἡλιόπουλος.
Σταῦρος Βλάχος.
Φ. Πουλόπουλος.
Δ. Τσάμ. Καρατάσος.
Ματθαῖος Πρωτοπαπαδᾶς.
Δ. Καλλιφρουνᾶς.
Ν. Γούναρης.
Ι. Βασιλείου.
Π. Ψάθης.
Α. Ἀποστολίδης.
Στάμος Νάκος.
Βασίλειος Ν. Ὀρλόφ.
Γ. Μπάστας.
Α. Κοντάκης.
Ἰωάν. Οἰκονόμου.
Διαμαντὴς Ν. Ὀλύμπιος.
Ν. Καρφιοτάκης.
Κ. Βρυζάκης.
Π. Σωτηρόπουλος.
Κ. Ζέρβας.
Κ. Στάϊκος.
Α. Καρνέσης.
Μ. Ἰατρός.
Ἐμ. Μελετόπουλος.
Χ. Οἰκονομίδης.

Σπυρίδων Λογοθετόπουλος.
Μ. Α. Γρηγοράκης.
Δ. Μπιρπίλης.
Δ. Φαλκίδης.
Ἀναγνώστης Παππᾶ Τζώρης.
Μ. Α. Τσαμαδός.
Α. Ἀνδρούτζος.
Δ. Βούλης.
Σπυρίδων Πάγκαλος.
Β. Νικολαΐδης.
Δ. Μπουδούρης.
Στέφανος Χρηστέας.
Κοῦστας Μάκος.
Χ. Ζαχαριάδης.
Γ. Α. Περωτής.
Ἐμ. Χ. Τζοῦγλος.
Θ. Μαρκεζίνης.
Δ. Π. Δημητρακόπουλος.
Α. Π. Ἰωάννου.
Ν. Πανοριᾶς.
Α. Ἐγκολφόπουλος.
Κώστας Χ. Παναγιώτου.
Γκίκας Γ. Γκιώνης.
Ἰ. Σουλιναραῖος.
Χρῆστος Βλάσης.
Δ. Λ. Ζῶτος.
Α. Καλαμογδάρτης.
Χ. Σισίνης.
Κωνσταν. Λ. Δουζίνας.
Ἰάκωβος Παξιμάδης.
Ν. Α. Βιτάλης.
Γ. Σ. Κριεζῆς.
Νῖκος Θέου.
Α. Γρηγοριάδης.
Ι. Γρηγοράκης.
Σ. Β. Τριχᾶς.
Κ. Τζερτίδης.
Χ. Δημητρίου.
Ι. Τομαρᾶς.
Γ. Γρυπάρης.
Π. Παρμπιτζιώτης.
Α. Χ. Λόντας.
Γ. Δακός.
Ι. Πιτάρης.
Ι. Κ. Δαμιανός.
Δ. Κυριακίδης.
Δ. Περούκας.
Ἐμ. Σπυρίδωνος.
Μιχ. Σολωμός.
Ἀναστ. Λόντος.
Σ. Τριανταφύλης.
Δ. Ν. Δρόσος.
Π. Ι. Χαλκιόπουλος.
Κ. Μπότσαρης.
Α. Μαυρομιχάλης.
Α. Μεταξᾶς.
Μ. Σχινᾶς.
Σ. Μήλιος.

Ὁ Πρόεδρος Π. ΝΟΤΑΡΑΣ

Ὁ Ἀττικῆς ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Ὁ Γραμματεὺς καὶ πληρεξούσιος Σ. Κοπανίτσας.

Περὶ τὰς 2 μ. μ. ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀναβαίνει τὸν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ Θρόνον. Παρόντων δὲ τῶν Κ. Ἀντιπροσώπων τῶν Συμμάχων καὶ Φίλων Δυνάμεων ἀναγινώσκει τὸν ἀκόλουθον λόγον Του, καὶ κηρύττει ἀνεωγμένην τὴν Συνέλευσιν.

ΛΟΓΟΣ

Ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως εἰς τὴν ἔναρξιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

τὴν 8 Νοεμβρίου 1843.

Κύριοι Πληρεξούσιοι τοῦ Ἔθνους·

Ἐμφανίζομαι εἰς τὸ μέσον ὑμῶν μὲ τὴν εὐφροσύνην πεποιθη-

σιν, ὅτι ἡ Συνέλευσις αὕτη θέλει εἶσθαι ἀγαθοῦ πρόξενος εἰς τὴν φιλτάτην ἡμῶν Ἑλλάδα.

Ἐξ αὐτῆς τῆς καθιδρύσεως τῆς Βασιλείας διάφοροι ἐλεύθεροι θεσμοὶ ἐτέθησαν, σκοπὸν ἔχοντες νὰ προπαρασκευάσωσι τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ τελειωτικοῦ Συντάγματος. Ἐλευθέρα δημοτικὴ θεσμοθεσία, ἐπαρχιακὰ συμβούλια, ὁρκωτὰ δικαστήρια, ὑπῆρξαν πρόδρομοι τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος.

Ἤδη πρόκειται νὰ ἐπιθέσωμεν εἰς τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο τὴν κορωνίδα διὰ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ καθιερώσεως τοῦ Συντάγματος.

Ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ὑψίστου ἂς ἐνώσωμεν ἤδη τὰς προσπαθείας μας διὰ τὴν σύστασιν θεμελειώδους Νόμου ἁρμόζοντος εἰς τὰς ἀληθεῖς χρείας καὶ περιστάσεις τοῦ Κράτους καὶ ἐπιτηδείου νὰ προάγῃ καὶ ἀσφαλίζῃ τὰ δίκαια συμφέροντα ἑκάστου.

Ναί! Ἂς βασιλεύῃ ἐν ἰσχύϊ ἡ σοφία καὶ δικαιοσύνη καὶ ἂς περιζώσῃ ὅλους Ἡμᾶς ὁ κοινὸς δεσμὸς τῆς ἀγάπης.

Σχεδιάζοντες τὸ Σύνταγμα τῆς κοινῆς Ἡμῶν Πατρίδος ἂς μὴ ῥεδολευθῶμεν περὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους παραχωρήσεις, ἀλλ' ἂς ἐμψυχώσῃ καὶ ὁδηγήσῃ Ἡμᾶς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο μόνη ἡ κοινὴ ἐπιθυμία τοῦ νὰ προαγάγωμεν καὶ στερεώσωμεν τὴν εὐτυχίαν τοῦ Κράτους.

Γνωρίζετε, Κύριοι, τὴν πρὸς τὸ Ἔθνος ἀγάπην Μου, τὴν ὁποίαν εἰς κάμμίαν περίστασιν δὲν ἀπκρνήθην. Αὕτη μὲ κάμνει νὰ μὴν ἐπιθυμῶ μήτε μεγαλητέραν μήτε μικροτέραν ἐξουσίαν παρ' ἐκείνην, ἥτις εἶναι ἀναγκαία πρὸς τὴν ἀσφάλειαν καὶ εὐημερίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἂς συνομολογήσωμεν πρὸς ἀλλήλους συνθήκην, τῆς ὁποίας ἡ σκοπιμότης νὰ φέρῃ τὰ ἐχέγγυα τῆς διαμονῆς αὐτῆς καὶ διαρκείας.

Ὅλος ὁ πολιτισμένος κόσμος ἀτενίζει εἰς Ἡμᾶς τοὺς ὀφθαλμούς του, ἡ δὲ ἱστορία θέλει κρίνει τὸ ἔργον Μας ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ.

Πεπειθὼς εἰς τὸν ἔμφρονα πατριωτισμόν σας ἀνοίγω τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν.

Ἡ Εὐδοκία τοῦ Θεοῦ εἴθε νὰ ἀναδείξῃ αὐτὴν σωτήριον καὶ ὠφέλιμον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τῆς Ἑλλάδος ἡ εὐημερία εἶναι ἡ εὐχή μου εἶναι ἡ δόξα μου.

Ὁ Βασιλεὺς ἀναχωρεῖ·

Ὁ Κ. Πρόεδρος ἀναλαμβάνει τὴν θέσιν του καὶ ἡ Συνέλευσις προχωρεῖ εἰς προκαταρκτικὰς διασκέψεις. Προτάσεως δὲ γενομένης περὶ διορισμοῦ πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, σκοπὸν ἐχούσης

τὴν σύνταξιν τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως καὶ περὶ ἑτέρας ἐπιτροπῆς διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ κανονισμοῦ τῆς Συνελεύσεως, καὶ ἀντικρουσθείσης, ὡς μὴ ἐξαρκούντως τοῦ χρόνου, ἡ συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ συνέλθῃ ἄλλην ἡμέραν· ὁ δὲ Πρόεδρος ἐπροσδιώρισε τὴν αὔριον, ἤτοι τὴν 9 Νοεμβρίου ἡμέραν τρίτην, ὥραν δὲ συναθροίσεως τὴν 10 π. μ. Μόνον δὲ ἀντικείμενον τῆς αὐρινῆς Συνόδου θέλει εἶσθαι ἡ ἐκλογὴ τῶν δύο ἐπιτροπῶν.

Ὁ Πρόεδρος κηρύττει διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν καὶ οἱ Κ. Πληρεξούσιοι ἀποσύρονται.

Ὁ Πρόεδρος Π. ΝΟΤΑΡΑΣ.

Ὁ Γραμματεὺς Σ. Κοπανίτσας.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Β'.

Τῆς 9 Νοεμβρίου.

Σήμερον τὴν **9** Νοεμβρίου **1843**, ἡμέραν τρίτην καὶ ὥραν **11** π. μ. εἰσελθόντες οἱ ἔχοντες εἰσιτήρια πληρεξούσιοι εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Βουλευτηρίου λαμβάνουν τὰς θέσεις των. Ὁ Κύριος Πρόεδρος ἀναβαίνει τὴν ἕδραν του, καὶ ὁ Κύριος Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν Κ. Πληρεξουσίων. Παρευρίσκονται δὲ **135** τὸν ἀριθμόν.

Ὁ Κ. Πρόεδρος κηρύττει νόμιμον τὴν Συνέλευσιν, ὡς παρευρισκομένων τῶν δύο τρίτων, καὶ ἡ συνεδρίασις ἄρχεται.

Τινὲς τῶν Κυρίων πληρεξουσίων προτείνουν νὰ προχωρήσῃ ἡ Σύνοδος εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν δύο ἐπιτροπῶν, κατὰ τὰ προαποφασισθέντα εἰς τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν, ὡς μὴ ὑπάρχοντος λόγου ἀναβολῆς, καὶ γνωμοδοτοῦν νὰ ἐκλεχθῇ πρῶτον ἡ διὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἀπαντήσεως τοῦ λόγου τοῦ Βασιλέως ἐπιτροπή. Τὴν πρότασιν ταύτην ἀντέκρουσαν ἄλλοι τινὲς τῶν Κ. πληρεξουσίων, παρατηρήσαντες, ὅτι, σκοπὸν ἐχούσης τῆς ἀπαντήσεως τὴν ἐξήγησιν τῶν αἰσθημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ πρὸς τὸν Μονάρχην του, ἀντίκειται καὶ εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ εἰς τὸ δίκαιον ἡ ἐξήγησις αὕτη νὰ γείνῃ ἐν ἀπουσίᾳ πολλῶν πληρεξουσίων, μὴ ἐξελεγχθέντων ἔτι ἀπὸ τὴν ἐπιτροπήν, καὶ μάλιστα πληρεξουσίων, ἀντιπροσωπευόντων τὰς πολυπληθεστέρας τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχίας.

Εἰς τὴν παρατήρησιν δὲ ταύτην ἀντεπαρατηρήθη, ὅτι καὶ ἂν ἐκλεχθῇ ἐπιτροπὴ καὶ συνταχθῇ ἡ ἀπάντησις, δὲν θέλει διευθυνθῇ εἰς τὸν Βασιλέα, πρὶν ἢ ἐκκαθαρισθῶσιν ἅπαντες οἱ πληρε-

ξούσιοι, καὶ ζητήσαντες, τὴν ἐγκρίνωσιν ἢ τὴν ἀποδοκιμάζωσι διὰ τῆς πλειονοψηφίας. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τίποτε δὲν θέλει γείνει πρὶν ἢ ἅπαντες οἱ φιλονεικούμενοι ἤδη ἐξελεχθῶσι καὶ λάβωσι τὰς ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ ἕδρας των.

Πολλῶν δὲ ὑπὲρ καὶ κατὰ λεχθέντων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ὁ Κ. Πρόεδρος κηρύττει τὴν συζήτησιν πεπαυμένην, καὶ θέτει τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν. Φανερᾶς δὲ τῆς ψηφορίας γενομένης διὰ τῆς ἀναστάσεως τῆς χειρὸς, ἡ πρότασις ἀπερρίφθη διὰ τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας καὶ ἡ ἐκλογὴ αὕτη ἀνεβλήθη διὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

Μετὰ δὲ τοῦτο ἐγένετο ἡ πρότασις περὶ ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῆς δευτέρας ἐπιτροπῆς διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ κανονισμοῦ τῶν συνεδριάσεων, μὲ τὴν παρατήρησιν, ὅτι, ὄχι μόνον τίποτε οὐσιῶδες δὲν ἔχει νὰ πράξῃ ἡ ῥηθεῖσα ἐπιτροπὴ, συντάττουσα τὸν κανονισμὸν, ἀλλ' εἶναι μάλιστα ἐπάναγκες νὰ συνταχθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερα, διὰ νὰ δύναται ἡ Σύνοδος νὰ προχωρῇ ἐν τάξει εἰς τὰς συζητήσεις της, αἵτινες καταντοῦν δύσκολαι ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεώς του. Ἀντιπαρατηρησάντων δέ τινων τῶν Κυρίων πληρεξουσίων, ὅτι καὶ τοῦτο πρέπει νὰ γείνῃ ὁμοῦ μὲ τὴν ἐκλογὴν τῆς ἄλλης ἐπιτροπῆς, διότι ἄλλως θεωρεῖται κατακερματισμὸς τοῦ δικαιώματος τῶν ἐλλειπόντων πληρεξουσίων, νομιζομένων εἰς μὲν τὴν μίαν ἐκλογὴν ἀναγκαίων, εἰς δὲ τὴν ἑτέραν ὄχι, ὁ Κ. Πρόεδρος θέτει τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν, καὶ διὰ τῆς ἀπολύτου φανερᾶς πλειοψηφίας κατὰ τὸν παραδεχθέντα διὰ τὰς προκαταρκτικὰς συνεδριάσεις τρόπον, ἤτοι διὰ τῆς ἀνατάσεως τῆς χειρὸς, παρεδέχθη ἡ πρότασις τοῦ νὰ γείνῃ ἡ ἐκλογὴ τῆς δευτέρας ἐπιτροπῆς, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ἦναι πενταμελής.

Συζητήσεως δὲ γενομένης περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν, ἀπεφασίσθη νὰ γείνῃ διὰ ψηφοδελτίων, ὑποχρεούμενος ἕκαστος τῶν πληρεξουσίων νὰ σημειοῖ ἐπὶ τοῦ δελτίου του πέντε ὀνόματα, τὰ ὁποῖα ἤθελε νομίσει ἱκανὰ καὶ κατάλληλα διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην, τούτου δὲ γενομένου νὰ παραδίδονται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Γραμματέως, ὅστις, ἀφοῦ τὰ συνάξῃ ἅπαντα, θέλει τὰ ἀναγνώσει ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Συνόδου καὶ μεγαλοφώνως, καὶ θέλει σημειοῖ κατὰ στήλας τὰς ψήφους ἑνὸς ἑκάστου τῶν ὀνομάτων, τῶν ἐμφαινομένων εἰς τὰ ψηφοδέλτια. Οἱ Κ. πληρεξούσιοι ἔλαβον παρὰ τοῦ Γραμματέως τὰ ψηφοδέλτια, ἐνέγραψαν τὰ ὀνόματα, τὰ παρέδωσαν καὶ ἀνέλαβον πάλιν τὰς ἕδρας των. Ὁ Γραμματεὺς κατὰ τὸν παραδεχθέντα τρόπον κατέστρωσε

πρωτόκολλον τῆς ψηφοφορίας, καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος ἀνεδείχθησαν μέλη οἱ Κύριοι Ἀθανάσιος Πετσάλης διὰ ψήφων **73**, Ἀναστάσιος Λόντος διὰ ψήφων **51**, Γκίκας Δοκὸς διὰ ψήφων **49**, Κ. Κωστάκης διὰ ψήφων **42**, καὶ Σπῦρος Μήλιος διὰ ψήφων **41**.

Ἀναγνωρισθέντων δὲ τῶν ῥηθέντων Κ. πληρεξουσίων μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ὁ Κ. Πρόεδρος κηρύττει διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν καὶ προσδιορίζει ἡμέραν συνεδριάσεως τὸ προσεχὲς σάββατον, ἤτοι τὴν **13** Νοεμβρίου, ὥραν δὲ συναθροίσεως τὴν **10** π. μ.

Οἱ Κύριοι Πληρεξούσιοι ἀποσύρονται.

Ὁ Πρόεδρος Π. ΝΟΤΑΡΑΣ.

Ὁ Γραμματεὺς Σ. Κοπανίτσας.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Γ'.

Τῆς 15 Νοεμβρίου.

Σήμερον τὴν **15** Νοεμβρίου **1843**, ἡμέραν δευτέραν καὶ ὥραν **11** π. μ., συνελθόντες οἱ Κ. πληρεξούσιοι ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ κατὰ τὴν ἡμερούσιον διάταξιν διὰ τὴν συζήτησιν τοῦ κανονισμοῦ ἐκάθησαν εἰς τὰς θέσεις των. Ὁ Κ. Πρόεδρος ἀνέῳξε τὴν ἕδραν, καὶ ὁ Κ. Γραμματεὺς ἀνέγνωσε τὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν Κ. πληρεξουσίων.

Παρευρέθησαν εἰς τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν ἅπαντες οἱ λαβόντες εἰσιτήρια παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν ἐφοδιαστικῶν ἐγγράφων ἐπιτροπῆς. Ὁ Κ. Γραμματεὺς ἀνέγνωσε τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔγεινεν ἡ παρατήρησις παρά τινων τῶν Κ. πληρεξουσίων, ὅτι ἡ φανερὰ ψηφοφορία διὰ τῆς ἀνατάσεως τῆς χειρὸς καθιερώθη μόνον διὰ τὴν παροῦσαν συνεδρίασιν, καὶ ὄχι δι' ὅλας ἐν γένει τὰς προκαταρκτικὰς συνεδριάσεις. Τὴν παρατήρησιν ταύτην παρεδέχθη ἡ Σύνοδος.

Ἀκολούθως ἐγένετο ἡ παρατήρησις, ὅτι εἰς τὰ πρακτικὰ πρέπει νὰ καταχωρεῖται ἡ γνώμη ἑνὸς ἑκάστου κατ' ὄνομα.

Τὴν παρατήρησιν δὲ ταύτην ἀντέκρουσαν ἄλλοι ἐκ τῶν Κ. πληρεξουσίων, καὶ ἡ μέχρι τοῦδε ἐπικρατήσασα συνήθεια τὸ νὰ γράφεται μόνον τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συνεδριάσεων, παρεδέχθη διὰ τὰς προκαταρκτικὰς συνεδριάσεις παμψηφί.

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην ὁ Κ. Πρόεδρος κηρύττει τὴν

ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ ὁ Γραμματεὺς ἀρχίζει τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ κανονισμοῦ.

Προτάσεως δὲ γενομένης περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ λάβωσι τὸν ὅρκον οἱ τελευταῖοι παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς λαβόντες εἰσιτήρια πληρεξούσιοι μὲ τὴν αὐτὴν ἐπιφύλαξιν, τὴν ὁποίαν παρεδέχθησαν καὶ οἱ πρότερον ὁρκισθέντες, ὅτι δηλαδὴ ὁ ὅρκος δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ κανὲν ἐμπόδιον εἰς τὰς μελλούσας ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως, ὡς μὴ προδικάζων τι ζήτημα, ἐζήτησαν τὴν ὁρκοδοσίαν των.

Τὴν πρότασιν ταύτην παραδέχεται ἡ Σύνοδος τῶν Κ. πληρεξουσίων καὶ ὁ Πρόεδρος διατάττει τὴν ὁρκοδοσίαν.

Οἱ Κ. πληρεξούσιοι δίδουν διὰ τοῦ ἱερέως τὸν παραδεχθέντα ὅρκον, καὶ ὑπογράφουν τὸ πρωτόκολλον τῆς ὁρκοδοσίας.

Ὁ Πρόεδρος κηρύττει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως, καὶ ὁ Γραμματεὺς προχωρεῖ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ὅλου τοῦ κανονισμοῦ. Ἀκολούθως ἐπανέρχεται εἰς τὴν κατ' ἄρθρον ἀνάγνωσιν, καὶ ἡ συζήτησις τοῦ πρώτου ἄρθρου ἄρχεται.

Προτάσεως δὲ γενομένης περὶ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἄρθρου ἂν δηλαδὴ μετὰ τὸν κανονισμὸν πρέπει νὰ προηγηθῇ ἡ ἐξέτασις τῶν πράξεων τῆς ἐπιτροπῆς, ἢ αἱ ἀρχαιρεσίαι, πολλῶν δὲ ὑπὲρ καὶ κατὰ ῥηθέντων, καὶ σφοδρᾶς συζητήσεως γενομένης, ὁ Κ. Πρόεδρος θέτει τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν οὕτω « προεδρία ἢ ἔγγραφα » καὶ ἡ Σύνοδος παραδέχεται τὸ πρῶτον, τοὐτέστι τὸ νὰ προηγηθῶσιν αἱ ἀρχαιρεσίαι διὰ τῆς ἀπολύτου φανερᾶς ψηφοφορίας διὰ ψήφων **128** ἐναντίον **85**.

Μετὰ δὲ τὴν παραδοχὴν τοῦ νὰ προηγηθῶσιν αἱ ἀρχαιρεσίαι ἀποφασίσθη νὰ ἐξελεχθῶσιν ἀμέσως αἱ πράξεις τῆς ἐπιτροπῆς.

Μετὰ τοῦτο ἐγένετο ἡ πρότασις ἂν πρέπῃ νὰ ἦναι εἷς Πρόεδρος καὶ τέσσαρες Ἀντιπρόεδροι, καὶ μετὰ μικρὰν συζήτησιν παρεδέχθη ὁ εἷς τὸ ἄρθρον ἀριθμὸς, δηλαδὴ εἷς καὶ τέσσαρες. Παρεδέχθη δὲ ἐπίσης καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Γραμματέων.

Ὁ Πρόεδρος κηρύττει διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν καὶ προσδιορίζει τὴν ἐπιοῦσαν, ἤτοι τὴν **16** Νοεμβρίου ἡμέραν τρίτην καὶ ὥραν **10** π. μ. διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς συζητήσεως τοῦ κανονισμοῦ.

Οἱ Κ. Κ. Πληρεξούσιοι ἀπυσύρονται.

Ὁ Πρόεδρος Π. ΝΟΤΑΡΑΣ.

Ὁ Γραμματεὺς Σ. Κοπανίτσας.

Σήμερον τὴν **15** Νοεμβρίου **1843** ἡμέραν δευτέραν καὶ ὥραν **11** π. μ. παρουσιασθέντος τοῦ ἱερέως κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Προέδρου διὰ νὰ ὁρκίσῃ τοὺς μὴ λαβόντας τὴν προχθὲς τὰ εἰσιτήρια των πληρεξουσίους, οἱ Κύριοι πληρεξούσιοι ἔδοσαν τὸν ἀκόλουθον ὅρκον.

« Ὁρκίζομαι ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος, νὰ ἐκπληρώσω » τὰ ἱερὰ τοῦ πληρεξουσίου ἔργα, πιστὸς εἰς τὴν πατρίδα, καὶ » εἰς τὸν Συνταγματικὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνα, νὰ μὴ » προβάλω μήτε νὰ ψηφίσω τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν πεποίθησίν » μου, ἀλλὰ νὰ συντελέσω εὐσυνειδότως εἰς τὴν σύνταξιν τῶν » θεμελιωδῶν θεσμῶν, δι' ὧν θέλουν ἐξασφαλισθῆ τὰ δικαιώ- » ματα καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ τε ἔθνους μου, καὶ τῆς Συνταγ- » ματικῆς Μοναρχίας. »

Ν. Δραγούμης.	Σπῦρος Παπαπόρτης.
Χ. Καπετανάκης.	Γ. Λογιωτατίδης.
Α. Πίπας.	Α. Ἐλευθερίου.
Ν. Μπούκουρας.	Γιαννούλης Δομέστιχος.
Μελέτης Χ. Μελίτη.	Χ. Μηλιάννης.
Σ. Θεοχαρόπουλος.	Ι. Ν. Φλέσσας.
Εὐαγγέλης Μ. Κοντογιάννης.	Α. Πρωτοππαπᾶς.
Α. Ζυγομαλᾶς.	Δ. Γουβέλης.
Τζ. Χριστόπουλος.	Π. Αργυρόπουλος.
Ι. Κουμπαράκος.	Γ. Α. Ἀντωνόπουλος.
Σ. Α. Μεταξᾶς.	Χατζῆ Χρῆστος.
Κανέλλος Δελιγιάννης.	Κίτσος Τζαβέλας.
Γ. Αἰνιάν.	Ἀρ. Ῥέντης.
Δ. Κανελλόπουλος.	Π. Δαρειώτης.
Δ. Πλαπούτας.	Κ. Χαραμῆς.
Μ. Χ. Πρίμας.	Π. Καλαμαρειώτης.
Π. Ἀλεξίου.	Ἰωάννης Κρανιδῆς.
Γ. Νοταρᾶς.	Ν. Πετμεζᾶς.
Χρ. Χ. Πέτρου.	Δ. Λύγκρινοῦ.
Α. Ζωρογιαννίδης.	Δ. Ταρκαζίκης.
Β. Πετμεζᾶς.	Κ. Α. Αἰμπερόπουλος.
Α. Κίτζου.	Δ. Ζίμας Πέτροβας.
Στρατῆς Δελιγιαννάκης.	Β. Γ. Κιβέλος.
Γεώργιος Ἰωάννου.	Εὐ. Καραμπάτος.
Ἀριστ. Ἀναγνωσταρᾶς.	Π. Γεραλόπουλος.
Χ. Κλονάρης.	Ν. Γρηγοριάδης.
Ἡ. Δημητρακαράκος.	Ν. Ῥενιέρης.
Α. Μαρκέλος.	Ἰωάννης Ζαΐμης.
Ἄγγελος Γουζούασης.	Ν. Δαρειώτης.
Γρηγ. Πατριαρχίας.	Ι. Βελέντζας.
Α. Ν. Μόστρας.	Ι. Α. Σωμάκης.
Α. Πατριαρχίας.	Μ. Θ. Μπουρικάκος.
Χαράλαμπος Παππαπολίτης.	Π. Ι. Καπετανάκης.

Μ. Ἱερομνήμων.	Α. Λυκοῦργος.
Β. Δρόσος.	Β. Δημητρακόπουλος.
Ζ. Μαραγκός.	Σταμάτης Γεωργιάδης.
Νικόλαος Ἰουλίου.	Κ. Α. Κυριακός.
Μ. Ζανετάκης.	Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Α. Ῥενουάρδος.	Β. Κ. Ζερβάκος.
Α. Χαραλάμπης.	Κ. Ν. Λεβίδης.
Ν. Σταματελόπουλος.	Λύσανδρος Βιλαέτης.
Ζ. Μ. Μαυρογένης.	Χ. Περῤῥαιβός.
Ι. Κομπότης.	Μαρ. Κ. Μαρίνογλους.
Α. Βάγγελης.	Ἐ. Σχινᾶς.
Ι. Περίδης.	Ν. Ι. Σισίνης.
Κ. Ἀξελός.	

Ὁ Πρόεδρος Π. ΝΟΤΑΡΑΣ.

Ὁ Γραμματεὺς Σ. Κοπανίτσας.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Δ'.

Τῆς 16 Νοεμβρίου 1843.

Σήμερον τὴν **16** Νοεμβρίου **1843** ἡμέραν τρίτην, καὶ ὥραν **11** π. μ. συνελθόντες οἱ Κύριοι πληρεξούσιοι ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς συζητήσεως τοῦ κανονισμοῦ, κατὰ τὴν ἡμερούσιον διάταξιν, ἔλαβον τὰς θέσεις των.

Ὁ Κύριος Πρόεδρος ἀνέβη τὴν ἕδραν του, καὶ ὁ Κ. Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον, καὶ μετὰ τοῦτον τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως.

Ὁ Γραμματεὺς ἀναγγέλλει τὴν ἐμφάνισιν τινῶν ἐκ τῶν λαβόντων ἐσχάτως εἰσιτήρια, καὶ μὴ ὁρκισθέντων καὶ ἐρωτᾷ τὴν Σύνοδον ἂν πρέπει νὰ ὁρκισθοῦν ἐνώπιον τῆς Συνόδου, ἢ ἐνώπιον τοῦ Προέδρου, ἡ Σύνοδος ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς ἐνώπιον τῆς Συνόδου ὁρκοδοσίας των.

Ὁ Κύριος Πρόεδρος διέταξε τὴν ὁρκοδοσίαν των, καὶ οἱ Κύριοι πληρεξούσιοι ἔδωσαν διὰ τοῦ Ἱερέως τὸν παραδεχθέντα ὅρκον, καὶ ὑπέγραψαν τὸ πρωτόκολλον.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῆς Συνεδριάσεως καὶ ὁ Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ δεύτερον ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου παρατηρήσεως γενομένης, περὶ τοῦ ἂν μόνον ὁ Πρόεδρος πρέπει νὰ διορίζεται διὰ τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας, ἢ καὶ οἱ Ἀντιπρόεδροι, μετὰ μακρὰν συζήτησιν, ἀπεφασίσθη ὁ μὲν Πρόεδρος καὶ Ἀντιπρόεδροι νὰ διωρίζωνται διὰ τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας, οἱ δὲ Γραμματεῖς διὰ τῆς σχετικῆς· ἐὰν

δὲ μετὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν δὲν ἀναδειχθῇ ἀπόλυτος πλειοψηφία διὰ τὸν Πρόεδρον καὶ Ἀντιπροέδρους, τότε ψηφοφοροῦνται διπλάσια ὀνόματα μεταξὺ τῶν λαβόντων τὴν σχετικὴν πλειοψηφίαν, διὰ τὴν θέσιν τοῦ Προέδρου, καὶ ἐπομένως δι' ἐκείνην τῶν Ἀντιπροέδρων, καὶ μετὰ τὴν ἐπανάληψιν ταύτην τῆς ψηφοφορίας, ἂν δὲν σχηματισθῇ ἀπόλυτος ὑπὲρ τοῦ Προέδρου πλειοψηφία λαμβάνεται κατὰ τὴν τρίτην ἡ σχετική· ἐρωτήσεως δὲ γενομένης περὶ τοῦ ἂν δύνανται νὰ ληφθῶσι Γραμματεῖς καὶ ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τῶν Κυρίων πληρεξουσίων, ἀπεφασίσθη ὅτι οἱ Γραμματεῖς πρέπει νὰ ἦναι καὶ πληρεξούσιοι. Συνετάχθη ἐπομένως τὸ ἄρθρον 2 οὕτω. «Τοῦ μὲν Προέδρου καὶ Ἀντιπροέδρων ἡ ἐκλογὴ γίνεται δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας, τῶν δὲ Γραμματέων διὰ σχετικῆς. Ἂν μετὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν δὲν ἀναδειχθῇ, ὁ Πρόεδρος καὶ οἱ Ἀντιπρόεδροι ἐν ἀπολύτῳ πλειονοψηφίᾳ, τότε ψηφοφοροῦνται διπλάσια ὀνόματα ἐκ τῶν ἐχόντων τὰς περισσοτέρας ψήφους διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου ἰδιαιτέρως, καὶ ἐπομένως δ' ἐκείνας τῶν Ἀντιπροέδρων· κατὰ τὴν τρίτην ἀναγορεύεται Πρόεδρος καὶ Ἀντιπρόεδροι, οἱ λαβόντες σχετικῶς τὰς πλειοτέρας ψήφους· ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας ἀποφασίζει ὁ κλῆρος».

Ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ Γραμματέως τὸ ἄρθ. **3**, παρατηρήσεως δὲ γενομένης περὶ τοῦ ποῖος θέλει ἀντικαθιστᾷ ἐν περιπτώσει κωλύματος τὸν Πρόεδρον, ἀπεφασίσθη νὰ τὸν ἀντικαθιστᾷ ὁ ἀμέσως λαβὼν τὰς πλειοτέρας ψήφους Ἀντιπρόεδρος καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ τρίτον ἄρθρον.

Ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ Γραμματέως τὸ **4** ἄρθρον τὸ ὁποῖον παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις.

Ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρον **5** παρὰ τοῦ Γραμματέως, παρατηρήσεως δὲ γενομένης ὅτι ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου παρ' ὅλων τῶν ἐμφανισθέντων πληρεξουσίων ἀποκαθίσταται δύσκολος καὶ παραίτιος χρονοτριβῆς, καὶ συζητήσεως γενομένης περὶ τούτου ἀπεφασίσθη νὰ τροποποιηθῇ ὁ δεύτερος παράγραφος τοῦ ἄρθρου τούτου ὡς ἀκολούθως.

Αἱ συνεδριάσεις ἄρχονται συνήθως κατὰ τὴν **10** ὥραν π. μ. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἀναγινώσκεται παρὰ τῶν Γραμματέων ὁ ὀνομαστικὸς κατάλογος τῶν ἐμφανισθέντων πληρεξουσίων, ὅστις ὑπογράφεται παρὰ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν· οἱ ἀπόντες σημειοῦνται ὀνομαστί. Τὸ λοιπὸν μέρον τοῦ παραγράφου τούτου ἐνεκρίθη νὰ μείνῃ ὡς εἶναι εἰς τὸν κανονισμόν.

Ἀνεγνώσθησαν παρὰ τοῦ Γραμματέως τὰ ἄρθρα **6, 7, 8, 9,**

10, 11, 12, 13 καὶ 14 καὶ ἐνεκρίθησαν παρὰ τῆς Συνελεύσεως.

Ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρον 15, ἀπεφασίσθη νὰ ἀφαιρεθῇ ὁλοκλήρως, καὶ ἀφῃρέθη.

Ἀνεγνώσθησαν παρὰ τοῦ Γραμματέως τὰ ἄρθρα 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 καὶ 23 καὶ ἐνεκρίθησαν παρὰ τῆς Συνελεύσεως.

Ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρον 24 καὶ συζητήσεως μεγάλης γενομένης περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πληρεξουσίων, ὁ ὁποῖος ἀποκαθιστᾷ πλήρη τὴν Συνέλευσιν ἀπεφασίσθη ἡ παραδοχὴ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἄρθρου τούτου. Ἀκολούθως γενομένης παρατηρήσεως, ὅτι εἶναι ἄτοπον ν' ἀποφασίζῃ περὶ τῶν ἀναφορῶν ἀόριστος ἀριθμὸς πληρεξουσίων, μετὰ ἱκανὴν συζήτησιν ἀπεφασίσθη ν' ἀφαιρεθῇ τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ἄρθρου τούτου·

Ἀναγινώσκεται τὸ ἄρθ. 25 καὶ τροποποιεῖται ὡς ἀκολούθως. « Μετὰ τὰς ἀρχαιρεσίας ἡ Συνέλευσις προχωρεῖ εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος ἐπιτροπῆς. Κατόπιν δὲ θέλει διορίσει ὅσας ἄλλας ἐπιτροπὰς θεωρήσει ἀναγκαίας. » Ἀπὸ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀφαιρεῖται ἡ λέξις ἀμέσως.

Τὸ ἄρθρον 26 ἀναγινώσκεται καὶ ἐξαλείφεται ὡς ἐκ τῆς τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 25.

Ἀναγινώσκεται τὸ ἄρθρον 27 καὶ τροποποιεῖται ἡ περίοδος, ἀντὶ « ἑκάστη αὐτῶν » εἰς τὸ « ἑκάστη τῶν ἐπιτροπῶν. »

Τὸ ἄρθ. 28 ἐξαλείφεται ὡς ἐκ τῆς τροποποιήσεως τοῦ ἄρθ. 25.

Ἀναγινώσκονται τὰ ἄρθρα 29, 30, καὶ 31 καὶ ἐγκρίνονται.

Ἀπὸ τὸ ἄρθρον 32 ἀφαιρεῖται ἡ λέξις « ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν » καὶ ἀντικαθίσταται μὲ τὴν λέξιν « ἁρμοδίων. »

Τὰ ἄρθρα 33, 34, 35, καὶ 36 παραδέχονται.

Ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρον 37 καὶ συζητήσεως μεγάλης γενομένης ἀνεβλήθη ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος Π. ΝΟΤΑΡΑΣ.

Ὁ Γραμματεὺς Σ. Κοπανίτσας.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ε'.

Τῆς 17 Νοεμβρίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην ἑβδόμην Νοεμβρίου 1843, ἡμέραν τετάρτην καὶ ὥραν δωδεκάτην τῆς μεσημβρίας, συνελθόντες οἱ Κ. πληρεξούσιοι ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ ἐκάθησαν εἰς τὰς θέσεις των, ὁ δὲ Κ. Πρόεδρος ἀνέξη τὴν ἕδραν του.

Ὁ Κ. Γραμματεὺς ἀνέγνωσε τὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν

Κ. πληρεξουσίων, καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα ἡ Σύνοδος παρεδέχθη.

Ὁ Κ. Πρόεδρος κηρύττει τὴν ἔναρξιν τῆς Συνεδριάσεως, καὶ ὁ Κ. Γραμματεὺς ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ 34 ἄρθρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου συζητήσεως μεγάλης ἐπαναληφθείσης, εἷς τῶν Κ. πληρεξουσίων λαβὼν παρὰ τοῦ Κ. Προέδρου τὸν λόγον ἀνέπτυξεν ἐκτεταμένως τὰ ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς μυστικῆς ψηφοφορίας, καὶ ἐζήτησε νὰ προτείνῃ τροποποίησίν τινα ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου τὴν ὁποίαν ἀνέγνωσε, καὶ ἐζήτησε νὰ τὴν θέσῃ ὁ Κ. Πρόεδρος εἰς ψηφοφορίαν.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην εἷς ἕτερος τῶν Κ. πληρεξουσίων λαβὼν τὸν λόγον παρατηρεῖ, ὅτι εἰς τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἐπρότεινε καὶ αὐτὸς τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἡ Σύνοδος δὲν ἐψηφοφόρησεν, ὡς ἐκ τῆς ἀναβολῆς τῆς συνεδριάσεως διὰ τὴν σήμερον· προκειμένου δὲ λόγου ἤδη νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν ἡ τροποποίησις, ζητεῖ λόγον προτιμήσεως, ὡς πρῶτος προτείνας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς συζητήσεως τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου, νὰ τεθῇ ἡ ἰδική του πρῶτον εἰς ψηφοφορίαν, καὶ ἀκολούθως ἡ τοῦ ἑτέρου· συζητήσεως δὲ πολλῆς ἐπὶ τούτου γενομένης, ὁ Κ. Πρόεδρος κηρύττει πεπαυμένην τὴν συζήτησιν, καὶ θέτει εἰς ψηφοφορίαν τὴν τροποποίησιν τοῦ δευτέρου, ἀναγνωρίσας τὸ δικαίωμα τῆς προτιμήσεως. Ἡ δὲ τροποποίησις ἐγένετο, καὶ ἐτέθη εἰς ψηφοφορίαν οὕτω « ἡ ψηφοφορία γίνεται ἐπὶ μὲν τῶν προσωπικῶν ἐκλογῶν, ὅσας μέλλει νὰ κάμῃ ἡ Συνέλευσις μυστικὴ, ἐπὶ δὲ τῶν πραγματικῶν ζητημάτων, ἀρχῶν καὶ νόμων φανερά. »

Τὴν τροποποίησιν ταύτην ἡ Σύνοδος παραδέχεται διὰ μείζονος διακεκριμένης φανερᾶς ψηφοφορίας.

Μετὰ τὴν παραδοχὴν τῆς τροποποιήσεως ταύτης ὁ Κ. Πρόεδρος θέτει εἰς ψηφοφορίαν τὴν τοῦ δευτέρου· αἰτήσεως δὲ γενομένης τὸ νὰ προσκληθῇ ἕκαστος κατ' ὄνομα, καὶ καθήμενος νὰ ἐκφράζεται τὴν γνώμην του· ὁ Κ. Πρόεδρος θέτει εἰς ψηφοφορίαν συνοπτικῶς τὸ ζήτημα οὕτω « φανερὰ, ἢ μυστικὴ » καὶ ὁ Γραμματεὺς, καλῶν ἕκαστον κατ' ὄνομα, λαμβάνει τὴν ψῆφον ἑκάστου, καὶ ἀκολούθως κηρύττει τὸ ἀποτέλεσμα, ὅτι ὑπὲρ τῆς δευτέρας προτάσεως, εἰσὶν ψῆφοι 43 τεσσαράκοντα τρεῖς, κατὰ δὲ, ἑκατὸν ἑβδομήκοντα τρεῖς 173. ἡ δὲ τροποποίησις εἶχεν οὕτω « ὁσάκις πρόκειται περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ἄτομα διορισθέντα ὡς πληρεξούσιοι ἔχουν τὰ κατὰ νόμον προσόντα, ἡ ψηφοφορία γίνεται μυστικὴ, ὡς ὄντος τοῦ ζητήματος προσωπικοῦ· » ἡ τροποποίησις αὕτη ἀπερρίφθη, ἀφῃρέθη δὲ ἀπὸ τὸ κεφάλαιον Ε. τὸ « περὶ μυστικῆς ψηφοφορίας », καὶ ἔμεινε μόνον τὸ « περὶ ψηφοφο-

ρίας », τὸ δὲ ἄρθρον τοῦτο ἀντεκαταστάθη ἀπὸ τὴν τροποποίησιν, ἔλαβε δὲ τὸν ἀριθμὸν τριάκοντα τέσσαρα ἀντὶ τριάκοντα ἑπτά, ὡς ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως, καὶ τροποποιήσεως τῶν προηγουμένων ἄρθρων.

Ὁ Κ. Ἀθανάσιος Πετσάλης μέλος τῆς ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐπιτροπῆς, λαβὼν τὸν λόγον, παρατηρεῖ, ὅτι μετὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ τάξις τῶν ἑπομένων ἄρθρ. πρέπει νὰ τεθῇ ἄλλως, καὶ ζητεῖ τὴν ἄδειαν νὰ τροποποιήσῃ τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα· ἡ Σύνοδος τοῦ τὸ ἐπιτρέπει· τὰ δὲ ἄρθρα τροποποιοῦνται ὡς ἀκολούθως.

Μετὰ τὸ ἄρθρον 34 προσετέθη τὸ ἀκόλουθον λαβὸν τὸν ἑπόμενον ἀριθμόν.

Ἄρθρ. 35.

« Ἡ μὲν φανερὰ ψηφοφορία γίνεται δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἡ δὲ μυστικὴ διὰ ψηφοδελτίων. »

« Μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις, τὰς ὁποίας ῥητῶς προβλέπει τὸ ἄρθρον 6 καὶ 17 τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, συγχωρεῖται ἡ διὰ χειροτονίας ψηφοφορία. »

Ἄρθρ. 36.

« Ἡ ὀνομαστικὴ κλῆσις συνίσταται εἰς τὴν φανερὰν ἐφ' ἑνὸς καταλόγου συνταχθησομένου παρὰ τῶν Γραμματέων, καὶ ἐπικυρωμένου διὰ τῶν ψηφολεκτῶν, καταγραφὴν τοῦ ὀνόματος, καὶ τῆς ψήφου ἑκάστου. »

« Ὁ κατάλογος καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ὑπογράφεται ἐπὶ τέλους παρὰ τοῦ Προέδρου, Ἀντιπροέδρων καὶ Γραμματέων, καθὼς καὶ τῶν ψηφολεκτῶν. »

« Ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου ἕκαστος τῶν πληρεξουσίων δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ ἀντίγραφον ἐπικυρωμένον. »

Ἄρθρ. 37.

Τοῦ ἄρθρου τοῦτο τροποποιῆται ἡ πρώτη περίοδος οὕτω « ἀντὶ ἡ διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορία » γίνεται « ἡ ψηφοφορία διὰ ψηφοδελτίων γίνεται ὡς ἐφεξῆς §. . . . . » εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου τούτου προστίθεται ὁ ἑξῆς § « ἡ μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ ἀποτελέσματος ὑπὸ τοῦ Προέδρου οἱ ψηφολέκται ἐξαφανίζουσι τὰ ψηφοδέλτια. »

Τὰ ἄρθρα 39 καὶ 40 κατὰ τὴν παλαιὰν τάξιν τοῦ κανονισμοῦ ἐξαλείφονται· τὸ δὲ ἄρθρον 41 λαμβάνον ἀριθμὸν 38 κατὰ τὴν νέαν τάξιν τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς « ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνελεύσεως ἰσχύει ἡ ἀπόλυτος πλειονοψηφία τῶν παρευρισκομένων εἰς τὴν συνεδρίασιν πληρεξουσίων· ἰσοψηφίας οὔσης ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται. »

Τὸ ἄρθρον 42 λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 39 καὶ μένει ὁποῖον εἶναι.

Τὸ ἄρθρ. 43 λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 40 καὶ μένει ὁποῖον εἶναι.

Τὸ ἄρθρ. 44 λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 41 καὶ τροποποιεῖται εἰς τὴν πρώτην περίοδον οὕτω « τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων ἅμα συνταχθῶσι καὶ ἐγκριθῶσι . . . . »

Προτάσεως δὲ γενομένης περὶ τοῦ ἀντὶ « νὰ μεταγραφῶσιν εἰς δύο βιβλία» « νὰ μεταγραφῶσιν εἰς δέκα, καὶ νὰ διανεμηθῶσιν εἰς διάφορα τῆς Ἑλλάδος καταστήματα » ἀπεφασίσθη « δύο μὲν νὰ γραφῶσιν ἰδιοχείρως, δέκα δὲ νὰ λιθογραφηθῶσι, τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ὑπογραφῶσιν ἰδιοχείρως ἀπὸ τοὺς Κ. πληρεξουσίους, νὰ διανεμηθῶσιν ὅπου ἡ Σύνοδος ἤθελεν ἀποφασίσει. »

Τὸ ἄρθρον 45 γίνεται 42, καὶ ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὴν πρώτην του περίοδον τὸ « τῶν δημοσίων . . » καὶ ἡ τελευταία του περίοδος ὁλόκληρος· « τὴν αὐτὴν ἐπίβλεψιν . . . . . »

Τὸ ἄρθρ. 46 λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 43, καὶ μένει ὁποῖον εἶναι.

Τὰ ἄρθρα 47—50 λαμβάνουν τὸν ἀριθμὸν 44—47.

Τὸ ἄρθρ. 51 λαμβάνει τὸ ἀριθμὸν 48 καὶ μένει ὁποῖον εἶναι.

Τὸ ἄρθρ. 52 λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 49 καὶ μένει ὁποῖον εἶναι.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἄρθρου τούτου, προτάσεως γενομένης τοῦ νὰ ὀνομασθῇ ἡ φρουρὰ τῶν Ἀθηνῶν φρουρὰ τῆς Συνελεύσεως, καὶ ὁ Κ. Συνταγματάρχης Δ. Καλλέργης ἀρχηγὸς αὐτῆς, ἡ Σύνοδος παρεδέχθη παμψηφὶ τὴν πρότασιν ταύτην, καὶ ἡ φρουρὰ τῶν Ἀθηνῶν ὠνομάσθη φρουρὰ τῆς Συνελεύσεως, ὁ δὲ Συνταγματάρχης Στρατιωτικὸς Διοικητὴς τῆς Πρωτευούσης Κ. Δ. Καλλέργης, Ἀρχηγὸς αὐτῆς.

Τὸ ἄρθρ. 53 λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 50, καὶ προστίθεται εἰς τὴν τελευταίαν του περίοδον αἱ λέξεις « τοὺς Καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Γυμνασίου. »

Τὸ ἄρθρ. 54 λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 51 καὶ μένει ὁποῖον εἶναι.

Τὸ ἄρθρ. 55 λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 52 καὶ προστίθεται εἰς τὴν πρώτην του περίοδον ἡ λέξις ἀκροατής.

Τὸ ἄρθρ. 56 λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 53 καὶ μένει ὁποῖον εἶναι.

Τὸ ἄρθρ. 57 λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 54 καὶ τροποποιεῖται εἰς τὴν τελευταίαν του περίοδον ὡς ἀκολούθως « ὡς εἰς ἕξακτον δὲ μέσον δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἐκκένωσιν τοῦ ἀκροατηρίου. »

Τὸ 58 ἄρθρ. λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 55 καὶ μένει ὁποῖον εἶναι.

Τὸ ἄρθρ. 59 λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν 56 καὶ μένει ὁποῖον εἶναι.

Προστίθενται δὲ τὰ ἀκόλουθα δύο ἄρθρα.

Ἄρθρ. 57.

« Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως οἱ πληρεξούσιοι θέλουν ὑπογράψει ἅπαντες τὰ πρακτικά. »

Ἄρθρον 58

Ὁ παρὼν Κανονισμὸς, ἀναγνωσθεὶς, συζητηθεὶς καὶ ἐγκριθεὶς παρὰ τῆς Συνελεύσεως, θέλει τυπωθῇ, δημοσιευθῇ καὶ διανεμηθῇ εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν πληρεξουσίων.

Ὁ Πρόεδρος Π. ΝΟΤΑΡΑΣ.

Ὁ Γραμματεὺς Σ. Κοπανίτσας.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ϛ'.

Τῆς 18 Νοεμβρίου.

Σήμερον τὴν 18 Νοεμβρίου 1843, ἡμέραν πέμπτην καὶ ὥραν 1. μ. μ., συνελθόντες οἱ Κύριοι πληρεξούσιοι ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ κατὰ τὴν ἡμερούσιον διάταξιν διὰ τὰς ἀρχαιρεσίας, ἐκάθησαν εἰς τὰς θέσεις των. Ὁ Κ. Πρόεδρος ἀναβαίνει τὴν ἕδραν του καὶ ὁ Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν πληρεξουσίων.

Εἰς τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν παρευρίσκονται 218 πληρεξούσιοι.

Ὁ Κ. Πρόεδρος κηρύττει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως.

Μετὰ τὴν κήρυξιν ταύτην ἔγεινε πρότασις νὰ διορισθῶσι παμψηφὶ καὶ διὰ φανερᾶς ψηφοφορίας, ὁ μὲν Κ. Πανούτσος Νοταρᾶς Πρόεδρος, οἱ δὲ Κ. Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἀνδρέας Μεταξᾶς, Ἰωάννης Κωλέττης καὶ Ἀνδρέας Λόντος Ἀντιπρόεδροι ὡς οὔσης ἁπάσης τῆς Συνόδου συμφώνου διὰ τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν τῶν προσώπων διὰ τὰς ῥηθείσας θέσεις· οἱ δὲ Γραμματεῖς νὰ ἐκλεχθῶσι διὰ τῆς μυστικῆς ψηφοφορίας.

Ἡ πρότασις αὕτη ἀντεκρούσθη μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι, ὑπάρχοντος κανονισμοῦ τὸν ὁποῖον ἡ Σύνοδος συζητήσασα παρεδέχθη ἤδη, καὶ ῥητοῦ ἄρθρου κανονίζοντος τὴν μυστικὴν ψηφοφορίαν ὡς πρὸς τὰς ἀρχαιρεσίας καὶ τὰ ἀορῶντα πρόσωπα ζητήματα, ἡ ἐκλογὴ τοῦ Προέδρου, Ἀντιπροέδρων καὶ Γραμματέων πρέπει νὰ γίνῃ διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας.

Συζητήσεως δὲ γενομένης, ἀπεφασίσθη νὰ γείνῃ μυστικὴ ἡ ἐκλογὴ, καὶ ὁ Γραμματεὺς προσεκάλεσε κατ' ὄνομα τοὺς Κ. πληρεξουσίους καὶ ἔλαβον τὰ προδιωρισμένα ψηφοδέλτια. Τοὺς παρετήρησε δὲ ὅτι ἕκαστος ὑποχρεοῦται νὰ ἐγγράψῃ κατὰ τὴν ἐμφαινομένην εἰς τὰ ψηφοδέλτια τάξιν, ἐννέα ὀνόματα ἕνα διὰ Πρόεδρον, τέσσαρα δι' Ἀντιπροέδρους καὶ τέσσαρα διὰ Γραμματεῖς.

Μετὰ τὴν ἐγγραφὴν τῶν ὀνομάτων ὁ Κ. Πρόεδρος προσκαλεῖ τοὺς πληρεξουσίους νὰ λάβωσι τὰς θέσεις των καὶ νὰ ἐκλέξωσι δύο ψηφολέκτας. Ὠνομάσθησαν δὲ ψηφολέκται οἱ Κ. Χρύσανθος Σισίνης καὶ Σπυρίδων Καλογερόπουλος.

Ὁ Γραμματεὺς ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως τὰ εἰς ἕκαστον ψηφοδέλτιον εὑρισκόμενα ὀνόματα.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ψηφοδελτίων κηρύττεται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας καὶ ἀναγνωρίζονται διὰ τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας, ὁ μὲν Κ. Πανοῦτσος Νοταρᾶς, Πρόεδρος διὰ ψήφων 216, Ἀντιπρόεδροι δὲ ὁ Κ. Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος διὰ ψήφων 155, ὁ Κ. Ἀνδρέας Μεταξᾶς διὰ ψήφων 149, ὁ Κ. Ἰω. Κωλέττης διὰ ψήφων 147 καὶ ὁ Κ. Ἀνδρέας Λόντος διὰ ψήφων 143. Ὡς Γραμματεῖς δὲ ἀνεδείχθησαν διὰ σχετικῆς πλειοψηφίας ὁ Κ. Δρόσος Ν. Δρόσου διὰ ψήφων 121, ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Κολοκωτρώνης διὰ ψήφων 108, ὁ Κ. Γεώργιος Αἰνιᾶν διὰ ψήφων 99 καὶ ὁ Κ. Γκίκας Δοκὸς διὰ ψήφων 83. ἐπλαχοντες δὲ ὁ Κ. Γκίκας Γκιώνης διὰ ψήφων 82, ὁ Κ. Σπυρίδων Κοπανίτσας διὰ ψήφων 71, ὁ Κ. Ἀθανάσιος Πετσάλης διὰ ψήφων 74 καὶ ὁ Κ. Κ. Κωστάκης διὰ ψήφων 62.

Μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Κ. Προέδρου, Ἀντιπροέδρων καὶ Γραμματέων ὁ Κ. Εὐστάθιος Σίμος ἀναγινώσκει ἐξ ὀνόματος τοῦ Προέδρου εὐχαριστήριον ἔγγραφον πρὸς τὴν Σύνοδον τῶν Κ. πληρεξουσίων διὰ τὴν ὁποίαν τὸν ἔκαμε τιμὴν νὰ τὸν ὀνομάσῃ Πρόεδρον, καὶ ἀναποθέττει κατὰ τὸν κανονισμὸν τὰ ἔργα τῆς Προεδρίας εἰς τοὺς Κ. Ἀντιπροέδρους, ὡς μὴ δυνάμενος ἐκ τῆς ἡλικίας του νὰ τὰ ἐκπληρώσῃ.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην ὁ Κ. Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος λαμβάνει σύμφωνα μὲ τὸν κανονισμὸν τὰ χρέη τοῦ Προέδρου, ὡς λαβὼν τὰς πλειοτέρας ψήφους καὶ προσκαλεῖ τοὺς Κ. πληρεξουσίους νὰ συνέλθωσιν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ αὔριον τὴν 19 Νοεμβρίου, ἡμέραν παρασκευὴν καὶ ὥραν 1. Μ. Μ.

Ἡ συνεδρίασις διαλύεται.

Ὁ Πρόεδρος Π. ΝΟΤΑΡΑΣ.

Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ. Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
ΙΩΑΝ. ΚΩΛΕΤΗΣ, Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

Καὶ ὁ μέχρι τοῦδε γραμματεύων Σ. Κοπανίτσας.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ζ'.

Τῆς 19 Νοεμβρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ ἐννάτῃ Νοεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τρίτου ἔτους περὶ τὴν πρώτην ὥραν μ. μ. συνελθόντων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἑκατὸν ἐννενήκοντα ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν, ὁ ἐκτελῶν καθήκοντα Προέδρου Ἀντιπρόεδρος, μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν ἐκφώνησιν τῶν ὀνομάτων τῶν πληρεξουσίων, ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ καταλόγου ἐπροτάνθη ὑφ' ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων, ἵνα ἀπονεμηθῇ ἡ προσήκουσα εὐχαριστία εἰς τὸν μέχρι τοῦδε προσωρινὸν Πρόεδρον καὶ τὸν προσωρινὸν Γραμματέα.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὁμοφώνως τὴν πρότασιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνέφερε περὶ τῶν πρακτικῶν, ὅτι τὰ μὲν τῆς προχθεσινῆς συνεδριάσεως, ἐπειδὴ δὲν εἶναι εἰσέτι ἐν τάξει, θέλουσιν ἀναγνωσθῇ εἰς τὴν προσεχῆ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας συνεδρίασιν, τὰ δὲ τῆς χθεσινῆς ἕτοιμα ἤδη ὄντα, ὡς καὶ ὁ κανονισμὸς τῶν συνεδριάσεων, δύνανται ν' ἀναγνωσθῶσι.

Διαταχθείσης δὲ τῆς ἀναγνώσεως τῶν εἰρημένων πρακτικῶν, ὁ προσωρινὸς Γραμματεὺς τῆς Συνελεύσεως ἀνέγνωσεν αὐτὰ ἀδεία τοῦ Προέδρου.

Ἐπὶ τούτων δὲ παρετηρήθη ὑπό τινων τῶν πληρεξουσίων, ὡς πρὸς τὴν γενομένην συζήτησιν περὶ τῆς ἐκφωνητικῆς τοῦ Προέδρου καὶ τῶν Ἀντιπροέδρων ἀναγορεύσεως, ὅτι ἔπρεπε νὰ περιέχωνται εἰς αὐτὰ τὰ ἑκατέρωθεν λελεγμένα.

Ἀντεπαρατηρήθη ὑπὸ ἄλλων τινῶν ἐκ τῶν πληρεξουσίων ὅτι καλῶς ἔχουσι τὰ πρακτικὰ, διότι, ἐὰν γίνῃ μνεία τῶν λελεγμένων, πρέπει ν' ἀρχίσῃ νέα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου συζήτησις, ὥστε νὰ εἴπωσι καὶ ἄλλοι, ὅσα κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν παρεσιώπησαν.

Τούτων τὴν γνώμην ἀπέκρουσαν ἄλλοι διὰ τοῦ λόγου, ὅτι τὰ πρακτικὰ δὲν ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὰ μέλλοντα, ἀλλὰ μαρτυροῦσι μόνον τὰ γενόμενα, τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ἦναι πιστὴ εἰκών.

Ὁ προσωρινὸς Γραμματεὺς παρετήρησεν, ὅτι, καθ' ἃ ἀπεφάσισεν ἐν μιᾷ τῶν προλαβουσῶν συνεδριάσεων ἡ Συνέλευσις, ἐξέθεσεν εἰς τὰ πρακτικὰ μόνον τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συζητήσεων, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς λόγους τῶν ἀγορευόντων. Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ διορθῶσι τὰ πρακτικὰ, προστιθεμένου εἰς αὐτὰ, ὅτι ἐγένετο πρότασις τοῦ νὰ γίνῃ ἐκφωνητικῶς τοῦ

Προέδρου καὶ τῶν Ἀντιπροέδρων ἡ ἀναγόρευσις, καὶ ὅτι ἀπερρίφθη αὕτη.

Ἐνταῦθα ὅμως ἐγενικεύθη ἡ περὶ τῆς συντάξεως τῶν πρακτικῶν συζήτησις, ἄλλων μὲν διατεινομένων, ὅτι πρέπει νὰ περιέχωνται εἰς αὐτὰ οὐ μόνον τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τῶν ἀγορευόντων τὰ ὀνόματα, ἄλλων δὲ ἰσχυριζομένων τὸ ἐναντίον, ὅτι ἀρκεῖ μόνον ἡ τῆς συζητήσεως περίληψις, καὶ τὸ ταύτης ἀποτέλεσμα.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν ὅτι τὰ πρακτικὰ δὲν χρησιμεύουσιν εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ καταδείξωσιν ἐναργῶς τὴν γενομένην πρότασιν, τὴν πορείαν τῆς συζητήσεως, τὸ ἀποτέλεσμα ταύτης, καὶ τοὺς λόγους τοῦ τοιούτου ἀποτελέσματος. Ἐπομένως ἡ δήλωσις ὀνομάτων καὶ ἡ ἔκθεσις ἐπουσιωδῶν λόγων, οὐ μόνον εἶναι περιττὴ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκφραζομένας ἐννοίας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συγχέει.

Ἡ Συνέλευσις ἐπεδοκίμασε τὴν τελευταίαν ταύτην παρατήρησιν.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν ὁ Πρόεδρος διέταξε τοῦ κανονισμοῦ τῶν συνεδριάσεων τὴν ἀνάγνωσιν. Ἀναγινωσκομένου δὲ τούτου ὑφ' ἑνὸς τῶν Γραμματέων, ἐγένοντο αἱ ἑξῆς παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις.

1) Ἐπὶ τοῦ ἄρθ. 5 παρετηρήθη ὅτι ἀντὶ τῆς λέξεως *ἡμέραν* πρέπει νὰ τεθῇ ἡ λέξις *ὥραν*, διότι αἱ συνεδριάσεις καὶ ἐργασίαι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἶναι συνεχεῖς καὶ δὲν δύναται νὰ γίνῃ διακοπὴ αὐτῶν, εἰμὴ συναινέσει καὶ ἀποφάσει τοῦ σώματος τῶν πληρεξουσίων. Ἐγένετο δεκτὴ ἡ παρατήρησις καὶ ἀντὶ ἡμέραν ἐγράφη ὥραν.

2) Ἐπὶ τοῦ ἄρθ. 34 παρετήρησεν εἷς τῶν πληρεξουσίων ὅτι οὐ μόνον εἶναι χρήσιμον, ἀλλὰ καὶ ἀναποδράστως ἀναγκαῖον καθίσταται εἰς τὴν ταχεῖαν πορείαν τῆς Συνελεύσεως, τὸ νὰ προστεθῇ ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου, ὅτι ὅλα τὰ ἐπουσιώδη ζητήματα, οἷα τὸ περὶ τηρήσεως τῆς ἡμερουσίας διατάξεως καὶ τοῦ κανονισμοῦ, τὰ περὶ προηγήσεως καὶ τὰ ὅμοια λύονται διὰ χειροτονίας· διότι ἄλλως ἡ Συνέλευσις θέλει κατατρίβει ἐπὶ ματαίῳ τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας εἰς τὴν δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως μακρὰν ψηφοφορίαν.

Ἀντεπαρετήρησαν τινὲς τῶν πληρεξουσίων ὅτι περὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀντικειμένου ἐγένετο καὶ αὖθις πρότασις ἐν μιᾷ τῶν προλαβουσῶν συνεδριάσεων, ἀλλ' ἀπερρίφθη, ἑπομένως εἶναι περιττὸν τὸ νὰ γίνῃ περαιτέρω ἄλλη περὶ τούτου συζήτησις.

Ἄλλοι πάλιν παρετήρησαν ὅτι καλὸν νὰ γίνῃ παραδεκτὴ ἡ

ἀνωτέρω πρότασις, διότι εἰς τὴν ἐναντίαν περίπτωσιν δὲν θέλει δυνηθῇ ἡ Συνέλευσις νὰ προχωρήσῃ ταχέως εἰς τὰς ἐργασίας της, ἄλλως τε δὲ καὶ τῶν ἄρθρων 6 καὶ 17 ποιούντων μνείαν περὶ τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων ἐπουσιωδῶν ζητημάτων.

Ὁ πρόεδρος θέσας τὸ ζήτημα, ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν παραδέχεται τὴν προταθεῖσαν προσθήκην, αὕτη δὲ ἀπεφάνθη καταφατικῶς. Ἑπομένως προσετέθη ἐν τέλει τοῦ ἄρθ. 34· οὗτος ὁ παράγραφος « Μόνον δὲ εἰς τὰς περιπτώσεις, τὰς ὁποίας προ- » βλέπουσι ῥητῶς τὰ ἄρθ. 6 καὶ 17 τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, » συγχωρεῖται ἡ διὰ χειροτονίας ψηφοφορία. »

3) Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 41, ἐν τέλει τοῦ ὁποίου διαλαμβάνεται ἡ εἰς δέκα βιβλία ἀντιγραφὴ τῶν πρακτικῶν, ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν ὅτι ἡ ἀντιγραφὴ αὕτη χρήζει κόπων καὶ γραφέων πολλῶν. Τὸ ἐπ' αὐτὸν δὲ νομίζει ὅτι τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἤθελε παραχθῇ, ἐὰν τὰ πρακτικὰ ταῦτα ἐλιθογραφοῦντο ἢ ἐτυπώνοντο. Τινὲς τῶν πληρεξουσίων ἀντεπαρατήρησαν ὅτι εἶναι καλὸν νὰ γίνῃ ἡ εἰς δέκα βιβλία ἀντιγραφή, ὥστε νὰ ὑπάρχωσι πολλὰ πρωτότυπα τῶν πρακτικῶν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, καὶ ἑπομένως περισσοτέρα ἀσφάλεια εἰς τὴν διατήρησιν αὐτῶν.

Ἄλλοι δὲ πάλιν παρετήρησαν, ὅτι ἡ ἀσφάλεια αὕτη δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐπίσης, ἐὰν τυπωθῶσι ταῦτα τὰ δέκα ἀντίτυπα τῶν πρακτικῶν καὶ ὑπογραφῶσι παρ' ὅλων τῶν πληρεξουσίων.

Ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε καὶ παρεδέχθη τὴν τελευταίαν παρατήρησιν, τοὐτέστι τοῦ νὰ τυπωθῶσι καὶ ὑπογραφῶσι παρὰ τῶν πληρεξουσίων τὰ δέκα τῶν πρακτικῶν ἀντίτυπα.

4) Εἰς τὸ ἄρθρον 50, ἔνθα γίνεται λόγος περὶ τῶν διωρισμένων τόπων ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου διὰ τοὺς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ἐπειδὴ ὁ μὲν τόπος εἶναι τόσον στενὸς, ὥστε μόλις δύνανται νὰ χωρέσωσι τεσσαράκοντα ἄνθρωποι, οἱ δὲ ἔχοντες τὴν ἄδειαν τοῦ εἰσέρχεσθαι θέλουν εἶσθαι πολλῷ πλείονες, ἤθελεν εἶσθαι καλὸν εἰς τοὺς προϊσταμένους ἑκάστου τῶν ἐχόντων τὴν ἄδειαν ταύτην σωμάτων, νὰ δίδεται ὡρισμένος τις ἀριθμὸς εἰσιτηρίων, ὥστε ὅλοι νὰ ἔρχωνται ἐξ ὑπαμοιβῆς εἰς τὴν Συνέλευσιν. Οὕτω λόγου χάριν δύνανται νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν Πρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου δέκα εἰσιτήρια· διὰ νὰ διανείμῃ ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς καθηγητὰς, εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας δεκαπέντε καὶ καθεξῆς.

Ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε.

Ἀναγνωσθέντος τοῦ κανονισμοῦ ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν ἐπιδοκιμάζῃ τὸ σύνολον αὐτοῦ· ἡ δὲ Συνέλευσις

ἀπεφάνθη καταφατικῶς. Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν « ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸν κανονισμόν. »

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ἐπειδὴ εἰσέτι ἡ ἐξετασικὴ τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων ἐπιτροπὴ δὲν ἐπαρουσίασε τὴν ἔκθεσίν της, καὶ ἑπομένως ἡ Συνέλευσις δὲν δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ ἀντικείμενα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, εἶναι καλὸν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ταμίου καὶ τῶν δύο συνταχτῶν συμφώνως μὲ τὰ ἄρθρα 40 καὶ 46 τοῦ κανονισμοῦ.

Γενομένης δεκτῆς τῆς προτάσεως ὁ ἐκτελῶν καθήκοντα Προέδρου Ἀντιπρόεδρος ἐπρόσθεσεν, ὁ μὲν ταμίας ἐκλέγεται ἐκ τῶν πληρεξουσίων διὰ σχετικῆς πλειονοψηφίας, οἱ δὲ συντάκται ἐπὶ τριπλασίου ἀριθμοῦ ὑποψηφίων, ἔξωθεν λαμβανομένων, τὸν ὁποῖον τὸ γραφεῖον τῆς Συνελεύσεως προβάλλει εἰς τοὺς πληρεξουσίους, ἐπὶ τούτῳ δὲ συμβουλευθεὶς μετὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων συνέταξε τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος κατάλογον, συγκείμενον ἐκ τῶν ἑξῆς ὀνομάτων, τῶν Ἠλία Παπαηλιοπούλου, Ἀναστασίου Καλοῦ, Ἠλία Καλαμογδάρτου, Δημητρίου Κοντάκη, Ἐμμανουὴλ Βεβηλάκη καὶ Ἐπαμεινώνδου Λουριώτη.

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων ἐρώτησαν τὸν Πρόεδρον περὶ τῶν προσόντων τινῶν ἐκ τῶν προταθέντων ὀνομάτων· ὁ δὲ Πρόεδρος ἀπήντησεν εἰς τὰς ἐρωτήσεις, ὅτι εἶναι Ἕλληνες καὶ υἱοὶ ἀνδρῶν, ἀγωνισαμένων τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς δόξης ἀγῶνα.

Διατάξας ὁ Πρόεδρος τὴν διανομὴν τῶν ψηφοδελτίων εἶπεν εἰς τοὺς πληρεξουσίους, ὅτι εἰς τὴν ψηφοφορίαν ταύτην δὲν θέλει τηρηθῇ καθ' ὁλοσχέριαν ὁ κανονισμὸς, διότι εἰσέτι οἱ κάλπαι δὲν εἶναι ἕτοιμοι, παρήγγειλε δὲ ὥστε ἕκαστος πληρεξούσιος νὰ γράψῃ εἰς τὸ ψηφοδέλτιόν του τρία ὀνόματα ὧν τὸ μὲν νὰ ἦναι διὰ τὸν ταμίαν, τὰ δὲ διὰ τοὺς συντάκτας. Ἀφοῦ δὲ οἱ πληρεξούσιοι ἔγραψαν τὰ ψηφοδέλτιά των καὶ κατέθεσαν αὐτὰ εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ κιβώτιον, ἐξελέχθησαν δύο ψηφολέκται οἱ Κ. Κ. Κορφιωτάκης καὶ Ι. Δαμιανός, καὶ ἐγένετο ἡ ἀνάγνωσις τῶν ψηφοδελτίων.

Ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας ταύτης εἶναι τὰ ἑξῆς·

Ταμίαι.

Κορφιωτάκης	ψήφους	44
Καλλιφρονᾶς	»	34
Τσοῦχλος	»	54
Μοναρχίδης	»	7
Κουντουριώτης	»	1

Καλογερόπουλος	»	27
Μ. Ἰατρὸς	»	13
Σ. Λογοθετόπουλος	»	1
Ι. Βελέντσας	»	1
Γ. Ἡλιόπουλος	»	4
Ῥίγας Παλαμήδης	»	1
Περιδὴς	»	1
Γρυπάρης	»	1
Δ. Ζῶτος	»	1
Α. Μόστρας	»	1
Α. Λοιδωρίκης	»	3
Ε. Σίμου	»	4

Συντάκται.

Ε. Λουριώτης	ψήφους	38
Βηβηλάκης	»	18
Ἠλίας Καλαμογδάρτης	»	120
Ἠλίας Παπαηλιόπουλος	»	152
Κοντάκης	»	61
Καλὸς	»	11

Ὅθεν ἀνεδείχθησαν, ταμίαι μὲν ὁ Κύριος Ἐμμανουὴλ Τσοῦχλος ἐν σχετικῇ πλειοψηρίᾳ ψήφων **54**, συντάκται δὲ οἱ Κύριοι Ἠλίας Παπαηλιόπουλος καὶ Ἠλίας Καλαμογδάρτης, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἔλαβε ψήφους **152**, ὁ δὲ δεύτερος **120**.

Κηρυχθέντος τοῦ ἀποτελέσματος, ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλε τὴν κατωτέρω ἡμερούσιον διάταξιν τῆς τακτικῆς συνεδριάσεως τῆς ἐπιούσης ἡμέρας.

Ἡμερουσία διάταξις τῆς συνεδριάσεως τῶν **20** Νοεμβρίου.

Ἀνάγνωσις τῆς ἐκθέσεως καὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐξεταστικῆς τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων ἐπιτροπῆς.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν **6** ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Η'.

Τῶν 20 Νοεμβρίου.

Σήμερον τῇ εἰκοστῇ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τρίτου ἔτους περὶ τὴν **10** ὥραν π. μ. συνῆλθον εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Γενομένης τῆς ἀναμαστικῆς ἐκφωνήσεως εὑρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι εἴκοσι, ἀπόντες δὲ εἴκοσι καὶ εἷς.

Ὁ Πρόεδρος κηρύξας ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν διέταξε τῶν πρακτικῶν τὴν ἀνάγνωσιν, τῶν τε τῆς προχθεσινῆς συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα ἀπεφάσισεν ἡ Συνέλευσις νὰ διορθωθῶσι κατά τι, ὡς καὶ τῶν τῆς χθεσινῆς. Ἀμφότερα ταῦτα ἀναγνωσθέντα ἐνεκρίθησαν παρὰ τῆς Συνελεύσεως καὶ ὑπεγράφησαν παρά τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ τῶν πρακτικῶν τὴν ἀνάγνωσιν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τοὺς πληρεξουσίους, ὅτι ἀντικείμενον τῆς ἡμερουσίας διατάξεως εἶνε τὸ νὰ ἀναγνωσθῶσιν ἡ ἔκθεσις καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς ἐξεταστικῆς τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων ἐπιτροπῆς ἀλλ' ἡ Συνέλευσις δὲν δύναται κατὰ τὸ **21** ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ νὰ προχωρήσῃ εἰς οὐδεμίαν περαιτέρω συζήτησιν τῶν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς πεπραγμένων πρὶν ἡ τυπωθῶσι ταῦτα καὶ διανεμηθῶσι μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς συζητήσεως εἰς τοὺς πληρεξουσίους.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη. — Ἐκτὸς τούτων ὅμως, ἐπρόσθεσεν ὁ Πρόεδρος εἶνε καὶ ἄλλα ἔγγραφα καὶ ἐνστάσεις ἀφορῶντα τὰς ἐκλογὰς τῶν πληρεξουσίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλα μὲν ἔπεμψεν ἡ ἐπιτροπὴ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Συνελεύσεως, ἄλλα δὲ ἐστάλησαν ἀρτίως εἰς τὸ γραφεῖον κατ' εὐθεῖαν ὑπὸ διαφόρων. Αἱ ἐνστάσεις αὗται νὰ τυπωθῶσιν εἶνε δύσκολον· ὅθεν ἐσχάσθη καταλληλον ἡ Προεδρία ν' ἀποθέσῃ ταύτας ἐπί τινος τραπέζης ἐντὸς τοῦ γραφείου, ὥστε νὰ λάβωσι γνῶσιν αὐτῶν ὅσοι ἐκ τῶν πληρεξουσίων θέλουσι. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλει δυνηθῇ ἡ Συνέλευσις νὰ προχωρήσῃ ἐν γνώσει εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν πράξεων τῆς ἐπιτροπῆς· ἐπὶ τῇ προτάσει ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ ζητηθῶσι παρὰ τῆς Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν ὅσα ἔγγραφα εὑρίσκονται ἐκεῖ καὶ ἀφορῶσι τὰς ἐκλογάς.

Παραδεχθείσης τῆς Συνελεύσεως τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις, ὁ Πρόεδρος διέταξε τῆς τε ἐκθέσεως καὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς τὴν ἀνάγνωσιν. Τούτων ἀναγινωσκομένων ἐγένοντο δύο παρατηρήσεις, ἡ μὲν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τῶν πληρεξουσίων Πάρου παρὰ τοῦ πληρεξουσίου καὶ μέλους τῆς ἐπιτροπῆς

Κυρίου Δ. Ν. Δρόσου, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ τῶν πληρεξουσίων Ἑρμουπόλεως παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐπιτροπῆς Κ. Διομήδου· ὁ μὲν πρῶτος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι ὁ Κ. Φ. Μαῦρος παρουσιασθεὶς εἰς τὴν ἐπιτροπὴν παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι, ἂν καὶ ἦναι πεπεισμένος ὅτι ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ δίκαιον, ἀποβλέπων ὅμως εἰς τὰς σπουδαίας τῆς Συνελεύσεως ἐργασίας καὶ μὴ θέλων νὰ ἐπιφέρῃ τὸ ἐλάχιστον κώλυμα εἰς αὐτὰς, ἀπέχει πάσης κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπιτροπῆς ἐφέσεως παραιτούμενος τῆς πληρεξουσιότητος. Ὁ δὲ δεύτερος παρετήρησεν ὅτι κατὰ λάθος ἐγράφη εἰς τὰ πρακτικὰ περὶ τῶν Ἑρμουπολιτῶν, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε νὰ παραδεχθῇ τοὺς τέσσαρας πληρεξουσίους αὐτῶν, ἀλλ' ἐν δύο μόνον ψήφοις. Ἡ ἀπόφασις ὅλων τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς εἶνε, νὰ παραδεχθῶσι τοὺς τέσσαρας αὐτοὺς, ἔχοντα ἕκαστον ἰδίαν ψῆφον. Αὕτη λοιπὸν ἦτον ἡ γνώμη τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ταύτην ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ θεωρήσῃ ὡς γνώμην της.

Ἡ Συνέλευσις τὴν μὲν κοινοποίησιν τοῦ Κυρίου Δ. Ν. Δρόσου ἤκουσεν εὐχαρίστως, εἰς δὲ τὴν παρετήρησιν τοῦ Κυρίου Διομίδου δὲν ἀντέλεξε τὸ παράπαν.

Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν ἀνέφερεν εἰς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ἔφθασαν ἤδη οἱ τῆς Ἰου καὶ Ἀμουργοῦ πληρεξούσιοι. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἔπαυσε ἤδη πρὸ ἡμερῶν τῶν ἐργασιῶν της δὲν δύνανται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Βουλευτήριον μὴ ἔχοντες εἰσιτήρια· ἑπομένως ἤθελεν εἶσθαι καλὸν, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει οὐδεμία κατὰ τῆς ἐκλογῆς τούτων ἔνστασις ν' ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις τὴν παραδοχὴν τούτων.

Ὁ Πρόεδρος καὶ ἄλλοι τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ πρότασις αὕτη ἀντίκειται εἰς τὰ μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένα, εἶνε καλὸν νὰ παρακληθῇ ἡ αὐτὴ ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων ἐπιτροπὴ, ἵνα συνέλθῃ εἴτε ἐν ὁλομελείᾳ, εἴτε οἱ ἡμίσεις αὐτῆς πλέον ἑνὸς, καὶ λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὰς εὐχερεῖς ταύτας πρὸς ἐξέτασιν ἐκλογὰς, οἷον τὴν εἰρημένην τῆς Ἰου καὶ Ἀμουργοῦ, τὴν τῆς Λαγείας καὶ τὴν τῶν ὅπλων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ νὰ ἀναδεχθῇ ἡ ἐπιτροπὴ ἐκ νέου τῶν ἀνωτέρω ῥηθέντων ἐγγράφων τὴν ἐξέτασιν.

Ὁ Πρόεδρος ἐπὶ τέλους ἀνήγγειλε τὴν ἑξῆς ἡμερουσίαν διάταξιν.

Ἡμερουσία διάταξις τῆς συνεδριάσεως τῆς 22 Νοεμβρίου.

Ἐπεξεργασία καὶ συζήτησις ἐπὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐξεταστικῆς τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων ἐπιτροπῆς.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν ὅτι εἶνε καλὸν νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις ὡς ἡμέρας ἀναπαύσεως τὰς κυριακὰς καὶ νὰ μὴ γίνωνται κατὰ ταύτας συνεδριάσεις· ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν διαλελυμμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 2 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Θ'.

Τῆς 22 Νοεμβρίου.

Σήμερον τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τρίτου ἔτους, τὴν 10 ὥραν π. μ. συνῆλθον εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, καὶ γενομένης ὀνομαστικῆς ἐκφωνήσεως, εὑρέθησαν παρόντες μὲν 217, ἀπόντες δὲ 23.

Ὁ Πρόεδρος, κηρύξας ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν, διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῶν 17 τοῦ παρόντος μηνὸς, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον ἀναγνωσθῇ μέχρι τῆς σήμερον, καὶ τῶν τῆς χθεσινῆς· ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν τελευταίων προύτέθη καὶ ἐγένετο παραχρῆμα κατ' ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως ἡ διόρθωσις τοῦ ὅτι ἐρρέθη εἰς τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν καὶ ἐνεκρίθη νὰ ζητηθῶσι παρὰ τῆς Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν ὅλα τὰ εἰς τὰ ἀρχεῖά της εὑρισκόμενα καὶ ἀφορῶντα τὰς ἐκλογὰς ἔγγραφα.

Ἐκτὸς τῆς διορθώσεως ταύτης ἡ Συνέλευσις ἐπεδοκίμασε τὰ πρακτικὰ τῶν δύο εἰρημένων συνεδριάσεων, τὰ ὁποῖα ὑπεγράφησαν ὑπὸ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων· ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν ὅτι, καθ' ἃ ἐνετείλατο ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν «ἐτυπώθησαν» ἥ τε ἔκθεσις καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς ἐξεταστικῆς τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων ἐπιτροπῆς, καὶ ἡ μὲν ἔκθεσις διενεμήθη ἤδη εἰς τοὺς πληρεξουσίους,

τὰ δὲ πρακτικὰ, ἐπειδὴ πώποτε δὲν ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια τοῦ νὰ τυπόνωνται, ἂν καὶ ἐτυπώθησαν, ἐδίστασεν ὅμως νὰ τὰ διανείμῃ, πρὶν ἡ ἀπόφασίσῃ ἐκ νέου περὶ τούτου ἡ Συνέλευσις.

Παρατήρησεν εἷς τῶν πληρεξουσίων ὅτι εἶναι καλὸν νὰ μὴ διανεμηθῶσι πρὶν ἀναφανῇ χρεία αὐτῶν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων πρὸς τὴν Συνέλευσιν περιέχουσα τὴν παραδοχὴν δύο πληρεξουσίων Ἴου, Σικίνου καὶ Πολυκάνδρου, καὶ δύο τῆς Ἀγγίας, καὶ ἀναθέτουσα εἰς τὴν κρίσιν τῆς Συνελεύσεως τὸ περὶ πληρεξουσίων τῶν ὅπλων τῆς ὀροθετικῆς γραμμῆς ἀντικείμενον.

Ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε μὲν τὴν τῆς ἐπιτροπῆς παραδοχὴν τῶν ῥηθέντων πληρεξουσίων, ἀνέβαλε δὲ συμφώνως μὲ τὸν κανονισμὸν εἰς τὴν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας συνεδρίασιν τὸ περὶ πληρεξουσίων τῶν ὅπλων ἀντικείμενον.

Οἱ παραδεδεγμένοι τέσσαρες πληρεξούσιοι ὁμόσαντες τὸν ὅρκον τοῦ πληρεξουσίου ἐκάθησαν μετὰ τῶν ἄλλων πληρεξουσίων· τὸ τοῦ ὅρκου πρωτόκολλον ὑπεγράφη παρά τε τοῦ ἱερέως καὶ τῶν ὁμοσάντων πληρεξουσίων. Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν Κυδωνιέων πρὸς τὴν Συνέλευσιν καὶ ἀνεβλήθη εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν ἡ περὶ αὐτῆς συζητήσεως.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος προσκάλεσε τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἡμερουσίας διατάξεως, παρακαλέσας τοὺς πληρεξουσίους μεθ' ἡσυχίας καὶ ἐμβριθοῦς σκέψεως νὰ ἐξακολουθήσωσι ταύτην.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς παρετήρησε ταῦτα·

Πρόκειται εἶπε νὰ προβῇ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν πράξεων τῆς ἐξεταστικῆς τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων ἐπιτροπῆς· αἱ ἐργασίαι αὐτῆς εἰσὶ περὶ τὰς γενομένας ἐκλογὰς τῶν πληρεξουσίων, ἀλλὰ πᾶσα ἐκλογὴ ἀπορρέει ἐκ νόμου τινος, καὶ πᾶς νόμος ἐμπεριέχει δύο τινα, τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ τὸν τύπον. Ἐκ τῶν μακρῶν πρακτικῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπληροφορήθημεν ὅτι εἷς τινας μὲν εἰδικὰς τῶν ἐκλογῶν περιπτώσεις συνέβησαν παραβάσεις τύπων, εἰς ἄλλας δὲ κακὴ τοῦ νόμου ἐφαρμογή. Φρονεῖ, εἶπεν, ἐπειδὴ τὰ παρόντα περιστατικὰ εἶναι κρίσιμα, ὅτι ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ εἶναι συγκαταβατικὴ περὶ τὰς ὀλίγας παραβάσεις τῶν τύπων, καὶ αὐστηρὰ περὶ τὴν τοῦ νόμου οὐσίαν. Ἡ Συνέλευσις ἂν ἐπιμείνῃ ἐξαταζουσα καὶ ἐπεξεργαζομένη ὅλας τὰς πράξεις τῆς ἐπιτροπῆς, θέλει καταστήσει λίαν βραδεῖαν τὴν πορείαν εἰς τὰ γενικὰ καὶ θεμελιώδη τοῦ Ἔθνους συμφέροντα, ἅθεν πρέπει, παραδεχομένη ἄνευ ἐξετάσεως ὅλας ἐν γένει τὰς

ἀρορώσας τὸν τύπον τῶν ἐκλογῶν ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς, νὰ περιορισθῇ μόνον εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ οὐσιώδους ζητήματος, ἐὰν μεταξὺ τῶν πληρεξουσίων εἶναι καί τινες μὴ ἔχοντες τὰ τοῦ νόμου προσόντα· ἀνατρέχοντες εἰς τὸν νόμον τῶν **1822** εὑρίσκομεν τὰ προσόντα ταῦτα· τὸ ἄρθ. **5** τοῦ νόμου τούτου ἀπαιτεῖ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ παραστάτου τὸ νὰ ἦναι Ἕλλην αὐτόχθων, ἢ κάτοικος πρὸ πέντε ἐτῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ἔχων ἐν αὐτῇ ἀκίνητα κτήματα.

Ὁ εἰρημένος περὶ παραστατῶν νόμος ἴσχυσε πάντοτε εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν τε παραστατῶν καὶ τῶν πληρεξουσίων, διότι πάντοτε αἱ κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις ἐθεώρησαν τὸν μὲν παραστάτην ὡς τακτικὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ λαοῦ, τὸν δὲ πληρεξούσιον ὡς ἔκτακτον.

Ἐκτὸς τοῦ νόμου τούτου εἶναι τὸ ψήφισμα καὶ αἱ ὁδηγίαι τοῦ μακαρίτου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὁποῖα συνιστῶσι τὸν **17** νόμον τῶν **1822** εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐν Ἄργει Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

Ἐὰν που ὅμως τῶν ὁδηγιῶν εὑρίσκεται παραπομπὴ μὴ ἔχουσα σχέσιν πρὸς τὸ πρᾶγμα, ὁποῖα εἶναι ἡ τοῦ τελευταίου παραγράφου τοῦ ἄρθ. **10**, ὁ ὁποῖος παραπέμπει εἰς τὸ **6** ἄρθρον τοῦ **17** Νόμου, τοῦτο πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς λάθος, ὡς παρόραμα, διότι εἰς τὸ ἄρθρον **6** δὲν γίνεται λόγος εἰμὴ περὶ ἐκλογῆς Προέδρου, Ἀντιπροέδρων καὶ Γραμματέων τοῦ Βουλευτηρίου, πρᾶγμα πάντι ἀλλότριον πρὸς τὴν ἐκλογὴν ἀντιπροσώπου. Ἐκ δὲ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Κυβερνήτου μετὰ τοῦ Πανελληνίου ἐξάγεται, ὅτι μὴ ὑπάρχοντος ἄλλου νόμου περὶ ἐκλογῆς πληρεξουσίων ἐκτὸς τοῦ περὶ παραστατῶν, οὗτος μόνος ἐχρησίμευσεν ὡς ὁδηγὸς εἰς τὰς γενομένας ἐκλογὰς κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀντεπαρατήρησε τὰ ἑξῆς·

Τοῦ προομιλήσαντος ἡ ὁμιλία, εἶπε, διαιρεῖται εἰς γενικὴν καὶ μερικὴν, εἰς κανόνα καὶ ἐξαίρεσιν, καὶ εἶναι σύμφωνος μὲν αὐτῷ ὡς πρὸς τὸν κανόνα τὸν ὁποῖον ἔθεσε, τοῦ νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὰς τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς ἀποφάσεις, ἀσύμφωνος δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐξήγησιν τοῦ νὰ προχωρήσῃ εἰς τῶν προσόντων τῶν πληρεξουσίων τὴν ἐξέτασιν.

Ὁ προλαλήσας προέβη εἰς τὸ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ περὶ παραστατῶν νόμος τῶν **1822** ἦτο πάντοτε καὶ πρέπει νὰ ἦναι ἐν ἐνεργείᾳ, ἑπομένως, ὅσοι δὲν ἔχουσι τὰ ἐν τούτῳ περιεχόμενα προσόντα, δὲν δύνανται νὰ ὦσι πληρεξούσιοι.

Ἐὰν τις ὅμως ἀποδείξῃ ὅτι μετὰ τὸ **1829** δὲν ἐφρμόζετο πλέον ὁ νόμος οὗτος, παύει πᾶσα περαιτέρω συζήτησις.

Ἡ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας πρᾶξις διέταξε νὰ γείνωσιν αἱ ἐκλογαὶ κατὰ τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον τοῦ **1829**. Ἂς ἴδωμεν ἂν ἦτο ἐν ἐνεργείᾳ ὁ νόμος οὗτος. Θέλων ὁ Κυβερνήτης νὰ συγκαλέσῃ τὴν Συνέλευσιν ἀμφίβαλεν ἂν ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ τοῦ **1822** νόμος, καὶ προέτρεψε τὸ Πανελλήνιον νὰ συσκεφθῇ ἐπὶ τούτου. Τὸ δὲ Πανελλήνιον ἀπήντησεν, ὅτι ἐκτὸς τοῦ περὶ παραστατῶν νόμου κανεὶς ἄλλος δὲν ὑπάρχει. Ὁ δὲ Κυβερνήτης παρετήρησεν ὅτι ὁ περὶ παραστατῶν νόμος δὲν ἐφαρμόζεται πλέον. Τὸ Πανελλήνιον ἐπρότεινε πολλοὺς περιορισμούς, καὶ ὁ Κυβερνήτης δὲν ἐδέχθη κανένα. Ὁ Κυβερνήτης εἶπε ῥητῶς, μὴ ὑπάρχοντος νόμου περὶ ἐκλογῆς πληρεξουσίων, ἐπροσπαθήσαμεν νὰ θέσωμεν εἰς ἀσφάλειαν τὴν ψῆφον τοῦ πολίτου. Ἴδε ἀλληλογραφίαν αὐτοῦ τόμ. **10** τῆς συλλογῆς τοῦ Κ. Μάμουκα σελ. **72, 79, 100** καὶ **101**.

Ὁ Κυβερνήτης εἶπεν ὅτι δὲν ὑπάρχει νόμος περὶ ἐκλογῆς πληρεξουσίων, διότι τὰ τοπικὰ προσόντα τοῦ παραστάτου, ὡς ἀντιπροσώπου τοπικῶν συμφερόντων, δὲν πρέπει νὰ ᾖναι ὅμοια μὲ τὰ τοῦ πληρεξουσίου, ἔχοντος τὸν χαρακτῆρα τῆς γενικότητος· ἔργον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἶναι ἡ διοργάνωσις τοῦ Κράτους καὶ ἡ σύνταξις θεμελιωδῶν θεσμῶν· ἑπομένως πᾶς τις, ὅστις συναισθάνεται ἐν ἑαυτῷ τὴν φλόγαν τοῦ πατριωτισμοῦ, δύναται νὰ ᾖναι πληρεξούσιος. Ὁ Κυβερνήτης οὔτε λέξιν αὐτόχθονα δὲν ἀνέφερεν εἰς τὰς ὁδηγίας, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ ἐκτείνῃ τὸ τῆς πληρεξουσιότητος δικαίωμα εἰς ὅλους τοὺς ἀποκτήσαντας τοῦτο δυνάμει τῶν πρωτοκόλλων.

Μόνον τὸ ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου καὶ αἱ ὁδηγίαι ἐφηρμόσθησαν εἰς τὴν Συνέλευσιν τῶν **1829**, αἱ ὁδηγίαι, αἵτινες καθ' ὃ οὖσαι περὶ τὴν ἐφαρμογὴν νόμου ἔχουσι νόμου ἰσχὺν καὶ κῦρος, δὲν ἀναφέρουσι περὶ προσόντων πληρεξουσίων.

Ὅτι δὲ μόνον τὸ ψήφισμα καὶ αἱ ὁδηγίαι ἴσχυον ὡς νόμος καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν πληρεξουσίων τῆς Συνελεύσεως τῶν **1829** δηλοῦται καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς παραπομπῆς τῶν ὁδηγιῶν εἰς τὸ **7** ἄρθρ. τοῦ περὶ παραστατῶν νόμου.

Ἡ ἰδέα, ὅτι εἶναι ἐσφαλμένη ἡ παραπομπή, δὲν εἶναι ἀληθής, διότι δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἀντίφασις· ὁ Κυβερνήτης ἠθέλησε νὰ εἰπῇ, ὅτι θέλετε ἐκλέξει διακεκριμένους ἐπὶ συνέσει ἄνδρας, ὃν τρόπον ἐκλέγουσι καὶ οἱ βουλευταὶ τὸν Πρόεδρον κλ.

Συμπεραίνων τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι ἡ πρᾶξις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας παρέπεμψεν εἰς τὸν νόμον τῶν **1829**, ἀλλὰ τότε δὲν ἦτο ἐν ἰσχύει εἰμὴ τὸ ψήφισμα καὶ αἱ ὁδηγίαι καὶ εἰς ταῦτα μόνον πρέπει τις νὰ περιορισθῇ· ἂν καὶ ἡ Συνέλευσις ᾖναι

παντοδύναμος, ἀλλ' ὅμως τὴν δύναμιν αὐτῆς ἀρύεται ἐκ τοῦ νόμου καὶ τῆς δικαιοσύνης· ἀναδρομικὴν δύναμιν εἰς νόμον δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἡ Συνέλευσις.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων ἐπρόσθεσεν εἰς ταῦτα, ὅτι ὁ ὑπ' ἀριθ. **17** νόμος ἐγένετο διὰ τοὺς τῶν Βουλῶν παραστάτας, καὶ ὄχι δι' Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, διότι κάμμια ποτὲ Συνέλευσις δὲν προβλέπει ἄλλην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Κυβερνήτου μετὰ τοῦ Πανελληνίου δὲν ἀποδεικνύει ἄλλο, εἰμὴ ὅτι δὲν ὑπῆρχε νόμος περὶ ἐκλογῆς πληρεξουσίων καὶ ὅτι τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀνεπλήρωσαν τὸ ψήφισμα καὶ αἱ ὁδηγίαι τοῦ Κυβερνήτου· ὁ παρουσιάσας ὡς ἐσφαλμένην τὴν παραπομπὴν τοῦ **10** ἄρθρου τῶν ὁδηγιῶν δὲν ἀπέδειξε ταύτην. Ποτὲ τὰ ἀναφερόμενα ὑπό τινων προσόντα δὲν ἐτηρήθησαν εἰς τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις. Εἰς αὐτὰς εἶχον πληρεξουσίους καὶ τὰ ὅπλα· ποῖος δὲ αὐτοχθονισμὸς ὑπάρχει ἐν τῷ μέσῳ στρατοπέδων;

Πρὸς τοὺς τελευταίους τούτους ἀντεπαρατήρισε πάλιν ἄλλος τῶν πληρεξουσίων ταῦτα·

Ἂν τὰ λελεγμένα παρὰ τοῦ προλαλήσαντος κατισχύσωσι, τότε ἀνατρέπονται ἅπαντα τὰ μέχρι τοῦ **1821**.

Ὁ παρά τινων προστριβόμενος μῶμος εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅτι δῆθεν εἶναι ξενηλάται εἶναι πάντῃ ἀνυπόστατος. Οἱ Ἕλληνες ἐτίμησαν μὲ ἐξόχους τιμὰς τοὺς ἀξίους τιμῆς ἄνδρας, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦτον ἡ πατρίς των. Ἐσυγχώρησαν νὰ κατέχωσι μὴ αὐτόχθονες διαφόρους πολιτικὰς θέσεις καὶ δὲν ἐφύλαξαν δι' ἑαυτοὺς καὶ διὰ τὰ τέκνα των, εἰμὴ τοῦ ἀντιπροσώπου μόνον τὸ ἀξίωμα. Εἰς τὰ **1821** τὰ πάντα ἦτο σύμφυρτα· εἰς δὲ τὰ **1822** ἤρχισε νὰ γίνεται διάκρισις προσόντων. Σκοπὸς τοῦ **17** νόμου εἶναι τὸ νὰ ἐκλέγωνται παραστάται, ἄνδρες ἔχοντες σχέσιν πρὸς τοὺς ἐκλέγοντας αὐτοὺς λαοὺς καὶ παρέχοντες αὐτοῖς ἀποχρώσας ἐγγυήσεις. Αἱ ἐθνικαὶ τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεις δὲν ὁμοιάζουσιν ἐκείνας τῶν ἄλλων ἐθνῶν· ἐκεῖ αἱ σκέψεις τῶν πληρεξουσίων περιστρέφονται μόνον περὶ τὴν τοῦ Κράτους διοργάνωσιν. Ἐνταῦθα ὅμως ἐκτὸς τούτου πρέπει νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν οἱ πληρεξούσιοι τὰ ἐκκεχυμένα διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους αἵματα τῶν ἀδελφῶν των, τὴν ἐπικρατοῦσαν δυστυχίαν ὡς ἐκ τῶν παρελθόντων δεινῶν, τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων, καὶ τὴν θεραπείαν τῶν δεινῶν τούτων. Ὁ Κυβερνήτης δὲν ἠκύρωσε τὸν νόμον, ἐδέχθη αὐτὸν καὶ τύπους μόνον περὶ τὴν ἐφαρμογήν του ἐξέδωκε.

Συμπεραίνων τὸν λόγον εἶπεν, ὅτι συμφωνεῖ εἰς τὸ νὰ γείνωσι παραδεκταὶ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς αἱ ἀποφάσεις ἀφοῦ ὅμως

προηγουμένως καθαριθῇ τὸ περὶ προσόντων τῶν πληρεξουσίων ἀντικείμενον. Ἐνταῦθα ὅμως ἐπρόσθεσεν ἐπεξήγησίν τινα, ὅτι οἱ τῶν σωματείων (ἤτοι τῶν Ἠπειρωτῶν, Θετταλῶν, Μακεδόνων κλπ.) πληρεξούσιοι δὲν πρέπει νὰ ὑπόκεινται εἰς τοῦτον τὸν κανόνα, διότι αἱ ἐπαρχίαι αὐτῶν εὑρίσκονται ἐκτὸς τοῦ Κράτους, καὶ ἑπομένως ἀπ' αὐτοὺς δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ζητηθῇ ἄλλο τι, εἰμὴ μόνον τὸ νὰ ἦναι τῆς αὐτῆς καταγωγῆς ἐκείνων, οἵτινες τοὺς ἐκλέγουσιν. Ἐπίσης ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς διασήμους ἐκείνους τῆς Ἑλλάδος ἄνδρας, Μαυροκορδάτον, Μαυρομιχάλην, Κωλέττην, Μεταξᾶν καὶ Τζούρτζ, οἵτινες διὰ τοὺς μεγάλους ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας ἀγῶνάς των ἀπέκτησαν γενικὴν καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος πολιτογράφησιν.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε, ἐπειδὴ ὁ παρὼν καιρὸς εἶναι κρίσιμος διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ ὑπάρχει βεβαίως ὁ περὶ ἐκλογῆς πληρεξουσίων νόμος ἐν ἰσχύει, πρέπει νὰ συμβουλάσῃ αὐτὰ ἡ Συνέλευσις ὅσον εἶναι δυνατὸν μὲ τὰς εὐχὰς καὶ ἐπιθυμίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ τοιοῦτος δὲ συμβουλασμὸς ἤθελε γίνει, ἐὰν τὸ δικαίωμα τοῦ πληρεξουσίου ἤθελεν ἀναγνωρισθῇ εἰς τοὺς ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ **1821** ἕως τοῦ **1829** καὶ συναγωνισθέντας μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐκεῖθεν δ' οὔ.

Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα καὶ νὰ ψηφηφορηθῇ, νομίζων ὅτι ἀρκούντως ἐρωτίσθη ἡ Συνέλευσις. Ἡ Συνέλευσις ἔκρινε νὰ ἐξακολουθήσῃ ἔτι ἡ συζήτησις.

Ὁ πρῶτος πάντων ἀγορεύσας παρετήρησεν αὖθις, ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται νόμος ἐξεδόθη παρὰ τοῦ Βουλευτικοῦ ἐξ Ἑρμιόνης, ἵνα χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ἐν Ἄστρει Συνέλευσιν. Τὸ ὑπό τινος τῶν ἀγορευσάντων λεχθὲν, ὅτι κἀμμία Συνέλευσις δὲν νομοθετεῖ δι' ἄλλην δὲν ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα, διότι καθ' ἡμᾶς ἦτο νόμος ὥστε ἀνὰ πᾶσαν διετίαν νὰ γίνεται Ἐθνικὴ Συνέλευσις.

Ἄλλος τῶν προαγορευσάντων εἶπεν, ὅτι ὁ Κυβερνήτης ἔκαμεν αὐτοτελῆ νόμον, ἀλλ' αἱ ὁδηγίαι δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ τύποι καὶ κανονισμὸς περὶ τὴν τοῦ νόμου τοῦ **1822** ἐφαρμογήν· ὅτι ὁ **17** νόμος ἐθεωρεῖτο ὡς ἰσχύων καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Κυβερνήτου, δηλοῦται ἐκ τοῦ δευτέρου παραγράφου τοῦ ΚΓ'. ψηφίσματος « λαβόντες εἰς σκέψιν . . . . » καὶ ἐκ τοῦ **12** διαγγέλματος τοῦ Πανελληνίου « ἐπειδὴ ἰδιαίτερος νόμος. . . . . »

Ποτὲ ὁ Κυβερνήτης δὲν ἤθέλησε νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ τοῦ πληρεξουσίου δικαίωμα· τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον οἱ πληρεξούσιοι τῶν ὅπλων εἶχον, ἦτον ἐξαιρετικὸν ὡς τὸ τῶν ἀδιοργανίστων ἐπαρχιῶν.

Ἄλλος πάλιν παρετήρησεν ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ νομισθῇ ὡς ἰσχύων ὁ νόμος **17**, διότι καὶ ἐὰν παραδεχθῶμεν, ὅτι τό τε ψήφισμα καὶ αἱ ὁδηγίαι ἔχωσιν ἰσχὺν νόμου, πάλιν τὸ ς'. ἄρθρον τοῦ **17** νόμου εἶναι εἰς ἐνέργειαν, διότι οὔτε καταργεῖται ὑπὸ μεταγενεστέρου νόμου, οὔτε εἶναι ἀσύμφωνον μὲ τὸ ψήφισμα καὶ τὰς ὁδηγίας. Τὸ **10** ἄρθρον τῶν ὁδηγιῶν μάλιστα ἀνέχεται τὴν ὕπαρξιν καὶ ἐνέργειαν τοῦ **17** νόμου. Ἂν αἱ ὁδηγίαι λοιπὸν ἦναι νόμος οὐσιαστικὸς, ἄρα ὁ Κυβερνήτης οὐσιαστικῶς ἐκανόνισε τὸ τῆς ψήφου δικαίωμα· ἀλλ' ἤθελεν εἶσθαι ἀντίφασις τὸ νὰ εἰπῇ τις ὅτι ὁ Κυβερνήτης προσδιώρισε τὰ προσόντα τοῦ ἐκλογέως, οὐχὶ δὲ τοῦ πληρεξουσίου· ὅθεν ὁ **17** νόμος εἶναι ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ.

Συμπεραίνων τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι ὁ **17** νόμος εἶναι εἰς ἐνέργειαν, καὶ πρέπει νὰ ζητηθῶσι τὰ προσόντα τῶν πληρεξουσίων.

Ὁ μετὰ τὸν πρῶτον ἀγορεύσας παρετήρησεν αὖθις τὰ ἑξῆς·

1) Ὅτι ἀναγνωρίζει ὡς κῦρος ἔχουσαν τὴν πρᾶξιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

2) Ἐπειδὴ δὲ ἐγένετο λόγος ὑπό τινος τῶν προαγορευσάντων ὅτι ὑπουργικαὶ ὁδηγίαι καὶ ἐγκύκλιοι δὲν δύνανται νὰ καταστρέψωσι νόμον, συνομολογεῖ καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιον· ἀλλ' αἱ ὁδηγίαι τοῦ Κυβερνήτου, εἶπεν, ἔχουσιν ἰσχὺν νόμου, εἶναι αὐτόχρημα νόμος, καθότι ἐφαρμόζουσι νόμον καὶ ἀποτελοῦσι μέρος αὐτῶν.

3) Ἐπειδὴ ἐτέθη ὑπό τινος τῶν προαγορευσάντων εἰς ἀμφιβολίαν ἡ νομοθετικὴ τοῦ Κυβερνήτου δύναμις, ἀνέφερε τὸ ψήφισμα τῆς **23** Σεπτεμβρίου, χαρακτηρίζον ὡς νόμον πᾶν ψήφισμα γενόμενον παρὰ τοῦ Κυβερνήτου καὶ τοῦ Πανελληνίου. Δὲν κατηργήθη ὁ τῶν **1822** νόμος, ἀλλ' ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου ὡς ἀνεφάρμοστος καὶ ἀνεπληρώθη ὑπὸ τῶν ὁδηγιῶν. Ὅθεν, ἂν καὶ αἱ ἐκλογαὶ πρέπει νὰ γείνωσι κατὰ τὸν νόμον τῶν **1822**, ἐπειδὴ ὅμως ὁ νόμος οὗτος δὲν ἰσχύει, πρέπει νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ ὁδηγίαι.

Ἐφ' ἱκανοῦ συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου, καὶ πολλῶν ἔτι λεχθέντων ἑκατέρωθεν, ἔτι δὲ καὶ τρίτης γνώμης προταθείσης τοῦ νὰ γείνωσι παραδεκταὶ ἅπασαι ἐν γένει αἱ πράξεις τῆς ἐπιτροπῆς, προϋτέθη ὑπό τινων τῶν πληρεξουσίων, ἵνα τεθῇ εἰς ψηφηφορίαν τὸ ζήτημα, καὶ συσκέψεως γενομένης μεταξὺ τῶν ὑπὲρ τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου ἀγορευσάντων, ἐτέθη ὡς ἑξῆς.

Ἂν τὰ προσόντα τὰ ἀπαιτούμενα ἀπὸ τὸ ἄρθρ. έ. τοῦ **17** νόμου, ἤτοι νὰ ἦναι αὐτόχθων τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξελέχθη, ἢ ἂν δὲν ἦναι αὐτόχθων νὰ ἦναι κάτοικος εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτὴν πρὸ πέντε ἐτῶν, ἔχων ἐν τῇ ἰδίᾳ καὶ ἀκίνητα

κτήματα, εἶναι ἀναπόφευκτα διὰ ν' ἀναγνωρισθῇ τις πληρεξούσιος εἰς ταύτην τὴν Συνέλευσιν, ἐκτὸς τῶν Κ.Κ. Α. Μαυροκορδάτου, Π. Μαυρομιχάλη, Α. Μεταξᾶ, Ι. Κωλέτου καὶ Ρ. Τζουρτζ. προαποκτησάντων ἐξαιρετικῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο· ἐκτὸς προσέτι καὶ τῶν πληρεξουσίων τῶν σωματείων, διὰ τοὺς ὁποίους τούτους τελευταίους δὲν ἀπαιτεῖται εἰμὴ μόνον νὰ ἦναι αὐτόχθονες τῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα λογίζονται ὅτι ἀντιπροσωπεύουν. Ἐπὶ δὲ τῇ παραδοχῇ τοῦ ἀνωτέρου ζητήματος, ὅτι τὰ πρακτικὰ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπὶ τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων ἐπιτροπῆς γίνονται δεκτὰ καὶ ἐγκρίνονται ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν ἐν γένει καθ' ὅλα των τὰ ἄλλα μέρη, ἄνευ μηδεμιᾶς παραιτέρω συζητήσεως.»

Ἀναγνωσθέντος τοῦ ζητήματος, ὁμοφώνως καὶ διὰ γενικῆς σχεδὸν ἀνατάσεως τῶν χειρῶν παρεδέχθησαν τὴν καταφατικὴν αὐτοῦ λύσιν.

Ἐνταῦθα εἰς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησε, καὶ ὁ Πρόεδρος ὑπεστήριξε τὴν παρατήρησιν αὐτοῦ, ὅτι ἡ ψηφηφορία πρέπει νὰ γίνῃ συμφώνως μὲ τὸν κανονισμὸν δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Γενομένης λοιπὸν τῆς ὀνομαστικῆς κλήσεως, τὸ ζήτημα ἐλύθη καταφατικῶς μὲ ψήφους **185**.

Τρεῖς τῶν πληρεξουσίων ἀπεφάνθησαν ἀποφατικῶς ὡς πρὸς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ζητήματος, καὶ καταφατικῶς ὡς πρὸς τὸ δεύτερον· δεκαεξ καταφατικῶς ὡς πρὸς τὸ πρῶτον καὶ ἀποφατικῶς ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, δύο δὲ εἶχον ἀρνητικὴν θέλησιν καὶ ψῆφον.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ὅτι ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν καταφατικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος.

Ὁ Πρόεδρος ἐδήλωσε τὴν ἐξῆς ἡμερουσίαν διάταξιν τῆς συνεδριάσεως τῆς ἐπιούσης ἡμέρας.

1) Ἀναφοραὶ Κυδωνιέων, καὶ 2) πληρεξουσίων ὅπλων καὶ ἄλλων. Ἡ συνεδρίασις διελύθη περὶ τὴν **4** ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος **Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.**
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν δευτέραν Νοεμβρίου **1843** ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ κατάστημα τῆς Συνελεύσεως ἐνώπιον τοῦ ἱερέως Κυρίου Θ. Μαρμαρᾶ οἱ πληρεξούσιοι Ἴου καὶ Ἀμουργοῦ Κύριοι **Δ. Ν.** Βαλέτας καὶ **Δ.** Γαβρᾶς, καὶ οἱ Κύριοι Γρηγορακάκης καὶ **Μ.** Γουνελῆς· καὶ ἔδωκαν τὸν ἐξῆς ὅρκον τοῦ πληρεξουσίου:

« Ὀμνύω ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος, νὰ ἐκπληρώσω τὰ » Ἱερὰ τοῦ Πληρεξουσίου ἔργα, πιστῶς εἰς τὴν Πατρίδα καὶ εἰς » τὸν Συνταγματικὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνα, νὰ μὴ » προβάλω μήτε νὰ ψηφίσω τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν πεποίθησίν » μου, ἀλλὰ νὰ συντελέσω εὐσυνειδότως εἰς τὴν σύνταξιν τῶν » θεμελιωδῶν θεσμῶν, δι' ὧν θέλουν ἐξασφαλισθῆ τὰ δικαιώματα » καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ τε Ἔθνους μου, καὶ τῆς Συνταγματικῆς » Μοναρχίας. »

Τὸ πρωτόκολλον τοῦτο τῆς ὁρκοδοσίας συνετάχθη ἐπὶ τοῦ γραφείου τῆς Συνελεύσεως καὶ ὑπεγράφη παρά τε τοῦ ἱερέως καὶ τῶν ὁμοσάντων.

Ὁ ἱερεὺς πρωτόπ. **Θ. Μ α ρ μ α ρ ᾶ ς**

Οἱ ὁμόσαντες
Δ. Ν. Βαλέτας, καὶ Δ. Γαβρᾶς,
Γρηγορακάκης, καὶ Μ. Γουνελῆς.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Γ'.

Τῇ 23 Νοεμβρίου.

Συνελθόντων τῶν Κυρίων πληρεξουσίων ἐν τῷ καταστήματι τῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν **10** ὥραν π. μ. τῆς εἰκοστῆς τρίτης τοῦ Νοεμβρίου, ἡμέρας τρίτης ὁ ἐκπληρῶν τὰ καθήκοντα τοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως Ἀντιπρόεδρος διέταξε τὴν ὀνομαστικὴν ἐκφώνησιν τῶν πληρεξουσίων. Γενομένης δὲ ταύτης εὑρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι δέκα πέντε, ἀπόντες δὲ δέκα ὀκτώ.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθησαν ὑφ' ἑνὸς τῶν Γραμματέων τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως καὶ ἐνεκρίθησαν παρὰ τῆς Συνελεύσεως μὲ τὴν προσθήκην τῶν λέξεων « πρὸ πέντε ἐτῶν, » καὶ « ἀκίνητα » εἰς τὸ ψηφοφορηθὲν χθὲς ζήτημα περὶ τῶν προσόντων τοῦ πληρεξουσίου.

Προτοῦ νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς τὴν σκέψιν τῆς Συνελεύσεως τὰ ἀντικείμενα τῆς ἡμερησίας διατάξεως, πολλοὶ πληρεξούσιοι

λαβόντες τὸν λόγον ἀλληλοδιαδόχως παρέστησαν μὲ συναίσθησιν βαθυτάτης λύπης τὰς ἐπενεχθείσας χθὲς τὴν ἑσπέραν προσβολὰς κατὰ τῶν προσώπων δύο ἐκ τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως. Ἡ προσβολὴ αὕτη, εἶπον, σχέσιν ἔχουσα μὲ τὰς συζητήσεις κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν διευθύνεται καθ' ὁλοκλήρου τῆς Συνελεύσεως, διότι τοιουτοτρόπως περιορίζεται ἡ ἐλευθέρα καὶ κατὰ συνείδησιν συζήτησις τῶν σοβαρῶν ἀντικειμένων τῆς Συνελεύσεως καὶ προσβάλλεται ἡ ἀνεξαρτησία αὐτῆς. Ὁ πληρεξούσιος εἶναι ἀπαραβίαστος καὶ ἀπρόσβλητος· ὁ μόνος ὁδηγὸς τῶν πράξεών του πρέπει νὰ ἦναι ἡ συνείδησίς του καὶ κριτὴς ὁ Θεός· ἐπρότειναν δὲ ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προσκαλεσθῇ ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως ἡ ἐφαρμογὴ τῆς αὐστηρότητος τῶν νόμων κατὰ τῶν αὐτουργῶν τῶν ὀχλαγωγικῶν τούτων κινημάτων, καὶ διὰ νὰ προληφθῶσι ταῦτα εἰς τὸ μέλλον νὰ ψηφίσῃ ἡ Συνέλευσις νόμον διὰ τὴν τιμώρησιν τῶν διευθυνομένων κατὰ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν πληρεξουσίων ἐγκληματικῶν πράξεων. Ὁ ῥουβράρχος τῆς Συνελεύσεως καὶ ἀνώτερος στρατιωτικὸς τῆς πρωτευούσης Διοικητὴς παρετήρησεν, ὅτι εἰς τὰς ἀξιοποίνους ταύτας πράξεις δὲν ἔχει οὐδεμίαν μετοχὴν ὁ πάντοτε ἀποδειχθεὶς φίλος τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εὐταξίας τῆς πρωτευούσης λαός, καὶ ὅτι ταῦτα ἦτον κινήματα ὀλίγων τινῶν ἀπονενοημένων καὶ κακοήθων ἀνθρώπων. Τὴν αὐτὴν διαβεβαίωσιν παρέσχον καὶ δύο πληρεξούσιοι τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ Συνέλευσις ἐπεμαρτύρησε τὰ παρὰ τοῦ ῥουβράρχου καὶ τῶν πληρεξουσίων Ἀθηνῶν λελεγμένα.

Εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐπρόσθησαν τινὲς τῶν Κ. πληρεξουσίων, ὅτι, ἐπειδὴ τοιαῦται ὀχλαγωγικαὶ προσβολαὶ ἀπευθύνθησαν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν καὶ καθ' ἑνὸς τῶν δημοσιογράφων σχετικῶς εἰς τὸ ἔργον τῆς δημοσιογραφίας ἀναφερόμεναι, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν, ὁ δὲ τύπος εἶναι ἡ μόνη διασωθεῖσα ἐλευθερία τοῦ Ἔθνους, ἥτις συνήργησε τὰ μέγιστα εἰς τὴν πρὸ ὀλίγου γενομένην μεταβολὴν, καὶ ὡδήγησε τὸ Ἔθνος εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῶν δικαιωμάτων του, νὰ ἀνακληθῇ ὁ εἰρημένος δημοσιογράφος, καὶ τοῦ λοιποῦ ν' ἀφεθῇ ὁ τύπος ἐλεύθερος χωρὶς κανένα ἄλλον περιορισμὸν, παρὰ ἐκείνους μόνον τοὺς ὁποίους καθιέρωσε τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος. Τοῦτο δὲ ἐν ὅσῳ διαρκεῖ ἡ Συνέλευσις καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ν' ἀνασταλῇ ἡ ἐνέργεια τοῦ περὶ τύπου ἰσχύοντος Νόμου.

Ἄλλος πάλιν τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν ὅτι εἶναι καλὸν ν' ἀνακληθῶσι καὶ ὅσοι ἕνεκα τῆς γενομένης μεταβολῆς ἠναγκάσθησαν καὶ παρηγγέλθησαν ν' ἀρίσωσι τὰς Ἀθήνας,

Ὁ Πρόεδρος καὶ ἄλλα μέλη τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου συμμερισθέντες τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν προλαλησάντων διὰ τὰ ὀχλαγωγικὰ κινήματα ἐξέφρασαν τὴν λυπηρὰν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν ἐπροξένησαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος προσβολαὶ κατὰ τῶν δύο πληρεξουσίων καὶ τοῦ δημοσιογράφου, κυρίως δὲ ὁ εἰρημένος Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου διεβεβαίωσε τὴν Συνέλευσιν ὅτι ἐλήφθησαν ὅλα τὰ ἐντὸς τοῦ νόμου δυνατὰ μέτρα διὰ τὴν ἀνακάλυψιν καὶ τιμώρησιν τῶν πρωταιτίων τῶν λυπηρῶν αὐτῶν καὶ ἀξιοποίνων συμβάντων, καὶ διὰ τὴν πρόληψιν αὐτῶν εἰς τὸ ἑξῆς· καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ληφθέντων παρὰ τοῦ Ὑπουργείου μέτρων δικαιοῦται νὰ ἐλπίσῃ καὶ νὰ διαβεβαιώσῃ τὴν Συνέλευσιν ὅτι δὲν θέλουν συμβῇ τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν αἱ δυσάρεστοι αὗται σκηναί.

Ἀκολούθως εἰς τῶν Κ. πληρεξουσίων ἀναδείξας καὶ αὐτὸς τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῶν γενομένων ὀχλαγωγικῶν προσβολῶν, καὶ τὴν εὐχαρίστησιν μὲ τὴν ὁποίαν ἐδέχθη αὕτη τὴν δοθεῖσαν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου ὑπόσχεσιν, ἀντέκρουσε τὴν περὶ τοῦ τύπου πρότασιν τῶν προλαλησάντων, διότι ἐὰν γίνῃ παραδεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ νὰ μένῃ ὁ τύπος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Συνελεύσεως πάντη ἐλεύθερος, καὶ νὰ μὴν ὑπάγεται εἰμὴ μόνον εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ Συντάγματος τῆς Τροιζῆνος, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ καθιερώσῃ ἡ Συνέλευσις, ὅτι ὁ τύπος δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ κανένα περιορισμὸν, διότι αἱ περὶ τύπου θεμελιώδεις ἀρχαὶ τοῦ Συνταγματος τῆς Τροιζῆνος δὲν θέλουν ἔχει οὐδεμίαν προσαρμογὴν εἰς τὰ καθέκαστα ἐγκλήματα τοῦ τύπου καὶ μάλιστα εἰς τὰ προσωπικὰ δὲν θέλουσιν ἔχει ποινικὸν κῦρος. Συμμεριζόμενος τὰ ἐκφρασθέντα ὑπὲρ τοῦ τύπου αἰσθήματα εὑρίσκει μεταξὺ ἐλευθερίας τύπου καὶ ἐντελοῦς ἀκολασίας μέγα χάσμα. Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου εὔχεται νὰ ἦνε πλατυτάτη, ὄχι ὅμως ἀπεριόριστος, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν ὀρθῶν Νόμων. Διὰ τοῦτο, καθ' ὅσον μάλιστα πλησιάζει ὁ χρόνος τῆς συντάξεως νέου Νόμου περὶ τοῦ τύπου νομίζει ἀναγκαίαν τὴν διατήρησιν τοῦ ἰσχύοντος.

Ἐπανελθούσης τῆς συζητήσεως εἰς τὸ περὶ τοῦ ἀπαραβιάστου τῶν πληρεξουσίων ἀντικείμενον, εἷς τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι κανένας Νόμος δὲν ὑπάρχει μέχρι τῆς σήμερον περὶ τοῦ ἀπαραβιάστου αὐτῶν. Οἱ δὲ ἀπαντόμενοι εἰς τὰ Συντάγματα εἶνε περὶ τῶν βουλευτῶν. Τὴν ἀνάγκην τοιούτου νόμου προεῖδε καὶ ἡ ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ κανονισμοῦ ἐπιτροπὴ, ἀλλὰ μὴ βρουῦσα ἐκεῖ τὸν οἰκεῖον τόπον ἄφισε τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν

εἰς τὴν Συνέλευσιν. Περαίνων δὲ τὸν λόγον ἐπρότεινε νὰ ἐνασχοληθῇ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν σύνταξιν νόμου περὶ τοῦ ἀπαραβιάστου τῶν πληρεξουσίων, προβλέποντος ἐν γένει τὰς κατ' αὐτῶν προσβολὰς ὡς τοιούτων.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὁμοφώνως, ἐπὶ τῇ προτάσει ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων νὰ διαβιβασθῇ διὰ τοῦ Προέδρου εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, ὅτι ἡ Συνέλευσις ἠσθάνθη βαθεῖαν λύπην καὶ ἐξέφρασε μεγίστην δυσαρέσκειαν καὶ ἀγανάκτησιν διὰ τὰ ἐπισυμβάντα χθὲς ὀχλαγωγικὰ κινήματα, τὰ ὁποῖα θεωρεῖ ὡς κατὰ τῆς ὁλομελείας αὐτῆς γενόμενα καὶ νομίζει ἀναγκαῖον τὸ νὰ ληφθῶσιν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον ἐντὸς τοῦ νόμου ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ τὴν ἀνακάλυψιν καὶ τὴν παραδειγματικὴν τιμώρησιν τῶν πρωταιτίων καὶ τὴν πρόληψιν τῶν λυπηρῶν αὐτῶν κινημάτων εἰς τὸ μέλλον.

Ἀκολούθως ἡ Συνέλευσις προέβη εἰς τὰ ἀντικείμενα τῆς ἡμερησίας διατάξεως. Εἷς τῶν Γραμματέων ἀνέγνωσεν ἀναφορὰν τοῦ Κ. Προέδρου Πανούτσου Νοταρᾶ, Προέδρου καὶ τῆς ἐν Προνοίᾳ τοῦ Κ. Προέδρου Πανούτσου Νοταρᾶ, Προέδρου καὶ τῆς ἐν Προνοίᾳ Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐξέθετεν ὅτι παραδίδει εἰς τὴν Συνέλευσιν ὡς ἱερὰ λείψανα Ἐθνικῆς ἰδιοκτησίας τὰ πρακτικὰ καὶ ἄλλα ἔγγραφα τῆς ἐν Προνοίᾳ Συνελεύσεως, τὰ ὁποῖα ηὐτύχησε νὰ διασώσῃ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δεινῶν περιστατικῶν τῆς ἀπορράδος ἡμέρας τῆς 10 Αὐγούστου 1832 συνεργείᾳ τοῦ Κ. Βιβιλάκη.

Ἡ Συνέλευσις ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας της πρὸς τὸν καὶ ἄλλοτε Πρόεδρον τῆς ἐν Προνοίᾳ Συνελεύσεως διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ἐγγράφων τούτων καὶ παρεκάλεσε τὸν Κ. Ἀντιπρόεδρον νὰ παραλάβῃ ταῦτα καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ αὐτὸν ἐξ ὀνόματος τῆς Συνελεύσεως.

Προὐτέθη νὰ ἐνασχοληθῇ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν σύνταξιν διακηρύξεως περὶ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν της, ὡς τοῦτο ἐγίνετο καὶ εἰς τὰς ἄλλας Συνελεύσεις. Ἀλλ' ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη τὴν πρότασιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ διακήρυξις αὕτη ἀναπληροῦται ἐκ τοῦ ἐκφωνηθέντος λόγου παρὰ τοῦ Βασιλέως κατὰ τὴν ἔναρξιν.

Ἐντεῦθεν εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε ὅτι εἶνε καλὸν συγκροτηθείσης ἤδη τῆς Συνελεύσεως νὰ δοθῇ ὀνομασία εἰς αὐτὴν καὶ ὡς καταλληλοτέραν νομίζει τὸ νὰ ὀνομασθῇ « Πέμπτη Συνταχτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις. »

Ἄλλος ἐπρότεινεν ὡς καταλληλοτέραν τὴν ὀνομασίαν « Συνταχτικὴ Συνέλευσις τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου. »

Ἄλλος δὲ ἐπρότεινε νὰ ὀνομασθῇ « ἡ ἐν Ἀθήναις Συνταχτικὴ Συνέλευσις. »

Ἄλλος δὲ ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ εἰς αὐτὴν ἡ ὀνομασία ἐκ τῆς ἡμέρας τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν της, τουτέστι τῶν 8 Νοεμβρίου.

Ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως ταύτης ἀνεβλήθη εἰς τὴν αὔριον.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως ἡ ἀναφορὰ περὶ παραδοχῆς πληρεξουσίων τῶν ὅπλων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σπάρτης κατὰ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν καὶ ὁ Πρόεδρος ἐπροκάλεσε τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Τινὲς τῶν Κ. πληρεξουσίων ἀνέφερον ὅτι εἰς ὅλας τὰς ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῶν 1829 Ἐθνικὰς Συνελεύσεις ἔγιναν παραδεκτοὶ πληρεξούσιοι τῶν ὅπλων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Αὐτὸ τοῦτο ἔγεινε καὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν τῶν 1829 τοῦ Ἄργους. Εἶνε μὲν ἀληθὲς, εἶπον, ὅτι αἱ ἔκτακτοι ἐκεῖναι περιστάσεις τῆς Ἑλλάδος, αἱ ὑπαγορεύσασαι τὴν ἀνάγκην τῆς παραδοχῆς πληρεξουσίων τῶν ὅπλων εἰς τὰς Συνελεύσεις δὲν ὑπάρχουν σήμερον· ὁ πόλεμος ἔπαυσεν. Ἀλλ' ἡ ἔκτακτος αὕτη μεταβολὴ ἐκ τῆς ὁποίας ἐκπηγάζει ἡ παροῦσα Συνέλευσις, ἐπανέφερε τὸ Ἔθνος ὡς πρὸς τὰς ἐκλογὰς εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἦτο κατὰ τὸ 1829, διότι ἡ σύνταξις νόμου νέου περὶ ἐκλογῶν ἦτο δύσκολος· ὅθεν τύπος καὶ ὑπόδειγμα τῆς παρούσης Συνελεύσεως εἶνε ἡ τοῦ Ἄργους, καὶ ἑπομένως καὶ εἰς ταύτην πρέπει νὰ γίνωσι δεκτοὶ οἱ πληρεξούσιοι τῶν ὅπλων ὡς καὶ εἰς ἐκείνην. Εἰς τὰ ὅπλα, εἶπον, χρεωστεῖται ἡ αὐτονομία μας, καὶ εἶναι ἄδικον νὰ στερηθῶσι τοῦ δικαιώματος τῆς πληρεξουσιότητος εἰς τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν, ἥτις πρόκειται νὰ κανονίσῃ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα ἑκάστου.

Ἡ γνώμη τούτων ἀντεκρούσθη ὑπ' ἄλλων διὰ τῶν ἑξῆς λόγων· Αἱ ἔκτακτοι ἐκεῖναι περιστάσεις τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, εἶπον, ὅτε ὅλοι οἱ πολῖται ἦσαν ὁπλισμένοι, ὅτε τὰ στρατόπεδα ἐστερροῦντο καὶ αὐτῶν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων, ὅτε τὸ Ἔθνος καθ' ἡμέραν ἐπαπειλεῖτο ἀπὸ ἐχθρικὰς ἐπιδρομάς, σήμερον δὲν ὑπάρχουν. Κατὰ τὸν Νόμον περὶ ἀπογραφῆς ὁ στρατιώτης εἶνε καὶ πολίτης, καὶ δύναται νὰ ἐξασκήσῃ τὰ πολιτικά του δικαιώματα εἰς τὰς ἐκλογάς.

Ἄλλαι τῶν πληρεξουσίων ἐπρότειναν, ὅτι, ἂν γίνωσι δεκτοὶ πληρεξούσιοι τῶν ὅπλων, πρέπει ἐξ ἅπαντος νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ αἱ ναυτικαὶ Νῆσοι, διότι εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάρχουσι τά τε τῆς ξηρᾶς ὡς καὶ τὰ τῆς θαλάσσης ὅπλα, καὶ διότι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἤσκησαν εἰς τινας τῶν προλαβουσῶν Συνελεύσεων.

Ἄλλαι πάλιν νέαι προτάσεις παρ' ἄλλων ἐπηκολούθησαν περὶ παραδοχῆς πληρεξουσίων τῶν ὅπλων Σουλίου, τῶν ὅπλων Ἠπείρου

καὶ τῆς φρουρᾶς Μεσολογγίου, διότι καὶ εἰς τὰς ἄλλας Συνελεύσεις εἶχον τὰ σώματα ταῦτα πληρεξουσίους.

Ἄλλοι δ' ἐπὶ τέλους ἐπρότειναν ὅτι, οὔτε ὁ τακτικὸς Στρατὸς δὲν πρέπει νὰ στερηθῇ τοῦ δικαιώματος τούτου.

Πολλῆς συζητήσεως γενομένης ἐπὶ τῶν προτάσεων τούτων καὶ ποικιλοτρόπως τεθέντος τοῦ ζητήματος, εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν ὅτι, εἶνε καλὸν νὰ παύσῃ ἡ συζήτησις αὕτη καὶ νὰ μὴ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις ἐν γένει πληρεξουσίους τῶν ὅπλων.

Γενομένη δεκτὴ ἡ πρότασις αὕτη ἐτέθη εἰς ψηφοφορίαν ἐπὶ τοῦ ἑξῆς ζητήματος:

« Νὰ ἦνε δεκτοὶ πληρεξούσιοι τῶν ὅπλων ἢ ὄχι; » Καὶ ἐλύθη ἀποφατικῶς διὰ ψήφων **160** πρὸς **27**, τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη πληρεξουσίους ὅπλων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν ὅτι τὰ ἀντικείμενα τῆς ἡμερησίας διατάξεως ἀποπερατώθησαν ἤδη. Ἐδύνατο νὰ ἐνασχοληθῇ περαιτέρω ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπιτροπῶν, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε μακροῦ χρόνου καὶ πρέπει ν' ἀφεθῇ εἰς τὴν αὔριον· ἐν τούτοις εἶνε καλὸν νὰ ὁρισθῇ,

1) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιτροπῶν· καὶ

2) Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἑκάστης αὐτῶν.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον νομίζει ὅτι τριῶν ἐπιτροπῶν ἡ ἀνάγκη παρουσιάζεται ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἡ τῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως, ἡ τῆς πρὸς τὴν σύνταξιν τοῦ Συντάγματος καὶ ἐκείνη τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν.

Ὡς δὲ πρὸς τὸ δεύτερον, ἀπόκειται εἰς τὴν Συνέλευσιν ν' ἀποφασίσῃ.

Ἡ Συνέλευσις παραδεχθεῖσα τὸν παρὰ τοῦ προέδρου προταθέντα ἀριθμὸν τῶν ἐπιτροπῶν, προέβη εἰς τὸ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ ἑκάστης αὐτῶν ἀντικείμενον. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως ἐπιτροπῆς παμψηφεὶ ἀπεφάνθη νὰ ἦνε ἑπταμελής, περὶ δὲ τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἦτο δύο γνῶμαι, τῶν μὲν προτεινόντων νὰ ἦνε δεκαπενταμελής, τῶν δὲ ἓξ εἴκοσι καὶ ἑνὸς μελῶν. Ἀπεφασίσθη δὲ διὰ χειροτονίας τὸ τελευταῖον, τοὐτέστι νὰ σύγκηται ἐξ εἴκοσι καὶ ἑνὸς μελῶν.

Τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπεράσισεν ἡ Συνέλευσις καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπήν, τοὐτέστι νὰ σύγκηται καὶ αὐτὴ ἐξ εἴκοσι καὶ ἑνὸς μελῶν.

Ἐνταῦθα τινὲς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν ὅτι, εἶνε καλὸν νὰ τυποθῶσι τὰ ὀνόματα τῶν πληρεξουσίων, ὥστε νὰ ἔχωσιν αὐτὰ ὑπ' ὄψιν οἱ πληρεξούσιοι εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν ἐπιτροπῶν.

Ἔπειτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν ὅτι, ὅσοι κατὰ τὴν προλαβοῦ-

σαν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, δὲν ἔχουσι τὰ τοῦ πληρεξουσίου προσόντα, καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι οἵτινες νομίζουσιν ἀναγκαῖον νὰ δώσωσι πληροφορίας εἰς τὴν Συνέλευσιν περὶ τῶν προσόντων αὐτῶν, νὰ παρουσιασθῶσιν αὔριον τὴν 9 ὥραν π. μ. εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Συνελεύσεως. Ἐκτὸς τούτου δὲ πᾶς πληρεξούσιος δύναται ν' ἀναφέρῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν περί τινος τῶν πληρεξουσίων, τὸν ὁποῖον νομίζει ὅτι δὲν ἔχει τὰ περὶ ὧν πρόκειται προσόντα.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ μετάσχωσι τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπιτροπῶν ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων τὰ προσόντα ἀμφισβητοῦνται.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη·

Ἐπὶ τέλους εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν ὅτι, εἶνε δίκαιον νὰ γίνωσι κατ' ἐξαίρεσιν δεκτοὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅσοι τῶν δημοσιογράφων ἐτιμήθησαν μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ πληρεξουσίου καὶ δὲν ἔχουσι τὰ προσόντα τοῦ 5. ἄρθρου τοῦ περὶ παραστατῶν **17.** Νόμου τῶν **1822.** Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη, εἶπον, εἶνε δικαία καὶ ἀνταξία τῆς διαγωγῆς τῶν ἀνδρῶν τούτων, οἵτινες ἐστήριξαν ἐν καιροῖς συνοχῆς καὶ θλίψεως τὰς ἐλευθερίας τοῦ Ἔθνους, ὑπερασπίσθησαν μὲ ἀκλόνητον καρτερίαν τὰ συμφέροντα αὐτοῦ ὑπέστησαν πάμπολλα ἕνεκα τούτου δεινὰ, καὶ τέλος πάντων συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐθνοσωτήριον μεταβολὴν τῶν τριῶν Σεπτεμβρίου.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεράνθη ν' ἀναβληθῇ ἡ περὶ τούτου συζήτησις εἰς τὴν αὔριον κατὰ τὸν περὶ προτάσεων κανόνα.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 3 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος **Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.**

Ι. ΚΩΛΕΤΗΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς **Δ. Ν. Δρόσος.**

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΑ.

Τῆς 24 Νοεμβρίου.

Σήμερον τῇ **24** τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς τοῦ **1843** ἔτους, ἡμέρᾳ τετάρτῃ, τὴν **10** ὥραν π. μ. συνελθόντων εἰς τὸ τοῦ Βουλευ-

τηρίου κατάστημα τῶν πληρεξουσίων ἐγένετο ἡ ὀνομαστικὴ ἐκφώνησις καὶ εὑρέθησαν παρόντες μὲν 217, ἀπόντες δὲ 26.

Κηρύξαντος διὰ τοῦ Προέδρου ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως. Ἐπὶ τῆς περικοπῆς ὅπου ἐγίνετο μνεία περὶ τοῦ ὀχλαγωγικοῦ κινήματος καθ' ἑνὸς τῶν δημοσιογράφων, παρετηρήθη ὑπό τινων τῶν πληρεξουσίων ὅτι δὲν μνημονεύουσι τὰ πρακτικὰ περὶ τῆς ἀνακλήσεως αὐτοῦ τὴν ὁποίαν ἐπρότεινάν τινες τῶν πληρεξουσίων καὶ ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ὁ ἀναγινώσκων αὐτὰ Γραμματεὺς δίδων περὶ τούτου διασαφήσεις εἶπεν, ὅτι καθ' ἃ τὸ γραφεῖον τῆς Συνελεύσεως παρετήρησε καὶ ἐσημείωσεν, ἐπροτάθη μὲν ἡ ἀνάκλησις τοῦ εἰρημένου δημοσιογράφου, ἀλλ' ἡ Συνέλευσις δὲν ἐξέφρασεν οὐδεμίαν περὶ ταύτης γνώμην· τούτου ἕνεκα γίνεται ἁπλῶς μόνον μνεία τῆς ἀνακλήσεως, καθ' ὃ προτάσεως· ἡ Συνέλευσις ἐπεμαρτήρησεν εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ Γραμματέως.

Ἐνταῦθα ὁ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου Πρόεδρος λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν, ὅτι ἀναγκάζεται νὰ κάμῃ παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Εἰς μάτην, εἶπε, γίνεται λόγος περὶ τῶν τοιούτων, διότι τὸ Ὑπουργεῖον κανένα δὲν ἐξώρισε, κἀμμίαν προγραφὴν δὲν ἔκαμεν· ἐσυμβούλευσε πατρικῶς τινὰς νὰ ἀποσυρθῶσιν ἐντεῦθεν, ὅτε ἴδεν αὐτοὺς ἐκτεθειμένους μετὰ τὴν μεταβολὴν τῶν τριῶν Σεπτεμβρίου εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ, τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα δὲν ἦτον εὔκολον νὰ καταστείλῃ. Ὁ Κολοκοτρώνης δὲν ἐξωρίσθη, ἐπρόσθεσεν, ἀλλ' ὡς στρατηγὸς ἐστάλη κατ' ἀνωτέραν ἐντολὴν εἰς ὑπηρεσίαν, καὶ περὶ τούτου δύναται, ἂν θέλῃ ἡ Συνέλευσις νὰ πληροφορηθῇ ἐπισήμως δι' ἐπιτροπῆς· ἐπίσης περὶ τοῦ δημοσιογράφου περὶ οὗ γίνεται λόγος τὸ ὑπουργεῖον εἶναι εἰς παντελῆ ἄγνοιαν, ἐὰν οἴκοθεν ἢ προτραπεὶς ὑπὸ φίλου τινος ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν. Ἐπειδὴ λοιπὸν οἰκείᾳ θελήσει ἀνεχώρησε, δύναται κατὰ τὸν αὐτὸν πάλιν τρόπον νὰ ἐπανέλθῃ.

Ἄλλος τις τῶν πληρεξουσίων ἀνέφερεν, ὅτι ἂν καὶ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἠκούσθησαν ὅμως καὶ χθὲς τὸ ἑσπέρας προγραφαὶ ἀτόμων τινῶν ὡς ταραττόντων τὴν πόλιν, ἐπὶ τῇ βάσει ἀστυνομικῶν μόνον ἐξετάσεων καὶ χωρὶς νὰ προηγηθῇ δικαστικὴ περὶ τούτου ἀπόφασις.

Εἷς τῶν ὑπουργῶν ἐβεβαίωσε τὴν Συνέλευσιν, ὅτι εἶναι ψευδὲς τὸ ἄκουσμα καὶ παρετήρησεν εἰς τὸν προλαλήσαντα πληρεξούσιον ὅτι μάτην ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν μὴ γεγονότα πράγματα.

Ἄλλος δὲ πάλιν τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι ἐν οὐδεόντι ἐμβαίνωσιν οἱ πληρεξούσιοι εἰς ἀλλότρια τῆς ἐντολῆς των ἀντικείμενα· εἰς κυβερνητικὰ πράγματα δὲν δύνανται ν' ἀναμιχθῶσιν, ὀφείλουσιν ὅμως νὰ ἐπιτηρῶσι τὴν διαγωγὴν τῶν ὑπουργῶν ἐὰν ἦναι πάντοτε καὶ κατὰ πάντα σύμφωνος μὲ τὸν νόμον.

Ὁ Πρόεδρος διέταξε τὴν περαιτέρω ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν· ἐγένοντο δὲ ἐπὶ τούτων ὀλίγαι τινες διορθώσεις.

Ἀναγνωσθέντων, γενομένων παραδεκτῶν καὶ ὑπογραφέντων παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων τῶν πρακτικῶν ὁ Πρόεδρος ἀνέγνωσε τὴν ἡμερησίαν διάταξιν προσθεὶς ἐπὶ τέλους ὅτι ἐπαρουσίασαν εἰς τὸ γραφεῖον πολλοὶ πληροφορίας περὶ τῶν προσόντων αὐτῶν ὡς πληρεξουσίων, καὶ προεκάλεσε τὴν συζήτησιν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ πρώτου αὐτῆς ἀντικειμένου, τῆς ἀναφορᾶς τῶν Κυδωνιέων. Ἐνταῦθα ὑποχωρήσαντος τοῦ ἐκτελοῦντος Προέδρου καθήκοντα Ἀντιπροέδρου Κ. Α. Μαυροκορδάτου, διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἐπιλαχὼν Ἀντιπρόεδρος Κ. Α. Μεταξᾶς, ὅστις ἐκφράσας εὐχαριστίας εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς τοῦ Προέδρου ἕδρας.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς εἶπε, τῶν Κυδωνιέων οἱ πληρεξούσιοι πρέπει νὰ γίνωσι δεκτοὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν· ἡ πόλις αὕτη πλουσία καὶ πολυάνθρωπος ἄλλοτε ἀπετεφρώθη ἅμα ἐξερράγη ἡ τῆς Ἑλλάδος ἐπανάστασις· αἱ οἰκίαι της παρεδόθησαν εἰς τὸ πῦρ καὶ οἱ κάτοικοί της εἰς φυγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν. Ὅσοι δὲ διεσώθησαν ἐν τοῖς πλοίοις τῶν ναυτικῶν νήσων ὑπέστησαν ἀνείκαστα δεινὰ διασπαρέντες εἰς διαφόρους κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεις.

Μετέσχον πάντοτε τῶν δεινοπαθειῶν τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἐθνικῶν βουλῶν. Ὁ Βενιαμὶν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ οὐρανοῦ παρατηρεῖ σήμερον τὴν διὰ τοὺς Κυδωνιεῖς διάθεσιν τῶν πληρεξουσίων τοῦ ἔθνους.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἀνέφερεν ὅτι χρηματίσας κατὰ τὰ 1822 Γραμματεὺς τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Γραμματεὺς τοῦ Πολέμου ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ γνωρίσῃ ὅτι ἐπέκεινα τῶν δεκαπέντε χιλιάδων Κυδωνιέων συνεμίχθησαν μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ συνεμερίσθησαν μετ' ἐκείνου τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου. Εἰς τὰ στρατόπεδα, εἰς τοὺς στόλους παντοῦ ἦτον ὁ Κυδωνιεύς· ἐγένετο, εἶπε, καὶ εἰς τὴν ἐν Ἄργει Συνέλευσιν ἡ αὐτὴ συζήτησις ἥτις γίνεται καὶ σήμερον μεταξὺ τῶν πληρεξουσίων, ὕψωσε τὴν φωνήν του ὑπὲρ αὐτῶν καὶ εἰσηκούσθη. Ἀλλ' ὅμως πραγματικῶς δὲν εἰσῆλθαν εἰς τὴν Συνέλευσιν οἱ πληρεξούσιοι αὐτῶν, διότι ἔτυχε νὰ ἔχωσιν ἱερατικὸν βαθμόν, καὶ κατὰ τὸ σύνταγμα τῆς

Τροιζῆνος δὲν ἦτον εἰσαγώγιμοι. Σήμερον πρόκειται ἐνώπιον τῶν πληρεξουσίων τοῦ ἔθνους τὸ αὐτὸ ζήτημα εἰς λύσιν. Ἀλλ' εἶναι δυνατὸν τοῦτο πλέον νὰ ἦναι ζήτημα; δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία κἂν περὶ τούτου, δισταγμός τις ὅτι ὁμοφώνως πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν αὐτοὺς εἰς τὴν ὁμήγυριν ἡμῶν ἀναδεικνύοντες οὕτω τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν πρὸς τὰς πολυτρόπους θυσίας τοῦ λαοῦ ἐκείνου, ὅστις ἀφ' οὗ ἐμόγησε πολλοὺς κατὰ συνέχειαν ἐνιαυτοὺς δὲν ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ οὐδένα τῶν κόπων του καρπόν, ὅστις ἔτι καὶ νῦν θρηνεῖ τὴν τυχαίαν ἀποχώρησίν του ἐκ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος; ἂς δείξωμεν σήμερον τὴν εὐγνωμοσύνην μας, ἂς δείξωμεν τὴν συμπάθειάν μας πρὸς τὸν φίλον ἐκεῖνον λαόν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι προχθὲς ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη καὶ ἐνέκρινε τὰ πρακτικὰ τῆς ἐξεταστικῆς τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων ἐπιτροπῆς, αὐτὴ δὲ ἀπέκλεισεν αὐτοὺς τοῦ δικαιώματος τῆς πληρεξουσιότητος, ἀλλὰ τί δύναται ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν ἐπιείκειαν τῆς παντοδυνάμου Συνελεύσεως; παραίνων τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ γίνωσι δεκτοὶ οἱ πληρεξούσιοι τῶν Κυδωνιέων κατ' ἐξαίρεσιν.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἐπρόσθεσεν ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν ἀπεφάσισεν εἰμὴ περὶ τῶν προσόντων τοῦ πληρεξουσίου καὶ τῶν διενέξεων, ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς συντάξεως τῶν θεμελιωδῶν θεσμῶν πρόκειται, ῥρονεῖ, ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τοὺς πληρεξουσίους τούτους.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἐπρόσθεσεν ὅτι δὲν κατεστράφησαν μίαν μόνην φορὰν οἱ Κυδωνιεῖς, ἀλλὰ δίς, μίαν μὲν ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ τόπου των καὶ ἄλλην εἰς τὴν ἅλωσιν τῶν Ψαρῶν, ὅπου ἐπέκεινα τῶν **400** ἐσφάγησαν· ἐντὸς δὲ τούτου καὶ εἰς τὰ στρατόπεδα καὶ εἰς τοὺς στύλους τῆς Ἑλλάδος ἔπεσον οὐκ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν. Τούτου ἕνεκα ῥρονεῖ νὰ γίνωσι δεκτοί.

Ἀλλὰ τινὲς τῶν πληρεξουσίων, ἂν καὶ συνωμολόγησαν ταῦτα τοῖς προαγορεύσασι περὶ τῶν ἀγώνων τῶν Κυδωνιέων παρετήρησαν ὅμως μὲ λύπην ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν δύναται νὰ ἐπανέλθῃ πλέον εἰς τὰ τετελεσμένα ἄνευ κινδύνου τοῦ νὰ καταστραφῶσι τὰ γενόμενα ἐξ ὁλοκλήρου, καὶ νὰ καταντήσῃ ἡ Συνέλευσις εἰς ἀδιέξοδον κύκλον. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπέκλεισε τοὺς πληρεξουσίους τῶν Κυδωνιέων, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ἀμετακλήτως τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπιτροπῆς, ἄρα οὔτε συζήτησις περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δὲν δύναται νὰ γίνῃ, καθ' ὃ ὁριστικῶς δεδικασμένου. Ἂν ἤθελεν εὑρεθῇ ὁ τρόπος τοῦ νὰ γίνωσι παραδεκτοὶ χωρὶς νὰ καταστραφῶσι τὰ ἀποφασισθέντα, αὐτοὶ πρῶτοι ἤθελον δώσει τὴν λευκὴν ψῆφον.

Ἀντεπαρατήρησεν ἄλλος ὅτι τὸ δεδικασμένον δὲν ἐλάπτει τὴν παραδοχὴν αὐτῶν, διότι στηρίζεται εἰς ἐσφαλμένην αἰτίαν. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπέκλεισεν αὐτοὺς ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν μετέσχον ἄλλοτε τῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀνύπαρκτον, ἄρα οὔτε ἡ ἀπόρασις δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

Τὸν λόγον τοῦτον ἀντέκρουσεν ἄλλος τῶν πληρεξουσίων, εἰπών, καθὼς αἱ ἀνέκλητοι τῶν δικαστηρίων ἀποράσεις δὲν δύνανται νὰ ἀναθεωρηθῶσιν πλέον ὅπως καὶ ἂν ὑποτεθῶσιν ἔχουσαι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αἱ τῆς Κυριάρχου ἐθνικῆς Συνελεύσεως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς νέαν ἐξέτασιν. Τὸ ἐπ' αὐτὸν ῥρονεῖ ὅτι ἡ παραδοχὴ τῶν πληρεξουσίων τούτων δύναται νὰ γίνῃ ἐπὶ τῷ λόγῳ τοῦ ὅτι ἐγένετο, ὡς νομίζει ἐπιφύλαξις τούτων, ὡς καὶ τῶν πληρεξουσίων τῶν ὅπλων, ὅτε ἐγένετο ἡ ἐπικύρωσις τῶν πρακτικῶν τῆς ἐπιτροπῆς.

Παρατηρηθέντων ἐπὶ τούτῳ τῶν πρακτικῶν δὲν ἀνεφάνη ἡ εἰρημένη ἐπιφύλαξις.

Ἄλλος πάλιν ἀνέφερεν ὅτι ἡ παραδοχὴ τῶν πληρεξουσίων τῶν Κυδωνιέων δύναται νὰ γίνῃ ἐπὶ τῷ λόγῳ τοῦ ὅτι καὶ οὗτοι νομίζονται ὡς σωματεῖον· ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ Συνέλευσις ἐπικυρώσασα τὰς πράξεις τῆς ἐπιτροπῆς παρεδέχθη ῥητῶς τοὺς πληρεξουσίους τῶν σωματείων, χωρὶς νὰ ὁρίσῃ τίνες θεωροῦνται ὡς σωματεῖα, ἡ Συνέλευσις δύναται νὰ παραδεχθῇ αὐτοὺς χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς τὰ προαποφασισμένα.

Κηρυχθείσης παρὰ τοῦ Προέδρου πεπαυμένης πλέον τῆς συζητήσεως ἐτέθη τὸ ζήτημα οὕτω·

« Ἡ παραδοχὴ τῶν πληρεξουσίων τῶν Κυδωνιέων ἀντιβαίνει εἰς τὰ ὁριστικῶς ἀποφασισμένα, ἢ δὲν ἀντιβαίνει; » καὶ γενομένης ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ἐλύθη καταφατικῶς διὰ ψήφων **143** πρὸς **47**.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὅτι ἀντιβαίνει ἡ παραδοχὴ τῶν πληρεξουσίων τῶν Κυδωνιέων εἰς τὰ ὁριστικῶς ἀποφασισμένα.

Ἐντεῦθεν ἡ Συνέλευσις προέβη εἰς τὸ ϛ'. τῆς ἡμερουσίας διατάξεως ἀντικείμενον, περὶ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Κυρίου Μαρκοπολίτου.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισεν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ὅτι ἐὰν δὲν ἔλθῃ ὁ πληρεξούσιος Νάξου Κύριος Κόκκος νὰ εἰσαχθῇ ὁ Κύριος Μαρκοπολίτης, ἀλλὰ δὲν ἔθεσεν οὐδεμίαν προθεσμίαν.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τινῶν τῶν πληρεξουσίων ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε μεθ' ἱκανὴς συζήτησιν, νὰ δοθῇ προθεσμία ἐπὶ τούτου ἑνδεκα ἡμερῶν μετὰ τὴν σήμερον. Ἂν δὲ ἐντὸς ταύτης τῆς προ-

θεσμίας δὲν φθάσῃ ὁ Κ. Κόκκος, τότε νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὁ Κ. Μαρκοπολίτης.

Μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις μετέβη κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἡμερησίας διατάξεως εἰς τὸ ἀντικείμενον, περὶ τῆς δοθησομένης εἰς τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν ἐπωνυμίας.

Οἱ ἀγορεύσαντες πληρεξούσιοι κατὰ τὴν παρὰ τοῦ Προέδρου δοθεῖσαν ἐπὶ τῇ αἰτήσει των σειρὰν ἔκαμον τὰς ἑξῆς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου προτάσεις.

Οἱ μὲν εἶπον νὰ ὀνομασθῇ « ἡ ἐν Ἀθήναις τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις. »

Οἱ δὲ « ἡ Ε'. τῶν Ἑλλήνων Συντακτικὴ Συνέλευσις· »

Οἱ δὲ « ἡ τῆς 8 Νοεμβρίου τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις. » καὶ

Ἄλλοι « ἡ τῆς γ'. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις. »

Μεγάλης συζητήσεως γενομένης ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐπωνυμιῶν καὶ πολλῶν λεχθέντων ὑπὲρ καὶ καθ' ἑκάστης αὐτῶν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τελευταίαν, ἤτοι « ἡ τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις· » ὡς καταλληλοτέραν, διότι καὶ τὰς ἰδιαζούσας προσπαθείας τοῦ λαοῦ τῆς πρωτευούσης κατὰ τὴν γενομένην μεταβολὴν ἐμφαίνει, καὶ τῆς ἀξιομνημονεύτου ἡμέρας τῶν 3 Σεπτεμβρίου κάμνει μνείαν καὶ εἶνε ὅλως διόλου σύμφωνος μὲ τὰ κοινὰ πρὸς τούτοις τῶν Ἑλλήνων αἰσθήματα.

Ἐντεῦθεν ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὸ τέταρτον ἀντικείμενον τῆς ἡμερησίας διατάξεως, τοὐτέστι τὸ περὶ τῶν δημοσιογράφων, οἵτινες ἐκλεχθέντες πληρεξούσιοι δὲν ἔχουσι τὰ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς εἶπεν· εἶναι γνωστὰ τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα ἐπὶ δεκαετίαν ὑπέφερεν ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἡ τῶν τριῶν Σεπτεμβρίου μεταβολὴ εἶνε μὲν ἔργον τῆς θείας προνοίας, ἀλλ' ὄργανα αὐτῆς ὑπῆρξαν ὀλίγοι τινές. Ὀλίγοι ἤρχισαν τὸ ἐξαίσιον τοῦτο δράμα, πολλοὶ συνετέλεσαν ἐν τῷ μέσῳ καὶ πάντες τὸ ἠσπάσθησαν ἐπὶ τέλους. Οἱ δημοσιογράφοι βεβαίως συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν θαυμασίαν ἐκείνην μεταβολήν· ὅτε ἡ ἐνέργεια τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν μας εἶχεν ἀποβῆ ἀνίσχυρος, ἡ φωνὴ τοῦ τύπου καὶ μόνη αὐτὴ διεβεβαίου εἰς τὸ Πανελλήνιον τὴν ὕπαρξίν των· αὐτὴ μόνη ὑπερησπίζετο τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Ἔθνους, καὶ ἐν καιροῖς μάλιστα, καθ' οὓς οὔτε ἐνόρκων δικαστήρια, οὔτ' ἄλλο τι ἐγγυᾶτο τὴν εὐθυδικίαν· ὑπέστησαν μὲ ἀπαράμιλλον καρτερίαν πρόστιμα, φυλακίσεις καὶ ἄλλα μυρία δεινά. Πᾶς Ἕλλην λοιπὸν ὀφείλει εὐγνωμοσύνην εἰς αὐτοὺς καὶ ταύτην πρόκειται ν' ἀποδείξωσιν

ἐμπράκτως σήμερον οἱ πληρεξούσιοι τοῦ Ἔθνους παραδεχόμενοι τοὺς περὶ ὧν πρόκειται δημοσιογράφους εἰς τὸν περίβολον τῆς Συνελεύσεως. Θέλει γίνει βεβαίως ἐξαίρεσις κατὰ τοῦτο τοῦ παραδεδεγμένου κανόνος, ἀλλ' ἡ ἐξαίρεσις αὕτη εἶνε μοναδικὴ, ἐπιεικὴς καὶ δικαιοῦται ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων· λυπεῖται διότι καὶ ὁ συντάκτης τῆς γραιᾶς Ἀθηνᾶς δὲν περιέχεται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν πληρεξουσίων, φρονεῖ ὅμως ὅτι τοὺς ὄντας ἤδη πρέπει νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις.

Ἄλλος τῶν πληρεξουσίων σύμφωνος τοῖς ῥηθεῖσι παρὰ τοῦ προαγορεύσαντος ἐπρόσθεσεν, ὅτι οὗτοι ἐμπνεόμενοι ὑπὸ ἀκραιφνοῦς ζήλου πρὸς τὰ δημόσια συμφέροντα προσέβαλον ἀφόβως τὰ ὑπουργεῖα, ἀνῆψαν τὴν φλόγαν τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ ἔφερον τοὺς πληρεξουσίους εἰς τὰ ὁποῖα νῦν κατέχουσιν καθίσματα. Δὲν πρέπει τὸ Ἔθνος νὰ δείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του σήμερον πρὸς τοὺς πρωτεῖς τούτους τοῦ Ἔθνους, πρὸς τοὺς κύνας τούτους τοῦ ποιμνίου παραδεχόμενον αὐτοὺς εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν πληρεξουσίων; ὁ δημοσιογράφος ἂν καὶ δὲν ἔχῃ τὴν διαμονήν του εἰς τόπον τινα, ἀκολουθεῖται ὅμως παντοῦ ὑπὸ τῆς εὐγνωμοσύνης ὅλων. Θέλει γίνῃ ἐξαίρεσις, ἀλλὰ παντοῦ τοιαῦται ἐξαιρέσεις γίνονται. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἑτερόχθων μὲν, ἀλλὰ διάσημος ἀνὴρ ἔγινε βουλευτής. Ἄλλοι δὲ παρετήρησαν ὅτι, ἂν καὶ ἦναι σύμφωνοι μὲ τοὺς προαγορεύσαντας καὶ ἕτοιμοι νὰ φέρωσι αὐτοὶ πρῶτοι τὴν λευκὴν ὑπὲρ τῶν δημοσιογράφων ψῆφον, ἀλλ' ὅμως βλέπουσιν ὅτι οὔτε τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνῃ χωρὶς νὰ καταπατηθῶσι τὰ παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἀποφασισθέντα, χωρὶς νὰ παραβιασθῇ ὁ νόμος. Ἄλλως δὲ καὶ ἐὰν παραδεχθῶμεν ἐναντίον τοῦ νόμου τοὺς δύο ἢ τρεῖς τούτους δημοσιογράφους ὡς πληρεξουσίους, πάλιν ἡ δημοσιογραφία δὲν ἱκανοποιεῖται ἀποχρώντως. Τὸ ἐπ' αὐτοῖς φρονοῦσιν ὅτι ἤθελεν ἀρκέσει τὸ νὰ κηρύξῃ πανδήμως ἡ Συνέλευσις τὰς εὐχαριστίας της εἰς αὐτούς.

Ἄλλος δὲ πάλιν τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε τὴν ἑξῆς τροποποίησιν εἰς τὴν περὶ τῶν δημοσιογράφων πρότασιν. Εἰς τοὺς δημοσιογράφους, εἶπεν, ὀφείλει τὸ Ἔθνος εὐγνωμοσύνην καὶ οἱ πληρεξούσιοι του πρέπει νὰ πραγματοποιήσωσι σήμερον αὐτήν. Ἀλλ' οὐχ' ἧττον ὀφείλει τὸ Ἔθνος εὐγνωμοσύνην εἰς τοὺς Καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου, οἵτινες ἐχρησίμευσαν καὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὴν διανοητικὴν τῶν Ἑλλήνων ἀνάπτυξιν καὶ εἰς τὸ καταστήσωσι χρήσιμον καὶ τελεσφόρον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ τῆς δημοσιογραφίας ἔργον. Πρῶτοι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ αἴτια εἶναι οἱ διδάσκαλοι καὶ εἰς τούτους ἀπενεμήθησαν πάντοτε ἔξοχοι τιμαὶ

Διὰ τοῦτὸ προτείνει ὥστε καὶ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου νὰ γίνωσι δεκτοὶ ὡς πληρεξούσιοι.

Ἄλλος δὲ πάλιν εἶπεν, ἐπειδὴ γίνεται πρότασις τοῦ νὰ γίνωσι δεκτοὶ πάντες αὐτοί, προτείνει καὶ αὐτὸς νὰ μὴν ἀπορριφθῶσιν οὔτε οἱ ἐκ διπλῆς ἐκλογῆς προελθόντες καὶ ἀποκλεισθέντες παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν ἐὰν ἐρωτίσθη ἀρκούντως.

Καταφατικῶς δὲ ἀπαντησάσης τῆς Συνελεύσεως, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησεν αὐτὴν, ἐὰν δέχεται τοὺς περὶ ὧν πρόκειται δημοσιογράφους πληρεξουσίους, ἡ δὲ Συνέλευσις ἀπεράνθη ἀποφατικῶς.

Προῆλθε δ' εὐθὺς κατὰ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἂν τινες καὶ ποῖοι ἐκ τῶν πληρεξουσίων εἶνε μὴ ἔχοντες τὰ προσόντα τοῦ ἄρθρ. 5. τοῦ 17. Νόμου τοῦ 1822.

Ἀναγνωσθέντων δὲ παρὰ τοῦ Γραμματέως διαφόρων ἀναφορῶν καὶ ἄλλων ἐγγράφων ἀναφερομένων ὑπὲρ καὶ κατά τινων πληρεξουσίων ὡς ἐχόντων ἢ μὴ τὰ προσόντα τοῦ νόμου, μετὰ συζήτησιν ἐπιγενομένην κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐγγράφων τούτων, καὶ τῶν διαφόρων ἐπὶ τούτοις προτάσεων παρεδέχθη ὡς τὰ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα φέροντας καὶ ἐκήρυξε νομίμους πληρεξουσίους τοὺς Κυρίους Σπῦρον Μῆλιον, πληρεξούσιον Θηβῶν, Χαλκιόπουλον πληρεξούσιον Γαστούνης, Μιχαὴλ Σχινᾶν πληρεξούσιον Κορώνης, Πιτάρην πληρεξούσιον Σίρνου, Ζαχαριάδην πληρεξούσιον Μικρομάνης, Κυριακίδην πληρεξούσιον Κέας, Ἀθ. Πετσάλην πληρεξούσιον Χαλκίδος καὶ Νῖκον Θέου πληρεξούσιον Ἀγράφων ὡς ἔχοντας τὰ τοῦ 5'. ἄρθρου τοῦ 17 Νόμου προσόντα. Τὸν δὲ Κ. Καλογερόπουλον παρεδέχθη ὡς πληρεξούσιον, ἂν καὶ μὴ ἔχοντα κτήματα οὔτε κατοικοῦντα ἐν Καρυστίᾳ παρεδέχθη, διότι κατὰ τὸ 1829 ἡ Εὔβοια ἐλογίζετο ὡς μία ἐπαρχία. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον παρεδέχθη καὶ τὸν πληρεξούσιον Φωκᾶ Κ. Δ. Πετροπουλάκην.

Ἐγένετο δεκτὸς ὁμοίως ὁ Κ. Ἰωάν. Σωμάκης ὡς πληρεξούσιος τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐποίκων Ἀσπροποταμιτῶν, ὡς ἔχων τὴν καταγωγὴν καὶ γέννησιν ἀπὸ τὸ χωρίον Χαλίκι τὸ ὁποῖον περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἄλλοτε ἐπαρχίαν Ἀσπροποτάμου, ὑποστᾶσαν τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἱερὸν ἀγῶνα.

Ἀπερρίφθησαν δὲ ὅλαι αἱ κατὰ τῶν ῥηθέντων πληρεξουσίων ἀντιῤῥήσεις καὶ ἐνστάσεις.

Ὁ Κ. Σ. Τριανταφύλλης ἐκλεχθεὶς πληρεξούσιος Σαλαμῖνος δὲν ἔγεινε δεκτὸς παρὰ τῆς Συνελεύσεως ὡς τοιοῦτος, διότι οὔτε

Σαλαμίνιος εἶνε, οὔτε κατῴκησεν ἐκεῖ πρὸ πέντε ἐτῶν, οὐτ' ἔχει εἰς τὴν Σαλαμῖνα κτήματα.

Ἐκήρυξεν ἐπίσης ἡ Συνέλευσις ὡς νομίμους πληρεξουσίους τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Κρητῶν τοὺς Κυρίους Ἰάκωβον Κουμᾶν, Δ. Χρυσαφόπουλον, Ν. Καλλέργην καὶ Γ. Πεζανόν, ὡς ἐπιλαχόντας ἀμέσως τὰς ψήφους μετὰ τοὺς παραιτηθέντας τῆς πληρεξουσιότητος Κ. Π. Ἀργυρόπουλον, Ν. Δραγούμην καὶ ἀντὶ τῶν μὴ παραδεδεγμένων ὡς πληρεξουσίους Κρητῶν Κ. Ζυγομαλᾶν καὶ Κ. Λεβίδην, καθ' ὃ μὴ ἐχόντων καταγωγὴν ἐκ Κρητῶν.

Ἀνεγνώρισε δὲ ὡς πληρεξουσίους τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Ἠπειρωτῶν τοὺς Κ. Χ. Κλονάρην καὶ Α. Μελᾶν διατηρήσαντας εἰς ἑαυτοὺς τὸ δικαίωμα τοῦτο διὰ τῆς ὑπὸ ὅρον δοθείσης παραιτήσεώς των ἐν περιπτώσει μὴ παραδοχῆς των ὡς πληρεξουσίων τῶν Εὐστάθιον Σιμον καὶ Κοῦστα Μάκα.

Ἐτέθη ἀκολούθως ἡ ἡμερησία διάταξις διὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς αὔριον ὡς ἑξῆς·

Αἱ ἐκλογαὶ τῶν τριῶν ἐπιτροπῶν·

Ἐπὶ τέλους εἷς τῶν Γραμματέων ἠρώτησε διαταγὴ τοῦ Προέδρου τὴν Συνέλευσιν, ἐπειδὴ ὑπάρχουσι διάφοροι ἀναφοραὶ ἀφορῶσαι τὰς ἐκλογὰς τῶν πληρεξουσίων, ποίαν γνώμην ἔχει ἡ Συνέλευσις περὶ αὐτῶν. Ἡ Συνέλευσις ἀπεράνθη ὅσαι ἀναφοραὶ ἀφορῶσι τὰς πληρεξουσιότητας περὶ τῶν ὁποίων ἀπεράσισεν ἤδη ἡ Συνέλευσις δὲν δύνανται νὰ ληφθῶσιν οὐδόλως ὑπ' ὄψιν.

Ὁ Πρόεδρος μετὰ ταῦτα ἐκήρυξε τὴν συνεδρίασιν διαλελυμένην κατὰ τὴν 5. ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοῦκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΒ'.

Τῆς 25 Νοεμβρίου.

Σήμερον τῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ τοῦ Νοεμβρίου ἡμέρᾳ πέμπτῃ καὶ ὥρᾳ 10 π. μ. συνελθόντων τῶν Κυρίων πληρεξουσίων ἐν τῷ

καταστήματι τοῦ Βουλευτηρίου· ὁ Πρόεδρος περὶ τὴν 11 ὥραν διέταξε τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου αὐτῶν· εὑρέθησαν δὲ συνεδριάζοντες διακόσιοι εἴκοσι καὶ εἷς τὸν ἀριθμὸν, ἀπόντων τῶν λοιπῶν δώδεκα.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν καὶ διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀναγνωσθέντων τούτων, γενομένων δεκτῶν παρὰ τῆς Συνελεύσεως καὶ ὑπογραφέντων παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων, ἐνεφανίσθησαν μετὰ ταῦτα ἐνώπιον τοῦ Προέδρου οἱ κατὰ τὴν χθεσινὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως παραδεδεγμένοι ὡς πληρεξούσιοι τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Κρητῶν, ὡς ἀμέσως ἐπόμενοι τῶν μὴ παραδεκτῶν γενομένων, Κ. Κ. Ν. Καλέργης, Π. Ζερβουδάκης, Ἰάκωβος Κουμῆς, Γ. Πεζανός, Δ. Χρυσαρόπουλος καὶ ὁ μέχρι τοῦδε ἁπλῶν πληρεξούσιος Μαλανδρίνου Ἀναγνώστης Σταματόπουλος καὶ ὁρκισθέντες ἐν πλήρει συνεδριάσει ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐνώπιον τοῦ ἱερέως Κωνσταντίνου Χιλέα τὸν τοῦ πληρεξουσίου ὅρκον, ἔλαβον καὶ οὗτοι μέρος εἰς τὴν συνεδρίασιν ταύτην.

Τῆς ὁρκοδοσίας ταύτης συνετάχθη παρὰ τῶν Γραμματέων πρωτόκολλον, τὸ ὁποῖον ὑπογραφὲν παρὰ τῶν ὁμοσάντων καὶ τοῦ ἱερέως προσηρτήθη εἰς τὴν παροῦσαν πρᾶξιν.

Ὁ Πρόεδρος ἀκολούθως ἐξέθεσεν, ὅτι ἐπαρουσιάσθη δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἡ αἴτησις τοῦ νὰ γίνωσι παραδεκτοὶ ὡς πληρεξούσιοι Βοστίτσης καὶ ἕτεροι δύο οἱ Κ. Ὀρεινὸς καὶ Λεωνίδας Χρυσανθόπουλος ἐκ τῆς ἐκλογῆς τῶν κατοίκων προερχόμενοι, καὶ νὰ δοθῇ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βοστίτσης ὡς καὶ εἰς τὰς Πάτρας, Ἀθήνας καὶ ἄλλας νὰ πέμψῃ ἀναλόγως τοῦ αὐξηθέντος πληθυσμοῦ αὐτῆς ἀντὶ δύο τέσσαρας πληρεξουσίους, καὶ διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀναφορᾶς.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων Βοστίτσης ἀγορεύσας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀνέπτυξε τοὺς λόγους, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ αἴτησις αὕτη.

Ἡ Συνέλευσις θεωροῦσα ὡς ὁριστικῶς τετελεσμένα ὅλα τὰ ἀφορῶντα τὰς ἐκλογὰς ἀντικείμενα ἐκήρυξεν ἀπαράδεκτον τὴν πρότασιν.

Ὁ Πρόεδρος εἶπε μετὰ ταῦτα, ὅτι κατὰ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ἡ Συνέλευσις θέλει προβῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐπταμελοῦς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως, καὶ ὅτι ἡ ἐκλογὴ αὕτη θέλει γίνει κατὰ τὸν κανονισμὸν διὰ ψηφοδελτίων εἰς τὰ ὁποῖα ἕκαστος πληρεξούσιος θέλει ἐγγράψει ἑπτὰ ὀνόματα ἐκ τῶν πληρεξουσίων.

Ἐνῷ δὲ διενέμοντο τὰ ψηφοδέλτια εἰς τῶν πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον, ἐπρότεινεν ὅτι εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην δὲν πρέπει νὰ συμπεριληφθῶσιν ὡς μέλη οἱ πληρεξούσιοι ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶναι συγχρόνως ὑπουργοὶ μὲ χαρτοφυλάκιον, καὶ ὅτι τὴν ἀνάπτυξιν τῶν λόγων τούτου· ἀνατίθησιν εἰς ἄλλον πληρεξούσιον.

Ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ἂν καὶ παρετήρησαν τινὲς ὅτι πρέπει νὰ προηγηθῇ τῆς ἐκλογῆς καθ' ὃ τροποποιοῦσα ταύτην, δὲν ἐπιτράπη ὅμως, ἀλλ' ἔμεινε νὰ γίνῃ συμφώνως μὲ τὸν κανονισμὸν μετὰ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας.

Μετὰ τοῦτο ἕτερος τῶν πληρεξουσίων θεωρῶν ὡς ἓν τῶν σπουδαιοτέρων ἀντικειμένων τῆς παρούσης Συνελεύσεως καὶ τὴν διανομὴν τῆς Ἐθνικῆς γῆς ἐπρότεινε τὴν σύστασιν ἐπιτροπῆς, ἥτις νὰ συντάξῃ σχέδιον περὶ τοῦ τρόπου τῆς διανομῆς, τὸ ὁποῖον νὰ καθυποβληθῇ εἰς συζήτησιν καὶ διάσκεψιν τῆς Συνελεύσεως.

Ἐντεῦθεν οἱ πληρεξούσιοι μετέβησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἐπταμελοῦς ἐπιτροπῆς· λαβόντες δὲ ἕκαστος αὐτῶν ἀνὰ ἓν ψηφοδέλτιον καὶ ἕνα κύαμον κατέθησαν αὐτὰ ἐν χωρισταῖς κάλπαις. Ἀντιπαραβληθέντος δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψηφοδελτίων πρὸς τὸν τῶν κυάμων, διορίσθησαν καθ' ὁμόφωνον θέλησιν ψηφολέκται οἱ Κ. Νικόλαος Ρενιέρης καὶ Σπυρίδων Καλογερόπουλος καὶ ἤρξαντο νὰ ἐκφωνῶσι μεγαλοφώνως ἓν πρὸς ἓν τὰ ἐγγεγραμμένα εἰς αὐτὰ ὀνόματα, κρατούντων τῶν τεσσάρων Κ. Γραμματέων τῆς Συνελεύσεως ἀκριβῆ σημείωσιν αὐτῶν.

Τελευταῖον ἔγινεν ἡ ἐπιμέτρησις τῶν ψήφων καὶ ἐξήχθη τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας.

Ὁ Ι. Κωλέττης ἔλαβε ψήφους	171	Ὁ Δ. Κυριακοῦ	»	22
Ὁ Α. Μαυροκορδάτος	»	161	Ὁ Ι. Παξιμάδης	»	20
Ὁ Δ. Περρούκας	»	117	Ὁ Δ. Πλαπούτας	»	13
Ὁ Κ. Ζωγράφος	»	116	Ὁ Μ. Τζαμαδὸς	»	12
Ὁ Σ. Μήλιος	»	91	Ὁ Α. Χ. Λόντος	»	12
Ὁ Π. Γ. Ῥόδιος	»	91	Ὁ Ἰωάννης Ζαΐμης	»	12
Ὁ Ἀναστ. Λόντος	»	86	Ὁ Χρῆστος Βλάσης	»	10
Ὁ Γ. Κουντουριώτης	»	79	Ὁ Χ. Κλονάρης	»	9
Ὁ Ῥήγας Παλαμίδης	»	77	Ὁ Γ. Αἰνιᾶν	»	9
Ὁ Γκίκας Γ. Γκιώνης	»	67	Ὁ Ι. Δαμιανὸς	»	8
Ὁ Σ. Τρικούπης	»	60	Ὁ Κ. Δεληγιάννης	»	7
Ὁ Α. Πεταλᾶς	»	49	Ὁ Λ. Μελᾶς	»	6
Ὁ Δ. Μανσόλας	»	41	Ὁ Α. Λόντος	»	6
Ὁ Γ. Γλαράκης	»	39	Ὁ Δ. Μπουδούρης	»	6
Ὁ Α. Μεταξᾶς	»	33	Ὁ Δ. Καλλιφρονᾶς	»	6
Ὁ Μ. Μαυρομιχάλης	»	28	Ὁ Κ. Κοστάκης	»	5
Ὁ Μ. Σχινᾶς	»	22	Ὁ Ε. Σῖμος	»	5

Ὁ Π. Ι. Χαλκιόπουλος	»	4	Ὁ Ν. Κορφιωτάκης	»	2
Ὁ Δ. Καλλέργης	»	3	Ὁ Α. Γρηγοριάδης	»	1
Ὁ Θ. Γρίβας	»	3	Ὁ Ν. Μαυρομμάτης	»	1
Ὁ Ν. Ἰγγλέσης	»	2	Ὁ Κ. Δόσιος	»	1
Ὁ Κ. Κανάρης	»	2	Ὁ Γ. Δοκὸς	»	1
Ὁ Γ. Γρυπάρης	»	2	Ὁ Ἀντ. Γεωργαντᾶς	»	1
Ὁ Σ. Καλογερόπουλος	»	2			

Καὶ ἐπομένως ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ὡς μέλη τῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως τοὺς λαβόντας τὴν πλειονοψηφίαν Κυρίους

Ἰωάννην Κωλέττην	διὰ ψήφων	171
Α. Μαυροκορδάτον	»	161
Δ. Περῤῥαῖκαν	»	117
Κ. Ζωγράφον	»	116
Σ. Μῆλιον	»	91
Α. Λόντον	»	86

Ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλε κατόπιν τὴν ἀκόλουθον ἡμερησίαν διάταξιν τῶν ἀντικειμένων τῆς διασκέψεως τῆς ἐπομένης συνεδριάσεως.

Ἡμερησία διάταξις τῆς 26 Νοεμβρίου..

1. Ἐκλογὴ τῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὸ σχέδιον τοῦ Συντάγματος καὶ τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν.

Καὶ ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν πέμπτην τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου, ἐμφανισθέντες κατὰ πρώτον ἤδη οἱ Κ. πληρεξούσιοι εἰς τὴν παροῦσαν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τῶν ἐπαρχιῶν Κρήτης καὶ τῆς ἐπαρχίας Μαλανδρίνου, Κύριοι Νικόλαος Καλλέργης, Π. Ζερβουδάκης, Ἰάκωβος Κουμῆς, Γ. Πεζανὸς, Δημήτριος Χρυσαφόπουλος καὶ Ἀναγνώστης Σταματόπουλος, ὡρκίσθησαν ἐν πληρεστάτει συνεδριάσει ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ ἐνώπιον τοῦ Ἱερέως Κωνσταντίνου Χιλέα τὸν ἑξῆς ὅρκον τοῦ πληρεξουσίου.

« Ὁρκίζομαι ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας τριάδος, νὰ ἐκπληρώσω τὰ » ἱερὰ τοῦ πληρεξουσιου ἔργα, πιστῶς εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς » τὸν συνταγματικὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνα, νὰ μὴ » προβάλω μήτε νὰ ψηφίσω τι ἀντιθαῖνον εἰς τὴν πεποίθησίν » μου, ἀλλὰ νὰ συντελέσω εὐσυνειδότως εἰς τὴν σύνταξιν τῶν » θεμελιωδῶν θεσμῶν, δι' ὧν θέλουν ἐξασφαλισθῆ τὰ δικαιώματα » καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ τε Ἔθνους μου, καὶ τῆς Συνταγματικῆς » Μοναρχίας. »

Ἐγένετο ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, καὶ ὑπεγράφη παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ τῶν ὁμοσάντων.

Ὁ Ἱερεὺς Κωνστ. Χιλέας.

Οἱ ὁμόσαντες
Ν. Καλλέργης.
Π. Ζερβουδάκης.
Ἰάκωβος Κουμῆς.
Γ. Πεζανός.
Δημ. Χρυσαφόπουλος.
Ἀναγν. Σταματόπουλος.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Γ'.

Τῆς 26 Νοεμβρίου.

Συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Βουλευτηρίου τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, σήμερον τὴν εἰκοστὴν ἕκτην τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἡμέραν παρασκευὴν τὴν 10 ὥραν π. μ. ὁ Κ. Πρόεδρος διέταξε τὴν ὀνομαστικὴν ἐκφώνησιν ἐπὶ τοῦ καταλόγου τῶν Κ. πληρεξουσίων.

Γενομένης δὲ ταύτης καὶ εὑρεθέντων παρόντων μὲν διακοσίων εἴκοσι δύο, ἀπόντων δὲ ἕνδεκα,

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε τὴν συνεδρίασιν ἀρξαμένην.

Εἷς δὲ τῶν γραμματέων ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ὁ Κ. Πρόεδρος ἐδήλωσεν ἀκολούθως ὅτι κατὰ τὴν χθεσινὴν

ἡμερησίαν διάταξιν ἀντικείμενα τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως ἦτο·

α) Ἡ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν γενομένη πρότασις ὑφ' ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων ἐὰν δύνανται νὰ ἦναι μέλη τῶν ἐπιτροπῶν οἱ ἔχοντες χαρτοφυλάκιον ὑπουργοί, ἀλλ' ἡ πρότασις αὕτη, εἶπεν ἀνεκλήθη ὑπὸ τοῦ προτείναντος.

β) Ἡ πρότασις τῶν πληρεξουσίων Τριπόλεως τοῦ νὰ γίνωσι δεκτοὶ ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἄλλοι πληρεξούσιοι ἐκ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἥτις ὅμως ἀνεβλήθη αἰτήσει τῶν προτεινόντων διὰ νὰ γίνῃ ἔπειτα ἀπὸ τὰς ἐκλογὰς τῶν ἐπιτροπῶν.

γ) Ἡ ὑπὸ ἄλλου τινὸς τῶν πληρεξουσίων γενομένη πρότασις περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς διὰ τὴν διανομὴν τῆς Ἐθνικῆς γῆς περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς διὰ τὴν διανομὴν τῆς Ἐθνικῆς γῆς τῆς ὁποίας τὴν συζήτησιν ὅμως εἰζήτησεν αὐτὸς ὁ προτείνας, ἵνα γίνῃ μετὰ τὴν προκειμένην ἐκλογὴν τῶν ἐπιτροπῶν.

Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν ὅτι θεωρεῖ ἀναγκαῖον τὸ νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις, ὥστε ὁμοῦ μὲ τὸ περὶ διανομῆς τὸ νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις, ὥστε ὁμοῦ μὲ τὸ περὶ διανομῆς τῆς γῆς ἀντικείμενον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκεῖνο τῶν ἀποζημιώσεων τῶν ὀφειλομένων παρὰ τοῦ Ἔθνους εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ Ναυτικούς.

Ἕτερος δὲ ἐπρόσθεσεν ὅτι καὶ τῶν πολιτικῶν αἱ ἀποσημιώσεις πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν.

Ἡ ἐπὶ τῶν προτάσεων τούτων σκέψις ἀνεβλήθη εἰς τὰς μετὰ τὰς ἐκλογὰς συνεδριάσεις.

Μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς.

Προτοῦ δὲ διανεμηθῶσι τὰ ψηφοδέλτια εἷς τῶν πληρεξουσίων παρεκάλεσε νὰ μὴ συμπεριληφθῇ τὸ ὄνομά του εἰς τὴν προκειμένην ἐπιτροπήν.

Ἀκολούθως ὁ Κ. Πρόεδρος διέταξε τὴν διανομὴν τῶν ψηφοδελτίων παρατηρήσας εἰς τοὺς Κυρίους πληρεξουσίους ὅτι ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἐγγράψῃ εἰς αὐτὰ εἴκοσι καὶ ἓν ὀνόματα ἐκ τῶν πληρεξουσίων.

Ἀφοῦ δὲ ἐνέγραψαν εἰς αὐτὰ τὰ ὀνόματα κατέθεσαν αὐτὰ οἱ Κ. πληρεξούσιοι ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ὀνομαστικῶς καλούμενοι ἐντὸς τῆς κάλπης τῶν ψηφοδελτίων, βίπτοντες συγχρόνως εἰς τὴν ἑτέραν τῶν κυάμων ἀνὰ ἓν κύαμον·

Κοινῇ συγκαταθέσει διωρίσθησαν ψηφολέκται οἱ Κ. Σπυρίδων Καλογερόπουλος καὶ Ν. Ρενιέρης, οὗτοι καταμέτρησαν τὰ ψηφοδέλτια καὶ τὰς ψήφους, καὶ εὑρεθέντων ἰσαρίθμων τῶν ψηφοδελτίων μὲ τὰς ψήφους, ἤρχισαν νὰ ἐκφωνῶσι μεγαλοφώνως ἓν

πρὸς ἓν τὰ ἐγγεγραμμένα ὀνόματα εἰς τὰ ψηφοδέλτια. Ἕκαστος δὲ τῶν τεσσάρων Γραμματέων ἐκράτει χωριστὸν πρωτόκολλον τῶν ψήφων.

Ἐκ τῶν ἐξαγομένων δὲ τῶν ψηφοδελτίων, εὑρέθησαν δεκατέσσαρα, περιέχοντα τὰ μὲν, ἀντὶ εἴκοσι καὶ ἑνὸς ὀνομάτων μόνον εἴκοσι, τὰ δὲ φέροντα δὶς τὸ αὐτὸ ὄνομα, καὶ ἐθεωρήθησαν διὰ τοῦτο, σύμφωνα μὲ τὸν κανονισμὸν ὡς ἄκυρα.

Μετὰ τὸ τέλος ὅλων τῶν ψηφοδελτίων καὶ τὴν ἀντιπαραβολὴν τῶν πρωτοκόλλων τῶν Γραμματέων ἐκηρύχθησαν ὡς λαβόντες τὰς πλειοτέρας ψήφους καὶ ἐπομένως ὡς μέλη τῆς ἐπιτροπῆς οἱ ἑξῆς·

Ὁ	Α. Μαυροκορδάτος ἔχων ψήφους		150
	Σ. Τρικούπης	»	131
	Δ. Κυριακοῦ	»	123
	Π. Χαλικιόπουλος	»	118
	Δ. Περῤῥαιβὸς	»	118
	Α. Μεταξᾶς	»	118
	Γκίκας Γκιώνης	»	115
	Κ. Ζωγράφος	»	115
	Ν. Μαυρομμάτης	»	111
	Β. Θεαγένης	»	107
	Γ. Γλαράκης	»	106
	Ν. Κορφιωτάκης	»	105
	Ι. Κωλέττης	»	103
	Π. Γ. Ῥόδιος	»	102
	Γεραλόπουλος	»	102
	Α. Μελᾶς	»	95
	Γ. Αἰνιᾶν	»	90
	Πιεράκος	»	85
	Γ. Γρυπάρης	»	81
	Δ. Καλλιφρονᾶς	»	79

Ἀλλ' εἰς τὸ ὄνομα τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου μέλους συνέβη ἀμφιβολία τις ἡ ἑξῆς·

Ὁ Κ. Μοναρχίδης εἶχε ψήφους 76 καὶ εἰς τοῦτο ἦτο σύμφωνοι αἱ σημειώσεις τῶν Γραμματέων, ἀλλ' εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Ρ. Παλαμίδου ἦτον ἀσύμφωνοι αἱ εἰρημέναι τῶν Γραμματέων σημειώσεις, τοῦ μὲν σημειώσαντος ψήφους 78, τοῦ δὲ 76, τοῦ δὲ τρίτου 75· ἕνεκα τῆς ἀσυμφωνίας ταύτης ἐκρίθη εὔλογον παρὰ τῶν παόντων μελῶν τῆς Συνελεύσεως ν' ἀναθεωρηθῶσιν εἰς τὴν αὔριον συνεδρίασιν τὰ ψηφοδέλτια καὶ νὰ διαλυθῇ οὕτως ἡ ὑπάρ-

χουσα ἀμφιβολία. Τούτου ἕνεκα ἐτέθησαν ἐντὸς τῆς κάλπης τὰ ψηφοδέλτια καὶ ἐσφραγίσθησαν ταῖς σφραγῖσι τῶν Γραμματέων.

Ἡ συνεδρίασις διελύθη περὶ τὴν 10 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΔ'.

Τῆς 27 Νοεμβρίου.

Σήμερον τῇ εἰκοστῇ ἑβδόμῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τρίτου ἔτους, ἡμέρᾳ σάββατον, περὶ τὴν 10 ὥραν π. τῆς μεσημβρίας, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα ἐν πλήρει συνεδριάσει, ὁ Πρόεδρος ἐπανέλαβε τὰ κατὰ τὴν χθεσινὴν ψηφοφορίαν γενόμενα, τοὐτέστιν ὅτι ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος αὐτῆς ἀνεδείχθησαν εἴκοσι μέλη τῆς ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς ὡς ἔχοντα σχετικῶς τὰς πλειοτέρας ψήφους. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ εἰκοστοῦ καὶ πρώτου μέλους συνέβη ἀμφιβολία μεταξὺ δύο ὀνομάτων τῶν Κ. Ῥήγα Παλαμίδου καὶ Α. Μοναρχίδου, ἕνεκα ἀσυμφωνίας τινὸς ὑπαρχούσης εἰς τὰς σημειώσεις τῶν Γραμματέων. τούτου ἕνεκα ἐτέθησαν ἐν τῇ κάλπῃ ὅλα τὰ ἀναγνωσθέντα ψηφοδέλτια καὶ ἐσφραγίσθησαν ταῖς σφραγῖσι τῶν Γραμματέων διὰ ν' ἀναθεωρηθῶσι σήμερον. Ἐν τούτοις διὰ νὰ μὴ χρονοτριβῇ ἡ Συνέλευσις δύναται νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἀναθεώρησιν τῶν εἰρημένων ψηφοδελτίων, καὶ μετὰ τὴν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς.

Ἡ ὀνομαστικὴ ἐκφώνησις, ἐπρόσθεσεν, ἀποβαίνει περιττὴ ἐπὶ τοῦ παρόντος, καθ' ὃ μέλλουσα νὰ γίνῃ εἰς τὴν διανομὴν τῶν ψηφοδελτίων.

Ἀποσφραγισθείσης ἑπομένως τῆς κάλπης καὶ ἀναγνωσθέντων ὑπὸ δύο ψηφοδελτῶν κοινῇ συγκαταθέσει τῆς Συνελεύσεως εἰρημένων, ἐκ τῶν σημειώσεων τῶν τεσσάρων Γραμματέων, συμφώνως πρὸς ἀλλήλας οὐσῶν, ἀνεφάνησαν ὁ μὲν Κύριος Ῥήγας Παλαμίδης ἔχων ψήφους 74, ὁ δὲ Κ. Μοναρχίδης 71, ὅθεν ἐκηρύχθη ὡς εἰκοστὸν πρῶτον μέλος τῆς ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς ὁ ἔχων πλειοτέρας τούτων, ἤτοι ψήφους 75 Κ. Ι. Δημιανός.

Ἀναγνωσθέντων μετὰ ταῦτα τῶν πρακτικῶν τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως γενομένων παραδεκτῶν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως καὶ ὑπεγραφέντων παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων, ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς.

Γενομένης δὲ διαταγῇ τοῦ Προέδρου κατ' ὀνομαστικὴν κλῆσιν τῆς διανομῆς τῶν ψηφοδελτίων εὑρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι δέκα ὀκτὼ πληρεξούσιοι, ἀπόντες δὲ δέκα πέντε.

Τῆς ψηφοφορίας ἀποτέλεσμα ἐφάνη τὸ ἑξῆς·

	Ἔλαβε ψήφους		Ἔλαβε ψήφους
Σ. Καλογερόπουλος	» 118	Α. Ῥέντης	» 64
Γ. Ἡλιόπουλος	» 117	Α. Καλαμογδάρτης	» 60
Ν. Γ. Ἰγγλέσης	» 99	Μ. Ι. Μιχαλόπουλος	» 59
Γαλάνης Μεγαπάνου	» 97	Τσανέτος Χρησόπουλος	» 59
Α. Κοντάκης	» 96	Μ. Ἰατρὸς	» 58
Γ. Περῤῥωτὴς	» 96	Δ. Γουβέλης	» 55
Ἐμ. Σπυρίδωνος	» 93	Χ. Ῥ. Καπετανάκης	» 55
Στάμος Νάκος	» 91	Κ. Καλαμαριώτης	» 54
Σταῦρος Βλάχος	» 81	Γ. Νοταρᾶς	» 54
Σ. Παππαλεξόπουλος	» 81	Α. Γρηγοριάδης	» 53
Δ. Χρυσαφόπουλος	» 79	Ι. Περίδης	» 53
Β. Χρηστακόπουλος	» 78	Δ. Μπουδούρης	» 52
Ι. Πιτάρης	» 78	Α. Πέπας	» 49
Χ. Παπαπολίτης	» 77	Γ. Κουντουριώτης	» 47
Λύσανδρος Βιλαέτης	» 77	Α. Ἐγκολφόπουλος	» 45
Δ. Ζῶτος	» 75	Γ. Διοβουνιώτης	» 44
Μ. Τσαμαδὸς	» 74	Χ. Βλάσης	» 43
Κ. Τσερτίδης	» 73	Κ. Δελιγιάννης	» 43
Α. Μοναρχίδης	» 73	Ν. Πονηρόπουλος	» 40
Ἰωάν. Οἰκονόμου	» 72	Θ. Γρίβας	» 38
Α. Ἀναγνωσταρᾶς	» 72	Κ. Κωνστάκης	» 35
Σ. Κοπανίτσας	» 70	Σ. Θεοχαρόπουλος	» 30
Ν. Σισίνης	» 69	Ἰ. Ζαΐμης	» 29
Ἰ. Παξημάδης	» 68	Μ. Πρίμας	» 27
Σ. Λογοθετόπουλος	» 67	Γ. Πετρόπουλος	» 27
Ἐμ. Μελετόπουλος	» 62	Π. Σωτηρόπουλος	» 26
		Ν. Καλλέργης	» 26

Ν. Πρασακάκης	ἔλαβε ψήφ.	24	Χ. Κλονάρης	ἔλαβε ψήφ.	5
Ν. Μπούκουρας	»	24	Δ. Παπανικολῆ	»	5
Ν. Πανουργιᾶς	»	23	Γ. Ἰωάννου	»	5
Χ. Μιλιάννης	»	22	Κ. Ζέρβας	»	5
Μ. Χ. Μελίτης	»	22	Α. Πάϊκος	»	4
Δ. Κυριακίδης	»	21	Α. Ζωργιαννίδης	»	4
Τσανετάκης Γρηγοράκης	»	20	Ν. Κορφιωτάκης	»	4
Α. Χαραλάμπης	»	20	Δ. Μανσόλας	»	4
Χ. Περβαιδὸς	»	19	Ν. Μαυρομμάτης	»	4
Δ. Πλαποῦτας	»	19	Ματθαῖος Πρωτόπαπας	»	4
Ι. Δαμιανὸς	»	18	Π. Μαρκιτζῶτης	»	4
Ι. Σιομάκης	»	18	Ι. Βελέντσας	»	4
Α. Γεωργαντᾶς	»	17	Π. Ψάθης	»	3
Π. Δαρειώτης	»	16	Χ. Χ. Πέτρος	»	3
Τ. Καρατάσος	»	16	Γ. Κριεζῆς	»	3
Γ. Δογιωτατίδης	»	16	Γ. Γρυπάρης	»	3
Πάνος Ἀλεξίου	»	16	Σ. Πάγκαλος	»	3
Κ. Χαραμῆς	»	15	Π. Μαυρομιχάλης	»	3
Α. Πετσάλης	»	14	Β. Θεαγένης	»	3
Ἁγ. Γουζούασης	»	14	Ἐμ. Τσοῦχλος	»	3
Ἀναγ. Κίτσου	»	14	Τρικούπης	»	3
Ι. Φαρμάκης	»	13	Δ. Κανελλόπουλος	»	2
Α. Καρνέσης	»	12	Κοῦστας Μάκος	»	2
Βαπτ. Δρόσος	»	12	Ε. Σχινᾶς	»	2
Γ. Βασιλόπουλος	»	12	Ἀν. Λοιδωρίκης	»	2
Δ. Βούλης	»	11	Δ. Καλλιφρονᾶς	»	2
Δ. Δημητρακόπουλος	»	10	Σ. Μῆλιος	»	2
Γ. Δοκὸς	»	10	Α. Ἀποστόλίδης	»	2
Μ. Σχινᾶς	»	10	Γ. Αἰνιάν	»	2
Κ. Δόσιος	»	9	Ἀνδρ. Λόντος	»	2
Χ. Σισίνης	»	9	Σ. Βαλέττας	»	2
Δ. Βιρβίλης	»	9	Τζανετ. Γρηγοράκης	»	2
Ν. Πετιμεζᾶς	»	9	Νῖκος Θέου	»	2
Ι. Κομπότης	»	9	Β. Πετιμεζᾶς	»	2
Ῥ. Παλαμίδης	»	9	Νικηταρᾶς	»	1
Α. Λυκοῦργος	»	8	Σ. Πασαπόρτης	»	1
Α. Χ. Λόντος	»	8	Α. Πατριαρχέας	»	1
Α. Στεματόπουλος	»	8	Παπατζώρης	»	1
Κ. Ν. Δουζῖνας	»	8	Φαλκίδης	»	1
Ε. Σῖμος	»	8	Στρ. Δελιγιάννης	»	1
Κ. Μπότσαρης	»	8	Σολωμὸς	»	1
Τζαβέλας	»	7	Τζούρτζ	»	1
Ζ. Μαυρογένης	»	7	Τσέλιος	»	1
Α. Μαρκίλλος	»	7	Ι. Βασιλείου	»	1
Μακρυγιάννης	»	7	Δ. Καλλέργης	»	1
Δ. Ταρκαλίκης	»	6	Κωλέττης	»	1
Γ. Μπάστας	»	6	Μαρκεζίνης	»	1
Α. Ἴακος	»	6	Μαραγκὸς	»	1
Α. Λόντος	»	5	Α. Ἀγγελόπουλος	»	1
Ν. Κριεζώτης	»	5	Κ. Ἀξελὸς	»	1

Γ. Αντωνόπουλος	ψήφους	1	Διομίδης	ψήφους	1
Α. Σωτηρίου	»	1	Δ. Δρόσου	»	1
Γιαννίτζης	»	1	Γουνελᾶς	»	1
Γαραλόπουλος	»	1	Γ. Πατριαρχέας	»	1
Γκιώνης	»	1			

Σύμφωνα δὲ μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τῆς ψηφοφορίας ὁ Κ. Πρόεδρος ἐκήρυξεν ὡς μέλη συγκροτοῦντα τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴν κατὰ τὸν κανονισμὸν τοὺς λαβόντας τὰς πλειοτέρους ψήφους Κ.Κ.

Σ. Καλογερόπουλον	ψήφους	118	Β. Χρηστακόπουλον	ψήφους	78
Γ. Π. Ἠλιόπουλον	»	117	Ι. Πιτάρην	»	78
Ν. Γ. Ἰγγλέσην	»	99	Χ. Παππαπολίτην	»	77
Γαλάνην Μεγαπάνου	»	97	Λύσανδρον Βλαΐτην	»	77
Α. Κονδάκην	»	96	Δ. Α. Ζῶτον	»	75
Γ. Περῤῥωτὴν	»	96	Μ. Τσαμαδὸν	»	74
Ἐμ. Σπυρίδωνος	»	93	Κ. Τσερτίδην	»	73
Στάμος Νάκου	»	91	Α. Μοναρχίδην	»	73
Σταῦρος Βλάχου	»	81	Ι. Οἰκονόμου	»	72
Σ. Παππαλεξόπουλος	»	81	Ἀριστείδην Ἀναγνωσταρᾶν		72
Δ. Χρυσαφόπουλον	»	79			

Παραδεχθείσης δ' ἀκολούθως τῆς ἐξῆς ἡμερησίας διατάξεως διὰ τὴν ἐρχομένην συνεδρίασιν.

Ἡμερησία διάταξις τῆς συνεδριάσεως τῶν 29 Νοεμβρίου.

1) Ἡ περὶ διανομῆς τῆς γῆς πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Κορίνθου Γ. Νοταρᾶ.

2 Ἡ περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ἀποζημιώσεων πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Βονίτσης Θ. Γρίβα.

Διελύθη ἡ συνεδρίασις περὶ τὴν 9 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΕ'.

Τῆς 29 Νοεμβρίου.

Σήμερον τῇ εἰκοστῇ ἐννάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, τὴν 10 ὥραν π. μ. συνελθόντων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἐγένετο διαταγῇ τοῦ προέδρου, ἡ ὀνομαστικὴ ἐκφώνησις αὐτῶν καὶ εὑρέθησαν παρόντες μὲν ἑκατὸν ἐννενήκοντα ἕξ, ἀπόντες δὲ τριάκοντα ἑπτά.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, ἐγένοντο παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου τῶν Ἀντιπροέδρων, καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν ὅτι, ὁ πληρεξούσιος Ψαρρῶν Κ. Δ. Παππανικολῆς, διαταχθεὶς παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Γραμματείας νὰ ἐκπλεύσῃ ἐντεῦθεν ἄνευ ἀναβολῆς μὲ τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του πλοῖον, ᾐτήσατο παρὰ τῆς Προεδρίας τῆς Συνελεύσεως ἀπουσίας ἄδειαν.

Αὐτὴ δὲ ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ κατεπείγον τῆς ὑπηρεσίας, καὶ ὅτι ἡ ἀπουσία ἑνὸς τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως δὲν φέρει βλάβην εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῆς συγκατετέθη εἰς τὴν αἴτησίν του καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν ζητουμένην ἄδειαν· νῦν δὲ ἀποδίδει λόγον τῆς πράξεώς του εἰς τὴν Συνέλευσιν συμφώνως μὲ τῷ 5 ἄρθρῳ τοῦ κανονισμοῦ.

Ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε.

Ἔπειτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν ὅτι, ἡ ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως ἐπιτροπὴ δὲν συνῆλθε μέχρι τοῦδε ὡς ἐκ τῆς παραιτήσεως ἑνὸς τῶν μελῶν της, καὶ ἤδη πρόκειται λαβοῦσα γνῶσιν ἡ Συνέλευσις τῆς ἀναφορᾶς τοῦ παραιτηθέντος ν' ἀποφασίσῃ περὶ αὐτῆς ἐὰν πρέπῃ νὰ συμπληρωθῇ, ἢ νὰ προβῇ ὡς ἔχει εἰς τὰς ἐργασίας της.

Ἀναγνωσθείσης τῆς ἀναφορᾶς τοῦ παραιτηθέντος, εἷς τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν, ἐπειδὴ ὁ παραιτούμενος ἀναφέρει ὡς λόγον τῆς παραιτήσεως τὸ ὅτι δὲν συμβιβάζονται αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ μὲ ἐκείνας ἑνὸς τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, πρέπει νὰ δηλώσῃ τίνα ἐννοεῖ λέγων τοῦτο.

Ὁ παραιτηθεὶς ἀπήντησεν ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τοῦτο, διότι ἡ παραίτησίς του προῆλθεν ἐξ αὐτῶν τῶν ἀρχῶν του, ἐξ αὐτῆς τῆς συνειδήσεώς του, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ ἐπεμβῇ ἡ Συνέλευσις· ὅστις δὲ νομίζει προσβεβλημένον ἑαυτὸν ὡς ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης δύναται νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ δικαστήρια.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου καὶ ἄλλων μὲν λεγόντων νὰ προβῇ ἡ ἐπιτροπὴ ὡς ἔχει νῦν εἰς τὰς ἐργασίας της· ἄλλων δὲ νὰ ἀναπληρωθῇ ἐκ τῶν ἐπιλαχόντων, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τελευταίαν γνώμην, ἀποφασίσασα ἐπὶ τῇ προτάσει τινῶν τῶν πληρεξουσίων ἵνα ἀφεθῇ ἡ ἀναπλήρωσις αὕτη ὁλοτελῶς εἰς τὴν Προεδρίαν, ὥστε ἐὰν δὲν δεχθῇ τὴν κενὴν θέσιν ὁ κατόπιν τοῦ παρατηθέντος λαβὼν τὰς πλειοτέρας ψήφους νὰ καλέσῃ τότε τὸν μετὰ τοῦτον ἐπιλαχόντα, καὶ ἐὰν οὗτ' αὐτὸς δὲν δεχθῇ νὰ κληθῇ τότε τὸν μετὰ τοῦτον ἐρχόμενον, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, μέχρις οὗ ἀναπληρωθῇ ἡ περὶ ἧς πρόκειται θέσις.

Ἐντεῦθεν ἓν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἠρώτησεν, ἐὰν ἡ Συνέλευσις νομίζῃ ὅτι ἡ περὶ ἧς ἐγένετο λόγος παραίτησις προσβάλλει ἕνα ἢ πλείονα τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς.

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων ἀπήντησαν ἀποφατικῶς καὶ οὐδεμία συζήτησις ἐπήγασεν ὡς ἐκ τούτου.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος εἶπεν ὅτι ἔπεται νῦν κατὰ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ἡ τοῦ πληρεξουσίου τῆς Κορίνθου πρότασις, τοῦ νὰ συστηθῇ ἐπιτροπὴ διὰ νὰ σκεφθῇ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς.

Ὁ πληρεξούσιος οὗτος, ἐπρόσθεσεν, ἐξέθηκε καὶ ἐγγράφως τὴν πρότασίν του, ἥτις θέλει ἀναγνωσθῇ παραχρῆμα, ἂν ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνῃ.

Ἀναγνωσθείσης τῆς ἐγγράφου ταύτης προτάσεως, εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν εἰς τὸν Πρόεδρον, ἵνα ἀναγνωσθῇ καὶ ἄλλη αὐτοῦ ἀναφορὰ παρὰ τοῦ Κ. Ἀξελοῦ, ὡς μὴ ἔχοντος τὰ τοῦ πληρεξουσίου προσόντα.

Ὁ Πρόεδρος ἀπήντησεν ὅτι, καθ' ἃ ἐπληροφορήθη ἡ Προεδρία παρὰ τῶν πληρεξουσίων Ψαρῶν Κ.Κ. Α. Μοναρχίδου, Δ. Παπανικολῆ καὶ ἄλλων, φαίνεται ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται πληρεξούσιος ἔχει τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα. Ἐν τούτοις ἡ Προεδρία ἐστοχάσθη ὅτι ἡ περὶ τούτου ἀναφορὰ πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴν πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας καὶ ἔπειτα νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ὁ Κύριος Ἀξελὸς ἐζήτησε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ νὰ εἰπῇ ὀλίγα τινα εἰς πληροφορίαν ἐκείνων οἵτινες ἐπρόβαλον, ὅτι δὲν ἔχει τὰ τοῦ πληρεξουσίου προσόντα, ἀλλ' ὁ Πρόεδρος δὲν συγκατετέθη εἰς τοῦτο, ἐπαναλαβὼν ὅτι κατὰ τὸν κανονισμὸν πρέπει προηγουμένως νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴν ἡ ὑπόθεσις.

Ἐνταῦθα ἄλλος τις τῶν πληρεξουσίων ἐπρόσθεσεν, ὅτι εἶνε ἐπτὰ περὶ τούτου ἀναφοραὶ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Θετταλῶν, αἵτινες διαλύουσι τὴν ἀμφισβήτησιν ταύτην, ὥστε εἶνε περιττὸν τὸ νὰ ἐμβῇ ἡ Συνέλευσις τώρα εἰς αὐτήν.

Ἀμέσως δὲ ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὴν ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Κορίνθου συζήτησιν.

Ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν ὅτι, τῶν μὲν ἄλλων ἐπιτροπῶν, οἷον τῆς ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος αἱ ἐργασίαι εἰσὶν ὡρισμέναι, τῆς δὲ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν εἰσὶν ὅλως ἀόριστοι· ἑπομένως ἤθελεν εἶσθαι καλὸν τὸ νὰ διαιρεθῇ αὕτη κατὰ τμήματα καὶ νὰ ἔχῃ ὁδηγίας τινὰς διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν της. Ἀλλ' ἡ Προεδρία δὲν ἐδύνατο νὰ δώσῃ ταύτας εἰς αὐτὴν πρὶν ἡ Συνέλευσις θέσῃ βάσεις τινὰς ἐπὶ τούτου.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ἔκαμεν ἐν μίᾳ τῶν προλαβουσῶν συνεδριάσεων πρότασιν περὶ τούτου, ἥτις ὅμως ἀνεβλήθη. Νῦν δὲ καθίσταται αὐτὸ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον.

Ὁ πληρεξούσιος τοῦ ὁποίου ἐμνήσθη ὁ Πρόεδρος ἀναστὰς εἶπεν, ὅτε ἐπρόκειτο περὶ τῆς συστάσεως τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς, ἐπρότεινεν ἵνα γίνῃ αὕτη πολυμελὴς ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅσα καὶ ἐν ταῖς προλαβούσαις Συνελεύσεσιν εἶδε γενόμενα, καὶ εἰς ταύτην προβλέπει ὅτι θέλουσι γίνῃ· θέλουσιν ἀναθεωρηθῇ, ἐπρόσθεσεν ψηφίσματα ἐθνικῶν Συνελεύσεων, θέλουσι ληφθῇ εἰς σκέψιν ἀναφοραὶ κοινοτήτων, σωματείων καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἑπομένως εἶναι ἄφευκτον ἢ νὰ διαιρεθῇ κατὰ τμήματα ἡ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴ ὥστε νὰ καταγίνεται εὐχερῶς ἐπὶ τῶν διαφόρων τούτων ἀντικειμένων, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διανομῆς τῆς γῆς, ἢ νὰ διορισθῇ ἐπὶ τούτῳ εἰδικὴ ἐπιτροπή.

Ἄλλος τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι ἐπεκράτησε πάντοτε εἰς τὰς προλαβούσας Συνελεύσεις νὰ μὴ παραπέμπονται εἰς τὰς ἐπιτροπὰς αἱ διάφοροι προτάσεις καὶ τὰ προβουλεύματα, ἀλλ' ὁσάκις τις τῶν πληρεξουσίων ἤθελε παρουσιάσει προβούλευμά τι, νὰ συζητῆται ἀμέσως ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως καὶ νὰ γίνεται δεκτὸν, ἢ νὰ ἀπορρίπτηται. Ἤδη πρόκειται περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διανομῆς τῆς γῆς. Τὸ ἐπ' αὐτὸν νομίζει ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν ἔχει νὰ κάμῃ ἐπὶ τούτου ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἀναθέσῃ διὰ ψηφίσματος εἰς τὰς μετὰ ταῦτα Βουλὰς τὸ περὶ τούτου νομοθέτημα ἀφοῦ προηγουμένως προβῇ εἰς τοῦ Συντάγματος τὴν σύνταξιν.

Ὁ προλαλήσας ἀντεπαρατήρησεν ὅτι πάντοτε εἰς τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, ὡς καὶ εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ Ἄργους ἦτο εἰσηγητικαὶ ἐπιτροπαί.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι ἤθελεν εἶναι καλὸν τὸ νὰ διαιρεθῇ ἡ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴ εἰς τρία τμήματα, ὧν τὸ μὲν νὰ ἔχῃ ἔργον τὰ οἰκονομικὰ καὶ διοικητικὰ, τὸ δὲ τὰ νομοθετικὰ, τὸ δὲ τρίτον τὰς ἰδιωτικὰς ἀπαιτήσεις.

Ἄλλος δὲ εἶπεν, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι πλέον εὐμέθοδος ἡ διαίρεσις, ἐὰν ἡ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴ διηρεῖτο εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν νὰ καταγίνεται ἐπὶ τῶν γενικῶν ἀντικειμένων, τὸ δὲ ἐπὶ τῶν εἰδικῶν. Νὰ ἐκλεχθῇ δὲ πρὸς τούτοις καὶ εἰδική τις ἐπταμελὴς ἐπιτροπὴ, ἥτις νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν καὶ νὰ προπαρασκευάζῃ διὰ τὴν γενικὴν τῆς Συνελεύσεως συζήτησιν τὰς διαφόρους προτάσεις. Εἰς ταύτην δὲ τότε νὰ παραπεμφθῶσι καὶ αἱ προτάσεις τοῦ πληρεξουσίου Κορίνθου καὶ ἡ τοῦ τῆς Βονίτσης (Γρίβα).

Ἐνταῦθα ἄλλος τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ περὶ τῆς θρησκείας ἀντικείμενον, ὡς καὶ τὸ τῶν μοναστηρίων, διότι ἱκανὸς μέχρι τοῦδε ἐπεριφρονήθησαν οἱ εὐβάσμιοι πατέρες αὐτῶν.

Ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν ὅτι καὶ ἄλλη περὶ τοῦ προταθέντος ἀντικείμενον ὑπάρχει ἀναφορὰ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Συνελεύσεως, ἑπομένως καὶ ὁ νῦν τοῦτο προτείνων πρέπει νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ γραφεῖον ἐγγράφως τὴν πρότασιν· ἐπανέρχεται, ἐπρόσθεσεν εἰς ὅσα ἀνωτέρω εἶπεν, τοῦ νὰ θέσῃ ἡ Συνέλευσις βάσεις τινας διὰ τὰς ἀνάγκαίας πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴν ὁδηγίας ὡς καὶ περὶ τῆς προταθείσης ἐπταμελοῦς ἐπιτροπῆς, ποία καθήκοντα θέλει ἔχει ἐὰν ἐγκριθῇ νὰ συσταθῇ.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν ὅτι εἰς πολυμελῆ σώματα εἶναι ἀναπόδραστος ἡ ἀνάγκη ἐπιτροπῶν πρὸς προπαρασκευὴν τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς συζητήσεως τῆς Συνελεύσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴ εἶνε πολυμελὴς, νομίζει ὅτι αὐτὴ ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο, φθάνει μόνον νὰ προστεθῶσιν εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλα τινὰ μέλη ἐκ τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν, ἕνεκα τῆς παρὰ τοῦ πληρεξουσίου τῆς Βονίτσης γενομένης προτάσεως.

Ἄλλος δὲ εἶπεν, ὅτι νομίζει καλὸν τὸ νὰ διορισθῇ εἰδικὴ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς ἐπιτροπή.

Ἄλλος δὲ παρετήρησεν ὅτι ἡ περὶ ἀποζημιώσεων τῶν ναυτικῶν καὶ στρατιωτικῶν πρότασις εἶνε στενὰ καὶ ἀδιασπάστως ἡνωμένη μὲ τὴν περὶ τῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς καὶ τροποποιεῖ αὐτήν· ἑπομένως ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν ἀποφασισθῇ περὶ τῆς μιᾶς, πρέπει ν' ἀποφασισθῇ συγχρόνως καὶ περὶ τῆς ἄλλης· οἱ στρατιωτικοὶ καὶ οἱ ναυτικοὶ εἶπεν, ἐπότισαν μὲ τὰ αἵματά των τὴν γῆν ἐκείνην

τῆς ὁποίας τὴν διανομὴν ἔχει σήμερον ὑπ' ὄψιν ἡ Συνέλευσις. Εἰς αὐτοὺς ὀφείλονται ἀναντίρρητοι ἀποζημιώσεις καὶ μόνη ἐγγύησις αὐτῶν εἶνε ἡ ἐθνικὴ γῆ. Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατὸν νὰ γίνῃ σκέψις περὶ τῆς διανομῆς, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν συγχρόνως τὸ περὶ ἀποζημιώσεως τῶν εἰρημένων στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ἀντικείμενον;

Ἄλλοι δὲ τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ μὴ καταδαπανήσῃ πλέον τὸν πολύτιμον καιρόν της ἡ Συνέλευσις εἰς ἐκλογὰς ἐπιτροπῶν. Ἡ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπή, εἶπον, σύγκειται ἐκ πολλῶν μελῶν ἐξηγμένων ἐξ αὐτῶν τῶν κόλπων τῆς Συνελεύσεως. Εἰς τί λοιπὸν εἶνε χρήσιμος ἡ νεωστὶ προτεινομένη ἤδη ἐπιτροπή; Αὐτὴ ἡ ἰδία δύναται διαιρεθεῖσα εἰς τρία τμήματα διὰ τὰ οἰκονομικὰ καὶ διοικητικὰ ἀντικείμενα, διὰ τὰ νομοθετικὰ καὶ διὰ τὰς ἰδιωτικὰς ἀπαιτήσεις νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως. Εἰς ταύτην λοιπὸν φρονοῦσιν ὅτι πρέπει νὰ παραπεμφθῶσι καὶ αἱ περὶ διανομῆς τῆς γῆς καὶ περὶ ἀποζημειώσεως τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν προτάσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων πάλιν ἡ Συνέλευσις ἔχει ν' ἀποφασίσῃ.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἀνέφερε ταῦτα. Δύο ζητήματα εἶπεν, ἐπισχόλησαν τὴν Συνέλευσιν μέχρι τοῦδε· ἀ. ἐὰν πρέπῃ τὸ περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ναυτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀντικείμενον νὰ ἦναι ἡνωμένον μὲ τὸ περὶ τῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς, καὶ β'. ἐὰν πρέπει νὰ συστηθῇ εἰδικὴ ἐπὶ τούτου ἐπιτροπή. Ὡς πρὸς μὲν τὸ πρῶτον φρονεῖ ὅτι ἡ μία πρότασις εἶναι ἀδιασπάστως ἡνωμένη μετὰ τῆς ἄλλης, διότι ἡ ἐθνικὴ γῆ εἶναι κέρδος τοῦ ἐθνικοῦ πολέμου ὡς καὶ αἱ ἀποζημιώσεις χρέη ἀναγνωρισμένα αὐτοῦ. Ὡς πρὸς δὲ τὸ δεύτερον νομίζει ὅτι εἶναι περιττὴ ἡ σύστασις νέας ἐπιτροπῆς, διότι τότε δὲν βλέπει ποῖον θέλει εἶσθαι τὸ ἔργον τῆς πολυμελοῦς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς. Ἔπειτα ἡ Συνέλευσις δὲν ἔχει νὰ καταντήσῃ εἰς λεπτομερείας ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων συζητήσεις, δὲν ἔχει νὰ κάμῃ ὁριστικὸν περὶ τούτων νομοθέτημα, ἀλλὰ τὰς βάσεις μόνον θέλει θέσει ἐφ' ὧν θέλει ἐργασθῇ ἡ μετὰ ταῦτα ἐξουσία.

Ἀντιπαρετήρησεν ἄλλος ὅτι ἐλάνθασεν ὁ λαλήσας καὶ φαίνεται, ὅτι διέφυγον τὴν παρατήρησίν του τὰ ψηφίσματα τῶν προλαβουσῶν Συνελεύσεων. Ἡ ἐθνικὴ γῆ ἀνήκει εἰς τὸ ἔθνος καὶ πάντες οἱ πολῖται πρέπει νὰ μετάσχωσιν αὐτῆς ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως. Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶναι ἐπὶ τοσοῦτον σπουδαῖον ὥστε ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ὁριστικῶς ἐπὶ τούτου.

Ὁ πρὸ τούτου λαλήσας ἀπήντησεν ὅτι ἔργον τῆς Ἐθνικῆς

Συνελεύσεως δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ τὸ νὰ κάμῃ τὸ Σύνταγμα, πάντα δὲ τ' ἄλλα ὀφείλει νὰ τ' ἀναθέσῃ εἰς τὰς Βουλάς, ἄλλως αἱ ἐργασίαι αὐτῆς θέλουσι καταντήσει ἀπέραντοι. Ἂν καὶ δὲν παρευρέθη ἄλλοτε εἶπεν εἰς τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, ἀλλ' ὅμως τὰ ψηφίσματα αὐτῶν εἶναι τετυπωμένα καὶ ὑπ' ὄψιν πάντων. Ταῦτα δὲ ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἅπασαι αἱ προλαβοῦσαι Συνελεύσεις ἐθεώρησαν ὡς ὑπεγγύους τὰς ἐθνικὰς γαίας εἰς τὰς ναυτικὰς καὶ στρατιωτικὰς ἀπαιτήσεις, καὶ ἀπεφάνθησαν πάντοτε ὅτι εἰς τὴν διανομὴν αὐτῶν θέλουσι ληφθῇ ὑπ' ὄψιν κατὰ προτίμησιν αἱ τῶν ναυτικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀποζημειώσεις. Πῶς τώρα δύναται ν' ἀποφασίσῃ κατ' ἄλλον τρόπον ἡ Συνέλευσις; οἱ Ἕλληνες εἶναι νόμιμοι κληρονόμοι τῆς μητρὸς των Ἑλλάδος, ἀλλ' αὐτὴ ἔχει χρέη καὶ πρὶν διανεμηθῇ εἰς τοὺς κληρονόμους ἡ περιουσία αὐτῆς πρέπει νὰ γίνῃ σκέψις περὶ τῆς τῶν χρεῶν της ἀποσβέσεως· ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐπιθυμοῦσι τὴν διανομὴν τῆς γῆς· αὐτὸς δὲ πρὸ πάντων εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὴν ἐπιθυμῇ, διότι ὁ λαὸς τὸν ὁποῖον ἀντιπροσωπεύει ἐκ ταύτης μόνης ἐλπίζει τὴν ὕπαρξίν του· ἐν τούτοις φρονεῖ ὅτι ἡ λεπτομερὴς ἐπὶ τούτων συζήτησις δὲν ἀνήκει εἰς τὴν Συνέλευσιν· ταῦτα, εἶπε, πρέπει νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα Βουλάς, ἀφ' οὗ τεθῶσιν αἱ βάσεις, ὃν τρόπον ἔκαμον καὶ οἱ Βέλγαι.

Ἄλλοι δὲ ἐπρόσθεσαν εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας, ὅτι ἡ ἄνευ διακρίσεως διανομὴ τῆς ἐθνικῆς γῆς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ χώραν, διότι δὲν μετέσχον ὅλοι ἐν γένει τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, τοῦ ὁποίου κέρδος εἶναι ἡ ἐθνικὴ γῆ.

Ἐνταῦθα παρετήρησεν, ὅτι ἐνῷ ἐπρόκειτο περὶ τοῦ τύπου, ἡ συζήτησις κατήντησε περὶ τὴν οὐσίαν, ἤδη ἔγεινεν ἱκανὴ συζήτησις καὶ πρέπει νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα.

Θέσαντος δὲ τοῦ Προέδρου ἡνωμένον τὸ περὶ τῆς διανομῆς τῆς γῆς καὶ τῶν ἀποζημιώσεων ζήτημα ἐζητήθη ὑπό τινων ἡ διαίρεσις αὐτοῦ, ἥτις συμφώνως τῷ 13 ἄρθρῳ τοῦ κανονισμοῦ ἐγένετο δεκτή.

Πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ζητήματος ἐτέθη οὕτω·

Ἡ τοῦ πληρεξουσίου τῆς Κορίνθου πρότασις περὶ τῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς ν' ἀνατεθῇ εἰς τὴν ὑπάρχουσαν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴν, ἢ νὰ γίνῃ νέα καὶ εἰδικὴ ἐπὶ τούτου ἐπιτροπή; Τὸ ζήτημα ἐλύθη καταφατικῶς ὡς πρὸς τὸ πρῶτον καὶ ἀποφατικῶς ὡς πρὸς τὸ δεύτερον διὰ ψήφων 125 πρὸς 37.

Ἐντεῦθεν παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τῇ προτάσει ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων τὴν εἰς τρία τμήματα διαίρεσιν τῆς ἐπὶ τῶν ἀνα-

φορῶν ἐπιτροπῆς, ἤτοι εἰς τμῆμα οἰκονομικὸν, καὶ διοικητικὸν, εἰς τμῆμα νομοθετικὸν, καὶ εἰς τμῆμα ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἀναφορῶν.

Ὁ Πρόεδρος μετὰ ταῦτα ἀνέφερεν, ὅτι ἤδη πρόκειται ν' ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις περὶ τῆς δευτέρας προτάσεως τῆς περὶ τῶν ἀποζημιώσεων τῶν στρατιωτικῶν, ναυτικῶν καὶ πολιτικῶν, ἐὰν πρέπῃ νὰ συστηθῇ νέα ἐπὶ ταύτῃ ἐπιτροπὴ, ἢ νὰ προστεθῶσι μόνον καὶ μέλη τινὰ στρατιωτικῶν εἰς τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπήν· ἐντούτοις εἶναι καλὸν ν' ἀναβληθῇ ἡ περὶ τούτου σκέψις εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν, ὥστε νὰ λάβωσι καιρὸν οἱ πληρεξούσιοι νὰ σκεφθῶσι περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν καταλλήλων προσώπων, ἂν γίνῃ χρεία.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἐπὶ τέλους ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν ὅτι ὁ Κ. Ἰάκωβος Ῥίζος Ῥαγκαβῆς ἔπεμψε δι' ἐκθέσεως εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως σύστημα συντάγματος τὸ ὁποῖον αὐτὸς οὗτος ἐφιλοπόνησεν· ὅτι τὸ Σύνταγμα τοῦτο, καθὼς καὶ ἄλλα ὑπὸ ἄλλων συντεταγμένα πρέπει νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπὴν διὰ νὰ λάβῃ γνῶσιν αὐτῶν, καὶ ὅτι ἀρκεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος ν' ἀναγνωσθῇ ἡ τοῦ ῥηθέντος Ἐκθεσις.

Ἀναγνωσθείσης τῆς ἐκθέσεως συναινέσει τῆς Συνελεύσεως, ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει πλέον κάνὲν ἀντικείμενον διὰ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν εἶναι καλὸν νὰ γίνῃ ὀλίγων ἡμερῶν διακοπὴ τῶν συνεδριάσεων μέχρις οὗ ἡ ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως ἐπιτροπὴ παρουσιάσῃ τῆς ἀπαντήσεως τὸ σχέδιον.

Ἅμα δὲ διαπραχθῇ τὸ σχέδιον τοῦτο, θέλει πέμψει ἡ προεδρία κατ' οἰκείαν πρόσκλησιν εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν πληρεξουσίων διὰ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν συνεδρίασιν.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 2 μετὰ μεσημβρίαν.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΣ'.

Τῆς 4 Δεκεμβρίου.

Σήμερον τῇ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ἡμέρᾳ σαββάτου περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Βουλευτηρίου τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὁ Πρόεδρος διέταξε τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων. Γενομένης δὲ ταύτης εὑρέθησαν, παρόντες μὲν διακόσιοι δέκα ἐννέα, ἀπόντες δὲ δεκαπέντε.

Εἷς τῶν Γραμματέων ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως. Ἡ δὲ Συνέλευσις παρεδέχθη ταῦτα ἄνευ τινὸς παρατηρήσεως.

Συμφώνως δὲ μὲ τὴν παραδεχθεῖσαν ἐν τῇ παρελθούσῃ συνεδριάσει ἡμερησίαν διάταξιν, ἕτερος τῶν Γραμματέων ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὸ παρὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐκλεχθείσης ἐπιτροπῆς συνταχθὲν σχέδιον τῆς εἰς τὸν λόγον τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ἀπαντήσεως.

Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τούτου, ὁ Κ. Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι πολλοὶ πληρεξούσιοι ἐζήτησαν τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τῆς ἀπαντήσεως ἀντικειμένου, οἱ μὲν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ἐκοινοποιήθη αὐτοῖς εἰσέτι τὸ σχέδιον, οἱ δὲ ὅτι τοῖς ἐκοινοποιήθη βραδέως, ὥστε δὲν εἶχον τὸν προσήκοντα πρὸς τὴν τούτου μελέτην χρόνον· ἀλλ' ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις ἀπόκειται εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων σύμφωνοι μὲ τὰ παρὰ τοῦ Προέδρου λεχθέντα, ἐπαρατήρησαν ὅτι εἶναι καλὸν νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὴν ἀναβολὴν τῆς Συζητήσεως.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη καὶ ἀνεβλήθη ἡ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς ἀπαντήσεως συζήτησις εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Ὁ Πρόεδρος ἐξέθεσεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι εἷς τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐπαρχίας Νησίου, ἀναγκαζόμενος νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκογένειάν του ἕνεκα τῆς ἀσθενείας οἰκείων του τινῶν, ἐζήτησεν ἄδειαν ἀπουσίας, τὴν ὁποίαν ὅμως ἡ Προεδρία δὲν ἔκρινεν εὔλογον νὰ δώσῃ, πρὶν ἡ ἐρωτήσῃ τὴν Συνέλευσιν κατὰ τὸ 48 ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ.

Ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε τὴν αἴτησιν τοῦ πληρεξουσίου Νησίου.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς τῶν 3 Δεκεμβρίου, ἀφορῶσα τινὰς τῶν πληρεξουσίων καὶ ἀνεβλήθη εἰς τὰς ἐπομένας συνεδριάσεις.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 3 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΖ'.

Τῆς 6 Δεκεμβρίου.

Σήμερον τῇ ἕκτῃ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τρίτου ἔτους, ἡμέρα δευτέρα τὴν 10 ὥραν π. μ. συνελθόντων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἐγένετο διαταγῇ τοῦ Προέδρου ἡ ὀνομαστικὴ ἐκφώνησις καὶ εὑρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι, ἀπόντες δὲ τριάκοντα τεσσαρες. Κηρύξαντος δὲ τοῦ Προέδρου ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, καὶ γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ἄνευ παρατηρήσεως ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς ἡμερησίας διατάξεως εἶναι ἡ ἐπὶ τοῦ ἀναγνωσθέντος εἰς τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν σχεδίου τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως συζήτησις, καὶ ὅτι ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς θέλει παράσχει τὰς προσηκούσας ἐπὶ τούτου διασαφήσεις.

Ὁ εἰσηγητὴς ἤρξατο τοῦ λόγου οὕτως. Ἡ ἡμετέρα ἐπιτροπή, εἶπεν, αἰσθανθεῖσα ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τὸ σπουδαῖον τοῦ ἀνατεθέντος αὐτῇ ἔργου, ἐσκέφθη, ὅτι ἤθελεν ἐκπληρώσει τὸν σκοπὸν τῆς ἐντολῆς της, περιοριζομένη εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως καὶ συντάττουσα τὴν ἀπάντησιν ἐξ αὐτῆς τῆς ὕλης αὐτοῦ παράγραφον πρὸς παράγραφον· δὲν ἐνόμισεν ἔργον της νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἀπάντησιν οὔτε διακρύξεως, οὔτε διαμαρτυρήσεως χαρακτῆρα,

ἐμφιλοχωρούσα εἰς τὸ παρελθὸν καὶ διαγράφουσα τὸ μέλλον· διότι ἐστοχάσθη ὅτι τὸ μὲν πρῶτον δηλοῦται ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, τῶν ὁποίων συνέπεια εἶναι ἡ παροῦσα Συνέλευσις, τὸ δὲ δεύτερον ὅτι ἐδύνατο νὰ περιορίσῃ τὴν ἐλευθέραν τῶν σκέψεων τῆς Συνελεύσεως ἀνάπτυξιν· τοῦτο τὸ πνεῦμα ὡδήγησε τὴν ἐπιτροπὴν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἔργου της, τὸ ὁποῖον ἤδη ὑποβάλλει εἰς τὴν κρίσιν τῆς Συνελεύσεως. Δὲν παρουσιάζει ὡς τέλειον τὸ ἔργον αὐτῆς, διότι κανὲν ἀνθρώπινον ἔργον δὲν δύναται νὰ νομισθῇ τέλειον· ἄλλως τε δὲ καὶ ἡ θέσις αὐτὴ τῆς ἐπιτροπῆς ἦτο δυσχερής· διότι, ἂν δυσκόλως τις ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου φρόνημα δύναται νὰ ἐκθέσῃ, ἡ δυσκολία καθίσταται ἀνυπέρβλητος, ὅταν τις μέλλῃ πολυμελοῦς σώματος τὰς ἰδέας εἰς ἓν συμβαλλόμενον νὰ ἐκφράσῃ. Τοιοῦτον εἶναι τὸ αἴσθημα τῆς ἐπιτροπῆς ἐκφραζόμενον σήμερον διὰ τοῦ εἰσηγητοῦ της. Ἐν τούτοις, ἐπρόσθεσεν, ἔπρεπε νὰ προαγγελθῇ τῆς ἀπαντήσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Συνέλευσις ἐκφράζει τὰ πρὸς τὸν Βασιλέα αἰσθήματά της, ἡ ἔκφρασις ἄλλου αἰσθήματος διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, τῆς ὁποίας ἀπόρροια εἶναι ἡ παροῦσα Συνέλευσις, καὶ διὰ τοὺς ὑπηρέτας τοῦ κατορθώματος τῶν τριῶν Σεπτεμβρίου. Νομίζει ὅτι ἡ Συνέλευσις ἤθελε πράξει ἔργον δικαιοσύνης, ἀπονέμουσα διὰ ψηφίσματος εὐγνωμοσύνην εἰς αὐτοὺς καὶ διατρανοῦσα τὰ ὑπὲρ αὐτῶν αἰσθήματά της. Ἴσως ἡ νέα αὕτη πρότασις φανῇ εἰς τινας ὡς ἐναντιουμένη εἰς τὸν κανονισμόν, ἀλλ' οὐ μόνον ταυτίζεται αὐτὸ μὲ τὴν εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως ἀπάντησιν, ἀλλὰ καὶ προηγεῖται αὐτῆς κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν· ἕνεκα τῶν λόγων τούτων ἐξαιτεῖται παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἵνα τῷ ἐπιτραπῇ ν' ἀναγνώσῃ σχέδιον ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον ἡτοίμασεν ἐπὶ τούτῳ.

Ἐνταῦθα διαφόρως πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων ἐγνωμοδότησαν, οἱ μὲν λέγοντες ν' ἀναγνωσθῇ, οἱ δὲ τοὐναντίον· οἱ μέν, ἐπικαλούμενοι τὸ 18 ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, ἔλεγον ὅτι ἀντιβαίνει εἰς αὐτὸ τὸ ν' ἀναγνωσθῇ πρὸ τῆς συζητήσεως τῆς κυρίας προτάσεως, οἱ δὲ ὅτι δύναται ν' ἀναγνωσθῇ, καὶ ἐὰν φανῇ, ὅτι εἶναι ἄσχετον πρὸς τὴν ἀπάντησιν, ν' ἀναβληθῇ.

Ἄλλος δέ, διατεινόμενος ὅτι πρέπει ν' ἀναγνωσθῇ τὸ ψήφισμα, ἐξέφρασε προτρεπτικοὺς λόγους, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κατατριβῶσι τὸν πολύτιμόν των χρόνον οἱ πληρεξούσιοι εἰς λέξεων ἔρευνας, ἀλλὰ νὰ προβῶσιν εἰς τὸ ἔργον, ἐφ' ᾧ συνῆχθησαν. Ὁ Βασιλεύς, εἶπεν, ἔδειξε πάντοτε καὶ δεικνύει ἀγαθὴν διάθεσιν, ὡς καὶ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς σέβας καὶ ἀγάπην πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' ἄνθρωποί τινες, παρεμβάντες ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν διὰ σκολιῶν μέσων, ἐμπό-

δισαν πρὸς καιρὸν τὴν μετ' ἀλλήλων ἐπικοινωνίαν, καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ πρᾶξις τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου, τὴν ὁποίαν πάντες ἐπευφήμησαν. Νῦν πρέπει νὰ προβῶμεν ταχέως καὶ φρονίμως εἰς τὰς ἐργασίας μας, διδαχθέντες ἐξ αὐτοῦ τοῦ παρελθόντος.

Ἡ Συνέλευσις μεθ' ἱκανὴν συζήτησιν παρεδέχθη τὸ ν' ἀναγνωσθῇ τὸ ψήφισμα.

Ἀναγνωσθέντος αὐτοῦ, ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ἐπειδὴ προσεβλήθη, ὡς εἰπεῖν, ἡ προεδρία ἐκ τῆς παρατηρήσεώς τινων, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ προηγηθῇ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ψηφίσματος τῆς ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως συζητήσεως, κρίνει εὔλογον ν' ἀναφέρῃ ὅτι, ἐπειδὴ δὲν ἦρχισεν ἔτι ἡ κυρία συζήτησις διὰ τοῦτο ἐπετράπη ἡ τοῦ ψηφίσματος ἀνάγνωσις συμφώνως τῷ **17** ἄρθρῳ τοῦ κανονισμοῦ.

Ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς ἐπανέλαβεν, ὅτι νομίζει τὸ ἤδη ἀναγνωσθὲν ψήφισμα, ὅτι πρέπει διά τε τῶν πραγμάτων τὴν φύσιν καὶ τὴν χρονολογικὴν τάξιν νὰ προηγηθῇ τῆς εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως ἀπαντήσεως.

Πολλοὶ ἐξ ἑνὸς στόματος ἐφώνησαν νὰ προηγηθῇ τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ ἀντάξιον τῆς παντὸς ἐπαίνου ἀνωτέρας διαγωγῆς τῆς φρουρᾶς τῆς Πρωτευούσης.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀνέφερεν, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἰδιότητι, καὶ καθ' ὃ πληρεξούσιος συγχρόνως, ἔκρινεν εὔλογον ν' ἀναφέρῃ ὀλίγα τινα περὶ τοῦ ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον θεωρεῖ ὡς τροπολογίαν ἄφευκτον εἰς τὴν περὶ ἧς πρόκειται ἀπάντησιν. Ὅλαι αἱ γενόμεναι εἰς τὰ ἔθνη μεταβολαί, εἶπε, προέκυψαν ἐξ ἀκαταμαχήτου τινος ἀνάγκης· τοιαύτη δὲ ἀνάγκη ὑπηγόρευσε καὶ τὴν μεταβολὴν τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου, τὴν ὁποίαν ἅμα ἀναφανεῖσαν ἐπευφήμησαν πάντες ὡς σωτήριον. Ὁ Βασιλεὺς πρῶτος ἠσπάσθη αὐτὴν καὶ ἐτίμησε διὰ παρασήμου τοὺς αἰτίους αὐτῆς, συνεκάλεσε τὴν Συνέλευσιν ταύτην, ἥτις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔθετο εἰς ἑαυτὴν τὴν τῆς ἡμέρας ἐκείνην ἐπωνυμίαν· οὕτως ηὐδόκησεν ὁ Ὕψιστος, ὥστε νὰ πληρωθῶσιν αἱ εὐχαὶ τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν φίλων τῆς Ἑλλάδος. Ἐφημερίδες ἰδιαίτεραι, καὶ ἐπίσημοι ἀλληλογραφίαι μαρτυροῦσιν ἀριδήλως τῶν φίλων τῆς Ἑλλάδος εὐρωπαίων τὸ φρόνημα, καὶ τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν ἀποδίδουσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, διὰ τὴν μοναδικὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐθνῶν καὶ ἐξαισίαν ταύτην μεταβολήν· τούτων ἡ μόνη ἐπιθυμία εἶναι τὸ νὰ βασιλεύσῃ ἡσυχία εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ πνεῦμα εὐθύτητος καὶ συνέσεως. Πᾶς τις τῶν πληρεξουσίων αἰσθάνεται ἤδη ὅτι ὁ παρὼν καιρὸς εἶναι καιρὸς ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς· οὐδεμία λοιπὸν ματαία χρονοτριβὴ πρέπει νὰ ἔχῃ χώραν εἰς τοὺς πληρεξουσίους, οὔτε νὰ ἐμποδίζῃ αὐτοὺς τῶν

ἐμβριθῶν ἐργασιῶν των. Ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ ψηφίσματος καί τινες ἐπρότειναν λόγους προηγήσεως, καὶ τροπολογίας· ἀλλὰ τὶς τῶν πληρεξουσίων δὲν αἰσθάνεται ἤδη ἐντὸς τῆς ψυχῆς του τὴν ἀνάγκην τῆς προηγήσεως τοῦ ψηφίσματος τούτου, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποδίδεται δικαία τιμὴ εἰς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ δράματος τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου; Τούτου δὲ γενομένου δύναται ἡ Συνέλευσις ἄνευ οὐδεμιᾶς περαιτέρω ἀναβολῆς νὰ δεχθῇ τὴν ἀπάντησιν ὡς ἔχει καὶ ἄνευ τῆς μνείας τῆς ἡμέρας τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ κατεπείγον τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ ὅτι δὲν εἶναι πλέον οὐδεμία ἀνάγκη νὰ τεθῇ αὐτη εἰς τὴν πρὸς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως ἀπάντησιν.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι, ἂν καὶ ἐγένετο σύγχυσις δύο διαφόρων ἀντικειμένων, θέλει πραγματευθῇ περὶ ἀμφοτέρων τούτων. Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως ἀπάντησιν φρονεῖ, ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ παραδεκτὴ πρὶν ἢ ζητηθῇ ἀποχρώντως, καὶ γίνωσιν αἱ προσήκουσαι ἐπ' αὐτῆς παρατηρήσεις· καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸ ψήφισμα, ἀπέχων πολὺ τοῦ νὰ ἦναι ἐναντίος, φρονεῖ αὐτὸ δικαιότατον ἔργον πρὸς τοὺς προκινδυνεύσαντας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου διὰ τὴν κοινὴν τῆς Ἑλλάδος σωτηρίαν· ἀλλ' ὅμως καὶ ἐπὶ τούτου πρέπει νὰ προηγηθῇ ἡ προσήκουσα σκέψις, διότι, ἀφ' ὅσον ἐκ τοῦ προχείρου παρετήρησε, βλέπει, ὅτι ἐνυπάρχουσιν αὐτῷ ἀτέλειαι τινες· καὶ

1) Εἰς τὸ πρῶτον μέρος αὐτοῦ, ὅπου λέγει εἰς προπαρασκευὴν καὶ εὐόδωσιν νομίζει, ὅτι τοῦτο δὲν ἀρκεῖ καὶ ὅτι πρέπει καὶ ἄλλο τι νὰ προστεθῇ.

2) Νομίζει ὅτι τὸ β'. μέρος αὐτοῦ ἐξασθενεῖ τὸ πρῶτον, λέγων, «ἐξασφαλίζει κλπ.» διότι ὑποθέτει ὑποψίαν τινὰ ἐγκειμένην εἰς τὴν φρουρὰν αὐτὴν, τῆς ὁποίας ἡ διαγωγὴ εἶναι ἀξιοθαύμαστος.

3) Δὲν διαλαμβάνει καὶ τὴν κατὰ τὴν τρίτην Σεπτεμβρίου διαγωγὴν τῆς Φρουρᾶς.

Ἀφ' οὗ διορθωθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ψήφισμα, εἶπε, φρονεῖ οὐ μόνον νὰ γίνῃ δεκτὸν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Συντάγματος νὰ τεθῇ.

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων εἶπον, ὅτι πρέπει αὐθημερὸν νὰ γίνῃ παραδεκτὸν τὸ ψήφισμα.

Ἄλλος δὲ παρετήρησεν ὅτι, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ τοῦ ψηφίσματος τούτου, ἂν πρέπῃ νὰ τελειώσῃ αὐθημερόν, ἢ μήτοῦτο ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἅμα συνήλθον οἱ πληρεξούσιοι. Ἐπειδὴ δὲ τότε παρελήφθη, σήμερον δὲν πρέπει νὰ γίνῃ οὐδεμία

ἀναβολὴ αὐτοῦ. Ἡ τρίτη τοῦ Σεπτεμβρίου, εἶπεν, εἶναι γέννημα δέκα ἐνιαυτῶν ὁλοκλήρων ὁδύνης τοῦ ἔθνους· ἀφοῦ ἐπὶ τοσούτων χρόνων ἔμειναν ἀνίσχυροι οἱ θεσμοί μας, ἐπεριφρονήθη ὁ Ἕλλην, καὶ ἐστερήθη τοῦ πολιτικοῦ Συντάγματος, ἦλθεν ἡ λαμπρὰ ἐκείνη ἡμέρα, ἥτις ἀπήλλαξε ἐκ τῶν παλυειδῶν τούτων δεινῶν τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ τὴν προσήκουσαν ἐθνικὴν ἀξιοπρέπειαν. Τὸ ἔργον τοῦτο ὑπὸ ὀλίγων, ὅσοι ἔτυχον εἰς τὸν τόπον τοῦ δράματος, ἐξετελέσθη, ἀλλ' ἦτον εἰς τὰς ψυχὰς ὅλων, καὶ διὰ τοῦτο πάντες ἀνεξαιρέτως τὸ ἠσπάσθησαν ὡς ἰδιαίτερον κατόρθωμα. Ὁ ἔπαινος, ὅστις δίδεται διὰ τοῦ ψηφίσματος εἰς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ κατορθώματος τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου, δίδεται εἰς τὸν Ἕλληνα ἐν γένει, ἑπομένως, οὐδεὶς ἔχων Ἕλληνος καρδίαν, δὲν δύναται νὰ μὴν ἦναι εἰς τοῦτο σύμφωνος. Πρέπει λοιπὸν σήμερον καὶ ἀμέσως νὰ γίνῃ παραδεκτὸν τὸ ψήφισμα, ἀφ' οὗ μόνον διορθωθῇ τὸ ϛ'. τοῦτο ἄρθρον.

Ἄλλος δὲ ἀνέφερεν, ὅτι ἀπέχων τοῦ νὰ ὁμιλήσῃ, ἂν ἡ πρᾶξις αὕτη πρέπει νὰ γίνῃ σήμερον ἢ μετὰ ταῦτα, παρατηρεῖ μόνον, ὅτι γινομένη πρὸς ἐξασφάλισιν ἀνθρώπων τινῶν, ὑπεμφαίνει κίνδυνον εἰς αὐτούς. Ἑπομένως εἶναι δίκαιον νὰ μὴ περιέχωνται εἰς τὸ ψήφισμα μόνον οἱ τῆς Φρουρᾶς τῆς Πρωτευούσης ἀξιωματικοί, ἀλλὰ καὶ ὅσοι, ἐκτὸς τῆς Πρωτευούσης, ὄντες ὑπάρχουσιν εἰς τὴν αὐτὴν τούτων κατηγορίαν.

Ἄλλος δὲ εἶπεν, ὅτι τὴν τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου μεταβολὴν διέπραξεν ἡ κοινὴ τοῦ Ἔθνους θέλησις. Πάντες μέχρις ἐκείνης τῆς ἡμέρας εἶχον ζητήσει, ἕκαστος κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐκφράζεσθαι, τὴν μεταβολὴν ταύτην, διότι μεταξὺ τοῦ Θρόνου καὶ τοῦ Ἔθνους εἶχεν ἐγερθῇ μεσότοιχον, τὸ ὁποῖον ἐμπόδιζε τὸν λαὸν τοῦ νὰ ἐκφράσῃ τὰ αἰσθήματά του εἰς τὸν Βασιλέα· ἦρθη ἐκ τοῦ μέσου ὁ φραγμὸς οὗτος καὶ ἤδη ἀκωλύτως ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν ὅτε ἄρχων καὶ οἱ ἀρχόμενοι. Εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην συνετέλεσε καὶ ἡ φρουρὰ διὰ τῆς τηρήσεως τῆς εὐταξίας, ἄρα πρέπει νὰ ἀπονεμηθῇ αὐτῇ δίκαιος ἔπαινος, καὶ ἔκφρασις εὐγνωμοσύνης διὰ τοῦ ψηφίσματος. Ἀλλὰ φρονεῖ, ἐπρόσθεσεν, ὅτι εἰς τὸ ψήφισμα τοῦτο πρέπει νὰ περιέχηται καὶ ἡ φρουρὰ τοῦ Ναυπλίου.

Τινὲς εἶπον ἐνταῦθα, ὅτι καὶ ἡ τῆς Εὐβοίας πρέπει νὰ περιέχηται.

Ἄλλος πάλιν τῶν πληρεξουσίων ἀνέφερεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κάμῃ λόγους πλέον περὶ τούτου ἡ Συνέλευσις, ἀλλ' ὁμοφώνως νὰ ἐκφράσῃ τὴν παραδοχήν της, διότι αἱ τῶν αἰσθημάτων ἐκφράσεις δὲν πρέπει νὰ προκύπτωσιν ἐκ διατάγματος· ὅλοι ἐπεθύ-

μησαν τὴν μεταβολήν, ἀλλ' εἰς ταύτην συνετέλεσε τὰ μέγιστα ἡ φρουρὰ διὰ τῆς τηρήσεως τῆς εὐταξίας.

Ἡ γενομένη μεταβολὴ πρὸ πάντων θαυμάζεται διὰ τὸ μοναδικὸν τοῦτο φαινόμενον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐθνῶν, τοῦ ὅτι διεπράχθη ἀναιμωτί. Ὀφείλει λοιπὸν τὸ ἔθνος εὐγνωμοσύνην εἰς αὐτήν, καὶ ταύτην πρόκειται νὰ κηρύξωσι σήμερον οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ. Τὸ ψήφισμα, ἐπρόσθεσεν, ἔχει καλῶς, διότι εἰς μὲν τὸ πρῶτον μέρος ἐκφράζει τὴν εἰς πάντας εὐγνωμοσύνην, εἰς δὲ τὸ δεύτερον διαλαμβάνει ἰδίως περὶ τῆς φρουρᾶς, ὅπως ἦτο δίκαιον νὰ διαλάβῃ διὰ τὴν παντὸς ἐπαίνου ἀξίαν διαγωγήν της· τοῦτο ἄλλως τε ἐγένετο καὶ εἰς τὰς προλαβούσας Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, αἵτινες μετὰ τὸ τέλος αὐτῶν ἀπένειμον ἀμοιβὴν εἰς τὴν φρουράν. Ἡ Συνέλευσις λοιπὸν πρέπει νὰ παραδεχθῇ ἄνευ οὐδεμιᾶς πλέον περαιτέρω συζητήσεως τὸ ψήφισμα.

Ὁ Γραμματεὺς τῶν Στρατιωτικῶν παρετήρησεν, ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ τῷ ἐξέφρασαν, ὅτι δὲν δέχονται οὐδεμίαν ὑλικὴν ἀμοιβήν, καθόσον ἀφορᾷ τὰ κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου γενόμενα. Τὴν δὲ περιεχομένην εἰς τὸ β' ἄρθρον τοῦ ψηφίσματος χάριν δέχονται διὰ τὰς ἀπὸ τῆς 3 Σεπτεμβρίου καὶ ἐντεῦθεν προσπαθείας των.

Ἄλλος τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι εἶναι μὲν σύμφωνος εἰς τὸ νὰ γίνῃ παραδεκτὸν τὸ ψήφισμα, ἀλλὰ τὸ β' ἄρθρον αὐτοῦ νὰ περιορισθῇ εἰς μόνους τοὺς μετασχόντας τῶν κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου γενομένων προσπαθειῶν.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι ἦτο καλὸν νὰ προστεθῇ εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον, ἔνθα λέγει, «προπαρασκευὴν καὶ εὐόδωσιν» καὶ ἡ λέξις «ἐκτέλεσιν».

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν προσθήκην ταύτην τῆς λέξεως «ἐκτέλεσιν».

Εἰπόντων ἐπὶ τέλους τινῶν τῶν πληρεξουσίων νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν τὸ ζήτημα, ἂν πρέπῃ νὰ γίνῃ δεκτὸν ὡς ἔχει τὸ ψήφισμα, ἢ τροπολογηθέν, ἡ Συνέλευσις, νομίσασα ἀνοίκειον τὸ νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν τὸ τοιοῦτον, παραδέχθη παμψηφεὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης πλὴν τῆς ἀνωτέρω ῥηθείσης προσθήκης τὸ ψήφισμα, ἔχον ὧδε.

Ἡ τῆς 3 Σεπτεμβρίου Ἐθν. τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

«Ἐκπληροῦσα καθῆκον δικαιοσύνης πρὸς ὅλους τοὺς Ἕλληνας πολιτικούς τε, καὶ στρατιωτικούς, τοὺς ἐντὸς τῇ πρωτευούσῃ καὶ κατὰ τὰς ἐπαρχίας συντελέσαντας εἰς εὐόδωσιν τῆς ἀπομνημονεύτου καὶ ἐθνοσωτηρίου μεταβολῆς τῆς 3 Σεπτεμβρίου, καὶ θέλουσα νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος μέχρι σήμερον σειρὰν τῶν πατριωτικῶν πράξεων διὰ τῆς πρεπούσης

εἰς αὐτὰς μνήμης καὶ ἀμοιβῆς, ἀφοῦ προηγουμένως κλίνασα γόνυ θύσῃ πρὸς τὸν ὕψιστον θυσίαν βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης καὶ αἰνέσεως διὰ τὰς ἀπείρους καὶ αἰωνίους πρὸς τὸν πιστὸν αὐτὸν λαὸν χάριτας,

Ψηφίζει.

« Ἀ. Περιφανὴς ἔπαινος καὶ εὐγνωμοσύνη ἀπονέμεται, καὶ ἀνεξάλειπτος μένει πρὸς ὅλους τοὺς Ἕλληνας πολιτικούς τε καὶ στρατιωτικοὺς τοὺς ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ κατὰ τὰς ἐπαρχίας συντελέσαντας, εἰς προπαρασκευὴν ἐκτέλεσιν καὶ εὐόδωσιν τῆς ἐθνοσωτηρίου μεταβολῆς τῆς 3 Σεπτεμβρίου.

« Β΄. Ὡς ἰδιαίτερον δεῖγμα τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν φρουρὰν τῆς πρωτευούσης διὰ τὴν ἀπὸ τῆς 3 Σεπτεμβρίου μέχρι τοῦδε πατριωτικὴν καὶ ἀνεπίληπτον διαγωγήν της ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, καὶ ὡς ἀπόδειξιν τῆς πληρεστάτης πεποιθήσεως, ἣν ἔχει ἡ Συνέλευσις, ὅτι καὶ ὡς φρουρὰ αὐτῆς, ἡ φρουρὰ τῆς πρωτευούσης θέλει διατηρήσει μέχρι τέλους τῶν ἐργασιῶν της ἀπαρασαλεύτως τὴν αὐτὴν ἀξιέπαινον διαγωγήν, ἐξασφαλίζει διὰ βίου ὡς ἐθνικὴν ἀμοιβὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους ἀξιωματικοὺς αὐτοὺς τὸν ἐν ἐνεργείᾳ μισθὸν τοῦ βαθμοῦ των ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῆς αὐθορμήτου αὐτῶν παραιτήσεως, ἢ τῆς διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως καθαιρέσεως. »

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ συνταχθῇ ἄνευ ἀναβολῆς κατάλογος, καὶ νὰ σημειωθῶσιν ἐν τούτῳ ἀκριβῶς τὰ ὀνόματα τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ β΄ ἄρθρου τοῦ ψηφίσματος ἀξιωματικῶν, μήτοι πολλοὶ ἄλλοι μετὰ ταῦτα, μὴ ἔχοντες ταὐτὰ δίκαια, ζητήσουσι νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν.

Ἐντεῦθεν μετέβησαν ἀμέσως οἱ πληρεξούσιοι εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως συζήτησιν.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων πρῶτος ἔχων τὸν λόγον, προοιμιασάμενος εἶπεν, ὅτι, εἰς τὴν κρίσιμον ταύτην ἐποχὴν τοῦ ἔθνους, καθ' ἣν συζητοῦνται καὶ ἀποφασίζονται τὰ σημαντικώτερα ἐθνικὰ συμφέροντα, ἐφ' ὧν θέλει στηριχθῇ ἡ μέλλουσα εὐημερία τῆς πατρίδος, μόνη ἡ ἐλευθέρα καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς προσωπολη-ψίας συζήτησις καὶ ἡ πραγματικὴ τῶν περιστάσεων κρίσις θέλει ἐγγυηθῇ τὸ ἀληθὲς ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως· διὰ τοῦτο θέλει προβῇ εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς ἀπαντήσεως, χωρὶς νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν, ὅτι δύναται νὰ προσβληθῇ ἐντεῦθεν ἡ φιλοτιμία ἀνδρῶν ἀναγνωρισμένης ἱκανότητος. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς

συζήτησιν σχεδίου δύο τινὰ πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, α) τὰς ἰδέας καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν, καὶ β) τὸν τρόπον τῆς ἐκφράσεως αὐτῶν. Παραλείπων τὸ β΄, ὡς ἀνῆκον εἰς φιλολόγους, θέλει περιορισθῇ, εἶπεν, εἰς τὸ α΄, τὸ ὁποῖον νομίζει οὐσιωδέστερον, καθ' ὃ ἀσχολούμενον περὶ τὰς ἰδέας.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο, εἶπεν, ὡς ἀπάντησις διευθυνομένη ἀπὸ τὸ Ἔθνος εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως του, ὅστις μὲ ἀγαθότητα ψυχῆς καὶ πληρεστάτην εἰλικρίνειαν, ἐμπιστευόμενος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἔθνους, ἐξέφρασε τῆς καρδίας του τὰ αἰσθήματα, πρέπει νὰ διερμηνεύῃ εἰλικρινῶς ὄχι ἀτομικά, ἀλλὰ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα, καὶ νὰ ἐκφράζῃ ὅ,τι αὐτὸ τὸ ἔθνος ἤθελεν ἐκφράσει, ἐὰν τοῦτο ἦτο δυνατόν. Πρὸ πάντων πρέπει τὸ Ἔθνος νὰ δείξῃ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην τοὺς λόγους καὶ τὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα τὸ ἠνάγκασαν νὰ φέρῃ αὐτὴν τὴν μεταβολήν, συνέπεια τῆς ὁποίας εἶναι ἡ παροῦσα Συνέλευσις.

Ἡ Ἑλλὰς, κόπτουσα τὸν αὐχένα τέσσαρας αἰῶνας εἰς τὸν τουρκικὸν ζυγὸν, ἐθέρμανεν ἐπὶ τέλους τὰς συμπαθείας τῆς Εὐρώπης διὰ τοῦ ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας της ἀγῶνος· ἀλλ' ἔκτοτε ἡ Εὐρώπη, βλέπουσα τὸν Ἕλληνα ἐμμένοντα καὶ ὑποκύπτοντα εἰς σύστημα πάντῃ ἀνάξιον τῶν ἀξιώσεων τοῦ ἀγῶνός του, ἤρχισε νὰ διστάζῃ καὶ νὰ δυσπιστῇ περὶ τῆς ἀξίας του. Ἡ 3 τοῦ Σεπτεμβρίου, ὡς συμβὰν πρωτότυπον εἰς τὴν ἱστορίαν, διεσκέδασεν αὐτοὺς τοὺς δισταγμοὺς τῆς Εὐρώπης, ἥτις ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐπείσθη, ὅτι τὸ Ἔθνος μας μετὰ εἰκοσαετῆ ἀνεξαρτησίαν ἐπροόδευσε παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν εἰς τὸν πολιτισμὸν, καὶ ὅτι εἶναι ἄξιον τῆς συνδρομῆς καὶ τῆς ὑπολήψεώς της. Ἐν τούτοις ἡ ἡμέρα αὕτη παραλείπεται εἰς τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς, τὸ δὲ Ἔθνος διὰ τῆς σιωπῆς του καταβιβάζεται εἰς τὴν εὐτελῆ κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκετο πρὸ τῆς μεταβολῆς τοῦ Σεπτεμβρίου, διότι ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πληροφορηθῇ ἡ Εὐρώπη, ἂν ἡ μεταβολὴ αὕτη ἦτον αὐτόμματος καὶ γενικὴ ὁλοκλήρου τοῦ Ἔθνους ἔκφρασις, ἢ αἰσχρᾶς συνωμοσίας ἀποτέλεσμα.

Ὁ Α. Μ. ὁ Β. ἀξιοπρεπῶς ἐκφραζόμενος ὑπέδειξε διὰ τοῦ πρὸς τὴν Συνέλευσιν λόγου του, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ νὰ συγκαλέσῃ τὸ Ἔθνος εἰς Συνέλευσιν προϋπῆρξε καὶ ἐπραγματοποιήθη τὴν ἡμέραν τῆς ἐμφανίσεώς του. Τὸ Ἔθνος ὅμως ἔπρεπεν ἄλλως νὰ ἐκφρασθῇ, διότι εἶχε δίκαια νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ νὰ ὑπερασπίσηται διὰ τῆς ἀπαντήσεώς του. Εἶχεν ἤδη ἀποκτημένα Συντάγματα πρὸ πολλοῦ, καὶ τῆς ἱστορίας αὐτῶν ἔπρεπεν ἡ ἐπιτροπὴ νὰ κάμῃ μνείαν, ὥστε ν' ἀποδείξῃ τοιουτοτρόπως, ὅτι τὸ

συνταχθησόμενον πολίτευμα ἐκπηγάζει ἀπὸ κεκτημένον Ἐθνικὸν δικαίωμα, καὶ δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα χορηγοῦσιν οἱ ἡγεμόνες τῶν λαῶν καὶ ἔχουν δικαίωμα ἐπομένως ν' ἀνακαλέσωσι. Τὸ Ἔθνος πρέπει νὰ εὐγνωμονῇ εἰς τὴν Α. Μ. διὰ τοὺς τεθέντας ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Βασιλείας ἐλευθέρους θεσμούς, ἀλλὰ ποίαν ἐφαρμογὴν οὗτοι ἔλαβον; ποῖα ἡ ἐκ τούτων πραγματικὴ ὠφέλεια; ἔπρεπε λοιπὸν ἡ Συνέλευσις, εὐγνωμονοῦσα δι' αὐτοὺς τὴν Α. Μεγαλειότητα, νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι οἱ θεσμοὶ οὗτοι δὲν ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ λαοῦ, διότι ἔλειπε τὸ κοινὸν αὐτῶν κέντρον, εἰς τὸ ὁποῖον ἤθελον εὑρίσκει τὴν προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν κατὰ τὴν ἐφαρμογήν των.

Ἡ σημαντικωτέρα δὲ πασῶν τῶν ἐλλείψεων τοῦ σχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς εἶναι ἡ ἀποσιώπησις τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τῆς ὁποίας ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ παροῦσα Συνέλευσις. Ὁ Βασιλεὺς ἀνεγνώρισε καὶ ἠσπάσθη τὴν 3 Σεπτεμβρίου, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἀναφέρῃ εἰς τὸν λόγον του, διότι ἔθεσεν ἄλλην τάξιν· ἡμεῖς ὅμως, οἵτινες ἕως προχθὲς ἐκομπάζαμεν εἰς τὸ ὄνομα αὐτὸ, σήμερον διστάζοντες νὰ τὸ ἀναφέρομεν εἰς ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον κατὰ πρῶτον ἤδη ἐκπηγάζει μετὰ δεκαετίαν ἀπὸ τὸ Ἔθνος, καὶ παρασιωπῶντες αὐτὸ εἰς τὴν ἀπάντησιν, δεικνύομεν ἓν ἐκ τῶν δύο, ἢ ὅτι ἡ ἡμέρα αὕτη δὲν ἦτο γενικὴ καὶ ὥριμος εἰς τὰς κεφαλὰς ὅλων, ἢ ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος δὲν ἔχει τὴν γενναιότητα νὰ ἐκφράσῃ παῤῥησία τὰς ἰδέας του, τὰ δίκαιά του· ὁποῖον δὲ ἐκ τῶν δύο καὶ ἂν ἐκλέξομεν, δὲν εὑρίσκομεν τὴν ἐγγύησιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Συντάγματος. Διότι οἱ τιθέμενοι Νόμοι πρέπει νὰ συμφωνῶσι μὲ τὰ ἤθη καὶ νὰ ταυτίζωνται μὲ τὰς γενικὰς ἰδέας καὶ αἰσθήματα, ἄλλως καταστρέφονται.

Ἡ παράλειψις αὕτη προσβάλλει τὸ Ἔθνος, τοῦτο ἀπεδείχθη· ἀλλὰ προσβάλλει καὶ τὸν Βασιλέα, διότι σιωπῶσα ἡ Συνέλευσις τὴν ἡμέραν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ὁ Βασιλεὺς ἠσπάσθη καὶ ἀνεγνώρισε, δεικνύει ὅτι ἀμφιβάλλει εἰς τοῦτο.

Τὸ ζήτημα αὐτὸ συνδέεται καὶ μ' ἐξωτερικὰς ἀπαιτήσεις· ἀλλ' ὁσάκις Ἔθνος συνέρχεται νομίμως, ὡς τὸ Ἔθνος μας εἰς τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν, δὲν ἔχει τις τὸ δικαίωμα νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὰ κρίσεις του καὶ εἰς τοὺς συνδυασμοὺς τῶν συνειδήσεών του. Ἡ ἀπάντησις δ' αὕτη θέλει δείξει εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐὰν ἦναι ἀληθὴς ἡ ἐκφρασθεῖσα πολλάκις ἰδέα, ὅτι εἴμεθα οἱ ἄξιοι ἀναμορφωταὶ τῆς Ἀνατολῆς.

Ἀποδοκιμάζων διὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ πληρεξούσιος οὗτος τὴν παραδοχὴν τοῦ σχεδίου τῆς εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως ἀπαντήσεως, τὸ ὁποῖον ἐπαρουσίασεν ἡ ἐπὶ τούτῳ διορισθεῖσα

ἐπιτροπὴ, ἐπρότεινε τὴν ἀπόῤῥιψιν αὐτοῦ. Παραιτούμενος δὲ ἀπὸ πάσης περαιτέρω ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ ἀναπτύξεως, ἠτήσατο τὴν ἄδειαν τοῦ ν' ἀναγνώσῃ ἕτερον σχέδιον ἀπαντήσεως, παρ' αὐτοῦ συντεταγμένον, προσθεὶς ὅτι, μόνη ἡ ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεώς του ἔντονος προσοχὴ τῶν Κ. πληρεξουσίων, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὸ ἀποτέλεσμα περισσοτέρας ἀναπτύξεως.

Συγκατατεθείσης εἰς τοῦτο τῆς Συνελεύσεως, ἀνέγνωσεν ἀκολούθως αὐτό. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ ἐπρότεινε νὰ τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ εἰς τοὺς πληρεξουσίους, ἵνα μελετήσωσι προσηκόντως αὐτό.

Ὁ μετὰ ταῦτα ἀγορεύσας πληρεξούσιος ἐθεώρησε περιττὰ, ὅσα ἐλέχθησαν, καὶ πηγάζοντα ἀπὸ ἀπλούστατον λάθος, ὅτι ἡ ἀπάντησις εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως ἐθεωρήθη ὡς ἱστορικόν τι, καθιεροῦν, ἢ προσβάλλον ἐθνικὰ δικαιώματα εἰς τὴν ὕπαρξιν, ἢ μὴ τοῦ Συντάγματος· θεωρῶν δ' ἐξεναντίας τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ὡς μέσα δι' ὧν συνήθως γίνεται συνεννόησις τῶν παραδεχομένων ἀρχῶν, τὰς ὁποίας τὰ Βουλευτικὰ Σώματα καὶ οἱ Βασιλεῖς ἐκθέτουν κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς Συνόδου, ὡς πρόγραμμά των κατὰ τὸ χρονικὸν τῆς Συνόδου διάστημα, ἐπράκρινε τὴν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες φρονοῦν ὅτι ἡ ἀπάντησις πρέπει νὰ φυλάττῃ τὴν τάξιν τῶν ἰδεῶν καὶ ν' ἀπαντᾷ παράγραφον πρὸς παράγραφον εἰς τὸν λόγον τὸν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἐκφωνούμενον· ἄλλως, εἶπεν, θέλει εἶσθαι ἀτελὲς ἀποκύημα ἱστορικῆς ἐκθέσεως γεγονότων· δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους ἐπρότεινε τὴν προτίμησιν τοῦ σχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων, σύμφωνος τῷ πρὸ τοῦ τελευταίου ἀγορεύσαντι, διετάθη ὅτι πρέπει νὰ γείνῃ μνεία εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ παρελθόντος, καθόσον μάλιστα εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως γίνεται λόγος περὶ δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν θεσμῶν καὶ περὶ δικαστηρίων ἐνόρκων. Ὁ Βασιλεὺς βεβαίως εἶχεν ἀγαθὴν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων διάθεσιν, ἀλλ' οἱ περικυκλοῦντες αὐτὸν ἐπροσπάθησαν πάντοτε νὰ εἰσαγάγωσι φυτὸν ξένον πάντῃ εἰς τὴν γῆν καὶ τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος· τούτου ἕνεκα ἡ δημοτικὴ καὶ ἐπαρχιακὴ ἐνεργεία κατήντησεν εὐτελὴς καὶ ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ στηρίξῃ τὰ δίκαια τοῦ λαοῦ. Ὁσάκις τὰ ἐπαρχιακὰ συμβούλια ἠθέλησαν νὰ ἐμβώσιν εἰς γενικωτέραν ἐνέργειαν, ἐμποδίσθησαν, καὶ τὰ μέλη αὐτοῦ κατεδικάσθησαν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων· ἦτο μὲν ὁρκωτὰ δικαστήρια, ἀλλὰ πλησίον αὐτῶν ἐνεργεῖτο καὶ ἐξαιρετικῶν δικαστηρίων δικαιοδοσία. Πῶς τῶν τοιούτων δύναται νὰ μὴ γίνῃ μνεία εἰς τὴν ἀπάντησιν τῆς Συνελεύσεως;

Ἄλλος τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ προβῇ ἡ

Συνέλευσις εἰς τὴν κατὰ παράγραφον ἐπεξεργασίαν καὶ συζήτησιν τῆς ἀπαντήσεως τῆς ἐπιτροπῆς, χωρὶς νὰ χάνῃ τὸν πολύτιμον καιρόν της εἰς ματαιολογίας, αἵτινες κατὰ δυστυχίαν πολλάκις ὑπό τινων γίνονται.

Ἄλλος τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι σπερμολογίαι διεδόθησαν πρὸ ἡμερῶν, ὅτι εἶχον πρόθεσιν τινὲς νὰ προσβάλωσι τὸν ἡγεμόνα εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως συζήτησιν. Κανεὶς ποτὲ δὲν ἐπίστευσε ταύτας καὶ ἤδη ἀπεδείχθη τοῦτο ἐμπράκτως ἐκ τῶν ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς ἀπαιτήσεως ἀγορευσάντων ῥητόρων· ἤδη δὲ μεταβαίνει εἰς τὴν τῆς ἀπαντήσεως ἀνάπτυξιν.

Ὁ κατὰ τῆς ἀπαντήσεως ἀγορεύσας εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ ζοχασθῶμεν ὁποῖοι ἐμεθα, ποῖα ἡ θέσις ἡμῶν, καὶ πρός τινα ἀποτεινόμεθα, ἀλλὰ τὸ ἔργον εἶναι δυσχερές, διότι ἔτι ἐπικρατεῖ ὁ πυρετὸς τῆς 3 Σεπτεμβρίου, καὶ ἡ ἐπίκρισις ἐπομένως πρέπει νὰ ἦναι ἀνάλογος. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ νομίζει τὸ ἔργον δυσχερὲς, ὥστε ἤθελε προτείνει νὰ μὴ γίνῃ ἀπάντησις, ἀλλ' εἰδικὴ ἐπιτροπὴ νὰ εὐχαριστήσῃ προφορικῶς τὸν Βασιλέα διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς Συνελεύσεως, ἐπὶ τέλους δὲ νὰ γίνῃ τὸ πρασῆκον ἔγγραφον· ἀλλ' ἐπειδὴ βλέπει τοῦτο ἤδη ἀδύνατον, προβαίνει εἰς τὴν τῆς ἀπαντήσεως ἀνάπτυξιν.

Δὲν πρέπει, εἶπε, νὰ ἐπικρίνωμεν πικρῶς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἔῤῥιψεν, ἢ ἤθελησε νὰ ῥίψῃ, εἰς τὸν βόρβορον τὸ Ἔθνος· ἡ μόνη ἔλλειψις, τὴν ὁποίαν εὑρίσκει, εἶναι τὸ ὅτι δὲν μιμνήσκεται τοῦ παρελθόντος· ἐῤῥέθη, ὅτι αἱ βουλαὶ κατὰ τὴν συνήθη ἑθιμοταξίαν δὲν ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὸ παρελθὸν, ἀπαντῶσαι εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως· ἀλλὰ πολλάκις ὕδομεν τὸ ἐναντίον. Ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς εἰς τὸν ἐξάρχοντα λόγον κάμνει μνείαν τοῦ παρελθόντος, πῶς λοιπὸν ἡ Συνέλευσις ἐδύνατο νὰ παρασιωπήσῃ αὐτό; Ἐγένοντο θεσμοὶ ἐλεύθεροι βεβαίως, ἀλλὰ τοῦτο ἦτον ἐξαίρεσις, κανὼν δὲ οἱ ἀνατρέποντες τὴν δύναμιν τῶν θεσμῶν, καὶ καταζαίνοντες αὐτοὺς ἀνυσχύρους, Νόμοι. Ὅσα εἰς τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς θεσμοὺς ἐγένοντο μαρτυροῦσι τῶν λεγομένων τὴν ἀλήθειαν· πρέπει λοιπὸν νὰ ἐκφράσῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἀπάντησιν, ὅτι ἦτο μὲν θεσμοὶ ἐλεύθεροι, ἀλλ' ἔμενον ἀργοὶ ἕνεκα τῶν μετὰ ταῦτα γενομένων ὑπουργικῶν διαταγμάτων. Τὸ σχέδιον τῆς ἀπαντήσεως λέγει εἰς τὸν 6' παράγραφον, ὅτι οἱ δεσμοὶ τοῦ ἔθνους μετὰ τοῦ Βασιλέως ἦτον ἀδιάῤῥηκτοι· τοῦτο εἶναι ἀληθὲς, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ δεσμοὶ οὗτοι ἐχαλαρώθησαν· ἄλλως δὲν δικαιοῦται ἡ μεταβολὴ τῆς 3 Σεπτεμβρίου.

Τούτας μόνον τὰς ἐλλείψεις, εἶπεν, ὅτι εὑρίσκει εἰς τὸ σχέδιον τῆς ἀπαντήσεως, πάντα δὲ τὰ ἄλλα λίαν καλῶς ἔχοντα καὶ

προσηκόντως ἐκπεφρασμένα. Νομίζει λοιπὸν ὅτι ἀφοῦ διορθωθῇ ὁ 6' καὶ γ' παράγραφος, καὶ γένῃ μνεία τις τοῦ παρελθόντος, εἶναι καλὸν νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὴν ἀπάντησιν, διότι καὶ τοῦ ἔθνους ἡ ἀξιοπρέπεια τηρεῖται, καὶ τῶν φίλων τῆς Ἑλλάδος δυνάμεων αἱ προσδοκίαι πληροῦνται. Περάνας τὴν ὁμιλίαν, ἀνέγνωσε τὴν τροπολογίαν, ἔχουσαν ὧδε· « Ἀποδεχθέντες ὡς ἀρίστους οἰωνοὺς τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος τοὺς ἐμβριθεῖς λόγους τῆς Γ. Μ., οἱ πληρεξούσιοι ἀναγνωρίζουσι μετ' ἀμετρήτου ἀγαλλιάσεως ὅτι οἱ συνδέσαντες ἀπὸ τοῦ 1833 τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν μετὰ τοῦ Βασιλέως του δεσμοὶ, κινδυνεύσαντες νὰ χαλαρωθῶσιν ἕνεκα λυπηρῶν περιστάσεων, ὅλως ἀνεξαρτήτων τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως τῆς Γ. Μ. καὶ τῶν εὐχῶν τοῦ ἔθνους, ἀπεκατέστησεν ἤδη διὰ παντὸς ἀδιάῤῥηκτοι ἀπὸ τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν τῆς πατρικῆς Σου καρδίας ἡ γενναιότης ἐπεσφράγισε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὁμοφώνως ἐκφρασθείσης Ἐθνικῆς ἐπιθυμίας. »

Ἀναγνωρισθείσης τῆς τροπολογίας, τινὲς τῶν πληρεξουσίων ἠτήσαντο ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις εἰς τὴν αὔριον. Γενομένης δὲ παραδεκτῆς τῆς αἰτήσεως εἰς τὴν Συνέλευσιν· ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν Συνεδρίασιν περὶ τὴν 3 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Λ. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΙΙ'.

Τῆς 7 Δεκεμβρίου.

Σήμερον τῇ ἑβδόμῃ τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ἡμέρᾳ τρίτῃ περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Βουλευτηρίου τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὁ Πρόεδρος διέταξε τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρέθησαν δὲ, παρόντες μὲν διακόσιοι ἕνδεκα, ἀπόντες δὲ εἴκοσι τρεῖς.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Εἷς τῶν Γραμματέων ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως. Κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν εἰς τὸ περὶ παραδοχῆς τοῦ περὶ τῆς φρουρᾶς τῆς Πρωτευούσης ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως ἀντικείμενον, παρετήρησαν τινὲς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι πρέπει νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἡ Συνέλευσις ἀκριβῆ κατάλογον τῶν ἀξιωματικῶν, τῶν ἀποτελούντων τὴν φρουρὰν τῆς Πρωτευούσης ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἡ Συνέλευσις, ὡς ἰδιαίτερον δεῖγμα τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης, ἐψήφισε τὴν διὰ βίου ἐξασφάλισιν τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ μισθοῦ τοῦ βαθμοῦ των. Ἄλλοι μὲν διετείνοντο, ὅτι πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ ἀμέσως ἀπὸ τὸν φρούραρχον τὸν κατάλογον αὐτόν· ἄλλοι δὲ ὅτι ὁ κατάλογος θέλει σχηματισθῆ ὑπὸ τοῦ φρουράρχου κατὰ τοὺς ἰδιαιτέρους καταλόγους, τοὺς παρὰ τῶν διαφόρων σωματαρχῶν εἰς αὐτὸν παραδοθησομένους. Ὁ δὲ Γραμματεὺς τῶν Στρατιωτικῶν θέλει παραλάβει, σχηματίσει καὶ διευθύνει εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸν γενικὸν τῶν ἀξιωματικῶν κατάλογον, ὅστις θέλει προσαφθῆ εἰς τὰ πρακτικά.

Ἄλλοι δὲ ὅτι ἀρκεῖ μόνον νὰ γείνῃ μνεία εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅτι τὸ πλεονέκτημα τοῦτο τοῦ ἄρθρ. 2 τοῦ ψηφίσματος ἀφορᾷ ἰδίως τοὺς ἀξιωματικοὺς, οἵτινες, ἀποτελοῦντες τὴν φρουρὰν τῆς Πρωτευούσης, συνετέλεσαν εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς γ'. Σεπτεμβρίου.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τῶν τελευταίων τούτων τὴν παρατήρησιν.

Ἔπειτα δὲ ἐξηκολούθησεν ὁ Γραμματεὺς τὴν μέχρι τέλους ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν, τὰ ὁποῖα ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης παρατηρήσεως.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν, τινὲς τῶν πληρεξουσίων, ἐπιμένοντες εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ καταλόγου τῶν ἀξιωματικῶν τῆς φρουρᾶς κατὰ τὸ ψήφισμα, ἐπανέφεραν τὴν συζήτησιν εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο. Παρετήρησαν δὲ ὅτι ἡ κοινὴ θέλησις τῶν πληρεξουσίων εἶναι νὰ γνωρίσωσι τὸν κατάλογον τοῦτον, καὶ ἐπρότειναν νὰ προσκληθῇ διὰ τῆς Προεδρίας ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς καὶ φρούραρχος νὰ δώσῃ μέχρι τῆς αὔριον τὸν κατάλογον τοῦτον· ἀδιάφορον δὲ εἶναι τί θέλει πράξει ἡ Γραμματεία τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ἡ Κυβέρνησις, καθῆκον τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ψηφίσματος.

Ἄλλοι δὲ πάλιν ἀντεπαρετήρησαν, ὅτι ἡ Συνέλευσις ἐψήφισε μόνον, ἡ δὲ ἐκτέλεσις τοῦ ψηφίσματος ἀνήκει εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Οἱ σωματάρχαι καὶ ὁ φρούραρχος, οἵτινες μέλλουν νὰ συντάξωσι τὸν κατάλογον τοῦτον, εἶναι οἱ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καὶ εὐόδωσιν

τῆς μεταβολῆς τῆς γ'. Σεπτεμβρίου συντελέσαντες. Ἂν ἔχωμεν, εἶπον, πίστιν διὰ τοῦτο εἰς τὸν φρούραρχον καὶ τοὺς σωματάρχας, διατί τόση βία, ἢ μήπως ἡ αὐτὴ πίστις καὶ ἐγγύησις δὲν εἶναι καὶ αὔριον καὶ μεθαύριον; οὔτε τὰ ἀδύνατα πρέπει νὰ ζητῶμεν, οὔτε πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ ἐπέμβῃ, παραδεχομένη τοιαύτην πρότασιν, εἰς καθήκοντα Κυβερνητικά.

Ἐπὶ τέλους ὁ πληρεξούσιος Κρήτης καὶ φρούραρχος παρετήρησεν, ὅτι κατὰ τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν ὑποχρεοῦται νὰ ὑπακούσῃ μόνον εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Γραμματέως τῶν Στρατιωτικῶν, ἐπομένως ἅμα προσκληθῇ παρ' αὐτοῦ θέλει καταστρώσει τὸν ζητούμενον κατάλογον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μητρώων τῶν διαφόρων σωματαρχῶν καὶ διευθύνει αὐτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε τὴν τοῦ φρουράρχου γνώμην. Γενομένου δὲ λόγου περὶ τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν πρέπει νὰ παρουσιασθῇ ὁ περὶ οὗ πρόκειται κατάλογος, ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη τοῦ νὰ σταλῇ παρὰ τῆς Γραμματείας τῶν Στρατιωτικῶν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν τὸ πολύ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συζήτησιν περὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν ἐκφωνηθέντα παρὰ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως λόγον.

Ὁ κατὰ πρῶτον ἀγορεύσας πληρεξούσιος, ἀνατρέχων εἰς τὰ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου λεχθέντα, εἶπεν. Δύο σχέδια ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Συνελεύσεως, τὸ παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς εἰσαχθὲν καὶ τὸ παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Χαλκίδος προταθέν. Διὰ νὰ κρίνωμεν δὲ ἀληθῶς περὶ αὐτῶν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὸν Βασιλικὸν λόγον, ὅστις εἶναι ἡ ἀφορμή. Εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως ἀνευρίσκομεν κυρίως δύο πολλοῦ λόγου ἄξια περιστατικά, εὐγενῆ καὶ γενναῖα πρὸς τὸ Ἔθνος αἰσθήματα καὶ ὑγιεῖς Συνταγματικὰς ἀρχάς· ὑγιεῖς δὲ Συνταγματικαὶ ἀρχαὶ εἶναι αἱ προφυλάττουσαι τὰς κοινωνίας ἀπὸ τὰ δύο ἐπαπειλοῦντα αὐτὰς κακὰ, τὴν ἀναρχίαν καὶ τὸν δεσποτισμόν. Αἱ δύο αὐταὶ μεγάλαι ἀρχαὶ ὑγιοῦς Συνταγματικῆς Κυβερνήσεως ἐτέθησαν ἀπὸ τὸν Βασιλέα εἰς τὸν ἕβδομον παράγραφον τοῦ λόγου. Διὰ δὲ τοῦ ἑπομένου ὀγδόου, παραδεχόμενος ὁ Βασιλεὺς τὴν συνομολόγησιν συνθήκης, ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐλευθέραν καὶ ἀπροσωπόληπτον σύνταξιν τοῦ Συνταγματικοῦ Χάρτου, καὶ καθιερεῖ τὴν διάρκειαν καὶ μονιμότητα. Ὁ Βασιλεὺς οὐ μόνον παρεδέχθη τὴν μεταβολὴν τῆς γ'. Σεπτεμβρίου, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα παρέσχεν ἀφορμὴν εὐγνωμοσύνης μεγάλης εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτε συγκαλέσας τὸ Ὑπουρ-

γειον, τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοὺς ἀνωτέρους πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ὑπαλλήλους τῆς Πρωτευούσης, διαβεβαίωσεν αὐτοὺς, ὅτι ἡ σταθερὰ καὶ ἀμετάθετος θέλησίς του εἶναι νὰ διοικηθῇ ἡ Ἑλλὰς συνταγματικῶς. Ἡ ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν Βασιλικὸν λόγον ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ σχεδίου κατενάησε τὰς ῥηθείσας ἀρχὰς καὶ, ἀπαντῶσα ἐπ' αὐτῶν καταλλήλως, ἐξεπλήρωσεν ἐπαξίως τὸ ἔργον της· ὁ λόγος περιέχει ὅ,τι τὸ Ἔθνος ἐπεθύμει, καὶ ἡ ἀπάντησις δὲν ἔχει νὰ φέρῃ οὐδεμίαν ἐπ' αὐτοῦ ἀντίῤῥησιν, πρέπει δὲ νὰ ἦναι ἁπλῆ.

Παραβάλλων δὲ τὰ δύο σχέδια τῆς ἀπαντήσεως εὑρίσκει, εἶπεν, δύο διαφοράς. α) διότι τὸ μὲν τῆς ἐπιτροπῆς ἀφορᾷ μόνον τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, τὸ δὲ τοῦ πληρεξουσίου περιλαμβάνει καὶ τὸ παρελθόν· καὶ β) ὡς πρὸς τὴν ἔκφρασιν. Ὁ προτείνων ἴδιον σχέδιον πληρεξούσιος εἶπεν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ δικαιολογηθῇ ἡ μεταβολὴ τῆς 3 Σεπτεμβρίου, διότι ἄλλως παρουσιάζεται κίνημα ἀπροκάλεστον. Ἀλλὰ ποία ἡ ἀνάγκη; Ἀντίῤῥησις οὐδεμία κατὰ τῆς μεταβολῆς δὲν ὑπάρχει. Τὸ Ἔθνος τὴν ἀπεδέχθη, ἡ εὐρώπη ὅλη ἐπευφήμησεν, αἱ αὐλαὶ ἀνεγνώρισαν τὴν ἀνάγκην αὐτῆς.

Σύμφωνος μὲ τὴν προταθεῖσαν χθὲς τροποποίησιν τοῦ σχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἀπὸ τοῦ **1833** μεταξὺ ἔθνους καὶ Βασιλέως δεσμοὺς, παρεδέχθη ὅτι ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἀπάντησιν πρέπει νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι οἱ δεσμοὶ οὗτοι ἐχαλαρώθησαν. Παραδεχόμενος δὲ ὅτι οἱ ἀπὸ τοῦ **1833** τεθέντες θεσμοὶ δὲν ἐφηρμόσθησαν, ἀλλὰ μάλιστα παρεγνωρίσθησαν, παρετήρησεν ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ προῖδε τοῦτο εἰς τὸ σχέδιον, ἀπαντῶσα « τὸ Σύνταγμα καὶ μόνον τὸ Σύνταγμα. . . . . »

Ἡ δευτέρα διαφορὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν σχεδίων, ἐπρόσθεσεν, ἀφορᾷ τὴν 3 Σεπτεμβρίου, καὶ, ἀντικρούων τὴν ἰδέαν ὅτι παρεσιωπήθη ἡ ἡμέρα αὕτη εἰς τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς, εὑρίσκει αὐτὴν περιφραστικῶς ἀναφερομένην εἰς δύο παραγράφους.

Εἰς τοιαύτας περιστάσεις τῶν εὐνομουμένων ἐθνῶν τὸ ἀποδιδόμενον σέβας εἰς τὴν Βασιλείαν εἶναι, εἶπεν, ἀπεριόριστον παρ' ὅλων τῶν κομμάτων, τῶν ὁποίων ἡ προσοχὴ ὅλη εἶναι νὰ μὴν εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν ἀπάντησιν ἰδέα τις, προσβάλλουσα τὰς παρ' ἄλλων παραδεδεγμένας ἀρχὰς. Τοιοῦτον φόβον δὲν ἔχομεν εἰς τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς.

Περαίνων δὲ τὸν λόγον, ἐπρότεινε νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις καθόλα τὸ σχέδιον τῆς ἀπαντήσεως τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ὅτι δὲν ἐναντιεῖται εἰς τὴν τροποποίησιν τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἑπτὰ φετταλῶν, ἂν τὴν ἐγκρίνῃ ἡ Συνέλευσις.

Μετὰ τοῦτον ἄλλος πληρεξούσιος, ἀντικρούων τὸν προλαλήσαντα, παρετήρησεν ὅτι τὸ τοῦ πληρεξουσίου Χαλκίδος σχέδιον εἶναι καταλληλότερον καὶ ἁρμόζει πρὸς τὸν μέγαν σκοπὸν πρὸς τὸν ὁποῖον συνεκροτήθη ἡ Συνέλευσις. Ἐὰν, εἶπεν, ἡ ἀπάντησις ἦτον ἔργον ἁπλῆς εὐθιμοταξίας καὶ φιλοφροσύνης, τότε πρῶτος ἤθελεν εἶπει νὰ ἀποβλέψῃ ἡ Συνέλευσις μόνον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως, ν' ἀρίσῃ τὸ παρελθὸν, νὰ παραλείψῃ τὸ μέγα συμβὰν τῆς γ'. Σεπτεμβρίου, νὰ καλύψῃ τὰς αἰτίας αὐτῆς, καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐλθεῖαν εὐγνωμοσύνην καὶ τὸ σέβας πρὸς τὸν Βασιλέα, ὅστις διὰ τῆς διαγωγῆς του κατώρθωσε νὰ μαγεύσῃ τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἀπάντησις ὅμως δὲν εἶναι φιλοφροσύνης τοῦ Ἔθνους πρὸς τὸν Βασιλέα ἔργον, εἶναι ὑψηλώτερόν τι καὶ πολιτικώτερον· εἶναι ἡ κρίσις, ἡ ἐπίσημος ἀπολογία τοῦ Ἔθνους ἐνώπιον τοῦ παρωτισμένου κύσμου περὶ τῆς μεταβολῆς τῆς γ'. Σεπτεμβρίου· τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἀφορᾷ τὸν Βασιλέα, ἀλλ' ἀπευθύνεται συγχρόνως πρὸς τὴν Εὐρώπην πρὸς ὅλον τὸν κόσμον.

Ἡ μεταβολὴ τῆς γ'. Σεπτεμβρίου, ἐξηκολούθησεν, οὐ μόνον δὲν ἐννοήθη, ἀλλὰ καὶ παρεξηγήθη. Ἔχομεν φίλους ἀλλὰ καὶ ἐχθρούς, καὶ πρέπει νὰ δικαιωθῶμεν. Αἱ Γερμανικαὶ ἐφημερίδες ἐκήρυξαν τὴν γ'. Σεπτεμβρίου ὡς στάσιν στρατῶνος, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῦ ἔργου τούτου ἐχαρακτήρισαν ὡς ἀναρχικούς. Αὐτὰ ἀκόμη τὰ δημοσιογραφικὰ τῆς Γαλλίας ὄργανα, ἂν καὶ ὡμολόγησαν τὰ συμβάντα τῆς γ'. Σεπτεμβρίου, δὲν ὡμολόγησαν ὅμως αὐτὰ, ὡς πρᾶξιν ἀναγκαίαν λαοῦ συνειδότος τὴν ἀνάγκην μεταβολῆς, ἀλλ' ὡς ὑποκινηθέντα ἐξωτερικῶς. Πρίγκιψ δέ τις περιέρχεται τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης διὰ νὰ παραμορφώσῃ τὴν μεταβολὴν καὶ νὰ οὐδετερώσῃ τὰ ἀποτελέσματα. Ἔχομεν εἰς τὴν Εὐρώπην τοὺς μὲν οὐχὶ φιλικῶς πρὸς ἡμᾶς διατεθειμένους, τοὺς δὲ, φίλους μέν, ἀλλὰ διστάζοντας ὡς πρὸς τὰ αἴτια τῆς μεταβολῆς τῆς γ'. Σεπτεμβρίου. Ἡμεῖς λοιπὸν, συνελθόντες εἰς περιστάσεις τόσον σπουδαίας, πρέπει ἤδη νὰ σιωπίσωμεν; Διὰ τῆς σιωπῆς αὐτῆς θὰ δικαιώσωμεν τοὺς ἐχθρούς μας, θὰ ἐνισχύσωμεν τὰς ὑποψίας, θέλομεν δείξει ὅτι ἐπιδοκιμάζομεν ὅσα φρικώδη καὶ τρομερὰ ἔλαβον χώραν εἰς τὸ Ἔθνος μέχρι τῆς γ'. Σεπτεμβρίου· ἡ σιωπὴ θὰ θεωρηθῇ ὡς κύρωσις τοῦ παρελθόντος. Τὸ γεγονὸς δὲν καθιερόνει τὰς μεταβολὰς, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ εὔλογος αἰτία σιωπῶντες δὲ, καθιστῶμεν τὴν μεταβολὴν προβληματικήν. Τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς παραδέχεται τὴν σιωπήν.

Σιωπῶντες, καὶ αὐτῶν τῶν δημοτικῶν συμβουλίων τὰς ὑπὲρ τῆς μεταβολῆς τοῦ Σεπτεμβρίου ἐπευφημήσεις θέλομεν πνίξει, διότι θὰ δείξωμεν εἰς τὸν πολιτισμένον κόσμον ὅτι ταῦτα δὲν

ἐξέφρασαν γενικὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλ' ἐνήργησαν ὑπὸ τὴν ἐπιφροὴν ὑπουργείου ἐπαναστατικοῦ. Ἐφευρέθη ὡς ἀναπλήρωσις τῆς σιωπῆς τοῦ σχεδίου τὸ ψήφισμα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ὁ στρατὸς δὲν ζητοῦν ἄρτον ἀπὸ ἡμᾶς, τὴν τιμὴν των θέλουν νὰ συστήσωμεν.

Ἐν ὄσῳ δὲν δικαιολογηθῶμεν ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης θὰ μᾶς πολεμήσωσι· θὰ θεωρήσωσι τὸ Ἔθνος ὡς ἀναρχικὸν καὶ κατακαιόμενον ἀπὸ τὴν φλόγα τῆς ἀναρχίας. Διὰ τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν, θεωρεῖ τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς ὡς ἀπάδον εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ Ἔθνους.

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἀ. παραγράφου τοῦ σχεδίου ἐξάγει ὅτι ἡ Συνέλευσις παρίσταται ταπεινή, δουλικὴ ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως. Τὴν δὲ φράσιν ἄλλου τινος παραγράφου ἐθεώρησε κακόζηλον, διότι εἶπεν, ἡ πίστις δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα καλῆς διαθέσεως, ἀλλὰ πεποίθησις σχηματιζομένη ἀπὸ λογικὴν κρίσιν.

Δὲν ἀναφέρουν τὴν 3 Σεπτεμβρίου, φοβούμενοι μήπως προσβάλλουν τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Βασιλέως, ἀσπασθέντος πρὸς τιμὴν καὶ δόξαν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ Ἔθνους τὴν μεταβολὴν τῆς 3 Σεπτεμβρίου. Πῶς δὲν ὠδηγήθησαν ἀπὸ τὰς αὐτὰς ἰδέας, ὅταν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπῄτησαν ὑπογραφὴν δύο διαταγμάτων, διὰ τῶν ὁποίων ἐσπάραξαν τὴν καρδίαν τοῦ Βασιλέως; Εἶναι λοιπὸν ἀνακολουθία καὶ παραλογισμὸς νὰ μὴ θέσωμεν ἤδη εἰς τὴν ἀπάντησιν τὴν 3 Σεπτεμβρίου.

Ἐν γένει, δὲ θεωρῶν τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς, μὴ περιέχον οὐδεμίαν ἰδέαν, ἀπεδοκίμασεν αὐτὸ ὡς ταπεινὸν καὶ ἐπιζήμιον εἰς τὸ Ἔθνος, καὶ ἐσύστησεν ὡς ἄξιον τῆς Ἐθνικῆς κυριαρχίας καὶ τῶν Ἑλληνικῶν αἰσθημάτων τὸ τοῦ πληρεξουσίου, καθ' ὃ κατατάττον τὸ Ἔθνος εἰς τὴν χωρείαν τῶν πολιτισμένων Ἐθνῶν.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν ὅτι, ἐπειδὴ προσεβλήθη εἰς τὸν λόγον τοῦ προαγορεύσαντος τὸ ὑπουργεῖον, τοῦ ὁποίου μέλος εἶναι καὶ αὐτὸς, ὀφείλει νὰ εἴπῃ πρὸς ἀπολογίαν, ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ὑπουργῶν ἦτο σύμφωνοι εἰς τὸ νὰ γίνῃ μνεία τῆς 3 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν ἀπάντησιν. Ἀφοῦ δὲ γίνῃ αὕτη ἡ προσθήκη, εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ δὲν θέλει ἔχει δυσκολίας ἡ Συνέλευσις· τὸ ἐπ' αὐτὸν προτείνει τρεῖς τροπολογίας εἰς τὸ σχέδιον τῆς ἀπαντήσεως, τὰς ἑξῆς. Τὴν μνείαν τοῦ παρελθόντος ἀ. διὰ τὰς καθιερωθείσας ἐπὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἔθνους ἀγῶνος συνταγματικὰς θεσμοθεσίας, καὶ β'. διὰ τὰς αἰτίας ἐξ ὧν προῆλθεν ἡ 3 Σεπτεμβρίου· ἐκτὸς τούτων δὲ προσθέτει καὶ γ'. τί, ἀλλὰ κυριώτατον εἰς τὴν ἀπάντησιν, τοῦ νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῶν ἐπενεχθεισῶν ἐκ διαφόρων πράξεων τῆς Ἀντιβασιλείας προσβολῶν εἰς τὴν ἱερὰν ἡμῶν θρησκείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν τὴν διατήρησιν τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἠθῶν μας καὶ αὐτὴν μας τὴν ἐλευθερίαν.

Ζητήσας δὲ τὴν ἄδειαν παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἀνέγνωσε τὰς ὁποίας ἀνέφερεν τροπολογίας, ἐχούσας ὧδε.

§. 2. « Ἀποδεχθέντες ὡς ἀρίστους οἰωνοὺς τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος τοὺς ἐμβριθεῖς λόγους τῆς Υ. Μ., οἱ πληρεξούσιοι ἀνακηρύττουσιν ὅτι οἱ τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1833 μορφωθέντες μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ Βασιλέως αὐτοῦ δεσμοί, ἀπεκατέστησαν διὰ παντὸς ἀδιάῤῥηκτοι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς 3 Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν ἡ γενναία τῆς πατρικῆς τοῦ Βασιλέως καρδίας συγκατάθεσις ἐπεσφράγισε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὁμοφώνως ἐκφρασθείσης Ἐθνικῆς ἐπιθυμίας.

§. 3 καὶ 4. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, Βασιλεῦ, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἱεροῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας του ἀγῶνος, καθιερῶσαν ἐπανειλημμένως εἰς τὰς πράξεις τῶν Συνελεύσεών του τὸ Συνταγματικὸν πολίτευμα, ἔλαβε μὲν ἀπὸ τῆς καθυδρύσεως τῆς Βασιλείας ἐλευθέρους τινὰς θεσμοὺς συμφώνους πρὸς τὰς βάσεις ἐκείνας, ἀλλ' ἐπὶ πολλὰ ἔτη κυμαινόμενον ἐν ἀβεβαιότητι ὡς πρὸς τὸ γενικὸν τῆς Κυβερνήσεως σύστημα, ἐδίψα συνθήκην ὁλοσχερῆ καὶ ὁριστικὴν μεταξὺ Ἔθνους καὶ Βασιλέως, ἱκανὴν ἀμετασαλεύτως νὰ στερεώσῃ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλείας τὰ δικαιώματα, καὶ τὸ κράτος καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πατρίου Θρησκείας· ὅθεν τῆς συνθήκης ταύτης τὴν ἀνατολὴν ἐχαιρέτησεν ὁμοθυμαδὸν μὲ ἀπέραντον ἀγαλλίασιν, καθ' ἣν ἡμέραν ἡ Υ. Μ. ηὐδόκησε νὰ στερεώσῃ τὰ προτελεστικὰ αὐτῆς θεσμοθετήματα, συνομολογοῦσα μεγαλοψύχως τὴν τελείαν κατασκευὴν τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ πολιτεύματος. »

Ἄλλος δὲ εἶπεν. Εἶναι γνωστὸν εἰς πάντας τὸ πόσον εἶμαι φίλος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς 3 Σεπτεμβρίου, τῆς ὁποίας τὴν ἀνάγκην ἔφερον ὁ δῆλος καὶ ἡ ἀπάτη ἐκείνων, οἵτινες ἐπλησίαζον τὸν Βασιλέα. Συνήθημεν ἤδη κατὰ συνέπειαν ταύτης ἵνα κατασκευάσωμεν τὸ Σύνταγμα. Οἱ λαοὶ περιμένουσι μὲ ἀνυπομονησίαν νὰ ἴδωσι τὰ ἔργα ἡμῶν. Εἶναι δίκαιον νὰ χρονοτριβῶμεν εἰς ματαίας λογομαχίας; Δὲν εὑρίσκονται μεταξὺ ἡμῶν ἄνθρωποι νὰ διορθόσωσιν τὴν ἀπάντησιν ταύτην;

Ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε. Δὲν ἀρμόζουσι βεβαίως εἰς τοῦτο τὸ βῆμα καὶ εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις αἱ ῥητορικαὶ ἐπιδείξεις· ὁ τρόπος, τὸν ὁποῖον μετεχει-

ρίσθησαν οἱ κατὰ τὴν χθεσινὴν καὶ τὴν σημερινὴν Συνεδρίασιν ἀγορεύσαντες κατὰ τοῦ σχεδίου τῆς ἀπαντήσεως τῆς ἐπιτροπῆς, δὲν ἦτο κατ' αὐτὸν ὁ καταλληλότερος εἰς τὸ νὰ καταδείξῃ τὰς ἐλλείψεις αὐτοῦ καὶ νὰ φέρῃ ἐπ' αὐτοῦ τὰς προσηκούσας τροπολογίας. Οἱ ἀγορεύσαντες προέβησαν εἰς τὰς ἀγορεύσεις των μὲ τρόπον προσβλητικὸν κατὰ τῶν προσώπων τὰ ὁποῖα ἐξελέχθησαν, εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, καὶ ἀπέδωκαν εἰς αὐτὰ σκοποὺς καὶ αἰσθήματα ἀσυμβίβαστα μὲ τοῦ Ἕλληνος τὴν καρδίαν. Καθ' εἷς βεβαίως ἔχει ἰδιαίτερον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ προσβάλλῃ τὸν ἄλλον ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν συμφωνοῦσιν αἱ σκέψεις του μὲ τὰς σκέψεις ἐκείνου. Εἰς τὴν διαφωνίαν ταύτην μόνος ὁ λόγος πρέπει νὰ ἔχῃ ἰσχὺν καὶ κῦρος καὶ οὐδὲν ἄλλο. Ἡ ἐπιτροπὴ παρουσιάζουσα τὸ σχέδιον εἶπε διὰ τοῦ εἰσηγητοῦ της, ὅτι θεωροῦσα τὸ ἔργον αὐτῆς ὡς ἔργον ἀνθρώπινον, εἶναι ἑτοίμη νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ δεχθῇ τὰς μετὰ λόγου γενομένας τροπολογίας· ἑπομένως οἱ κατὰ τούτου ἀγορεύσαντες δὲν ἔπρεπε νὰ ἐξέλθωσι τοῦ κύκλου τούτου. Ἡ ἐπίκρισις ἐπηνέχθη χθὲς καὶ κατὰ τοῦ συντάκτου ἰδίως τοῦ σχεδίου, ὡς νὰ μὴ συνέταξεν ἡ ὅλη ἐπιτροπὴ αὐτὸ, ἀλλ' εἷς μόνος. Ἀλλ' ἐρχόμενος εἰς τὸ προκείμενον εἶπεν. Εἰς τρία κυρίως ἀντικείμενα περιεστρέφετο ἡ διὰ τοσαύτης μακρηγορίας ἐπίκρισις τοῦ σχεδίου.

α) ὅτι παρεσιωπήθη ἡ 3 Σεπτεμβρίου.

β) ὅτι δὲν ἐγένετο μνεία τῶν ὁποίων Συνταγμάτων εἶχεν ἡ Ἑλλὰς, καὶ

γ) ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς Βασιλείας τεθέντες θεσμοὶ δὲν ἔφερον τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα.

Εἰς αὐτὰ περίπου περιεστράφη καὶ ἡ ἐπίκρισις τοῦ σήμερον ἀγορεύσαντος μὲ τὴν προσήκουσαν εὐπρέπειαν. Καὶ οὗτος διϊσχυρίσθη ὅτι δὲν ἦτον ἐλεύθεροι θεσμοί, διότι ὑπῆρξαν νόμοι ἐναντίοι· ἐνταῦθα ὅμως ἐγένετο σύγχυσις τῶν θεσμῶν, τῶν ὁποίων ἰδιάζων χαρακτὴρ εἶναι ἡ γενικότης, μὲ τὰ διατάγματα.

Ἀλλὰ διὰ νὰ δώσῃ ἰδέαν τῶν ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ σχεδίου σκέψεων τῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγκάζεται νὰ προβῇ εἰς τὴν κατὰ παράγραφον ἐξήγησιν αὐτοῦ.

Παρατρέχει, εἶπε, ὡς ἐπουσιώδη τὴν ἐπὶ τοῦ α. παραγράφου φιλολογικὴν παρατήρησιν, καὶ μεταβαίνει εἰς τὴν τοῦ β'. Ἐνταῦθα ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι ὑπῆρξαν δεσμοὶ μεταξὺ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Ἔθνους, διότι ἄλλως ἤθελεν ὑποτεθῇ δούλη ἡ Ἑλλὰς δεκαετίαν ὁλόκληρον, διοικουμένη ἄνευ οὐδενὸς μετὰ τοῦ ἡγεμόνος της δεσμοῦ. Ἀλλὰ ποιοῦσα μνείαν τούτων, ἐπρόσθεσεν, ὅτι οἱ δεσμοὶ οὗτοι κατέστησαν ἀδιάῤῥηκτοι ἀπὸ τῆς

ἡμέρας ἐκείνης κτλ., ὑπεμφαίνουσα οὕτως ὅτι πρὸ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἦτο ὑποκείμενοι εἰς διάῤῥηξιν. Ἡ ἐπιτροπὴ οὕτως ἐκφραζομένη ἐνόμισεν ὅτι δίδει ἀποχρῶσαν τῆς παρελθούσης καταστάσεως ἰδέαν. Ἐὰν ὅμως ἡ Συνέλευσις νομίζῃ ὅτι τοῦτο δὲν ἀρκεῖ καὶ ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἐκφανεστέρα μνεία τοῦ παρελθόντος, ἡ ἐπιτροπὴ δὲν διστάζει νὰ παραδεχθῇ τὴν χθὲς προταθεῖσαν παρὰ τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Θετταλῶν προσθήκην, ἔχουσαν ὧδε « δεσμοὶ χαλαρωθέντες ἕνεκα λυπηρῶν περιστάσεων. »

Οἱ προαγορεύσαντες εἶπον, ὅτι πρέπει νὰ δικαιολογήσωμεν εἰς τὰς δυνάμεις τὸ κίνημα τῆς 3 Σεπτεμβρίου διὰ τῆς ἀπαντήσεως. Ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπε νὰ κάμῃ ἄλλο, εἰμὴ ἀπάντησιν εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως. Διὰ νὰ κάμῃ τὴν τοιαύτην αἰτιολογίαν ἡ Συνέλευσις πρέπει 1) νὰ μάθῃ προηγουμένως παρὰ τῆς καταλλήλου πηγῆς τὰς πραγματικὰς σχέσεις τῶν δυνάμεων πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἀληθὲς φρόνημα τούτων περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῆς. 2) πρέπει νὰ ὑπάρχῃ πρόσκλησίς τις εἰς τοῦτο. Ἀλλὰ τὶς προεκάλεσε μέχρι τοῦδε τὴν τοιαύτην δικαιολογίαν; ἐπὶ τέλους καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι εἶναι χρεία δικαιολογίας, ἡ περὶ τούτου πρότασις εἶναι νέα, καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν περὶ προτάσεων τάξιν τοῦ κανονισμοῦ. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπεν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ῥίψῃ, ὡς εἰπεῖν, κάλυμμα εἰς τὸ παρελθὸν καὶ νὰ μὴ ξύσῃ πληγὰς, τὰς ὁποίας μόνος ὁ χρόνος δύναται νὰ θεραπεύσῃ.

Εἰς τὸν γ'. παράγραφον ἡ ἐπιτροπὴ ἀναφέρει τοὺς ὁποίους εἶχεν ἡ Ἑλλὰς Συνταγματικοὺς θεσμοὺς, ἀντιπαραθέτουσα τοῦτον εἰς τὸν β'. παράγραφον τοῦ Βασιλικοῦ λόγου, ὅπου οἱ τεθέντες ἐλεύθεροι θεσμοὶ ἀναφέρονται ὡς τεθειμένοι εἰς Ἔθνος στερούμενον πάντῃ θεσμῶν. Τοῦτο ἐνόμισεν εὔλογον ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ἐκφράσῃ διὰ νὰ παραστήσῃ ὅτι τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος πηγάζει ἐξ ἐθνικῶν δικαιωμάτων καὶ δὲν χορηγεῖται.

Εἰς τὸν Βασιλικὸν λόγον ἀναφέρεται τὸ Σύνταγμα ὡς κορωνὶς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ κορωνὶς ὑποτίθησι τοῦ λοιποῦ οἰκοδομήματος τὴν ὕπαρξιν, ἡ ἐπιτροπὴ ἐστοχάσθη νὰ ἐκφράσῃ διὰ τοῦ δ'. καὶ ε'. παραγράφου, ὅτι τὸ συνταχθησόμενον Σύνταγμα θέλει χρησιμεύσει ὡς βάσις τοῦ πολιτικοῦ τῆς Ἑλλάδος οἰκοδομήματος. Ὁ ε'. μάλιστα παράγραφος διαλαμβάνει ὅτι τὸ Συνταγματικὸν πολίτευμα θέλει δώσει ζωὴν εἰς τὰς ἐλευθέρας διατάξεις, ὑποδεικνύων οὕτως, ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν σύστημα αὗται ἦτον ἀνίσχυροι καὶ νεκραί.

Ὁ Βασιλικὸς λόγος μνημονεύει μόνον τὸ ἐνεστὼς, ἡ δὲ ἀπάντησις τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὸ μέλλον εἰς τὸν έ. παράγραφον. Ὁ Βασιλικὸς λόγος λέγει τὴν λέξιν ἐξουσίαν. Ἡ ἐπιτροπὴ νομίζουσα τὴν ἔκφρασιν ταύτην ἀκατάλληλον εἰς Συνταγματικὴν μοναρχίαν, ὅπου πᾶσα ἐνέργεια διὰ τῶν ὑπουργῶν περαίνεται, ἐξεφράσθη συμφώνως ταῖς Συνταγματικαῖς ἀρχαῖς εἰς τὸν ζ'. παράγραφον τῆς ἀπαντήσεως.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τοῦ ή. παραγράφου τὴν φράσιν, ἡ ἐπιτροπὴ δὲν θέλει πειραχθῆ, ἂν μεταβληθῆ ἐπὶ τὸ Ἑλληνικότερον, ὡς λέγουσι.

Λείπεται ἤδη τὸ περὶ τῆς παρασιωπήσεως τῆς 3 Σεπτεμβρ. Ἡ ἐπιτροπὴ νομίζει ὅτι ἡ λαμπρὰ αὕτη ἡμέρα ἀρκούντως εἶναι ἐκπεφρασμένη εἰς τὸ σχέδιόν της, διότι εἴτε ῥητῶς εἴτε περιφραστικῶς ἀναφέρεται εἶναι τὸ αὐτό. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι περὶ τούτου ὑπῆρξε καὶ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἀμφιβολία, τῶν μὲν νομιζόντων ὅτι πρέπει νὰ λεχθῆ ῥητῶς ἡ ἡμέρα τῆς 3 Σεπτεμβρίου, τῶν δὲ ὅτι εἶναι εὐσχημότερον τὸ νὰ ἦνε περιφραστικῶς ἐκπεφρασμένη· ἐπεκράτησε τέλος ἡ τελευταία γνώμη, διότι ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐθεώρησε τὴν ἀπάντησιν ὡς δικαιολογητικὸν ἔγγραφον τῶν κατὰ τῆς ἡμέρας ταύτης τοξευμάτων, ὡς ἄλλοι ἐνόμισαν. Ἐν τούτοις δὲν εἶναι ποτὲ δίκαιον διὰ τοῦτο ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν σκαιοὶ δόλιοι καὶ ξενικαὶ ἐπιρρεάσεις. Ταῦτα ἔκρινεν εὔλογον, εἶπε, ν' ἀναφέρῃ πρὸς ἐξήγησιν τῶν σκέψεων τῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ δὲ Συνέλευσις δύναται, ἐξετάζουσα καὶ ἐπεξεργαζομένη τὸ σχέδιον παράγραφον πρὸς παράγραφον, νὰ δεχθῆ ἢ νὰ ἀπορρίψῃ αὐτό. Ἀλλὰ κατὰ τὸν κανονισμὸν νέον σχέδιον δὲν δύναται νὰ ληφθῆ ὑπόψιν.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων εἶπεν. Ἀρκετὰ μέχρι τοῦδε ἐλέχθησαν ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ σχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς· ἀπέχων δὲ πάσης ἀνακεφαλαιώσεως, φρονεῖ ὅτι τὸ σχέδιον τοῦτο δὲν ἔχει ἄλλην ἔλειψιν εἰμὴ τὴν παρασιώπησιν τῆς παρελθούσης τῶν πραγμάτων καταστάσεως, ἐξ ἧς προέκυψεν ἡ 3 Σεπτεμβρίου. Προὐτέθη, ἐπρόσθεσεν, ὑπό τινος τῶν πληρεξουσίων νὰ τεθῆ εἰς τὸν ζ'. παράγραφον τῆς ἀπαντήσεως ἡ διόρθωσις «χαλαρωθέντες ἕνεκα λυπηρῶν περιστάσεων· » ἀλλὰ νομίζει ὅτι τοῦτο δὲν ἐκφράζει τὸ πρᾶγμα, διότι οἱ δεσμοὶ τοῦ ἄρχοντος πρὸς τοὺς ἀρχομένους ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσιν. Δὲν ἐχαλαρώθησαν λοιπὸν οἱ δεσμοί, ἀλλ' οἱ θεσμοί, οὐχὶ δὲ ὡς ἐκ τῆς διαθέσεως τοῦ Βασιλέως, διότι οὗτος εἶναι ἀνεύθυνος κατὰ τὰς Συνταγματικὰς ἀρχάς, ἀλλ' ὡς ἐξ ἐκείνας τῶν ὑπουργῶν· ἐπρότεινεν ἐπομένως ὡς μόνην καὶ

ἀποχρῶσαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς ἀπαντήσεως τροπολογίαν τὴν ἐξῆς ἐπὶ τοῦ έ. παραγράφου.

« Συνθήκη, ἥτις θέλει ἐμποδίσει τὴν ἐπανάληψιν ἐκείνων τῶν σφαλμάτων, ἅτινα ἐξεπήγασαν ἀπὸ ἀνθρώπους, οἵτινες παραμορφώνοντες τὴν ἀλήθειαν ἐνώπιόν Σου καὶ καταχρώμενοι τὴν ἐμπιστοσύνην Σου, παρεπίκρανον τὸ Ἔθνος. »

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος, ὑποχωρήσας τὴν τοῦ Προέδρου θέσιν εἰς τὸν ἐπιλαχόντα Ἀντιπρόεδρον καὶ λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τῆς συζητήσεως, εἶπεν. Ἐπειδὴ εἷς τῶν προαγορευσάντων ὑπέμνησε τὴν κατὰ τὴν Εὐρώπην περιοδείαν μου, θέλω εἰσφέρει ἐνταῦθα ὀλίγους ἐκ τῶν ἐκεῖθεν συλλεχθέντων καρπῶν. Διατρίψας ἱκανὸν χρόνον ἐν τῷ μέσῳ Ἐθνους ὑπὲρ πάντα προκεχωρημένου εἰς τὸν πολιτισμὸν, ἐκεῖ παρετήρησεν ὅτι εἰς τοὺς κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν βουλῶν λόγους, διὰ τῶν ὁποίων, ὁ μὲν Βασιλεὺς ἐκθέτει τῆς Κυβερνητικῆς πορείας τὴν κατάστασιν, αἱ δὲ βουλαὶ τὸ φρόνημά των, συμβαίνουσιν ἐνίοτε καὶ ἀντιῤῥήσεις. Εἰς ταύτην ὅμως τὴν περίστασιν δὲν πρόκειται περὶ Κυβερνητικῶν πραγμάτων, ἀλλὰ περὶ ἐξηγήσεως αἰσθημάτων. Ἐξ ἀρχῆς ἐξελέχθη ἐπιτροπὴ, οὐχὶ ἵνα ἐξιστορήσῃ τὸ παρελθὸν, ἀλλὰ νὰ κάμῃ τὴν εἰς τὸν λόγον τοῦ Βασιλέως ἀπάντησιν. Ὁ εἰσηγητὴς ἐξέθεσεν ἀποχρώντως τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον ὡδήγησε τὴν ἐπιτροπὴν εἰς τὸ ἔργον της. Ἡ ἐπιτροπὴ διέγραψεν ἐν ὀλίγοις τὸ φρόνημα τῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ Συντάγματος, χαρακτηρίσασα αὐτὸ ὡς συναλλακτικὸν καὶ ὄχι ἐπιβλητικόν· αἱ λεκτικαὶ διορθώσεις τοῦ ά. καὶ τοῦ ή. παραγράφου εἶναι εὔκολοι. Ὅσον διὰ τὴν ἡμέραν τῆς γ'. Σεπτεμβρίου, αὐτὴ ἀναφέρεται, καὶ δὶς μάλιστα, ἀλλὰ μὲ τρόπον εὔσχημον. Οὐδεὶς προεκάλεσεν εἰς δικαιολογίαν ἡμᾶς, ἑπομένως εἶναι περιττὸν νὰ κάμωμεν αὐτὴν· ἂν ἐφημερίδες κατακρίνουσιν ἡμᾶς, ἀντιτάττομεν καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὰς ἄλλας, ἐφημερίδας. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπιτέλους ἐκφράζει εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἴσως εἰς τὸ ἔργον της δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπαιτουμένη ἐντέλεια, ὑπάρχει ὅμως βεβαίως καθαρότης αἰσθημάτων.

Ὁ τῶν ἐποίκων Θετταλῶν πληρεξούσιος παρετήρησεν ἐνταῦθα εἰς τὸν προαγορεύσαντα κατὰ τῆς τροπολογίας αὐτοῦ, ὅτι μόνη ἡ τροπολογία του, καθ' ὃ ποιοῦσα μνείαν τοῦ παρελθόντος, δικαιολογεῖ τὴν γ'. Σεπτεμβρίου.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου, πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων ἐπρότειναν νὰ τεθῆ τὸ ζήτημα, καὶ συζητήσεως γενομένης ἐτέθη οὕτως.

« Ἡ Συνέλευσις δέχεται τροπολογηθέναν τὸ σχέδιον τῆς ἀπαντήσεως τῆς ἐπιτροπῆς, ἢ ἀτροπολόγητον; » καὶ ἐλύθη καταφατικῶς ὡς πρὸς τὸ πρῶτον καὶ ἀποφατικῶς ὡς πρὸς τὸ δεύτερον διὰ ψήφων **176** πρὸς **4**· τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τροπολογηθέν τὸ σχέδιον τῆς ἀπαντήσεως τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐντεῦθεν δὲ ἀνέφερεν ὅτι ἤδη πρόκειται ν' ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις περὶ τῆς τροπολογίας, τὴν ὁποίαν θέλει νὰ δεχθῇ.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ δύο μόνον τροπολογίαι ἡ τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐποίκων Θετταλῶν καὶ ἡ τοῦ τοῦ Αἰγίου· ἑπομένως ἐπὶ τούτων τῶν δύο ἔχει νὰ ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις κατὰ τὴν χρονολογικὴν τῆς ἐμφανίσεώς των τάξιν.

Ἄλλοι δὲ εἶπον, ὅτι τούτων προηγεῖται ἡ τοῦ πληρεξουσίου Χαλκίδος καὶ ἕπεται τετάρτη ἡ τοῦ τῆς Κορώνης.

Ἄλλοι δὲ πάλιν διϊσχυρίζοντο ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἡ τοῦ σχεδίου ἐξέτασις καὶ ἐπιθεώρησις παραγράφου πρὸς παράγραφον.

Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς, εἶπε. Κατὰ τὸν κανονισμὸν συζητουμένης προτάσεως τινὸς, ἐὰν προταθῶσι τροπολογίαι, αὐταὶ πρῶτον ἀποφασίζονται καὶ μετὰ ταύτας ἡ κυρία πρότασις· ἐνταῦθα κυρία πρότασις εἶναι τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τροπολογίαι ταύτης ἐπαρουσιάσθησαν τρεῖς, αἵτινες πρέπει νὰ προαποφασισθῶσι παρὰ τῆς Συνελεύσεως κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν καθ' ἣν ἐπαρουσιάσθησαν. Ἐρρέθη ὅτι εἶναι καὶ ἄλλη τροπολογία τοῦ πληρεξουσίου Χαλκίδος· ἀλλ' οὗτος δὲν ἐπρότεινε τροπολογίαν εἰς τὸ σχέδιον, ἀλλὰ τὴν ἀπόρριψιν αὐτοῦ. Ἐρρέθη πρὸς τούτοις ὅτι, ἐπιτραπείσης τῆς ἐπιτροπῆς νὰ συντάξῃ σχέδιον οἱονδήποτε, δὲν δύναταί τις νὰ παρουσιάσῃ ἄλλο σχέδιον, εἶναι καὶ αὐτὸς κατὰ πάντα σύμφωνος τῇ γνώμῃ ταύτῃ, διότι ἂν καθ' εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐδύνατο νὰ παρουσιάζῃ σχέδιον, ἤθελε καταντήσει εἰς ἀδιέξοδον κύκλον ἡ Συνέλευσις· τὸ ἐπ' αὐτῶν φρονεῖ ὅτι ὑπάρχοντος σχεδίου ἐπιτροπῆς τινὸς, ἄλλο δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπόψιν, καὶ ἂν τὸ σχέδιον αὐτὸ ἀποῤῥιφθῇ, τότε ἡ ἐπιφορτίζεται ἡ ἰδία νὰ κάμῃ νέον σχέδιον ἢ ἐκλέγεται ἄλλη. Ἐπὶ τέλους ἐπρότεινε νὰ προβῇ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου τῶν Θετταλῶν, ἥτις ἐπαρουσιάσθη πρώτη.

Περάνοντος τοῦ πληρεξουσίου τούτου τὸν λόγον, ὁ Πρόεδρος, ἀναβαλὼν τὴν περαιτέρω συζήτησιν τοῦ ἀνωτέρω ἐντικειμένου

εἰς τὴν αὔριανὴν συνεδρίασιν, ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν **4** ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΘ'.

Τῆς 8 Δεκεμβρίου.

Σήμερον τῇ **8** Δεκεμβρίου ἡμέρᾳ τετάρτῃ τὴν **10** ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Βουλευτηρίου τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὁ Πρόεδρος διέταξε τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρέθησαν δὲ, παρόντες μὲν διακόσιοι δέκα, ἀπόντες δὲ εἴκοσι τέσσαρες.

Κηρύξας ὁ Πρόεδρος ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν ἀνήγγειλεν ὅτι, τελουμένων αὔριον τῶν γενεθλίων τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης, νομίζει εἰκὸς, τὸ νὰ ἐκλέξῃ ἡ Συνέλευσις ἐπιτροπὴν ἐκ δώδεκα μελῶν, ἥτις μετὰ τοῦ Προέδρου, δύο Ἀντιπροέδρων καὶ δύο Γραμματέων νὰ παρουσιασθῇ καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὰς εὐχὰς τῆς Συνελεύσεως εἰς τὴν Μεγαλειότητά της. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως, ἐγένοντο παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ ὑπεγράφησαν παρά τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀμέσως μετὰ ταῦτα προέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἀνωτέρω ῥηθείσης ἐπιτροπῆς, καὶ κλήρου τελέντος ἔλαχον οἱ ἑξῆς·

Ἀριστείδης Ῥέντης
Ἀδριανὸς Α. Σωτηρίου
Δημήτριος Πλαπούτας
Δημήτριος Καλλέργης
Δημήτριος Αὐγερινὸς
Ἀλέξιος Ἀποστολίδης

Ἰωάννης Περίδης
Γεώργιος Διβουνιώτης
Ἀναγνώστης Μόστρας
Σ. Τριχᾶς
Στρατῆς Δεληγιανάκης καὶ
Χρύσανθος Σισίνης

Μετὰ τοῦτο ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ἐκ τῆς χθεσινῆς συζητήσεως δὲν ἐξάγεται σαφῶς ἂν ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισα νὰ δεχθῇ τροπολογημένον τὸ σχέδιον τῆς ἀπαντήσεως πρὸς τὸν Βασιλέα, ἐννοῇ καὶ θέλῃ ἵνα γίνῃ ἡ τροπολογία παράγραφον πρὸς παράγραφον, ἢ κατὰ μίαν τῶν προταθεισῶν τριῶν τροπολογιῶν, παρὰ τῶν ΚΚ. Ἀξελοῦ, Μ. Σχινᾶ καὶ Ἀναστασίου Λόντου. Μετὰ μικρὰν συζήτησιν ἀπεφασίσθη ἵνα λυθῇ ὁ διασταγμὸς οὗτος δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως. Γενομένου δὲ λόγου περὶ τοῦ ζητήματος, εἰς τῶν πληρεξουσίων ἔθεσεν αὐτὸ οὕτω·

« Νὰ συζητηθῇ τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς παράγραφον πρὸς παράγραφον, ἢ νὰ τροποποιηθῇ ἐντὸς τῶν τριῶν τροπολογιῶν; »

Γενομένης τῆς ὀνομαστικῆς κλήσεως ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ τελευταῖον διὰ ψήφων **180** πρὸς **10**.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ἵνα τροποποιηθῇ τὸ σχέδιον τῆς ἀπαντήσεως ἐντὸς τῶν τριῶν τροπολογιῶν.

Ἀναγνωσθεισῶν ἀκολούθως τῶν τροπολογιῶν, τινὲς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν, ὅτι ἡ τοῦ Κ. Ἀξελοῦ τροπολογία δὲν εἶναι ὡς ἀνεγνώσθη χθὲς, διότι ἀντὶ ἐχαλαρώθησαν ἔχει ἐκινδύνευσαν νὰ χαλαρωθῶσιν.

Ὁ Πρόεδρος ἀπήντησεν, ὅτι ἡ ἐπιδιόρθωσις αὕτη ἐγένετο παρ' αὐτοῦ τούτου τοῦ προτείναντος νομίσαντος πρεπωδεστέραν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν ἔκφρασιν. Ἔπειτα ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν ποίαν τῶν τριῶν τροπολογιῶν δέχεται, παρατηρήσας ὅτι οἱανδήποτε ἤθελε δεχθῇ ἔπρεπε νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν εἰς τὴν Προεδρίαν, ὥστε νὰ τεθῇ εἰς τὸν καταλληλότερον τόπον καὶ νὰ μεταβληθῇ λέξις τις, ἢ ἔκφρασις ἐπὶ τὸ εὐπρεπέστερον συναινέσας τῆς τε ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ προτείναντος.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τοῦ Προέδρου παρατήρησιν καὶ ἠτήσατο ἵνα τεθῇ τὸ ζήτημα.

Τεθέντος δὶς αὐτοῦ οὕτω, « ποίαν τῶν τροπολογιῶν δέχεται ἡ Συνέλευσις, τὴν τοῦ Ἀξελοῦ, ἢ τοῦ Λόντου, ἢ τοῦ Σχινᾶ; » καὶ γενομένης ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως **124** ἀπεφάνθησαν ὑπὲρ τῆς πρώτης, **20** ὑπὲρ τῆς δευτέρας, καὶ **34** ὑπὲρ τῆς τρίτης. Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τοῦ Κ. Ἀξελοῦ τροπολογίαν.

Γενομένης δεκτῆς τῆς τοῦ Κ. Ἀξελοῦ τροπολογίας, εἷς τῶν πληρεξουσίων Λακεδαίμονος ὁ Κ. Σ. Κοπανίτζας εἶπεν, ἂν καὶ ἀπεφασίσθη πλέον τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀπαιτεῖ ὅμως ἵνα τεθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ἡ γνώμη αὐτοῦ ἐπὶ τῆς τοῦ Κ. Ἀξελοῦ τροπολογίας, ὅτι δηλ. ποτὲ δὲν ἐννόησεν, ὅτι οἱ δεσμοὶ ἐχαλαρώθησαν, ἀλλ' οἱ θεσμοί, διότι ποτὲ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος δὲν ἔπαυσε τοῦ νὰ ἀγαπᾷ τὸν Βασιλέα του, ὡς καὶ ὁ Βασιλεὺς αὐτό.

Πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων εἶπον, ὅτι αὐτὴ ἦτον ἡ γνώμη ὅλων.

Ὑποχωρήσαντος τοῦ Προέδρου διεδέχθη τὴν θέσιν αὐτοῦ ὁ τρίτος ἐπιλαχὼν Ἀντιπρόεδρος.

Ἐνταῦθα ζητήσας τὸν λόγον ὁ Πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἠτήσατο νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως ἡ ἀκόλουθος παρατήρησις, ὅτι ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας παιδεύσεως Γραμματεὺς, οὐκ ἐν δέοντι ἀνέφερε χθὲς εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐξ ὀνόματος μάλιστα τοῦ Ὑπουργείου, ὅτι αὐτὸ εἶχε τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα γνώμην ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς ἀπαντήσεως· πρῶτον ἐπειδὴ τὸ ὑπουργεῖον δὲν ἀναμιγνύεται εἰς τὰ τῆς Συνελεύσεως, καὶ δεύτερον ἐπειδὴ ἐντολὴν τοιαύτην πρὸς τὸν Γραμματέα δὲν ἔδωσε· χωρὶς νὰ ἀντικρούσῃ δὲ τὸ παρὰ τοῦ εἰρημένου Γραμματέως λεχθὲν, εἶπεν, ὅτι ὡς πληρεξούσιος ἐδύνατο νὰ ἐκφράσῃ ὁποιανδήποτε ἀτομικὴν γνώμην, ὡς ὑπουργὸς ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ ὁμιλήσῃ ἐξ ὀνόματος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ὁ Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀπαντῶν εἶπεν, ὅτι ἐνόμισε χρέος του, καὶ ὡς χριστιανὸς, καὶ ὡς πληρεξούσιος, καὶ ὡς Ὑπουργὸς νὰ ὑπερασπισθῇ τὸ Ὑπουργεῖον, τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ μέρος προσβληθὲν ὑφ' ἑνὸς τῶν χθὲς ἀγορευσάντων πληρεξουσίων, ἀπόντων μάλιστα τοῦ Προέδρου καὶ τῶν ἄλλων συναδελφῶν του. Δὲν ἀνέφερε τὸ Ὑπουργεῖον, ἐπρόσθεσεν, ἀλλὰ μέλη τινὰ τοῦ Ὑπουργείου.

Ὁ ὑπαινιττόμενος πληρεξούσιος διεμαρτύρετο, ὅτι σκοπὸν δὲν εἶχε νὰ προσβάλῃ τὸ Ὑπουργεῖον.

Διάφοροι πληρεξούσιοι ἐζήτησαν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, ἀλλ' ἡ Συνέλευσις ὁμοθυμαδὸν ἐζήτησε νὰ παύσῃ ἡ περαιτέρω ἐπὶ τούτου συζήτησις, εἰπόντος τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὅτι ἔκαμε τὴν παρατήρησιν ταύτην, ἐπειδὴ ἐνόμισεν ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὡμίλησεν ἐξ ὀνόματος τοῦ ὅλου Ὑπουργείου, καὶ ὅτι ἐπληροφορήθη ἤδη ἱκανῶς ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἰδίου Γραμματέως, καὶ τῆς ἐκθέσεως τῶν πρακτικῶν.

Μετὰ ταῦτα εἰς τῶν Γραμματέων ἀνέγνωσεν εἰς τὴν Συνέλευσιν περίληψιν ἀναφορᾶς δανειστῶν τινων τῆς ἐπὶ Κυβερνήτου συστηθείσης ἐθνικῆς τραπέζης, αἰτούντων τὴν ἀπότισιν τῶν εἰς αὐτοὺς χρεωστουμένων δι' ἐθνικῶν γαιῶν.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπήν.

Ἀνεγνώσθη ἑτέρα ἀναφορὰ πολιτῶν τινων ζητούντων νὰ ἐκδοθῇ ψήφισμα ἀναβάλλον τοὺς ἕνεκα ἰδιωτικῶν χρεῶν γενομένους πλειστηριασμοὺς διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐλάττωσιν τῆς τιμῆς τῶν κτημάτων.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἀναφορὰ αὕτη πρέπει ν' ἀπορριφθῇ ὡς ἀπαράδεκτος.

Ἕτερος ὅμως ἀντεπαρατήρησεν, ὅτι ἡ ἀναφορὰ αὕτη πρέπει νὰ σταλῇ καὶ αὐτὴ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 28 τοῦ κανονισμοῦ, καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἂς προτείνῃ τὴν ἀπόρριψίν της.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ διευθυνθῇ καὶ αὕτη εἰς τὴν ἐπιτροπήν.

Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων, ἐπικαλούμενος τὸ 27 ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, ἐπρότεινεν ἵνα μὴ ἀναγινώσκωνται αἱ ἀναφοραὶ ἐν γένει εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἀλλὰ νὰ παραπέμπωνται ἀμέσως παρὰ τῆς Προεδρίας εἰς τὰς ἁρμοδίας ἐπιτροπάς, ὥστε νὰ μὴ καταναλίσκῃ ἐπὶ ματαίῳ τὸν καιρόν της εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ταῦτα ἀντικείμενα.

Ἀντεπαρετήρησεν ἄλλος, ὅτι τὸ μνημονευθὲν ἄρθρον παρὰ τοῦ προλαλήσαντος δὲν ἀφορᾷ τὰς ἀναφορὰς, ἀλλὰ τὰς προτάσεις, τὸ δὲ 28 ἄρθρον ἀναφέρεται εἰς τὰς εἰρημένας ἀναφορὰς, καὶ κατὰ τοῦτο αὐταὶ πρέπει ν' ἀναγινώσκωνται εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἐπήνεσε μὲν τὴν τοῦ τελευταίου ἀπάντησιν, παρετήρησεν ὅμως ὅτι, τὸ 29 ἄρθρον λέγον « ὅπου πάντες οἱ πληρεξούσιοι δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν αὐτῶν, » ἐμφαίνει ὅτι δύνανται νὰ παραπεμφθῶσιν ἀμέσως αἱ περὶ ὧν πρόκειται ἀναφοραὶ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν χωρὶς ν' ἀναγνωσθῶσιν εἰς τὴν Συνέλευσιν· ἄλλως δὲ ἡ τοιαύτη ἑρμηνεία βεβαίως εἶναι σύμφωνος καὶ τῇ παρούσῃ τῶν πραγμάτων καταστάσει καὶ τῇ παρὰ πάντων ἐφιεμένῃ ταχείᾳ τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως προόδῳ.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τοῦ τελευταίου τούτου πληρεξουσίου τὴν παρατήρησιν.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως ἀναφορὰ τοῦ Κ. Μπάσου ἐκ Πάρου διὰ τὰ χρεωστούμενα εἰς αὐτὸν παλαιὰ χρέη, περὶ τῶν ὁποίων ἐξέδωκε ψήφισμα ἡ τετάρτη ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ καὶ αὕτη εἰς τὴν ἐπιτροπήν.

Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν πληρεξουσίων Θετταλῶν Περραιβοῦ καὶ Σχινᾶ κατὰ τῆς πληρεξουσιότητος τοῦ Ι. Βελέντζα· ἡ Συνέλευσις ἀπέρριψεν αὐτὴν ὡς ἀπαράδεκτον, ἐπειδὴ τὸ περὶ νομιμότητος πληρεξουσίων ζήτημα ἐδικάσθη ἤδη ἀνεκλήτως παρὰ τῆς Συνελεύσεως.

Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τῶν Ἐμπλακίων Κ. Οἰκονομίδου παραιτουμένου λόγῳ οἰκιακῶν ὑποθέσεων, καὶ αἰτοῦντος ν' ἀντικατασταθῇ παρὰ τοῦ ἀναπληρωματικοῦ Κ. Μιχαλοπούλου· ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ συζητηθῇ εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τὸ περιεχόμενον αὐτῆς.

Ὁ Ἀντιπρόεδρος Κ. Μαυροκορδάτος ἀναλαβὼν τὴν τοῦ Προέδρου θέσιν ἀνέφερεν, ὅτι μέρος μὲν τῆς τοῦ Κ. Ἀξελοῦ τροπολογίας ἐκρίθη εὔλογον παρά τε τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ προτείναντος, ἵνα τεθῇ εἰς τὸν δεύτερον παράγραφον τῆς ἀπαντήσεως, μέρος δὲ εἰς τὸν πέμπτον. Προστεθῇ δὲ εἰς τὸν δεύτερον παράγραφον ἡ λέξις ἤδη

Ἀναγνωσθέντων τῶν παραγράφων 6'. καὶ ε'. μετὰ τῶν τροπολογιῶν αὐτῶν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τούτους τε καὶ τὴν ἀπάντησιν ἐν γένει ἔχουσαν ὡς ἀκολούθως.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α. Μ. ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

Βασιλεῦ!

Οἱ Πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους, ἀναπέμψαντες εἰς τὸν Ὕψιστον τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας των διὰ τὸν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν κατὰ τὴν 8 Νοεμβρίου ἐμφάνισιν τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος, ἐκπληροῦσι σήμερον εὐάρεστον καθῆκον, ἐκφράζοντες πρὸς αὐτὸν τὰ ζωηρὰ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς βαθείας των εὐγνωμοσύνης αἰσθήματα.

Ἀποδεχθέντες ὡς ἄριστους οἰωνοὺς τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος τοὺς ἐμβριθεῖς λόγους τῆς Υ. Μ., οἱ Πληρεξούσιοι ἀναγνωρίζουσι μετ' ἀμετρήτου ἀγαλλιάσεως, ὅτι οἱ συνδέσαντες ἀπὸ τοῦ **1833** τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν μετὰ τοῦ Βασιλέως του δεσμοί, ἀπεκατέστησεν ἤδη διὰ παντὸς ἀδιάρρηκτοι ἀπὸ τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν τῆς πατρικῆς του καρδίας ἡ γενναιότης ἐπεσφράγισε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὁμοφώνως ἐκφρασθείσης ἐθνικῆς ἐπιθυμίας.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, Βασιλεῦ, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἱεροῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας του ἀγῶνος, καθιερώσαν ἐπανειλημ-

μένως εἰς τὰς πράξεις τῶν Συνελεύσεών του τὰς ἐθνωφελεῖς ἀρχὰς καὶ ἐγγυήσεις τοῦ συνταγματικοῦ συστήματος, συναισθάνεται εἰλικρινῆ εὐγνωμοσύνην διὰ τοὺς συμφώνως μὲ τὰς ἀρχὰς ταύτας ἀπὸ τῆς καθιδρύσεως τῆς Βασιλείας τεθέντας ἐλευθέρους θεσμούς.

Ἀλλ' ἡ εὐγνωμοσύνη του κατέστη πολλῷ μεγαλητέρα, ἀφ' ἧς ἡ Υ. Μ. ἀσπασθεῖσα τὰς ἐσχάτως ἐκφρασθείσας εὐχάς του, ηὐδόκησε νὰ στεφανώσῃ τὰ ἔργα Της, συνομολογοῦσα τὸ ἀντιπροσωπικὸν πολίτευμα, ὡς συνθήκην μεταξὺ Ἔθνους καὶ Βασιλέως, μέλλουσα νὰ καθιερώσῃ ἀμεταπαλεύτως τῶν Ἑλλήνων τὰ δικαιώματα καὶ τοῦ Θρόνου τὰ πρανόμια.

Ναί! Βασιλεῦ, μόνη ἡ συνθήκη αὕτη, μόνον τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα θέλει δώσει ζωὴν καὶ μονιμότητα εἰς τὰς ἐλευθέρας διατάξεις τῶν ἀπὸ τῆς καθιδρύσεως τῆς Βασιλείας κανονισθέντων θεσμῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἐνέργεια ἐκινδύνευσε νὰ χαλαρωθῇ, ἕνεκα λυπηρῶν περιστάσεων, ὅλως ἀνεξαρτήτων τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως τῆς Υ. Μ. καὶ τῶν εὐχῶν τοῦ Ἔθνους καὶ θέλει ἀνεγείρει ἐπὶ ἀκραδάντων θεμελίων τὸ πολιτικὸν ἡμῶν οἰκοδόμημα.

Εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σκέψιν περιλαμβάνοντες οἱ πληρεξούσιοι τὸ ἐνεστὼς καὶ τὸ μέλλον τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, θέλουσι καταβάλει ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ὑψίστου πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ οἰκοδομήματος τούτου.

Συμμεριζόμενοι πληρέστατα τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Υ. Μ. καθὼς καὶ τὰς εὐχάς Της ὑπὲρ τῆς στερεώσεως τῆς εὐτυχίας τοῦ Κράτους, δὲν θέλουσι φειδωλευθῇ περὶ τὰς δικαίας πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παραχωρήσεις, ἀλλ' ὅλαις δυνάμεσι θέλουσι προσπαθήσει νὰ καταστήσωσι μὲν ἀφ' ἑνὸς τὸν θεμελιώδη τοῦ συντάγματος νόμον, ἀριθμοῦντα εἰς τὰς ἀληθεῖς ἀνάγκας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἄξιον τῆς προσδοκίας τοῦ πολιτισμένου κόσμου, ν' ἀναδείξωσι δὲ ἀφ' ἑτέρου τὴν μοναρχίαν σεβαστὴν καὶ ἰσχυράν, καθιεροῦντες ὑπὲρ τοῦ Θρόνου ὅσα δικαιώματα εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαίων συμφερόντων ἑκάστου καὶ τῆς γενικῆς τοῦ Ἔθνους εὐημερίας.

Εὐαρεστηθῆτε, Βασιλεῦ, νὰ πιστεύσητε, ὅτι εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐγνώρισε τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τῆς Υ. Μ., καὶ ὅτι οἱ πληρεξούσιοί του ἐξεύρουν νὰ ἐκτιμήσωσιν αὐτὴν ἐπαξίως.

Θέλουσι λοιπὸν ἐπιληφθῆ μὲ πληρεστάτην ἀφοσίωσιν τοῦ μεγάλου ἔργου, καὶ μὲ πνεῦμα εὐθύτητος καὶ πατριωτισμοῦ προβαίνοντες συμφώνως μετὰ τῆς Υ. Μ. εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ῥητοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀντιπροσωπικοῦ πολιτεύματος, θέλουσιν

ἐπιμεληθῆ νὰ ἐπιθέσωσιν εἰς αὐτὸ τὴν σφραγῖδα τῆς διαρκείας καὶ μονιμότητος.

Ἐκπληροῦντες οὕτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ὑψίστου τὰ ἱερὰ τῆς ἐντολῆς των καθήκοντα, οἱ πληρεξούσιοι ἐλπίζουν, ὅτι θέλουσι δυνηθῆ νὰ ἐξασφαλίσωσι διὰ παντὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀχώριστον πάντοτε τῆς δόξης καὶ εὐκλείας τοῦ Θρόνου τῆς Υ. Μ.

Ἐντεῦθεν ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Προέδρου μετέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς μελλούσης νὰ παρουσιάσῃ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν Α. Μ. Ἐπιτροπῆς.

Ἀποφασισθείσης ταύτης δωδεκαμελοῦς καὶ κλήρου τεθέντος ἔλαχον οἱ ἑξῆς.

Μ. Μαυρομμάτης
Κ. Δόσιος
Π. Μαυρομιχάλης
Ἐμ. Ἱερομνήμων
Νάκος Πανουργιᾶς
Ἱ. Δημητρακαράκος
Ν. Μπούκουρας
Ῥ. Τζούρτζ
Π. Ψάθης
Α. Ἐλευθερίου
Εὐστ. Καραμπάτος καὶ
Α. Ἐγκολφόπουλος.

Ὁ Κ. Πρόεδρος ἀνήγγειλεν, ὅτι ἡ Α. Μ. ἐκοινοποίησεν αὐτῷ ὅτι, θέλει δεχθῆ μετ' εὐχαριστήσεως τὴν ἐπιτροπὴν, τὴν ὁποίαν στέλλει ἡ Συνέλευσις, ἵνα ἀπονείμῃ τὰς εὐχάς της αὔριον περὶ τὴν **11** ὥραν π. μ.

Ἐνταῦθα ζητήσας καὶ λαβὼν τὸν λόγον ὁ πληρεξούσιος Θηβῶν καὶ συνταγματάρχης Κ. Μήλιος εἶπεν τὰ ἑξῆς·

Μὴ ὢν ῥήτωρ ἀλλὰ στρατιώτης, ἐλπίζει, ὅτι ἡ Συνέλευσις θέλει φανῇ συγκαταβατικὴ εἰς τοὺς λόγους του· ἔχει νὰ ἐκθέσῃ παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη προχθὲς καὶ περὶ τοῦ ὁποίου τόσα ἐρρέθησαν (ἀνέγνωσε τὸ ψήφισμα).

Τὸ ψήφισμα τοῦτο στηρίζεται, εἶπεν, ἐπὶ δύο ἀρχῶν, τῆς μὲν ἠθικῆς, τῆς δὲ ὑλικῆς· ἡ πρώτη ἐκθέτεται εἰς τὸν ά. αὐτοῦ παράγραφον, καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὸν δεύτερον. Ἐπειδὴ τινὲς ἐθεώρησαν, ὡς ἀμοιβὴν τὸ ψήφισμα τοῦτο προέθετο ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἀμοιβὴ δὲν εἶναι· ὁ βαθμὸς τοῦ στρατιώτου εἶναι ἰδιοκτησία του ἀναφαίρετος, καὶ δικαστικὴ μόνον ἀπόφασις δύναται νὰ τοῦ τὸν ἀφαιρέσῃ· ὡς πρὸς τοῦτο τὸ ψήφισμα καὶ δικαίως δὲν τὸν

ἐξασφαλίζει. Τὸν προφυλάττει, δύνανται νὰ εἰπωσι τινὲς τῆς διαθεσιμότητος. Ἀλλὰ μήπως ἡ διαθεσιμότης, ἥτις ἄλλως τε δὲν δύναται νὰ γίνῃ εἰμὴ διὰ λόγους ἰσχυρούς, ἀφαιρεῖ τὸν μισθὸν ὅλον; ὄχι βεβαίως, ἀλλὰ μόνον τὸν τῆς ἐνεργείας, καὶ τοῦτον ὁμολογουμένως ἐξασφαλίζει τὸ ψήφισμα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ θέλει ἀποδείξει ὅτι δὲν εἶναι ἀμοιβή. Εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὁ ἀξιωματικὸς ὑπηρετήσας ἐφ' ὡρισμένον χρόνον ἀπολαμβάνει, καὶ ὅταν παραιτηθῇ τὸν μισθὸν τῆς ἐνεργείας ὁλόκληρον, ὑπηρετήσας δὲ ἐπὶ ἥττονα τοῦ ὡρισμένου χρόνου ἀπολαμβάνει, ὅταν παραιτηθῇ τὰ δύο τρίτα, ἢ τὸ ἥμισυ τοὐλάχιστον. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ νόμος αὐτὸς δὲν ὑπάρχει, εἶναι ἀληθὲς, πλὴν εἶναι ἀναντίῤῥητον, ὅτι ἡ προσεχὴς Βουλὴ θέλει τὸν συντάξει, καὶ ὁ Βασιλεύς μας θέλει τὸν ἐγκρίνει. Διὰ τοῦ ψηφίσματός της λοιπὸν ἡ Συνέλευσις δὲν κάμνει ἄλλο, εἰμὴ νὰ προλαμβάνῃ, ὅτι ἐξ ἄπαντος θέλει γίνει μετ' ὀλίγον. Καὶ τοῦτο δύναται ποτὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀμοιβὴ ἀνταξία τῆς ἀνεκτιμήτου ὑπηρεσίας τῆς ῥρουρᾶς, καὶ ἱκανὴ νὰ προκαλέσῃ συζητήσεις καὶ ὀνομαστικοὺς καταλόγους, τῶν συντελεσάντων εἰς τὴν 3 Σεπτεμβρίου; τὸ ἐπ' αὐτὸν δὲν τὸ θεωρεῖ τόσον λόγου ἄξιον· εἶπον τινὲς, ὅτι ἡ ἀμοιβὴ αὕτη καθὼς εὐηρεστήθησαν νὰ τὴν ὀνομάσωσι πρέπει νὰ δοθῇ εἰς μόνους τοὺς κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου συντελέσαντας εἰς τὴν ἔνδοξον μεταβολήν. Καὶ τίς ἐξ ἡμῶν, Κύριοι, ὅσοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐθνοσωτήριον ταύτην μεταβολὴν, θέλει ἀνεχθῇ νὰ ἀνταμοιρθῇ ὑλικῶς, διότι ἐξεπλήρωσε τὰ πρὸς τὸν πατρίδα καὶ τὸν Βασιλέα χρέη του; εἶναι γνωστὸν ὅτι ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ οἱ λαβόντες μέρος κατὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην ἡμέραν εἶναι πτωχοί, ἀλλὰ δύναται, εἶπε, νὰ βεβαιώσῃ καθ' ὅσον ἰδιαιτέρως γνωρίζει ὅτι οὐδεὶς ἴσως θέλει δεχθῇ ἀμοιβήν τινα διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του. Καὶ ποία ἀμοιβὴ εἶναι ἀνταξία δι' ἀνθρώπους οἵτινες, γνωρίζοντες τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὁποῖον ἐξετίθεντο τὸν κατεφρόνησαν, καὶ ἀκούοντες τὴν φωνὴν τοῦ ἔθνους, ἐξέθηκαν ἑαυτοὺς ἵνα σώσωσι τό τε Ἔθνος καὶ τὸν Βασιλέα; ὅσον δὲ ἑαυτὸν δὲν θέλει δεχθῇ αὐτὴν τὴν ἀμοιβὴν, ἡ μόνη ἀμοιβὴ τὴν ὁποίαν ζητεῖ εἶναι τὸ νὰ συμπεριληφθῇ τ' ὄνομά του εἰς τὸν χθὲς ζητηθέντα κατάλογον μέλλοντα νὰ παρουσιασθῇ προσεχῶς, διὰ νὰ παραδοθῇ μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν λοιπῶν συναδελφῶν του εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς, καὶ γνωσθῇ ὁ πατριωτισμὸς, ἡ φιλοκίνδυνεια, καὶ ἀνταπάρνησις τῶν ἀνθρώπων τῆς 3 Σεπτεμβρίου. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ ἐπρόσθεσε, τὴν ἐξασφάλισιν τῆς τύχης μας, τοῦτο ἀπόκειται εἰς τὸν ἀγαθὸν Βασιλέα μας, ὅστις ἠσπάσθη καὶ ηὐλόγησε τὰ ἔργα

ἡμῶν, καὶ ἡ εὔνοια τοῦ ὁποίου θέλει εἶσθαι ἀνωτέρα πάσης ἀμοιβῆς.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε νὰ ἐκφράσῃ ἡ Συνέλευσις τὴν εὐαρέσκειάν της πρὸς τὴν ῥρουρὰν διὰ τὰ γενναῖα καὶ εὐγενῆ της φρονήματα· ἄλλος ὅμως παρετήρησεν, ὅτι ὁ προαγορεύσας ὡμίλησεν ἐξ ὀνόματός του.

Ἕτερος πληρεξούσιος ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι ὁ κατάλογος ἐζητήθη ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ μάθῃ ἡ Συνέλευσις τὰ ὀνόματα τῶν συντελεσάντων ἀξιωματικῶν.

Ἄλλος πληρεξούσιος ἐπρότεινε νὰ σημειωθῇ καὶ τ' ὄνομα τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ Κριεζώτου καὶ τῶν ἀξιωματικῶν του, ἐπὶ τοσοῦτον συντελεσάντων εἰς τὴν μεταβολήν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Γενομένης ἐρωτήσεως, ἂν μετὰ τὴν πρόταση τοῦ Κ. Σ. Μήλιου πρέπῃ νὰ τροποποιηθῇ τὸ ψήφισμα, πάντες σχεδὸν ἀνεβόησαν ὄχι, ἀλλὰ νὰ μείνῃ οἷον ἐξεδόθη.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων μάλιστα εἶπεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνωσι δεκταὶ οὔτε αἱ παραιτήσεις τῶν Κ. ἀξιωματικῶν.

Ὁ αὐτὸς πληρεξούσιος ἐπρότεινε νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὸν κατάλογον καὶ τοῦ συνταγματάρχου Μακρυγιάννη τ' ὄνομα τοῦ τὰ μέγιστα προκινδυνεύσαντος ὑπὲρ τῆς σωτηρίου ταύτης μεταβολῆς.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἀμφότεροι δὲ ὅ,τε στρατηγὸς Κριεζώτης καὶ ὁ συνταγματάρχης Μακρυγιάννης ἀναστάντες εὐχαρίστησαν μὲν τὴν Συνέλευσιν, ἐπρόσθεσαν δὲ, ὅτι δὲν ἀνέχονται νὰ λάβωσιν οὐδεμίαν ἀμοιβὴν διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς τὴν πατρίδα χρεῶν των.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε νὰ σημειωθῇ καὶ τοῦ στρατηγοῦ Γρίβα τ' ὄνομα, ὡς συντελέσαντος πολὺ εἰς τὴν μεταβολήν. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ὁ δὲ στρατηγὸς εὐχαριστήσας τὴν Συνέλευσιν ἐπανέλαβεν, ὅσα καὶ οἱ συναδελφοί του Κριεζώτης καὶ Μακρυγιάννης.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν περὶ τὴν **4 1/2** ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος **Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.**
Ἰ. ΚΩΛΕΤΤΗΣ,
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Κ'.

Τῆς 9 Δεκεμβρίου.

Σήμερον τῇ ἐννάτῃ Δεκεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τρίτου ἔτους ἡμέρα πέμπτη καὶ ὥρα πρώτη μ. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ τοῦ Βουλευτηρίου καταστήματι, καὶ μὴ ἀπαρτιζόντων τὸν κατὰ τὸν κανονισμὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν πρὸς συγκρότησιν τῆς Συνελεύσεως, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν, καὶ ἀνέβαλεν αὐτὴν διὰ τὴν ἐπιοῦσαν.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΑ'.

Τῆς 10 Δεκεμβρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ἡμέρα παρασκευῇ τὴν 10 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Βουλευτηρίου τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἐγένετο κατὰ διαταγὴν τοῦ Προέδρου ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρέθησαν δὲ παρόντες μὲν ἑκατὸν ἐννενήκοντα ἕξ, ἀπόντες δὲ τριάκοντα ὀκτώ.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε πλήρη καὶ ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν· Εἷς δὲ τῶν Γραμματέων ἀνέγνωσε τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης Συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα, γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν μὲ ὀλίγας τινὰς τροποποιήσεις, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀναγνώσθη ἀκολούθως ἡ ἀναφορὰ τοῦ πληρεξουσίου Ἐμπλακίων Κ. Χρήστου Οἰκονομίδου, διὰ τῆς ὁποίας ὁ πληρεξούσιος οὗτος, παραιτούμενος τῆς πληρεξουσιότητός του ἕνεκα ἀναποδράστου ἀνάγκης τοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐξαιτεῖται

νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ἄδεια τοῦ ν' ἀπέλθῃ, καὶ παρακαλεῖ ἐν ὀνόματι τῆς Ἐπαρχίας του νὰ γένῃ δεκτὸς ὁ ἀ. ἀναπληρωματικὸς πληρεξούσιος, κατὰ τὰ πληρεξούσια ἔγγραφα τῆς ἐκλογῆς, Μ. Κ. Μιχαλόπουλος.

Δύο τῶν πληρεξουσίων πρῶτοι λαβόντες τὸν λόγον παρετήρησαν, ὅτι καθ' ἃ θετικῶς ἐπληροφορήθησαν ὁ παραιτούμενος πληρεξούσιος διωρίσθη ἐσχάτως εἰρηνοδίκης· ὁ διορισμὸς οὗτος, εἶπον, τὸν ὁποῖον ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεὺς δὲν ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσῃ πρὶν ἀποπερατωθῶσιν αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως, παρέχει εὐλόγους ἀφορμὰς ὑποψιῶν περὶ τῆς ἀνεξαρτήτου θελήσεως πληρεξουσίου ὅστις προτιμᾷ τὰ τοῦ εἰρηνοδικικοῦ καθήκοντα τῶν τοῦ πληρεξουσίου. Διὰ τοῦτο προτείνουσι νὰ μὴ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὴν παραίτησίν του μήτε τὴν ἀναπλήρωσιν αὐτοῦ.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἀντεπαρατήρησεν, ὅτι ἡ ἐπαρχία Ἐμπλακίων προβλέπουσα τὴν περίπτωσιν ἀσθενείας, ἢ ἀπουσίας, ἢ παραιτήσεως τῶν πληρεξουσίων της, καὶ θέλουσα νὰ διαφυλάξῃ ἀκέραιον τὸ δικαίωμα δύο πληρεξουσίων, τὸ ὁποῖον ἀνέκαθεν εἶχε, καὶ νὰ προλάβῃ τὰς δυσχερείας νεωτέρας ἐκλογῆς ἐψήφισε κατὰ τὴν ἐνεργηθεῖσαν ἐκλογὴν τῶν πληρεξουσίων της καὶ δύο ἀναπληρωματικούς αὐτῶν. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναπληρώσεως, εἴτε συμφωνεῖ μὲ τὰς περὶ ἐκλογῶν διατάξεις, εἴτε μή, ἐγένετο παραδεκτὴ ὑπὸ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἐφαρμόσθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως εἰς πολλὰς ἐκλογάς· ἐπομένως τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι προαποφασισμένον· ἡ δὲ πρόοδος τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως δὲν ἐπιδέχεται τὴν ἐφαρμογὴν τῆς παραδεχθείσης αὐτῆς ἀρχῆς, διότι ὁ χρόνος δὲν μεταβάλλει τὴν ἰσχὺν τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνελεύσεως. Βεβαίως δὲ ἡ Συνέλευσις, εἶπεν, δὲν ἔχει δικαίωμα παραιτήσεως, διότι δὲν ἔχει οὔτε δικαίωμα ἀντικαταστάσεως. Ἤδη ὅμως δὲν πρόκειται περὶ δικαιώματος τοιούτου, ἐκπηγάζοντος ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἐπρόβλεψε, καὶ διετήρησεν εἰς ἑαυτὴν ἡ ἐπαρχία Ἐμπλακίων, καὶ τὸ ὁποῖον αἱ μέχρι τοῦδε γινόμεναι ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως ἐνομιμοποίησαν. Τὴν παραίτησιν καὶ ἀναπλήρωσιν πληρεξουσίων, καλῶς ποιοῦσα, ἐπρόβλεψεν ἡ ἐκλεκτικὴ συνάθροισις Ἐμπλακίων, καὶ ῥητῶς ὠνόμασε δύο, ὄχι ὡς ἐπιλαγόντας εἰς τὰς ψήφους, ἀλλ' ὡς ἀναπληρωματικούς, ἐξ ὧν ὁ ἀ. εἶναι ὁ Μ. Κ. Μιχαλόπουλος, ἐπομένως ὁ ἐντολοδόχος πληρεξούσιος ἔχει αὐτοδικαίως τὸ δικαίωμα τῆς παραιτήσεως. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν αἰτίαν καὶ τὸ κώλυμα, ἀφοῦ ἡ ἐπαρχία παρεχώρησε τὸ δικαίωμα τῆς παραιτή-

σεως, ἐν περιπτώσει κωλύματος ἄνευ τινος ἐπιφυλάξεως δὲν δύναται ἤδη μήτε ἡ Συνέλευσις μήτε ἡ ἐπαρχία νὰ ἐξετάσῃ τὴν φύσιν τοῦ κωλύματος.

Οὐδεὶς Νόμος, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, δὲν ἐπρόβλεψε τὴν παραίτησιν καὶ ἀντικατάστασιν πληρεξουσίων. Τὴν σιωπὴν δὲ ταύτην ἀνεπλήρωσαν αἱ ἐπαρχίαι, διότι ἐγνώριζον ὅτι εἰς τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν πρόκειται περὶ τῶν μεγαλειτέρων τοῦ ἔθνους συμφερόντων. Δι' αὐτοῦ ἠθέλησαν νὰ προλάβωσι τὰς διὰ μεγάλων κλονισμῶν γενομένας ἀντικαταστάσεις πληρεξουσίων· ἑπομένως ἡ Συνέλευσις, μὴ παραδεχομένη ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν παραίτησιν καὶ ἀναπλήρωσιν, προσβάλλει τὴν ἀκεραιότητα τῆς ἀντιπροσωπεύσεως, καὶ ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἐπὶ τῆς παραιτήσεως τοῦ Προέδρου αὐτῆς καθιερωθεῖσαν ἀρχήν.

Ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δεχθῇ παραίτησιν καὶ ἀναπλήρωσιν πληρεξουσίου, ὅστις ἐγένετο παραδεκτὸς ὡς τοιοῦτος παρὰ τῆς Συνελεύσεως, ὡρκίσθη, συνεδρίασε, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῆς. Ἂν καὶ τὴν παραίτησιν καὶ ἀναπλήρωσιν ἐπρόβλεψαν τὰ ἐκλεκτόρια ἔγγραφα, διότι κανεὶς νόμος δὲν ὑπάρχει περὶ ἐκλογῆς ἀναπληρωτικῶν πληρεξουσίων, καὶ διότι ἡ παραίτησις δεικνύει ὑποψίας καὶ ἀμφιβολίας εἰς τὸν παραιτούμενον, καθ' ὃν χρόνον ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά του, καὶ πᾶσα παραίτησις λογίζεται ὡς προσβολὴ τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Συνελεύσεως δικαιώματος, τὸ ὁποῖον αὐτὴ ἀπέκτησεν ἅμα συνεκροτήθη. Ἡ ἀρχὴ αὕτη, τὴν ὁποίαν παρεδέχθησαν εἰς παρομοίας περιστάσεις Συνελεύσεις καὶ Βουλαὶ τῆς Εὐρώπης, ἀποκρούει τὸ δικαίωμα τῆς παραιτήσεως καὶ ἀναπληρώσεως τῶν πληρεξουσίων, τὸ ὁποῖον ἐπρότειναν τινές, ὅτι ἔχουν αἱ ἐπαρχίαι. Αἱ Βουλαὶ μόνον τὸ δικαίωμα ἀδειῶν ἀπουσίας ἕνεκα ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ αἰτοῦντος περιστατικῶν ἔχουν, ὄχι δὲ καὶ τὸ τῆς παραιτήσεως καὶ ἀναπληρώσεως. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἡ παραίτησις τοῦ πληρεξουσίου Ἐμπλακίων δὲν προέρχεται ἀπὸ κώλυμα ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεώς του, ὅταν διὰ τῶν θέσεων καὶ ἄλλων περιστατικῶν προερχομένων ἴσως ἐξ ἰδιοτελείας, συγχωρεῖται ἡ παραίτησις καὶ ἀντικατάστασις, πότε εἶναι εὔκολον νὰ μεταβληθῇ ἡ φύσις καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς Συνελεύσεως καὶ νὰ καταστραφῇ ἡ ὕπαρξίς της προβληματική. Διὰ τούτους τοὺς λόγους προτείνουσι νὰ μὴ γίνῃ δεκτὴ ἡ παραίτησις τοῦ πληρεξουσίου Ἐμπλακίων.

Ἐνταῦθα ὁ ἐκτελῶν καθήκοντα Προέδρου κατέλιπε τὴν θέσιν εἰς τὸν ἐπιλαχόντα Ἀντιπρόεδρον.

Μετὰ ταῦτα πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων, προτείναντες ὅτι ἡ

Συνέλευσις ἐφωτίσθη ἀρκούντως ἀπὸ τὴν γενομένην συζήτησιν, ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Προέδρου νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα, ἐφ' οὗ θέλει ψηφοφορήσει ἡ Συνέλευσις.

Ἐνταῦθα νέα πάλιν συζήτησις ἐγένετο τῶν μὲν ἰσχυριζομένων, ὅτι τὸ προκείμενον ζήτημα εἶναι ἀνεπίδεκτον ψηφοφορίας, διότι ὁμοίας φύσεως ζητήματα εἰσὶ προαποφασισμένα ἤδη παρὰ τῆς Συνελεύσεως, τῶν δὲ τοὐναντίον, διότι τὸ παρὸν ζήτημα εἶναι πάντη διάφορον τῶν μέχρι τοῦδε παρουσιασθέντων· ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν παραδέχηται τὴν ψηφοφορίαν, ἢ ὄχι. Ἡ τοιαύτη θέσις τοῦ ζητήματος ἀντεκρούσθη παρά τινων ἐπὶ λόγῳ ὅτι προσβάλλεται καὶ καταστρέφεται ἡ ἐλευθερία τῆς Συνελεύσεως, ὅταν αὕτη παραδεχθῇ, ὅτι δύναται ν' ἀποφαίνηται ἑκάστοτε διὰ ψηφοφορίας, ἐὰν δύναται νὰ ψηφοφορήσῃ ἢ ὄχι ἐπὶ τῶν προτιθεμένων ζητημάτων.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεδοκίμασε τὸ περὶ ψηφοφορίας τοῦτο ζήτημα.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἔθεσε τὸ περὶ τῆς παραιτήσεως καὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ πληρεξουσίου ζήτημα οὗτως, «Ἂν δύναται ἡ Συνέλευσις νὰ δεχθῇ παραίτησιν πληρεξουσίου τινὸς λαβόντος ἤδη μέρος εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως, ὅταν τὰ ἐκλεκτικὰ αὐτοῦ ἔγγραφα προβλέπωσι τὴν τοιαύτην περίπτωσιν, καὶ συνιστῶσι ῥητῶς ἀναπληρωματικὸν ἐν περιπτώσει παραιτήσεως, εἶναι δεκτὸς ὁ ἀναπληρωματικός, ἢ ὄχι; »

Ἀποφανθέντων δὲ ἄλλων, ἵνα τεθῇ ἄλλως τὸ ζήτημα, ἐτέθη οὕτως. « Ἐάν, κωλυομένου πληρεξουσίου τινός, δύναται ἡ Συνέλευσις ν' ἀναπληρώσῃ αὐτὸν κατὰ τὰ ἔγγραφα τῆς ἐκλογῆς του.»

Ἐνταῦθα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν τοῦ Προέδρου θέσιν ὁ Ἀντιπρόεδρος Κ. Α. Μαυροκορδάτος, καὶ γενομένης συζητήσεως μεταξὺ τῶν πληρεξουσίων περὶ τῶν ζητημάτων ποίων τῶν δύο πρέπει νὰ προκριθῇ, ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν ἐπὶ τίνος τῶν δύο θέλει νὰ ψηφοφορήσῃ· ἀποφανθείσης δὲ τῆς Συνελεύσεως ὑπὲρ τοῦ πρώτου διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας δι' ἀναστάσεως γενομένης, ψηφοφορήθη τὸ ζήτημα καὶ ἐλύθη ἀποφατικῶς διὰ ψήφων ἑκατὸν μιᾶς πρὸς πεντήκοντα μίαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος, συνεπείᾳ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Βονίτσης Θ. Γρίβα, προτείναντος τὸν διορισμὸν ἐπιτροπῆς, ἥτις νὰ προετοιμάσῃ καὶ καθυποβάλλῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰ καταλληλότερα μέτρα περὶ τῶν πῶς πρέπει νὰ ἱκανοποιηθῶσιν αἱ ἀνάγκαι, καὶ ν' ἀνταμειφθῶσιν οἱ ἀπὸ τοῦ **1821—1827** ἀγῶνες τῶν στρατιωτικῶς κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ὑπηρετησάντων τὴν Πατρίδα, κατὰ τὰς ἀνέκαθεν πρὸς αὐτοὺς διομολογηθείσας ὑπο-

χρεώσεις τοῦ Ἔθνους. Θεωρῶν, ὅτι οὔτε δίκαιον εἶναι νὰ ἀναβληθῇ ἐπὶ πλέον ἡ πραγματοποίησις αὐτῶν, οὔτε πρέπον εἶναι νὰ τελειώσῃ τὰς ἐργασίας της ἡ Συνέλευσις αὕτη χωρὶς νὰ θέσῃ αὐτὴ ἡ ἰδία τὰς βάσεις, ἐφ' ὧν αἱ ῥηθεῖσαι ἀμοιβαὶ θέλουν ἐνεργηθῆ.

Μετὰ τὴν ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης προφορικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ προτείναντος οἱ πληρεξούσιοι τῶν θετταλῶν, Μακεδόνων καὶ Ἠπειρωτῶν ἀγορεύσαντες ἀλληλοδιαδόχως παρετήρησαν, ὅτι οἱ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἔποικοι Μακεδόνες, Θεσσαλοί, Ἠπειρῶται, Κρῆτες, Κάτσιοι κλπ. στρατιωτικοὶ τὸ πλεῖστον μέρος ἠγωνίσθησαν ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, ἔστησαν τρόπαια λαμπρὰ καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, καὶ ὅμως μένουν ἄστεγοι καὶ δυστυχεῖς. Προκινδυνεύοντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, καὶ συναγωνιζόμενοι μετὰ τῶν κατοίκων τῶν ἐλευθερωθέντων μερῶν, ἀπώλεσαν καὶ Πατρίδα καὶ περιουσίας. Προκειμένου δὲ ἤδη περὶ ἀποζημειώσεων στρατιωτικῶν εἶναι δίκαιον νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὸ νὰ διορισθῶσιν ὡς μέλη τῆς διορισθησομένης ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως τούτων ἐπιτροπῆς εἷς ἢ δύο τῶν στρατιωτικῶν πληρεξουσίων ἐκ τῶν Θεσσαλῶν, Μακεδόνων, Ἠπειρωτῶν, Σαλιωτῶν καὶ λοιπῶν διὰ νὰ δώσωσιν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἀκριβεῖς περὶ τῶν ἀγώνων καὶ θυσιῶν τούτων πληροφορίας.

Κατόπιν δὲ τούτων εἷς τῶν πληρεξουσίων Γαλαξειδίου ἐπρότεινε νὰ δοθῇ τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ εἰς τὴν πόλιν Γαλαξειδίου, συντελέσασαν μεγάλως εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα διὰ τοῦ ναυτικοῦ της, ὡς καὶ ἄλλαι ναυτικαὶ νῆσοι. Παρομοίας δὲ προτάσεις ἔκαμεν καὶ ὁ πληρεξούσιος Ἀθηνῶν καὶ Λοιδωρικίου ὑπὲρ τῆς κατὰ τὴν πολιορκίαν φρουρᾶς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ πληρεξούσιος Βουλγαροθράκων, ὑπὲρ τῶν παιδήλων αὐτοῦ καὶ τῶν Βουλγαροθράκων ἀγώνων. Εἰς τὰς προτάσεις καὶ τὰς παρατηρήσεις τῶν προαγορευσάντων, ἕτερος πληρεξούσιος παρετήρησεν, ὅτι τὸ κύριον ἔργον διὰ τὸ ὁποῖον συνῆλθον οἱ πληρεξούσιοι εἶναι ἄλλο, εἶναι ἡ γενικὴ ἐντολὴ τοῦ Ἔθνους ὑπὲρ τῆς καθιερώσεως τοῦ Ἀντιπροσωπικοῦ Πολιτεύματος, καὶ ὅτι τῶν πληρεξουσίων ἡ μεγαλητέρα εὐθύνη εἶναι διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου τούτου. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ περιορίζόμενος, εἶπεν, ὅτι τὸ περὶ στρατιωτικῶν ἀμοιβῶν ἀντικείμενον ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ Δ'. ἐν Ἄργει Συνέλευσις καὶ ἐψήφισε τὰ ἑξῆς·

Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἔχει ἀτελείας τινάς, τὰς ὁποίας, ὅταν τροποποιήσωμεν, δυνάμεθα νὰ τὸ παραδεχθῶμεν καὶ νὰ ἀναθέσωμεν διὰ ψηφίσματος τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ εἰς τὴν μετὰ

ταῦτα Κυβέρνησιν, διότι εἰς αὐτὴν ἀνήκει ἡ περὶ τῶν ἀτομικῶν ἀγώνων ἐξέτασις καὶ διακρίβωσις, εἰς δὲ τὴν Συνέλευσιν τὸ νὰ ψηφίσῃ μόνον τὰς βάσεις τῆς ἐργασίας ταύτας.

Ἄλλος μετὰ τοῦτον ἐπρότεινε νὰ ἀναθέσῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπὴν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος νὰ προετοιμάσῃ σχέδιον ψηφίσματος, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Συνέλευσις ἀναπληρώσα τὰς ἐλλείψεις τοῦ ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει Συνελεύσεως καὶ τροποποιοῦσα αὐτό, καθ' ὅσα μέρη ἤθελον κριθῆ ὅτι χρήζουσι τροποποιήσεως, νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ εἰς τὰς Βουλὰς τὴν ἐκτέλεσίν του· τὸ σχέδιον δὲ τοῦτο νὰ καθυποβληθῇ παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς εἰς συζήτησιν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως τοῦ Συντάγματος.

Ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε ταῦτα, παραδεχθεῖσα συγχρόνως ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ προτείναντος, τὸ νὰ ψηφίσῃ ἡ Συνέλευσις ὅτι μία τῶν πρωτίστων ἐργασιῶν τῆς προσεχοῦς Κυβερνήσεως νὰ ἦναι ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ψηφίσματος τούτου.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἐξέθεσεν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Συντάγματος δὲν ἀποπεράτωσε μέχρι τοῦδε τὸ ἔργον της, ἄλλην δὲ ἐργασίαν δὲν ἔχει ἤδη ἡ Συνέλευσις, εἶναι καλὸν νὰ ἀποφασισθῇ παρὰ τῆς Συνελεύσεως διακοπὴ τῶν συνεδριάσεών της ἐπὶ ἡμέρας τινὰς μέχρις οὗ ἀποπερατωθῇ τὸ σχέδιον τοῦ Συντάγματος παρὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης ἐπιτροπῆς ἀσχοληθησομένης εἰς αὐτὸ τακτικῶς καὶ καθ' ἑκάστην.

Ἡ Συνέλευσις μετὰ μικρὰν συζήτησιν, μὴ ὑπαρχούσης ἄλλης ἐργασίας, παρεδέχθη τὴν διακοπὴν τῶν συνεδριάσεων, παρατηρήσασα, ὅτι ἐὰν ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι τῆς συντάξεως τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος ἤθελε παρουσιασθῇ ἀντικείμενον συνεδριάσεως, ὁ Κ. Πρόεδρος νὰ συγκαλέσῃ τοὺς πληρεξουσίους.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν Δ ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΒ'.

Τῆς 28 Δεκεμβρίου

Σήμερον τῇ 28 τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τρίτου ἔτους τὴν 10 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου, καὶ εὑρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι ὀκτὼ, ἀπόντες δὲ εἴκοσι καὶ ἕξ.

Κηρύξαντος τοῦ Προέδρου ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν, ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς τελευταίας συνεδριάσεως, καὶ γενομένα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρά τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀναγνωσθείσης μετὰ ταῦτα τῆς ἀπὸ Δεκεμβρίου ἐκθέσεως τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν ἂν θέλῃ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν συζήτησιν ἑκάστου τῶν ἐν αὐτῇ ἐμπεριεχομένων ἀντικειμένων, αὕτη δὲ ἀπήντησε μὲν καταφατικῶς, ἀλλὰ ἀνέβαλε τὴν τούτων συζήτησιν εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι, παρουσιασθέντος τοῦ πληρεξουσίου Ἀγράφων Κ. Κώστα Γαλῆ, καὶ μὴ ὑπαρχούσης οὐδεμιᾶς περὶ τούτου ἀμφιβολίας, εἶναι καλὸν νὰ δοθῇ αὐτῷ ὁ τοῦ πληρεξουσίου ὅρκος.

Παραδεχθείσης τῆς Συνελεύσεως ὁ εἰρημένος πληρεξούσιος ὤμοσε ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ ἱερέως ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου τὸν τοῦ πληρεξουσίου ὅρκον.

Ἀνεγνώσθη μετὰ ταῦτα ἀναφορὰ τοῦ φρουράρχου τῆς Συνελεύσεως καὶ Συνταγματάρχου Κ. Δ. Καλλέργη ἐκφράζοντος δι' αὐτῆς ἐξ ὀνόματος τῆς φρουρᾶς τῆς πρωτευούσης τὴν εὐχαριστίαν αὐτῆς διὰ τὰ παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἐψηφισμένα κατὰ τὴν καὶ διαβεβαιοῦντος τὴν Συνέλευσιν ὅτι ὁμοίαν τῇ μέχρι τοῦδε διαγωγῇ θέλει δείξει πάντοτε ἡ εἰρημένη φρουρά, συντελοῦσα τὸ ἐπ' αὐτὴν μὲ τὸν συνήθη ζῆλον καὶ πατριωτισμὸν εἰς τὸ νὰ περάνῃ ἀσφαλῶς καὶ ἡσύχως ἡ Συνέλευσις τὰς ἐθνικὰς ἐργασίας της.

Ἡ Συνέλευσις ἤκουσε μετ' εὐχαριστήσεως τὰς τῆς φρουρᾶς διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς γενομένας εἰλικρινεῖς ἐκφράσεις.

Ἐνταῦθα εἰς τῶν πληρεξουσίων Τριπόλεως παρετήρησεν, ὅτι διαφόρων αἰτήσεων ἀναγνωσθεισῶν παρημελήθη μέχρι τοῦδε ἡ πρὸ πολλοῦ γενομένη παρ' αὐτοῦ αἴτησις τοῦ νὰ γίνωσι δεκτοὶ καὶ ἄλλοι ἐκ τῆς ἐπαρχίας Τριπόλεως πληρεξούσιοι.

Ὁ Πρόεδρος ἀπήντησεν, ὅτι ἡ ἀναβολὴ αὕτη, προῆλθεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου αἰτησαμένου αὐτήν. Ἀλλ' ἤδη ἐπειδὴ θέλει νὰ εἰσαχθῇ εἰς συζήτησιν ἡ πρότασίς του θέλει γίνει τοῦτο κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπὴ ἐπέρανεν ἤδη τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις.

1) Ἂν θέλῃ νὰ ἀναγνωσθῇ τοῦτο εἰς αὐτήν.

2) Ἂν πρέπῃ νὰ τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ εἰς τοὺς πληρεξουσίους ἵνα προμελετήσωσιν αὐτό.

Ἡ Συνέλευσις εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἀπήντησεν ἀποφατικῶς νομίζουσα περιττὸν τὸ νὰ ἀναγνωσθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸ σχέδιον, εἰς δὲ τὸ δεύτερον καταφατικῶς καὶ ἀπεφάσισεν ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει πολλῶν πληρεξουσίων ἵνα γίνῃ διακοπὴ τῶν συνεδριάσεων μέχρι τῆς προσεχοῦς δευτέρας, ὥστε νὰ λάβωσι καιρὸν οἱ πληρεξούσιοι νὰ μελετήσωσι τὰ διάφορα τοῦ σχεδίου ἀντικείμενα.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ τυπωθῇ, διανεμηθῇ εἰς τοὺς πληρεξουσίους τὸ σχέδιον τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ συζητηθῇ προηγουμένως παρὰ τῆς Συνελεύσεως. Ἀφοῦ δὲ αὕτη μορφώσῃ ἰδίαν ἐπ' αὐτοῦ γνώμην, καὶ σχηματίσῃ κατ' αὐτὴν τὸ σχέδιον τοῦ Συντάγματος νὰ παρουσιάσῃ αὐτὸ εἰς τὸν Βασιλέα ὡς ἁπλοῦν σχέδιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Βασιλεὺς νὰ κάμῃ ὅσας ἤθελε κρίνει εὐλόγους παρατηρήσεις. Τὰ ἀντικείμενα ἐκεῖνα καὶ τὰ μέρη τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, ἐφ' ὧν ἤθελε κάμει παρατηρήσεις ὁ Βασιλεύς, νὰ συζητήσῃ ἐκ νέου ἡ Συνέλευσις, μέχρις οὗ ἐκ τῆς κοινῆς τῆς τε Συνελεύσεως καὶ τοῦ Βασιλέως συναινέσεως καὶ συμφωνίας νὰ τροκύψῃ τὸ ὁριστικὸν τῆς Ἑλλάδος Σύνταγμα.

Ἐπὶ τέλους ὁ Πρόεδρος ἀνέγνωσε ἐπιστολὴν τοῦ ὑπασπιστοῦ τῆς Α. Μ. δι' ἧς οὗτος ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Α. Μ. τοῦ νὰ μάθῃ, ἐὰν ἡ Συνέλευσις φρονῇ νὰ προσφέρῃ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους ἡμέραν τὰς εὐχάς της πρὸς αὐτὴν εἴτε δι' ὅλων τῶν μελῶν της εἴτε δι' ἐπιτροπῆς, καὶ παρεκάλεσε τὴν Συνέλευσιν νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τούτου.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε δι' ἐπιτροπῆς ἐξ εἴκοσι καὶ τεσσάρων μελῶν συγκειμένης, ἐκτὸς τῶν Προέδρων, τῶν δύο Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν δύο Γραμματέων, νὰ ἐκφράσῃ πρὸς τὴν Α. Μ. τὰς εὐχάς της, καὶ τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην ὅτι δύνανται νὰ παρακολουθήσωσιν ὅσοι τῶν ἄλλων πληρεξουσίων θέλουσι.

Τεθέντος δὲ κλήρου ἔλαχον οἱ ἑξῆς.

Ν. Πιεράκος	Ἐλ. Σχινᾶς
Γ. Πετρόπουλος	Ν. Μπότζαρης
Ι. Δαμιανὸς	Π. Ψάθης.
Γ. Νοταρᾶς	Ι. Ζαφειρης
Α. Παππᾶ Ἰωάννου	Τ. Τρικούπης
Α. Ἐγκολφόπουλος	Δ. Ν. Δρόσου.
Ι. Παζημάδης	Ι. Μακρυγιάννης
Γ. Πατριαρχέας	Κ. Ζωγράφος
Δ. Βουδούρης	Α. Κίτζος
Α. Κυριακίδης	Ε. Καραμπάτος
Γ. Κουντουριώτης	Δ. Καλλιφρουνᾶς
Α. Μόστρας	Π. Μπαρμπιτζιώτης

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν Συνεδρίασιν περὶ τὴν 3 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Α. ΔΘΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δρ. Ν. Δρόσου.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοχός.

Σήμερον τὴν 28 Δεκεμβρίου τοῦ 1843 ἔτους ἡμέρα τρίτη καὶ ὥρα 10 π. μ. παρουσιασθεὶς κατὰ πρῶτον ἤδη ὁ Ν. Κώστας Γαλῆς πληρεξούσιος Ἀγγράφων, ἔδωκεν ἐν πλήρει συνεδριάσει ἐνώπιον τοῦ Ἱερέως Κ. Α. Καλληνίκου Σταματιάδου καὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου τὸν ἑξῆς ὅρκον τοῦ πληρεξουσίου.

« Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος νὰ ἐκπληρώσω τὰ ἱερά τοῦ πληρεξουσίου ἔργα πιστῶς εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸν Συνταγματικὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνα, νὰ μὴ προβάλω μήτε νὰ ψηφίσω τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν πεποίθησίν μου, ἀλλὰ νὰ συντελέσω εὐσυνειδότως εἰς τὴν σύνταξιν τῶν θεμελιωδῶν θεσμῶν δι' ὧν θέλουσιν ἐξασφαλισθῆ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ τε ἔθνους μου καὶ τῆς Συνταγματικῆς Μοναρχίας. »

Συνεπάχθη τὸ παρὸν πρωτόκολλον ὑπογραφὲν παρὰ τοῦ ὡμόσαντος τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ ἱερέως.

Ὁ Ἱερεὺς	Ὁ ὡμόσας	Ὁ Πρόεδρος
Α. Καλλήνικος Σωτηριάδης	Κώστας Γαλῆς	Α. Μαυροκορδάτος.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΓ'.

Τῆς 3 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ 3 Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους τὴν 10 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν Κ. Κ. πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ὀνομαστικὴ ἐκφώνησις καὶ εὑρέθησαν παόντες μὲν διακόσιοι δέκα ἑξ, ἀπόντες δὲ δέκα ὀκτώ. Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα, ἐξαλειφθείσης ὁλοκλήρου περιόδου τινός, ἐγένοντο παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ ὑπεγράφησαν παρά τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν ὅτι προσενεγκοῦσα ἡ συγχαριτικὴ ἐπιτροπὴ τὰς εὐχὰς τῆς Συνελεύσεως εἰς τὴν Α. Μ. κατὰ τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους ἡμέραν, ὁ Βασιλεὺς ἀπήγγειλε τὴν ἑξῆς εὐχετικὴν ἀπάντησιν.

« Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰς εὐχὰς, τὰς ὁποίας μοὶ ἐκφράσετε ἐν ὀνόματι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, χαίρομαι νὰ ἴδω κατὰ τὴν σημερινὴν ἑορτὴν τοὺς πληρεξουσίους τοῦ Ἔθνους ἐνώπιόν μου, διότι μοὶ δίδει εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσω εἰς αὐτοὺς καὶ δι' αὐτῶν εἰς ὅλον τὸ Ἔθνος τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχάς μου, τῶν ὁποίων ἡ πρωτίστη εἶναι ἡ συνομολόγησις συνθήκης μεταξὺ ἡμῶν, ἐγγυουμένης τὴν εὐημερίαν τῆς Ἑλλάδος. »

Ἐρωτήσαντος ἀκολούθως τοῦ Προέδρου τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν θέλῃ νὰ προβῇ εἰς τὴν τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος συζήτησιν ἀμέσως, ἢ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς ἀναγνωσθείσης κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν ἐκθέσεως τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς τῶν 20 Δεκεμβρίου, αὕτη παρεδέχθη τὸ τελευταῖον, διότι ἐν αὐτῇ πρόκειται περὶ πληρεξουσίων, ἀπεκδεχομένων ἤδη τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως.

Ἀναγνωσθέντων ἀκολούθως 1) τοῦ πρώτου μέρους τῆς εἰρημένης ἐκθέσεως περὶ τοῦ τετάρτου πληρεξουσίου Γαστούνης, ἐνῷ ἡ ἐπιτροπὴ ἐκθέτει νὰ ῥιφθῇ κλῆρος μεταξὺ τῶν δύο παραπληρωματικῶν πληρεξουσίων Γαστούνης Ἰωάννου Ἀναγνωστοπούλου καὶ Αὐγερινοῦ Πετραλιᾶ, ὥστε ὁ λαχὼν νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐξαιρεθέντος πληρεξουσίου Κυρίου Ἀνδρέα Λόντου, 2) ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Προεδρίαν τῆς Συνελεύσεως τοῦ ἑνὸς τῶν παραπληρωματικῶν πληρεξουσίων Γαστούνης Κ. Αὐγ. Πετραλιᾶ, δι' ἧς παραιτεῖται ἕνεκα οἰκιακῶν ὑποθέσεων τοῦ δικαιώματος τῆς ἀναπληρώσεως, καὶ δίδει τὴν προτίμησιν τῷ ἑτέρῳ τῶν

πκραπληρωματικῶν, ἡ Συνέλευσις σκεφθεῖσα ἐπὶ τῶν ἐκθετομένων πκρὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἀναφορῶν λόγων, καὶ πκρατηρήσασα ὅτι ὁ παραιτούμενος Κύριος Αὐγερινὸς Πετραλιᾶς δὲν ἔλαβεν ἔτι μέρος εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως, πκρεδέχθη ἁπλῶς καὶ ἄνευ κλήρου ὡς τέτκρτον πληρεξούσιον Γαστούνης ἀντὶ τοῦ ἐξαιρεθέντος Κ. Α. Λόντου τὸν Κ. Ι. Ἀναγνωστόπουλον.

Ἐντεῦθεν ἀναγνωσθέντων 1) τοῦ Ϛ'. τῆς ἐκθέσεως μέρους, ἐνῷ γνωμοδοτεῖ ἡ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὡς δεύτερος πληρεξούσιος τῆς Σαλαμῖνος ἀντὶ τοῦ ἐξαιρεθέντος Κυρίου Σ. Τρικκαρύλλου ὁ ἀρτίως ἐκλεχθεὶς Ἀναγνώστης Παπανικολάου· 2) τοῦ γ'. μέρους δι' οὗ γνωμοδοτεῖ ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν πληρεξουσίων Μικρομάνης, Μεθώνης καὶ Νεοκάστρου, ἵνα γίνωσι δεκτοὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν οἱ ἀναπληρωματικοὶ πληρεξούσιοι Ἀλέξιος Καραμπάτος, Νικόλαος Οἰκονομίδης καὶ Ε. Παππασταθόπουλος, ἀντὶ τῶν ἐξαιρεθέντων Μελᾶ, Κλονάρη καὶ Φιλήμονος· 3) τοῦ έ. μέρους, ἐνῷ ἐκθέτει ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι παρεδέχθη κατὰ πλειονοψηφίαν ὡς πληρεξούσιον Μεγαρίδος, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Κ. Α. Μεταξᾶ τὸν Κ. Γεώργιον Οἰκονόμου.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὰς τρεῖς ταύτας τῆς ἐπιτροπῆς ἀποράσεις.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι νῦν ἔπεται ἡ τοῦ πληρεξουσίου Τριπόλεως πρότασις, ἵνα γίνωσι δεκτοὶ ἕνεκα τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἄλλοι δύο πληρεξούσιοι τῆς ἐπαρχίας Τριπόλεως.

Ὁ προτείνας πληρεξούσιος ἐξέθηκεν, ὅτι ἡ ἐπαρχία τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύει ἕνεκα τοῦ πληθυσμοῦ της, καὶ ἄλλοτε εἰς τὴν ἐν Τροιζῆνι Συνέλευσιν ἠτήσατο, ἵνα γίνωσι δεκτοὶ πλείονες πληρεξούσιοι· ἀλλ' ἡ τῆς Τροιζῆνος Συνέλευσις διὰ τὸ κατεπεῖγον τῶν τότε πραγμάτων δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀποφασίσῃ τι περὶ τούτου, καὶ παρέπεμψεν αὐτὸ εἰς τὰς Βουλάς, αἵτινες οὐδὲν πλέον δὲν εὑρέθησαν ἐν καιρῷ νὰ ἀποφασίσωσι· τὴν συναίσθησιν ταύτην τοῦ ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ δικαιώματος εἰς πλείονας πληρεξουσίους ἔχουσα καὶ ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν τῆς παρούσης Συνελεύσεως ἐξελέξατο ἀντὶ δύο, τέσσαρας πληρεξουσίους. Ἡ ἐξεταστικὴ τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων ἐπιτροπὴ, συναισθανομένη τὸ δίκαιον τῆς ἐπαρχίας ταύτης δὲν ἐδίσταζε νὰ συστήσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὴν αἴτησίν της τοῦ νὰ γίνωσι δεκτοὶ τέσσαρες ἀντὶ δύο ἂν ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ὑπερβαίνῃ τῷ ὄντι τὰς 25 χιλιάδας· ὅτι ὁ πληθυσμός της, ἐπρόσθεσεν, εἶναι μεῖζων οὐ μόνον τῶν 25 χιλιάδων ἀλλὰ καὶ τῶν 30 εἶναι βέβαιον· ὅθεν δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι ἡ Συνέλευσις θέλει ἀκούσει μετ' εὐμενείας τὴν τῆς ἐπαρχίας του αἴτησιν,

καὶ θέλει ἀποφασίσει τὴν παραδοχὴν καὶ τῶν δύο ἄλλων πληρεξουσίων ταύτης. Τινὲς τῶν μελῶν τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς παρετήρησαν, ὅτι ἂν ἡ ἐπιτροπὴ ἐγνώριζε τὸν πληθυσμὸν τῆς ἐπαρχίας Τριπόλεως, ὅτι ὑπερβαίνει τὰς 25 χιλιάδας, ἤθελε παραδεχθῇ τοὺς τέσσαρας πληρεξουσίους, ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἦτο βεβαία εἰς τοῦτο, ἀνέθηκε τὴν ἀπόφασιν εἰς τὴν Συνέλευσιν συστήσασα δεόντως αὐτήν· ἐπομένως ἂν ἐγνωσμένως ὁ πληθυσμὸς ἦναι ἀνώτερος τῶν 25 χιλιάδων δὲν πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ διστάσῃ νὰ παραδεχθῇ καὶ τοὺς ἄλλους δύο.

Ἀντεπαρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι καὶ τὸ Λοιδωρίκι καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἐπαρχίαι τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἔχουσιν ὡς ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἔκαμον χρῆσιν αὐτοῦ, ἐμμένοντες εἰς τὰ γενόμενα. Ἅμα ὅμως δοθῇ τὸ δικαίωμα αὐτὸ εἰς τὴν περὶ ἧς πρόκειται ἐπαρχίαν, οὐχ ἧττον τότε θέλουσι ζητήσει καὶ ἐκεῖναι αὐτὸ τοῦτο τὸ δικαίωμα. Ἂν ἡ ἐπαρχία τῆς Τριπόλεως, ἐπρόσθεσαν ἄλλοι, εἶχε βεβαίαν συναίσθησιν τοῦ πράγματος, ἔπρεπε νὰ ἐκλέξῃ τοὺς τέσσαρας πληρεξουσίους ὁριστικῶς, ὃν τρόπον ἔκαμον καὶ αἱ Ἀθῆναι καὶ Πάτραι, μὴ ποιήσασα δὲ τοῦτο, δὲν δικαιοῦται ἤδη νὰ ἀξιοῖ αὐτό.

Ὁ προτείνας καὶ ἄλλοι τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν, ὅτι ἔπραξε καὶ ἡ ἐπαρχία Τριπόλεως ὅ,τι καὶ αἱ Ἀθῆναι καὶ Πάτραι, ὅτι ὅσαι τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου εἶναι μὲν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς Τριπόλεως κατηγορίαν δὲν ἐδείχθησαν δὲ ἐξίσου αὐτῇ ἐπιμελεῖς εἰς τὸ νὰ κάμωσι χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τοῦ πληθυσμοῦ, δὲν δικαιοῦνται σήμερον νὰ ζητήσωσι τοῦτο, οὔτε εἶναι δίκαιον ἕνεκα τούτων νὰ στερηθῇ τοῦ δικαιώματος καὶ ἡ περὶ ἧς πρόκειται ἐπαρχία· ἐπομένως ἐπανέλαβον νὰ γίνωσι δεκτοὶ καὶ οἱ δύο ἄλλοι πληρεξούσιοι Τριπόλεως.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἐζητήθη νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα, τεθέντος δὲ τοῦτο οὕτω, « εἶναι δεκτοὶ καὶ οἱ δύο ἄλλοι πληρεξούσιοι Τριπόλεως ἢ ὄχι; » ἐλύθη καταφατικῶς διὰ ψήφων 115 πρὸς 77.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ γίνωσι δεκτοὶ καὶ οἱ δύο ἄλλοι πληρεξούσιοι τῆς ἐπαρχίας Τριπόλεως.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ὅτι ἄρχεται ἤδη ἡ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος συζήτησις, ἥτις θέλει γίνει ἄρθρον πρὸς ἄρθρον, ἀναγινωσκομένου ἑκάστου αὐτῶν κατὰ τάξιν ὑφ' ἑνὸς τῶν γραμματέων.

Ὁ πληρεξούσιος τῶν Ἠπειρωτῶν Κύριος Μελᾶς, ἐπρόσθεσεν,

θέλει ἐκθέσει ὡς εἰσηγητὴς τὸ σύνολον τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὴν πορείαν, τὴν ὁποίαν αὕτη ἐβάδισεν ἐπὶ τοῦ ἔργου της.

Ὁ εἰσηγητὴς λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε, ἡ Συνέλευσις θέλει κρίνει ἀξίαν συγγνώμης τὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν βραδείαν της πορείαν, διότι τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπετράπη αὐτῇ ὑπὸ δυσχερὲς καὶ λίαν σπουδαῖον. Ἡ ἐπιτροπὴ αἰσθανομένη, ὅτι ἐκ τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡ εὐδαιμονία καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς, ἐπροσπάθησε διὰ συντόνου καὶ ἐπιμελοῦς σκέψεως νὰ κατασκευάσῃ αὐτὸ ὅσον οἷον τε τέλειον, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν τῆς Ἑλλάδος κατάστασιν, εἰς τὰ προγενέστερα Συντάγματά της καὶ εἰς τὰ Συντάγματα τῶν εὐνομουμένων Ἐθνῶν, ὅπου ἐκαρποφόρησεν ὡραίους καρποὺς τὸ ἀειθαλὲς δένδρον τῆς ἐλευθερίας· ἔκρινεν ἐν πρώτοις καθῆκον αὐτῆς νὰ κηρύξῃ ὃν τρόπον καὶ αἱ προηγούμεναι Συνελεύσεις, ὅτι ἐμμένομεν μὲν πιστοὶ εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων μας εἰς ἣν ὀφείλομεν τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν, καὶ ἐξ ἧς ἀπεκδεχόμεθα πᾶν ἀγαθὸν εἰς τὸ μέλλον. Ἀνεχόμεθα δὲ πᾶσαν θρησκείαν καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι καθ' ὁμοίαν τρόπον τῶν εὐνομουμένων καὶ εὐγενῶν τοῦ κόσμου ἐθνῶν.

Μεταβᾶσα ἔπειτα εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον ἐκήρυξεν ἴσους πρὸς ἀλλήλους τοὺς Ἕλληνας ἐξαλείψασα ὁλοτελῶς πᾶσαν ἰδέαν διακρίσεως εὐγενείας, ἢ ὀλιγαρχίας καὶ μὴ ἀφήσασα ἄλλην διάκρισιν, εἰμὴ τὴν προκύπτουσαν ἐκ τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς· ὑπέδειξεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν νομοθέτην, ὅτι οἱ περὶ φορολογίας νόμοι πρέπει νὰ ἦναι δίκαιοι καὶ νὰ μὴ βαρύνωσι τὸν πένητα ἴσον τῷ πλουσίῳ. Καθιέρωσε τὴν ἀσφάλειαν τῆς οἰκείας, τῆς ἐξίσου τῷ πλουσίῳ. Καθιέρωσε τὴν ἀσφάλειαν τῆς οἰκείας, τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῶν λοιπῶν ἀποκηρύξασα τὰς βασάνους καὶ τὴν σωματεμπορίαν. Καθιέρωσε τὴν ἐλευθεροτυπίαν, τὸ παλλάδιον τοῦτο τῶν ἐθνικῶν ἐλευθεριῶν, καταργήσασα πᾶσαν λογοκρισίαν καὶ πᾶν κώλυμα περὶ τὸ τοῦ δημοσιογράφου ἔργον, ὑποβαλοῦσα τὰ πλημμελήματα τούτου εἰς ὁρκωτοὺς κριτὰς, καὶ συστήσασα ἐπὶ τέλους τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ περὶ τύπου Νόμου. Ἀκολούθως διεχώρισε τὴν ἐκτελεστικὴν, νομοθετικὴν, καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν ἀπ' ἀλλήλων, καθιερώσασα οὕτω τὴν ἀναγκαιοτάτην ταύτην διὰ τὴν τύχην τῶν ἐθνῶν διάκρισιν· ἐπαρουσιάσθη ἔπειτα τὸ τῆς μιᾶς Βουλῆς ζήτημα καὶ ἀπεκρούσθη σχεδὸν ὁμοφώνως, διότι ἐπιτραπεῖσα συγκεκραμένον πολίτευμα, οὐχὶ δὲ δημοκρατικὸν νὰ συντάξῃ, ἐνόμισεν, ὅτι δὲν ἐδύνατο οὔτε λόγον νὰ κάμῃ περὶ συστήματος, τὸ ὁποῖον οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν τῶν Ἀμερικανῶν δημοκρατίαν δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τῆς πρωτολογίας, τὸ

ὁποῖον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν μόλις πρὸ δεκατριῶν ἐτῶν εἰσήχθη καὶ νομίζεται ἐπικίνδυνον εἰς νεαρὰ πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἔθνη, παρεδέχθη ἡ ἐπιτροπὴ εἴς τε τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν. Διέγραψεν ἔπειτα τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα τοῦ Βασιλέως κηρύξασα ἀπαραβίαστον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ὑπευθύνους τοὺς Ὑπουργούς. Διὰ νὰ ἦναι δὲ αἰωνίως τὸ ἔθνος ἀπηλλαγμένον τῶν ἐμφυλίων κλονισμῶν καὶ τῶν δεινῶν τῆς ἀναρχίας ἐνόμισε καὶ περὶ τῆς διαδοχῆς ὡς καὶ περὶ τῆς τοῦ Διαδόχου θρησκείας νὰ πραγματευθῇ. Καθιέρωσεν εἰς τὰς περὶ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας διατάξεις τὴν δημοσιότητα, τὴν αὐτοδικαίως συγκάλεσιν τῶν Βουλῶν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ψήφου, καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν τοὺς φόρους καὶ πάντα ὅσα βαρύνουσι τὸν λαὸν, διδοῦσα τὴν πρώτην τῶν φόρων ψῆφισιν εἰς τὴν Βουλήν. Περιέστειλεν εἰς ὅρια στενώτερα παρὰ ἄλλοτε τὰ τοῦ Βουλευτοῦ προσόντα διὰ γνωστὰ τοῖς πᾶσιν αἴτια. Τὴν Γερουσίαν ἐνόμισεν ὡς ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ σώματος ἐκτὸς τῶν λόγων τῆς θεωρίας λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν οὐ μόνον τῶν εὐνομουμένων ἐθνῶν τὰ πολιτεύματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, οἵτινες χρησιμεύσαντες ὡς διδάσκαλοι εἰς ὅλον τὸν κόσμον, εἰς ἡμᾶς κατὰ μείζονα λόγον πρέπει νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς τοιοῦτοι. Ἔθεσε δὲ καὶ εἰς ταύτην προσόντα, ἐφ' ὧν ἐπικαλεῖται τὴν σύντονον προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως. Ἡ πρὸς τὴν Γερουσίαν ὅμως διαφοροι γνώσεις αὐτῆς παρουσιάζονται, οἷον ἐκλεκτικῆς, λαοπροβλήτου, βουλῆπροβλήτου, ἐκλεγομένης ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τὰ λοιπά. Ποία τούτων ἐγγυᾶται μᾶλλον τὴν μονιμότητα τῆς Συνταγματικῆς Μοναρχίας καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Γερουσιαστοῦ; ποία ἁρμόζει κάλλιον εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ; ποία δύναται νὰ χρησιμεύσῃ μᾶλλον ὡς προμαχὼν τῆς τε τυραννίας καὶ τῆς ὀχλοκρατίας; τὴν ὁριστικὴν ταύτην λύσιν ἐνόμισεν ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν παραιτέρω πεῖραν, παραδεχθεῖσα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἕνα ἐκλεγθῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἐπὶ δεκαετίαν. Ἡς πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς ἐχορήγησεν εἰς μὲν τὴν Βουλὴν τὸ δικαίωμα τοῦ κατηγορεῖν αὐτούς, εἰς δὲ τὴν Γερουσίαν τὸ τοῦ δικάζειν καὶ ἐσύστησε τὴν σύνταξιν εἰδικοῦ ἐπὶ τούτου νόμου καὶ διαδικασίας· θέσασα ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅρους τινὰς εὐθύνης, μήποτε ἡ εἰρημένη σύνταξις ἤθελε γίνει βραδέως. Καθιερώθη τὸ ἀμετακίνητον τῶν δικαστῶν, κατηργήθησαν τὰ ἔκτακτα δικαστήρια, ἀναγνωρίσθησαν τὰ ὁρκωτὰ, ἐκηρύχθη ὡς ἰδιωκτησία ἀναφαίρετος εἰς τὸν στρατιώτην ὁ βαθμὸς, ἀπονεμηθείσης οὕτω δικαιοσύνης εἰς τὸν ἔνδοξον στρατὸν καὶ ἀπεκλείσθη πᾶς ξένος στρατός. Ἀπέρασε τέλος τὸ ἔργον της ἡ ἐπιτροπὴ συστήσασα

εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἐξουσίαν τὴν βελτίωσιν τῶν περὶ τὴν ἐκκλησίαν, τὴν διανομὴν τῆς ἐθνικῆς γῆς καὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν χρεῶν τὴν ἀπόσβεσιν, τὸ περὶ τοῦ τύπου, τὴν βελτίωσιν τοῦ φορολογικοῦ συστήματος καὶ τὴν ἁπλοποίησιν τῆς ὑπηρεσίας· τὸ περὶ ἀρμοδίων δικαστηρίων διὰ τὰς πειρατείας καὶ ναυταπάτας, τὸν ὀργανισμὸν ἐθνοφυλακῆς, τὴν στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν νομοθεσίαν, τὴν ἐμψύχωσιν τῆς γεωργίας βιομηχανίας καὶ ἐμπορίας καὶ τὸ περὶ συντάξεων τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων. Τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς, τὸ ὁποῖον κατεσκεύασεν ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν εἰκόνα τῆς Πατρίδος καὶ κατεχομένη ἀδιαλείπτως ὑπ' αὐτῆς, τοῦτο ἤδη ἀνατίθησιν ἡ ἐπιτροπὴ εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν πληρεξουσίων. Ἀκολούθως ἀναγνωσθέντος τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ σχεδίου εἰς τῶν πληρεξουσίων πρῶτος ἔχων τὸν λόγον ἠγόρευσεν ὧδε· τέσσαρες ἤδη μῆνες παρῆλθον, εἶπεν, ἀφ' ὅτου ὤμοσε νὰ ἦναι πιστὸς εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν Συνταγματικὸν Θρόνον, τὸν δὲ ὅρκον τοῦτον ἐπανέλαβε τὴν 8 Νοεμβρίου· ὅθεν τὴν φωνὴν αὐτῶν αἰσθανόμενος ἐντὸς αὐτοῦ ὡς φωνὴν τοῦ Θεοῦ, καθ' ὃ φωνὴν τῆς ἀληθείας θέλει ὁμιλήσει ἐπὶ τοῦ προκειμένου μὲ ἁπλότητα πρὸς ἀγωνιστὰς καὶ υἱοὺς ἀγωνιστῶν, πρὸς ὀρθοδόξους τέκνα ὀρθοδόξων καὶ ἀπογόνους ἐκείνων, οἵτινες πρῶτοι ἐνεστερνίσθησαν τὸν χριστιανισμόν. Ἐν κεφαλίδι τοῦ Συντάγματος ἐτέθη τὸ περὶ θρησκείας ἄρθρον καὶ ἄλλοτε καὶ ἤδη πλατύτερα παράποτε, διότι ἠσθάνθησαν ὅτι οὔτε πολιτεία, οὔτε ἤθη ἱδρύονται παραμελουμένης τῆς θρησκείας. Ποία ἡ περὶ ἧς πράκειται θρησκεία; διὰ βραχέων θέλω διέλθει τὰ περὶ αὐτῆς· τὴν θρησκείαν ταύτην ἐκήρυξαν οἱ ἀπόστολοι, καὶ παρεδέχθησαν οἱ λαοί, εὑρίσκοντες εἰς αὐτὴν τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν των καὶ τὴν ἐν συνοχαῖς καὶ θλίψεσι παραμυθίαν· ἔθνη ἀλλόφυλα, χείμαρροι ἀνομίας ἀπῆλθον, καὶ κατεπόντησαν τὸν ἐκλεκτὸν λαόν, ἀλλ' οὗτος πάλιν ἀνεφάνη διὰ τῆς θρησκείας σῶος καὶ ἀσινής· τοιαύτη ἦτον ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐξ ἐκείνης δὲ τῆς ἐποχῆς μέχρις ἐπ' ἐσχάτων διδάσκαλοι ὑπῆρξαν οἱ τίμιοι ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, ἐν γένει ὁ ἱερὸς κλῆρος· ἐλκυόμενοι ἐκ τῆς μάστιγος τῆς Τουρκικῆς δυναστείας οἱ Ἕλληνες κατέφευγον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καθὼς τὰ πτεινὰ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα διασκορπισθέντα ὑπὸ βιαίας ἀνέμου πνοῆς καταφεύγωσιν εἰς τὰ ἄσυλα ἐρειπίων. Εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐδιδάσκοντο οἱ Ἕλληνες κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐβουλεύοντο, εἰς τὰς ἐκκλησίας εὕρισκον τὴν παραμυθείαν, ὅμοια τοῖς προγόνοις αὐτῶν, παρ' οἷς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐχρησίμευεν ἡ τῶν Ἀμφικτυόνων Σύνοδος, ἡ τῶν

Ἰώνων καὶ λοιπῶν. Ἦλθεν ὁ Ἑλληνικὸς ἀγών, ἠκούσθη ἀμέσως τὸ σύνθημα « μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ ὑπὲρ Πατρίδος » καὶ ὁ τίμιος κλῆρος ἄλλοτε μὲν μὲ εὐχὰς καὶ δεήσεις, ἄλλοτε δὲ αὐτοὶ οὗτοι προκυνδυνεύοντες ἐνεθάρρυναν τὸν λαὸν εἰς τὴν ἄνισον πάλην καὶ ἀναπληροῦντες διὰ τῆς πεποιθήσεως τῆς θρησκείας τὴν σμικρότητα τῶν δυνάμεων ἀνέδειξαν αὐτὸν κατά τε τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον. Ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῆς ἐπαναστάσεως ἦτον ἀδύνατον νὰ βελτιωθῇ ἡ τῆς ἐκκλησίας κατάστασις, τοὐλάχιστον κατὰ τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῆς σχέσεις, ἐπὶ δὲ τῶν μετὰ ταῦτα Κυβερνήσεων νὰ κατορθώσῃ ἐπίσης νὰ γίνῃ διόρθωσίς τις. Διάφοροι κατὰ καιροὺς ἀρχιερεῖς ἐν ἀρχαῖς τελοῦντες ἀνεγνώρισαν μὲν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ῥυθμισθῶσιν αἱ ἐξωτερικαὶ τῆς ἐκκλησίας σχέσεις, καὶ ἐξέφρασαν αὐτὴν δι' ἐπιστολῶν καὶ ἐγγράφων, ἀλλὰ διὰ τὰς περιστάσεις δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐπιφέρωσι θεραπείαν, καὶ οὕτω παρεπέμπετο τὸ πρᾶγμα ἐξ ἐποχῆς εἰς ἐποχήν (ἐνταῦθα ἀνέγνωσε διάφορα ἔγγραφα, τὰ ὁμοῖα βλέπομεν καὶ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Ἄστρει Συνελεύσεως καὶ τῶν ἐν Ἐρμιόνῃ (ἀνέγνωσε τὰ τεμάχια τῶν πρακτικῶν). Ἦλθεν ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, ἀνὴρ εὐσεβὴς καὶ πράττων τὰ τοῦ χριστιανοῦ ἔργῳ καὶ λόγῳ, καὶ οὐ μόνον περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς ἐκκλησίας ἐρρύτισε διορίσας ἀρχιερεῖς εἰς τὰς σχολαζούσας ἐπαρχίας, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῆς σχέσεων. Ἐκάλεσεν ἕνα τῶν ἀρχιερέων, καὶ ἐξέφρασεν αὐτῷ, ὅτι θεωρεῖ λίαν ἀναγκαῖον τὸ νὰ διοργανισθῇ ἀνεξαρτήτως ἡ ἐκκλησία καὶ νὰ σταλῇ ἐπιτροπὴ εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας. Ἦλθεν ἔπειτα ἡ Ἀντιβασιλεία, ἥτις συστήσασα ἐπιτροπὴν διὰ νὰ κανονίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ἐκάλεσεν ὅλους τοὺς ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀρχιερεῖς εἴτε ἔχοντας ἐπισκοπὰς εἴτε μή, διὰ νὰ ἀναγνωρίσωσι τῆς ἐπιτροπῆς τὰς πράξεις. Συνῆλθον οἱ ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ συζητήσωσι πάντες ὁμοῦ τὰ τῆς ἐπιτροπῆς σχέδια, ἀλλὰ μεμερισμένοι καθ' ἕκαστα ἀνεγνώρισαν τὰ γενόμενα ἐκ τῶν τότε περιστατικῶν φερόμενοι· οὕτως ἐγένετο ἡ ἀνεξαρτησία τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Συνόδου ἡ σύστασις (ἀνέγνωσε πρακτικὰ συνομιλίας Γραμματείας Ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἀρχιερέων). Εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἐτέθη ἵνα δηλωθῇ ἡ σύστασις τῆς Συνόδου εἰς τὰς ὁμοδόξους ἐκκλησίας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔγειναν, ἐνῷ ἔπρεπε, διὰ νὰ γίνῃ αὐτοκέφαλος ἐκκλησία νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς τοιαύτη παρὰ τῆς ἐκκλησίας μεθ' ἧς προηγουμένως ἦτον ἡνωμένη· ἐντεῦθεν ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλη ἐκκλησία ἐταράχθη, νομίζουσα ὅτι ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ ἡ

ἀναγνώρισις, ἐλέχθη ἔπειτα ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐζήτησε διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας της τὴν ἀναγνώρισιν, καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου ἔπεταν καὶ ὁ Πατριάρχης Κωνστάντιος, ἄλλοι δὲ ἄλλως λέγουσιν· ὁ μακαρίτης Κύριλλος (Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου) ἔπεμψεν ἐπίσημον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πατριάρχην περὶ τούτου, ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ αὐτοῦ ἐπεστράφη ἄπρακτος. Καθεὶς, ἐπρόσθεσεν, γνωρίζει τὴν κατάστασιν εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ κανονικὴ τῆς ἐκκλησίας θεσμοθεσία καὶ τὰ ἤθη τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν τοιαύτην ἀμέλειαν. Πολλαὶ αἰτήσεις περὶ διαφόρων ἀντικειμένων θρησκευτικῶν ὑπάρχουσιν ἐπαρχιακῶν καὶ δημοτικῶν συμβουλίων, κοινοτήτων τῆς Ἑλλάδος, ἂν καὶ εἴχομεν ἐλευθέρους θεσμοὺς ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν παραμέλησιν τῆς θρησκείας ἐπολυπλασιάσθησαν τὰ κακουργήματα καὶ ἡ ἀνομία καὶ πᾶν εἶδος κακίας ἐβάδισαν μὲ κεφαλὴν ἀγέρωχον ἐπὶ τῆς κοινωνίας τῆς Ἑλλάδος. Πρέπει λοιπὸν περὶ τῆς διορθώσεως τούτων νὰ προνοήσωσιν οἱ πληρεξούσιοι. Διὰ τοῦτο, εἶπεν, ἐνόμισε καλὸν νὰ προτείνῃ τὴν ἑξῆς τροποποίησιν.

Τροποποίησις εἰς τὸ περὶ θρησκείας κεφάλαιον τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος.

Ἄρθρ. 1. Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει ἡ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ, καὶ ἀπολαμβάνει τὴν παρὰ τῶν νόμων ὑπεράσπισιν, ἀπαγορευμένων τοῦ προσηλυτισμοῦ, ἢ ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Ἄρθρ. 2. Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὑπάρχει δογματικῶς μὲν καὶ κανονικῶς ἀναποσπάστως γνωμένη μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης ἐκκλησίας καὶ μετὰ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, πολιτικῶς δὲ εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ διοικεῖται κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις ὑπὸ Συνόδου ἀρχιερέων, τοῦ μὲν προέδρου αὐτῆς ἐκλεγομένου ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τοῦ Κράτους καὶ ἐγκρινομένου ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τῶν δὲ συνεδρευόντων μελῶν, καλουμένων κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης.

Ἄρθρ. 3. Ὁ Βασιλεὺς ὑπάρχει καὶ γνωρίζεται προστάτης καὶ ὑπερασπιστὴς τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς· ἐφορᾷ δὲ καὶ διατάσσει διὰ τῆς Συνόδου κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τῆς ἐκκλησίας περὶ πάντων, ὅσα δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς, καὶ λαμβάνει πᾶσαν πληροφορίαν περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων παρὰ τῆς Συνόδου,

Ἄρθρ. 4. Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος αἱ ἐπισκοπαὶ θέλουσιν

εἶναι τουλάχιστον εἴκοσι ἕξ, καὶ θέλει ὁρισθῇ ὁ πόρος τῶν τε ἐπισκόπων καὶ τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, ἐνοριακῶν τῶν ἑνοριακῶν ἐκκλησιῶν.

Ἄρθρ. 5. Θέλουσι συσταθῇ ἐκκλησιαστικὰ σχολεῖα πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ κλήρου, τιθεμένων αὐτῶν τε καὶ τῶν ὑπαρχόντων, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς Συνόδου καὶ τῶν κατὰ τόπον ἐπισκόπων.

Ἄρθρ. 6. Θέλει ληφθῇ πρόνοια περὶ διατηρήσεως καὶ στερεώσεως τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, περὶ ἐξασφαλίσεως τῆς περιουσίας τῶν διαλελυμένων, ὡς καὶ τῶν ἐπισκοπῶν καὶ ἐκκλησιῶν, καὶ θέλει συσταθῇ ταμεῖον ἐκκλησιαστικὸν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκκλησίας.

Ἄρθρ. 7. Θέλουσιν ὁρισθῇ κανονικώτερον αἱ μεταξὺ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἐκκλησίας σχέσεις, καὶ σημειωθῇ ἀκριβῶς αἱ περιστάσεις, καθ' ἃς οἱ κληρικοὶ θέλουσιν ἐνάγεσθαι εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, ἢ προσάγεσθαι εἰς μαρτυρίαν.

Ἄρθρ. 8. Ὁ κλῆρος κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, δὲν ἐμπλέκεται εἰς τὰ πολιτικὰ, οὐδὲ ὑποφορεῖ εἰς ἀρχαιρεσίας, οὐδὲ ὁρκοδοτεῖ.

Ἄρθρ. 9. Ἡ Κυβέρνησις θέλει προνοήσει ὅσον τάχιστα, τῇ κοινῇ συσκέψει τῶν προεστώτων τῆς ἐκκλησίας, νὰ διευθετήσῃ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις αὐτῆς, καθ' ὃ ἐκκλησίας αὐτοκεφάλου.

Ἀναπτύσσων δὲ κατ' ἄρθρον τὴν προταθεῖσαν τροποποίησιν ἐπέφερε τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου α. ἄλλης ἐπεμβάσεως) ἐννοεῖ τὰ ἐκδοθέντα τῆς ἑτεροδιδασκαλίας βιβλία, τὰς τελέσεις γάμων παρὰ ἑτεροδόξων ἱερέων, τῶν Ἀρχιερέων ἀπαγορευόντων τὸν γάμον κτλ.

Ἐπὶ τοῦ β'. κανονικῶς) τοῦτο δὲν σημαίνει Κράτος ἐν Κράτει οὔτε ὅτι ὁ σκοπὸς τούτου εἶναι τὸ νὰ ὑποταχθῇ ἡ πολιτικὴ ἐξουσία εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὡς τινὲς ἐνόμισαν, ἀλλ' ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία ἔχει κανονικὴν ἑνότητα μετὰ τῶν ἄλλων ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, ἔχει τοὺς αὐτοὺς κανόνας ὡς ὁδηγοὺς εἰς τὰ τῆς θρησκείας.

Ἐπὶ τοῦ δ'. εἰκοσιἕξ) τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐνόμισεν ἀποχρῶντα, ἀποβλέπων εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπαρχιῶν. ἀνέφερε δὲ καὶ περὶ πόρου, διότι πᾶς τις γνωρίζει τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν εἰς ἣν περιέστη ὁ κλῆρος.

Ἐπὶ τοῦ ε. Σχολεῖα) Ταῦτα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν τοῦ κλήρου ἐκπαίδευσιν, ἵνα μὴ ἀναμεμιγμένοι μετὰ τῶν ἄλλων φοιτῶσιν εἰς τὰ κοινὰ διδασκαλεῖα οἱ κληρικοὶ καταγελώμενοι οὕτως ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν των· ἐκ παίδων πρέπει νὰ λαμβάνωνται,

οἱ προωρισμένοι εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν καὶ ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἀγωγὴ αὐτῶν νὰ ἐπιτηρῶνται ἰδιαζόντως ὑπὸ αὐτῆς τῆς Συνόδου, ὃν τρόπον καὶ τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον καὶ τ' ἄλλα σχολεῖα ἐπιτηρῶνται παρὰ τῶν ἁρμοδίων Γραμματειῶν.

Ἐπὶ τοῦ ς'. Μοναστηρίων) πᾶς τις γνωρίζει τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν κατήντησαν τὰ μοναστήρια· ὅθεν εἶναι καλὸν νὰ τακτοποιθῶσι τὰ σωζόμενα καὶ ἡ τῶν διαλελυμένων περιουσία νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τοῦ ζ'.) Πολλοὶ λέγουσι, δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ ἡ πολιτικὴ ἀρχὴ ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς, ἀλλὰ νὰ ῥυθμισθῇ καὶ ἡ ἐκκλησία ἡμῶν ὡς ἡ τῆς Ῥωσσίας. Ἀλλ' ἡμεῖς περιπλέον δὲν ζητοῦμεν, εἶπεν, αἱ σχέσεις μεταξὺ πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἐγένετο, ἀφ' ὅτου οἱ αὐτοκράτορες ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν· ὁ Λέων συνέλεξε τὰ διάφορα νομοθετήματα εἰς τὰ Βασιλικά. Οἱ αὐτοκράτορες ἂν καὶ ζηλότυποι καὶ αὐτοὶ τῆς ἐξουσίας, δὲν ἐνόμιζον ὅμως, ὅτι περιορίζεται ἡ ἐξουσία των ἐκ τῆς σχέσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς πρὸς τὴν πολιτικήν· ἐπὶ Κωνσταντίνου συνέστη ἡ πρώτη Σύνοδος, καὶ μετὰ ταῦτα ἀκολούθως καὶ ἄλλαι ἐπὶ τῶν ἄλλων αὐτοκρατόρων ἐγίνοντο, καὶ πάντοτε οἱ μὲν Σύνοδοι ἀπεφαίνοντο τὰς σκέψεις των, οἱ δὲ αὐτοκράτορες ἐπεκύρωσαν τὰς ἐκείνων ἀποφάσεις.

Ἡμεῖς οὐδὲν πλέον τούτων δὲν ζητοῦμεν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, καὶ τὸ τριτημόριον τούτων ἀρκεῖ ἡμῶν· τὸ τρίτον μέρος τῶν ἐν τοῖς Βασιλικοῖς περιεχομένων μᾶς ἀρκεῖ. Παρασιωπῶν δὲ τὸ μέρος τῆς συλλογῆς, ὅπου ἡ πολιτικὴ ἐξουσία παραδίδεται τῇ ἐκκλησιαστικῇ, ἐπιθυμῶ νὰ ἀναγνωρισθῶσιν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες καὶ ἡ ἀνωτάτη ἐποπτεία νὰ δοθῇ εἰς τὸν Βασιλέα.

Ἐπὶ τοῦ η'.) Ἡ πολυαρχία βεβαίως φέρει καὶ τὴν ἐπιορκίαν, ἀρκεῖ τῷ ἱερεῖ νὰ ὁμολογῇ τι ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου διὰ νὰ παράσχῃ ἀποχρώσαν πίστιν.

Ἐπὶ τοῦ θ'.) Ποτὲ δὲν ἀνεδείχθη ἀνεξάρτητος ἐκκλησία χωρὶς ἡ ἀνεξαρτησία αὐτῆς νὰ ἀναγνωρισθῇ παρ' ἐκείνης μεθ' ἧς ἦτον ἡνωμένη· τοῦτο ἔγινεν εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἰβηρίας ὅτε ἐγένοντο αὐτοκέφαλοι. Ἡ Ῥωσσία μεταξὺ τοῦ 8 καὶ 9 αἰῶνος ἐδέχθη τὸν χριστιανισμὸν καὶ ἡ ἐκκλησία αὐτῆς ἐτέλεσεν ὑπὸ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ 900 ἔτους μέχρι τοῦ 1588 λαμβάνουσα ἐκεῖθεν τοὺς ἀρχιερεῖς της. Κατὰ δὲ τὸ 1588 ἐπὶ Θεοδοσίου Ἰωαννίδου ἐκηρύχθη αὐτοκέφαλος, καὶ δὲν ἀνεγνωρίσθη ὡς τοιαύτη παρά τε τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως παρόντος τότε αὐτόσε, καὶ παρὰ συνόδου συγκληθείσης παρὰ τοῦ Πατριάρχου εἰς Κωνσταντινούπολιν. Κατὰ

δὲ τὸ 1720 ἔτος ἐπὶ μεγάλου Πέτρου δοθείσης τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς τῆς ἐκκλησίας εἰς Σύνοδον, ἠγγέλθη τοῦτο εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν μετ' ἐπικλήσεως τῶν εὐχῶν αὐτῆς· ὅθεν καὶ ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ διστάσωμεν νὰ ζητήσωμεν τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐκκλησίας παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ταῦτα εἰς τροποποίησιν τοῦ Α'. κεφαλαίου τοῦ σχεδίου, ἀπόκειται δὲ εἰς τοὺς πληρεξουσίους ν' ἀποφασίσωσι περὶ τῆς παραδοχῆς αὐτῶν. Γεννώμεθα, βαπτιζόμεθα καὶ τελευτῶμεν ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς θρησκείας, ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ δείξωμεν ὀλιγωρίαν εἰς αὐτήν· ἡ ὑπόθεσις τῆς θρησκείας συνδέεται μὲ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐὰν ἐπιθυμῶμεν τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς πρέπει ἐκείνην νὰ ἐπιμεληθῶμεν. Μὲ τὸ σύνθημα μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ ὑπὲρ πατρίδος ἠρχίσαμεν τὸν ἀγῶνα μὲ τοῦτο θέλομεν τελειώσει αὐτόν.

Ἕτερος δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀποτεινόμενος εἰς τὸν πρὸ μικροῦ λαλήσαντα ἔλεξε τάδε. Ἅπαντες ἐσμὲν γνήσια τέκνα τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, δι' αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῇ ἐπαιδαγωγήθημεν, δι' αὐτῆς ὑποστάντες συνεχεῖς ζυγοὺς δουλείας, ἠλευθερώθημεν τέλος, καὶ ἤδη βαδίζομεν εἰς τὸν προορισμόν μας· ἑπομένως ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας ὑπουργούντων ἀνδρῶν ἐξιδιασμένης ἱκανότητος καὶ γενικῆς ὑπολήψεως, καὶ οὐχ ἧττον ζηλωτῶν τῶν κοινῇ συμφερόντων, δὲν ἐθεσμοθετήθη τι ἀντιβαῖνον τῇ ἐκκλησίᾳ, διότι ὅ,τι ἔπραξαν οἱ τότε διέποντες τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, ἦτον ἀπόῤῥοια τῶν ἀποφασισθέντων εἰς τὰς συνελεύσεις τῆς Ἐπιδαύρου καὶ Τροιζῆνος, τὰ ὁποῖα ἂν καὶ δὲν ἐπραγματοποιήθησαν διὰ τὰς τότε περιστάσεις, δεικνύουσιν ὅμως τὴν κατὰ τοῦτο τοῦ ἔθνους διάθεσιν· ὁ προαγορεύσας ἀναφέρων τὰς πρὸς τὴν Συνέλευσιν γενομένας αἰτήσεις ἐλησμόνησεν τὰς βάσεις, τὰς ὁποίας ὁ κλῆρος ἔθετεν εἰς τὴν ἐν Τροιζῆνι Συνέλευσιν (ἀγνοεῖ τὸ μέρος τοῦτο τῶν πρακτικῶν) ὁ Κυβερνήτης μετὰ ταῦτα διώρισεν ἐπιτροπήν, ἵνα σκεφθῇ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ Ὀθωμανικὴ δυναστεία ἀπελπισθεῖσα πλέον τοῦ νὰ ὑποτάξῃ διὰ τῶν ὅπλων της τοὺς Ἕλληνας ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῇ εἰς τοῦτο τῆς θρησκείας τὸ μέσον καὶ νὰ πέμψῃ ἀρχιερεῖς, ἵνα φέρωσιν εἰς μετάγνωσιν τοὺς Ἕλληνας καὶ τὴν εἰς νέου ὑποταγήν. Πᾶς τις ἐννοεῖ τὴν βλάβην, τὴν ὁποίαν βεβαίως ἐπροξένησεν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀρχιερέων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ τοιαύτη ἀποστολή, ἀλλ' ὅμως τὸ παράδειγμα τοῦ θύματος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἔπεισεν αὐτοὺς νὰ δεχθῶσι ταύτην, ἀλλ' ἡ σύνεσις τοῦ Κυβερνήτου διεσκέδασε τὰς ἀποστολὰς τὰ ἀποτελέσματα. Ἡ Ἀντιβασιλεία,

εἶπεν, δὲν συνεκρότειτο ἐκ φανατικῶν μελῶν, οὐδ' ἔδειξε δείγματα κατὰ τῆς θρησκείας μας, ἀλλ' ἀπεναντίας ἔχομεν πολλὰς ὑπάρξεις αὐτῆς διὰ νὰ πιστεύσωμεν τὸ ἐναντίον, ἡ τότε διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ συνέστησε τὴν Σύνοδον ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὰ ἐν ταῖς εἰρημέναις συνελεύσεσιν ἐψηφισμένα, καὶ συμβουλευομένη τοὺς ἀρχιερεῖς· ὁ προλαλήσας, εἶπεν, ὅτι δὲν συνῆλθο ὁμοῦ οἱ τότε προσκληθέντες ἀρχιερεῖς, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια τούτου ἐξελέγχεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεών των ἐν αἷς φαίνονται, ὅτι εἰς μίαν μάλιστα συνεδρίασιν παρευρέθησαν εἴκοσι δύο μέλη, ἐπίσης εἶπεν ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς ἐκεῖνοι δὲν ἦσαν κανονικοί, ἀλλ' ἦτο δίκαιον, ἦτο χριστιανικὸν, ἐν ᾧ ὑπέστησαν μυρία καὶ οὗτοι ὡς πάντες οἱ Ἕλληνες δεινὰ, ἐν ᾧ καὶ αὐτάς των τὰς ἐπαρχίας ἀπώλεσαν διὰ τὸν πόλεμον νὰ μὴ ἔχωσιν οὐδὲ γνώμην εἰς τὰ περὶ θρησκείας; ἔπειτα μήπως οἱ κανονικοὶ ἀρχιερεῖς ἀντέστησαν εἰς τὴν γνώμην των; Βία δὲ οὐδεμία παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐπηνέχθη ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων τῶν ἀρχιερέων· τοιαύτη ὑπῆρξε πραγματικῶς ἡ ἀρχὴ τοῦ καταστατικοῦ τῆς συνόδου διατάγματος. Πᾶν Κράτος κηρυχθὲν πολιτικῶς ἀνεξάρτητον, κηρύττεται αὐτοδικαίως ὡς τοιοῦτον καὶ θρησκευτικῶς χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἀναγνώρισις, τοιουτοτρόπως συνέβη πάντοτε καὶ πανταχοῦ. Διὰ νὰ συστηθῇ σύνοδος εἰς τὴν Ῥωσσίαν δὲν προηγήθη ἀναγνώρισις, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἔκαμε φιλικὴν κοινοποίησιν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. Τοῦτο δὲ ἔπραξε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀλλὰ διάφορα αἴτια ἐμπόδισαν μέχρι τοῦδε τὴν φιλικὴν ταύτην σχέσιν· ἐπὶ τέλους ἐπρόσθεσεν, ὅτι τὸ καθ' ἑαυτὸν ἀναγνωρίζει ὅτι εἶναι καλὸν νὰ ὑπάρχῃ ἀδελφικὴ ἑνότης μεταξὺ τῆς ἐκκλησίας μας, καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις ἐφρόντισε περὶ τούτου. Περὶ τῆς προσθέσεως, τὴν ὁποίαν ἐπρότεινεν ὁ προαγορεύσας ἤτοι τὸ κανανικῶς, φρονεῖ, εἶπεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τεθῇ, διότι τὸ βάθος καὶ ἡ ἔννοια τῆς λέξεως ταύτης ἀπαιτεῖ διεξοδικὴν ἔρευναν καὶ δαπάνην πολλοῦ χρόνου, τοιαῦτα, ἐπρόσθεσεν, αἴτια ἐμπόδισαν καὶ τὴν ἐπιτροπὴν, καὶ δὲν τὸ προσέθηκεν εἰς τὸ σχεδιόν της· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν προτάσεων καὶ τροποποιήσεων τοῦ προαγορεύσαντος, ἂν καὶ αὐτὸς δέχεται πολλὰς τούτων, κρίνει ὅμως νὰ ἀφεθοῦν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα βουλὰς, διότι εἶναι ὀργανικαὶ διατάξεις, οὕτως ἔπραξαν καὶ αἱ προηγηθεῖσαι Συνελεύσεις.

Περαίνων τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι τὸ καθ' ἑαυτὸν φρονεῖ, ὅτι ἴσως ἤθελεν εἶναι καλήτερον καὶ αὐτὸ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ σχεδίου

νὰ παραληφθῇ, ἀφ' οὗ προστεθῇ εἰς τὸ 1 ἄρθρον, ὅτι δ' ἰδιαιτέρου νόμου θέλουσιν ὁρισθῇ τὰ περαιτέρω. Ὁ προλαλήσας ἐπαναλαβὼν, εἶπεν, ὅτι ὁ ἀγορεύσας πρὸ μικροῦ δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ προσβάλλῃ τὸ ἐπίσημον τοῦ χαρακτῆρος ἐκείνων, οἵτινες διοργάνισαν τὰ περὶ τῆς ἐκκλησίας, εἰμὴ νὰ ψέξῃ τὰ ἀποτελέσματα τῶν πράξεών των· περὶ δὲ τῶν προτάσεων τῶν ἀρχιερέων, τὰς ὁποίας τότε ἔκαμον, παρέπεμψεν εἰς τὸν τόμον 8 σελίδα 118 τῆς συλλογῆς τοῦ Κ. Μάμουκα, ἐὰν δὲ ἐπινέχθη βία τις εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, δύνανται νὰ ὁμολογήσουν καὶ ἤδη οἱ ἐπιζῶντες ἐξ αὐτῶν· ἐπρόσθεσε τέλος, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μιμηθῶμεν τὰς παρελθούσας συνελεύσεις ὡς πρὸς τὸ κεφάλεον περὶ θρησκείας, διότι τότε δὲν εἴχομεν πάθει, ἤδη δὲ παθόντες πολλὰ πρέπει νὰ φροντίσωμεν.

Ἄλλως δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς εἶπεν, ὅτι ἀπέχων ἀπὸ ἱστορικὰς ἐκθέσεις καὶ ἀναμνήσεις παρεληληθότων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, λέγει μόνον, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα εἶναι λυπηρὸν καὶ δυστυχὴς συνέπεια τῶν παρελθόντων, διότι, ἂν μικρά τις προσοχὴ ἤθελε καταβληθῇ ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας, ὅτε συνετάττετο τὸ καταστατικὸν Διάταγμα, δὲν ἠθέλαμεν ἔχει σήμερον τὰς τοι ὑτας συζητήσεις. Κατὰ τὸ 1833, ὅτε συνῆλθον οἱ ἀρχιερεῖς, βλέπει τις εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεών των ὑποσχέσεις ἐκμέρους τῆς Κυβερνήσεως καὶ προτάσεις διαφόρους τῶν ἀρχιερέων, μάλιστα τὸ ὅτι ἡ σύνοδος θέλει ὀργανισθῇ κατὰ μίμησιν τῆς Ῥωσσικῆς, καὶ τὸ ὅτι ὁ Βασιλεὺς κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας νὲ ἔχῃ τὴν ἐφορίαν, ἀλλ' αἱ δύο αὗται περίοδοι δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ καταστικὸν Διάταγμα, ἐνῷ, ἂν ἀνεφέρωντο ὡς ἐλαλήθησαν, εἰς τὰς συνεδριάσεις, δὲν ἤθελεν ἔχει χώραν ἡ σημερινὴ συζήτησις. Μεταξὺ τοῦ κανονικῶς καὶ δογματικῶς, φρονεῖ, εἶπεν, ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ, διότι οἱ κανόνες χρησιμεύουσιν εἰς ἑρμηνείαν καὶ διασάφισιν τῶν δογμάτων, ἑπομένως ἡ δογματικὴ ἕνωσις ἄνευ τῆς κατὰ κανόνας εἶναι ἀτελής. Αἱ προτάσεις τοῦ προλαλήσαντος, εἶπε, περιστρέφονται· 1) ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῆς προσθήκης κανονικῶς, 2) ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ 3) εἰς διάφορα ἀντικείμενα συντείνοντα εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ κλήρου, ἀλλὰ τὸ μὲν τελευταῖον φρονεῖ, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀφεθῇ εἰς τὰς μετὰ ταῦτα βουλὰς. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, ἤτοι περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως, ἦτον γνώμης, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ οὐδεὶς λόγος, διότι πάντες τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν ἔχομεν τοῦ νὰ ὁμολογηθῇ ὅ,τι πραγματικῶς ὑπάρχει· ὡς πρὸς τὴν παρὰ τῇ λέξει πραγματικῶς προσθήκην, νομίζω ὅτι τρεῖς μόνον τρόποι παρουσιάζονται· 1) ἢ νὰ εἴπωμεν κατὰ τοὺς ἰσχύοντας ἐπὶ αὐτοκρατόρων κανόνας·

2) ἡ κατὰ τὴν Ῥωσσικὴν ἐκκλησίαν· 3) ἡ νὰ θέσωμεν τὴν λέξιν κανονικῶς, ἂν δεχθῶμεν τὸ ἀ. βλέπομεν, ὅτι οἱ κανόνες διαιροῦνται εἰς κανόνας μυζηρίων καὶ εἰς κανόνας πειθαρχίας· τούτων οἱ μὲν πρῶτοι εἶναι ἱεροί, ἀλλ' ὅμως καθ' ὃ γεννήματα τῶν περιστάσεων ὑπόκεινται εἰς τὰ πάθη τῆς ἀχρηστίας, ὡς καὶ τὰ πολιτικὰ νομοθετήματα, τὰ ὁποῖα πίπτουσιν εἰς ἀχρηστίαν ὁσάκις ἐκλείπουσι τὰ πράγματα, ἐφ' ὧν ὁρίζονται· εἶπον τινὲς νὰ δεχθῶμεν τοὺς πρώτους ἀμεταβλήτους, τοὺς δὲ δευτέρους νὰ παραδεχθῶμεν καθ' ὅσον δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τὸ πολίτευμα· ἀλλ' ἕνεκα τούτου φρονεῖ ὅτι καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν συνόδων θέλουν μηδενισθῆ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρόν, ὅταν ἀφεθῆ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ταυτὰ ἄδεια. Ἂν δὲ δεχθῶμεν τὸ Ε'. πῶς θέλομεν συμβιβασθῆ τότε ὡς πρὸς τὴν συγχρότησιν τῆς συνόδου; διότι ἐκεῖ δύο τῶν μητροπολιτῶν ὁ τῆς Μόσχας καὶ Πετρουπόλεως εἶσιν αὐτοδικαίως μέλη, τῆς συνόδου, οἱ δὲ τρεῖς ἄλλοι διορίζονται παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπὶ τῇ μυστικῇ ὑφηγήσει τοῦ μητροπολίτου Πετρουπόλεως. Οὕτως ἠθέλαμεν δεχθῆ τυφλοὶς ὁρμασιν ξένου ὀργανισμόν· ἑπομένως φρονεῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ οὐδεμία ἄλλη προσθήκη, πλὴν τῆς λέξεως κανονικῶς, ἐξ ἧς 1) θέλει τηρηθῆ, εἶπεν, ἡ ἕνωσις τῆς ἐκκλησίας μας μετὰ τῶν ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν εἰς τὴν ταὐτότητα τῶν κανόνων καὶ 2) θέλουσι πραγματοποιηθῆ αἱ κατὰ τὸ **1833** δοθεῖσαι εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς ὑποσχέσεις.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι ἀπαιτεῖται ἄδεια μόνον νὰ δοθῆ εἰς τὴν Σύνοδον διὰ νὰ ἀνανεώσῃ τὰς σχέσεις της μετὰ τῶν ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, ἡ δὲ ἀνεξαρτησία μας καὶ ἑνότης εἶναι ὁμολογούμενον.

Ἀποτεινόμενος εἴς τινα τῶν προαγορευσάντων, εἶπεν, ὅτι εἰς τὴν ἐν Τροιζῆνι Συνέλευσιν ἐπρότειναν οἱ πέντε ἀρχιερεῖς, ὅ,τι ἤτο σύμφωνον μὲ τὰς τότε περιστάσεις, καὶ οὐχὶ, ὅ,τι ἤθελον.

Ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Βασιλέως μας εἶπεν, εἰς τὸ δεκατὲς διάστημα ὑπέφερεν ὁ κλῆρός μας πολλὰ, ἐξώσθη τῶν μονῶν του, εἶδε τὴν παράλυσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων· ἐκ δὲ τοῦ ὅτι δὲν ἐδόθη ἐξουσία τις εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἐπρόκυψαν πολλὰ δεινὰ, ἑπομένως φρονεῖ ἤδη, ὅτι πρέπει τὰ πράγματα νὰ ὁρισθοῦν ἀκριβῶς, καὶ ἐπρότεινε νὰ ἀπαγορευθῆ ἡ ἐπέμβασις ξένης θρησκείας κατὰ τῆς ἐπικρατούσης.

Δέχεται, εἶπεν, τὴν προσθήκην, «κανονικῶς» διότι δὲν βλέπει κἀνὲν κίνδυνον. Τὸ δὲ **1** ἄρθρ. τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης δέχεται μέ τινας τροπολογίας, τὰ δὲ δύο ἑπόμενα ἐκείνου ἄρθρα ἑνώνει εἰς ἓν, τὰς δὲ λοιπὰς ὡς καὶ ἄλλα νὰ τεθοῦν

ὡς ἀκροτελεύτια ἄρθρα τοῦ Συντάγματος ἄτινα (ἀνέγνωσε δὲ τὴν ἐξῆς ὑποτροπολογίαν ἐπὶ τῆς τροπολογίας τοῦ Α. Σχινᾶ, προσθεὶς καὶ αὐτὸς ἓν ἄρθρον.)

Ἄρθρ. **1.** Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ καὶ ἀπολαμβάνει τὴν ὑπὸ τῶν νόμων ὑπεράσπισιν, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ ἢ ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Ἄρθρ. **2.** Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, προστάτην δὲ καὶ ὑπερασπιστὴν αὐτῆς καὶ τῶν δικαιωμάτων της τὸν Βασιλέα, ὑπάρχει δογματικῶς καὶ κανονικῶς ἡνωμένη ἀναποσπάστως μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν· πολιτικῶς δὲ καὶ διοικητικῶς εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἐκείνων, καὶ διοικεῖται ὑπὸ συνόδου Ἀρχιερέων.

Ἡ βουλευτικὴ σύνοδος θέλει λάβει πρόνοιαν·

Περὶ τῆς ἀναθεωρήσεως καὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ καταστατικοῦ Διατάγματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὑπάσιν ἔχουσα εἰς τοῦτο τοὺς θείους ἀποστόλους καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις καθ' ὅσον αὗται δὲν ἀντίκεινται μὲ τὴν πολιτικὴν καὶ διοικητικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου.

Περὶ τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς σχέσεως τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας.

Περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ ἀκριβῶς τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς οἱ κληρικοὶ θέλουν θεωρεῖσθαι ὑπεύθυνοι εἰς δίκην ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, καὶ θέλουν προσάγεσθαι εἰς μαρτυρίαν.

Περὶ ἐξασφαλίσεως τῶν πρὸς συντήρησιν μέσων τῶν κληρικῶν ἀναλόγως μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτῆρός των.

Περὶ διατηρήσεως καὶ στερεώσεως τῶν ἱερῶν μοναστηρίων καὶ ἐν γένει τῶν ἱερῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λειτουργῶν καὶ μοναζόντων, καὶ

Περὶ συστάσεως ἐκκλησιαστικῶν σχολείων εἰς ἐκπαίδευσιν τοῦ κλήρου διατελούντων τῶν τοιούτων σχολείων ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τῶν κατὰ τόπων ἐπισκόπων.

Θέλει κανονίσει προσέτι καὶ τὰς σχέσεις τῆς διοικήσεως τῶν ἀνεχομένων θρησκειῶν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐξουσίας.

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς εἶπεν, ὅτι ἡ πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης εἰς τὸ ἄρθρον **1** εἶναι περιττὴ, διότι προβλέπεται ἀπὸ τὴν ποινικὴν νομοθεσίαν μας, ἐπίσης περιττὴ

καὶ ἡ ἀναγόρευσις τῆς ἐπεμβάσεως, διότι καὶ περὶ τούτου προβλέπει ὁ ποινικὸς νόμος.

Παραδεχόμενος εἶπε τὴν προσθήκην τοῦ κανονικῶς ἐπρόσθεσεν, ὅτι μεταξὺ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων εἶναι καὶ τινες, οἵτινες ἔπεσον εἰς ἀχρηστίαν, καὶ ὅτι ὀλίγιστοι ἀντιβαίνουν εἰς τὸ σημερινὸν πολίτευμα, ἐπομένως φρονεῖ, ὅτι τὸ πολιτικὸν δίκαιον πρέπει νὰ συσχετίζεται μὲ τὸ κανονικὸν διότι μάλιστα τὸ τελευταῖον εἶναι ἀπάνθισμα τῶν κανόνων τῶν αὐτοκρατόρων (ἡ τοῦ Ῥ. δικαίου ἐν μέρει διότι πάντοτε ἡ ἐκκλησία συνεβάδιζε μὲ τὴν πολιτείαν, λοιπὸν ἐκ τῆς παραδοχῆς τῶν κανόνων τῆς ἐκκλησίας δὲν προσβάλλονται τὰ δικαιώματα τῶν λαϊκῶν ἢ ἡ πολιτεία.

Περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἐκκλησίας, εἶναι μέτρον πολιτικόν, ἢ μᾶλλον συνήθειά τις, διὸ πρέπει νὰ ἀναθεωρηθῇ εἰς τὴν ἄρεσον πρόνοιαν τῶν Βουλῶν.

Περαίνων τὸν λόγον εἶπεν, ὅτι ἐκτὸς τῆς προσθήκης τοῦ κανονικῶς, πρέπει νὰ τεθῇ καὶ τὸ κατὰ τὰς ἱερὰς παραδόσεις, διότι εἶναι πολλὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν θρησκείαν μας, ὅσα δὲ προβλέπονται ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ἀλλ' ἡ συνήθεια καθιέρωσεν. Ἕτερος πληρεξούσιος εἶπεν, ὅτι ἂν καὶ ἦναι σύμφωνος μὲ τὴν τροποποίησιν τοῦ 2 ἄρθρ. ἣν τινα ἐπρότεινεν ὁ τῆς Κορώνης πληρεξούσιος δὲν δέχεται ὅμως τὸ κανονικῶς, διότι τοῦτο ἐννοεῖται ἐντὸς τοῦ δογματικῶς.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι πρέπει μόνον νὰ δεχθῶμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ δογματικῶς, τοῦ ὁποίου τὴν σημασίαν γνωρίζωμεν ἅπαντες, τὸ δὲ κανονικῶς νὰ ἀφεθῇ εἰς τὰς Βουλάς, διότι δὲν ἔχομεν ἀκριβῆ γνῶσιν περὶ τούτου.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 1 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΔ'.

Τῆς 4 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ τετάρτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους τὴν 10 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐν. Συνελεύσεως, εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα. ἔγινετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου καὶ εὑρέθησαν παρόντες μὲν δικαίοι πέντε ἀπόντες δὲ τριάκοντα.

Μετὰ ταῦτα ὥμοσαν τὸν τοῦ πληρεξουσίου ὅρκον οἱ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν γενόμενοι δεκτοὶ ὡς πληρεξούσιοι Κ. Κ. Ἰωάννης Ἀναγνωστόπουλος, πληρεξούσιος Γαστούνης. Ἀναγνώστης Παππανικολάου, πληρεξούσιος Σαλαμῖνος καὶ Γεώργιος Οἰκονόμου, πληρεξούσιος Μεγαρίδος.

Κηρύξαντος τοῦ Προέδρου ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν, ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα, προστεθεισῶν λέξεων τινῶν καὶ μικρῶν διορθώσεων, ἐγένοντο παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ ὑπεγράφησαν παρά τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν εἷς τῶν πληρεξουσίων, πρῶτος ἔχων τὸν λόγον μετὰ τὸν τελευταῖον ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδριάσει ἀγορεύσαντα, εἶπεν, ὅτι λαμβάνει τὸν λόγον διὰ νὰ ὁμιλήσῃ ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν τῆς ἐπεμβάσεως καὶ τοῦ κανονικῶς, τὰς ὁποίας δύο τῶν προαγορευσάντων ἀπέκρουσαν· ὁ μὲν εἷς τούτων εἶπεν, ἐνόμισε περιττὴν τὴν προσθήκην τῆς ἐπεμβάσεως, καθὸ προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου· ἀλλ' οὐδαμοῦ τοῦτο ζητήσας δὲν εὗρε τὴν τοιαύτην πρόβλεψιν. Ἐπέμβασις κατὰ τὰς ἐπιταττούσης θρησκείας εἶναι ἡ παρὰ ἑτεροδόξου ἱερέως εὐλογία μικτοῦ γάμου, τὸν ὁποῖον ὀρθόδοξος ἀρχιερεὺς ἀπαγορεύει, ὁ βαπτισμὸς τῶν ἐκ τοιούτων γάμων προελθόντων νηπίων κτλ. ὅθεν εἶναι καλὸν νὰ γίνῃ μνεία περὶ τῆς τοιαύτης ἐπεμβάσεως

Ὁ δὲ ἄλλος ἐνόμισε περιττὴν τὴν λέξιν κανονικῶς καθ' ὃ περιεχομένην ἐν τῇ λέξει δογματικῶς. Ἀλλὰ οἱ κανόνες εἶναι ἀναγκαῖοι πρὸς διακρίσιν τῶν δογμάτων. Ἀναγκαζόμενοι νὰ κηρύξωμεν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνεξάρτητον σήμερον, πρέπει νὰ κηρύξωμεν συγχρόνως ὅτι ἐμμένομεν πιστοὶ εἰς τὰ δόγματα καὶ εἰς τοὺς κανόνας αὐτῆς.

Ἐὰν ἐντὸς τῶν κανόνων περιέχωνται καὶ διοικητικοὶ κανόνες καὶ ἄλλοι περ πεσόντες εἰς ἀχρηστίαν δὲν πρέπει διὰ τούτους νὰ παρεκληφθῶσι καὶ οἱ ἄλλοι. Νομίζει ὅτι διὰ ταύτης τῆς τροπολογίας παύουσιν αἱ δυσκολίαι.

α) Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει ἡ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτή, καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ἀπολαμβάνουν τὴν ὑπὸ τῶν νόμων ὑπεράσπισιν, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ, καὶ ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

β) Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν αὐτῆς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Προστάτην δὲ καὶ ὑπερασπιστὴν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς τὸν Βασιλέα, ὑπάρχει δογματικῶς μὲν ἀναποσπάστως ἡνωμένη κατὰ τοὺς ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων θεσπισθέντας κανόνας μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ μετὰ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν. Πολιτικῶς δὲ καὶ διοικητικῶς εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἐκείνων καὶ διοικεῖται ὑπὸ συνόδου ἀρχιερέων. Ἤτο καὶ αὐτὸς, ἐπράσθεσεν, εἰς τοῦτο ἐναντίος, ἀλλ' ἐπείσθη, ὅτι οὐδεὶς φόβος ἐν τούτῳ ὑπάρχει. Ἡ ἐξουσία τῶν ἱερέων, τὴν ὁποίαν εἶπε τις ὅτι φοβεῖται, δὲν εἶναι φοβητή, διότι ὑπάρχουσι κανόνες ἐπιβάλλοντες καὶ εἰς αὐτοὺς ποινάς (ἀνέγνω κανόνα).

Ἄλλος τῶν πληρεξουσίων, εἶπεν, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι καλήτερον τὸ νὰ ἐλλείπωσιν αἱ τοιαῦται συζητήσεις, αἵτινες γίνονται ἐν ἀγνοίᾳ τῶν πραγμάτων· χθὲς ἠκούσαμεν πῶς ἐγένετο τὸ καταστατικὸν τῆς Συνόδου διάταγμα· ἀνέφερόν τινες παραβιάσεις, ἀλλ' εἴδομεν δέκα ὁλόκληρα ἔτη τοὺς ἀρχιερεῖς διέποντας τὰ ἐκκλησιαστικά· θέλει ἐξετάσει, εἶπε, τὰς τροπολογίας τοῦ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν πρῶτον ἀγορεύσαντος πληρεξουσίου Κορώνης, διὰ νὰ γένῃ γνωστὸν ἂν πρέπῃ αὐταὶ νὰ προτιμηθῶσι τοῦ σχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου **1** τὸ πρῶτον μέρος τούτου εἶναι τὸ αὐτὸ τῷ τοῦ σχεδίου, τὸ δὲ δεύτερον νομίζει ὅτι δὲν ἔχει καλῶς, διότι τὰ τῆς λατρείας ἔχουσι χρείαν τῆς προστασίας τῶν νόμων οὐχὶ δὲ ἡ θρησκεία, ἥτις ἐμφωλεύει εἰς τὰς ψυχὰς καὶ εἰς τὰς συναισθήσεις τῶν ἀνθρώπων· ὅθεν νομίζει ὅτι τὸ τῆς ἐπιτροπῆς σχέδιον ἔχει καλῶς κατὰ τοῦτο.

Ἐπὶ τοῦ **6'**. νομίζει ὅτι τῆς Συνελεύσεως καθὼ συντακτικῆς δὲν εἶναι ἔργον τὸ νὰ κάμῃ ὀργανικοὺς νόμους, τὸ νὰ προσδιορίσῃ πόσα καὶ ποῖα θέλουσιν εἶσθαι τὰ μέλη τῆς συνόδου, ὁποία ἡ διάρκεια αὐτῆς καὶ τὰ ὅμοια· ταῦτα εἰσὶν ἔργα τῶν μετὰ ταῦτα βουλῶν, αἵτινες οὐχ ἧττον ἐκ χριστιανῶν θὰ σύγκεινται· ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ τῆς ἐκκλησίας διοικοῦνται ὑπὸ Συνόδου.

Δογματικῶς καὶ κανονικῶς. Διὰ τῆς λέξεως δογματικῶς ἡ ἐπιτροπὴ ἤνωσε πρὸς ἀλλήλας τὰς ὁμοδόξους ἐκκλησίας οἱ κανόνες διαιροῦνται εἰς δογματικοὺς καὶ διοικητικούς, ἀφορῶντας τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις· τοὺς γνωρίζει ὅλους τούτους τοὺς κανόνας; τὶς εἶδεν ἂν οὗτοι καθιεροῦσι τὴν ἐπέμβασιν τοῦ κλήρου εἰς τὰ πολιτικά; (ἀνέγνωσε κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου καὶ σχόλια τούτου). Κανεὶς βέβαια δὲν θέλει νὰ δοθῇ πολιτικὴ ἐξουσία εἰς τὸν κλῆρον, διότι αὐτὸς ὁ θεμελιωτὴς τῆς θρησκείας μας λέγει· «ἡ ἐξουσία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ». Καθ' ὅσον ὁ ἔχων ἱερατικὸν ἀξίωμα, καὶ ἀναστρεφόμενος ἐν τῷ κόσμῳ μετὰ τῶν ὁμοίων του, πρέπει νὰ ὑπόκηται εἰς τοὺς αὐτοὺς πολιτικοὺς νόμους, ἀποχωρήσας δὲ δύναται νὰ ἔχῃ ἰδίους νόμους, ἄλλως θέλουσι σχηματισθῇ ἐξαιρετικὰ δικαιώματα εἰς τὸν κλῆρον (ἴδε **115** κανόνα τῆς ἐν Καρθαγ. Συνόδου) ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ διοικητικὸν μέρος τῶν κανόνων δὲν ἐφαρμόζηται, ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν γνῶσιν ὅλων τῶν κανόνων, εἶναι καλὸν νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὸ δογματικῶς μόνον· ὡρονεῖ, εἶπεν, ἢ νὰ μένωσι τὰ ἄρθρα τοῦ σχεδίου ὡς ἔχουσιν, ἢ νὰ ἀραιρεθῇ τὸ α. μέρος τοῦ **2** ἄρθρου, καὶ νὰ ἀρεθῇ μόνον τὸ διοικεῖται ὑπὸ Συνόδου· ἐπὶ τέλους δὲ νὰ προστεθῇ, τὸ ὅτι ἡ Σύνοδος νὰ ὑποβάλλῃ σχέδιον νόμου, δι' οὗ νὰ κηρύττηται ἡ μετὰ τῶν ἄλλων ὁμοδόξων ἑνότης τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας.

Τὰ δὲ λοιπὰ ἄρθρα τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης ὁμοιάζουσι μικρὸν κώδηκα.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου **3**.) Τοῦτο περιττὸν, διότι βεβαίως τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τῆς ἐκκλησίας ἀνήκει τῇ ἐκτελεστικῇ ἀρχῇ, τὸ δὲ ἐσωτερικὸν τῇ ἐκκλησιαστικῇ.

Ἐπὶ τοῦ **4**) Τὸ Σύνταγμα δὲν δύναται νὰ προσδιορίσῃ πράγματα, ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν ἔκτασιν τοῦ τόπου καὶ τὴν πληθὺν τῶν κατοίκων, τὰ ὁποῖα ἐπομένως ὑπόκεινται εἰς μεταβολάς.

Ταῦτα εἶναι καθαρῶς νομοθετικά· ἀλλὰ καὶ περὶ τούτων προεῖδεν ἡ ἐπιτροπὴ ἐν τῷ τέλει τοῦ σχεδίου.

Ἐπὶ τοῦ **5**) Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἔργον συντακτικῆς συνελεύσεως.

Ἐπὶ τοῦ **6**) Καὶ τὸ τῶν μοναστηρίων δὲν εἶναι ἔργον τῆς Συνελεύσεως· ἀρκοῦσιν ἑκατὸν τεσσαράκοντα μοναστήρια, τὰ ὁποῖα σώζονται δι' ὅλους τοὺς μοναχούς.

Ἐπὶ τοῦ **7**) Ὁ ζῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν πολιτῶν κληρικὸς εἶναι πολίτης, καὶ ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ, ποινικὰ καὶ πολιτικὰ δικαστήρια ἀνεξαιρέτως, πλὴν ἂν ἀποσυρθῇ εἰς τὰ ὄρη.

Ἐπὶ τοῦ **8**) Εἶναι καθιερωμένη ἡ μὴ ἐπέμβασις τοῦ κλήρου

εἰς τὰ πολιτικά· ὁ κλῆρος δὲν ἔχει εἰμὴ τὸ τοῦ ψηφοφορεῖν δικαίωμα εἰς τὰς δημοτικὰς ἐκλογάς, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δύναται ν' ἀρθῇ ἀπ' αὐτῶν, ἐὰν κριθῇ εὔλογον.

Ἐπὶ τοῦ 9) Ταύτην τὴν διάταξιν πρέπει ν' ἀπορρίψωμεν, διότι ποτὲ δὲν εἶδον ἡμᾶς ὡς ἑτεροδόξους αἱ ὁμόδοξοι ἐκκλησίαι, πάντοτε δὲ ἠγάπησαν καὶ εὐλόγησαν ἡμᾶς· ὁ πληρεξούσιος Κορώνης εἶπεν, ὅτι πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν ἀπαιτεῖται σύνοδος· ἀλλὰ τίς εἶδεν ἂν αὕτη δὲν ἀποκηρύξῃ ἡμᾶς καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ;

Ἀνακεφαλαιῶν εἶπε, νὰ μένῃ τὸ ἀ. ἄρθρον τοῦ σχεδίου ὡς ἔχει· τοῦ δὲ δευτέρου νὰ μὴ τυπωθῇ εἰμὴ μόνον τὸ αὐτὴ ἐκκλησία εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος καὶ διοικεῖται ὑπὸ συνόδου· τὰ δὲ ἄλλα νὰ ἀφαιρεθῶσι, καθ' ὁ ἀνήκοντα εἰς νομοθετικὴν ἐξουσίαν, καὶ νὰ γίνῃ λόγος περὶ αὐτῶν ἐπὶ τέλους τοῦ συντάγματος.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων εἶπε· τὰ τῆς θρησκείας εἶναι ἱερὰ καὶ ἅγια, τοὺς κανόνας ἱερωμένοι ἄνδρες τοὺς ἔκαμον καὶ οὐχὶ λαϊκοί ὡς ἡμεῖς· διὰ νὰ μὴ μένωσι καὶ τοῦ λοιποῦ γεγραμμένα μόνον τὰ περὶ τοῦ κλήρου, νὰ ἀναθέσωμεν εἰς τὴν βουλὴν καὶ εἰς τὴν σύνοδον νὰ διευθετήσωσι τὰ περὶ τῆς θρησκείας καὶ τῶν κανόνων.

Ἀντεπαρατήρησεν ἄλλος ὅτι αἱ ἔδραι τῶν νόμων πρέπει νὰ τεθῶσιν ἀπὸ τοῦδε.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἀνέφερεν, ὅτι βλὴ ταύτης τῆς συζητήσεως αἴτιον εἶναι τοῦ ὅτι δὲν ἐφρυμώσθη τὸ καταστατικὸν διάταγμα, καὶ ἄρθρα τινὰ διέφυγον τῶν συνταξάντων αὐτὸ τὴν προσοχήν, ὡς δεόντως παρετήρησε χθὲς ὁ τῶν Καλαβρύτων πληρεξούσιος· ἐντεῦθεν δὲ προέκυψαν αἱ διαλύσεις τῶν μοναστηρίων, ἡ περὶ τὰ τῆς θρησκείας ἀμέλεια, καὶ τὰ λοιπά, ὅσα καταμέμφονται σήμερον πολλοί, καὶ θέλουσιν ὑπερβάλλοντες τὰ ὅρια τοῦ συντάγματος νὰ ἀσφαλίσωσιν ἀπ' αὐτῶν τὸ κράτος.

Κατὰ τὸ ἀ. ἄρθρον εἶναι σχεδὸν σύμφωνον τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς τῇ τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης τροπολογίᾳ. Ὅλη ἡ φιλονεικία ἴσταται εἰς τὴν λέξιν κανονικῶς. Ἡ λέξις αὕτη σημαίνει κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας· ἀλλὰ τούτων οἱ μὲν ἀφορῶσι τὴν πνευματικὴν ἑνότητα, οἱ δὲ τὴν ἐφαρμογὴν διοικητικῶν διατάξεων.

Περὶ τῶν τελευταίων δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος διότι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὸ ὑπάρχον πολίτευμα· ὅθεν δὲν λείπεται, εἰμὴ περὶ τῶν πρώτων νὰ πραγματευθῶμεν· ἐπομένως φρονεῖ, ὅτι ἐὰν προστεθῇ εἰς τὴν φράσιν εἶναι ἡνωμένη πνευματικῶς τὸ «κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἀποστολικῶν καὶ συνοδικῶν

κανόνων,» δὲν ἐπέρχεται οὐδεμία βλάβη, καὶ τὸ πρᾶγμα θεραπεύεται δεόντως.

Πάντα τἄλλα δὲν δύνανται νὰ περιληφθῶσιν εἰς τὸ Σύνταγμα, πρέπει ὅμως νὰ γίνῃ μνεία περὶ αὐτῶν, ὥστε αἱ μετὰ ταῦτα ἀρχαὶ νὰ φροντίσωσι τὰ εἰκότα, ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐγκλήματα ταῦτα εἰσὶ τριῶν εἰδῶν, καθαρῶς πολιτικά, μικτὰ, καὶ καθαρῶς ἐκκλησιαστικά. Τὰ μὲν πρῶτα δικάζονται παρὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, καὶ τὰ τελευταῖα παρὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς, ἀλλὰ τὰ μικτὰ πρέπει νὰ ὁρισθῇ πόθεν θὰ δικασθῶσιν. Ἐπομένως ἐπρότεινε τὴν ἀκόλουθον τροπολογίαν.

«Ἄρθρ. 2 Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος διαρυλάττουσα ἀπαρασαλεύτως καὶ ἀναλλοιώτως τὰ ἱερὰ δόγματα καὶ τοὺς θείους κανόνας τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας εἶναι ἀναποσπάστως ἐν πνεύματι καὶ δογματικῶς ἡνωμένη μετὰ τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, πολιτικῶς δὲ εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην ἐκκλησίαν, ἔχουσα κεφαλὴν τὸν ἀρχηγὸν τῆς πίστεως καὶ τελειωτὴν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, προστάτην δὲ καὶ ὑπερασπιστὴν τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος· διοικεῖται δὲ ὑπὸ ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιερέων.

Εἰδικὸς νόμος ἐκδοθεὶς ὑπὸ τοῦ νομοθετικοῦ σώματος κατὰ τὴν γνωμοδότησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου θέλει κανονίσει·

α) Τὰ περὶ ἐκλογῆς τῆς ἱερᾶς Συνόδου·

β) Τὰ περὶ ἀριθμοῦ τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ κράτους·

γ) Τὰ περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν πρὸς συντήρησιν τοῦ κλήρου.

δ) Τὰ περὶ τῶν ἱερῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς μοναζόντων·

ε) Τὰ περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων καὶ διαχειρίσεως αὐτῶν·

ς) Τὰ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν σχολείων.

ζ) Τὰς περὶ κανονισμοῦ τῶν μεταξὺ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας καὶ ἐκκλησίας σχέσεις πολιτικῶν καὶ δικαστικῶν συμμορφουμένη μὲ τὸν ἐπικρατοῦντα εἰς τὴν Ῥωσσικὴν ἐκκλησίαν, καθόσον δὲν ἀντίκεινται εἰς τοὺς καθεστῶτας νόμου τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Ἄλλος δὲ εἶπεν, ὅτι πολλὰ ἐλαλήθησαν κατά τε τὴν χθεσινὴν καὶ τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν, ἐπομένως νομίζει περιττὸν τὸ νὰ προσθέσῃ τι περὶ πλέον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· φρονεῖ, εἶπεν, ὅτι ἡ ἐξῆς τροπολογία ἤθελεν εἶσθαι κατάλληλος,

Ἄρθρ. 1. Θρησκεία ἐπικρατοῦσα εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ τῆς μιᾶς ἁγίας καθολικῆς, ἀποστολικῆς καὶ ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, πᾶσα δ' ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ, καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως, ἀπαγορευμένου τοῦ προσηλυτισμοῦ ἢ ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Ἄρθρ. 2. Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος πάσης ἄλλης ἐκκλησίας, καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἱερᾶς Συνόδου.

Νόμος ἰδιαίτερος συνταχθησόμενος παρὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας θέλει κανονίσει τὰ περὶ ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, τὰ περὶ διοικητικῶν καθηκόντων αὐτῆς, καὶ τὰ περὶ τῶν σχέσεών της μὲ τὰς λοιπὰς ὁμοδόξους ἐκκλησίας.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἐπρότεινε τὴν ἀκόλουθον τροποποίησιν·

« Ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία πνευματικῶς μὲν καὶ δογματικῶς εἶναι ἀναποσπάστως ἡνωμένη πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, πολιτικῶς δὲ εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἐκείνων, καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὸν ἰδιαίτερον νόμον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. »

Ἄλλος πάλιν τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς εἶπεν. Ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπὴ ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ ῥητὸν «ἐκ θεοῦ ἄρχεσθαι» ἔθεσεν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Συντάγματος τὸ περὶ θρησκείας μέρος αὐτοῦ, θέλουσα οὕτω ὑπὸ τὴν σκέψιν τοῦ Ὑψίστου καὶ τὸν θώρακα τῆς πίστεως νὰ θέσῃ τὸ Σύνταγμα, ἔπραξε δὲ τοῦτο συντόμως καὶ ἁπλῶς, ἀλλὰ ἐπαρουσιάσθησαν νεαραὶ, κανονικὰ δίκαια, αὐτοκράτορες, πατριάρχαι, πηδάλια, κτλ. μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν καταχώρησιν τοῦ κανονικῶς. Συζητοῦντες τὸ τῆς Ἑλλάδος πολίτευμα ἔπρεπε καὶ περὶ τῆς θρησκείας νὰ κάμωμεν μνείαν, καὶ νὰ ἐκφράσωμεν ὅτι ἡ ἡμετέρα θρησκεία εἶναι ἡ τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας.

Πᾶς τις ἤθελε νομίσει ἀρκετὸν εἰς τοῦτο τὸ ά. ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἀλλὰ περιστάσεις ὑπαγορεύουσι τὸ νὰ δηλώσωμεν, ὅτι ἡ ἐκκλησία μας εἶναι ἀνεξάρτητος· ἀλλὰ τίς ἡ χρεία τῆς λέξεως πολιτικῶς, ἐνῷ πραγματικῶς εἴμεθα ἀνεξάρτητοι καὶ ἔχομεν καὶ Βασιλέα; ἐπίσης δὲν ἐννοεῖ, εἶπε, τὴν χρῆσιν τοῦ αὐτοκέφαλος ἐνῷ λέγεται τὸ ἀνεξάρτητος.

« Εἶναι ἡνωμένη, » μήπως ἀπεσπάσθη ποτὲ ἡ ἐκκλησία μας τῶν ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, τὸ κανονικῶς εἶναι δίκαιον νὰ προσεθῇ διότι πῶς ἄλλως διοικεῖται ἡ ἐκκλησία μας, εἰμὴ διὰ κανόνων, ἐκφράζουν ταῦτα, εἶπε, δὲν δύναται νὰ κρύψῃ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ τοῦ νὰ σπεύσῃ εἰς τὸ Σύνταγμα ἡ Συνέλευσις.

Ἄλλος δὲ εἶπεν, ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε παρὰ πολλῶν λελεγμένων

κατὰ τὴν χθεσινὴν καὶ σημερινὴν συνεδρίασιν δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ ἄλλο τι, εἰμὴ ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν πληρεξουσίων εἶναι ἄδαεῖς τῶν ζητουμένων ἀντικειμένων.

Οἱ πλεῖστοι, εἰς οὓς καὶ αὐτὸς ἀνήκει, ἐξέφρασαν, ὅτι δὲν ἐσπούδασαν θεολογίαν καὶ δὲν γνωρίζουσι κανονικὸν δίκαιον· ὅσοι δὲ ἐπαρουσιάσθησαν, ὡς ἔχοντες ἰδέαν τούτου, εὑρέθησαν ἀσύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους εἰς οὐκ ὀλίγα ἀντικείμενα, καὶ ἕφερον εἰς δισταγμὸν ὅλους, λέγοντας, ὅτι πολλοὶ τῶν κανόνων εἰσὶ διοικητικοὶ, καὶ δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰ καθεστῶτα πράγματα. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὑρισκομένη ἡ Συνέλευσις, τουτέστι μὴ γινώσκουσα ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα, ἐφ' οὗ πρόκειται νὰ νομοθετήσῃ, ἀπορεῖ πῶς θέλει πράξει τοῦτο. Προτείνεται νὰ τεθῇ ἡ λέξις ακανονικῶς, ἀλλὰ πῶς δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ἐν ἀγνοίᾳ λέξιν, τῆς ὁποίας τὴν ἀκριβῆ σημασίαν καὶ τὸ περιεχόμενον ἀγνοοῦμεν; Τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὸν ὅρκον, τὸν ὁποῖον ἔδωκαν ὡς πληρεξούσιοι εὐσυνειδότως νὰ φέρωσι τὴν ψῆφον, διότι οἱ πλεῖστοι ἀγνοοῦντες τὸ πρᾶγμα εἶναι εἰς δισταγμόν.

Ὅθεν ἢ πρέπει νὰ ὑπάρξῃ ὁ προσήκων εἰς τοῦτο χρόνος, ὥστε νὰ λάβωσι τὴν εὐκαιρίαν οἱ πληρεξούσιοι νὰ φωτισθῶσι δεόντως, ἢ νὰ ἐκφράσωσι μὲ γενικοὺς ὅρους, τοὺς ὁποίους ἕκαστος εὑρίσκει ἐντὸς τῆς ψυχῆς του, τὸ τῆς θρησκείας αἴσθημα, τὴν πίστιν αὐτὴν τὸ ἱερὸν ταύτης σύμβολον καὶ πάντα, ὅσα γνωρίζουσι, καθ' ὃ ὄντες εἰς συνεχῆ μετὰ τούτων σχέσιν. Τὰ περαιτέρω ἀντικείμενα τῶν κανόνων καὶ λοιπῶν εἶναι ἔργον ἐπιστημόνων καὶ ἐχόντων εἰδικὴν ἐπὶ τούτῳ ἱκανότητα ἀνδρῶν, ἑπομένως ἡ Συνέλευσις δὲν πρέπει νὰ ἐγκύψῃ ἀπαρασκεύαστος πάντη πρὸς τοῦτο. Ἐν τῇ τοιαύτῃ καταστάσει φρονεῖ, ὅτι ἴσως ἤθελεν εἶσθαι καλὸν νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις κατὰ τὴν γνώμην τοῦ πληρεξουσίου Μεσολογγίου μόνον τὸ ά. ἄρθρον, καθ' ὃ γενικόν.

Ἄλλος πάλιν εἶπε, δὲν θέλει χρονοτριβήσει εἰς τοὺς ἐπαίνους τοῦ κλήρου, οὔτε εἰς τὴν ἐπαρίθμησιν τῶν ἀγαθῶν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως εἰς τὸν χριστεπώνυμον λαόν. Πολλὰ περὶ δογμάτων καὶ κανόνων ἐλέχθησαν, ἐνῷ ἂν ἡ συζήτησις περιωρίζετο εἰς τὸ κύριον ἀντικείμενον, ἤθελαμεν ἔχει ἤδη τὴν λύσιν αὐτοῦ.

Περὶ τοῦ συντάγματος πρόκειται καὶ ὐχὶ περὶ τῆς θρησκείας καὶ τοῦ κανονισμοῦ.

Ἐπειδὴ ὁ συνταχτικὸς νόμος πρέπει νὰ περιέχῃ ἀρχὰς καὶ βάσεις, νομίζει ὅτι τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ σχεδίου ἀρκεῖ· διότι ἐν τῇ γονίμῳ τούτου ἰδέᾳ τὸ πᾶν περιέχεται, τὰ δὲ περαιτέρω εἰσὶν ἔργον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Εἰς τοῦτο ἔχομεν καὶ ἄλλων συνελεύσεων παραδείγματα, καὶ μάλιστα τὸ τῆς Τροιζῆνος. Μετὰ παρέ-

λευσιν δὲ τόσων ἐτῶν νὰ φανῶμεν κατώτεροι ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἐνῷ μάλιστα καὶ παρ' ἡμῖν ἐπροόδευσαν τὰ φῶτα, δὲν εἶναι πρέπον· θρησκεία ἄνευ δογμάτων καὶ κανόνων καὶ ἐθίμων δὲν ὑπάρχει. Ὅθεν λέγοντες θρησκείαν ἐνοοῦμεν πάντα τ' ἄλλα, ἐπομένως τὸ περὶ θρησκείας καλῶς προετάχθη εἰς τὸ ά. ἄρθρον τοῦ Συντάγματος.

Τὸ 2 ἄρθρον πρέπει νὰ παραλειφθῇ, διότι περιέχει λέξεις καὶ ἐννοίας, τῶν ὁποίων οὔτε τὸ βάθος δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, οὔτε τὰς συνεπείας νὰ προΐδωμεν.

Περὶ μὲν τῶν δογμάτων δὲν δύναταί τις ν' ἀμφιβάλλῃ· ἀλλὰ κανόνας λέγοντες ἐννοοῦμεν συλλήβδην τοὺς ἀποστολικοὺς, συνοδικοὺς, καὶ τοὺς τῶν πατέρων κανόνας· τούτων οἱ μὲν εἶναι φύσεως ἀμεταβλήτου, καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐγγιχθῶσι χωρὶς νὰ προσβληθῇ ἡ θρησκεία, οἱ δὲ μεταβλητοὶ, καθ' ὃ προκύψαντες ἐκ περιστάσεων, καὶ ἄλλοι μὲν τούτων ἔπεσαν εἰς ἀχρηστίαν, ἅμα ἐξέλιπον αἱ παραγαγοῦσαι αὐτοὺς περιστάσεις· ἄλλοι δὲ δύνανται κατόπιν νὰ πάθωσι τοῦτο τὸ πάθημα. Ἡ λέξις αὕτη δύναται νὰ μᾶς φέρῃ χρόνῳ εἰς περιπετείας καὶ συγκρούσεις, τὰς ὁποίας δὲν δυνάμεθα νὰ προΐδωμεν σήμερον. Εἰσὶ κανόνες κατηργημένοι δι' αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων. Λέων ὁ Σοφὸς κατεχώρησεν εἰς τὰ Βασιλικὰ διατάξεις ἀντιβαινούσας εἰς τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας μας. Ποῦ μὲν φαίνονται προτιμώμεναι πολιτικαὶ διατάξεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ποῦ δὲ τοὐναντίον· ἰσχύουσι παρ' ἡμῖν κανόνες, οἵτινες παρ' ἄλλοις δὲν ἰσχύουσιν, ὡς καὶ τῶν ἄλλοτε ἐν ἰσχύει κανόνων πολλοὶ παρ' ἡμῖν δὲν ἰσχύουσι, καθ' ὃ, πεσόντες εἰς ἀχρηστίαν· ἐντεῦθεν δὲ θέλει φανῇ ὅτι δὲν εἴμεθα καλῶς συνεννοημένοι. Ἔπειτα φοβεῖται, εἶπε, μήπως δεχόμενοι τὴν λέξιν ταύτην περιπέσωμεν εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὴν νομοθεσίαν μας. Ἂν δὲν ἦσαν οὗτοι οἱ κίνδυνοι, ἔπρεπε νὰ σπεύσωμεν, ἵνα δείξωμεν ὅτι δὲν εἴμεθα κεχωρισμένοι. Ἤθελεν εἶσθαι λοιπὸν εὐχῆς ἔργον ἀντὶ νὰ περιπλανώμεθα εἰς ἀπεράντους τροπολογίας καὶ διορθώσεις νὰ ἀφαιρεθῇ ὅλον τὸ ά. μέρος τοῦ 2 ἄρθρου.

Ἡ Ἑλλὰς ἐκκλησιαστικῶς εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ εἰς τοῦτο οὐδεὶς ἀμφιβάλει. Ἡ πολιτικὴ ἐξουσία ἔχει δικαίωμα νὰ κηρύξῃ αὐτοκέφαλον τὴν ἐκκλησίαν. Χθὲς ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἀχριδῶν, ἀλλ' εἰς τὴν 11 νεαρὰν βλέπομεν, ὅτι ὁ Ἰουστιανὸς ἐκήρυξεν αὐτὴν αὐτοκέφαλον. Τὸ αὐτὸ ἔγεινε καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ Ἰλλυρίας Ἡ πολιτικὴ ἀνεξαρτησία κράτους τινὸς συνυπάγεται καὶ τὴν διοικητικὴν τῆς ἐκκλησίας ἀνεξαρτησίαν· ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ δὲν ἐπιμένει πολὺ, νομίζει ὅμως ἔργον τῆς πολιτικῆς

ἀρχῆς, ἥτις γνωρίζει τὰς καταλληλοτέρας περιστάσεις καὶ τὰς ἐξωτερικὰς τοῦ ἔθνους σχέσεις, νὰ ζητήσῃ ἐν δέοντι τὴν ἀναγνώρισιν.

Ὅθεν νομίζει περιττὸν τὸ ά. μέρος τοῦ 2 ἄρθρου καὶ ὅτι ἀρκεῖ τὸ νὰ τεθῇ, ὅτι ἡ ἐκκλησία διοικεῖται παρὰ Ἱερᾶς Συνόδου. Καθ' ὅλα τ' ἄλλα εἴμεθα ἀναρμόδιοι ν' ἀποφασίσωμεν, εἴτε διοικητικῶς, εἴτε πολιτικῶς, εἴτε κανονικῶς κτλ.

Μήπως μετὰ τὸ Σύνταγμα δὲν θὰ κατασταθῶσι Σύνοδοι, ἔχουσαι πεῖραν καὶ γνώσεις καὶ εἰδικὴν ἐπὶ τούτῳ ἱκανότητα, αἵτινες δύνανται ἁρμοδίως νὰ κανονίσωσι τὰ τοιαῦτα;

Δὲν εἶναι ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ἁρμοδιωτέρα πρὸς τοῦτο; Τρανὰ ἐπὶ τούτῳ δείγματα ἔδωκαν οἱ ἀρχιερεῖς μας οὐδὲ τοῦ λοιποῦ οὗτοι δὲν θέλουσι λείψει νὰ πράξωσι πᾶν ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὴν δόξαν τῆς ἐκκλησίας μας, καὶ νὰ κηρύξωσι τὴν πνευματικὴν καὶ κανονικὴν ἕνωσιν ἐξ ἀρχῶν, ἐκ πεποιθήσεως βεβαίας καὶ ἐκ φώτων.

Περαίνων τὸν λόγον εἶπε νὰ μὴν ἀπολειφθῇ ἐκ τοῦ β'. ἄρθρου, εἰμὴ τὸ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία διοικεῖται ὑπὸ ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι εἰς τὸ σύνταγμα δὲν πρέπει νὰ τεθῇ τὸ, κανονικῶς, διότι εἶναι πολλοὶ κανόνες, οἵτινες σήμερον διατελοῦσιν ἐν ἀχρηστίᾳ καὶ ἀπάδουσι ταῖς παρούσαις περιστάσεσι· πολὺ κοπιάσας διεξῆλθε τὸ τρίτον τοῦ πηδαλίου μέρος, καὶ ἐντὸς τούτου ἀπήντησε δεκατέσσαρας ἀχρήστους, καὶ μὴ ἐφαρμοζομένους σήμερον κανόνας. Ἀναγνοῦντος δ' αὐτοῦ δύο τούτων, πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν μετ' ἀγανακτήσεως ὅτι παρεξετράπη εἰς ἀνοίκειον τρόπον ἐκφράσεως, καὶ ἠτήσαντο παρὰ τοῦ προέδρου, ἵνα παύσῃ τῆς ὁμιλίας, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἷς τῶν πληρεξουσίων, ἐπικαλεσθεὶς τὴν τήρησιν τοῦ Κανονισμοῦ, εἶπεν, ὅτι τὰ παρόντα ἀτοπήματα εἶναι ἄμεσος συνέχεια τῆς παραβιάσεως τοῦ Κανονισμοῦ, διότι οἱ πρῶτοι ἀγορεύσαντες ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος, μετέβησαν εἰς τὴν τοῦ 2 ἄρθρου τοῦ σχεδίου συζήτησιν, πρὶν νὰ ἀποπερατωθῇ ἡ τοῦ πρώτου. Ὅθεν νομίζει ὅτι πρέπει προηγουμένως τούτου ἡ συζήτησις ν' ἀποπερατωθῇ, καὶ ἀφοῦ ἀποφασισθῇ διὰ τῆς ψηφοφορίας, τότε νὰ γίνῃ ἡ εἰς τὸ β'. ἄρθρον μετάβασις. Δύο κυρίως σχεδία εἶπεν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, τὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ συντάγματος καὶ τὸ προταθὲν παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης, ἐφ' οὗ καὶ ἄλλαι ὑπὸ ἄλλων ὑποτροπολογίαι καὶ προτάσεις ἔγιναν.

Τὸ 1. ἄρθρον τοῦ σχεδίου τοῦ συντάγματος καθιεροῖ τὶς εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ τῶν ἄλλων θρη-

σκειῶν τὴν λατρείαν δὲν ἔθεσεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, εἰποῦσαν ὅτι εἶναι ἀνεκτὴ, ὅπερ ἔπρεπε νὰ πράξῃ πρὸς διαςολὴν τῆς ἐπικρατούσης ἡμετέρας θρησκείας. Ὅθεν νομίζει ἀναγκαίαν τὴν προσθήκην ταύτην.

Ἕτερος τῶν πληρεξουσίων, εἶπεν, ὅτι δὲν συνήλθομεν νὰ ἐνδιατρίβωμεν εἰς Θεολογικὰς ἐρεύνας· ἐξ ὧν θέλουν προκύψει διαιρέσεις. Ἐνταῦθα βλέπει, εἶπε δισταγμοὺς, καὶ πρέπει νὰ κάμῃ καὶ ἡ συνέλευσις ὅ,τι οἱ δικασταὶ ποιοῦσιν, ὅταν ὑπάρχῃ ἰσοψηφία καὶ δισταγμὸς ἐπὶ τῆς ἐνοχῆς, ἢ μὴ τοῦ κατηγορουμένου. Καὶ ἐνταῦθα οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι οἱ κανόνες εἶναι χρήσιμοι ὅλοι, οἱ δὲ ὅτι μέρος αὐτῶν εἶναι ἄχρηστοι· ἡμεῖς ὄντες εἰς ἄγνοιαν, ἀμφιβάλλομεν περὶ τοῦ πρακτέου Ἐπομένως φρονεῖ νὰ ἐξαληφθῇ ὁλοτελῶς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ β'. ἄρθρου.

Ὁ πληρεξούσιος Κορώνης, ζητήσας συμφώνως τοῦ κανονισμοῦ καὶ λαβὼν τὴν ἄδειαν, τοῦ νὰ ὁμιλήσῃ καὶ ἐκ τρίτου, εἶπεν· οἱ χθὲς λαλήσαντες μὲ πολιτικὴν πεῖραν ἄνδρες κατήντησαν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ οὐσία τῆς προτάσεώς του δὲν εἶναι ἀποῤῥιπτέα, ἀλλὰ νομοθετητέα. Χχὲς ὡμίλησε περὶ τοῦ καταστατικοῦ διατάγματος τῆς συνόδου, ἔπειτα δ' ἐμνήσθη ὅτι ὁ κύριος Κωλέττης, εἷς ὢν τῶν ἐπὶ τούτου ἐργασθέντων, ἐξέφρασαν αὐτῷ τότε, ὅτι ὄχι μόνον δὲν πρέπει ν' ἀποσπασθῇ ἡ ἐκκλησίας μας ἀπὸ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλ' οὔτε ἀνεξάρτητος νὰ κηρυχθῇ· πολλοὶ, εἶπεν ἐκ τῶν ἀγορευσάντων ὑπεστήριξαν ῥητορικώτατα ὅτι ἡ ἔννοια καὶ τὸ βάθος τῶν κανόνων τοῖς εἶναι πάντοτε ἄγνωστα καὶ ἀνεξιχνίαστα, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐπέφερον γνώμην ὁριστικὴν, ὅτι οἱ κανόνες ἀντιφάσκουν τῷ πολιτεύματι· πέντε μέχρι τοῦδε ἠγόρευσαν κατὰ τῆς προτάσεώς του. Ὁ πρῶτος ἀγορεύσας, τῆς Ὕδρας πληρεξούσιος, ἀπορίας ἄξιον εἶναι, πῶς λησμονήσας τρόπων τινὰ τὰ τῶν Ὑδραίων κατορθώματα, περιεῖδεν οὕτω τὴν ἀξίαν τοῦ τιμίου κλήρου, ὅστις τοσοῦτον συνετέλεσεν εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα. Οὗτος εἶπεν, ὅτι πώποτε ὁ κλῆρος δὲν ἔκαμε παρατηρήσεις, ἐνῷ τοὐναντίον πολλάκις ἐπαραπονέθη ὅτι δὲν ἐγίνοντο τὰ πράγματα κατὰ τὸ καταστατικὸν διάταγμα, εἶπεν ὅτι ἡ καταδίωξις τῶν ἑτεροδόξων βιβλίων γίνεται πάντοτε, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχεται ἀληθείας, μάλιστα τὰ τῶν ἑτεροδόξων βιβλία ἐπλημμύρισαν τὴν Ἑλλάδα· ὅτι δὲν γνωρίζει ἂν ὑπάρχουν κανόνες τῆς ἐκκλησίας καθ' οὓς νὰ γίνεται ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων ἡ ἐκλογὴ τοῦ προέδρου τῆς Συνόδου, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦτο ἠπαρήθη, διότι καὶ Πατριάρχας ἔκαμον αἱ σύνοδοι· καθηνέρθη βαρέως κατὰ τῶν μοναχῶν, εἰπὼν, ὅτι ὁ μοναχὸς ἢ ὁ κληρικὸς, ἂν θέλῃ νὰ μὴν ὑπάγηται εἰς τὸ πολίτευμα, καὶ εἰς τὰς διατάξεις τῆς νομοθεσίας, ἂς ἀπομακρυνθῇ εἰς τὰ ὄρη κατὰ τὸν προορισμόν του, τοὐναντίον μένων ἐν τῇ πολιτείᾳ, πρέπει νὰ ὑποφέρῃ ὅλα τὰ βάρη αὐτῆς, καὶ ν' ἀπολαμβάνῃ τῶν ὠφελειῶν της, ἀλλὰ παρατηροῦμεν, ὅτι οὐδ' ὁ ςρατιώτης, ἂν καὶ ἀναςρέφηται μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ἐξαιρεῖται τῶν οἰκείων ἡμῶν καὶ τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας· ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσδιορίσῃ ἡ συνέλευσις τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπισκοπῶν, διότι δὲν πρέπει οὕτω νὰ δεσμεύσωμεν τὰς ἐπερχομένας γενναιάς, μάλιστα τίς οἶδε, ποίαν μεταβολὴν θέλουν λάβει τὰ ὁριά μας; ἀλλὰ βεβαίως οὔτε μία, οὔτε δύο ἐπισκοπαὶ ἀρκοῦσιν, ἐπομένως εἶναι καλὸν νὰ προσδιορισθῇ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητήσωμεν τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας μας, διότι θέλομεν προσβληθῇ, ἂν δὲν μᾶς ἀναγνωρίσουν; ἀλλὰ τοῦτο πώποτε δὲν ἔγινε, καὶ ἀντίκειται εἰς τὴν Ἱστορίαν.

Ὁ δὲ δεύτερος τῶν ἀγορευσάντων εἶπεν, ὅτι εὑρίσκει τὴν δυσκολίαν εἰς τοὺς μικτοὺς κανόνας· ἀλλ' ὅταν ὅ,τε ἄρχων καὶ οἱ συνάρχοντες ἦναι χριστιανοὶ, αἴρεται ἐκ τοῦ μέσου πᾶσα ἀφορμὴ εἰς σύγκρουσιν.

Ὁ δὲ τρίτος εἶπεν, ὅτι πρέπει ἐν συνειδήσει ν' ἀπέχωμεν τοῦ νὰ νομοθετήσωμεν περὶ πραγμάτων, τῶν ὁποίων δὲν ἔχομεν εὐκρινὴ ἰδέαν. Ἐνῷ ἀρκούντως καὶ αὐτὸς ἐξηγήθη, ὁ πληρεξούσιος Καλαβρύτων εἰς τὴν σχεσινὴν ὁμιλίαν του ἐξεφράσθη μὲ τὴν συνήθη ἐκείνην καὶ παντὸς ἐπαίνου ἀξίαν λογικήν του.

Ὁ δὲ πρὸ μικροῦ λαλήσας πληρεξούσιος, ἂν καὶ μὲ ῥητορικὴν δεινότητα ἐξέφρασε τὴν ἀνικανότητα καὶ ἀπειρίαν του περὶ τὴν γνῶσιν τῶν κανόνων τῆς ἐκκλησίας, ὕστερον ὅμως ἔφερε γνώμην ὁριστικὴν, λέγων, ὅτι ἀφοῦ τὰ φῶτα καὶ ὁ πολιτισμὸς ἐπροόδευσεν ἐπὶ τοσοῦτον, τινὲς δὲ κανόνες ἔπεσον εἰς ἀχρηστίαν, δὲν πρέπει νὰ θέσωμεν τὸ «κανονικῶς»· ἀλλ' ἡ πρόοδος τῶν φώτων εἶναι διττὴ διανοητικὴ καὶ ἠθικὴ· ὡς πρὸς τὴν διανοητικὴν πρόοδον, ἂν ἐμάθαμέν τι περιπλέον, εἶναι ἀσήμαντον. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἠθικὴν πάντες δύνανται νὰ βεβαιώσωσι, καὶ ἐπιμαρτυρεῖ αὐτὴν ἡ περὶ τὴν θρησκείαν ὀλιγωρία, ἐξ ἧς ἀναθάλλουν σταθεροὶ καὶ μεγάλοι χαρακτῆρες.

Εἶπεν, ὅτι ὁ Ἰουστιανὸς ἔκαμεν ὅ,τι ἤθελε περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ αἱ ἐκκλησίαι πάντοτε δι' ἀποφάσεως τῶν συνόδων ἐκηρύχθησαν ἀνεξάρτητοι. Εἶπεν, ὅτι ὁ Κλῆρος καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς θέλουν προσκληθῇ μετὰ ταῦτα, ἵνα σκεφθῶσι περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχωμεν ἱκανοὺς κληρικοὺς, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ καὶ ἡ πολιτεία τὴν διάθεσιν νὰ τοὺς προσκαλέσῃ.

Ὁ κανὼν εἶπεν, τὸν ὁποῖον ὁ τελευταῖος ἀναγνώσθη ἐπεθύμει καὶ ἤδη νὰ ἦτον εἰς πλήρη ἐνέργειαν καὶ ἐφαρμογήν.

Περαίνων τὸν λόγον, εἶπεν ὅτι ἐπιμένει εἰς τὴν παραδοχὴν τῶν ὁποίων ἔκαμε προτάσεων, ἐξ ὧν ἀνέγνωσε τρία ἄρθρα, τὰ ὁποῖα προύτυπε νὰ τεθῶσιν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Συντάγματος, τὰ δὲ ἑπόμενα τῶν προτάσεών του, ἂν καὶ νομίζῃ ὅτι καὶ αὐτὰ εἶναι καλὸν νὰ τεθῶσι μετὰ τῶν ἄλλων ἐν τῇ ἀρχῇ, δέχεται ὅμως νὰ τεθῶσι καὶ εἰς τὸ τέλος, ἂν ἡ Συνέλευσις κρίνῃ οὕτω. Δύναται πρὸς τούτοις νὰ κάμῃ τὰς παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκφράσεως, ἀλλὰ συνευδοκοῦμενος μετ' αὐτοῦ.

Ἐνταῦθα ὁ Ἀντιπρόεδρος Κ. Κωλέττης λαβὼν τὸν λόγον καὶ ἀποτεινόμενος εἰς τὸν προλαλήσαντα διὰ τὰ ὅσα ἀνέφερε περὶ αὐτοῦ εἶπεν, ὅτι ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ καταστατικοῦ διατάγματος, δὲν εἶπε νὰ μὴ γίνῃ ἀνεξάρτητος ἡ ἐκκλησία μας, ἀλλά, ἂν καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔλαβε τὰ ὅπλα ἡ Ἑλλὰς, κατέστη πραγματικῶς ἀνεξάρτητος, δὲν γνωμοδοτεῖ ὅμως κατ' αὐτὴν τῆς μοναρχίας τὴν ἐγκαθίδρυσιν νὰ κηρυχθῇ ἀνεξάρτητος ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως τοῦ Πατριάρχου.

Ἕτερος δὲ τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι αἱ συζητήσεις τῶν προλαληθέντων εἰς τρία περιεστρέφοντο. 1) ὅτι εἰς τὰ Συντάγματα πρέπει νὰ θέτωνται μόνον αἱ γενικαί. 2) ὅτι αἱ συζητήσεις μας ἔλαβαν πολιτικὴν μορφὴν, καὶ εἶναι θεολογικαί. 3) ὅτι κατὰ πρότασιν τοῦ κλήρου ἔγεινε τὸ καταστατικὸν διάταγμα, καὶ τοῦ ὁποίου τὰς διατάξεις εὐδοκήθη προθύμως. Περὶ ὅλων δὲ τούτων ἐκθέτει καὶ αὐτὸς τὰς ἰδέας του ὡς ἀκολούθως.

Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι εἰς τὰ Συντάγματα θέτονται αἱ γενικαὶ ἀρχαί, ἀλλ' ἔχομεν παραδείγματα, ὅτι εἰς πολλὰ συνεμούμενα ἔθνη ἔγεινε τοὐναντίον, πολὺ δὲ περισσότερον τοῦτο ἁρμόζει εἰς ἡμᾶς, οἵτινες ἕως χθὲς καὶ πρωΐ ἐζητοῦμεν τρόπον, δι' οὗ νὰ ὑπερασπισθῶμεν τὰ δικαιώματά μας.

Ὡς πρὸς τὴν δευτέραν ἀντίρρησιν τῶν προαγορευσάντων ἀντιτείνει λέγων, ὅτι κατὰ τοῦ καταστατικοῦ διατάγματος ἐδόθησαν πολλαὶ ἀναφοραὶ, ἐξ ὧν γέμει τὸ ἀρχεῖον τῆς συνόδου.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν τρίτην φρονεῖ ὅτι αἱ παροῦσαι συζητήσεις δὲν εἶναι θεολογικαί, εἰ μὴ πράγματα πολιτικὰ ὅλως, διότι πάντοτε εἰς τὰ Συντάγματά μας ἐπραγματεύθημεν περὶ αὐτῶν, πολὺ δὲ περισσότερον σήμερον, ὅτε ἐπάθομεν, ἐπειδὴ ἤδη ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ προσηλυτισμοῦ, διότι ἔχομεν πολλὰς λυπηρὰς καὶ σκανδαλώδεις ἀναμνήσεις. Τινὲς τῶν προαγορευσάντων, εἶπεν, ἐξέφρασαν γνώμην, ὅτι οἱ κανόνες εἶναι πηγὴ ἀνεξάντλητος, περιέχοντος ὕψος ἐννοιῶν, ἀλλ' ἐπέφερον, ὅτι οἱ κανόνες εἶναι δογ-

ματικοὶ καὶ διοικητικοί, ἐξ ὧν πολλοὶ τῶν τελευταίων περιέπεσον εἰς ἀχρηστίαν.

Εἰς τὰς τροποποιήσεις τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου ζητοῦμεν νὰ τεθῇ τὸ « κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, » διότι πολλοὶ ἐδίστασαν περὶ τούτου, καὶ δικαίως, διότι μᾶς εἶδον νὰ ἐγκαταλείψωμεν καὶ νὰ παύσωμεν τοῦ περιποιεῖσθαι τὴν θρησκείαν μας, διὸ σήμερον συνελθόντες, πρέπει νὰ διακηρύξωμεν καὶ ὁμολογήσωμεν ποῖος ἦτον ὁ σκοπός μας, ὅτε ἠνεῴχθη ὁ ὑπὲρ πατρίδος ἱερὸς ἀγών. Ὁ σκοπός μας ἦτο νὰ ἐνωθῶμεν καὶ κατὰ τὸ πολίτευμα μετὰ τῶν ἄλλων ὁμοδόξων, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν δὲν ἐγένετο, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τοὺς εἴπωμεν, ὅτι εἴμεθα ἡνωμένοι διὰ τῶν κανόνων τῆς θρησκείας μας· δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ δογματικῶς, διότι μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ κανονικῶς εἶναι διαφορὰ μεγάλη· διὰ τῶν κανόνων μόνον διακρινόμεθα τῶν Παπιστῶν, Καλβινιστῶν, Προτεσταντῶν κτλ.

Ὁ προεδρεύσας τῶν ἐπισκόπων εἶπεν, δὲν εἶναι θεολογικὴ συζήτησις, οὐδὲ ἡ πρόβλεψις περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ Κλήρου, ὅστις ὑπέστη ἀνίατα δεινὰ καὶ περιφρονήσεις· μήτε ἐκείνη τῶν σχολείων εἶναι φύσεως τοιαύτης, διότι ἡ ἔλλειψις τῶν τοιούτων σχολείων εἶναι ἡ ἄμεσος αἰτία τοῦ νὰ μὴν ἔχωμεν πεπαιδευμένους κληρικούς. Ἐπίσης ἡ τῶν Μοναστηρίων πρότασις εἶναι εὐλογωτάτη, διότι εἴδομεν τὴν διάλυσίν των, τὴν περιφρόνησίν των, τὴν σπαταλὴν τῶν κτημάτων των καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Περαίνων τὸν λόγον, εἶπεν ἡ πρότασίς του δὲν συμβιβάζεται μὲ τὴν τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῆς Συνόδου, τὴν ὁποίαν ὡς διοικητικὴν ἀφίνει εἰς τὴν πρόνοιαν τῶν Βουλῶν, πλὴν εἶναι ἕτοιμος νὰ δεχθῇ καὶ τοῦτο, ἂν καὶ διοικητικὸν διότι καὶ ἄλλα τοιαῦτα περιέχονται εἰς τὸ Σύνταγμα, οἷον ἰσοδιότητας δικαστῶν κλπ.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Ἰ. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δ. Ν. Δρόσου.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοκός.

Πρωτόκολλον ὁρκοδοσίας.

Σήμερον τῇ 4 Ἰανουαρίου τοῦ 1844 ἔτους ἡμέρᾳ τρίτῃ καὶ ὥρα 10 π. μ. παρουσιασθέντες οἱ Κ. πληρεξούσιοι Α. Παππᾶ Νικολάου πληρεξούσιος Σαλαμῖνος, Ἰω. Ἀναγνωστόπουλος Τριπόλεως, καὶ Γ. Οἰκονόμου Μεγαρίδος.

Ἔδωκαν τὸν τοῦ πληρεξουσίου ὅρκον ἐν πλήρει συνεδριάσει ἐνώπιον τοῦ ἱερέως Κ. Χιλέα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

« Ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος νὰ ἐκπληρώσω τὰ ἱερὰ τοῦ Πληρεξουσίου ἔργα πιστὸς εἰ τὴν Πατρίδα καὶ τὸν Συνταγματικὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνα, νὰ μὴ πρυβάλω μήτε νὰ ψηφίσω τί ἀντιβαίνον εἰς τὴν πεποίθησίν μου, ἀλλὰ νὰ συντελέσω εὐσυνειδότως εἰς τὴν σύνταξιν τῶν θεμελιωδῶν θεσμῶν, δι ὧν θέλουν ἐξασφαλισθῇ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ τε Ἔθνους μου καὶ τῆς Συνταγματικῆς Μοναρχίας. »

Διὸ συνετάχθη τὸ παρὸν πρωτόκολλον ὑπογραφὲν παρά τε τῶν ὁμοσάντων, τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ ἱερέως.

Ὁ Ἱερεὺς
Κωνστάντιος Χιλέας.

Οἱ ὁμόσαντες:
Ἀναγ. Παππᾶ Νικολάου.
Ἰω. Ἀναγνωστόπουλος.
Γ. Οἰκονόμου.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΕ.

Τῆς 5 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ 5 Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους ἡμέρᾳ τετάρτῃ τὴν 10 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἀνεγνώσθη ὁ ὀνομαστικὸς κατάλογος αὐτῶν, εὑρέθησαν δὲ παρόντες μὲν διακόσιοι δέκα τρεῖς καὶ ἀπόντες εἴκοσι τέσσαρες. Κηρύξαντος τοῦ Προέδρου ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα, γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεγράφησαν παρά τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συζητήσεως ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι εἷς τῶν κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν ἀγορευσάντων ἀπεμακρύνθη τῆς προσηκούσης σεμνοπρεπείας εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ περὶ θρησκείας σοβαροῦ ἀντικειμένου. Ἡ περίστασις αὕτη δυσηρέστησεν ὅλους ἐν γένει τοὺς πληρεξουσίους, ἐπομένως εἶπε,

πρέπει κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν νὰ γίνῃ προσοχὴ, ὥστε νὰ μὴ λάβῃ χώραν καὶ αὖθις ἡ χθεσινὴ δυσάρεστος περίστασις.

Μοὶ ἐνεχειρίσθησαν σήμερον, ἐπρόσθεσεν, τρεῖς τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ 2 περὶ θρησκείας ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, καὶ διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν, ἐχουσῶν ὡς ἀκολούθως.

Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν Μακρυγιάννη.

Ἄρθ. 1. Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ, ἢ ἄλλης τινὸς ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς πατρῴας θρησκείας.

Ἄρθρ 2 Ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου, ἰδιαίτεροι δὲ νόμοι θέλουν κανονίσει τὴν διοίκησιν καὶ ἐν γένει τὰ καθήκοντα αὐτῆς, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἕνωσιν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίας μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων πνευματικῶς δηλ. καὶ δογματικῶς κατὰ τοὺς θείους Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας.

Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Ψαρρῶν Α. Μοναρχίδου.

Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ, καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκολύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ, καὶ ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

β) Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία πνευματικῶς μὲν καὶ δογματικῶς εἶναι ἀναποσπάστως ἡνωμένη μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων, πολιτικῶς δὲ καὶ διοικητικῶς εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἐκείνων, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου· ἰδιαίτερος νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς, καὶ τὰς μετὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Κορίνθου Π. Νοταρᾶ.

Πᾶσα δὲ θρησκεία ἄλλη γνωστὴ, εἶναι ἀνεκτὴ καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως· καθόσον καὶ αὐτὴ ἀνέχεται τὴν ἀνατολικὴν ὀρθόδοξον τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν εἰς τὸ νὰ τελῇ ἀκωλύτως τὰς λατρείας αὐτῆς· ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἀμοιβαία κατὰ πάντα ἡ ἀνοχή.

Μετὰ ταῦτα εἷς τῶν πληρεξουσίων πρῶτος ἔχων τὸν λόγον εἶπεν, σοβαραὶ συζητήσεις ἔλαβον χώραν εἰς τὰς παρελθούσας δύο συνεδριάσεις διὰ νὰ εὑρεθῇ ὁ καταλληλότερος τρόπος νὰ ἐκ-

ρράσωμεν τὴν ἕνωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ 1 ἄρθρ. κηρύττοντας ὡς ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τὴν τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, παραδεχόμεθα καὶ ὁμολογοῦμεν σύμφωνα μὲ ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς τὰ δόγματα τῆς θρησκείας, ὡς καὶ τοὺς ἑφτὰ νεύοντας καὶ σφηνίζοντας αὐτὰ Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας. Δόγματα καὶ κανόνες εἶναι ἀχώριστα πρὸς ἄλληλα, ἑπομένως τὰ ἐν τῷ 2 ἄρθρῳ διαλαμβανόμενα περιέχονται εἰς τὸ 1, τοὐτέστι ἐκ τοῦ α. ἄρθρου ἐννοεῖται, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡνωμένη δογματικῶς, πνευματικῶς, καὶ κανονικῶς μετὰ τῶν λοιπῶν ὁμοδόξων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν, διὰ τοῦτο ἐδύνατο καὶ νὰ ἐλλείπῃ ἴσως ὁλοτελῶς τὸ 2 ἄρθρον, παραδεχθείσης ὅμως αὐτὸ διὰ λόγους ἐμβριθεῖς τῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐνασχοληθῶμεν εἰς τὴν τούτου ἐξέτασιν.

Οἱ κανόνες περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος εἰς τὸ 2 ἄρθρον εἰς τρεῖς κατηγορίας διαιροῦνται εἰς κανόνας, δι᾽ ὧν ἐξηγήθησαν καὶ ἑρμηνεύθησαν τὰ δόγματα. Ἀλλ᾽ οἱ Συνοδικοὶ εἶχον καὶ ἄλλην ἐντολὴν τὴν στερέωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· ἔπρεπε ἑπομένως νὰ καθιερωθῇ πειθαρχία τις, καθ᾽ ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρόσωπα τοῦ κλήρου καὶ διὰ τοῦτο διὰ τοῦ δευτέρου μέρους τῶν κανόνων ἐκανονίσθη ἡ ἐκκλησιαστικὴ πειθαρχία, τρίτον χρέος των ἦτον νὰ προφυλάξωσι τὸ ποίμνιον ἀπὸ τοὺς καταλιωγμοὺς, τὰς αἱρέσεις καὶ τὸν προσηλυτισμὸν, εἰς ἐποχὴν μάλιστα, καθ᾽ ἣν ἡ Ἐκκλησία πανταχόθεν κατεδιώκετο, καὶ διὰ τοῦτο διὰ τοῦ τρίτου μέρους τῶν κανόνων καθιέρωσαν πνευματικὰς ποινὰς εἰς τὰ ἠθικὰ ἐλαττώματα, π. χ. βέλοντες νὰ καταστρέψουν τὴν εἰδωλολατρείαν, καὶ νὰ στείλουν ἐπ᾽ αὐτὴν τὴν ἀληθῆ θρησκείαν, ἀπηγόρευσαν τοὺς ὕμνους καὶ τὴν μουσικὴν εἰς τοὺς γάμους, διέταξαν ν᾽ ἀφορίζηται ἐκκλησιαστικῶς ὁ μέθυστος, τὸ ὁποῖον ἡ δολιότης διὰ τοῦ μέσου τούτου δύναται εὐκόλως νὰ ἀποπλανήσῃ· ἑπομένως τὸ σύνολον τῶν Συνοδικῶν κανόνων ἀφορᾷ ἰδίως τὸν κλῆρον, μὴ παραβλάπτον ποσῶς τὴν κοινωνικὴν τάξιν· ὑπάρχουν μάλιστα καὶ κανόνες, οἵτινες ἐνισχύουν τὴν κοινωνικὴν τάξιν καὶ ἀποκαρύνουν πᾶσαν τοιαύτην ἐπέμβασιν, διαγράφοντες ὅρους καὶ περιστάσεις, καθ᾽ ἃς ὁ κλῆρος ὑπάγεται εἰς τὰς πολιτικὰς διατάξεις. Διὰ τοῦτο εὑρίσκει τις μεταξὺ τῶν κανόνων νεαρὰν περὶ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων εἰς τὰ ἐγκλήματα τῶν κληρικῶν, διακρίνουσα τὰ ἐγκλήματα ταῦτα εἰς δύο α) τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐκκλησιαστικὴν πειθαρχίαν, τῶν ὁποίων ἡ ἐκδίκασις ἀνήκει ἰδίως εἰς τὸν κλῆρον, καὶ β) ἐγκλήματα ἀφορῶντα τὴν ἐλάττωσιν τῶν ἀτόμων, τὰ ὁποῖα παραπέμπει εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια· ὑπάρχει ἐπίσης κανὼν περὶ ἐμφανίσεως τῶν κληρικῶν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, σύμφωνος μὲ ὅσα καὶ σήμερον εἰσὶ διατεταγμένα, καὶ ἄλλος καθ᾽ ὃν τὸ πραγματικὸν μέρος τοῦ διαζυγίου ἕνεκα δικαιολογίας παραπέμπεται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια· ὅθεν λέγοντες εἰς τὸ 2 ἄρθρον, ὅτι εἴμεθα δογματικῶς μόνον ἡνωμένοι μὲ τὰς λοιπὰς ὁμοδόξους ἐκκλησίας καὶ παραλείποντες τὸ κανονικῶς, περιορίζομεν τὴν ἕνωσιν ταύτην ἀπέναντι τῆς γενικῆς ἐκφράσεως τοῦ 1 ἄρθρου· ὅλον ὡς πρὸς τὴν τροποποίησιν τῶν πληρεξουσίων Κορώντας καὶ Τριπόλεως σύμφωνος ὢν κατὰ τὰ ἄλλα δὲν παραδέχεται τὰ περὶ ἐπεμβάσεως εἰς τὸ 1 ἄρθρον, διότι τὴν ἐπέμβασιν ἐμποδίζουν εἰδικοὶ νόμοι καὶ τιμωρεῖ ὁ ποινικὸς νόμος, τὴν δὲ τροποποίησιν τοῦ 2 ἄρθρ. παραδέχεται μὲ τὴν προσθήκην τοῦ κανονικῶς, ἑπομένως προτείνει τὴν ἑξῆς τροποποίησιν εἰς τὸ 2 ἄρθρον.

« Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία δογματικῶς μὲν καὶ κανονικῶς εἶναι καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τοὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις. »

Ἕτερος δὲ τῶν πληρεξουσίων λαῶν τῶν λόγον εἶπεν, ἐφ᾽ ἱκανὸν μέχρι τοῦδε ἀνεπτύχθη τὸ ζήτημα. Δέχεται τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ σχεδίου μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι τὰ τῆς λατρείας τῶν ξένων θρησκειῶν τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων. Εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἄρθρον τοῦ σχεδίου π. σέκυψαν σοβαραὶ συζητήσεις, ἀμφιβολίαι καὶ διαταγμοὶ ἕνεκα τῆς ἐπιῤῥήματικῆς του ἐκφράσεως, μὴ τυχὸν ἐντεῦθεν γεννηθῶσι ἀτοπήματα δυσθεράπευτα· ἐπρότεινεν ἑπομένως νὰ τροποποιηθῇ οὕτω. Ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία εἶναι μὲν ἀναποσπάστως ἡνωμένη μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν πνευματικῶς κατὰ τὰ δόγματα καὶ τοὺς περὶ τούτων Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας, πολιτικῶς δὲ καὶ διοικητικῶς εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἐκείνων, καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἱερᾶς Συνόδου.

Ἀναπτύσσων τὴν ὁποίαν ὑπέβαλε τροπολογίαν εἶπεν, διὰ τοῦ κανονικῶς ἐννοοῦμεν ὅλους, ὅτι διαφυλάττομεν ἀπαραλεύστους ὅλους τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἱερῶν Συνόδων καὶ τὰς παραδόσεις· ταῦτα δὲ πάντα ἐμπεριέχονται εἰς τὴν τροποποίησίν του, πρὸς τί λοιπὸν ἡ τόση ἐπιμονὴ διὰ τὴν ἐπιῤῥηματικὴν ἔκφρασιν; ὅσον καὶ ἂν ἐσκέφθη τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, εἶπε, τὸν ἔφανη, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποφύγωμεν τὴν ὁμολογίαν, ὅτι θέλομεν τηρήσει τοὺς κανόνας τῶν Ἀποστόλων, Συνόδων καὶ τὰς παραδόσεις, διότι ἡ θρησκεία ἔχει πίστιν, λατρείαν,

γθικὴν καὶ πειθαρχίαν, καὶ τὰ τέσσαρα ταῦτα πρέπει νὰ διατηρηθῶσι διὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς θρησκείας. Ἐπέμβασιν τοῦ κλήρου εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα δὲν πρέπει νὰ φοβώμεθα, ὑπάρχει θεμελιώδης διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς δυτικῆς· διότι ἡ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἔχει ὁρατὴν κεφαλὴν εἰς τὸν κόσμον, ἐνῷ ἡ δυτικὴ, ταυτίζουσα τὴν κεφαλὴν εἰς πρόσωπον, ἀπερρόφησε σύμπασαν τὴν κοσμικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν, ἐκτὸς τούτου εἶναι ῥητὸς κανὼν κωλύων τὸν κλῆρον τοῦ νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὰ πολιτικά· ἐντεῦθεν βλέπει, ὅτι δὲν ὑπάρχει φόβος τῆς τοιαύτης ἐπεμβάσεως, ἀλλ' εἶπον τινὲς ὅτι οἱ κανόνες δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἰδέας των ἀνέφερον τινάς. Ἀλλ' ἐντεῦθεν οὐδεμία βλάβη θέλει προκύψει.

Εἶπον τινὲς, ὅτι οἱ κατὰ τὸ 1833 διέποντες τὰ πράγματά μας ξένοι ἦσαν ἐμπνευσμένοι ἀπὸ πνεῦμα Ἑλληνικὸν καὶ δὲν ἔπραζάν τι κατὰ τῆς θρησκείας μας· ἐπομένως ἂν οἱ Βαβαροὶ ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διατηρηθοῦν οἱ κανόνες συμφώνως μὲ τὰς τῶν ἀρχιερέων προτάσεις, αἵτινες εἶναι πάντοτε σταθεροὶ εἰς τὰς ἀρχάς των, πῶς δυνάμεθα ἡμεῖς σήμερον νὰ μὴ τοὺς παραδεχθῶμεν; προβλέπει, εἶπεν, ἂν τοὺς ἀφαιρέσωμεν, ταχέως ἢ βραδέως θέλομεν αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην, διότι πρέπει νὰ εἴμεθα ἡνωμένοι κατὰ κανόνας μετὰ τοῦ ἄλλου χριστιεπωνύμου λαοῦ, ὅστις ἔλαβεν ὑπονοίας, μάλιστα ἐκ τῆς μὴ πραγματοποιηθείσης ἄχρι τοῦδε ἀναγνωρίσεώς μας ἀπὸ τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν, πολὺ δὲ περισσότερον σήμερον ἀφ' οὗ ἔγεινε τοσοῦτος λόγος θέλει ἔχει ὑπονοίας, ἂν δὲν παραδεχθῶμεν τοὺς κανόνας.

Περαίνων τὸν λόγον εἶπεν, ὅτι τὰ τῆς λατρείας τῶν ξένων θρησκειῶν εἶναι καλὸν νὰ τελῶνται ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, διότι ἑκάστη θρησκεία ἔχει τὴν λατρείαν της, ἥτις περαίνεται δι' ἐξωτερικῶν τελετῶν, αἵτινες εἰς πάντα λαὸν κάμνουσιν ἐντύπωσιν· Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν ἔφθασεν ἔτι εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν μὲ ὀλιγον βλέμμα, καὶ ὡς ἁπλοῦς θεατὴς νὰ θεωρῇ τὰς τελετὰς τῶν ξένων θρησκειῶν, πρὸς ἀποφυγὴν λοιπὸν ἀτοπημάτων καὶ ταραχῶν ῥρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ τὸ ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν νόμων καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἡ Κυβέρνησις μετὰ ταῦτα νὰ σταθμίσῃ, ποία προστασία εἶναι ἀναγκαία νὰ δοθῇ εἰς τὰς τελετὰς τῶν ξένων θρησκειῶν, μάλιστα τῶν μὴ χριστιανῶν.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι καὶ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἐξέφρασε τοὺς δισταγμούς του ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, τοῦ ὁποίου ἁρμόδιος κριτὴς δὲν δύναται νὰ ἦναι ἡ παροῦσα Συνέλευσις, καθ' ἣ μὴ γνωρίζουσα τὸ πρᾶγμα, καὶ σήμερον αὐτὸ τοῦτο ἐκφράζει· εἶναι ἕτοιμος νὰ παραδεχθῇ καὶ νὰ ὑπογράψῃ ὅλους τοὺς ἀποστολικοὺς, συνοδικοὺς καὶ τῶν πατέρων κανόνας, οἵτινες ἀφορῶσι τὰ δόγματα, ὡς καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις, ἀλλ' ἂν ἐντὸς τῶν κανώνων ἦναι καὶ διοικητικοί. τούτους ἐπειδὴ δὲν γνωρίζει, δισταζει νὰ τοὺς δεχθῇ. ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μόνη ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶναι ἁρμοδία· ἀγνοεῖ, εἶπεν, ἂν παραδεχομένη ἡ Συνέλευσις ὅλους τοὺς κανόνας καὶ αὐτοὺς τοὺς διοικητικοὺς θέλει δυνηθῇ νὰ ἐνεργήσῃ τὰ κυριαρχικά της δικαιώματα. Διὸ πρέπει πρὶν ἀποφασίσῃ περὶ τῆς παραδοχῆς νὰ ζητήσῃ τὴν περὶ τούτου γνώμην παρὰ τῶν τιμίων ἀρχιερέων, οἵτινες ἔπεμψαν ὑπομνήματα πρό τινων ἡμερῶν περὶ τοῦ τῆς θρησκείας ἀντικειμένου.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι ὁ χρόνος εἶναι τὸ πολιτικώτερον, καὶ μάλιστα εἰς ἐθνικὴν συνέλευσιν, συνελθοῦσαν νὰ θέσῃ τὰ αἰώνια θεμέλια τῆς σημερίας τοῦ ἔθνους. Συζητήσεις πολλαὶ ἔλαβον χώραν, εἶναι δὲ καλήτερον νὰ ἐπιθέσωμεν σιγῆς κάλυμμα ἐπ' αὐτῶν. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ δεύτερον ἄρθρον δὲν βλέπει τὴν ἀνάγκην του, εἰμὴ μόνον διὰ νὰ κηρύξωμεν τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἑνότητα τῆς ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ καιροὶ καὶ περισπάσεις μᾶς ἠνάγκασαν νὰ προστέσωμεν καί τι ὡς πρὸς τοὺς κανόνας, διὰ τοῦτο σύμφωνος μὲ ὅσα χθὲς ὡμίλησεν, ἀνέγνωσε τὴν ἐξῆς τροποποίησιν ὡς πρὸς τὸ 2 ἄρθρον.

Ἡ ὀρθόδοξος τῆς Ἑλλάδος ἐκκλησία εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος πάσης ἄλλης ἐκκλησίας. καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου, πρεσβεύουσα ἀπαραχαράκτως ὡς πρὸς τὸ δογματικὸν τοὺς ἱεροὺς κανόνας, καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις, ὅπως πρεσβεύουν ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλη τοῦ χριστοῦ ἐκκλησία καὶ πᾶσα ἄλλη ὁμόδοξος ἐκκλησία, μεθ' ἧς εἶναι πνευματικῶς ἡνωμένη. Ἰδιαίτερος δὲ νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διοικητικὰ καθήκοντα αὐτῆς καὶ τὰς μετὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς σχέσεις της.

Μετὰ ταῦτα ὁ πρόεδρος κατ' αἴτησιν τῆς Συνελεύσεως ἐκήρυξε πεπαυμένην τὴν συζήτησιν, εἶπε δὲ ὅτι διὰ νὰ εἰκολυνθῇ ἡ λύσις τοῦ προκειμένου ζητήματος, ἐπειδὴ μάλιστα αἱ διάφοροι τροπολογίαι εἶναι σύμφωνοι εἰς πολλὰ πρὸς ἀλλήλας. νομίζει ἀναγκαῖον τὸ νὰ συνενωθῶσιν ἰδιαιτέρως ὅλοι οἱ προτείναντες αὐτὰς, ὥστε νὰ συγχωνευθῶσιν εἰς ὀλίγας. Ἡ συνέλευσις ἐπεδοκίμασε. Γενομένης δὲ διακοπῆς τῆς συνεδριάσεως καὶ ἐφ' ἱκανὸν ἐνασχοληθέντων τῶν προτεινάντων τὰς τροπολογίας μετὰ τοῦ προέδρου εἰς τὸ νὰ συμγχωνεύσωσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τὰς

ὑπὸ διαφόρων γενομένας τροπολογίας, κατωρθώθη τέλος ἡ συγχώνευσις εἰς τὴν ἀκόλουθον τροπολογίαν.

Περὶ θρησκείας.

Ἄρθρον 1.

Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας· πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτή, καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ, καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Ἄρθρον 2.

Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος κηρύττουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαραλλάκτως ὡς ἐκείναι τοὺς τε ἱεροὺς, ἀποστολικοὺς, καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις, εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἐκκλησίας τὰ κυριαρκικὰ αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων.

Γενομένης ὁμοθυμαδὸν καὶ ὁμοφώνως δεκτῆς τῆς τροπολογίας ταύτης, ὁ πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 3 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΓ'.

Τῇς 8 Ἰανουαρίου...

Σήμερον τῇ ὀγδόῃ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους ἡμέρᾳ Σαββάτου, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις

τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακισίων εἴκοσι ἑπτὰ, ἀπόντων δὲ ἐννέα, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα, γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρά τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα οἱ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 4 Ἰανουαρίου γενόμενοι παραδεκτοὶ ὡς πληρεξούσιοι Τριπόλεως Γ. Ν. Ῥεβελιώτης καὶ Μικρομάνης Σ. Παπαδόπουλος ὡρκίσθησαν ἐν πλήρει συνεδριάσει ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου, τὸν τοῦ πληρεξουσίου ὅρκον, συνταχθέντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ ὑπὸ σημερινὴν ἡμερομηνίαν πρωτοκόλλου ὁρκοδοσίας.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως τῶν ἑπομένων ἄρθρων τοῦ σχεδίου τοῦ συντάγματος, τῶν ὁποίων τὴν εἰσήγησιν θέλει κάμει ἓν τῶν μελῶν τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν τάξιν τοῦ σχεδίου· ὅτι διὰ νὰ προβαίνῃ ἡ συζήτησις τῶν ἄρθρων ἐν τάξει καὶ ἐσκεμμένως, θεωρεῖ ἀναγκαῖον καὶ σύμφωνον μὲ τὸν κανονισμὸν ὅσοι τῶν κυρίων πληρεξουσίων ἔχουν νὰ παρουσιάσωσιν οὐσιώδη πρότασιν καὶ τροπολογίαν, εἰσάγοντες νέον ἄρθρον ἢ ἐδάφιον, νὰ παραδίδωσιν αὐτὰ πρὸ τῆς συζητήσεως διὰ νὰ τυπώνωνται, καὶ διανέμωνται εἰς τοὺς πληρεξουσίους· ὅσαι δὲ τροπολογίαι ἀφορῶσι τὴν ἀλλαγὴν φράσεων καὶ δὲν ἐνέχουσιν οὐσιώδη μεταβολὴν τῶν ἄρθρων, αὗται δύνανται νὰ προταθῶσι κατὰ τὴν συζήτησιν ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει, καὶ συζητηθεῖσαι ν' ἀποφασισθῶσιν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Εἷς τῶν εἰσηγητῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἔλαβε τὸν λόγον, καὶ ἀναγνώσας τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ σχεδίου τοῦ συντάγματος, ἔχων ὧδε.

Ἄρθρ. 3. Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ συνεισφέρουσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη, ἀναλόγως τῆς περιουσίας των· μόνοι δὲ οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα πολιτικά τε καὶ στρατιωτικά.

Εἶπεν· ὑπάρχει ἐπαισθητὴ διαφορὰ μεταξὺ Ἕλληνος ἐν γένει καὶ πολίτου· εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἔγεινε πολὺς λόγος, ἂν πρέπῃ ἐντὸς τοῦ συντάγματος νὰ τεθῶσι τὰ προσόντα τοῦ πολίτου Ἕλληνος, ἢ εἰς χωριστὸν νόμον.

Ἂν καὶ λόγοι πολλοὶ οὐσιώδεις καὶ πικραὶ ἀναμνήσεις ὑπαγορεύουν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ γίνῃ λόγος περὶ τούτων ἐντὸς τοῦ

συντάγματος, ἡ ἐπιτροπὴ ὅμως ἐθεώρησεν ἀδιάφορον τοῦτο, διότι, ἂν καὶ εἰς τὰ συντάγματά μας γίνεται μνεία περὶ αὐτοῦ, εἰς τὰ πλειότερα ὅμως καὶ νεώτερα εὐρωπαϊκὰ συντάγματα δὲν περιέχεται.

Ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἔθεσε τοῦτο εἰς τὸ σύνταγμα διὰ τοὺς ἀκολούθους δύο λόγους. 1) Διότι εἰδικὸς νόμος περὶ τῶν προσόντων τοῦ πολίτου Ἕλληνος ἐντὸς τοῦ συντάγματος θὰ ἦναι ἀτελὴς καὶ 2) Διότι, ἐὰν ὁ νόμος οὗτος τεθῇ ἐντὸς τοῦ συντάγματος θὰ ἦναι ὡς καὶ τὸ σύνταγμα ἀμετάβλητος, καὶ οἱ ὅροι αὐτοῦ θέλουν εἶσθαι ἀδύνατον νὰ τροποποιηθῶσι μετὰ ταῦτα. ἐὰν ἀνάγκη τις ἤθελεν ὑπαγορεύσει, τὸ τοιοῦτον ἀπόκειται ἤδη εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ προσδιορίσῃ τὸν τόπον τοῦ περὶ προσόντων τοῦ πολίτου Ἕλληνος.

Ἐνταῦθα κατὰ πρότασιν τινῶν πληρεξουσίων, γενομένην παραδεκτὴν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἀνεγνώσθησαν ὑπ' ἐνὸς τῶν Γραμματέων ἀναφοραὶ πολλῶν πολιτῶν πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, αἰτούντων τὴν ἀποβολὴν ἐκ τῶν δημοσίων ὑπουργημάτων τῶν εἰς αὐτὰ εἰσαχθέντων ἀδίκως νεηλύδων, μὴ ἐχόντων τὰ πρὸς τοῦτο προσόντα.

Διάφοροι ἐκ τῶν πληρεξουσίων Ἀκαρνανίας ἠτήσαντο ἐπίσης ν' ἀναγνωσθῶσι δύο ἀναφοραί των, καταχωρισθεῖσαι εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς Συνελεύσεως ὑπὸ τοὺς ἀριθμούς, διότι τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν, περὶ ἀπαλλαγῆς τῆς Ἀκαρνανίας ἀπὸ πάσης φορολογίας δικαιώματα, τὸ ὁποῖον πολλὰ ἔτη πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀπήλαυεν ἡ Ἀκαρνανία δυνάμει συνθήκης μεταξὺ τῶν κατοίκων της καὶ τοῦ Σουλτάνου, ἔχει σχέσιν μὲ τὰς διατάξεις τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ συντάγματος. Ἡ Ἀκαρνανία, εἶπον, πετρώδης ἄγονος καὶ ξηρά, κατοικεῖται ἀπὸ λαόν, ὅστις μὴν ὑπορέρων τὴν παρελθοῦσαν δυναστείαν καὶ τὸν ζυγόν, καὶ ἐγκαταλιπὼν τὰς εὐφόρους πεδιάδας, κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἐλευθερίαν. Εἶχε πάντοτε καθόλου τὸ διάστημα τῆς τυραννίας ἀνοικτὰς τὰς ἀγκάλας εἰς τοὺς καταδιωκομένους Ἕλληνας, ἀντιτασσομένη γενναίως καὶ φθοροποιῶς εἰς τὸν ἐχθρόν. καὶ ἐπὶ τέλους ἡ φιλικὴ ἑταιρία ἐθεώρησεν αὐτὴν κατάλληλον ὡς κέντρον τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος σχεδίου, πέμψασα ἐκεῖ τὸν Ἀναγνωστάρᾶν Φλέσσαν, Ἠλίαν Χρυσοσπάθην, Περραιβὸν κλπ. Ἐκεῖθεν ὡρμήθη πρῶτον ὁ μακαρίτης Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἐπὶ κεφαλῆς σώματος στρατιωτῶν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος. Ἐκεῖθεν ἡ φωνὴ τῶν ὁπλαρχηγῶν Ἑλλήνων κατετρόμαξε τὸ πρῶτον τοὺς Τούρκους, καὶ παντοῦ κατὰ τὸν ἀγῶνα διεχύθησαν τὰ αἵματα τῶν Σπαρτιατῶν.

Πρώτη ἡ Σπάρτη εἰς τὸ ξενικὸν στοιχεῖον τῆς Βαυαροκρατίας ἀντέκρουσε, δείξασα Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα. Ἐν τούτοις αὐτὴ ἡ Ἀκαρνανία εἶναι πτωχὴ καὶ ἄπορος, δὲν ἀπαιτεῖ σήμερον παρὰ τῆς Ἐθνικῆς ταύτης Συνελεύσεως προνόμια καὶ περιορισμούς, ἀλλὰ τὴν ἀναγνώρισιν προαποκεκτημένων δικαιωμάτων, διά τινος τροπολογίας τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, καθὼν ἀφορᾷ τὴν φορολογίαν αὐτῆς.

Τὴν περὶ ἀναγνώσεως τῶν ἀναφορῶν αὐτῶν πρότασιν ἀντέκρουσαν ἕτεροι πληρεξούσιοι ὡς ἀντιβαίνουσαν εἰς τὸν κανονισμόν, καὶ διὰ τοὺς λόγους, ὅτι τοιαύτας αἰτήσεις περὶ ἐξαιρετικῶν δικαιωμάτων ἔχουν καὶ ἄλλαι ἐπαρχίαι, τὰς ὁποίας ὅταν ἡ Συνέλευσις παραδεχθῇ, θέλει καταστραφῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος, ἥτις εἶναι ἡ βάσις τῶν θεμελιωδῶν νόμων διὰ τὴν σύνταξιν, τῶν ὁποίων συνεκροτήθη ἡ παροῦσα Συνέλευσις. Τινὲς τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἀκαρνανίας ἐπανέλαβον, ὅτι ἐξαιτοῦνται ν' ἀναγνωσθῶσιν αἱ ἀναφοραὶ αὐτῶν καὶ νὰ γίνῃ μνεία περὶ αὐτῶν εἰς τὰ πρακτικά.

Μετὰ μικρὰν συζήτησιν ἡ Συνέλευσις, θεωρήσασα τὰς περὶ ὧν πρόκειται ἀναφορὰς ὡς προτάσεις τροπολογιῶν ἐπὶ τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, παρεδέχθη συμφώνως τῷ 27 ἄρθρῳ τοῦ κανονισμοῦ τὸ νὰ ἀναγνωσθῶσι, καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν νὰ συζητηθῇ κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Ἀναγνωσθεισῶν τῶν ἀναφορῶν ἐπανῆλθεν ἀκολούθως ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος. Εἷς τῶν πληρεξουσίων λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε. Συζήτησις πολὺ σπουδαία καὶ λίαν ἀκροσφαλὴς πρόκειται σήμερον διὰ νὰ μὴ καταντήσωμεν, μήτε εἰς ὑπερβολάς, μήτε εἰς ἐλλείψεις, ἀλλὰ νὰ βαδίσωμεν μέσον τινὰ ὅρον, τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἡ δικαιοσύνη. Τὸ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 3 τοῦ σχεδίου προκύπτον ζήτημα δὲν εἶναι ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἰδιοτήτων τοῦ πολίτου Ἕλληνος καὶ ὁ νόμος τῆς ἰθαγενείας, ἀλλὰ ποῖος ἔχει τὸ δικαίωμα τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργημάτων.

Πρὸς λύσιν λοιπὸν τοῦ ζητήματος τούτου θεωρεῖ ἀναγκαίαν, εἶπε, τροποποίησίν τινα τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ σχεδίου, καὶ νὰ γίνῃ καὶ προσθήκη ὅρου τινὸς διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ διὰ τοῦ Συντάγματος τὸ δικαίωμα τῶν δημοσίων ὑπουργημάτων.

Περιστάσεις διάφοροι τοῦ ἀγῶνος ἐπερίπλεξαν οὕτω τὸ ζήτημα τοῦτο, ὥστε ἐὰν δὲν ἐνασχοληθῶμεν εἰς λεπτομερείας καὶ διακρίσεις, εἶναι ἀδύνατον νὰ φθάσωμεν εἰς δίκαιον ὅρον· ἐν πρώτοις δὲ σύμφωνα μὲ τὸ Βελγικὸν Σύνταγμα, καὶ διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ καὶ εἰς τὸ ἡμέτερον πολίτευμα πλήρης ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος

ἐθεώρησεν ἀναγκαίον τὴν προσθήκην εἰς τὸ ἄρθρ. 3, ὅτι οὐδεμία διάκρισις τάξεως πολίτου εἶναι δεκτή.

Ἐπρόσθεσεν εἰς τὸ περὶ φορολογίας τὸ «ἄνευ διακρίσεως» διότι εὑρίσκονται καὶ ἰδιοκτησίαι, μὴ ὑποκείμεναι εἰς φορολογίαν.

Πολλοὶ τύποι, ἀγωνισθέντες τὸν αὐτὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα μὲ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα δυνάμει τῶν πρωτοκόλλων ἀπεχωρίσθησαν μὲν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀλλ' οἱ ἐν αὐτῇ μεταναστεύσαντες κάτοικοί των δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διακριθῶσι πλέον τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἀλλ' ὅλοι εἶναι ἐντελῶς Ἕλληνες. Διὰ τοῦτο τὴν περίστασιν ταύτην ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ἐντὸς τῆς τροπολογίας, θεωρήσας τοὺς κατὰ τὰ πρωτόκολλα ἐν τῇ Ἑλλάδι μεταναστεύσαντας ὡς δεκτούς, εἰς πάντα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα.

Ὁ στρατιωτικὸς βαθμὸς εἶναι ἰδιοκτησία ἀναφαίρετος. Αὕτη εἶναι ἀρχὴ κοινῶς παραδεδεγμένη. Τὴν ἀρχὴν ταύτην εἶναι δίκαιον νὰ διατηρήσωμεν ἀπαραβάτως ὡς πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς μας, τοὺς ἐλθόντας ἐν τῇ Ἑλλάδι, καταταχθέντας εἰς τὸν στρατὸν, καὶ ἀποκτήσαντας ὁποιονδήποτε βαθμόν. Περὶ τῶν πολιτικῶν θέσεων καὶ ἄλλοτε ἐξεφράσθη τὸ Ἔθνος, τοὺς δὲ στρατιωτικοὺς βαθμοὺς ἐθεώρησε πάντοτε ὡς ἀναφαίρετον ἰδιοκτησίαν.

Ἐπὶ τέλους τῆς τροπολογίας, ἐπρόσθεσε, διαλαμβάνεται ὅτι εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα «οἱ ἀπολαβόντες τὸ δικαίωμα τῆς ἰθαγενείας». Οἱ δὲ ὅροι τοῦ περὶ ἰθαγενείας νόμου, καθ' οὓς ἀποκτᾶται τὸ δικαίωμα τοῦτο θέλουσι τεθῇ ἀκολούθως.

Περαίνων τὸν λόγον ἀνέγνωσε τὴν τροπολογίαν του, ἔχουσαν οὕτως:

Ἄρθρον 3. Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τῶν νόμων, καὶ συνεισφέρουν ἀνευ διακρίσεως εἰς τὰ βάρη τῆς πολιτείας ἀναλόγως τῆς περιουσίας των.

Ἄρθρ. 4. Δεκτοὶ εἰς πάντα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα πολιτικά τε καὶ στρατιωτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ εἶναι μόνοι:

α) Οἱ γεννηθέντες ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐπικρατείᾳ.

β) Οἱ παρευρεθέντες καὶ διαμείναντες κατὰ τὸν ἀγῶνα ἀπὸ τοῦ **1821** μέχρι τοῦ **1827** ἐμπεριεχομένου, οἱ μεταναστεύσαντες κατὰ τὰ πρωτόκολλα, καὶ ἔχοντες στρατιωτικὸν βαθμὸν ὁμογενεῖς εἰς τὸν στρατόν.

γ) Οἱ ἀπολαμβόντες τὸ δικαίωμα τῆς ἰθαγενείας, καταγραφέντες εἰς ἕνα τῶν δήμων καὶ ἐγκατασταθέντες πρὸ **10** ἐτῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν.

Ὁ μετὰ τοῦτον ἀμέσως ἀγορεύσας πληρεξούσιος παρετήρησεν, ὅτι ἐν πρώτοις νομίζει ἀναγκαῖον ἡ Συνέλευσις νὰ ἀποφανθῇ, ἐὰν πρέπῃ νὰ ὁρισθῶσιν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος ποῖαι εἶναι αἱ ἰδιό-

τητες τοῦ πολίτου Ἕλληνος, ἢ τοῦτο νὰ γίνῃ δι' ἰδιαιτέρου νόμου. Ἡ προταθεῖσα τροποποίησις παρὰ τοῦ προαγορεύσαντος δὲν ἔχει, εἶπεν, θέσιν κατάλληλον εἰς τὸ Σύνταγμα. Διότι διὰ νὰ γίνῃ τις δημόσιος ὑπάλληλος, δημοτικὸς, μέλος ἐπαρχιακῶν ἢ νομαρχιακῶν συμβουλίων, Βουλευτὴς, Γερουσιαστὴς, κτλ., πρέπει νὰ ἔχῃ προηγουμένως τὴν ἰδιότητα τοῦ πολίτου. Πρὶν λοιπὸν εἴπομεν ποῖος εἶναι δεκτὸς εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα, πρέπει νὰ ὁρίσωμεν ποῖος εἶναι ὁ πολίτης. Ἑπομένως, ἐὰν ἡ Συνέλευσις παραδεχθῇ νὰ ὁρισθῶσιν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος αἱ ἰδιότητες τοῦ πολίτου, ἀντὶ νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν πρότασιν τοῦ προαγορεύσαντος, πρέπει νὰ θέσωμεν ὅρους περὶ ἀποκτήσεως τῆς ἰδιότητος τοῦ πολίτου καὶ συγχρόνως περὶ τοῦ πῶς αὕτη ἀπόλλυται.

Προτείνει δὲ, εἶπε, νὰ προστεθῇ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ σχεδίου τὸ ἑξῆς:

1) Πολῖται εἰσὶν ἅπαντες οἱ ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος γεννηθέντες ὑπὸ γονέων αὐτοχθόνων.

2) Ἅπαντες οἱ ἐκτὸς τοῦ Βασιλείου γεννηθέντες ὑπὸ γονέων αὐτοχθόνων ἅμα μεταβῶσιν εἰς τὴν ἡμεδαπὴν, καὶ καταγραφῶσιν εἰς ἕνα δῆμον.

3) Ἅπαντες οἱ γεννηθέντες ὑπὸ ξένων γονέων ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικίωσίν των κηρύξωσι τὴν περὶ ἀποκαταστάσεως ἐντὸς τοῦ Βασιλείου θέλησιν αὐτῶν καὶ καταγραφῶσιν εἰς ἕνα τῶν δήμων.

4) Οἱ ἀγωνισθέντες στρατιωτικῶς ἢ πολιτικῶς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, ἢ κατοικήσαντες τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον ἀπὸ τοῦ **1821** μέχρι τοῦ **1828** συμπληρωμένου.

5) Ἅπαντες οἱ κατὰ τὰ πρωτόκολλα τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως ἔχοντες, καὶ συμμορφωθέντες μὲ τοὺς ἐν αὐτοῖς διαγεγραμμένους ὅρους.

6) Ὅσοι Ἕλληνες τὸ γένος καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν πάτριον ἔχοντες ἀπεκατέστησαν πρὸ τεσσάρων ἤδη ἐτῶν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, καὶ κατεγράφησαν εἰς ἕνα τῶν δήμων τοῦ Βασιλείου.

7) Ὅσοι Ἕλληνες τὸ γένος καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν πάτριον ἔχοντες ἀποκατασταθῶσιν ἐντὸς τοῦ Κράτους μετὰ τετραετίαν, ἀφ' ἧς καταγραφῶσιν εἰς ἕνα τῶν δήμων τοῦ Βασιλείου.

8) Δὲν εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια πολιτικά, στρατιωτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ ἐπαγγέλματα, εἰμή:

α) Οἱ ἐμπεριλαμβανόμενοι εἰς τὸ **1**, **2**, **3** καὶ **4** ἄρθρον.

β) Ὅσοι μετὰ τετραετίαν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος χαίρουσι τοῦ πολίτου τὰ δικαιώματα.

9) Οἱ εἰς τὰ στρατιωτικὰ ἀξιώματα διωρισμένοι θεωροῦνται ὡς αὐτόχθονες, ὡς καὶ οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.

10) Ὅσοι ἀλλοεθνεῖς ἀποκατασταθῶσιν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου ἐπὶ ἐξαετίαν καὶ ἐγγραφῶσιν εἰς ἕνα τῶν δήμων, ἐὰν προσέτι ἀποκτήσωσιν ἀκίνητα κτήματα ἐντὸς τοῦ Βασιλείου, ἢ συγήσωσιν ἀγρονομικὸν, ἐμπορικὸν, ἢ ὁποιονδήποτε βιομηχανικὸν κατάστημα.

11) Τὸ νομοθετικὸν σῶμα δύναται νὰ πολιτογραφήσῃ ξένον διὰ μεγάλας πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐκδουλεύσεις.

12) Τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου ἀπόλλυται·

α) Διὰ τῆς πολιτογραφήσεως εἰς ξένην ἐπικράτειαν.

β) Διὰ τῆς ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως παραδοχῆς δημοσίας θέσεως ἢ ὑπηρεσίας ὑπὸ ξένης Κυβερνήσεως.

γ) Καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις τὰς προβλεπομένας παρὰ τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Ἐξαιρέσεις τινὲς γίνονται διὰ νόμου.

Τὸν νόμον περὶ τῆς ἐξαιρετικῆς παραδοχῆς τινων εἰς δημόσια ἐπαγγέλματα θέλει συνταξει ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, ἀποβλέπουσα πάντοτε πρὸς τὸ ἐθνικὸν συμφέρον, ἐνῷ ἄλλως τρέχομεν κίνδυνον νὰ στερηθῶμεν εἰδικῶν ἐπιστημονικῶν ἱκανοτήτων, τῶν ὁποίων τὴν ἀνάγκην ἔχει τὸ ἔθνος μας.

Ἕτερος τῶν πληρεξουσίων, περιοριζόμενος εἰς τὴν ἔγγραφον ἀνάπτυξιν τῆς προτεινομένης τροποποιήσεως τοῦ προκειμένου ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, παρέδωσεν αὐτὴν εἰς τὸν Πρόεδρον, κατὰ διαταγὴν τοῦ ὁποίου εἰς τῶν Γραμματέων ἀνέγνωσεν αὐτὴν μεγαλοφώνως, ἔχουσαν ὧδε·

Σᾶς εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἡ ἀθλία Πατρίς μας ἐστέναζε τόσους αἰῶνας ὑπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Σουλτάνου, ὁ εὔσπλαγχνος θεὸς, ἡ συνδρομὴ τῶν δυνατῶν εὐεργετῶν μας καὶ τελευταῖον οἱ ἀγῶνές μας μᾶς ἐλευθέρωσαν ἀπὸ τὴν τυραννίαν, ἀφοῦ ἐχάθησαν καὶ ἐδυστύχησαν πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς, ἀφοῦ ἡ γῆ ἐγέμωσεν ἀπὸ τὰ αἵματα καὶ κόκκαλα τῶν πατέρων μας, τῶν ἀδελφῶν μας τῶν συγγενῶν μας, καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς ζῶσι σκλάβοι ἀκόμη εἰς τοὺς τούρκους. Ἑπομένως πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς Ἱερᾶς μας ἐπαναστάσεως δὲν ἐσεβάσθησαν ποτὲ οὔτε τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, οὔτε τῶν δυνατῶν εὐεργετῶν μας τὴν συνδρομὴν, ἀλλ' οὔτε τοὺς ἀγῶνας καὶ ταλαιπωρίας μας.

Ἦλθαν ἀφοῦ ἡμεῖς ἐλευθερώσαμεν τὴν πατρίδα, τοὺς ἐδέχθημεν ὡς ὁμοθρήσκους μας, ὡς ἀδελφούς μας μὲ ἀθωότητα καὶ εἰλικρίνειαν, πολλοὶ ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς μᾶς ἠπάτησαν τόσους

χρόνους χαμερπῶς καὶ δολίως, καὶ μᾶς ἐρρόφησαν τὸ αἷμά μας, τοὺς ἀγῶνάς μας, τὰ θυσίας μας καὶ μᾶς ἀπεμάκρυναν καὶ ἀπὸ τὰ πράγματα τῆς κοινῆς μας πατρίδος, μᾶς ἐκακοσύζεναν ἀκόμη καὶ εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ ἔθνους μας, καὶ ἐπροσπάθησαν νὰ χάσουν καὶ αὐτὸν καὶ ἡμᾶς· πάλιν μολοντοῦτο ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ θεοῦ ἠθέλησε νὰ σώσῃ τὸν Βασιλέα μας καὶ ἡμᾶς καὶ ἔγεινεν ἡ μεταβολὴ τῆς 3 Σεπτεμβρίου διὰ νὰ σωθῶμεν καὶ ἐσώθημεν. Τώρα λοιπὸν καὶ ἡ εὐγενία των ἂς καθήσουν εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν πατρίδα, καὶ ἂς πράξουν τὸ ἔργον των, νὰ τραβίξουν ὅμως χέρι ἀπὸ τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, ἐδουλεύσαν αὐτοὶ τόσα χρόνια, νὰ δουλεύσουν καὶ οἱ Ἕλληνες τοῦ ἀγῶνος ἄλλα τόσα, καὶ ἔπειτα ἐμβαίναν πάλιν καὶ ἡ εὐγενία των, διότι τότε δὲν ἠμπορῶ νὰ φαντασθῶ ἐγὼ ὡς Ἕλλην ἀγωνιστὴς, ὅτι ἀφοῦ ἐλευθερώθην ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Σουλτάνου ἔγεινα σκλάβος παντοτεινὸς τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀπάτης τῶν τοιούτων, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ παύσουν ἀπὸ κάθε πρᾶγμα· ἑπομένως ἡ ἐδική μου γνώμη εἶναι νὰ τεθῶσιν εἰς τὸ σύνταγμά μας τὰ ἀκόλουθα.

Ἄρθρ. 1. Ὡς Ἕλληνες εἶναι καὶ θεωροῦνται ὅλοι, ὅσοι ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἄρθρ. 2. Οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμόθρησκοί μας Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀπὸ τὰ **1821 — 1827**, ἑπομένως ἐκατοίκησαν σταθερῶς εἰς αὐτήν.

Ἄρθρ. 3. Οἱ ἀπὸ τὰ **1824** μέχρι τέλους τοῦ **1827** ἀγωνισθέντες μεθ' ἡμῶν φιλέλληνες, οἱ ὁποῖοι ἔμειναν μέχρι τοῦδε εἰς τὴν κοινήν μας πατρίδα.

Ἄρθρ. 4. Καὶ ἐκεῖνοι ἐπίσης οἱ Ἕλληνες, ὅσοι δηλαδὴ ἐκατοίκουν μέρη, τὰ ὁποῖα ἔλαβον μὲν τὰ ὅπλα εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνά μας, δὲν συμπεριελήφθησαν δὲ μετὰ τὴν ὁροθέτησιν ἐντὸς τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος, μετῴκησαν ὅμως εἰς αὐτὴν καὶ ἕως τέλους τοῦ **1832**, συμφώνως μὲ τὰ πρωτόκολλα τῶν μεγάλων δυνάμεων.

Ἄρθρ. 5. Ὅλοι οἱ ἐν τοῖς ἄρθροις **1**, **2**, **3**, καὶ **4** χαίρουσι καὶ ἀπολαμβάνουσιν ἐν γένει τὰ δικαιώματα τοῦ αὐτόχθονος Ἕλληνος.

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος παρετήρησεν, ὅτι σύμφωνα μὲ τὰ παρ' αὐτοῦ προλεχθέντα ἡ ἐπιτροπὴ ἐθεώρησεν ἀδιάφορον, ἂν ὁ περὶ ἰδιοτήτων τοῦ πολίτου Νόμος πρέπει νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ. Διὰ νὰ προβῇ δὲ ἡ Συνέλευσις ἐν τάξει εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ

ἀντικειμένου τούτου νομίζει ἀναγκαῖον νὰ ἀποφασισθῇ προτερον ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν ἡ θέσις τοῦ νόμου τούτου.

Ἐκεῖ δὲ θέλουσιν ὁρισθῇ ἐν ἐκτάσει ποῖαι εἶναι αἱ ἰδιότητες τοῦ πολίτου, πῶς αὐταὶ ἀποκτῶνται, καὶ διὰ ποίους λόγους ἀπόλλυνται. Ἑπομένως πρέπει ἐν πρώτοις ν' ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις ἂν ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ Συντάγματος θέλει τεθῇ ὁ νόμος οὗτος. Πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων ἀπάντησαν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος νὰ τεθῇ.

Ἑτέραν τροποποίησιν παρουσιάσας ἄλλος πληρεξούσιος ταύτην

Ἄρθρ. 4 Πολῖται Ἕλληνες εἶναι

1) Οἱ αὐτόχθονες τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν γεννημένοι· εἰς τὴν αὐτὴν δὲ τὴν κατηγορίαν ὑπάγονται καὶ οἱ μετανεστεύσαντες εἰς τὴν Ἑλλάδα Σάμιοι καὶ Κρῆτες, τῶν ὁποίων ἡ πατρὶς ὑπέκυψεν εἰς τὴν τουρκικὴν ἐξουσίαν δυνάμει τοῦ Πρωτοκόλλου τῶν συμμάχων δυνάμεων.

1) Οἱ μεταναστεύσαντες ἀπὸ τὰ **1821** μέχρι τέλους τοῦ **1827** καὶ ἀγωνισθέντες Ἕλληνες τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων, αἵτινες ἐπανεστάτησαν εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, καὶ οἱ ἐλθόντες ἀπὸ ἄλλα διάφορα μέρη κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἔγεινε καὶ ἡ ἀπὸ 6) **24** Ἰουλίου συνθήκη εἰς Λονδῖνον, καὶ λαβόντες πραγματικὸν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ οἱ ἐξ' αὐτῶν γεννημένοι.

3) Οἱ μέλλοντες ν' ἀποκτήσωσι τὰ ἀστυκὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα κατὰ τὸν παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἐκδοθησόμενον περὶ ἰθαγενείας νόμον.

4) Οἱ καθηγηταὶ καὶ ἀνώτεροι διδάσκαλοι τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Γυμνασίου, ἀλλὰ μόνον ὡς πρὸς τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ, ἐν ἐλλείψει αὐτοχθόνων.

ἐπρόσθεσε· τὰ ἐπὶ δεκαετίαν ὁλόκληρον ἀδικήματα ὅσα ὑπέφερε τὸ ἔθνος ἐκ τῶν σφετερισθέντων τὰ δημόσια ὑπουργήματα ξένων, ἡ παραγνώρισις τῶν πολυμόχθων καὶ αἱματηρῶν ἀγώνων των εἰσὶ τὰ αἴτια τῆς συζητήσεως ταύτης· τὰ παράπονα ταῦτα τοῦ Ἕλληνος ζωηρῶς παριστάνουσι πολλοὶ πολῖται ἐν τῇ ἀναγνωσθείσῃ ἀναφορᾷ των. Πολλοὶ Ἕλληνες, στερούμενοι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, καὶ τοι ἱκανοὶ παρηγκωνίσθησαν.

Τὸ Πανεπιστήμιόν μας παρήγαγε καὶ καθεκάστην παράγει ἱκανοὺς πρὸς τὰς ὑπηρεσίας Ἑλληνόπαιδας· εἶναι ἤδη καιρὸς νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὰ δίκαιά μας.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νομίζει κατάλληλον τὴν ἀναγνωσθεῖσαν τροποποίησίν των.

Ἄλλος δὲ πάλιν πληρεξούσιος, λαβὼν τὸν λόγον καὶ συμφω-

νῶν μὲ τοὺς φρονοῦντας, ὅτι πρέπει ἐντὸς τοῦ Συντάγματος νὰ γένῃ λόγος περὶ τῶν προσόντων τοῦ πολίτου, εἶπε. Τὸ δίκαιον εἶναι ἀστυκὸν καὶ πολιτικὸν, ἐξ ὧν τὸ α. χαίρει πᾶς τις μεταναστεύων εἰς τὴν Ἑλλάδα· εἰς τὸ β'. περιέχεται τὸ προσὸν τῆς ἰθαγενείας ὡς κυρία βάσις, τὸ πρῶτον ὅμως δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὸν αὐτοχθονισμόν.

Ἡ ἄρνησις τοῦ δικαιώματος τούτου εἰς τοὺς ἐξωθεν ἐλθόντας ὁμογενεῖς μας, τοὺς συναγωνισθέντας καὶ παθόντας κατὰ τὸν ἀγῶνα, ὁμοιάζει τὴν ἄρνησιν τοιούτου δικαιώματος ἐπὶ μεσαιῶνος εἰς τοὺς ἑβραίους· ὁ παρὼν αἰὼν ὅμως εἶναι αἰὼν φώτων, αἰὼν ἐλευθερίας τῶν λαῶν.

Παραδεχόμενος εἶπε, τὸ α. ἄρθρον τοῦ σχεδίου, προτείνει τὴν ἑξῆς τροπολογίαν.

Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ συνεισφέρουσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη, ἀναλόγως τῆς περιουσίας των, μόνοι δὲ οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα πολιτικά τε καὶ στρατιωτικά.

Ἄρθρον **4.** Ὡς πολῖται Ἕλληνες θεωροῦνται·

α'. Ἅπαντες οἱ ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος γεννηθέντες, ἂν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεώς των οἱ γονεῖς των εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς Ἑλληνικῆς ἰθαγενείας· β'.) ἅπαντες οἱ ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνισθέντες, ἂν καὶ μὴ γεννημένοι εἰς τὴν ἤδη ἐλευθέραν Ἑλλάδα· γ'.) τὰ τέκνα αὐτῶν· δ'.) οἱ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας ὑπερμαχήσαντες φιλέλληνες· ε.) ἅπαντες οἱ κατὰ τὸ ἀπὸ **16** Ἰουνίου **1830** πρωτόκολλον τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως ἔχοντες, καὶ συμμορφωθέντες μὲ τοὺς ἐν αὐτῷ διαγεγραμμένους ὅρους· ς'.) ἅπαντες οἱ διὰ πολιτογραφήσεως τὸ δικαίωμα τῆς ἰθαγενείας διὰ νόμου ἀποκτήσαντες καὶ προσκτησόμενοι.

Ἰδιαίτερος νόμος ἐκδοθησόμενος παρὰ τῆς Βουλῆς θέλει προσδιορίσει τοὺς ὅρους τῆς πολιτογραφήσεως, τὴν ἔκτασιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἕλληνος, περὶ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς χρῆσιν αὐτῶν, καὶ περὶ προσωρινῆς ἢ παντελοῦς παύσεως μέρους ἢ ὅλων αὐτῶν.

Ἐπὶ τοῦ **5** ἐδαφίου ταύτης παρετήρησεν ὅτι ἐκτὸς τῶν περιεχομένων εἰς τὰ ψηφίσματα τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων, ὅτε κατὰ τὰ **1832** ἐτέθησαν τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος, πολλοὶ τόποι ἀπεχωρίσθησαν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῶν μετεναστεύσαντες ἐντὸς αὐτῆς ἀπέκτησαν δυνάμει τῶν πρωτοκόλλων τῶν Δυνάμεων τὰ τοῦ Ἕλληνος προσόντα· εἶναι λοιπὸν δυνατὸν νὰ γίνῃ συζήτησις περὶ τούτου, ἐνῷ οἱ τόποι ἐκεῖνοι σεμνύνονται

διὰ τοὺς Μπουτζάρους, Καραΐσκους καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐνδόξους πολεμιστάς; Ὅθεν πάντας τούτους θεωρεῖ, εἶπεν, ὡς ἔχοντας τὰ τοῦ Ἕλληνος προσόντα. Ἡ σύνταξις ὅμως τοῦ περὶ ἰθαγενείας νόμου, ἀφοῦ τεθῶσιν ἐντὸς τοῦ συντάγματος αἱ βάσεις, ὁρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὰς Βουλάς. Τινὲς ἀπεράνθησαν, ὅτι καὶ τὸν περὶ ἰθαγενείας νόμον πρέπει νὰ συντάξῃ ἡ συνέλευσις.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε συζητήσεως ἐξάγεται, ὅτι ἡ συνέλευσις θέλει, ὥστε τὰ περὶ προσόντων τοῦ πολίτου Ἕλληνος νὰ τεθῶσιν ἐντὸς τοῦ συντάγματος· ἐπειδὴ δὲ πολλαὶ ὑπὸ πολλῶν τροπολογίαι ἐδόθησαν, ἄλλαι δὲ θέλουσιν ἔτι δοθῇ ἀκολούθως, εἶναι καλὸν νὰ ἀναβληθῇ εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν ἡ τοῦ ἄρθρου τούτου συζήτησις, ὥστε νὰ τυπωθῶσι καὶ διανεμηθῶσιν ὅλαι αἱ τροπολογίαι εἰς τοὺς πληρεξουσίους· ἐν τούτοις δὲ διὰ νὰ μὴ καταναλίσκηται μάτην ὁ πολύτιμος καιρὸς τῆς συνελεύσεως, δύναται νὰ προβῇ αὕτη, ἂν ἐγκρίνῃ εἰς τῶν ἑπομένων ἄρθρων τὴν συζήτησιν.

Μετὰ τὴν τοῦ Προέδρου παρατήρησιν ἀνεγνώσθησαν προσέτι δύο ἕτεραι τροπολογίαι ὡς ἑξῆς.

Περὶ τοῦ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων.

Ἄρθρ. 3. Οἱ Ἕλληνες εἰσὶν ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ συνεισφέρουν εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των, μόνοι δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ **1821** μέχρι τέλους τοῦ **1827** στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς ἀγωνισθέντες ἔκ τε τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος καὶ ἐκ τῶν λαβουσῶν τὰ ὅπλα ἐπαρχιῶν καὶ διὰ τῶν πρωτοκόλλων ἀποκλεισθεισῶν, καθὼς καὶ ὅσοι ἐγκαταλιπόντες τὰς πατρίδας των ἔδραμον εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ συνηγωνίσθησαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ τέκνα ἁπάντων τούτων εἰσὶ δεκτοὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα πολιτικά τε καὶ στρατιωτικὰ ἀναλόγως τῆς ἱκανότητός των, ὡσαύτως καὶ ὅσοι τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ ἱκανότητός των ἠθέλησαν ἀναδεχθῇ ὠφέλιμοι τῇ πατρίδι μετὰ πενταετῆ διατριβήν των ἔν τινι δήμῳ ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς των, ἐννοουμένης ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος καὶ ἑξῆς, ὡς καθηγηταὶ ὅμως εἰσὶ δεκτοὶ ὁποιοιδήποτε.

Ἄρθρ. 4. Ἐννοεῖται οἰκόθεν, ὅτι οἱ διωρισμένοι εἰς θέσεις ὁποιασδήποτε, καὶ μὴ ἔχοντες τὰ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἄρθρῳ προσόντα πρέπει ν' ἀπαλλαχθῶσι τῆς ὑπηρεσίας ἅμα τῇ παραδοχῇ τοῦ παρόντος ἄρθρου ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν ὡς καὶ οἱ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐπιβουλευθέντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν ἀγῶνα καὶ μετὰ τὸν ἀγῶνα· καὶ οἱ ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ διαστήματι τοῦ ἀγῶνος αὐτόχθονες καὶ ἐπανελθόντες μετὰ τὸ **1827**.

Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ φορολογοῦνται διὰ τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῶν εἰσοδημάτων των.

Εἶναι δὲ δεκτοὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα οἱ αὐτόχθονες καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἱερᾶς μας ἐπαναστάσεως ἀπὸ τοῦ ἔτους **1821** μέχρι τοῦ **1828** συμπληρουμένου καὶ αὐτοῦ, ἀπαιτεῖται δὲ καὶ οὗτοι νὰ ἦναι προηγουμένως πολιτογραφημένοι πραγματικῶς εἰς μίαν ἐπαρχίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ὅσοι ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸ **1828** ἢ καὶ ὅσοι ἔλθωσιν εἰς τὸ ἑξῆς, τότε ἔχουσιν ἀπαραλάκτως τὸ δικαίωμα, ὅταν ἀποδεδειγμένως διαμείνουν **20** ἔτη εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ κατοικήσωσιν εἰς μίαν ἐπαρχίαν τοὐλάχιστον **5** ὁλόκληρα ἔτη, καὶ ἀποκτήσωσιν ἀκίνητα κτήματα τοὐλάχιστον δέκα χιλιάδων δραχμῶν.

Ὁ τὴν δευτέραν τῶν τροποποιήσεων τούτων εἰσαγαγὼν παρετήρησεν, ὅτι διὰ τοὺς μετασχόντας τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος πρέπει νὰ προσδιορισθῇ ὁ μέχρι τοῦ **1827**, ἀλλὰ ὁ μέχρι τοῦ **1828** συμπληρουμένου καὶ τούτου χρόνου, διότι διάφοροι ἐπαρχίαι τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἠγωνίζοντο ἕως τότε ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας των, ὁ δὲ ἀγὼν ἀπεπερατώθη ὁλοτελῶς μέχρι τοῦ **1829**. Δὲν εἶναι διὰ τοῦτο δίκαιον οἱ μετασχόντες τῶν τελευταίων τούτων ἀγώνων νὰ στερηθῶσι τῆς ἰδιότητος τοῦ πολίτου Ἕλληνος.

Ἕτερος δὲ πληρεξούσιος θεωρῶν οὐσιώδη ἔλλειψιν τοῦ σχεδίου τὴν περὶ διαιρέσεως τῆς ἐπικρατείας παρασιώπησιν, εἶπεν· ἡ σύνταξις τοῦ παρόντος Συντάγματος εἶναι ἀναθεώρησις τῶν παρελθόντων συνταγμάτων· ἐκεῖνα δὲ ὅλα περιεῖχον τὴν περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς Ἐπικρατείας διάταξιν. Τοιαύτη διάταξις δὲν ἀντίκειται πασῶς εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ θέσωμεν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος ὅρια τῆς ἐπικρατείας, μήπως περιορίσωμεν αὐτὴν εἰς τὴν παροῦσαν ἔκτασίν της.

Καθιεροῦντες ἐντὸς τοῦ Συντάγματος ὅτι ἡ ἐπικράτεια διαιρεῖται εἰς νομοὺς, ἐπαρχίας καὶ δήμους, παγιώνομεν τὸ δημοτικὸν, ἐπαρχιακὸν καὶ νομαρχιακὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον συνενώνει καὶ συνδέει εἰς ἓν ὅλα τὰ μέρη τοῦ Κράτους. Τοιουτοτρόπως ἀποφεύγομεν τὰς περιπετείας τοῦ παρελθόντος διοικητικοῦ συστήματος.

Προτείνω λοιπὸν, εἶπεν, νὰ προστεθῇ μετὰ τὰ δύω περὶ θρησκείας ἄρθρα τὸ ἑξῆς.

Περὶ διαιρέσεως τοῦ Κράτους.

Ἄρθρ. 3. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπικράτεια διαιρεῖται εἰς νομοὺς, ἐπαρ-

χίας καὶ δήμους, τῶν ὁποίων ἡ ἔκτασις προσδιορίζεται καὶ μεταβάλλεται διὰ νόμου.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη νὰ τυπωθῇ καὶ αὐτὴ ἡ πρότασις, ὥστε νὰ συζητηθῇ εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν· ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος ἐπαναλαβὼν ὅσα ἀνωτέρω παρετήρησεν, ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἂν θέλῃ νὰ προβῇ εἰς τὴν τοῦ 4 ἄρθρου συζήτησιν. Πολλοὶ ἀπεφάνθησαν, ὄχι.

Πάντες ἐπιθυμοῦμεν, εἶπεν, εἰς τῶν πληρεξουσίων τὴν ταχίστην τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἀποπεράτωσιν.—ἑπομένως πρέπει νὰ προβῶμεν κατὰ τοῦ Προέδρου τὴν παρατήρησιν εἰς τοῦ 4 ἄρθρου τὴν συζήτησιν, τὸ ὁποῖον εἶναι πάντη ἄσχετον πρὸς τὸ 3 καθὸ πραγματευόμενον περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ πολίτου.

Ἄλλος δὲ παραδεχόμενος τὰ παρὰ τοῦ τελευταίου τούτου λελεγμένα, ἐπρόσθεσεν, ὅτι εἶναι ἄσχετον πάντη τὸ 4 ἄρθρον πρὸς τὸ 3, διότι τὸ μὲν 3 πραγματεύεται περὶ τῶν τοῦ πολίτου προσόντων, τὸ δὲ 4 περὶ τῆς ἀσφαλείας αὐτοῦ, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ὑποτεθῶσι τὰ προσόντα αὐτοῦ, ἑπομένως εἶναι δίκαιον νὰ προχωρήσῃ ἡ Συνέλευσις.

Ἕτερος δὲ ἀντιπαρετήρησεν, ὅτι πρέπει νὰ προβαίνῃ κατὰ τάξιν ἡ Συνέλευσις εἰς τοῦ σχεδίου τὴν συζήτησιν. Καθὼς προλαβόντως συζητηθὲν ἀποπερατώθη κατ' εὐχὴν τοῦ Ἔθνους τὸ περὶ θρησκείας ἀντικείμενον, ὅθεν πρέπει καὶ τώρα νὰ τελειώσῃ τὸ περὶ προσόντων τοῦ πολίτου, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ προβῇ ἡ Συνέλευσις εἰς τὰ περαιτέρω· ἀποφανθέντων πολλῶν νὰ τελειώσῃ προηγουμένως ἡ τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ σχεδίου συζήτησις, καὶ μετὰ ταύτην νὰ συζητηθῶσι τὰ περαιτέρω ἄρθρα, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 3 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοχός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΖ'.

Τῆς 10 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ περὶ τὴν 11 ὥραν Π. Μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου, καὶ εὑρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι τριάκοντα, ἀπόντες δὲ δέκα.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, καὶ γενόμενα πραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρά τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος, κοινοποιήσας εἰς τὴν συνέλευσιν τὴν ἀποβίωσιν τοῦ πληρεξουσίου Βονίτσης Φλώρου Γρίβα, προσέθηκεν, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ ἐκλεχθῇ κατὰ τὸ σύνηθες ἐπιτροπὴ παρὰ τῆς συνελεύσεως διὰ νὰ συνοδεύσῃ τὸν νεκρὸν τοῦ μακαρίτου, καὶ νὰ παρακολουθήσωσιν εἰς τὴν ἐκφορὰν ὅσοι ἄλλοι τῶν πληρεξουσίων θέλουσι.

Δύο δὲ τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν, ἐπειδὴ ἕκαστος τῶν πληρεξουσίων εἶναι μέλος τοῦ ὅλου σώματος τῆς συνελεύσεως, ὑποτίθεται ὅτι πάντες οἱ πληρεξούσιοι ἔχουσι τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ συνοδεύσωσι τὸ λείψανον τοῦ μακαρίτου, ἑπομένως ἡ ἐκλογὴ τῆς ἐπιτροπῆς καθίσταται περιττή.

Ἡ συνέλευσις παρεδέχθη τῶν τελευταίων τούτων τὴν γνώμην.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν ὅτι πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων ἐξέφρασαν αὐτῷ, ἵνα μὴ προχωρήσῃ σήμερον ἡ συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ 3 ἄρθρου, διότι δὲν θέλει ἔχει τὸν ἀπαιτούμενον εἰς τοῦτο χρόνον.

Πολλοὶ συνήνεσαν εἰς τὸν λόγον τοῦ Προέδρου.

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων προσέθηκεν, ὅτι εἶναι καλὸν ἐν τούτῳ τὸ μεταξὺ νὰ καταγίνωσιν οἱ δάντες τροπολογίας εἰς τὸ νὰ συγχωνεύσωσιν αὐτὰς εἰς ὀλιγωτέρας ὅσον ἔνεστι.

Ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἀντεκρούσθη.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος εἶπεν ὅτι εἷς τῶν πληρεξουσίων Ἀθηνῶν ὁ Κ. Μακρυγιάννης ἐκλεχθεὶς καὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Λοιδωρικίου ὡς πληρεξούσιος, ἐπειδὴ ἐδέχθη τὴν πρώτην ἐκλογὴν ἔμεινε κενὴ ἡ θέσις του εἰς τὴν δευτέραν, πρὸς ἀναπλήρωσιν δὲ ταύτης ἦλθεν ἤδη ἐνταῦθα ὁ ἀμέσως ἐπιλαχὼν κύριος Ἰω. Σαφάκας, ὅτις κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε γενόμενα εἶναι δεκτός, καὶ πρέπει

νὰ ὁμόσῃ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν συνεδρίασιν τὸν τοῦ πληρεξουσίου ὅρκον.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι εἰμὲν τὰ τῆς ἐκλογῆς ἔγγραφα συνιστῶσιν αὐτὸν ὡς ἀναπληρωματικόν, τότε βεβαίως εἶναι δεκτὸς, εἰδὲ ἁπλῶς ὡς ἐπιλαχόντα, ἀμφιβάλλει ἂν ἦναι δεκτός.

Ἀντεπαρατήρησαν ἄλλοι, ὅτι τοῦτο εἶναι ἤδη προδεδικασμένον ἐπὶ τῶν πληρεξουσίων τῶν Ἠπειρωτῶν καὶ ἄλλων, ἐπομένως δὲν εἶναι οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται ἐπιλαχὼν εἶναι δεκτὸς ὡς πληρεξούσιος.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τῶν τελευταίων τὴν γνώμην.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ἐπειδὴ ἡ συνέλευσις δὲν θέλει ἔχει σήμερον τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς συζήτησιν τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ συντάγματος, καὶ ἐπειδὴ εἶναι δύο ὑποθέσεις ἐκκρεμεῖς 1.) ἡ πρότασις τῶν πληρεξουσίων Τριπόλεως τοῦ νὰ προταχθῇ τοῦ συντάγματος ἄρθρον περὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους εἰς νομοὺς, ἐπαρχίας καὶ δήμους, καὶ 2.) αἱ ἀναφοραὶ τῶν Σπαρτιατῶν τοῦ ν' ἀπαλλαχθῇ ἡ Λακωνία τῆς φορολογίας, εἶναι καλὸν νὰ ἐνασχοληθῇ σήμερον ἡ συνέλευσις εἰς ταύτας.

Παραδεχθείσης τῆς συνελεύσεως τὰ παρὰ τοῦ Προέδρου λελεγμένα, εἰς τῶν Γραμματέων ἀνέγνω τὴν τοῦ πληρεξουσίου Τριπόλεως πρότασιν.

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων εἶπον ὅτι ἡ πρότασις αὕτη εἶναι εὔλογος καὶ εἰς πάντας δεκτή. Ἡ τοιαύτη διαίρεσις ὡς ἀρίστη ἐφεύρεσις τῶν τελευταίων χρόνων, ἐφημόσθη ἐπιτυχῶς οὐ μόνον εἰς τὰ συνταγματικὰ, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μοναρχικὰ Κράτη· ἐπομένως αὐτὴν πρέπει νὰ δεχθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἄνευ δισταγμοῦ καὶ νὰ προτάξωμεν τοῦ συντάγματος.

Παρετήρησεν ὅμως ἄλλος, ὅτι ἂν καὶ δὲν ἦναι ἐναντίος εἰς τὴν γνώμην τοῦ προτείναντος ὡς πρὸς τὴν ἰδέαν, νομίζει ὅμως, ὅτι πᾶν ἀντικείμενον τοῦ συντάγματος δὲν πρέπει ν' ἀποφασίζηται ἐκ τοῦ προχείρου ἀλλὰ μεθ' ὥριμον σκέψιν, διότι ὅσα περιέχονται εἰς αὐτὸ, εἰσὶν ἀμετάβλητα.

Ἄλλος δὲ ἐπρόσθεσεν, ὅτι τοῦτο, καθ' ἃ διοικητικὸν, δὲν εἶναι ἔργον τῆς Συνελεύσεως καὶ πρέπει ν' ἀνατεθῇ εἰς τὰς βουλάς.

Ὁ προτείνας εἶπε, τὴν διαίρεσιν ταύτην παραδέχεται καὶ αὐτὸ τὸ σχέδιον τοῦ συντάγματος εἰς τὸ περὶ ἐκλογῆς μέρος, ὥστε οὐδὲν τὸ κωλῦον νὰ τεθῇ ἐνταῦθα. Τὸ δημοτικὸν σύστημα ἀπεδείχθη καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας τοιοῦτον, ὥστε πρέπει παντὶ σθένει νὰ τηρήσωμεν αὐτό. Ἡ δὲ κατ' ἐπαρχίας καὶ νομοὺς διαίρεσις εἶναι σύμφωνος τῷ ἀντιπροσωπικῷ συστήματι καὶ εὐκο-

λύνει τὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν. Τὴν τοιαύτην διαίρεσιν καὶ δημοσιογράφοι καὶ ἄλλοι ἰδιῶται ἐζήτησαν μέχρι τοῦδε.

Ἓν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἂν καὶ ἐγνώριζεν ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε πεῖρα συνιστᾷ ὡς εὐμέθοδον τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δὲν ἐνόμισεν ὅμως πρέπον νὰ κάμῃ μνείαν περὶ αὐτῆς εἰς τὸ σύνταγμα, μή τι ἤθελε δεσμεύσει τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος. Καταχωρίζοντες αὐτὴν εἰς τὸ σύνταγμα, ἠθέλαμεν παραδεχθῇ δύο βαθμοὺς διοικητικῆς δικαιοδοσίας. Τίς δὲ γινώσκει, ἐὰν τοῦτο ἦναι σύμφωνον μὲ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὸν πληθυσμὸν, τὴν ἔκτασιν καὶ τοὺς οἰκονομικούς της πόρους; Τίς εἶδεν, ἂν νεωτέρα πεῖρα δὲν καταδείξει ἁπλούστερον σύστημα; Εἰς δὲ τὸ περὶ βουλῶν μέρος ἐπραγματεύθη ἡ ἐπιτροπὴ περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου μόνον κατὰ πρόληψιν ὑποθέτουσα, ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ Νομαρχικὸν σύστημα, ὡς καὶ περὶ Ναυάρχων κλπ. μὴ ἐξετάσασα περαιτέρω, ἂν σήμερον ὑπάρχουσι Ναύαρχοι κτλ. Διαίρεσίς τις βεβαίως θέλει λάβει χώραν, διότι ἄλλως δὲν κινεῖται ἡ διοικητικὴ μηχανὴ, ἀλλ' αὕτη εἶναι ἔργον ὅλως διοικητικὸν, καὶ πρέπει νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὰς βουλὰς, αἵτινες καὶ τὸν χρόνον καὶ τοὺς τρόπους τοῦ νὰ σκεφθῶσιν ὡρίμως θέλουσιν ἔχει.

Ἐνταῦθα ἄλλη πάλιν γνώμη ὑπὸ ἄλλων ἐπροτάθη, τοῦ νὰ γίνῃ μὲν μνεία εἰς τὸ Σύνταγμα περὶ τῆς ὁποίας πρόκειται διαιρέσεως, ἀλλὰ νὰ δοθῇ εἰς τὰς βουλὰς ἡ ἐξουσία τοῦ νὰ τροποποιήσωσι τοῦτο, ἂν ἡ πεῖρα ἤθελεν ἀναδείξῃ ἀναγκαίαν τὴν τροποποίησιν. Ἄλλοι δ' εὑρίσκουσι καταλληλοτέραν τὴν μνείαν τῆς διαιρέσεως εἰς τὸ περὶ ἐκλογῆς μέρος.

Ἀντεπαρατηρήθη ὅμως, ὅτι ἂν δοθῇ εἰς τὰς βουλὰς ἄδεια τῆς τροποποιήσεως εἶναι περιττὸν πλέον νὰ διαληφθῇ περὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους εἰς τὸ Σύνταγμα. Οριστικῶς δὲ νὰ γίνῃ μνεία περὶ αὐτῆς δὲν εἶναι ὀρθὸν, διότι ἀγνοεῖται ἡ μέλλουσα τῆς Ἑλλάδος τύχη. Εἰς τὴν τοιαύτην ἐπομένως ἀμφιβολίαν εἶναι καλὸν νὰ μὴ γένῃ οὐδόλως μνεία τῆς διαιρέσεως ταύτης.

Ἄλλος πάλιν ἐπρότεινε νὰ ἐκφρασθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα ὅτι πάντοτε ὑπῆρξεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ θὰ ὑπάρξῃ, τοὐτέστιν ὅτι τὸ Κράτος διαιρεῖται εἰς ἐπαρχίας καὶ δήμους, διότι ἡ διαίρεσις αὕτη δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὸ διοικητικὸν σύστημα, ὡς τινες ὑπέλαβον· δύναται δὲ νὰ προστεθῇ, ὅτι δι' ἰδικωτέρου νόμου θέλει κανονισθῇ ἡ ἕνωσις καὶ συγχώνευσις διαφόρων δήμων κτλ.

Ἡ πρότασις αὕτη ἀντεκρούσθη παρ' ἄλλων νομιζόντων ὅτι αὕτη δὲν ἐκφράζεται ἄλλο τι, εἰμὴ ὅτι θέλει ὑπάρξει πάντοτε διαίρεσίς τις· ἀλλὰ τοῦτο κανεὶς δὲν ἀρνεῖται, διότι ἄλλως

πῶς θέλει διοικηθῇ τὸ Κράτος; Ἐνταῦθα ὅμως πρόκειται περὶ διαιρέσεως, ἥτις θέλει χρησιμεύσει ὡς βάσις εἰς τὸ μέλλον διοικητικὸν σύστημα, καὶ ταύτην ἡ συνέλευσις δὲν δύναται νὰ προσδιορίσῃ σήμερον.

Ὁ προτείνας καὶ ἐκ τρίτου λαλήσας ἀδεία τῆς Συνελεύσεως, παρετήρησεν ὅτι αἱ Βουλαὶ δὲν ἔχουσιν εἰμὴ τὰ παρὰ τῆς Συνελεύσεως διαγεγραμμένα ν' ἀκολουθήσωσιν. Ἡ πεῖρα σήμερον βεβαιοῖ ὅτι ἡ διαίρεσις αὕτη εἶναι ἡ ὀρθοτέρα. Ἑπομένως πρέπει ν' ἀσπασθῶμεν αὐτὴν καὶ νὰ ἐπιτρέψωμεν συγχρόνως εἰς τὰς Βουλὰς νὰ τροποποιήσῃ ταύτην, καθ' ὃν τρόπον ἡ πεῖρα ἤθελε διδάξει.

Ἀντεπαρατηρήθη παρ' ἄλλων, ὅτι διὰ ν' ἀποφασίσῃ ἐν γνώσει περὶ τούτου ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν διοικητικὴν καὶ οἰκονομικὴν τοῦ Κράτους κατάστασιν καὶ τὰ σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὠφελήματα τοῦ νομαρχικοῦ συστήματος. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἔργον διοικητικῶν ἀρχῶν, ἔργα τῶν Βουλῶν. Ἡ Συνέλευσις ἐπ' ἄδηλον νομοθετοῦσα, δύναται νὰ περιπέσῃ εἰς ἀθεράπευτα σφάλματα, διότι ἡ διαίρεσις αὕτη θέλει ἔχει συνεπείας εἰς τὸ μέλλον, θέλει χρησιμεύσει ὡς βάσις τοῦ διοικητικοῦ συστήματος. Τὸ νομαρχικὸν σύστημα ἄλλην ἄλλοτε εἶχε σημασίαν, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἀντιπροσωπεία, καὶ διὰ τῶν νομαρχικῶν συμβουλίων ἐφρόνει πᾶς τις, ὅτι ἐδύνατο ὁ λαὸς νὰ ἐκφράσῃ τὰς ἀνάγκας του· ἀλλὰ σήμερον δὲν εἰμεθα πλέον εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν, ἑπομένως οὔτε τὰ ὠφελήματα τοῦ νομαρχικοῦ συστήματος εἶναι ὅμοια. Τὴν τοιαύτην διαίρεσιν τὰ μὲν τῶν Συνταγμάτων τῆς Εὐρώπης δὲν περιέχουσιν οὐδόλως, τὰ δὲ οὐ μόνον αὐτὴν ἐπέχουσιν, ἀλλὰ καὶ ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων τῶν ἐπαρχιῶν, πλὴν δι' ἄλλους λόγους. Διάφοροι ὑπὸ διαφόρων γνῶμαι ἐπροτάθησαν ἀλλ' ἀσύμφωνοι πρὸς ἀλλήλας. Ὅσα μὲν περὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους εἰς νομοὺς καὶ ἐπαρχίας ἐρρέθησαν, εἶναι ἀνοίκεια εἰς τὴν Συνέλευσιν, μὴ ἔχουσαν τὴν προσήκουσαν διοικητικὴν πεῖραν. Ὅσον δὲ περὶ τῶν δήμων ταῦτα εἰσὶν ἀληθῆ καὶ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ πρέπει νὰ γίνῃ λόγος περὶ αὐτῶν, ὥστε νὰ ἀσφαλισθῇ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ἐπὶ τοσοῦτον ὠφέλιμον δημοτικὸν σύστημα.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀπεφασίσθη νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα, καὶ ἐτέθη οὕτω·

« Νὰ τεθῇ ἄρθρον περὶ διαιρέσεως τοῦ Κράτους ἐντὸς τοῦ Συντάγματος ἢ ὄχι; » Ἐλύθη δὲ ἀποφατικῶς διὰ ψήφων **114** πρὸς **59**.

Τότε ὁ πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη νὰ

τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος ἄρθρον περὶ διαιρέσεως τοῦ Κράτους.

Παρατηρήσαντος τέλος ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων τυπογραφικά τινα σφάλματα ἐπὶ τῆς τροποποιήσεώς του εἰς τὸ 3 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, διελύθη ἡ συνεδρίασις περὶ τὴν 1 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος **Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.**
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΗ'.

Τῆς 11 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ ἑνδεκάτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ἑκατακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρᾳ τρίτῃ, συνελθόντων τῶν κυρίων πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων τριάκοντα πέντε, ἀπόντων δὲ πέντε, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα, γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως πάσης συζητήσεως, εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι ἐνεργήθησαν κατ' αὐτὰς ἀποπομπαί τινες ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης, καὶ ἐζήτησεν ἐξήγησιν τῆς αἰτίας τῶν ἀποπομπῶν, καθ' ὅσον μάλιστα οἱ ἀποπεμφθέντες εἶναι ἐκ τῶν ὑπογεγραμμένων εἰς τὴν πρὸς τὴν Συνέλευσιν δοθεῖσαν ἀναφορὰν κατὰ τῶν εἰς τὰς δημοσίους θέσεις εἰσαχθέντων νεηλύδων.

Ἄλλος δὲ ἐπρόσθεσεν· ὅτι ἀπορεῖ πῶς τοῦτο ἔλαβε χώραν, ἐνῷ ἄλλοτε ὁ Πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου διεβεβαίωσε τὴν Συνέλευσιν, ὅτι οὔτε ἔγειναν, οὔτε γίνονται προγραφαί.

Ὁ πληρεξούσιος Κρητῶν καὶ φρούραρχος τῆς Συνελεύσεως

διεβεβαίωσεν αὐτὴν, ὅτι τὸ ἀστυνομικὸν τοῦτο μέτρον ἐλήφθη παρ' αὐτοῦ διὰ νὰ προλάβῃ ὀχλαγωγικὰ κινήματα, τὰ ὁποῖα ἐπληροφορήθη, ὅτι ἐνήργουν οἱ ἀποπεμφθέντες· κατὰ τὰς προλαβούσας δύο συνεδριάσεις εἰς τὸ ἀκροατήριον· ὅτι τοιαῦτα προκαταληπτικὰ μέτρα, καὶ ἄλλοτε ληφθέντα, εἶναι μάλιστα ἀναγκαῖον, διότι ἄλλως δὲν δύναται νὰ τηρηθῇ τῆς πρωτευούσης καὶ τῆς Συνελεύσεως ἡ ἡσυχία. Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος δὲν ἐξορίζονται, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀργοὶ διατρίβοντες ἐνταῦθα ταράττουσι τὴν ἡσυχίαν τῶν πολιτῶν, πέμπονται εἰς τὰς ἐπαρχίας των.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου παρετήρησεν, ὅτι εἶναι εἰς ἄγνοιαν ὅλως τοῦ πράγματος· ἂν ὅμως ἡ Συνέλευσις ἤθελε λάβει μικρὰ ὑπομονὴν ἤθελε πληροφορηθῇ περὶ πάντων τούτων παρ' αὐτοῦ τοῦ φρουράρχου.

Ἕτερος δὲ παρετήρησεν ὅτι ἡ ἐφεδρεία εὐθύνη, ἥτις ἐπίκειται εἰς τὸν φρούραρχον τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς πρωτευούσης δικαιοῦσιν αὐτὸν εἰς τὸ νὰ λαμβάνῃ τοιαῦτα προκαταληπτικὰ μέτρα ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας τῶν συνεδριάσεων· ὁ Πρόεδρος ἐπρόσθεσεν ὅτι διὰ αὐτὸ τοῦτο εἶναι μάλιστα ἐπαινετὸς ὁ φρούραρχος τῆς Συνελεύσεως, διότι ἐπαγρυπνεῖ κατὰ τὸ δέον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἡσυχίας τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ συζήτησις τῶν διαφόρων τροπολογιῶν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, καὶ παρετήρησεν εἰς τοὺς πληρεξουσίους, ὅτι πρέπει μεθ' ἡσυχίας νὰ περάνωσι τὴν συζήτησιν, χωρὶς ποτὲ νὰ διακόπτηται ὁ ἀγορεύων, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος θέλει προσέχει, ὥστε ὁσάκις παρεκτραπῇ τις, νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὸ πρκείμενον. Ὁ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πληρεξούσιος εἶπεν· οὔτε κατὰ τὸν ἀγῶνα, οὔτε μετὰ ταῦτα ὑπῆρξέ ποτε διάκρισις μεταξὺ αὐτοχθόνων καὶ ἑτεροχθόνων Ἑλλήνων. Ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγὼν καὶ αἱ κοιναὶ ἐλπίδες τοῦ μεγαλείου τῆς Ἑλλάδος ἀπεμάκρυναν πάντοτε αὐτῆς τὴν ἔννοιαν πάσης τοιαύτης διακρίσεως. Ταύτην τὴν ἀλήθειαν βλέπομεν διατετυπωμένην εἰς τὸ τῆς Τροιζῆνος πρὸ πάντων Σύνταγμα (ἀφέγγω αὐτό)· Ταύτην ἀρτίως καὶ ἡμεῖς ἐξερράσαμεν, καὶ κηρύξαντες τὴν ἐκ τῆς θρησκείας ἀδελφικὴν ἡμῶν ἑνότητα· ὅθεν νομίζει, εἶπεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις θέλει φανῇ καὶ ἤδη συνεπὴς, καὶ θέλει πράξει καθὰ τὸ συμφέρον τῆς Ἑλλάδος ἀπαιτεῖ, ἐὰν ἐμμένῃ εἰς τὰς

αὐτὰς ἀρχὰς, καὶ ὡς 4 ἄρθρον θέσῃ τὸ 6 ἄρθρ. τοῦ περὶ δημοσίου δικαίου μέρους τοῦ συντάγματος τῆς Τροιζῆνος.

Ἄλλος δὲ παρετήρησεν, ὅτι ἡ συνέλευσις δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ ἀποκλείσῃ οὐδένα ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, οὔτε δεσπόται, εἶπεν, οὔτε δοῦλοι θέλομεν νὰ εἴμεθα τῆς Ἑλλάδος.

Τοὺς συναδελφούς μας ἀγαπῶμεν, ἂς ἔλθωσι νὰ συμμεριοθῶσιν ὁμοῦ τοὺς καρποὺς τῶν ἀγώνων μας· ἦλθον ὅμως καὶ ξένοι τῶν ἀγώνων μας, τοὺς ἐπεριποιήθημεν μὲ τιμὰς καὶ ἀπολαύσεις· ἀλλ' ἀντὶ καλοῦ ἀνταπέδωσαν τὸ κακόν. Διεχώρισαν τὸ ἔθνος ἀπὸ τὸν Βασιλέα του, κατεσπατάλησαν τὴν ἐθνικὴν περιουσίαν, μᾶς ἐπερηφρόνησαν καὶ μᾶς ἐξύβρισαν.

Τὸ ἐθνικὸν ταμεῖόν μας ἐκενώθη πλέον, ὁ δὲ λαὸς λιμώττει, καὶ μήτε δι' αὐτοὺς μήτε δι' ἡμᾶς ὑπάρχουν χρήματα· ἂν ἔχωσι πατριωτισμὸν, ἂς ἔλθωσι νὰ συμπράξωμεν ὁμοῦ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου.

Ἐγένετο ἀκολούθως πρότασις παρά τινων πληρεξουσίων, ὅτι, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς συζήτησιν ἄρθρου, 3 τοῦ σχεδίου τοῦ συντάγματος ἐπροτάθησαν πολλαὶ τροπολογίαι, ἡ δὲ κατ' ἰδίαν συζήτησις καὶ ἀνάπτυξις ἑκάστης αὐτῶν θέλει ἀπασχολήσει ματαίως ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας τὴν συνέλευσιν, εἶναι καλὸν διὰ τὴν ταχεῖαν πρόοδον τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς νὰ συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντες, ὅσοι ἐπαρουσίασαν τροπολογίας, καὶ νὰ συγχωνεύσωσιν εἰς μίαν, ὅσαι ἔχουσι τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ὥστε ὅλαι νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τρεῖς, ἢ τέσσαρας κατηγορίας.

Τὸ πρότασιν ταύτην ἀντέκρουσαν ἄλλοι ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι προκριτώτερον νὰ προουδεύσῃ ἡ συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τῶν τροποποιήσεων, διότι ἕκαστος διὰ τῆς προτάσεώς του παραδέχεται ἰδιαιτέραν γνώμην, καὶ θέλει νὰ ἐκθέσῃ τοὺς λόγους, ἐφ' ὧν αὐτὴ στηρίζεται. Ὅταν δὲ ἡ συνέλευσις φωτισθῇ ἀρκούντως ἀπὸ τὴν συζήτησιν τότε νὰ συνέλθωσιν ἰδιαιτέρως οἱ προτείναντες τὰς τροποποιήσεις, καὶ νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τὴν συγχώνευσιν αὐτῶν.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθείσης τῆς προτάσεως ταύτης ἡ συνέλευσις παρεδέχθη τῶν προαγορευσάντων τὴν γνώμην.
Τότε ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι συμφώνως τῷ κανονισμῷ διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ μίαν ὥραν· ἐντεῦθεν ἀπεσύρθησαν εἰς ἰδιαίτερον δωμάτιον διὰ νὰ κάμωσι τὴν εἰρημένην τῶν τροπολογιῶν συγχώνευσιν.

Ἀλλὰ μὴ δυνηθέντων αὐτῶν νὰ περάνωσι τὸ ἔργον των ἐγκαίρως, ὁ Πρόεδρος κοινῇ συναινέσει ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνέλευσιν.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ἰ. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΘ'.

Τῆς 12 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ δωδεκάτῃ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρα τετάρτη, συνελθόντων τῶν Κ. πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ., ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων εἴκοσι πέντε, ἀπόντων δὲ δεκαπέντε· ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἐμφανισθεὶς ἐνταῦθα ὁ κατὰ τὴν ἀπόρασιν τῆς Συνελεύσεως ἐν τῇ προχθεσινῇ συνεδριάσει γενόμενος παραδεκτὸς ὡς πληρεξούσιος Δωρίδος Ι. Σηράκας, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος πληρεξουσίου Ἀθηνῶν Ἰωάννου Μακρυγιάννη, ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου τὸν τοῦ πληρεξουσίου ὅρκον, καὶ συνετάχθη τὸ προσαρτώμενον ἐνταῦθα πρωτόκολλον ὁρκοδοσίας.

Μετὰ ταῦτα εἷς τῶν γραμματέων ἀνέγνωσε τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως. Τούτων δ' ἀναγινωσκομένων ἐπὶ τῇ προτάσει πολλῶν πληρεξουσίων ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ διορθωθῶσι τὰ πρακτικά, ὡς πρὸς τὴν ὁμιλίαν τοῦ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἀγορεύσαντος πρώτιστα πάντων πληρεξουσίων ἐπὶ τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος· ἐπειδὴ δὲ ἡ διόρθωσις αὕτη δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἐκ τοῦ προχείρου, ἀνεβλήθη ἡ ἀνάγνωσις τούτου τοῦ μέρους εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Πάντα δὲ τἆλλα ἀναγνωσθέντα ἐγένοντο παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι οἱ συνελθόντες χθὲς διὰ νὰ συγχωνεύσωσι τὰς ὁμοειδεῖς τροπολογίας, διηρέθησαν εἰς δύο καὶ ἀπετέλεσαν διὰ τῆς συγχωνεύσεως δύο τροπολογίας. Ἐν τούτοις ἐπαρουσιάσθη αὐτῇ σήμερον καὶ τρίτη τροπολογία παρ' ἄλλων. Τούτων λοιπὸν ἡ συζήτησις εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως. Ἐν τούτοις οἱ πληρεξούσιοι Λακωνίας ἀπῄτησαν νὰ προηγηθῇ ἡ συζήτησις τῆς κατὰ τὴν συνεδρίασιν ΚΗ'. ἀναγνωσθείσης προτάσεώς των, διότι αὕτη κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν προηγεῖται, καὶ καθόσον μάλιστα ἡ παραδοχὴ εἰς τὴν Συνέλευσιν τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος προδικάζει καὶ τὴν μὲ τοῦτο σχέσιν ἔχουσαν πρότασίν των.

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων διϊσχυρίσθησαν, ὅτι ἡ προήγησις τῆς συζητήσεως πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὰς τροπολογίας τὰς ἀναφερομένας εἰς τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ σχεδίου, τῶν ὁποίων ἡ συζήτησις προπαρεσκευάσθη ἤδη, καὶ ἤρχισε κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως ταύτης, ἥτις περιέχει ἓν τῶν σοβαρωτέρων ἀντικειμένων, τότε ἡ Συνέλευσις ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρότασιν τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας, ἀφοῦ προηγουμένως σημειωθῇ εἰς τὰ σημερινὰ πρακτικά, ὅτι ἡ παραδοχὴ τοῦ 6' μέρους τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ σχεδίου δὲν προδικάζει τὴν ῥηθεῖσαν πρότασιν.

Ἀντιπαρετήρησεν ἄλλος ὅτι εἶναι προκριτότερον νὰ προηγηθῇ ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως τῶν Λακώνων, διότι 1) αὕτη μὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ 6' μέρος τοῦ ἄρθρ. 3 ἐνῷ αἱ ἄλλαι τροπολογίαι καὶ προσθῆκαι ἀναφέρονται εἰς τὸ 3 μέρος αὐτοῦ· 2) διότι ἡ συζήτησις καὶ παραδοχὴ τοῦ ἄρθρ. 3 προδικάζει τὴν πρότασιν Λακώνων, καὶ παραδεχθέντος αὐτοῦ ἀποκρούεται ἡ συζήτησις αὐτῆς, καὶ 3) διότι προηγεῖται καὶ κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν· εἶναι δὲ φυσικώτερον νὰ προβαίνῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὰ πρόσω, ἢ νὰ ἐπανέρχεται μετὰ τὴν συζήτησιν αὐτῶν εἰς τὰ ὀπισθεν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ προηγηθῇ ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως τῶν Λακώνων περὶ ἐξαιρετικῆς φορολογίας τῆς Λακωνίας.

Ὁ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον πληρεξούσιος, εἶπεν, οἱ Λάκωνες διὰ τῆς προτάσεώς των δὲν ζητοῦν καθιέρωσιν ἐξαιρέσεων καὶ προνομίων ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν ἀναγνώρισιν δικαιώματος, τὸ ὁποῖον πρὸ αἰώνων ἀπέκτησαν καὶ ἀπήλαυον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ μέχρι τῆς σήμερον· ἐξεναντίας συνεισέφερον αὐτοὶ πρῶτοι, καὶ ἠγωνίσθησαν παντὶ σθένει διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ἐξαιρέσεων καὶ προνομίων.

Παρκβάλλετε τὰς καρποφόρους πεδιάδας τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸν ξηρὸν καὶ ἄγονον βράχον, ἐφ' οὗ οἱ Λάκωνες κατοικοῦν. Ζητοῦν λοιπὸν νὰ κανονισθῇ τὸ περὶ τῆς φορολογίας ἀντικείμενον ὡς πρὸς αὐτούς, διότι ἄλλως καταστρέφονται. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δὲν εἶναι ἔργον τῆς Συνελεύσεως νὰ ἀποφασίσῃ ἀλλὰ τῆς Βουλῆς. Ζητοῦν ἐπίσης νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς αὐτοὺς γαῖαι διὰ νὰ καταβῶσιν ἐκ τῶν βράχων, καὶ νὰ συνοικισθῶσι· τοῦτο δὲν εἶναι ἐξαίρεσις ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλ' ὠφέλεια ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους, διότι τοιουτοτρόπως ἀντὶ κατοίκων ἀγρίων βράχων θέλομεν καταστήσει πόλεις, καὶ πληθύνει τὰ προϊόντα. Τρίτον προτείνουν ἑαυτοὺς οἰκειοθελῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος των, ζητοῦντες σύστασιν δύο ταγμάτων ἐξ αὐτῶν. Ζητοῦν τέταρτον τὴν κατασκευὴν ὁδῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἐπωφελῆ ἀποτελέσματα ὅλοι γνωρίζομεν· ἀλλ' αἱ αἰτήσεις αὗται εἶναι ἔργον τῶν Βουλῶν. Διὰ ταῦτα γνωμοδοτεῖ, εἶπεν, ἡ Συνέλευσις νὰ παραπέμψῃ τὴν αἴτησιν ταύτην τῶν Λακώνων εἰς τὰς Βουλὰς, συνιστῶσα αὐτὴν κατὰ τὸ δέον.

Ἡ πτωχία, εἶπεν ἄλλος, εἶναι γενικὴ εἰς τὰς ἐπαρχίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν καὶ πετρώδεις καὶ ἄγονοι ὡς ἡ Λακωνία, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ συνεισφέρωμεν ὅλοι ἐπίσης εἰς τὰ δημόσια βάρη. Αἱ πλούσιαι ἐπαρχίαι πλουσίως φορολογοῦνται, αἱ δὲ πτωχαὶ ἀποδίδουν ὀλίγον ἀναλόγως τῶν προϊόντων· εἰς τὰς ἐκδουλεύσεις δὲν ὑπάρχουσι διακρίσεις, οἱ Ἕλληνες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἠγωνίσθησαν ὅλοι, καὶ ἠγωνίσθησαν πρὸς κατάργησιν τῶν προνομίων. Τοιαῦτα δὲ προνόμια, ὁποῖα προτείνουν οἱ Λάκωνες, ἀπελάμβανον καὶ ἄλλαι ἐπαρχίαι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀλλ' ὁ κοινὸς ἀγὼν ἦτον ἀγὼν ἰσότητος.

Δὲν πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν, ἐπρόσθεσεν ἕτερος τί συνεισέφερε, καὶ πόσον ἑκάστη ἐπαρχία εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἀλλὰ νὰ θέσωμεν τὰς θεμελιώδεις βάσεις τοῦ πολιτεύματος. Τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος τοῦ 3 ἄρθρου ἐκαθιέρωσαν ὅλα τὰ συντάγματα, ἀλλ' ὅμως ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ συνέλευσις ἐξέδωκε ψήφισμα ἀτελείας τῶν Ἐπιδαυρίων, τὸ ὁποῖον δὲν προσεβλήθη παρὰ τῶν μεταγενεστέρων συνελεύσεων.

Οἱ Λάκωνες δὲν ζητοῦν ἐξαίρεσιν ὑπὲρ αὐτῶν τῆς γενικῆς ταύτης ἀρχῆς, ζητοῦννὰ γένῃ φροντὶς περὶ ἐξαιρετικοῦ φορολογικοῦ συστήματος καταλλήλου εἰς τὸ εἶδος καὶ τὴν σμικρότητα τῶν προϊόντων καὶ τὰ ἤθη τῶν Λακώνων. Τοιαῦται διακρίσεις εἰς τὸ εἶδος τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ὑπῆρχον ἐπὶ τουρκοκρατείας καὶ πρὸς τὰς πεδινὰς καὶ ὀρεινὰς ἐπαρχίας· ἀλλὰ

ταῦτα εἶναι καθήκοντα κυβερνητικά, καὶ διὰ τοῦτο φρονεῖ, ἵνα παραπεμφθῇ εἰς τὰς Βουλὰς ἡ τῶν Λακώνων πρότασις.

Ἡ Λακωνία καὶ ἐπὶ τῆς Βασιλείας εἶχεν ἰδιαίτερον φορολογικὸν σύστημα, ὄχι κατ' ἐξαίρεσιν, ἢ ἐπιείκειαν, ἀλλὰ διὰ τὸ φύσει ἀδύνατον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἰσχύοντος φορολογικοῦ συστήματος ἕνεκα τοῦ τόπου, τῆς σμικρότητος τῶν προϊόντων καὶ τῶν ἠθῶν αὐτῶν. Ἡ φορολογία τῆς Μάνης ἐγίνετο μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς. Ἐὰν ζητήσωμεν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὑπάρχοντος φορολογικοῦ συστήματος καὶ εἰς τὴν Λακωνίαν εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ζητῶμεν τ' ἀδύνατα, διότι οὔτε διὰ τῆς δημοπρασίας, οὔτε διὰ τῆς εἰσπράξεως εἶναι δυνατὸν νὰ φορολογηθῇ.

Εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας, ἐπρόσθεσεν εἰς τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας, οἱ φόροι εἰσπράττονται ἄνευ βίας· εἰς τὴν Λακωνίαν ὅμως εἶναι ἀδύνατον ἡ εἰσαγωγὴ τοιούτου φορολογικοῦ συστήματος ἄνευ βίας, καὶ χωρὶς νὰ προκύψωσι δυσάρεστοι συνέπειαι. Δὲν ἐλπίζει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπειλὴν, εἶπεν, ἀλλ' ἡ συνείδησις τὸν ἀναγκάζει νὰ ὁμολογήσῃ ἀλήθειαν, ὅτι ἐκεῖ ὁ φόρος δὲν εἰσάγεται ἄνευ στρατεύματος· ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις ἐπέφερον πάντοτε τὴν ἀνάγκην ἰδιαιτέρου φορολογικοῦ συστήματος διὰ τὴν Λακωνίαν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ παραπεμφθῇ ἡ αἴτησις τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας εἰς τὰς Βουλὰς, συστημένη κατὰ τὸ δέον, ὥστε αὗται νὰ φροντίσωσι περὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου τῆς φορολογίας τῆς Λακωνίας.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις μεταβαίνει εἰς τὴν συζήτησιν τῶν τριῶν τροπολογιῶν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ σχεδίου, εἰς τὰς ὁποίας συνεχωνεύθησαν αἱ ἐπὶ τούτου δοθεῖσαι διάφοροι τροπολογίαι καὶ προσθῆκαι.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἀγορεύσας πρῶτος ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, εἶπεν, προκειμένης συζητήσεως περὶ οὐσιώδους ζητήματος, διὰ τὰς συνεπείας, ὅσας ἔχει ἡ λύσις του εἰς τὸ παρὸν καὶ εἰς τὸ μέλλον τῆς πατρίδος, περὶ τῶν ἰδιοτήτων δηλαδὴ τοῦ πολίτου Ἕλληνος, ἔχει ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπάρχουσαν δυσμένειαν διὰ τὰς καταχρήσεις τοῦ παρελθόντος, ἀλλ' οἱ πρόγονοι ἡμῶν πρὸ τῆς θυσίας ἐστόλιζον μὲ ἄνθη τὰ θύματα δεικνύοντες τὴν μετριοπάθειαν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχῃ τις, ὅταν πρόκειται νὰ προσβάλῃ τινά· εἶναι δὲ λυπηρὸν μετὰ δύο ἐπαναστάσεις νὰ ἀγωνίζεται τις ἐνταῦθα εἰς τὴν ὑπεράσπισιν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ πολιτισμένος κόσμος ἀναγνωρίζει.

Ὅταν ἡ σάλπιγξ τῆς ἐλευθερίας ἤχησε, δὲν ἦτον φωνὴ μιᾶς ἐπαρχίας, ὁμάδος τινὸς ἀνθρώπων, ἀλλ' ἁπάσης τῆς Ἑλληνικῆς

φυλῆς, σκοπὸν ἔχούσης ἁπάσης τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας τὴν ἀπελευθέρωσιν· ὁ πόλεμος οὗτος στοιχεῖον καὶ βάσιν ἔχων τὴν πίστιν καὶ τὴν θρησκείαν μὲ φανατισμὸν καὶ λύσσαν ἐξῆψε καὶ τὰ δύο μέρη· ἦτο πόλεμος μεταξὺ Χριστοῦ καὶ Μωάμεθ· ἐντεῦθεν ἡ ἀγχόνη τοῦ πρωτομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Πατριάρχου, αἱ σφαγαὶ τῶν προὐχόντων τοῦ κλήρου καὶ τοῦ ὑπὸ τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγὸν λαοῦ, αἱ πυρπολήσεις πόλεων, καὶ αἱ δημεύσεις, τὸν κλονισμὸν τοῦτον ἠσθάνθη ἅπασα ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, ἡ Αἴγυπτος, καὶ ἡ Ἀφρική. Τοιοῦτος ὁ ἀγὼν ἐφείλκυσε τὰς συμπαθείας ἁπάσης τῆς Εὐρώπης, τοιοῦτος ἐκηρύχθη ἀπὸ τὰς κατὰ καιροὺς ἐθνικὰς συνελεύσεις. Διὰ τῶν διαφόρων ψηφισμάτων οὐδεμία διαφορὰ καθιερώθη μεταξὺ τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἐπειδὴ μήτε πάντες ἄριστοι μήτε πάντες . . . . . διέστειλαν καὶ ἐψήφισαν ἀμοιβὰς, ὄχι ὅμως διακρίσεις τάξεων πολιτικῶν δικαιωμάτων· εἶναι τωόντι λυπηρὸν μετὰ τὰς καθιερώσεις ταύτας, ὅταν σήμερον ἡ Ἑλλὰς συνέρχηται εἰς τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν, νὰ δεικνύῃ παντελῆ λήθην τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἀγῶνος, στηρίζουσα τὸ σύνταγμα εἰς βάσεις διακρίσεων, εἰς ἀτομικότητας καὶ ὑλικὰ συμφέροντα.

Διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὸ ἄδικον, ἂς ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι μ' ὅλον τὸν ἡρωϊσμόν μας ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, τὰ πράγματα εἶχον φθάσει τελευταῖον εἰς τὴν ἀπελπισίαν. Τότε ἡ συμπάθεια τῶν χριστιανῶν μᾶς ἐπρόσφερεν ἀρωγὸν χεῖρα, χρηματικὰς βοηθείας, προστασίαν, καὶ τελευταῖον μὲ τὸ χυθὲν αἷμά των εἰς Ναβαρίνους ἐπεσφράγισαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος· ὅλα ταῦτα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος μέχρι τότε δὲν ἐγίνοντο διὰ μίαν τάξιν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν γενικὴν ἰδέαν ἁπάσης τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Ὁ εὐγενὴς οὗτος ἀγὼν καὶ αἱ θυσίαι χάνουσι τὴν μεγαλητέραν ἀξίαν των, τὸν ἠθικώτερον χαρακτῆρά των, ὅταν περιορισθῶσιν εἰς ἀτομικὰ συμφέροντα· ἡ δὲ Εὐρώπη διαγράψασα τὰ ὅρια δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ ἐξαιρετικὰ δικαιώματα μόνον εἰς τοὺς ἐντὸς τοῦ κύκλου αὐτοῦ εὑρεθέντας· ἐπίσης δὲ αἱ Συνελεύσεις ἐκήρυξαν τὸ ἀδιαίρετον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, καὶ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἐθεώρησαν κοινὰ δι' ὅλους τοὺς ὑπομείναντας τὸν ἀγῶνα.

Σήμερον τινὲς θέλουσι νὰ περιορίσωσι τὰ ὅρια πολὺ στενὰ καὶ τινὲς μάλιστα οὐχὶ πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ὅμως ἦτον πολὺ πλέον ἐκτεταμένον παρὰ σήμερον, καὶ ὅλοι αὐτοῦ οἱ κάτοχοι ἔχουν ἐπίσης δικαιώματα ἐπὶ τῶν προϊόντων τοῦ ἀγῶνος. Οἱ αὐτόχθονες παραλαμβάνονται γενικῶς ἐντὸς αὐτοῦ, οἱ δὲ ἀγωνισθέντες ἐπίσης ἑτερόχθονες ἀποσπῶνται ἀπὸ

τὰς ἐπαρχίας των, μένουσι μεμονομένοι καὶ ξένοι αἰωνίως ἐντὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Τὸ πνεῦμα τῶν παρουσιασθεισῶν προτάσεων δὲν προσβάλλει μόνον τὰ παρὰ τῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων διακηρυχθέντα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ πρωτόκολλα τῶν Δυνάμεων. Οὕτω θέλομεν φανῇ, ὅτι παραγνωρίζομεν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ τὰς εὐεργετικὰς θελήσεις τῶν χριστιανῶν τῆς Εὐρώπης.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἠθικήν του ἀναμόρφωσιν λαβὸν τὰ ὅπλα, καὶ σκοπεῦον τὴν σύστασιν Κράτους Εὐρωπαϊκοῦ, ἐκήρυξε διὰ ψηφίσματος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ ἐθεώρησε τοὺς σπουδάζοντας καὶ ἀπόντας τότε εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Εὐρώπης νέους καὶ παρόντας καὶ ἀγωνιζομένους, ἀποδίδον εἰς αὐτοὺς τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου Ἕλληνος, ἀλλὰ τότε ἀφορμὴ τῶν ἐθνικῶν πράξεων δὲν ἦτον τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα, εἰμὴ μόνον τὸ μέλλον καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς Ἑλλάδος. Νόμος ἐκείνης τῆς ἐποχῆς εἰσήγαγε σήμερον τοὺς συναδελφούντων ἑτερόχθονας καὶ ἐντὸς τῆς παρούσης Συνελεύσεως, καὶ πρέπει νὰ φοβηθῶμεν μήπως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προσβληθῇ καὶ αὐτὴ ἡ βάσις τῆς νομιμότητός της.

Παύσαντος τοῦ πολέμου δὲν ἔπαυσάν ποτε οἱ Ἕλληνες τοῦ νὰ θεωρῶσι κοινὸν τὸν ἀγῶνα, καὶ νὰ δεικνύωσιν εἰς τὰ μέρη ταῦτα τὰς συμπαθείας των, πλὴν ὄχι ὡς ἄτομα. Ὅταν ὁ Κοραῆς ἀφιέρωσε τὴν βιβλιοθήκην του εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅταν οἱ Ζωσιμάδαι μᾶς ἔπεμψαν τοὺς θησαυρούς των, ὅταν οἱ Ῥιζάραι μὲ τὰς περιουσίας των ἐστήσαν σχολὰς διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος, ὅταν ὁ Μπλιὼσχης καὶ τόσοι ἄλλοι δίδωσι τὰς συνδρομάς των, δὲν ἀπευθύνονται εἰς ὁμάδα τινὰ ἀνθρώπων, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν των πατρίδα, εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ὅπως καὶ ἐθνικαὶ Συνελεύσεις τὸ ἐκήρυξαν, καὶ ἡ Εὐρώπη τὸ ἀνεγνώρισεν,

Περίεργος τωόντι ἡ σημερινὴ μεταβολή. Συνωμολογήθη συνθήκη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀποκλείουσα τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα μένοντας ἑτερόχθονας, ἥτις ἐκανόνιζε μόνον τὸ μέλλον, καὶ δὲν προσέβαλλε τὸ παρελθόν· τότε τὸ Ἔθνος ἐθεώρησε τοῦτο ὡς ἔγκλημα, καὶ πολλοὶ κατηνέχθησαν ἔαρέως, καὶ ἴσως ὄχι τόσον δικαίως κατὰ τοῦ διεξαγαγόντος ταύτην, οἱ αὐτοὶ δὲ ἄνθρωποι σήμερον ὄχι μόνον παραδέχονται τὴν συνθήκην ταύτην, ἀλλὰ δίδουν εἰς αὐτὴν καὶ ὀπισθενέργειαν μέχρι τοῦ 1828· τί θὰ εἴπωσιν οἱ ἐκτὸς συναδελφοί μας, ὅταν, ἀγωνιζόμενοι, εἴχωμεν τὴν ἀνάγκην των, ἠνοίγαμεν τὰς θύρας,

τοὺς ἐδεχώμεθα ἕως προχθὲς, ὅταν τὸ ἔθνος ἐστερῆτο ἀντιπροσωπεύσεως. Σήμερον δὲ συναθροισθὲν διὰ νὰ θέσῃ τὰς θεμελιώδεις βάσεις, καὶ διανείμῃ τὰ βραβεῖα τοῦ ἀγῶνος τοὺς ἀποδιώκει· τοιαύτη ἰδέα θέλει διὰ παντὸς μᾶς διαχωρίσει ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς· οἱ λαοὶ δὲν συνδέονται μόνον διὰ τῆς γλώσσης, τῆς θρησκείας, τῆς αὐτῆς καταγωγῆς, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ πρὸ πάντων ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀδελφότης.

Ἡ ἐντολή μας εἶναι νὰ στηρίξωμεν τὰ ἐθνικὰ δικαιώματα, καὶ ἐν τούτοις καταστρέφομεν καὶ αὐτὰ τὰ ἀποκτημένα, ὁ νομοθέτης κανονίζει μόναν τὸ μέλλον, τὸ δὲ παρελθὸν τὸν ἀποφεύγει· ὁ νόμος τοῦ ἰσχυροτέρου εἶναι πρόσκαιρος, καὶ στηρίζεται εἰς βάσεις ἐπισφαλεῖς, ἀδικοῦντες ὅσους ἀπέκτησαν δυνάμει νόμου δικαιώματα, κρύττομεν, ὅτι δεχόμεθα εἰς τὸ ἑξῆς τοὺς ἐρχομένους, ἀλλὰ ποίαν ἐγγύησιν ἔχουν οὗτοι, ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ ἴσως ἐποχὴ νὰ παραβιασθῶσι καὶ τὰ σήμερον νομοθετούμενα; ὅταν τὰ ἔθνη παραβαίνωσι τὰς ὑποσχέσεις των, ὅπως καὶ ἂν δικαιολογῶνται, ἡ δικαιολογία εἶναι ἀδύνατος, καὶ ἀποδεικνύει ἔτι μᾶλλον τὴν ἀδικίαν.

Ἡ ἀξία τῶν ἐκδουλεύσεων δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὰ τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἐκ τῆς εἰρήνης ἔργα. Ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἀμερικὴ ἔφθασαν εἰς τὸν κωλοφῶνα τῆς δόξης, καὶ εὐδαιμονίας, ὄχι διὰ τοῦ πολέμου, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας, τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου· ἀναφαίνονται ὅθεν καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ἐκδουλεύσεις, αἵτινες εἶναι ἴσαι ταῖς τοῦ πολέμου. Ἅπαντες ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ σημερινὴ δυστυχὴς κατάστασις τῆς Ἑλλάδος δὲν θέλει μεταβληθῇ, εἰμὴ διὰ τοῦ πληθυσμοῦ· ἀλλὰ πῶς θὰ προσελκύσωμεν πληθυσμὸν, ὅταν αὐτοὺς τοὺς ὁμογενεῖς μας, καὶ τοὺς συναγωνισθέντας ἀποκλείωμεν διὰ διακρίσεων ἐντὸς τοῦ πολιτεύματός μας;

Ὁ σκοπὸς τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων εἶναι νὰ προσηλώνῃ τὸν ἄνθρωπον εἴς τινα τόπον καὶ νὰ μεταδίδῃ εἰς αὐτὸν αἰσθήματα ἀγάπης καὶ πατριωτισμοῦ. Ἡ διάκρισις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ὑπῆρχεν εἰς ἄλλους τόπους καὶ εἰς ἄλλους αἰῶνας· ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἔχει φύσει τὸ αἴσθημα τοῦ νὰ βελτιώνῃ τὴν κατάστασίν του· ἓν ἐκ τῶν δύο κακῶν θὰ συμβῇ οἱ ἀποδιωκόμενοι οὗτοι ὁμογενεῖς, μὴ ἔχοντες τὰ ἴσα ἢ θὰ ἀναχωρήσωσιν, ἢ μένοντες ἐδῶ θὰ ἦναι στοιχεῖα ἀνόμοια. Ἡ ἀδικία πρὸς τούτοις εἶναι διπλῆ, ἀδικούμενοι καὶ ὡς Ἕλληνες καὶ μέτοχοι τοῦ ἀγῶνος, ἀδικοῦνται καὶ ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἐδύναντο νὰ ἀποκτήσωσιν εἰς ἄλλα ἔθνη.

Τὰ πολιτικὰ δικαιώματα ἐξετάζονται ὄχι ὑπὸ τὴν ἀληθῆ

ἔποψιν τοῦ ζητήματος, ἀλλὰ ὑπὸ τὸ στενὸν ζήτημα τῶν ὑπαλλήλων. Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ὑπῆρξαν καταχρήσεις, ἀλλὰ διὰ τὴν θεραπείαν τῶν καταχρήσεων δὲν πρέπει νὰ φθάνῃ τις εἰς ὑπερβολὰς, καὶ νὰ παραγνωρίζῃ τὸ νόμιμον καὶ δίκαιον. Εἰς τὸ παρελθὸν ἔλαβον χώραν καταχρήσεις διὰ τὴν ξενικὴν φύσιν τοῦ πεπτωκότος συστήματος, ἀλλὰ σήμερον πρόκειται νὰ καθιερωθῇ Συνταγματικὴ Κυβέρνησις, ἤτοι ἡ ἀρχὴ, ὅτι ἡ πλειονοψηφία τοῦ Ἔθνους πρέπει νὰ διοικῇ. Ποίαν μεγαλειτέραν ἐγγύησιν θέλει τὸ Ἔθνος ἀπὸ αὐτὴν ἐναντίον τῶν καταχρήσεων τούτων; ἢ θὰ ἔχωμεν Κυβέρνησιν Συνταγματικὴν, καὶ τότε αἱ διακρίσεις αὗται εἶναι περιττὰι, ἢ ἂν περὶ τούτων διστάζωμεν ἐπίσης καὶ τότε εἶναι περιττὰι· οἱ συμπράξαντες μὲ τὸ πεπτωκὸς σύστημα εἶναι ὀλίγοι, ἀπέναντι δὲ τῶν ὀλίγων τούτων δὲν εἶναι δίκαιον νὰ προσβάλλωμεν μυριάδας συναδελφῶν μας. Δύναται νὰ μεταχειρισθῇ ἡ Συνέλευσις ὅσα μέσα ἐγκρίνῃ κατ' αὐτῶν, δὲν πρέπει ὅμως εἰς τὸν Συνταγματικὸν χάρτην νὰ τεθῶσι διακρίσεις, τὰς ὁποίας ἄλλα ἔθνη διὰ νὰ τὰς ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τὰ Συντάγματά των διασποῦν τοὺς πολιτικοὺς δεσμούς των. Εἰς παρομοίαν περίστασιν εὑρέθη τὸ Γαλλικὸν Ἔθνος ἄλλοτε κατὰ τὸ 1789 καθιέρωσεν ἓν ἔτος ὡς χρονικὸν διάστημα διὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ πολίτου. Καὶ ἐν τούτοις ὁ πληθυσμὸς τῆς Γαλλίας ἦτον μέγας, ἐνῷ ὁ τῆς Ἑλλάδος ἐλάχιστος. Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰσότης ἑλκύει τοὺς ἔξωθεν λαούς· αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία τῆς προόδου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀμερικῆς.

Ἀποδιώκονται διὰ τῶν διακρίσεων τούτων οἱ συντελέσαντες τὰ μέγιστα εἰς τὴν μεταβολὴν, ἥτις συνήγαγε τοὺς πληρεξουσίους ἐνταῦθα· ἀλλὰ μεγαλειτέραν ἐκδούλευσιν διὰ τὸ πεπτωκὸς σύστημα καὶ διὰ τοὺς Βαυαροὺς δὲν ἐδύνατό τις νὰ προβάλῃ.

Περαίνων τὸν λόγον του ἐπρόσθεσεν, ὅτι ἡ Εὐρώπη ἀναγινώσκει ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως τὴν καρδίαν μας, τὰ φρονήματά μας· καὶ δὲν πρέπει νὰ ψεύσωμεν τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος ἐλπίδας της.

Ἄλλος δὲ εἶπεν, εἴμεθα μὲν εὐγνώμονες εἰς τὰς δυνάμεις, διότι ἔσωσαν ἡμᾶς· ἀλλ' ἡμεῖς οὐδένα ἀπεβάλομεν, οὐδένα διακρίναμεν ἡμῶν αὐτῶν· ἐμοιράσαμεν μετὰ τῶν ἄλλων συναδελφῶν τὸν ἄρτον μας· ἐν πολέμῳ πεινῶντες, καὶ γυμνητεύοντες εἴχομεν ἡμεῖς τὰς ἀρχὰς, ἐν εἰρήνῃ τὰς κατέλαβον αὐτοί· ἤδη δὲ ὅσοι πολυειδῶς ἠγωνίσθησαν τήκονται ὑπὸ τῆς πείνης. Δὲν ἀποβάλλομεν οὐδένα, ὅλοι ἔτωσαν ἴσοι μὲ ἡμᾶς· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἐπὶ πολυετίαν κατέσχον τὰ πράγματα πρέπει, ἤδη νὰ παραχωρήσωσι καὶ εἰς ἡμᾶς τοῦτο, ὥστε νὰ ἑνωθῇ τὸ Ἔθνος μετὰ τοῦ Βασιλέως του.

Ἕτερος δὲ εἶπε ταῦτα. Δὲν ἔχει σκοπὸν οὔτε νὰ ἐπικρίνῃ τροπολογίαν τινά, οὔτε νὰ προτείνῃ αὐτὸς ἰδίαν. Πάντες οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχον κατὰ νοῦν ἄλλο τι, εἰμὴ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἔθνους. Ὁ πολίτης δὲν διακρίνεται τοῦ Ἕλληνος, ἂν τις ἦναι Ἕλλην, εἶναι καὶ πολίτης. Δὲν ἠγωνίσθησαν μόνοι οἱ αὐτόχθονες, ἀλλὰ πάντες οἱ Ἕλληνες ἐν γένει. Πόσον ἄδικον ἄρα εἶναι τὸ ν' ἀποκλεισθῶσιν Ἠπειρῶται, Μακεδόνες, Θετταλοί, Σουλιῶται, Κρῆτες, Χῖοι, Σάμιοι καὶ λοιποί, οἵτινες τὸν αὐτὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα ἠγωνίσθησαν, οἵτινες ὁπλιζόμενοι τὰ ὅπλα ἀνεγαίτησαν τὰ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ῥεύματα τῶν πολεμίων. Μετὰ δὲ τὸν ἀγῶνα οἱ μὲν ἀπήλαυσαν τοὺς καρποὺς τῶν κόπων των, οἱ δὲ ἀπώλεσαν τὰ πάντα. Δὲν πρέπει νὰ δείξωμεν τοιαύτην διαγωγὴν πρὸς τοὺς συναδελφούς μας, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν ἠθέλομεν ἀνεχθῆ ἐκ μέρους ἐκείνων πρὸς ἡμᾶς, ἂν ποτε ἡ θεία πρόνοια ἤθελεν εὐδοκήσει νὰ ἐπεκτείνῃ τῆς Ἑλλάδος τὰ ὅρια. Συμφωνεῖ εἰς τὸ νὰ γίνῃ περιορισμός τις, ὥστε νὰ μὴν κατέχωσι δημοσίας θέσεις ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων οἱ πατέρες δὲν ἠγωνίσθησαν. Πρέπει νὰ προτιμῶνται εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ ὑπουργήματα α') οἱ ἀγωνισάμενοι τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἐν γένει καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ β') οἱ συντελέσαντες εἰς αὐτὸν δι' ἀδροτάτων θυσιῶν.

Ἄλλος δὲ ἐπρόσθεσεν, ἐπειδὴ εἷς τῶν προλαλησάντων εἶπεν, ὅτι ζητοῦμεν δούλους νὰ καταστήσωμεν τοὺς νεηλύδας ἐνόμισε καθῆκόν του νὰ τὸ παρατηρήσῃ, ὅτι οἱ ἀγωνισθέντες Ἕλληνες, βλέποντες ἐπὶ πολυετείαν αὐτοὺς, διοικοῦντας τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα, πώποτε δὲν εἶπον, ὅτι εἶναι δοῦλοι, ἀλλ' ὑπέφερον μὲ ἀνοχὴν μεγάλην τὴν ἀδικίαν ταύτην, οὗτοι δὲ ἅμα ἐλέχθη νὰ λάβωσι καὶ οἱ ἀγωνισθέντες ὑπουργήματα, ἐνόμισαν ἑαυτοὺς δούλου; ἡμεῖς ὡς ἀδελφοὺς καὶ ἀνωτέρους ἐθεωρήσαμεν πάντοτε αὐτούς, καὶ δὲν ἐδέχθημεν οὐδεμίαν διάκρισιν, εἰμὴ τὴν τῶν ἀγωνιστῶν, εἴτε ἰθαγενεῖς εἶναι, εἴτε ἑτερόχθονες ἀδιαστόλως.

Ἕτερος δὲ εἶπε, λαμβάνει τὸν λόγον ἵν' ἀποδείξῃ ὅτι τὰ λεγόμενα κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅτι εἶναι διῶκται τῶν ἑτεροχθόνων εἶναι συκοφαντία στυγερά· εἷς ὢν τῶν θεμελιωτῶν τοῦ Συντάγματος τῆς Τροιζῆνος θέλει ἀποδείξει, ὅτι δὲν μετεβλήθη ποσῶς· εἷς τῶν προαγορευσάντων εἶπεν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἦτο τὸ σύνθαμα τῶν ὁμοθρήσκων χριστιανικῶν λαῶν· ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν ἐσυμφώνησαν μὲ τὸ σύνθημα. Ἡ ἐπανάστασις ἀρχίσασα εἰς τὴν Βλαχίαν, ἀντήχησεν ἐνταῦθα, ἐκεῖ μὲν ἐσβυσε παραχρῆμα, ἐνταῦθα δὲ ἠγωνίσθησαν ἐπὶ ἑπταετίαν καταστρεπτικὸν ἀγῶνα πάντες, μέχρις οὗ τῶν συμμάχων δυνάμεων ἡ

ἀντληψις ἐπελθοῦσα ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Ἕλληνες προσκάλεσαν πάντας εἰς τὸν ἀγῶνα, κηρύξαντες διὰ τῶν ἐθνικῶν συνελεύσεων τελείαν ἰσότητα, καὶ ἀπένειμον εἰς τοὺς ἔξωθεν ἐλθόντας τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις. Πόσοι ὑπήκουσαν εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὸν, καὶ περὶ τούτων οὐδεὶς λόγος γίνεται· ὁ λόγος εἶναι ἤδη περὶ τῶν κωφευόντων εἰς τὰς προσκλήσεις τῆς πατρίδος, καὶ μετὰ τὸ τέρμα τοῦ ἀγῶνος ἐλθόντων ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ κατάσχωσι δημοσίας θέσεις, ἐνώπιον τῶν ὁποίων παρίστατο ἐλεεινῶς καὶ ἄθλιος ὁ ἀγωνιστής.

Ηὐχήθη, εἶπε, καὶ εὔχεται νὰ γίνῃ ἡ Ἑλλὰς ὁποῖα προώρισται, ἀλλ' ὡς τὸ παρελθὸν, οὕτω καὶ τὸ μέλλον διέπει ἡ θεία πρόνοια. Λέγουσιν, ἡ Κυβέρνησις ἡμῶν διώρισεν ἡμᾶς, τί ἔχετε καθ' ἡμῶν; ἀλλ' ἐὰν καὶ οἱ συνιστῶντες τὴν τότε Κυβέρνησιν ἦσαν ἐνταῦθα. ἠθέλαμεν εἰπεῖ καὶ πρὸς αὐτοὺς τὰ αὐτὰ· τοιαύτη τῶν πραγμάτων ἡ κατάστασις, καθ' ἣν τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος ἄλλοι μὲν αὐτοχειριάσθησαν, ὡς ὁ Τζαμαδὸς, ἄλλοι δὲ ἐν θλίψει καὶ ταλαιπωρίᾳ ἐτελεύτησαν, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου ζερούμενοι, ὡς ὁ Μαυρομμάτης, οἱ δὲ μετὰ τὸν ἀγῶνα ἐλθόντες ἀπήλαυσαν πάντων τῶν ἀγαθῶν· τὰ τοιαῦτα κατάστησαν ἐπιθυμητὴν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴ ἡ Γαλλία ἔκαμεν εἰς τὰ 1814, ἐξαιρέσασα ἀνθρώπους τινὰς ἐπὶ δεκαετίαν (ἀνέγνω ἄρθρον). Ὁ ἀγὼν διήρκεσε κυρίως ἀπὸ τοῦ 1821-1827, διότι ὁ τῶν δύο μετὰ ταῦτα ἐτῶν ἦτο πορφυρᾶς τοῦ πρώτου. Ἦλθεν ἀκολούθως ὁ Κυβερνήτης, καὶ τότε τὸ σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος δὲν ἐδύνατο πλέον νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν· ὡς πρὸς τοὺς μετὰ τὸν πόλεμον ἐλθόντας, διότι οὗτοι δὲν ἐπλήρωσαν τὴν συνθήκην, δὲν ὑπήκουσαν εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος, καλούσης αὐτοὺς εἰς βοήθειάν της. Κατὰ δὲ τὸ 1833 ἐγένετο νόμος ἰθαγενείας, ὅστις δὲν κάμνει μνείαν περὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων. Δὲν ἀποκλείομεν κανένα, εἰς πάντας τοὺς ἀπὸ τοῦ 1827—1843 ἐλθόντας ἀναγνωρίζομεν τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, τὴν ἐνέργειαν μόνην τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀφαιροῦμεν παρ' αὐτῶν, διότι οὐ μόνον δὲν παρέχουν ἡμῖν δείγματα ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ ἐνέπαιξαν ἡμᾶς, καταστήσαντες κοινὰ πλέον τὰ ἐθνόσημα καὶ τοὺς βαθμούς. Νῦν δὲ ὅτε πρόκειται νὰ θεραπευθῶσι τὰ τοῦ ἔθνους δεινὰ, δὲν ζητοῦμεν παρ' αὐτῶν, εἰμὴ ἐπὶ ὀλίγον χρόνον ν' ἀποσυρθῶσι τῶν πραγμάτων, ἀπολαύοντες πάντων τῶν ἄλλων πολιτικῶν δικαιωμάτων.

Ἐνταῦθα ἐξέθεσε τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ά. τῶν συγχωνευθεισῶν τροπολογιῶν.

β) Οἱ ἐξ αὐτῶν . . .] ἐπὶ τούτου, εἶπε, τὸ ἐπ' αὐτὸν φέρει

τὴν ἐξῆς τροπολογίαν· ὅτι οἱ ἐξ αὐτοχθόνων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντες νὰ ἦναι Ἕλληνες, νὰ ἔχωσιν ὅλα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἀλλὰ νὰ μὴ λειτουργήσωσιν ὑπούργημα, εἰμὴ μετὰ ἐνιαύσιον . . . . . κτλ.

δ) Διαρκῶς], οὐχὶ δὲ ἂν διέβησαν μόνον.

ε) Μετενάστευσαν], οὗτοι πάντες εἶναι ὅμοιοι ἡμῖν.

Ἄρθρον 5.

6) Οἱ εἰς τὸν ἑ. § . . .] τὸ ἐπ' αὐτὸν, εἶπε, κλίνει νὰ μὴ τεθῇ περιορισμός τις· ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἔκριναν νὰ τεθῇ διετὴς δοκιμασία, ὥστε νὰ διακριθῇ ὁ ἀγωνιστὴς τῶν μὴ ἀγωνιστῶν.

Ἐπὶ τέλους, ἐπρόσθεσεν, ἡ τροπολογία καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος διέλαβεν, ὅτι θέλουσι κανονισθῇ τὰ περὶ ἰθαγενείας καὶ πολιτογραφήσεως.

Λέγουσί τινες νὰ μὴ τεθῇ τοῦτο εἰς τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν αὐτὸ τοῦτο ἔγεινε κατὰ τὸ 1830 (ἀνέγνω ἄρθρ. κώδηκος). Διατὶ λοιπὸν πρὸς ἡσυχίαν ὅλων νὰ μὴ τεθῇ ἐν τῷ Συντάγματι;

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι εἶναι ἄδικον ν' ἀποκλεισθῶσι τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας Κυδωνιεῖς, Κρῆτες, Χῖοι, Μακεδόνες κτλ. Ἡ παρὰ τοῦ προλαλήσαντος ἀναπτυχθεῖσα τροπολογία γίνεται παραδεκτὴ, ἂν ἀφαιρεθῇ μόνον ἐκ τοῦ 6'. § ἄρθρου 5 τὸ διετὲς διάστημα διὰ τοὺς μεταναστεύσαντας.

Ἕτερος δὲ ἀναστὰς εἶπεν· ὡς πληρεξούσιος τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀποίκων μιᾶς τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων, αἵτινες κατὰ δυστυχίαν ἀπεχωρίσθησαν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, λαμβάνει τὸν λόγον μόνον ἐπὶ τούτου τοῦ θέματος. Δύο μετὰ θεὸν πράγματα συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν οἱ ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ προστασία τῶν συμμάχων δυνάμεων, καὶ μὲ αὐτὰ συνδέεται τὸ σημερινὸν ζήτημα.

Ἡ ἀπόρασις, τὴν ὁποίαν θέλει ἐπιφέρει σήμερον ἡ Συνέλευσις εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ τε πολέμου καὶ τῆς συμμαχίας· ἀλλ' ἂν καὶ τὰ συντελέσαντα εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν πράματα εἶναι δύο, ἡ ἀρχὴ ὅμως εἶναι μία, καὶ ταύτην τὸ ἔθνος αὐτὸ ἔθεσε· ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀπεράσισε ν' ἀποστείσῃ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας ζυγόν, ἡ φωνὴ τῆς ἐλευθερίας δὲν ἠκούσθη μόνον εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους σήμερον ἐπαρχίας· καὶ ἄλλη γῆ Ἑλληνικὴ ἠλεκτρίσθη, καὶ ἄλλη ὥρμοσε τὸν ὑπὲρ πατρίδος ὅρκον· ἤρχισεν ὁ πόλεμος καὶ μέρος ἡνωμένον μετὰ τοῦ ὅλου τοῦ ἔθνους ἐν τοῖς ἀῤῥήκτοις δεσμοῖς τῆς θρησκείας, τῆς γλώσσης, καὶ τοῦ ὀνόματος, ἐκήρυξεν, ὅτι ἀναδέχεται τὸν κοινὸν ἀγῶνα καὶ ὁράφει μὲ τὸ αἷμά του τὴν

τύχην τοῦ πολίμου. Οὐδεὶς ἐγίνωσκεν ὁποῖα ἤθελαν εἶσθαι τὰ ὅρια, ἀλλὰ πάντες προσεδόκων, ὅτι μέρος τι ἤθελεν εἶναι ἡ κοινὴ πατρὶς ὅλων τῶν ἀγωνισθέντων καὶ καταστραφέντων δι' αὐτὸ· αὐτὴ ἦτο ἡ συνδέσασα τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος συνθήκη, ἥτις ἐγράφη δι' αἵματος. Τίς εἰς τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἐποχὴν τῶν κινδύνων καὶ παθημάτων ἐδύνατο ν' ἀμφιβάλλῃ, ὅτι δὲν εἶναι κοινὴ ἡ τύχη ὅλων τῶν διὰ τοῦ συνδέσμου τῶν κοινῶν ἀγώνων καὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ἡνωμένων πρὸς ἀλλήλας ἐπαρχιῶν;

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ χρόνος ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ μεταβάλλει τὰ αἰσθήματα, ἐπειδὴ ἐφάνη ὕποπτον, μήπως δὲν τηρηθῇ ἡ δι' αἵματος γεγραμμένη ἐκείνη συνθήκη, ἐκρίθη διὰ ψηφισμάτων ἐθνικῶν Συνελεύσεων νὰ παγιωθῇ (ἀνέγνω ψήφισμα τῆς 3 ἐν Ἐρμιόνῃ Συνελεύσεως).

Ἑπτὰ κατὰ συνέχειαν ἔτη ἐμάστιζεν ὁ πόλεμος τοὺς Ἕλληνας. Ἡ συμπάθεια ἔνυττεν ὅλων τὰς καρδίας, καὶ αἱ δυνάμεις ηὐδόκησαν νὰ φέρωσι τὸ τέλος τοῦ πολέμου, καὶ ἔφερον αὐτὸ διὰ στόλων, στρατῶν καὶ χρημάτων. Ἐπὶ τούτῳ ἔκαμον συνθήκας καὶ συμμαχίαν. Αἱ δὲ συνθῆκαι θεμελιοῦνται εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν αἰσθημάτων τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ τοῦ 1827 τελεσφόρος συνθήκη ἔχει τι ἀόριστον καὶ ἐλαττικὸν ὡς ὁ πόλεμος, διότι ἔθετε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ δὲν διέγραφε τὰ ὅρια αὐτῆς, ἴσως ἐνόησε τὴν ὁλομελῆ τοῦ ἔθνους ἐλευθερίαν· ἀλλ' ὅταν διὰ τῶν μετὰ ταῦτα πρωτοκόλλων τοῦ 1829, 30 καὶ 32 ἐσμικρύνθησαν τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος, τότε ἔθεσαν τὸν τῆς μεταναστεύσεως ὅρον, ὡς ἀντισήκωμα τῆς στενότητος τῶν ὁρίων, ὡς θεραπείαν εἰς τὸν ἀποχωρισμὸν τινῶν ἐπαρχιῶν, διότι ἄλλως ἤθελε θεωρηθῇ ὡς ἄδικον εἰς μὲν τὸ νὰ μέρος τοῦ ὅλου νὰ δυθῶσι τὰ ὠφελήματα, εἰς δὲ τὸ ἄλλο αἱ ζημίαι. Ἰδοὺ λοιπὸν ῥητὴ κοινότης συμφερόντων. Πῶς ὁ Κυβερνήτης ἐννόησε τὸ ψήφισμα τῆς Τροιζῆνος καὶ τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως; (ἀνέγνω ἔγγραφον αὐτοῦ πρὸς τὸν πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἄλλο πρὸς τοὺς ἀντιπρέσβεις τῶν τριῶν δυνάμεων, καὶ διάγγελμα τῆς Γερουσίας) ἐξάγεται ἐκ τούτων περιορισμός τις ἐκτὸς τούτου τῆς τῶν Ἑλλήνων ἦρχετο τότε εἰς ἔννοιαν περιορισμοῦ τινος· ἕκαστος κατὰ τοῦτο, ἂς ἐξετάσῃ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν.

Λέγουν δίδομεν ὅλα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἀλλὰ δὲν δεχόμεθα εἰς θέσεις, εἰμὴ αὐτόχθονας (ἀνέγνω ψήφισμα Συνελεύσεως Ἐρμιόνης κοινότητα συμφερόντων).

Πρὸ ὀλίγου ἀπεπέμφθησαν τῆς Ἑλλάδος οἱ Βαυαροὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς κοινῆς ἀγανακτήσεως· ὅμοιον ψήφισμα θέλει γίνει καὶ διὰ τοὺς συναδελφούς σας;

δὲν φροντίζει τὸ περὶ ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ υἱοῦ καὶ ἀδελφοῦ, καὶ φίλου, καὶ συμπολίτου· ἀνέστιος καὶ ἀνάδελφος ὁ ἑτερόχθων δὲν θέλει ἔχει κατὰ τοῦτο, εἰμὴ ξηρὰν ἐν τῇ Ἑλλάδι ὕπαρξιν, καὶ ἀντὶ χάριτος δὲν θέλει δοθῇ αὐτῷ ἄλλο, εἰμὴ ἡ τύψις τοῦ συνειδότος.

Διατί ἡ ἐξαίρεσις αὕτη; ἀφοῦ τὰ δυστυχήματα ἦτο κοινά, ἡ εὐτυχία πῶς δύναται νὰ εἶναι μερική; Καταδικάζεται τὰς ἐπαρχίας ταύτας, διότι δὲν ἠλευθερώθησαν; ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀττική, καὶ ἡ Εὔβοια, καὶ ἡ Ἀχαΐα, κατὰ τύχην ἠλευθερώθησαν.

Παύω, πεποιθώς, ὅτι δὲν θέλετε λυπήσει τοὺς συναδελφούς σας, καὶ δὲν θέλετε νεκρώσει τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος· εἰς τὴν παρουσιασθεῖσαν τροπολογίαν ἐτέθη τὸ τέλος τοῦ πολέμου εἰς τὰ **1827**, ἀλλ' οὗτος ἔπαυσε τῷ **1829**.

Διὰ τοὺς ὑπηκόους τῶν ξένων δυνάμεων ἐπεθύμουν μικροτέραν τῶν **10** ἐτῶν προθεσμίαν, ἕνεκα τῶν ἐπιδαψιλευθέντων παρ' ἐκείνων εὐεργετημάτων εἰς ἡμᾶς.

Ἐνταῦθα αἰτησαμένων πολλῶν τὴν διακοπὴν τῆς συζητήσεως διελύθη ἡ συνεδρίασις περὶ τὴν 5 ὥραν μ. μ.

Ὁ Ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Α'.

Τῆς 13 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ **13** τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἡμέρᾳ πέμπτῃ, τὴν **10** ὥραν π. μ. τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ τοῦ Βουλευτηρίου καταστήματι, ἐγένετο διαταγὴ τοῦ Προέδρου ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων, καὶ εὑρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι εἴκοσι ἑπτά, ἀπόντες δὲ δεκατέσσαρες.

Μετὰ δὲ ταῦτα, κηρύξαντος τοῦ Προέδρου ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν, ἀνεγνώσθησαν **1.**) τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν πρακτικῶν, τὸ

ὁποῖον κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς **12** Ἰανουαρίου ἀπεφασίσθη νὰ διορθωθῇ ἰδιαιτέρως, καὶ **2.**) τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα ἀμφότερα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρά τε τοῦ Προέδρου τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀκολούθως εἰς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι χθὲς αἰτησαμένων τινῶν ψηφοφορίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος χωρὶς νὰ διατάξῃ ταύτην ὁ Πρόεδρος μετὰ τὴν ὥριμον συζήτησιν, ἠσθάνθημεν πάντες τὸ ἀτοπημα, ἐξ οὗ παρεβιάσθη καὶ αὐτὸς ὁ κανονισμός· ἐπέφερε δὲ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις· ἐπὶ τοῦ **2.** τῆς Α. τροπολογίας, δι' οὗ ἀποκλείονται Ἕλληνες γεννηθέντες ὑπὸ αὐτοχθόνων γονέων· μετὰ ταῦτα ἐπρότεινεν ὅτι δέχεται τὸν έ. §. ἀφοῦ ἀλλοιωθῇ ὁ δ'. §. αὐτοῦ ἀπεκτεινομένου τοῦ χρονικοῦ διαστήματος μέχρι τῶν **1837**, καθότι ἡ Κυβέρνησις διὰ τῶν ἐπισήμων διακηρύξεών της (ἀνέγνω ταύτας) ἐνόει μεταναστάτας τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν τοὺς ἀπολέσαντας τὴν περιουσίαν των, καὶ οἵτινες μὴ δυνηθέντες νὰ μεταναστεύσωσι πρότερον, ἦλθον, κατὰ τὸ **1836**.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων πρῶτος ἔχων τὸν λόγον εἶπεν, ὅτι ὅσον τὸ συζητούμενον ἀντικείμενον εἶναι σπουδαῖον, τόσον ἀπαιτεῖται ἄκρα προσοχὴ, καὶ ἐξαιτεῖται τὴν ἀνοχὴν τῆς συνελεύσεως ἐπὶ μικρὸν, ἂν καὶ δὲν εὐτύχησε νὰ ᾖναι ῥήτωρ, διότι ὅτε οἱ Ἕλληνες ἠγωνίζοντο, αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων περιεπλανᾶτο εἰς τὰ ὄρη, καὶ ὄχι εἰς τὰς Ἀκαδημίας.

Καθὼς, εἶπε τις τῶν χθὲς ἀγορευσάντων, ὁ αὐτόχθων εἷς τινας κατήντησε καὶ ἤδη καὶ πρότερον πολὺ ἐπαχθὲς, καὶ τοῦτο προῆλθε, διότι ἐνόμισάν τινες, ὅτι εἶναι προωρισμένος νὰ μένῃ εἰς εὐτελῆ καὶ ποταπὴν θέσιν πάντοτε, ὡς ἐκ τῶν πρὸ δέκα ἐτῶν περιστατικῶν.

Οἱ ἀποδίδοντες εἰς ἡμᾶς πνεῦμα ξενηλασίας σφάλλουν, διότι ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ἔχομεν τοὺς Κ. Μεταξᾶν, Μαυροκορδάτον, Κωλέττην, Τομαρᾶν, Πραΐδην κ.λπ. τοὺς ὁποίους ἅμα ἦλθον ἐννηκαλίσθημεν ὡς ἀδελφούς μας, καὶ παρεχωρήσαμεν αὐτοῖς πάντοτε, καὶ πανταχοῦ τὰ πρωτεῖα.

Εἶναι βέβαιον, ὅτι ὁ ἀγὼν ἦτο κοινὸς, καὶ ὑπὸ τὸ σύνθημα τοῦτο ἐκινήθη, ἀλλὰ τὸ αἷσθημα ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ πατρίδος δὲν ἐννηκαλίσθησαν ἅπαντες, ἕνεκα τούτων φρονεῖ, εἶπεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ταυτισθοῦν οἱ ὑπενεγκόντες θλίψεις καὶ ταλαιπορίας μὲ τοὺς ἐν ἡσυχίᾳ διατελέσαντας· ἐὰν τὸ σύνθημα τοῦ ἀγῶνος δὲν ἦτο κοινὸν, δὲν ἤθελον τολμήσει ἡ Πελοπόνησος, ἡ Ἤπειρος, αἱ Νῆσοι νὰ λάβουν τὰ ὅπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' ὕστερον

ἐγκαταλειφθέντες οἱ κάτοικοι αὐτῶν μόνοι, ἠλευθερώθησαν διὰ τῶν ἀγώνων των, καὶ προστασίας τοῦ ὑψίστου καὶ τῶν φίλων Συμμάχων Δυνάμεων.

Ἀρχόμενος τῆς ἐξετάσεως περὶ τοῦ ποῖαι ἐπαρχίαι τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος μετέσχον τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἠρώτησε τὸν ὑποστράτηγον Γρίβαν καὶ Λοιδωρίκην, ἵνα εἴπωσιν αὐτῷ ὡς πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, Μακεδονίαν καὶ λοιπὰς, ἂν αἱ ἐπαρχίαι τούτων μετέσχον τοῦ κοινοῦ ἀγῶνος ἐξ ἴσου, ἀποφανθέντων δὲ τούτων, ὅτι ἡ Μακεδονία, τὸ Σοῦλι ἤρξαντο τοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ **1821** μέχρι τοῦ **1823**, καὶ ὅτι μετὰ αἱματηρὸν πόλεμον οἱ σωθέντες τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων κατέφυγον εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, καὶ ἄλλων ἄλλας μαρτυρίας ἀρξαμένων νὰ δίδωσιν, ὁ Πρόεδρος παρετήρησε τῷ λαλοῦντι, ὅτι ἦτο περιττὸν νὰ ζητηθῶσι πληροφορίαι ἐν τῇ συνεδριάσει.

Ἔπειτα ἐξηκολούθησε λέγων, ὅτι κατὰ τὰς δοθείσας πληροφορίας αἱ μνησθεῖσαι ἐπαρχίαι ἔλαβον τὰ ὅπλα, καὶ ἐξηκολούθησαν τὸν πόλεμον μέχρι τοῦ **1823**, καὶ ὅτι οἱ συμμετασχόντες ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὶν τοῦ **1827**. ἆρα οὗτοι ἐνδιαλαμβάνονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ά. § τῆς ά. τροπολογίας, καὶ ἐπομένως οὐδόλως ἀδικοῦνται ἀπὸ τοὺς αὐτόχθονας.

Εἶπον τινες, ὅτι διὰ τῶν τροπολογιῶν διαιρεῖται τὸ ἔθνος εἰς αὐτόχθονας καὶ ἑτερόχθονας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχεται ἀληθείας, διότι ἕκαστος βλέπει ἐντὸς τῆς ά. τροπολογίας, ὅτι ἅπαντες οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα χαίρουσι ταὐτὰ δικαιώματα· τοιοῦτον πνεῦμα καὶ τοιαύτη ἀρχὴ ἐνυπάρχει εἰς τὴν μνησθεῖσαν τροπολογίαν, λέγουσαν, ὅτι καὶ οἱ σήμερον ἐλθόντες ἔχουν τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ τοὺς ἀγωνισθέντας, ἕως τὸ **1827**. ἡ μόνη ἐξαίρεσις γίνεται ὡς πρὸς τὴν διαχείρησιν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν· καὶ τοῦτο, διότι ἀπαιτεῖται προηγουμένως νὰ μάθουν, οἱ νεωστὶ ἐρχόμενοι, τὰ ἤθη τοῦ τόπου, τὴν κατάστασιν καὶ λοιπὰ τοῦ ἔθνους, ἀπέναντι τῶν πραγμάτων πᾶς λόγος εἶναι περιττός, διότι ἀπὸ τὸ **1828** μέχρι τοῦ νῦν οἱ ἑτερόχθονες κατέχουν τὰς θέσεις· ῥίψατε ἓν βλέμμα εἰς τὰς Γραμματείας, τὸ ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, τὰς εἰσαγγελίας, τ' ἀνώτερα δικαστήρια· τέλος ποῖοι ἔκτοτε μέχρι τοῦδε ὑπῆρξαν ὑπουργοί;

Χθὲς καὶ σήμερον ἠκούσατε, ὅτι ὁ μὲν Τσαμαδὸς, ἕνεκα τῆς τοιαύτης καταστάσεως αὐτογειριάσθη, ὁ δὲ Μαυρομιχάλης καὶ Φωτίλας ἐκ Καλαβρύτων ἀπέθανον στερούμενοι καὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, καὶ εἰς τὸ τέρμα τοῦ βίου των τοῖς ἐδόθη τὸ δίπλωμα ὡς διαβατήριον διὰ τὴν ἄλλην ζωήν.

Ἐν τούτοις ἂν τινες τῶν αὐτοχθόνων ἐδικαιώθησαν, τοῦτο ἔγι-

νεν εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς καλοκἀγαθίας τοῦ Βασιλέως μας, καὶ μάλιστα, ἀφοῦ περιήρχοντο πολὺν χρόνον εἰς τὰς ἀγυιὰς τῶν Ἀθηνῶν. Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ ἑτερόχθονες περιεθάλφθησαν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, δὲν δικαιοῦνται καὶ οἱ αὐτόχθονες ἤδη ν' ἀπολαύσουν τοὐλάχιστον ταὐτά;

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἠσθάνθησαν καὶ οἱ κατὰ τῆς τροπολογίας λαλήσαντες χθὲς, ἀναγνωρίσαντες μὲν ὡς ἀληθῆ τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμενα, ἀλλ' ἐκφρασθέντες, ὅτι ἡ διόρθωσις τούτων πρέπει νὰ γίνῃ διοικητικῶς.

Ἡ Κρήτη, ἡ Σάμος καὶ λοιπαὶ ἐπαρχίαι, ὅσαι ἔλαβον τὰ ὅπλα πρέπει νὰ χαίρωσι τ' αὐτὰ μὲ τοὺς αὐτόχθονας δικαιώματα; Ἀλλ' ὅτε κατὰ τὸ **1831** ἐχωρίσθησαν τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος, ἔπρεπεν οἱ κάτοικοί των νὰ σκιρθοῦν, ἂν προτιμοῦν νὰ μείνουν εἰς τὸν Τουρκικὸν ζυγόν, ἢ νὰ μεταναστεύσουν.

Οἱ ἐλθόντες εἰς τὰ **1832** δὲν πρέπει ν' ἀποκλεισθοῦν, μολονότι θεωρεῖ διαφοράν τινα ὡς πρός τινας τόπους, οἱ κάτοικοι τῶν ὁποίων δὲν ἔλαβον τὰ ὅπλα, εἰμὴ ἐν μέρει, ἀλλ' οἱ κάτοικοι τούτων ἦλθον, ὡς εἴπομεν ἕως τὸ **1827**, διὸ καὶ δὲν ἀποκλείονται.

Φαινόμεθα πολὺ γενναῖοι, εἶπε, καθότι δεχόμεθα καὶ τοὺς ἐλθόντας ἐκ τῶν λαβουσῶν τὰ ὅπλα ἐπαρχιῶν, μέχρι τοῦ **1832**, καὶ τοὺς θεωροῦμεν ἄνευ διακρίσεως. Τὸ αὐτὸ μέτρον φρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ ληφθῇ καὶ ὡς πρὸς τοὺς κατοίκους Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Ἠπείρου, οἱ κάτοικοι τῶν ὁποίων ἂν καὶ ἔπρεπε νὰ ἔλθουν μέχρι τοῦ **1827**, φρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ τοὺς ὑπαγάγωμεν εἰς τὸν § **6**, τοῦ ἄρθρ. **4**, ἀλλὰ νὰ ἔχωσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ τοὺς αὐτόχθονας.

Τοὺς δὲ ἐν τῷ **6** παραγράφῳ τοῦ ἄρθρου **4** ἐλθόντας μετὰ τὸ **1832**, καὶ μὴ ἀνήκοντας εἰς τὰς λαβούσας τὰ ὅπλα ἐπαρχίας, αἵτινες δὲν ἀποτελοῦν μέρος τῆς Ἑλλάδος, δὲν πρέπει νὰ δεχθῶμεν, διότι οὕτω ταυτίζομεν τὴν τύχην τῶν ἀγωνισαμένων μὲ τὴν τῶν μὴ ἀγωνισθέντων.

Τὸ ἐπ' αὐτὸν φρονεῖ, ὡς καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του τροπολογίαν ἐξέθεσεν, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, ὅσοι ἦλθον ἀπὸ τοῦ **1828—1833** καὶ **34**, καὶ ἰδιωτικὸν βίον μετελθόντας ἐπὶ ἓξ καὶ ἑπτὰ ἔτη, τοῖς λαβοῦσι ἅμα ἐπάτησαν τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος δημοσίους θέσεις.

Περαίνων τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι γῆς τις ἀνέγνω ψήφισμα, καθ' ὃ, ἐπειδὴ ὁ ἀγὼν ἦτον κοινὸς, ἄρα καὶ αἱ ὠφέλειαι του πρέπει νὰ ἦναι τοιαῦται· ἀλλ' εἰς τοῦτο συμφωνεῖ, πλὴν ποία καὶ ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν διετηρήθη δικαιοσύνης διὰ τοῦ ἀγῶ-

νόςμας ἐκερδίσαμεν τὴν ἐθνικὴν γῆν, καὶ δημοσίους θέσεις· ἀλλ' ἕκαστος ἡξεύρει, ὅτι ὁ νόμος τῆς προικοδοτήσεως ἦτον κοινὸς δι' ὅλους σχεδόν· αἱ δὲ δημόσιαι θέσεις εἰς τοὺς ἑτερόχθονας μόνον ἦσαν ἐφικταί, καὶ δὲν διετηρήθη οὐδεμία ἀναλογία ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν αὐτοχθόνων, καὶ ἑτεροχθόνων.

Ἄλλος δὲ εἶπεν, ὅτι δὲν ἦλθεν ἐνταῦθα, οὔτε συμπάθειαν νὰ διεγείρῃ, οὔτε ἀντιπάθειαν, εἰμὴ, ὅτι δὲν δύναται ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος νὰ νομοθετίσῃ περὶ παρελθόντων, καὶ μάλιστα περὶ ὧν αἱ παρελθοῦσαι συνελεύσεις ἀπεφάνθησαν.

Τὸ σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος (τοῦ ὁποίου ἀνέγνωσεν ἄρθρα) εἰς τὸ 2 ἄρθρον εἶναι πολὺ γενικὸν, περιλαμβάνον ἅπασαν τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν, ὡς καὶ αὐτὴν τὴν Σλαβικὴν καὶ Ἀλβανικήν.

Μετὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος οὐδεὶς νόμος ἔγεινε, πραγματευόμενος περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος. Ὁ κατὰ τὸ **1835** ἐκδοθεὶς περὶ ἰθαγενείας δὲν πραγματεύεται περὶ τῶν δημοσίων δικαιωμάτων, οὐδὲ περὶ ἀντιπροσωπικοῦ· μάλιστα καὶ ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ νόμος οὗτος ἀντίκειται εἰς τὸν συνταγματικὸν τῆς Τροιζῆνος νόμον, δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, διότι οἱ συνταγματικοὶ νόμοι εἶναι ἐπικρατέστεροι τῶν κοινῶν νόμων· πᾶς νόμος, ἅμα ἐκδοθῇ, ὑποτίθεται, ὅτι εἶναι αἰώνιος, πολὺ δὲ πλέον οἱ συνταγματικοί, οἵτινες ὀργανίζουν τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν. Ἑπομένως ἅπαντες οἱ μεταναστεύσαντες ἑτερόχθονες Ἕλληνες, ἦλθον δυνάμει τοῦ συνταγματικοῦ νόμου τῆς Τροιζῆνος, ὅστις εἶναι ἐν ἰσχύει· τοῦτον ἐσεβάσθη ἡ δικαστικὴ ἐξουσία, καθότι πρό τινος καιροῦ τὸ ἑρεδεῖον τῆς καθέδρας, ὑπαρχούσης διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ ἀνακτορίου καὶ ἰδιώτου τινός, ἀπεφάνθη ὑπὲρ τοῦ ἰδιώτου, στηριχθὲν εἰς τὸν νόμον τῆς Τροιζῆνος· πῶς λοιπὸν ἡμεῖς ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέλομεν θεωρήσει αὐτὸν ἀνίσχυρον; Ὅταν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες μετὰ ἐννεαετῆ συνεχῆ πόλεμον, πολεμοῦντες τοὺς Τρῶας, ἀπεφάσισαν νὰ ἀναχωρήσωσι χωρὶς νὰ ἐκδικήσωσι τὴν ἀτιμίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἁρπαγὴν τῆς Ἑλένης, καὶ οὐδὲ ἡ φωνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ στρατεύματος, μόνος ὁ Ὀδυσσεὺς γνωρίζων καλλίτερα τὰ αἰσθήματα τῶν Ἑλλήνων, ἀνεχαίτησε τὴν ὁρμὴν τοῦ στρατοῦ, εἰπών·

»Πῇ δ' αἱ συνθεσίαι τε καὶ ὅρκια βήσεται ἡμῖν πιστά;

καὶ ἡμεῖς, εἶπεν, ἅπαντες συνηγμένοι ὄντες ἐν Τροιζῆνι, ὡρκίσθημεν νὰ φυλάξωμεν τοὺς ὅρκους; καὶ ἑπομένως ἁρμόζει νὰ εἴπωμεν σήμερον,

»Πῇ δ' αἱ συνθεσίαι τε καὶ ὅρκια βήσεται ἡμῖν πιστά;

Ὁ συνταγματικὸς Νόμος εἶναι αἰώνιος, ἂν καὶ ἡ αἰωνιότης ἦναι κοινὸς χαρακτὴρ παντὸς σχεδὸν νόμου· ἑπομένως δὲν δύναται νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ, εἰμὴ ὑπεράνθρωπος δύναμις, ἡμεῖς σήμερον συνήλθομεν νὰ νομοθετήσωμεν περὶ μελλόντων, καὶ οὐχὶ περὶ παρελθυθότων. Ἅπασαι αἱ νομοθεσίαι τῶν ἐθνῶν καθιερώνουν τὴν ἀναλλοίωτον ἀρχὴν, τῆς μὴ ὀπισθενεργείας τῶν νόμων. Ἡ ἀναδρομὴ τοῦ νόμου καταστρέφει πᾶσαν ἐλευθερίαν, διότι ἀναιρεῖ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα περιποιεῖται τις εἰς ἑαυτὸν διὰ τῆς νομίμου ἐνεργείας, ἐνσπείρει δυσταγμὸν, δυσπιστίαν καὶ πᾶσαν αἰσθήποτε φύσεως συναλλαγήν· ὅσοι εἶναι φίλοι τῆς ἐλευθερίας, πρέπει ν' ἀποφύγουν αὐτήν.

Περὶ τοῦ παρελθόντος διατάσσει ἡ δικαστικὴ ἐξουσία δυνάμει ἰσχύοντος νόμου· ἡ δὲ νομοθετικὴ τοὐναντίον περὶ τοῦ μέλλοντος, ἂν λοιπὸν ἡμεῖς δεχθῶμεν τὴν τροπηλογίαν, θέλομεν ἐκδώσει ἀπόφασιν, δι' ἧς δικάζομεν τοὺς κατέχοντας τὰς δημοσίας θέσεις, θέλομεν ἐνδυθῇ καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ δικαστοῦ· πολλοὶ λέγουν, ὅταν τοῦτο γείνῃ, ὥστε ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ δικάσῃ καὶ τ' ἀνάπαλιν, τότε εἶναι τὸ τέλος τοῦ κόσμου.

Τὰ ἄχρι τοῦδε ἐκτεθέντα ἦτον συνέπειαι, καὶ ἀρχαὶ τῆς ποιοθήσεώς του· ἤδη δὲ λέγει καὶ τοι ἀκόμη περὶ ὀπισθενεργείας τῶν νόμων.

Ὅτε εἰς Γαλλίαν συνετάττετο ἡ νομοθεσία, ὁ Πορταλὶς εἰσάγων τὸν νόμον εἰς τὸ νομοθετικὸν σῶμα, εἶπεν, ὅτι ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία εἶναι ἡ παντοδυναμία τοῦ ἀνθρώπου· ἡ κεφαλὴ τοῦ νομοθέτου εἶναι ὁ Ὄλυμπος, ἔνθα εἶναι ἡ κατοικία τῶν θεῶν. Ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ νομοθέτου ἐξέρχονται τὰ μεγαλήτερα ἐπινοήματα, δι' ὧν διέπονται αἱ τύχαι τῶν ἐθνῶν. καὶ προστατεύονται τὰ μεγάλα Βασίλεια, πλὴν ὅσον παντοδύναμος καὶ ἂν ἦναι ὁ νομοθέτης, δὲν δύναται νὰ ἐπιβλέψῃ, καὶ θεσπίσῃ περὶ τοῦ παρελθόντος· ὁ νόμος γεννᾶται ἀπὸ τὴν κατάχρησιν, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν τιμωρήσῃ διοικητικῶς, μόνον δύναται νὰ τὴν διορθώσῃ· πρὶν γίνῃ κατάχρησις, κανεὶς δὲν ἐφαρμόζει τὸν νόμον.

Περαίνων τὸν λόγον εἶπεν, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀκυρώσωμεν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐν Τροιζῆνι Συντάγματος, οὔτε πάλιν νὰ μείνουν αἱ παρελθοῦσαι καταχρήσεις ἀδιόρθωτοι. Ἂς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὴν Γαλλίαν, ὅτε κατὰ τὸ **1813** καὶ **1815** ἡ μεταναστεύσασα γεναιὰ διεδέχθη τὸ σκῆπτρον σχεδὸν ὅλης τῆς Εὐρώπης, κατέφυγεν εἰς ἐκκαθαρισμοὺς ὅλων τῶν γραφείων, ἀποβάλλουσα τοὺς ὑπαλλήλους των.

Ἀντιπαρετήρησεν δὲ ἄλλος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ὁ νόμος τῆς Τροιζῆνος ἦτον ἐν ἰσχύει μέχρι τοῦ **1827**, καὶ ὅσοι ἦλθον

ἐντὸς τῆς ἐποχῆς ταύτης, δυνάμει τοῦ νόμου τούτου εἶναι δεκτοὶ ἐπίσης, καὶ ἀπολαμβάνουν ταὐτὰ δικαιώματα· ἀλλὰ μετὰ τὸ **1827** δὲν ἴσχυσε, διότι συνέβησαν πολλαὶ ἀνομίαι. Τὸ ῥόνημά του, εἶπεν, εἶναι, οἱ κατέχοντες τὰς θέσεις ἑτερόχθονες ν' ἀπομακρυνθοῦν αὐτῶν, διότι ἐκ τῆς διαγωγῆς ὀλίγων τινῶν περιήλθομεν εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν.

Ἕτερος δὲ τῶν πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον διὰ νὰ εἰσάξῃ ὑποτροποποίησιν τῆς χθὲς προτεινεχθείσης τροπολογίας, εἶπεν, ὅτι σήμερον ἀπορασίζοντες τὸ προκείμενον θέμα, δὲν ἀντιβαίνομεν εἰς τοὺς ὅρκους μας, διότι τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος εἶχε σκοπὸν, καὶ ἔθεσε καὶ ὅρους τινάς. Παντὸς νόμου ἢ Συντάγματος τίθενται καὶ ῥουμοὶ, ἀλλὰ τοιοῦτοι ῥουμοὶ τοῦ Συντάγματος τῆς Τροιζῆνος δὲν ἦτο, καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖται ὡς μὴ ἔχον ἰσχύν, ὡς πρὸς τὸ ὁποῖον πρόκειται ζήτημα· κανένα δὲν ἀδικοῦμεν, καθότι παραχωροῦμεν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου καὶ εἰς τοὺς σήμερον ἐλθόντας.

Περαίνων τὸν λόγον ἐπρότεινε τὴν ἐξῆς τροπολογίαν.

Ἄρθρ. 3. Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου ἄνευ διακρίσεως καὶ συνεισφέρουσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς καταστάσεώς των.

Ἄρθρ. 4. Μόνοι οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἡμερομηνίαν ὑπ' ἀριθ. 2 ψηφίσματος.

Ἄρθρ. 5. Νόμος ἰδιαίτερος θέλει κανονίσει τὰ περὶ ἰθαγενείας καὶ πολιτογραφήσεως.

Ἄρθρ. 6. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἦναι πολίτης δύο ἐπικρατειῶν.

Ψήφισμα Β'.

Ἡ τῆς 3 Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς περιστάσεις,

Θεωροῦσα ἀναγκαῖον τοῦ νὰ διευθετήσῃ αὐτὰς ἐπὶ τὸ κρεῖττον συμφώνως μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον τῆς ὑπηρεσίας.

Ψηφίζει.

Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ σχηματίσῃ τὸ προσωπικὸν τῆς δημοσίου ὑπαλληλίας εἰς ὅλα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα ἅμα μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ παρόντος Συντάγματος ἀπὸ τοὺς ἐξῆς, οἵτινες μόνοι εἶναι δεκτοί.

1. Οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας.

2. Οἱ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντες μετὰ ἑνὸς αὐσιον εἷς τινα τῶν δήμων τῆς Ἑλλάδος ἐγκατάσασίν των.

3. Οἱ γεννηθέντες ὑπὸ ξένων γονέων ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των κηρύξωσι τὴν περὶ ἀποκαταστάσεως εἰς ἕνα τῶν δήμων τῆς ἐπικρατείας θέλησίν των.

4. Οἱ παρευρεθέντες κατὰ τὸν ἀγῶνα ὁμόθρησκοι, καὶ φιλέλληνες, καὶ διαμείναντες σταθερῶς μέχρι τοῦ ἔτους **1827**· πρὸς δὲ καὶ τὰ εἰς ἀλλοδαπὴν γεννηθέντα τέκνα αὐτῶν μεθ' ἓν ἔτος, ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των ἐγκατασταθέντα κατοικήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

5. Ὅσοι ἐκ τῶν κατοίκων τῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα ἔλαβον τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀπετέλουν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, μεταναστεύσαντες δὲ πραγματικῶς μέχρι τοῦ **1834**, ἐγκατεστάθησαν σταθερῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα.

6. Οἱ μεταναστεύσαντες ἐν γένει κατὰ τὰ πρωτόκολλα μέχρι τοῦ **1837**, καὶ μὴ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας χαίρουσι δικαίωμα εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα μετὰ τριετίαν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

7. Ἐπίσης μετὰ τριετίαν, ὅσοι ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῆς πατρίδος των, ἕνεκα τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, συμμεθέξαντες εἰς αὐτὸν, καὶ διασκορπισθέντες εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, μὴ ἀπολέσαντες δὲ τὴν ἐθνικότητά των, ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀποκατασταθῶσιν εἰς ἕνα τῶν δήμων αὐτῆς.

8. Οἱ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁμόθρησκοι ἀπὸ τὰ **1828** μέχρι τέλους τοῦ **1832** μετὰ τετραετίαν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος, οἱ δὲ ἐλθόντες ἀπὸ τὰ **1833** μέχρι τῆς σήμερον μετὰ ἑπταετίαν.

Εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας δὲν ὑπάγονται·

1. Οἱ Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι,

2. Οἱ στρατιωτικοὶ Ἕλληνες, προτιμωμένων ὅμως πάντοτε εἰς τὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν τῶν αὐτοχθόνων καὶ τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον ἀγωνισθέντων καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν.

Νόμος ἰδιαίτερος θέλει κανονίσει τὴν μετοχὴν εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα τῶν ἐλευσομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἄνευ παραβιάσεως τῶν προκατεθέντων.

Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει ἀποτελέσει παράρτημα τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος, ἐπίσχον τόπον Νόμου θεμελιώδους, καὶ ἀμεταβλήτου.

Ἕτερος δὲ πάλιν τῶν Κ. πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε. Κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν εἷς τῶν ἀγορευσάντων πληρεξουσίων ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐξήγησιν περιστατικοῦ τινος, συνδεομένου μὲ τὰ περὶ μεταναστεύσεως ἐντὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας τῶν ἐκτὸς ὁμογενῶν μας πρωτόκολλα τῶν συμ-

μάχων δυνάμεων· λυπηρὰ περιστατικά, ἐπακόλουθα ψευδῶν εἰσηγήσεων, καὶ παρεξηγήσεων ἐπὶ τῆς συστηθείσης τὸ 1840 συνθήκης, κατεπίκρανον τὴν καρδίαν μου, καὶ ὀφείλω ἤδη νὰ ἐξηγηθῶ· εἶναι στιγμαὶ, καθ' ἃς ψευδὴς ἰδέα, μικρὰ εἰσήγησις, διαδιδομένη ὀλίγον κατ' ὀλίγον, μορφοῦται, καὶ λαμβάνει τὴν ὕπαρξιν τῆς κοινῆς γνώμης· δὲν ἐμβαίνω εἰς λεπτομερεῖς ἀναπτύξεις, ἀλλ' εἰς τὸ μέρος τῆς πράξεως αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἔχει σχέσιν μὲ τὸ παρὸν ζήτημα.

Ἡ συνθήκη ἠσφάλιζε τὸ παρελθὸν, ἂν καὶ ἦτον ἀποκλειστικὴ διὰ τὸ μέλλον, εἶπε χθὲς ὁ πληρεξούσιος, ὡς πρὸς τὸ πρῶτον εἶναι βέβαιον· ἀπὸ τὰ 1821 μέχρι τῶν 1830 ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Τουρκίας μετενάστευσαν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος οἱ ὁμογενεῖς, ἢ διὰ νὰ λάβωσι μέρος, καὶ νὰ συνδραμωσιν εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, ἢ διὰ νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τὴν γενικὴν σφαγὴν καὶ τὰς καταδιώξεις τῆς Τουρκίας, καὶ ἐδῶ εἶναι ἡ μεγάλη μετανάστευσις. Ταύτην ἐπιψιλούθησεν ἔπειτα νομικὴ τις μετανάστευσις καὶ κατὰ τὰ πρωτόκολλα. Ἡ μετανάστευσις αὕτη εἶναι μερικὴ καὶ ἀνάγεται 1) εἰς τὰς νήσους, καὶ τὰ μέρη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ὅσα συνεμέθεξαν εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ 2) εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν παραλίων τῆς μικρᾶς Ἀσίας, καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅσα ὑπέφερον δημεύσεις καὶ κακοπραγίας κατὰ τὸν ἀγῶνα, ἡ δευτέρα αὕτη μετανάστευσις παρετάθη μέχρι τῶν 1837, διότι ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις, διϊσχυριζομένη, ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως πρέπει νὰ περιορισθῇ μέχρι τῶν 1830, ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας της τὴν μετανάστευσιν, καὶ διὰ τῆς βίας ἀνέστειλε τὴν ἐνέργειαν τοῦ δικαιώματος τούτου, τὸ ὁποῖον παρεῖχον τὰ πρωτόκολλα· διηγέρθη ἕνεκα τούτου μεγάλη ἀμφισβήτησις μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς πρεσβείας καὶ τῆς Πόρτας· εἰς τὴν ὁποίαν, ἐπεμβᾶσαι αἱ σύμμαχοι δυνάμεις, ἐξέδωκαν τὸ ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 1836 νέον πρωτόκολλον. Μετὰ τὴν ἐπίσημον κοινοποίησιν αὐτοῦ οἱ πρέσβεις ἐπέμενον νὰ ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τὴν Πόρταν διαταγὰς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῶν ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν δυναστείαν ἐπαρχειῶν, πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ πρωτοκόλλου, ἀλλὰ μάταιος ὁ κόπος, καὶ μάτην ἐξεφενδονίζοντο αἱ διαμαρτυρήσεις. Ὁ Ἕλλην τῶν ἐκτὸς ἐπαρχιῶν μεταβαίνων εἰς τὴν Τουρκίαν, ὑπεβάλλετο εἰς τὸν κεφαλικὸν φόρον, χωρὶς ἡ Ἑλληνικὴ πρεσβεία νὰ δύναται νὰ τὸν προστατεύῃ· διὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ πρεσβεία ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον διὰ τοῦ 2 ἄρθρου τῆς συνθήκης, τὸ ὁποῖον ὑπεχρέωνε τὴν Τουρκίαν διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν γενομένων μεταναστεύσεων, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ παρελθὸν, ἔπειτα διὰ τὸ μέλλον ἐτέθη τὸ ἄρθρον 24, τὸ ὁποῖον ἐπέφερεν ὅλα τὰ συμ-

βάντα· τοῦτο δὲ σημαίνει, ὅτι οἱ πρέσβεις ἀμοιβαίως καὶ τῶν δύο ἐπικρατειῶν δὲν ἔχουν δύναμιν νὰ ἐφοδιάσουν μὲ διαβατήρια τὸν ὑπήκοον ἑκάστης τῶν δύο, εὑρισκόμενον, ὅπου καὶ ἡ πρεσβεία.

Τοιαύτη ἡ Νομοθεσία μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῆς Πόρτας· ἐὰν ὑπήκοοι τῆς Τουρκίας διέφυγον ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ μετανάστευσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα μέχρι τῶν 1837, οἱ τοιοῦτοι κατὰ τὴν συνθήκην εἶναι πολῖται Ἕλληνες, καὶ ἀπολαμβάνουν πᾶσαν προστασίαν εἰς τὴν Τουρκικὴν ἐπικράτειαν· οἱ δὲ μετὰ ταῦτα ἐλθόντες ἠδύναντο μὲν ν' ἀποκτήσωσιν, ἢ καὶ νὰ ἔχωσιν τὴν ἰδιότητα τοῦ πολίτου εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν εἶχον ὅμως προστασίαν τινὰ, μεταβαίνοντες εἰς Τουρκίαν, ὅπου ἐθεωροῦντο ὑπήκοοι Τοῦρκοι· τοῦτο δὲ εἶναι κοινὸν εἰς ὅλας τὰς συνθήκας τῆς Τουρκίας μετὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ὡς πρὸς τοὺς τοιούτους ὑπηκόους, μεταβαίνοντας εἰς τὴν Τουρκίαν.

Μεταβαίνων ἀκολούθως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀντικειμένου, παρετήρησεν, ὅτι ὅλοι οἱ προαγορεύσαντες ὑπὲρ καὶ κατὰ τῶν δοθεισῶν τροπολογιῶν, ὡμολόγησαν τὰς καταχρήσεις τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ ποῖοι οἱ αἴτιοι τοὺς ἐκήρυξε τὸ Ἔθνος διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 3 Σεπτεμβρίου· ἡ αἰτία δὲ τῶν καταχρήσεων τούτων ἦτον ὑψηλότερόν τι, ἐνυπάρχον εἰς τὸ εἶδος τοῦ πεπτωκότος Κυβερνητικοῦ συστήματος, καὶ οὐδεὶς ἀγνοεῖ, ὅτι ἐκεῖ συνεκεντρώθη τὸ Βανδαλικὸν στοιχεῖον· ἐν τούτοις τὸ περὶ συμφερόντων τοῦτο ζήτημα συνδέεται μὲ τὸ ζήτημα τοῦ πολίτου, καὶ ἡ διάκρισις αὕτη ὄχι μόνον εἶναι εὔκολος, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία, καὶ δικαία, καὶ μόνη αὕτη δύναται νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ Ἕλλην ἀπολαμβάνει α. τὰ γενικὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα πᾶς ἄνθρωπος χαίρει εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἤτοι τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ β'. δικαιώματα, τῶν ὁποίων ὁ ξένος στερεῖται, δηλαδὴ ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς, δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν προκαταβολὴν καὶ ἐγγύησιν, ὅταν πρόκειται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν, οὔτε εἰς κράτησιν διὰ πολιτικὸν χρέος, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, ὡς μάρτυς εἰς συμβόλαιον, καὶ νὰ ἦναι ἴσως μέλος τῆς ἐθνοφυλακῆς· ὁ δὲ πολίτης Ἕλλην ἐκτὸς τούτων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀποτελῇ μέρος ὅλων τῶν ἐξουσιῶν τῆς πολιτείας.

Ἐντεῦθεν ἐξάγεται, ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ καθιερωθῶσιν αἱ περὶ τοῦ πολίτου Ἕλληνος ἀρχαὶ, καὶ νὰ τεθῶσι περιορισμοὶ, οἱ ποῖοι ἀφαιροῦσι τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δυνάμει εἰς τὸν Ἕλληνα ὑπάρχοντος

δικαιώματος τοῦ πολίτου, καὶ ἐνταῦθα ἔχει κυρίως σχέσιν τὸ προκείμενον ζήτημα.

Ὡς πρὸς τὸ κείμενον τῆς τροπολογίας· ἐπειδὴ τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ περιέχῃ γενικοὺς ἀορισμούς, καὶ ὄχι ἐξαιρέσεις, καὶ ἀντικείμενα κυβερνητικά, τὸ μέρος τὸ περὶ προσόντων τοῦ πολίτου Ἕλληνος νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, τὸ δὲ περὶ θέσεων, ὡς πρόσκαιρον καὶ μερικόν, νὰ γίνῃ δι' ἰδιαιτέρου ψηφισματος τῆς Συνελεύσεως. Κατὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος δὲν ἀπαιτεῖται οὐδεμία ἐγγραφὴ εἰς τινα δῆμον, ἀλλ' ἡ ἀποκατάστασις· διότι ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ ἐγγραφῆς καὶ ἐγκαταστάσεως, καθόσον νομίζεται τις ἐγκατεστημένος, ἅμα ἀποκτήσῃ ἰδιοκτησίαν, καὶ ἐγγεγραμμένος, ὅταν δηλώσῃ κατὰ τύπους τινὰς τὴν πρόθεσιν τῆς κατοικεσίας.

Ἐξεναντίας ὁ περὶ ἰθαγενείας νόμος τῶν **1835** ἀπαιτεῖ ῥητῶς τὴν ἐγγραφήν. Εἶναι λοιπὸν δίκαιον νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ ὅλα τὰ ἐδάφια ἡ ἀπαίτησις τῆς ἐγγραφῆς, εἰς δὲ τὸ τέλος νὰ προστεθῇ ἰδιαίτερον περὶ τούτου ἐδάφιον, καθὸ ἡ ἐγγραφὴ ν' ἀπαιτῆται ἀπὸ τοὺς ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ νόμου τῶν **1835**· διότι ἄλλως ζητοῦντες τ' ἀδύνατα θέλομεν στερήσει τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος τοῦ χορηγουμένου αὐτοῖς δικαιώματος.

Ὡς πρὸς τοὺς μεταναστεύσαντας μετὰ τὸ **1829**, διότι οἱ πρὸ αὐτῶν ταυτίζονται μὲ τοὺς αὐτόχθονας, εἶναι δίκαιον νὰ τεθῶσι διακρίσεις ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, καὶ τῆς ἐποχῆς τῆς μεταναστεύσεως. Πρέπει πρὸ πάντων νὰ διακριθῶσιν οἱ μέχρι τῶν **1837** μεταναστεύσαντες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἐκτὸς ἐπαρχιῶν κατ' εἰδείαν ἀπὸ τοὺς εὑρισκομένους εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐκεῖθεν ἐλθόντες.

Ὡς πρὸς τοὺς τῆς δευτέρας κατηγορίας πρέπει νὰ φανῇ ἡ Συνέλευσις αὐστηροτέρα, παρὰ εἰς τοὺς τῆς πρώτης, διότι ἐκεῖνοι μὲν, μὴ ἔχοντες καὶ κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα τοῦ ἀγῶνος οὐδὲν ἐμπόδιον, δὲν ἦλθον νὰ συμμερισθῶσι μὲ ἡμᾶς τὸν κίνδυνον καὶ τὰ δεινά, ἠσύχαζον εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἀπέκτων ἐπιτηδειότητα, ἢ μέσα πρὸς τὸ ζῆν· οὗτοι δὲ καὶ τοι ἔχοντες τὴν θέλησιν ὡς συνεπαναστατήσαντες μὲ ἡμᾶς, δὲν εἶχον ὅμως τὴν δύναμιν καὶ τὴν εὐκολίαν τοῦ νὰ ἔλθωσιν. Οἱ πλείστοι τούτων ἐσώθησαν εὐκολώτερα εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἔζησαν μὲ ἐλεη. Οὗτοι βεβαίως δὲν πρέπει νὰ περιληφθῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τοὺς εἰς τὴν Εὐρώπην μένοντας, καὶ ἐκεῖθεν ἐλθόντας Ἕλληνας. Δὲν ζητοῦμεν κεκτημένα δικαιώματα νὰ καταστρέψωμεν, ὅλους ἀναγνωρίζομεν ὡς Ἕλληνας· ἀλλὰ διὰ νὰ προλάβωμεν τοῦ λοιποῦ τὰ παρελθόντα δεινά, ζητοῦμεν προτίμησίν τινα εἰς τὸ δίκαιον στηριζομένην,

ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς τροπολογίας, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου ἐπαρουσίασεν ὁ πληρεξούσιος Τριπόλεως, ἀνέγνωσε, καὶ ἀνέπτυξε συγχρόνως τὰς ἐξῆς ὑποτροπολογίας.

Ἄρθρ. **3** Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τῶν νόμων ἄνευ διακρίσεως, καὶ συνεισφέρουσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των.

Ἄρθρ. **4.** Πολῖται Ἕλληνες εἶναι.

α) Οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας·

β) Οἱ ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντες μετὰ τὴν ἐνιαύσιον εἰς τινα δῆμον τῆς Ἑλλάδος ἐγκατάστασίν των.

γ) Οἱ γεννηθέντες ἀπὸ ξένων γονέων ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των κηρύξωσι τὴν περὶ ἀποκαταστάσεως ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος θέλησιν των.

δ) Οἱ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν ὁμόθρησκοι, καθὼς καὶ οἱ φιλέλληνες, ὅσοι διαμείναντες σταθερῶς συνεμέθεξαν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος μέχρι τέλους τοῦ **1829**, πρὸς δὲ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μετὰ ἓν ἔτος ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των ἐγκατασταθέντα κατοικήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ε) Ὅσοι κατὰ τοὺς ὅρους τῶν πρωτοκόλλων μεταναστεύσαντες ἀποκατεστάθησαν σταθερῶς ἐν τῇ Ἑλλάδι μέχρι τοῦ Ἰουλίου τῶν **1837**.

ς) Ὅσοι ὁμόθρησκοι μεταναστεύσαντες μετὰ τὸ **1837**, ἐγκατεστάθησαν σταθερῶς ἐν τῇ Ἑλλάδι·

ζ) Ὅσοι ὁμόθρησκοι ἐλθόντες ἀπὸ ἄλλας παρὰ τὴν Ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν μετὰ τὸ **1829** ἐγκατεστάθησαν σταθερῶς ἐν τῇ Ἑλλάδι·

η) Οἱ ἀναγόμενοι εἰς ὅλους τοὺς παραγράφους, ἐκτὸς τοῦ ἀ. ἐὰν ἐγκατεστάθησαν ἐν τῇ Ἑλλάδι μετὰ τὸ **1835** ὑποχρεοῦνται ν' ἀποδείξωσι τὴν εἰς ἕνα τῶν δήμων τοῦ Βασιλείου ἐγγραφήν των.

θ) Νόμος εἰδικὸς θέλει κανονίσει εἰς τὸ μέλλον τὰ περὶ ἰθαγενείας καὶ πολιτογραφήσεως.

Περαίνων τὸν λόγον ἀνέγνω τὸ ἐξῆς ψήφισμα.

Ἡ τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ Συνέλευσις.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς περιστάσεις,

Θεωροῦσα τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διευθετήσῃ ἐπὶ τὸ κρεῖττον συμφώνως μὲ αὐτὰς καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον τῆς ὑπηρεσίας·

Ψηφίζει

Ἡ ἐνεργητικὴ ἐξάσκησις τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου, καθόσον ἀφορᾷ τὴν παραδοχὴν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ δημόσια

ἐπαγγέλματα, ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος συντάγματος.

α) Διὰ τοὺς ἐμπεριλαμβανομένους εἰς τὸν παράγραφον ε. τοῦ **4** ἄρθρου τοῦ συντάγματος, ἐὰν ἐγκατεστάθησαν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ **1834** μετὰ δύο ἔτη·

β) Διὰ τοὺς ἐμπεριλαμβανομένους εἰς τὸν παράγραφον ς'. τοῦ **4** ἄρθρου τοῦ συντάγματος μετὰ **4** ἔτη.

γ) Διὰ τοὺς ἐμπεριλαμβανομένους εἰς τὸν παράγραφον ζ'. τοῦ **4** ἄρθρου τοῦ συνταγματος μετὰ ἓξη ἔτη.

Δὲν ὑπάγονται εἰς τοὺς ὅρους τοῦ παρόντος ψηφίσματος οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ καθηγηταί, καὶ οἱ στρατιωτικοί, ὅσοι τοιοῦτοι εὑρέθησαν εἰς ἐνέργειαν ὑπηρεσίας πρὸ τοῦ τέλους τοῦ **1843**.

Τ' ἄλλα ἔθνη, εἶπεν ἄλλος τῶν πληρεξουσίων, ὅσα ἀνέφερον, καὶ ἀναφέρουσιν οἱ προλαλήσαντες. εἶναι αὐτόνομα πρὸ χρόνων καὶ εὐτυχῆ. Ἡμεῖς δὲ μικρὸν μέρος τοῦ ὅλου τῆς Ἑλλάδος ἐδυνήθημεν νὰ σώσωμεν, καὶ τούτου τ' ἀγαθὰ, πρέπει νὰ καρπῶνται ἄνευ διακρίσεως πάντες αὐτόχθονες καὶ μὴ αὐτόχθονες, ὅσοι μετέσχον τοῦ ἀγῶνος· ἅμα ἤχησεν ἡ σάλπιγξ τῆς ἐλευθερίας δὲν ἐκώρευσαν εἰς τὴν φωνὴν αὐτῆς οὐδ' οἱ λαοὶ τῶν Ψαρῶν, Χίων, Κυδωνιέων, Θετταλῶν, Μακεδόνων, Ἠπειρωτῶν κλπ. ἀλλὰ κατεξαναστάντες καὶ αὐτοὶ κατὰ τοῦ δυνάστου, ὑπέστησαν σφαγὰς καὶ αἰχμαλωσίας. Τί θέλουσιν εἰπεῖ σήμερον αἱ οἰκογένειαι τῶν τόσων μαρτύρων, ἂν μάθωσιν, ὅτι ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ αὐτῶν καὶ Ἑλλήνων; Πῶς θέτουσι τινὲς τὴν παῦσιν τοῦ πολέμου εἰς τὰ **27**, ἐνῷ μέχρι τῶν **29** ἐξηκολούθουν πολεμοῦντες οἱ Ἕλληνες; Πῶς ἀνέχονται τοῦτο **Χ.** Χρίστος, Κριεζώτης, Σπῦρος Μήλιος, Τζαβέλας καὶ ἄλλοι, οἵτινες κατὰ τὰ **29** συνεκρότησαν πεισματώδεις μάχας κατὰ τῶν τούρκων, ἔπεμψαν παμπόλλους εἰς τὸν ᾅδην, καὶ πολλοὺς ἠχμαλώτησαν; Ἀταλάντη Σάλωνα, Κράββαρα, Ἀνατολικὸν, Μεσολόγγιον κλπ. εἰς τὸ **29** ἐκυριεύθησαν· ἡ μάχη τῆς Πέτρας τότε συνεκροτήθη μετὰ τὴν **11** τοῦ Σεπτεμβρίου, πῶς λοιπὸν θέτουσι τὴν παῦσιν εἰς τὰ **27**; οἱ κάτοικοι ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ὅσοι συνηγωνίσθησαν μὲ ἡμᾶς, πρέπει νὰ νομισθῶσιν ὡς ἡμεῖς αὐτοί· καὶ οὐδεμία διάκρισις μεταξὺ ἐκείνων καὶ ἡμῶν δὲν πρέπει νὰ λάβῃ χώραν, ἄλλως θέλομεν ψεύσει τὰ τῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων ψηφίσματα. Ὁ φόβος τῶν καταχρήσεων τῶν ἐν ὑπουργήμασιν ὄντων δὲν πρέπει νὰ μᾶς κατέχῃ τοῦ λοιποῦ, διότι ἡ πολιτεία θέλει κυβερνᾶται ὑπὸ συνταγματικοῦ συστήματος.

Ἄλλος δὲ εἶπε, δὲν λέγουσιν ἀληθειαν, ὅσοι ἀποκαλῶσι ξενηλάτας τοὺς Ἕλληνας. Αὐτὸς οὗτος υἱοθετηθείς, ὡς εἶπεῖν, παρ'

αὐτῶν, καὶ ἀνατραφεὶς πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς τοὺς κόλπους των ἐντόπιος ἐγένετο τῆς ἀνοχῆς, καὶ τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων τῶν Ἑλλήνων, τὰ ὁποῖα πολυτρόπως ἐξέφρασεν κατὰ τὰς παρελθούσας ἐποχάς· ἀλλὰ τὰ ἐπὶ δεκαετίαν δεινὰ, τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸς ἐγένετο μέτοχος, καταδιωκόμενος ἀνιλεῶς ὑπὸ τοῦ ξενικοῦ πνεύματος, παραγαγόντα τὴν **3** Σεπτεμβρίου, πείθουσι καὶ σήμερον τοὺς Ἕλληνας νὰ ζητήσωτι τὴν θεραπείαν αὐτῶν. Κανεὶς εἰς κάνένα δὲν ἀρνεῖται τὸ τοῦ πολίτου δικαίωμα, τοῦ κακοῦ καὶ ἐνίσχυν τὴν τιμωρίαν ζητοῦσι πάντες.

Ἀλλ' ἂν καὶ οὗτος ἦναι ὁ σκοπὸς, ἂν ἐπιθυμῆτε ν' ἀσφαλίσητε ἤδη τὸ μέλλον, τιμωροῦντες τοὺς ὑπηρέτας τοῦ παρελθόντος συστήματος, ἐνεργήσατε τοῦτο δεόντος διὰ ψηφίσματος καὶ μὴ θέσητέ τι εἰς τὸ Σύνταγμα· ἀλλ' εἰς τοῦτο πρέπει νὰ ἐχωμεν τὴν προσήκουσαν προσοχὴν, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς παρελθόντας νόμους, μή τι παραβλέψωμεν κεκτημένα δικαιώματα.

Τὸ μὲν πρῶτον ἐτέθη εἰς Ἑλλάδα πενταετὲς διάστημα χρόνου διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν τοῦ πολίτου δικαιωμάτων, ἡ δ' ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνέλευσις ἠλάττωσεν αὐτὸν, καὶ ἡ ἐν Ἄστρει ἔτι πλέον, μέχρις οὗ ἡ ἐν Τροιζῆνι ἐξωμοίωσε πάντας τοὺς Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους, μικρὸν περιορισμὸν θέσασα διὰ τοὺς ἀλλοτρίους. Τότε ἐτιμήθησαν παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοι ἔξωθεν ἐλθόντες συνηγωνίζοντο μετ' αὐτῶν, ἄλλοι μὲν νομοθέται γενόμενοι, ἄλλοι δὲ ἄλλας τιμὰς ἀποκτῶντας. Τὸ σύνταγμα λοιπὸν τῆς Τροιζῆνος δὲν θέτει καμμίαν διάκρισιν· πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς Χριστὸν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὁμιλοῦντας θεωρεῖ Ἕλληνας. Ὡς πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων, αἵτινες ἔλαβον τὰ ὅπλα, δὲν ὑπάρχει διαφωνία κατὰ τοῦτο· ὅσον δὲ διὰ τοὺς ἐλθόντας μετὰ τὸ **1827** περὶ τούτων γίνεται λόγος· εἶπόν τινες ὅτι τὸ σύνταγμα Τροιζῆνος ὑπεσχέθη κοινότητα ἀγαθῶν ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι κοινὸς καὶ ὁ ἀγὼν, ὅστις ὅμως, ἂν ἐγίνετο κοινὸς ὑπὸ πάντων, τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος δὲν ἤθελον εἶναι, ὁποῖα εἰσὶ σήμερον. Εἰς τούτους δὲ ἀπαντῶ, ὅτι ἐξ αὐτῆς τῆς προπαρασκευῆς τοῦ πολέμου πάντα τὰ εἰς τὸν κοινὸν σκοπὸν ἀποβλέποντα ἐνεργοῦντο κοινῶς ὑπὸ πάντων. Οὐδεμία διάκρισις τόπου ὑπῆρξεν εἰς τὴν σύστασιν τῆς φιλικῆς ἑταιρίας. Παντοῦ ἅμα ἐξερράγει ἡ ἐπανάστασις, ἠκούσθησαν αἱ θυσίαι τῶν ἐν Βλαχίᾳ προκινδυνευσάντων συναδελφῶν, οἵτινες ἔφερον τὸν μέγαν ἐκεῖνον περισπασμὸν εἰς τὴν Τουρκίαν· Πᾶσαι ἔπειτα αἱ ἐπαρχίαι ἐπαναστάτησαν, καὶ λαμπρὸν ἔγγραφον, εὑρισκόμενον εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Κ. Μάμουκα, προσμαρτυρεῖ, ὅτι ὁ ἀγὼν ἦτο κοινὸς, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ὠφελήματα κοινά· ἑταιρία λοιπὸν ἦτο ὁ

ἀγών, τῆς ὁποίας τά τε κέρδη καὶ αἱ ζημίαι ἦτο κοιναὶ εἰς ὅλα τὰ μέλη της. Τοιοῦτον τὸν χαρακτηρίζει ἡ αἱματοχυσία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐθεώρησεν αὐτὸν ἡ Τουρκία, σφάζουσα ἀπανταχοῦ τοὺς Ἕλληνας ὡς ἀλληλεγγύους· τὸ ὅτι δὲ ὑπέκυψαν εἰς τὸν βαρὺν τοῦ πολέμου ὄγκον, ἐσφάγησαν, καὶ ἠχμαλωτίσθησαν, δὲν ἀλλάζει τὴν φύσιν τοῦ πράγματος ποσῶς· ὡς οὐδὲ ἑταιρία κηρύττει ἀμέτοχον κέρδους τὸν ζημιωθέντα ἐξ ἐπιχειρήσεως τινὸς κοινωνόν, οὕτω θεωρήσασα καὶ ἡ Εὐρώπη τὸ πρᾶγμα, ἐκήρυξε διὰ τῶν πρωτοκόλλων τὰ περὶ μεταναστεύσεως τῶν κατοίκων τῶν λαβουσῶν τὰ ὅπλα ἐπαρχιῶν, καὶ τῶν οἰκογενειῶν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν παραλίων τῆς Ἀσίας, αἵτινες ἔπαθον ἀνίατα κακά· θέλομεν ἀρνηθῆ σήμερον τὸ δικαίωμα τοῦ ὑπαλλήλου εἰς αὐτούς; εἶπε ποτὲ ἡ Εὐρώπη νὰ παύσῃ ἡ σφαγὴ τῶν κατοικούντων εἰς τοὺς τόπους τῆς Τουρκίας Ἑλλήνων, τόσον ἀνιλεῶς ἠκολούθη αὕτη· ἐπέκεινα τῶν χιλίων ἐκακοπράγησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐσύρθησαν εἰς τὰς εἱρκτάς. Πάντες οὗτοι ἐπεθύμουν νὰ ἔλθωσιν εἰς Ἑλλάδα, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθησαν. Ἦλθον δὲ μετὰ ταῦτα ἠρωτηριασμένοι ἐκ τῶν βασάνων τῶν Τούρκων· εἷς τούτων ἐπὶ παραδείγματι εἶναι καὶ ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Γ. Μαυροκορδάτος, ὅστις ἐννέα ὁλόκληρα ἔτη ἔμεινεν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἕνεκα τούτου ὑπέφερε καὶ προσωρινὴν τύφλωσιν. Ὡς πρὸς τὰς παρά τινων γενομένας καταχρήσεις, αὗται δύνανται νὰ ἐξετασθῶσι παρὰ τῶν μετὰ ταῦτα Βουλῶν, αἵτινες ἐξ ὑμῶν αὐτῶν θέλουσι σύγκεισθαι, καὶ νὰ τιμωρηθῶσι προσηκόντως. Ἀλλ' ἂν καὶ τοῦτο δὲν ἀρκῇ, ἂς γίνῃ τότε ψήφισμα ἐπὶ τούτῳ κατὰ τὸν καταλληλότερον τρόπον.

Ἡμεῖς ὅμως, καθὸ πάσχοντες, δὲν εἴμεθα οἱ ἁρμοδιώτεροι τοῦ πράγματος κριταί· πρέπει νὰ προσέξωμεν, μήπως σφάλλωμεν, διότι τὰ σφάλματα ἡμῶν δὲν θέλουσι δυνηθῆ πλέον νὰ θεραπευθῶσιν· ἀλλ' εἰς τοῦτο ἡ πεποίθησίς μου εἶναι πάντῃ διάφορος, στηριζομένη εἰς τὴν ἀξιέπαινον ἀνοχὴν τῆς 3 Σεπτεμβρίου, τὴν ὁποίαν ὅλος ὁ κόσμος ἐθαύμασε. Δὲν ἀρνεῖσθε τὰ ὑπουργήματα εἰς τοὺς ἐλθόντας πρὸ τοῦ 1827, καὶ συναγωνισθέντας, ἀλλ' ὁ πόλεμος ἔπαυσεν, ὡς νομίζω κατὰ τὰ 29, ὅτε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πολέμου τῆς Πέτρας ὁ μακαρίτης Δ. Ὑψηλάντης ἐπέστειλε τὸ μέγα ἔργον, τὸ ὁποῖον ἡ Ὑψηλαντικὴ οἰκογένεια ἐπεχείρησεν. Ὁ πληρεξούσιος Τριπόλεως ἐπαρουσίασε τροποποίησιν, τὴν ὁποίαν κανεὶς δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ κατὰ τοῦτο.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων, εἶπεν, οἱ κάτοικοι ἐκείνων μόνον τῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα πραγματικῶς ἔλαβον τὰ ὅπλα, καθ' ὅσον ἦλθον εἰς Ἑλλάδα, οὐχὶ δ' ἐν γένει Θεσσαλία, Μακεδονία κτλ.

τοῦτο εἶναι δίκαιον, ἀλλ' ἐπίσης δίκαιον νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τούτους καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες εὑρισκόμενοι εἰς τὰς ἐπαρχίας των, καὶ μὴ δυνηθέντες, ἕνεκα τῶν τοῦ πολέμου περιστάσεων νὰ ἔλθωσιν εἰς Ἑλλάδα, ἔμειναν ἐκεῖ, καὶ οὐχὶ ἧττον ὑπέφερον τὰ τοῦ πολέμου δεινά.

Τὸ παράδειγμα τῆς Γαλλίας, τὸ ὁποῖον ὁ πληρεξούσιος Τριπόλεως ἀνέφερε δὲν ἔχει οὕτω. Διότι κατὰ τὰ πρωτόκολλα τοῦ 1814 ἀφηρέθησαν ἐπαρχίαι ἐν τῇ Γαλλίᾳ τὰς, ὁποίας αὐτὴ εἶχε κατακτήσει. Τότε λοιπὸν ἐκηρύχθη, ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ἔμειναν εἰς τὴν Γαλλίαν, μετὰ δεκαετὲς διάστημα νὰ ἦναι Γάλλοι. Νὰ γίνῃ δὲ ἐγγραφὴ, ἂν δὲν ἔγαινε, καὶ νὰ λογισθῇ ὁ παρελθὼν χρόνος.

Ἐπίσης τὰ δικαστήρια τῶν Παρισίων ἀπεράνθησαν, ὅτι ἐάν τις παρέλειψε νὰ ζητήσῃ τὴν πολιτογράφησιν, δύναται νὰ λάβῃ αὐτὴν ἅμα τὴν ζητήσῃ. Δυνάμεθα ἐντὸς τοῦ νόμου νὰ κηρύξωμεν, ὅτι, ὅσοι μὲν, ἀνήκοντες εἰς τὰς λαβούσας τὰ ὅπλα ἐπαρχίας, ἦλθον καὶ ἔλαβον ἀμέσως ὑπουργήματα, δὲν δύνανται πλέον νὰ κατέχωσιν αὐτά, πρὶν ἢ ἰδιοτεύσωσι πέντε ἢ τρία ἔτη, καὶ ἀποκτήσωσιν 150 ταλλήρων ἰδιοκτησίαν, ἔπειτα ὡς πρὸς τοὺς Καθηγητὰς, εἶπε, τῶν ὁποίων τὸ ἔργον δύναται πᾶς τις νὰ ἐννοήσῃ, πόσον εἶναι κοινωφελὲς, πρέπει νὰ δώσωμεν τὴν ἄδειαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ μισθοδοτῇ αὐτούς.

Ὡς πρὸς τὸ στρατιωτικὸν, ἐπρόσθεσεν εἶναι εἰδικὸς νόμος, λέγων, ὅστις εἴτε Ἕλλην, εἴτε μὴ, ὑπηρετήσῃ ἐπὶ διετίαν στρατιωτικῶς εἶναι πολίτης Ἕλλην (ἀνέγνω ψήφισμα Τροιζῆνος)· ὅθεν δὲν πρέπει νὰ περιληφθῶσιν εἰς τὸ Α ἄρθρον οἱ καταταχθέντες εἰς τὸ στρατιωτικὸν ὁμογενεῖς· ἐὰν δὲ καὶ ἐνταῦθα συνέβησαν καταχρήσεις, δύνανται διοικητικῶς μετὰ ταῦτα νὰ διορθωθῶσι· Διότι, ἂν ἤδη τεθῶσιν εἰς ἀργίαν, θέλει γίνει βάρος εἰς τὸ ταμεῖον νέον, ὡς ἐκ τοῦ προβιβασμοῦ ἄλλων στρατιωτικῶν εἰς τὴν θέσιν τούτων, οἵτινες πάντοτε θέλουσιν ἔχει τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ.

Ἐνταῦθα ζητηθείσης παρὰ πολλῶν τῆς διακοπῆς τῶν συζητήσεων εἰς τὴν ἐποῦσαν, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 5 ὥραν Μ. Μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΑ'.

Τῆς 14 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρα παρασκευῇ περὶ τὴν 1 ὥραν μ. μ., συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου, καὶ εὑρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι εἴκοσιν ἕξ, ἀπόντες δὲ δέκα πέντε. Κηρύξαντος τοῦ Προέδρου ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν, ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, καὶ γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρά τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν εἰς τῶν πληρεξουσίων πρῶτον ἔχως τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τῶν προλαβουσῶν συνεδριάσεων ἀντικειμένου, ἔλεξε τάδε· φρίττω, εἶπεν, ἐνθυμούμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἐδώσαμεν τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος ὅρκον, δι' οὗ ὡμόσαμεν νὰ συνεισφέρωμεν τὰ πάντα, καὶ αὐτὴν μας τὴν ζωὴν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Ζῶσιν ἔτι πολλοὶ ἐκ τῶν ὁμοσάντων τὸν ὅρκον τοῦτον. Πόσον πρέπει νὰ συναισθανθῶμεν τὸ βάρος τοῦ ὅρκου τούτου εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, καθ' ἣν συνῆλθομεν νὰ συντάξωμεν τὸ Σύνταγμα, τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως, ὥστε δύο τοῦ λοιποῦ εὐαγγέλια νὰ ἔχωμεν τὸ τῆς θρησκείας, καὶ τὸ τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως· διὰ τὴν γεωγραφικήν της θέσιν ἡ Ἑλλὰς εἶναι τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης, ἱσταμένη, καὶ ἔχουσα ἐκ μὲν δεξιῶν τὴν Ἀνατολήν, ἐξ ἀριστερῶν δὲ τὴν Δύσιν, προώρισται, ὥστε διὰ μὲν τῆς πτώσεως αὐτῆς νὰ φωτίσῃ τὴν Δύσιν, διὰ δὲ τῆς ἀναγεννήσεως τὴν Ἀνατολήν. Τὸ μὲν πρῶτον ἐξεπλήρωσαν οἱ προπάτορες ἡμῶν τὸ δὲ δεύτερον εἶναι εἰς ἡμᾶς ἀνατεθειμένον· ἐν τῷ πνεύματι τοῦ ὅρκου τούτου, καὶ τῆς μεγάλης ταύτης ἰδέας εἶδον πάντοτε τοὺς πληρεξουσίους τοῦ ἔθνους νὰ συνέρχωνται διὰ νὰ ἀποφασίσωσιν, οὐχὶ πλέον περὶ τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Πόσον ἐπεθύμουν νὰ ἦτο παρόντες σήμερον Γερμανοί, Ζαΐμαι, Κολοκοτρῶναι, οἱ ἄλλοτε τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως πληρεξούσιοι, καὶ αὐτοὶ οἱ δραξάμενοι τὰ ὅπλα ἐπὶ τῷ γενικῷ τούτῳ σκοπῷ διὰ νὰ συνομολογήσωσι μετ' ἐμοῦ πόσον ἐμακρύνθημεν τῆς μεγάλης ἐκείνης τῆς πατρίδος ἰδέας, τὴν ὁποίαν εἰς αὐτὸ τοῦ Ῥήγα τὸ τραγοῦδι εἴδομεν κατὰ πρῶτον ἐκπεφρασμένην. Ἐν ἑνὶ πνεύματι τότε ἡνωμένοι, ὅσοι εἴχομεν τὸ ἐπώνυμον Ἕλ-

λῆνες, ἐκερδίσαμεν μέρος τοῦ ὅλου σκοποῦ· νῦν δὲ ἐνασχολούμεθα εἰς ματαίας διακρίσεις Ἑλλήνων καὶ Ἑλλήνων, χριστιανῶν καὶ χριστιανῶν, ἡμεῖς, οἵτινες φέροντες εἰς τὴν μίαν χεῖρα τὴν σημαίαν τῆς θρησκείας, καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὴν τῆς ἐλευθερίας ἐκοπιάσαμεν ἐπὶ πολυετίαν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὅλων ἐν γένει τῶν ὁμοδόξων χριστιανῶν. Παρόμοιον ὅρκον καὶ πρὸ ὀλίγου ἡμεῖς αὐτοὶ ἐδώσαμεν πανδήμως. Ἐκ τούτων τῶν ἀρχῶν ὁρμώμενος, θέλω ἐκφράσει τὴν ἰδίαν μου γνώμην ἐπὶ τοῦ προκειμένου. ὡς καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐξέφρασα ἐπὶ τοῦ τῆς θρησκείας ἀντικειμένου σύμφωνον γνώμην, κειμένην εἰς τ' ἀρχαῖα ἑνὸς τῶν ὑπουργείων· ἐκ τῶν δύο τούτων γνωμῶν γίνεται κατάδηλος ἡ ἀδιάκοπος φροντίς μου τοῦ νὰ εἶμαι πιστὸς εἰς τὸν ὅρκον, καὶ εἰς τὸν ἀνέκαθεν τεθέντα πολιτικὸν σκοπόν. Καὶ ὑμεῖς βεβαίως τὸ αὐτὸ φρόνημα ἔχετε, τὸ αὐτὸ ἐπιθυμεῖτε, διότι ἕκαστος ἡμῶν ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰδέαν τῆς λαμπρᾶς του Ἑλληνικῆς καταγωγῆς· πᾶς τις ἐξ ὑμῶν αἰσθάνεται, ὅτι ἡ Συνέλευσις αὕτη ἐκοτήθη εἰς Ἀθήνας, τῆς ὁποίας τὴν λαμπρότητα, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὰ ἀμίμητα ἀριστουργήματα αἰῶνας ἐθαύμασαν, καὶ θαυμάζουσιν. Αἱ Ἀθῆναι, καὶ σύμπασα ἡ Ἑλλὰς διηρημένη τὸ πάλαι καθέκαστα, καὶ εἰς ἰδιαίτερα Κράτη ἔπεσε, καὶ πεσοῦσα ἐρώτισε τὸν κόσμον.

Ὁποίας ἄραγε ἐλπίδας παρέχει σήμερον ἀναγεννηθεῖσα ἡ Ἑλλὰς, καὶ ἡνωμένη εἰς ἓν κράτος, εἰς ἕνα σκοπὸν, καὶ μίαν δύναμιν, εἰς μίαν θρησκείαν, εἰς ἓν τέλος Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον τώρα ἀπεργαζόμεθα. Σήμερον οὐδεὶς Ἕλλην τὴν καρδίαν δύναται νὰ παρουσιασθῇ μὲ εὐτελεῖς ἰδέας, ἐνῷ ἔχει κατὰ νοῦν, μάλιστα, ὅτι ἡ Εὐρώπη, ἅμα ἤκουσε τὴν κλαγγὴν τῶν ὅπλων τῆς Ἑλλάδος, ἠλεκτρίσθη, καὶ ἔδραμεν εἰς βοήθειά της διὰ νὰ σώσῃ τὴν πηγὴν αὐτὴν, ἐκ τῶν ναμάτων τῆς ὁποίας αὐτὴ ἐφωτίσθη. Οἱ λαοὶ τῆς δύσεως ᾐσθάνθησαν τὰ παθήματα ἡμῶν, ἐπεθύμησαν τὴν ἐλευθερίαν μας, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ᾐσπάσθησαν ὡς ἰδίαν αἱ Κυβερνήσεις των, πολυτρόπως συντελέσασαι εἰς τὸν σκοπόν μας. Ὁ ὑπὲρ ἡμῶν ἐθουσιασμὸς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ κόσμου εἶναι ἀπερίγραπτος· δὲν δύναταί τις νὰ λάβῃ ἰδέαν αὐτοῦ, εἰμὴ ἂν ἴδῃ ὡς αὐτός. Εἰς Πάλερμον κατοικοῦν Ἕλληνες ἕως 16,000, οἵτινες κατῴκησαν ἐκεῖ πρὸ αἰῶνος, φεύγοντες τὴν δουλείαν· οὗτοι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως ἀναβαίνουσιν εἰς ὄρος, καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀποβλέποντες, τελοῦσι τὴν ἀνάστασιν· τούτων ἡ καρδία πάλλει, ἐπιθυμούντων τὴν μεθ' ἡμῶν ἕνωσιν, καὶ ἡμεῖς νὰ τοὺς νομίσωμεν ὡς μὴ Ἕλληνας, διότι δὲν ἐδυνήθησαν νὰ συναγωνισθῶσι μεθ' ἡμῶν; Αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις ἔτειναν εἰς ἡμᾶς ἀρρωγὸν χεῖρα, ὅτε εἴμεθα, ἂν ὄχι

ἐγγὺς τοῦ νὰ καταποντισθῶμεν, διότι ἔτι οἱ ἀνδρεῖοι Πελοποννήσιοι ἀπέκτεινον ἀνιλεῶς τοὺς ἐχθρούς, περιτρέχοντες τὴν Πελοπόννησον, καὶ εἰς ἀρχηγὸν ὁρορυάρχην τοῦ Ναυπλίου προσηνέχθησαν ἑκατομμύρια διὰ νὰ παραδώσῃ τὸ ὁρούριον, ἀλλ' εἰς τρομερὸν καὶ μέγαν κίνδυνον.

Ὡρκίσθημεν λοιπὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ὁμοδόξων χριστιανῶν, καὶ ὅλων τῶν Ἑλλήνων· ἀλλὰ διάφορα περιστατικὰ περιώρισαν ἡμᾶς εἰς ὡρισμένην ἔκτασιν. Πρωτόκολλα τῶν τριῶν δυνάμεων ἔδωκαν ἡμῖν μὲν τὴν ἀνεξαρτησίαν, εἰς δὲ τὴν τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος μείναντας ἀδελφούς, τοὺς ἐπίσης ὡς ἡμᾶς ἀγωνισαμένους τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως ἐν τῇ Ἑλλάδι· οἱ ἀδελφοὶ οὗτοι ἔλαβον τὰ ὅπλα, ἠγωνίσθησαν, καὶ ἐμίγησαν ἐπὶ πολυετίαν, οὐ μόνον κατὰ τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, καὶ Ἀσίαν, διότι καὶ ἐκεῖ τὸ ἄσμα τοῦ Ῥήγα ἠκούσθη εἰς τὰ Δερβένια, ὅπου μυριάδες ἐχθρῶν ἠφανίσθησαν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πελοποννησίου ἀρχηγοῦ, ὅπου ὁ Νικήτας ἔλαβε τὸ τοῦ Τουρκοφάγου ἐπώνυμον, ἐκεῖ καὶ ὁ Χατζῆ Χρίστος ἀνδρείως ἐπολέμισε μετὰ τῶν ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του Βουλγάρων, καὶ συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν πολεμίων.

Ταῦτα τὰ κατορθώματα δὲν ἐλάνθασαν τὴν Εὐρώπην, καὶ διὰ τοῦτο αἱ Δυνάμεις ἔδωκαν τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως εἰς τὰς ἀπολειφθείσας ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχίας. Τούτων οὕτως ἐχόντων, δυνάμεθα νὰ θέσωμεν διάκρισίν τινα, τίς ἐστιν Ἕλλην, καὶ τίς οὐκ ἔστιν Ἕλλην; τίς πρέπει νὰ ἔχῃ πολιτικὰ δικαιώματα, καὶ τίς οὔ; Ἡμεῖς νὰ πράξωμεν τοῦτο, οἵτινες ὁρκισθέντες κατὰ τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, ἐκηρύξαμεν, ὅτι Ἕλληνες εἶναι πάντες οἱ πιστεύοντες εἰς Χριστὸν, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν πάτριον ἔχοντες, τοῦτο δὲ διὰ καταχρήσεις γενομένας εἰς τὴν διανομὴν ὑπουργημάτων; Τὰς καταχρήσεις συνομολογῶ κἀγὼ, ἀλλὰ ταύτας δὲν δυνάμεθα νὰ ἐμποδίσωμεν τοῦ λοιποῦ, καὶ χωρὶς νὰ συζητήσωμεν τίνες ἔχουσι δικαίωμας ἐρωτῶ, οἱ ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸν κατάλογον τῆς φιλικῆς ἑταιρίας, ὁμόσαντες τὸν αὐτὸν τῆς ἐλευθερίας ὅρκον, καὶ τὸν αὐχένα των θέσαντες ὑπὸ τὴν σπάθην τοῦ δυνάστου εἰσὶν, ἢ οὐκ εἰσὶν Ἕλληνες; Τί ἔπεισεν ἡμᾶς νὰ κηρύξωμεν τὴν ἕνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν; ἀναγινώσκω εἰς ὅλων τὰς καρδίας τὴν ἀπάντησιν, τὸ μέγα πρόβλημα, ὅτι ἠθελήσατε νὰ εἶσθαι συνδεδεμένοι εἰς ἓν σῶμα. Πῶς ἡ πρᾶξις αὕτη δύναται νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὴν σημερινὴν ἐξέτασιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, τὴν ὁποίαν ἕνεκα καταχρήσεων ὑπαλληλίας ζητεῖτε νὰ κάμητε; ἔκλαυσα πρὸ ὀλίγου

ἰδὼν τὴν σύζυγον, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Γεωργίου Ὀλυμπιώτου, τοῦ θύματος τούτου τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας, ὅστις μεθ' ὅλων τῶν ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του ἀνδρίων πολεμιστῶν ἔπεσε, μαχόμενος. Καὶ τοῦ υἱοῦ τούτου τὰ πολιτικὰ δικαιώματα θέλουν ἀμφισβητηθῇ; Ἓν μόνον ἐκ τῶν ἀπείρων παραδειγμάτων. Πῶς λοιπὸν εἰς τὸ Σύνταγμα, εἰς τὸ αἰώνιον τοῦτο Εὐαγγέλιον τῆς πολιτικῆς μας ὑπάρξεως θέλομεν θέσει τοιαῦτα ἄρθρα; Τί θέλομεν ἀποδείξει εἰς τὰς εὐεργέτιδας δυνάμεις, αἵτινες μᾶς ἤνοιξαν τὸν δρόμον, εἰπούσαι, αὐτὰ εἶπὶ τὰ ὁριά σας· ἡμεῖς θέλομεν κλείσει αὐτὸν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς; Νὰ δεχθῶμεν ἐν μέρει τὰ πρωτόκολλα, καθ' ὅσον μᾶς ἀρέσκουσι, καὶ τ' ἄλλα ν' ἀπορρίψωμεν; Ἐπὶ τῆς σημερινῆς συζητήσεως χαίρουσι πάντως τινὲς, τὸ αἰσθάνεσθε, διὸ τὸ σιωπῶ, διότι ὁμιλῶ πρὸς Ἕλληνας πληρεξουσίους, τῶν ὁποίων τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα μοὶ εἶναι γνωστά. Ἡ ἱερὰ θρησκεία κρατεῖ ἡμᾶς ἡνωμένους ἀλλήλοις, ἡ ἐλευθερία θέλει μᾶς χωρίσει; Ἡ ἐν Ἀθήναις γεννηθεῖσα ἐλευθερία νὰ γίνῃ αἴτιος τῆς διαιρέσεως εἰς αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, ὥστε νὰ εἴπωμεν, ὅτι θέλομεν αὐτὴν ἀποκλειστικῶς δι' ἡμᾶς αὐτούς; ἀντὶ νὰ λάβωμεν, ὡς καὶ ἄλλοτε, ὅτε ἀφ' ἑνὸς μὲν μέρους οἱ στρατιῶται, ἀφ' ἑτέρου δ' οἱ ἀρχιερεῖς ἐχώρουν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον, ἀντὶ νὰ λάβωμεν λέγω τὰς δύο ταύτας σημαίας τῆς θρησκείας, καὶ τῆς ἐλευθερίας, θέλομεν θέσει σήμερον περιορισμοὺς ἐλευθερίας εἰς τὸ Σύνταγμα; Τί θέλουσιν εἰπεῖ οἱ μεταγενέστεροι δι' ἡμᾶς, ὅταν ἴδωσι τὸ τοιοῦτον Σύνταγμα; Ὅτι ὁ λαὸς εἶναι τεθλιμμένος διὰ τὰς καταχρήσεις, εἶναι βέβαιον, ἀλλὰ τὰ γενναῖα αἰσθήματα αὐτοῦ τὰ γνωρίζομεν πάντες. Καὶ ἄλλοτε ἴδομεν αὐτὸν, πεινῶντα καὶ γυμνητεύοντα, ἀλλ' ὅμως ἅμα ἠκούετο λόγος περὶ κινδύνου καὶ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος, ὡρμοῦσε πάλιν ἀκαθέκτως εἰς τοὺς πολέμους. Τοιοῦτος ἦτο, καὶ εἶναι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, καὶ διὰ τοῦτο διεπράχθη τὸ μέγα τῆς Ἑλληνικῆς δόξης ἔργον.

Αἱ σημεριναὶ συζητήσεις περιστρέφονται εἰς σφαλερὸν κύκλον, καὶ τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖ ἡ πληθὺς τῶν παρουσιασθεισῶν τροπολογιῶν. Ἐξεύρομεν πόσους κατοίκους ἔχομεν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος· αἱ κατὰ τὴν Τουρκίαν Ἑλληνικαὶ πρεσβεῖαι ἔχουσι πόνους καὶ μόχθους καθ' ἑκάστην εἰς τὸ νὰ προστατεύωσι τοὺς Ἕλληνας ὁμοθρήσκους. Ἀλλὰ τοῦ λοιποῦ πῶς θέλουσι δυνηθῇ νὰ ὑπερασπίσωσιν αὐτοὺς, τῶν ὁποίων τὰ πολιτικὰ δικαιώματα ἀμφισβητοῦνται, οἵτινες δὲν κρίνονται πλέον Ἕλληνες; Ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ Συνέλευσις δὲν θέλει καταντήσει ποτὲ εἰς τοῦτο. Διατὶ λοιπὸν νὰ κατατρίβωμεν εἰς μάτην τὸν πολύτιμον χρόνον; Οἱ

ἐντολεὶς ἡμῶν περιμένουσι τὸ Σύνταγμα νὰ ἴδωσιν. Οἱ δὲ ἐκτὸς ἡμῶν λαοὶ ἀτενίζουσι πρὸς ἡμᾶς τὰ ὄμματα, διὰ νὰ μάθωσι τὸ περὶ αὐτῶν φρόνημά μας· λυπηρὸν λοιπὸν τὸ νὰ διατρίβωμεν εἰς γενεαλογίας. Τὴν κατάχρησιν πρέπει νὰ προσβάλωμεν, καὶ νὰ ἀποσκορακίσωμεν διὰ τὸ μέλλον, ἀλλ' εἰς τὸ Σύνταγμα δὲν πρέπει νὰ τεθῶσι στοιχεῖα παθῶν καὶ διαιρέσεων. Καταχρήσεις ἔγειναν ἐπὶ δεκαετίαν, ἀλλ' αὐταὶ αὗται προσκάλεσαν τὴν παῦσιν των κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν παιανιζούσης τῆς μουσικῆς, μετέστη τὸ ἔθνος εἰς τὴν ἐθνικὴν ὁδόν.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ λοιποῦ θέλει σύγκειται ἐξ ἡμῶν αὐτῶν· ὑπουργεῖα ἐξ ἡμῶν, Βουλευταὶ καὶ Γερουσιασταὶ ἐξ ὑμῶν. Δὲν εἶναι φόβος λοιπὸν μήπως συμβῶσι τοῦ λοιποῦ αἱ αὐταὶ καταχρήσεις, καὶ ἐὰν τυχὸν συμβῇ κατάχρησίς τις, ἡ Βουλὴ ἀμέσως ἐνίσταται, καὶ φέρει τὴν καταπαυσίν της. Ἀλλ' ὅμως ἱκανοποίησίς τις εἶναι καλὸν νὰ δοθῇ καὶ σήμερον, πλὴν ἂν γένῃ αὕτη διὰ ψηφίσματος, κελεύοντος τὴν ἐκκάθαρσιν τῆς ὑπαλληλίας, χωρὶς νὰ τεθῇ τι περὶ τούτου εἰς τὸ Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον πρέπει, ἀγνὸν τῶν τοιούτων κηλίδων, νὰ μὴ περιέχῃ, εἰμὴ γενικῶς τὰ τοῦ πολίτου Ἕλληνος δικαιώματα· αὕτη εἶπεν εἶναι ἡ γνώμη του, τὴν ὁποίαν νομίζει σύμφωνον μὲ τὸν ὅρκον, τὸν ὁποῖον ἔδωκε μὲ τὰ αἰσθήματά του, μὲ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ὁμοδόξων χριστιανῶν καὶ Ἑλλήνων, μὲ τὰς προσδοκίας τῶν φίλων δυνάμεων, καὶ μὲ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος.

Ἕτερος δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀπήγγειλε ταῦτα. Ἡ τῆς 3 Σεπτεμβρίου μεταβολὴ ἔδειξεν ἡμᾶς ἔθνος μεγαλόψυχες, καὶ ἐπέσυρεν εἰς ἡμᾶς τὸν θαυμασμὸν πάντων. Περιερχόμενος μετὰ ταύτην πολλὰς τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης ἐπικρατείας, οἷον Ὀλλανδίαν, Γαλλίαν, κτλ. ἔλαβε μυρίας ἀφορμὰς νὰ γνωρίσῃ τὸ περὶ ἡμῶν φρόνημα αὐτῶν. Δὲν πρέπει λοιπὸν σήμερον νὰ ταπεινωθῶμεν, περιστρεφόμενοι εἰς τὸν κύκλον μικρῶν ἀτομικῶν συμφερόντων. Τὸ μέλλον ἡμῶν εἶναι μέγα, καὶ περιλαμβάνει ὁλόκληρον τὴν Ἑλληνικὴν φυλήν.

Συζητεῖται, ἐὰν οἱ κάτοικοι τῶν ἀποκλεισθεισῶν διὰ τῶν πρωτοκόλλων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν πρέπῃ νὰ ἀπολαμβάνωσι τὰ τοῦ Ἕλληνος πολιτικὰ δικαιώματα· ἀλλὰ τοῦτο δὲν προσβάλλει τὰ καίρια αὐτὴν τῆς Συνελεύσεως τὴν νομιμότητα. ἐχούσης ἐντὸς αὐτῆς πληρεξουσίους τῶν ἐποίκων ἐκείνων τῶν ἐπαρχιῶν; ἀναγνωρίζοντες λοιπὸν εἰς αὐτοὺς τὸ πάντων τῶν δικαιωμάτων μέγιστον, ἐρίζομεν περὶ τοῦ ἐλαχίστου; Αἱ καταχρήσεις τοῦ πεπτωκότος συστήματος ἀποσπῶσιν ἡμᾶς τοῦ προκειμένου· ἀλλ' εἶναι σύμφωνον τῇ ἀξιοπρεπείᾳ τῆς Συ-

νελεύσεως τὸ νὰ καταβῇ εἰς οὕτω εὐτελὲς στάδιον; ἐν πρώτοις ὑβρίζομεν τοὺς ὑπουργοὺς δυσχεραίνοντες, ἂν αὐτοὶ θέλωσιν ἔχει τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, καθαρίζοντες τὰς ἀκάνθας τῆς ὑπαλληλίας· ἂς φυλαχθῶμεν μήπως πέσωμεν εἰς σκολιὰν ὁδόν. Ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ σύμπασα εἰς ἡμᾶς ἀποβλέπει διὰ νὰ μάθῃ, ἂν θέλωμεν ἀσφαλίσει τὸ μέλλον αὐτῆς· θέλομεν καταντήσει ἄρα νὰ δείξωμεν, ὅτι ἀναιροῦμεν τὰ συντάγματα τῶν προλαβουσῶν συνελεύσεων, τὰ ὁποῖα ἐγένοντο ἐν τῷ μέσῳ στρατοπέδων, καὶ ὅτι ἐνειρήνει ἤδη νομοθετοῦμεν, ἀνατρέχοντες εἰς τὸ παρελθόν; εἰς ὅλας τὰς τροπολογίας σχεδὸν ἐπικρατεῖ τὸ πνεῦμα ὀλεθρίας δυγονοίας· ἀν τοῦτο γένῃ δεκτὸν, θέλουσιν ἐξοστρακισθῇ οἱ ἀδελφοί μας, θέλει ἐγερθῇ μέγα μεσότοιχον μεταξὺ ἡμῶν, καὶ αὐτῶν, τὸ ὁποῖον θέλει μᾶς κρατεῖ κεχωρισμένους. Δὲν εἶμαι ξένος, εἶπεν, ἐγεννήθη, ἐξ αὐτοχθόνων καὶ εἴκοσιν ἤδη ἔτη διαμένει εἰς Ἑλλάδα, μετερχόμενος ἀνεξάρτητον ὅλως βίον, τὸν τοῦ ἐμπόρου· ἐξελέχθη ἀντιπρόσωπος τῆς ἐμποριωτέρας πόλεως τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἐπὶ ξηροῦ βράχου ἱδρυθεῖσα ἐκ μεταναστῶν, οἵτινες ἀπέρυγον τὴν σραγὴν καὶ αἰγιαλοσίαν, παρέχει σήμερον εἰς τὸ ταμεῖον διὰ τὸ βιομηχανον τῶν κατοίκων τῆς ἐπίκτινα τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου δραχμῶν· εἰς τοὺς τοιούτους λοιπὸν θέλομεν ἀρνηθῇ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀρνούμεθα οὐδ' εἰς τοὺς ἐσχατιὰς τῆς Ἑλλάδος οἰκοῦντας; Τοῦτο κατεστάραξε καὶ δικαίως τοὺς ἐντολεῖς του· ἀλλὰ πόθεν, ὅτι τοιοῦτος δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς Συνελεύσεως, πλὴν κατὰ τὰς τροπολογίας οἱ ἐντολεῖς του στεροῦνται τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων. Περαίνων τὸν λόγον, ἐξορκίζω ὑμᾶς εἰς ὅ,τι ἱερὸν, εἰς τὴν μνήμην τῶν ἡρώων τοῦ ἀγῶνος μας, εἰς τὴν μνήμην τῶν προγόνων, ἵνα δώσητε ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐκείνην τὴν ἔκτασιν, τὴν ὁποίαν διαγράφουσι τὰ ἀθάνατα μνημεῖα τῶν προγόνων μας· ἐνθυμηθεῖται τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐθέσπισαν τῆς Τροιζῆνος τὸ Σύνταγμα. Ἀλλ' ἂν καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου περιστείλητε, μὴν ἐγγίξητε κεκτημένα δικαιώματα, διότι ἂν τὸ Σύνταγμα περιλάβῃ ἀναδρομικὰ νομοθετήματα, θέλει ὁμοιάζει οἰκοδόμημα, ἐπὶ τῆς ἄμμου θεμελιωμένον.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι διάφοροι καταχρήσεις, λαβοῦσα χώραν κατὰ τὸ παρελθὸν δεκαετὲς σύστημα, παρεπίκραναν τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν, καὶ ἅπαντες οἱ πληρεξούσιοι, συνηγμένοι ἐνταῦθα, ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν των διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ κακοῦ τούτου· ἀλλ' αὐτὸ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος θέλει εἶσθαι ἄτοπον καὶ παρατράγωδον, ἔπειτα ὡς πρὸς τὰς με-

ταναστεύσεις παραδεχόμεθα ὡς χρονικὸν ὅρον μέχρι τοῦ **1834**· ἀλλὰ διὰ τί ν' ἀντιβαίνωμεν εἰς τὰ πρωτόκολλα τῶν δυνάμεων, διὰ τῶν ὁποίων ἀνεγνωρίσθη ἡ αὐτονομία μας, ἐπαναφέροντες τοιουτοτρόπως τὸ ἔθνος εἰς τὴν προβληματικὴν πρὸ τῶν πρωτοκόλλων θέσιν. Καθὼς ἓν πρωτόκολλον διπλωματικῆς συνόδου ἀνεγνώρισε τὴν ἐθνικὴν αὐτονομίαν μας, ἐπίσης ἓν ἄλλο πρωτόκωλλον δύναται νὰ μᾶς φέρῃ διὰ τοῦτο εἰς τὴν πρὸ τῶν πρωτοκόλλων κατάστασιν· ἀλλὰ τίς τῶν πληρεξουσίων ἔχει τοιαύτην ἐντολὴν ἀπὸ τὸν λαόν του; ἂς φανῶμεν δίκαιοι εἰς τοὺς ὁμογενεῖς ἀδελφούς μας, καὶ εὐγνώμονες εἰς τοὺς εὐεργέτας μας.

Ὁ μετὰ τοῦτον ἀγορεύσας πληρεξούσιος, ἀναιρέρων τὸν λόγον του εἰς τοὺς προομιλήσαντας, δὲν εἴμεθα, εἶπε, ξενηλάται, μήτε ἀποδιώκομεν τοὺς συναδελφούς· καὶ συναγωνιστάς μας, ἐξ ἐναντίας πάντοτε ἐξετιμήσαμεν, καὶ ἀντεγνωρίσαμεν τὰ δίκαιά των. Τίς ἀποκλείει τὸν Κρῆτα, Θεσσαλόν, Ἠπειρώτην, Μακεδόνα, Σάμιον καὶ Κυδωνιέα, καὶ θέλει νὰ τὸν στερήσῃ τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων· ἀλλ' αἱ ἐπαρχίαι γέμουν ἀπὸ πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς προικοδοτήσεις, οἱ πλειότεροι ἐξ αὐτῶν ἐβαθμολογήθησαν, καὶ μεγάλη ποσότης δίδεται εἰς τὰς χήρας καὶ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων. Ταῦτα ὅλα ἀποδεικνύουσιν, ὅθι δὲν εἴμεθα ἀποκλειστικοί, ἢ ξενηλάται.

Οἱ χθὲς ἀγορεύσαντες μᾶς εἶπον, ἐπρόσθεσε, περὶ τοῦ βαθμοῦ τῶν στρατιωτικῶν, ἀλλὰ τίς ἐπρότεινε τὴν ἀποβολὴν τῶν στρατιωτικῶν; τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων δὲν θέλομεν, πρέπει ὅμως νὰ φροντίσωμεν νὰ θεραπεύσωμεν τὰς καταχρήσεις, αἵτινες πρὸ δέκα ἤδη ἐτῶν καταθλίβουσι τοὺς ἀγωνισθέντας, καὶ ἀποκτήσαντες ἱερὰ ἐκ τοῦ ἀγῶνος δικαιώματα. Ἡ ἀντιβασιλεία διέλυσε τὰ στρατεύματα, διεσκόρπισε τοὺς ἀποκτήσαντας τοὺς βαθμοὺς εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, πάσχοντας τὰς μεγαλητέρας στερήσεις.

Οὐδεὶς παραπονεῖται κατὰ τῶν ἐχόντων δικαίωμα, ἀλλὰ κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἄνευ τινὸς δικαιώματος κατέκτησαν ἄπειρα ὑπουργήματα, καὶ ἀπερρόφουν τὸ αἷμα τῶν ἀγωνισθέντων Ἑλλήνων.

Μᾶς εἶπον, ὅτι ἀγνοοῦντες τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς μάχας, λαμβάνομεν ὡς ὅρον τοῦ ἀγῶνος τὸν **1827**, ἐνῷ μέχρι τῶν **1829** ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθει καὶ τόσαι μάχαι ἔγειναν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ὅλοι γνωρίζομεν καὶ τὰς μάχας ταύτας, ἀλλὰ μήπως μετὰ τὸ **1827** προσετέθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα νέοι ἀρχηγοὶ ἢ στρατιῶται; αὐτοὶ οἱ πρότερον ἀγωνισθέντες τὸν ἐπικίνδυνον ἀγῶνα, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ **1829**, καθ' ἣν

ἐποχὴν ὁ κίνδυνος εἶχεν ἐκλείψει. Ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἀνάγκην κατοίκων, ἵνα καλλιεργήσῃ τὰς ἐρήμους της· ποῖος τοὺς ἀποδιώκει; ἂς ἔλθουν ὄχι ὅμως ὡς δεσπόται· θέλομεν ἀνθρώπους, οἵτινες νὰ ἐργάζωνται, ὠφελοῦντες τὸ δημόσιον, καὶ ὠφελούμενοι.

Περαίνων τὸν λόγον του, ἐπρόσθεσεν, ὅτι καθόσον ἀφορᾷ τὰ παρὰ τοῦ πρώτου σήμερον ἀγορεύσαντος λεχθέντα, οὐδεὶς ἀντιλέγει, ἄμποτε νὰ εἶχεν ἡ πατρὶς καὶ ἄλλους τοιούτους, οἵτινες ὄχι μὲ ῥητορικὰς ἐπιδείξεις, ἀλλὰ μὲ τὴν φυσικήν μας γλῶσσαν, καὶ μὲ καρδίαν, καὶ αἰσθήματα Ἑλληνικὰ νὰ ὑποστηρίζουν τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος κατ' αἴτησιν τῶν πληρεξουσίων ἔθεσε τὸ ἑξῆς ζήτημα «ἐὰν πρέπῃ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος νὰ τεθῶσιν οἱ ἀφορῶντες ὅροι τὰ δημόσια ὑπουργήματα, ἢ νὰ γίνῃ τοῦτο δι' ἰδιαιτέρου ψηφίσματος».

Τινὲς εἶπον ἐνταῦθα, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο προαπεφασίσθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως, ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος.

Ὁ Ἀντιπρόεδρος Κύριος Μαυροκορδάτος παρετήρησεν, ὅτι δὲν ἀπεφασίσθη τοῦτο παρὰ τῆς Συνελεύσεως, ἀλλ' ἐν γένει τὸ περὶ προσόντων τοῦ πολίτου, περὶ τοῦ ὁποίου οὐδεὶς ἀμφιβάλλει.

Ἐντεῦθεν εἰς τῶν πληρεξουσίων λαβὼν τὸν λόγον, παρετήρησεν, ὅτι διὰ νὰ προβῇ ἡ Συνέλευσις ἐν τάξει πρέπει πρὸ τῆς λύσεως τοῦ ἀνωτέρω ζητήματος νὰ γνωρίσῃ ἡ Συνέλευσις αὐτὸ τὸ ψήφισμα, καὶ τοὺς περιλαμβανομένους ἐν αὐτῷ ὅρους, περὶ τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα. Συμμερίζομαι, καὶ μάλιστα παρεδέχθην σήμερον ἐντελῶς, τὴν γνώμην τοῦ νὰ τεθῇ τὸ περὶ τούτου, ὡς πρόσκαιρον, εἰς χωριστὸν ψήφισμα, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἡτοίμασα σχέδιον τροποποιήσεως καὶ ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον ἀνέγνω.

Τὸ προκείμενον ζήτημα, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, εἶναι πολλὰ ἁπλοῦν καὶ μολαταῦτα διὰ πολλὰς ἡμέρας ἐπασχόλει τὴν Συνέλευσιν, καὶ διάφοροι γνῶμαι καθ' ἑκάστην παρουσιάζονται· ὁ προλαλήσας, ὅστις πρότερον εἶχεν ἐναντίαν γνώμην, ὁ ἴδιος, σήμερον ὁμολογεῖ, ὅτι τὸ περὶ τῶν δημοσίων ἐπαγγελμάτων δὲν πρέπει νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ νὰ γίνῃ διὰ ψηφίσματος, τοῦ ὁποίου σχέδιον ἐπαρουσίασεν.

Τὸ σχέδιον τοῦτο ἔχει τόσους ὅρους, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ ἐννοήσῃ τις ἀμέσως ἐξ ἁπλῆς ἀναγνώσεως. Πρέπει νὰ τυπωθῇ, νὰ τὸ λάβωσιν οἱ πληρεξούσιοι ὑπ' ὄψιν, καὶ νὰ τὸ συζητήσωσιν.

Ἕτερος δὲ μετὰ ταῦτα λαβὼν τὸν λόγον εἶπε, πέντε ἡμέρας συζητοῦμεν τὰς τροπολογίας ἐπὶ τοῦ ἄρθρου **3** τοῦ σχεδίου τοῦ

Συντάγματος, καὶ ἐνῷ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ἂν πρέπῃ νὰ τεθῇ τὸ περὶ δικαιωμάτων τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὰ δημόσια ὑπουργήματα ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἢ εἰς ἰδαίτερον περὶ τούτου ψήφισμα ἡ Συνέλευσις τὸ προαποφάσισε, σήμερον τίθεται ἐκ νέου καὶ προκαλεῖται ψηφοφορία.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος παρελθούσης τῆς ὥρας, καὶ κατ' αἴτησιν τῶν πληρεξουσίων ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 5 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΒ'.

Τῆς 15 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἡμέρᾳ σαββάτου, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 1 ὥραν μ. μ. ἐγένετο ἡ ἐφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων τριάκοντα, καὶ ἀπόντων ἕνδεκα· ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Μετὰ ταῦτα εἰς τῶν Γραμματέων ἀνέγνωσε τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀκολούθως ὁ συνήθως ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου Ἀντιπρόεδρος ἀνήγγειλεν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως τῶν προταθεισῶν τροποποιήσεων ἐπὶ τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος. Παραχωρήσας δὲ τὴν θέσιν του εἰς τὸν ἀμέσως ἑπόμενον Ἀντιπρόεδρον, καὶ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶπεν· ἡ προκειμένη ὑπόθεσις ἑβδομάδα ὁλόκληρον ἀπασχολεῖ τὴν Συνέλευσιν, καὶ πλῆθος τροποποιήσεων ἐπὶ τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος ἐπαρουσιάσθησαν, ἐνῷ ἐπὶ ἄλλων

ἀντικειμένων μόλις δύο, ἢ τρεῖς τροπολογίαι ἐσυζητοῦντο, καὶ ταχέως ἡ Συνέλευσις προέβαινεν εἰς τὴν λύσιν των· εἰς δύο αἴτια ἀποδίδω τὴν σύγχυσιν καὶ βραδύτητα· α) καὶ κύριον, διότι ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἴμεθα ἐκτὸς τῆς ἀληθείας, ἥτις εἶναι τὸ φῶς τὸ ὁδηγοῦν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ὀρθὸν δρόμον, ἐνῷ ἄλλως περιπλανᾶται βαταίως εἰς τὸ σκότος. Ἡ ἀλήθεια ἐτέθη εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ σχεδίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἠδύνατο εὐκόλως ἡ Συνέλευσις κατὰ μίμησιν τῶν ἄλλων Συνταγμάτων νὰ προσθέσῃ τὸν ὁρισμὸν τοῦ πολίτου Ἕλληνος. Ἀλλὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦτον ἐσυγχίσαμεν μὲ τὴν διάκρισιν τῶν προσόντων τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου· ἐὰν ἡ συζήτησις περιωρίζετο εἰς τὸ πρῶτον, καταχωροῦντες αὐτὸ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἠθέλαμεν θέσει ἀκολούθως διὰ ψηφίσματος τὸ περὶ προσόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, παρεκτραπέντες δὲ τῆς ἀληθοῦς ὁδοῦ, ἐπέσαμεν εἰς χάος· β) αἴτιον εἶναι, διότι εἰς τὴν περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου συζήτησιν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτὸς τοῦ περὶ προσόντων τοῦ πολίτου Ἕλληνος εἴχομεν καὶ ζήτημα, ἀφορῶν προσωπικὸν συμφέρον του, δὲν ἠθελήσαμεν νὰ φυλάξωμεν τὴν τάξιν, ἥτις ἀναγκαίως ἀπαιτεῖται εἰς τὰ πολυμελῆ σώματα. Ἐὰν ἀπαρχῆς διωρίζετο ἐπιτροπὴ ἐξ ὀλίγων μελῶν διὰ νὰ συντάξῃ σχέδιον περὶ τῶν δύο ἀντικειμένων ἡ Συνέλευσις ἤθελε προβῆ εὐκόλως εἰς τὴν συζήτησιν, καὶ ἀπόφασιν αὐτῶν. Ἂν ἡ μνήμη δὲν λανθάνῃ τοὺς πληρεξουσίους, δὲν θέλουσιν ἀποδώσει βεβαίως τὴν ἐλλειψιν τούτων εἰς τὸν προεδρεύοντα τὰς συνεδριάσεις, ὅστις ἐπρότεινε τοῦτο. Ἐντεῦθεν ἡ πληθὺς τῶν προτάσεως καὶ τροπολογιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐπικρατεῖ ὡσεπιτοπλὸν πνεῦμα ἀτομικότητος, καὶ προσωπικῆς φιλοτιμίας. Ἐρχόμενος εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα ἐπαρατήρησεν, ὅτι πολλοὶ προεξέθεσαν τὸ νομικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν μέρος αὐτοῦ. Σᾶς ἀνέπτυξαν, εἶπεν, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ συντάξωμεν νόμον ἔχοντα ὀπισθενεργὸν δύναμιν, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἀρνεῖται, ὅτι τοιουτοτρόπως ἀδικοῦμεν, καταστρέφοντες κεκτημένα δικαιώματα· ἀλλὰ πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ὑποφέρωμεν ὅ,τι ἐπὶ δεκαετίαν κατεδάρυνε τὸ Ἔθνος, καὶ ν' ἀνεχθῶμεν τὰς καταχρήσεις; ὄχι· γνωρίζω καὶ ἐγὼ τὰ διατρέξαντα, καὶ ὁ εἷς ὑπέφερον· ἀλλὰ πρέπει νὰ θεραπεύσωμεν αὐτὰ χωρὶς νὰ βλάψωμεν τὴν πολιτείαν· ἂς λείψωσιν οἱ καταδαρύνοντες, καὶ καταφρονήσαντες τὸ ἔθνος ἄνθρωποι, χωρὶς ν' ἀποκλείσωμεν ἕνεκα τούτων τοὺς διὰ πολυμόχθων ἀγώνων καὶ μεγάλων θυσιῶν ὑπερμαχήσαντας ὁμογενεῖς μας. Τοῦτο κατορθοῦται διὰ ψηφίσματος, χωρὶς νὰ κηλιδώσωμεν τὸ Σύνταγμά μας μὲ ἄρθρον, τὸ ὁποῖον θέλει προξενεῖ μῶμον ἀθεράπευτον. Εἶναι γενικὴ ἀρχή, καθ' ἣν, ὅταν μεταξὺ πολλῶν ἐνόχων ὑπάρχῃ

καὶ εἰς ἀθῶος, ὅστις εἶναι ἀδύνατον νὰ διακριθῇ, νὰ προτιμᾶται ἡ ἀθώωσις ὅλων παρὰ ἡ ἄδικος τοῦ ἑνὸς καταδίκη· ἡμεῖς ἐν τούτοις, ὡς καὶ ἐκ τῶν διαφόρων τροπολογιῶν παρετήρησα, τρέχομεν τὸν κίνδυνον νὰ καταδικάσωμεν τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀθώων ἕνεκα ὀλίγων ἐνόχων, τοὺς ὁποίους εἶναι εὔκολον νὰ διακρίνωμεν.

Τὸ πολιτικὸν μέρος τοῦ ζητήματος ἀνεπτύχθη μὲ τόσον πάθος καὶ σαφήνειαν, ὥστε εἰς ἐμὲ δὲν μένει νὰ προσθέσω τι. Τὸ ζήτημα εἶναι μέγιστον, καὶ ἔχει πολιτικὴν βαρύτητα. Ὅσα χθὲς οἱ ἀγορεύσαντες εἶπον, ἢ μᾶλλον ἐσιώπησαν, εἶναι ἀλήθεια ἀλάνθαστος. Δι' ἄλλης ἀποφάσεώς σας πρό τινων ἡμερῶν ἐκηρύξατε τὴν θρησκευτικήν μας ἕνωσιν μετὰ τῶν ὁμογενῶν καὶ ὁμοδόξων, καὶ ἤδη περιορίζεται τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος· ἂς προσέξωμεν, μήπως, προσβάλλοντες οὐσιώδες μέρος τῶν πρωτοκόλλων, τὰ ὁποῖα ἔθεσαν τὰς βάσεις τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας μας καὶ ἔδωσαν τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως, προσβάλλωμεν τὸ ὅλον. Ἡ Ὀθωμανικὴ ἀρχὴ δὲν ἀνεγνώρισε μὲ εὐχαριστησιν τοὺς μετανάστας ὡς Ἕλληνας· διαπιλανεικήσαμεν μετ' αὐτῆς τόσα ἔτη, καὶ δυνάμει πρωτοκόλλων καὶ πολλῶν κόπων τὸ ἐκατορθώσαμεν, καὶ ἤδη τί θέλομεν εἴπει εἰς αὐτήν, ὅταν ἡμεῖς αὐτοὶ ἀρνούμεθα τὸν ἐθνισμόν των; Δὲν τοὺς ἀνεχόμεθα εἰς τὰς θέσεις, ἀλλὰ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν μὲ τὰ προσόντα, τὰ παρέχοντα τὴν προτίμησιν εἰς τὰ δημόσια ὑπουργήματα.

Πολλοὶ μ' ἀπέτρεψαν τοῦ νὰ ἐκθέσω τὰς ἀληθείας ταύτας, διὰ νὰ μὴ προσκρούσω εἰς τὸ δημοτικὸν πνεῦμα. Καὶ εἰς τὰ **1841** μ' ἔκαμαν τοιαύτας παρατηρήσεις· ἀλλὰ ὅπως τότε ὡμολόγησα τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸν πατέρα τοῦ Ἔθνους τὸν Βασιλέα, οὕτω καὶ σήμερον δὲν θέλω κρύψει τὴν ἀλήθειαν, καὶ προσκυνήσει τὸ εἴδωλον τῆς δημοτικότητος. Οὔτε ὅτε ἔχασα, μήτε σήμερον θέλω χάσει, ἀλλὰ καὶ ἂν παρεξηγήσουν τὴν εἰλικρίνειάν μου, ἐλπίζω νὰ δικαιωθῶ· ὄχι, δὲν ἀδικῶ τὸν εὐαίσθητον Ἑλληνικὸν λαόν· μὲ εἶδε συναγωνιζόμενον μετ' αὐτοῦ, καὶ συνταλαιπορούμενον, καὶ πάντοτε τὸν εἶπα, καὶ θέλω τὸν λέγει τὴν ἀλήθειαν. Ἡ ἀλήθεια δ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι, ὅτι χάνομεν πολύτιμον καιρὸν εἰς μικρὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα εἰς ὀλίγας ὥρας ἠθέλαμεν διορθώσει.

Περιοριζόμενος εἰς τὸ κύριον ζήτημα, ἐπρότεινεν ὡς πρὸς τὸν ὁρισμὸν τοῦ πολίτου νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος τὸ ἑξῆς· « Πολῖται εἶναι ὅσοι ἀπέκτησαν, ἢ ἀποκτήσωσι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. »

Ἓν πρὸς τὰ προσόντα δὲ τὰ παρέχοντα τὴν προτίμησιν εἰς τὰς δημοσίους θέσεις ἐκτὸς τῶν ἄλλων σχεδιασθέντων ψηφισμάτων, ἔχω ὑπ' ὄψιν, εἶπεν, καὶ τὸ ἑξῆς σχέδιον.

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

Ψηφίζει·

1. Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος νὰ καθαρίσῃ τὸ προσωπικὸν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, προτιμῶσα ἐπὶ ἐπταετίαν·

α') Τοὺς αὐτόχθονας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὺς μέχρι τοῦ ἔτους **1827** ἀγωνισθέντας.

β') Τοὺς μεταναστεύσαντας ἐκ τῶν λαβουσῶν τὰ ὅπλα εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἐπαρχιῶν μέχρι τοῦ **1837**.

γ') Τοὺς ἀποδεδειγμένως παθόντας, ἕνεκα τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, ἤτοι ὅσων αἱ οἰκογένειαι ἔπαθον θανάτους, ἐξορίας, φυλακίσεις καὶ δημεύσεις.

Καὶ τὰ τέκνα ὅλων τῶν εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας ὑπαγομένων.

2. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία θέλει ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν τήρησιν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος ψηφίσματος, ἔχοντος τὴν αὐτὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος· ὑποκειμένου τοῦ ὑπουργείου εἰς βαρυτάτην εὐθύνην διὰ τὴν μὴ τήρησιν τοῦ παρόντος ψηφίσματος.

Ἰδοὺ αἱ τρεῖς κλάσεις, εἰς τὰς ὁποίας θεωρῶ δίκαιον νὰ περιορισθῇ ἡ ἐξουσία νὰ λαμβάνῃ τοὺς ὑπαλλήλους της. Ἡ ἐπιθυμία αὕτη τῆς Συνελεύσεως ἐκφραζομένη διὰ τοῦ ψηφίσματος τούτου, εἶναι ὑποχρεωτική, διότι α') ἡ ἐκκαθάρισις τῆς ὑπαλληλίας ἀπαιτεῖται νὰ γείνῃ ἀμέσως, καὶ β') ἡ ἐπιτήρησις τῆς ἐκτελέσεως ἀνατίθεται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Ὅταν ἔχωμεν Συνταγματικὴν Κυβέρνησιν, καὶ Βουλήν, πῶς εἶναι δυνατὸν οἱ ὑπουργοὶ νὰ παραβιάσωσι τὸ ἔχον τὴν αὐτὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος ψήφισμα; ἐὰν δὲν ἔχωμεν πίστιν εἰς τὴν Βουλήν, ἐντὸς τῆς ὁποίας θέλουν εἶσθαι καὶ πολλοὶ ἐξ ὑμῶν, πρὸς τί τὸ Σύνταγμα; ἀλλ' ὄχι δὲν κάμνω τοιαύτην ἀδικίαν εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Ἕτερος τῶν πληρεξουσίων λαῶν τὸν λόγον εἶπεν· ὁ προλαλήσας παρετήρησεν, ὅτι συντάττοντες νόμον περὶ τῶν προσόντων τοῦ πολίτου, καὶ τῶν προτιμωμένων εἰς τὰς δημοσίας θέσεις, θέλομεν νὰ δώσωμεν εἰς αὐτὸν ὀπισθενεργὸν δύναμιν. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθὲς, διότι τὰ ἐντυπα Συντάγματα τῆς Τροιζῆνος φέρουσι λάθος τι, τὸ ὁποῖον ἐγέννησεν ἐσφαλμένην ἑρμηνείαν· τὸ πρωτότυπον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐδυνήθην νὰ εὕρω, εἰς τὸ περὶ προ-

σόντων τοῦ πολίτου ἄρθρον δὲν λέγει « ὅστις ἦλθεν ἢ ἐκατοίκησεν » ἀλλ' « ὅστις ἦλθε καὶ ἐκατοίκησεν, » ὥστε ἀπαιτεῖται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ ἐκπλήρωσις καὶ τῶν δύο τούτων ὅρων εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἰδιότητος τοῦ πολίτου. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἔκφρασις τοῦ ἄρθρου εἰς ἐπίσημον Γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ μέρους τούτου τοῦ Συντάγματος, ἥτις ἔγεινε διαταγῇ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Β. Γραμματείας ἐπισήμως· ἀλλὰ καὶ τὸ λάθος τοῦτο ἂν δὲν ἦναι, τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος δὲν ἐφαρμώσθη, οὔτε ἐπὶ Κυβερνήτου, οὔτε μετὰ ταῦτα. Καὶ κατὰ γενικὴν ἀρχὴν πᾶς νόμος θεωρεῖται ὡς κατηργημένος, ὅταν δὲν ἐφαρμόζηται εἰς κανὲν μέρος τοῦ Κράτους.

Εἰς πρὸς τὸν ὁρισμὸν τοῦ πολίτου προτείνω νὰ προστεθῇ εἰς τὸ 3 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος τὰ ἑξῆς.

Ἄρθρ. 3. Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τῶν νόμων ἄνευ διακρίσεως, καὶ συνεισφέρουσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των.

Ἄρθρ. 4. Πολῖται Ἕλληνες εἶναι·

α) Οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας·

β) Οἱ ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντες μετὰ ἐνιαύσιον εἰς τινα τῶν δήμων τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἐγγραφὴν, καὶ ἐγκατάστασίν των.

γ) Οἱ γεννηθέντες ὑπὸ ξένων γονέων ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των κηρύξωσι τὴν περὶ ἀποκαταστάσεως θέλησίν των ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, καὶ καταγραφῶσιν εἰς τινα τῶν δήμων.

δ) Οἱ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλην. ἐπικράτειαν ὁμόθρησκοι καὶ φιλέλληνες, ὅσοι διαμείναντες διαρκῶς, συνεμέρισαν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος μέχρι τέλους τοῦ 1827· πρὸς δὲ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μετὰ ἓν ἔτος, ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των ἐγκατασταθέντα κατοικήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐγγραφῶσιν εἴς τινα δῆμον αὐτῆς.

ε) Ὅσοι ἐκ τῶν ὑπηρετησάντων εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα κατοίκων τῶν πόλεων καὶ χωρίων, τῶν ἐπαρχιῶν καὶ νήσων, ὅσαι ἔμειναν ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, λαβοῦσαι τὰ ὅπλα, καὶ ἀποτελέσασαι μέρος τῆς Ἑλλην. Ἐπικρατείας, μετανάστευσαν πραγματικῶς μέχρι τῶν 1832, καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, κατοικήσαντες εἰς αὐτὴν, καὶ ἐγγραφέντες εἰς ἕνα τῶν δήμων.

ς') Ὅσοι ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἀνωτέρου ε. παραγράφου ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τῆς πατρίδος των μετέβησαν μὲν εἰς ξένην γῆν, ἀλλ' ἐνεγράφησαν εἰς τινα τῶν

δήμων τῆς Ἑλλάδος ὡς πολῖται αὐτῆς, ἢ συνοικίσθησαν ἐντὸς αὐτῆς.

ζ') Ὅσοι ὁμόθρησκοι ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ 1828 μέχρι τοῦδε ἐγκατεστάθησαν, καὶ ἐκατοίκησαν ἐντὸς αὐτῆς, ἐγγραφέντες καὶ εἴς τινα δῆμον.

η) Ὅσοι ἀλλοεθνεῖς ἐλθόντες ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ἀπολαμβάνουσι τὰ πολιτικὰ δικαιώματα κατὰ τοὺς περὶ τούτου νόμους.

Ἄρθρ. 5. Δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα εἰσὶν, οἱ ἐμπεριλαμβανόμενοι εἰς τὸ ὑπὸ σημερινὴν ἡμερομηνίαν ὑπ' ἀριθ. ψήφισμα τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως κατὰ τοὺς ἐν αὐτῷ τεθέντας ὅρους τὸ ὁποῖον (ψήφισμα) θεωρεῖται ὡς ἀπαρτίζον μέρος τοῦ παρόντος Συντάγματος, καὶ θέλει εἶναι σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον.

Ἄρθρ. 6. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἦναι πολίτης δύο Ἐπικρατειῶν.

Ἄρθρ. 7. Ἡ ἀπώλασις τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου καὶ τῆς μετοχῆς εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα τῶν ἐλευσομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Συντάγματος θέλει κανονισθῇ διὰ νόμων· ἐπίσης δὲ θέλουν κανονισθῇ καὶ τὰ περὶ ἰθαγενείας καὶ πολιτογραφήσεως. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ περὶ προσώπων διὰ τὴν προτίμησιν εἰς τὰς δημοσίας θέσεις, ὁρισθὲν, εἶπεν, ὅτι, ὅταν τοῦτο γείνῃ διὰ ψηφίσματος, καὶ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος γείνῃ μνεία αὐτοῦ, τότε εἴμεθα ἠσφαλισμένοι, προτείνει δὲ ἐπὶ τούτῳ τὴν παραδοχὴν τοῦ ψηφίσματος.

Ψήφισμα ὑπ' ἀριθ.

Ἡ παροῦσα Ἐθνικὴ τῆς 3 Σεπτεμβρίου τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις κατὰ συνέπειαν τῶν ὑπ' ἀριθ. 4 καὶ 5 ἐν τῷ Συντάγματι ἄρθρων ψηφίζει.

α) Δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα εἶναι·

1. Οἱ ἐμπεριλαμβανόμενοι εἰς τοὺς παραγράφους α, β, γ, δ, καὶ ε, τοῦ ἄρθ. 4 τοῦ Συντάγματος.

2. Οἱ ἐμπεριλαμβανόμενοι εἰς τὸν παράγραφον ς'. τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Συντάγματος.

3. Οἱ εἰς τὸν παράγραφ. ζ'. οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι τοῦ 1833 ἐλθόντες μετὰ τετραετίαν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Συντάγματος, οἱ δὲ ἀπὸ τὸ 1833 καὶ μέχρι τοῦδε μετὰ ἑπταετίαν.

4. Οἱ εἰς τὸν παράγραφ. η. τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου μετὰ δεκαετίαν.

β) Οἱ μὴ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας, καὶ κατέχοντες δημόσια ἐπαγγέλματα, ἀπολύονται τῆς ὑπηρεσίας.

γ) Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει εἶναι σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον ὡς ἀποτελοῦν μέρος θεμελιώδους Νόμου τοῦ Συντάγματος κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 5 αὐτοῦ.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος ἐπρότεινεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν θέλῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἢ ἐφωτίσθη ἀρκούντως.

Ἐκφρασθείσης δὲ τῆς Συνελεύσεως καταφατικῶς, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε πεπαυμένην τὴν συζήτησιν, καὶ ἔθεσε τὸ ἑξῆς ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν· « εἶναι δεκτὸν ὡς σχέδιον ψηφίσματος τὸ προταθὲν πρῶτον παρὰ τοῦ προλαλήσαντος ἢ τὸ δεύτερον, παρὰ τοῦ τελευταίου ἀγορεύσαντος; »

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων ἐζήτησαν νὰ ἐξηγηθῇ προηγουμένως, ἂν τὸ παραδεχθησόμενον ἐκ τῶν δύο ψηφισμάτων θέλει εἶσθαι ὁριστικὸν, ἢ θέλει χρησιμεύσει ὡς σχέδιον συζητήσεως, ἐφ' οὗ δύναται νὰ προτείνωσι τροποποιήσεις.

Ἐρωτηθείσης περὶ τούτου τῆς Συνελεύσεως, παρεδέχθη, ὅτι ὁποιον ἐκ τῶν δύο καὶ ἂν παραδεχθῇ δὲν θέλει εἶσθαι ὁριστικὸν, ἀλλ' ὡς σχέδιον συζητηθησόμενον παράγραφον πρὸς παράγραφον.

Γενομένης ἀκολούθως ψηφοφορίας, ἐπροτιμήθη τὸ πρῶτον ὡς σχέδιον ψηφίσματος διὰ ψήφων **126** πρὸς **76**.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν **3** ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ἰ. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΓ'.

Τῆς 17 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ ἑβδόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἡμέρᾳ δευτέρᾳ τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, τὴν **11** ὥραν π. μ., συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων εἴκοσι πέντε, ἀπόντων δὲ δεκαεξ, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν· ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν συνεδρίασιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι εἷς τῶν πληρεξουσίων Νάξου ἠτήσατο δεκαπενθήμερον ἀπουσίας ἄδειαν διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Νάξον, καὶ ἐπισκευθῇ τὴν ἐκεῖσε πάσχουσαν οἰκογένειάν του·

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν αἴτησιν.

Μετὰ ταῦτα ὁ παρουσιάσας τὸ κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν παραδεχθὲν σχέδιον τοῦ ψηφίσματος ἀντιπρόεδρος Κ. Α. Μαυροκορδάτος, προαναγγείλαντος τοῦ προέδρου, ὅτι ἔχει νὰ ἐπιφέρῃ παρατηρήσεις τινὰς, πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ κατὰ παράγραφον συζήτησις, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν· ἐπειδὴ, καθ' ὃ ἤκουσε παρά τινων τῶν φίλων του, παρεξηγήθη τὸ συζητηθησόμενον σχέδιον, ἔκρινεν εὔλογον ν' ἀναφέρῃ ὀλίγα τινα περὶ τούτου. Διὰ δύο σκοποὺς ἐπαρουσίασε τοῦτο **1**) ἵνα τεθῶσι τὰ τῶν ὑπαλλήλων προσόντα εἰς ψήφισμα, καὶ **2**) διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν συνέλευσιν τοῦ Δαιδάλου τῶν τροπολογιῶν· ἐγένετο παρὰ πληρεξουσίων καὶ τῷ ἐδόθη πρὸ μιᾶς ἡμέρας. Δὲν προσέθηκεν οὐδὲ λέξιν εἰς αὐτὸ, ἀλλ' αἱ προσθῆκαι ὑπὸ ἄλλων ἐγένοντο, διὰ τοῦτο παρουσιάζων αὐτὸ, εἶπεν, ὅτι ἔχει αὐτὸς οὗτος νὰ κάμῃ παρατηρήσεις, τὸ ὁποῖον δὲν ἤθελεν εἰπεῖ, ἂν εἶχεν ἄλλος τὸ πρᾶγμα.

Κηρύξαντος ἀκολούθως τοῦ Προέδρου, ὅτι ἄρχεται ἡ κατ' ἄρθρον συζήτησις, εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι δύναταί τις καὶ γενικὰς παρατηρήσεις νὰ ἐπιφέρῃ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου.

Ἄλλος δὲ πάλιν εἶπε· λέγουσί τινες, ὅτι εἴμεθα διώκται· ἡμεῖς τοὺς μεθ' ἡμῶν συναγωνισθέντας κατοίκους τῶν πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωρίων, οἵτινες ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα μέχρι τῶν **1834**, θεωροῦμεν ὡς ἔχοντας τ' αὐτὰ δικαιώματα.

Ἐπρόσθεσεν ἕτερος· ὁ θεὸς κατὰ τὴν τρίτην Σεπτεμβρίου ἔπαυσε τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῶν δεινῶν, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν εἶχε φέρει τὸ ξενοκρατικὸν πνεῦμα, καὶ ἡ ἰδιοτέλεια· ὅσοι ἕφερον τὴν **3** Σεπτεμβρίου, δὲν ἐκυβέρνησαν καλῶς· διὸ πρέπει νῦν νὰ παραχωρήσωσι καὶ εἰς ἄλλους. Ἡμεῖς δὲ πρέπει νὰ προβῶμεν εἰς τὰς ἐργασίας μας, διότι ὁ καιρὸς εἶναι κρίσιμος, καὶ πολύτιμος· ὅσα περαιτέρω ἔχει νὰ εἰπῇ, ἐπρόσθεσε περιέχονται εἰς ἔκθεσιν πρὸς τοὺς πληρεξουσίους· ἐγχειρισθείσης ταύτης εἰς τὸν Πρόεδρον, καὶ ἀναγνωσθείσης, ὁ Πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου Κύριος Μεταξᾶς λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν,

Εἷς τῶν ὑπηρετῶν τοῦ καταρτίσματος τῆς **3** Σεπτεμβρίου ἦν καὶ αὐτὸς ἐκθέσας καὶ αὐτήν του τὴν ζωὴν εἰς τὸν προφανῆ τῆς μεταβολῆς κίνδυνον. Τῆς μεταβολῆς ταύτης σκοπὸς ἦτο τὸ ν' ἀπαλλαχθῇ τὸ ἔθνος τοῦ φθοροποιοῦ τῶν ξένων συστήματος. καὶ νὰ συγκαλεσθῶσιν οἱ πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους, ὄχι διὰ νὰ συζητήσωσι

τίς ἔστιν Ἕλλην, ἢ μὴ, διὰ νὰ κάμωσι τὸ Σύνταγμα, ἐξ οὗ νὰ προκύψῃ πᾶσα ἀσφάλεια, καὶ ἐγγύησις· ἐρρέθη, ὅτι οἱ κυβερνῶντες τὰ πράγματα ἀπὸ τῆς γ'. Σεπτεμβρίου ἔφερον αὐτὰ εἰς κακὴν κατάστασιν· ὡς Πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν δὲν θέλω ἀναπτύξει τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ Κράτους κατάστασιν, ἀλλ' ὀλίγα θέλω εἰπεῖ πρὸς ἀπολογίαν τοῦ Ὑπουργείου· οὔτε χρημάτων σπατάλην ἔκαμεν, οὔτε κατάχρησιν εἰς διανομὰς βαθμῶν καὶ ὑπουργημάτων· ἐξεπλήρωσε τὸ μέγιστον καθῆκον της συγκαλέσεως τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, δίδοντες τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς εἰς τοὺς κατὰ τόπον Διοικητὰς, καὶ μετεχειρίσθησαν πᾶν μέσον πρὸς ἡσυχίαν τοῦ Κράτους κατὰ τὸν καιρὸν τῶν ἐκλογῶν· ἐὰν ὅμως οἱ πληρεξούσιοι δὲν συμβιβάζωνται σήμερον εἰς τὰ ἀντικείμενα τῶν συζητήσεών των, εἰς τί σφάλει τὸ Ὑπουργεῖον; τὸ ἐπ' ἐμὲ ὁρῶν, ὅτι ἡ συζητουμένη ἐγγύησις δὲν ὑπάρχει, εἰμὴ εἰς τὴν ταχεῖαν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως καὶ εἰς τῶν παραγατῶν τοῦ Ἔθνους τὴν συγκάλεσιν· δέκα ἤδη ἡμέρας διαρκεῖ ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου συζήτησις, καὶ σήμερον ἄρχεται ἐκ νέου. Ἐνθυμηθεῖτε, ὅσα ἄλλοι εἶπον ὑμῖν περὶ τούτου, ἐξαντλήσαντες πᾶσαν τὴν ὕλην. Εὐχῆς ἔργον ἦτο, τὸ νὰ μὴ ἤθελε ἔλθῃ κάνεις εἰς ἔννοιαν τῆς μεταῤῥυθμίσεως τῆς ὑπαλληλίας, διότι τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ συνταγματικοῦ συστήματος θέλει εἶσθαι πᾶσα ἐγγύησις, καὶ ἀσφάλεια, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔδοξεν οὕτω, προσέξατε, ὥστε νὰ γείνῃ τοῦτο μὲ τὸν δικαιότερον τρόπον.

Τίς ὁ σκοπὸς τοῦ ψηφίσματος; τὸ νὰ εἴπωμεν, ὅτι δὲν εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια ὑπουργήματα, εἰμὴ οἱ αὐτόχθονες, οἱ ἀγωνισθέντες μέχρι τοῦ **1827**, καὶ οἱ μεταναστεύσαντες, τίς ἡ ἀνάγκη λοιπὸν τῶν τοιούτων ἐκθέσεων καὶ προτάσεων; Συλλογισθῆτε, ὅτι, ἂν ἐνδιατρίψωμεν ἐντὸς τούτου τοῦ κύκλου, θέλουσιν ἐξαρθεῖ τὰ πάθη, θέλει μαρανθῇ ἡ δύναμις τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καὶ δὲν θέλομεν δυνηθεῖ νὰ διαπράξωμεν τὸ ἔργον, διὰ τὸ ὁποῖον συνήλθομεν· αἱ διαιρέσεις ἔφερον εἰς ἡμᾶς πάντοτε τὰ κακά. Ἐὰν κατὰ τὸ **1833** εἴμεθα σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους, δὲν ἠθέλαμεν περιπέσει εἰς τὰ τῆς ξενοκρατείας δεινά· ἀλλ' οὔτε εἰς Ἄργος, οὔτε εἰς Ναύπλιον, οὔτε εἰς Πρόνοιαν συμφωνήσαντες, ἀφήσαμεν τὸν κῆπον ἄῤῥακτον, καὶ πᾶς τις ἐδρέπετο τοὺς καρποὺς τῶν ἱδρώτων μας· ἂς φροντίσωμεν ἤδη νὰ φράξωμεν αὐτὸν, καὶ τότε δὲν θέλομεν ἔχει πλέον τὸν φόβον τῶν παροδευόντων. Τὰ ψηφίσματα δὲν θέλουσι μᾶς ὠφελήσει, ἐὰν δὲν αἰσθανθῶμεν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διοικηθῇ ὁ τόπος καλῶς· ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ θέλουσι νὰ γείνῃ τὸ ψήφισμα, ἂς φροντίσωμεν περὶ τῶν δεουσῶν

ἐξαιρέσεων· ἂς ἐξαιρεθῶσιν οἱ καθηγηταὶ τῆς κατηγορίας ταύτης, καὶ ὁ στρατὸς, αἱ δύο αὗται βάσεις τῆς Ἐθνικῆς δυνάμεως. Τρεῖς λοιπὸν ἄνθρωποι, ἂς διορισθῶσιν εἰς τοῦτο νὰ κάμωσι σχέδιον, καὶ τοῦτο παμψηφεὶ, ἂς δεχθῶμεν. Δὲν ἔχω εἰς τοῦτο κάνὲν συμφέρον, ἀπὸ τοῦ **1821** ἔτους **28** Ἀπριλίου ἦλθον εἰς Ἑλλάδα καὶ συνεισφέρον αἵματα, καὶ πολυειδεῖς θυσίας εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας. Κανένα οἰκεῖον εἰς τὰ πράγματα δὲν ἔχω· ὁ Ἕλλην εἶναι φίλος μου, καὶ οἰκεῖος. Ἡ χεὶρ τοῦ Ὑψίστου ἔφερε τὴν μεταβολὴν ταύτην, τῆς ὁποίας καλλιτέραν δὲν ἐδυνάμεθα νὰ εὐχηθῶμεν, ὅτε ἐπιζόμεθα ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς ξενοκρατείας· εἶναι πρέπον νὰ μὴν ὠφεληθῶμεν ἤδη ἀπ' αὐτῆς, καὶ νὰ γείνωμεν ἀντικείμενον τῆς μέμψεως τοῦ κόσμου ἂς φυλαχθῶμεν μήπως μετανοήσωμεν καὶ αὖθις, μετὰ πεποιθήσεως τὸ λέγω· ἂν καὶ τώρα δὲν ἀποκτήσῃ Σύνταγμα ἡ Ἑλλὰς, ποτὲ πλέον δὲν θέλει τὸ κατορθώσει. Ἀπομνήσατε πρὸς καιρὸν τὰς πληγὰς τοῦ ξενικοῦ πνεύματος, διότι καὶ ἂν δὲν ἦτο τις μεταξὺ τούτων τῶν ὁμογενῶν μας κακὸς τὸ παρελθὸν σύστημα τὸν κατέστησε τοιοῦτον. Τοῦ λοιποῦ ὅμως ὁ φόβος οὗτος δὲν ὑπάρχει· ἂς τρέξωμεν ἤδη τὴν ἐθνικὴν ὁδὸν κατὰ τὴν ἐντολὴν τῶν λαῶν μας ἂς ἐνθυμηθῶμεν τὴν ἐπικειμένην εἰς ἡμᾶς βαρυτάτην εὐθύνην, καθὸ φέροντες τὴν τε δύναμιν καὶ τὴν φρόνησιν τῶν λαῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ διέποντες τὴν τύχην αὐτῶν, καὶ ἂς ἀποβάλλωμεν πᾶσαν μικρὰν ἰδέαν.

Πάντων τὴν συμπάθειαν καὶ τὸ σέβας ἐκινήσαμεν διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς **3** Σεπτεμβρίου, καὶ ἤδη θηρεύομεν τὴν σκιάν; Ἐπειδὴ περιπλέθεν εἰς τοῦτο τὸ πράγμα ψηφίσατε διὰ τοὺς μὴ μεθέξαντας τοῦ ἀγῶνος, καὶ ἐλθόντας ἀπὸ τοῦ **1828-1833** νὰ μὴν εἶναι δεκτοὶ ὡς ὑπαλληλοι ἐπὶ δύο ἔτη, καὶ διὰ τοὺς μετὰ ταῦτα ἐλθόντας μέχρι τοῦ **1843** ἐπὶ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη, καὶ καὶ αὐτὸ ἀρκεῖ, ἐξαιρέσατε ὅμως τοὺς καθηγητὰς, καὶ τὸν στρατόν.

Ὁ πρὸ τούτου λαλήσας ἀνταπάντησεν, ὅτι εἰς τὴν ἀγόρευσίν του δὲν εἶχε σκοπὸν μὲ τὰ ὅσα ἐξέθηκε νὰ προσβάλῃ τὴν Κυβέρνησιν εἰμὴ ἐδικηγόρθη τὴν κατάστασιν τῆς πατρίδος, καὶ ὅτι πρέπει ἤδη νὰ σπεύσωμεν νὰ διορθώσωμεν τὰ πράγματά μας.

Ἐντεῦθεν εἰς τῶν γραμματέων διαταγῇ τοῦ Προέδρου ἀνέγνωσε τὸ **1** ἄρθρον τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος, ἔχον ὧδε·

« Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος νὰ καθορίσῃ τὸ προσωπικὸν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, προτιμῶσα ἐπὶ δεκαετίαν. »

Μετὰ ταῦτα εἷς τῶν πληρεξουσίων ἀνέγνων τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἄρθρου.

« Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος νὰ σχηματίσῃ τὸ προσωπικὸν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, διορίζουσα ἐκ τῶν ἐξῆς. »

Ἄλλος εἶπε, τὸ πνεῦμα τῆς Συνελεύσεως εἶναι, ὅτι εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν νὰ ὑπάρχουν Ἕλληνες, καὶ ὄχι ξένοι. Ἐν τούτοις παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ἔκφρασις τοῦ ἄρθρου « προτιμῶσα » εἶναι ἐλαστικὴ, καὶ δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ κατάχρησιν, διὰ τοῦτο δέχεται τὴν τοῦ προλαλήσαντος πρότασιν, ἤτοι νὰ τεθῇ ἀντὶ τοῦ καθαρίσῃ νὰ « σχηματίσῃ, » καὶ ἀντὶ τοῦ προτιμῶσα τὸ « διορίζουσα ». Ἐπίσης παρετηρήθη ὑπ' ἄλλου, ὅτι τὴν λέξιν « προτιμῶσα » δὲν πρέπει νὰ παρατρέξωμεν, ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς πρέπει νὰ γίνῃ ἀπαιτουμένη ἀνάπτυξις· τὸ « προτιμῶσα » εἶπεν, δύναται ὁ Ὑπουργὸς νὰ τὸ μεταχειρισθῇ, ποτὲ μὲν πρὸς βλάβην τῶν αὐτοχθόνων, ποτὲ δὲ τῶν ἑτεροχθόνων, διότι εἰς αὐτὸν ἐναπόκειται ἡ προτίμησις.

Ἐν τούτοις ἀντεπαρατηρήθη ὑπ' ἄλλου, ὅτι ἂν δεχθῶμεν τὸ « διορίζουσα » ἀντὶ τοῦ « προτιμῶσα » εἶναι σύμφωνος τῇ γνώμῃ ἑνὸς τῶν προλαλησάντων, ὅτι εἰς τὰς ἐφεξῆς κατηγορίας νὰ γίνῃ διάκρισις, ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐλεύσεως ἑκάστου, καὶ νὰ ἐξαληφθῇ τὸ μετὰ « ἐπταετίαν ».

Ἄλλος προσέθηκεν, ὅτι τὸ διορίζουσα δέχεται ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ κάμῃ παρακατιὸν τὰς προσηκούσας προτάσεις ἐξαιρέσεων ὡς πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς, καὶ καθηγητάς.

Ἕτερος τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, εἶμαι γνώμης νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ λέξις « καθαρίσῃ », διότι δὲν εἶναι Ἑλληνικὴ ἔκφρασις εἰς τὴν τοιαύτην περίστασιν. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα τὸ « καθαρίσῃ » μεταχειρίζεται εἰς ἄλλην σημασίαν, διὰ τοῦτο προὔτεινε τὸ « ἀντικαταστήσῃ ». Ἐπίσης εἶπεν ὑπάρχει ἡ λέξις « ὑπηρεσίας » ἁπλῶς, ἀλλ' αὕτη εἶναι γενικὴ, περιλαμβάνουσα ἐν αὐτῇ τὰ πάντα, διὸ πρέπει νὰ τεθῇ πρὸς διάκρισιν τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς ὑπηρεσίας, ἀντὶ τοῦ « ὑπηρεσίας » τὸ « ὑπαλληλίας »· καθότι ἡ τελευταία προσθήκη εἶναι χαρακτηριστικὸν τῶν πολιτικῶν μόνον ὑπαλλήλων.

Ἐνταῦθα παρετηρήθη ὑπό τινος, ὅτι πρέπει νὰ κάμωμεν ἐξαίρεσιν ὡς πρὸς τὸν στρατὸν, πλὴν νὰ τηρηθῇ καὶ ἡ ἀρχὴ, καὶ ἱεραρχία τοῦ στρατοῦ ἐν γένει.

Πολλοὶ ὁμοφώνως εἶπον, ὅτι ἐξαιροῦμεν τὸν στρατὸν ἐν γένει, τηρουμένης ὅμως τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς ἱεραρχίας.

Ἄλλος δὲ πάλιν προσέθηκεν, ὅτι, ἂν ἐξαληφθῇ τὸ « καθαρίσῃ » καὶ « προτιμῶσα », καὶ ἀντικαθιστῶσι τὸ μὲν διὰ τοῦ « σχηματίσῃ » τὸ δὲ διὰ τοῦ « διορίζουσα » τότε ἀλλοιοῦται ἡ ἔννοια, διὰ τοῦτο προτείνει τὸ μετὰ ἐπταετίαν νὰ ἐκλείψῃ, καὶ νὰ γείνῃ λόγος περὶ τούτου εἰς τὰς ὑποδιαιρέσεις, χωρὶς ὅμως νὰ ἐξισωθοῦν οἱ ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι τοῦ 1832 ἐλθόντες, καὶ πάλιν οὗτοι μὲ τοὺς ἀπὸ τὸ 1832—1844· ἐπὶ τέλους εἶπεν, ὅτι μετὰ « τὸ διορίζουσα » νὰ τεθῇ τὸ « ἐκ τῶν ὑπαγομένων » εἰς τὰς ἐξῆς κατηγορίας ».

Ἐν τούτοις ἄλλος παρετήρησεν, ὅτι, γενομένων ἐξαιρέσεων ὡς πρός τινας εἰς τὴν συμμετοχὴν τῶν ὑπουργημάτων, προτείνει νὰ γείνῃ ἐξαίρεσις καὶ ὡς πρὸς τοὺς ὀφειλέτας τοῦ δημοσίου.

Ἄλλος δὲ εἶπεν, διὰ νὰ μὴν ἀναγκασθῶμεν παρακατιὸν νὰ κάμωμεν ἐντὴν ἐξαίρεσιν εἰς τὸν στρατὸν, εἶναι καλὸν ἐνταῦθα νὰ προσθέσωμεν πρὸ τῆς λέξεως « ὑπηρεσίας » τὴν λέξιν « πολιτικῶς ».

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Ἠπειρωτῶν λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν, ἐπειδὴ περὶ ἐξαιρέσεων ἐγένετο λόγος παρὰ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγορευσάντων, ἐπιφυλάττεται καὶ αὐτὸς ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ νὰ προτείνῃ ἐξαίρεσίν τινα. Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ σχεδίου, ἀπεφασίσθη νὰ γείνῃ ψηφοφορία· ἀναγνωσθέντων δὲ τοῦ τε ἄρθρου τοῦ σχεδίου, καὶ τῆς συζητηθείσης ἤδη τροπολογίας αὐτοῦ, καὶ ἐρωτηθείσης τῆς Συνελεύσεως, « ἐὰν προτιμᾷ τὸ πρῶτον, ἤτοι τὸ τοῦ σχεδίου, ἢ τὸ δεύτερον, ἤτοι τὴν τροπολογίαν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη διὰ μεγάλης, καὶ διακεκριμένης πλειονοψηφίας, γενομένης δι' ἀναστάσεως, τὸ β', ἤτοι τὴν τροπολογίαν, ἔχουσαν ὧδε·

Ἄρθρ. 1. « Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος νὰ σχηματίσῃ τὸ προσωπικὸν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, διορίζουσα ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς ἐξῆς κατηγορίας ».

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη εὐκρινῶς παρὰ τοῦ Γραμματέως ὁ § ά. τοῦ ἄρθρ. τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος, ἔχων οὕτω « τοὺς αὐτόχθονας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοὺς μέχρι τοῦ ἔτους 1827 ἀγωνισθέντας ».

Εἷς τῶν πληρεξουσίων λαβὼν πρῶτος τὸν λόγον παρετήρησεν, ὅτι εἰς τὸ ἐλάφιον τοῦτο γίνεται διάκρισις μεταξὺ τῶν αὐτοχθόνων, καὶ τῶν ἀγωνισθέντων, ἀλλ' ἡ διάκρισις αὕτη δὲν εἶναι δικαία, διότι τοιουτοτρόπως προηγεῖται, προτιμώμενος πάντοτε ὁ αὐτόχθων. Ἐν τούτοις καὶ μεταξὺ τῶν αὐτοχθόνων, καὶ μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν ἐκτὸς ἐπαρχιῶν ὑπάρχει ἡ διάκρισις εἰς ἀγωνισθέντας, καὶ παθόντας, διότι ἄλλοι μὲν ἠγωνίσθησαν, ἄλλοι δὲ ἁπλῶς μόνον ἔπαθον.

Προτείνω λοιπὸν νὰ τροποποιηθῇ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τὸ ἐλάφριαν οὕτω « τοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἀγωνισθέντας, καὶ τοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς παθόντας μέχρι τοῦ ἔτους 1827. Ἡ διάκρισις αὕτη εἶναι προκριτοτέρα τῆς ἄλλης, διότι τοιουτοτρόπως ἡ προτίμησις δίδεται πρῶτον εἰς τοὺς ἀγωνισθέντας, ἔπονται δὲ μετ' αὐτοὺς οἱ παθόντες ».

Τὴν τροποποίησιν ταύτην ἀντέκρουσαν ἄλλοι, προτείναντες, ὅτι ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος ἀγὼν ἦτον γενικὸς, καὶ κοινὸς ἀγὼν τῶν Ἑλλήνων, διάκρισις οὐδεμία τότε δὲν ὑπῆρχε, διότι ὁ πολίτης ἦτον καὶ στρατιώτης. καὶ παντὸς μέρους, λαβόντας τὰ ὅπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν, οἱ κάτοικοι συνηγωνίσθησαν καὶ συνέπαθον. Ἐπρότειναν δὲ αὐτοὶ νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ψήφισμα « τοὺς αὐτόχθονας καὶ κατοίκους » διὰ νὰ συμπεριλαμβάνωνται οὕτω καὶ οἱ μὴ αὐτόχθονες, ἀλλὰ κατοικοῦντες πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἐν τῇ Ἑλλάδι. διότι καὶ οὗτοι ὑπέστησαν τὰ δεινά. Τὸ δὲ « τοὺς ἀγωνισθέντας » ἐπρότειναν ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ « τοὺς μεταχόντας τοῦ ἀγῶνος » διὰ νὰ συμπεριληφθῶσιν οὕτω καὶ οἱ μὴ ἀμέσως. ἀλλ' ἐμμέσως διὰ συνεισφορῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων μέσων ἀγωνισθέντες, καὶ οἱ κάτοικοι τῶν νήσων.

Ἐνταῦθα ὁ προλαλήσας, καὶ προτείνας τὴν διάκρισιν εἰς ἀγωνισθέντας, καὶ παθόντας, ἀνεκάλεσε τὴν πρότασίν του διὰ νὰ προβῇ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν.

Ἀκολούθως εἷς τῶν πληρεξουσίων Ὕδρας, προσδιορίζοντες διὰ τοῦ ψηφίσματος, εἶπεν ὡς χρονικὸν διάστημα τοῦ ἀγῶνος τὸ ἔτος 1827, ἀδικοῦμεν τοὺς συμπολίτας του, τοὺς ὁποίους ἀντιπροσωπεύει, καὶ καταστρέφομεν λαμπρὸν μέρος τῆς ἱστορίας τῆς Ὕδρας. Ἐπικαλούμεθα τὴν ἰσότητα, καὶ ἐν τούτοις θέλομεν διακρίσεις. Ποῖος ἀρνεῖται τὰ ἔνδοξα κατορθώματα τοῦ στόλου, εἰσελθόντος κατὰ τὰ 28 εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄρτας; Τόσοι πλοίαρχοι ἐφονεύθησαν τότε, καὶ ἐν τούτοις οἱ ἀγῶνές των διαγράφονται ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. Πόσοι κάτοικοι τῆς Ὕδρας δὲν ἦσαν ἀποκλεισμένοι ἐντὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου εἰς τὰ παράλια τῆς Ῥωσσίας μέχρι τῶν 1829; τί γίνονται τότε αἱ μετὰ τὰ 1827 μάχαι καὶ ναυμαχίαι; Ἐν ὀνόματι τῶν συμπατριωτῶν μου διαμαρτύρομαι κατὰ τῆς διακρίσεως τῶν μέχρι τοῦ 1827 ἀγωνισθέντων.

Ἂν τρέξω τὸν κίνδυνον, ἐπρόσθεσεν ἄλλος μετὰ τοῦτον. νὰ εὑρεθῶ μὲ τὴν μειοψηφίαν, εὐχαρίστως τὸ πρωτιμῶ. Εἶναι ὑπὲρ τῆς γνώμης τῶν 1829. Οἱ ἐναντίοι ἐπαναλαμβάνουσιν, ὅτι πρέπει νὰ προσδιορισθῇ τὸ 1827 ὡς ἐποχὴ τῆς καταπαύσεως

τοῦ ἀγῶνος, διότι κατ' αὐτὸν κυρίως τὴν ἐποχὴν κατέπαυσεν ὁ ἀγών, οἱ δὲ ἀγωνισθέντες μέχρι τοῦ 1827, οἱ αὐτοὶ ἠγωνίσθησαν καὶ μέχρι τῶν 29· ἀλλ' ὁ ἀγὼν ἔπαυσεν εἰς τὴν δευτέραν ἐποχὴν, διότι ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῆς, καὶ τῶν 1827 ἔγιναν τόσαι μάχαι, καὶ ναυμαχίαι κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἔπειτα, ἐὰν οἱ ἀπαρχῆς ἀγωνισθέντες ἠγωνίσθησαν καὶ μέχρι τῶν 1829, τότε σχετικῶς πρὸς τούτους δὲν βλάπτει ποσῶς ἡ παράτασις μέχρι τῆς ἀληθοῦς διαρκείας τοῦ πολέμου. Ἐντούτοις περιορίζοντες τὸν ἀγῶνα μέχρι τῶν 1827, εἶναι βέβαιον, ὅτι ἀποκλείομεν τοὺς ἀγωνισθέντας ἐν τῷ μεταξὺ διαστήματι, πράττοντες οὕτως ἀδικίαν μεγίστην πρὸς αὐτούς.

Ἐνταῦθα τινὲς τῶν πληρεξουσίων παρέστησαν τὰς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μάχας μετὰ τὰ 1827. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, εἶπον, διαλυθέντος τοῦ κατὰ τὴν Ἀττικὴν στρατοπέδου, ἅπασα ἡ Στερεὰ Ἑλλὰς ἐκυριεύετο ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανούς. Μετὰ ταῦτα παρελάβομεν διὰ τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων ὅλα τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας καὶ Ἀχαΐας. Τότε ἐκστρατεύσαντες οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατηγοῦ Δ. Ὑψηλάντου, καὶ τοῦ κατὰ τὴν δυτικὴν Ῥ. Τσούρτς, ἀπελευθέρωσαν τὴν Βοιωτίαν, τὰ Σάλωνα καὶ Ἀσπρόπυργον, τὰ Κράβαρα, παρέλαβον τὰ φρούρια Ναυπάκτου, Μεσολογγίου καὶ Βονίτσης, συγκροτήσαντες τὰς περιφήμους μάχας τοῦ Ἀνηφορίτου, τῶν Θηβῶν, τῆς Πέτρας, Στεβενίκου, Ἀμφίσσης, Τροιζηνίων καὶ τὰς εἰς τὰ διάφορα μέρη τῶν Καραϊσκάρων, καὶ παραδεχόμενοι, ὅτι ὁ ἀγὼν κατέπαυσεν εἰς τὸ 1827, ἀποκλείομεν λαμπρὸν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, καὶ τῶν κατορθωμάτων μας.

Ὁ παρουσιάσας τὸ σχέδιον τοῦ ψηφίσματος πληρεξούσιος Μεσολογγίου λαβὼν τὸν λόγον, παρετήρησεν, ὅτι καὶ ἂν τὸ σχέδιον παραδεχθῇ τὴν ἐποχὴν τῶν 1827, κηρύξας ὅμως χθὲς ὁ ἴδιος, ὅτι τὸ σχέδιον εἶναι ἀποτέλεσμα διαφόρων γνωμῶν, ἐπεφυλάχθη νὰ κάμῃ ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις. Ἐπὶ Κυβερνήτου, εἶπεν, ἐπιφορτισμένος τὴν διεύθυνσιν τῶν Ναυτικῶν, προητοίμασα τὰ πληρώματα τοῦ εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄρτας ἀπελθόντος στολίσκου. Μεταξὺ τούτων ἦσαν οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν ἀγωνισθέντων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν νέοι. Τὰ κατορθώματα τοῦ στολίσκου τούτου ὅλοι μας γνωρίζομεν, καὶ χρεωστῶ νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ἐθαύμασαν αὐτὰ οἱ τότε Ναύαρχοι τῶν συμμάχων Δυνάμεων. Ἐν τούτοις τὰ κατορθώματα ταῦτα, καὶ ὅσα οἱ προλαλήσαντες παρέστησαν, ἀποκλείομεν τῶν Ἑλληνικῶν ἀγώνων· ὁ ἀγὼν δὲν ἐτελείωσεν εἰς τὰ 1827, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι παρετάθη μέχρι τῶν 1829, ὅτε καὶ ἔπαυσεν.

Ἕτερος δὲ ἀντικρούων τοὺς προλαλήσαντας, παρετήρησεν, ὅτι ἐὰν ἔχονται ἀληθείας τὰ παρά τινων λεχθέντα, πρὸς τί ἡ κατὰ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἐπανάστασις; αἰτία αὐτῆς ἦτο, διότι εἰς τὰ δημόσια ὑπουργήματα παρεισέρρυσαν τότε ἄνθρωποι ξένοι τῶν ἀγώνων μας, καὶ τῶν θυσιῶν μας, ὡς μᾶς ἔλεγον τότε οἱ νῦν διατεινόμενοι τὸ ἐναντίον. Πῶς λοιπὸν ν' ἀναγνωρίσωμεν εἰς αὐτοὺς ἤδη ὅσα μὲ τοὺς ἀγωνισθέντας δίκαιοι ματα; Δὲν πρόκειται, ἐπέφερον καὶ ἄλλοι περὶ τῶν στρατιωτικῶς καὶ ναυτικῶς ἀγωνισθέντων, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ τῶν 1827 - 1829, ἀλλὰ περὶ τῶν εἰς τὰ πολιτικὰ ἐπαγγέλματα εἰσελθόντων τότε νεήλυδων μετὰ τὰ 1827. Τοὺς μὲν πρώτους πρέπει νὰ περιλάβωμεν μεταξὺ τῶν ἀγωνισθέντων, ὄχι ὅμως καὶ τοὺς ἄλλους. Ἐπρότεινε δὲ σύμφωνα μὲ τὴν γνώμην των ταύτην τὴν ἐξῆς τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἀ. ἐδαφίου τοῦ ψηφίσματος·

« 1) Τοὺς αὐτόχθονας κατοίκους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας καὶ τοὺς μέχρι τέλους τοῦ 1827 ἀγωνισθέντας ἐν αὐτῇ, ἢ ἐλθόντας καὶ διαμείναντας μέχρι τοῦ αὐτοῦ ἔτους· πρὸς δὲ καὶ τοὺς λαβόντας στρατιωτικῶς καὶ ἀποδεδειγμένως μέρος καὶ εἰς τὰς μετὰ ταῦτα, ἤτοι μέχρι τοῦ 1829 κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν γενομένας κατὰ τῶν ἐχθρῶν μάχας ».

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνωτέρω τροπολογίας παρετήρησεν ἄλλος πληρεξούσιος, ὅτι γίνεται δι' αὐτῆς ἀδικία μεγίστη εἰς πολλοὺς τῶν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγωνισθέντων. Ὁ ἀγών, εἶπεν, ἤρχισεν εἰς τὴν Βλαχίαν κατὰ πρῶτον, καὶ κατήντησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι ἄδικον νὰ ἀποκλείσωμεν τοὺς εἰς ἄλλα μέρη ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἀγωνισθέντας.

Ἀνεμονήσαντες τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ἀπανταχόθεν τρέξαντες Ἕλληνες, καὶ ἄλλοι ἠγωνίσθησαν τὸν πρῶτον ἀγῶνα, ἀπαιτοῦντες τὴν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος διαρκῆ διαμονὴν τῶν ἀγωνιστῶν, ἀδικοῦμεν μέγιστον μέρος ἀγωνισθέντων, τῶν ὁποίων τὰ δικαιώματα ποτὲ δὲν παραγράφονται· ἂς ἀναλογισθῶσιν εἰς τὴν μνήμην των οἱ πληρεξούσιοι τόσους Ἑπτανησίους ὁμογενεῖς μας, οἵτινες προῆλθον ἀμέσως κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος, ἐθυσίασαν περιουσίας, καὶ πλοῖα, καὶ ἀγωνισθέντες εἰς διαφόρους μάχας τέσσαρα καὶ πέντε ἔτη, ἀπῆλθον πάλιν εἰς τὰς οἰκογενείας των διὰ νὰ προσπορίσωσιν εἰς αὐτὰς τὸν ἄρτον. Τί θὰ εἴπωμεν εἰς τούτους καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἐν Βλαχίᾳ, καὶ ἀλλαχοῦ ἀγωνισθέντας, ὅταν μᾶς δείξωσι τὰς πληγάς των;

Ἐνταῦθα τινὲς τῶν πληρεξουσίων σύμφωνα μὲ τὰς ἀνωτέρω γενομένας προτάσεις κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀναγνωσθείσης ἀνωτέρω τροποποιήσεως, ἐπαρουσίασαν τὴν ἐξῆς τροποποίησιν·

«1. τοὺς αὐτόχθονας καὶ τοὺς κατοίκους τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοὺς μεταοχθέντας τοῦ ἀγῶνος μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1827. 2. τοὺς στρατιωτικῶς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασαν ἀποδεδειγμένως ἀγωνισθέντας μέχρι τοῦ ἔτους 1829.»

Περὶ τῶν εἰς Βλαχίαν καὶ ἀλλαχοῦ ἀγώνων, ἀπήντησεν ἄλλος δὲν εἶναι καιρὸς ἐξετάσεως· αἱ λεπτομέρειαι αὗται ἤθελον μᾶς φέρει εἰς τὴν ἔρευναν, καὶ ἀπόδειξιν τοῦ διϊσχυρισμοῦ τοῦ προλαλήσαντος, ἐὰν κέντρον τοῦ ἀγῶνος ἦτον ἡ Βλαχία, ἢ ἄλλο μέρος, καὶ ποῦ πρῶτον ἤρχισε, καὶ ἔπαυσεν· ἄδικοι πρὸς τοὺς ἀγωνιστὰς τούτους ἤθελα εὑρεθῆ, ἐὰν ἀρνούμεθα τοὺς ἀγῶνάς των. Ἀλλὰ περὶ τούτων θέλει γίνει λόγος εἰς τὸ παρακατιὸν ἐδάφιον.

Ὁ Πρόεδρος ἠρώτησεν ἐνταῦθα τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν ἀρκούντως ἐρωτίσθη ἀπὸ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου· ἀπαντησάσης δὲ ταύτης κοινῇ τῇ φωνῇ καταφατικῶς, ὁ Πρόεδρος ἔθεσεν εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἐξῆς ζήτημα «ἐὰν ἡ Συνέλευσις παραδέχηται τὴν πρώτην, ἢ τὴν δευτέραν τροποποίησιν τοῦ ἀ. ἐδαφίου». Παρατηρήσας, ὅτι αἱ ἀναγνωσθεῖσαι ἀνωτέρω δύο τροποποιήσεις περιλαμβάνουν ὅλας τὰς προτεθείσας εἰδικὰς τροποποιήσεις. Ἀναγνωσθεισῶν δ' ἐπανειλημμένως παρά τινος τῶν Γραμματέων τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τροποποιήσεως, ἐτέθη τὸ ζήτημα ὡς ἀκολούθως «τὴν ἀ. προτιμᾷ ἡ Συνέλευσις, ἢ τὴν β'.» ; Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἡ Συνέλευσις ἀπεράνθη ὑπὲρ τῆς πρώτης διὰ ψήφων 118:79, ἐχούσης ὧδε·

«Τοὺς αὐτόχθονας κατοίκους τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας καὶ τοὺς μέχρι τέλους τοῦ 1827 ἀγωνισθέντας ἐν αὐτῇ, ἢ ἐλθόντας, καὶ διαμείναντας μέχρι τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἀποδεδειγμένως λαβόντας στρατιωτικῶς μέρος καὶ εἰς τὰς μετὰ ταῦτα, ἤτοι μέχρι τοῦ 1829 κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν γενομένας κατὰ τῶν ἐχθρῶν μάχας.»

Ὁ Πρόεδρος μετὰ ταῦτα ἐκήρυξεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἀ. τροπολογίαν διὰ ψήφων 119 : 79 καὶ ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν Μ. Μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΔ'.

Τῆς 18 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην ὀγδόην τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους ἡμέραν τρίτην συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι τριῶν καὶ ἀπόντων δεκαοκτὼ ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα μετὰ τὴν διαγραφὴν προτάσεώς τινος, ἀνακληθείσης συναινέσει τῆς Συνελεύσεως παρὰ τοῦ προτείναντος πληρεξουσίου, γενόμενα παραδεκτά, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλε μετὰ ταῦτα, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος, ἀρχομένης ἀπὸ τὸν παράγραφον δεύτερον τοῦ πρώτου μέρους, ἔχοντα ὡς ἑξῆς· « τοὺς μεταναστεύσαντας ἐκ τῶν λαβουσῶν τὰ ὅπλα εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἐπαρχιῶν μέχρι τοῦ ἔτους 1837 ».

Ἀνεγνώσθησαν παρά τινος τῶν γραμματέων δύο ἐκθέσεις, ἔχουσαι σχέσιν πρὸς τὸ συζητούμενον ἀντικείμενον, ἡ μὲν τοῦ πληρεξουσίου Θρακοβουλγάρων Χατζῆ Χρήστου, ἡ δὲ τοῦ πληρεξουσίου Ζερβάκου.

Μετὰ ταῦτα εἷς τῶν πληρεξουσίων λαβὼν τὸν λόγον πρῶτος, ἐπρότεινε τὴν ἑξῆς τροποποίησιν τοῦ δευτέρου παραγράφου, ἔχουσαν οὕτως·

« 2) Τοὺς ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων μεταναστεύσαντας κατοίκους πόλεως, κωμοπόλεως, ἢ χωρίων, ὅσα ἔλαβον πραγματικῶς τὰ ὅπλα εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, καὶ ἀπεκλείσθησαν τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους, καὶ τοὺς ἀγωνισθέντας μετ' αὐτῶν εἰς τὰ αὐτὰ μέρη, ἐγκατασταθέντας δὲ οἰκογενειακῶς εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα μέχρι τοῦ ἔτους 1834· καὶ τὰ τέκνα ὅλων τῶν εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας ὑπαγομένων. » Τὴν τροποποίησιν ταύτην, εἶπε, θεωρεῖ ὡς δικαιοτέραν, διότι κατ' αὐτὴν δὲν ἀποκλείονται μήτε οἱ Σάμιοι μεταναστεύσαντες εἰς τὰ 1833.

Ἄλλος δὲ πάλιν πληρεξούσιος, τροποποιῶν τὸ β'. ἐδάφιον τοῦ ψηφίσματος ὡς ἑξῆς· « τοὺς μεταναστεύσαντας κατοίκους τῶν μερῶν ἐκείνων τῶν ἐπαρχιῶν τὰ ὁποῖα ἔλαβον τὰ ὅπλα ὑπὲρ

τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος μέχρι τοῦ ἔτους 1837, καὶ ἐγκατασταθέντας οἰκογενειακῶς εἴς τινα δῆμον τοῦ Βασιλείου, ἢ συνοικίσαντας πόλιν ἐντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους », παρετήρησεν, ὅτι προσθέτει τὸ « κατοίκους », διότι ἐνδέχεται νὰ ὑπῆρχον αὐτόχθονες τῶν ἐπαναστησάντων μερῶν, ἀλλ' εἰς ἀλλοδαπὴν τότε εὑρισκόμενοι· εἰς τοὺς τοιούτους βεβαίως δὲν πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὰ αὐτὰ δικαιώματα, καὶ νὰ τοὺς θεωρήσωμεν ἐξ ἴσου μὲ τοὺς ἀγωνισθέντας, καὶ καταστραφέντας. Ἐπαρχιῶν, ἀλλ' αἱ ἐπαρχίαι δὲν ἔλαβον ὁλοτελῶς τὰ ὅπλα, ἐπομένως πρέπει νὰ εἴπωμεν τῶν μερῶν ἐκείνων τῶν ἐπαρχιῶν, τὰ ὁποῖα ἔλαβον τὰ ὅπλα.

Παραδέχομαι ὡς γρονικὸν ὅρον μεταναστεύσεως τὸν 1837· διότι ἡ μετανάστευσις πρὶν ἦτον ἀδύνατος, ἀπαγορευούσης αὐτὴν τῆς τουρκικῆς ἀρχῆς· δεύτερον δὲ, διότι ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν ἐκείνων ἔλαβον ἀπὸ τὰ πρωτόκολλα τῶν δυνάμεων ὡς προθεσμίαν μεταναστεύσεως τὴν « μέχρι τοῦ ἔτους 1837 ». Ἐπίσης ἐπρόσθεσα, εἶπεν, « τοὺς ἐγκατασταθέντας οἰκογενειακῶς εἴς τινα δῆμον τοῦ Βασιλείου », διότι, ὅπως πρέπει νὰ εἴμεθα δίκαιοι πρὸς τούτους, οὕτω πρέπει ν' ἀσφαλίσωμεν καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους. Ἄνευ τούτου θέλει συμβῆ ὅτι καὶ μέχρι τοῦδε, εἰσερχομένων εἰς τὰς δημοσίας θέσεις ἀνθρώπων ξένων, λαμβανόντων χρήματα καὶ ἀπερχομένων· προσθέτει πρὸς τούτοις, εἶπεν, « ἢ συνοικίσαντες πόλιν », ὥστε νὰ περιληφθῶσιν εἰς ταύτην τὴν κατηγορίαν καὶ οἱ Ἑρμουπολῖται.

Ἕτερος δὲ μετὰ τοῦτον λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν, ἀντιπροσωπεύων Ἕλληνας συναδελφοὺς καὶ ἀγωνιστὰς, κατοίκους ἐπαρχίας, ἥτις ἔλαβε μὲν τὰ ὅπλα, καὶ ὑπέστη τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, καὶ τῆς καταστροφῆς, ἀλλ' ἀτυχῶς ἀπεκλείσθη τῶν Ἑλληνικῶν ὁρίων, καὶ διατηρήσας μέχρι τοῦδε σιωπὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, θεωρῶ ἔγκλημα τὴν παραιτέρω σιωπήν μου. Δὲν θέλω ἀναφέρει ψηφίσματα, καὶ Συντάγματα, τὰ ὁποῖα οἱ πρὸ ἐμοῦ λαλήσαντες παρέστησαν. Σᾶς ἐνθυμίζω μόνον δύο τινά, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζω τὰς προτάσεις μου. Εἰς τὸ 1 ἄρθρον τοῦ Α. ψηφίσμα ος τῆς ἐν Ἑρμιόνῃ ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἀναφέρεται, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εἶναι ἀδιαίρετον, καὶ σύγκειται ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας, αἱ ὁποῖαι ἔλαβον τὰ ὅπλα, καὶ τὰ δικαιώματα τῶν κατοικούντων εἰς αὐτὰς Ἑλλήνων, θέλουν εἶσθαι κοινὰ εἰς ὅλους. Ταῦτα ἐπαναλαμβάνονται καὶ εἰς τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ Συντάγματος τῆς ἐν Τροιζῆνῃ Συνελεύσεως. Διὰ τῶν ἐγγράφων τούτων τὸ ἔθνος διεκήρυξε τὴν ἑνότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, τὸν ἀδιάρρηκτον σύνδεσμον τῶν λαβουσῶν τὰ ὅπλα ἐπαρχιῶν,

εἴτε ἐλευθέρων, εἴτε μὴ, ἀλλὰ τὸ ἔθνος ἐνόησε συγχρόνως, ὅτι δὲν ἤρκει μόνον νὰ διακηρύξῃ τὴν ἑνότητα τῶν λαβουσῶν τὰ ὅπλα ἐπαρχιῶν, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ δώσῃ τὴν ἑνότητά των ψυχήν, καὶ πραγματοποίησιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐψήφισε τὴν ἰσότητα τῶν δικαιωμάτων. Ἰδοὺ ἡ ἰδέα, ἥτις χαρακτηρίζει τὸ μέγεθος, καὶ τὸν νοῦν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀλλ' ἡ ἑνωσις αὕτη διασπᾶται κατὰ τὴν πρότασιν τοῦ προλαλήσαντος, ὅστις κατακερματίζει τὰς ἐπαρχίας εἰς πόλεις, κωμοπόλεις καὶ χωρία.

Οἱ ἄνθρωποι τῶν προλαβουσῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων δὲν ἐβέσπισαν ποτὲ τοιαύτην κατακερμάτισιν· ἑνόησε βεβαίως, ὅτι κατὰ τὰς ἐποχὰς ἐκείνας, ὅτε ἡ κλαγγὴ τῶν ὅπλων ἀντήχει ἀπὸ τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπαναστατήσῃ ἓν χωρίον, χωρὶς νὰ ἦναι σύνθημα κοινὸν τῆς ἐπαρχίας. Τὸ πυρὰ βολον ἑνὸς χωρίου ἔφερεν εἰς τὴν ἀλλὴν ἄκραν τοῦ χωρίου τὴν ἐπανάστασιν, ἥ, ἂν αὕτη ἐπρολαμβάνετο, τὴν σφαγὴν καὶ τὴν καταστροφήν, ἐγνώρισαν οἱ πατέρες ἐκεῖνοι τοῦ ἔθνους, ὅτι, κατακερματίζοντες τὰς ἐπαρχίας, ἐσμίκρυνον τὸν μέγιστον ἀγῶνα τὰ πράγματα λαμβάνουν μέγεθος ὄχι μόνον ἀπὸ τὸ ποιὸν καὶ ποσὸν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν τόπον, καὶ χρόνον. Καθὼς χθὲς παρετείναται τὸν χρόνον τοῦ **1829**, οὕτω καὶ σήμερον πρέπει νὰ δώσητε τὴν ἀληθῆ ἔκτασιν· τοῦ ἀγῶνος ἐὰν ὁ ἀγὼν ἦτον μικρός, δὲν ἔθελε προσελκύσει τὰς συμπαθείας τῆς Εὐρώπης.

Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὸ ψήφισμα τῆς Ἐρμιόνης, δι' αὐτοῦ, εἶπε καὶ διὰ τοῦ Συντάγματος τῆς Τροιζῆνος ἐψηφίσθη τὸ ἀδιάσπαστον τῶν ἐπαρχιῶν. Ταῦτα δὲ δὲν ἐψήφισαν οἱ σεβαστοὶ **ἐκεῖνοι πατέρες** τοῦ ἔθνους, ὁρμώμενοι ἀπὸ τὴν ἰδέαν, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος θὰ περιλάβῃ ὅλας τὰς λαβούσας τὰ ὅπλα ἐπαρχίας, διότι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ἀπὸ πρότερον, συνηγμένον ἐν Ἐπιδαύρῳ, ἤρχησε νὰ ἀποβάλῃ τὰς ἐλπίδας, ὅτι δύναται νὰ συμπεριλάβῃ τὰς ἔξω ἐπαρχίας, καὶ ὅτι αὐταὶ θ' ἀποτελέσωσιν ὁλοσχερῶς μέρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας. Ὅτε ἡ Συνέλευσις τῆς Ἐπιδαύρου, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν προφανῆ τὸν κίνδυνον τοῦ Μεσολογγίου, ἀπεράτισε τὴν διάλυσίν της, ἐσύστησε, διαλυομένη δύο ἐπιτροπὰς τὴν Διοικητικὴν, καὶ τὴν τῆς Συνελεύσεως, εἰς τὰς ὁδηγίας πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην περὶ τῶν διαπραγματεύσεων μετὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύρτας παρήγγειλε μεταξὺ τῶν ἄλλων « νὰ ἐπιμείνῃ διὰ τὴν ἀπολεύθερωσιν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν Νήσων, ν' ἀπαιτήσῃ δὲ πρὸς τούτοις, καὶ δι' ὅσα ἄλλα μέρη ἐλάβον τὰ ὅπλα τὰ αὐτὰ δικαιώματα, ἐὰν τοῦτο ἦναι κατορθωτὸν (ἄρθρον 5. ὁδηγ.)» Τὴν διαπραγμάτευσιν ταύτην ἀνεδέχθη τότε

ὁ νῦν πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ ἀρχῇ Κάνιγκ, καὶ ἔγιναν περὶ τούτου διάφορα διπλωματικὰ ἔγγραφα· αἱ δυνάμεις συντάσσουσαι τὰ πρωτόκολλα περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὰ ἐγγραφα ταῦτα, καὶ δὲν ἐλησμόνησαν τὴν δέησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους διὰ τοὺς κατοίκους τῶν λαβουσῶν τὰ ὅπλα ἐπαρχιῶν. Ἀποκλείουσι ταύτας ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀπέλωκαν εἰς αὐτὰς τὸ δικαιον διὰ τοῦ δικαιωματος τ ς μεταναστεύσεως· ἐκ τούτων ἐξάγεται, ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως δὲν πηγάζει μόνον ἀπὸ τὴν ἐπιείκιαν τῶν δυνάμεων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν κοινὴν εὐχὴν τοῦ Ἔθνους. Τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι μᾶλλον ἀπόρροια τῶν ἀποφάσεων τοῦ ἔθνους, εἰς τὰς ὁποίας τὰ πρωτόκολλα τῶν Δυνάμεων, ὁρίσαντα τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς μεταναστεύσεως, ἔδωκαν τὸν τρόπον καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς πραγματοποιήσεως.

Διὰ τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν ἀποφάσεων, καὶ τῶν πρωτοκόλλων τῶν δυνάμεων ἐταυτίσθησαν τὰ δικαιώματα τῶν κατοίκων τῶν ἐλευθέρων, καὶ μὴ ἐλευθέρων ἐπαρχιῶν. Αὐτόχθων εἶναι καὶ ὁ Σάμιος, καὶ ὁ Κρὴς, καὶ ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ Θετταλὸς, καὶ Ἠπειρώτης, καὶ οὐδεμίαν ἄλλην διαφορὰν δὲν εὑρίσκω μεταξὺ τούτων καὶ τῶν αὐτοχθόνων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, εἰμὶ, ὅτι οὗτοι μὲν διὰ τῶν πρωτοκόλλων ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγὸν, καὶ εἶδον τὰς πατρίδας των ἐλευθέρας, ἐκεῖνοι δὲ πατεδικάσθησαν νὰ μένωσιν ὑπ' αὐτὸν ἀναγκαζόμενοι νὰ ἐγκαταλείψωσι τοὺς τόπους των διὰ νὰ ἀπολαύσωσι τὴν ἐλευθερίαν ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἠγωνίσθησαν.

Εἶπόν τινες, ὅτι μᾶλις ὁ ἀγὼν ἤρχησε, καὶ ἀμέσως ἔπαυσεν εἰς τὰς ἐπαρχίας μας ἀλλ' ὄχι· ἡ ἀντιχήσασα φωνὴ μέχρι τῆς ὄχθης τοῦ Προύτου ἤχησε καὶ εἰς ἡμᾶς ἂν οἱ ἐντολε ς μου ἦτο παρόντες, ἤθελον σᾶς εἰπεῖ « Ἕλληνες, καὶ ἡμεῖς ἐβράζαμεν ἀμέσως τὰ ὅπλα, κατ' εὐτυχίαν ὅμως κατεμετρήθημεν ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς, ἄοπλοι πρὸς ἐνόπλους, καὶ τὰ σμήνη τοῦ ἐχθροῦ μᾶς κατεπλάκωσαν πρώτους. Κατεπολεμήσαμεν ὡς ἐμπροσθοφυλακὴ ὑμῶν, ὑπερασπίσθημεν τοὺς οἴκους, καὶ τάφους τῶν πατέρων μας· ἐπεκαλέσθημεν τὰς δυνάμεις σας ἀλλὰ καὶ σεῖς ἀπησχολημένοι μὲ τὸ ἐσωτερικὸν ἐχθρόν σας, δὲν ἐδυνήθητε νὰ μᾶς βοηθήσητε.

Ἐγκατελείφθημεν μόνοι, καὶ ἐντεῦθεν αἱ σφαγαὶ, καὶ πυρπολήσεις τῶν πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωρίων μας. Οἱ δυνάμενοι δ' ἐξ ἡμῶν μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας, διασχίσαντες τὸν ἐχθρὸν, καὶ διασωθέντες ἐντὸς, συναγωνισθημεν μεθ' ὑμῶν. Τί δ' ἐπράξαμεν οἱ πλειότεροι ὑμῶν, τὰ γνωρίζουσι, καὶ τὰ σιωπῶ. Οἱ ἀπὸ τὸ γῦρας

καὶ τὴν ἀνάγκην πάσχοντες, ὑπεκύψαμεν εἰς τὴν ἀποτρόπαιον τύχην μας, ἕως ὅτου τὰ πρωτόκολλα μᾶς ἀνήγγειλαν τὴν μετανάστευσιν· Ἤλθομεν, καὶ δὲν σᾶς ἐζητήσαμεν, εἰμὴ ἄρτον καὶ ὀλίγην γῆν, ὡς ἀνταλλαγμα τῶν ἀπολεσθεισῶν ἰδιοκτησιῶν μας.

Διατί λοιπὸν ἀπαρνεῖσθαι δικαιώματα τὰ ὁποῖα ἐσεβάσθησαν αἱ προλαβοῦσαι συνελεύσεις, καὶ αἱ προστάτιδες δυνάμεις; Διατί θέλετε σήμερον νὰ μᾶς διασπάσητε, καὶ διαμελίσητε;

Δὲν θέλομεν τὰς δημοσίας θέσεις, καὶ ἂν σᾶς τὰς ζητήσωμεν, μὴ μᾶς τὰς δίδητε· ἔχετε τὴν ἐξουσίαν, ἀπολαύσαντες σύνταγματικὴν Κυβέρνησιν. Ἀλλὰ δὲν παραχωροῦμεν δικαίωμα, τὸ ὁποῖον οἱ ἀγῶνές μας, αἱ Ἐθνικαὶ Συνελεύσεις, καὶ αἱ προστάτιδες Δυνάμεις μᾶς ἔδωσαν, τὸ δικαίωμα τῆς πολιτικῆς ἱκανότητος. Ὅλοι οἱ αὐτόχθονες ἀπολαύουσι τοῦ δικαιώματος τούτου, καὶ μολονοτοῦτο δὲν κατέχουν ὅλοι τὰς δημοσίας θέσεις. Τοῦτο διακρίνει κυρίως τὸν πολίτην ἀπὸ τὸν ξένον, καὶ ἄνευ τούτου εἴμεθα κατώτεροι καὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ξένους, οἵτινες δὲν ἀποσπῶνται ἀπὸ τὰς ἐργασίας των διὰ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἐνόρκου, τοῦ μάρτυρος εἰς τὰ συμβούλια καὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν στρατολογίαν, καὶ τὰ δημοτικὰ βάρη.

Τὸ ψήφισμα τῆς Ἐρμιόνης καὶ τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος, ἐπρόσθεσεν, εἶναι συνάλλαγμα, παρέχον δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις καὶ εἰς τὰ δύο μέρη. Τὰ ἰδιωτικὰ συναλλάγματα προστατεύονται ἀπὸ τὴν δημοσίαν ἠθικὴν, καὶ πίστιν. Τὸ δὲ ἐθνικὸν συνάλλαγμα, ἀπροστάτευτον τάχα, δυνάμεθα σήμερον ν' ἀναστρέψωμεν;

Παρεκτροπαὶ, καὶ παραβιάσεις νόμων ἐπέφερον τὴν μεταβολὴν τῆς 3 Σεπτεμβρίου διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαιωμάτων. Συνήλθομεν ἐνταῦθα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, καὶ ἐν τούτοις φρονοῦμεν, ὅτι δυνάμεθα νὰ παρεκτραπῶμεν τοῦ μεγίστου νόμου, καὶ νὰ καταπατήσωμεν ἐθνικὰ συναλλάματα. Δὲν ἐνοήσαμεν ἴσως τὰς συνεπείας τοιαύτης παραβιάσεως.

Ὁ προλαλήσας ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως κατὰ τὴν προταθεῖσαν τροποποίησιν εἰς τὰ μέρη τὰ λαβόντα τὰ ὅπλα, ἐννοῶν τὰς πόλεις, κωμοπόλεις καὶ χωρία, καὶ ἴσως μὲ εἶπη, ὅτι συμφωνεῖ μὲ τὸ ἄρθρ. 5 τῶν ὁδηγιῶν τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως, εἰς τὸ ὁποῖον περιέχεται ἡ αὐτὴ φράσις Ἀλλ' ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνέλευσις διὰ τῆς λέξεως μέρος δὲν ἐνοοῦσε τὰς πόλεις, κωμοπόλεις καὶ τὰ χωρία, ἀλλὰ τὰς ἐπαρχίας, καὶ ἡ ἑρμηνεία αὕτη ἐδόθη ἀκολούθως εἰς τὸ ψήφισμα τῆς Ἐρμιόνης, καὶ τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος.

Περαίνων τὸν λόγον του, ἐπρότεινε τὴν ἑξῆς τροποποίησιν τοῦ β'. παραγράφου τοῦ ψηφίσματος.

β) Τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ταῖς λαβούσαις μὲν μέρος εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, μὴ περιληφθείσαις δὲ ἐντὸς τῶν ὁρίων, ἀγωνισθέντας, καὶ μεταναστεύσαντας κατὰ τὰ πρωτόκολλα μέχρι τοῦ ἔτους **1837**.

Εἶθεσεν ἐνταῦθα, εἶπεν, «τοὺς ἀγωνισθέντας», διότι χθὲς εἴπατε διὰ μόνους τοὺς ἀγωνιστὰς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἐνῷ καὶ οἱ ἐκτὸς ἠγωνίσθησαν, ἵνα μὴ φανῇ, ὅτι μετανάστευσι μόνον ἤλθον, καὶ δὲν ἐπολέμησαν·

πρωτόκολλα] διότι ἡ μετανάστευσις ἦτο δύσκολος διὰ τοὺς πολλάκις ἐπαναληφθέντας καὶ παρ' ἄλλων λόγους.

Ἄλλος, εἶπε, μὴ δυνάμενος νὰ θέλξω καὶ ἐγὼ τὰς ἀκοάς σας μὲ ῥητορικοὺς λόγους, περιορίζομαι νὰ προτείνω τὴν ἑξῆς τροπολογίαν· ἀνέγνω αὐτήν.

Ἕτερος δὲ λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ χθὲς περὶ τοῦ Ὑπουργείου λελεγμένα, ἂν καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀνέπτυξε τὰ δέοντα, νομίζει ὅμως ἀναγκαῖον, ἐπειδὴ ἀφορῶσι καὶ αὐτὸν τὰ λελεγμένα, καθὸ γραμματεύοντα ἄλλοτε εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείαν, καὶ ἐπειδὴ ἐγένετο λόγος εἰς τὸ κοινὸν, διατὶ νὰ μὴ δώσῃ λόγον τῶν πράξεών του, νομίζει ἀναγκαῖον νὰ δηλώσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι, ἐφ' ὅσον ἐγραμμάτευσεν εἰς τὴν Γραμματείαν τῶν Ἐσωτερικῶν, θὲν ἔπαυσε ποτὲ τοῦ νὰ φρονῇ, ὅτι θέλει δώσει λόγον τῶν πράξεών του, καὶ ὅτι ἑπομένως εἶναι ἕτοιμος νὰ δώσῃ εὐθύνας αὐτῶν ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως, τὴν ὁποίαν θεωρεῖ ὡς ἁρμόδιον δικαστήριόν του κατὰ τὴν πρᾶξιν τῆς 3 Σεπτεμβρίου, ἅμα ἤθελον τοῦ ζητηθῇ.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ προκείμενον, ἐπρόσθεσε, φρονῶ, ὅτι ὁ πληρεξούσιος Χαλκίδος χθὲς δὲν ἐξέφρασεν ἄλλο τι ὡς παρεξηγήθη, εἰμὴ ὅτι παρετάθη μὲν ὁ πόλεμος μέχρι τοῦ **1829**, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες ἠγωνίσθησαν μέχρι τοῦ **1827**.

Σήμερον δὲ ὁ πληρεξούσιος τῶν ἑπτὰ Νικῶν, ἐκτείνων τὰ δικαιώματα, δὲν ἤθελησε νὰ ὑπερασπισθῇ τοὺς λαβόντας τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἀγωνισθέντας, θέλων νὰ ὑπερασπισθῇ, ὄχι μόνον τὰ λαβόντα ὅπλα μέρη, ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ λαβόντα, εἶπεν, ὅτι κανὲν μέρος δὲν ἔλαβεν αὐτὰ χωρὶς συνεννοήσεως τοῦ ἄλλου· ἀλλ' οὕτως ἀδικεῖ τοὺς ἀγωνισθέντας.

Εἶπεν ὁ ἴδιος, ὅτι αἱ ἐπαρχίαι ἐκεῖναι ὑπέκυψαν, διότι ἐγκατελείφθησαν, ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ ἐλευθέρα Ἑλλὰς δὲν εἶχε Τούρκους, ὡς ἐκείνας;

Ἐὰν ἐπεκλήθη τὴν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος βοήθειαν ὑπὲρ ἐκείνων, διατὶ δὲν ἐνθυμήθη ν' ἀναφέρῃ καὶ τῶν ἄλλων ἐκείνων τὴν συνδρομὴν, ἥτις ἂν ἐδίδετο, καὶ Μακεδονία, καὶ Θετταλία ἤθελον εἶσθαι σήμερον ἐλεύθερας; ἐπεκαλέσθη τὰ πρωτόκολλα. Ἡμεῖς σεβόμεθα τὰ πρωτόκολλα· ἀλλὰ ταῦτα δὲν λέγουσι περὶ ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ περὶ μερῶν τὰ ὁποῖα ἔλαβον τὰ ὅπλα· ἑπομένως ἐπικαλεσθεὶς ὁ προλαλήσας τὸ ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως τῆς Ἑρμιόνης καὶ τὸ τῆς Τροιζῆνος σύνταγμα, λέγοντα «ἐπαρχίαι» ἐνῷ τὰ πρωτόκολλα λέγουσι μέρη, πρέπει νὰ μᾶς εἰπῇ, ποῖα τούτων εἶναι ἀληθῆ. Τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν, ἐπειδὴ τὰ πρωτόκολλα εἶναι μεταγενέστερα καὶ λέγουσι μέρη, ἡ δὲ ἐν Ἐπιδαύρῳ 3 Συνέλευσις λέγει ἐπίσης μέρη, ὅτι καὶ ἡ ἐν Τροιζῆνι μετὰ ταῦτα Συνέλευσις, λέγουσα ἐπαρχίαι, δὲν ἀνήρεσε τὸ πραγματικὸν ὡς πρὸς τὰ μέρη· ποτὲ ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐννόησε μέρη, μὴ λαβόντα ὅπλα. Τὰ μέρη τὰ λαβόντα ὅπλα δὲν ἀποκλείομεν λέγοντες ἀγωνισθέντες, καὶ περιλαβάνοντες οὕτω πάντας τοὺς ἀγωνισθέντας μέχρι τοῦ **1829**, ὥστε καὶ τοὺς Γάλλους, καὶ Ἄγγλους καὶ Ῥώσσους, οἵτινες κατεναυμάχησαν τὸν Τουρκικὸν στόλον εἰς Νεόκαστρον.

Ἐκ ταύτης τῆς ἰδέας ὁρμώμενος καὶ αὐτὸς, φρονεῖ, ὅτι δὲν ἤθελε νὰ τεθῇ οὐδεμία προθεσμία, φθάνει μόνον ὁ παραδεχθησόμενος νὰ ᾖναι ἐκ τῶν μερῶν τῶν λαβόντων τὰ ὅπλα. Ἡ Ἑλλὰς ὀφείλει εἰς τὰ μέρη τὰ λαβόντα ὅπλα, διότι εἴμεθα, καὶ θὰ εἴμεθα σύντροφοι. Σέβεται τὰ πρωτόκολλα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα, ἂν δὲν ὑπῆρχον, ἠθέλαμεν παραδεχθῇ ὅ,τι εἰς ἐκεῖνα ἐμπεριλαμβάνεται.

Εἶναι σύμφωνος, εἶπε, μὲ τοὺς ὅσοι εἶπον, ὅτι ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα πρέπει νὰ ᾖναι ἐγκαταστημένος, διότι γνωρίζομεν πολλοὺς, οἵτινες μένουν, ἐφ' ὅσον κατέχουν θέσεις.

Πολὺ ἀπατῶνται οἱ λέγοντες, ὅτι θέλομεν νὰ στερήσωμεν ἀνθρώπων πολιτικὰ δικαιώματα· καθότι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται ποῖος εἶναι Ἕλλην, καὶ ποῖος πολίτης, εἰμὴ, ὅτι ἡ Συνέλευσις ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὰς παρελθούσας καταχρήσεις, θέλει νὰ θέσῃ ὅρους ὡς πρὸς τοὺς καθέξοντας δημοσίας θέσεις, μὴ δίδουσα αὐτὰς πρὸς καιρὸν, εἰμὴ εἰς τοὺς αὐτόχθονας, τοὺς ἀγωνιστὰς, καὶ τοὺς κατοίκους τῶν μερῶν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἔλαβον τὰ ὅπλα. Ἐγὼ ἤθελε προσθέσει, ἐπρόσθεσε, καὶ τοὺς ἀγωνισθέντας εἰς τὰ λαβόντα τὰ ὅπλα μέρη, καὶ μὴ δυνηθέντες νὰ ἔλθωσιν· ἂς ἔλθωσι καὶ αὐτοὶ, ἀλλ' ἂς ἐγκατασταθῶσι μεταξὺ ἡμῶν, ὥστε νὰ γίνωσι γνωστοὶ, καὶ νὰ παρέχωσιν ἀποχρόντως ἐχέγγυα, γενόμενοι βουλευταὶ, καὶ Γερουσιασταὶ, ἂν θὰ ἔχωμεν τοιούτους, ἀλλὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν μὲ τὰ δημόσια ὑπουργήματα.

Ἄλλος εἶπεν, ὅτι ἂν καὶ θεωρῇ τὸ ζήτημα λελυμένον, παρατηρεῖ, ὅτι ὁ Καλαρίτης καὶ Σηράκος ἀποτελοῦν μέρος τῶν Ἰωαννίνων· ὥστε ἐνῷ ἦσαν τὰ Ἰωάννινα πολιορκημένα ὑπὸ ὀγδοήκοντα χιλιάδων, οἱ κάτοικοι αὐτῶν ἀνεχώρησαν, καὶ κατέφυγον εἰς Κάλαρι καὶ Σηράκι, τὰ ὁποῖα ἦτο ἐπαναστατημένα· ἑπομένως καὶ αὐτοὶ ἠγωνίσθησαν. Εἰς τὴν Νάουσαν, ἥτις εἶναι μέρος τοῦ Ὀλύμπου ἦσαν πολλαὶ οἰκογένειαι, αἵτινες ἀνεχώρησαν.

Ἐνταῦθα παρετηρήθη ὑπό τινος, ὅτι, ὅσοι ἠγωνίσθησαν ἐκεῖσε, ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἑπομένως ἐμπεριλαμβάνονται εἰς τὰ χθὲς ἀποφασισθέντα.

Ἄλλος εἶπε, πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως αἱ ἐπαρχίαι διῃροῦντο εἰς μητροπόλεις, καὶ ἐπισκοπὰς, καὶ ὄχι ὡς ἐννοοῦμεν σήμερον τὴν διαίρεσιν τοῦ Κράτους κατ' ἐπαρχίας· εἶναι φανερὸν, ὅτι ἂν ἓν χωρίον ἐπανεστάτῃ οἱ Τοῦρκοι τρέχοντες, ἐλεηλάτουν ὄχι αὐτὸ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ πέριξ· συμφωνεῖ μὲ τοὺς εἰπόντας, ὅτι ὁ μεταναστεύσας πρέπει νὰ ἐγκατέστῃ· ἀλλὰ δὲν εἶναι γνώμης νὰ ἀποκλεισθοῦν οἱ μεταναστεύσαντες ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἐγκατασταθέντες.

Ἕτερος εἶπεν, ὅτι ἀφ' ὅσον παρετήρησεν εἰς κανένα δὲν ὑπάρχει αἴσθημα κατὰ τῶν συναγωνισθέντων· διαφωνία ὑπάρχει 1), ἂν ὁλόκληροι ἐπαρχίαι ἐπαναστάτησαν, καὶ 2) περὶ τοῦ χρόνου· ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δὲν συμφωνεῖ τοῖς λέγουσιν, ὅτι καὶ ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων ἐπαναστάτησεν, ἀλλὰ πάλιν δὲν δέχεται, ὅτι ἐδύνατο νὰ γείνῃ κανὲν κίνημα χωρὶς νὰ ἔχῃ προηγουμένην εἴδησιν ὁ προεστὼς τῆς μητροπόλεως. Αἱ κινήσεις λοιπὸν ἐγίνοντο μὲν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλ' αἱ πόλεις δὲν ἐλάμβανον μέρος· ὅθεν τοῦτο θεραπεύεται, ἂν τεθῇ «ὁλικῶς ἐπαρχίαι, ἢ μέρη αὐτῶν» ὡς πρὸς δὲ τὸν χρόνοι, καὶ περὶ τούτου εἶπόν τινες νὰ τεθῇ τὸ ἔτος **1834**, ἄλλοι δὲ τὸ **1837**, ἀλλ' ἐξεύρομεν, ὅτι πολλοὶ ἐμποδίσθησαν ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας, ἥτις καὶ μέχρι τῆς σήμερον φέρει κωλύματα, καὶ δὲν ἐμετανάστευσαν ἕως τὰ **1834**, ὅθεν ὡς πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ εἴμεθα ἐπιεικεῖς· εἶναι σύμφωνος, ὅτι ὁ μεταναστεύσας πρέπει νὰ ἐγκατέστῃ.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ζητήματος τούτου, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἂν ἐφωτίσθη ἀρκούντως, ἀφοῦ δὲ αὕτη ἀπεφάνθη καταφατικῶς, ἀνεγνώσθησαν αἱ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου δοθεῖσαι πέντε τροπολογίαι, αἵτινες συνεχωνεύθησαν εἰς δύο, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη ἔχει ὧδε.

«Τοὺς ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων μεταναστεύ-

σαντας κατοίκους πόλεων, κωμοπόλεων, ἢ χωρίων, καὶ τοὺς ἀγωνισθέντας εἰς τὰ αὐτὰ μέρη; ἐγκατασταθέντας δὲ οἰκογενικῶς εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα μέχρι τοῦ **1837**, καὶ τὰ τέκνα ὅλων τῶν εἰς τὰ ἀνωτέρω κατηγορίας ὑπαγομένων.

Ἡ δὲ δευτέρα οὕτω·

« Τοὺς μεταναστεύσαντας κατοίκους, καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς τῶν μερῶν τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων τῶν λαβόντων τὰ ὅπλα εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, ἐλθόντα μέχρι τοῦ **1837**, καὶ ἐγκατασταθέντας οἰκογενειακῶς εἰς ἕνα τῶν δήμων τοῦ Βασιλείου. »

Μετὰ τὴν εὐκρινῆ ταύτων ἀνάγνωσιν ἐτέθη τὸ ζήτημα « ὁ θέλων τὸ πρῶτον νὰ εἰπῇ, πρῶτον, ὁ θέλων τὸ δεύτερον νὰ εἰπῇ δεύτερον. »

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν δευτέραν τροπολογίαν διὰ ψήφων **116: 82.**

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν δ. τροπολογίαν διὰ ψήφων **116: 82**, καὶ ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν **4** ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΕ'.

Τῇ 19 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην ἐννάτην τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν **12** ὥραν Π. Μ. πρὸ παντὸς ἄλλου ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ὥρας τῆς ἐνάρξεως τῶν συνεδριάσεων. Τινὲς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν, ὅτι κατὰ τὸν κανονισμὸν τῶν συνεδριάσεων ἄρχεται καθ' ἑκάστην ἡ συνεδρίασις περὶ τὴν **10** ὥραν Π. Μ., ἡ διάταξις αὕτη, εἶπον, καθ' ἡμέραν παραβιάζεται, καὶ ἐπρότειναν τὴν αὐξησίν ὡς πρὸς τοῦτο ἐφαρμογὴν τοῦ κανονισμοῦ εἰς τὸ ἑξῆς.

Ἡ Συνέλευσις ὁμοφώνως ἐξέφρασε τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν.

Ἐγένετο μετὰ ταῦτα ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρεθέντων δὲ παόντων διακοσίων εἴκοσι ἑνὸς, ἀπόντων δὲ δεκαεννέα. Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀναγινωσκομένων τῶν πρακτικῶν ἔλαβε χώραν ἡ ἑξῆς ἀμφισβήτησις ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως « τῆς Στερεᾶς » τῆς παραδεχθείσης χθὲς τροποποιήσεως τοῦ δευτέρου παραγράφου τοῦ ψηφίσματος.

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότειναν νὰ προστεθῇ εἰς τὸ « Στερεᾶς » καὶ τὸ « Ἑλλάδος » θέλοντες τοιουτοτρόπως νὰ δείξωσιν, ὅτι διὰ τοῦ δευτέρου παραγράφου δὲν ἐννοοῦσι τὰ ἀπανταχοῦ εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν μέρη, ἀλλὰ μόνον τὰ μέρη τῆς Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Ἠπείρου καὶ τῶν νήσων, τὰ ὁποῖα ἔλαβον τὰ ὅπλα, καὶ ἀπεκλείσθησαν τῶν ὁρίων.

Μετὰ τὴν ἐπὶ τῶν προτάσεων τούτων συζήτησιν, ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι τὰ διὰ τῆ. πλειονοψηφίας χθὲς ἀποφασισθέντα εἶναι ἄθικτα, καὶ δὲν δυνάμεθα, οὔτε νὰ προσθέσωμεν, οὔτε ν' ἀφαιρέσωμέν τι, διότι ταῦτα παρεδέχθη ἡ πλειονοψηφία, ἥτις εἶναι ὁ κυρίαρχος τῆς Συνελεύσεως, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἕκαστος πρέπει νὰ ὑποκύπτῃ· ἐντούτοις δύναται ἡ Συνέλευσις εἰς τὰ σημερινὰ πρακτικὰ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὴν διδομένην εἰς τὴν λέξιν « τῆς Στερεᾶς » ἔννοιαν.

Ἐρωτηθεῖσα περὶ τούτου ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ τεθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως, ὅτι διὰ τῆς λέξεως « τῆς Στερεᾶς » ἐννοεῖ ἡ Συνέλευσις τὰ μέρη τῆς Θεσσαλίας, Ἠπείρου καὶ Μακεδονίας, τὰ ὁποῖα ἔλαβον τὰ ὅπλα, καὶ ἀπεκλείσθησαν τῶν ὁρίων.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι ἤδη ἔχει νὰ μεταβῇ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ζήτησιν τοῦ γ'. § τοῦ σχεδίου ἀλλὰ προηγουμένως ὁ πληρεξούσιος Κραββάρων ἔχει νὰ κάμῃ πρότασίν τινα.

Ὁ δὲ πληρεξούσιος Κραββάρων ἀναστὰς, ἀνέγνωσε τάδε.

« Οἱ ἔχοντες τὰ ῥητὰ προσόντα τοῦ ἀ καὶ β'. § ἐννοοῦνται αὐτόχθονες, πάντων τούτων προτιμῶνται οἱ ἀποδεδειγμένως ἀγωνισταὶ, καὶ τὰ τέκνα πάντων τούτων.

Ἐντεῦθεν δὲ εἷς τῶν πληρεξουσίων εἶπε. Δὲν ἐσυνείθισε ν' ἀναβαίνῃ τὸ βῆμα, εἰμὴ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποφεύγῃ πᾶσαν ἐκφρασιν, ἢ πρότασιν, περιπλέκουσαν τὸ συζητούμενον ἀντικείμενον, καὶ τὴν λύσιν αὐτοῦ. Τὸ προκείμενον ἐφ' ἱκανὸς ἡμέρας ἀπησχόλησε τὴν Συνέλευσιν μὲ ἐμπαθισμοὺς ἀτομικοὺς, καὶ δυσαρέστους, τῶν ὁποίων τὸ ἀποτέλεσμα ἀντανακλᾶται ἐντὸς καὶ

ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης. Τοῦτο ἔδωκεν χώραν εἰς παρεξηγήσεις, εἰς λιβέλλους, καὶ εἰς ἀπειλάς. Κανεὶς ἐξ ἡμῶν βεβαίως δὲν δειλιᾷ νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του, ἀλλὰ πάντες θέλουσι καταμεμιγθῇ τὸν μεταχειριζόμενον τὰ τοιαῦτα μέσα· ἅπαξ, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤρχισεν ἡ συζήτησις, ἐξέθεσε τὰς ἰδέας του, καὶ τὴν ἔκθεσιν ταύτην καὶ ἡ Συνέλευσις ἤκουσε μετ' εὐμενείας, καὶ ἡ δημοσιογραφία ἐπεδοκίμασεν· ἔπειτα δὲ κατέλαβε πάντας ἔφεσις εἰς τροπολογίας, τὴν ὁποίαν αὐδ' αὐτὸς δὲν ἐδυνήθη ν' ἀποφύγῃ· ἔπειτα ἐπαρουσιάσθη τὸ νῦν χρησιμεῦον ὡς βάσις τῆς συζητήσεως σχέδιον, εἰς τὸ ὁποῖον τὴν σύνταξιν τὸν ἐνόμισαν μέτοχον, καὶ μάλιστα ὡς πρὸς τὸν γ'. παράγραφον, ἀποδιδόντες αὐτῷ τιμήν, ἣν δὲν ἀξίζει· ἐπροτίμησε μὲν αὐτὸ παρουσιασθὲν ὡς μετριώτερον πάντων, ἐξέφρασεν ὅμως, ὅτι ἔχει βαθεῖαν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δυσκολίαν. Δὲν βλέπει λοιπόν, ὅτι ἐδύνατο νὰ ἐξαχθῶσιν ἐντεῦθεν συμπεράσματα ὡς πρὸς τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ, καὶ τὰς ἰδέας· ἀλλ' αἱ ἰδιαίτεραι αὐτοῦ κοινωνικαὶ σχέσεις. ὡς καὶ ἐκειναι τῆς φιλίας, καὶ συγγενείας μετὰ τῶν ὑπαγομένων ἐν τῇ κατηγορίᾳ τοῦ γ'. παραγράφου τοῦ σχεδίου τὸν δίδωσιν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ἐκφράσῃ τὰ αἰσθήματά του.

Ἀναγνώσας δὲ τὸν γ'. §, ἐπρόσθεσεν, ἡ πρώτη τῆς ἐννοίας τούτου πηγὴ ὑπάρχει εἰς ἔγγραφον ἐπίσημον, εἰς συνθήκην, εἰς νόμων τοῦ Κράτους, εἰς τὰ πρωτόκολλα αὐτὰ, τὰ ὁποῖα πάντες ἐκηρύξατε, ὅτι σέβεσθε· ὁ παρ' ἡμῶν ἐπιψηφισθεὶς χθὲς ϛ'. § τοῦ σχεδίου εἶναι κατὰ πάντα σύμφωνος τοῖς πρωτοκόλλοις, ἂν ἐδέχεσθε τὸν παραγραφον τοῦτον, ὡς εἶναι συντεταγμένος, ἠθέλατε φανῇ συνεπεῖς, καὶ εὐγνώμονες συγχρόνως. Τίνες εἰσὶν οὗτοι οἱ παθόντες, τοὺς ὁποίους παρωδοῦντές τινες ἀπεκάλεσαν καὶ ταρέντας; ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσι τὰ πρεσβεῖα τῶν θανάτων, καὶ τῶν ἀγώνων. Ὁ καταπατικὸς, καὶ ἄνισος πόλεμος ἤρχισεν εἰς δύο ἐπαρχίας, μὴ περιεχομένας ἐν τοῖς πρωτοκόλλοις, ἀλλ' ὅπου ἐγειναν ἀξιομνημόνευτοι μάχαι· αἱ τῶν Ἀργασανίων καὶ Σκουλενίου μάχαι ἦτο τὰ πρῶτα, καὶ τὰ πλέον τελεσφόρα βήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολέμου, διότι ἂν πεντήκοντα καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες Ὀθωμανῶν δὲν ἀπετρέποντο ὡς ἐκ τούτου, τοῦ νὰ ἔλθωσι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἂν ἡ Ὀθωμανικὴ ἐξουσία δὲν ἤθελε κυριευθῇ ὑπὸ τῶν διαφόρων ὑποψιῶν τῶν κινημάτων τούτων, ἡ Ἑλλὰς δυσκόλως ἤθελεν ἀνθέξει· ἂν λοιπὸν σήμερον ἤθελον παρουσιασθῇ τούτων τὰ λείψανα, δὲν ἤθελον λάβει παρ' ἡμῖν χώραν Οἱ Εὐρωπαῖοι γινώσκοντες τὰς βιαίας τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας πράξεις κατὰ τῶν θυμάτων τούτων, ἔδειξαν εὐγενῆ, καὶ γενναῖα αἰσθήματα πρὸς αὐτούς, ὥρισαν τὰ μέρη,

καὶ παρέλαβον ἐντὸς τῶν πρωτοκόλλων τοὺς κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τὰ παράλια τῆς Ἀσίας παθόντας, καὶ ὑποστάντας θανάτους, ἐξορίας, δημεύσεις καὶ φυλακίσεις, ὥστε καὶ κατὰ τὴν ἠθικὴν, καὶ κατὰ τὴν πολιτικὴν, καὶ κατ' ἐκείνην ἔτι τὴν τοῦ ὑλικοῦ συμφέροντος ἔποψιν τὸ Ἔθνος πρέπει ν' ἀποδώσῃ εἰς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνην· μὴ πράττον δὲ τοῦτο, ἤθελε περιπέσει εἰς ἀδικίαν καὶ ἀγνωμοσύνην, εἰς τὰ δύο αὐτὰ ἁμαρτήματα, τῶν ὁποίων αἱ συνέπειαι τιμωροῦσι τοὺς περιπίπτοντας εἰς αὐτὰ, ἂν μὲν ὦσιν ἄτομα, εἴτε ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, εἴτε ἐν τῷ μέλλοντι, ἂν δὲ ἔθνη, ἐπειδὴ ὁ βίος αὐτῶν εἶναι συνεχὴς καὶ ἐκτεταμένος ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. Δὲν εὑρίσκει, εἶπε, κακόν τι ἐν τῷ γ'. §. ἀλλὰ θέλει εἰπεῖ τις, ὅτι εἶναι πλατύτατος, καὶ δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς καταχρήσεις. Τὸ ἐπ' αὐτὸν φρονεῖ, ὅτι ἡ Συνταγματικὴ Κυβέρνησις ἀναιρεῖ ὅλας ταύτας τὰς ὑποψίας. Ἀλλ' ὅμως γνωρίζω τὰς διαθέσεις πάντων. Δὲν θέλω νὰ κάμω τῆς Κασσάνδρας τὴν πρόρρησιν, ὅτι θέλομεν περιπέσει εἰς παράκαιρον μετάγνωσιν, διότι καὶ οἱ ὑπὲρ, καὶ οἱ κατὰ λαλήσαντες τὸ αὐτὸ ἐξεφράσθησαν, διεφώνησαν ὅμως κατὰ τὸν τρόπον. Θέλετε νὰ ἐξαλειφθῇ ὁ γ'. παράγραφος; πρῶτος δίδω τὴν ψῆφον, προτείνω μάλιστα τὸ νὰ ἐξαλειφθῇ. Οἱ ἐν τούτῳ διαλαμβανόμενοι εἰσὶν ἐγκεχαραγμένοι εἰς τὰς καρδίας μας· ἀλλ' ἐπειδὴ θέλετε νὰ τελειώσῃ σήμερον ἡ συζήτησις, ἂς τεθῇ ἀντὶ τούτου τὸ ἑξῆς. « Τοὺς μὴ ἐμπεριλαμβανομένους εἰς τοὺς δύο ἀνωτέρω παραγράφους ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ μὴ διατηρήσῃ, οὐδὲ νὰ διορίσῃ εἰς τὰς θέσεις τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, εἰμὴ, τοὺς μὲν ἐλθόντας, καὶ ἐγκατασταθέντας εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸ τέλος τῶν **1827** μέχρι τέλους τῶν **1832**, μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Συντάγματος, τοὺς δὲ μετὰ τὸ τέλος τῶν **1832** μέχρι τέλους τοῦ **1837**, μετὰ τρία ἔτη, καὶ τοὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ **1837** μέχρι τέλους τοῦ **1843**, μετὰ τέσσαρα ἔτη. Δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας γενικῶς ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν ὡς πρὸς τὰς εἰδικὰς θέσεις των ».

Διὰ τῆς τροπολογίας ταύτης ἐξηγῶ πληρέστατα τὰς ἰδέας σας. Διότι διὰ μὲν τῶν προηγουμένων παραγράφων ἐξεπλήρωθη ὁ σκοπὸς ὑμῶν, τοῦ νὰ καταπαύσητε τὰς καταχρήσεις, καὶ νὰ δικαιώσητε τοὺς αὐτόχθονας καὶ τοὺς ἀγωνιστάς. Ἀλλ' ὁ σχηματισμὸς τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ἀπαιτεῖ, ὥστε ν' ἀπαλλαχθῶσί τινες τῆς ὑπηρεσίας, καὶ νὰ εἰσαχθῶσι νέοι· ἑπομένως ὡς πρὸς τοὺς πρώτους ἀπαιτεῖται προθεσμία τις, διὰ νὰ μὴν ὑπόκεινται

εἰς αἰωνίαν ἀβεβαιότητα. Ὁ χρόνος τῆς προθεσμίας εἶναι ἀδιάφορος, διότι καὶ ἓξ μῆνες ἀρκοῦσιν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ δείξωμεν σκληρὰν πρὸς αὐτοὺς διάθεσιν, παρατείνοντες αὐτόν. Ἐπὶ τέλους παρετήρησεν, ὅτι εἰς τοὺς ἐπιψηφισθέντας παραγράφους παρελείφθη τὸ ε καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ». Δὲν ἀνατρίχει ἤδη εἰς τὰ δεδικασμένα, ἀλλὰ νομίζει ὅτι, ἐπειδὴ, ἐξαλειφομένου τοῦ γ΄. παραγράφου, ἀλλοιοῦται ἡ τάξις, εἶναι καλὸν νὰ προηγηθῇ τοῦ γ΄. παραγράφου ἡ ἀνωτέρω φράσις, ὥστε νὰ περιληφθῶσι τὰ τέκνα τῶν αὐτοχθόνων καὶ ἀγωνιστῶν.

Μετὰ ταῦτον λαβὼν τὸν λόγον ὁ εἰσαγαγὼν τὸ σχέδιον τοῦ ψηφίσματος πληρεξούσιος, εἶπεν, ὅτι αὐτὸ, ὡς καὶ ἄλλοτε ἀνέφερε, δὲν ἦτον ἰδικόν του, ἀλλὰ λαβὼν τοῦτο παρ' ἄλλων πληρεξουσίων μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς συζητήσεως, τὸ ἐπαρουσίασε προτροπῇ αὐτῶν τούτων εἰς τὴν Συνέλευσιν. Ἐπίσης αἱ ἐπ' αὐτοῦ γενόμεναι προσθῆκαι παρ' ἄλλων ἐγένοντο· αὐτὸ τοῦτο δὲ καὶ σήμερον ἐπιβεβαιοῖ. Ἐπαρουσίασε δὲ αὐτὸ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἵνα ἀπαλάξῃ αὐτὴν τῆς πληθύος τῶν τροπολογιῶν, καὶ θέσῃ βάσιν τινὰ εἰς τὰς συζητήσεις, ἐπιφυλαχθεὶς νὰ ἐπιφέρῃ καὶ αὐτὸς τὰς δευτάς ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις. Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸν προαγορεύσαντα, ἐπιβεβαιῶ, εἶπεν, ὅτι δὲν ἔσχε ποσῶς μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου.

Ἐντούτοις ἕτερος εἶπεν, ὅτι ἡ τροπολογία, τὴν ὁποίαν προχθὲς ἔκαμεν, εἶναι σχεδὸν σύμφωνος μὲ τὴν παρουσιασθεῖσαν παρὰ τοῦ πρὸ τοῦ τελευταίου ἀγορεύσαντος· διαφορὰ ὑπάρχει ὡς πρὸς τὰς λέξεις μόνον, διὰ τοῦτο φρονεῖ, ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ εἴπῃ τι περὶ τούτου πλέον αὐτός.

Τὸν δὲ δ΄. § τροπολογεῖ ἐπίσης ὡς καὶ ὁ προαγορεύσας.

Μετὰ τοῦτον ἄλλος εἶπεν, ὅτι δὲν θέλει ἐξετάσει ἀκριβῶς περὶ τῶν ὅσων εἶπεν εἷς τῶν προλαλησάντων διὰ τοὺς παθόντας ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, λέγει μόνον, ὅτι κατὰ τὸ **1819**, ὅτε ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν μακαρίτην Ὑψηλάντην διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Ὀδυσσὸν πρὸς συνέντευξίν του, διαβαίνων ἐκεῖσε, ἔλαβε συνέντευξιν εἰς τὴν Μολδαυΐαν μετὰ τοῦ Μιχαὴλ Σούτσου, ὅστις τοῦ διηγήθη τὸν ἔθερμον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ζῆλον τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Μολδαυΐας, καὶ τὰ εἰλικρινῆ αἰσθήματά του, ὅτι τέλος εἶναι ἕτοιμος ν' ἀφήσῃ τὴν ἡγεμονίαν καὶ δόξαν χάριν τῆς πατρίδος, ὅτι τοὺς λόγους τούτους ἀκούσας ἔμεινεν ἐκστατικός. Τὰ αὐτὰ δὲ αἰσθήματα παρατήρησεν εἰς αὐτὸν καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἀπὸ τὴν Ὀδυσσόν. Ἐπομένως, ἐπρόσθεσεν, τοιαῦτα φρονήματα εἶναι μικρά; δὲν ἐξισοῦνται μὲ μεγάλους ἀγῶνας; τίς δύναται νὰ ἀντείπῃ, ὅτι ἡ οἰκογένεια αὕτη δὲν ἠγωνίσατο;

Ἐπομένως ἄλλος προσέθηκε τὰ ἑξῆς. Δὲν θέλει ἐνδιατρίψει εἰς προοίμια, καὶ εἰς τοὺς κοινοὺς τόπους τῆς ῥητορικῆς διὰ νὰ διεγείρῃ τῆς Συνελεύσεως τὸν οἶκτον· ταῦτα εἶναι περιττὰ, ὅπου ἡ οὐράνιος ἀλήθεια λαλεῖ, καὶ οὐδὲν πρὸς ἔπος· φρονεῖ ὅτι ἀπομακρυνθείσης τῆς συζητήσεως ἀπὸ τὴν εὐθείαν ὁδὸν, ἡ στοὰ αὕτη μετεβλήθη εἰς στοὰν ἐρίδων, καὶ λογομαχιῶν, καὶ τοῦτο προῆλθε νομίζει, διότι δὲν ὡρίμασεν τὴν σημαίαν τῆς ὑπηρεσίας, οὔτε τὴν τοῦ ἀγῶνος· καθότι ἡ μὲν ὑπηρεσία εἶναι ὄχι δῶρον, ἡ ἀμοιβὴ, ἀλλὰ βάρος μέγα ὅταν τις ἀπεράσισε νὰ τὴν ἐκτελέσῃ ἐντίμως· αὕτη, φρονεῖ, εἶναι ἡ ἀληθὴς ἐξήγησις, καὶ ὄχι ὡς εἶπον τινες, ὅτι εἶναι λάφυρον τοῦ πολέμου, καὶ ἕκαστος πρέπει δικαίως νὰ συμμεθέξῃ αὐτῆς· ὡς πρὸς δὲ τὸν πόλεμον παρατηρεῖ, ὅτι ὅταν τις ἐξετάσῃ τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ, καὶ τίνες συμμετέσχον, βλέπει, ὅτι ὁ πόλεμος ἦτον γενικῶς ὅλης τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἐναντίον τῶν Μωαμεθανῶν, καὶ τοῦτο οὐδεὶς ἀρνεῖται. Οὕτω τὸν ἐξέλαβεν ἡ Εὐρώπη, ὁ Σουλτάνος, καὶ αἱ ἐθνικαί μας Συνελεύσεις, ἡ δὲ πρόθεσις του ἦτον τοιαύτη, ὥστε διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ, εἴπομεν, ὅτι ποῦ μὲν νὰ φέρωμεν περισπασμὸν, ἀλλοῦ δὲ ἀντίστασιν, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, τὸν μὲν ἀριστερὸν κέρας ἐστηρίξαμεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Βρούτου ποταμοῦ, τὸ δὲ κέντρον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως καὶ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, τὸ δὲ δεξιὸν κέρας μέχρι τῆς σειρᾶς τοῦ Ταύρου, ἡ δὲ ἐφεδρία μας ἦτον ἡ Πελοπόννησος, καὶ ἡ νῦν ἐλευθέρα Ἑλλὰς, διότι ταύτην ἐνομίσαμεν καλητέραν θέσιν. Ὡς πρὸς δὲ τοὺς συμμεταφράσαντας παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ Σουλτάνος εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἔφερε στρατεύματα διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν γενικὸν σκοπόν· ὥστε ἄλλα μέρη τοῦ Δουνάβεως κατέστρεψε καὶ ἄλλα ἐλεηλάτησε, πολλοὶ δὲ τῶν ἐκεῖσε κατοίκων ἀπωλέσθησαν, ἠχμαλωτίσθησαν, ἐφυγαδεύθησαν, καὶ ἄλλοι ἐσώθησαν, φεύγοντες εἰς Πελοπόννησον. Εἰς τὸν πόλεμον δὲν πρέπει νὰ νομίζῃ τις, ὅτι συνεισέφερεν, ὅστις μόνον ἐπυροβόλησεν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἄλλως ὠφέλησαν· μάλιστα στοχάζεται, ὅτι ὑπάρχει νόμος ναυτικὸς περὶ τούτου, ὅτι τὸ καταναυμαχηθὲν πλοῖον εἶναι λάφυρον ὅλων τῶν πλοίων τοῦ στόλου, καὶ ὄχι τῶν ὅσων ἔλαβαν μέρος ἐνεργητικῶν εἰς τὴν ναυμαχίαν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἶναι δίκαιον τοὺς παθόντας, τοὺς ἐξορισθέντας, καὶ τοὺς ὑπεκφυγόντας πολυτρόπως τὴν Τουρκικὴν σκληρότητα νὰ μὴ τοὺς δεχθῶμεν; ἀφοῦ οἱ ξένοι τοὺς ἐτροστάτευσαν εἶναι δίκαιον, ἐνῷ χρήζομεν κατοίκων, νὰ ἀποβάλωμεν καὶ τοὺς ὑπάρχοντας; ταῦτα πράττοντες κατὰ τὸν μυθοποιὸν δὲν θέλομεν κτίσει πόλιν καλήν. Διὰ τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν, ἐπιμένει εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ γ΄. §. τοῦ σχεδίου.

Ἕτερος δὲ παρετήρησεν, ὅτι δὲν ὑπερασπίζεται δικαιώματα κεκτημένα διὰ τῶν πρωτοκόλλων, κατά τινα τῶν προλαλησάντων, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀνέγνω ἔγγραφα τῆς πρὸ Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ἐξ ὧν ἐξάγεται, ὅτι πάντες οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ λοιποὶ εἰς τὸ Τουρκικὸν Κράτος, ὅσοι δὲν ἀπηλλάχθησαν διὰ τῆς φυγῆς, ἐσφάγησαν· ταῦτα κατὰ τὸ **1821** ἠσθανόμεθα ἡμεῖς, καὶ κατὰ τὰ **1837** ἀνεγνώρισαν αἱ Δυνάμεις, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἴδιοι σήμερον τὰ ἀρνούμεθα.

Περαίνων τῶν λόγων, εἶπεν, ὅτι κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου λαβόντες τὰ ὅπλα δὲν ἐκδικήθημεν τοὺς ἐχθρούς μας καὶ σήμερον εἶναι δίκαιον, νομοθετοῦντες, νὰ ἐκβάλωμεν πολλοὺς, πρὸς τοὺς ὁποίους ὀφείλομεν εὐγνωμοσύνην;

Παρετήρησεν ἄλλος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι σεβόμεθα ὅλους τοὺς ἀγωνισθέντας, καθότι, ὁσάκις περὶ τούτων ὡμιλήσαμεν, κανεὶς δὲν κατηγέχθη κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι ἀναλόγως τῶν ἐκδουλεύσεών του ἕκαστος νὰ συμμεθέξῃ καὶ τῶν ὠφελημάτων.

Ἄλλος εἶπεν ἐπὶ τοῦ συζητουμένου §. γ. κατὰ σειρὰν δύο τροπολογίαι προύτέθησαν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ πρῶτος ἀνεκάλεσε τὴν ἰδικήν του, ὁ δὲ δεύτερος, προτείνας τὴν ἐξάλλειψιν τοῦ γ' §, ἐπαρουσίασεν ἀντ' αὐτοῦ ἄλλην τροπολογίαν, πρέπει νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν τοῦτο κατὰ πρῶτον, ἂν πρέπει νὰ ἐξαληφθῇ, ἢ ὄχι, καὶ ὕστερον νὰ ζητηθῇ ἡ προταθεῖσα τροπολογία.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι ἐκτὸς τῆς τροπολογίας τοῦ πληρεξουσίου Καλαβρύτων ὑπάρχει καὶ ἡ τοῦ πληρεξουσίου Γορτυνίας, ἀλλὰ πρὸ τούτων πρέπει ν' ἀποφανθῇ ἡ Συνέλευσις, ἂν δέχηται τὴν ἐξάλειψιν τοῦ γ'. παραγράφου. Ἀποφανθείσης τῆς Συνελεύσεως καταφατικῶς διὰ χειροτονίας, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη παμψηφὶ σχεδὸν τὴν ἐξάλειψιν τοῦ γ'. ἄρθρου.

Ἐντεῦθεν δὲ μετέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τῶν παρουσιασθεισῶν δύο τροπολογιῶν. Ἐνταῦθα ἀνεγνώσθη ἡ τοῦ πληρεξουσίου Κραβδάρων τροπολογία κατ' αἴτησιν αὐτοῦ τούτου, ἔχουσα ὧδε· « § γ'. οἱ ἔχοντες τὰ ῥητὰ προσόντα τοῦ ά. καὶ δ'. § ἐννοοῦνται αὐτόχθονες· πάντων τούτων προτιμῶνται οἱ ἀποδεδειγμένως ἀγωνισταὶ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν.» Ἡ Συνέλευσις ἐθεώρησεν αὐτὴν ὡς πρότασιν. Ἕτερος δ' ἐπρότεινε νὰ ἐξαιρεθῇ ὁ Ἄρειος Πάγος, συνηγόρως δὲ ἄλλος εἶπε τὸ αὐτὸ περὶ τῶν Ἐφετείων. Ἀμφότερα ταῦτα ἐθεωρήθησαν ὡς προτάσεις.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι εἷς τῶν πληρεξουσίων Μεσολογγίου ἐπιφυλάττεται νὰ ἐπιφέρῃ παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὸν ἐξαίρεσιν τῶν καθηγητῶν, ὡς καὶ εἷς τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Ἠπειρωτῶν ἐπεφυλάχθη νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς περὶ τῶν δικαστηρίων προτάσεις.

Ἐντούτοις πολλῶν ἀντιτεινόντων, ἂν πρέπει τὸ ε'. ἐδάφιον τοῦ γ'. § νὰ τεθῇ ἀντὶ τοῦ γ'. §, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἂν πρέπῃ νὰ γίνῃ παραδεκτὸν τὸ **1** ἐδάφιον τοῦ γ'. §. καὶ νὰ τεθῇ ἀντὶ τοῦ ἐξαληφθέντος γ', §. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὁμοφώνως τὸ ἐδάφιον τοῦτο, ἔχον ὧδε.

« Καὶ τὰ τέκνα ὅλων τῶν εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας » ὑπαγομένων ».

Μετὰ ταῦτα διετάχθη ἡ ἀνάγνωσις τῶν προταθεισῶν δύο τροπολογιῶν ἐπὶ τοῦ γ'. §, ἥτις καὶ ἐγένετο εὐκρινῶς.

Παρετηρήθη ὑπό τινος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι εἰς τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Καλαβρύτων ὑπάρχει ἀντίφασις, καθότι λέγει, « Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ μὴ διορίσῃ » ἐνῷ εἰς τὸ προσδεχθὲν **1** ἄρθρον λέγομεν « ὀφείλει νὰ σχηματίσῃ ».

Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν, ἐπειδὴ εἰς τὰς συζητουμένας τροπολογίας γίνεται λόγος περὶ καθηγητῶν, μεθ' ὧν ἱκανὸν χρόνον συνανεστράφην, ὀφείλω νὰ εἴπω, ὅτι ἐπειδὴ αἱ ἐξαιρέσεις γίνονται πρὸς τιμὴν αὐτῶν, τὸ νὰ προστεθῶσιν εἰς αὐτὰς καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν σχολείων δὲν τὸ νομίζει ὀρθὸν, διότι ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου ἐξεύρει καλῶς, ὅτι μετ' οὐ πολὺ θέλουν ἐξέλθει πολλοὶ νέοι καλῶς σπουδάσαντες. Ἐπίσης φρονεῖ δίκαιον νὰ ἐξαιρεθῶσιν καὶ οἱ καθηγηταὶ τῶν γυμνασίων, διότι καὶ οὗτοι ὠφέλησαν καὶ ὠφελοῦν εἰς τὴν νοητικὴν τῶν Ἑλλήνων ἀνάπτυξιν.

Εἶναι περιττὸν νομίζει, νὰ τεθῇ τὸ « ὡς πρὸς τὸ εἶδός των ἐξαιροῦνται », ἀφοῦ δεχόμεθα αὐτοὺς ὡς καθηγητάς, παρέχοντας εἰς τὰ τέκνα μας τὸ εὖ εἶναι· ἄλλως δὲ προσβάλλεται οὕτω καὶ ἡ φιλοτιμία των.

Οἱ καθηγηταὶ ὡς πολλάκις συνελάλησαν μετ' αὐτοῦ δὲν ἐπεθύμησαν, οὔτε ζητοῦν θέσις ἄλλας ἐκτὸς τοῦ ἐπαγγέλματός των. Ἡ μόνη των ἐπιθυμία εἶναι τοῦ νὰ γείνωσι χρήσιμοι εἰς τὸ ἔθνος ὡς καθηγηταί.

Ἄλλος προσέθηκεν, ὅτι ὁ ζῆτος τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ξηρᾶς νὰ μὴν ὑπάγεται εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας, νὰ διατηρῆται ὅμως ἡ παλαιὰ ἀρχαιότης. Ἄλλοι ἀντέτειναν εἰς τὴν προσθήκην τῆς λέξεως ἀρχαιότης.

Ἐν τούτοις ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι αἱ δύο τροπολογίαι τῶν πληρεξουσίων Καλαβρύτων καὶ Καρυταίνης συνεχωνεύθησαν εἰς μίαν τῆς ὁποίας διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν, ἐχούσης ὧδε.

§ γ'. « Τοὺς μὴ ἐμπεριλαμβανομένους εἰς τοὺς δύο ἀνωτέρω

παραγράφους ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ μὴ διατηρήσῃ μηδὲ νὰ διορίσῃ εἰς τὰς θέσεις τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, εἰμὴ τοὺς μὲν ἐλθόντας, καὶ ἐγκατασταθέντας εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸ τέλος τῶν 1827 μέχρι τέλους τοῦ 1832 μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Συντάγματος, τοὺς δὲ μετὰ τὸ τέλος τῶν 1832 μέχρι τέλους τοῦ 1837 μετὰ τρία ἔτη, καὶ τοὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ 1837 μέχρι τέλους τοῦ 1843 μετὰ τέσσαρα ἔτη ».

« Δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας γενικῶς ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν ὡς πρὸς τὰς εἰδικὰς θέσεις των ».

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὴν ὁμοφώνως.

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπειδὴ ἡ ὥρα παρῆλθεν, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ἰ. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς:
Δ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣ'.

Τῆς 20 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ εἰκοστῇ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρα πέμπτη τὴν 11 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων εἴκοσι, ἀπόντων δὲ εἴκοσι καὶ ἑνός, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, καὶ γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐπὶ τῆς λέξεως « στρατὸς » τοῦ β'. ἐδαφίου τοῦ γ'. § τοῦ ψηφίσματος παρετήρησάν τινες, ὅτι διὰ τῆς λέξεως στρατὸς δὲν ἐννόησαν, εἰμὴ τὸ στρατιωτικὸν, τουτέστι τοὺς ἔχοντας ἐν αὐτῷ

στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἁπλῶς, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς πολιτικοὺς καὶ οἰκονομικοὺς ὑπαλλήλους, οἷον καταλυματίας, καὶ λοιποὺς.

Ἄλλοι δὲ ἀντιπαρατήρησαν, ὅτι αἱ λέξεις στρατὸς καὶ στρατιωτικὸν εἶναι ταυτοσήμαντα, καὶ δὲν σημαίνουσιν ἄλλο, εἰμὴ ἄθροισμα ἀνθρώπων διὰ νόμου καλουμένων εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς εὐταξίας, καὶ ἀσφαλείας τοῦ κράτους, καὶ διοικουμένων κατ' ἰδιάζουσάν τινα τάξιν.

Ἡ πειθαρχία καὶ τὰ καθήκοντα διακρίνουσι τὸν στρατιώτην τοῦ πολίτου, καὶ ὑπάγουσιν αὐτὸν εἰς ἰδιαιτέραν μισθολογίαν. Τὸ ἄθροισμα τούτων ἔχει βαθμολογίαν, διότι ἄλλως δὲν δύναται νὰ διοικηθῇ. Ἔχει οἰκονομικοὺς καὶ ἄλλους ὑπαλλήλους, διότι ἔχει χρείαν ἐνδυμάτων, τροφῶν, ἰατρῶν κλ. Οὗτοι δὲ πάντες συναπαρτίζουσι τὸν στρατόν. Ὅθεν καὶ οἱ περὶ ὧν πρόκειται στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι ἀποτελοῦσι μέρος ἀναπόσπαστον τοῦ στρατοῦ, ἀκολουθοῦντες παντοῦ καὶ πάντοτε αὐτὸν, συμμεριζόμενοι τὴν αὐτὴν τύχην ἐκείνου, καὶ γινόμενοι ἐξίσου κοινωνοὶ τῶν δαφνῶν, τῶν νικῶν καὶ τῶν ἀποδεκατώσεων τοῦ πολέμου.

Ὅλα τὰ ἔθνη ἐθεώρησαν καὶ θεωροῦσιν αὐτοὺς ἀδιασπάστως ἡνωμένους μὲ τὸν στρατὸν, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὑπάγονται καὶ εἰς τὴν αὐτὴν πειθαρχίαν. Πολίτης ὑβρίζων πολίτην, πταίσμα ποιεῖ, ἀλλ' ὁ τοιοῦτος ὑπάλληλος, ὑβρίζων τὸν ἀνώτερόν του, κάμνει ἔγκλημα, τιμωρούμενον διὰ τοῦ θανάτου. Καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς οἱ παρὰ τοῖς ἀρχηγοῖς γραμματεῖς κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα οὐ μόνον ἐθεωροῦντο ὡς στρατιωτικοὶ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀξιωματικοὶ ἐνομίζοντο, ἔχοντες ὑπὸ τὰς ὁδηγίας των ἱκανοὺς στρατιώτας. Πῶς λοιπὸν ἡμεῖς τώρα ζητοῦμεν διακρίσεις, ἂν καὶ κατὰ τοῦτο ἐγένοντο καταχρήσεις, ἡ θεραπεία αὐτῶν ἀπόκειται εἰς ἄλλους, οὐχὶ δὲ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἥτις ἔχει ἄλλα οὐσιωδέστερα ἔργα παρὰ τὰ τῶν φροντιστῶν, καὶ καταλυματιῶν. Ἐὰν τὸ παραμικρὸν ἐγγυχθῇ ἡ στρατιωτικὴ τάξις, θέλει καταντήσει εἰς παραλυσίαν ἡ ὑπηρεσία, καὶ καταντήσει ἐπισφαλὴς τοῦ κράτους ἡ ἀσφάλεια. Ἡ Συνέλευσις δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἁρμοδιότητα εἰς διοικητικὰ καθήκοντα, ἔργον δ' αὐτῆς εἶναι μόνον ἡ τῶν θεμελιωδῶν νόμων σύνταξις.

Οἱ κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἔθνους Γραμματεῖς, ἐπανέλαβον οἱ προλαλήσαντες, δὲν ἦτον ἁπλῶς τοιοῦτοι, ἀλλὰ καὶ πολεμισταὶ, ἔχοντες ἱκανοὺς ὑπὸ τὰς ὁδηγίας των στρατιώτας· ἐνταῦθα ὅμως δὲν πρόκειται περὶ τοιούτων στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων, ἀλλὰ περὶ νεκλυδῶν, οἵτινες παρ' ἀξίαν ἐπροβιβάσθησαν εἰς τούτους τοὺς βαθμούς. Δὲν εἶναι δίκαιον, εἶπον, νὰ

περιλαμβάνωνται εἰς τὸν στρατὸν οἱ τοιοῦτοι ὑπάλληλοι, διότι τότε διατί νὰ μὴ συμπεριληφθῶσι καὶ πάντες, ὅσοι πωλοῦσι τὰ χρειώδη εἰς τὸν στρατόν;

Ἕτερος δὲ ἐπρόσθεσε νὰ τεθῇ ἡ λέξις « ἀρχαιότης ».

Ὁ δὲ Πρόεδρος καὶ ἄλλοι τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ὁ γ'. §. τοῦ ψηφίσματος παμψηφεὶ ἐγένετο παραδεκτὸς εἰς τοὺς πληρεξουσίους κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν. Ἑπομένως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων συζήτησις.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἐνταῦθα οἱ στρατηγοὶ Θ. Γρίβας (πληρεξούσιος Βονίτζης) καὶ Ν. Κριεζώτης, (πληρεξούσιος Εὐβοίας), ἠτήσαντο νὰ τεθῇ ἡ γνώμη των εἰς τὰ πρακτικά, τοὐτέστιν, ὅτι ἤθελον, καὶ ἐπρότειναν, νὰ μὴ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὸν στρατὸν οἱ οἰκονομικοὶ, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ὑπάλληλοι αὐτῶν, ἀλλ' οὗτοι νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι οἱ δύο πληρεξούσιοι τῆς Ἑρμουπόλεως, ὡς καὶ εἷς τῶν τοῦ Ναυπλίου ἠτήσαντο ὀλιγοήμερον ἄδειαν ἀπουσίας, ἵνα ἀπέλθωσιν ἐντεῦθεν ἕνεκα κατεπειγουσῶν ὑποθέσεων.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὰς αἰτήσεις των.

Ἀναγνωσθείσης τῆς κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν παρουσιασθείσης προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Κραββάρων περὶ προτιμήσεως τῶν ἀγωνιστῶν εἰς τὰς δημοσίους ὑπηρεσίας, παρετήρησεν εἷς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ἡ πρότασις αὕτη ἀντίκειται εἰς τὸ ψήφισμα, κατὰ τὸ ὁποῖον καὶ οἱ αὐτόχθονες, καὶ οἱ ἀγωνισταὶ, καὶ οἱ μεταναστεύσαντες εἶναι ἴσοι· ἄλλως δὲ, ἂν δὲν λανθάνῃ αὐτὸν ἡ μνήμη, καὶ ἄλλο τε ἐγένετο λόγος περὶ τῆς τοιαύτης προτιμήσεως, καὶ ἀπερρίφθη.

Ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις, ἐὰν θέλῃ νὰ συζητηθῇ ἡ εἰρημένη πρότασις ἀπεράνθη ἀποφατικῶς διὰ μεγάλης καὶ διακεκριμένης πλειονοψηφίας.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη εἰς συζήτησιν τὴν τοῦ πληρεξουσίου Κραββάρων πρότασιν.

Ἐντεῦθεν γενομένου λόγου περὶ τῆς παρ' ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων Ἑρμουπόλεως γενομένης προτάσεως κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν, διὰ νὰ μὴν ἦναι δεκτοὶ εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν οἱ ὀφειλέται τοῦ δημοσίου, πρὶν ἀποτίσωσι τὰ ὀφειλόμενα, καὶ τῶν μὲν λεγόντων, ἵνα εἰσαχθῇ αὕτη εἰς τὴν συζήτησιν, τῶν δὲ τοὐναντίον, ἐπεκράτησεν ἡ τῶν πρώτων γνώμη.

Ἀναστὰς δὲ μετὰ ταῦτα ὁ προτείνας πληρεξούσιος, ἀπήγγειλε τὰ ἑξῆς.

Πρὸ τριῶν ἡμερῶν, Κύριοι! ἐπρότεινα ἐξαίρεσιν εἰς τὸ προαποφασισθὲν σχέδιον, τὴν ὁποίαν ἀναγκάζομαι σήμερον νὰ ὑποστηρίξω ἐνώπιόν σας.

Ἡ πρότασίς μου, τὴν ὁποίαν ἐπαρρησίασα εἰς τὴν Προεδρίαν τῆς Συνελεύσεως εἶναι ἡ ἀκόλουθος.

Ὅτι « ὀφειλέτης τοῦ δημοσίου, δὲν δύναται νὰ ἦναι δεκτὸς εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν. »

Ἡ πρότασις αὕτη δὲν εἶναι πρωτοπαρρησίαστος, εὑρίσκεται καταχωρημένη εἰς τὰς ἐντύπους τροπολογίας, τὰς ὁποίας διάφοροι τῶν Κυρίων πληρεξουσίων ἐπρότεινον εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἐξαιρέτως δὲ εἰς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἐπαρρησίασεν ὁ ἔντιμος πληρεξούσιος τοῦ Μαλανδρίνου.

Ἡ ὑπόθεσις τῆς προτάσεώς μου εἶναι ἁπλουστάτη, δὲν ἔχει χρείαν ἀπὸ ὑψηλὰς θεωρίας, ὡς τοιαύτην τὴν ἀνεδέχθην, καὶ θέλω παρασχεῖ δι' ἀναντιῤῥήτων ἀληθειῶν νὰ τὴν ἐνισχύσω, ἀρκεῖ νὰ τὴν σταθμίσητε διὰ τῆς συνήθους ὀρθῆς κρίσεώς σας, καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλετε τὴν εὕρει σύμφωνον καὶ μὲ τὴν δικαιοσύνην καὶ μὲ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος.

Εἰς τὸ πολυθρύλλητον ψήφισμα, Κύριοι, ἔγειναν ἐξαιρέσεις δικαιωμάτων μεταξὺ Ἕλληνος καὶ Ἕλληνος, ἐξαίρεσις λέγω, τὴν ὁποίαν ἐπροκάλεσαν αἱ καταχρήσεις τοῦ πεπτωκότος συστήματος· καὶ ἐὰν δὲν ἦσαν νωπὰ τὰ ἀποτελέσματά των, καὶ ἀκμάζον τὸ πάθος τῆς ἀγανακτήσεως εἰς τὰς καρδίας μας, ἴσως δὲν ἤθελεν ἀναγκασθῶμεν νὰ προσκαλέσωμεν ἐπιμόνως αὐτὸ τὸ ψήφισμα, τὸ ὁποῖον ἴσως ἀναγινώσκοντές το μίαν ἡμέραν μὲ ἡσυχώτερον πνεῦμα, θὰ λυπούμεθα, θεωροῦντές το εἰς τὸν κατάλογον τῶν ψηφισμάτων τῆς συντακτικῆς μας ταύτης Συνόδου.

Τὸ ψήφισμα τοῦτο, ὡς εἶπον, διὰ νὰ παύσῃ ἡ κατάχρησις τὸ ἐπροσκαλέσαμεν, ἐψηφίσαμεν ἐξαίρεσιν μεταξὺ Ἕλληνος καὶ Ἕλληνος, διεκρίναμεν τὰς ἰδιότητας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διορίζωνται εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν οἱ πολῖται. Ἀλλὰ, Κύριοι, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, διὰ νὰ παύσῃ ἄλλη οὐσιωδεστέρα κατάχρησις, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ γίνῃ τοιαύτη δικαιοτέρα ἐξαίρεσις μεταξὺ αὐτοχθόνων, καὶ αὐτοχθόνων, μεταξὺ ἀγωνιστῶν, καὶ ἀγωνιστῶν, μεταξὺ πολιτῶν καὶ πολιτῶν, μεταξὺ, λέγω, ὀφειλέτου καὶ μὴ εἰς τὸ δημόσιον; Ἡ καθυστέρησις τῶν δημοσίων χρημάτων εἶναι ἀδίκημα! δὲν εἶναι λοιπὸν ἐξ ἴσου ἄδικον, καὶ ὁ ἀδικῶν καὶ οὗ μὴ τὴν κοινωνίαν νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰ δικαιώματά της; ὅτι εἶναι μέγα ἀδίκημα πρὸς τὴν κοινωνίαν ἡ καθυστέρησις τῶν δημοσίων χρημάτων, ἔχομεν ἀρκετὰς

ἀποδείξεις, καὶ ἄλλων συνταγματικῶν ἐθνῶν, καὶ τῶν ἰδίων προγόνων μας. Εἰς πολλὰς συνταγματικὰς Κυβερνήσεις οἱ πολῖται ἀποκλείονται τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν εἰς τὰς δημοσίους συνελεύσεις, καὶ τότε μόνον τὸ ἐξασκοῦν, ὅταν ἐξοφλήσωσι τὸ χρέος των.

Ἂς ἐξετάσωμεν ἤδη τὴν ἱστορίαν τῶν προγόνων μας, ἂς ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν νομοθεσίαν τοῦ σοφοῦ νομοθέτου τῆς Ἑλλάδος Σόλωνος, εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον τόπον, εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν σήμερον νομοθετοῦμεν, ἐναμβρυνόμενοι διὰ τὰς παραγαθίας μας, τί θέλομεν εὕρει, ὅτι ἐνομοθέτησε περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος; θέλομεν εὕρει δύο νόμους, τοὺς ὁποίους ἂν καὶ σκληρῶς, ἀλλὰ σοφῶς ἐνομοθέτησε περὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου, διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν δημόσιαν περιουσίαν ἀπὸ τοὺς καταχραστάς. Σᾶς ἀναγινώσκω τοὺς ἰδίους νόμους διὰ νὰ γνωρίσητε εἰς ποῖον βαθμὸν ἐτιμώρουν οἱ προπάτορές μας τὸ ἀδίκημα τοῦτο· τὸ ἐθεώρουν καὶ τὸ συνέταττον εἰς τὰ ἀδικήματα τῆς ἐσχάτης προδοσίας (ἀνέγνω τοὺς νόμους). Παρατηρεῖτε, Κύριοι, εἰς τὸν πρῶτον ἀναγνωσθέντα Νόμον, κατεδίκαζεν εἰς θάνατον ἐκεῖνον, ὅστις χρεστῶν εἰς τὸ δημόσιον, ἐτολμοῦσε νὰ λάβῃ ἀρχήν τινα. Εἰς τὸν δεύτερον διέττατε νὰ ὁρκίζωνται οἱ Βουλευταί, ὅτι κανένας Ἀθηναίου δὲν θέλει προσβάλλουν τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, ὅταν δώσῃ τρεῖς ἐγγυητὰς διὰ τυχὸν ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον ἤθελε πράξει, ἐκτὸς μόνον, ὅταν συλληφθῇ ὡς προδότης τῶν καθεστώτων, ἢ χρεωστῇ, ἢ ἐγγυήθῃ δι' ἄλλον φόρους. Ἡ καθυστέρησις, Κύριοι, τῶν δημοτικῶν χρημάτων, ἐπαυξάνει τοὺς φόρους, καταπιέζει τὸ ἔθνος, ἐπιβαρύνει ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας μας. Τὸ βάρος αὐτὸ κρεμάζεται ἀναπαισθήτως εἰς τὸν τράχηλον τοῦ γεωργοῦ, τοῦ ποιμένος, τοῦ βιομηχάνου, τοῦ ἐμπόρου, τοῦ κτηματίου καὶ ὅλης ἐν γένει τῆς κοινωνίας χωρὶς καμμίαν ἐξαίρεσιν.

Ἔπειτα, Κύριοι, χωρὶς ἀληθῆ οἰκονομίαν, πῶς θέλει δυνηθῶμεν νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰς ἐθνικὰς ὑποχρεώσεις μας; Πῶς θέλει ἐπαναγάγωμεν τὴν δημόσιον πίστιν; πῶς θέλει δυνηθῶμεν βαθμηδὸν ν' ἀποσβέσωμεν τὰ ἐξωτερικά μας δάνεια, τὰ ὁποῖα εὐεργετοῦσαι μᾶς ἐπρόσφεραν δι' ἐγγυήσεώς των αἱ γενναῖαι καὶ εὐεργέτιδες Μεγάλαι Δυνάμεις, καὶ τινες ἄλλοι φιλέλληνες; πῶς θέλει δυνηθῶμεν νὰ πληρώνωμεν τὰ ἐξωτερικά μας δάνεια καὶ χρέη; Πῶς θέλει ἀποζημιώσωμεν τοὺς ὁμογενεῖς μας ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι, ἀγωνισθέντες, συνεισέφερον καὶ τὴν τελευταίαν των δραχμὴν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος, καὶ σήμερον λιμοκτονοῦν; Πῶς θέλει δυνηθῶμεν νὰ ἱκανοποιήσωμεν τοὺς ἥρωας καὶ προμάχους

τῆς πατρίδος, τοὺς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἀγωνισθέντας; Πῶς θέλει περιθάλψωμεν τὰς χήρας καὶ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος πεσόντων ἡρώων, οἱ ὁποῖοι μὲ ὅμμα Ἄργου θεωροῦν ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ περιβόλου τὰς πράξεις μας;

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν εἶναι ἐπιλήσμων! δὲν εἶναι ἀχάριστον! Συναισθάνεται τὰ καθήκοντά του καὶ τὰ χρέη του. Ἀλλὰ, Κύριοι πῶς δύναται νὰ τὰ ἐκπληρώνῃ, ὅταν δὲν καταστείλῃ τὴν κατάχρησιν, ὅταν δὲν φροντίσῃ, λέγω, νὰ οἰκονομήσῃ καὶ τὸ λεπτὸν τῆς χήρας.

Ἀναφιβόλως ἡ Συνταγματικὴ Κυβέρνησις, συμβαδίζουσα μὲ τὸν σκοπὸν τῆς ἐνδόξου μεταβολῆς τῆς λαμπρᾶς ἡμέρας τῆς 3 Σεπτεμβρίου, θέλει φροντίσει νὰ περιορίσῃ τὴν κατάχρησιν, καὶ νὰ μὴ συγχωρήσῃ νὰ κατασπαταλᾶται ἡ δημόσιος περιουσία, καὶ ὅτι δὲν θέλει συγχωρήσει νὰ δημιουργῶνται θέσεις ἔμμισθοι περιττοί, ὡς ἐγένετο ἐπὶ τοῦ πεπτωκότος συστήματος. Ὁ κύκλος μας δὲν εἶναι ἀνάλογος μὲ τὰς δαπάνας τῆς πολιτείας· μὲ ἐννοεῖτε; Εἶναι ἀδύνατον ὅλοι οἱ θηρεύοντες θέσεις νὰ ἱκανοποιηθῶσι, μολονότι ὅλων τὰ μέσα ἐξαντλήθησαν ἀπὸ τὰς παρελθούσας δυστυχίας, ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ; τὸ ἔθνος ἀδυνατεῖ νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ ὅλους.

Ἴσως τις, θέλων νὰ ἀντικρούσῃ τὴν πρότασίν μου, ἀπαντήσῃ ὅτι αὐτὰ εἶναι μέτρα διοικητικά, καὶ πρέπει νὰ τὰ ἀφήσωμεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Προλαμβάνω νὰ τοῦ εἴπω, ὅτι καὶ τὰ εἰς τὸ ψήφισμα ληφθέντα μέτρα εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως, ὑπηγορεύθησαν δὲ ἀπὸ τὰς περιστάσεις.

Ἡ Συνέλευσις, Κύριοι, δὲν ἐκβιάζει μὲ τοῦτο κανένα ὀφειλέτην, τὸν ὑπάγει μόνον εἰς τὴν ἐξαίρεσιν.

Εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν δὲν ἐννοῶ νὰ συμπεριληφθοῦν οἱ ὀφειλέται ἀπὸ προικοδοτήσεις. Ἕκαστος γνωρίζει, Κύριοι, τὴν κακὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου τούτου, τὸν ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις ἴσως νομίζει δίκαιον νὰ μεταρρυθμίσῃ, καὶ νὰ παρέξῃ προθεσμίας εἰς τοὺς ὀφειλέτας, διότι πολλοὶ ἔχασαν καὶ τὴν ἰδικήν των ἰδιοκτησίαν διὰ νὰ γίνουν ἰδιοκτῆται προικοδοτημένοι. Δὲν ἐννοῶ πρὸς τούτοις νὰ συμπεριληφθοῦν εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν καὶ οἱ ὀφειλέται, οἵτινες ἔχουν δικαιώματα συμψηφισμοῦ μὲ τὸ δημόσιον, διότι εἶναι ἄδικον νὰ θεωρῶνται ὀφειλέται τοῦ δημοσίου, ἄνθρωποι, οἵτινες ἔχουν νὰ λαμβάνουν ἀπὸ αὐτό.

Ἔχω, Κύριοι, νὰ σᾶς κάμω καὶ μιαν ἄλλην παρατήρησιν. Ὀφειλέτης, διοριζόμενος εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν, καὶ μάλιστα εἰς οἰκονομικήν, πῶς δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἀνήκουσαν ἀνεξαρτησίαν διὰ νὰ ἐκπληροῖ δεόντως τὰ εἰς αὐτὸν ἐπιβαλλόμενα χρέη τῆς

κοινωνίας; αὐτὸς δὲν δύναται νὰ ὑποχρεοῖ, ἢ δὲν θέλει, τὸν καθυστεροῦντα νὰ πληρώνῃ τὸ χρέος του, συλλογιζόμενος, ὅτι εἶναι καὶ αὐτὸς εἰς αὐτὴν τὴν κατηγορίαν, ἴσως μάλιστα τὸν ὁδηγήσῃ ποίους τρόπους νὰ μεταχειρισθῇ διὰ νὰ παρεκτείνῃ τὴν πληρωμήν του, διὰ νὰ ὠφεληθῇ ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὅτι καὶ ἄλλοι πολῖται χρεωστοῦν, καὶ πρέπει νὰ γίνηται καὶ δι' αὐτὸν παράβλεψις, καὶ οὕτω νὰ παραλύῃ καθ' ἑκάστην τὸ οἰκονομικὸν μέρος τῆς ἐπικρατείας.

Δεκατρία ἑκατομμύρια, Κύριοι, ἔχει τὸ ἔθνος καθυστερήματα ἐντὸς τῆς δεκαετίας. Τέλος πάντων, Κύριοι, αὐτὸ τὸ μέτρον, λαμβανόμενον, θέλει γίνει ὡς παράδειγμα καὶ διὰ τὸ μέλλον.

Συμπεραίνων τὸν λόγον μου, τροποποιῶ σύμφωνα μὲ τὰ ἀνωτέρω τὴν πρότασίν μου, ἡ ὁποία γνωμοδοτῶ νὰ προστεθῇ ὡς ἐξαιρετικὸν ἄρθρον εἰς τὸ ψήφισμα, ἢ νὰ γινῇ χωριστὸν ψήφισμα περὶ αὐτῆς, ὅπως ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνει.

Προτείνω δὲ ἡ πρώτη πρότασίς μου νὰ τεθῇ ὡς 4 ἄρθρον εἰς τὸ Σύνταγμα.

Ἄλλοι τῶν πληρεξουσίων, ἀντικρούοντες τὴν πρότασιν ταύτην, παρετήρησαν ταῦτα. Τὰ πρὸς τὸ δημόσιον χρέη διαιροῦνται εἰς χρέη, λαβόντα ὕπαρξιν πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως καὶ μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Βασιλέως. Τὰ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως προῆλθον ἀπὸ τὸ ἀκανόνιστον τοῦ φορολογικοῦ συστήματος, διότι νόμος περὶ ἐνοικιαστῶν καὶ φορολογουμένων δὲν ὑπῆρχε, καὶ αἱ ἐπιβληθεῖσαι μετὰ ταῦτα ὑποχρεώσεις εἰς φορολογουμένους δὲν ἦτο, διότι τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου ἦσαν πρόσφατα· ἐντεῦθεν προῆλθον ζημίαι εἰς τοὺς ἐνοικιαστάς, καὶ αἱ πρὸς τὸ δημόσιον καθυστερήσεις. Ἔπειτα ἐκ τῶν καθυστερούντων χρέη πρὸ τοῦ Βασιλέως πολλοὶ ἔχουν ἀπαιτήσεις ἀπὸ τὸ δημόσιον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὸ **1836** ἐξεδόθη διάταγμα νὰ μένωσιν οὗτοι ἀκαταδίωκτοι, τὰ δὲ μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Βασιλέως χρέη προῆλθον ἐπίσης ὄχι ἀπὸ κακὴν θέλησιν καὶ δυστροπίαν, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὰς ὑπερόγκους τιμὰς τῶν ἐνοικιάσεων, ἀποτέλεσμα πεισματώδους συναγωνισμοῦ. Οἱ μὴ ἔχοντες ἐνασχόλησιν καὶ κεφάλαια κατέφευγον εἰς τὰς ἐνοικιάσεις, αἱ δὲ καθυστερήσεις των εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς πτωχίας των, καὶ ὄχι δυστροπίας. Τίς, δυνάμενος νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ πρὸς τὸ δημόσιον χρέος του, ἤθελεν ὑποφέρει τὴν αὐστηρότητα τῶν καταδιώξεων; Τὰ αἴτια ταῦτα ἠνάγκασαν τὴν Κυβέρνησιν ἀκολούθως νὰ παραχωρήσῃ τὴν δεκαετῆ προθεσμίαν διὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν τούτων, διότι εἶχε βεβαιωθῇ πλέον, ὅτι οἱ ὀφείλοντες δὲν εἶναι κακῆς πίστεως ὀφελέται. Πῶς θέλουν θεωρηθῇ κακῆς πίστεως

ὀφειλέται πρὸς τὸ δημόσιον οἱ τριακονταετῶς ἐνοικιάσαντες τὸν ἐλαιῶνα Ἀμφίσσης, ὅταν πληρώνωσι τόσας δραχμὰς δι' ἕκαστον ἐλαιόδενδρον, ὅσας εἶναι ἀδύνατον νὰ εἰσπράξωσιν; Ἐὰν σκοπὸς τῆς προτάσεως ταύτης ἦναι ἡ ἐξόφλησις τῶν πρὸς τὸ δημόσιον χρεῶν, εἶναι ἀπάτη, διότι ὁ ἐνοικιάζων πρόσοδος, δὲν θέλει ζητήσει ὑπηρεσίαν, ἐνῷ δυνάμεθα ἄλλως νὰ προκαλέσωμεν αὐστηρότερα μέτρα καταδιώξεως.

Πρέπει νὰ γίνῃ πρὸ πάντων, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, διάκρισις τῶν ἀπὸ δυστροπίαν καθυστερούντων ἀπὸ τοὺς μὴ δυστροποῦντας, ἀλλὰ μὴ δυναμένους νὰ ἐξοφλήσωσιν· ἐκτὸς δὲ τῆς διακρίσεως ταύτης πρέπει πρὸς τοῦτοις νὰ διακριθῇ καὶ ἡ φύσις τῶν χρεῶν τούτων· α) εἰς προελθόντα ἀπὸ ἀγορὰν ἐθνικῶν κτημάτων πρὸ τοῦ **1833**· β) ἀπὸ ἀγορὰς ἐθνικῶν κτημάτων μετὰ τὸ **1833**· γ) τὰ ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως προσόδων· δ) τὰ ἀπὸ μοναστηριακὰ κτήματα· ε) τὰ χρέη τῶν κοινοτήτων. Κατὰ τὰς διακρίσεις δὲ ταύτας νὰ ὁρίσωμεν ποῖοι ἐξ αὐτῶν τῶν ὀφειλετῶν θέλουσιν ἀποκλεισθῇ τῶν δημοσίων θέσεων.

Ἄλλος δὲ πάλιν, ὑπὲρ τῆς προτάσεως ἀγορεύων, ἐθεώρησεν αὐτὴν ὡς δικαίαν καὶ ἀναγκαίαν. Καθὼς, εἶπεν, εἰς τὰς παρελθούσας συνεδριάσεις ἀπῃτήσαμεν ἀπὸ τὸν ὑπάλληλον ἐγγυήσεις τινὰς καὶ προσόντα, παραδεχθέντες, ὅτι πρέπει νὰ ἦναι αὐτόχθων, ἢ ἀγωνιστής, οὕτω δυνάμεθα δικαίως νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι πρέπει νὰ ἦναι ἀνεξάρτητος, καὶ ἀπηλλαγμένος πάσης ἀνάγκης. Ὁ δυστροπῶν εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους του ἀδικεῖ ἐν γένει τὸ ἔθνος, διότι στερίζεται τὴν δημοσίαν περιουσίαν καὶ δὲν φέρει οὐδεμίαν ἐγγύησιν ἀνεξαρτησίας. Ἀπαιτοῦμεν ἀπὸ τὸν δημοτικὸν σύμβουλον καὶ τὸν βουλευτὴν προσόντα, καὶ εἶναι ἄτοπον νὰ ζητήσωμεν ἐγγυήσεις ἀπὸ τὸν δημόσιον ὑπηρέτην, ὅστις, ἐξερχόμενος ἐκ τῶν κόλπων τῆς ἐξουσίας, ἔχει ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὸν λαόν; Τοὺς συμμορφωθέντας μὲ τὸ τελευταῖον κυβερνητικὸν μέτρον τῆς δεκαετίας δὲν προσβάλλει ποσῶς ἡ περὶ ἧς πρόκειται πρότασις, διότι αὕτη ἀφορᾷ τοὺς ἐκπροθέσμους ὀφειλέτας, ἐκεῖνοι δὲ δὲν εἶναι ἐκπρόθεσμοι, εἰμὴ μετὰ δεκαετίαν. Μόνη δικαιολόγησις εἰς τοὺς ὀφειλέτας τοῦ δημοσίου εἶναι ἡ ἀρνησιδικία τοῦ δημοσίου, ὅταν εἶχον διενέξεις μὲ τὸ δημόσιον, ἢ τοὺς φορολογουμένους, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον ἡ ἀφορμὴ αὕτη ἐκλείπει, διότι τὴν ἀρνησιδικίαν ταύτην τοῦ δημοσίου ῥητὸν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος θέλει καταστρέψει, ὑπαγομένων καὶ τῶν διενέξεων τούτων εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

Σύμφωνα μὲ ταῦτα ἐπρότεινε νὰ παραδεχθῇ ἡ ἐξῆς τροποποίησις·

« Ἐκτὸς μόνον, ὅταν ὁ καθυστερῶν ἀποδείξῃ, ὅτι εἶχε διενέξεις μὲ τοὺς φορολογουμένους, ἢ τὸ δημόσιον. »

Ἂν παραδεχθῇ, παρετήρησεν, ἄλλος, ἡ πρότασις αὕτη, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἐξαιρέσωμεν τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα, διότι μὲ τὸ ὑπάρχον φορολογικὸν σύστημα, ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἕλληνες ὀφείλουν εἰς τὸ δημόσιον.

Ἐκτὸς δὲ τούτου μεγίστη ζημία θὰ ἐπέλθῃ εἰς τὸ δημόσιον, διότι τὸ μέτρον τοῦτο θέλει ἀπομακρύνει τὸν σ.ναγωνισμὸν ἀπὸ τὰς ἐνοικιάσεις. Ἀντὶ νὰ εἴπωσιν, ὅτι ὁ ὀφείλων εἰς τὸ δημόσιον ὑπάλληλος δὲν φέρει τὰς ἐγγυήσεις τῆς ἀνεξαρτησίας, καὶ τῶν ἀπαιτουμένων εἰς τὸν ὑπάλληλον, ἦτον καλήτερον νὰ εἴπωσιν, ὅτι ὁ ὑπάλληλος πρέπει νὰ ἔχῃ κτήματα, καὶ νὰ πληρώνῃ φόρους.

Πρόκειται, εἶπεν ἄλλος πληρεξούσιος, περὶ ἁπλουστάτου ζητήματος. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων τεθέντων προσόντων τοῦ ὑπαλλήλου, πρὸ πάντων πρέπει ὁ ὑπάλληλος νὰ θεωρῇ τὰ τοῦ δημοσίου ὡς ἴδιά του· ἀλλ' ἄνθρωποι κατακρατοῦντες τὴν δημόσιον περιουσίαν, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀδικοῦντες τὸ Ἔθνος, πῶς εἶναι δ.νατὸν νὰ ἔχωσι τὸ προσόν τοῦτο; Ὑπάρχουν ὅμως ἀρ' ἑτέρου καὶ ἐξαιρέσεις ὡς πρὸς τοὺς παθόντας καταστροφὰς ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, καὶ ἕνεκα τούτου ὑποκύψαντες εἰς χρέη πρὸς τὸ δημόσιον. Κἰς τούτους ὁ Βασιλεὺς εἶναι δίκαιον νὰ ἀπονείμῃ τὴν χάριν, καθὼς καὶ εἰς τοὺς καταδικασμένους ἕνεκα ἐγκλήματος, ὅταν κρίνηται εὔλογον.

Δὲν πρόκειται νὰ καταδιώξωμεν τοὺς καθυστεροῦντας, ἀλλὰ νὰ καθιερώσωμεν προσόντα τὰ ὁποῖα μᾶς ἐγγυῶνται τὸν τίμιον ὑπάλληλον, διότι ὁ ὀφείλων εἰς τὸ δημόσιον εἶναι ἀνάξιος νὰ διέπῃ τὰ τῆς πολιτείας· ὁ τοιοῦτος ἢ εἶναι φερέοικος, ἢ ἔχει, πλὴν δ.στροπεῖ νὰ ἐξοφλήσῃ τὰ χρέη του· ἀλλ' ὁ μὴ ἔχων ἢ ὁ κατακρατῶν πῶς θέλει φροντίσει περὶ τοῦ δημοσίου πλούτου; Ὁ προλαλήσας ἀπῄτησε νὰ πληρώνῃ φόρους ὁ ὑπάλληλος· ἀλλ' εἰς τὰς παρελθούσας συνεδριάσεις τί ἄλλο ἐκήρυξεν ἡ Συνέλε.σις, εἰμὴ ὅτι εἰς τὸν ἀγωνιστὴν δὲν ἔμεινε μήτε ὁ ἐπιούσιος ἄρτος. Ἐὰν ἀπαιτῶμεν φόρους, ἂς ἀποδώσωμεν, ὅσα ὀφείλει τὸ Ἔθνος πρὸς τοὺς Ὑδραίους, τοὺς Ψαριανοὺς διὰ νὰ ἔχωσι καὶ οὗτοι νὰ πληρώνωσι φόρους.

Ὅσα εἶπον οἱ κατὰ τῆς προτάσεως ἀγορεύσαντες **1)** ὅτι αἱ καθυστερήσεις προέκυψαν ἕνεκα τῶν ὑπεράγκων τιμῶν τῶν ἐνοικιάσεων, **2)** ὅτι εἰς αὐτὰς περιλαμβάνονται καὶ πολλὰ χρέη, καὶ **3)** ὅτι, γενομένης δεκτῆς τῆς προτάσεως, ἀποκλείονται ὅλοι τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, δὲν εἶναι ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα. Τὸ μὲν πρῶτον, διότι εἰς τὰ ἐκούσια συναλλάγματα ἡ μετάγνωσις εἶναι ματαία, τὸ δὲ **2)** διότι νόμος ἐκδοθεὶς κατὰ τὸ **1833** διέκρινε

τὰ παλαιὰ χρέη τῶν νέων, τὸ δὲ **3)** ὅτι οἱ μὲν γεωργοὶ καὶ βιομήχανοι δὲν θηρεύουσι θέσεις, οἱ δὲ ὑπηρέται αὐτὰς ὀφειλέται τοῦ δημοσίου, δὲν θέλουσι πάθει μέγα κακόν, ἂν ἀποκλεισθῶσιν, ἐφ' ὅσον ὀφείλουσι τῶν δημοσίων θέσεων, ἐνῷ μάλιστα ὁ νόμος ἐπιβάλλει αὐτοῖς ἄλλα δεινότερα, ἤτοι φυλακίσεις, ἐκποιήσεις κτλ.

Διατί ἄλλως πῶς ἐλέγετο πρὸ ἡμερῶν παρά τινων, ὅτι τὸ νὰ ἀποκλεισθῶσί τινες τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας δὲν εἶναι μέγα;

Πολλῶν δὲ ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς προτάσεως λεχθέντων, καὶ ἐφ' ἱκανὸν συζητηθείσης αὐτῆς, παρετηρήθη παρὰ πολλῶν πληρεξουσίων, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως ταύτης εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας, καὶ ὄχι ἔργον συνταχτικῆς Συνελεύσεως. Ἐὰν ἡ Συνέλευσις ἐπιμείνῃ, εἶπον, εἰς ταιαύτας προτάσεις, αἵτινες ἀφοροῦν κυβερνητικὰ καθήκοντα, αἱ προτάσεις θέλουν πολυπλασιασθῇ, καὶ οὕτως, ἀντὶ νὰ ἐνασχοληθῶμεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Συντάγματος, θέλομεν καταγίνεσθαι εἰς ἀλλότρια ἔργα παραβαίνοντες τὴν ἐντολήν, τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν. Ἂς παραιτηθῶμεν ἀπὸ τὰς καθημέραν ἀναφυομένας ταύτας λογομαχίας, ἕνεκα τῆς σκολιᾶς ὁδοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν παρεξετράπημεν.

Ἡ προκειμένη πρότασις εἶναι ἔργον τῶν Βουλῶν. Ἐπρότειναν δὲ μετὰ τὰς παρατηρήσεις των ταύτας νὰ παραπέμψῃ ἡ Συνέλευσις τὴν πρότασιν ταύτην εἰς τὰς Βουλάς.

Ὁ εἰσαγαγὼν τὴν πρότασιν πληρεξούσιος συγκατατέθη νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὰς Βουλάς.

Ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις, ἂν θέλῃ νὰ παραπεμφθῇ ἡ τοῦ πληρεξουσίου Σύρου πρότασις εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἀπεφάνθη ἵνα παραπεμφθῇ, νὰ προβῇ δὲ ἀμέσως μετὰ τὸ τέλος τοῦ τελευταίου μέρους τοῦ ψηφίσματος, παραιτουμένων ὅλα τἄλλα, εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος.

Ἐνταῦθα ὁ πληρεξούσιος Ἠπειρωτῶν ἐπανέφερε τὴν χθὲς παρουσιασθεῖσαν, σήμερον δὲ ἀνακληθεῖσαν, παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Βονίτσης πρότασιν, τοῦ νὰ ἐξαιρεθῶσι καὶ οἱ δικασταὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου τῶν προσόντων τοῦ α'. καὶ β'. παραγράφου τοῦ ψηφίσματος.

Ἡ Συνέλευσις ἀνέβαλε τὴν συζήτησιν τῆς προτάσεως ταύτης εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

Μετὰ τοῦτον ἕτερος πληρεξούσιος ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ψήφισμα ὡς **3** ἄρθρον τὸ ἑξῆς·

« Νόμος ἰδιαίτερος θέλει κανονίσει τὰ περὶ συμμετοχῆς εἰς τὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν τῶν ἀπὸ τοῦδε ἐλευσομένων ».

Ἡ Συνέλευσις ἀνέβαλε καὶ τὴν συζήτησιν τούτου εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ Γραμματέως τὸ ἄρθρον 2 τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος, ἔχον οὕτω·

« Ἄρθρ. 2. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία θέλει ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν τήρησιν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος ψηφίσματος, ἔχοντος τὴν αὐτὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος, ὑποκειμένου τοῦ Ὑπουργείου εἰς βαρυτάτην εὐθύνην διὰ τὴν μὴ τήρησιν τοῦ παρόντος ψηφίσματος. »

Ὁ δὲ Πρόεδρος ἔθεσεν αὐτὸ εἰς συζήτησιν, καὶ ἀνήγγειλεν, ἐάν τις τῶν πληρεξουσίων ἔχῃ νὰ προτείνῃ τροποποίησιν ἐπ' αὐτοῦ.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπαρουσίασε τὴν ἑξῆς τροπολογίαν,

« Τὸ παρὸν ψήφισμα ἰσχύει ὡς ἐὰν ἦτο καταχωρημένον αὐτολεξεὶ εἰς τὸ Σύνταγμα, καὶ ἡ παράβασις αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου θεωρεῖται ὡς παράβασις τῶν ὅρων τοῦ Συντάγματος. »

τὴν ὁποίαν ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη σχεδὸν παμψηφεί.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Λ. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΖ'.

Τῆς 21 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν πρώτην τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν παρασκευήν, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου, εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων τριάκοντα ἑνός, καὶ ἀπόντων δέκα, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης

Συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων, καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀκολούθως ἐγένετο λόγος εἰς τὴν Συνέλευσιν περὶ τῶν προτάσεων α) τῶν πληρεξουσίων Σπάρτης καὶ Ἄργους, αἰτούντων νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις, ὡς ἓν τῶν προσόντων τοῦ ὑπαλλήλου καὶ τὴν πληρωμὴν ποσότητός τινος ὡρισμένης ἀμέσων φόρων, β) τοῦ πληρεξουσίου Ἠπειρωτῶν, προτείναντος τὴν ἐξαίρεσιν τῶν μελῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου διὰ τοὺς ἀπαιτουμένους εἰς τὸ ἀ. καὶ β'. ἐδάφιον τοῦ ψηφίσματος ὅρους παρὰ τῶν εἰς δημοσίας θέσεις εὑρισκομένων. Τῶν δύο τούτων προτάσεων, παρουσιασθεισῶν χθὲς, ἡ συζήτησις εἶχεν ἀναβληθῇ διὰ τὴν σήμερον. γ) Περὶ τῆς πρὸ πολλῶν συνεδριάσεων δοθείσης προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν περὶ διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς κλπ. Ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν προτεινάντων ἀπεφάσισε τὸ μὲν ἀ νὰ συζητηθῇ εἰς τὸ τέλος τοῦ Συντάγματος, ἢ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὰς Βουλάς, τὸ δὲ δεύτερον νὰ συζητηθῇ εἰς τὸ περὶ δικαστηρίων κεφάλαιον τοῦ Συντάγματος, τὸ δὲ γ'. ἐπὶ τέλους τοῦ Συντάγματος.

Συγχρόνως δὲ νὰ μὴ παραδεχθῇ, μηδὲ συζητήσῃ ὁποιανδήποτε ἄλλην πρότασιν, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσαν μὲ τὸ Σύνταγμα, εἰμὴ ἀφοῦ ἀποπερατωθῇ ἐντελῶς ἡ συζήτησις τοῦ Συντάγματος.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος καθυπέβαλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰς αἰτήσεις περὶ ἀδείας ἀπουσίας διαφόρων πληρεξουσίων, καὶ ἐζήτησε τὴν περὶ τούτων γνώμην της. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ δοθῇ μόνον εἰς τοὺς πληρεξουσίους Α. Κονδάκη πενταήμερος ἄδεια ἀπουσίας, Πρασσακάκην τριήμερος, Μιχαὴλ Τσαμαδοῦ, καὶ στρατηγὸν Κριεζώτην δεκαήμερος. Νὰ μὴ συγχωρηθῇ δὲ εἰς ἄλλον τινὰ πληρεξούσιον νὰ ἀναχωρήσῃ, εἰμὴ ἀφοῦ οὗτοι, καὶ ἄλλοι, ὅσοι μέχρι τοῦδε ἀνεχώρησαν μὲ ἀδείας, ἐπιστρέψωσιν.

Ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλε μετὰ ταῦτο εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἔρχεται ἡ συζήτησις τοῦ Συντάγματος· ἓν δὲ τῶν μελῶν τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς ὡς εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ σχεδίου, ἔχον ὧδε.

« Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου, καὶ συνεισφέρουσι εἰς τὰ δημόσια βάρη, ἀναλόγως τῆς περιουσίας των. Μόναι δὲ αἱ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα πολιτικά τε καὶ στρατιωτικά. »

Πρὸς δὲ καὶ τὴν προταθεῖσαν προσθήκην δευτέρου παραγράφου περὶ τῶν προσόντων τοῦ πολίτου Ἕλληνος παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Μεσολογγίου, κατὰ τὰ πρακτικὰ τῆς ΛΒ. συνεδριάσεως τῆς 15 Ἰανουαρίου, ἐχούσης οὕτω.

«Πολίται εἶναι ὅσοι ἀπέκτησαν, ἢ ἀποκτήσωσι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.»

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε ἀντὶ τῆς λέξεως «περιουσίας» εἰς τὸ πρῶτον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου, νὰ τεθῇ ἡ λέξις «κατάστασις» ὡς καταλληλοτέρα, καὶ περιλαμβάνουσα παντὸς εἴδους ἰδιοκτησίαν. Ἄλλως δὲ πληρεξούσιος ἐπροτίμησε τὴν λέξιν τοῦ σχεδίου, καθὸ γενικοτέραν. Τριῶν εἰδῶν περιουσίας, εἶπε, δύναταί τις νὰ ἀποκτήσῃ κινητὴν, ἀκίνητον καὶ ἠθικὴν, ἀναφερομένην εἰς τὰ ἔργα τοῦ νοός. Ἡ λέξις «κατάστασις» περιλαμβάνει τὸ πρῶτον, καὶ δεύτερον εἶδος, ἐνῷ ἡ λέξις «περιουσία» εἶναι περιεκτικωτέρα, καὶ περιλαμβάνει καὶ τὰ τρία εἴδη. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν λέξιν «περιουσίας».

Ἐπροτάθη πρὸς τούτοις νὰ προστεθῇ λέξις τις, ἥτις νὰ ἐκφράζῃ, ὅτι οὐδεμία διάκρισις ἐνώπιον τοῦ Νόμου ὑπάρχει. Τὸ παρὸν Σύνταγμα, εἶπεν ὁ προτείνας εἶναι ἀναθεώρησις τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν Συνταγμάτων. Εἰς ἐκεῖνα ἀπαντᾶται ἡ λέξις «ἀδιακρίτως», εἴχομεν δὲ χωριστὸν ἄρθρον περὶ τῆς καταστροφῆς πάσης διακρίσεως ἐνώπιον τοῦ Νόμου.

Τοιοῦτον ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸ Γαλλικὸν Σύνταγμα. Διδόμενα διάφορα κατὰ τὸ διάστημα τῆς παρελθούσης δεκαετίας ἔδωσαν ἀφορμὴν νὰ ζητήσωμεν ἀσφάλειαν διὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ Νόμου ἰσότητα. Πρὸς τούτοις ἐπρόσθεσε, μετὰ τὸ ἀναλόγως νὰ τεθῇ ἡ λέξις «συνεισφοράς».

Τὴν προσθήκην ταύτην ἀντέκρουσεν ἄλλος, ὡς περιττὴν, περιττὰι λέξεις ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, εἶπε, δὲν ὑπάρχουν, ἀλλ' ἀντιπροσωπεύουσιν ἰδέας. Εἰς τὴν Ἑλλάδα διακρίσεις ἐνώπιον τοῦ νόμου δὲν ὑπῆρξαν, καὶ ὁ περὶ τούτου φόβος δὲν εἶναι βάσιμος. Τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων τούτων ὑπηγόρευσεν εἰς ἄλλα ἔθνη ἡ ἀνάγκη τῆς ἰσότητος· ὑπῆρχεν εἰς ταῦτα καθιερωμένη εὐγένεια, καὶ ἄλλαι διακρίσεις τάξεων πολιτῶν, ἔχουσαι ἴδια δικαιώματα ἐνώπιον τοῦ Νόμου. Πρὸς καταστροφὴν τῶν διακρίσεων τούτων καθιέρωσαν ἐντὸς τῶν Συνταγμάτων τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος. Ἡμεῖς ὅμως τοιαύτην εὐγένειαν, καὶ διακρίσεις δὲν εἴχαμεν, οὔτε εἶναι φόβος νὰ πλάσωμεν. Ὅταν δὲ ἄνευ ἀνάγκης θέσωμεν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος τοιαύτην ἀπαγορευτικὴν διάταξιν, θὰ πέσωμεν εἰς τὸ ἄτοπον, τοῦ νὰ νομίζῃ τις, ὅτι ὑπῆρχε καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα εὐγένεια· τὸ «ἀδιακρίτως» τοὐλάχιστον δυνάμεθα νὰ τὸ θέσωμεν εἰς τὸ περὶ δημοσίων βαρῶν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ τεθῇ, «καὶ συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη» κτλ.

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας παρετήρησεν, ἵνα σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅτι εἶναι ἀσύμφωνοι εἰς τὸ νὰ τεθῇ ἡ λέξις «ἀδιακρίτως», καθὸ καταστρέφουσιν τὴν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν γενομένων πρότασίν των περὶ φορολογίας. Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη, ὅτι τὸ παρὸν ἀντικείμενον δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν συζητηθεῖσαν πρότασιν τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας.

Ἕτερος τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε νὰ ἐπιφυλάξῃ ἡ Συνέλευσις τὸ δικαίωμα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, νὰ δύναται διὰ νόμου νὰ εἰσαγάγῃ ἐξαίρεσιν ὡς καὶ μὴ Ἕλληνας εἰς θέσεις, ὅταν πρόκειται, φέρ εἰπεῖν, περὶ τεχνίτου ἢ βιομηχάνου, ἔχοντος εἰδικὴν ἱκανότητα. Μεταγενέστερος νόμος δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὸ Σύνταγμα, ἐὰν δὲν ἐπιφυλάχθῃ ἐξαίρεσις. Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη εἰς τὴν δευτέραν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 3 εἶναι ἀναγκαία, διότι ἄλλως θὰ δέσωμεν τὰς χεῖρας τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας. Τοιαύτην ἐξαίρεσιν ἐπιφυλάχθη καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ Βελγίου. Πολὺ δὲ περισσότερον ἔχομεν ἀνάγκην ἡμεῖς, οἵτινες ζερούμεθα ξένων, καὶ εἰδικῆς εἰς τινα ἀντικείμενα ἱκανότητος.

Ἄλλος δὲ παρετήρησεν, ὅτι τοὺς τοιούτους δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ μισθώσῃ ἀκωλύτως· ὁ εἰσηγητὴς ἐπρόσθεσεν, ὅτι τοῦτο δύναται νὰ λεχθῇ ὑπ' ὄψιν εἰς τὸ τελευταῖον τοῦ Συντάγματος ἄρθρον. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη. Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων ἠρώτησεν, ἐὰν δὲν πρέπῃ νὰ γείνῃ μνεία ἐνταῦθα τοῦ ψηφίσματος περὶ τῶν δεκτῶν εἰς ὑπηρεσίαν. Πολλοὶ ἀπήντησαν ἀποφατικῶς, διότι ἐν τῷ ψηφίσματι περιέχεται, ὅτι ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος· ὁ δὲ ἐρωτήσας εἶπεν, ὅτι ἀρκεῖ νὰ τεθῇ τοῦτο εἰς τὰ πρακτικά.

Εἷς τῶν γραμματέων ἐπρότεινε νὰ διαγραφῇ ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου τὸ «πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ» ὡς περιττὸν διότι περιλαμβάνεται εἰς τὸ «δημόσια ἐπαγγέλματα.» Ἡ Συνέλευσις τέλος παρεδέχθη τὸ ἄρθρον 3 παμψηφεί, τροπολογημένον οὕτω:

«Ἄρθρον 3. Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου, καὶ συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των· μόνοι δὲ οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα».

«Πολίται εἶναι ὅσοι ἀπέκτησαν, ἢ ἀποκτήσωσι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.»

Πρὶν δὲ ὁ εἰσηγητὴς προβῇ εἰς τὴν εἰσήγησιν τοῦ 4 ἄρθρου, ἐπροτάθη νὰ προστεθῇ ὡς 4 ἄρθρον τὸ «οὐδεὶς δύναται νὰ ἦναι πολίτης δύο ἐπικρατειῶν», διότι ἠκολούθησαν, εἶπεν ὁ προτείνας, πολλαὶ καταχρήσεις εἰς τὸ δεκαετὲς διάστημα, καθὸ ὑπήκοος Τοῦρκος εἰς τὴν μίαν χεῖρα ἐκράτει τὸ δίπλωμα τοῦ διπλώματος

ὡς πολίτης Ἕλλην, καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὸ ξένον διαβατήριον κτλ.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἀντέκρουσαν ἄλλοι, λέγοντες, ὅτι ἡ θεραπεία τῶν ἀτοπημάτων τούτων δὲν ἀνήκει εἰς τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ εἰς τὸν περὶ πολιτογραφήσεως, καὶ ἰθαγενείας νόμον, καθ' ὃν, ὅταν τις ἀποκτήσῃ τὴν ἰδιότητα τοῦ πολίτου Ἕλληνος, δὲν δύναται συγχρόνως νὰ φέρῃ καὶ ἄλλην ἐθνικότητα, καὶ πάλιν, ὅταν εἰς ἄλλο κράτος ἀναλάβῃ ἄλλην, δὲν δύναται νὰ διατηρήσῃ τὴν τοῦ πολίτου Ἕλληνος. Τὸ τοιοῦτον προβλέπει καὶ ὁ ὑπάρχων περὶ ἰθαγενείας νόμος, πολὺ δὲ περισσότερον ἔχομεν ἐγγύησιν νὰ προλάβωμεν τοιαῦτα ἀτοπήματα, ὅταν πρόκηται ἡμεῖς νὰ συνταξώμεν τοιοῦτον νόμον, τοῦ ὁποίου τὴν ἐκτέλεσιν θέλομεν ἐμπιστευθῇ εἰς τὰς βουλάς. Πρὸς τούτοις δὲ, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, περὶ τούτου πρέπει νὰ τεθῇ ῥητὸς ὅρος εἰς τὸν ποινικὸν νόμον, τιμωρῶν τὸν συνταυτίζοντα συγχύνως εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐθνικότητα δύο ἐπικρατειῶν· ἐπομένως εἰς τὸ Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τοὺς κανονίζοντας τὰ δικαιώματα, καὶ καθήκοντα τῆς ἐξουσίας καὶ τῶν ἀρχομένων ὅρους, δὲν ἀνήκει τοιοῦτος ὅρος, ὅστις, καὶ ἂν τεθῇ, μένει χωρὶς κῦρος.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἐτέθη τὸ ζήτημα ἂν τεθῇ ἐντὸς τοῦ συντάγματος τὸ συζητηθὲν ἀντικείμενον, ἢ νὰ μὴ τεθῇ· καὶ ἐλύθη ἀποφατικῶς διὰ ψήφων **124** πρὸς **50**. Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ ἦναι πολίτης δύο ἐπικρατειῶν συγχύνως.

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἄρθρον **4** τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, ἔχον οὕτω «ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος, καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ καταδιωχθῇ, συλληφθῇ, φυλακισθῇ, εἰμὴ ὁπόταν, καὶ ὅπως ὁ νόμος ὁρίζῃ.» Ἡ ἐπιτροπὴ εἶπε, διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου καθιέρωσε τὸ ἀπαραβίαστον τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, συγχρόνως ὅμως διέγραψεν ἐν αὐτῷ τὸν κύκλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία ἐνεργεῖται χωρὶς βλάβην τῆς κοινωνίας, λέγουσα, ὅτι νόμος ἰδιαίτερος θέλει διαγράψει πῶς ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία πρὸς ὄφελος τῆς κοινωνίας δύναται νὰ περιορισθῇ. Ἡ διάταξις αὕτη ὑπάρχει εἰς τὴν νομοθεσίαν μας ἀνεπτυγμένη, ὑπῆρχεν εἰς τὰ Συντάγματά μας, ἂν καὶ παρεβιάσθη ἐνίοτε ἀπὸ τὸ πεπτωκὸς σύστημα.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐγένοντο παρά τινων πληρεξουσίων αἱ ἑξῆς παρατηρήσεις. Ἐπειδὴ δύναται, εἶπεν εἷς τῶν Γραμματέων, νὰ περιορισθῇ ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία καὶ δι' ἄλλων μέσων παρὰ τὴν καταδίωξιν, σύλληψιν ἢ φυλάκισιν, ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ μετὰ τὸ φυλακισθῇ «ἢ ὁπωσδήποτε ἄλλως περιορισθῇ.»

Ἄλλος πάλιν παρετήρησεν, ὅτι εἶναι καλήτερον ἀντὶ τοῦ «ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος» νὰ τεθῇ «ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία δὲν δύναται νὰ περιορισθῇ, εἰμὴ ἐπὶ τῇ βάσει νόμου κ.τ.λ.» ἀντὶ δὲ τοῦ «ὅπως ὁ νόμος ὁρίζῃ» νὰ τεθῇ, ὡς προφυεστέρα λέξις εἰς τὸ ἐπιτακτικὸν τοῦ νόμου «ὅπως ὁ νόμος διατάσσῃ».

Ἄλλος δὲ πάλιν παρετήρησεν, ὅτι ἐπειδὴ τὸ Σύνταγμα ἐγγυᾶται, καὶ ἐξασφαλίζει τὴν ἐνέργειαν τῶν δικαιωμάτων ἑκάστου, κ' ἐπομένως ἡ ἐκφραζομένη ἐνταῦθα ἰδέα εἶναι, ὅτι τὸ Σύνταγμα δὲν παραβιάζει, ἀλλ' ἐξασφαλίζει τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν ἑκάστου, ἀντὶ τοῦ «ἀπαραβίαστος» νὰ τεθῇ «ὅτι ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἐξησφαλισμένη».

Ἕτερος δὲ ἀντικρούων τὴν τελευταίαν ταύτην παρατήρησιν, ὡς ἀσυμβίβαστον κατὰ τὴν ἀκριβῆ ἀνάλυσιν τῶν περιεχομένων εἰς τὸ ἄρθρον ἀρχῶν, ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος, εἶπε, δὲν θὰ εἴπῃ, ὅτι τὸ Σύνταγμα προστατεύει τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὅτι ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία δὲν παραβιάζεται ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ νόμου. Ἐπρότεινε δὲ νὰ προστεθῇ εἰς τὸ «φυλακισθῇ» καὶ τὸ «ἢ ἐκτοπισθῇ, διότι πόσοι ἐκτοπισμοὶ δὲν ἐγειναν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν δεκαετίαν; Ἐὰν δὲ ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνῃ, προτείνει πρὸς τούτοις, εἶπε, νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἰδέαν της καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐξορίαν, διότι ἡ ἐκτόπισις ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀπὸ τόπου εἰς ἄλλον τόπον μετάθεσιν ἐντὸς τοῦ Κράτους, ἐνῷ ἡ ἐξορία εἶναι ἡ ἀπέλασις ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους. Ἡ διάταξις δὲ αὕτη περὶ ἐκτοπίσεως, καὶ ἐξορίας ἐννοεῖ, εἶπεν, ὅτι δὲ πρέπει νὰ ἐφαρμοζηται, εἰμὴ μόνον ὡς πρὸς τοὺς πολίτας Ἕλληνας, ὄχι δὲ καὶ διὰ τοὺς ξένους.

Ὁ εἰσηγητὴς ἀπήντησεν, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ δὲν παρελέιφθη τὴν ἐκφρασιν «ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία δὲν δύναται νὰ περιορισθῇ, εἰμὴ ἐπὶ τῇ βάσει Νόμου» διότι αὕτη περιέχει τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ τεθέντος κανόνος, ὅτι «ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος.»

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνόμισε προκριτώτερον νὰ θέσῃ πρῶτον τὸν κανόνα, ὅστις καθιεροῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπαραβιάστου τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας. Μετὰ τοῦτον δὲ ἔθεσε τὴν ἐξαίρεσιν, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ συλληφθῇ κτλ. εἰμὴ ἐπὶ τῇ βάσει Νόμου. Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐκτόπισιν καὶ τὴν ἐξορίαν, νομίζει, ὅτι ἐντὸς τῆς τεθείσης εἰς τὸ ἄρθρον ἀρχῆς τοῦ ἀπαραβιάστου περιέχεται καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐκτοπίσεως, καὶ ἐξορίας.

Ἓν τῶν προτερημάτων τοῦ Νόμου, ἐπρόσθεσεν ἕτερος τῶν εἰσηγητῶν, εἶναι ἡ ἀκρίβεια, καὶ ἡ συντομία. Ὅλοι βεβαίως θέλομεν τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξορίας, καὶ ἐκτοπίσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ

ἡ ἐξορία καὶ ἐκτόπισις εἶναι μέσα, περιορίζοντα, καὶ παραβιάζοντα τὴν ἐλευθερίαν, ἡ ἐπιτροπὴ ἐνόμισεν, ὅτι εἰς τὴν τεθεῖσαν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπαραβιάστου πεῖται καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξορίας καὶ τῆς ἐκτοπίσεως· ἐκτὸς δὲ τούτων, ἐπαρατήρησεν εἷς τῶν πληρεξουσίων, ἐὰν μετὰ τὸ «φυλακισθῇ» προσθέσωμεν εἰς τὸ ἄρθρον τὸ «ἐκτοπισθῇ καὶ ἐξορισθῇ» τότε συνδεόμενον τὸ μέρος τοῦτο μὲ τὸ ἀκόλουθον μέρος τοῦ ἄρθρου, δεικνύει, ὅτι δύναται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ ἐκδώσῃ Νόμον, ἐπιβάλλοντα ὡς ποινὴν τὴν ἐξορίαν, καὶ ἐκτόπισιν.

Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων ἠρώτησεν, ἐὰν ἡ Συνέλευσις ἐννοεῖ, ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου 4 ἀπαγορεύεται τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα νὰ ἐκδώσῃ Νόμον ἐξορίας, καὶ ἐκτοπίσεως. Ὁ εἰσηγητὴς ἀπήντησεν, ὅτι τοῦτο ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον· ἐὰν δὲ ἡ Συνέλευσις θέλει νὰ θέσῃ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος ῥητὴν περὶ τούτου ἀπαγόρευσιν, δύναται νὰ γίνῃ τοῦτο εἰς τὸ ἄρθρον 12, ὅπου εἶναι ὁ καταλληλος τόπος.

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην τοῦ ἄρθρ. 4, ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη παμψηφεὶ τὸ ἄρθρον τοῦτο, τροποποιημένον οὕτω·

«Ἄρθρον 4. Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος· οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ἢ ἄλλως πῶς περιορίζεται εἰμὴ, ὁπόταν, καὶ ὅπως ὁ Νόμος ὁρίζῃ.»

Μετὰ ταῦτα ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἄρθρον 5 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω «ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐγκλήματος οὐδεὶς δύναται νὰ συλληφθῇ ἢ φυλακισθῇ, εἰμὴ δι' αἰτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως, ἢ τὸ βραδύτερον ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν.» καὶ ἐξέθηκε τοὺς ἐπὶ τούτου λόγους τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἀρξαμένης τῆς συζητήσεως τοῦ ἄρθρου τούτου, ἐγένοντο παρὰ τῶν ἀγορευσάντων πληρεξουσίων αἱ ἑξῆς παρατηρήσεις καὶ προτάσεις· Ἀντὶ διὰ τοῦ Συντάγματος νὰ ἐξασφαλίζηται περισσότερον ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία, εἶπεν ὁ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον, ἐξ ἑνὸς τίας διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐκτίθεται ἔτι πλέον, διότι κατὰ τὴν νομοθεσίαν μας τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως ἀπαιτεῖται νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως. Διὰ τοῦτο ἐπρότεινε νὰ διαγραφῶσιν αἱ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου λέξεις «ἢ τὸ βραδύτερον ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν».

Ἄλλος δὲ παρετήρησεν, ὅτι ἀντὶ τῆς φράσεως «τοῦ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐγκλήματος» εἶναι καλλίτερον νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν λέξιν «τοῦ αὐτοφώρου· ἐπρότεινε δὲ ἐπειδὴ εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο περιέχεται ἡ ἐξαίρεσις, καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ γενικοῦ κανόνος τοῦ ἀνωτέρω

ἄρθρου 4, νὰ ἐνωθῇ μ' ἐκεῖνο εἰς ἓν, καὶν' ἀποτελέσῃ δεύτερον ἐδάφιον αὐτοῦ.

Ὁ εἰσηγητὴς ἀπήντησεν εἰς ταῦτα, ὅτι εἰς τὴν περὶ ἐξαλείψεως τοῦ τελευταίου μέρους τοῦ ἄρθρου πρότασιν δὲν ἀντιτείνει, κατ' ἂν νομίζῃ, ὅτι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν θὰ καταντήσῃ ἀδύνατος ἡ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως κοινοποίησις τοῦ δικαστικοῦ ἐντάλματος εἰς ὅλα τὰ εἴδη τῶν ἐγκλημάτων. Τὴν ἕνωσιν ὅμως τοῦ ἄρθρου τούτου μὲ τὸ ἀνωτέρω δὲν παραδέχεται, διότι εἰς τὸ τέταρτον τίθεται ἡ γενικὴ ἀρχὴ, καὶ εἰς τὸ 5 περιγράφεται ὁ τρόπος τῆς συλλήψεως καὶ προφυλακίσεως.

Ἕτερος τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον, ὅτι «ἡ ἀνάκρισις ἄρχεται ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προφυλακίσεως,» διότι καὶ ἂν περιέχηται εἰς τὴν δικονομίαν, δὲν ἐφυλάχθη ὅμως κατὰ τὴν παρελθοῦσαν δεκαετίαν.

Ἡ οὐσιωδεστέρα παρατήρησις, εἶπεν ἄλλος, δὲν εἶναι εἰς τοῦτο, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ ὁρισθῇ ὁ χρόνος τῆς διαρκείας τῆς προφυλακίσεως. Αἱ Κυβερνήσεις ὑπὲρ τοῦ ἀπαραβιάστου τῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου καθιέρωσαν ἐντὸς τῶν συνταγμάτων ὡραῖα ἄρθρα, ἀλλὰ καὶ μόλον τοῦτο εἰς τὴν πρακτικὴν παρεβιάσθη καὶ τότε ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία, διότι δὲν ἐδυνήθησαν μέχρι τοῦδε νὰ εὕρωσι πῶς νὰ περιορίζηται ὁ δικαστὴς, καὶ νὰ μὴ παρατείνῃ ἐπὶ πολὺ τὸ διάστημα τῆς προφυλακίσεως. Διὰ τοῦτο εἴδαμεν εἰς τὴν Γαλλίαν συσταθεῖσαν ἐπιτροπὴν ἐκ Γερουσιαστῶν περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, καὶ μολαταῦτα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἔγιναν πλειότεραι καταχρήσεις.

Εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ Βαυαρίαν ἠθέλησαν νὰ δώσωσι τὴν λύσιν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ὁρίσαντες τὸ χρονικὸν διάστημα, καθὸ πρέπει νὰ παρατείνηται ἡ ἀνάκρισις, καὶ ἐπιβάλοντες χρηματικὴν ποινὴν ὑπὲρ τοῦ φυλακισμένου εἰς τὸν ἀνακριτὴν, ὅστις ἤθελε παρατείνει περισσότερον τὴν ἀνάκρισιν.

Παραίνων τὸν λόγον του, ἐνόμισα ἀναγκαῖον, εἶπε, διὰ τῶν παρατηρήσεών μου τούτων νὰ ἑλκύσω τὴν προσοχήν σας εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ ὁποίου ἡ ἐκτέλεσις ἀγγυᾶται τὸ ἀπαραβίαστον τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας. Ἐὰν ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνῃ, δύναται νὰ ἐκλέξῃ τινὰς ἐκ τῶν νομομαθῶν μας, οἵτινες νὰ καθυποβάλωσιν εἰς τὴν Συνέλευσιν ἔκθεσιν καὶ γνωμοδότησιν περὶ τούτου.

Εἰς τὴν πρότασιν ταύτην ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι τὰ ἑξῆς· τὰ συμβαίνοντα ἀτοπήματα εἰς τὴν πρακτικὴν ὅλοι εἶπον ἀναγνωρίζομεν, καὶ ὅλοι ἐπεθυμήσαμεν νὰ εὑρεθῇ ὁ τρόπος τῆς θεραπείας· ἀλλὰ τοῦτο ἀνήκει εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, καὶ ὄχι εἰς τὴν συντακτικὴν Συνέλευσιν. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία,

ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὰς καθ' ἡμέραν παρουσιαζομένας προτάσεις εἰς τὴν πρακτικὴν, τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων μέσων τῆς συγκοινωνίας, δύναται νὰ γνωρίσῃ τὸν καταλληλον τρόπον τῆς θεραπείας, τὸν ὁποῖον νὰ τροποποιῇ κατὰ τὰς περιστάσεις· ἐνῷ, ὅταν ἡ Συνέλευσις θέσῃ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος ὅρον τινὰ, δύναται μετὰ ταῦτα νὰ καταντήσῃ ἀσυμβίβαστος καὶ δύσκολος ἡ ἐκτέλεσις του· διότι ἡ ἀνάκρισις κατὰ τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, καὶ τὴν εὐκολίαν τῆς προσαγωγῆς των δύναται πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἐνοχῆς νὰ διαρκέσῃ περισσότερον, ἢ ὀλιγώτερον διάστημα.

Ὁ προτείνας τὴν πρότασιν ταύτην παρετήρησεν ὀρθῶς, ὅτι καὶ εἰς ἄλλας νομοθεσίας ἐπροσπάθησαν διά τινων μέσων νὰ περιορίσωσι τὴν παράτασιν τῆς ἀνακρίσεως· ἐνόμισε δὲ, ὅτι τοῦτο ἤθελε προλάβει διὰ ποινῆς τινος, ἐπιβαλλομένης εἰς τὸν ἀνακριτήν.

Ἡ πεῖρα ὅμως ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι ἐπιβλαβές· Ὁ δικαστὴς, ὅστις θὰ ὑποφέρῃ τὴν ποινὴν δύναται νὰ τὴν ἀποφύγῃ διότι ἡ ἐναρξις τῆς ἀνακρίσεως χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἓν ἁπλοῦν ἔγγραφον. Ἡ νομοθεσία μας περιέχει μέσον τι καλήτερον, τὸ ὁποῖον ὡς εἰς τὴν παρελθοῦσαν δικαιοσύνην δὲν ἐφαρμόσθη ποσῶς. Ὁ συλληφθεὶς ἢ φυλακισθεὶς δύναται, ὅταν βλέπῃ, ὅτι ἡ ἀνάκρισις παρατείνεται, καὶ ὅτι τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα ἐξηντλήθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 263 τῆς δικονομίας νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ δικαστικὸν συμβούλιον νὰ κηρύξῃ τὸ πέρας τῆς ἀνακρίσεως. Ἔχοντες εἰς τὸ ἑξῆς Βουλὴν, καὶ τὰ δικαστήρια ἀνεξάρτητα ὅλως διόλου ἀπὸ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, ἔχομεν τότε τὴν ἐγγύησιν διὰ τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τοῦ μέσου τούτου τῆς νομοθεσίας μας, καὶ ν' ἀποφύγωμεν τὰς καταχρήσεις. Ἡ διάταξις αὕτη τῆς νομοθεσίας μας εἶναι ἐλευθερία, ἥτις μήτε εἰς τὴν Γαλλικὴν νομοθεσίαν δὲν εὑρίσκεται.

Ἕτερος δὲ τῶν πληρεξουσίων μετὰ ταῦτα ἐπρόσθεσεν, ὅτι τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα ἀπησχόλησε πολλοὺς νομοθέτας, οἵτινες ὅμως δὲν εὗρον τὴν λύσιν του, οὔτε ἡμεῖς θὰ δυνηθῶμεν. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ θέσωμεν ὅρον τινὰ περὶ τούτου ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, θέλουν πηγάσει ἀτοπήματα τὰ ὁποῖα ἠκούσατε· ἐγὼ δὲ θέλω περιορισθῆ νὰ σᾶς εἴπω δύο τοιαῦτα. Ἡ παράτασις τῆς ἀνακρίσεως εἶναι πολλάκις μέσον ὑπερασπίσεως ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου, ἐὰν θέσωμεν ὅρον, περιορίζοντα τὸν χρόνον τῆς ἀνακρίσεως, τότε πολλάκις ὁ κατηγορούμενος δὲν θὰ ἔχῃ τὸν καιρὸν νὰ προσαγάγῃ τὰ ὑπὲρ τῆς ἀθωότητός του ἀποδεικτικὰ μέσα. Τὸ δεύτερον ἄτοπον εἶναι ὅτι εἶναι ὁ φόβος, μήπως

δι' ἑνὸς τοιούτου ὅρου ἡ ἐξουσία δὲν εὕρει δικαστὴν, ὅστις νὰ ἀναδεχθῇ τόσον βαρεῖαν εὐθύνην. Εἶναι ἐνδεχόμενον λοιπὸν ἀντὶ νὰ κανονίσωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο, μήπως καταστήσωμεν χειροτέραν τὴν λύσιν του.

Εἶναι δυστύχημα, ἐπρόσθεσεν ὁ εἰσηγητὴς, νὰ προφυλακίζεται πολίτης καὶ τὸ διάστημα τῆς προφυλακίσεώς του νὰ μένῃ εἰς τὴν διακρισιν τοῦ δικαστοῦ. Ὅλοι τοῦτο τὸ αἰσθανόμεθα, καὶ ζητοῦμεν θεραπείαν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος· ζητοῦμεν δηλαδὴ νὰ θέσωμεν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος ποινήν τινα. Ἀλλὰ τότε, διατὶ νὰ μὴ θέσωμεν ὅλας τὰς ποινὰς τῶν ἐγκλημάτων ἐνταῦθα; πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ θέσωμεν ὅρον εἰς τὴν διάρκειαν τῆς ἀνακρίσεως ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν γεωγραφικήν μας θέσιν. Τί θὰ ὠφελῇ τότε ἡ ἀνάκρισις διὰ τὰ ἐγκλήματα τὰ πραττόμενα ἐκτὸς τοῦ Κράτους, οἷον τὰς ναυταπάτας, καὶ τὰ τοιαῦτα; Τότε θὰ ἴδωμεν τὸν ἀθῶον καταδικαζόμενον, διότι δὲν τὸν μένει χρόνος νὰ παρουσιάσῃ τὰ πρὸς ὑπεράσπισιν του ἀποδεικτικὰ μέσα, καὶ τὸν ἔνοχον ἀθωούμενον, διότι ἡ ἀνάκρισις δὲν θὰ ἦναι δυνατὸν νὰ προσαγάγῃ εἰς ὡρισμένον χρόνον τὰς ἀποδείξεις. Συνέβησαν ἀτοπήματα ἕνεκα τῆς ξενοκρατίας, ἀλλ' ἤδη ἔχομεν Συνταγματικὴν Κυβέρνησιν, καὶ δὲν εἶναι φόβος νὰ πάθωμεν αὐθαιρεσίας· ἂς ἀρήσωμεν τὸ ἄρθρον, ὅπως ἡ ἐπιτροπὴ τὸ ἔχει, καὶ ἂς ἀναθέσωμεν τὸ ζήτημα αὐτὸ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν·

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη παμψηφεὶ τὸ ἄρθρον 5 τροποποιημένα οὕτω·

Ἄρθρ. 5.

Ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ αὐτοφώρου ἐγκλήματος οὐδεὶς συλλαμβάνεται, οὐδὲ φυλακίζεται, εἰμὴ δι' αἰτιολογουμένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως, ἢ προφυλακίσεως ».

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἄρθρον 6 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω.

Ἄρθρ. 6.

Ἡ ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου, ὁριζόντος προηγουμένως αὐτήν. »

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ ἀμέσως μετὰ ταῦτα ὡς 7 ἄρθρον τὸ « ὁ νόμος δὲν ἔχει ὀπισθενεργὸν δύναμιν. »

Ἡ πρότασις αὕτη κατὰ τὸν κανονισμὸν ἀνεβλήθη νὰ συζητηθῇ εἰς τὴν αὔριον.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη παμψηφεὶ τὸ ἄρθρ. 6 ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Συντάγματος.

Μετὰ ταῦτα ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἄρθρ. 7 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω.

« Ἄρθρ. 7. Ἡ κατοικία ἑκάστου εἶναι ἄσυλος· οὐδεμία κατ' οἶκον ἔρευνα ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσῃ.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ εἰς τὸ τέλος « ποτὲ ἐν καιρῷ νυκτός ». Ἀντιπαρατήρησεν ἄλλος, ὅτι τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην περιέχει ἡ νομοθεσία μας, καὶ κατ' εὐτυχίαν παραβιάσεις τῆς ἀπαγορευτικῆς ταύτης διατάξεως τῆς νομοθεσίας μας δὲν ἔλαβον χώραν.

Ἡ Συνέλευσις παρελέχθη παμψηφεὶ καὶ τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Συντάγματος.

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἑπόμενον ἄρθρον ἔχον ὧδε·

« Ἄρθρ. 8 Ἐν Ἑλλάδι οὔτε πωλεῖται, οὔτε ἀγοράζεται ἄνθρωπος. Ἀργυρώνητος ἡ δοῦλος, παντὸς γένους καὶ πάσης θρησκείας εἶναι ἐλεύθερος, ἅμα πατήσῃ ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους. »

Ἠρώτησεν εἷς τῶν πληρεξουσίων, ἂν διὰ τῆς λέξεως ἐδάφους ἐννοεῖται καὶ πλοῖον. Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη καταφατικῶς, καὶ ἐσημειώθη εἰς τὰ πρακτικά. Οὔτε τὸ ἄρθρον 8 ἐγένετο παραδεκτὸ· ὡς ἔχει, καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς διορθώσεως.

Ἔπειτα ἀνεγνώσθη τὸ ἀμέσως ἑπόμενον ἄρθρον 9.

« Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος, καὶ πᾶς Ἕλλην ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δημοσιεύσῃ δι' αὐτοῦ τὰς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ Κράτους· λογοκρισία δὲν ἐπιτρέπεται ».

Ὁ νόμος δὲν δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ποτὲ ἀπὸ τοὺς ὑπευθύνους συντάκτας, ἐκδότας, ἢ τυπογράφους ἐφημερίδων χρηματικὴν προκαταβολήν, λόγῳ ἐγγυήσεως ».

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἐλευθερία τοῦ φρονήματος εἶναι πρωτότυπος, ἑπομένως καὶ ἡ τοῦ ἐκφράζειν τὸ φρόνημα, ἀλλ' ἡ ἔκφρασις πολυτρόπως δύναται νὰ γείνῃ· ἑπομένως ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ μετὰ τὸ « δημοσιεύῃ δι' αὐτοῦ » καὶ τὸ « παντὸς ἄλλου τρόπου. »

Ἕτερος εἶπε θέλειν εἰσθαι περιττήν, ἂν ἤρχιζε ἀπὸ τὸ προοίμιον τῶν ἀσυλειῶν, τὰς ὁποίας μᾶς παρέχει ἡ ἐλευθεροτυπία, καθότι κατακόρως ἐπανελήφθη, ὅτι αὕτη εἶναι τὸ παλλάδιον τῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου· ἀλλὰ μεταξὺ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου καὶ τῆς ἀκολασίας αὐτοῦ ὑπάρχει μέγα χάσμα, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ εὑρεθοῦν κατάλληλα νομικὰ μέσα περὶ τῆς καλῆς διευθύνσεως τοῦ τύπου, ἐξ ἧς βεβαίως ἐλπίζεται πᾶν καλόν, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀντικείμενον νόμου εἰδικοῦ ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ἐκδοθησομένου· φρονεῖ, εἶπε, μετὰ τὸ σπᾶσ νὰ τεθῇ τὸ ἀπολίτης

καθότι, ὡς ζητοῦμεν ἐγγυήσεις ἀπὸ τὸν συμβολαιογράφον, ἰατρόν, δικηγόρον, οὕτω πρέπει νὰ ἀπαιτῆται καὶ ἀπὸ τὸν μετερχόμενον τοῦτο τὸ ἐπάγγελμα, καὶ ἴσως πολὺ περισσότερον· ὡς μίαν δὲ τούτων θεωρεῖ καὶ τὸ νὰ ἦναι ὁ δημοσιογράφος Ἕλλην. Ὁ νόμος βεβαίως θέλει διαλάβει λεπτομερῶς τὰ περὶ ἐγγυήσεων, ἡμεῖς ὅμως δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν γενικὰς ἀρχάς. Τὸ Τοιοῦτον, εἶπεν, ἀπήντησε καὶ εἰς ἄλλα Συντάγματα. Ἐπίσης θεωρεῖ ἀναγκαῖον, ὡς τὸ νὰ ἐκφράζῃ τις ἐλευθέρως τὰς ἰδέας του, καὶ τὸ νὰ ὑπογράφῃ αὐτὰς, ὥστε νὰ μὴν ὑπεκφεύγῃ ὁ γράφων τὰς τοῦ κοινοῦ κρίσεις.

Ἄλλος εἶπεν, ὅτι ὡς πρὸς μὲν τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρ. παρατηρεῖ, ὅτι εἰς αὐτὸ γίνεται λόγος μόνον περὶ τύπου, ἐνῷ εἰς τὰ παρελθόντα Συντάγματά μας τοῦτο ἦτον γενικώτερον· διὸ πρέπει νὰ προηγηθῇ πρὸ τούτου τοῦ ἄρθρου τὸ « ἕκαστος δύναται νὰ ἐκφράζῃ προφορικῶς, ἢ ἐγγράφως τοὺς στοχασμούς του » καὶ ἔπειτα νὰ γίνεται λόγος περὶ τύπου· ὡς πρὸς δὲ τὰς παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμον οἱ προλαλήσαντες, φρονεῖ τὰ ἐξῆς, ὅτι ἡ προσθήκη τῆς λέξεως « πολίτης Ἕλλην », εἶναι ἀναγκαία, διότι ὁ θέλων νὰ διδάξῃ τοὺς Ἕλληνας, πρέπει καὶ αὐτὸς νὰ ἦναι πολίτης· ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὡς πρὸς τὸν τύπον, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰς προφορικὰς, καὶ ἐγγράφους ἐκθέσεις τῶν στοχασμῶν. Ἡ δὲ προσθήκη τοῦ « παντὸς ἄλλου τρόπου » δὲν βλάπτει, ἂν καὶ ἡ λέξις τύπος ἦναι γενικὴ, καὶ περιλαμβάνῃ πᾶν ἄλλο εἶδος δημοσιεύσεως τῶν στοχασμῶν, καὶ φρονημάτων.

Τὸ ἄρθρον δὲν ἐπιτρέπει τὴν λογοκρισίαν, πλὴν δὲν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον, διότι εἶναι καὶ ἄλλα μέσα, δι' ὧν δύναται νὰ ἐμποδισθῇ ἡ διάδοσις τῶν στοχασμῶν, ἤτοι ἀστυνομικὰ μέτρα, ἢ οἱ προληπτικοὶ νόμοι.

Καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ λογοκρισία, πλὴν καθ' ἡμέραν βλέπομεν νὰ γίνωνται πολλὰ παράπονα. Ἄτινα τὸ Βελγικὸν Σύνταγμα ἐπανορθοῖ διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν προληπτικῶν νόμων.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἑτέραν προσθήκην, τοῦ ὅτι οἱ δημοσιευόμενοι στοχασμοὶ νὰ ὑπογράφωνται, τοῦτο οὐ μόνον δὲν παρέχει ἐγγύησιν, ἀλλ' οὔτε δύναται νὰ κανονισθῇ διὰ νόμου. Ποῖον κῦρος δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς τοῦτο, ὅταν ὁ δημοσιογράφος καταχωρῇ αὐτὰ; πῶς θὰ ἐμποδισθῶσιν τὰ ἀνώνυμα; Ὡς πρὸς τὰ ἀνώνυμα βιβλία ταῦτα ὑπάγονται εἰς ἰδιαίτερον κανόνα.

Ἄλλος εἶπεν, εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν προσθήκην, τὴν ὁποίαν ἐπρότεινέ τις, ἤτοι τὸ « παντὸς ἄλλου μέσου », καθότι τοῦτο ἔχον καὶ ἄλλα Συντάγματα· σήμερον δὲ πρόκειται νὰ ἐπεκ-

τείνωμεν τὰς ἐλευθερίας μας (ἀνέγνω ἄρθρον τοῦ Συντάγματος Τροιζήνος). Ἐνταῦθα ἀπαντᾶται, ὅπερ ὁ προλαλήσας εἶπε νὰ προστεθῇ « ἕκαστος δύναται νὰ δημοσιεύῃ τοὺς τοιχασμούς του » καὶ περὶ τούτου εἶναι σύμφωνος· καθότι τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθεροτυπίας δὲν πρέπει ν' ἀποδιδηται εἰς τὰ ἄψυχα, εἰμὴ εἰς τὰ ἔμψυχα, εἰς τὸν ἄνθρωπον· ὁ δὲ τύπος εἶναι ὄργανον τῆς δημοσιεύσεως τῶν φρονημάτων.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν προσθήκην « ὑπογράφων » ἤθελε συμφωνήσει, ἂν ἠδύνατο ἐκ τούτου νὰ ἐμποδισθῇ ἡ κατάχρησις, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι δύσκολον· καὶ ἑπομένως φρονεῖ, ὅτι ἡ ἀκολασία τοῦ τύπου περιστέλλεται δι' αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ, κατακρινομένων τῶν παρεκτροπῶν.

Ἐπὶ τὸ τέλος εἶπεν, ὅτι ἡ διόρθωσις τῆς καταχρήσεως τοῦ τύπου δύναται ν' εὑρεθῇ εἰς τὴν ἠθικὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους. Οἱ προληπτικοὶ νόμοι, εἶναι σύμφωνος, ὅτι πρέπει ν' ἀπαγορεύωνται.

Παρετηρήθη ὑπ' ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ἐγένετο σύγχυσις τοῦ δημοσιογράφου, καὶ ἐκδότου βιβλίου. Ἐνταῦθα δὲν πρέπει νὰ γείνῃ λόγος, εἰ μὴ περὶ τῆς δημοσιεύσεως τῶν στοχασμῶν ἐν γένει, καὶ τότε δὲν εἶναι ἀνάγκη τῆς λέξεως ἀπολίτης διότι ἄλως πᾶς μὴ πολίτης Ἕλλην, πᾶς ξένος δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ ἐκδώσῃ βιβλίον. Ὁ ὅρος οὗτος μόνον εἰς τὸν δημοσιογράφον δύναται νὰ τεθῇ. Ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑπογραφῆς ἐπιφυλάττεται νὰ εἰπῇ τὴν γνώμην του ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. Τὰ δὲ προκαταληπτικὰ μέτρα εἶναι ἀντικείμενον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἐν τούτοις προσέθηκεν ἕτερος τὸ νὰ εἴπωμεν « πᾶς πολίτης » Ἕλλην » εἰς τὸ 9 ἄρθρον δὲν νομίζει ὀρθόν, καθότι δὲν πρόκειται περὶ τῶν προσόντων τοῦ ἐφημεριδογράφου ἐνταῦθα· μάλιστα διὰ νὰ ἦναί τις πολίτης πρέπει νὰ συνεπλήρωσε τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας του κ. τ. λ. ἑπομένως ἄνθρωποι κατωτέρας ἡλικίας ἐμποδίζονται νὰ ἐξασκοῦν τὴν ποιητικὴν των φαντασίαν.

« Τὸ προληπτικῶν νόμων » δὲν πρέπει νὰ τεθῇ, καθότι προληπτικὸς νόμος λέγεται πᾶσα ποινικὴ διάταξις

Πᾶς ποινικὸς νόμος ἔχει διττὴν σημασίαν 1) τὴν προκαταληπτικὴν, 2. τὴν ποινικὴν θέτοντες λοιπὸν τὴν ἀνωτέρω φράσιν ἐμποδίζομεν τοῦ ποινικοῦ νόμου τὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ τοῦ τύπου.

Ὁ προλαλήσας ἀντιπαρετήρησεν, ὅτι, ὅσα κατὰ τῆς προσθήκης τῶν προληπτικῶν νόμων ἐλέχθησαν, δὲν εἶναι ἀληθῆ· καθότι προληπτικὸς νόμος λέγεται ὁ περιορίζων τὸν ἄνθρωπον ἁπλῶς ἀπό τινα ὑποκειμενομένου σκοπόν.

Οἱ ποινικοὶ νόμοι σκοπὸν ἔχουν νὰ τιμωρήσουν τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἔβλαψε τὴν κοινωνίαν ὁπωσδήποτε, καὶ νὰ ἐμποδίζουν ἐν γένει τὰς κακὰς πράξεις.

Ὁ προληπτικὸς νόμος δὲν τιμωρεῖ, ἀλλ' ἀπαγορεύει τοῦ νὰ πραχθῇ τι· ὑπὸ τούτους δὲ κρύπτεται τρομερὰ κατάχρησις, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ προλάβωμεν, ἀκολουθοῦντες τοὺς σοφοὺς Βέλγους.

Ἐπὶ τέλους ἀνέγνω τροπολογίαν.

Ἄλλος ἀντιπαρετήρησεν, ὅτι ἂν δεχθῶμεν τὸ « προληπτικοὶ νόμοι ἀπαγορεύονται » τότε θέλομεν περιορίσει τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ πραγματευθῇ περὶ τούτου· ὅταν ὅλοι ἀποχαιρετήσωμεθα τὴν ἀκολασίαν τοῦ τύπου, διατί νὰ μὴν ἀφίσωμεν τοῦτο εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν; ποῖος εἶναι ὁ φόβος;

Ἐν τούτοις ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι ἐπειδὴ τὸ συζητούμενον ἄρθρον εἶναι σοβαρόν, φρονεῖ ἀναγκαῖον ἡ συζήτησις τούτου ν' ἀναβληθῇ εἰς ἣν ἐπιοῦσαν, καὶ νὰ προβῶσιν οἱ πληρεξούσιοι εἰς τὸ ἑπόμενον 10 ἄρθρον. Παρατεχθείσης τῆς Συνελεύσεως, ἀνεγνώσθη τὸ 10 ἄρθρο, ἔχον ὡδε·

« Ἡ δημοτικὴ καὶ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις ἐνεργοῦνται δαπάνῃ τοῦ Κράτους, συνεργούντων εἰς τοῦτο καὶ δήμων καὶ ἰδιωτῶν ».

Ὁ εἰσηγητὴς ἐξέθεσε τὸν σκοπὸν τοῦ ἄρθρου, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἐνέκρινε νὰ θεσῃ τοῦτο, καθότι εἶχεν ὑπ' ὄψιν, τί ἐπραξεν ἡ πεπτωκυῖα Κυβέρνησις ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν, ὅτε καὶ τὸν πέλεκυν τῶν οἰκονομιῶν ἔφερεν ἐπ' αὐτῆς.

Ὁ εἰσηγητὴς ἐρωτηθεὶς ἀπεφάνθη, ὅτι δὲν ἐμποδίζεται πᾶς πολίτης συμμορφούμενος μὲ τοὺς νόμους, νὰ κάμῃ σχολεῖα.

Ἐν τούτοις ἄλλος παρετήρησεν, ὅτι πρέπει νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου, εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ὁποίου δὲν ἦτον σύμφωνος· καθότι δὲν ἐννοεῖ διατὶ νὰ γίνεται ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις δαπάνῃ τοῦ δημοσίου, ἐνῷ ἀφορᾷ μόνον τὴν ὠφέλειαν τῶν ἐν τῷ δήμῳ. Ὡς πρὸς τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν εἶναι σύμφωνος, διότι αὕτη διαχέεται εἰς ὅλον τὸ Κράτος· διὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον ἔπρεπε νὰ ἦναι ἀντιστρόφως, « Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις γίνεται δαπάνῃ τῶν δήμων, συνεργούσης εἰς τοῦτο καὶ τῆς Κυβερνήσεως· ἡ δὲ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις δαπάνῃ τοῦ δημοσίου », διότι ὡς ἔχει τὸ ἄρθρον, θέλομεν δώσει ὑπονοίας εἰς τοὺς δήμους, ὅτι τὸ ταμεῖον εὐπορεῖ.

Ἄλλος παρετήρησεν, ὅτι τὸ ἄρθρον εἶναι περιττὸν καθότι ἡ συνεργεία τοῦ δημοσίου εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν δήμων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν εὐπορίαν καὶ δυσπορίαν τῶν δήμων.

Ἕτερος εἶπε, καθόσον ἀφορᾷ τὸ συζητούμενον ἄρθρον εἶναι

σύμφωνος τῷ προλαλήσαντι· καθὼς ὅλα τὰ πράγματα εἶναι ἐναποτεθειμένα εἰς ἡμᾶς, οὕτω πρέπει καὶ ἡ φροντὶς τῆς ἐκπαιδεύσεως· πᾶς δήμος ὀφείλει ἐξ ἰδίων νὰ φροντίζῃ περὶ τούτου, ἐὰν δὲ δὲν ἐπαρκῇ μόνος, τότε ἡ Κυβέρνησις νὰ συνδράμῃ αὐτόν.

Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπερ εἶναι τὸ ἀγλάϊσμα τῶν καταστημάτων ἐπρότεινε νὰ κηρυθῇ ἠθικὸν ὄν, προσθεὶς, ὅτι ἔχει νὰ δώσῃ ἐπὶ τούτῳ πρότασιν εἰς τὴν Προεδρίαν, ἵνα συζητηθῇ εἰς τὴν αὔριον.

Ἀναβληθείσης καὶ ταύτης τῆς συζητήσεως εἰς τὴν αὔριον, ἀνεγνώσθησαν προτάσεις.

1) Πληρεξουσίου Ἁγίου 2) πληρεξουσίου Πατρῶν· 3) πληρεξουσίου Βονίτζης· 4) πληρεξουσίου Λακεδαίμονος

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ. ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΗ'.

Τῆς 22 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν δευτέραν Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν σάββατον, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων, εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι ἐννέα καὶ ἀπόντων δεκατριῶν.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν ἀπὸ τὸν Πρόεδρον, τοὺς Ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς.

Ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως τῶν ἄρθρων 9 καὶ 10 τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, καὶ μετὰ ταῦτα ἡ συζήτησις τῶν ἑπομένων ἄρθρων. Ἐπὶ τοῦ 9 ἄρθρου τοῦ σχεδίου ἐλήφθησαν χθὲς παρά τινων πληρεξουσίων δύο τροπολογίαι, αἵτινες τυπωθεῖσαι διενεμήθησαν εἰς τοὺς πληρεξουσίους. Ἔχουσι δὲ οὕτω·

« Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος, καὶ ἕκαστος ἐν τῇ Ἑλλάδι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δημοσιεύῃ δι' αὐτοῦ τοὺς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Λογοκρισία δὲν ἐπιτρέπεται. »

« Ὁ νόμος δὲν δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ποτὲ ἀπὸ τοὺς ὑπευθύνους συντάκτας, ἐκδότας, ἢ τυπογράφους ἐφημερίδων χρηματικὴν προκαταβολὴν λόγῳ ἐγγυήσεως »

ἡ δευτέρα. « Πᾶς τις δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς τε, καὶ ἐγγράφως τοὺς στοχασμούς του ἐπὶ παντὸς ἀντικειμένου, ὑποκείμενος εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους »

« Ἡ διὰ τύπου, καὶ παντὸς ἄλλου τρόπου δημοσίευσις τῶν στοχασμῶν εἶναι ἐλευθέρα. Λογοκρισία καὶ πᾶς προληπτικὸς νόμος ἀπαγορεύεται. »

« Οἱ ἐκδόται ἐφημερίδων θέλουν εἶσθαι πολῖται Ἕλληνες. »

Πρὸ τούτων δὲ προκεῖται ἡ παρά τινος τῶν πληρεξουσίων δοθεῖσα χθὲς πρότασις τοῦ νὰ προστεθῇ μετὰ τὸ 7 ἄρθ. νέον ἄρθρον, ὅτι ὁ νόμος δὲν ἔχει ὀπισθενεργὸν δύναμιν. »

Παρετηρήθη ὑπό τινων, ὅτι ἡ πρότασις αὕτη εἶναι νομικὴ ἀρχή, εἶναι ἀξίωμα γενικόν, καὶ ἀναμφισβήτητον· ἑπομένως εἶναι περιττὸν νὰ τεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τούτων τὴν παρατήρησιν, καὶ ὁ εἰσαγαγὼν τὴν πρότασιν ταύτην πληρεξούσιος ἀνεκάλεσεν αὐτὴν, πεισθεὶς, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει περὶ αὐτῆς ἀμφισβήτησις.

Ἀρξαμένης ἔπειτα τῆς συζητήσεως τοῦ ἄρθρ. 9 τοῦ σχεδίου, ὁ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν παρουσιάσας τὴν περὶ ἀπαγορεύσεως τῶν προληπτικῶν νόμων πρότασιν πληρεξούσιος ἀνεκάλεσεν αὐτὴν, παραδεχόμενος τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου. Ὁ ἰσχυρώτερος προληπτικὸς κατὰ τοῦ τύπου νόμος εἶναι, εἶπεν, ἡ ἀπαίτησις τῆς χρηματικῆς προκαταβολῆς, λόγῳ ἐγγυήσεως, ἀφοῦ δὲ διὰ τοῦ ἐδαφ. β' τοῦ ἄρθρου ἀπαγορεύεται ἡ ἀπαίτησις τῆς χρηματικῆς προκαταβολῆς, ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις παντὸς ἄλλου προληπτικοῦ νόμου ἐμπεριέχεται εἰς τὴν πλατυτέραν ταύτην ἀπαγόρευσιν, καὶ τοιουτοτρόπως εὑρίσκει ἀρκετὴν ἐγγύησιν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ

λοιπὰ, ἐμεινε, εἶπεν, εἰς τὴν δοθεῖσαν τροπολογίαν. Εἰς τὸν § α αὐτῆς τίθεται ἡ γενικὴ ἀρχὴ τῆς ἐλευθέρας δημοσιεύσεως τῶν στοχασμῶν, ὅπου περιέχεται συγχρόνως καὶ ἡ κύλασις τῶν ἐξ αὐτῆς προκυπτόντων ἐγκλημάτων διὰ τοῦ «ὑποκειμένους εἰς τοὺς νόμους τοῦ κράτους» εἰς δὲ τὸν § β'. γίνεται λόγος εἰδικώτερον περὶ τῶν μέσων τῆς δημοσιεύσεως.

Ὁ εἰσηγητὴς ἐπρότεινε μετὰ τοῦτον, ὅτι ὅταν εἰς τὸν § α'. τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου τὸ «πᾶς Ἕλλην» τροποποιηθῇ εἰς τὸ «ἕκαστος» καὶ προστεθῇ εἰς τὸ «δι' αὐτοῦ, καὶ παντὸς ἄλλου μέσου» τότε ἑνουμένων τῶν δύο παραγράφων εἰς ἕνα, καὶ προστιθεμένου ὡς § β' τοῦ «ὁ ἐκδότης ἐφημερίδος πρέπει νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην» τὸ ἄρθρον τοῦτο θέλει περιέχει ὅλας τὰς ἐγγυήσεις διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς δημοσιεύσεως τῶν στοχασμῶν διὰ τοῦ τύπου καὶ παντὸς ἄλλου μέσου. Διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως μάλιστα τῆς χρηματικῆς προκαταβολῆς ἀσφαλίζεται κατὰ πάντα ἡ δημοσιογραφία. Συγχρόνως δὲ ἀσφαλίζομεν καὶ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα, ἀπαιτοῦντες ἀπὸ τὸν ἐκδότην ἐφημερίδος τὴν ἰδιότητα τοῦ πολίτου Ἕλληνος.

Εἰς τὴν τροπολογίαν ταύτην τοῦ εἰσηγητοῦ ἐγένοντο αἱ ἑξῆς παρατηρήσεις. Ἐὰν διὰ τοῦ Συντάγματος, παρετήρησεν εἷς τῶν πληρεξουσίων, ἀποκλείσωμεν τῆς δημοσιογραφίας τοὺς μὴ πολίτας Ἕλληνας, τὸ ἔθνος θέλει στερηθῇ τὰ φῶτα καὶ τὴν παιδείαν ἑνὸς ἄλλου, τὸν ὁποῖον τοὐλάχιστον δύναται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ ὑποβάλλῃ εἰς ἐγγύησίν τινα.

Τὴν προσθήκην τοῦ «διὰ παντὸς ἄλλου μέσου» ἀποκρούων ἕτερος, δὲν ἐννοῶ εἶπεν, τὴν ὠφέλειαν εἰς τὸ ἔθνος ἀπὸ τὰς εἰκονικὰς παραστάσεις, καὶ τοὺς λιβέλλους, ἐξ ἐναντίας μάλιστα θέλομεν δώσει ἕνα ἰσχυρὸν μέσον προσβολῆς, χωρὶς τινὰ ὠφέλειαν.

Οὐδεὶς φόβος ἐκ τούτου ἀντιπαρετήρησεν ἄλλος, ὁ ἄξιος μομφῆς διὰ τὰς πράξεις του, ἂς τιμωρῆται καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου ὁ δὲ πράττων τὸ καλὸν δὲν ἔχει τίποτε νὰ φοβῆται. Διὰ τοῦτο νομίζει καλὸν ν' ἀφεθῇ ἐλευθέρα ἡ διὰ παντὸς μέσου δημοσίευσις τῶν στοχασμῶν, ὅπως τοῦτο γίνεται καὶ εἰς ἄλλα Συνταγματικὰ κράτη.

Τὸν §. β'. τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου θεωρῶν ἄλλος ὡς περιττὸν, ἐπρότεινε τὴν ἀφαίρεσίν του. Εἶμαι, εἶπεν, ὁ ἔνθερμος ὑπερασπιστὴς τοῦ τύπου, τῆς μεγίστης αὐτῆς τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἔθνους καὶ τὰ αἰσθήματά μου ὑπὲρ αὐτῆς ἔδειξα καὶ ἄλλοτε, ὡς πρόεδρος τοῦ ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου, προτείνας μεταξὺ τῶν ἄλλων ἵνα ὑπαχθῶσι τὰ τοῦ τύπου πλημμελήματα εἰς τὰ ὁρκωτὰ δικαστήρια. Δὲν βλέπω τὴν προερχομένην ἐκ τοῦ §. β'.

ἐγγύησιν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου ὅταν ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἔχῃ ἀπεριόριστον τὸ μέσον τῆς κτηματικῆς ἐγγυήσεως. Πρὸς τί νὰ δυσπιστῶμεν τόσον εἰς τὴν Βουλὴν, καὶ νὰ δέσωμεν τὴν νομοθετικήν της ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου; Ἐὰν ὑποθέσωμεν Βουλὴν καταπολεμοῦσαν τὸν τύπον, δὲν ἐννοῶ ποίαν ἀσφάλειαν λαμβάνει ἡ δημοσιογραφία διὰ μόνης τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς χρηματικῆς προκαταβολῆς.

Ἕτερος πληρεξούσιος σύμφωνος μὲ τὴν γνωμοδότησιν ταύτην τοῦ νὰ ἐκλείψῃ ὁλοτελῶς ὁ § β'. τοῦ ἄρθρου, ἐπρόσθεσεν, ὅτι ὅσον συναπτικώτερον καὶ γενικώτερον εἶναι τὸ ἄρθρον, καὶ περιωρισμένον εἰς ἀμεταστρέπτους ἀρχὰς, τὰς ὁποίας ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ ὑπεκφύγῃ, τόσον καλήτερον θὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας.

Μεταβάλλει, εἶπε, τὴν μίαν ἐκ τῶν δύο προκειμένων ἀπὸ χθὲς τροπολογιῶν οὕτω·

«Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος, καὶ ἡ λογοκρισία ἀπαγορεύεται. Πᾶς τις δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς τε καὶ ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, ὑποκείμενος εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.»

«Οἱ ἐκδόται ἐφημερίδων θέλουν εἶσθαι πολῖται Ἕλληνες.» ἐπομένως παραιτεῖ τὸν περὶ χρηματικῆς προκαταβολῆς § τοῦ ἀρθ. τοῦ σχεδίου, ὡς μέτρον ἀνήκον εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν βουλῶν. Διατί, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν ἐπικρατοῦσαν σήμερον ἀχρηματίαν, νὰ θέσωμεν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος ὅρον, ὅστις θέλει εἶσθαι ἀμεταβλήτος; ἐνῷ τὰ ἔθνη δὲν εἶναι στάσιμα, καὶ ὅ,τι σήμερον εἶναι δύσκολον, αὔριον καταντᾷ εὔκολον. Ἐὰν ἦναι δύσκολος ἡ ἀπαίτησις τῆς χρηματικῆς προκαταβολῆς, δύναται, εἶπεν, τοῦτο νὰ γίνῃ διὰ κτηματικῆς ἐγγυήσεως. Ἀλλὰ ποίᾳ ἐξασφάλισις τῶν ἀποζημιώσεων διὰ τοῦ μέσου τούτου; διὰ τοῦ β' §, νομίζω, ὅτι δέχεται ἡ νομοθετικὴ πρόνοια τῶν βουλῶν.

Τὴν περὶ ἐξαλείψεως τοῦ § β' τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ σχεδίου πρότασιν ἀποκρούοντες πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς χρηματικῆς προκαταβολῆς ἀγορεύοντες, ἐξέθεσαν τὰ ἑξῆς. Ἐμπιστευόμεθα, εἶπεν εἷς ἐξ αὐτῶν, τὴν Βουλὴν, καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ποσῶς περὶ τῶν πατριωτικῶν της αἰσθημάτων· ἀλλ' ἡ ἀπαγορευτικὴ διάταξις τοῦ § β' τοῦ ἄρθρου 9 εἶναι ἡ ἐγγύησις τῆς ἐλευθεροτυπίας εἰς τὴν Ἑλλάδα μάλιστα, εἶναι ἡ ἀπαγόρευσις προληπτικοῦ νόμου, ὅστις δύναται νὰ τὴν καταστρέψῃ. Ἡ διάταξις αὕτη, ὡς ἐγὼ ὑφένω τὴν μεγίστην τῶν ἐλευθεριῶν, ἀνείκει νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, χωρὶς νὰ προτίθεται οὐδὲν πρόσκομμα εἰς τὴν νομοθετικὴν πρόνοιαν τῶν βουλῶν. Τοιοῦτον ἐγεινε καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ μολαταῦτα

αἱ βουλαὶ συνέταξαν περὶ τύπου Νόμον, καθ' οὗ ὅλοι πικρῶς παραπονοῦνται. Δεικνύοντες ἡμεῖς διὰ τῆς ἀπαγορευτικῆς ταύτης διατάξεως τὴν ἀπαρέσκειάν μας διὰ τὴν χρηματικὴν ἐγγύησιν, προαποφασίζομεν ἀπὸ τοῦδε, καὶ ὑποχρεόνομεν τὰς βουλὰς, ἐὰν αὗται ἀπαιτήσωσι χρηματικὴν ἐγγύησιν, νὰ θέσωσιν αὐτὴν μετρίαν, καὶ ἀνάλογον τῆς καταστάσεως τοῦ ἔθνους· ἐπομένως ἀποκρούεται τοιουτοτρόπως ἡ ἰδέα, τὴν ὁποίαν εἶπον, ὅτι αἱ βουλαὶ δύνανται διὰ μεγάλης κτηματικῆς ἐγγυήσεως νὰ περιορίσωσι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου. Τοιαύτην διάταξιν εὑρίσκομεν καὶ εἰς τὸ Βελγικὸν Σύνταγμα, μολονότι ὑπάρχει μεγίστη διαφορὰ εἰς τὰς καταστάσεις ἐν γένει. Ὁ περιορισμὸς καὶ ἡ κόλασις τοῦ τύπου εὑρίσκεται εἰς αὐτὴν τὴν ἄκρατον ἐλευθερίαν αὐτοῦ.

Τοῦ τύπου τὰ ἔργα, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, ἅμα ἀναφανῶσιν εἰς τὸ κοινὸν, ὁμοιάζουν τὸν πολίτην, ἐκφράζόμενον τοὺς στοχασμούς του· ἐπομένως ὅπως παραδεχόμεθα, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἐκφράζηται τοὺς στοχασμούς του, χωρὶς νὰ ἀπαιτήσωμεν οὐδεμίαν ἐγγύησιν, ἀλλ' ὑποβάλλομεν μόνον αὐτὸν εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, οὕτω πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν καὶ διὰ τὸν τύπον. Πᾶς ἄλλος περιορισμὸς μᾶς φέρει εἰς ἀντίφασιν. Ὅπως δὲν ἀπαιτοῦμεν ἐγγύησιν ἀπό τινα, ὅτι δὲν θὰ φονεύσῃ, δὲν θὰ κλέψῃ κτλ. οὕτω καὶ ἀπὸ τὸν δημοσιογράφον. Κρίνοντες ἐλευθέραν τὴν χρηματικὴν προκαταβολὴν, θέλομεν θέσει ἕνεκα τῆς γενικῆς ἀχρηματίας τὸν μεγαλήτερον περιορισμόν. Γνωμοδοτεῖ λοιπὸν νὰ ἀρεθῇ ὁ τύπος ἐλεύθερος, καὶ ν' ἀπαγορεύσωμεν ὄχι μόνον τὴν χρηματικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν κτηματικὴν προκαταβολήν.

Ἕτερος δὲ τῶν εἰσηγητῶν, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ξενοκρατίας, τὴν ὁποίαν καταχώμασεν ὅτι κατεπολέμησα διὰ τοῦ τύπου, ἂς ἐνθυμηθῶμεν τὰ αὐτοῦ ἀποτελέσματα. Ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πνεύματος φερόμενα τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ἐσυμφώνησαν εἰς τὴν καθιέρωσιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου, θεωρήσαντα ὡς τὴν κυριωτέραν ἀσφάλειαν αὐτῆς τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς χρηματικῆς προκαταβολῆς. Διότι δι' αὐτῆς, ἕνεκα τῆς παντελοῦς ἀχρηματίας, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ δεσμεύσωμεν τὸν τύπον. Εἶπον ν' ἀφήσωμεν τοῦτο εἰς τὰς βουλὰς, ἀλλ' αἱ βάσεις τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἔθνους, καὶ μάλιστα τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου τίθενται ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, καὶ δὲν ἀνατίθενται εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Ἔχομεν πρόχειρον παράδειγμα τὴν Βουλὴν τῆς Γαλλίας, ἥτις κατὰ τὸ 1810 κατέρησε νόμον τὴν διαταγὴν τῆς ἡμέρας, ἐκδοθεῖσαν ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ κατέστρεψε τὸν τυπον. Εἶπον,

ὅτι ἡ χρηματικὴ προκαταβολὴ εἶναι ἡ ἐγγύησις διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν προστίμων καὶ τῶν ἀποζημιώσεων, ἀλλὰ τίς ζητεῖ ἐγγύησιν ἀποζημιώσεων ἀπὸ τὸν φρονῦντα μάχαιραν; Ἄλλην ἐγγύησιν δὲν δυνάμεθα ν' ἀπαιτήσωμεν ἀπὸ τὸν δημοσιογράφον, εἰμὴ τὴν ἰδιότητα τοῦ πολίτου Ἕλληνος, καὶ αὕτη εἶναι ἀρκετὴ νὰ μᾶς ἐξασφαλίσῃ, ὅταν μάλιστα εἰς ταύτην προσθέσωμεν, νὰ ἔχῃ καὶ κτήματά τινα. Τοιαύτην ἐλευθεροτυπίαν δώσατέ με, καὶ καταστρέφω τὴν ἰσχυροτέραν τυραννίαν.

Ποῖος ἄλλος μᾶς ἔφερεν ἐδῶ, ἐπρόσθεσεν ἄλλος πληρεξούσιος, νὰ θέσωμεν τὰς θεμελιωδεις βάσεις τῆς Συνταγματικῆς Κυβερνήσεως, εἰμὴ ὁ τύπος; καὶ μολαταῦτα ἄλλην ἀμοιβὴν δὲν ἀπαιτεῖ, εἰμὴ νὰ τὸν ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ τὸ βάρος τῆς χρηματικῆς προκαταβολῆς, τὸ ὁποῖον τὸν πιέζει. Δὲν πρέπει νὰ φανῶμεν ἀχάριστοι.

Εἰς ταῦτα ἀντιπαρετήρησεν ὁ πρὸ τούτων ἀγορεύσας κατὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς χρηματικῆς προκαταβολῆς ἐντὸς τοῦ Συντάγματος τὰ ἑξῆς. Εἶμαι φίλος τοῦ τύπου, εἶπεν, καὶ πρῶτος ἐγὼ ἔφερα τὴν πρότασιν εἰς τὴν Συνέλευσιν περὶ τῆς παραδοχῆς τῶν δημοσιογράφων, ὡς πληρεξουσίων, πλὴν εἶμαι φίλος εἰλικρινὴς. Ὑπερασπίσθησαν τὸν § Β. ὡσὰν νὰ ἐπρόκειτο καταστροφὴ τοῦ τύπου· ἀλλ' εἰς οὐδενὸς πληρεξουσίου τὴν καρδίαν, οὔτε ἐχώρησεν οὔτε θὰ χωρήσῃ τοιοῦτον αἴσθημα. Δὲν πρόκειται νὰ ἐπιβάλωμεν σήμερον μεγίστην χρηματικὴν προκαταβολὴν, ἀλλ' ὁ λόγος ἦτον νὰ μὴ λύσῃ ἡ Συνέλευσις τὸ ζήτημα τοῦτο, νὰ σιωπήσῃ, καὶ νὰ τὸ ἀφήσῃ εἰς τὴν βουλευτικὴν πρόνοιαν τῶν Βουλῶν. Ὅσον αἰσθόμεθα τὴν ἐλευθεροτυπίαν, τόσον περισσότερον, ἐνθυμούμενοι τὸ παρελθὸν, καὶ ἀναλογιζόμενοι τὸ μέλλον, πρέπει μὲ ψυχρὸν αἷμα νὰ σκεφθῶμεν.

Ἡ ἐλευθεροτυπία εἶναι πολύτιμος, ἀλλ' ἔχει καὶ τὰς καταχρήσεις της· ἐγγύησιν δὲν ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, μήπως κλέψῃ, ἢ φονεύσῃ, διότι οὐδεὶς μετέρχεται ὡς ἐπάγγελμα διαρκὲς τὸ φονεύειν, ἢ κλέπτειν. Πρέπει νὰ προφυλάξωμεν τὴν ἐλευθεροτυπίαν, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου πρέπει νὰ προφυλάξωμεν τὴν κοινωνίαν, καὶ νὰ μὴ δεσμεύσωμεν τὴν Βουλὴν εἰς τον κανονισμὸν, τὸν ὁποῖον κατὰ τὰς περιστάσεις δύναται νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐλευθεροτυπίας.

Κατοικῶ, εἶπεν ἄλλος πληρεξούσιος, ἀντικρύων τὸν προλαλήσαντα, εἰς τὸ ἀπώτερον μέρος τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν ἐκείνων διὰ τοῦ τύπου ἐλάμβανον τὴν ἀληθῆ ἰδέαν τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦ τύπου, ὅστις ἀπεδέχετο μ' ἐνθουσιασμὸν, ἐμορφώνετο ἡ κοινὴ γνώμη, καὶ

προκτοιμάσθη ἡ μεταβολή. Ἠδύναντό τις νὰ ἴδῃ πολλὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος τὴν δημοσιογραφίαν, ἐὰν δὲν ἦταν ἡ χρηματικὴ προκαταβολή. Αὕτη εἰς τὴν Ἑλλάδα περιστέλλει τωόντι, καὶ καταστρέφει τὸν τύπον.

Ἐνταῦθα ὁ περὶ ἀφαιρέσεως τοῦ § δ'. τοῦ ἄρθρ. 9 τοῦ σχεδίου εἰσαγωγῶν τὴν πρότασιν πληρεξουσίους ἀνεκάλεσεν αὐτὴν, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ γεννηθῶσιν ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ ὀρονήματος αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐλευθεροτυπίαν, ἐνῷ ἡ πρότασις αὐτοῦ δὲν εἶχεν ἄλλον σκοπὸν, εἰμὴ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου.

Ἀναλληθείσης τῆς προτάσεως ταύτης ἔπαυσεν ἡ συζήτησις.

Ἐρωτηθεῖσα δὲ ἡ Συνέλευσις, παριδίχθη παμψηφεὶ τὸ προκείμενον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, τροποποιημένον οὕτω.

Ἄρθρ. 9

« Πᾶς τις δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς τε, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

« Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος, καὶ λογοκρισία δὲν ἐπιτρέπεται.

« Οἱ ὑπεύθυνοι συντάκται, ἐκδόται, καὶ τυπογράφοι ἐφημερίδων δὲν ὑποχρεοῦνται εἰς οὐδεμίαν χρηματικὴν προκαταβολὴν λόγῳ ἐγγυήσεως.

« Οἱ ἐκδόται ἐφημερίδων θέλουν εἶσθαι πολῖται Ἕλληνες ».

Ἐντεῦθεν μετέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν γθὲς ἀρξαμένην, καὶ ἀναβληθεῖσαν εἰς τὴν σήμερον συζήτησιν τοῦ 10 ἄρθρου τοῦ σχεδίου.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων, πρῶτος ἔχων τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι δὲν συμφωνεῖ τοῖς λέγουσιν, ἵνα ἀνατεθῇ ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἰς τοὺς δήμους, διότι ἡ ἐκπαίδευσις εἶνα μέγα ἔργον, καὶ κατὰ τοιοῦτον, πρέπει νὰ ἀπόκηται εἰς τὴν πολιτείαν. Οἱ δῆμοι στεροῦνται τῶν πρὸς τὴν διδασκαλίαν ἐπιτηδείων, καὶ ἐὰν ἔχωσιν ὀλίγους πόρους, οὗτοι ἐξαντλοῦνται ἐκ τῶν μισθῶν τῶν ἐπιτηρούντων τὰ τοῦ δήμου. Ἡ Κυβέρνησις μόνη δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, εἴτε ἐπιβάλλουσα μεγαλήτερα τέλη εἰσαγωγῆς εἰς τὰ εἴδη τῆς πολυτελείας, ἐὰν οἱ πόροι της δὲν ἀρκοῦσιν, εἴτε ἐλαττώνουσα τὴν τοῦ ἱματισμοῦ πολυτέλειαν τῶν στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων, καὶ ἄλλων Πᾶς δῆμος πρέπει νὰ ἔχῃ ἕνα δημοδιδάσκαλον, διότι ὁ μαθητεύων ὁπουδήποτε δὲν εἶναι πολίτης ἐκείνου μόνον τοῦ μέρους, ἀλλ' ὅλου τοῦ Κράτους, διότι δύναται ἐκ δήμου τινὸς νὰ ἐξέλθῃ ἴσως Πλάτων, Σωκράτης, Ἀριστοτέλης. Ἐπειδὴ δὲ διάφοροι κοινότητες ἔχουσι καὶ

διάφορον πλῆθος κατοίκων, δύναται ἡ Κυβέρνησις ἀναλόγως νὰ κανονίσῃ τὰ τῆς διδασκαλίας μέσα εἰς ἑκάστην τούτων.

(Ἀντιγνω τροπολογίαν)

Ἄλλος δ' ἐπρόσθεσεν, ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις λαμβάνει τοὺς φόρους ἀπὸ τὰς κοινότητας, πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ τὸ βάρος τῆς δημοτικῆς παιδείας.

Ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι καθόσον ἡ παιδεία εἶναι ἐλευθέρα καὶ ἀπεριόριστος, κατὰ τοσοῦτον εἶναι καὶ τελεσφόρος. Ἀνατιθεμένης τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν Κυβέρνησιν, δὲν θέλει ὑπάρξει ἡ ἐντελὴς ἐκείνη προσοχὴ, ἥτις εἶναι εἰς τὰς δημοτικὰς ἀρχὰς, ἐχούσας εἰς αὐτὴν ἄμεσον ἐπιμέλειαν, καὶ φροντίδα. Ἂς ἐνθυμηθῶμεν πόσα πρὸ ὀλίγου σχολεῖα ἐξέλιπον διὰ τὰ ληφθέντα οἰκονομικὰ μέτρα. Διδοντες εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ὑποχρέωσιν τῆς δαπάνης καὶ τοῦ βάρους τῶν σχολείων, παρέχομεν αὐτῇ συγχρόνως καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπιβάλλῃ φόρον ἐπὶ τούτῳ, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν διεύθυνσιν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου ἀφαιρεῖται ἡ φροντὶς τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐκ τῶν δήμων, καὶ ἀνατίθεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχει καλῶς· ὅσα ὁ προλαλήσας ἀνέφερεν εἶσὶν εἰκασίαι τῆς κατὰ θεωρίαν πολιτείας τοῦ Πλάτωνος, αἵτινες ὅμως εἰς καμμίαν κοινωνίαν δὲν ἐφαρμόσθησαν. Ἂν καὶ ἦναι φιλάνθρωπον τὸ νὰ ταυτίζηται τὸ ἄτομον μὲ τὸ κράτος, ὥστε κατ' ἀμοιβαῖον λόγον ἡ ὠφέλεια καὶ ζημία τοῦ ἑνὸς, καὶ λογίζηται ὠφελεια καὶ ζημία τοῦ ἄλλου δὲν εἶναι ὅμως πολιτικόν. Οἱ δῆμοι εἰσὶν ἄτομα, ἔχοντα ὑποχρεώσεις πρός τε τὸ Κράτος καὶ πρὸς ἑαυτούς, διότι ἔχουσι χρείαν ν' ἀναπτυχθῶσιν. Ἴσως δῆμός τις εἶναι πλουσιώτερος ἢ φιλοπονώτερος, οὗτος λοιπὸν δὲν πρέπει ν' ἀναδεχθῇ ἰδίας χρείας ἔχων, τὰ βάρη ἄλλου δήμου ἐνδεοῦς καὶ μὴ φιλοπόνου. Δὲν πρόκειται περὶ χωρίων, ἀλλὰ περὶ δήμων, ἐχόντων ἱκανὸν πληθυσμόν· ἐὰν δὲ δῆμος εἰς ἓξ χιλιάδας ψυχὰς συμποσούμενος, δὲν δύναται νὰ διατηρήσῃ δημοτικὸν σχολεῖον, τοῦτο εἶναι σημεῖον, ὅτι ὁ δῆμος πάσχει πάθος ὀκνηρίας ἢ ἀδιαφορίας. Ἡ τῶν δήμων ἀτομικότης πρέπει νὰ διατηρηθῇ ἀκεραία, διότι ἄλλως συμβαίνουσιν, ὅσα ἄτοπα συνέβησαν μέχρι τοῦδε. Σήμερον εἰς ἄλλα μὲν μέρη εἶναι σχολεῖα, εἰς ἄλλα δὲ δὲν εἶναι, καὶ ὅσα ὑπάρχουσιν εἶναι εἰς ἐθελίαν κατάστασιν, διότι ἐπιβλέπονται ὑπὸ διαφόρων ὀφθαλμῶν. Ἂν ἀναθέσωμεν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ταχέως θέλομεν μετανοήσει. Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις πρέπει νὰ ἐπιβλέπηται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δήμου, ὄχι δὲ ὑπὸ δημοσίου ὑπαλ-

λήλων καὶ ἂν σήμερον δὲν ἔχωσιν οἱ δῆμοι τὰ πρὸς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ἀπαιτούμενα, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι θέλουσι τὰ ἀποκτήσει μετ' ὀλίγον, εἴτε ἐκ προικοδοτήσεων, εἴτε ἄλλως πως.

Ὅσον διὰ τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν, αὕτη πρέπει ν' ἀνατεθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν συντρεχόντων εἰς τοῦτο ὅλων τῶν μερῶν τοῦ Κράτους· ἑπομένως ἐπρότεινε νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ ἄρθρον 10 ὁλοτελῶς, τὸ δὲ τῆς δημοσίας παιδεύσεως νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν.

Ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς παρετήρησεν, ὅτι πρέπει καὶ τῶν ὡφελημάτων νὰ μετέχωσιν οἱ δῆμοι, ὡς μετέχωσι τῶν βαρῶν. Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁρμωμένη ἡ ἐπιτροπὴ, ἔθεσε τὸ ἄρθρ. 10, μὴ κωλύουσα οὐδόλως διὰ τούτου τοὺς δήμους τοῦ νὰ συσταίνωσι, καὶ νὰ συντηρῶσι σχολεῖα.

Ἄλλοι δὲ εἶπον, ἡ πρότασις τοῦ νὰ ἐκλείψῃ ὁλοτελῶς τὸ 10 ἄρθρον δὲν χρήζει ἀποδείξεως, διότι ἐν τῷ Συντάγματι πρέπει νὰ τεθῶσιν αἱ βάσεις τῆς παιδείας. Ἡ παιδεία εἶναι διττὴ, ἀνωτάτη, καὶ δημοτική· ἡ μὲν πρώτη πρέπει νὰ ἦναι βεβαίως ἀνατεθειμένη εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἔχουσα πρὸς τοῦτο καὶ αὐτὰ τὰ μοναστηριακὰ κτήματα· ἡ δὲ δευτέρα δὲν εἶναι δυνατὸν, ὡς ἔχουσιν ἤδη τὰ πράγματα, ν' ἀνατεθῇ εἰς τοὺς δήμους· διότι πᾶς δῆμος εἶχεν ἰδίαν τινὰ περιουσίαν, ἡ δὲ Κυβέρνησις, ἐνῷ ὑπεσχέθη διὰ νόμου, ἐκδοθέντος κατὰ τὸ 1833 νὰ προικοδοτήσῃ τοὺς δήμους, οὐ μόνον δὲν ἐξεπραξε τοῦτο ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδιαιτέρας περιουσίας δήμων τινῶν μετεβίβασεν εἰς ἄλλους· ἑπομένως εἶναι βέβαιον, ὅτι δὲν δύναται νὰ διατηρήσωσι σχολεῖα οἱ δῆμοι, πρὶν ἢ προικοδοτηθῶσι. Καθ' ἡμᾶς μάλιστα εἶναι δύσκολον νὰ συντρέχωσι τὰ χωρία εἰς τὴν διατήρησιν τῶν δημοτικῶν σχολείων, διότι τὰ πλεῖστα αὐτῶν ἀπέχουσι κατὰ μακρὰ διαστήματα τῶν τόπων, ὅπου εἰσὶ τὰ σχολεῖα. Ἐπιτέλους ἐπαρουσίασαν τροπολογίαν.

Ἕτεροι δὲ παρετήρησαν, ὅτι, ὡς εἶναι συντεταγμένον τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἅμα τις ἀναγνώσῃ αὐτὸ καταντᾷ εἰς ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ τι θέλει γείνῃ, ὅταν τὸ ἓν τῶν συντρεχόντων μερῶν εἰς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν δὲν χορηγήσῃ τὴν οἰκείαν συνδρομήν. Τὸ νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἡ φροντὶς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως δὲν εἶναι φρόνιμον.

Καὶ εἰς τὴν Ἰαλλίαν ἄλλοτε ἐπεφήμισαν, ὅτε ἡ φροντὶς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀνετέθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ ταχέως μετενόησαν, διότι εἶδον ὅτι ὁ λαὸς ἔμενεν εἰς ἀμάθειαν, ὀλιγωρούσης τῆς Κυβερνήσεως τὴν δημοτικὴν μάθησιν, καὶ τὰ

φῶτα περιορίζοντο εἰς ὀλίγους, ὅσοι εἶχον τοὺς τρόπους τῆς σπουδῆς. Τότε δὲ ἀπεφασίσθη, οἱ δῆμοι νὰ ἐξοδεύωσι διὰ τὴν παιδείαν των, νὰ συντρέχῃ δὲ αὐτοὺς ἡ Κυβέρνησις, καθόσον δὲν ἐπαρκοῦσιν. Εἶναι σύμφωνοι, εἶπον, ἡ ἀνωτέρω ἐκπαίδευσις νὰ γίνεται δαπάνῃ τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' ἡ δημοτικὴ πρέπει νὰ γίνεται δαπάνῃ τῶν δήμων, νὰ συντρέχῃ δὲ καὶ ἡ Κυβέρνησις εἰς αὐτὴν, καθόσον οἱ τοῦ δήμου πόροι δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τοῦτο.

Ἐπαρουσίασεν ἐπὶ τέλους τροπολογίαν.

Ἕτερος δὲ εἶπεν, ὅτι καθόσον ἀφορᾷ τὴν δημοτικὴν παίδευσιν, φρονεῖ, ὅτι αὕτη πρέπει ν' ἀνατεθῇ εἰς τοὺς δήμους. οἵτινες πλέον παντὸς ἄλλου θέλουσι φροντίζει περὶ τῆς σπουδῆς τῶν παίδων των. Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ἀνωτέρω ἐκπαίδευσιν, αὐτὴ πρέπει νὰ γίνεται δαπάνῃ τοῦ δημοσίου. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ ἀνώτατον τοῦ Πανεπιστημίου παιδευτήριον, περὶ τοῦ ὁποίου κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἐλάλησεν, ἐπιφυλάττεται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, νὰ κάμῃ τὰς προσηκούσας παρατηρήσεις, καὶ προτάσεις.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου, καὶ τῆς πρώτης τροπολογίας συγχωνευθείσης εἰς τὴν τρίτην, ἐγένοντο δύο ὑπὸ τὸ ὄνομα πρώτη καὶ δευτέρα, αἱ ἑξῆς:

Α « Ἡ ἀνωτέρω ἐκπαίδευσις ἐνεργεῖται δαπάνῃ τοῦ Κράτους, εἰς δὲ τὴν δημοτικὴν συντρέχει καὶ τὸ Κράτος κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀνάγκης τῶν δήμων. »

« Ἕκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συσταίνῃ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, συμμορφούμενος μὲ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. »

Β' « Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις θέλει ἐνεργεῖται δαπάνῃ τοῦ δημοσίου, ἕως ὅτου προικοδοτηθῶσιν οἱ δῆμοι κατὰ τὸν νόμον, ἡ παραχωρηθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ δημοτικὴ περιουσία. »

« Ἡ δὲ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις ἐνεργεῖται δαπάνῃ τῆς Κυβερνήσεως. »

« Ἡ εἰς τὰ χωρία διδασκαλία συγχωρεῖται νὰ ἐνεργῆται ὑπὸ τῶν ἱερέων ἑκάστου χωρίου. »

« Ἕκαστος πολίτης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συσταίνῃ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα συμμορφούμενος μὲ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. »

Τεθέντος δὲ τοῦ ζητήματος, ὁ θέλων τὴν πρώτην νὰ εἰπῇ πρώτην, ὁ δὲ τὴν δευτέραν, δευτέραν, ἐλύθη καταφατικῶς διὰ τὴν πρώτην, καὶ ἀποφατικῶς διὰ τὴν δευτέραν διὰ ψήφων 102 πρὸς 45.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἀ. τροπολογίαν ὡς ἄρθρον 10 τοῦ Συντάγματος ἔχον οὕτω:

Ἄρθρ. 10.

« Ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις ἐνεργεῖται δαπάνῃ τοῦ Κράτους· εἰς δὲ τὴν δημοτικὴν συντρέχει καὶ τὸ Κράτος, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀνάγκης τῶν δήμων. »

« Ἕκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συστήνῃ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, συμμορφούμενος μὲ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. »

Ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς λέξεως « ἕκαστος » ἀπεσπάσθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως κατ' αἴτησιν ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων ἵνα σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι ἐννοοῦνται καὶ ἄτομα καὶ κοινότητες.

Ἐνταῦθα ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ 11 ἄρθρου τοῦ σχεδίου πρότασιν ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων Γριπόλεως, ἐχουσανοῦτω·

« Ὅλαι αἱ ἰδιοκτησίαι εἶναι ἀπαραβίαστοι μὴ ἐξαιρουμένων καὶ αὐτῶν τῶν ἐθνικῶν, διότι καμμία διαφορὰ δὲν ὑπάρχει κατὰ νόμον μεταξὺ αὐτῶν. »

Ὁ δὲ προτείνας, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν. Ἡ ἐντύπως πρότασίς του μετὰ βίας γενομένη, δὲν ἐξηγεῖ ὅ,τι ἤθελεν νὰ ἐξηγήσῃ. Τὸ φρόνημά του, ἐπρόσθεσεν, εἶναι τὸ νὰ μὴν ὑπάρχῃ οὐδεμία διαφορὰ μεταξὺ δημοσίων, καὶ ἰδιωτικῶν ἰδιοκτησιῶν, ἢ κτημάτων ἐνώπιον τοῦ νόμου, τουτέστι νὰ καταργηθῇ τὸ ἐξαιρετικὸν ἐκεῖνο δικαίωμα, τὸ ὁποῖον εἶχε τὸ δημόσιον εἰς τὰς περὶ διακατοχῆς δίκας μετὰ τῶν ἰδιωτῶν, τοῦ νὰ καταστήνῃ τὸν ἰδιώτην ἀπὸ ἐναγομένου ἐνάγοντα, ἐπιλαμβανόμενον τῆς διακατοχῆς. Διορθοῖ λοιπὸν κατ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν τὴν πρότασίν του.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος, ἐπειδὴ παρῆλθεν ἡ ὥρα, ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΘ'.

Τῆς 24 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν δευτέραν, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ., ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων δεκαεπτὰ, καὶ ἀπόντων εἴκοσι καὶ τεσσάρων, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὸ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματείων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι, ἀ. ἡ συζήτησις τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, καὶ τῆς κατὰ τὴν προτελευταίαν συνεδρίασιν προταθείσης παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Τριπόλεως τροπολογίας τοῦ ἄρθρου τούτου, ἥτις, ἐδιορθώθη σήμερον παρ' αὐτοῦ τοῦ προτείναντος. β'. Ἡ συζήτησις τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, καὶ τῶν εἰς αὐτὸ προταθεισῶν κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν δύω προσθηκῶν παρὰ τῶν πληρεξουσίων τῶν Θετταλῶν, καὶ τῶν Σαμίων. γ'. Ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀναφέρεσθαι εἰς τὰς ἀρχὰς, καὶ τῆς καταδιωξέως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων τοῦ πληρεξουσίου Πατρῶν. δ'. ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Σπάρτης περὶ τοῦ δικαιώματος τῶν δημοσίων συναθροίσεων τῶν πολιτῶν, καὶ ε'. ἡ συζήτησις τῶν ἀκολούθων ἄρθρων τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος. Ἐπειδὴ δὲ αὔριον εἶναι ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τῶν ἀποβατηρίων τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως εἰς τὴν Ἑλλάδα, νομίζω ἀναγκαῖον, ἂν καὶ ἡ Α Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀσθενῇ, τὸ νὰ διορίσῃ ἡ Συνέλευσις διὰ κληρώσεως δωδεκαμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν πληρεξουσίων, διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν τελεσθησομένην ἐν τῷ Ναῷ τελετὴν, καὶ νὰ μεταβῇ ἐκεῖθεν εἰς τ' ἀνάκτορα, ἂν ἡ Α. Μ. ἐγκρίνῃ. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τοῦ Προέδρου πρότασιν.

Ἀνεγνώσθη μετὰ ταῦτα τὸ ἄρθρον 11 τοῦ σχεδίου ἔχον οὕτω:

Ἄρθρ. 11.

« Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας του εἰμὴ διὰ δημόσιον ὄφελος, προσηκόντως ἀποδεδειγμένον, ὅταν, καὶ ὅπως ὁ Νόμος διατάσσῃ, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως », καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἀνωτέρω ἀναγνωσθεῖσα τροποποίησις.

Τότε δὲ λαβὼν τὸν λόγον ὁ προτείνας αὐτὴν, παρετήρησεν, ὅτι μεταξὺ τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς προτάσεως του ὑπάρχει διαφορά· εἰς τὸ ἄρθρον, εἶπε, καθιερώνεται ἡ γενικὴ ἀρχὴ τοῦ ἀπαραβιάστου τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ αἱ ἐξαιρετικαὶ περιπτώσεις, καθ' ἃς αὐτὴ ἀφαιρεῖται. Προτείνω δὲ συγχρόνως μὲ τὴν τροπολογίας νὰ θέσωμεν καὶ τὴν νομικὴν ἀρχὴν, ὅτι ὑπάκουις τὸ δημόσιον διεκδικῇ ἰδιοκτησίαν ἰδιώτου νὰ μὴν ἔχῃ προνόμια, ἀλλὰ νὰ θεωρῆται ἐπίσης ὡς ἰδιώτης, καὶ νὰ τίθεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐνάγοντος. Ὅλοι γνωρί-

ζομεν τὰς καταχρήσεις τῆς παρελθούσης Κυβερνήσεως, ἥτις δυνάμει αὐθαιρέτου Νόμου, ἀφαιροῦσε τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητα τοῦ ἰδιοκτήτου λόγῳ ἀντιποιήσεως. Ἕνεκα τούτων ἐθεώρησα ἀναγκαῖον νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος θεμελειώδες περὶ τούτου ἀρχή, ἐφ' ἧς στηριζομένη ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, νὰ δυνηθῇ νὰ θεραπεύσῃ τὰ ἀποτέλεσματα τοιαύτης αὐθαιρεσίας, καὶ νὰ προληφθῶσι τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ μέλλον.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἀποκρούων ὁ εἰσηγητὴς, ἡ προτεινομένη τροπολογία, εἶπεν, εἶναι μετάφρασις τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Συν-άγματος τῶν 1830 τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1814, τὰ ὁποῖα λέγουσιν, ὅτι μεταξὺ ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων κτημάτων δὲν ὑπάρχει οὐδεμία διαφορά. Ἀλλὰ τοῦτο εἰς τὴν Γαλλίαν εἶχεν ἄλλας ἀφορμὰς, αἵτινες εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχουν. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1789 τὰ κτήματα τῶν εὐγενῶν, καὶ τοῦ κλήρου ἐδημεύθησαν· τὰ ἐκποιηθέντα ἐξ αὐτῶν μετεβιβάσθησαν ὡς ἀναμφισβήτητος ἰδιοκτησία εἰς τοὺς ἀγοραστάς. Ἐντούτοις ἐπιστρέψαντες μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Βουρβόνων οἱ εὐγενεῖς εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐπροσπάθουν διὰ παντὸς μέσου, καὶ διὰ συγγραφῶν ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι δὲν ἀπώλεσαν, ἀλλὰ μάλιστα διετήρουν τὴν κυριότητα τῶν κτημάτων αὐτῶν. Τότε πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἀγοραστῶν ἐξεδόθη Νόμος, κηρύττων τὰ ῥηθέντα κτήματα, ὡς πλήρη αὐτῶν ἰδιοκτησίαν· συνεπείᾳ δὲ τούτων συνετάχθη τὸ ῥηθὲν ἄρθρον. Ἡμεῖς ὅμως δὲν εὑρισκόμεθα εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις. Ὁ σκοπὸς τῆς προτάσεως δὲν εἶναι αὐτὸς, ἀλλὰ τὸ νὰ μὴ δύνηται τὸ δημόσιον νὰ ἀφαιρῇ τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητα τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ νὰ μὴν ἔχῃ προνόμια ἐνώπιον τοῦ νόμου· ὁ σκοπὸς οὗτος ἐν τούτοις περιέχεται εἰς τὸ ἄρθρον 11 τοῦ σχεδίου, ὅπου καθιεροῦται τὸ «ἀπαραβίαστον τῆς ἰδιοκτησίας» ἐξ ἐναντίας ἡ παραδοχὴ τῆς προτάσεως ταύτης δύναται νὰ μᾶς φέρῃ εἰς συνεπείας δυσαρέστους. Διότι κατὰ τὴν ἐν ἰσχύει καὶ εἰς ἡμᾶς βουλγαϊκὴν νομοθεσίαν, ἡ παραγραφὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, τῶν δημοσίων, καὶ ἄλλων κτημάτων εἶναι διαφορετικὴ τῆς τῶν ἰδιωτικῶν, καὶ ἡ κυριότης τούτων προστατεύεται κατ' ἐξαίρεσιν. καὶ προνομιακῶς ἀπὸ τοὺς νόμους· ἐν τούτοις, καθιερουμένης ἐντὸς τοῦ Συντάγματος τῆς προτάσεως, θέλομεν ἐπιφέρει ἀναστάτωσιν εἰς τὴν νομοθεσίαν ταύτην, τὴν ὁποίαν καὶ ὅλα τὰ ἔθνη παραδέχονται. Ἐκτὸς τούτου ἡ πρότασις αὕτη θέλει μᾶς φέρει τὰς μεγαλητέρας δυσκολίας εἰς τας διεκδικήσεις τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπαναστάσεως κατεπατήθησαν ἀπὸ ἰδιώτας. Προτείνει νὰ καθιερωθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος καὶ

τὸ ἀπαραβίαστον τῆς κατοχῆς καὶ χρήσεως, ἀλλὰ τὶς εἰς τοῦτο ἀντιλέγει; εἰς τὸ ἄρθρ. αὐτὸ μάλιστα ἡ ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ ἀπαραβιάστου τῆς ἰδιοκτησίας καθιέρωσε καὶ τὰ τῆς κατοχῆς, καὶ χρήσεως δικαιώματα, περιλαμβανόμενα εἰς τὸ τῆς ἰδιοκτησίας.

Τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἀντιτιθεὶς ὁ εἰσαγγελεὺς τὴν πρότασιν, ἀντεπαρατήρησεν, ὅτι καὶ ἂν τὰ ἱστορικὰ περιστατικὰ, τὰ προκαλέσαντα τὴν σύνταξιν τοιούτου ἄρθρου εἰς τὸ Γαλλικὸν Σύνταγμα, δὲν ταυτίζονται καθ' ὁλοκληρίαν, μικρὰ ὅμως διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν λαβόντων χώραν καὶ εἰς τὸ ἔθνος μας περιστατικῶν, τῶν ὁποίων τὴν θεραπείαν, καὶ ἀπορρύγὴν προτίθεται ἡ πρότασις. Οἱ κυβερνῶντές μας, εἶπεν, ἔλαβον τὴν ἀρχὴν, ὅτι ὁ Ἕλλην ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν δυναστείαν δὲν διετήρησε τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ ἀντὶ νὰ σεβασθῶσι παραβίασαν τὰς ἰδιωτικὰς ἰδιοκτησίας. Εἰς τὸ ἄρθρον καθιεροῦται τὸ ἀπαραβίαστον τῆς ἰδιοκτησίας, ὄχι ὅμως ἐν γένει, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὑποτίθεται ἡ αἵρεσις τῆς ἰδιοκτησίας διὰ δημόσιον ὄφελος. Εἰς τὸ ἄρθρον προ πάντων δὲν συμπεριλαμβάνεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν τὸ δημόσιον διεκδικεῖ ἰδιωτικὸν κτῆμα, καὶ δὲν καθιεροῦται ἡ ἰσότης τοῦ ἰδιώτου, καὶ τοῦ δημοσίου ἐνώπιον τοῦ νόμου. Δὲν ἐννοεῖ, εἶπε διὰ τῆς προτάσεως νὰ καταστρέψῃ τὰς περὶ παραγραφῆς, καὶ ἄλλας τοιαύτας διατάξεις τῆς ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας, ἀλλὰ νὰ καθιερώσῃ μόνον τὴν ἰσότητα εἰς τὴν διεκδίκησιν τῆς ἰδιοκτησίας μεταξὺ ἰδιώτου καὶ δημοσίου, καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν προνομιακὴν θέσιν τοῦ δημοσίου κατὰ τοῦ ἰδιώτου, τὴν πλατυργηθεῖσαν διὰ νόμων ἐπὶ τῆς παρελθούσης δεκαετίας, ὥστε καὶ τὸ δημόσιον, μὴ δυνάμενον ν' ἀφαιρῇ αὐθαιρέτως τὴν κατοχὴν νὰ τίθεται ἐν περιπτώσει διεκδικήσεως τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐναγοντος, ὡς ὁ ἰδιώτης.

Ἕτερος τῶν εἰσηγητῶν, λαβὼν ἀκολούθως τὸν λόγον, καὶ διαλογῶν ἐν μέρει τὰς ἀμφιβολίας, ἐξ ὧν προέρχεται ἡ προταθεῖσα τροποποίησις, ὅπως, εἶπε, καταφύγωμεν τὰς καταχρήσεις τοῦ πεπερασμένου συστήματος, οὕτω δὲν πρέπει νὰ κρύπτωμεν καὶ τὰ καλὰ, διὰ νὰ μὴν ἐξαπατῶμεν ἡμᾶς αὐτούς. Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι κατὰ τὸ 1835 ἐξεδόθη τοιοῦτος νόμος, ὅπως ὁ προλαλήσας παρέστησεν, ἀλλὰ τὴν αἵρεσιν τούτου κατέστρεψεν ἀμέσως ὁ κατὰ τὰ 1836 Ἰουλίου 20 ἐκδοθείς. Οἱ τὴν κατοχὴν προσβάλλοντες οὗτοι νόμοι δὲν ἦσαν καταστατικοὶ, ἀλλὰ φορολογικοὶ, καὶ ἡ Κυβέρνησις πανταχοῦ εἰς τοῦτο ἀπὸ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ κερδίσῃ φόρους. Ἀκεῖ λοιπὸν νὰ θέσωμεν εἰς τὰ ἀκροτελεύτια ἄρθρα τοῦ Συντάγματος, ὅτι καταστρέφεται πᾶς νόμος, ἀντιβαί-

νων εἰς τοὺς ὅρους τοῦ Συντάγματος. διότι τότε, ἔχοντες τὸ ἄρθρον 11 ὅπου καθιεροῦται τὸ ἀπαραβίαστον τῆς ἰδιοκτησίας, ἔχομεν πᾶσαν ἐγγύησιν κατὰ τῶν τοιούτων καταχρήσεων. Μόλοντοῦτο, ὑποχωρῶν ἐν μέρει εἰς τὰς δοθείσας ἀντιρρήσεις, παραδέχομαι νὰ θέσωμεν εἰς τὰ πρακτικά, ἢ καὶ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, τὴν ἔννοιαν τοῦ ὅτι τὸ δημόσιον δὲν δύναται ν' ἀφαιρέσῃ τὴν κατοχὴν τοῦ ἰδιώτου, κ. ἰ. ὁ ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἄρθρον δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ἀναλύοντες, νὰ εἴπωμεν εἰς τὸ ἄρθρ. «Οὐδεὶς στερεῖται τῆς κατοχῆς, καὶ κυριότητος, τῆς ἰδιοκτησίας του εἰμὴ κ.τ.λ. »

Ἐφ' ἱκανὸν ἔτι συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἐγένετο παραδεκτὸν ὁ ἄρθρον ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, τεθείσης μόνον ἀντὶ τῆς λέξεως ὅρους, ἡ λέξις «ἀνάγκη», καὶ προστεθείσης τῆς λέξεως, « ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος κτλ. » ἔχων οὕτω,

Ἄρθρ. 11.

« Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας του, εἰμὴ διὰ δημόσιον ἀνάγκην προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσῃ, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως. »

Διάφοροι ἐπρότειναν νὰ καταργηθῶσιν ὅ οἱ οἱ πρὸς βλάβην τῶν ἰδιοκτησιῶν ἐναντίον τοῦ δικαίου ἐκδοθέντες νόμοι

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι εἶναι πρότασις περὶ τῆς κατοχῆς τῶν λειβαδίων, τῶν κοινοτήτων καὶ ἰδιωτῶν, τὴν ὁποίαν ἡ Κυβέρνησις ἀφῆρεσε, σήμερον ἔχουσα μέν το συζητηθὲν ἤδη ἄρθρον. Μοναχὰ μετὰ τὴν συζήτησιν τοῦ παραδεχθέντος ἄρθρου θεωρεῖται, εἶπεν, ἀποφασισμένη καὶ ἡ πρότασις αὕτη, μολαταῦτα ἂν ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνῃ ἂς ἀναγνωσθῇ.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, καὶ εἰς τὸν Γραμ. ἀνέγνωσεν αὐτήν.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ τυπωθῇ, διανεμηθῇ εἰς τοὺς πληρεξουσίου, καὶ συζητηθῇ κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ ὑπὸ συζήτησιν Συντάγματος, ἔχον οὕτω «καὶ βάσανοι, καὶ ἡ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύονται. »

Ἀνεγνώσθησαν πρὸς τούτοις καὶ αἱ ἐπ' αὐτοῦ δοθεῖσαι δύο τροπολογίαι περὶ τῆς καταργήσεως τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, ἔχουσαι οὕτω·

α'. Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου καταργεῖται, ἡ βάσανος, καὶ ἡ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύεται. »

β'. «Ἡ βάρβαρος καὶ ἀπάνθρωπος κεφαλικὴ ποινὴ καταργεῖται, καὶ ἀποκορακίζεται. »

Τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ διάταξις, εἶπεν ὁ εἰσηγητής, εἶναι προφανεστάτη, καὶ σύμφωνος καθ' ὅλα μὲ τὴν ἰσχύσασαν, καὶ ἰσχύουσαν ἐν Ἑλλάδι ποινικὴν νομοθεσίαν.

Μετὰ τὸν εἰσηγητὴν λαβὼν τὸν λόγον εἰς τῶν πληρεξουσίων, καὶ ἀγορεύων κατὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, παρετήρησεν, ὅτι ἡ ποινὴ αὕτη εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχει οὐδὲν προληπτικὸν τῶν ἐγκλημάτων ἀποτέλεσμα, διότι ἔχομεν ἄπειρα παραδείγματα νὰ πεισθῶμεν, ὅτι ὁ θάνατος δὲν φοβίζει τὸν Ἕλληνα περισσότερον ἀπὸ τὴν πολυχρόνιον εἱρκτὴν καὶ τὰ δεσμά. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος εἶπεν, εἶναι ὀλίγος, καὶ δὲν πρέπει διὰ τῆς ποινῆς ταύτης νὰ δεκατίζωμεν τοὺς Ἕλληνας, ἐνῷ δι' ἑνὸς ἐπανορθωτικοῦ τῶν καταδίκων συστήματος ἀντὶ νὰ στερηθῶμεν τόσους πολίτας, δυνάμεθα νὰ ἀποκαταστήσωμεν αὐτοὺς τεχνίτας καὶ βιομηχάνους, νὰ μορφώσωμεν τὴν ἠθικήν των κατάστασιν, καὶ νὰ κάμωμεν αὐτοὺς χρησίμους εἰς τὴν πατρίδα.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἀντικρούων ἕτερος, πρόκειται, εἶπε, περὶ ζητήματος, τὸ ὁποῖον μήτε εἰς αὐτὰ τὰ πρὸ αἰώνων ἀποκαταστημένα, καὶ εἰς τὸν πολιτισμὸν προκεχωρημένα κράτη τῆς Εὐρώπης δὲν ἐλύθη. Ὅλοι γνωρίζομεν τὰ καλὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐπανορθωτικοῦ συστήματος, ἀλλὰ ποία ἡ ἠθικὴ κατάστασις καὶ πρόοδος τοῦ ἔθνους μας; ἂς προσέξωμεν, μήπως παραλύσωμεν τὸ κράτος. Τί θέλομεν κάμει τοὺς ἐγκληματίας; δὲν ἔχομεν, μήτε καταστήματα, μήτε ἄλλα μέσα πρὸς σωφρονισμὸν αὐτῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτων τὸ ζήτημα αὐτὸ εἶναι ἀντικείμενον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, καὶ πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ παραπέμψῃ αὐτὸ εἰς τὰς βουλάς. Ἂς παραιτήσωμεν τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς δυσπιστίας, καὶ ἂς ἀναθέσωμεν τὰ τοιαῦτα ζητήματα εἰς τὰς βουλάς. ὅταν μάλιστα εἰς τὴν παροῦσαν ἐποχήν, καὶ καθ' ἣν κατάστασιν εὑρίσκεται τὸ ἔθνος, καὶ ἡ συζήτησις μόνη τοιούτου ζητήματος δύναται νὰ φέρῃ δυσάρεστα ἀποτελέσματα.

Ἡ Συνέλευσις ἐρωτηθεῖσα, παρεδέχθη νὰ παραπεμφθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὰς βουλάς.

Ἐρωτηθεὶς ἐνταῦθα ὁ εἰσηγητὴς τί ἐννοεῖ ἡ λέξις γενικὴ, ἀπήντησεν, ὅτι ἡ λέξις γενικὴ ἐτέθη πρὸς διασολὴν τῆς μερικῆς δημεύσεως, ἥτις ἐπιτρέπεται παρὰ τοῦ νόμου εἰς τινας περιπτώσεις, οἷον ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τοῦ λαθρεμπορίου, ἐπὶ τῶν κιβδήλων νομισμάτων τοῦ κιβδηλοποιοῦ, καὶ τῶν ἐργαλείων αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν ὅπλων τοῦ φονέως, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουσιν ὡς σῶμα τοῦ ἐγκλήματος κτλ. ἀπαγορεύεται δὲ ἡ γενικὴ δήμευσις, ἥτοι ἡ τῶν ὑπαρχόντων ἐν γένει τοῦ καταδικασθέντος.

Ἐπροτάθη παρά τινος πληρεξουσίου νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξορίας, καὶ ἐκτοπίσεως, ὅπως τοῦτο ἐπεφυλάχθη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἄρθρου 4

τοῦ σχεδίου, ἐπαρατηρήθη δὲ παρ' ἄλλου, ὅτι εἰς τὴν προστεθεῖσαν ἐκεῖ φράσιν «ἢ ἄλλως πως περιορίζεται» περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τούτων.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἐξήγησιν ταύτην.

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην, ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις παρὰ τοῦ Προέδρου, παρεδέχθη τὸ ἄρθρον 12 ἀμφηρεί, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρ. 12.

« Αἱ βάσανοι καὶ ἡ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύεται. »

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἄρθρον 13 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρ. 13.

« Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εἶναι ἀπαραβίαστον. »

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ παμψηφεὶ ἄνευ συζητήσεως.

Μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὴν συζήτησιν, καὶ ἀπόφασιν τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Πατρῶν, ἐχούσης οὕτω· « Πάντες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀναφέρωνται εἰς τὰς ἀρχὰς ἀτομικῶς, ἢ συλλήβδην » ἀνακαλοῦντος ὁλόκληρον τὴν δευτέραν πρότασιν.

Ὁ εἰσαγαγὼν αὐτὴν πληρεξούσιος λαβὼν ἀμέσως τὸν λόγον, εἶπεν ὅτι διὰ τῆς προτάσεως ταύτης δὲν πρόκειται ν' ἀνακτήσωμεν ἐλευθερίαν τινὰ νέαν, ἀλλὰ νὰ καθιερώσωμεν αὐτὴν καὶ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεσθαι δι' οὐδενὸς νόμου δὲν ἀπηγορεύθη, ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ δημόσιοι καὶ δημοτικὴ ὑπάλληλοι παρενέβαλον πολλάκις δυσκολίας εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἱεροτάτου τούτου δικαιώματος. Διὰ τοῦ ἄρθρου 9 καθιερώσαμεν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου εἰς πλατυτάτην ἔννοιαν, παραδεχόμενοι σήμερον τὴν προσθήκην ἄρθρου τινὸς εἰς τὸ Σύνταγμα περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀναφέρεσθαι, θέλομεν φανῆ συνεπεῖς εἰς τὰς ἀρχάς μας. Εἰς τὸ 50 ἄρθρον τοῦ σχεδίου γίνεται λόγος περὶ τοῦ δικαιώματος τούτου, ἀλλὰ σχετικῶς μόνον περὶ τοῦ ἀναφέρεσθαι εἰς τὰς βουλάς· ἐνταῦθα δὲ νομίζω κατάλληλον νὰ καθιερώσωμεν αὐτὸ ἐν γένει.

Εἷς τῶν εἰσηγητῶν περὶ τῆς προτάσεως ταύτης ἀγορεύων, παρετήρησεν, ὅτι καὶ ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Συντάγματος ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἰδέαν αὐτὴν, καὶ νομίζει ὅτι ἀρκούντως περιέλαβε ταύτην εἰς τὸ 50 ἄρθρον, τὸ ὁποῖον, ἐνῷ καθιεροῖ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεσθαι, εἶναι σύμφωνον καὶ μὲ τὰ συντάγματα, τὰ ὁποῖα εἴχομεν, καὶ μὲ ἐκεῖνα τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἄρθρον 25 τοῦ Συντάγματος τῆς Τροιζῆνος, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι εἰς τὸ 50 ἄρθρον τοῦ σχεδίου κατοχυροῦται τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ ὡς πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς ἀπαιτήσεις. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐθεώρησε περιττὸν τοιοῦτον ἄρθρον ἰδιαίτερον, διότι οὐδεὶς νόμος ἀπαγορευτικὸς τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀναφέρεσθαι ὑπῆρξεν.

Ἄλλος δὲ πληρεξούσιος ὑπὲρ τῆς προτάσεως ὤν, παρετήρησεν, ὅτι τὸ ἄρθρον 50 τοῦ σχεδίου εἶναι εἰδικὸν, καὶ δὲν καθιεροῖ ἐγγένει τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεσθαι. Ὁ εἰσαγαγὼν τὴν πρότασιν ἐξήγησε τὰ προκαλοῦντα αὐτὴν αἴτια, καὶ διὰ νὰ ὑπάρχῃ πλήρης ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀναφέρεσθαι, ἐπρότεινε τὴν προσθήκην τοῦ ἄρθρου ἀλλ' ὅπως προτείνεται νὰ τεθῇ, εἶναι φόβος, μήπως μᾶς φέρῃ εἰς τὰς ἀντιθέτους καταχρήσεις· διότι τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἀναφαίρεσθαι θέλουν ἔχει ὡς γήθικὰ πρόσωπα καὶ οἱ δῆμοι, καὶ τὰ ἐπαγγελματικὰ συμβούλια κτλ. περὶ τῶν καθηκόντων τῶν ὁποίων ὑπάρχουν εἰδικοὶ νόμοι. Παραδεχόμενος λοιπὸν τὴν πρότασιν, ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ εἰς αὐτὴν, τὸ « συμμορφούμενος μὲ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους ».

Τὴν προταθεῖσαν ταύτην προσθήκην εἰς τὴν πρότασιν ἐγκρίνων ἕτερος τῶν εἰσηγητῶν, παρετήρησεν, ὅτι ἄνευ ταύτης τρέχομεν κίνδυνον νὰ ἀνατρέψωμεν διαφόρους διατάξεις τῆς νομοθεσίας μας, καὶ μάλιστα τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν, ἥτις ἀπαγορεύει ἐπὶ ποινῇ βαρείᾳ τὸ παρὰ τοὺς νόμους τῆς πειθαρχίας ἀναφέρεσθαι.

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις τὴν προταθεῖσαν προσθήκην νέου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος μετὰ τὰ 6 ἄρθρον, ἔχοντος οὕτω.

Ἄρθρ. 7.

« Ἕκαστος, ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀναφέρωνται ἐγγράφως εἰς τὰς ἀρχὰς, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. »

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἠθέλησαν ἀκολούθως νὰ ἀναλάβῃ καὶ ὑποστηρίξῃ τὸ ἀνακληθὲν β μέρος τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Πατρῶν, ἔχον οὕτω « δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἄδεια πρὸς καταδίωξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων διὰ τας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὑπηρεσίας των πραττομένας ἀξιοποίνους πράξεις. Τὰ περὶ εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν θέλουν κανονισθῆ ἰδίως »

Ἀλλ' ἡ Συνέλευσις ὁμοφώνως ἀπεδοκίμασε τὴν συζήτησιν αὐτοῦ, θεωρήσασα αὐτὸ ὡς ἔργον νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθη ἡ δ. πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Σπάρτης περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ συνέρχωνται οἱ πολῖται ἐν ὑπαίθρῳ ἀκωλύτως. Ὁ προτείνας, ἀναπτύσσων ταύτην, εἶπεν, ὅτι ἐλήφθη αὕτη ἐκ τοῦ Συντάγματος τοῦ Βελγίου· ὅτι δὲ εἶναι ὠφέλιμος, καὶ τελεσφόρος ἐπιμαρτυρεῖ καὶ αὐτὸ τὸ παρελθόν, διότι εἴδομεν μὲ ἀπρεπῆ τρόπον διαλυομένους παρὰ τῶν διοικητικῶν

ἀρχῶν πολίτας, οἵτινες ἐν ἡμέραις ἑορτῶν συνείρχοντο εἰς ξενοδοχεῖον νὰ πανηγυρήσωσιν.

Ἀποκρούοντες τὴν πρότασιν ἄλλοι τῶν πληρεξουσίων, εἶπον, ὅτι τὰ δύο ἐπιχειρήματα τοῦ προτείνοντος πολεμοῦσι τὴν πρότασίν του, τὸ μὲν πρῶτον, διότι τὸ Βελγικὸν Σύνταγμα κακῶς μεταφρασμένον, εἶναι συγκεχυμένον, τὸ δὲ δεύτερον, διότι μίαν μόνην περίστασιν ἔχει ὑπ' ὄψιν, καὶ πώποτε δὲν νομοθετεῖ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐπὶ εἰδικαῖς περιπτώσεσι. Ὅ,τι εἰς ἓν Ἔθνος ὑπάρχει, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ εἰς τὸ ἄλλο· εἰς τὴν Ἀγγλίαν π. χ. ἄπειροι συνέρχονται ἐν ὑπαιθρῷ καὶ εἰς τὰς στοάς, συζητοῦσιν ἡσύχως διάφορα ἀντικείμενα, καὶ διαλύονται πάλιν εἰρηνικῶς· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτον δυνατὸν ἴσως δὶς νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς τὴν Γαλλίαν ἄνευ κινδύνου τῆς ἐπεμβάσεως ἐνόπλου δυνάμεως. Ὁ Ἕλλην κάτοικος θερμοῦ κλίματος, καὶ φύσει ζωηρὸς δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἀκυνδύνως τὰς τοιαύτας συναθροίσεις· ἔπειτα αἱ τῶν τόπων ἀποστάσεις θέλουσι προξενήσει πολλὰ ἀτοπήματα. Παραδεχόμενοι ταύτην τὴν πρότασιν, θέλομεν καθιερώσει εἰς τὸ Σύνταγμα ἀφορμὰς ἐμφυλίων διχονοιῶν. Λέγοντες, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος εἶναι ζωηρὸν, ἐπαινοῦμεν αὐτό. Ἔπειτα ἡ πρότασις αὕτη, διαλαμβάνουσα ἀνωτέρω τὴν ἐλευθερίαν τῶν συναθροίσεων, κατατρέφει αὐτὴν κατωτέρω, περιστέλλουσα αὐτὴν διὰ νόμων, καὶ οὕτως εἶναι εἰς ἀντίφασιν. Ταῦτα πάντα ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἀστηνομικὰς διατάξεις, περὶ ὧν διαλαμβάνει ἡ νομοθεσία μας· κἀμμία δὲ ἀπαγορευτικὴ διάταξις δὲν ὑπῆρξεν, οὔτε θέλει ὑπάρξει τοῦ λοιποῦ βεβαίως.

Ἡ Συνέλευσις κηρύξασα τὴν οἰκίαν ἄσυλον, ἔπραξεν, ὅ,τι ἔπρεπε, καὶ πᾶν ἄλλο περιττόν.

Ὁ προτείνας, καὶ ἄλλος τις τῶν πληρεξουσίων εἶπον, ὅτι ἐπειδὴ δὲν ἀρέσκει εἴς τινας τὸ Βελγικὸν Σύνταγμα, ἐπικρίνουσι καὶ τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ· εἶπεν ὅτι δὲν ἐφαρμόζονται εἰς ἄλλα ὅσα ὑπάρχουσι εἰς ἓν Ἔθνος, ἀλλὰ πῶς μετέφερον εἰς τὸ σχεδιον τοῦ Συντάγματος πολλὰ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὰ Συντάγματα Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας; ἔπειτα, ἐπειδὴ ὁ Ἕλλην εἶναι θερμοτέρου ἤθους, δὲν πρέπει οὔτε Σύνταγμα νὰ ἔχῃ κατ' αὐτούς. Τὶς ὁ φόβος, ἂν πολλοὶ συνέλθωσιν ἔν τινι οἰκίᾳ, ἂν κάμωσι καὶ τοῦ λοιποῦ ὅ,τι μέχρι τοῦδε ἐξακολουθοῦσι νὰ κάμνωσι, συνερχόμενοι εἰς τὰ προαύλια τῶν ἐκκλησιῶν μετὰ τὰς ἱεροτελεσίας; Ὁ προλαλήσας εἶπεν, ὅτι τῶν τοιούτων συναθροίσεων οἱ Ἄγγλοι μόνον εἶναι ἄξιοι, ἀλλὰ μήπως ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου, καὶ ἔνοπλοι συνερχόμενοι οἱ Ἕλληνες ἔπραξαν κακόν τι; Ἀνήκω, εἶπεν εἰς τούτων, εἰς ἐπαρχίαν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι εἰσὶ ζωηρότατοι, οἵτινες ὅμως, ἂν καὶ διῃρημένοι πρὸς ἀλλήλους, πώποτε δὲν

ἔπραξαν κακόν τι συνερχόμενοι, τοὐναντίον δὲ ἐμπόδισαν διὰ τῶν τοιούτων συναθροίσεων πολλὰς καταχρήσεις τῆς Κυβερνήσεως· ἀλλὰ τὰ καλὰ τούτων ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς παρελθούσης δεκαετίας, καὶ ὁ ἐλάχιστος τῶν ὑπαλλήλων ἐμπόδιζε. Διὰ νὰ μὴ συμβῶσι λοιπὸν καὶ τοῦ λοιποῦ ταῦτα, προτείνω νὰ γείνῃ δεκτὴ ἡ πρότασις.

Πολλῶν εἰπόντων ἐνταῦθα, ὅτι ἀρκούντως ἐφωτίσθησαν, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησεν τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν δέχηται τὴν πρότασιν νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἢ ὄχι· αὕτη δὲ δι' ἀναστάσεως ἀπεφάνθη μὲν ἀποφατικῶς, παρεδέχθη ὅμως, ἵνα παραπεμφθῇ εἰς τὰς Βουλάς. Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, « ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη τὴν τοῦ πληρεξουσίου Σπάρτης πρότασιν, ἀπεφάσισε δὲ, ἵνα παραπεμφθῇ εἰς τὰς Βουλάς. »

Ἐντεῦθεν μετέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ **14** ἄρθρου ἔχοντος ὧδε·

« Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται συνάμα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας. »

Ὁ εἰσηγητὴς, πρὶν ἀρχίσῃ τὴν τούτου ἀνάπτυξιν, ἐπρότεινε μετὰ τὸ **6** ἄρθρον τοῦ Συντάγματος νὰ τεθῇ ἀμέσως τὸ πρὸ ὀλίγον γενόμενον παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ν' ἀναφέρωνται οἱ πολῖται.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἐντεῦθεν ὁ εἰσηγητὴς εἶπε. Τὸ ἄρθρον τοῦτο εἶναι μὲν σύντομον καὶ ἁπλοῦν, ἀλλὰ συγκινεῖ ὅλων τὰς καρδίας, διότι καθιεροῖ δικαίωμα δι' αἱμάτων κεκτημένον, τοῦ ὁποίου ἐπὶ πολυετίαν ἐστερήθημεν. Τοῦτο πληροῖ σήμερον τὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐπιθυμίας καὶ εὐχὰς, τὰς ὁποίας μυριοτρόπως ἐξέφρασε, παρέχον εἰς αὐτὸν τὴν συμμετοχὴν εἰς τὸ νομοθετεῖν· ἡμεῖς τοῦ λοιποῦ θέλομεν νομοθετεῖ, ἡμεῖς θέλομεν διανέμει τοὺς φόρους, ἡμεῖς θέλομεν διαχειρίζεσθαι τὰ ἡμῶν. Τὸ δικαίωμα τοῦτο καθιερούμενον σήμερον, θέλει μένει αἰωνίως εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Μετὰ ταῦτα εἰς τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς, πρόκειται, εἶπε, ἂν εἰς τὴν Ἑλλάδα πρέπῃ νὰ ᾖναι μία, ἢ δύο βουλαί· θέλω δὲ ἐξετάσει τὸ ζήτημα τοῦτο ά. πρακτικῶς, καὶ β'. θεωρητικῶς.

Ὡς πρὸς τὸ ά. δὲν θέλω μνησθῆ, εἶπε, τὰ ἤθη τῶν Κυβερνήσεων τῶν Βαβυλωνίων, Ἀσσυρίων, Μήδων καὶ λοιπῶν, ἀλλὰ θέλω περιορισθῆ εἰς ἐκεῖνα τῶν Ἑλλήνων, καὶ τούτων πάλιν μόνον εἰς τὰ τῶν Ἀθηναίων, καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ εἰς τὰ τῶν Ῥωμαίων. Εἰς Ἀθήνας ὑπῆρχε Βουλὴ ἐξ εὐπόρων πολιτῶν, προβουλευομένη, τῆς ὁποίας τὰ προβουλεύματα ἐφέροντο εἰς τὸν δῆμον, ἐσυζητοῦντο, καὶ ἢ ἐγίνοντο δεκτὰ, ἢ ἀπερίπτοντο. Οἱ Λακεδαιμόνιοι

ἀπέδιδον εἰς τὴν Γερουσίαν τὸ προβουλεύεσθαι, καὶ συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς σύσκεψιν ἐπὶ οὐσιωδῶν ἀντικειμένων· εἰς τὴν Ῥώμην ἐσυζητοῦντο εἰς τὸν λαὸν τὰ ἀντικείμενα, καὶ ἀπεφασίζοντο εἰς τὴν Γερουσίαν· σήμερον δύο Βουλὰς ἔχουσιν ἡ Ἀμερικὴ, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον, ἡ Ἰσπανία, ἡ Πορτογαλλία, καὶ πάντα τὰ συνταγματικὰ κράτη τῆς Γερμανίας. Πολλοὶ νομίζουσι τὴν Γερουσίαν, ὡς συνιστῶσαν τὴν ἀριστοκρατείαν, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα ἀνέφερον παραδείγματα δὲν προέκυψαν ἐξ ἀριστοκρατουμένων Βασιλειῶν· ἡ Γερουσία ὑπάρχει καὶ εἰς αὐτὴν τὴν δημοκρατουμένην πολιτείαν τῆς ἀρκτῴας Ἀμερικῆς, ὑπῆρξε καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους· ποτὲ δὲ δὲν ἤθελε δεχθῇ τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς ἡ Ἀμερικὴ, τῆς ὁποίας τὸ πολίτευμα ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς ἰσότητος εἶναι ἱδρυμένον, ἂν ὅτι λέγουσι περὶ αὐτῆς ἦτον ἀληθές· ποτὲ δὲν ἤθελον ἔχει αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι, οἵτινες φανατικῶς, καὶ μέχρι ἀδικίας ἐλάτρευον τὴν ἰσότητα, ἐξοστρακίζοντες ὅσους ἔβλεπον εἰς ὑπέροχον θέσιν πολίτας. Ἡ ἀριστοκρατεία ἔχει ἴδια γνωρίσματα, τὴν διαδοχὴν, τὰ προνόμοια, καὶ τοὺς τίτλους· ὅθεν ἡ Γερουσία δὲν εἶναι ἀριστοκρατικὸς θεσμὸς, ἀλλὰ ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς πολιτείας, καὶ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Εἶναι δὲ παρατηρήσεως ἄξιον, ὅτι ὅσα ἔθνη ἕνεκα ἐπαναστάσεων περιέπεσον εἰς τὴν μίαν Βουλὴν ταχέως ἠσπάσθησαν τὰς δύο Βουλὰς, ἰδόντα τῆς μιᾶς τὸ μὴ τελεσφόρον. Ταῦτα ἐπιμαρτυρεῖ ἡ Ἀμερικὴ, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰσπανία· ἡ Ἀγγλία αὐτὴ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Βασιλείας, μεταπεσοῦσα εἰς μίαν βουλὴν, ἅμα ἀνέστη ἡ Βασιλεία, ἠσπάσθη ἀμέσως τὰς δύο· παντοῦ λοιπὸν βλέπομεν δύο βουλὰς, μίαν δὲ εἰς δύο μέρη τοῦ κόσμου ὅλου, εἰς Περοῦ καὶ Μπονεζάερες ἴσως καὶ εἰς ἄλλο τι τοιοῦτον κράτος. Ἀλλὰ τίς τῶν τόπων αὐτῶν ἡ κατάστασις; πρὸ πολλοῦ ἠκούσαμεν τὸν ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ Περοῦ ἐκκεχυμένον πλοῦτον, σήμερον ὅμως μετέπεσεν ὁ τόπος οὗτος εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν ἕνεκα τῆς διοικήσεώς του, τὸ δὲ Μπονεζάερες κατήντησεν εἰς τοιοῦτον σπαραγμὸν εἰς τοιαύτην ἀνάρχιαν, ὥστε ἡ βουλὴ ἠναγκάσθη, καλέσασα ἀπόλυτον δυνάστην τὸν στρατηγὸν Ῥοῦαν, καὶ ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν ζωῆς καὶ θανάτου. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν οἰκείων δύναταί τις νὰ φέρῃ παράδειγμα· μίαν βουλὴν κατὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος εἴχομεν, ὅτε ἦλθεν ὁ Κυβερνήτης, τὴν ὁποίαν ὅμως ἑνὶ ῥήματι διέλυσε, γενομένην αὐτόχειρα, ὡς εἰπεῖν, ἐντεῦθεν τὰ ἄπειρα δεινὰ, τὰ ὁποῖα ὑπέφερεν ἐπὶ πολυετίαν ἡ Ἑλλάς. Ὁμολογοῦντες νῦν τὸ ἐν ἀγνοίᾳ γενόμενον ἐκεῖνο ἁμάρτημα, πρέπει νὰ φυλαχθῶμεν, μήτοι περιπέσωμεν εἰς αὐτὸ τοῦτο καὶ αὖθις ἐν γνώσει· ὁ δὲ Κυβερνήτης ἐξεφράσθη εἰς Ἄργος, ὅτι δύο βουλὰς

Ὡς πρὸς τὸ β'. τρεῖς εἶναι οἱ λόγοι, δι' οὓς εἶναι προτιμητέαι αἱ δύο βουλαί.

1) Ἡ ὥριμος σκέψις περὶ τὰ νομοθετούμενα, ἥτις δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς μίαν Βουλὴν, ἂν καὶ πολιμελῆ.

2) Τὸ ὅτι μεταξὺ τῶν δύο ἀντιζήλων, τῆς μοναρχίας καὶ τῆς ἀντιπροσωπείας, ἡ Γερουσία μεσολαβοῦσα, τηρεῖ τὸ Σύνταγμα, καὶ ἥτις ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Βουλήν.

3) Διότι διὰ ταύτης συγκερνᾶται τὸ θεμουργὸν τῆς νεότητος, ἥτις ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Βουλήν.

Ὡς πρὸς τὸ 1) ὅσον πολυάριθμον καὶ ἂν ᾖ ἓν σῶμα, δὲν δύναται νὰ πληρώσῃ τὸν τῆς κοινωνίας σκοπὸν, διότι κατέχεται ὑπὸ ἑνὸς πνεύματος, ὑπὸ μιᾶς αἰτίας, καὶ παρεσύρεται ἐξ ἐπιῤῥοῶν, καὶ δι' ἐπιτηδείων λόγων· ὁ κίνδυνος ὅμως ἐλλαττοῦται, ὅταν καὶ δι' ἄλλου σώματος διέλθῃ τὸ νομοθέτημα. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἂν καὶ τρὶς, κατὰ διάφορα διαστήματα χρόνου συζητῆται τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον τῷ ἑτέρῳ τῶν σωμάτων ὑφίσταται ὅμως αὐτὴν ταύτην τὴν τριπλὴν δοκιμασίαν καὶ ἐντὸς τοῦ ἄλλου. Ὡς πρὸς τὸ 2) ἡ Γερουσία εἶναι ὁ πιστότερος φύλαξ τοῦ Συντάγματος, καὶ τῆς μοναρχίας καὶ τῆς ἀντιπροσωπίας· διότι ἐνῷ ἑκάστη τούτων ζητεῖ, ἐπεκτείνουσα τὴν δύναμίν της νὰ περιορίσῃ τῆς ἄλλης τὴν δύναμιν παραβλέπουσα οὕτω τὸ Σύνταγμα, ἡ Γερουσία ἐν τῷ μέσῳ ἱσταμένη, καταστέλλει καὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης τὴν πλεονετικὴν διάθεσιν, διατηροῦσα οὕτω τὸ Σύνταγμα, ἐν ᾧ ὑπάρχει ἡ ὕπαρξις αὐτῆς· διότι ἑκάστη τῶν ἄλλων δύο δύναται νὰ συντηρήσῃ ἑαυτὴν, καταστρέφουσα διὰ τῆς πλεονεξίας τὴν ἰσορροπίαν τοῦ Συντάγματος, ἡ δὲ Γερουσία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, εἰμὴ ἐν τῇ τηρήσει τοῦ Συντάγματος, τὴν ὁποίαν διαπράττεται, ὁτὲ μὲν ἐπιβοηθοῦσα τὴν ἀντιπροσωπείαν, ὅταν βλέπῃ, αὐτὴν, πιεζομένην ὑπὸ τῆς μοναρχίας, ὁτὲ δὲ τὴν μοναρχίαν. Ὡς πρὸς τὸ 3) εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν πρέπει νὰ ᾖναι συγκερασμένα τὰ ζωηρὰ τῆς νεότητος φρονήματα μὲ ἐκεῖνα τῆς πείρας· ἐνίοτε νομίζονται κατορθωτὰ, ὅσα εἶναι ἀκατόρθωτα, ἐπιθυμοῦμεν δὲ τὴν πρόσκτησιν αὐτῶν, καὶ σπεύδομεν εἰς αὐτὴν μὲ ἐπικίνδυνον προθυμίαν· δύναταί τις π. χ. νὰ νομίζῃ εὔκολον καὶ ὁμαλὴν τὴν φέρουσαν εἰς Κωνσταντινούπουλιν ὁδὸν, δύναται ἄλλος νὰ ἐπιθυμήσῃ νὰ κλίνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ ὁ Ὄλυμπος, ἀλλ' ἡ πεῖρα διδάσκει ὅλους, ὅτι δὲν πρέπει νὰ θηρεύωσι τὰ ἀδύνατα, καὶ ἀναχαιτίζει τὰς τοιαύτας ὁρμάς.

Πέποιθα, ἐπρόσθεσεν ἐπὶ τέλους, ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν θέλει προτιμήσει τὰ ἐλεεινὰ παραδείγματα τοῦ Περοῦ καὶ τοῦ Μπονεζάερες, ἀπέναντι τῶν ὡραίων δειγμάτων τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.

Ἀντεπαρατήρησεν ἄλλος, ὅτι ἔθνος ἐξ ἔθνους διαφέρει. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ὁμοθυμαδὸν ἐπιθυμεῖ μίαν Βουλήν, καὶ ἐτρόμαξεν ἀκούσας δύο, διότι κατεσχέθη ὑπὸ τοῦ φόβου τῶν μισθῶν, καὶ τῶν φόρων ἐπομένως, τῶν ὁποίων τὴν ἐλάττωσιν περιμένει νὰ ἴδῃ ἀνυπομόνως. Λυτὸς, ἂν καὶ ἀνήκῃ εἰς μίαν τῶν ἀριστοκρατιῶν οἰκιῶν, ἀλλ' ὅμως δὲν δύναται νὰ ἀντιδῇ εἰς τὸ γενικὸν αὐτὸ τοῦ λαοῦ φρόνημα· ἂν ὅμως δὶ ἐξωτερικὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἀγνοεῖ, εἶναι ἀναγκαία ἡ τῶν δύω Βουλῶν σύστασις, ἐπιφυλάττεται τότε νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς συστάσεως τῆς Γερουσίας.

Ἄλλος δὲ προσέθηκεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ πρώτου λαλήσαντος ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τὰ ἑξῆς· ὅταν ἦναι μία Βουλὴ, εἶπε, τότε τὸ πολίτευμα θέλει ὁμοιάσει δύο ἄτομα ἀντικείμενα ἀλλήλοις, τὰ ὁποῖα συγκρουόμενα, θάτερον τούτων θέλει καταστραφῆ· ἡ Γερουσία λοιπὸν ἵσταται μεταξὺ τῆς Βουλῆς καὶ μοναρχίας, ὡς συντηρητικὸν στοιχεῖον τοῦ Συντάγματος, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ἔχοντες παραδείγματα τῶν παλαιῶν καὶ νέων ἐθνῶν, ἐκεῖνα πρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν· διότι ἤθελεν εἶσθαι ἀσύγνωστος οἴησις, ἤθελεν εἶσθαι τόλμημα, τὸ νὰ φαντασθῶμεν ἡμεῖς, ὅτι δυνάμεθα να δώσωμεν νέον ὑπογραμμὸν τοῦ πολιτεύματος. Δὲν πρέπει νὰ μᾶς παραπείσῃ τὸ ἐπικρατοῦν φρόνημα εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὡς εἶπεν ὁ προλαλήσας· ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ἐπιθυμεῖ ἄλλο τι, εἰμὴ εὐταξίαν καὶ ἀσφάλειαν, ταύτην δὲ θέλει εὕρει εἰς τὴν Συνταγματικὴν πολιτείαν, σινισταμένην εἰς τὴν Μοναρχίαν, εἰς τὰς δύο Βουλὰς, καὶ εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν δικαστηρίων. Ὅσον διὰ τὴν ἐλάττωσιν τῶν φόρων, καὶ τὴν ἐλάττωσιν τῶν μισθῶν, ταῦτα ἀπόκεινται εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἐξουσίαν ἥτις, οἰκονομικὴ οὖσα, δύναται να κατορθώσῃ τοῦτο, ἁπλοποιοῦσα τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐλαττόνουσα τὸ προσωπικὸν αὐτῆς. Μοναρχία μετὰ μιᾶς Βουλῆς δὲν δύναται νὰ σταθῇ· τοῦτο μᾶς διδάσκει ὁ παλαιὸς, καὶ ὁ νέος κόσμος. Ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ πρέπει νὰ πεισθῶσιν εἰς τοῦτο οἱ πληρεξούσιοι, ἂν καὶ εἶχον καιρὸν ἐπὶ μῆνας ὁλοκλήρους, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ζήτημα τοῦτο, νὰ μορφώσωσι τὴν πεποίθησίν των, ἐὰν ἐπιθυμῶσι νὰ σκεφθῶσιν ὡριμώτερον, ἂς μὴν ἀποφασισθῇ τὸ ζήτημα ἀμέσως σήμερον, ἀλλ' ἂς ἀναβληθῇ εἰς τὴν αὔριον, ὥστε νὰ μὴ καταμεμφθῇ τις ὅτι δὲν εἶχεν τὸν προσήκοντα χρόνον εἰς σκέψιν.

Ἕτερος τῶν πληρεξουσίων εἶπε. Πῶς δυνάμεθα ν' ἀποφασίσωμεν δύο βουλὰς, ἐνῷ ὅλοι παραπονούμεθα, ὅτι δὲν ἔχομεν χρήματα; πόθεν θέλομεν πληρώνει τριακοσίων καὶ ἐπέκεινα Βουλευτῶν καὶ Γερουσιαστῶν μισθούς; Μίαν λοιπὸν βουλὴν προτείνω, καὶ οἱ

βουλευταὶ νὰ πληρόνωνται, ἐφ' ὅσον συνεδριάζωσι, ἐκ τῶν ἰδίων ἐπαρχιῶν.

Αἰτησαμένων τινῶν πληρεξουσίων ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις εἰς τὴν αὔριον, πρὶν ἢ διαληθῇ ἡ συνεδρίασις. ἐτέθη κλῆρος διὰ τὴν δωδεκαμελῆ ἐπιτροπὴν, περὶ τῆς ὁποίας ὁ Πρόεδρος ἀνέφερε κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως, εἰς ὃν ἔλαχον οἱ ἑξῆς·

Ν. Πιεράκος.	Ἐμ. Σπυρίδωνος.
Γ. Λογιωτατίδης.	Ἰωάννης Βασιλείου.
Β. Θεαγένης.	Α. Μόστρας·
Γ. Μπάστας.	Στ. Βλάχος.
Κωνσ. Α. Αἰμπερόπουλος.	Πάνος Ἀλεξίου
Γ. Δοκός.	Νικήτας Σταματελόπουλος.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 3 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Μ'.

Τῆς 25 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν πέμπτην Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τρίτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 12 ὥραν ε. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων δέκα καὶ ἑπτὰ, καὶ ἀπόντων εἴκοσι ἑπτὰ, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως τοῦ 14 καὶ τῶν ἑπομένων ἄρθρων τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος.

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων, πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ

προκειμένου ζητήματος περὶ τῆς μιᾶς ἢ τῶν δύο Βουλῶν, ἐξέθεσε τὰ ἑξῆς. Χθὲς δύο ἐκ τῶν πλουσιωτάτων δι' ἰσχυρῶν λόγων καὶ ζωηρῶν παραδειγμάτων τῆς πείρας μᾶς ἀπέδειξαν τὸ ἀπαραίτητον τῆς Γερουσίας. Οἱ μετὰ τούτους ὑπὲρ τῆς μιᾶς Βουλῆς ἀγορεύσαντες δὲν ἀντέκρουσαν ποσῶς τὴν ἰσχυρότητα τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν ἄλλων, οὐδ' ἐξήγαγον οὐδὲν λογικὸν συμπέρασμα ὑπὲρ τῆς προτάσεώς των. Θεωρῶ ἤδη πληρέστατα ἀποδεδειγμένον, ὅτι διὰ τὴν παγίωσιν τῆς δημοσίου τάξεως εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τὴν ὕπαρξιν τοῦ συντάγματός μας, εἶναι ἀρευκτος ἡ σύστασις δευτέρου βουλευτικοῦ σώματος. Ἡ Ἑλλὰς ἤδη ἔχει μεγίστην ἀνάγκην ἡσυχίας, ἀλλά, παραδεχόμενοι εἰς τὸ πολιτευμά μας μίαν μόνην Βουλήν, ποίαν ἐγγύησιν ἔχομεν ὅτι θέλει διατηρηθῆ ἀτάραχος ἡ μεταξὺ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ ἔθνους ἁρμονία. Ὑπῆρξα βουλευτὴς κατὰ τὰς ἐποχὰς ἐκείνας, ὅτε εἴχομεν ἐν τῇ Ἑλλάδι μίαν Βουλήν, καὶ τὸ ἐκτελεστικὸν ἀφ' ἑτέρου, καὶ ὅλοι γνωρίζομεν τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμοὺς, τοὺς προελθόντας ἀπὸ τὰς συγκρούσεις τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ Ἐκτελεστικοῦ. Ἐὰν εἴχαμεν τότε καὶ Γερουσίαν, ἴσως ἠθέλαμεν ἀποφύγει τὰ δεινὰ ἐκεῖνα, καὶ ὁμονοοῦντες καὶ συγκεντρόνοντες εἰς ἓν τὰς δυνάμεις μας κατὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ, ἴσως θὰ εἴχαμεν ἀπελευθερομένας τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἤπειρον καὶ τὰς Νήσους. Τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα, τὸ ὁποῖον ἀνέφερον οἱ ἐναντίας γνώμης, εἶναι, ὅτι ἔχουν ἐντολὴν ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας των ὑπὲρ τῆς μιᾶς Βουλῆς. Ὁ λαὸς ἀπαιτεῖ πρὸ πάντων ἡσυχίαν, ἀσφάλειαν καὶ ἐλάττωσιν τῶν φόρων, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μᾶς ἔπεμψε πληρεξουσίους του διὰ νὰ πράξωμεν ὅ,τι κατάλληλον. Ἂς θέσῃ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν τὴν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν του, ἂς ἀρήσῃ τοὺς φόβους τῶν δημοκοπιῶν, καὶ ἂς ἐξετάσῃ μόνον καὶ μόνον τὸ συμφέρον τοῦ τόπου. Χθὲς ἀνεπτύχθη τὸ ζήτημα κάλλιστα, οὐδεμία ἀντίκρουσις δὲν ἐφάνη. Πρὸς τιμὴν τοῦ ἔθνους μας πρότεινω νὰ ἐπιφέρωμεν τὴν ὀρθὴν λύσιν του ἄνευ ψηφοφορίας.

Τὸ περὶ νομοθετικῆς δυνάμεως ζήτημα εἶναι, εἶπεν ἕτερος πλουσιώτατος ἀντικρούων τὸν προλαλήσαντα, ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων ἀντικειμένων, καὶ διὰ νὰ λυθῇ ἀπαιτοῦνται σοβαραὶ καὶ ἀληθεῖς πολιτικαὶ θεωρίαι, βασιζόμεναι ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως καὶ ἐπὶ τῆς τελειοποιήσεως τῶν κοινωνιῶν, καὶ οὐχὶ ἐπὶ σοφισμάτων καὶ τινων παραδειγμάτων, ἃ τινα δὲν ἔχουν τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεώς των εἰς τὴν ἀπόλυτον πολιτικὴν θεωρίαν, ἀλλ' εἰς λόγους εἰδικοὺς καὶ πραγματικούς, ἐκφυομένους ἐξ αὐτῆς τῆς καταστάσεώς τινων κοινωνιῶν· πρὸς δὲ τούτοις ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἐντελὴς κατανόησις τῆς κοινωνικῆς ἡμῶν καταστάσεως,

τῆς κοινωνικῆς μας πραγματικότητος, ἥτις πρὸς εὐτυχίαν τῆς Ἑλλάδος δὲν ἀντίκειται ποσῶς εἰς τὰς ὑγιεῖς πολιτικὰς θεωρίας τοῦ αἰῶνος τούτου ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό. Ὁμολογεῖται τὴν σήμερον παρὰ πάντων ὡς προφανεστάτη καὶ ἀναντίῤῥητος ἀλήθεια, ὅτι ὁ πολιτικὸς ὀργανισμὸς τῆς Ἑλλάδος, τόπου τόσον μικροῦ, πτωχοῦ καὶ ὀλιγανθρώπου πρέπει νὰ καταστᾶθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν ἁπλούστερος, ἡ Κυβερνητικὴ μηχανὴ δὲν πρέπει νὰ ἦναι τόσον πολύπλοκος, ἡ ἁπλότης καὶ ἡ ἑνότης ἀπαιτεῖται νὰ τὴν χαρακτηρίζωσι· ἀλλ' ἆρά γε συντείνει εἰς τοῦτο καὶ ἡ διαίρεσις τῆς νομοθετικῆς δυνάμεως εἰς δύο Βουλάς; ὄχι βέβαια. Καθιστᾷ τάχα τὴν διαίρισιν ταύτην οὐσιωδῶς ἀναγκαίαν ἡ ἠθικὴ, ἡ κοινωνικὴ καὶ ὑλικὴ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος; ὄχι, μᾶλιστα δὲ ὅλον τὸ ἐναντίον. Ἡ Γερουσία εἰς τὰς συνταγματικὰς Μοναρχίας τῆς Εὐρώπης παριστάνει τὸ στοιχεῖον τῆς ἀριστοκρατίας, τοὐτέστι συγκεντρώτεως ἰδιοκτησίας καὶ ἀποκλειστικῶν προνομίων, καὶ παραδείγματα ἡ ἄνω Βουλὴ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ Βουλὴ τῶν Πεπτρικίων τῆς Γαλλίας· ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα οὔτε πλοῦτον, οὔτε εὐγενείας ἀριστοκρατίαν ἔχομεν· ἡ ἰσότης καὶ ἡ ταυτότης συμφερόντων, ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων συνδεουσιν ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, καὶ ἀποτελοῦσι μίαν δέσμην ἀδιάσπαστον. Εἶναι πρὸς τούτοις γνωστὸν, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει φρίκην καὶ ἀντιπάθειαν κατὰ τὰς ἀριστοκρατίας. Μόλις κατὰ πρῶτον ἠκούσθη ἀμυδρῶς πως ἡ περὶ Γερουσίας ἰδέα, καὶ πάραυτα εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας οἱ λαοὶ αὐθορμήτως καὶ αὐτομάτως ἐξερράσθησαν ἐντονώτατα κατ' αὐτῆς ὡς ξένον, καὶ ἐπείσακτον σποιχεῖον καὶ φυτὸν, ἡ Ἑλληνικὴ γῆ δὲν τὸ στέργει παντάπασιν. Ἡ σύστασις Γερουσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχει τωόντι κἀμμίαν ἔννοιαν, διότι ποῖα ζωτικὰ συμφέροντα θέλει παριστάνει αὕτη; Τί θέλει ἀντιπρωσωπεύει; Ποίας ἰδέας, ποῖα αἰσθήματα, ποίας συμφέροντας; Ποῖα δικαιώματα καὶ προνόμια; Ἀλλ' ἐὰν πρέπῃ νὰ ὑπάρξῃ, ἐνῷ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ὡς ἀντιπροσωπεύουσα τὸ μηδὲν, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἀ κατασταθῇ κέντρον πολιτικῆς ἰσορροπίας, καὶ οὕτω νὰ συγκεντρώσῃ ἐν ἑαυτῇ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν τοῦ ἔθνους, θέλει τότε γεννηθῇ σφοδρὰ, μόνιμος, καὶ συστηματικὴ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν δύο σωμάτων, ἐπομένως προσκόμματα καὶ ἐμπόδια εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν νομοθετικῶν ἐργασιῶν, τὰ δὲ ἄρτια ἀποτελέσματα τῆς συγκρούσεως ταύτης θέλουν εἶσθαι ὁ κλονισμὸς καὶ ἡ ἀναστάτωσις τοῦ τόπου, καὶ ἐπομένως ἡ καταστροφὴ αὐτῆς μὲ ζημίαν τοῦ ἔθνους, κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσον ἡ γενικὴ τοῦ λαοῦ ἀποδοκιμασία, δυσπιστία καὶ ἀπέχθεια θέλουν δεχθῇ ἐκ πρώτης ἀρχῆς τὴν

σύστασιν τῆς Γερουσίας. Τὸ πολιτικὸν σύστημα πρέπει νὰ ἦναι συμφυὲς μὲ τὰ κοινωνικὰ στοιχεῖα ἑνὸς ἔθνους, πρέπει νὰ ἦναι ἀπόρροια αὐτῶν τῶν στοιχείων του καὶ συνέπεια ἀναγκαία, πρέπει νὰ προσαρμόζηται ἐντελῶς εἰς αὐτά, ἄλλως δὲν δύναται νὰ ἔχῃ διάρκειαν, οὔτε νὰ παράξῃ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ λαοῦ. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἡ Γερουσία εἶναι ἀναγκαία διὰ νὰ διατηρῇ δῆθεν τὴν ἰσορροπίαν μεταξὺ τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Βουλῆς τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν σύγκρουσιν μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο δυνάμεων· ἀλλὰ πῶς θὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη σύγκρουσις; Τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Βασιλέως ὁρίζονται ἀκριβῶς παρὰ τοῦ Συντάγματος, καὶ εἶναι ἐπομένως ἀπαραβίαστα· ὁ Βασιλεὺς διοικεῖ τὸ κράτος διὰ τῶν ὑπευθύνων Ὑπουργῶν, οὗτοι μόνοι δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν εἰς διαφωνίαν μετὰ τῆς Βουλῆς περὶ Νομοθετικῶν, ἢ διοικητικῶν ἀντικειμένων· εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὁ Βασιλεύς, ὅστις ἵσταται εἰς τὴν ἀνωτάτην καὶ γενικὴν περιοπὴν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, ὅστις εἶναι ἀμερόληπτος, καὶ δὲν ἔχει κανὲν ἀτομικὸν συμφέρον εἰς τὴν διένεξιν ταύτην, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν προσήκουσαν διόρθωσιν διὰ τῶν μέσων, ἅτινα τὸ Σύνταγμα θέτει εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ὥστε ἐπὶ τέλους νὰ ὑπερισχύῃ πάντοτε τὸ γενικὸν συμφέρον. Οἱ νόμοι, διὰ νὰ ἔχωσι κῦρος καὶ ἰσχὺν πρέπει, νὰ θεωρῶνται, ὡς ἡ ἔκφρασις τῆς κοινῆς θελήσεως· ἄλλως ὁ λαὸς προκατειλημμένος θέλει βλέπει πάντοτε μὲ ὑποπτον ὄμμα ὅσας τροποποιήσεις ἤθελε τυχὸν ἀντιτιτάτει ἡ Γερουσία εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Βουλῆς καὶ οἱ ἐκ τῶν διασκέψεων τούτων προκύπτοντες Νόμοι δὲν θέλουσιν ἐπιτυγχάνει τῆς ἐθνικῆς ἐπιδοκιμασίας. Ἐρεθισμὸς τῶν πνευμάτων, δυσαρέσκειαι, παράπονα τοῦ λαοῦ θέλουν εἶσθαι τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα αὐτῆς ἀντιθέσεως. καὶ οἱ διοίκησις τοῦ τόπου καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν νόμων θέλουν ὑπόκεισθαι εἰς μυρίας δυσκολίας. Τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἠθικὴν δύναμιν, ὥστε δι' αὐτῆς μᾶλλον παρ' ὅ,τι διὰ τῆς ὑλικῆς δυνάμεως νὰ κυβερνᾶται τὸ ἔθνος· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ, εἰμὴ ὁπόταν, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, οἱ Νόμοι παραδέχωνται ἀπὸ τὸν λαὸν ὡς γνησία ἔκφρασις τῆς ἐθνικῆς θελήσεως, ἡ δὲ μεσολάβησις τῆς Γερουσίας, θέλει εἶσθαι μέγα πρὸς τοῦτο ἐμπόδιον. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς φρονεῖ δικαίως καὶ εὐλόγως ὅτι μόνοι οἱ ἐπίτροποί του, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἐκλέγει, γνωρίζουσι τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας του καὶ τὰ ἀληθῆ συμφέροντά του, ὅτι μόνοι οὗτοι δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι θεραπείαν εἰς τὰ δεινά του, καὶ ἐπομένως εἰς τούτους μόνους καὶ εἰς τὸν ἀγαπητὸν Βασιλέα του δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν τύχην του, μεταξὺ δὲ τῶν ἐπιτρόπων του

καὶ τοῦ Βασιλέως δὲν θέλει κανὲν μεσότειχον. Εἶναι ἀδύνατον ἄλλως τως νὰ κυβερνηθῇ αὐτὸς ὁ τόπος· αἱ πληγαί, τὰς ὁποίας καταθλιπτικὸν καὶ ὅλως ἀντιθετικὸν σύστημα ἐπέφερεν εἰς τὸν δυστυχῆ λαὸν χρῄζουσι ταχίστης θεραπείας, πρὶν τὸ κακὸν κορυφωθῇ καὶ γεννήσῃ τὴν ἀπελπισίαν. Ἀπὸ τὴν σύστασιν μιᾶς καὶ μόνης Βουλῆς, τῆς Βουλῆς τοῦ λαοῦ περιμένεται ἡ θεραπεία αὕτη, καὶ ἂν κατὰ δυστυχίαν παραγνωρισθῇ ὡς πρὸς τοῦτο ἡ γενικὴ θέλησις, τὸ προλέγομεν θετικῶς, τὰ ἀποτελέσματα δὲν θέλουν εἶσθαι εὐάρεστα, θέλουν εἶσθαι ὀλεθριώτατα.

Ἐρχόμεθα δὲ ἤδη εἰς τὴν ἀνασκευὴν καὶ ἀντίκρουσιν τῶν ἐπιχειρημάτων, τὰ ὁποῖα ἔφερε πρὸς ὑποστήριξιν καὶ παραδοχὴν τῆς Γερουσίας ὁ ἔντιμος πληρεξούσιος τοῦ Μεσολογγίου. Τὸ πρῶτον ἐπιχείρημά του εἶναι τὸ τῆς συντηρήσεως· ἀλλ' ἐρωτῶμεν τὸν συνεδελφόν μας τοῦτον, ὑπὸ ποίαν ἔννοιαν ἐκλαμβάνει τὴν συντήρησιν; ἐνοεῖ ὅτι ἡ Γερουσία διὰ τῆς ὑπάρξεως καὶ συστάσεώς της θέλει συντηρεῖ ἀποκτημένα ἤδη δικαιώματα, δικαιώματα ἰδιοκτησίας καὶ πλούτου, δικαιωμάτων καὶ προνομίων ἐξουσίας ἀποκλειστικῶς; ὄχι βέβαια, διότι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ δὲν ὑπάρχουν τάξεις προνομιούχων, τάξεις εὐγενείας, καὶ τάξεις ἀπολύτως πλούσιαι, καὶ ἂν ὑπῆρχον, ἡ ὕπαρξις τότε τῆς Γερουσίας ἦτον ἀπαραιτήτως ἀναγκαία. Καὶ μολονοτοῦτο ὁ ὑπερασπιζόμενος τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς ὡς βασιζόμενος ἐπὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν παραδειγμάτων, ὤφειλε κατ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν νὰ ἐκλάβῃ τὴν λέξιν συντήρησιν· διότι πραγματικῶς ἡ Ἄνω Βουλὴ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Πατρικίων τῆς Γαλλίας συνετήρουν, καὶ συντηροῦν κεκτημένα ἤδη δικαιώματα, καὶ ἕνεκα τούτου ἡ ὕπαρξις αὐτῶν τῶν Βουλῶν ἔχει τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεώς των εἰς αὐτὴν τὴν κοινωνικὴν πραγματικότητα. Ἐννοεῖ ἐπομένως ὁ ὑπερασπιστὴς οὗτος, ὅτι ἡ ὕπαρξις τῆς Γερουσίας εἶναι ἀναγκαία, ὡς συντελοῦσα εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ κοινωνικοῦ διοργανισμοῦ τοῦ καταστατικοῦ Νόμου τοῦ Συντάγματος· ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἐκλαμβάνει ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος τοῦ Μεσολογγίου τὴν λέξιν συντήρησιν, ἀλλ ἡμεῖς ὡπλισμένοι μὲ τὰ ὅπλα τοῦ λόγου θέλομεν ἀνατρέψει τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ὡς ἀνυπόστατον. Δὲν τείνει εἰς τὴν συντήρησιν μᾶλλον παρὰ τὴν Βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων. Ὁ Νόμος διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸν διανοητικὸν καὶ ἐλεύθερον δὲν εἶναι καταναγκαστικός, ἀλλ' ἁπλῶς ὑποχρεωτικός, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ θελήσεως του δύναται νὰ τὸν καταπατήσῃ, δύναται νὰ μὴ συμμορφοῦται μετ' αὐτοῦ· μὴ συμμορφούμενος μετ' αὐτοῦ ἀθετεῖ αὐτόν, καὶ ἀθετῶν αὐτὸν, οὐ συντηρεῖ αὐτόν. Ἂν ἡ θεωρία αὕτη εἶναι φιλοσοφικῶς ἀληθὴς διὰ τὸ ἄτομον, εἶναι ἀληθὴς καὶ ἐν-

τελῶς ἐφαρμοστία εἰς ἠθικὰ σώματα, εἰς ἀφηρημένα ὄντα, συγχροτούμενα ἀπὸ ἀτομικὰς θελήσεις. Ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων καὶ ἡ Γερουσία εἶναι σώματα ἠθικά, εἶναι ὄντα ἀφηρημένα μὲ νοῦν καὶ θέλησιν, ἐπομένως ἐλεύθερα, καὶ ὡς τοιαῦτα δύνανται νὰ τὸν ἀθετήσωσι, νὰ τὸν καταπατήσωσι, καὶ ἐπομένως νὰ μὴ συντηρῶν αὐτόν. Ποία ἡ κατ' οὐσίαν διαφορὰ μεταξὺ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης Βουλῆς; Οὐδεμία, διότι καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις της εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ ἐλεύθερα ἡ ἀθέτησις καὶ ἡ καταπάτησις τοῦ Νόμου εἶναι προϊὸν τῆς ἐλευθερίας. Διατί λοιπόν, ἐνῷ τὸ προνόμιον τοῦτο εἶναι κοινὸν εἰς τὰς δύο Βουλάς, ἡ μὲν Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων νὰ ὑπόκειται εἰς τὴν ἀθέτησιν τοῦ καταστατικοῦ νόμου, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν μὴ συντήρησιν αὐτοῦ, ἡ δὲ Γερουσία εἰς τὴν ἐκπρόωρον ἀπολύτως τοῦ Νόμου τούτου, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν συντήρησιν αὐτοῦ; διατί ν' ἀποδιδῶμεν τὸ κλάνθασμον, ἢ μᾶλλον, διατί νὰ παραδεχώμεθα, ὅτι ἡ Γερουσία αἰωνίως θέλει εὑρίσκεται εἰς τὸν καλοριζώνα τῆς ἠθικότητος, τουτέστι νὰ συμμορφώνῃ τὴν θέλησίν της μὲ τὸν νόμον τῆς κοινωνίας ἡ δὲ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων αἰωνίως νὰ εὑρίσκηται εἰς τὸ λάθος, τουτέστι νὰ μὴ συμμορφώνῃ τὴν θέλησίν της μὲ τὸν ὀργανικὸν νόμον. Ἤγουν ἀεννάως νὰ ἁμαρτάνῃ; Ὁ καθεὶς βλέπει ἐκ τῆς ἀναπτύξεως ταύτης, ὅτι ὁ ὑπερασπιζόμενος τὴν ὕπαρξιν τῆς Γερουσίας ἀναχωρεῖ ἀπὸ ἓν ἀποκλειστικὸν προνόμιον, προνόμιον ἀποδίδον εἰς τὸ σῶμα τοῦτο τὸ κλάνθασμον καὶ τὸ ἀναμάρτητον. Συμπεραίνω λοιπόν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ Γερουσία ἔχει ψῆφον ἀπόλυτον. ἐλευθέραν σκέψιν ὡς ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων δύναται νὰ ἀθετήσῃ τὸν καταστατικὸν Νόμον, καὶ ἀθετοῦσα αὐτόν, οὐ συντηρεῖ αὐτόν· ἐπομένως κατ' οὐσίαν δὲν εἶναι συντηρητικὴ ἂν τοῦτο ἦναι ἀναντίῤῥητον ὡς στηριζόμενον ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, βασιζόμενον ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνου λογικῆς, ὁμολογοῦμεν παρὰ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ ἐπικυρούμενον ἀπὸ τὰ θεόπνευστα βιβλία τῶν Γραφῶν καὶ τῆς θρησκείας· ἂν τὰ ἐπιχειρήματά μας ταῦτα ἀποῤῥέουσιν ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως, οὐσίας καὶ ἰδιότητος τῶν δύο Βουλῶν, ποίαν ἰσχὺν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ ἐξῆς σόρισμα, ὅτι ἡ Γερουσία, ὡς ἐκ τῆς θέσεως θέλει τείνει, καὶ συντηρεῖ τὸν καταστατικὸν Νόμον; Τί δηλοῖ ὡς ἐκ τῆς θεσεώς της; δηλοῖ τάχα, ὅτι ἂν θὰ ὑπάρξῃ Σύνταγμα θὰ ὑπάρχῃ καὶ Γερουσία; ἀλλὰ μήπως ἀποκλειστικῶς ἡ Γερουσία χρεωστεῖ τὴν ὕπαρξίν της εἰς τὸ Σύνταγμα, καὶ θὰ χρεωστῇ καὶ ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων τὴν ὕπαρξίν της εἰς αὐτό; Τάχα ἂν ἀπολεσθῇ ὡς μὴ ὤφειλε, τὸ Σύνταγμα, δὲν ἀπόλυνται καὶ ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία, καὶ αὐτὸς ὁ Συνταγματικὸς Θρόνος; τάχα δὲν χρεωστεῖται ἡ ὕπαρξις καὶ τῶν δύο τούτων καὶ ἡ ὕπαρξις τοῦ Συνταγματικοῦ Θρόνου εἰς τὸ Σύνταγμα; Ἐνταῦθα δύναμαι ἐκ νέου νὰ εἴπω, ὅτι ὁ ὑπερασπιζόμενος τὴν ὕπαρξιν τῆς Γερουσίας ἀναχωρεῖ πάντοτε, ἐμπνέεται πάντοτε ἀπὸ τὴν ἰδέαν τοῦ προνομίου, διότι παραδέχεται, ὅτι εἰς τὸ Σύνταγμα, ὑπάρξαν καὶ ὑπάρχον, θέλει ὑπάρχει μόνη ἡ Γερουσία.

Ἐὰν ἠδυνάθημεν διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ λόγου νὰ καταστρέψωμεν τὴν ὁμίχλην τοῦ σκότους καὶ τοῦ σορίσματος, ὅπου τὸ ἐπιχείρημα τῆς συντηρήσεως δικαίως θέλομεν καταστρέψει, ὡς ἰστὸν ἀράχνης τὸ ἐπιχείρημα τῆς ὡρίμου σκέψεως, τὴν ὁποίαν ἔφερε πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ὑπάρξεως τῆς Γερουσίας, ὡς αὐτὸς ἐννοεῖ. Καὶ πρὸ πάντων ἡ ὡρίμος σκέψις εἶναι ἐπιβεβλημένη παρὰ Θεοῦ εἰς ὅλα τὰ διανοητικὰ πεπερασμένα ὄντα· μόνος ὁ Θεὸς, τὸ ἄπειρον ὄν, δὲν ἔχει ἀνάγκην ὡρίμου σκέψεως· ἀλλ' ἡ ὡρίμος σκέψις γεννᾶται ἐν διαρκείᾳ χρόνου, καὶ ἐπομένως τὸ συστατικὸν στοιχεῖον αὐτῆς εἶναι ὁ χρόνος, ἀλλ' ὄχι καὶ ἡ διαίρεσις τῆς θελήσεως καὶ τοῦ νοός. Ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων πρόκειται νὰ συζητήσῃ ἓν ὡρισμένον ἀντικείμενον, καὶ μετὰ μίαν ἢ δύο συζητήσεις ἀποφασίζει καταφατικῶς ἢ ἀρνητικῶς περὶ αὐτοῦ, εἶναι ἐνδεχόμενον ὡς ἐκ τῆς συντόμου συζητήσεως νὰ πέσῃ εἰς λάθος, καὶ ἐπομένως νὰ προκύψῃ βλάβη εἰς τὴν κοινωνίαν. Ἐντεῦθεν ὁ ὑπερασπιζόμενος τὴν ὕπαρξιν τῆς Γερουσίας διϊσχυρίζεται, ὅτι, ἐὰν ὑπάρξῃ ἓν ἄλλο ἴσως σῶμα νομοθετικὸν ἀνεξάρτητον, ἔχον δηλαδὴ ὁριστικὴν ψῆφον, καὶ δυνάμενον νὰ συσκιεθῇ καὶ ν' ἀποφασίσῃ, περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, θέλει ἀπαλλάξει τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τὴν βλάβην τὴν προξενηθεῖσαν τυχὸν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὴν μὴ ὡρίμον σκέψιν τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων. Οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ, ὅτι μία δευτέρα συζήτησις γινομένη ὑπὸ ἄλλων προσώπων, φωτισθέντων ἤδη παρὰ τῆς πρώτης συζητήσεως, θέλει καταντήσει εἰς ἓν ἐξαγόμενον ὡριμώτερον, ἀληθέστερον καὶ πραγματικώτερον, ἀλλὰ τὸ ἐξαγόμενον τοῦτο δύναται νὰ θεωρευθῇ ὄχι διὰ μιᾶς δευτέρας Βουλῆς, ἐχούσης ἀπόλυτον ψῆφον, ἀλλὰ διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς Βουλῆς, διηρημένης εἰς δύο τμήματα, ὥστε ἕκαστον ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς σκέψεις του καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις του νὰ ἦναι ἐλεύθερον ὡς πρὸς τὸ ἐξαγόμενον· οὐδὲν ἐξ αὐτῶν τῶν τμημάτων νὰ ἔχῃ ἀπόλυτον, ὅτοι ὁριστικὴν ψῆφον, ἀλλὰ συνερχόμενα ὁμοῦ μετὰ τὴν ἰδιαιτέραν σύσκεψιν καὶ συζήτησιν, νὰ καταντοῦν εἰς ἀπόλυτον ὁριστικὴν ψῆφον. Τοιουτοτρόπως ἐπιτυγχάνομεν τὸ ἐξαγόμενον τῆς ὡρίμου σκέψεως, τὸ ὁποῖον εἶναι προϊὸν τοῦ χρόνου, χωρὶς νὰ καταστήσωμεν εἰς τὴν διαίρεσιν τῆς ἀντιπροσω-

πικῆς νοήσεως καὶ θελήσεως, ἥτις πώποτε δὲν ἤθελε φέρει εἰς τὸ ἐπιθυμητὸν ἐξαγόμενον, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν λιχόνοιαν καὶ τὴν πάλην. Ἂν τοῦτο διδάσκῃ ἡ θεωρία, ἂν τοῦτο πολὺ συνάδῃ μὲ τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τοῦ λαοῦ μας, ἂν ὑπάρχῃ καὶ εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Νορβεγίας, συνάδῃ ἐπίσης καὶ μὲ τὸν νοῦν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός, ὅστις συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπλασιν τῆς κοινωνίας, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ περίνοια, ἡ ἠθικότης καὶ ὁ πατριωτισμὸς ἐξυμνοῦνται, ὅταν πλέον δὲν ζῇ, συνάδει, λέγομεν μὲ τὸν νοῦν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀνδρός, λέγοντος, ὅτι μία Γερουσία, διῃρημένη εἰς δύο Βουλευτήρια. Τί δηλοῖ ἡ ἔκφρασις τοῦ μεγάλου τούτου πατριώτου, τί ἐξηγοῦν οἱ λόγοι οὗτοι, τὴν μονάδα ἢ τὴν δυάδα; τὴν ἑνότητα ἢ τὴν πολλαπλότητα; ἕνα θεὸν νομοθέτην εἰς τὴν κοινωνίαν, ὡς εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἢ δύο, πολλούς, τὴν πολιτικὴν πολυθεΐαν; τοῦτο δηλοῖ ἡ μία ἡ Γερουσία. Ἂν κατὰ νοῦν ὁ Κυβερνήτης εἶχε τὴν ὕπαρξιν δύο Βουλῶν, δὲν ἤθελεν ἐκφρασθῇ τοιουτοτρόπως μίαν Γερουσίαν, τουτέστι μίαν Βουλήν, ἀλλὰ δύο Βουλάς, ἀλλ' ὡς ἐμβριθὴς πολιτικός, παραδεχόμενος τὸ ἕν, τὴν ἑνότητα τοῦ νομοθέτου, παρεδέχθη καὶ τὴν διαίρεσιν αὐτοῦ εἰς δύο βουλευτήρια, τουτέστιν εἰς δύο τμήματα διὰ νὰ ἐπιτύχῃ οὕτω τὸ ἐξαγόμενον τῆς ὡρίμου σκέψεως. Λοιπὸν ἐὰν ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς ὑπάρξεως τῶν δύο Βουλῶν δὲν πείθεται εἰς τοὺς θεωρητικούς μου λόγους, ἂς πεισθῇ τοὐλάχιστον εἰς τὴν αὐθεντίαν τῶν λόγων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἔφερεν εἰς ὑποστήριξιν τῆς προτάσεώς του, ἂς πεισθῇ λέγομεν, διότι ἡ ἐξήγησις, τὴν ὁποίαν δίδομεν, εἶναι ἡ ὀρθή, ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματική, ὡς εἰπόντος τοῦ Κυβερνήτου, «Μία Βουλὴ καὶ ὄχι δύο».

Μᾶς ἔφερεν εἰς παράδειγμα καὶ τὴν ὕπαρξιν τῶν δύο Βουλῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Γαλλίαν καὶ ἄλλα ἔθνη, καὶ μᾶς εἶπεν, ὅτι μόνον εἰς δύο, ἤτοι τὸ Περοῦ καὶ Μπονεζάερες ὑπάρχει μία Βουλή· παρέλειψε τόσα ἄλλα ἔθνη, τὰ ὁποῖα ἔχουν μίαν Βουλήν, καὶ μᾶς ἔφερε, λέγω εἰς παράδειγμα τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν, ἀλλ' ἐκεῖ, ὡς καὶ ὁ ἴδιος γνωρίζει, καὶ ὡς ἀνωτέρω εἶπον, ὑπάρχουν λόγοι πραγματικοὶ καὶ ὄχι θεωρητικοί, ἀπαιτοῦντες τὴν ὕπαρξιν τῶν δύο Βουλῶν· διότι ἐκεῖ ὑπῆρχον ἀντιφερόμεναι τάξεις, τάξεις πλουσίων, εὐγενῶν καὶ ἰδιοκτημόνων, καθόσον ἐκεῖ εἶναι συγκεντρωμένα ταῦτα εἰς ὀλίγους, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὰς παραλείψῃ ὁ νομοθέτης χωρὶς κλονισμὸν τῆς κοινωνίας. Ἑπομένως καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἔθνη αἱ θεωρίαι καὶ αἱ ἐπαναστάσεις, ἐξαγόμενον τῶν θεωριῶν, τείνουν πάντοτε εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ διβούλου τούτου νομοθέτου (μὲ συγχωρεῖτε διὰ τὸν σολοικισμόν), ἀλλ' ἡ γλῶσσα λανθάνουσα ἀληθῆ λέγει, διότι αἱ δύο Βουλαὶ εἶναι σολοικισμὸς εἰς τὴν

κοινωνίαν μας), καθὼς δὲ εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη, ὑπαρχόντων λόγων πραγματικῶν καὶ ὄχι θεωριῶν, ὁ νομοθέτης δὲν ἠδύνατο χωρὶς κλονισμὸν τῆς κοινωνίας νὰ τοὺς παραλείψῃ, νὰ παραλείψῃ δηλαδὴ τὴν ὕπαρξιν τῶν δύο Βουλῶν, τοιουτοτρόπως εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου δὲν ὑπάρχουν τοιοῦτοι πραγματοικοὶ λόγοι, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ τοιοῦτον σῶμα χωρὶς κλονισμὸν τῆς κοινωνίας μας.

Ἀσθενὲς δὲ, ἀσθενέστατον εἶναι τὸ ἐπιχείρημα τῆς διαλύσεως τῆς ἐν Αἰγίνῃ Βουλῆς, θέλων μὲ τοῦτο ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς Γερουσίας νὰ σᾶς βεβαιώσῃ, ὅτι ἂν ὑπῆρχε τότε Γερουσία δὲν ἤθελεν ἐνδώσει καὶ ἡ Βουλὴ ἐκείνη εἰς τὴν διάλυσίν της, εἰς τὴν παραβίασιν τοῦ Συνταγματικοῦ Χάρτου. Ἀλλ' ἐνῷ ἐσιώπησε τὸν ἀμίμητον χαρακτῆρα, τὸν ὁποῖον ἡ κατὰ τὸ **1824** Βουλὴ ἔδειξε πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Συντάγματος, ἀποκηρύξασα τὸ ἐκτελεστικὸν, τὸ ὁποῖον ἠθέλησε νὰ παραβιάσῃ αὐτὸ, παρέλειψε νὰ σᾶς εἴπῃ καὶ τὰ διατρέξαντα πρὸς τὴν διάλυσίν της, ὡς εἴρηται, ἐν Αἰγίνῃ Βουλῆς. Ἐνθυμοῦνται βέβαια, ὅσοι ἐκ τῶν Κυρίων πληρεξουσίων ἦσαν μέλη τῆς Βουλῆς ἐκείνης, ὁποίας δολίας εἰσηγήσεις ἔκαμον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν οἱ ἀριστοκρατοφρονοῦντες κατὰ τοῦ ἐπικρατοῦντος συστήματος, ὁποίας ἀφ' ἑτέρου δολίας ἐπίσης εἰσηγήσεις δὲν ἔσπειρον καὶ εἰς τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον εἶχε συρρεύσει τότε εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, θεωρουμένην ὡς ἀσφαλεστέραν καὶ ὡς καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τοῦ τότε Κυβερνητικοῦ συστήματος, ἀποδίδοντες εἰς αὐτὸ τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ τόπος διατέλει ὡς ἐκ τοῦ πολέμου, εἰς τρόπον ὥστε ἦτον κίνδυνος· ἡ Βουλὴ ἐκείνη πανταχόθεν ἐγκαταλειφθεῖσα, καὶ διωκομένη πῶς νὰ μὴν ἐνδόσῃ εἰς τὴν διάλυσίν της; καὶ μ' ὅλα ταῦτα εὑρέθησαν μεταξὺ τῶν μελῶν της ἀτρόμητοι πατριῶται, οἱ ὁποῖοι ὕψωσαν τὴν φωνὴν μέχρις οὐρανοῦ ἐναντιωθέντες κατὰ τοῦ μέτρου τῆς διαλύσεως. Πολλὰ ἄλλα αἴτια συνοδεύουν τὴν περίστασιν αὐτὴν, τὰ ὁποῖα παραλείπω χάριν συντομίας.

Συμπεραίνων ἐν τοσούτῳ τὸν λόγον μου σᾶς ἐπαναλέγω, Κύριοι ὅτι ἡ ὕπαρξις μιᾶς καὶ μόνης Βουλῆς διῃρημένης εἰς δύο τμήματα, ἐπιτυγχάνει πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅσα σᾶς ἐξέθεσα, καὶ τὴν ὡριμον σκέψιν, τὴν ὁποίαν ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς Γερουσίας ἔφερεν ὡς τὸ δυνατώτερον ἐπιχείρημα, συμβιβάζεται μὲ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λαοῦ, καὶ παρέχει πληρέστατα τὰς ἐγγυήσεις, ὅσων ἡ κοινωνία μας ἔχει χρείαν. Εἰς σᾶς λοιπὸν, Κύριοι πληρεξούσιοι, ἐναπόκειται νὰ σκεφθῆτε ὡρίμως καὶ νὰ ἀποφύγητε τὴν παραδοχὴν ἑνὸς σώματος, τὸ ὁποῖον, καθὼς σᾶς ἀπέδειξα, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γῆ δὲν τὸ στέργει παντάπασιν.

Ἄλλος δὲ πάλιν, ἀγορεύων μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῶν δύο βουλευτικῶν σωμάτων, παρετήρησεν, ὅτι ὅσα ὁ προλαλήσας ἐξέθεσεν ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸ προκείμενον ζήτημα. ἀναφερόμεθα μᾶλλον εἰς τὸ περὶ συστάσεως τῆς Γερουσίας, ζήτημα, τὸ ὁποῖον θέλει ἐξετάσει ἡ Συνέλευσις ἐν οἰκείῳ τόπῳ. Θέλω δὲ, εἶπεν, ἐπιλογθῆ αὐτῶν, καὶ ἀνασκευάσει καθ' ὅσον ἔχουν σχέσιν μὲ τὸ προκείμενον, ἐὰν συμφέρῃ ἓν ἢ δύο βουλευτικὰ σώματα. Οὐδεὶς ἀντιλέγει, ὅτι συντάττοντες τὸ Σύντα μα πρέπει νὰ προβλέπωμεν πρὸ πάντων εἰς τὴν διάρκειαν καὶ μονιμότητα αὐτοῦ, καὶ ν' ἀποφύγωμεν τὰς περιστάσεις ἐκείνας, αἵτινες δύνανται νὰ φέρωσιν εἰς κίνδυνον τὴν ὕπαρξίν του. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον πᾶν Σύνταγμα πρέπει νὰ συμφωνῇ μὲ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ εἶδος τῆς Κυβερνήσεως, τὸ παραδεχόμενον ἐν αὐτῷ, καὶ νὰ στηρίζηται εἰς τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ Ἔθνους· ἄλλως ἡ ὕπαρξίς του εἶναι ἐπισφαλὴς καὶ ὅλαι αἱ δυσκολίαι ἀναφύονται εἰς τὴν ἐφαρμογήν του.

Τὸ Ἔθνος μας παραδέχθη ἤδη τὴν Συνταγματικὴν Κυβέρνησιν· ὅλοι δ' ἐσυμφώνησαν, λαμβάνοντες ζωηρὰ παραδείγματα ἀπὸ τὰς ἀρχαίας δημοκρατίας, καὶ τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης, ὅτι, ὅσα ἔθνη παρεδέχθησαν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς Κυβερνόσεως, καθιέ ωσαν ἐντὸς τῶν πολιτευμάτων των τὰ δύο Βουλευτικὰ σώματα, πληρώσαντα πολὺ ἀκριβὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς Γερου ίας, ὅσα περιορίσθησαν μόνον εἰς τὴν μίαν Βουλήν.

Θεωρητικῶς δὲ ἐξετάζων τὸ ζήτημα ὁ πληρεξούσιος, πᾶσα ἀρχή, εἶπε, διὰ νὰ μὴ καταχρᾶται τὴν ἀνήκουσαν εἰς αὐτὴν ἐξουσίαν, εἶναι ἀνάγκη νὰ περιορίζηται ἐντὸς ὁρίων, ἀκριβῶς διαγεγραμμένων, καὶ ἡ ἀρχὴ αὕτη πρέπει μάλιστα νὰ διατηρῆται εἰς τὰ συνταγματικὰ Κράτη, ὅπου αἱ ἐξουσίαι εἶναι διάφοραι. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, περιορι ομένη εἰς ἓν ἄτομον, ἔχει διαγεγραμμένα τὰ ὅρια αὐτῆς ὡς ἐκ τῆς ἑνότητος τοῦ ἀτόμου. ἀποφεύγουσα μάλιστα τὰς ἐπικινδύνους περιστάσεις τῆς μεσοβασιλείας, ὅπου αὕτη μεταβαίνει ἀπὸ ἄτομον εἰς ἄτομον διαδοχικῶ· ὅταν δὲ αὕτη ἐνεργῆται διὰ πολλῶν ἐκτελεστῶν, τότε ὁ κίνδυνος εἶναι μεγαλήτερος. διότι ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἑνὸς ἀτόμου, θέλουσα νὰ συγκεντρώσῃ ὅλην τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸ καὶ ν' ἀφαιρέσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὸ ἄλλο, δύναται νὰ φέρῃ συγκρούσεις καὶ ταραχάς. Ὁ Βουλευτὴς ὅμως διαφέρει, διότι τὸ ἔργον του περιορίζεται ἐντὸς κύκλου, μὴ περιστρεφομένου εἰς τὰ πράγματα, δὲν ἐκτελεῖ ἀλλὰ προνοεῖ. Εἶναι δὲ κοινῶς παραδεδεγμένον ἀξίωμα, ὅτι τὸ βουλεύεσθαι πρέπει νὰ ἦναι διηρημένον εἰς δύο σώματα· τοῦτο συνίσταται εἰς τὸ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λάβωσι

χώραν τοιαῦται πράξεις, προσβάλουσαι τὰ συμφέροντα τοῦ Ἔθνους, καθότι ὅπου εἶναι δύο σώματα τοιοῦτος κίνδυνος δὲν ὑπάρχει. Παράδειγμα τῶν λόγων μου ἔχομεν, εἶπεν, τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν, ἤτις ἐξέδοτο δύο ψηφίσματα, τὰ ὁποῖα ἂν ἦτον καὶ ἄλλο σῶμα, δὲν ἤθελε βεβαίως παραδεχθῆ, ὅπως παρεδέχθησαν. Εἰς μάτην ἤθελέ τις θέσει ῥαγμοὺς εἰς τὰς ὁρμὰς καὶ τὸ κινοῦν δημοκρατικὸν πνεῦμα ἑνὸς βουλευτικοῦ σώματος· οἱ ῥαγμοὶ οὗτοι ἀνίσχυροι, ἤθελον διὰ μιᾶς συντριβῆ, αἱ δὲ ἐπανειλημμέναι συζητήσεις ἐντὸς αὐτοῦ ἀδύνατον εἶναι νὰ καταβάλωσι τὴν ὁρμήν. Διὰ τοῦτο βλέπομεν πολλὰς δημοκρατίας, αἵτινες, θέλουσαι νὰ ἐμποδίζωσι τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ, ἐψήφισαν θάνατον εἰς τὸν προτείνοντα τὴν κατάργησιν νόμου τινός, καὶ ἀπαιτεῖτο νὰ τρέξῃ τὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου ἢ νὰ ὑπαριθῆ μανίαν, ὅστις ἐτόλμα κατὰ τοῦ νόμου ν' ἀγορεύσῃ. Τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα ἀνεπτύχθη εἰς Γαλλίαν, ἅμα κατὰ τὸ **1789** συνεκροτήθη μία Βουλὴ, ἐκφενδονίσασα τὸν νόμον κατὰ τῶν μεταναστατῶν καὶ τοῦ κλήρου. Ἡ διάσπασις τῶν κοινωνικῶν δεσμῶν της καὶ ἡ βασιλοκτονία δὲν ἤθελον συμβῆ βεβαίως, ἐὰν ὑπῆρχε καὶ ἕτερον Βουλευτικὸν σῶμα. Ἔπαθε ταῦτα ἡ Γαλλία, ἀλλ' ἦταν τὸ ἰσχυρότατον κράτος, καὶ περιελάμβανε πλοῦτον, ῥώτα καὶ **23,000,000** πληθυσμοῦ, ἀλλὰ τί τὸ μικρὸν καὶ πτωχὸν Ἔθνος μας, μόλις ἔχον πληθυσμὸν **800,000** κατοίκων.

Καὶ εἰς τὸ σύστημα τῶν δύο βουλευτικῶν σωμάτων δὲν ἀρνοῦμαι, ὅτι ὑπάρχουν ἐλλείψεις τινὲς, αἵτινες ὅμως ὡς πρὸς τὰ ἐγγυώμενα εἰς τὸ Ἔθνος καλὰ, τὴν καθιέ ωσιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ τὴν περιοχὴν μάλιστα τοῦ δημοτικοῦ πνεύματος εἶναι μικραί. Δὲν ἀρκοῦν τὰ δ ινὰ καὶ οἱ σπαραγμοί, ὅτα τόσα ἔτη μᾶς ἐμακρτίζαν εἶναι ἤδη καιρὸς νὰ παγιώσωμεν μόνιμον καὶ δ αρκὲς σύστημα, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ὁποίου διατρουμένης τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως ν' ἀναπτύξωμεν τὴν γεωργίαν μας, τὴν βιομηχανίαν μας, καὶ τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ. Δ ροβούμαι πλέον εἰς τὸ μέλλον τὰς καταχρήσεις τῆς ἐξουσίας, ὅσων φοβοῦμαι τὴν ἄφευκτον ἀναρχίαν ἐὰν παραδεχθῶμεν μίαν μόνην Βουλήν. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας εὑρίσκομεν τὰ φρικώδη συμβάντα, ἀποτελέσματα τοιούτου συστήματος. Δὲν πρέπει νὰ ῥίψωμεν εἰς κίνδυνον τὴν πολιτείαν καὶ τὸ Σύνταγμα, ἀντιθέμενοι εἰς τὴν μοναρχίαν τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα, ἐνῷ ἡ πεῖρα μᾶς διδάσκει τὰς ὀλεθρίας συνεπείας. Ἀλλὰ λέγουν, ὅτι διὰ τοῦ δικαιώματος τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς ἰσχυροποιεῖται ἀρκούντως ἡ Μοναρχία

Εἰς τὰς περιπτώσεις ὅμως τῶν συγκρούσεων καὶ αὐτὸ τὸ δικαίωμα χάνει τὴν ἰσχύν του, καὶ ἀντὶ ὠφελείας δύναται νὰ προξενήσῃ βλάβη.

Τὸ ὀχλοκρατικὸν πνεῦμα εἶναι φύσει καταστρεπτικὸν, καὶ ἔχει τὴν εἰκόνα του ἐντὸς τοῦ Συντάγματος εἰς τὴν μίαν Βουλήν. Ὅλα τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης τὸ κατεπολέμησαν, καὶ συνενοῦνται κατ' αὐτοῦ, ὅπου καὶ ἂν φανῇ καθιερούμενον ἐντὸς τοῦ Συντάγματος. Εἰς ποίαν θέσιν φέρομεν τὴν πατρίδα μας, παραδεχόμενοι μίαν Βουλήν; Μόνοι οἱ ἐχθροί μας ἐπιθυμοῦν νὰ ἴδωσι παραδεχομένην μίαν Βουλήν, διότι τότε τὸ μέλλον τῆς Ἀνατολῆς καταστρέφεται.

Τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα τῶν προτεινόντων τὴν μίαν Βουλὴν εἶναι τὸ ἐπαρχιακὸν πνεῦμα καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ λαοῦ. Σέβομαι τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν διὰ τὰ μεγάλα προτερήματα, ὅσα ἀνέδειξεν εἰς ὀλίγον διάστημα χρόνου· ἀλλ' ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου ἀπαιτεῖ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, καὶ εἶναι ἀνώτερον τῆς πολιτικῆς του ἀνατροφῆς. Τὸ ἔλυσεν ἤδη ἡ Εὐρώπη ὁλόκληρος, ἐνώπιον τῆς ὁποίας εἴμεθα, ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμην, βρέφη. Ἐὰν ὁ λαὸς γνωρίσῃ τὰ ἀποτελέσματα τῆς μιᾶς Βουλῆς βεβαίως θέλει ἀποδοκιμάσει τοιαύτην γνώμην.

Ἡ σύστασις μιᾶς μόνον Βουλῆς θὰ φέρῃ βεβαίως ἓν ἐκ τῶν δύο, ἢ δεσποτισμὸν ἢ ἀναρχίαν· ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὰ Συντάγματά μας, τὰ ὁποῖα στηριζόμενα εἰς μίαν Βουλὴν ποσῶς δὲν ἐφημόσθησαν. Ἄλλο τε ἡ Βουλὴ καὶ ἄλλο τε ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ὑπερεπήδων ἀτιμωρητὶ τὰ διαγεγραμμένα ὅρια τῆς ἐνεργείας των, ἕως ὅτου τὸ Ἔθνος μας, σπαραττόμενον ἀπὸ τὴν ἀναρχίαν, παρεδόθη εἰς τὰς αὐθαιρέτους θελήσεις ἀντιβασιλείας. Ἔχομεν μέλλον καὶ αἱ τύχαι τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐξεπληρώθησαν εἰσέτι· πρέπει λοιπὸν νὰ δείξωμεν σημεῖα ζωῆς καὶ φρονήσεως, καὶ ὅτι δὲν διακινδυνεύομεν τὰ καλὰ τῆς τάξεως. Δὲν πείθομαι ἀνεξετάστως εἰς τὰς θελήσεις τῆς Εὐρώπης, ἤδη ὅμως νομίζω ὅτι πρέπει ν' ἀκούσωμεν τὰς γενναίας καὶ σοφὰς συμβουλάς της. Περαίνων τὸν λόγον μου, σᾶς προτρέπω, ὡς καὶ ὁ προλαλήσας, νὰ μὴ θέσωμεν ποσῶς τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς ψηφοφορίαν, ἀλλὰ νὰ δείξωμεν διὰ μιᾶς ὁμοφώνου παραδοχῆς τῶν δύο Βουλευτικῶν σωμάτων, ὅτι ἐκτιμῶμεν τὴν τάξιν, τείνομεν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ εἴμεθα οἱ ἄξιοι ἀναμορφωταὶ τῆς Ἀνατολῆς.

Συμφώνως μὲ τὸν προαγορεύσαντα παρετήρησεν ἄλλος πλῃρεξούσιος, ὅτι ὁ πρὸ τοῦ τελευταίου ἀγορεύσας ἐξέθεσε πολλὰ ὑπὲρ τῆς συστάσεως μιᾶς Βουλῆς, παρασυρόμενος ἴσως ἀπὸ τὸ ἐπαρχιακὸν πνεῦμα καὶ τὴν δημοτικότητα. Θεωρεῖ περιττὸν, εἶπε, νὰ

χρονοτριβῶμεν, συσκεπτόμενοι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου· διότι, ὅτε κατὰ τὴν Τρίτην Σεπτεμβρίου ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸ Ἔθνος ἠσπάσθησαν τὴν καθιέρωσιν Συνταγματικῆς Μοναρχίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔτεται, ὅτι ἔκτοτε εἶναι ἀποφασισμένη καὶ ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ σύστασις τῶν δύο Βουλῶν. Πᾶσα περαιτέρω συζήτησις δὲν μᾶς ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον μᾶς σκοτίζει· δὲν πρέπει νὰ ἀκούσωμεν τὰς παρὰ τῶν ἀγορευσάντων ἐκτεθείσας θεωρίας, ἀλλὰ νὰ προσέξωμεν μόνον εἰς ὅ,τι τὸ συμφέρον τοῦ Ἔθνους καὶ ἡ πολιτικὴ κατάστασίς του ἀπαιτεῖ, καθὼς καὶ αἱ σοφαὶ εὐχαὶ τῶν μεγάλων δυνάμεων ὑπαγορεύουν· ἐπομένως, ὡς καὶ ὁ προλαλήσας εἶπεν, ἂς καθιερώσωμεν εἰς τὴν πολιτείαν μας τὰς δύο Βουλάς, καὶ ἂς λύσωμεν οὕτω τὸ ἐθνικὸν τοῦτο ζήτημα, χωρὶς κἂν νὰ τὸ θέσωμεν εἰς ψηφοφορίαν.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἐδέχθη εὐχαρίστως ἡ Συνέλευσις διὰ διακεκριμένης φανερᾶς πλειονοψηφίας· ἀλλ' ἐπειδή τινες ἀντέτεινον ὅτι τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὸν κανονισμὸν, καὶ ὅτι πρέπει ὁ Πρόεδρος νὰ ἐρωτήσῃ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως τὴν Συνέλευσιν ἂν θέλῃ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς συζητήσεως ἢ τὴν ψηφοφορίαν, διϊσχυριζόμενοι ὅτι πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ περαιτέρω συζήτησις, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἂν ἐφωτίσθη ἄχρι τοῦδε ἀρκούντως, ἢ ἂν θέλῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος συζήτησις.

Ἀποφανθείσης δὲ ταύτης ὅτι εἶναι φωτισμένη ἀρκούντως, ὁ Πρόεδρος ἔθεσε τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν· γενομένης δὲ ψηφοφορίας παρεδέχθη εἰς τὴν Συνέλευσιν ἡ σύστασις τῶν δύο Βουλῶν διὰ ψήφων **159**, πρὸς **37**, καὶ τὸ ἄρθρον **14** τοῦ σχεδίου, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἔχον οὕτω:

Περὶ συντάξεως τῆς Πολιτείας.

Ἄρθρ. **14.**

« Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται συνάμα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας ».

Μετὰ ταῦτα προέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ **15** ἄρθρου τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον ἀναγνοὺς ὁ εἰσηγητὴς προσέθηκεν, ὅτι πρέπει ἀντὶ τοῦ ψηφίζεται νὰ τεθῇ τὸ « συζητεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς » ὡς καταλληλότερον. Ἐπομένως παρετηρήθη παρά τινος πληρεξουσίου, ὅτι ἂν, ὡς ὁ εἰσηγητὴς εἶπε, τεθῇ τὸ « συζητεῖται » ἀντὶ τοῦ « ψηφίζεται » τότε πρέπει νὰ ἐκλείψῃ τὸ « διάθεσιν ἐθνικῆς γῆς ». Ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος ἄρθρου εἶναι νὰ καθιερώσῃ προτεραιότητα τῆς συζητήσεως εἰς τὴν Βουλὴν ἐπὶ τῶν ὅσων διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον· ἂν τεθῇ τὸ « εἰσάγεται » ἀποκλείεται ἤτε Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία ἀπὸ τοῦ νὰ κάμνῃ προτά-

σεις περὶ τῆς διαθέσεως τῆς ἐθνικῆς γῆς, καὶ μόνη ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία θέλει ἔχει ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα τῆς εἰσαγωγῆς.

Ἐνταῦθα ἀντεπαρατηρήθη παρ' ἄλλων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μεταβληθῇ τὸ ἄρθρον διόλου, διότι διὰ τῆς λέξεως ψηφίζεται δὲν ἐννοεῖται τὸ ὁριστικῶς ἀποφασίζειν, ἀλλὰ τὴν προτεραιότητα τῆς συζητήσεως καὶ ψηφίσεως τῶν ἀντικειμένων τοῦ ἄρθρου παρὰ τῆς Βουλῆς. Τοῦτο δὲ ἐξάγεται ἐκ τοῦ συνόλου αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἑπομένων ἄρθρων.

Ἄλλος δὲ ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ καὶ τὸ « εἰσάγεται » τὸ δὲ «ψηφίζεται» νὰ μείνῃ, διότι τοιουτοτρόπως συμπληροῦται ἡ ἐκ μέρους τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἰσαγωγὴ καὶ συζητήσις τῶν ἀναφερομένων ἀντικειμένων κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Βουλήν.

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ψηφισθὲν τὸ 15 ἄρθρον τροπολογημένον οὕτως·

Ἄρθρ. 15.

« Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τε τὸν Βασιλέα, τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν. Πᾶς νόμος, ἀφορῶν τοὺς ἐτησίους προϋπολογισμούς, τὰ ἔσοδα, ἢ ἔξοδα τοῦ Κράτους, διάθεσιν ἐθνικῆς περιουσίας, τὸν ἐτήσιον προσδιορισμὸν τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς δυνάμεως, καὶ τὴν στρατολογίαν καὶ ναυτολογίαν εἰσάγεται πρῶτον εἰς τὴν Βουλήν, καὶ ψηφίζεται παρ' αὐτῆς ».

Διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης ἡ Συνέλευσις ἐνόησεν, ὅτι ὡς πρὸς τὸ περὶ ἐθνικῆς περιουσίας δὲν περιορίζεται παντάπασιν τὸ εἰς τὰς τρεῖς νομοθετικὰς δυνάμεις ἀνῆκον δικαίωμα τῆς προτάσεως, ἀλλ' ἐννοεῖ, ὅτι τὰ πράγματα περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον πρέπει νὰ εἰσάγωνται καὶ συζητῶνται κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Βουλήν.

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ 16 ἄρθρον, καὶ ἀναπτύσσων αὐτὸ εἶπεν, ὅτι τὸ παρὸν ἄρθρον περιέχει ἐξαίρεσιν τοῦ προηγουμένου, ἀπαγορεύουσαν τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν νὰ κάμῃ πρότασιν περὶ μισθοδοσίας ἢ συντάξεως, διότι εἶναι εὔκολον ὁ Βουλευτὴς ἢ Γερουσιαστὴς νὰ παρουσιάσῃ τοιαύτας προτάσεις πρὸς βλάβην τοῦ δημοσίου, χαριζόμενος ἢ ἐπιβραζόμενος ἀπὸ τὰ ἀφορῶντα αὐτὰς πρόσωπα.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ 16 ἄρθρον ἀτροπολόγητον, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρ. 16.

«Οὐδεμία πρότασις, ἀφορῶσα αὔξησιν τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ μισθοδοσίαν, ἢ σύνταξιν, ἢ ἐν γένει δι' ὄφελος προσώπου, πηγάζει ἐκ τῆς Βουλῆς, ἢ τῆς Γερουσίας »,

Προέβη μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἑπομένου ἄρθρου, τὸ ὁποῖον ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσεν· αἰτήσει δὲ τῆς Συνελεύσεως ἐτέθη εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι μὲ τὴν λέξιν σύνοδον ἐννοεῖται ἡ ἐνιαύσιος συγκάλεσις τῶν Βουλῶν. Ἑπομένως ἔγεινε παραδεκτὸν τὸ ἄρθρον ἔχον οὕτω.

Ἄρθρ. 17.

« Ἐὰν πρότασις νόμου ἀπορριφθῇ ὑπὸ μιᾶς τῶν τριῶν νομοθετικῶν ἐξουσιῶν, δὲν παρουσιάζεται ἐκ νέου εἰς τὴν αὐτὴν βουλευτικὴν σύνοδον ».

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ 18 ἄρθρου παρετηρήθη ὑπό τινος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ἡ λέξις «ἐπίσημος» δὲν εἶναι κατάλληλος, καθότι ἐπίσημον ἑρμηνείαν τῶν νόμων κάμνουν καὶ τὰ δικαστήρια, ἑπομένως πρέπει νὰ ὑπάρχῃ διάκρισις μεταξὺ τῆς ὑπὸ τῶν δικαστηρίων γενομένης ἑρμηνείας τῶν νόμων καὶ τῆς ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες, εἶπεν, εἰς τὴν δευτέραν περίστασιν μεταχειρίζονται τὴν λέξιν αὐθεντικῶς, τὴν ὁποίαν παρέβαλον καὶ οἱ Ῥωμαῖοι (autentica, ἢ declaratio, declaratoire). Βεβαίως τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ σημασία τῆς λέξεως «ἐπίσημον», ἀλλ' εἶναι καλὸν νὰ εἰρεθῇ ἄλλη λέξις πρὸς διάκρισιν τῆς δικαστικῆς ἑρμηνείας.

Ὁ σκοπὸς τοῦ ἄρθρου, εἶπεν ἄλλος, εἶναι ν' ἀποκλείσῃ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τοῦ νὰ δίδῃ οἱανδήποτε θέλει ἑρμηνείαν εἰς τοὺς νόμους· ἑπομένως πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου ἐπρότεινε νὰ τροποποιηθῇ τὸ ἄρθρον οὕτω:

Ὁ εἰσηγητὴς ἀπήντησεν, ὅτι τὰ ἀτοπήματα, τὰ ὁποῖα θέλει νὰ προλάβῃ ὁ προτείνας τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου, θεραπεύονται ἀπὸ τὸ ἄρθρον 14 καὶ 27.

Παρετήρησεν ἕτερος, ὅτι κατὰ νομικὸν ἀξίωμα ἡ ἀρχή, ἥτις δημιουργεῖ τοὺς νόμους δύναται καὶ νὰ τοὺς ἑρμηνεύσῃ (ejus este interpretare, cujus est concedere).

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἔγεινε παραδεκτὸν παρὰ τῆς Συνελεύσεως, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἐννοούσης διὰ τῆς λέξεως «ἐπίσημος» τὴν ἑρμηνείαν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἤτοι τὴν αὐθεντικὴν ἑρμηνείαν, καὶ ὄχι τὴν τῶν δικαστηρίων, ὡς ἐξῆς·

Ἄρθρ. 18.

«Ἡ ἐπίσημος ἑρμηνεία τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ».

Ἀνεγνώσθησαν παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὰ ἑπόμενα ἄρθρα 19, 20 καὶ 21, καὶ ἐγένοντο παραδεκτὰ ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν κατὰ τὸ σχέδιον ὡς ἐξῆς·

Ἄρθρον 19.

« Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα, ἐνεργουμένη διὰ τῶν παρ' αὐτοῦ διοριζομένων ὑπευθύνων ὑπουργῶν ».

Ἄρθρ. 20.

« Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται διὰ τῶν δικαστηρίων, αἱ δὲ δικασικαὶ ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως ».

Περὶ τοῦ Βασιλέως.

Ἄρθρ. 21.

« Τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως εἶναι ἀπαραβίαστον, οἱ δὲ ὑπουργοὶ αὐτοῦ εἶναι ὑπεύθυνοι ».

Μετὰ ταῦτα ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἄρθρ. 22, ἐφ' οὗ παρετηρήθη ὑπό τινος, ὅτι « ἁρμοδίου ὑπουργοῦ » εἶναι ἐναντίον τῶν συνηθειῶν τῶν συνταγματικῶν Κρατῶν, καθότι πρέπει νὰ θεωρῆται ὑπεύθυνον ὅλον τὸ ὑπουργεῖον. Ἀντεπαρατηρήθη παρ' ἄλλων, ὅτι δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ τούτου σύγχυσις εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῶν νόμων παρὰ τῶν ὑπουργῶν, καὶ ἐνταῦθα ἐννοεῖται, ὅτι θέλει προσυπογράφει ὁ ἁρμόδιος ὑπουργὸς, ὅστις καὶ καθίσταται ὑπεύθυνος.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον κατὰ τὸ σχέδιον, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρ. 22.

« Οὐδεμία πρᾶξις τοῦ Βασιλέως ἰσχύει, οὐδ' ἐκτελεῖται, ἂν δὲν ἦναι προσυπογεγραμμένη παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ, ὅστις διὰ μόνης τῆς ὑπογραφῆς του καθίσταται ὑπεύθυνος ».

Τὰ ἄρθρα 23, 24, 25, 26, 27 καὶ 28, ἀναγνωσθέντα ἐγένοντο παραδεκτὰ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως παμψηφεὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς τροπολογίας, ἔχοντα οὕτω·

Ἄρθρ. 23.

« Ὁ Βασιλεὺς διορίζει, καὶ παύει τοὺς ὑπουργοὺς αὐτοῦ ».

Ἄρθρ. 24.

Ὁ Βασιλεὺς εἶναι ὁ ἀνώτατος ἄρχων τοῦ Κράτους· ἄρχει τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων, κηρύττει πόλεμον, συνομολογεῖ συνθήκας εἰρήνης, συμμαχίας καὶ ἐμπορίας· ἀνακοινώνει δὲ αὐτὰς εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν μετὰ τῶν ἀναγκαίων διασαφήσεων, ἅμα τὸ συμφέρον καὶ ἡ ἀσφάλεια τοῦ Κράτους τὸ ἐπιτρέψωσιν ».

« Αἱ ἐμπορικαὶ ὅμως συνθῆκαι, καὶ ὅσαι ἄλλαι ἐπιβαρύνουσι τὴν Ἐπικράτειαν, ἢ ὑποχρεώνουσιν ἀτομικῶς τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἔχουσιν ἰσχὺν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας ».

Ἄρθρ. 25.

« Οὐδεμία παραχώρησις ἢ ἀνταλλαγὴ χώρας δύναται νὰ γενῇ ἄνευ νόμου ».

« Οὐδέποτε τὰ μυστικὰ ἄρθρα συνθήκης τινὸς δύνανται ν' ἀνατρέψωσι τὰ φανερά ».

Ἄρθρ. 26.

« Ὁ Βασιλεὺς ἀπονέμει τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ναυτικοὺς βαθμοὺς, διορίζει τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένων ἐξαιρέσεων, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ὑπάλληλον εἰς μὴ νενομοθετημένην θέσιν ».

Ἄρθρ. 27.

« Ὁ Βασιλεὺς ἐκδίδει τ' ἀναγκαῖα Διατάγματα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν νόμων, δὲν δύναται δὲ ν' ἀναστείλῃ ποτὲ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν, μηδὲ νὰ ἐξαιρέσῃ τινὰ τῆς ἐκτελέσεώς των.

Ἄρθρ. 28.

« Ὁ Βασιλεὺς κυρώνει, καὶ δημοσιεύει τοὺς νόμους ».

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη τὸ ἀμέσως ἑπόμενον ἄρθρον 29· ὁ εἰσηγητὴς παρετήρησεν ὅτι ἡ παραδοχὴ τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν προδικάζει ἀπὸ τοῦδε τὸ ζήτημα περὶ διαλύσεως τῆς Γερουσίας, τὸ ὁποῖον ἡ Συνέλευσις θέλει συζητήσει ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, οὕτω

Ἄρθρ. 29.

« Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλῇ ἐκτάκτως τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν, νὰ κηρύττῃ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἔργων τῆς Βουλευτικῆς συνόδου καὶ νὰ διαλύῃ τὴν Βουλὴν· ἀλλὰ τὸ περὶ διαλύσεως Διάταγμα πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ συγχρόνως καὶ τὴν συγκάλεσιν, τῶν μὲν ἐκλογέων ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν, τῆς δὲ Βουλῆς ἐντὸς δύο μηνῶν ».

Μετὰ ταῦτα ἀναγνωσθέντα τὰ ἄρθρα 30, 31, 32 καὶ 33 ἔγειναν ὁμοψήφως παραδεκτὰ, ἔχοντα οὕτω·

Ἄρθρ. 30.

« Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀναβάλλῃ τὴν ἔναρξιν, ἢ νὰ διακόπτῃ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐτησίας βουλευτικῆς συνόδου. Ἡ ἀναβολὴ ἢ ἡ διακοπὴ δὲν δύναται νὰ διαρκέσωσιν ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, οὐδὲ ν' ἀνανεωθῶσιν ἐντὸς τῆς αὐτῆς βουλευτικῆς συνόδου, ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 31.

« Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χαρίζῃ, μεταβάλλῃ καὶ ἐλαττώνῃ τὰς παρὰ τῶν δικαστηρίων καταγνωσκομένας ποινὰς, ἐξαιρουμένων τῶν περὶ ὑπουργῶν διατεταγμένων ».

Ἄρθρ. 32.

« Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπονέμῃ τὰ κανονισμένα παράσημα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ αὐτῶν νόμου· δὲν δύναται

ὅμως νὰ χωρηγῇ τίτλους εὐγενείας καὶ διακρίσεως, οὐδὲ ν' ἀναγνωρίζῃ τοιούτους, ἀπονεμομένους παρὰ ξένου Κράτους εἰς πολίτας Ἕλληνας.

Ἄρθρ. 33.

« Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κόπτῃ νομίσματα κατὰ τὸν νόμον ».

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἄρθ. 34, παρατηρήσας ὅτι πάντοτε ἡ Βασιλικὴ χορήγησις προσδιορίζεται ἅπαξ διὰ παντός, καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἤθελεν ἀκολουθήσει τὸν κανόνα τοῦτον, ἔχουσα ὅμως ὑπ' ὄψιν τὴν σημερινὴν ἐνδειαν τοῦ Ἔθνους μας, ἐνόμισεν ἀναγκαῖον ν' ἀρίσῃ ἀπροσδιόριστον τὴν χορήγησιν, ἐπιφυλαχθεῖσα τὸ δικαίωμα εἰς τὸ Ἔθνος, ὅτε ἡ παροῦσα κατάστασις του μεταβληθῇ, νὰ προσδιορίσῃ ἀνάλογον τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ Θρόνου χορήγησιν. Ἐζήτησε δὲ νὰ σημειωθῇ τοῦτο εἰς τὰ πρακτικὰ διὰ νὰ μὴ φαίνηται ὅτι εἶναι ὄρεξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ Θρόνου.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ἕνεκα τούτου νὰ συνεννοηθῶσιν οἱ εἰσηγηταὶ τοῦ σχεδίου καὶ νὰ συνταξωσιν ἐκ νέου τὸ ἄρθρον τοῦτο, θέτοντες τὸν κανόνα ἐντὸς αὐτοῦ, τὴν δὲ ἔννοιαν τοῦ προκειμένου ἄρθρου ὡς ἐξαίρεσιν αὐτοῦ.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρον 35. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον ὡς ἔχει, μὲ τὴν τροποποίησιν τοῦ « ἐν ὀνόματι » εἰς τὸ ὄνομα» καὶ νὰ ἐκλείψῃ τὸ « ἡ Α. Μ. ».

Ἄρθρ. 35.

« Ὁ Βασιλεὺς Ὄθων μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ παρόντος Συντάγματος θέλει δώσει ἐνώπιον τῆς παρούσης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὸν ἀκόλουθον ὅρκον.

« Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ προστατεύω τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, νὰ φυλάττω τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, καὶ νὰ διατηρῶ καὶ ὑπερασπίζω τὴν Ἐθνικὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Λ. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΑ'.

Τῆς 26 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν ἕκτην τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τετάρτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ., ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι καὶ ἀπόντων εἴκοσι δύο, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Μετὰ ταῦτα εἷς τῶν γραμματέων ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν ἀπὸ τὸν Πρόεδρον, τοὺς Ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς.

Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων, ἐπιφορτισθεὶς ἀπὸ τὸν ὑπὲρ τῆς μιᾶς Βουλῆς ἀγορεύσαντα χθὲς παρετήρησεν, ὅτι τὰ ἐκτεθέντα παρ' αὐτοῦ ἦσαν σύμφωνα μὲ τὴν πεποίθησίν του, καὶ ὄχι κατ' ἐντολὴν τῶν ἐπαρχιωτῶν του.

Κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν ἐγένετο λόγος περὶ τῆς γενομένης παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Τριπόλεως διαμαρτυρήσεως ἐπὶ προφάσει, ὅτι τοῦ ἀρνήθη ὁ λόγος, καὶ ἐπαρατηρήθη, ὅτι τοιοῦτόν τι δὲν πρέπει νὰ φαίνεται εἰς τὰ πρακτικά, α') διότι τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ κανονισμοῦ, καὶ ἐὰν καταχωρηθῇ, θέλει ἀνατρέψει τὰ προηγούμενα, ὅτε ἀποφαινομένης τῆς Συνελεύσεως, ὅτι ἀρκούντως ἐφωτίσθη ἐπὶ τῶν συζητουμένων ὑποθέσεων, καὶ ὅτι πρέπει νὰ παύσῃ ἡ συζήτησις, ἀρνήθη πολλάκις ὁ λόγος ἀπὸ πολλοὺς πληρεξουσίους καὶ β') διότι τὴν πλειονοψηφίαν τῆς Συνελεύσεως, ἥτις εἶναι ὁ ἀνώτερος αὐτῆς κυριάρχης, πρέπει πᾶς πληρεξούσιος νὰ σέβηται, καὶ ὑπακούῃ εἰς αὐτήν.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε μετὰ ταῦτα νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τὸ περὶ τούτου μέρος.

Ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν ἀκολούθως, ὅτι, καθὼς ἡ Συνέλευσις προαπεφάσισεν εἰς μίαν τῶν παρελθουσῶν συνεδριάσεων, θέλει ἐνασχοληθῇ σήμερον εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐπιτροπῆς διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου τοῦ περὶ Ἐκλογῆς Νόμου. Ἡ ἐκλογὴ δ' αὕτη θέλει γείνει κατὰ τὸν κανονισμὸν διὰ ψηφοδέλτιων, προηγουμένως ὅμως πρέπει ν' ἀπορασισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν αὐτῆς.

Ἀπορανθείσης δὲ τῆς Συνελεύσεως, ὅτι πρέπει νὰ ἦναι ἐννεαμελής, διενεμήθησαν τῇ διαταγῇ τοῦ Προέδρου εἰς ἕκαστον τῶν πληρεξουσίων τὰ ψηφοδέλτια.

Ἀφοῦ δὲ οἱ πληρεξούσιοι ἐνέγραψεν τὰ ὀνόματα, κατέθεσαν αὐτὰ εἰς τὴν κάλπην τῶν ψηφοδελτίων, ῥίπτοντες ἕκαστος εἰς ἑτέραν τῶν κυάμων ἀνὰ ἓν κύαμον. Κοινῇ συναινέσει διωρίσθησαν ψηφολέκται οἱ πληρεξούσιοι Σ. Καλογερόπουλος, καὶ Δαρειώτης· ἀντιπαραβληθέντος δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψηφοδελτίων, πρὸς τὸν τῶν κυάμων, ἤρξατο ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ψηφοδελτίων καὶ ἡ ἐκφώνησις τῶν εἰς αὐτὰ ἐγγεγραμμένων ὀνομάτων, κρατούντων τῶν γραμματέων τῆς Συνελεύσεως ἀκριβῆ σημείωσιν αὐτῶν.

Μετὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τέλος ὅλων τῶν ψήφων ἐξήχθη τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας.

Ὁ Περῤῥωτὴς ἔλαβε	ψήφους	30	Γ. Αἰνειὰν ἔλαβε	ψήφους	50
Ἀναγ. Λόντος	»	145	Κ. Ζωγράφος	»	5
Δ. Περοῦκας	»	17	Σωμάκης	»	3
Ἐμμ. Μελετόπουλος	»	106	Α. Γεωργαντᾶς	»	12
Ἰάκωβος Παξιμάδης	»	166	Α. Καρνέσης	»	3
Ἰωάννης Δαμιανὸς	»	114	Γ. Πετρόπουλος	»	4
Π. Χαλκιόπουλος	»	70	Ι. Φαρμάκης	»	2
Σ. Τρικούπης	»	97	Ἐμμ. Σπυρίδωνος	»	2
Α. Χ. Λόντος	»	93	Α. Πρωτόπαπας	»	2
Ἀνδ. Πάϊκος	»	50	Α. Μελᾶς	»	7
Χρυσαφόπουλος	»	7	Ἰγγλέσης	»	4
Α. Μοναρχίδης	»	26	Α. Πετζάλης	»	12
Εὐστ. Σῦμος	»	66	Α. Ῥέντης	»	3
Ἠλίας Δημητρακαράκος	»	23	Δ. Μπουδούρης	»	3
Σπυρ Παπαλεξόπουλος	»	34	Δ. Κυριακοῦ	»	9
Ἰωάννης Οἰκονόμου	»	35	Χ. Καπετανάκης	»	5
Δημ. Καλλιφουρνᾶς	»	95	Κ. Κωστάκης	»	7
Α. Καλαμογδάρτης	»	103	Ν. Μαυρομμάτης	»	2
Γ. Νοταρᾶς	»	6	Π. Γεραλόπουλος	»	4
Ῥ. Παλαμίδης	»	93	Β. Χριστακόπουλος	»	3
Θ. Γριβας	»	70	Μ. Ἰατρὸς	»	2
Γαλάνης Μεγαπάνου	»	82	Τσανετάκης Γρηγοράκης	»	2
Γκίκας Δοκὸς	»	75	Πρασακάκης	»	3
Χρ. Κλονάρης	»	44	Α. Μαυροκορδάτος	»	2
Κυριακίδης	»	3	Κ. Ἀξελὸς	»	2
Α. Μεταξᾶς	»	2	Κ. Δόσιος	»	3
Γ. Κουντουριώτης	»	3	Γκιώνης	»	2
Ἰωάννης Κωλέττης	»	2			

Ἑπομένως ὁ πρόεδρος ἐκήρυξεν, ὡς μέλη τῆς ἐπροπῆς, ἥτις θέλει προετοιμάσει τὸ σχέδιον τοῦ περὶ ἐκλογῶν Νόμου, τοὺς λαβόντας τὰς πλειοτέρας ψήφους, ὡς ἑπονται.

Ἰάκ. Παξιμάδην διὰ ψήφων		166	Σ. Τρικούπην	»	97
Ἀναςάσιον Λόντον	»	145	Δ. Καλλιφουρνᾶν	»	95
Ἰωάννην Δαμιανὸν	»	114	Α. Χ. Λόντον	»	93
Ἐμμαν. Μελετόπουλον	»	106	Ῥ Παλαμίδην	»	93
Α. Καλαμογδάρτην	»	103			

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος διέλυσε τὴν Συνεδρίασιν περὶ τὴν 5 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΒ'.

Τῆς 28 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην Ἰανουαρίου, τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν παρασκευήν, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἰκοσιτεσσάρων καὶ ἀπόντων δεκαεννέα,,

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων, καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ συζήτησις τῶν περὶ διαδοχῆς, καὶ ἀντιβασιλείας ἄρθρων τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος. Ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς θέλει ἀναγνώσει καὶ αἰτιολογήσει ἕκαστον τῶν ἄρθρων τούτων.

Ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἄρθ. 36 τοῦ σχεδίου, παρατηρήσας, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου καθιέρωσεν, ὅτι συντείνει πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς μονιμότητος, καὶ διαδοχῆς τοῦ Θρόνου τῆς Ἑλλάδος. Μόνον δὲ εἰς τὰς Βασιλόπαιδας τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, ἐν ἐλλείψει ἀῤῥένων τέκνων, καθιέρωσε τὴν διαδοχήν. Ἐν τούτοις, εἶπε, τὸ περὶ διαδοχῆς ζήτημα κανονίζεται ἀπὸ συνθήκην τῆς 7 Μαΐου 1832 μεταξὺ τοῦ Βασιλέως τῆς Βαυαρίας, ὡς κηδεμόνος τοῦ Ὄθωνος, καὶ τῶν τριῶν Συμμάχων Δυνάμεων, διὰ τοῦτο σήμερον παρουσιάζεται ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου τροποποίησις,

στηριζομένη ἐπὶ τῶν ὅρων τῆς ῥηθείσης συνθήκης, καὶ ἔχουσα οὕτως « τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα, καὶ τὰ συντάγματικα αὐτοῦ δικαιώματα εἶναι διαδοχικὰ, καὶ περιέρχονται εἰς τοὺς κατ' εὐθείαν γραμμὴν νομίμους ἀπογόνους τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας ».

Μετὰ ταῦτα ἐγένετο ὑπό τινος τῶν πληρεξουσίων ἡ παρατήρησις, ὅτι ἐπειδὴ διὰ τῆς λέξεως « νομίμους δὲν ἀποκλείεται ὁ θεῖος υἱός, διότι καὶ οὗτος εἶναι νόμιμος, νὰ προστεθῇ « καὶ γνησίους ».

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν προσθήκην ταύτην ἀντὶ τῆς λέξεως « φυσικοῦ ».

Ἐνταῦθα ὁ Γραμματεὺς τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ πληρεξούσιος, προκαλεσθεὶς παρὰ διαφόρων πληρεξουσίων νὰ δώσῃ πληροφορίας, ἐὰν ἐντὸς τῆς συνθήκης τῶν **1832** ὑπάρχουν καὶ ἄλλα διπλωματικὰ ἔγγραφα, ἀρορῶντα τὸ προκείμενον περὶ διαδοχῆς ζήτημα, ἡ ἀπάντησις, εἶπε, καθίσταται δύσκολος, διότι τὰ μετὰ τὴν **3** Σεπτεμβρίου περιστατικὰ δὲν τὸν ἐδωσαν εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσῃ τὰ προηγούμενα. ἕνεκα τούτου δὲν ἠξεύρει τι περισσότερον ἀφ' ὅ,τι καὶ οἱ πληρεξούσιοι γνωρίζουν· ἤδη δὲ εἶναι δύσκολον νὰ πληροφορηθῇ, διότι τὸ ἀρχεῖον τῆς Γραμματείας μετὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν πυρκαϊὰν τοῦ καταστήματος, εἶναι εἰσέτι εἰς ἀταξίαν.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρατηρῶν, ὅτι κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρου, ὅπως ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴν ἐτροποποιήθη, ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὸ θῆλυ εἶναι πρωτότοκον, καὶ τὸ ἄῤῥεν δευτερότοκον, δὲν θέλει προτιμᾶσθαι τὸ ἄῤῥεν, ἀλλὰ θέλει βασιλεύσει τὸ θῆλυ ὡς πρωτότοκον, ἐναντίον τοῦ γενικῶς εἰς ὅλας τὰς ἐπικρατείας παραδεδεγμένου κανόνος, ἐπρότεινε διὰ τοῦτο νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρ. τὸ « προτιμωμένων τῶν ἀῤῥένων ».

Ἐπρόσθεσε δὲ ἕτερος μετὰ τοῦτον, ὅτι πρέπει εἰς τὸ ἄρθρον νὰ γείνῃ ἐξήγησις, ὅτι τοῦτο συγχωρεῖται μόνον διὰ τὰς Βασιλόπαιδας τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος.

Τὰς προτεινομένας ταύτας προσθήκας ἀντέκρουσεν ὁ εἰσηγητὴς, θεωρῶν αὐτὰς περιττὰς, διότι ἡ μὲν πρώτη, καὶ ἂν δὲν τεθῇ, εἶναι καθιερωμένη διὰ τοῦ γενικῶς παραδεδεγμένου κανόνος, ὅτι αἱ γυναῖκες βασιλεύουν ἐν ἐλλείψει ἀῤῥένων. Ἡ δευτέρα δὲ, εἶπεν, εἶναι καὶ ἄτοπος, διότι δι' ὃν λόγον παραδέχεται ἡ Συνέλευσις ἐν ἐλλείψει ἀῤῥένων νὰ βασιλεύωσιν αἱ Βασιλόπαιδες τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν οὕτω τὸν θρόνον Ἑλληνικὸν, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ ἐν περιπτώσει, καθ'

ἣν ὁ διάδοχος τοῦ Ὄθωνος θέλει ἀφήσει μόνον θῆλυ, πρέπει ἐπίσης νὰ Βασιλεύῃ.

Τὸν εἰσηγητὴν εἰς πληρεξούσιος ἀντικρούων, ὡς πρὸς τὴν πρώτην τῶν δύο προτεινομένων προσθηκῶν περὶ τῆς προτιμήσεως τῶν ἀῤῥένων, ἐὰν δὲν θέσωμεν, εἶπε, τὸ « προτιμωμένων τῶν ἀῤῥένων » τότε οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι κατὰ τὸ γράμμα τοῦ Νόμου ἡ θυγάτηρ πρωτότοκος θέλει βασιλεύσει, καίτοι ὑπάρχοντος δευτεροτόκου ἄῤῥενος, διότι ὁ γενικὸς κανὼν ἀπέναντι τοῦ γράμματος τοῦ Νόμου δὲν ἰσχύει.

Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων, διϊσχυριζόμενος, ὅτι δὲν πρέπει ἡ Συνέλευσις ν' ἀποφασίσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν ἀγνοίᾳ, ἐζήτησεν ἐξήγησιν, διατὶ ἔγεινεν ἡ τροποποίησις τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου σύμφωνα μὲ τὴν συνθήκην τῶν **1832**. Ἐὰν εἶπε, τοῦτο ἔγεινε διὰ νὰ μὴ παραβῶμεν τὰς συνθήκας τῶν προστατίδων δυνάμεων, νομίζω, ὅτι οὕτως μᾶλιστα προσβάλλομεν πρᾶξιν ἐξηγηματικὴν τῆς συνθήκης, τῆς ὁποίας ἄρθρον περιέχει ῥητὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ νὰ μὴ βασιλεύωσι τὰ θῆλεα.

Μετὰ τὴν ἐξήγησιν ταύτην ὁ προτείνας τὴν προσθήκην τοῦ « προτιμωμένων τῶν ἀῤῥένων » πληρξούσιος ἀνεκάλεσεν αὐτὴν ὡς περιττὴν, διότι ὡς ὁ προλαλήσας ἀνέφερεν, ὑπάρχει συνθήκη, τῆς ὁποίας τὸ κῦρος δὲν ἀμφισβητεῖται, ἀποκλείουσα τὰ θῆλεα, ὄχι ὅμως ὁλοτελῶς, ἀλλὰ μέχρι τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως τῶν ἀῤῥένων. Νομίζω, εἶπεν, ὅτι εἰς ἡμᾶς συμφέρει νὰ παραδεχθῶμεν κατὰ γράμμα τὸ ἄρθ. **8** τῆς συνθήκης τῶν **1832**, καθ' ὃ ἔγεινεν ἡ παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ προταθεῖσα τροποποίησις, διότι προσθέτοντες τὴν περὶ προτιμήσεως τῶν ἀῤῥένων προσθήκην, κάμνομεν τὴν ἐξαίρεσιν κανόνα καὶ τὸν κανόνα ἐξαίρεσιν.

Μετὰ τὴν συζήτησιν τούτων ἔγειναν ὁμοψήφως παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸ ἄρθρον **36** τροποποιημένον οὕτω·

Ἄρθ. **36**.

« Τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα, καὶ τὰ Συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα εἶναι διαδοχικὰ, καὶ περιέρχονται εἰς τοὺς κατ' εὐθείαν γραμμὴν γνησίους, καὶ νομίμους ἀπογόνους τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας. »

Μετὰ ταῦτα ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἀκόλουθον ἄρθρον **37** τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω « ἐν ἐλλείψει φυσικοῦ καὶ νομίμου ἀπογόνου τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα, καὶ τὰ Συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα περιέρχονται εἰς τὸν ἐπόμενον ἀδελφόν του, καὶ εἰς τοὺς κατ' εὐθείαν γραμμὴν φυσικοὺς καὶ νομίμους ἀπογόνους αὐτοῦ, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας, ἀπὸ ἄῤῥενος εἰς ἄῤῥενα,

Ἐν περιπτώσει θανάτου καὶ τούτου ἄνευ φυσικῶν καὶ νομίμων ἀῤῥένων ἀπογόνων κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν, τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα, καὶ τὰ Συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα, περιέρχονται εἰς τὸν ἐπόμενον ἀδελφόν του, καὶ εἰς τοὺς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν φυσικοὺς, καὶ νομίμους ἀπογόνους αὐτοῦ ἀπὸ ἄῤῥενος εἰς ἄῤῥενα, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας. »

Τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἐπρόσθεσεν ὁ εἰσηγητὴς, κανονίζει τὴν διαδοχὴν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ Ὄθων δὲν ἀποκτήσει ἰδίους αὐτοῦ ἀπογόνους. Τὰ περὶ διαδοχῆς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κανονίζονται ἀπὸ τὸν §. 2 τοῦ 8 ἄρθρου τῆς συνθήκης, καὶ ἐὰν ὀφείλωμεν νὰ διατηρήσωμεν κατὰ γράμμα τὴν συνθήκην, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω, τότε πρέπει καὶ ἐνταῦθα ν' ἀφαιρέσωμεν καὶ ἀπὸ τοὺς δύο παραγράφους τὸ « ἀπὸ ἄῤῥενος εἰς ἄῤῥενα. »

Ὁ μετὰ τὸν εἰσηγητὴν λαβὼν τὸν λόγον πληρεξούσιος, εἶπεν, τὸ ζήτημα εἶναι, πῶς πρέπει νὰ κανονίσωμεν τὴν διαδοχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου, θέλοντες νὰ συγχωνεύσωμεν εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ Ἔθνους τὴν Μοναρχίαν, καὶ νὰ καταστήσωμεν αὐτὴν Ἑλληνικὴν. Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ἐθνικὸν, καὶ οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἔχει ἴδιον συμφέρον ἐν αὐτῷ. Πρέπει ἐν τούτοις νὰ ἐνθυμώμεθα, ὅτι εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῆς Μοναρχίας ταύτης συνετέλεσαν ἡ βουλὴ τοῦ Ὑψίστου, αἱ εὐχαὶ τοῦ Ἔθνους, καὶ αἱ ἐνεργητικαὶ θελήσεις τῶν ἰσχυρῶν τῆς Εὐρώπης. Περὶ τούτου συνετάχθησαν ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα, ὡς συμφωνοῦντα μὲ τὴν τιμὴν, καὶ τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους μας πρέπει νὰ μὴ προσβάλλωμεν. Εἰς τὰ ἔγγραφα ταῦτα δὲν ἀναφέρονται τὸ « ἀπ' ἄῤῥενος εἰς ἄῤῥενα » καὶ διὰ τοῦτο ἐνομίσαμεν καὶ ἡμεῖς κατάλληλον νὰ μὴ τὸ θέσωμεν, διὰ νὰ μὴν εὑρεθῶμεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κάμωμεν ἐξαίρεσιν, ὡς πρὸς τὰ θήλεα, καὶ τότε δὲν φυλάττομεν τὸ γράμμα τῆς συνθήκης. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ εἰσηγητὴς ἐπρότεινε τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ « ἀπ' ἄῤῥενος εἰς ἄῤῥενα » ἐκ τοῦ ἄρθρου.

Εἰς τὴν γνώμην ταύτην ἐναντίος ἄλλος πληρεξούσιος, παρετήρησεν, ὅτι ἡ συνθήκη αὕτη ἡ ἀπαγορεύουσα τὴν βασιλείαν εἰς τὰ θήλεα μέχρι τῆς ὁλοτελοῦς ἐλλείψεως τῶν ἀῤῥένων ἀπογόνων τοῦ Ὄθωνος, ἐτηρήθη εἰς τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον κατὰ γράμμα, ὡς πρὸς τὸν Ὄθωνα· εἰς δὲ τὸ παρὸν 37 ἄρθρον, ὅπου πρόκειται περὶ τῆς διαδοχῆς τῶν ἀδελφῶν του, διὰ τί νὰ μὴ προσθέσωμεν καὶ τὸ « ἀπ' ἄῤῥενος εἰς ἄῤῥενα », ἐνῷ ἡ συνθήκη τῶν 1833 δὲν ἀπαγορεύει τοῦτο ὡς πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Ὄθωνος, συμφωνεῖ δὲ μὲ τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους μας.

Μετά τινας παρατηρήσεις τῶν εἰσηγητῶν κατὰ τῆς προσθήκης τοῦ « ἀπ' ἄῤῥενος εἰς ἄῤῥενα » ὁ προεδρεύων συνήθως Ἀντιπρόεδρος

παρεχώρησε τὴν θέσιν του εἰς τὸν ἀμέσως ἑπόμενον, καὶ λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος δὲν εἶναι ἀναγκαία, εἶπεν, ἡ προσθήκη τοῦ « ἀπ' ἄῤῥενος εἰς ἄῤῥενα » καὶ μὴ τιθεμένου ἐννοεῖται πληρέστατα. Ἡ μεταξὺ τῶν τριῶν συμμάχων Δυνάμεων, καὶ τοῦ Βασιλέως τῆς Βαυαρίας, ὡς κηδεμόνος τοῦ Ὄθωνος συνθήκη τῶν 1832, διὰ τῆς ὁποίας ἀνεγνωρίσθη ἡ Ἑλληνικὴ ἀνεξαρτησία, καὶ ἀνηγορεύθη ὁ Ὄθων Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, περιέχει τὸ ἄρθρον 8, τὸ ὁποῖον κανονίζει τὴν διαδοχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου. Τοὺς περὶ διαδοχῆς ὅρους τῆς συνθήκης ταύτης πρέπει νὰ φυλλάξωμεν, καθόσον μάλιστα πληρέστατα συμβιβάζονται μὲ τὸ συμφέρον τοῦ Ἔθνους· διότι ἄλλως προσβάλλομεν καὶ τὴν ὕπαρξίν μας, ὡς Κράτους ἀνεξαρτήτου. Ἡ συνθήκη αὕτη εἶναι βεβαίως ὑποχρεωτική. Ἐντούτοις ἔνδεκα μῆνας μετ' αὐτὴν, ἐνῷ ὁ Βασιλεὺς Ὄθων εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ δὲ Βασιλεὺς τῆς Βαβαρίας εἶχεν ὑπογράψει τὴν συνθήκην αὐτὴν, διὰ τοῦ δεκάτου ἄρθρ. τῆς αὐτῆς συνθήκης, τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, ὡς ἀνηλίκου, ἐναπετίθεντο εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν, ἔγεινε πρᾶξις ἐξηγηματικὴ τοῦ 8 ἄρθρου τῆς συνθήκης τῶν 1832 μεταξὺ τῶν τριῶν Δυνάμεων, καὶ τοῦ Βασιλέως τῆς Βαυαρίας. Ἡ πρᾶξις αὕτη, ἐξηγοῦσα τὸ ἄρθρον 8 τῆς συνθήκης τῶν 1832 προσθέτει καὶ τι περισσότερον, δηλαδὴ ἐξαιρεῖ τὰ θήλεα μέχρι τῆς ἐξαφανίσεως καὶ μὴ ὑπάρξεως τῶν ἀῤῥένων. Ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι ὑποχρεωτικὴ δι' ἡμᾶς, ἢ ὄχι; εἶναι νομικὴ ἀρχὴ, ὅτι ὁ συντάττων τὸν Νόμον ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ νὰ τὸν ἑρμηνεύῃ· ὅθεν οἱ συντάξαντες τὴν συνθήκην ἠδύναντο καὶ νὰ τὴν ἑρμηνεύσουν. Ἡ ἑρμηνία ἐντούτοις ἔγεινε χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ οὐδεμία ἀμφισβήτησις, καὶ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, μάλιστα δὲ ἐπροστέθη εἰς τὴν ἐξηγηματικὴν πρᾶξιν καὶ τὸ περισσότερον· αὕτη ἔγεινε μεταξὺ τοῦ Βασιλέως τῆς Βαβαρίας, ὅστις εἶχεν ὑπογράψει τὴν συνθήκην τῶν 1832, δι' ἧς τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Βασιλέως, μέχρι τῆς ἐνηλικιότητός του ἐνηργοῦντο ἀπὸ τὴν Ἀντιβασιλείαν. Ἡ πρᾶξις ἐκείνη λοιπὸν δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ, ἀλλὰ καὶ ἂν τις ἀμφισβητήσῃ τοῦτο, ὅλοι εἴμεθα σύμφωνοι, ὅτι ἡ βασιλόπαις τοῦ Ὄθωνος Βασιλεύει ἐν ἐλλείψει ἀῤῥένων. Εἰς τοῦτο ἄλλοι πιθανὸν ν' ἀντιτείνωσι καὶ ν' ἀμφισβητήσουν τὴν διαδοχὴν· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει θέλει λυθεῖ ἡ ἀμφισβήτησις μὲ διαπραγμάτευσιν. Διὰ νὰ διευκολύνωμεν δὲ τὴν διαπραγμάτευσιν ταύτην περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἰς τὸν Βασιλέα, πρέπει ἐντὸς τοῦ Συντάγματος νὰ σιωπήσωμεν ὁλοτελῶς τὴν συνθήκην τὴν ἐξηγηματικὴν, καὶ νὰ δείξωμεν, ὅτι δὲν τὴν γνωρίζωμεν χωρὶς

ποσῶς νὰ εὔγωμεν ἀπὸ τὸ γράμμα τῆς συνθήκης τῶν 32. Προτείνω λοιπὸν νὰ παραδεχθῶμεν τὸ ἄρθρον 37, ὅπως ἐπαραδέχθημεν καὶ τὸ 36, ἀφαιροῦντες τὸ « ἀπ' ἄρρενος εἰς ἄρρενα », τὸ ὁποῖον δὲν περιέχει τὸ ἄρθρον 8 τῆς συνθήκης τῶν 1832.

Ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις, παρεδέχθη ὁμοφώνως τὸ ἄρθρον 37 τοῦ σχεδίου, τροποποιημένον οὕτω·

Ἄρθρ. 37.

« Ἐν ἐλλείψει γνησίου καὶ νομίμου ἀπογόνου τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα, καὶ τὰ συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα περιέρχονται εἰς τὸν ἑπόμενον ἀδελφόν του, καὶ εἰς τοὺς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν γνησίους, καὶ νομίμους ἀπογόνου, αὐτοῦ κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας ».

« Ἐν περιπτώσει θανάτου καὶ τούτου, ἄνευ γνησίων, καὶ νομίμων ἀρρένων ἀπογόνων, κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν, τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα καὶ τὰ συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα περιέρχονται εἰς τὸν ἑπόμενον ἀδελφόν του καὶ εἰς τοὺς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους ἀπογόνους αὐτοῦ, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας ».

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὸ ἑπόμενον ἄρθρ. 38, ἔχον οὕτω: Ἄρθρ. 38.

« Μὴ ὑπάρχοντος διαδόχου κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὡρισμένα, ὁ Βασιλεὺς διορίζει αὐτὸν μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένων, παρόντων τοὐλάχιστον τῶν δύο τρίτων τῶν μελῶν ἑκάστης, καὶ διὰ τῆς ψήφου τῶν δύο τρίτων τῶν παρόντων μελῶν ».

Ἐγένετο μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἡ παρατήρησις ὑπότινος πληρεξουσίου, νὰ καθιερωθῇ καὶ ἐνταῦθα ὅ,τι καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 45 γίνεται περὶ ἐκλογῆς Ἀντιβασιλέως, διότι ἐπίσης οὐσιώδεις εἶναι καὶ αἱ δύο περιστάσεις, καὶ ἑπομένως, ὡς ἐκεῖ ἀπαιτεῖται νὰ συνέλθῃ διπλοῦς ἀριθμὸς Βουλευτῶν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ διαδόχου.

Ἀντιπαρετηρήθη παρ' ἄλλου, ὅτι κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ παρόντος ἄρθρου ὑπάρχουν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ αἱ τρεῖς Συνταγματικαὶ ἐξουσίαι, καὶ τὸ ἔθνος ἔχει ὅλην τὴν ἐγγύησιν ὅσην ἠθέλησε νὰ ἐγκλείσῃ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος· εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως, τοῦ ἄρθρου 45 ἐλλείπει ἡ μία ἐξουσία, καὶ τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἠθέλησε τὸ ἔθνος ν' ἀναπληρώσῃ διὰ τῆς διπλασιάσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν, ἐπομένως ἐθεώρησε περιττὸν νὰ τεθῇ τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὡς καὶ εἰς τὸ 45.

Ἡ Συνέλευσις ἀποδοκιμάσασα τὴν περὶ τούτου προσθήκην, παρεδέχθη τὸ ἄρθρον, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴν τὰ ἑπόμενα ἄρθρα τοῦ σχεδίου 39, 40, 41 καὶ 42 ἔχοντα οὕτως·

Ἄρθρ. 39.

« Πᾶς διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου ἀπαιτεῖται νὰ πρεσβεύῃ τὴν θρησκείαν τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ».

Ἄρθρ. 40.

« Οὐδέποτε τὰ Στέμματα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Βαυαρίας δύνανται νὰ συνενωθῶσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς κεφαλῆς ».

Ἄρθρ. 41.

« Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τοῦ Βασιλέως, ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνέρχονται ἄνευ συγκλήσεως, τὴν δεκάτην τὸ βραδύτερον ἡμέραν μετὰ τὴν ἀποβίωσίν του· ἂν ἡ Βουλὴ ἦτον ἤδη διαλελυμένη, καὶ συγκεκλημένη διὰ τοῦ περὶ διαλύσεως Διατάγματος εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν τῆς δεκάτης ἡμέρας, αὐτή τε, καὶ ἡ Γερουσία ἐπαναλαμβάνουσι τὰ ἔργα των μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς νέας βουλευτικῆς Συνόδου ».

« Ἀπὸ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ Βασιλέως μέχρι τῆς ὁρκωμωσίας τοῦ διαδόχου, ἡ τοῦ Ἀντιβασιλέως, ἡ συνταγματικὴ ἐξουσία τοῦ Βασιλέως ἐνεργεῖται ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, καὶ ὑπὸ εὐθύνην αὐτοῦ ».

Ἄρθρ. 42.

Ὁ Βασιλεὺς καθίσταται ἐνῆλιξ κατὰ τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, συμπληρωμένον ».

« Πρὶν, ἡ ἀναβῇ τὸν Θρόνον ὀφείλει νὰ ὀμώσῃ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, συνηγμένων εἰς ἕν, τὸν ἐν τῷ 35 ἄρθρῳ διαλαμβανόμενον ὅρκον ».

Τὰ ἄρθρα ταῦτα ἐγένοντο ὁμοψήφως εἰς τὴν Συνέλευσιν παραδεκτά.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ἀνάγνωσιν τοῦ ἄρθρ. 43 ἔλαβε τὸν λόγον ὁ πληρεξούσιος Μεσολογγίου, ὅστις ἀναπτύσσων τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἄρθρου 43 καὶ 44 πρὸ ἡμερῶν δοθεῖσαν τροπολογίαν του, εἶπεν, ἐκτὸς μικρῶν διαφορῶν, ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν τῶν ἄρθρων τούτων, μίαν μόνην προσθήκην κυρίως προτείνει, δηλαδὴ ἐν ἀποβιώσει τοῦ Βασιλέως ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ἐπιτροπεύουσα τὸν ἀνήλικον υἱόν της, καὶ μένουσα εἰς τὴν χηρείαν της, νὰ ἦναι αὐτοδικαίως Ἀντιβασίλισσα, μέχρις οὗ ἐνηλικιωθῇ ὁ Βασιλόπαις. Πᾶς τις γνωρίζει, ὅτι εἶναι μέγα δυστύχημα ἡ ἀνηλικιότης τῶν Βασιλέων εἰς τὰ ἔθνη, καὶ πολὺ περισσότερον ὡς πρὸς τὰ ἀρτισύστατα ἔθνη, ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ Ἑλληνικὸν, διὰ τὰ δεινὰ καὶ ἐπακόλουθα τῶν Ἀντιβασιλειῶν· ἡ ἐκλογὴ μάλιστα Ἀντιβασιλέως δύναται νὰ φέρῃ σπαραγμοὺς, καὶ ἐμφυλίους πολέμους, διότι εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἐγείρονται ζηλοτυπίαι, καὶ πάθη. Τοῦτο μᾶς διδάσκει ἡ ἱστορία. Ἐν τούτοις ἡ ὑπερτάτη θέσις, τὴν ὁποίαν

ἡ Βασίλισσα κατέχει ἐντὸς τῆς κοινωνίας, εἶναι ἀνωτέρα παντὸς πάθους καὶ ἀντιζηλίας· διὰ νὰ ἀποφύγωμεν λοιπὸν ταῦτα, καὶ διὰ νὰ μὴ συμβοῦν τὰ ὀλέθρια ἐπακόλουθα τῆς ἐκλογῆς τῆς Ἀντιβασιλείας, προτείνει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ θεωρῆται αὐτοδικαίως Ἀντιβασιλεὺς ἡ Βασίλισσα μέχρι τῆς ἐνηλικιότητος τοῦ Βασιλέως. Ἄλλως ἐκτὸς τῶν κατὰ τὴν ἐκλογὴν Βασιλέως κινδύνων, ὁ κίνδυνος εἶναι καὶ εἰς τὸ μετέπειτα, διότι ἔχομεν ἐντὸς τῆς κοινωνίας ἀφ' ἑνὸς τὴν μητέρα ἐπίτροπον τοῦ Βασιλέως, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν Ἀντιβασιλέα, ἐνῷ ὅταν ταυτίζεται ἡ ἐπιτροπεία, καὶ Ἀντιβασιλεία εἰς ἓν πρόσωπον, τότε τὸ κοινὸν προλαμβάνεται, καὶ ἡ ζηλοτυπία, ὅπου ἡ φύσις δίδει τὴν προτίμησιν, δὲν ἀναφύεται.

Τοῦτο μᾶς ὑπαγορεύουν ὄχι μόνον πολιτικοὶ ἀλλὰ καὶ οἰκονομικοὶ λόγοι, καθότι ἄλλως πρέπει νὰ δίδηται ἄλλη χορήγησις εἰς τὸν Ἀντιβασιλέα, καὶ ἄλλη εἰς τὴν ἐπιτροπεύουσαν μητέρα. Μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν δὲ ταύτην, ἀνέγνω τὴν τροπολογίαν του, τὴν ὁποίαν ἐσυγχώνευσε μὲ τὴν τοῦ πληρεξουσίου Θετταλῶν.

Ἕτερος πληρεξούσιος, παρατηρῶν τὸ δύσκολον, καὶ ἀκανθώδες τοῦ προκειμένου ζητήματος, εἶπε, δύο τρόποι καὶ ἀρχαὶ παρουσιάζονται, δι' ὧν ἐξασφαλίζονται τὰ ἔθνη ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν· 1) ἡ ἅπαξ, καὶ ὡρισμένως λύουν αἱ συνελεύσεις εἰς τὰ συντάγματά των τὸ τοιαύτης φύσεως ζήτημα, ἢ 2) ἀναθέτουν αὐτὸ εἰς τὰ νομοθετικὰ σώματα. Ἡμεῖς σήμερον προτιμῶμεν τὸ πρῶτον, ἤτοι τὸν ἀναλλοίωτον καὶ αἰώνιον τρόπον, καθότι τοιαύτη εἶναι ἡ ἰδέα τῶν πλείστων πληρεξουσίων, νὰ λυθῇ ἐνταῦθα τὸ ζήτημα, καὶ νὰ μὴν ἀφεθῇ εἰς τὰς μελλούσας περιπετείας.

Προκειμένης δ' ἐνταῦθα τῆς λύσεως, ἢ πρέπει ν' ἀποκλείσωμεν ῥητῶς τὰς Βασιλίσσας, ἢ νὰ κηρύξωμεν αὐτὰς αὐτοδικαίως Ἀντιβασιλίσσας. Προτιμότερον εἶναι τὸ δεύτερον, καθότι δὲν εἰμποροῦμεν ν' ἀφήσωμεν τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς Ἀντιβασιλέως εἰς τὰς Βουλάς, διότι θέλομεν τοιουτοτρόπως ἐνσπείρει σπέρματα διχονοίας εἰς τὸ ἀναμεταξύ μας, ἐπειδὴ ὁ ἀγὼν ἐξίσωσεν ὅλους τοὺς Ἕλληνας, καὶ δὲν ἀφῆκεν ὑπεροχάς, καὶ εἶναι δύσκολον νὰ εὑρεθῇ ἐντὸς τοῦ ἔθνους Ἀντιβασιλεύς. Ἀλλὰ πάλιν, ἐξετάζων τὸ πρόσωπον τῆς Ἀντιβασιλείας ὑπὸ τὴν θρησκευτικὴν ἔποψιν, παρατηρεῖ, ὅτι καὶ αὕτη, ὡς ὁ διάδοχος (ἐξαιρουμένων τῶν παρόντων βασιλικῶν προσώπων), πρέπει νὰ πρεσβεύῃ τὴν ἀνατολικὴν θρησκείαν, καθότι δύναται νὰ μείνῃ εἰς τὸν Θρόνον αὕτη καὶ 18 ἔτη, ἤτοι μέχρι τῆς ἐνηλικιότητος τοῦ Βασιλέως.

Ἀντιπαρετηρήθη ὑπό τινος, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶναι μόνον θρησκευτικόν, ἀλλὰ καὶ πολιτικόν. Ἐδέχθημεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ διάδοχος πρέπει νὰ πρεσβεύῃ τὴν ἀνατολικὴν θρησκείαν,

ὄχι δὲ καὶ ἡ Βασίλισσα, διότι ἄλλως θέλομεν περιορίσει τὸν Βασιλέα, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ συζευχθῇ, εἰμὴ μόνον μὲ τὰ πρόσωπα Βασιλικῆς οἰκογενείας μιᾶς μόνον ἐπικρατείας. Εἰς τὸ Σύνταγμα ἐθέσαμεν, ὁ διάδοχος νὰ πρεσβεύῃ τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν, διότι ὑπάρχουν ἰσχυροὶ λόγοι· ἡ δὲ ἀδοχὴ τοῦ δόγματος δὲν εἶναι κανών, ἀλλ' ἐξαίρεσις. Δὲν εἶμαι ὅμως καὶ οὕτω ὡς πρὸς τὴν Βασίλισσαν, καθότι τὸ συμφέρον αὐτῆς ταυτίζεται μὲ αὐτὸ τοῦ υἱοῦ της, καὶ ἂν ἦναι ἄλλης θρησκείας δὲν θέλει ἀντιπράξει εἰς τὸ συμφέρον τοῦ υἱοῦ της, ὅστις βεβαίως θέλει εἶναι τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος.

Ὡς πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν τροπολογίαν εἰς τὸ προκείμενον ἄρθρον, παρατηρεῖ, ὅτι εἶναι κακῶς συντεταγμένη, ἀρχίζουσα ἀπὸ ἐξαίρεσιν, λήγει πάλιν εἰς ἐξαίρεσιν, ἐκτὸς τούτου προτείνει νὰ ἐξαληφθῇ τὸ « ὑρρανὸς μητρός. »

Ὁ προλαλήσας, εἶπεν, ἐξήγησε δύο συστήματα περὶ Ἀντιβασιλείας, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον εἶναι ἀσφαλέστερον, καὶ προλαμβάνει τὰς ἀντιποιήσεις τῆς Ἀντιβασιλείας· διὰ νὰ κατασταθῇ δὲ τὸ σύστημα τοῦτο πλῆρες, μάλιστα ἐν ἐλλείψει γυναικὸς τοῦ ἀποβιώσαντος Βασιλέως, προτείνω νὰ κηρύξωμεν αὐτοδικαίως Ἀντιβασιλέα τὸν ἐγγύτερον συγγενῆ τοῦ Βασιλέως, προτιμωμένης τῆς Βασιλίσσης, διότι οὐδεὶς δύναται νὰ ἔχῃ ἀγάπην, καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἀνηλίκου, ὅσον ὁ πλησιέστερος συγγενής του, ὅτις εἶναι καὶ ὁ ἐπίδοξος διάδοχος τοῦ θρόνου. Πολλάκις τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης ὑπαγορεύονται καὶ ἀπὸ ἴδια συμφέροντα. Δὲν πρόκειται δὲ ἐνταῦθα περὶ ἐπιτρόπου, ἀλλὰ περὶ Ἀντιβασιλέως, καὶ ὑπάρχει μεταξὺ των διαφορά, διότι ὁ μὲν ἐπίτροπος ὑπερασπίζεται τὴν ἀνατροφὴν τοῦ ἀτόμου, ὁ δὲ Ἀντιβασιλεὺς ἐνεργεῖ τὰ κυριαρχικά του δικαιώματα.

Ἐπρότεινε πρὸς τούτοις νὰ ὁρισθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, καὶ ἡ ἡλικία τοῦ Ἀντιβασιλέως μέχρι τῶν 25 ἐτῶν.

Ἕτερος παρετήρησεν, ὅτι, ἀφοῦ τις τῶν προλαλησάντων ἔκαμεν ἐξαίρεσιν, ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς παρούσης Βασιλίσσης, ὅπερ ἀποδέχεται, δὲν μένει ἄλλο, εἰμὴ νὰ ὑπερασπισθῇ τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας εἶχεν ὑπ' ὄψιν της ἡ ἐπιτροπή, συντάξασα τὸ προκείμενον ἄρθρον, καὶ φρονεῖ, ὡς καὶ πολλοὶ προλαλήσαντες, ὅτι ὁ Ἀντιβασιλεὺς πρέπει νὰ ἦναι τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, ἐκτὸς τῆς παρούσης Βασιλίσσης, διότι ἡ Ἀντιβασιλεία δύναται νὰ διαρκέσῃ καὶ δεκαοκτὼ ἔτη.

Παραδεχθέντες παμψηφεί, ὅτι οἱ Βασιλεῖς πρέπει νὰ ἦναι τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, θέλομεν φανῆ ἀσυνεπεῖς, ἐὰν δὲν ἀπαιτή-

σωμεν τὴν αὐτὴν θρησκείαν καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Ἀντιβασιλείας· εἶναι δυστύχημα, ἐὰν ἡ Βασίλισσα τύχῃ νὰ μὴν ἦναι ὀρθόδοξος. ἀλλ' ἡμεῖς χρεωστοῦμεν νὰ ὑπερασπισθῶμεν τὰ συμφέροντα τοῦ Ἔθνους.

Περαίνων τὸν λόγον, ἀνέγνω τὴν ἐξῆς ὑποτροπολογίαν ἐπὶ τῆς τοῦ πληρεξουσίου Μεσολογγίου καὶ τῆς τοῦ τῶν Θετταλῶν, ἔχουσαν οὕτω:

« Ἐὰν ἀποβιώσαντος τοῦ Βασιλέως ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἦναι ἀνήλιξ, ἡ μήτηρ αὐτοῦ καλεῖται αὐτοδικαίως εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν τοῦ Κράτους, ἐὰν πρεσβεύῃ τὸ Ἀνατολικὸν δόγμα. Ἐὰν ὁ ἀνήλιξ βασιλόπαις ἦναι ὀρφανὸς μητρὸς, ἢ ἔχῃ μητέρα, μὴ πρεσβεύουσαν τὸ Ἀνατολικὸν δόγμα, ἡ Ἀντιβασιλεία δίδεται εἰς ἕνα μόνον πρόσωπον. Ὁ Ἀντιβασιλεὺς πρέπει νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην, τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, ἡλικίας τοὐλάχιστον τριάκοντα ἐτῶν. »

Ἄλλος μετὰ τοῦτον ἐπρόσθεσεν, ὅτι εἰς τὰς κοινωνίας τὰ μέσα τῆς ἑνότητος καὶ δεσμοῦ εἶναι ἡ θρησκεία, ἡ γλῶσσα, καὶ τὰ ἤθη. πολὺ δὲ περισσότερον τοῦτο παρατηρεῖται εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοιαύτας ἀρχὰς κοινούμενον εὐχήθη νὰ ἐδῇ τὴν Βασιλικὴν οἰκογένειαν, πρεσβεύουσαν τὸ Ἀνατολικὸν δόγμα, καθότι τοῦτο συντείνει εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἔθνους. Ἀνωτέρω ἐζητήσαμεν ὁ διάδοχος καὶ τὰ τέκνα του νὰ ἦναι τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, ἤδη πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐπίσης καὶ ἡ Βασίλισσα, καὶ ἅπασα ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια νὰ ἦναι τοῦ αὐτοῦ θρησκεύματος, διότι τὰ τέκνα αὐτῆς πρέπει νὰ θηλάσουν τὸ γάλα Χριστιανικῆς Βασιλίσσης, ἐπειδὴ τὰ ἤθη, καὶ ἡ θρησκεία συλλαμβάνονται εἰς τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν. Τοῦτο δὲ νὰ καθιερώσωμεν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος διὰ ῥητοῦ ἄρθρου, προτιθεμένου μετὰ τὸ ἄρθρον 39.

Τὴν πρότασιν τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης δέχεται, ἐννοεῖ ὅμως, ὅτι ἡ Βασίλισσα νὰ ἦναι, πρὶν συζευχθῇ, τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, καὶ ὄχι ἅμα πρόκειται ν' ἀντιβασιλεύσῃ, καθότι δύναται νὰ πρεσβεύσῃ τὴν θρησκείαν μας ἐξ ἀνάγκης, καὶ ἕνεκα συμφέροντος.

Ἕτερος σύμφωνος μὲ τὸν προαγορεύσαντα προσέθηκεν, ὅτι τὸ « ὀρφανὸς μητρὸς » εἶναι περιττὸν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχεται ἀληθείας, διότι τότε δὲν καθιεροῦμεν τὸ αὐτοδικαίως, ἑπομένως εἰς τὸν 43 ἀριθ. πρέπει νὰ τεθῇ τὸ ὅτι, τότε μόνον ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνέρχονται, ὅταν ἦναι ὀρφανὸς, δὲν δέχεται

τὴν πρότασιν, ὥστε τὸ Ἑλληνικὸν στέμμα νὰ μεταβαίνῃ εἰς τοὺς ἐγγυτέρους συγγενεῖς τοῦ ἀποβιώσαντος Βασιλέως ἐν ἐλλείψει τῆς γυναικός του, εἰμὴ μενούσης αὐτῆς εἰς τὴν χηρείαν της.

Ἄλλος πληρεξούσιος, ἀντικρούων τοὺς προαγορεύσαντας, ἀντιπαρετήρησεν, ὅτι τὸ προκείμενον ζήτημα εἶναι σοβαρὸν, καὶ ἀπαιτεῖ ἐμβριθῆ σκέψιν, ἐπειδὴ συνδέεται τὰ μέγιστα μὲ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος.

Παρ' ὀλίγον ἡ Συνέλευσις κινουμένη ἀπὸ δίκαιον αἴσθημα ν' ἀπορασίσῃ αὐτὸ εἰλικρινῶς μὲν, ἀλλ' ὄχι κατ' ἐπίγνωσιν, ἀλλὰ μὴ νομίζητε, ὅτι πρόκειται ν' ἀπορασίσητε ἀντικείμενον ἀδιάφορον εἰς τὸ Ἔθνος.

Ἐκ τῆς παραδοχῆς τοῦ ἄρθρου, ὡς τὸ ἐπρότειναν τινες προπολογημένον, πρόκειται νὰ ἀποκτήσωμεν ἐχθρὸν ὅλην σχεδὸν τὴν Εὐρώπην, νὰ καταστρέψωμεν τὸ μέλλον τοῦ τόπου μας, καὶ θέσωμεν εἰς κίνδυνον τὸ παρόν. Δὲν πρέπει νὰ κινηθῶμεν ἀπὸ θρησκευτικὸν ζῆλον, καὶ νὰ δεχθῶμεν τὸ ἄρθρον τοῦτο, διότι τὸ ζήτημα εἶναι πολιτικόν. Τίς ἡ χρεία νὰ εἴπωμεν ἐνταῦτα περὶ τοῦ θρησκεύματος τῆς Βασιλίσσης, ἀφοῦ ἀνωτέρω καθιερώσαμεν τὴν τοῦ διαλόγου θρησκείαν; Διὰ τοιούτου μέτρου θέλομεν ἐπιβεβαιώσει ὑποψίας καὶ θὰ δείξωμεν, ὅτι διακόπτομεν ὅλας τὰς σχέσεις μας μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ κόσμου, περιορίζοντες αὐτὰς εἰς μίαν μόνην ἐπικράτειαν. Περαίνων δὲ τὸν λόγον του, ἐπιφυλάχθη νὰ ἀναλάβῃ τὸν λόγον ἐπὶ τῆς οὐσίας τοῦ ζητήματος.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε τὴν συνεδρίασιν διαλελυμένην περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΓ'.

Τῆς 29 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν ἐννάτην τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους ἡμέραν

ἑβδόμην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι καὶ ἀπόντων εἴκοσι καὶ ἑνός, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παρεδέκτα εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ προέδρου, τῶν ἀντιπροέδρων, καὶ τῶν Γραμματέων.

Ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως τῶν περὶ Ἀντιβασιλείας ἄρθρων 43, καὶ 44 τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν ἀκολούθων ἄρθρων. Εἰς τὴν παρελθοῦσαν συνεδρίασιν, εἶπε, διάφοροι συζητήσεις ἔλαβαν χώραν ἐπὶ τοῦ ζητήματος περὶ Ἀντιβασιλείας, καὶ τινες προτροπολογίαι ἐδόθησαν ἐπὶ τῶν ἄρθρων 43 καὶ 44 εἰς τὴν Προεδρίαν· οἱ παρουσιάσαντες τὰς προτροπολογίας ταύτας, καὶ οἱ χθὲς ἀγορεύσαντες ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, συνεννοηθέντες σήμερον, ἐσυγχώνευσαν αὐτὰς εἰς τὴν ἑξῆς προτροπολογίαν.

« Ἐὰν, ἀποβιώσαντος τοῦ Βασιλέως, ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἦναι ἀνήλιξ, ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνέρχονται ὁμοῦ διὰ νὰ ἐκλέξωσιν ἐπίτροπον· ἐπίτροπος δὲ τότε μόνον ἐκλέγεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ τοιοῦτος ἐκ διαθήκης τοῦ ἀποβιώσαντος Βασιλέως. Ἂν ὅταν ὁ ἀνήλιξ διάδοχος δὲν ἔχῃ μητέρα μένουσαν εἰς τὴν χηρείαν της, ἥτις καλεῖται τότε εἰς τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ τέκνου αὐτοδικαίως ».

« Ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἀνήλικος Βασιλέως, εἴτε διορισθῇ διὰ διαθήκης, εἴτε ἐκλεχθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος ».

« Ἰδιαίτερος νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ Ἀντιβασιλείας ».

Ἡ προποποίησις αὕτη προτίθεται σήμερον εἰς τὴν συζήτησιν τῆς Συνελεύσεως· διὰ τοῦ τελευταίου αὐτῆς παραγράφου συμβιβάζονται, καὶ παύουν ὅλαι αἱ χθεσιναὶ συζητήσεις, ἀνατιθεμένου τοῦ περὶ Ἀντιβασιλείας ζητήματος εἰς τὰς Βουλάς, αἵτινες, ἔχουσαι ὑπ' ὄψιν τὰς κατὰ καιροὺς διαφόρους περιστάσεις, θέλουν ἐπιφέρει ἀναλόγως αὐτῶν τὴν λύσιν. Ἐπειδὴ ὅμως χθὲς ἔγεινεν λόγος εἰς τὴν Συνέλευσιν περὶ τῆς νῦν Βασιλίσσης Ἀμαλίας, καὶ ὅλοι ἐσυμφώνησαν νὰ ἐξαιρεθῇ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἀπὸ τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου διατάξεις, ἐδόθη σήμερον συγχρόνως καὶ τὸ ἑξῆς σχέδιον ψηφίσματος.

« Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

Ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρ. 43 τοῦ Συντάγματος, ἐν ᾧ γένεται λόγος περὶ Ἀντιβασιλείας,

Ψηφίζει·

Ἡ Βασίλισσα Ἀμαλία, μένουσα εἰς τὴν χηρείαν της, καλεῖται αὐτοδικαίως εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν, ἐν περιπτώσει ἀνηλικιότητος τοῦ διαδόχου τοῦ Θρόνου ».

Ἀναγνωσθείσης τῆς ἀνωτέρω προτολογίας, καὶ τοῦ ψηφίσματος, ἡ Συνέλευσις παρελήφθη αὐτὰ παμψηφεί, πλὴν τοῦ πληρεξουσίου Πόρου Κ. Κωνσταντίνου Δουζίνα, μὴ συμφωνοῦντος εἰς τὸ περὶ Ἀντιβασιλείας ζήτημα, καὶ αἰτησαμένου, ἵνα σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅτι εἶναι ἀσύμφωνος.

Μετὰ ταῦτα ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ ἀκόλουθον ἄρθρον 45 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτως· « Ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ Θρόνου ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία, εἰς ἓν συνερχόμεναι, ἐκλέγουσι προσωρινῶς Ἀντιβασιλέα. Ἐντὸς δὲ δύο μηνῶν, τὸ βραδύτερον, ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἰσάριθμοι τῶν Βουλευτῶν ἀντιπρόσωποι οἵτινες, εἰς ἓν μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας συνερχόμενοι ἐκλέγουσι τὸν Βασιλέα διὰ τῆς πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου ».

Ἀναπτύσσων δ' αὐτὸ ὁ εἰσηγητὴς, εἶπεν, ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο προβλέπει τὴν χηρείαν τοῦ Θρόνου, τὴν ἐκλογὴν Ἀντιβασιλέως, καὶ τὴν τοῦ Βασιλέως, μὴ ὑπάρχοντος διαδόχου. Ἡ περίστασις αὕτη εἶναι σοβαροτάτη καὶ ἐπικίνδυνος εἰς τὰ ἔθνη, διότι ἐκλείπει ὁλοτελῶς μὲ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον συγκεντρόνει εἰς ἑαυτὸν τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν, ἡ μία τῶν τριῶν Νομοθετικῶν δυνάμεων· διὰ τοῦτο ἡ ἐπιτροπὴ ἐθεώρητεν ἀναγκαῖον, ὅταν πρόκειται περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Βασιλέως, νὰ συνέρχηται διπλοῦς ἀριθμὸς ἀντιπροσώπων.

Μετὰ τὸν εἰσηγητὴν ἐγένετο πρότασις ὑπό τινος πληρεξουσίου, ὅτι ἐπειδὴ ἡ περὶ Ἀντιβασιλέως περίπτωσις, τὴν ὁποίαν προβλέπει τὸ ἄρθρον ἕνεκα χηρείας τοῦ Θρόνου, εἶναι ἐξαιρετικὴ καὶ πολὺ σπουδαιοτέρα τῆς ἐκλογῆς Ἀντιβασιλέως, ἕνεκα ἀνηλικιότητος τοῦ διαδόχου, θεωρεῖ ἀναγκαῖον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ προσδιορίσῃ ἡ Συνέλευσις ἐντὸς τοῦ Συντάγματος τὰ προσόντα τοῦ Ἀντιβασιλέως, προσθέτουσα εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὅτι ὁ Ἀντιβασιλεὺς πρέπει νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος.

Ἐπὶ τῆς πρότάσεως ταύτης παρετήρησεν ὁ εἰσηγητὴς, καὶ ἄλλοι πληρεξούσιοι, ὅτι κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον τὰ περὶ Ἀντιβασιλείας ἐν γένει θέλει κανονίσει ἰδιαίτερος Νόμος· ὁ Νόμος οὗτος περιλαμβάνων ὅλας τὰς περὶ Ἀντιβασιλείας περιπτώσεις, θέλει βεβαίως συμπεριλάβει καὶ ὁρίσει ἐν γένει τὰ προσόντα τοῦ Ἀντιβασιλέως, καὶ ἰδίως ἐν τῇ περιπτώσει τῆς χηρείας τοῦ Θρόνου. Κατὰ τὴν περίπτωσιν μάλιστα ταύτην ἔχομεν πᾶσαν ἐγγύησιν, καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων ἐκ μέρους τῶν Βουλῶν, διότι, μὴ ὑπάρχοντος Βασιλέως, εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἀντιβασιλέως θέλει συντρέξει ὁλοκλήρως μόνη ἡ ἐθνικὴ θέλησις, συνερχομένων εἰς ἓν τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ἐκ πολιτῶν Ἑλλήνων συγκροτουμένων, καὶ μάλιστα συνερχομένων διπλασίων Βουλευτῶν. Ἑπομένως, ἐὰν γείνῃ παραδεκτὴ ἡ προτεινομένη προσθήκη, ἡ Συνέλευσις θέλει φανῇ ἀσυνεπὴς εἰς τὰ προαποφασισθέντα ἐν τῷ ἀνωτέρῳ περὶ Ἀντιβασιλείας ἄρθρῳ. Πρὸς τούτοις ἐκεῖ μὲν παραπέμπουσα τὰ περὶ Ἀντιβασιλείας εἰς ἰδιαίτερον νόμον, εἰς δὲ τὸ παρὸν ἄρθρον καθιεροῦσα ἐξαίρεσιν, θέλει προδικάσῃ ἀπὸ τοῦδε τὸ περὶ Ἀντιβασιλείας ἐν γένει ζήτημα. Οὐδεμία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ Ἀντιβασιλείας ἕνεκα ἀνηλικιότητος τοῦ διαδόχου, καὶ τῆς ἕνεκα χηρείας τοῦ Θρόνου, μάλιστα δὲ ἡ πρώτη περίστασις εἶναι σπουδαιοτέρα, διότι, κατ' αὐτὴν ἡ διάρκεια τῆς Ἀντιβασιλείας παρατείνεται ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἐνῷ κατὰ τὴν δευτέραν εἶναι λίαν μικρὰ καὶ προσωρινή. Ὁ κανὼν πρέπει νὰ ἦναι γενικὸς, καὶ διὰ τοῦτο ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ παραδεχθῇ τὸ ἄρθρον ὅπως εἶναι.

Εἰς ταῦτα ἀντιπαρετήρησε ὁ προτείνας, καὶ ἕτεροι πληρεξούσιοι, ὅτι ἡ περίπτωσις τῆς Ἀντιβασιλείας, ἕνεκα χηρείας τοῦ Θρόνου, εἶναι ἐξαιρετικὴ, καὶ ἀφορᾷ ὀλίγου χρόνου διάστημα· τὴν εἰδικὴν ταύτην περίπτωσιν προβλέπει τὸ προκείμενον ἄρθρ. ἐντὸς τοῦ ὁποίου δύναται ἡ Συνέλευσις νὰ θέσῃ ὅρον τινὰ περὶ τῶν προσόντων τοῦ Ἀντιβασιλέως, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει. Τοῦτο ποσῶς δὲν βλάπτει, μήτε περιορίζει τὴν νομοθετικὴν πρόνοιαν τοῦ Βουλῶν, διότι τὸ περὶ διαρκοῦς Ἀντιβασιλείας ζήτημα μένει ἄθικτον, καὶ ἀρίνεται εἰς αὐτὰς ἡ λύσις του. Ἡ περίστασις αὕτη τοῦ ἔθνους εἶναι σπουδαία, καὶ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐκλεχθῇ Ἀντιβασιλεὺς ἑτερόθρησκος, καὶ ξένος· διὰ τοῦτο δὲν εἶναι περιττὸν νὰ ὁρισθῶσιν ἐνταῦθα ὡς πρὸς τὴν εἰδικὴν ταύτην περίπτωσιν τὰ προσόντα τοῦ Ἀντιβασιλέως. Δὲν πρέπει τὰ πάντα νὰ ἀνατίθενται εἰς τὰς Βουλάς. Τοῦτο ἀπαιτεῖ μάλιστα, ἐπρόσθεσεν εἷς, τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους μας, τὸ ὁποῖον

ἔχει ἰδιαζούσας περιστάσεις, κειμένου μεταξὺ ἀνατολῆς καὶ δύσεως, ὃν δὲ μᾶλλον ἀνατολικὸν, ἢ δυτικόν. Ὁ ἰδιαίτερος νόμος, εἶπεν ἄλλος, τὸν ὁποῖον ἀνεθέσαμεν εἰς τὰς Βουλὰς, δύναται νὰ ἦναι γενικὸς καὶ εἰδικὸς κατὰ τὰ ὑπάρχοντα ἐν τῇ Εὐρώπῃ δύο συστήματα περὶ Ἀντιβασιλείας, τὰ ὁποῖα χθὲς ἀνέπτυξαν· ἀ. Τὸ γενικὸν, καθ' ὃ κανονίζεται ἅπαξ διὰ παντὸς τὸ περὶ Ἀντιβασιλείας, καὶ καλοῦνται αὐτοδικαίως ὡρισμένα πρόσωπα εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν. Τοιοῦτον νόμον παρεδέχθησαν πέρυσι εἰς Γαλλίαν, καθ' ὃν ἡ Ἀντιβασιλεία ἀνήκει αὐτοδικαίως εἰς τὸν πλησιέστερον τοῦ ἀνήλικος Βασιλέως συγγενῆ. β'. Τὸ εἰδικὸν σύστημα, καθ' ὃ αἱ Βουλαὶ κατὰ τὰς περιστάσεις, εἴτε διὰ χηρείαν τοῦ Θρόνου, εἴτε δι' ἀνηλικιότητα τοῦ διαδόχου διορίζουν τὸν Ἀντιβασιλέα· ἐπειδὴ λοιπὸν εἶναι πιθανὸν αἱ Βουλαὶ, ὅπου παρεπέμπεται ὁ ἰδιαίτερος περὶ Ἀντιβασιλείας νόμος, νὰ παραδεχθῶσι τὸ δεύτερον ἐκ τῶν δύο συστημάτων, καὶ νὰ μὴ προΐδωσι τὴν εἰδικὴν περίπτωσιν τῆς χηρείας, θεωρεῖ, εἶπεν, ἀναγκαῖον νὰ προστεθῇ εἰς τὸ προκείμενον ἄρθρ. 45, εἰς τὸ ὁποῖον γίνεται λόγος, περὶ τῆς εἰδικῆς ταύτης περιπτώσεως, ὅτι ὁ Ἀντιβασιλεὺς πρέπει νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην, τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος.

Εἰς ταῦτα ἁπάντων εἰς τῶν προαγορευσάντων, παρετήρησεν, ὅτι χθὲς συνεζητήθη τὸ περὶ Ἀντιβασιλείας ἐν γένει ζήτημα, καὶ σήμερον ἀπεφασίσθη νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὰς Βουλάς· ἤδη δὲ ἀνατρέχομεν πάλιν εἰς τὰ ἀποφασισθέντα, φερόμενοι ὑπὸ δυσπιστίας πρὸς τὰς Βουλάς, τὴν ὁποίαν δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν, διότι ἐξ ἡμῶν αὐτῶν θέλουν σύγκεισθαι καὶ αὐταί· ὁ αὐτὸς λόγος, ὅστις ἔπεισεν ἡμᾶς πρὸ ὀλίγου νὰ ἀναθέσωμεν εἰς τὴν νομοθετικὴν πρόνοιαν τῶν Βουλῶν τὸ περὶ Ἀντιβασιλείας ζήτημα, ἐν περιπτώσει ἀνηλικιότητος τοῦ διαδόχου, ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς χηρείας τοῦ Θρόνου, καὶ κατὰ μείζονα μάλιστα λόγον, καθ' ὅσον ἐκεῖ ἐπρόκειτο περὶ πολὺ μείζονος διαρκείας.

Συγχέομεν τὸν Βασιλέα μὲ ἕνα ἀνώτερον ὑπάλληλον, πρῶτον ὑπουργὸν, τὸν Ἀντιβασιλέα, ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει διάδοχος, ἢ ὅταν οὗτος ἦναι ἀνήλιξ, εἶναι μία καὶ ἡ αὐτή. Οὕτω διὰ τῆς προκειμένης συζητήσεως ἐπαναφέρομεν τὴν χθεσινὴν, καὶ πίπτομεν ἕνεκα τούτου εἰς ἀντίφασιν. Σήμερον διὰ τοῦ ψηφίσματος καθιερώσαμεν σωτήριον ἀρχὴν, καθ' ἣν ἡ νῦν Βασίλισσα Ἀντιβασιλεύει αὐτοδικαίως ἐν περιπτώσει ἀνηλικιότητος τοῦ διαδόχου, εἴτε τοῦ Ὄθωνος, εἴτε τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Διατί νὰ δεσμεύσωμεν τὰς Βουλὰς καὶ νὰ ἐμποδίσωμεν αὐτὰς νὰ κάμωσι τὴν αὐτὴν ἐξαίρεσιν ὑπὲρ ἄλλης τινὸς Βασιλίσσης, ὅταν

αἱ αὐταὶ περιστάσεις ὑπαγορεύουσι τοῦτο, καὶ ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ Θρόνου;

Τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἀντικρούων, ἄλλος τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι ὅσα ἔθνη δὲν ἄφησαν ἐκκρεμῆ τοιαῦτα ζητήματα ἐκέρδησαν. Τὸν σκοπὸν τοῦ ψηφίσματος ἐξήγησεν ὁ προαγορεύσας, ἡ δ' ἐξ αὐτοῦ πηγάζουσα περίπτωσις καθιερώθη μόνον ὑπὲρ τῆς νῦν Βασιλίσσης. Ἡ περίπτωσις ὅμως τῆς χηρείας τοῦ Θρόνου εἶναι ἄλλη, καὶ δι φέρει πλὴ τῆς ἀνηλικιότητος τοῦ διαδόχου, διότι ὑπάρχοντος διαδόχου, ἔχει μέγιστον συμφέρον ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ συμφέρον τοῦτο ἐκλείπει ἐπὶ τῆς περιπτώσεως τῆς χηρεύσεως τοῦ Θρόνου· διὰ τοῦτο φρονεῖ, εἶπεν, ὅτι τὴν εἰδικὴν ταύτην περίπτωσιν πρέπει νὰ προβλέψῃ ἡ Συνέλευσις, καὶ νὰ θέσῃ εἰς τὸ Σύνταγμα, ὅτι ἐν περιπτώσει χηρεύσεως τοῦ Θρόνου, ἡ Ἀντιβασιλεία δίδεται εἰς πολίτην Ἕλληνα, τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος.

Μετὰ ταῦτα ἐπρόσθεσεν ἄλλος πληρεξούσιος, ὅτι τὸ σημερινὸν ζήτημα ἀφορᾷ τὸ μέλλον, διότι ὡς πρὸς τὸ παρὸν ἡ ἐγγύησις ἐκπηγάζει ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ αἱ σημεριναὶ περιστάσεις δὲν πρέπει νὰ ἐπιρρεάσουν ποσῶς τὴν λύσιν του, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν αὐτό, ὅπως τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους ὑπαγορεύουν. Ἡ ταυτότης τῆς θρησκείας τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν λαῶν εἶναι ἰσχυρὸν στοιχεῖον τῆς κοινωνικῆς ἑνότητος, καὶ εἶναι ὠφέλιμον νὰ ἐξετάσῃ τις τὰ ἐπισυμβάντα δυστυχήματα εἰς ἔθνη, κυβερνώμενα ὑπὸ ἑτεροδόξων· διὰ τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ζητήσωμεν τὰ μέσα, δι' ὧν νὰ τεθῶμεν εἰς ἀρμονίαν περὶ τῶν θρησκευτικῶν τούτων ζητημάτων· πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς παραδόσεις τῶν προπατόρων μας, ν' ἀνακαλέσωμεν τὴν εἰκόνα τῆς ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας, καὶ τὴν μεγάλην ἰδέαν, ἥτις ἐγέννησε τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα, καὶ τὴν ἐθνικὴν παλιγγενεσίαν. Συμπεραίνων δὲ τὸν λόγον του εἶπεν, ὅτι ὅπως αἱ σοβαραὶ ἀνάγκαι ἠνάγκασαν χθὲς τὴν Συνέλευσιν νὰ παραδεχθῇ, ὅτι πᾶς διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου πρέπει νὰ ἦναι τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, οὕτω καὶ σήμερον νὰ φανῇ συνεπὴς, καὶ νὰ παραδεχθῇ, ὅτι ὁ Ἀντιβασιλεὺς, ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ θρονου, πρέπει νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἐπρόσθεσεν, ὅτι πολλάκις ὑπὸ πολλῶν ἐλέχθη, ὅτι προδικάζομεν τὸ περὶ Ἀντιβασιλείας ζήτημα ἂν παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐν περιπτώσει τῆς χηρεύσεως τοῦ Θρόνου, ὁ Ἀντιβασιλεὺς πρέπει νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην, καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος· ἀλλὰ τί βλάπτει τοῦτο; μάλιστα αὐτὸ τοῦτο πρέπει νὰ

πράξωμεν, νὰ προδικάσωμεν αὐτό, ὥστε νὰ εἴμεθα συνεπεῖς τῇ περὶ διαδόχου ἀποφάσει.

Πολλοὶ ἀντιπαρετήρησαν, ὅτι τὸ περὶ Ἀντιβασιλείας ἐν περιπτώσει ἀνηλικιότητος τοῦ διαδόχου, ζήτημα ἀπεφασίσθη πρὸ ὀλίγου δι' ἰσχυρῶν λόγων, καὶ ἡ Συνέλευσις, δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτό. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν τῆς χηρεύσεως τοῦ Θρόνου, ἂν καὶ νομίζωσιν, ὅτι καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, δέχονται ὅμως τὴν τῶν ἄλλων πρότασιν, τοὐτέστιν τὸ νὰ ἦναι ὁ Ἀντιβασιλεὺς πολίτης Ἕλλην τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, ἀρκεῖ μόνον νὰ τεθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι ἡ παραδοχὴ τούτου δὲν παραβλάπτει ποσῶς τὸ ἀνατεθὲν εἰς τὰς Βουλὰς ζήτημα περὶ Ἀντιβασιλείας ἐν τῇ περιπτώσει ἀνηλικιότητος τοῦ διαδόχου, οὔτε προδικάζει αὐτό.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι ἡ ἀπόφασις αὐτῆς, τοῦ νὰ ἦναι ὁ Ἀντιβασιλεὺς πολίτης Ἕλλην τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, ἐν τῇ περιπτώσει τῆς χηρεύσεως τοῦ Θρόνου, δὲν προδικάζει ποσῶς, οὔτε παραβλάπτει τὸ ἀνατεθὲν εἰς τὴν νομοθετικὴν τῶν Βουλῶν πρόνοιαν ζήτημα περὶ τῆς Ἀντιβασιλείας, κατὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀνηλικιότητος τοῦ διαδόχου,

Μετὰ ταῦτα ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις, παρεδέχθη παμψηφεί, τροποποιημένον οὕτω τὸ

Ἄρθρ. 45.

« Ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ Θρόνου, ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία, εἰς ἓν συνερχόμεναι, ἐκλέγωσι προσωρινῶς Ἀντιβασιλέα, πολίτην Ἕλληνα τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος.

Ἐντὸς δὲ δύο μηνῶν τὸ βραδύτερον, ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἰσάριθμοι τῶν Βουλευτῶν ἀντιπρόσωποι, οἵτινες εἰς ἓν μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας συνερχόμενοι, ἐκλέγουσι τὸν Βασιλέα διὰ τῆς πλειοψηφίας, τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου ».

Μόνος δ' ὁ πληρεξούσιος Κορώνης γνώμης ὢν ἐναντίας, καὶ ἀξιῶν, ὥστε ἡ ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως περὶ Ἀντιβασιλέως, ἐν περιπτώσει χηρεύσεως, πρέπει νὰ ἐπιρρεάσῃ τὰς περὶ Ἀντιβασιλείας σκέψεις τῶν Βουλῶν, ἠτήσατο νὰ σημειωθῇ ἡ γνώμη του εἰς τὰ πρακτικά. Ἐντεῦθεν παρετηρήθη ὑπό τινος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ἐπειδὴ ἐξηλείφθη τὸ 44 ἄρθρον, ἐν ᾧ διελαμβάνετο περὶ τοῦ ὅρκου τοῦ Ἀντιβασιλέως, πρέπει νὰ γίνῃ μνεία περὶ τούτου μετὰ τὸ ἄρθρον 45. Ἀντιπαρατηρήθη παρ' ἄλλου, ὅτι τοῦτο εἶναι περιττὸν, διότι κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν τὸ ἀντικείμενον ἀνετέθη εἰς τὰς Βουλάς, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν δὲν ὑπάρχει Βασιλεὺς, πρὸς ὃν νὰ ὀμόσῃ πίστιν ὁ Ἀντιβασιλεύς.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τῶν τελευταίων τὴν παρατήρησιν. Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὸ ἄρθρον 46 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτως.

Περὶ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 46.

« Οὐδεὶς δύναται νὰ εἶναι συγχρόνως Βουλευτὴς καὶ Γερουσιαστής ».

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ παμψηφεί, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Μετὰ τοῦτο ὁ εἰσηγητὴς, ἀναγνοὺς τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου ἔχον οὕτως.

Ἄρθρ. 47.

Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνέρχονται αὐτοδικαίως, κατ' ἔτος, τὴν 15 Ἰανουαρίου ἐκτὸς ἂν ὁ Βασιλεὺς τὰς συγκαλέσῃ πρότερον, ἢ ἀναβάλλῃ τὴν ἐναρξίν των κατὰ τὰ ἄρθρα 29, καὶ 30 τοῦ παρόντος Συντάγματος· ἡ διάρκεια ἑκάστης συνόδου δὲν δύναται νὰ εἶναι βραχυτέρα τῶν δύο μηνῶν ».

παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ὥρισε ὡς ἡμέραν συναθροίσεως, καὶ ἄνευ προσκλήσεως τὴν 15 Ἰανουαρίου. Αὕτη εἶναι ἡμέρα, καθ' ἣν ἀναγκαίως πρέπει νὰ συνέλθωσι, δύναται ὅμως ὁ Βασιλεὺς νὰ συγκαλέσῃ αὐτὰς καὶ πρότερον, ἂν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτῶσιν.

Ἐπροτάθη ὑπό τινος πληρεξουσίου νὰ διορισθῇ ἀντὶ τῆς 15 Ἰανουαρίου ἡ πρώτη Σεπτεμβρίου, ὡς ἡμέρα συναθροίσεως τῶν Βουλῶν, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο δεκτὴ ἡ πρότασις αὕτη, διότι ὁ Σεμπτέμβριος μὲν δὲν ἐθεωρήθη καταλληλος διὰ τὴν κατὰ τὰν ἐποχὴν ταύτην συγκομιδὴν τῶν προϊόντων, τὴν ὁποίαν ὁ Βουλευτὴς μὲ μεγίστην θυσίαν θέλει παραιτήσει.

Τὸ ἄρθρον ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρ. 48.

« Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνεδριάζουν δημοσίᾳ· δύναται ὅμως νὰ διασκέπτωνται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν ἡ μὲν Βουλὴ κατ' αἴτησιν δέκα, ἡ δὲ Γερουσία πέντε ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς· μετὰ ταῦτα ἀποφασίζουσι τὴν πλειονοψηφίαν, ἂν ἡ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος συζήτησις πρέπῃ νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν. »

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ, ὡς ἔχει.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθη τὸ 49 ἔχον οὕτως.

Ἄρθρ. 49.

« Οὔτε ἡ Βουλὴ, οὔτε ἡ Γερουσία δύνανται νὰ συζητήσωσι, καὶ ἀποφασίσωσί τι ἄνευ τῆς παρουσίας τοὐλάχιστον τοῦ ἡμίσεως πλέον ἑνὸς τῶν μελῶν αὐτῶν. »

« Ἐν περιπτώσει δυσψηφίας ἡ πρότασις περὶ ἧς ὁ λόγος ἀποῤῥίπτεται. »

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τούτου παρετηρήθη ὑπό τινος πληρεξουσίου, ὅτι καὶ τοῦτο, καὶ τὸ ἤδη γενόμενον παραδεκτὸν 48 ἄρθρον εἶναι ἀντικείμενον τοῦ κανονισμοῦ τῶν συνεδριάσεων τῶν Βουλῶν, καὶ ὄχι τοῦ Συντάγματος, καὶ πρέπει νὰ ἀφαιρεθῶσι· τὸν κανονισμὸν πρέπει νὰ κάμνῃ αὐτὸ τὸ ἴδιον σῶμα, διότι ἄλλως περιορίζεται ἡ αὐτοτέλεια αὐτοῦ, διότι ἴσως ὡς πρὸς τὰς διατάξεις καὶ τῶν δύο ἀνωτέρω ἄρθρων, αἵτινες ἀφορῶσι τοὺς τύπους τῶν συνεδριάσεων, ἕκαστον τῶν δύο Βουλευτικῶν σωμάτων θέλει ἀναγκάζεται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ἐπιφέρῃ τὰς ἀναγκαίας μεταβολάς.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε νὰ τεθῇ εἰς τὸν ἀ. παράγραφον τοῦ ἄρθρου, ἀντὶ τοῦ ἡμίσεως ἀριθμοῦ πλέον ἑνὸς τῶν μελῶν, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ὦναι παόντα διὰ νὰ λάβῃ χώραν συζήτησις, καὶ ἀπόφασις, τὰ δύο τρίτα τῶν μελῶν.

Ἄλλοι δὲ παρετήρησαν, ὅτι ὀρθῶς ἡ ἐπιτροπὴ παρεδέχθη τὸ ἥμισυ, καὶ ὄχι τὰ δύο τρίτα, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κινδυνεύει νὰ ῥιφθῇ εἰς ἀδράνειαν τὸ βουλευτικὸν σῶμα, ὅταν καὶ εἷς μόνος τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν δύο τρίτων τῶν βουλευτῶν ἀρνῆται νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν συνεδρίασιν. Τοῦτο γίνεται εἰς τὰ συνταγματικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης, μάλιστα δὲ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἂν 40 μόνον ἐκ τῶν ἑξακοσίων ἀντιπροσώπων συνέλθωσιν, ἀποφασίζουσι, καὶ ἥττον μάλιστα τούτων ἀριθμὸς, ἂν τις τῶν συνεδριαζόντων δὲν προτείνῃ τὸ νὰ μετρηθῶσι. Ἐπρότεινεν ἐπομένως, ἢ νὰ ἐξαλειφθῇ ὁλοτελῶς τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἢ νὰ μείνῃ, ὡς ἔχει.

Διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς προτάσεως κινδυνεύομεν, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, νὰ καταστρέψωμεν αἰωνίως τὴν πλειονοψηφίαν τῶν Βουλῶν, ἀρνουμένης τῆς μειονοψηφίας κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ τὰ προκείμενα ζητήματα νὰ συνεδριάζῃ· διὰ νὰ προληφθῇ ὅμως, καὶ ἄλλο ἀτόπημα, τὸ ὁποῖον δύναται ἡ ἐξουσία νὰ μεταχειρισθῇ ἐπισπεύδοντα τὴν ἔναρξιν τῶν συνεδριάσεων, ὅταν ἐλπίζῃ ἐπιτυχίαν, καὶ τοι ἀπόντος εἰσέτι τοῦ ἡμίσεως ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν, νὰ μείνῃ τὸ ἄρθρον, ὅπως εἶναι, νὰ προσθέσωμεν δὲ, ὅτι ἡ ἔναρξις τῶν Βουλῶν δὲν δύναται νὰ γείνῃ, εἰμὴ παρευρισκομένων τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου τῶν μελῶν.

Ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις ἀπὸ τὸν Πρόεδρον, ἀπεράνθη, ὅτι παραδέχεται καὶ τὸ ἄρθρον 49 ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Ἀνεγνώσθησαν ἐπομένως τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα τοῦ σχεδίου, ἔχοντα οὕτως:

Ἄρθρον 50.

«Οὐδεὶς αὐτόκλητος ἐμφανίζεται ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, ἢ τῆς Γερουσίας διὰ ν' ἀναφέρῃ τι προφορικῶς, ἢ ἐγγράφως Ἀναφοραὶ ὅμως παρουσιάζονται διά τινος Βουλευτοῦ, ἢ Γερουσιαστοῦ, ἢ παραδίδονται εἰς τὰ γραφεῖα. »

Ἥ τε Βουλὴ, καὶ ἡ Γερουσία ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀποστέλλωσιν εἰς τοὺς Ὑπουργοὺς τὰς διευθυνομένας πρὸς αὐτὰς ἀναφορὰς, οἵτινες εἶναι ὑπόχρεοι νὰ δίδουν διασαφήσεις, ὁσάκις ζητηθῶσιν. »

Ἄρθρ. 51.

« Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνεδριάζουσιν ἰδίᾳ, ἡ μὲν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, ἡ δὲ ἐν τῷ Συνεδρίῳ αὐτῆς. »

« Μόνον δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, καὶ ὁσάκις τὸ Σύνταγμα ὁρίζῃ, συνέρχονται ὁμοῦ ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ. »

Ἄρθρ. 52.

« Οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται, οὐδ' εἰσπράττεται, ἐὰν προηγουμένως δὲν ψηφισθῇ παρά τε τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, καὶ κυρωθῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως. »

Ἄρθρ. 53.

«Κατ' ἔτος ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία ψηφίζουσι τὸν προϋπολογισμὸν, καὶ ἀποφασίζουσιν ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ. Ὅλα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ Κράτους πρέπει νὰ σημειῶνται εἰς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀπολογισμόν. »

Ἄρθρ. 54.

« Οὐδεμία σύνταξις, ἢ ἀμοιβὴ δίδεται ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ἄνευ νόμου. »

Ἄρθρ. 55.

« Βουλευτὴς ἢ Γερουσιαστὴς δὲν καταδιώκεται, οὐδ' ὁπωσδήποτε ἐξετάζεται, ἕνεκα γνώμης, ἢ ψήφου, δοθείσης παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν βουλευτικῶν του καθηκόντων. »

Ἄρθρ. 56.

« Βουλευτὴς ἢ Γερουσιαστὴς, διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου, δὲν καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, ἢ φυλακίζεται, ἄνευ ἀδείας τοῦ σώματος, εἰς ὃ ἀνήκει. Τοιαύτη ἄδεια δὲν ἀπαιτεῖται εἰς τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ κακουργήματα. »

Προσωπικὴ κράτησις, δὲν ἐνεργεῖται κατὰ Βουλευτοῦ, ἢ Γερουσιαστοῦ, διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, τέσσαρας ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως, καὶ τρεῖς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς».

Ἄρθρ. 57.

« Βουλευταὶ, καὶ Γερουσιασταὶ ὀμνύουν πρὸ τῆς ἐνάρξεως, τῶν καθηκόντων αὐτῶν τὸν ἑξῆς ὅρκον »:

« Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, καὶ εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδότως τὰ καθήκοντά μου. »

« Ὁ ὅρκος δίδεται παρὰ μὲν τῶν Βουλευτῶν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, παρὰ δὲ τῶν Γερουσιαστῶν ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῆς Γερουσίας εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν. »

Ἄρθρ. 58.

« Ἡ Βουλὴ καὶ Γερουσία προσδιορίζουν διὰ κανονισμοῦ, πῶς ἑκάστη αὐτῶν θέλει ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά της ».

Τὰ ἄρθρα ταῦτα ὁμοψήφως ἐγένοντο παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, πλὴν μεταβολῆς τινος ἤτις ἔγεινεν εἰς τὸ 57 ἄρθρον, τεθείσης ἀντὶ « ἐν ὀνόματι », τῶν λέξεων « εἰς τὸ ὄνομα. »

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ὁ πληρεξούσιος τῶν ἐποίκων Θετταλῶν Κ. Ἀλεξὸς ζητεῖ ἀπὸ τὴν Προεδρίαν τριῶν ἡμερῶν ἄδειαν ἀπουσίας διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ναύπλιον, ὅπου σπουδαῖαι οἰκιακαὶ ὑποθέσεις τὸν ἀναγκάζουν νὰ μεταβῇ.

Ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε νὰ δοθῇ ἡ ἄδεια.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΑ'.

Τῆς 31 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ τριακοστῇ πρώτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου, εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων εἰκοσιπέντε, ἀπόντων δὲ δέκα ἑπτὰ, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἐντεῦθεν ἀναγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα, γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων, καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ περαιτέρω συζήτησις τῶν περὶ τῆς Βουλῆς ἄρθρων.

Ὁ εἰσηγητὴς ἀναγνοὺς τὸ ἄρθρον 59, ἔχαν οὕτως·

«Ἡ Βουλὴ σύγκειται ἐκ Βουλευτῶν, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν πολιτῶν κατὰ τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον».

Ἐπρόσθεσεν, ὅτι, ἐπειδὴ δὲν γινώσκομεν ἔτι τίνες θέλουσιν εἶσθαι πολῖται, καὶ ἐπειδὴ περὶ τούτου θέλει γείνει μνεία εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον, εἶναι καλὸν ἀντὶ τῶν λέξεων « ὑπὸ τῶν πολιτῶν » νὰ τεθῇ ἄλλη τις φράσις, οἷον ὑπὸ τῶν ἐχόντων δικαίωμα πρὸς τοῦτο πολιτῶν κατὰ τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον.

Ἕτερος δὲ παρετήρησεν, ὅτι εἶναι καλὸν ἀντὶ τῶν λέξεων « ἐκ Βουλευτῶν » νὰ τεθῇ ἄλλη τις, οἷον « ἐκ πολιτῶν » ἢ « ἐξ ἀντιπροσώπων », διότι λέγομεν κατωτέρω « ἐκλεγομένων », καὶ πρὶν ἐκλεχθῶσι δὲν εἶναι ἔτι Βουλευταί.

Ἄλλος δὲ ἀντιπαρετήρησεν, ὅτι ἔχει καλῶς ἡ ἔκφρασις, πρέπει νὰ φυλάξωμεν, εἶπε, καὶ εἰς τὸ περιεχόμενον τὸ αὐτὸ τοῦ περιέχοντος ὄνομα, ὃν τρόπον καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν γίνεται διὰ τὰς τῶν Βουλῶν ὀνομασίας.

Καθὼς λέγομεν τὸ ὑπουργεῖον σύγκειται ἐξ ὑπουργῶν, ὁ στρατὸς ἐκ στρατιωτῶν κτλ. οὕτω δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῆς Βουλῆς, ὅτι σύγκειται ἐκ Βουλευτῶν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη (τροπολογημένον τὸ ἄρθρον) ὡς ἀκολούθως·

Ἄρθρ. 59.

« Ἡ Βουλὴ σύγκειται ἐκ Βουλευτῶν, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν ἐχόντων δικαίωμα πρὸς τοῦτο πολιτῶν κατὰ τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον. »

Μετὰ ταῦτα ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ ἑπόμενον ἄρθρον 60.

« Οἱ βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὸ Ἔθνος, καὶ ὄχι μόνον τὴν ἐπαρχίαν ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐκλέγονται. »

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ ὡς ἔχει.

Ἀκολούθως ἀνέγνω ὁ εἰσηγητὴς τὸν ά. § τοῦ 61 ἄρθρου, ἔχοντα οὕτω·

«Ὁ περὶ ἐκλογῆς νόμος προσδιορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν Βουλευτῶν, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ· πώποτε ὅμως δὲν δύναται νὰ ἦναι ἐλάσσων τῶν ἑβδομήκοντα. »

Εἷς τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι ἂν καὶ δὲν ἦναι ἐναντίος εἰς τὸν τεθέντα ἀριθμὸν, ἐπιθυμεῖ ὅμως νὰ μάθῃ, διὰ ποῖον λόγον ἡ ἐπιτροπὴ παρεδέχθη αὐτόν.

Ὁ εἰσηγητὴς ἀπήντησεν· ἡ ἐπιτροπὴ ἐστηρίχθη εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν πρέπει νὰ ἦναι ἀνάλογος μὲ τὸν πληθυσμὸν, καὶ ταύτην ἐξέθηκεν εἰς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ παραγράφου.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἔπειτα τὰ προηγούμενα τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν ἐν γένει πληθυσμὸν αὐτῆς, μὴ ὑπερβαίνοντα τὰς 800 χιλιάδας, καὶ σκεφθεῖσα, ὅτι καθὼς τὸ ἐπέκεινα τοῦ δέοντος πολυμελὲς βουλευτικοῦ τινος σώματος φέρει αὐτὸ εἰς ὀχλαγωγίαν, οὕτω καὶ τὸ ὀλιγομελὲς στερεῖ αὐτὸ τῶν ἀναγκαίων φώτων, καὶ δὲν ἐγγυᾶται τὴν σκέψιν, ἐπειδὴ μάλιστα συμβαίνει πολλάκις, ὥστε τινὲς αὐτῶν νὰ ἦναι ἀπόντες, εἴτε δι' ἀσθένειαν, εἴτε δι' ἄλλας αἰτίας, ἔθεσε τὸν ἀριθμὸν τῶν 80 ὡς ἐλάσσονα ὅρον, ἀναλογιζομένη μέχρι τῶν 10,000 χιλιάδων ψυχῶν ἀνὰ ἕνα Βουλευτήν. Οὕτω μείζων μὲν τῶν 80 δύναται νὰ γείνῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν, ποτὲ ὅμως ἐλάσσων.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι μέλας ὢν καὶ αὐτὸς τῆς ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς, ἐθεώρησε μὲν καλὴν τὴν βάσιν τοῦ πληθυσμοῦ διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν Βουλευτῶν. Ἀλλὰ τὸ καλὸν οὐκ ἔστι καλὸν, ἐὰν μὴ καλῶς γένηται, ἐὰν μὴ γένηται κατὰ λόγον τῶν περιστάσεων.

Ἡ βάσις τοῦ πληθυσμοῦ δὲν ἐφαρμόζεται καλῶς παρ' ἡμῖν ἕνεκα εἰδικῶν περιστατικῶν. Ἐπειδὴ πρόκειται μετάστασιν πολιτείας νὰ κάμωμεν, εἶναι καλὸν νὰ δεχθῶμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ τῶν ἐπαρχιῶν σύστημα, κατὰ λόγον νὰ ἀναθέσωμεν δὲ εἰς τὰς Βουλὰς τὸν κατὰ λόγον τοῦ πληθυσμοῦ προσδιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν.

Ἕτερος δὲ ἐπρόσθεσεν, ὅτι ἄλλοι μὲν φρονοῦν νὰ γείνῃ ἡ ἐκλογὴ τῶν βουλευτῶν κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐπαρχιῶν, ἄλλοι δὲ κατ'

ἐκεῖνο τῶν Νομαρχιῶν, ἄλλοι κατὰ τὴν διοικητικὴν διαίρεσιν, καὶ ἄλλοι κατὰ τὴν ἐπαρχιακήν.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀνεγνώρισεν εἰς τὰς ναυτικὰς νήσους, τὸ ὁποῖον εἶχον δικαίωμα τῶν παραστατῶν, καὶ ἡ Συνέλευσις δύναται νὰ τὸ παραδεχθῇ· ἀλλὰ δὲν ἤθελεν εἶναι ἄδικον τὸ νὰ στερηθῶσι τοῦ αὐτοῦ δικαιώματος δεκατέσσαρες καὶ δεκαπέντε ἐπαρχίαι; ἔπειτα τὸ πρᾶγμα εἶναι τὸ αὐτό, διότι καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν τῶν ἐπαρχιῶν διαίρεσιν, ἂν γίνῃ ἡ ἐκλογή, τὸ ἀποτέλεσμα θέλει εἶσθαι τὸ αὐτό, ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν θέλει εἶναι.

Ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι κατὰ τὴν παλαιὰν διαίρεσιν ἀδικοῦνται πολλαὶ ἐπαρχίαι, αἵτινες ἔχουσι πολὺν πληθυσμόν.

Τὸ παρὸν ἄρθρον, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, ὡς εἶναι συντεταγμένον δὲν ἐπιρρεάζει ποσῶς τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς, ὅστις εἶναι ἀντικείμενον τοῦ περὶ ἐκλογῆς νόμου.

Ὁ εἰσηγητὴς ἐξέθηκε τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους ὡρίσθη ὡς ἐλάσσων ὅρος τῶν βουλευτῶν ὁ ἀριθμὸς **80**· ὁ δὲ προσδιορισμὸς οὗτος δὲν ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὸν συνταχθησόμενον κατόπιν περὶ ἐκλογῆς νόμον, διότι μείζονα τῶν **80** ἀριθμὸν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν· ἐπὶ τέλους παρετήρησεν, ὅτι εἶναι καλὸν, ἀντὶ «προσδιορίζει» νὰ τεθῇ ὁ μέλλων «θέλει προσδιορίζει.»

Ὁ εἰσηγητὴς, εἶπεν, ὅτι ὁ ἐνεστὼς εἶναι ἀντὶ τοῦ μέλλοντος.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸν ά. §. τοῦ ἄρθρου **61** μὲ τὴν προσθήκην τῶν λέξεων «ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς» εἰς τὸ β'. μέρος, ἔχον οὕτω·

«Ὁ περὶ ἐκλογῆς νόμος προσδιορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν βουλευτῶν, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ, πώποτε ὅμως ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν δύναται νὰ ἦναι ἐλάσσων τῶν ὀγδοήκοντα.»

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τοὺς §. β'. καὶ γ'. τοῦ ἄρθρ. **61**, ἔχοντα οὕτως·

«Εἰς τὰς νήσους Ὕδρας καὶ Σπετζῶν διατηρεῖται ὁ διὰ τοῦ περὶ ἐκλογῆς παραστατῶν ΙΖ'. νόμου τοῦ **1822** ἔτους, ὁριζόμενος ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν. Τὸ αὐτὸ δικαίωμα διατηρεῖται καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ψαρριανῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ συνοικισθῶσιν ἐντὸς τοῦ Κράτους πρὸ τῆς λήξεως τῆς πρώτης βουλευτικῆς Συνόδου.

Νόμος ἰδιαίτερος, ἐκδοθησόμενος ἐντὸς τῆς αὐτῆς περιόδου θέλει προσδιορίσει τὸν ἀπολύτως ἀναγκαῖον ἀριθμὸν τῶν συνοικισθησομένων.»

Προσθεὶς ὅτι ἀντὶ «περιόδου» κατὰ λάθος ἐγράφη «Συνόδου» εἰς τὸ τέλος τοῦ β'. §.

Τοὺς παραγράφους τούτους ἔκρινεν εὔλογον ἡ ἐπιτροπὴ, εἶπεν ὁ εἰσηγητὴς, νὰ θέσῃ κατόπιν τοῦ γενικοῦ κανόνος τῆς ἀναλογίας

τοῦ πληθυσμοῦ διὰ νὰ τηρήσῃ τὸ δικαίωμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον διὰ τὰς πολυειδεῖς των θυσίας ἀπέκτησαν αἱ ναυτικαὶ νῆσοι δυνάμει νόμου, καὶ ἐτήρησαν εἰς ἑαυτὰς· τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι ἐξαίρεσις, ἐπομένως ἔπρεπεν αὕτη νὰ τεθῇ ἀμέσως μετὰ τὸν γενικὸν κανόνα, ὥστε νὰ ἐπιρρεάζῃ αὐτόν.

Εἶπόν τινες, ἔχει καλῶς νὰ μένῃ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος.

Ἕτερος δὲ παρετήρησεν, ὅτι οὐδεὶς ἀρνεῖται νὰ παραδεχθῇ τὸ δικαίως κεκτημένον τῶν νήσων δικαίωμα. Ἀλλ' ἐντὸς τοῦ Συντάγματος δὲν εἶναι ὁ οἰκεῖος τόπος τούτου, διότι ἐντὸς αὐτοῦ δὲν τίθενται, εἰμὴ γενικαὶ ἀρχαί, καὶ μόνον ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως γίνεται ἐξαίρεσις.

Ἄλλος δὲ εἶπε νὰ τεθῇ αὐτὸ εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον.

Ἐνταῦθα εἰς τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς εἶπεν. Ὁ πληρεξούσιος τῶν Ἀθηνῶν εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ ἐξαλειφθῇ ὁ περὶ τῶν ναυτικῶν νήσων παράγραφος ἀπὸ τὸ Σύνταγμα, καὶ νὰ παραπεμφθῇ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον. Ὁ εἰσηγητὴς ἐξήγησε διὰ ποῖον λόγον ἐτέθη ὁ παράγραφος οὗτος εἰς τὸ Σύνταγμα. Τώρα, ἀφοῦ ὁ πληθυσμὸς ἐτέθη εἰς τὸ Σύνταγμα, ὡς βάσις τῆς ἐκλογῆς, δὲν ἠμπορεῖ νὰ παραπεμφθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον, διότι εἶναι δικαίωμα ἐξαιρετικόν, καὶ ὡς τοιοῦτον θὰ τὸ καταργήσῃ ὁ περὶ ἐκλογῆς νόμος, διότι ὀφείλει ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ὁδηγηθῇ ἀπὸ τὸν πληθυσμόν· εἶναι λοιπὸν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δικαίωμα ἐκτὸς τοῦ περὶ ἐκλογῆς νόμου, καὶ πρέπει ν' ἀποφασισθῇ προηγουμένως. Ἤδη δὲ ἔρχομαι νὰ λαλήσω ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Τὸ ζήτημα τοῦτο, ὃ ἐστὶ τὸ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πληρεξουσίων τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, πρέπον εἶναι, νομίζω, νὰ τὸ θεωρήσωμεν, διὰ νὰ τὸ καταλάβωμεν, ὑπὸ διττὴν ἔποψιν, ὡς φόρον ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης, καὶ ὡς δικαίωμα ἀποκτημένον· καὶ κατὰ τὸν ἕνα καὶ κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον φρονῶ, ὅτι ὀφείλομεν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς νὰ τὸ σεβασθῶμεν.

Θαλασσινοὶ καὶ στεριανοὶ ὅλοι ἠγωνίσθημεν τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τῆς πατρίδος, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, διότι εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων δὲν εἶχον εἰς τὴν ἐπανάστασιν τὰ τοπικὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα εἶχον οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων· οἱ κάτοικοι οὗτοι δὲν ὑπέφεραν ὅσα ὑπεφέραμεν οἱ ἄλλοι ἡμεῖς ἐπὶ τουρκοκρατίας, οὔτε εἶχον ἀκινήτους ἰδιοκτησίας, ὡς ἡμεῖς νὰ ὑπεράσπισωσιν, ἦσαν αὐτόνομοι, ἦσαν προνομιοῦχοι, καὶ μολονταῦτο ἠσπάσθησαν τὸν ἀγῶνα, ὡς ἀγῶνα ἐθνικὸν, καὶ προθυμότατοι συνεκινδύνευσαν μὲ τοὺς μὴ ἔχοντας οὔτε αὐτονομίαν οὔτε προνόμια. Ἀπὸ τὸ εὐγενὲς τοῦτο αἴσθημα

τοῦ ἐθνισμοῦ κινούμενοι ἔδωσαν εἰς τὴν πατρίδα ὄχι μόνον τὰ στήθη των ἀλλὰ καὶ τὰ πλοῖα των, καὶ τὰ μεγάλα πλούτη των· ἠξεύρω θετικῶς, ὅτι ἑκατὸν τριάκοντα χιλιάδας διστήλων κατέθεσαν ἐξ ἰδίων οἱ Ὑδραῖοι διὰ τὴν κίνησιν τῶν πλοίων των μόνον τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος. Δὲν ἔρχομαι νὰ πανηγυρίσω τ' ἄθλά των· πρὸς ποίους νὰ τὰ πανηγυρίσω; σεῖς οἱ ἴδιοι εἶσθαι οἱ πανηγυρίσται των· ἀλλ' ἐρωτῶ, ἂν δὲν ὑπῆρχον αἱ τρεῖς νῆσοι, ὃ ἐστιν ἡ ναυτικὴ δύναμις, ὑπῆρχε σήμερον Ἑλλάς; Ἰδοὺ τὰ μεγάλα ἀγαθοεργήματα τῶν Ναυτικῶν νήσων πρὸς τὴν γενικὴν πατρίδα· ἰδοὺ διατὶ ἡ πατρὶς εὐγνωμονοῦσα ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας, καθ' ὃν τρόπον τὸ τὸ καθιερῶ τὸ 61 ἄρθρον τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τὸ ἐσεβάσθησαν ἡ ἐν Ἄστρει Συνέλευσις, ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνέλευσις, ἡ ἐν Τροιζῆνι Συνέλευσις, ἡ ἐν Ἄργει Συνέλευσις· γίνεται τὸ νὰ καταπατήσῃ ἡ Συνέλευσις τῆς 3 Σεπτεμβρίου; ἡ Συνέλευσις ἐκείνη, ἡ ὁποία συνῆλθεν διὰ νὰ ἀνορθώσῃ δικαιώματα πεσόντα; δὲν εἰμποροῦμεν δὲ, οὔτε κἂν νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἔπεσεν εἰς ἀχρηστίαν, καθὼς πρό τινων ἡμερῶν ἐρρίθη ἀπό τινας περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ πολίτου κατὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος· διότι καὶ ἀδιαλείπτως ἐνηργήθη, καὶ πληρέστατα ἐνηργήθη, πάντοτε δὲ πρὸς ὠφέλειαν τῆς πατρίδος ἐνηργήθη. Συνεπραξα ὁ ἴδιος μὲ τοὺς παραστάτας τῶν ναυτικῶν νήσων ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, καὶ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι πάντοτε διεκρίθησαν διὰ τὸν πατριωτισμόν των, διὰ τὴν σύνεσίν των καὶ διὰ τὴν φιλακριβειάν των. Ἐν ποίῳ λόγῳ λοιπὸν θέλομεν νὰ πάρωμεν, ἀγνωμονοῦντες, ὅτι ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἐδώκαμεν εὐγνώμονα οὖντες; ἐν ποίᾳ δυνάμει θ' ἀφαιρέσωμεν δικαίωμα ἀποκτημένον; ποίαν πίστιν θὰ ἐμπνεύσωμεν δι' ὅσα πράττομεν ἐπὶ τῆς Συνελεύσεως ταύτης, ὅταν δὲν φυλάττωμεν πίστιν ὡς πρὸς ὅτα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἐπράξαμεν ἐπὶ τῶν ἄλλων Συνελεύσεων; Ὄχι, Κύριοι, γνωρίζω τὰ εὐγενῆ αἰσθήματά σας, καὶ βέβαιος εἶμαι, ὅτι οὔτε ἀγνώμονες θὰ φανῶμεν, οὔτε παραβάται τῶν ὑποχρεώσεών μας· εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ εἴπωμεν ὅλοι πρὸς τοὺς νησιώτας ἀδελφοί νησιῶται, ἡ πατρὶς εὐγνωμονοῦσα σᾶς ἔδωκεν ἄλλοτε τὸ δικαίωμα τοῦτο· ἡ πατρὶς εὐγνωμονοῦσα σᾶς τὸ ἐπικυροῖ, σήμερον· διατηρήσατέ το, καὶ μεταδώσατέ το καὶ εἰς τὰ τέκνα σας· καὶ ὡς δικαίωμα ἀποκτηθὲν, καὶ ὡς φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης μας. Σᾶς τὸ ἐδώκαμεν ἐν πολέμῳ, δὲν σᾶς τὸ ἀφαιροῦμεν ἐν εἰρήνῃ· αἱ φλόγες, αἱ ὁποῖαι ἀνέβλυσαν ἄλλοτε μέχρι νεφελῶν ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐκαύσατε ἐχθρικὰ διάκοσμα, καὶ τρόπαια, δὲν ἀπεσβέσθησαν ἀπὸ τὴν μνήμην μας ».

Παρετήρησεν ἄλλος, ὅτι ὁ πληρεξούσιος Μεσολογγίου ἠγόρευσε μὲ πολλὴ τρώντι εὐγλωττίαν, ἐμπνεόμενος ὑπὸ εὐγενοῦς πάθους καὶ αἰσθήματος· ἀλλ' ἡ βάσις αὐτοῦ ἦτον ἐπισφαλὴς, διότι εἰς οὐδενὸς ἔννοιαν ἦλθε τοῦ νὰ ἀφαιρεθῇ τὸ κεκτημένον τῶν νησιωτῶν δικαίωμα ἀναξίως τῶν λαμπρῶν των κατορθωμάτων. Ἐνταῦθα ὁ λόγος εἶναι περὶ τοῦ οἰκείου τόπου, ὅπου πρέπει νὰ τεθῇ. Τοῦτο δὲ λύεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἄρθρου, διότι νόμος ἐκλογῆς καθιέρωσε τοῦτο τὸ δικαίωμα, καὶ ὄχι Σύνταγμα. Εἰς μὲν τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος εἴμεθα ὅλοι σύμφωνοι, διαφωνοῦμεν δὲ μόνον διὰ τὸν τόπον· ἄλλο τε μὴ εἰδότες, ὅσα νῦν γνωρίζομεν, ἐθέσαμεν αὐτὸ εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς Νόμον, πῶς τώρα δυνάμεθα νὰ θέσωμεν αὐτὸ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ὅπου δὲν εἶναι ὁ οἰκεῖος τόπος; Τὸ ἐπ' ἐμὲ φρονῶ, εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς Νόμον. Εἶναι ὑποψία τις, μήπως ἡ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Νόμου τῶν ἐκλογῶν ἐπιτροπὴ θέσει τὸ δικαίωμα αὐτὸ εἰς ἀμφιβολίαν· ἀλλ' ἡ Συνέλευσις δύναται νὰ τροποποιήσῃ κατ' ἀρέσκειαν τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἂς λεχθῇ τέλος ἀπὸ τοῦδε, ὅτι ἡ Συνέλευσις ἀναγνωρίζει, καὶ παρατέχεται τὸ δικαίωμα τοῦτο, πλὴν νὰ τεθῇ εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς Νόμον.

Ὁ πρὸ τοῦ τελευταίου ἀγορεύσας ἀπήντησεν, ὅτι ὁ προλαλήσας πληρεξούσιος δὲν ἔδωκεν, ὡς φαίνεται, προσοχὴν εἰς τὴν ἐρώτησίν μου πρὸς τὸν πληρεξούσιον Τριπόλεως, καὶ εἰς τὴν ἀπάντησιν, ἥτις μοὶ ἐδόθη, καὶ διὰ τοῦτο ἠπατήθη εἰς ὅσα εἶπεν· ἐγὼ τὸν ἠρώτησα, ἂν συναινῇ εἰς τὸ νὰ τεθῇ ὁ παράγραφος περὶ τῶν νήσων εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς Νόμον, ἀλλὰ δὲν μ' ἔδωκεν εὐχάριστον ἀπάντησιν. Διὰ τοῦτο ἔκρινα πρέπον νὰ ὑπερασπίσω τὴν πρότασιν. Δὲν εἶμαι ἐναντίος εἰς τὸ νὰ ἐξαιρεθῇ ὁ παράγραφος οὗτος ἀπὸ τὸ Σύνταγμα, διότι εἶναι ἐξαιρετικός· ἀλλὰ προβάλλω νὰ γραφῇ περὶ τούτου ἰδιαίτερον ψήφισμα. Ἔχομεν πρὸ ὀλίγου δύο τοιαῦτα παραδείγματα εἰς δύο ἐξαιρετικὰς περιστάσεις· ἔχομεν τὸ ψήφισμα περὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐνυπουργήμασι καὶ τὸ περὶ τῆς Ἀντιβασιλείας τῆς ἐνεστώσης Βασιλίττης. Ἐξαιρετικὰ τῶν γενικῶν ὁρισμῶν τοῦ Συντάγματος ἦσαν τὰ δύο ἐκεῖνα ψηφίσματα, ἐξαιρετικὸν ὡς πρὸς τὴν βάσιν τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι καὶ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος. Ἐτιμένω εἰς τὸ νὰ γραφῇ ἰδιαίτερον ψήφισμα περὶ τούτου, τόσῳ μᾶλλον, καθόσον ὁ προλαλήσας πληρεξούσιος τῶν Καλαβρυτων ἠθέλησε ν' ἀφήσῃ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀντικείμενον ἀπηρτημένον, παραπέμπων αὐτὸ εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς Νόμον.

Ὁ πληρεξούσιος Τριπόλεως διεβεβαίωσεν, ὅτι δὲν ἐφάνη οὐδενὸς κατώτερος τοῦ αἰσθήματος διὰ τὰς ναυτικὰς νήσους.

Πολλοὶ εἶπον ὁμοφώνως ψήφισμα νὰ γίνῃ.

Δύο τῶν πληρεξουσίων τῶν Ναυτικῶν Νήσων, ἀναστάντες, εἶπον. Ἡ ὁμόφωνος ὑπὲρ τῶν κατοίκων τῶν νήσων διάθεσις τῶν πληρεξουσίων τοῦ ἔθνους θέτει αὐτοὺς εἰς θέσιν, ὥστε νὰ ἐκφράσωσιν ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως ὅ,τι ὁ περικλεὴς ἐκεῖνος τῶν στόλων τοῦ Βασιλέως τῶν Περσῶν νικητὴς εἶ εν, ὅτε παρευρέθη εἰς τὰ Ὀλύμπια. Αἱ διὰ τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας τῶν κατοίκων τῶν ναυτικῶν νήσων ἐθνικαὶ ἐκφράσεις τῶν πληρεξουσίων ἐπιχέουσιν ἔλαιον εἰς τὰ ἀνήκεστα δεινά, εἰς τὰ ὁποῖα διὰ τὸν ὑπὲρ πατρίδος πόλεμον ὑπέπεσαν. Τιμῶντες σήμερον τοὺς ἀγῶνας τῶν νήσων, προσερέρατε τιμῆς θυσίαν εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ εἰς τὴν ἀνδρε ίαν, καὶ κατελίπατε κλέος αἰώνιον εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς· ἀλλὰ διατὶ νὰ μὴ καταστῶσι πανσιρανῆ τὰ εὐγενῆ ταῦτ α αἰσθήματα τῆς Συνελεύσεως; οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἔθιτον πάντ οτε εἰς εὐσυνόπτους τόπους τοὺς ἀνδριάντας καὶ τὰ μνημεῖα τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος. Σήμερον εἴδετε, ὅτι εἶσθαι γνήσιοι τούτων ἀπόγονοι, τιμῶντες τὰ εὐεργετήματα καὶ τὴν ἀνδρεί εν, ἀλλὰ διατί νὰ μὴ κηρυχθῶσι τὰ αἰσθήματα ταῦτα εἰς ὅλης τὴν ὑφήλιον; διατί νὰ μὴν ἐμφανισθῶσιν ἐξωτερικῶς διὰ τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον θέλει περιέλθει εἰς ὅλον τὸν κόσμον; Ἂν καὶ ὑπάρχῃ ἕτοιμον τὸ ψήφισμα, καθ' ἃ ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε πρὸ ὀλίγου, προτείνουσιν ὅμως τοῦ νὰ τεθῇ ἡ ἐξαίρεσις αὕτη ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, διότι οὕτω θέλει τιμηθῇ πολὺ πλέον τὸ ἔθνος.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ νὰ γείνῃ ψήφισμα. Ἐντεῦθεν ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ ἑξῆς ψήφισμα.

Ἡ τῆς 3 Σεπτεμβρίου

ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις,

Ἐχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 61 τοῦ Συντάγματος, καὶ τὸν δ'. παράγραφον τοῦ ΙΖ'. Νόμου τοῦ ἐκτελεστικοῦ σώματος τῶν 1822.

Ψηφίζει.

α) Εἰς τὰς νήσους Ὕδρας, καὶ Πετσῶν, διατηρεῖται ὁ διὰ τοῦ εἰρημένου περὶ ἐκλογῶν παραστατῶν ΙΖ'. νόμου ὁριζόμενος ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν. Τὸ αὐτὸ δικαίωμα διατηρεῖται καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ψαρριανῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ συνοικισθῶσιν ἐντὸς τοῦ Κράτους πρὸ τῆς λήξεως τῆς πρώτης Βουλευτικῆς περιόδου.

Νόμος ἰδιαίτερος ἐκδοθησόμενος ἐντὸς τῆς αὐτῆς περιόδου θέλει προσδιορίσει τὸν ἀπολύτως ἀναγκαῖον ἀριθμὸν τῶν συνοικισθησομένων.

β') Τὸ παρὸν ψήφισμα ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 31 Ἰανουαρίου 1844.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ παμψηφὶ καὶ ὁριστικῶς.

Ἐνταῦθα εἰς τῶν πληρεξουσίων τῶν Ψαρρίανῶν ἐπρότεινε νὰ τεθῇ ἀντὶ εἰς ἑκατὸν νήσους Ὕδρας καὶ Πετζῶν τὸ α εἰς τὰς νήσους Ὕδρας, Πετζῶν καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι Ψαρριανούς κτλ.

Ὁ εἰσηγητὴς ἀπήντησεν, ὅτι εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τῶν δύο νήσων εἶναι καὶ οἱ Ψαρριανοί, ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦτο· ἐγράφη ὅμως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἵνα δηλωθῇ ὁ ὅρος τοῦ συνοικισμοῦ, ὥστε νῦν μὲν ἔχουσι τὸ αὐτὸ δικαίωμα καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι Ψαρριανοί, μετὰ ταῦτα ὅμως διὰ νὰ διατηρήσωσιν αὐτό, ἀπαιτεῖται τὸ νὰ συνοικισθῶσιν εἰς αὐτὸ μέρος ὅλοι οἱ ἐν Ἑλλάδι Ψαρριανοὶ κατὰ τὸν ἐντὸς τῆς πρώτης Βουλευτικῆς περιόδου ἐκδοθησόμενον νόμον.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τοῦ εἰσηγητοῦ ἐπεξήγησιν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἄρθρου 61 τοῦ Συντάγματος ἐλήφθησαν εἰς τὴν Προεδρίαν α) πρότασις διαφόρων πληρεξουσίων τῶν ἐντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους μεταναστευσάντων καὶ ἀποκαταστάντων Ἑλλήνων πολιτῶν ἐκ τῶν ἐκτὸς τῶν ὁρίων αὐτοῦ μενουσῶν ἐπαρχιῶν, καὶ νήσων, αἰτούντων νὰ δηλωθῇ ῥητῶς εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὅτι οἱ ἐντολεῖς των θέλουν ἀντιπροσωπεύεσθαι εἰς τὴν Βουλὴν κατὰ τὰ ἀνήκαθεν εἰς αὐτοὺς πρὸ τοῦ Ἔθνους ἀναγνωρισθέντα δικαιώματα· β') ἀναφορὰ τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Κασσίων, αἰτούντων τὰ αὐτά· γ') ἀναφορὰ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, αἰτούντων νὰ δοθῇ τὸ δικαίωμα εἰς αὐτὸ νὰ ἀντιπροσωπεύηται εἰς τὴν Βουλὴν δι' ἑνὸς Βουλευτοῦ.

Συγχρόνως δὲ ἐγένετο προφορικῶς πρότασις· 1) διαφόρων πληρεξουσίων Μάνης περὶ δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον δοθῇ εἰς ταύτους ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν Βουλευτῶν δι' ἰδιαιτέρου Νόμου τῆς Τροιζῆνος 2) ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου Ναυπλίας περὶ τοῦ ἐξαιρετικοῦ δικαιώματος ἀντιπροσωπεύσεως εἰς τὴν Βουλήν, τὸ ὁποῖον εἶχε δοθῇ εἰς τὴν πόλιν Ναυπλίας· 3) περὶ τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τῶν ὅπλων τῆς Πελοποννήσου, καὶ 4. περὶ τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τῶν ὅπλων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Συγκαταθέσει τῆς Συνελεύσεως ἀνεγνώσθη ἡ ῥηθεῖσα πρότασις τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐποίκων Θετταλῶν, Μακεδόνων, Ἠπειρωτῶν, Κρητῶν κτλ.

Παρετηρήθη ὑπό τινος πληρεξουσίου, ὅτι ἡ πρότασις αὕτη, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ θέλουν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, καὶ συζητηθῆ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Συντάγματος, ὡς ἀπεράσισεν ἡ Συνέλευσις ἐν μιᾷ τῶν προλαβουσῶν συνεδριάσεών της.

Ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι καὶ ἡ ἀναγνωσθεῖσα πρότασις, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ ἀναφέρονται εἰς αὐτὸ τὸ **61** ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, καὶ δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων, τῶν ὁποίων τὴν συζήτησιν, καὶ ἀπόφασιν ἡ Συνέλευσις παρέπεμψεν εἰς τὸ τέλος τοῦ Συντάγματος. Κατὰ τὸν κανονισμὸν δὲ αἱ προτάσεις αὗται πρέπει νὰ τεθῶσιν εἰς συζήτησιν αὔριον, ὅτε ἡ Συνέλευσις δύναται ν' ἀποφασίσῃ περὶ αὐτῶν, ὅ,τι ἐγκρίνει, ἢ νὰ τὰς ἀναβάλῃ.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τελευταίαν ταύτην παρατήρησιν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὸ ἄρθρον **62** τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρ. **62.**

« Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται κατὰ τριετίαν ».

Ἐγένετο δὲ παμψηφὶ παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὸ ἑπόμενον ἄρθρον **63.** Παρετηρήθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι ἀπὸ τὸν ά. § πρέπει νὰ ἀφαιρεθῇ τὸ «Ἕλλην τὸ γένος», διότι καὶ ἤδη ἔχομεν πολλοὺς, μὴ ὄντας μὲν Ἕλληνας τὸ γένος, ἀπολαύοντας ὅμως πληρέστατα τὰ ἀστικὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα, καὶ εἶναι ἄδικον νὰ στερήσωμεν αὐτοὺς τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι ὡς ἐλάχιστος ὅρος τῆς ἡλικίας τοῦ Βουλευτοῦ νὰ ὁρισθῇ τὸ εἰκοστὸν πέμπτον, καὶ ὄχι τὸ τριακοστὸν ἔτος, διότι αἱ ἐπαρχίαι στεροῦνται ἱκανοτήτων, νέοι δὲ διάφοροι, μορφούμενοι καθ' ἑκάστην εἰς τὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα τῆς Εὐρώπης καὶ Ἑλλάδος, θέλουν φανῇ ἀρκετὰ χρήσιμοι.

Τὴν τροπολογίαν ταύτην ἀντέκρουσεν ὁ εἰσηγητὴς διότι, εἶπε, τὸ θερμουργὸν τῆς νεότητος πρέπει νὰ συγκερνᾶται μὲ τὴν πεῖραν, ὁ ἄνθρωπος δὲ πρὸ τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του δυσκόλως ἀποκτᾷ ἐκείνην τὴν ἐμπειρίαν, ἥτις ἐγγυᾶται τὴν πολιτικὴν φρόνησιν, καὶ ἱκανότητα. Καὶ εἰς Γαλλίαν ἐπαρουσιάσθη τὸ ζήτημα τοῦτο, παρεδέχθησαν ὅμως τὸ **30** ἔτος, ἂν καὶ ἐκεῖ ὁ νέος σπουδάζων ἀποκτᾷ συγχρόνως καὶ τὴν πεῖραν τοῦ κόσμου.

Τὸν εἰσηγητὴν ἕτερος πληρεξούσιος ἀντέκρουσε, λέγων, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη, διότι καὶ τὸ κλῖμα, καὶ αἱ περιστάσεις ἔχουν μεγίστην ἐπιρροὴν εἰς τὴν διανοητικὴν διάπλασιν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ εἰς

τὰ πλέον ψυχρότερα κλίματα δὲν ἀπήτησαν περισσότερον τοῦ τριακοστοῦ ἔτους· εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ θερμὸν τοῦ κλίματος καὶ αἱ περιστάσεις διεγείρουν ταχύτερα τὸν ὀργασμὸν ἐκείνων τοῦ πνεύματος, ὅττις ἀναπτύσσει τὸν νέον· ὥστε δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι ὁ παρά τινος ἐπαρχίας ἐκλεχθησόμενος ὡς Βουλευτὴς καὶ ἂν δὲν ἔφθασε τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, φέρει ὅμως πᾶσαν ἐγγύησιν πολιτικῆς ἱκανότητος.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθείσης τῆς προτάσεως ταύτης, ὁ Πρόεδρος, αἰτήσει τῆς Συνελεύσεως, ἔθεσεν εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἐξῆς ζήτημα « ἀπαιτεῖται ὁ Βουλευτὴς νὰ ἔχῃ συμπληρωμένον τὸ **25** ἢ τὸ **30** ἔτος τῆς ἡλικίας του. » Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἐγένετο παραδεκτὸς, ὡς ἐλάχιστος ὅρος τῆς ἡλικίας τοῦ Βουλευτοῦ, τὸ τριακοστὸν ἔτος διὰ ψήφων ἑκατὸν τριάκοντα ὀκτὼ, πρὸς τεσσαράκοντα ἕξ.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ **30** ἔτος τῆς ἡλικίας.

Ἀκολούθως συζητουμένων τῶν κατωτέρω ἐδαφίων τοῦ ἄρθρου **63** παρετηρήθη ὑπό τινων πληρεξουσίων, καὶ τοῦ εἰσηγητοῦ, ὅτι τὰ ἐδάφια **1**, **2** καὶ **3**. ὡς καὶ ὁ τελευταῖος §. τοῦ ἄρθρου τούτου περιέχουν ὀργανικὰς διατάξεις, αἵτινες ἀνήκουν εἰς τὸν περὶ ἐκλογῶν εἰδικὸν Νόμον· ἑπομένως ἐπρότεινον νὰ παραπεμφθῶσι τὰ ἐν τοῖς εἰρημένοις ἐδαφίοις καὶ τῷ τελευταίῳ §. εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς Νόμον, νὰ προστεθῇ δὲ μόνον εἰς τὸ ἄρθρον, ὅτι ὁ Βουλευτὴς ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ καὶ τὰ παρὰ τοῦ Νόμου τῆς ἐκλογῆς ἀπαιτούμενα προσόντα. Ἐπὶ τέλους ἐγένετο παραδεκτὸς ὁ § ά τοῦ ἄρθρου, τροποποιημένος οὕτως.

Ἄρθρ. **63.**

« Διὰ νὰ ἐκλεχθῇ τις Βουλευτὴς ἀπαιτεῖται νὰ ᾖναι πολίτης Ἕλλην, ἐγκαταστημένος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπολαμβάνων τὰ ἀστικὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα, ἔχων συμπληρωμένον τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ πρὸς τούτοις τὰ παρὰ τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν ἀπαιτούμενα προσόντα. »

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὸ ἀκόλουθον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρ. **64.**

« Βουλευταὶ διοριζόμενοι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἔμμισθον ὑπηρεσίαν, καὶ δεχόμενοι αὐτὴν, παύουν ἀμέσως τῶν Βουλευτικῶν καθηκόντων, καὶ τότε μόνον ἀναλαμβάνουσιν αὐτὰ, ὅταν ἐκλεχθῶσιν ἐκ νέου ».

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐζήτησεν ἐξήγησιν ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴν, διατί τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀπαγορεύει τὴν δημοσίων ὑπηρεσίαν, καὶ

τὸ 68 παραδέχεται αὐτήν. Ὁ εἰσηγητὴς ἀπήντησεν· ἡ ἐπιτροπὴ εἰς τὸ ἄρθρον 68 παρεδέχθη, ὅτι ὁ ὑπάλληλος δύναται νὰ ἐκλεχθῇ Βουλευτής, διότι ὁ λαὸς, γνωρίζων αὐτὸν ὑπάλληλον ὄντα, παρέχει πίστιν εἰς αὐτόν· ἀλλ' ἂν τις, ἰδιώτης ὤν, ἐκλεχθῇ Βουλευτής, ἔπειτα δὲ διορισθῇ ὑπάλληλος, τότε, ἐπειδὴ ἔπαυσεν ἡ ἰδιότης, καθ' ἣν ἐξελέχθη, πρέπει νὰ ἐρωτηθῶσιν ἐκ νέου οἱ συμπολῖται του, διὰ τοῦτο ὁ διοριζόμενος εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν Βουλευτὴς, καὶ ἀποδεχόμενος αὐτὴν, παύει τῶν Βουλευτικῶν καθηκόντων, καὶ ἀναλαμβάνει αὐτὰ, ὅταν ἐκ νέου ἐκλεχθῇ.

Ἐνταῦθα ἐγένετο πρότασις, α ὁ δημόσιος ὑπάλληλος νὰ μὴ ἐκλέγηται ποσῶς Βουλευτής. » Τὴν πρότασιν ταύτην ἀναπτύσσων εἰς τῶν πληρεξουσίων, παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ ὑπαλλήλου ὡς Βουλευτοῦ δὲν ἀπαγορεύεται εἰς Κράτη, ὅπου ἕνεκα τοῦ μεγάλου πληθυσμοῦ εἶναι μέγας καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν, ὡς εἰς Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν· εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως, ὅπου κατὰ τὸ παρὸν δεχθὲν ἀνωτέρω ἄρθρον ἡ Βουλὴ εἶναι δυνατὸν νὰ συγκροτηθῇ καὶ ἀπὸ τεσσαράκοντα καὶ ἕνα Βουλευτὰς μόνον, ἡ δὲ πλειοψηφία ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ σύγκηται ἀπὸ 22, ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη εἶναι ἀναγκαία, διότι ἄλλως ἡ πλειοψηφία της θέλει σύγκειται ἀπὸ Βουλευτὰς ὑπαλλήλους, ἐξαρτωμένους ἀπὸ ὑπουργοὺς, τῶν ὁποίων τὰς προτάσεις δὲν θὰ ἠμποροῦν ν' ἀντικρούσουν.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἀντικρούων ἄλλος πληρεξούσιος θεωρεῖ, εἶπεν, ἐξεναντίας τὴν παρουσίαν ὑπαλλήλων Βουλευτῶν ἐντὸς τῆς Βουλῆς ἀναγκαίαν, διότοι οὗτοι θὰ ἦναι διοικητικοὶ, δικαστικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι, καὶ στρατιωτικοί· ἐντὸς δὲ τῆς Βουλῆς ποῖα ἄλλα, ἢ τοιαῦτα ζητήματα, ἀναγόμενα εἰς τοὺς κλάδους τῆς ὑπηρεσίας τούτων, θέλουν συζητοῦνται; τὰς λεπτομερίας τῶν νόμων, καὶ τὰς δυσκολίας εἰς τὴν ἐφαρμογήν των, οὐδεὶς ἄλλος ὡς ὑπάλληλος δύναται νὰ γνωρίζῃ Ἐντὸς τῆς Βουλῆς λοιπὸν οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι εἶναι ἀναγκαῖοι.. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1830 καὶ εἰς Γαλλίαν, καὶ ἐλύθη τοιουτοτρόπως διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ἀνεπιρρέαστον τῶν ἐκλογῶν, τὰς ὁποίας ὡς ὑπάλληλος δύναται νὰ ἐπιρρεάσῃ, ὁ περὶ ἐκλογῶν νόμος, ἀπαγορεύων τοῦ νὰ ἐκλέγηται τις Βουλευτὴς εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐνεργεῖ δημοσίαν ὑπηρεσίαν, θέλει προλάβει τὰ ἄτοπα· εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως τοῦ προκειμένου ἄρθρου 64 ὁ μετὰ τὴν ἐκλογήν του ὡς Βουλευτὴς διοριζόμενος εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν, καὶ ἀποδεχόμενος αὐτὴν, ἀποβάλλει τὴν ἰδιότητα τοῦ ἁπλοῦ πολίτου, τὴν ὁποίαν εἶχε κατὰ τὴν ἐκλογήν, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐρωτηθῇ ἐκ

νέου ἡ ἐπαρχία, ἥτις τὸν ἔπεμψεν ἀντιπρόσωπον, καὶ ἂν ἔχῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν χαρακτῆρά του, δύναται καὶ πάλιν νὰ τὸν ἐκλέξῃ. Ἡ διάταξις αὕτη τοῦ ἄρθρου δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὰς ἐπαρχίας, ἐξ ἐναντίας ἡ παραδοχὴ τῆς προτάσεως τοῦ νὰ ἀποκλεισθῶσιν οἱ ὑπάλληλοι δεσμεύει τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐκλογῶν. Ἔπειτα ἡ δεκαετὴς πεῖρα ἐν Ἑλλάδι, καὶ τὰ παρουσιαζόμενα καθ' ἑκάστην παραδείγματα ἐντὸς τῶν Βουλευτικῶν σωμάτων τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, ἀποδεικνύουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὅτι αἱ ὑποψίαι τῶν ὑπαλλήλων Βουλευτῶν, ὡς μὴ ἀνεξαρτήτων, εἶναι ἀνυπόστατοι.

Ὁ φόβος περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ Βουλευτῶν ἐντὸς τῆς Βουλῆς εἶναι ὑπερβολικὸς, ἐπρόσθεσεν ἕτερος πληρεξούσιος, καὶ τὰ πράγματα δὲν τὸν δικαιώνουν. Τὸ ἄρθρον μᾶς ἐξασφαλίζει κατὰ μέγα μέρος τῶν ὑποτιθεμένων φόβων. Δύο εἶναι αἱ κύριαι ὑποψίαι, 1) μήπως, ὑπάλληλοι ὄντες, ἐπιρρεάσωσι τὴν ἐκλογήν, ἀλλὰ τοῦτο δύναται νὰ τὸ προλάβῃ ὁ περὶ ἐκλογῶν νόμος, ἀπαγορεύων τὴν ἐκλογὴν ὑπαλλήλου ἐκ τῆς ἐπαρχίας, ὅπου τελεῖ τὰ τοῦ ὑπαλλήλου καθήκοντα· 2) μήπως παραλύσῃ ἡ Βουλὴ ἐκ τῶν γενομένων διορισμῶν· ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ φόβος δὲν ὑπάρχει, διότι οἱ διοριζόμενοι δύνανται νὰ μὴ δεχθῶσι τὸν διορισμόν.

Ἐν τούτοις ἔχομεν τὴν ἀνάγκην ἐντὸς τῆς Βουλῆς νὰ συγκερνᾶται ὁ ζῆλος καὶ ἡ τάσις τῆς προόδου, καὶ τῶν μεταῤῥυθμίσεων μὲ τὴν ἀποκεκτημένην ἐκ τῆς εἰδικῆς ὑπηρεσίας πεῖραν καὶ ἱκανότητα. Πολλάκις ἅπαντᾷ τις λαμπρὰς θεωρίας, αἵτινες ὅμως εἰς τὴν πρᾶξιν δὲν λαμβάνουν οὐδεμίαν ἐφαρμογήν· Οἱ Γάλλοι ἔλυσαν τὸ ζήτημα κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου καὶ τοι ἔχοντες εἰς τὸ Ἔθνος των, ἐκτὸς τῆς ὑπαλληλίας, ἀπείρους ἱκανότητας· καὶ ἡμεῖς ἀρτισύστατον Ἔθνος, μόλις εἰσελθόντες εἰς τὸ συνταγματικὸν στάδιον, θέλομεν νὰ εἴμεθα ἀνώτεροι καὶ τῶν Γάλλων; ἐκεῖ ἐλύθη οὕτως αὐτὸ τὸ ζήτημα, ὄχι διὰ τὸν μέγιστον ἀριθμὸν τῶν Βουλευτῶν, ὡς ὁ ὑποστηρίζων τὴν πρότασιν εἶπεν, ἀλλὰ διότι ἡ Βουλὴ παρουσιάζει τότε χαρακτῆρα σοβαρὸν, περιλαμβάνουσα θετικότητα γνώσεων, καὶ εἶναι τὸ σχολεῖον, ὅπου ὁ κάτοικος τῆς ἐπαρχίας Βουλευτὴς καθεκάστην σπουδάζει. Μὲ τὸ ἀποκλειστικὸν τοῦτο πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους σύστημα, εἶπε, περαίνων τὸν λόγον του, ἓν ἐκ τῶν δύο θέλει συμβῇ, ἢ θὰ στερήσωμεν τὴν Βουλὴν ἀπὸ τὰς ἀναγκαίας ἱκανότητας καὶ τὴν εἰδικὴν πεῖραν τοῦ ὑπαλλήλου, ἢ θ' ἀπογυμνώσωμεν τὴν ὑπηρεσίαν ἀπὸ τὰ καλήτερα καὶ ἱκανότερα αὐτῆς ὄργανα.

Ὁ μετὰ τοῦτον λαβὼν τὸν λόγον πληρεξούσιος, εἶπεν, ὅτι δὲν

εὑρίσκει οὐδεμίαν διαφορὰν μεταξὺ τοῦ ὄντος ὑπαλλήλου κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκλογῆς, καὶ ἐκλεχθέντος Βουλευτοῦ, καὶ τοῦ Βουλευταῦ τοῦ διοριζομένου μετὰ ταῦτα εἰς ὑπηρεσίαν, καὶ δὲν ἐννοεῖ τὸν λόγον, διὰ τί εἰς μὲν τὸν πρῶτον νὰ συμβιβάζηται ἡ δημόσιος ὑπηρεσία, ὁ δὲ δεύτερος νὰ παύῃ τῶν Βουλευτικῶν καθηκόντων του, ὅταν λάβῃ δημόσιον ὑπηρεσίαν. Ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ λαοῦ ἐκφράζεται ἐπίσης καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς καὶ ὑπὲρ τοῦ ἄλλου διὰ τῆς ἐκλογῆς· ἑπομένως, ἢ πρέπει καὶ οἱ δύο ν' ἀποκλείωνται τῆς ὑπηρεσίας, ἢ καὶ ὁ μετὰ τὴν ἐκλογὴν διοριζόμενος δημόσιος ὑπάλληλος, νὰ μὴ παύῃ τῶν Βουλευτικῶν καθηκόντων του.

Ἄλλος πληρεξούσιος κατὰ τῆς προτάσεως μετ' αὐτὸν ἀγορεύων, εἶπεν, ὅτι διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς προτάσεως θέλομεν ἀποκλείσει ἐκτὸς τῆς Βουλῆς τὴν πεῖραν καὶ ἱκανότητα. Ἐν Ἑλλάδι οἱ ὑπάλληλοι ἔχουν καὶ τὰ αἰσθήματά των καθαρὰ, καὶ ἀνεξαρτησίαν φρονημάτων. Τοῦτο ἀπέδειξεν ἡ 3 Σεπτεμβρίου. Ὁ φόβος διὰ τὸ ἀνεξάρτητον τοῦ Βουλευτοῦ, ὄντος ὑπαλλήλου ἐπαληθεύει εἰς τὰ ἀπόλυτα κράτη, ὄχι δὲ εἰς τὰ συνταγματικὰ, ὅπου ὁ ὑπουργὸς ἀτιμωρητὶ δὲν δύναται νὰ παύσῃ τῆς δημοσίας θέσεως Βουλευτὴν, ὅστις πρὸς τὸ δημόσιον συμφέρον ἀποβλέπων, ἐπιφέρει ἀντιπολίτευσίν τινα κατὰ τῆς προτάσεως τοῦ ὑπουργοῦ, ὅταν μάλιστα ὁ Βουλευτὴς οὗτος θέλῃ ἔχει, ὡς εἶναι πιθανώτερον, διακεκριμένην δημοσίαν θέσιν· ὡς πρὸς δὲ τὸν μετὰ ταῦτα διοριζόμενον, ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ, διότι πρὶν ἐκλεχθῇ, ἦτον ἁπλοῦς πολίτης, καὶ διὰ τοῦ διορισμοῦ χάνει τὴν ἰδιότητα ταύτην, καὶ πρέπει νὰ ζητηθῇ ἐκ νέου ἡ ἔκφρασις τῆς θελήσεως τῶν συμπολιτῶν των. Ἡ παραδοχὴ τῆς προτάσεως ταύτης δεσμεύει ὄχι τὸν ὑπάλληλον, ἀλλὰ μᾶλλον τὰς ἐκλογὰς τοῦ λαοῦ.

Σύμφωνος μὲ τὸν πρὸ τούτου ἀγορεύσαντα ἄλλος πληρεξούσιος ἐπρότεινε νὰ καθιερώσῃ ἡ Συνέλευσις τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ Βουλευτικὴ Σύνοδος, νὰ μὴ διορίζηται οὐδεὶς τῶν Βουλευτῶν δημόσιος ὑπάλληλος.

Ἐνταῦθα ὁ συνήθως Προεδρεύων τὴν Συνέλευσιν Ἀντιπρόεδρος παρεχώρησε τὴν θέσιν του εἰς τὸν Ἀντιπρόεδρον Κ. Ι. Κωλέττην, καὶ λαβὼν τὸν λόγον, γίνεται, εἶπε, συζήτησις ὅλως διόλου περιττή. Ἐὰν ὑπάλληλος διωρισμένος εἰς ὑπηρεσίαν ἐν τινι ἐπαρχίᾳ ἐκλεχθῇ παρ' ἄλλης Βουλευτὴς, τοῦτο δεικνύει ἔτι μᾶλλον τὴν πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην τοῦ λαοῦ, κ' ἑπομένως τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ δημόσιος ὑπηρεσία δὲν βλάπτει· ὅταν δὲ μετὰ ταῦτα δεχθῇ τὸν διορισμὸν, τότε μεταβάλλει τὴν ἰδιότητα, καὶ ἡ ἐκλέξασα αὐτὸν ἐπαρχία ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκφρασθῇ ἐκ νέου περὶ αὐτοῦ.

Προέκυψεν ἤδη ἀμφιβολία, μήπως ἐλαττωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν διὰ τοῦ διορισμοῦ εἰς δημόσιον ὑπηρεσίαν, καὶ τὸ ζήτημα εἶναι, ἐὰν πρέπῃ νὰ διορίζηται ὁ Βουλευτὴς ὑπάλληλος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου. Καὶ τοῦτο περιττὴν, διότι ἕνεκα τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας χαριζόμενος Βουλευτὴς εἶναι, πιθανὸν νὰ χαρισθῇ καὶ δι' ἄλλων μέσων, καὶ διὰ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου.

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν ἐφωτίσθη ἀρκούντως ἀπὸ τὴν συζήτησιν. Ἀποφανθείσης δὲ ταύτης καταφατικῶς ἔθεσεν εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἐξῆς ζήτημα, « ἡ Συνέλευσις παραδέχεται τὸ ἄρθρον 64 ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ναὶ, ἢ ὄχι; »

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνοματικῆς κλήσεως, παρεδέχθη τὸ ἄρθρον ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον διὰ ψήφων 131 πρὸς 29.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Λ. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δράσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΕ'.

Τῆς 1 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τρίτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι, καὶ ἀπόντων δώδεκα, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ὁ πληρεξούσιος τῶν ἐν Ἑλλάδι ἑπτοίκων Κασσίων Νικόλαος Γρηγοριάδης καὶ ὁ τοῦ Πόρου Κ. Γ. Κριεζῆς, ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν

Προεδρίαν νὰ τοῖς δοθῇ δεκαήμερος ἄδεια ἀπουσίας, διὰ ν' ἀπέλθωσιν ὅπου κατεπείγουσαι ὑποθέσεις των τοὺς προσκαλοῦν, καὶ ἐζήτησε ν' ἀποφανθῇ ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ ταύτῃ.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ τοῖς δοθῇ ἡ ἄδεια.

Κατὰ τὰ χθὲς ἀποφασισθέντα, ἐπανέλαβεν ὁ Πρόεδρος, ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι 1) ἡ πρότασις τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐποίκων Θετταλῶν, Μακεδόνων, Ἠπειρωτῶν, Κρητῶν, Σαμίων, Κασσίων κ.τ.λ. περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπείας των εἰς τὴν Βουλήν. 2) Ἡ πρότασις τῶν πληρεξουσίων Μάνης περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν αὐτῆς, καὶ αἱ μετ' αὐτὰς παρουσιασθεῖσαι χθὲς τοιούτου εἴδους προτάσεις κατὰ τὴν εἰς τὰ χθεσινὰ πρακτικὰ ἐμφερομένην πάξιν. Περὶ τῶν προτάσεων τούτων ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ τὰς συζητήσῃ σήμερον καὶ ν' ἀποφασίσῃ περὶ αὐτῶν ὅ,τι ἐγκρίνῃ, ἢ νὰ ἀναβάλῃ τὴν συζήτησιν αὐτῶν.

Εἷς δὲ τῶν Γραμματέων, διαταγῇ τοῦ Προέδρου ἀνέγνωσε τὸ περὶ τῶν προτάσεων τούτων μέρος τῶν πρακτικῶν.

Παρετηρήθη ὑπό τινων πληρεξουσίων, ὅτι, καθ' ἃ προαπεφάσισεν ἡ Συνέλευσις εἰς τινα τῶν πρωϊναίων συνεδριάσεων, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ταχείας ἀποπερατώσεως τῆς τοῦ Συντάγματος, ἡ συζήτησις πάσης προτάσεως ἀναβάλλεται μετὰ τὸ τέλος τῆς συζητήσεως τοῦ Συντάγματος, ἐπομένως ἐπρότειναν ν' ἀναβληθῇ καὶ τῶν ἀνωτέρω προτάσεων ἡ συζήτησις. Ὅταν δὲ μετὰ τὸ τέλος λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἡ Συνέλευσις, καὶ συζητήσῃ τὸ σχέδιον τοῦ περὶ ἐκλογῶν Νόμου, ὅπου θὰ γείνῃ λόγος περὶ τῶν ἐπαρχιῶν, τῆς διαιρέσεως αὐτῶν, καὶ τοῦ ἀπαιτουμένου πληθυσμοῦ, τότε εἶναι καταλληλότερον νὰ γίνῃ καὶ ἡ τῶν ἀνωτέρω προτάσεων συζήτησις. Πρὸς τὸν σκοπὸν μάλιστα τῆς ταχείας ἀποπερατώσεως τοῦ Συντάγματος, ἐπρόσθεσεν εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀνεκάλεσε πρότασίν τινα, παρουσιασθεῖσαν παρ' αὐτοῦ πρὸ ἡμερῶν, τῆς ὁποίας ὅμως ἡ συζήτησις θέλει ἀπαιτήσει νὰ προηγηθῇ, ἅμα ἀποφασισθῇ νὰ συζητηθῶσιν αἱ προταθεῖσαι αἰτήσεις.

Εἰς ταῦτα ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι εἰς τὴν περὶ ἀναβολῆς τῶν διδομένων προτάσεων ἀπόφασίν της ἡ Συνέλευσις διέκρινε τὰς προτάσεις εἰς δύο εἴδη, α.) εἰς προτάσεις ἀναφερομένας, καὶ ἐχούσας ἄμεσον σχέσιν μὲ τὸ Σύνταγμα, καὶ β.) εἰς προτάσεις οὐδεμίαν σχέσιν μ' αὐτὸ ἐχούσας· παρεδέχθη δὲ τὴν ἀναβολὴν μόνον τοῦ δευτέρου εἴδους τῶν προτάσεων, μὴ ἀπαγορεύσασα ποσῶς τὴν τῶν πρώτων· διότι ἄλλως, ἐὰν, συζητουμένου ἄρθρου τινὸς, ἀπηγορεύωντο αἱ περὶ προσθηκῶν καὶ τροπολογιῶν ἀναφερόμεναι εἰς αὐτὸ προτάσεις, ἦτον τὸ αὐτὸ, ὡς

ν' ἀπηγορεύετο πᾶσα τοῦ Συντάγματος συζήτησις, καὶ νὰ ἐγένετο παραδεκτὸν ἄνευ τινὸς μεταβολῆς τὸ παρουσιασθὲν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς σχέδιον. Ἡ τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων πρότασις περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπίας των εἰς τὴν Βουλὴν εἶναι ἐκ τῶν εἰς τὸ Σύνταγμα ἀναφερομένων, καὶ ἔχει προφανεστάτην σχέσιν πρὸς τὸ ἄρθρον 61. Χθὲς ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἄρθρου ἐδόθησαν, εἶπον, δύο προτάσεις, ἐξ ὧν ἡ περὶ ἀντιπροσωπεύσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐποίκων Ψαρριανῶν εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως μὲ τὴν σημερινήν. Ἐν τούτοις ἐθεωρήθησαν ὡς στενὰ συνδεδεμέναι μὲ τὸ ἄρθρον 61, ἐσυζητήθησαν καὶ ἐγένοντο παραδεκταί· διὰ νὰ ἦναι λοιπὸν ἡ Συνέλευσις συνεπὴς εἰς τὰς πράξεις της, πρέπει καὶ σήμερον νὰ παραδεχθῇ ὅτι καὶ χθὲς, καὶ νὰ συζητήσῃ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος πρότασιν. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ παραπομπὴ αὐτῆς εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ περὶ ἐκλογῶν Νόμου εἶναι ἀνωφελὴς, καὶ θέλει ἐπιφέρει περισσοτέρας δυσκολίας εἰς τὴν περὶ τοῦ Νόμου τῆς ἐκλογῆς ἐργασίαν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Συνελεύσεως ἀκολούθως· διότι ἡ πρότασις ἀφορᾷ δύο τινα α.) τὴν ἀρχὴν, ἤτοι τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἐποίκους δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπεύσεως, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀντικείμενον, εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως ἀνῆκον, καὶ 2.) τὴν χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, δηλ. τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς, καὶ τοῦτο εἶναι κυρίως τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς· ἂν ἡ Συνέλευσις δὲν ἀποφασίσῃ τι περὶ τοῦ πρώτου, τότε ἡ ἐπιτροπὴ δὲν δύναται νὰ λάβῃ ποσῶς ὑπ' ὄψιν τὴν πρότασιν, περιοριζομένην μόνον εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τὴν τάσιν τοῦ πληθυσμοῦ, εἰς τὰ ὁποῖα ποσῶς δὲν περιέχεται ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πρότασις. Διὰ τοῦτο ἐπρότειναν νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὴν συζήτησιν αὐτῆς.

Τὰ παρὰ τούτων λεχθέντα ἀντέκρουσαν ἄλλοι, διϊσχυριζόμενοι, ὅτι ποσῶς δὲν βλάπτει ἡ παραπομπὴ τῆς τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων προτάσεως εἰς τὴν ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ περὶ ἐκλογῶν νόμου ἐπιτροπήν· ἡ πρότασις αὕτη, εἶπον, δὲν ἔχει ἄμεσον σχέσιν μὲ τὸ Σύνταγμα, οὐδ' ἀποκλείεται ἀπὸ τὴν γενικὴν ἔκφρασιν τοῦ ἄρθρου 61, εἰς τὸν ὁποῖον καθιερώθη ἡ ἀρχὴ, ὅτι πᾶς Ἕλλην εἶναι ἐκλογεὺς καὶ ἐκλέξιμος. Τὸ δικαίωμα δὲ τοῦτο ἔχουν καὶ πάντες οἱ ἔποικοι, ὡς πολῖται Ἕλληνες· εἰς τὸ Σύνταγμα γίνεται λόγος περὶ τῶν γενικῶν καὶ ἀμετατρέπτων ἀρχῶν, οὐχὶ δὲ περὶ προσκαίρων ἐξαιρετικῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα δύναται ἡ Συνέλευσις νὰ παραπέμψῃ εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον· ἂν δὲ ἡ Συνέλευσις παραδεχθῇ ἤδη τὴν συζήτησιν τούτων τότε ἀπειρία τοιούτων προτάσεων θέλει γεννηθῇ.

Παραδέχεται, ἐπρόσθεσεν ἕτερος πληρεξούσιος, ὡς πρὸς τὴν προκειμένην πρότασιν τῶν ἐποίκων τὴν διάκρισιν εἰς τὸ δικαίωμα τοῦ ἀντιπροσωπεύεσθαι, καὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας τοῦ δικαιώματος τούτου, καὶ ἐπομένως τὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος συζήτησιν μόνον τοῦ πρώτου.

Εἰς ταῦτα ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι, ὑπὲρ τῆς συζητήσεως τῆς προτάσεως ὄντες, ὅτι καὶ ἂν δὲν ἦναι κατάλληλον νὰ τεθῇ τι ἐντὸς τοῦ Συντάγματος περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπεύσεως, τὸ ὁποῖον ζητοῦν οἱ ἔποικοι, ὡς ἐξαιρετικοῦ, δύναται ὅμως ἡ Συνέλευσις νὰ πράξῃ καὶ ἐπ' αὐτοῦ, ὅπως καὶ ἄλλοτε περὶ ἄλλων· περὶ τῆς εἰς τὰς δημοσίους θέσεις προτιμήσεως ἔγινε λόγος εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος, καὶ ἐξέδωκε τότε τὸ περὶ τούτου εἰδικὸν ψήφισμα, χωρὶς νὰ θέσῃ τι ἐντὸς τοῦ ἄρθρου. Τοῦτο ἔγινε καὶ εἰς τὸ περὶ Ἀντιβασιλείας ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς νῦν Βασιλίσσης· τοῦτο καὶ χθὲς ἀκόμη ὡς πρὸς τὴν παρομοίας φύσεως μὲ τὴν προκειμένην πρότασιν περὶ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Ταῤῥιανῶν· διὰ νὰ φανῇ λοιπὸν ἡ Συνέλευσις συνεπὴς μὲ τὰ προαποφασισθέντα, ἂς συζητήσῃ καὶ τὴν προκειμένην πρότασιν, καὶ ἂς ἀποφανθῇ περὶ αὐτῆς δι' εἰδικοῦ ψηφίσματος· ἐκ τούτων ἐξάγεται, εἶπεν εἷς ἐξ αὐτῶν, ὅτι οἱ προτείναντες τὴν ἀναβολὴν καὶ παραπομπὴν τῆς προκειμένης προτάσεως, προκαλοῦν τὴν Συνέλευσιν εἰς προφανῆ ἀντίφασιν· θέλουν δ,τι χθὲς περὶ ἐποίκων ἀπεφάσισε· σήμερον προκειμένου ἐπίσης περὶ ἐποίκων νὰ τὸ καταστρέψῃ, καὶ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν ἔχει τὰ αὐτὰ αἰσθήματα ὑπὲρ τῶν ἴσων ἐνώπιον τοῦ νόμου· δὲν πρόκειται, εἶπεν ἄλλος, περὶ ἐξαιρέσεων, ἀλλὰ περὶ ἀποκεκτημένου δικαιώματος, καὶ ἐὰν ἀνεβλήθη μέχρι σήμερον ἡ περὶ αὐτοῦ συζήτησις, τοῦτο ἡ ἀνάγκη ὑπηγόρευσεν.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου, ὁ Πρόεδρος διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ μέρους τῶν πρακτικῶν τῆς ΚΑ'. συνεδριάσεως περὶ τῆς συζητήσεως, ἡ ἀναβολὴς τῶν παρουσιαζομένων προτάσεως, εἰς δὲ τῶν Γραμματέων ἀνέγνω αὐτὸ, ἔχον οὕτω « συγχρόνως δὲ νὰ μὴ παραλεχθῇ, μηδὲ συζητήσῃ ὁποιανδήποτε ἄλλην πρότασιν, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσαν μὲ τὸ Σύνταγμα, εἰμὴ ἀφοῦ περατωθῇ ἐντελῶς ἡ συζήτησις τοῦ Συντάγματος ».

Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, ἐπρόσθεσεν ὁ Πρόεδρος, ὅτι κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Συνελεύσεως ἡ πρότασις τοῦ προαγορεύσαντος πληρεξουσίου, τῆς ὁποίας τὴν ἀνάκλησιν ἐμνήσθη, ἀνεβλήθη, ὡς ἄσχετος ὅλως δι ὅλου μὲ τὸ Σύνταγμα· ἐπὶ δὲ τῆς προκειμένης, ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ ἐξετάσῃ, ἐὰν ἔχῃ σχέσιν, ἢ

ὄχι μὲ τὸ ἄρθρον 61 τοῦ Συντάγματος, καὶ ἐὰν τὸ πρῶτον, νὰ παραδεχθῇ τὴν συζήτησιν αὐτῆς, ἐὰν τὸ τὸ δεύτερον, νὰ τὴν ἀναβάλῃ· ἔθεσε δὲ τὸ ἑξῆς ζήτημα « ἡ Συνέλευσις θέλει τὴν συζήτησιν, ἢ τὴν μεταβολὴν τῆς περὶ ἀντιπροσωπεύσεως τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐποίκων Θεσσαλῶν, Μακεδόνων, Ἠπειρωτῶν κλ. προτάσεως. » Πρὶν δὲ, εἶπεν, ἡ Συνέλευσις ἀποφανθῇ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἐὰν θέλῃ νὰ ἀποφασίσῃ συγχρόνως καὶ περὶ τῆς προτάσεως τῶν Μανιατῶν, δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐγγράφου ἐκθέσεώς των.

Ἀναγνωσθείσης δὲ τῆς ἐκθέσεως ταύτης, παρατηρήθη ὑπό τινων πληρεξουσίων, ὅτι ἡ πρότασις τῶν Μανιατῶν ἀφορᾷ πραγματικὰ περιστατικὰ, καὶ στηρίζεται εἰς νόμους, ἀναφερομένους εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ εἰς τὸν πληθυσμὸν, καὶ δὲν βλάπτει ποσῶς ἡ ἀναβολή της. Τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ περὶ ἐκλογῶν νόμου καθῆκον εἶναι νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ περιστατικὰ ταῦτα, καὶ ν' ἀποφασίσῃ ἐπ' αὐτῶν. Ὅταν δὲ καθυποβληθῇ τὸ σχέδιον τοῦ νόμου εἰς συζήτησιν, τότε εἶναι καταλληλότερον νὰ συζητηθῇ καὶ ἡ περὶ τούτων πρότασις.

Ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις περὶ τούτων ἀπεφάνθη, ὅτι τὴν μὲν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ Μανιατῶν πρότασιν παραπέμπει εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ περὶ ἐκλογῆς νόμου, διὰ νὰ τὴν λάβῃ ὑπ' ὄψιν, καὶ ἀναβάλῃ τὴν συζήτησιν αὐτῆς εἰς τὴν τοῦ ῥηθέντος νόμου συζήτησιν· τὴν δὲ περὶ ἀντιπροσωπεύσεως τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Θετταλῶν, Μακεδόνων, Ἠπειρωτῶν, Κρητῶν κλ. πρότασιν τῶν πληρεξουσίων αὐτῶν παραδέχεται νὰ συζητηθῇ ἤδη.

Ἀρξαμένης ἔπειτα τῆς συζητήσεως ὁ Γραμματεὺς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ πληρεξούσιος πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον, παρετήρησεν, ὅτι ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων του ἀναγκάζεται νὰ ἐπιφέρῃ παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, οὐχὶ ὡς πληρεξούσιος, ἀλλ' ὡς Γραμματεὺς τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων. Τὸ παρὸν ζήτημα δὲν πρέπει νὰ τὸ λύσωμεν μὲ τὴν ὁρμὴν τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς καρδίας, ἀλλὰ μὲ ψυχρὸν καὶ ἀτάραχον νοῦν. Τοιουτρόπως ἐξετάζων τὸ ζήτημα, ἐπαρετήρησεν, 1) ὅτι διὰ τῶν τοιούτων ἐξαιρέσεων θὰ καταστρέψωμεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον σχεδὸν τὴν καθιερωθεῖσαν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος, 2) ἀντὶ νὰ συγχωνεύσωμεν τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν, παρεμβάλλομεν μεταξὺ τῶν αὐτοχθόνων Ἑλλήνων καὶ τῶν ἐποίκων διαίρεσιν καὶ ἀντὶ νὰ ὠφελήσωμεν, θέλομεν βλάψει, διότι δὲν πρόκειται νὰ τοὺς δώσωμεν γαίας, ἀλλὰ πολιτικὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἀπολαμβάνουν ἐξ' ἴσου ἄνευ διακρίσεως. Δὲν βλέπω πραγματικῶς ποίαν

καλὸν θέλουν προσκτήσει οἱ ἔποικοι διὰ τῶν ἐξαιρετικῶν τούτων δικαιωμάτων· καί τοι δὲ ἔχων τὸ αὐτὸ αἴσθημα κ' ἐγὼ καί τοι κατέχομαι ὑπὸ συμπαθείας καὶ ἀγάπης πρὸς τοὺς συναδελφοὺς τούτους καὶ ὁμογενεῖς, οἵτινες ἔπαθον ἀνήκεστα δεινὰ ὑπὲρ πατρίδος, χρεωστῶ ὅμως νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ἡ συνείδησίς μου δὲν πείθεται νὰ παραχωρήσωμεν τοιαύτας διακρίσεις καὶ ἐξαιρέσεις. Οὐδὲν Ἔθνος δικαιοῦται νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὸν ἐσωτερικὸν διοργανισμὸν τοῦ ἄλλου, καὶ ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν, ὅτι, ὅταν μέτρον τι δὲν ὠφελῇ ποσῶς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ δύναται νὰ διεγείρῃ ἐξωτερικὰς ὑπονοίας, πρέπει νὰ τὸ ἀποφεύγωμεν. Δὲν πρόκειται νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς τοὺς ἐποίκους δι' ἐξαιρέτων πραγματικὰ δικαιώματα ὠφελείας, ἀλλὰ ἰδανικόν τι δικαίωμα ἀντιπροσωπείας, τὸ ὁποῖον διὰ ν' ἀπολαύσωσι θὰ εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ ὑποκύψωσιν εἰς νέαν πάλιν μετανάστευσιν, ἐνῷ ἕκαστος ἀποκατεστάθη εἴς τινα τόπον, ἀπέκτησε κτήματα, συνέδεσε συγγενικὰς σχέσεις κλπ. νὰ ἐγκαταλείψωσιν ὑπάρχοντα συμφέροντά των χωρὶς τινος ὠφελείας, διότι ἔχουσιν ἤδη τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι πληρέστατα, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες· ἀφ' ἑτέρου δὲ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀφορμή τις, κινδυνεύωμεν νὰ δώσωμεν ὑπονοίας ἐξωτερικῶς. Τὸ χθὲς ἀποφασισθὲν ὑπὲρ τῶν ναυτικῶν νήσων δὲν ἦτον ἐξαίρεσις, ἀλλ' ἀποκεκτημένον δικαίωμα διὰ νόμου ἐπειδὴ ἀπέναντι τοῦ Ἔθνους ἡ θέσις τῶν ναυτικῶν νήσων ἦτον ἐξαιρετική, καὶ χάριν ταύτης τῆς διακεκριμένης καὶ ἐξαιρετικῆς θέσεως, ἐδόθη αὐτοῖς διὰ νόμου τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὡς δεῖγμα εὐγνωμοσύνης, μὴ ἔχοντος τοῦ Ἔθνους ἄλλους τρόπους, δι' ὧν νὰ ἐκφράσῃ τὸ πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν νήσων φρόνημα· διαφέρει τὸ σημερινὸν, καὶ ἂν παραχωρήσωμεν, θὰ πέσωμεν εἰς ἀπειρίαν ἐξαιρέσεων, καὶ ἀντὶ νὰ καθιερώσωμεν, θέλομεν καταστρέψει τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος, διὰ τὴν ὁποίαν συνήλθομεν ἐνταῦθα.

Ἕτερος δὲ μετὰ τοῦτον λαβὼν τὸν λόγον ὑπὲρ τῆς προτάσεως, δὲν θέλει, εἶπεν, ἐμβεῖ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς οὐσίας τοῦ ζητήματος, θεωρεῖ ὅμως χρέος του, καὶ χρέος Ἑλληνικὸν ν' ἀπαντήσῃ εἴς τινας παρατηρήσεις τοῦ Γραμματέως τῶν Ἐξωτερικῶν. Ὡς Γραμματεὺς τῶν Ἐξωτερικῶν ἦτον ὑποχρεωμένος νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὴν Συνέλευσιν τοιουτοτρόπως, ὡς Ἕλλην ὅμως δὲν ἠδυνήθη νὰ κρύψῃ τὴν ἐπιθυμίαν, ἥτις ὑπάρχει εἰς τὴν καρδίαν του ὑπὲρ τῶν συναδελφῶν καὶ συναγωνιστῶν. Οἱ πρῶτοι λόγοι ἐπήγαζον ἀπὸ ψυχρὰν σκέψιν, καὶ οἱ δεύτεροι ἦσαν ἔκφρασις εὐγενῶν τῆς καρδίας αἰσθημάτων· εἰς τὴν Συνέλευσιν ἤδη μένει νὰ ἐκλέξῃ ποίους ἐκ τῶν δύο προτιμᾷ, ἐὰν οἱ πληρεξούσιοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἀναγνωρίσωσιν εἰς τοὺς μεταναστεύσαντας συναγωνιστάς των τὸ

δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἔχαιρον, τοῦτο, εἶπεν ὁ προλαλήσας, δὲν θέλει τοὺς ὠφελήσει, ἀλλὰ μᾶλλον θέλει τοὺς βλάψει· ἀλλ' ὑμεῖς, οἵτινες ἐλάβετε τὰ ὅπλα κατὰ τῶν Τούρκων ἠγωνίσθητε, ὄχι διότι εἴχατε στερήσεις τροφῶν καὶ ἐνδυμάτων, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνάκτησιν τοιούτου δικαιώματος, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀγωνιζόμενοι, ἐθυσιάσατε καὶ ζωὴν καὶ περιουσίαν. Καὶ πρὶν τῆς γ'· Σεπτεμβρίου εἴχαμεν δημοτικὰ καὶ ἐπαρχιακὰ δικαιώματα, καὶ μολαταῦτα ἐκάμαμεν τὴν μεταβολήν διὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπεύσεως, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ Ἔθνος λαμβάνει μέρος εἰς τὴν Κυβέρνησίν του. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τὸ εἴχαμεν καὶ πάλιν τὸ ἀνεκτήσαμεν, καὶ εἶναι δίκαιον νὰ δοθῇ καὶ εἰς τοὺς μετανάστας, οἵτινες συναγωνισθέντες διὰ τὴν ἀνάκτησίν του, τὸ ἀπήλαυσαν ἄλλοτε ὡς καὶ ἡμεῖς αὐτοί. Ὄχι βλάβην, ἀλλὰ τὴν μεγαλητέραν εὐτυχίαν θὰ αἰσθανθῶσιν, ὅταν καὶ πάλιν τὸ ἀπολαύσωσιν. Ἡ παραχώρησις τοῦ δικαιώματος τούτου, εἶπεν ὁ Γραμματεὺς τῶν Ἐξωτερικῶν· ἀλλὰ μήπως πρόκειται νὰ δώσωμεν τοιοῦτον δικαίωμα εἰς τὰς ἐκτὸς ἐπαρχίας τῆς Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Ἠπείρου κλπ.; ὄχι, τὸ δικαίωμα τοῦτο πρόκειται νὰ δοθῇ εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι μετανάστας ἐκ τούτων τῶν μερῶν, οἵτινες ἀπέκτησαν ἴσα δικαιώματα καὶ εἶναι πολῖται Ἕλληνες, ὡς καὶ οἱ λοιποί. Δὲν ἔχει ποσῶς δίκαιον νὰ ἐπέμβῃ ἡ γειτονικὴ ἐπικράτεια, ὅταν ἡμεῖς πρόκειται νὰ διοργανίσωμεν τὸ ἐσωτερικόν μας. Τὸ Βουλευτικὸν εἶναι τὸ μέγα σχολεῖον, τὸ ὁποῖον ἀνυψοῖ τὰ ἔθνη. Τίς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μᾶς εἴπῃ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ κοινωνικὸν τοῦτο πανεπιστήμιον, ὡσὰν νὰ ἔλεγεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν καὶ τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ὄθωνος, διότι φωτίζεται ἡ Ἀνατολή.

Μετὰ τοῦτον δὲ ἄλλος πληρεξούσιος ἐπὶ τῆς οὐσίας τοῦ παρόντος ζητήματος ἀγορεύσας, προκειμένου, εἶπεν, νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν περὶ ἀντιπροσωπεύσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι μεταναζῶν πρότασιν, ἀποκτᾷ θάρρος καὶ τόλμην, τὴν ὁποίαν χρεωστεῖ εἰς τὸν προαγορεύσαντα Πρόεδρον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Διέκρινα τὸν ἀγωνιστὴν τοῦτον, ὡς καὶ πᾶς πληρεξούσιος ἀπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Γραμματέως τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἠναγκασμένος ἀνέβη εἰς τὸ βῆμα νὰ ἐπιφέρῃ ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων του παρατηρήσεις τινάς· ἀνέδειξεν οὗτος καρδίαν γενναίαν καὶ Ἑλληνικὴν, καὶ οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν εἶναι, ὅτι τοιαῦται θέλουν ἀναδειχθῇ καὶ αἱ τῶν λοιπῶν πληρεξουσίων· διαιρέσας ἀκολούθως ὑπὸ τρεῖς ἐπόψεις τὴν ἐξέτασιν τοῦ προκειμένου, α) εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἀπέκτησαν, καὶ ἔχουν οἱ μεταναστεύσαντες ν' ἀντιπροσωπευθῶσιν εἰς τὴν Βουλήν. β) ἐὰν ἦναι ἀνάγκη

τοῦ δικαιώματος τούτου, ἂν δηλαδὴ ἄνευ τούτου δύναται ἢ ὄχι ν' ἀντιπροσωπευθῶσιν ἀπὸ τοὺς Βουλευτὰς τῶν μερῶν, ὅπου εἶναι ἐγκαταστημένοι, καὶ γ) ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ Δημ. συμφέροντος, ἐξηκολούθησεν οὕτω· δὲν θέλω, εἶπεν, ἐπαναλάβει ἤδη, ὅσα ἄλλοτε ἀντήχησαν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀγῶνος, τὰ ὁποῖα, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦσαν ἐθεωρήθησαν ὡς προϊὸν ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Τὰς μεγάλας ταύτας ἀληθείας τῆς ἐπαναστάσεως, ἄλλοι πρὸ ἐμοῦ ἐκήρυξαν καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ τὰς γνωρίζεται κάλλιστα, διότι ὑμεῖς εἴσθε τὰ πρόσωπα τῆς ἐπαναστάσεως· θέλω μόνον ἀποδείξει, ὅτι ὅλαι αἱ λαβοῦσαι τὰ ὅπλα Ἑλληνικαὶ ἐπαρχίαι καὶ νῆσοι ἐθεώρησαν ἀπ' ἀρχῆς ὡς ἀποτελοῦσαι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, καὶ διὰ ῥητοῦ γράμματος νόμου θέλω ἀποδείξει τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας γενικῶς καὶ ἐξίσου ἀνῆκον εἰς ὅλας ταύτας τὰς ἐπαρχίας, καὶ ἐνεργηθὲν παρ' αὐτῶν ἐπὶ πολλὰ ἔτη· βεβαίως τὸ δικαίωμα τοῦτο ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀμφισβητηθῇ πρὸ τῶν 1829 πρὶν τῆς παύσεως τοῦ ἀγῶνος· σήμερον κατὰ πρῶτον παρουσιάζεται τὸ ζήτημα, ἂν οἱ Θεσσαλοί, Μακεδόνες, Ἠπειρῶται, Κρῆτες κλπ. ἐν Ἑλλάδι μεταναστεύσαντες ἐκ τῶν μερῶν τούτων ἔχωσι τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τὴν Βουλήν. Ὅτε οἱ γενναῖοι ἀγωνισταὶ, τεινάσσοντες τὴν κόνιν τῆς μάχης, ἐνομοθέτουν καθήμενοι ὑπὸ τὰς σκιὰς τῶν δένδρων, οὐδεὶς ἐφαντάζετο τὴν ἀμφισβήτησιν τοῦ ποῖος εἶναι, καὶ ποῖος δὲν εἶναι πολίτης Ἕλλην· τὸ ζήτημα τοῦτο σήμερον ἐγεννήθη. Τότε ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ ἐπαρχίαι, ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἦτον ἓν πνεύματι ἡνωμένοι εἰς τὴν καρδίαν ἑκάστου Ἕλληνος. Τότε ἐθεσμοθέτουν εἰς τὰ Συντάγματα, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπικράτεια εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετος, συγκειμένη ἀπὸ ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς ἐπαρχίας, ὅσαι ἔλαβον, ἢ θὰ λάβωσι τὰ ὅπλα· ἐψηφίσθησαν ταῦτα διὰ τὰς ἐντὸς τοῦ Κράτους μόνον ἐπαρχίας; ὄχι βεβαία, διότι καὶ αἱ ἐκτὸς ἔλαβον τὰ ὅπλα, καὶ τότε μάλιστα οὐδεμία ὑπῆρχε διοικητικὴ διαίρεσις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας· ἐψηφίσθησαν ταῦτα, διότι ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησις περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν κατοίκων τῆς ἐλευθέρα Ἑλλάδος, καὶ ἐκείνων τῶν ἀποκλεισθέντων μερῶν; μήτε τοῦτο, διότι ἀλλοῦ οἱ αὐτοὶ ἐθέσπισαν, ὅτι τὰ ἐκ τοῦ πολέμου ἀγαθὰ εἶναι κοινὰ εἰς ὅλους τούτους, θεσπίζοντες ταῦτα μάλιστα εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν οὐδεμία ἐλπὶς ὑπῆρχεν, ὅτι αἱ ἐκτὸς ἐπαρχίαι ἤθελον ποτὲ συμπεριληφθῇ ἐντὸς τοῦ Κράτους, διότι ὅλοι πότε ἦτο βέβαιοι, ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἤθελεν ἔχει τὴν ἄλλοτε ἐλπιζομένην ἔκτασιν, ἐνόουν, ὅτι αἱ ἐπαρχίαι μόνον διὰ τῆς σπάθης ἀποκτῶνται, καὶ ὅτι θέλουσίν ποτε ὑπάρξει ἐν τῇ Ἑλλάδι

ἐπαρχίαι ἐλεύθεραι, ἐντὸς τῶν ὁποίων θέλουσι συμπεριληφθῇ πάντες οἱ τὸν κοινὸν ἀγῶνα ἀγωνισάμενοι καὶ στερηθέντες τῶν ἐπαρχιῶν των, θέλουσι διακρίνεσθαι πάντοτε ἐκείνων, καὶ θέλουν ἔχει ἴδιον δικαίωμα ἀντιπροσωπεύσεως εἰς τὰς Βουλάς.

Αὐτὸ εἶναι τὸ κεκτημένον δικαίωμα, καὶ τοῖον δικαίωμα, σᾶς τὸ εἶπεν ὁ πρὸ ἐμοῦ λαλήσας, καὶ ὑμεῖς κάλλιστα τὸ γνωρίζετε. Τὰ ὅρια ἔκτοτε ἦσαν γνωστὰ, καὶ οὐδεὶς ἠγνόει, ὅτι αὐταὶ ἔμελλον νὰ μένωσιν ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ ζυγοῦ. Τὰ ἀποκτηθέντα τότε δικαιώματα δὲν εἶναι δυνατὸν ἤδη νὰ ἀναιρεθῶσιν· ἢ διότι ἤλλαξαν αἱ περιστάσεις, καὶ ὁ ἀγὼν ἤδη ἔπαυσεν, δυνάμεθα σήμερον νὰ καταργήσωμεν τὰ ἐκ τοῦ ἀγῶνος δικαιώματα; ἀλλὰ τοιαῦτα δικαιώματα μόνον εἰς τὰς δοκιμασίας, καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου ἀποκτῶνται. Τὸ δικαίωμα ὑπάρχει καὶ ἐνεργεῖται, ἴσως εἴπωσιν ἄλλοι· ἡ δὲ ἐξάσκησις του γίνεται ἄλλως· ὄχι, τὸ δικαίωμα τοῦτο δὲν ἐδόθη εἰς τὰ ἄτομα, ἀλλ' εἰς τὰς ὁλομελείας αὐτῶν, ὡς εἰς ὁλομέλειαν ἐπαρχίης.

Τὸ δεύτερον μέρος, δηλαδὴ ἐὰν ἦναι ἀνάγκη τοῦ δικαιώματος τούτου, ἐπαρατήρησεν, ὅτι καὶ ἠθικαὶ καὶ ὑλικαὶ ἀνάγκαι ἀπαιτοῦν τὴν χρῆσίν του. Ὅλων κοινὴ πατρὶς εἶναι ἡ Ἑλλὰς, εἶπε, καὶ πρὸς πάντας ἀποδίδει ἴσα τὰ θελγητρά της, καὶ μολαταῦτα ὑπάρχουν διακρίσεις εἰς ἐπαρχίας, πόλεις, κώμας, πρὸς τὰς ὁποίας ὑπάρχει εἰς ἕκαστον καρδίαν ἀνώτερόν τι φίλτρον· ὑμεῖς πάντες εὐτυχεῖτε κατὰ τοῦτο, καὶ πάντας σᾶς συνδέει ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ ἰδιαίτερος τῆς συγγενείας τῶν συμπολιτῶν τῶν συγχωριανῶν δεσμὸς, καὶ ἂν τις ἔλεγε πρὸς ὑμᾶς, εἰς μόνος δεσμὸς νὰ ἦναι ὁ τοῦ Ἕλληνος, ἠθέλατε ἀντισταθῆ· διατί πρὸς ἡμᾶς ἀρνεῖσθε τοιοῦτον δεσμόν; ζητοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ συνδεθῶμεν οὕτω, ὄχι ὡς ἄτομα διεσκορπισμένοι ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ἀλλ' ὡς ἓν σῶμα, ἔχοντες καὶ τοὺς ἰδιαιτέρους τῆς ἰδίας πατρίδος δεσμούς. Ποῖος δύναται νὰ φαντασθῇ, ὅτι τοιουτοτρόπως διεσκορπισμένοι θέλομεν δυνηθῆ ν' ἀντιπροσωπευθῶμεν εἰς τὴν Βουλήν; ἅπαντες οἱ Ἕλληνες ἔχομεν κοινὰ συμφέροντα, καὶ μολαταῦτα ἑκάστη ἐπαρχία ἔχει τοὺς ἰδίους της ἀντιπροσώπους Βουλευτὰς, ἂν καὶ οὗτοι θεωρῶνται Βουλευταὶ τοῦ Ἔθνους· διεσκορπισμένοι εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας ὡς ἄτομα ἀνήκοντα εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὅπου κατοικοῦμεν, πῶς δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἀντιπροσώπους τῶν κοινῶν δικαιωμάτων μας; ὑπάρχουν καὶ μεταξὺ ἡμῶν χῆραι καὶ ὀρφανὰ, καὶ τόσα δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἄλλως εἶναι ἀδύνατον ν' ἀντιπροσωπευθῶσιν.

Ἐξετάζων τέλος τὸ ζήτημα εἰς τὸ τρίτον μέρος ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ δημοσίου συμφέροντος, δὲν ἀναφέρω, εἶπεν, ὅτι ἡ

Ἑλληνικὸς ἀγὼν δὲν ἐπεραιώθη, ὡς ἄλλος πληρεξούσιος ἀνέφέρεν. Ἐν τούτοις ἀναφέρω ἀλήθειάν τινα ἀλάνθαστον, ὅτι μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἐν γένει ἐλευθέρων καὶ μὴ, ὑπάρχει ἠθικός τις δεσμὸς ἀδιάῤῥηκτος. Δὲν ἐννοῶ δὲ μὲ τοῦτο, ὅτι πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἀπελευθερώσεως τῶν ὑποδεδουλωμένων μερῶν· θὰ μένωσι καὶ ταῦτα εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν ἕως ὅτου ἡ θεία βουλὴ ἀποφασίσῃ τι καὶ περὶ αὐτῶν. Τὸν ἐθνικὸν τοῦτον δεσμὸν ἀναφέροντες οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ μᾶς ζητήσῃ λόγον, διότι οὐδένα μὲ τοῦτο προσβάλλομεν.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι πρὸ 15 ἤδη ἐτῶν ἀποκαταστημένη κυβέρνησις, καὶ πρὸ δέκα ἡ Βασιλεία, καὶ ἂν ἡ ἀλήθεια αὕτη δὲν ἦτον ἀλάνθαστος, δὲν ἤθελαν ὀνομάζεσθαι οἱ εἰς τὰ ἀπώτατα τοῦ κόσμου ἐγκαταστημένοι ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ἐκείνων ἐπαρχιῶν καταγόμενοι, Ἕλληνες· διὰ τοῦτο μὴ παραδεχόμενοι Βουλευτὰς ἡμῶν ἐντὸς τῆς Βουλῆς. Δὲν θὰ εἴπῃ, ὅτι δὲν θέλετε νὰ μᾶς δώσητε τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας, ἀλλ' ὅτι μᾶς ἀποδιώκετε διὰ παντός. Ὅλος ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος τότε θέλει τρομάξει, διότι ἅπαντες ἀναμένουσι νὰ ἴδωσιν, ἂν ἡ σημερινὴ Ἑλλὰς εἶναι ἡ Ἱερουσαλὴμ εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ Ἕλληνας. Ἀλλ' ὄχι, δὲν ἀποδίδω εἰς οὐδένα ἐξ ὑμῶν τοιαύτην ἰδέαν, διότι ἐγνώρισα πάντοτε τὰ αἰσθήματά σας, ὁσάκις τὰ ζητήματα ταῦτα σᾶς ἐπαρουσιάζοντο ὑπὸ τὴν ἐθνικὴν ὄψιν των. Χθὲς ἐδόσατε ζωηρὸν παράδειγμα τούτων εἰς τὸ περὶ Ψαρίανων ζήτημα. Ὅλοι ἐνόησαν τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν, καὶ διὰ μιᾶς ἠλεκτρίσθησαν, χωρὶς τινὰ ἀμφισβήτησιν ἀποδεχθέντες τὴν πρότασιν.

Ἐρχόμενος ἐπὶ τέλος εἰς τὴν πρακτικὴν τοῦ προκειμένου ζητήματος ἔποψιν, ἀναγνωρίζει, εἶπε, καὶ αὐτὸς τὴν ἀνάγκην τοῦ συνοικισμοῦ των, καὶ τὴν ἀνάγκην ταύτην ὅλοι ἀποδέχονται· ζητοῦμεν μόνον ἤδη νὰ ψηφίσητε τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπεύσεώς μας καὶ νὰ μᾶς ἐπιβάλητε τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ συνοικισμοῦ ὑπὸ προθεσμίαν, ἥτις νὰ ἦναι ἀνάλογος τῶν δυσκολιῶν, αἵτινες προτίθενται εἰς τὴν ταχίστην ἐκτέλεσιν τοῦ συνοικισμοῦ, παρατεινομένην εἰς τὸ διάστημα τριῶν βουλευτικῶν περιόδων.

Σύμφωνα δὲ μετ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ἐπρότεινε τὴν παραδοχὴν τοῦ προτεινομένου ὡς σχεδίου ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον ἀνέγνωσεν· ἔχει δὲ οὕτω·

Ἡ τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Ψηφίζει.

Εἰς τοὺς ἐκ τῶν μερῶν τῆς στερεᾶς καὶ τῶν νήσων τῶν λα-

βόντων ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τὰ ὅπλα μεταναστεύσαντας, καὶ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἀποκατασταθέντας πολίτας Ἕλληνας, ὅσοι εἶχον μέχρι τοῦδε τὸ δικαίωμα τοῦ ἀντιπροσωπεύεσθαι ἐντὸς τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων καὶ Βουλῶν, διατηρεῖται τὸ αὐτὸ δικαίωμα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ συνοικισθῶσιν ἐντὸς τοῦ Κράτους πρὸ τῆς λήξεως τῶν τριῶν πρώτων Βουλευτικῶν περιόδων.

Νόμος ἰδιαίτερος, ἐκδοθησόμενος ἐντὸς τῶν αὐτῶν περιόδων θέλει προσδιορίσει τὸν ἀπολύτως ἀναγκαῖον ἀριθμὸν τῶν συνοικισθησομένων.

Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων εἶπε, θέλω ὁμιλήσει κατὰ συνείδησιν, καὶ ἐκθέσει ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰς κρίσεις μου, ἐὰν αὐτὸ στηρίζηται ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ὁ λόγος εἶναι ἐὰν τὰ σωματεῖα πρέπῃ νὰ ἔχωσιν ἀντιπροσώπους· διὰ νὰ προβῶμεν λογικῶς εἰς τὴν λύσιν τούτου ἂς ἐξετάσωμεν, ποία εἶναι ἡ τῆς ἀντιπροσωπείας ἔννοια, τί ἐννοοῦσι σήμερον τὰ Ἔθνη μὲ τὴν λέξιν ἀντιπροσωπείαν. Ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ ἀντιπροσωπεία ἐπενοήθη ἐπ' ἐσχάτων πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ, ὥστε καὶ ἡ ζωὴ τῶν πολιτῶν νὰ προστατεύεται, καὶ ἡ ἰδιοκτησία αὐτῶν νὰ μὴ παραβλάπτηται ἐκ τῆς ἀμέτρου τῶν φόρων ἐπιβολῆς, καὶ τῆς κακῆς αὐτῶν χρήσεως. Τούτου δὲ ἕνεκα ἐνεργεῖται ἡ τῶν ἀντιπροσώπων ἐκλογὴ κατ' ἐπαρχίας, ἤτοι κατ' ἐκτάσεις γαιῶν, ὅπου ὑπάρχει ὡρισμένος ἀριθμὸς προσώπων καὶ ἰδιοκτησιῶν.

Οἱ αἰτούμενοι τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας εἶπον, ὅτι ἔχουσι νὰ προστατεύωσι τὰ δικαιώματα τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι μεταναστευσάντων ἐκ τῶν ἐντὸς τοῦ Κράτους ἐπαρχιῶν, αἵτινες ἔλαβον τὰ ὅπλα, ἀλλὰ μήπως καὶ οὗτοι δὲν ἦναι πολῖται μήπως καὶ τούτων τὰ συμφέροντα δὲν θέλωσι προστατεύεσθαι ἐξ αὐτῶν ἐκείνων, τοὺς ὁποίους αἱ ἐπαρχίαι, ἐν αἷς καὶ αὐτοὶ εἰσὶ συγγενεύοντες, θέλουσιν ἐκλέξει; Ὁ ἀντιπρόσωπος δὲν ἀντιπροσωπεύει διεσπαρμένα τῇ δὲ κακείσε ἄτομα· ἄλλως προξενεῖται καθίσταται ἡ Βουλή· εἶπον, ὅτι ἂν δεχθῆτε ἀντιπροσώπους ἐξ αὐτῶν, ὅτι ἀποδιώκετε αὐτοὺς τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἐγὼ αὐτὸς καὶ τοι μὴ αὐτόχθων, οὐ μόνον δὲν ἀπεδιώχθην, ἀλλὰ καὶ ἐτιμήθην μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ πληρεξουσίου. Ὁ προλαλήσας εἶπεν, ὅτι συμφέρει τὸ ἀξίωμα τοῦ πληρεξουσίου. Ὁ προλαλήσας εἶπεν, ὅτι συμφέρει τοῦτο εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλ' ἐὰν τὸ συμφέρον λαμβάνητε ὑπ' ὄψιν, διὰ τί τότε νὰ μὴ ζητήσωμεν ἀντιπροσώπους καὶ ἐκ τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν Ἰώνων κλ; Οὐ μόνον δὲν εἶναι συμφέρον τοῦτο,

ἀλλὰ τὸ ἐναντίον καὶ ἐπιβλαβές, διότι ὡς ἐκ τούτου ἀ) θέλουσιν ἀναγκασθῆ οἱ εἰς διαφόρους ἐπαρχίας ἐγκατασταθέντες μεταναστεύσωσι νὰ καταλείψωσι τὰς ἰδιοκτησίας των διὰ νὰ συνοικισθῶσιν εἰς νέον ἄλλον τόπον, β) θέλει σπαρῆ ἡ διχόνοια μεταξὺ αὐτοχθόνων καὶ ἑτεροχθόνων, ἐνῷ τώρα ἡνωμένοι ὄντες, ζῶσιν ὡς ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους· εἶπε πρὸς τούτοις, ὅτι εἶναι κεκτημένων δικαίωμα· ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν περιορίζεστε ἡ κυριαρχικὴ τοῦ ἔθνους δύναμις· ἐπὶ τέλους εἶπε, καθὼς προσέβαλε τὸ ἀρχαιρεσιακὸν ψήφισμα, οὕτω καὶ τώρα προσβάλλει τὴν περὶ ἀντιπροσώπων ἀξίωσιν τῶν σωματείων. Ἂν ὅμως συνοικισθῶσι, τότε ὁρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ χορηγηθῆ εἰς αὐτοὺς τοῦτο τὸ δικαίωμα.

Ἕτερος δὲ ἀντέλεξε ταῦτα· ἡ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀποδοθεῖσα παρὰ τῆς Συνελεύσεως εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος μεταναστεύσαντας δικαιοσύνη, καὶ ἡ πρὸς τὸν ἐθνισμὸν λατρεία ὑμῶν μ' ἔπεισε ν' ἀναβῶ τὸ βῆμα, καὶ νὰ ἐπικαλέσωμαι καὶ τὴν ὑμετέραν ψῆφον περὶ δικαιώματος ἐπίσης τιμαλφεστάτου· ἐννοῶ ὅτι μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τὸ ζήτημα κατέστη ἀκανθώδες καὶ δυσχερές, ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι θέλουσι διαλυθῆ οἱ δισταγμοὶ ὑμῶν, ἂν δώσητε προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους μου. Ὁ προλαλήσας ἐφάνη, ὅτι ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ δικαιώματος τούτου· ποῦ στηρίζεται, εἶπεν, αὐτό; τὰ προηγούμενα, τὸ δίκαιον, τὸ συμφέρον, τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, τὰ πάντα ὑπάρχουσιν ὑπὲρ ὑμῶν· τὸ δικαίωμα αὐτὸ θεμελιοῦται εἰς ἀπόφασιν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἱερὰν καὶ ἀπαραβίαστον· δὲν συμφωνῶ τῷ προλαλήσαντι, ὅτι δύναται ἀπολύτως νὰ καταχρήψῃ κεκτημένα δικαιώματα ἡ Συνέλευσις· ἐπιβλαβῆ δικαιώματα δύναται νὰ καταστρέψῃ, οὐχὶ ὅμως τὰ κεκτημένα ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, καὶ ἐκπηγάσαντα ἐκ τῶν τάφων τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων.

Ἡ Συνέλευσις καθὸ δικαία δὲν δύναται νὰ καταχρήψῃ τὰ τοιαῦτα δικαιώματα. Ὑμεῖς αὐτοὶ ἐκάματε τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος καὶ τὸν χορηγοῦντα ἡμῖν τοῦτο τὸ δικαίωμα νόμον, (ἀνέφερε νόμον συνελεύσεως Τροιζῆνος). Τὰ ὑπὸ τούτου παραχωρούμενα ἡμῖν δικαιώματα διακρίνονται εἰς ὑλικὰ καὶ ἠθικά, καὶ ἡ διάκρισις αὕτη καταγγέλει τοῦ νομοθέτου τὴν ὀξύνοιαν· δὲν ἐνοοῦσεν οὗτος, εἰπὼν δικαιώματα πολίτου τὴν ἀπονομὴν ὀλίγων στρεμμάτων γῆς, ἀλλ' ἐνόει τὰ πολιτικὰ ὅλα δικαιώματα, ὧν κατ' ἐμὲ βεβαίως εἶναι τὸ πρωτεῖον τῆς ἀντιπροσωπεύσεως δικαίωμα, διότι ἄνευ τούτου, τὰ δικαιώματα οὔτε προστατεύονται, οὔτε πραγματοποιοῦνται· ἄνευ ἀντιπροσωπείας δικαιώματα δὲν στηρίζονται· ἀποβλέψατε εἰς τὰ πρὸ μικροῦ γενόμενα διὰ νὰ

πεισθῆτε περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης· διὰ τί συνήλθετε ἐνταῦθα, διὰ τί θέλετε συνέλθει καὶ τοῦ λοιποῦ περιοδικῶς; μήπως διότι δὲν ἔχητε δικαιώματα; οὐχί, ἀλλὰ διότι τὰ δικαιώματα ὑμῶν δὲν πραγματοποιοῦνται, ἂν δὲν ἐπαγρυπνῆτε ὑμεῖς αὐτοί· ἀλλὰ θέλετε μᾶς εἰπεῖ· δὲν εἴσθε δημόται, καὶ ἐγκατεστημένοι εἰς δήμους δὲν μετέχετε τῶν δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἐκλογῶν, καὶ δὲν θέλετε μετάσχει ἐπίσης καὶ τῶν βουλευτικῶν; ναί, ἀλλ' ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ ἀτόμων καὶ ἠθικῶν προσώπων· ὡς ἄτομα μᾶς ἐδέχθητε καὶ ὁμολογοῦμεν τὴν χάριν· ἀλλ' ἤδη δὲν πρόκειται περὶ τούτου, ἀλλὰ περὶ ἐκείνων, τῶν ὁποίων οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ δάκρυα, πρέπει ν' ἀντιπροσωπευθῶσι· δὲν θέλομεν ἀντιπροσωπεύσει ἐπαρχίας, διότι εἴμεθα κάτοικοι τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀλλ' ἂν αἱ ἐπαρχίαι ἐξέλιπον ἀπὸ ἡμᾶς, δὲν ἐπιζῶσι τάχα αἱ θυσίαι ὑμῶν, οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ ἄνιατα δεινά, τὰ ὁποῖα ἐπάθομεν διὰ τὴν Ἑλλάδα; τίς θέλει ὑψώσει τὴν φωνὴν διὰ τὸν ὀρφανόν, καὶ τὴν χήραν τοῦ Κρητός, διὰ τὸν ἀνάπηρον Σουλιώτην τὸν συρόμενον εἰς τὰς ὁδοὺς, διὰ τὸν ἐλεεινῶς τηκόμενον ἐν τῇ ἐνδείᾳ Μακεδόνα, Σάμιον, Κάσσιον, καὶ λοιποὺς, εἰμὴ πάλιν Κρής, Σουλιώτης, Μακεδὼν κτλ. ὅστις γνωρίζει ταῦτα; ἓν μόνον ἐκ τῶν πολλῶν ἀναφέρω εἰς παράδειγμα· μικρὸς συνοικισμὸς ἐγείρετο πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν εἰς Ἀταλάντην· οἱ συνοικισθησόμενοι Ἕλλην ἀπείρους ὑποσχέσεις, αἵτινες ὅμως πώποτε δὲν ἐξεπληρώθησαν· πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐπεσκέφθην τοὺς συμπολίτας μου τούτους, καὶ εἶδον ἄνδρας ἀγωνισθέντας τὸν ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶνα, ἄλλους πίπτοντας ὑπὸ τοῦ πόνου τῶν πληγῶν, ἄλλους ἀπεγνωσμένους, ὅτι καταλείπουσι τὰς θυγατέρας των ὀρφανάς, καὶ εἰς τὴν μανίαν τῆς πείνης, καὶ ἄλλων τὰ τέκνα ἐκτείνοντα χεῖρα ἱκέτιδα εἰς τοὺς διαβαίνοντας τὰς ὁδούς. Ὅλων τούτων τῶν δικαιωμάτων τὸ ἄθροισμα νὰ μὴν ἀντιπροσωπεύηται, νὰ μὴν ἔχῃ οὐδένα προστάτην; ὁ συνοικισμὸς δὲν ἐπραγματοποιήθη, καὶ ἴσως ποτὲ δὲν θέλει πραγματοποιηθῆ, ἂν δὲν ὑπάρξῃ ἀντιπρόσωπος αὐτῶν· τὸ αὐτὸ δὲ θέλει συμβῆ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους συνοικισμοὺς τῶν Κρητῶν, τῶν Ἠπειρωτῶν καὶ τῶν Μακεδόνων· ἂν ὑπῆρχεν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀντιπροσωπείας σύστημα, ἂν οἱ συνοικιζόμενοι εἶχον ἰδίους παραστάτας, ἡ Ἑλλὰς δὲν ἤθελεν ἔχει βεβαίως τὸ δυστύχημα νὰ ἰδῇ ἀποχωροῦντας εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν δυναστείαν τόπους τόσους Σαμίους, τόσους Κρῆτας κ. λ. τοῦτο πείθει ἡμᾶς νὰ ζητήσωμεν ἀντιπροσώπους σήμερον καὶ μόνον στενὸς ἐγωϊσμὸς μὴ ἐπιτρέπων οὐδεμίαν εἰς τὰ πράγματα ἔκτασιν, ἠδύνατο νὰ μᾶς εἴπῃ, ἂς ἀνατεθῇ εἰς ἄλλους ἡ τῶν δικαιωμάτων σας ὑπεράσπισις, διότι δὲν ἔχετε τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμόν· τὸ τοιοῦτο κἂν

ταστρέφει τὸ τῆς ἀντιπροσωπεύσεως συμφέρον, διότι πᾶν ἰδιαίτερον συμφέρον ἀπαιτεῖ καὶ ἴδιον παραστάτην, δι' ὃν λόγον καὶ τὰ συμφέροντα δύο ἐπαρχιῶν δὲν ἀνατίθενται εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτόν· δὲν εἶναι πιθανόν, ὥστε τὰ συμφέροντα τῶν συνοικισθέντων ἐν Ἀταλάντῃ νὰ ἦναι εἰς ἀντίθεσιν μὲ ἐκεῖνα τῶν κατοίκων αὐτῆς; ἑπομένως ποῖον διδόμενον ἔχομεν, ὅτι τὰ συμφέροντα αὐτῶν θέλουσιν ἀντιπροσωπευθῆ δεόντως παρὰ τοῦ παραστάτου Ἀταλάντης; ἀλλὰ λέγουσιν, ὅτι ἐλλείπει ὁ ἀριθμὸς ἀλλὰ τὸν ἀριθμὸν δὲν εἶναι δυνατὸν πώποτε ν' ἀποκτήσωμεν, ἂν δὲν λάβωμεν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἔχωμεν μέρος εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν· ἐκτὸς τούτου ἡ βαρύτης τῶν δικαιωμάτων εἶναι ἀνεξάρτητος τοῦ ἀριθμοῦ, συνίσταται εἰς τὴν διάφορον φύσιν αὐτῶν, καὶ ἀπαιτεῖ ἰδιαιτέραν παράστασιν· διὰ τοῦτο εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀντιπροσωπεύονται πανεπιστήμια, καὶ οἱ πέντε λιμένες αὐτῆς, ἂν καὶ περιέχωνται ἐντὸς ἐπαρχιῶν, διότι τὰ συμφέροντα αὐτῶν τῶν ἠθικῶν προσώπων χρήζουσιν ἰδιαιτέρας προστασίας. Ἐπίσης εἰς τὴν Γερμανίαν ἀντιπροσωπεύονται τὰ πανεπιστήμια, καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον νομίζω, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι καλὸν καὶ τὸ ἡμέτερον πανεπιστήμιον νὰ ἔχῃ παραστάτην εἰς τὴν Βουλήν· Τὸ ἡμέτερον δικαίωμα εἶναι καθιερωμένον, καὶ ὄχι ἐξαιρετικόν, ἀλλὰ καὶ ἐξαιρετικὸν ἂν ἦτο, ἔχομεν παραδείγματα ἄλλων ἐθνῶν παραδεχθέντων τὰς τοιαύτας ἐξαιρέσεις.

Ἂν δὲν δοθῇ τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τοὺς πρόσφυγας, παρατηρήσατε, ὅτι δὲν δίδεται οὐδὲν πλέον αὐτοῖς, παρὰ ὅσα ὁ νόμος τῆς ἰθαγενείας παρέχει μετ' ὀλίγον χρόνου διάστημα εἰς πάντα **ξένον, καὶ οὕτως** ἐξαλείφεται ὡραῖον μέρος ἐκ τῶν σελίδων τῆς **ἱστορίας.**

Τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν εἶναι πολύτιμον, ἀλλὰ δὲν συμβάλλει εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος θυσιῶν τῶν συμπολιτῶν μας. Ὅθεν καὶ ἐὰν δὲν ἦτο καθιερωμένον τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἔπρεπε πρὸς τιμὴν τοῦ Ἔθνους νὰ καθιερωθῇ· τὸ ὅτι δὲν ἔχομεν ἐπαρχίας καὶ τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν τῶν κατοίκων δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ ἀναγνωρίσητε εἰς ἡμᾶς τοῦτο τὸ δικαίωμα, διότι εἰς ὅλας τὰς Συνελεύσεις καὶ τὰς Βουλὰς εἴχομεν παραστάτας· εἰς τὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἄργους, εἰς ἐκείνην τῆς Προνοίας, εἰς τὴν ἐνεστῶσαν Συνέλευσιν δὲν ἀντιπροσωπεύομεν ἐπαρχίας, ἀλλὰ θυσίας, ἀγῶνας καὶ αἵματα, ὅσα ἐχύθησαν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν παλιγγενεσίαν· δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἡ Συνέλευσις θέλει πραγματοποιήσει σήμερον τὰ δικαιώματα ἡμῶν, παραχωροῦσα τὰ μέσα τῆς ὑπερασπίσεως.

Ἐκ μόνης τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ προκειμένου ζητήματος λεχθέντων, εἶπεν ἄλλος τῶν πληρεξουσίων, δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὑγιὲς συμπέρασμα.

Οἱ μὲν πρῶτοι προΰτιναν τὰ ἑξῆς· ἐκτὸς τοῦ ὅτι καὶ αὐτοὶ συνηγωνίσθησαν μετὰ τῶν ἄλλων ἐξίσου, ἐστερήθησαν ὅμως αὐτοὶ περιπλέον καὶ τὰς ἰδιοκτησίας των· σήμερον, εἶπον, ζητοῦν ὅ,τι τοῖς παρεχώρησεν ἄλλο τε τὸ ἔθνος, διὰ νὰ ὑπερασπισθοῦν ἑαυτούς, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκλεχθοῦν ὑπὸ τῶν ἐπαρχιῶν, ἅμα συγχωνευθοῦν μὲ τοὺς κατοίκους των, καὶ τότε τί τοὺς ὠφελεῖ ἡ ἀπόλαυσις τῶν πολιτικῶν δικαιωτάτων; πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ συνοικισθοῦν, ἀφοῦ τὸ πεπτωκὸς σύστημα δὲν τοῖς ἔδωκε χεῖρο βοηθείας;

Οἱ δὲ δεύτεροι ἀπήντησαν, ὅτι τοὺς μεταναστεύσαντας νομίζουν ὡς ἀδελφούς των, καὶ δέχονται αὐτοὺς εὐχαρίστως νὰ κατέχουν πλειοτέρας θέσεις ἐνῷ μάλιστα τινὲς ἐξ αὐτῶν οὐδόλως ἔπαθον· κατὰ τί ὠφελήθησαν περισσότερον αἱ Νῆσοι, ἡ Πελοπόννησος καὶ Στερεὰ Ἑλλάς; ὅλοι οἱ κάτοικοι τούτων ἀπώλεσαν τὰς περιουσίας των, καὶ ἤδη πολλοὶ στεροῦνται τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, μένοντες ἀβράβευται· ποῖα καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐλήφθη πρόνοια ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως; ποῖος ἐμποδίζει τοὺς μετανάστας τοῦ νὰ ψηφοροῥήσωσι; πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐξελέγχθησαν δήμαρχοι, σύμβουλοι, καὶ εἰς λοιπὰ ἀξιώματα· δὲν εἶναι δίκαιον ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν νὰ ψηφίσωσι Βουλευτάς, μάλιστα νὰ ἐκλέγωνται ἀπὸ ἀνθρώπους προσωρινῶς διαμένοντας τῆδε κακεῖσε, ὡς ἔγινεν εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν πληρεξουσίων.

Ἐξ ὅλων τούτων συνάγει, εἶπεν, ὅτι οὗτοι δὲν ἐστερήθησαν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπείας, οὐδὲ ἐλπίζει νὰ στερηθῶσιν αὐτοῦ, ἀφοῦ συνοικισθῶσι, καθότι εἶναι ἀδύνατον ἐπαρχία νὰ ἐκλέξῃ ἐξ αὐτῶν ἀντιπρόσωπόν τινα, καὶ τότε ποῖος θέλει ὑπερασπισθῇ τὰ δικαιώματα αὐτῶν; ἤθελεν εἶσθαι πιθανὸν τὸ νὰ ἐκλεχθῇ τις ἐξ αὐτῶν, ἂν ἤθελεν ἐπιτραπῇ νὰ λαμβάνωνται οἱ Βουλευταὶ καὶ ἐκτὸς τῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν θέλει γίνει.

Περαίνων τὸν λόγον εἶπεν, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν ἐπραγματοποιήθησαν οἱ συνοικισμοί, εἶναι ἀδύνατον καὶ ἄδικον μάλιστα νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν ἰδίους ἀντιπροσώπους, καθότι πῶς δύναται νὰ συνέλθωσι διεσκορπισμένοι ὄντες εἰς ὅλον τὸ κράτος; πῶς θέλει διατηρηθῇ ἡ ἀπαιτουμένη νομιμότης ἀπὸ τὸν νόμον; μόνον ἀφοῦ συνοικισθῶσι πρέπει νὰ τοῖς δοθῇ τοιοῦτο δικαίωμα, ἅμα ὁ πληθυσμὸς των φθάσῃ τὸν ἐλάχιστον ἀριθμὸν, τὸν ὁποῖον θ' ἀπαιτήσῃ ὁ νόμος διὰ μίαν

τῶν ἐπαρχιῶν, αἵτινες ἔχουσι τὸν μικρότερον πληθυσμόν. Οἱ δὲ ὄντες ἤδη συνοικισμένοι, φρονεῖ, ὅτι ἀπὸ τοῦδε πρέπει νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα τοῦ στέλλειν ἰδίους ἀντιπροσώπους.

Ἕτερος ἀντιπαρετήρησεν· ἐκ τῶν λεχθέντων ἄχρι τοῦδε, βλέπει, ὅτι μία μόνη διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν παραχωρούντων τὸ δικαίωμα ἐκλογῆς ἰδίων ἀντιπροσώπων εἰς τὰ σωματεῖα, καὶ τῶν μὴ, αὕτη δὲ εἶναι ἡ τῆς ἀνωμαλίας, τὴν ὁποίαν προβάλουν οἱ ἐναντίοι, λέγοντες, ὅτι δὲν συμβιβάζεται μὲ τὴν τάξιν καὶ τὸν νόμον, ἀλλὰ ποῦ δὲν ὑπάρχει ἀνωμαλία; καὶ εἰς τὸν φυσικόν, καὶ εἰς τὸν ἠθικὸν κόσμον παρατηροῦνται τοιαῦται, οἷαι αἱ τῶν ὀρέων πρὸς τὴν ἐπίπεδον γῆν, καὶ τῶν Ἀλεξάνδρων καὶ Καισάρων πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους· καθὼς δὲ αὐταὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρθῶσιν, οὕτω καὶ αἱ τῶν σωματείων, αἵτινες προέκυψαν ἐκ τοῦ πολέμου.

Ὅταν οἱ Πέρσαι διέβησαν τὰς Θερμοπύλας, τὴν γῆν, ἣν πατῶμεν, ἐγκατέλειψαν οἱ κάτοικοι, καὶ διέβησαν εἰς τὴν Σαλαμῖνα· ἐκεῖ συμβουλίου γενομένου, ποῦ νὰ γίνῃ ὁ κατὰ τῶν ἐχθρῶν πόλεμος, παρετήρησέ τις τῷ Θεμιστοκλεῖ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ συμβουλεύῃ, διότι, δὲν ἔχει πόλιν· ὑπῆρχε λοιπὸν ἀνωμαλία τις·

Ἀλλ' ὁ νοῦς τοῦ Θεμιστοκλέους δι' οὗ ἐσώθη σύμπασα ἡ Ἑλλὰς δὲ ἔπρεπε νὰ τιμηθῇ, ἀντὶ μιᾶς πόλεως. καὶ οὕτω νὰ ἐκλείψῃ ἡ ἀνωμαλία; καὶ ἡμεῖς σήμερον δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ προβαλλομένη ἡ ἀνωμαλία αἴρεται, διότι προσηνέγκαμεν εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα δύο ἐξόχους στρατηγοὺς, καὶ τηλικαύτας θυσίας;

Ὅταν οἱ Ἕλληνες ἐπέστρεφον ἐκ τῆς Τροίας, ἀπαντῶντες εἰς τὸν πλοῦν των μυρία ἐμπόδια, ἐσυμβουλεύοντο μάντεις καὶ μαντεῖα περὶ τούτων, ἕως οὗ τέλος ἐφάνη ἐνώπιόν των, ἡ σκιὰ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἐζήτησεν εἰς ἀμοιβὴν τὸν θάνατον τῆς θυγατρὸς τοῦ Πριάμου Πολυξένης, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐβλοφορονήθη· συμβουλίου δὲ γενομένου, ἂν καὶ ἐφάνη πικρὰ ἡ ἀνθρώπινος θυσία, ἀπεφασίσθη ἐπὶ τέλους, ὅτι εἶναι οὐχ ἧττον, πικρὸν νὰ καταβαίνουν εἰς τὸν ᾅδην οἱ ἐντίμως θανόντες, καὶ νὰ καταμένωσι τοὺς Ἕλληνας ὡς ἀχαρίστους.

Σήμερον τὰ σωματεῖα δὲν ζητοῦν ἄλλο τι, εἰμὴ νὰ ἦναι οἱ πρόσκοποι, ἡ ἀπελπισμένη φρουρὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, δὲν δύναται διὰ τοῦτον μόνον τὸν λόγον νὰ ἐξομαλυνθῇ ἡ τοῦ πληθυσμοῦ ἀνωμαλία; ἀλλὰ καὶ οἱ συνοικισμοὶ, καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν θέλουν καταρτισθῇ, ἅμα χορηγηθῇ αὐτοῖς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δικαίωμα.

Ἄλλος εἶπε, βλέπων ἐξηντλημένην τὴν ὑπομονὴν τῆς Συνελεύσεως θέλει περιορισθῇ εἰς ὀλίγα· τὸ ἐπιχείρημα τῶν ὑπὲρ τῶν σωματείων ὁμιλούντων εἶναι, ὅτι τὸ Σύνταγμα τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως λέγει « Ἑλληνικαὶ ἐπαρχίαι εἶναι ὅσαι ἔλαβον τὰ ὅπλα, ἢ θέλουσι λάβει » ἀλλ' εἰς τοῦτο συμφωνεῖ καὶ αὐτὸς, διότι οὕτως ἀπήτει ἡ τότε κατάστασις τῶν πραγμάτων νὰ ἐκφρασθῇ τὸ Σύνταγμα, ἀγνοουμένης τῆς ἐκτάσεως τῶν ὁρίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, καὶ τῆς τύχης ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ἐν γένει. Εἶναι γνωστοὶ τοῖς πᾶσιν οἱ λόγοι, δι' οὓς ἦσαν δεκτοὶ Βουλευταὶ τῶν σωματείων· ὁ Κυβερνήτης εἶπεν εἰς τὰς ἐγκυκλίους του, ὅτε συνεκαλεῖτο ἡ ἐν Ἄργει Συνέλευσις, ὅσαι ἐπαρχίαι δὲν διωργανίσθησαν εἰσέτι.

Ἀλλὰ σήμερον μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Βασιλείας, ἀφοῦ παρῆλθον δέκα ἔτη, καὶ ἔχειναν δῆμοι, καὶ ὁριστικαὶ ἐπαρχίαι, ὅλοι ἐγκατέστησαν, ἀπέκτησαν περιουσίαν τινὰ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ζητοῦν τινὲς ἔτι καὶ νῦν τὴν ὑπὸ τῶν σωματείων ἐξάσκησιν τοιούτου δικαιώματος, λαβόντος χώραν ἐν δειναῖς περιστάσεσι διὰ πολιτικοὺς λόγους; τὸ κατ' αὐτὸν φρονεῖ, ὅτι τὸ τοιοῦτον δικαίωμα οὐ μόνον δὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ καὶ πλέον πρὸς βλάβην τῶν σωματείων εἶναι, καθότι πᾶς μεταναστεύσας εὑρίσκεται ἐγκαταστημένος εἴς τινα ἐπαρχίαν· π. χ. εἰς τὴν ἐδικήν του ἐξέρει πολλοὺς, ὡς καὶ εἰς τὴν τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, ἐγκαταστημένους πρὸ πολλοῦ, ἀπολαμβάνοντας πλειότατα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, καὶ ἀποκτήσαντας ἰδιοκτησίας. Τοῦτο δὲ εἶναι τόσον ἀληθὲς, καθόσον ὑπῆρξαν δέκα ἐκλογεῖς ἐκ τῶν μεταναστευσάντων ἐπίσης Κρητῶν, Θετταλῶν κ.λ.π. εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν ἀντιπροσώπων· ὑπὲρ πάντα ἄλλον οἱ τῶν ἐπαρχιῶν ἀντιπρόσωποι, γνωρίζουσι τὰς ἀνάγκας τούτων, καὶ τὰ συμφέροντά των· διότι συνοικοῦσι μετ' αὐτῶν, ἐνῷ οἱ θέλοντες ν' ἀντιπροσωπεύωσιν αὐτοὺς σήμερον σπουδαρχοῦντες μετὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου τὸ τοῦ πλησιεξουσίου ἀξίωμα ἐγγραφον εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτόχθονας ἔχοντας ἐπιρροὴν, ὥστε νὰ προσπαθήσουν, ἂν ἦναι ἐκεῖ μεταναστεύσαντες, νὰ τοὺς συνάξουν, καὶ νὰ κάμουν ἐκλογὴν καὶ νὰ ἐκλέξωσιν αὐτούς· (τοῦτο δύναται ν' ἀποδειχθῇ εἶπεν, ἂν τις ἀμφιβάλλῃ) ἐκ τοῦ περιστατικοῦ τούτου ἐξάγεται πόσην φροντίδα ἔχουν ὑπὲρ αὐτῶν· ἡ διάκρισις τὴν ὁποίαν ζητοῦν οἱ ἐναντίοι εἶναι πρὸς βλάβην τῶν ἐντολέων των, διότι πῶς δύναται ἡ Βουλὴ νὰ τοὺς ἀδικήσῃ, καὶ νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ συμφέροντα των; Τὸ Ἔθνος πάντοτε τοὺς ἐτίμησε, τοῖς παρεχώρησε γαίας, καὶ λαμπρὰ κτήματα, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι δὲν ἠξιώθησαν εἰσέτι.

Περαίνων τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ ὥστε, ὅταν κάμνουν οὗτοι συνοικισμὸν ἀπαρτίζοντα τὸν ἐλάχιστον ἀριθμὸν, τὸν ὁποῖον ὁ περὶ ἐκλογῆς Νόμος ἤθελεν ἀπαιτήσει διὰ τὴν ἐκλογὴν ἑνὸς Βουλευτοῦ, τότε νὰ ἐξασκήσουν τὸ δικαίωμα τοῦτο μόνοι, χωρὶς νὰ ὑπαχθοῦν εἰς ἄλλας πλησιοχώρους ἐπαρχίας. Τοῦτο δὲ θέλει εἶσθαι δικαίωμα, τὸ ὁποῖον αἱ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχίαι δὲν θέλουν ἀπολαμβάνει, διότι εἰς αὐτὰς θέλει ἀπαιτηθῆ μείζων ἀριθμὸς κατοίκων.

Ἐδέχθημεν τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν σωματείων καὶ εἰς τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν, διότι κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν ὁ περὶ ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων νόμος, τοῦ **1829**· ἐπὶ τέλους εἶπε, λάβετε ὑπ' ὄψιν σας τοὺς ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῶν Ἐξωτερικῶν ἐκτεθέντας λόγους, καὶ σταθμίσατε τὴν βαρύτητα αὐτῶν, καὶ τὰς συνεπείας.

Ἐνταῦθα παρελθούσης τῆς ὥρας ὁ Πρόεδρος ἐπὶ τῇ αἰτήσει πολλῶν πληρεξουσίων ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν **4** ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος **Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.**
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΓ'.

Τῆς 3 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν τρίτην τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν πέμπτην συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν **12** ὥραν τ. μ., ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων δεκαπέντε, καὶ ἀπόντων εἰκοσιτεσσάρων, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀναγινωσκομένων τῶν πρακτικῶν, τινὲς τῶν πληρεξουσίων τῆς Λακωνίας παρετήρησαν, ὅτι τὰ πρακτικὰ δὲν ἐκθέτουσι τὰ γενόμενα ὡς πρὸς τὴν αἴτησιν αὐτῶν τοῦ νὰ συζητηθῇ ἡ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας πρότασίς των. Διότι, οὔτε νὰ παραπεμφθῇ ἡ αἴτησις αὐτῶν, ὡς λέγουσι τὰ πρακτικὰ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Νόμου τῶν ἐκλογῶν ἐπιτροπὴν, ἀπεφασίσθη, οὔτε ἡ Συνέλευσις ἠρωτήθη.

Ἀντιπαρετήρησεν ὁ ἀναγινώσκων τὰ πρακτικὰ Γραμματεύς, ὅτι, καθ' ἃ τὸ γραφεῖον τῆς Συνελεύσεως παρετήρησε, καὶ ἐσημείωσεν εἰς τὰ πρακτικὰ, ἀφοῦ ἐσυζητήθη ἐφ' ἱκανὸν ἡ τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας αἴτησις, μετὰ τὴν ἀγόρευσίν τινων πληρεξουσίων, προτεινάντων τὴν παραπομπὴν αὐτῆς εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ σχεδίου τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν, ἀναστὰς εἷς τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας εἶπε νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. Οὐδεὶς δὲ ἀντέλεξεν εἰς τοῦτο, πολλοὶ δ' ὁμοφώνως εἶπον νὰ παραπεμφθῇ, ἐπομένως ἐσημειώθη, ὅτι ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἐρωτηθεὶς ὁ Πρόεδρος ὑπ' ἐνὸς τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας, ἂν ἠρωτήθη ἡ Συνέλευσις καὶ ἂν ἀπεφάνθη, εἶπεν, ὅτι δὲν ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν· ἐν τούτοις τὸ γραφεῖον εἶναι σύμφωνον εἰς τοῦτο. Δύο τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας εἶπον, ὅτι ἀπεφασίσθη νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπιτροπήν. Ἐρωτηθεῖσα ἐπὶ τέλους ἡ Συνέλευσιν παρὰ τοῦ Προέδρου, ἂν τὰ πρακτικὰ ἔχωσι καλῶς, ἀπεφάνθη, ὅτι ἔχουσι καλῶς διὰ μεγάλης, καὶ διακεκριμένης πλειονοψηφίας δι' ἀναστάσεως γενομένης.

Μετὰ ταῦτα ἀνήγγειλεν ὁ Πρόεδρος εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως τῆς προτάσεως τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν Ἑλλάδι τῆς συζητήσεως τῆς προτάσεως τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐποίκων Θετταλῶν, Μακεδόνων, Ἠπειρωτῶν, Κρητῶν κ. λ. π. περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπεύσεώς των εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ πρῶτος ὑπὲρ τῆς προτάσεως λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν, ὅτι τὰ δι' αἵματος ἀποκεκτημένα δικαιώματα δὲν ἔχουν ἀνάγκην ὑπερασπίσεως, καὶ μ' ὅλα ταῦτα εἴμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὰ ὑπερασπισθῶμεν, διότι κατὰ δυστυχίαν, καὶ ταῦτα ἀμφισβητοῦνται. Εἰς τὸ ἄρθρον **61** τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος ἐγείνε πολὺς λόγος περὶ τῶν μεγάλων κατορθωμάτων καὶ τῶν ἀπείρων

θυσιῶν τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων Ὕδρας, Πετσῶν καὶ Ψαρῶν, ἀλλὰ περὶ τοῦ Σουλίου μήτε κἂν τὸ ὄνομα ἤκουσα προφερόμενον παρά τινος, ἢ μήπως δὲν ἠγωνίσθησαν οἱ Σουλιῶται, καὶ δὲν ἀπώλεσαν τοὺς τόπους των. Ἀναχαιτίζοντες κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος τὴν ὁρμὴν τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν Ἤπειρον, καὶ τοιουτοτρόπως προστατεύσαντες τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τῆς ἐπαναστάσεως τῶν μερῶν τούτων, ἐρρίφθησαν μετὰ τὴν καταστροφὴν των ἐντὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος. Τοὺς ἐν αὐτῇ ἀγῶνάς των ὅλοι τοὺς γνωρίζετε, καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη ἀπὸ ἐμὲ νὰ τοὺς ἀκούσητε. Τριακόσιοι ὀγδοήκοντα ἔπεσον ὄπισθεν τῶν Ἀθηνῶν, τετρακόσιοι τεσσαράκοντα εἰς Νεόκαστρον καὶ παντοῦ ἐγέμισαν τὰ δάση καὶ τὰς πεδιάδας μὲ τὰ κόκκαλά των. Παραλείπω τόσους ἥρωας, πεσόντας εἰς Καρπενήσιον καὶ εἰς Μεσολόγγιον. Ποία ἐλευθέρα ἐπαρχία ἔκαμε τόσας θυσίας, ὡς οἱ Σουλιῶται;

Τοιούτους ἀγῶνας, καὶ τοιαύτας θυσίας ἀνευρίσκει τις καὶ εἰς τοὺς Ἠπειρώτας, Θεσσαλοὺς, Μακεδόνας, Κρῆτας, Σαμίους, καὶ λοιποὺς ἄλλους μεταναστεύσαντας εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα. Ἀρνούμενοι εἰς αὐτοὺς τὴν ἀντιπροσωπείαν, ἀδικεῖτε τὰ μέγιστα.

Ὁ μετὰ τοῦτον ἀγορεύσας πληρεξούσιος, πρόκειται, εἶπε, περὶ ἀνδρῶν, τῶν ὁποίων τὰ δικαιώματα εἶναι ἀπαράγραπτα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν, καὶ θὰ ἦναι διὰ πάντα· οὐδεὶς τὰ φιλονεικεῖ, μήτε τὰ ὑστέρησε μέχρι τοῦδε· ὁ λόγος μόνον εἶναι περὶ τῆς τάξεως καὶ τοῦ κατορθωτοῦ εἰς τὸ μέλλον μέρους τῶν δικαιωμάτων τούτων. Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος μετανάσται ἀπετέλουν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, ἀλλ' ἀποκλεισθέντες κατ' ἀνωτέραν θέλησιν ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, κατέφυγον ἐντὸς διὰ νὰ ἀπολαύσωσι τὰ δικαιώματά των, τὰ ὁποῖα οὐδεὶς τοὺς τὰ ὑστέρησε, διότι πάντα τὰ ἐκ τοῦ πολέμου ἀγαθὰ ἦσαν κοινά. Θέλω ἤδη ἐξετάσει, ἐὰν ἀπέλαυσαν ὅ,τι καὶ ἡμεῖς. Ἅμα ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔκτοτε ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἀδελφοί, καὶ ἦτον χρέος μας νὰ τοὺς ἀποδώσωμεν τὰ ἴσα. Τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας καὶ ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ τὸ ἀπελάμβανον εἰς ἄτακτόν τινὰ τρόπον, διότι τότε ἦτον ἀνάγκη ἀντιπροσωπεύσεως τῶν ἐμψύχων, καὶ ὄχι τῶν ἀψύχων. Ἦλθεν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἤρχισε νὰ καθιερῶται τότε τάξις τις. Διωργανίσθησαν οἱ δῆμοι καὶ αἱ ἐπαρχίαι, καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες, συμμορφωθέντες μὲ τὴν εἰσαχθεῖσαν νέαν τῶν πραγμάτων τάξιν, συνεχωνεύθησαν διὰ τῆς ἀποκαταστάσεώς των εἰς τοὺς δήμους καὶ τὰς ἐπαρχίας.

Δὲν ὑπῆρξε δὲ οὐδεμία διαφορὰ καὶ διάκρισις μεταξύ των. Πάντες ἐξ ἴσου ἐνήργουν τὰ ἀστικὰ καὶ ἐπαρχιακὰ δικαιώματα

καὶ ὄχι μόνον ἐκ τῶν μεταναστῶν, ἀλλὰ καὶ Γάλλοι καὶ Ἄγγλοι ἐδύναντο νὰ ἐκλεχθῶσι δημοτικοὶ σύμβουλοι, καὶ δήμαρχοι, ὡς ἐξελέχθησαν εἰς Εὔβοιαν. Μετὰ τὴν δεκαετίαν ἀπηλαύσαμεν καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας, καὶ μολονότι ἐκλογαὶ τῶν πληρεξουσίων εἰς τὴν παροῦσαν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἔγειναν ὅπως καὶ κατὰ τὸ 1829, καὶ ἔπρεπεν οἱ Ἠπειρῶται νὰ ἐκλέξωσιν Ἠπειρώτην, οἱ Θεσσαλοὶ Θεσσαλὸν κλπ. μολαταῦτα πολλαὶ ἐπαρχίαι ἐκλεξαν πληρεξουσίους των καὶ Θεσσαλοὺς καὶ Ἠπειρώτας κλπ. Τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ Ἔθνος ποτὲ δὲν ὑστέρησεν αὐτοὺς τῶν δικαιωμάτων των, ἀλλὰ μάλιστα ἐτίμησε πάντοτε τὴν ἱκανότητά των. Τοῦτο ἀντικρούει τοὺς εἰπόντας, ὅτι εἶναι ἀδύνατον ὁ μετανάστης νὰ ἐκλεχθῇ Βουλευτής. Πλὴν θέλουν νὰ διατηρήσωσι τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος των καὶ τὴν καταγωγήν των· καλὸν εἶναι τοῦτο, ἂς ἀποδώσωμεν εἴς τινα μέρη τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος τὸ ὄνομα τῆς Θεσσαλίας, Ἠπείρου κλπ. Ἡ Τουρκία δὲν δικαιοῦται ποσῶς νὰ μᾶς ζητήσῃ λόγον ἕνεκα τούτου. Δὲν ἔγεινε πρώτην ἤδη φορὰν λόγος περὶ συνοικισμῶν, ἐδόθησαν μάλιστα καὶ ἄλλοτε ἄδειαι καὶ ἐμψύχωσις, ἀλλὰ εἴτε ἡ ἐπιθυμία, εἴτε τὰ μέσα ἔλλειπον, οὐδεὶς τούτων ἐπραγματοποιήθη. Τί πταίωμεν ἡμεῖς; τῶν μέσων καὶ ἡμεῖς ὑστερούμεθα, διότι καὶ ἡμῶν ἡ περιουσία εἶχε καταστραφῇ· ἀλλ' οἱ δυνάμενοι νὰ ἐφορεύωσι, καὶ ἐνισχύωσι τοὺς συνοικισμούς, εὐχαριστήθησαν μᾶλλον εἰς τὰς ἀναπαύσεις τῶν Ἀθηνῶν, ἀφίνοντες τὸν λαὸν νὰ δυστυχῇ. Ἀναφέρουσι τὸ εἰς τοὺς Ψαρριανοὺς διδόμενον δικαίωμα· ἀλλ' οἱ Ψαρριανοὶ εἶναι φερέοικοι, εἰσὶν ὅλοι εἰς δύο μόνον πόλεις συγκεντρωμένοι, καὶ εὐκόλως δύνανται νὰ συνοικισθῶσιν. Οἱ ἔποικοι ὅμως τῶν ἄλλων μερῶν ἀποκατεστάθησαν ἤδη, καὶ εἶναι δύσκολον ὄχι εἰς ἐννέα, ἀλλὰ καὶ εἰς δεκαπέντε ἔτη νὰ συνοικισθῶσι. Περαίνων τέλος τὸν λόγον του δὲν ἀρνεῖται, εἶπε, τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τοὺς μετανάστας, ἀλλ' ἐὰν οὗτοι ἦναι συγκεντρωμένοι, ἢ συγκεντρωθῶσι, καὶ ἀποτελέσωσι καὶ ὀλιγότερον τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τοῦ ἀπαιτουμένου πληθυσμοῦ· ἀλλ' ἐπὶ ἁπλῶν ὑποσχέσεων, καὶ εἰς ἰδανικὰ πράγματα δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἀποδοθῇ ἀπὸ τώρα τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπεύσεως.

Ἕτερος δὲ ἀπήγγειλε τάδε· ἡ ἀξιοθαύμαστος ἕνωσις καὶ σύμπνοια τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα ὑπῆρξε πνεῦμα ζωῆς ἐκ Θεοῦ, καθότι, ἅμα ἤχησεν ὁ ἀγὼν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως καὶ τὴν Πελοπόννησον, ὅλος ὁ Ἕλλην λαὸς ἠλεκτρίσθη, καὶ τοι πρὸ τεσσάρων αἰώνων δεδουλωμένος, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἄνισον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πάλην· ἀλλὰ πολλαὶ ἐπαρχίαι, καί

τοι λαβοῦσαι τὰ ὅπλα, καὶ τοι ἀγωνισθεῖσαι ἡρωϊκῶς, ἀπεκλείσθησαν δυνάμει τῶν πρωτοκόλλων, καὶ ἐπετράπη εἰς τοὺς κατοίκους των τὸ δικαίωμα μεταναστεύσεως, διὰ νὰ συμμετάσχωσι τῶν καλῶν τοῦ πολέμου, καὶ τῶν ἀγώνων των.

Ἀλλὰ παρ' ἐλπίδα βλέπει τις σήμερον μεγάλας ἔριδας καὶ φιλονικείας, ἵνα μὴ τοῖς μεταναστεύσασι δοθῇ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τὰς Βουλὰς, ὡς καὶ ἄλλοτε. Λυπηρὰ τῳόντι ἡ πάλη αὕτη Ἑλλήνων πρὸς Ἕλληνας, συναγωνιστῶν πρὸς συναγωνιστὰς διαφειλονικούντων κοινὰ δικαιώματα, δι' ἀπείρων αἱμάτων ἀποκτηθέντα.

Εἶναι γνωστὰ τοῖς πᾶσι τὰ δεινὰ, ἅτινα ὑπέστησαν οἱ κάτοικοι τῶν ἀποκληισθέντων μερῶν, ὑγρὰ ἀκόμη ὑπάρχει ἡ τῆς Ἑλλάδος γῆ ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν Μακεδόνων, τῶν Θεσσαλῶν, τῶν Ἠπειρωτῶν, τῶν Θρακοσλάβων, τῶν Κρητῶν, τῶν Σαμίων, τῶν Χίων καὶ λοιπῶν. Τρομερὰ παρίστανται εἰς τὴν φαντασίαν του ἡ ἡρωϊκὴ ἀντίστασις τῶν Ψαρῶν, καὶ τῆς Κάτσου, ἡ καταστροφὴ, καὶ ὁ ἀνδραποδισμὸς τῆς Χίου καὶ τῶν Κυδωνιῶν. Τίς ἀγνοεῖ τοὺς ἀγῶνας, καὶ τὰ ἄμετρα δεινὰ τῶν Σαμίων, συμμαχομένων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν Ὑδραίων, Πετσωτῶν καὶ Ψαρριανῶν; Ὅσον συνέτεινεν ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἡ ἀνταλλαγὴ τῆς Κρήτης καὶ Σάμου, ἀντὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ Εὐβοίας, παραχωρηθεισῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν κατὰ τὸ **1830**.

Ἡ Σάμος ὑπῆρξε προπύργιον εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ συνεισέφερε πολυειδῶς κατὰ τὸ **1824** καὶ **1826** ἀπέβριψεν ἐπωφελεῖς εἰς αὐτὴν συνθήκας τοῦ Σουλτάνου διὰ νὰ μὴν ἀποσπασθῇ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ ἀγάπη τῆς Σάμου ὑπῆρξαν μεγάλαι, ποθούσης τὴν μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἑνότητα· ἀλλὰ λυπηραὶ περιστάσεις τὴν διεχώρησαν, διὰ τοῦτο πολλοὶ τῶν κατοίκων της, μὴ ὑποφέροντες τὴν στέρησιν καὶ ἀποτυχίαν τοῦ σκοποῦ των, ἐγκατέλιπον αὐτὴν, καὶ μετηνάστευσαν, δυνάμει τῶν πρωτοκόλλων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εὐμενῶς ὑπεδέχθη τούτους (ἀνέγνω Β. Διατάγματα.

Εἰς ταῦτα παρατηρεῖ τις ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὑποχέσεις πρὸς τοὺς Σαμίους διὰ τὴν ἀκεραιότητα τῶν δικαιωμάτων των, τρεῖς χιλιάδας καὶ πεντακόσιαι οἰκογένειαι μετανάστευσαν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως ὑπάρχουν ἤδη μόνον πεντακόσιαι, μένουσαι μ' ὅλας τὰς δυστυχίας σφικτὰ ἡνωμέναι μὲ τοὺς Ἕλληνας.

Ἀλλὰ καὶ αἱ ὑπεσχέσεις καὶ τὰ Β. Διατάγματα, ἂν δὲν ὑπῆρχον ὑπὲρ τῶν ἀναντιρρήτων δικαιωμάτων τῶν Σαμίων, τίς

ἤλπιζεν ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἢ ἡ Συνέλευσις τῆς γ'. Σεπτεμβρίου θέλει διαφυλονεικήσει τὸ τῆς ἀντιπροσωπείας αὐτῶν δικαίωμα, τὸ ὁποῖον παρελθοῦσαι Συνελεύσεις καθιέρωσαν. Τὸ ζήτημα ἐξέτασεν ἄχρι τοῦδε ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ δικαίου, ἀλλ' ἤδη ἐν ὀλίγοις τὸ ἐξετάζει καὶ ὑπὸ τὴν τοῦ συμφέροντος. Μεγάλη ὠφέλεια θέλει προξενηθῇ εἰς τὸ Ἔθνος, ἂν διατηρήσῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τοὺς Σαμίους· καθότι ποῖος ἦτον ὁ μέγας τοῦ ἀγῶνος σκοπός; τίς ἡ παροῦσα κατάστασις τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῶν στενῶν ὁρίων της, καὶ τί ἐμπνεύσει εἰς τὰς καρδίας σας;

Εἶναι ἀδύνατον νὰ συγχωνευθοῦν μέτινα δῆμον, διότι προσβάλλεται ἡ φιλοτιμία των, καὶ τὰ συμφέροντά των, ἅτινα κατὰ πολλὰ εἶναι ἀντίθετα, διότι εἰς τοὺς ἐν Χαλκίδι ὑπάρχοντας Σαμίους δὲν ἐπετράπη οὔτε τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφορορεῖν εἰς τὰς δημοτικὰς ἐκλογάς· ἐξ ὅλων τούτων εἶπεν, ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἀπαίτησίς των εἶναι δικαία καὶ συμφέρουσα, ἡ δὲ παραδοχή της, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην καὶ πατριωτισμὸν τῆς Συνελεύσεως.

Ἕτερος δὲ πληρεξούσιος μετὰ τὸν προαγορεύσαντα λαβὼν τὸν λόγον, αἴσθημα πατριωτισμοῦ, εἶπε, καὶ ὁ ὑπὲρ τῶν ἀγωνιστῶν ζῆλός του ἀναγκάζουν αὐτὸν νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀπὸ φήμης τὸν ἀγῶνα γνωριζόντων, ἀλλὰ εἶναι καὶ οὗτος ἀγωνιστὴς, καὶ ὑπέστη ὅλας τὰς δοκιμασίας, καὶ τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου. Πάντες ἐξ ἴσου ἔχουσι δικαιώματα, καὶ ἀπαιτήσεις, καὶ ὅλοι ἔχουσι τὴν αὐτὴν ὑποδοχὴν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ νόμου. Ἐντιμός τις τῶν πληρεξουσίων ἀγορεύων εἰς τὴν παρελθοῦσαν συνεδρίασιν, ἀπεδοκίμασε τρόπον τινὰ φωνήν τινα ἀντιχήσασαν ἐνταῦθα, καὶ ἀποκαλέσασαν τὰς περὶ ἰδιαιτέρας ἀντιπροσωπείας τῶν μεταναστῶν προτάσεις, ὡς ἀπαιτήσεις ἐξαιρετικῶν ἀπαιτήσεων. Ἡ φωνὴ αὕτη, εἶπεν, ἦτον ἰδική μου, καὶ ἐπιμένω νὰ θεωρῶ τὰ ἀπαιτήσεις ταύτας ὡς ἐξαιρετικὰς διότι στηρίζονται ἐπὶ διαιρέσεως τῆς ψήφου, τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες ἅπαντες πρέπει ἀδιακρίτως, καὶ ἐπίσης νὰ ἀπολαμβάνωσιν. Ὅταν τὰ ῥεύματα διαφόρων χειμάρρων εἰς ἓν ἑνοῦνται, σχηματίζεται ὁ ποταμὸς μέγας, ὅστις, εἰς τὴν θάλασσαν φθάνων, βοηθεῖ, καὶ βοηθεῖται ἀμοιβαίως, ἐὰν ὅμως ταῦτα ἔχουν ἰδιαιτέραν διεύθυνσιν καὶ διαμελίζωνται, τότε ἐπὶ τῆς ἄμμου πίπτοντα χάνονται ἀνωφελῶς Εἷς τῶν πρὸ ἡμερῶν ἀγορευσάντων παρωμοίασε τὸ συνταττόμενον Σύνταγμα μὲ τὸ εὐαγγέλιον. Ἀλλὰ τὸ εὐαγγέλιον ἐνώπιον πάντων κηρύττει ἰσότητα, ἀλήθειαν, δικαιωσύνην καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον, καὶ ἐν τούτοις ἤδη παρουσιάζονται ἀπαιτήσεις ἐξαιρετικαὶ καὶ διακρίσεις. Ὑποσχεθη-

μεν νὰ στηρίζωμεν τὸ οἰκοδόμημά μας ἐπὶ ἀκραδάντου τόπου, ἀλλ' ἡ διαίρεσις τῆς ψήφου εἶναι τὸ σαθρότερον ὑποστήριγμα. Μὴ γένοιτο νὰ διαστρεβλώσωσι τὰ πρόβατα τοῦ ποιμνίου. Εἰς τὸ **1** καὶ **2** ἄρθρον καθιερώσαμεν τὴν ἑνότητά μας διὰ τῆς θρησκείας, καὶ εἰς τὸ **3** τὴν ὁμόνοιαν, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος ἐνώπιον τοῦ νόμου· πῶς τώρα ζητοῦμεν ἐξαιρέσεις καὶ διαμελισμούς; παραβαίνομεν τοιουτοτρόπως τὸν ὅρκον, τὸν ὁποῖον ὡρκίσθημεν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων νὰ φυλάξωμεν. Συλογισθῆτε, ὅτι θέλομεν δώσει μίαν ὕβριν λόγου τῶν πράξεών μας. Τιμῶμεν ὅλοι τοὺς ἀγωνισθέντας καὶ παθόντας, καὶ πρῶτος ἐγὼ εἰς τούτους παραχωρῶ· ὅλοι ὅμως νὰ ζήσωμεν ὁμοῦ ἄνευ διακρίσεων, καὶ ὁ Σουλιώτης, καὶ ὁ Μακεδών, καὶ ὁ Θεσσαλὸς, καὶ ὁ Κρὴς, καὶ ὁ Σάμιος, καὶ ὁ κάτοικος τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος. Μὴν ἀπαιτῆτε διακρίσεις, καὶ διχορισμούς, αἵτινες θέλουν μᾶς φέρει μίαν ἡμέραν εἰς ἐμφυλίους σπαραγμοὺς, καὶ ταραχάς. Ὅταν διαχωρίσωμεν τὴν ψῆφον παύει ἡ ἀμοιβαία πίστις καὶ εἰλικρίνεια· ὁ οἶκος ἀπόλλυται, ὅταν ὑπάρχουν δύο κεφαλαὶ ἐντὸς αὐτοῦ.

Ἐνταῦθα κατ' αἴτησιν τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐποίκων Κασσίων ἀνεγνώσθη ὑπό τινος τῶν Γραμματέων ἔγγραφος ἔκθεσις αὐτῶν περὶ τῶν ἀγώνων καὶ θυσιῶν τῆς νήσου Κάσσου, καὶ περὶ τῶν ὑποσχέσεων καὶ ὁμοιβῶν, ὅσας τὸ ἔθνος πολλάκις εἰς αὐτοὺς ἔδωκεν· ἠτήσαντο δὲ νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις, καὶ ὑπερίσχυσε ὑπὲρ τῶν ἐν Ἑλλάδι οἰκούντων τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τὴν Βουλὴν, τὸ ὁποῖον ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἀπελάμβανον.

Δὲν εἶναι καιρὸς, ἀνέφερεν ὁ ὁμιλητὴς λαβὼν τὸν λόγον πληρεξούσιος, νὰ πλέξω τὸν στέφανον τῶν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος λαμπρῶν κατορθωμάτων τῶν Ἠπειρητῶν, Μακεδόνων, Θετταλῶν κλπ. ἐν Ἑλλάδι μεταναστευσάντων, ἀλλὰ νὰ δείξω, ὅτι ἡ προκειμένη πρότασις των στηρίζεται εἰς κεκτημένα δικαιώματα· ναὶ, καὶ οἱ αὐτόχθονες, καὶ οἱ μετανάσται ὑπέφεραν ἐπίσης τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου καὶ τῆς καταστροφῆς, ἀλλ' οἱ μὲν πρῶτοι ἐκέρδησαν πολλὰ, οἱ δὲ δεύτεροι ἀπώλεσαν τὰ πάντα. Οἱ αὐτόχθονες μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν ἀπέλαυσαν τὰς πατρίδας των, ἀνέκτησαν τὰς ἰδιοκτησίας των, καὶ εὑρέθησαν πάλιν ἐγκατεστημένοι μεταξὺ τῶν συγγενῶν καὶ συμπατριωτῶν των, βοηθούμενοι ἀμοιβαίως εἰς τὴν ἀνόρθωσίν των. Οἱ μεταναστεύσαντες δὲ ὁμοῦ μὲ τὴν ἐλευθερίαν ἐκέρδισαν τὴν ἐνδειαν, καὶ γύμνωσίν των, καὶ στερηθέντες περιουσίας, διαχωρισθέντες ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς των, ἀπερριπλανῶντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὡς ξένοι ἐντὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Εἷς τῶν προαγορευσάντων εἶπεν, ὅτι τότε ἐδόθη τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας, διότι ἐπρόκειτο περὶ ἀντιπροσωπείας ὄχι ἀψύχων, ἀλλ' ἐμψύχων· ἀλλὰ καὶ τότε, καὶ τώρα περὶ τοῦ αὐτοῦ πρόκειται, καὶ τὸ μαρτυρεῖ τὸ παραδεχθὲν ἄρθρον **60** τοῦ Συντάγματος, καθ' ὃ οἱ Βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὰ ἔμψυχα, καὶ ὄχι τὰ ἄψυχα· καὶ οἱ μετανάσται τοιοῦτον δικαίωμα ζητοῦσι διὰ νὰ ἀντιπροσωπεύσωσι τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας των, καὶ νὰ θεραπεύσωσι τὰ δυστυχήματα, ὅσα, ἀπάτριδες ὄντες, ὑπέφερον. Τοιαῦτα δικαιώματα ἀνεγνώρισαν ὅλαι αἱ προλαβοῦσαι Συνελεύσεις· εἶμεθα ἀδελφοὶ των, ἀποκρίνονται, καὶ ὅλα τὰ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἀγαθὰ, ἐξίσου θέλομεν συμμερισθῆ· ἀλλ' ἐὰν ἐντὸς τῆς Βουλῆς δὲν ἔχωμεν ἀντιπροσώπους, οἵτινες ἔχουσιν εἰδικὰς πληροφορίας τῶν ἀγώνων, καὶ θυσιῶν ἑκάστου, τίς θέλει ἀντιπροσωπεύσει, καὶ παραστήσει τὰς θυσίας μας, καὶ τὰ δικαιώματά μας; εἶπον, ὅτι ἐδόθησαν μέσα συνοικισμοῦ, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχεν ἐπιθυμία, καὶ δὲν κατωρθώθη· τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθὲς, τὸ μαρτυρεῖ ἡ Ναύπακτος, τὸ Ἀγρίνιον, ἡ Ἀταλάντη, ἡ Αἰμαλιούπολις· ἀποδεικνύεται τέλος ἀπὸ τὸν συνοικισμὸν τῶν τεσσάρων χωρίων τοῦ ἐντὸς τῶν ὁρίων μέρους τῆς Ἄρτης, ὅπου ἔτρεξαν καὶ συνωκίσθησαν τόσαι οἰκογένειαι Ἀρτινῶν, οἱ ὁποῖοι τοὐλάχιστον εἶναι δίκαιον νὰ μὴ στερηθῶσι τοῦ δικαιώματος, τοῦ νὰ πέμψωσι Βουλευτὴν ἴδιον εἰς τὴν Βουλήν.

Δὲν θέλω κάμει ἐπαναλήψεις, εἶπεν ἄλλος τῶν πληρεξουσίων, διότι εἴμεθα ἤδη εἰς τὸ τέλος τῆς συζητήσεως. Ἐκ τῶν λόγων τῶν ἀντιρκουόντων τὴν τῶν ἐποίκων αἴτησιν δὲν ἐδυνήθην νὰ ἐννοήσω, ὅτι ζητεῖ τις ν' ἀφαιρέσῃ δικαίωμα ἐξ αὐτῶν. Λέγομαι τοῦ λόγου προαγγέλλων, ὅτι εἶμαι ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλὰ μὲ διαφοράν τινα, ἐνυπάρχουσαν ὁλόκληρον εἰς τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἐγὼ δίδω εἰς τὴν λέξιν, ἀντιπροσωπεία, ἐκεῖνοι δὲ δὲν παραδέχονται. Τὸ **61** ἄρθ. δέχεται ὡς βάσιν τὸν πληθυσμὸν, ὅστις εἶναι τιμόντι ἡ μόνη βάσις, τὴν ὁποίαν σύνταγμα δύναται ν' ἀναφέρῃ· λέγον δὲ πληθυσμὸν ἐν γένει δὲν ὁρίζει τὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ἀφίνει αὐτὸν εἰς τὸν νόμον τῶν ἐκλογῶν, ὅστις καὶ περὶ τούτου, καὶ περὶ τῆς περιφερείας τῆς γῆς, ἐν ᾗ ἐνεργεῖται ἡ κατὰ μέρος ἐκλογὴ θέλει διαλάβει· ἐντεῦθεν εἶναι δῆλον, ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεία προστατεύει ὑλικὰ συμφέροντα προκύπτοντα ἐκ κινητῆς ἢ ἀκινήτου περιουσίας, ἢ ἐκ βιομηχανίας· ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου ἐξάγεται, ὅτι, ὅσον καὶ ἂν ἡ εὐγνώμων ἡ Συνέλευσις πρὸς τοὺς ἐποίκους διὰ τὰ κατὰ τὸν ἀγῶνα ἀνδραγαθήματα αὐτῶν, δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ, ὅτι διὰ τῶν τοιούτων παραχωρήσεων ἀνεγείρει μνημεῖα τῶν κατορθωμάτων, ἢ ἀπονέμει φόρον εὐγνωμοσύνης.

Ἡ ἀντιπροσωπεία δὲν ἔχει ὑπ' ὄψιν τὸ παρελθόν, ἀλλὰ τὸ παρὸν διαθέτει καὶ τὸ μέλλον. Ζητοῦσιν οἱ ἔποικοι τὴν ἀντιπροσωπείαν διὰ πραγματικὰ συμφέροντος; τίς ἀρνεῖται ταύτην; ἀλλὰ ποῦ εἶνε; σήμερον δὲν ἔχομεν πλέον ἀδιοργανίστους ἐπαρχίας· ἐὰν λοιπὸν εἶναι ἐντὸς κοινότητος ἢ δήμου ἢ ἐπαρχίας, ταῦτα θέλουσιν ἔχει τοὺς νομίμους ἀντιπροσώπους των, ἑπομένως καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ἐν τούτοις οἰκούντων ἐποίκων θέλουσι προστατεύεσθαι ἐπίσης ὡς τὰ τῶν ἄλλων κατοίκων κατ' εὐαγγελικὴν τωόντι ἰσότητα· ἀλλ' ἔχομεν διάφορον καταγωγήν, λέγουσι, καὶ ὄνομα, θέτον διάκρισιν μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν, ἑπομένως, ἂν καὶ ἀπολαύομεν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκ γεγεν καὶ ἐκλέγεσθαι, ἐπιθυμοῦμεν καὶ τὴν ἀντιπροσωπείαν ὡς ἰδικόν ἀγαθόν, διότι ἀποκλειστικὸν πνεῦμα δύναται νὰ μᾶς παραγκωνίσῃ. Οἱ προλαλήσαντες ἀπέδειξαν, ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν τὸ τοιοῦτον δὲν συνέβη, ἀλλὰ καὶ ἐ ι τῆς ὑποθέσεως, ὅτι ἠθέλε συμβῇ κατὰ τὴν πρώτην περίοδον, ὥστε οἱ ἔποικοι νὰ μὴ δυνηθῶσι νὰ ἐκλεχθῶσι, πάλιν δὲν ἔχουσι τί νὰ προσθῇσι, διότι τοῦ λοιποῦ οἱ Βουλευταὶ δὲν θέλουσιν ἀντιπροσωπεύει ἐπαρχίας, ἀλλὰ τὸ ἔθνος, δὲν θέλουσι προστατεύει μόνον τὰ τῶν ἰθαγενῶν συμφέροντα, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα τῶν ἴσων μὲ τοὺς ἰθαγενεῖς. Τὸ παρελθὸν μᾶς φ βίζει, λέγουσι, διότι ἀπερασίσθησαν συνοικισμοί, ἐδόθησαν ὑποσχέσεις πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῶν, ἀλλὰ καμμία ποτὲ δὲν ἐξεπληρώθη, ἐντεῦθεν δὲ κατήντησαν εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν οἱ ἀγωνισθέντες τὸν ὑπὲρ ψυχῆς πόλεμον, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν κατέ-τησαν εἰς ἀπελπισίαν· ἀλλὰ τοῦτα πάντα ἔφερον τὴν 3 Σεπτεμβρίου. Μήπως οἱ αὐτόχθονες δὲν ἔπαθον τ' αὐτὰ ἐκείνοις; μήπως τοῦ Πεταλιδίου ὁ συνοικισμὸς ἴδε λαμπροτέραν τύχην; Τοῦ λοιποῦ δὲν ὑπάρχει πλέον τῶν τοιούτων ὁ φόβος, διότι ἔχομεν Βουλάς, τὸ δικαίωμα τῆς ἀνωφορᾶς, καὶ ὑπευθύνους ὑπουργούς· ὅθεν τοῦ ζητουμένου δικαιώματος, ὡς ἐξαιρετικοῦ, ὃ ν βλέπω οὔτε τὴν ἀνάγκην, οὔτε τὴν ὠφέλειαν· ὁ συνοικισμὸς συμφέρει βεβαίως καὶ εἰς τοὺς ἐποίκους καὶ εἰς τὸ ἔθνος, ἀλλὰ δὲν βλέπω κατὰ τί τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας διδόμενον αὐτοῖς ἐν εἴδη προκαταβολῆς θέλει συντελέσει εἰς τὴν διάπραξιν αὐτῶν. Προσέτατε, λέγουσι, μήπως δικαιώματα ἀποκτημένα καταστρέψετε, ἀρνούμενοι τὸ δικαίωμα τοῦτο· ἀλλὰ τῶν συνελεύσεων αἱ ἀποφάσεις δὲν εἶναι σεβασταί, εἰμὴ εἰς τὰ Βουλᾶς, αὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰς Συνελεύσεις, αἵτινες συγκροτοῦται διὰ νὰ μεταβάλωσιν ὁλόκληρον πολιτικὸν σύστημα, αἵτινες δύνανται ἐπεργόμεναι, ν' ἀναιρέσωσι τὰ παρὰ τῶν προγενεστέρων γενόμενα· ἀλλ' ἐὰν ἦτο κἂν ἀποφάσεις συνελεύσεων, ἤθελον ἔχει κάποιαν λόγον, πλὴν

τοιοῦτόν τι δὲν ὑπάρχει· ὁ τῶν 1822 νόμος δὲν ἀναφέρει τι περὶ τούτου. Τὸ τῆς Ἐρμιόνης ψήφισμα δὲν λέγει, εἰμὴ περὶ τῶν ἀγαθῶν τοῦ πολέμου ὅτι εἰσὶ κοινά, καὶ τὴν ἀπὸ κοινοῦ συμμετοχὴν ἐπιθυμοῦμεν πάντες· τὸ δὲ ἄρθρον τοῦ Συντάγματος τῆς Τριζῆνος δὲν ἀναφέρει ἄλλο τι εἰμὴ, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια συνίσταται ἐκ τῶν λαβουσῶν τὰ ὅπλα ἐπαρχιῶν κτλ. Περὶ τούτου δὲ ἐλέχθησαν προχθὲς τὰ δέοντα. Παρατηρῶ μόνον, ὅτι τὸ 8 ἄρθ τοῦ Συντάγμ ος τούτου ἀναφέρει, ἀνόμως ἰδιαίτερος... ὁ δὲ νόμος οὗτος δ ν ἐξελίθη πώποτε· τὸ δὲ ψήφισμα τῶν 1829 τοῦ Κυβερνήτου πραγματεύεται περὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων, ὡς ἀδιοργανίστων ἔτι. Προχθὲς παρετήρησα, ὅτι ἦτον εἰς ἀντίφασιν οἱ ὑπὲρ τῆς προτάσεως ἀγορεύσαντες, ὁ μὲν εἰπών, ὅτι θέλουσι τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὄχι διὰ νὰ προστατεύωνται ἀτομικὰ συμφέροντα, ἀλλὰ τὰ ἠθικὰ τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων δικαιώματα, ὁ δὲ τὸ ἐναντίον· ἐντεῦθεν ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι καὶ οἱ δεινότεροι ῥήτορες συγχέονται, ὁσάκις τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῶν δὲν στηρίζονται εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, ἀλλ' εἰς αἰσθήματα τῆς καρδίας. Ἐνῷ προχθὲς ὁ Γραμματεὺς τῶν Ἐξωτερικῶν εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα μὲ τὸν νοῦν, καὶ ὄχι μὲ τὴν καρδίαν, δύο μετὰ ταῦτα ἀγορεύσαντες ῥήτορες εἶπον, ὅτι ἐξέθηκε νὰ τὸ λύσωμεν μὲ τὴν καρδίαν, καὶ ὄχι μὲ τὸν νοῦν.

Δυὸν θάτερον, ἢ θέλουν, καθὼ ἐγκαταστημένοι ἤδη ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐξασκήσωσι μεθ' ἡμῶν, ἀσπαζόμενοι τὴν ἰσότητα, τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν, καὶ ἐκλέγεσθαι, ἢ νὰ διατηρήσωσι τὸ ὄνομα τῆς καταγωγῆς, καὶ τότε πρέπει νὰ ἐνδώσωμεν· ἂς δώσωμεν τότε εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐξαιρετικὸν καὶ προνομιοῦχον, ἂς ἔχωσι τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας εἰς ἑαυτούς, ἀλλ' ἅμα ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν φθάσῃ πραγματικῶς τὰ 2/3 ἢ καὶ αὐτὸ τὸ 1/2 (συγκαταβαίνω) τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τοῦ πληθυσμοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ Συνέλευσις ἤθελεν ἀποφασίσει ὅτι ἕνα Βουλευτήν. Ἡ διάκρισις αὕτη βεβαίως εἶναι προνομιοῦχος. Ἀλλ' ὡς προκαταβολὴ τὸ δικαίωμα τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δοθῇ, ἢ δοθὲν νὰ ἐκτελεσθῇ, διότι σπουδὴν νὰ γείνῃ ἡ ἐκλογὴ εἶναι ἀδύνατον. Ἡ διακεκριμένη ἐνέργεια τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπείας οὐ μόνον προξενεῖ σκάνδαλον, ἀλλ' εἶναι καὶ ἀδύνατον νὰ γείνῃ· ἀνακεφαλαιῶν, εἶπεν, ὅτι εἶναι γνώμης νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου τοῦ Νόμου τῶν ἐκλογῶν, ὅστις θέλει διαλάβει περὶ τοῦ ἐλαχίστου ἀριθμοῦ τῶν πεμπόντων ἕνα Βουλευτήν, ὅτι τὸ ἥμισυ τούτου τοῦ ἀριθμοῦ ἀπαιτεῖται πραγματικῶς διὰ τοὺς ἐποίκους. Ἀνέγνω ἐπὶ τέλους τὴν τροπολογίαν του.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων λαβὼν τὸν λόγον εἶπε· παρετήρησα εὐχαρίστως, ὅτι, ὅσοι ἠγόρευσαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀρνηθῶσιν, ὅτι εἶναι κεκτημένον δικαίωμα, ὅτι εἶναι ἀλήθεια, προκύπτουσα καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συνθέσεως τῆς παρούσης Συνελεύσεως. Ἀλλ' ἀνέφερον, ὅτι ἔχετε μὲν τὸ δικαίωμα, πλὴν ἡ Συνέλευσις κυριαρχικῶς ἐνεργοῦσα δύναται νὰ τὸ καταστρέψῃ· ἀλλ' εἰς τοῦτο τίς δὲν θέλει ἀπαντήσει, ὅτι ἡ Συνέλευσις τῆς 3 Σεπτεμβρίου δὲν συνεκροτήθη διὰ νὰ καταστρέψῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀνορθώσῃ πεπτωκότα δικαιώματα; Τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπεύσεως ἡμῶν δὲν καθιερώθη διὰ τοῦ ψηφίσματος τῆς Ἐρμιόνης, καὶ διὰ τῶν ἄχρι τοῦδε γενομένων παρὰ τῶν Συνελεύσεων καὶ Βουλῶν, δὲν ἐγράφαν αὐτὸ εἰς τὰς στήλας τῆς ἱστορίας τὰ αἵματα τοῦ Μπότζαρη, Καραΐσκου, Βέϊκου καὶ λοιπῶν ἡρώων; Διατί ἀγαίρεται ἤδη φωνὴ κατὰ τούτου; Πρέπει νὰ πταίσῃ τις, ἢ νὰ καταστῇ, ἀνίκανος διὰ νὰ τῷ ἀφαιρεθῇ δικαίωμα· ἀλλὰ πότε ἐπταίσαμεν; Καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐξεπληρώσαμεν ἐπαξίως τὰ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντα, καὶ κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου συνετελέσαμεν εἰς τὴν σωτήριον ἐκείνην μεταβολήν. Ὄχι, δὲν θέλετε στερήσει ἡμᾶς τοῦ τιμαλφοῦς τῆς ἀντιπροσωπείας δικαιώματος, δὲν θὰ φανῆτε ἄδικοι. Τοῦτο ἀπεδείξατε διὰ τοῦ ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιλογίας ἐκάματε ὑπὲρ τῶν Ψαρριανῶν. Διατί θέλουσιν ἐγερθῇ φωναὶ σήμερον καθ' ἡμῶν; ἐὰν ἔχωσι τοὺς ἥρωάς των οἱ Ψαρριανοί, δὲν ἔχουσι τοιούτους καὶ οἱ Θεσσαλοί, Ἠπειρῶται, Κρῆτες καὶ λοιποί; Διατί θέλετε, σεβασθέντες τὰ ἐκείνων δικαιώματα, παραβλέψει τὰ ἡμέτερα; Μὴν ἔλθετε εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς. Εἰς τοὺς λόγους τούτους μὲ κινεῖ τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας, καὶ τῆς ὑμετέρας ὑπολήψεως. Ὅσοι θέλωσι νὰ ῥίψωσιν ὑμᾶς εἰς τὴν ἀδικίαν ταύτην, τί λέγουσι; ποῦ εἶναι αἱ ἐπαρχίαι τὰς ὁποίας θέλετε ἀντιπροσωπεύσει; Τοῦτο εἶναι φαρμακερὰ, πικρὰ ἐπίπληξις. Ἡ Ἑλλὰς ὅλη, ὑπὲρ ἧς ἠγωνίσθημεν, εἶναι ἐπαρχία μας, εἶναι πατρίς μας. Τὰ πεδία τῆς μάχης, τὰ ὁποῖα ἐποτίσαμεν μὲ τὰ αἵματά μας, καὶ ἐκαλύψαμεν μὲ τὰ πτώματά μας, εἶναι πατρὶς ἡμῶν. Ὁ τῆς Ναυπλίας ἀντιπρόσωπος δὲν θέλει ἀντιπροσωπεύει τοὺς ἐρήμους τοῦ Ναυπλίου, οὐδ' ὁ Πατρεὺς τὴν γῆν τῶν Πατρῶν, οὐχὶ τὰ ἄψυχα, ἀλλὰ τὰ ἔμψυχα, τοὺς κατοίκους. Διατί καθὼς ὁ Ναυπλιεὺς θέλει ἀντιπροσωπεύει τὸν Ναυπλιέα, καὶ ὁ Ἀργεῖος τὸν Ἀργεῖον νὰ μὴν ἀντιπροσωπεύῃ καὶ ὁ Μακεδὼν Μακεδόνα, ὁ Κρὴς Κρῆτα, ὁ Ἠπειρώτης Ἠπειρώτην κτλ.; Μήπως οἱ μετανάσται δὲν ἀγαπῶσιν ὡς ὑμεῖς τὴν Ἑλλάδα; ἀνέφερον ἐξωτερικὰς σχέσεις, εἰπόντες νὰ προσέξωμεν, μήπως παραχθῇ ἡ Τουρκία, ἀκούουσα ἀντιπροσώπους Θεσσαλῶν, Μακεδόνων, Κρητῶν κτλ. Ἀλλ' ἡ Τουρκία δὲν δύναται ν' ἀντιποιηθῇ ἐσωτερικὰ δικαιώματα. Γνωρίζει, διότι ὑπέγραψεν τὰ περὶ μεταναστεύσεως πρωτόκολλα, καὶ δὲν θέλει ξενισθῇ, διότι πολῖται Ἕλληνες ἀπέλαυσαν τὸ τῆς ἀντιπροσωπείας δικαίωμα. Μάλιστα φρονῶ, ὅτι, ἂν ἀποκρουσθῇ ἡ πρότασις αὕτη, τότε θέλουσι δοθῇ ἀφορμαὶ εἰς ὑπονοίας. Δὲν συμφέρει εἰς τοὺς ἐντολεῖς μας τοῦτο, εἶπον. Κανεὶς παρὰ ἡμᾶς δὲν γνωρίζει τῶν ἐντολέων μας τὰ συμφέροντα. Διατὶ δὲν ψηφοφορεῖτε μεθ' ἡμῶν καὶ περὶ τῶν Βουλευτῶν, ὡς περὶ τῶν δημοτικῶν, καὶ ἐπαρχιακῶν συμβούλων; Ὁ πληρεξούσιος Ὑπάτης ἀπήντησεν εἰς τοῦτο. Πῶς, δὲν ἔλεξαν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν αἱ ἐπαρχίαι τῆς Ἑλλάδος, Ναί, ἀλλὰ δὲν ἐγένοντο δεκτοί. Ἔπειτα δὲν πρόκειται περὶ τῶν ἐκλεγομένων, ἀλλὰ περὶ τοῦ λαοῦ. Δύναται καὶ τὸ Νεόκαστρον νὰ ἐκλέξῃ Βουλευτὴν κάτοικον τῆς Τριπόλεως, ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν ἀπαγορεύεται ἡ ἐπαρχία Τριπόλεως νὰ ἐκλέξῃ ἴδιον Βουλευτήν. Δὲν πρέπει ὁ Ἠπειρώτης, ὁ Μακεδών, ὁ Σάμιος, ὁ Κρήτης, ὁ Κάσσιος κτλ. νὰ χάσῃ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα, τὴν γλυκυτάτην ταύτην παραμυθίαν. Θὰ ἦναι δύσκολος, λέγουσιν, ἡ ἐκλογή, ἀλλὰ τὰς δυσκολίας ταύτας θέλει καταστήσει ὁμαλὰς ὁ περὶ ἐκλογῶν νόμος, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ ἐπιῤῥεασθῇ ἡ ἀρχή. Διατὶ πρὶν συνοικισθῶμεν, εἶπέ τις, ζητοῦμεν τὸ δικαίωμα, ὅτι τὸ ἀδύνατον τοῦτο κατανοήσαντες, ἐζητήσαμεν μακρὰν ἐννέα ἐτῶν προθεσμίαν, καὶ ὅτι ἔπρεπε καὶ μακροτέραν νὰ ζητήσωμεν.

Διὰ τῶν λόγων τούτων ἐπρόδωκε τὸ περὶ συνοικισμῶν φρόνημά του ὁ πληρεξούσιος οὗτος. Ἐὰν εἰσὶ δυσκολίαι περὶ τὸν συνοικισμὸν, διατὶ δὲν εὐκολύνετε αὐτὸν; διὰ τί εἰς τοὺς Ψαρριανοὺς ἐδώσατε τὸ δικαίωμα πρὶν συνοικισθῶσιν, εἰς ἡμᾶς δὲ ἀρνεῖσθε αὐτό; Γεννᾶται σχίσμα, εἶπον, ἂν ἐντὸς τῆς αὐτῆς πόλεως, ὅπου κατοικοῦμεν. Δὲν ψηφοφορήσωμεν μετὰ τῶν ἄλλων· ἐξετάσας πολὺ δὲν εὗρον τὸν λόγον τοῦτον. Μήπως ἐν Ἀθήναις, παραδείγματος χάριν, δὲν εἶναι καὶ Ἀκαρνᾶνες, καὶ ἄλλοι τόπων κάτοικοι, οἵτινες ἐν καιρῷ τῶν ἐκλογῶν ἀναχωροῦσι τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν χωρὶς νὰ φέρωσι κανὲν σχίσμα; οὕτω θέλομεν κάμει καὶ ἡμεῖς. Ἵνα ἐκ τούτου οὐ μόνον δὲν θέλουσι γεννηθῇ σχίσματα, ἀλλὰ καὶ αἱ γενόμεναι δυσαρέσκειαι ἐκ τῶν προλαβουσῶν συζητήσεων θέλουσι διασκεδασθῇ. Ἑβδομήκοντα χιλιάδες λαοῦ, παθόντος τὰ πάνδεινα διὰ τὴν Ἑλλάδα, περιμένουσι νὰ ἀκούσωσι τὴν ἀπόφασίν σας, ἣτις δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι θέλει εἶσθαι ἐπιεικὴς καὶ δικαία.

Ἂν δὲν ἠκούετο ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ βήματος, ὅτι εἴμεθα ἄδικοι, ὅτι ζητοῦμεν νὰ καταστρέψωμεν προϋπάρχοντα δικαιώματα, εἶπεν ἄλλος, δὲν ἤθελον ὁμιλήσει ἔπειτα ἀπὸ τὴν εὔστοχον ἀνάπτυξιν τοῦ πληρεξουσίου Καλαβρύτων.

Τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ὑπὲρ τῆς προτάσεως τῶν ὁποίων ἀγορευσάντων στηρίζονται εἰς ψήφισμα Ἑρμιόνης, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο ποσῶς μνεία τῶν περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα ὑπηγόρευσαν τὴν σύνταξιν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο θέλω κάμει ἀνάλυσιν αὐτοῦ παράγραφον πρὸς παράγραφον· τὸ ἀ. ἄρθρον τούτου (ἀνέγνω αὐτὸ) εἶναι διακήρυξις τοῦ ἔθνους, βλέποντος ὅτι δὲν πραγματοποιοῦνται αἱ ἐλπίδες του ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν καὶ τοῦ κόσμου ὅλου, δι' ἧς ἀνεκήρυξεν, ὅτι θέλει πολεμήσει καὶ διὰ μίαν σπιθαμὴν γῆς.

Ἀλλ' αἱ ἐπαρχίαι ἐκεῖναι ἀπεσπάσθησαν τῆς ὁλομελείας τοῦ ἔθνους, καὶ σήμερον δὲν συμφέρει νὰ ζητήσωμεν τὴν ἀνάκτησίν των. Τὰ ἀγαθὰ εἶναι κοινὰ λέγει τὸ ψήφισμα· ἀλλὰ τί ἐφυλάξαμεν δι' ἑαυτοὺς ἴδιον; ὅθεν κανὲν δικαίωμα ἐξαιρετικὸν δὲν πρέπει νὰ ἀξιώσι. Διὰ τὴν ἰσότητα ἐπολεμήσαμεν ὅλοι, καὶ δὲν πρέπει νὰ καταστρέψωμεν αὐτήν. Δὲν πρέπει νὰ διακριθῶμεν κατὰ φυλὰς εἰς Μακεδόνας, Ἠπειρώτας· ὅλοι Ἕλληνες πρέπει νὰ ὀνομασθῶμεν. Ἀλλ' ἂν θέλωσι νὰ τηρήσωσι τὸ ὄνομα, ὁ πληρεξούσιος τῶν Καλαβρύτων ἐξέθηκε τὸν τρόπον. Δὲν θὰ ἐκλεχθῶσιν, εἶπον, ἀντιπρόσωποι ἐξ αὐτῶν. Μήπως κανεὶς ἐξ ἡμῶν ἔχῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ταύτην τὴν βεβαιότητα; Περαιτέρω νὰ ἐκταθῇ, εἶπεν, εἶναι περιττόν, διότι ἡ συνέλευσις ἐρωτισθῇ ἀρκούντως.

Περαίνων δὲ τὸν λόγον, ἐπρόσθεσεν, ὅτι εἶναι ὅλως σύμφωνος τῇ γνώμῃ τοῦ πληρεξουσίου Καλαβρύτων.

Μετὰ ταῦτα ἠρώτησεν ὁ Πρόεδρος τὴν Συνέλευσιν, ἂν ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε ὑπὲρ καὶ κατὰ λελεγμένων ἐρωτίσθῃ ἀρκούντως. Ἀποφανθείσης δὲ ταύτης καταφατικῶς, ἔπαυσεν ἡ περαιτέρω συζήτησις, καὶ διαταγῇ αὐτοῦ ἀνεγνώσθησαν· 1) τὸ ψήφισμα τοῦ πληρεξουσίου Ἠπειρωτῶν, τροποποιηθὲν ὑπ' αὐτοῦ, τεθέντος ἀντὶ « τῶν τριῶν πρώτων βουλευτικῶν περιόδων » τοῦ « μιᾶς πρώτης βουλευτικῆς περιόδου » ἔχει ὧδε·

Ἡ τῆς 3 Σεπτεμβρίου

Ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις

Ψηφίζει.

Εἰς τοὺς ἐκ τῶν μερῶν τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων, τῶν λαμβανόντων ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τὰ ὅπλα, μεταναστεύσαντας, καὶ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἀποκατασταθέντας πολίτας Ἕλληνας, ὅσοι εἶχον μέχρι τοῦδε τὸ δικαίωμα τοῦ ἀντιπροσωπεύεσθαι

ἐντὸς τῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων, καὶ Βουλῶν, διατηρεῖται τὸ αὐτὸ δικαίωμα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ συνοικισθῶσιν ἐντὸς τοῦ Κράτους πρὸ τῆς λήξεως τῆς μιᾶς πρώτης βουλευτικῆς περιόδου.

Νόμος ἰδιαίτερος, ἐκδοθησόμενος ἐντὸς τῆς αὐτῆς βουλευτικῆς περιόδου θέλει προσδιορίσει τὸν ἀπολύτως ἀναγκαῖον ἀριθμὸν τῶν συνοικισθησομένων.

Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος.

2) Ἡ ἑξῆς τοῦ πληρεξουσίου Ὑπάτης πρότασις.

« Εἰς τοὺς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἐπικρατείᾳ μεταναστεύσαντας Κρῆτας, Χίους, Σαμίους, Ἠπειρώτας, Θεσσαλούς, Μακεδόνας καὶ Κασσίους διατηρεῖται τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας ἐπὶ ῥητῷ ὅρῳ, ὅταν συνοικισθῶσιν εἰς δύο πόλεις, ἢ κώμας, ὄχι ὀλιγώτεραι τοῦ ἡμίσεος τῶν οἰκογενειῶν τῶν μικρῶν ἐπαρχιῶν, νὰ λαμβάνωσι τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐκλέγωσιν ἕνα ἀντιπρόσωπον· ἐννοεῖται οἰκοθεν, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο τὸ λαμβάνουν εἰς τὴν πρώτην περίοδον οἱ ἔχοντες εἰς δύο πόλεις τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμόν.

Τὸ παρὸν ψήφισμα κτλ.

3 Ἡ τοῦ πληρεξουσίου τῶν Θετταλῶν ἔχουσα οὕτω· « Νὰ μᾶς δοθῇ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξωμεν παραστάτην. Ἅμα ὁ ἀριθμὸς τῶν συνοικισθησομένων Θεσσαλῶν φθάσῃ τὸν ἥμισυν ὅρον, τὸν ὁποῖον διαλαμβάνει ὁ περὶ ἐκλογῆς παραστατῶν Νόμος.

Αἱ κοινότητες, ἡ Ἀμαλιούπολις καὶ Ἀχιλλεία, ὡς κατοικούμεναι ἀπὸ Θεσσαλούς, νὰ ἀναγνωρισθῶσιν ὡς ἀπαρτίζουσαι μέρος τοῦ συνοικισμοῦ τῆς νέας Θεσσαλίας.

4) Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Τριπόλεως. Ἔχουσα οὕτω· « Νὰ διατηρηθῇ πρὸς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὰ διάφορα σωματεῖα τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τὴν Βουλήν, ἅμα συνοικισθέντες ἀποτελέσωσιν ἰδιαιτέραν κοινότητα, καὶ ἔχωσι τὸν ἀποφασισθησόμενον ἐλάχιστον ὅρον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων. Ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ Νόμου τῆς ἐκλογῆς ἐπιτροπή, λαμβάνουσα, ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ περὶ τούτου, νὰ γνωμοδοτήσῃ καὶ περὶ τοῦ ῥηθέντος ἐλαχίστου ὅρου ἐπιεικῶς.

5) Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Καλαβρύτων.

« Ὅτι εἰς τοὺς μεταναστεύσαντας δίδεται τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἔχωσιν εἰς τὴν Βουλὴν ἰδιαίτερον ἀντιπρόσωπον, ὁσάκις πραγματικῶς συνοικισθέντες, ἀποτελέσωσι δῆμον, πόλιν, ἢ ἐπαρχίαν χωριστήν, καὶ παρουσιάσωσι πληθυσμὸν ἴσον μὲ τὰ δύο τρίτα τοῦ ἐλαχίστου ὅρου, τὸν ὁποῖον ὁ περὶ ἐκλογῆς νόμος θέλει προσδιορίσει διὰ τὴν ἐκλογὴν ἑνὸς Βουλευτοῦ. »

Ἀκολούθως συνεχωνεύθησαν αἱ τέσσαρες τελευταῖαι προτάσεις εἰς τὴν τοῦ πληρεξουσίου Καλαβρύτων, παραδεχθέντος ἀντὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δύο τρίτων τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου κτλ. καὶ οὕτω ἔμεινεν αὕτη, καὶ τὸ ψήφισμα τοῦ πληρεξουσίου Ἠπειρωτῶν. Αἰτησαμένων τινῶν τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐποίκων τὸν λόγον διὰ νὰ φέρουν διασαφήσεις, ἢ νὰ κάμωσιν ἐρωτήσεις ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς τροπολογίας, ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι νομίζει ὀρθὸν καὶ δίκαιον νὰ δοθῶσι διασαφήσεις εἰς τὴν τροπολογίαν, καθότι αὕτη μόλις ἤδη ἐπροτάθη.

Ἀντιπαρετηρήθη, ὅτι κηρυχθείσης ἤδη τῆς συζητήσεως πεπαυμένης, δὲν πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ οὐδεμία περαιτέρω παρατήρησις, διότι αὕτη θέλει δώσει ἀφορμὴν εἰς ἄλλας, καὶ ἑπομένως θέλει ἀνανεωθῇ ἡ συζήτησις. Ἡ πρότασις, δὶς ἀναγνωσθεῖσα, ἐγένετο εἰς πάντας καταληπτή.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθη αὖθις ἡ τροπολογία, καὶ ἐτέθη τὸ ζήτημα αἰρωτᾶται ἡ Συνέλευσις, ἂν παραδέχηται τὸ προταθὲν ψήφισμα ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου Ἠπειρωτῶν, ἢ τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Καλαβρύτων».

Ψηφοφορίας δὲ γενομένης δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἐλύθη ἀποφατικῶς διὰ τὴν δευτέραν διὰ ψήφων **104: 78**· τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν: Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Καλαβρύτων διὰ ψήφων **104: 78**· ἡ γενομένη παραδεκτὴ τροπολογία ἔχει οὕτω·

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.
Ψηφίζει·

«Ὅτι εἰς τοὺς μεταναστεύσαντας δίδεται τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἔχωσιν εἰς τὴν Βουλὴν ἰδιαίτερον Ἀντιπρόσωπον, ὁσάκις πραγματικῶς συνοικισθέντες ἀποτελέσωσι δῆμον, πόλιν, ἢ ἐπαρχίαν χωριστὴν, καὶ παρουσιάσωσι πληθυσμὸν ἴσον μὲ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου, τὸν ὁποῖον ὁ περὶ ἐκλογῆς νόμος θέλει προσδιορίσει διὰ τὴν ἐκλογὴν ἑνὸς Βουλευτοῦ.

Μετὰ ταῦτα πολλῶν αἰτησαμένων τὴν διάλυσιν τῆς συνεδριάσεως, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην αὐτὴν περὶ τὴν **4** ὥραν μ.μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΖ'.

Τῆς 4 Φευρουαρίου.

Σήμερον τὴν τετάρτην τοῦ μηνὸς Φευρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν παρασκευήν, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν **11** ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων. Εὑρεθέντων δὲ, παρόντων διακοσίων εἴκοσι πέντε, καὶ ἀπόντων δέκα ἑπτά, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ὁμοῦ μὲ τὴν ἀποφασισθεῖσαν χθὲς πρότασιν εἶχε προταθῇ συγχρόνως καὶ τὸ νὰ χορηγηθῇ δικαίωμα ἀντιπροσωπείας εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον τοῦ Ὄθωνος. Ἐδόθη δὲ καὶ ἀναφορὰ τῶν καθηγητῶν πρὸς τὴν Συνέλευσιν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Νομίζει δίκαιον καὶ πρέπον τοῦ νὰ ἐπιτρέψῃ ἡ Συνέλευσις τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀναφορᾶς, καὶ νὰ παραπέμψῃ εἰς τινας τῶν ἑπομένων συνεδριάσεων τὴν ταύτης συζήτησιν, ὥστε νὰ λάβῃ καιρὸν νὰ σκεφθῇ προσηκόντως ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη. Ἑπομένως ἀνεγνώσθη παρ' ἑνὸς τῶν Γραμματέων ἡ ἀναφορὰ τῶν καθηγητῶν.

Ἡ Συνέλευσις, ἐπανέλαβεν ὁ Πρόεδρος, θέλει προβῇ ἤδη εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἄρθρ. **65** τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν ἑπομένων.

Ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσεν αὐτό. Ἔχον οὕτω «ἡ Βουλὴ ἐκλέγει ἐκ τῶν Βουλευτῶν κατὰ τὴν ἔναρξιν ἑκάστης Βουλευτικῆς Συνόδου τὸν Πρόεδρον, δύο Ἀντιπροέδρους, καὶ δύο Γραμματεῖς.»

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐγένετο ὑπό τινων πληρεξουσίων ἡ παρατήρησις, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι καλλίτερον νὰ μὴ προσδιορισθῇ ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν ὁ ἀριθ. τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων, ἀλλὰ τοῦτο ν' ἀρθῇ εἰς τὴν Βουλήν, ἥτις κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ δύναται νὰ αὐξάνῃ ἢ ἐλαττόνῃ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ νὰ μὴν ἦναι περιωρισμένη εἰς τοῦτο ἀπὸ τὸ Σύνταγμα. Τὸ μόνον ἀναγκαῖον, ἵνα ὁρισθῇ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου, εἶναι τὸ τοῦ Προέδρου, διότι καὶ ἡ Βουλὴ ἔχει ἀνάγκην κεφαλῆς τινος διὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν συνεδριάσεών της καὶ τοῦ Γραφείου· ἀλλὰ τοῦ Συντάγματος ἔργον δὲν εἶναι τὸ νὰ προσδιορίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντιπροέδρων

καὶ τῶν Γραμματέων. Τοῦτο πρέπει ν' ἀρεθῇ εἰς τὴν Βουλήν, ἥτις κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας, δύναται νὰ ὁρίσῃ τὸν καταλληλον ἀριθμόν, διὰ τοῦτο εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἐθνῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ Γραμματέων δὲν εἶναι προσδιωρισμένος ὑπὸ τοῦ Συντάγματος.

Εἰς ταῦτα ἀντιπαρετήρησεν ὁ εἰσηγητὴς, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ὁρίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων, διὰ νὰ προληφθῶσιν αἱ σπουδαρχίαι, αἵτινες λαμβάνουν χώραν εἰς τὰς ἀρχαιρεσίας τῶν Βουλῶν. ὅταν μάλιστα ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων δὲν ἦναι προσδιωρισμένος. Ὁ ὁρισμὸς τῶν ἀρχῶν ἑκάστου σώματος, ἐπρόσθεσεν ἄλλος πληρεξούσιος, δὲν γίνεται, ὡς εἶπέ τις, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν, διότι ἡ Βουλὴ οὐδεμίαν ὑποδιαίρεσιν ἔχει, εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα, ἔχον ἀνάγκην ἀπὸ ἕνα Πρόεδρον διὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν συνεδριάσεων· εἴτε μικρότερος, εἴτε μεγαλείτερος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν, ἀδιάφορον εἶναι, διότι δύο μόνον Ἀντιπρόεδροι ἀρκοῦν διὰ τὴν ἀναπλήρωσιν τοῦ Προέδρου, ὅταν οὗτος κωλύεται. ἦναι ἀπὸν· ἐπίσης εἶναι ἀδιάφορον καὶ διὰ τὰς ἐργασίας· δύο μόνον Γραμματεῖς ἀρκοῦν διὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ γραφείου· οὗτοι δὲ δύνανται νὰ προσλάβωσιν ὅσους ὑπαλλήλους τοῦ γραφείου νομίζωσιν ἀναγκαίους, ἀναλόγως τῆς ὑπηρεσίας. Ἐπρότεινεν ἐπὶ τέλους νὰ μείνῃ τὸ ἄρθρον, ὅπως εἶναι.

Ὅλαι αἱ κανονιστικαὶ διατάξεις, ἐπαρατήρησεν ἄλλος πληρεξούσιος, αἱ ἀφορῶσαι τὰς συνεδριάσεις καὶ τὰς ἐργασίας ἑνὸς σώματος, πρέπει ν' ἀρίνωνται εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα· διότι τὸ ἴδιον αὐτὸ σῶμα γνωρίζει καλήτερον παντὸς ἄλλου τὰ διευκολύνοντα τὰς ἐργασίας του μέσα. Τοιαύτη διάταξις εἶναι καὶ ἡ ἀφορῶσα τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων. Διὰ ταῦτα ἐπρότεινε ν' ἀφαιρεθῇ ἐκ τοῦ ἄρθρου ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐρωτηθέσα ἐπὶ τέλους ἡ Συνέλευσις, παρεδέχθη τὸ ἄρθρον διὰ μεγάλης καὶ διακεκριμένης πλειονοψηφίας, διὰ διπλῆς ἀμοιβαίας ἀναστάσεως γενομένης, τροποποιημένον οὕτως·

Ἄρθρ. 65.

« Ἡ Βουλὴ ἐκλέγει ἐκ τῶν Βουλευτῶν κατὰ τὴν ἔναρξιν ἑκάστης Βουλευτικῆς Συνόδου τὸν Πρόεδρον, τοὺς Ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς. »

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρ. 66.

« Ἡ Βουλὴ ἐξετάζει τὰ πληρεξούσια τῶν Βουλευτῶν καὶ ἀποφαίζει περὶ τῶν ἀναφυομένων ἀμφισβητήσεων ».

Ἐγένετο δὲ παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν κατὰ τὸ σχέδιον.

Ἀνεγνώσθη ἑπομένως παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὸ ἀκόλουθον ἄρθρον **67** τοῦ σχεδίου ἔχον οὕτω· « Οἱ ἐκπληρώσαν ἐς τὰ χρέη των βουλευταὶ λαμβάνουσιν, ἐὰν ζητήσωσιν, ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ἀποζημίωσιν δραχμῶν διακοσίων πεντήκοντα κατὰ μῆνα, διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου.

Εἰς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι, ἐπειδὴ οὐδεμίαν διαφορὰν εὑρίσκει μεταξὺ Βουλευτοῦ καὶ Γερουσιαστοῦ, διότι καὶ ὁ εἷς καὶ ὁ ἕτερος ἀναδέχονται τὰ αὐτὰ καθήκοντα, καὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου αἱ ἐργασίαι ἐπίσης διαρκοῦσιν, εἶναι καλὸν ἴσον ποσὸν ἀποζημιώσεως νὰ προσδιωρισθῇ διά τε τὸν Βουλευτὴν καὶ τὸν Γερουσιαστήν, εἴτε ἐνταῦθα, εἴτε εἰς τὸ περὶ τῆς Γερουσίας κεφάλαιον, ὅπου θέλει γίνει λόγος περὶ τῆς τοῦ Γερουσιαστοῦ ἀμοιβῆς.

Ἐπειδὴ τὸ ἔθνος μας, ἐπρότεινεν ἄλλος, εἶναι μικρὸν καὶ πτωχὸν, καὶ ἔχει ἀνάγκην πρὸ πάντων τῆς οἰκονομίας τῶν ἐξόδων τοῦ προυπολογισμοῦ, φρονεῖ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ δίδεται οὐδεμία ἀντιμισθία εἰς τὸν Βουλευτὴν, ὅπως τοῦτο γίνεται εἰς τὰ Συνταγματικὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἀντέκρουσεν ἕτερος εἰπὼν, ὅτι τὸ προκείμενον ζήτημα εἶναι σπουδαῖον, καὶ ἀπορεῖ πῶς τινες, καὶ μάλιστα ἀνήκοντες εἰς τὴν τάξιν τῶν ὑπαλλήλων, ἐπρότεινον νὰ μὴ λαμβάνωσι μισθὸν οἱ Βουλευταί. Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς ἄλλα ἔθνη καὶ ἐκεῖνοι οἱ σφόδρα φιλελεύθεροι ὁμολογοῦσι τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ δίδεται ἀποζημίωσίς τις εἰς τοὺς Βουλευτάς· διότι, ὅταν ὁ Βουλευτὴς δὲν ἀποζημιοῦται διὰ τὰς δαπάνας τῆς ὁδοιπορίας καὶ τὰς λοιπὰς ζημίας, τότε τὸ Βουλευτικὸν τῆς ὁδοιπορίας καὶ τὰς λοιπὰς ζημίας, τότε τὸ Βουλευτικὸν ἀξίωμα δὲν θέλει περιέλθει, εἰμὴ ἢ εἰς ὑπαλλήλους, οἵτινες ἔχουσι μισθὸν, ἢ εἰς πλουσίους, θηρεύοντας τιμάς, ἢ εἰς ἄλλους ἀνθρώπους, οἵτινες θέλουσι νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὸ ὡς ἔαθμίδα διὰ ν' ἀναβῶσιν εἰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀποκλείονται πολλοὶ, οἵτινες καὶ ἱκανότητα καὶ ζῆλον ἔχουσι διὰ νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν πατρίδα, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἱκανῶς εὔποροι, ὥστε νὰ ὑποστήσωσι τὰ τῆς ὁδοιπορίας καὶ τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἔξοδα, καὶ τὰς ζημίας, τὰς ὁποίας θέλουσιν ἔχει, παραιτούμενοι τῶν οἰκιακῶν των ὑποθέσεων διὰ νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ τοῦ Βουλευτοῦ ἔργα. Εἰς τὸ Βέλγιον καὶ εἰς αὐτὴν

ἔτι τὴν Ἀμερικὴν οἱ Βουλευταὶ λαμβάνουσιν ἀποζημιώσεις. Πῶς ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ πράξωμεν τὸ ἐναντίον; μὴ δίδοντες ἀποζημιώσεις εἰς τοὺς Βουλευτάς, τὸ ἄξιωμα αὐτὸ θέλουσιν ἔχει ἀποκλειστικῶς οἱ ὑπάλληλοι, ἢ οἱ σκοποῦντες θέσεις· παραδεχθέντες διὰ τοῦ **64** ἄρθρου, ὅτι ὁ ὑπάλληλος δύναται νὰ γίνῃ Βουλευτής, πρέπει ἐξάπαντος νὰ συγκατατεθῶμεν εἰς τὸ νὰ λαμβάνωσιν ἀποζημίωσιν οἱ Βουλευταί, διότι ἄλλως ἐκτὸς τῶν ὑπαλλήλων οὐδεὶς ἄλλος θέλει λαμβάνει αὐτὸ τὸ ἄξίωμα. Δὲν συμφωνεῖ οὔτε μὲ τοὺς προτείναντας μέγαν μισθὸν, διότι τοῦτο δὲν συμφέρει εἰς τὴν οἰκονομικὴν τοῦ ἔθνους κατάστασιν, οὔτε μὲ τοὺς εἰπόντας τὸ πάντῃ ἄμισθον, προτείνει ἐπομένως νὰ τηρηθῇ τὸ ἄρθρον, ὡς ἔχει.

Σύμφωνος μὲ τὸν προαγορεύσαντα, ἕτερος πληρεξούσιος, παραδεχόμεθα, εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ προσδιωρισθῇ ποσόν τι ἀποζημιώσεως εἰς τὸν Βουλευτὴν, φρονεῖ ὅτι εἶναι ἄτοπον νὰ ὁρισθῇ ἡ ἀποζημίωσις αὕτη ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, καὶ προτείνει ν' ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις, ὅτι τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως προσδιρίζει ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία.

Ἄλλος δὲ πάλιν, σύμφωνος καὶ οὗτος, ὅτι πρέπει νὰ δίδηται ἀποζημείωσίς τις εἰς τὸν Βουλευτὴν, καὶ ὅτι τοῦτο δὲν πρέπει νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἐπρότεινε νὰ ὁρισθῇ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ Βουλευτοῦ δι ἑνὸς ψηφίσματος, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ προσδιορίσῃ συγχρόνως ἡ Συνέλευσις καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως διὰ τὸν Γερουσιαστήν.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ Κράτους, εἶπεν ἄλλος, εἶναι εὐμετάβλητος, καὶ εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ βελτιωθῇ εἰς τὸ μέλλον, ἐπρότεινε διὰ τοῦτο νὰ μὴν ὁρίσῃ διὰ τοῦ ψηφίσματος ἡ Συνέλευσις διὰ πάντα τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ μόνον διὰ τρεῖς περιόδους, ὥστε ἀκολούθως νὰ ἦναι μεταβλητόν.

Ἕτερος πληρεξούσιος θεωρῶν ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένον ἀπὸ τοὺς προλαλήσαντας τὸ ζήτημα περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ Βουλευτοῦ, καὶ ἐσχηματισμένην ἤδη τὴν γνώμην τῆς Συνελεύσεως ὑπὲρ τῆς προτάσεως, ὅτι πρέπει νὰ δίδητε ἀποζημίωσις εἰς τὸν Βουλευτὴν, ἀντέκρουσε τὴν πρότασιν τοῦ νὰ ὁρισθῇ συγχρόνως μὲ τὴν τοῦ Βουλευτοῦ ἐνταῦθα καὶ ἡ τοῦ Γερουσιαστοῦ ἀμοιβή. Ἡ πρότασις αὕτη συγχέει καὶ σκοτίζει μᾶλλον τὸ περὶ ἀποζημιώσεως Βουλευτοῦ ζήτημα· πρὸς τί, εἶπε, νὰ ἑνωθῇ ἐνταῦθα καὶ ἡ περὶ ἀποζημιώσεως Γερουσιαστῶν πρότασις, ἐνῷ αὕτη ἔχει τὴν οἰκείαν θέσίν της εἰς τὸ περὶ Γερουσίας μέρος· ἐκεῖ θέλει βῆσθαι εἰς κατάστασιν ἡ Συνέλευσις νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς τοῦ

Γερουσιαστοῦ ἀποζημιώσεως, ἀφοῦ μάλιστα λάβῃ γνῶσιν καὶ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ. Ἴσως ὡς πρὸς τὸν Γερουσιαστὴν ἐκεῖ θεωρήσῃ κατάλληλον νὰ μὴν ὁρίσῃ ποσῶς δι' αὐτὸν ἀντιμισθίαν. Διατὶ νὰ προδικάσωμεν ἐνταῦθα ζήτημα, τὸ ὁποῖον συνδέεται μὲ ἄλλας θεμελιώδεις ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι εἰσέτι οὔτε ἐσυζητήθησαν, οὔτε ἀπεφασίσθησαν;

Ἀντικρούων ἐπίσης τὴν πρότασιν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὁρισθῇ ἡ ἀποζημίωσις ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ νὰ ἀφεθῇ τοῦτο εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, παρετήρησεν, ὅτι τοιουτοτρόπως ἡ Βουλὴ θέλει ἐξαρτᾶσθαι καὶ ἐπιρεάζεσθαι ἀπὸ τὰ ἄλλα δύο νομοθετικὰ σώματα, τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Γερουσίαν, τῶν ὁποίων ἡ ψῆφος ἀπαιτεῖται διὰ νὰ γίνῃ περὶ τούτου νόμος. Τὸ ἄτοπον τοῦτο, εἶπε, θέλοντα νὰ προλάβωσι ἄλλα ἔθνη, ὅσα παρεδέχθησαν ἀποζημίωσίν τινα διὰ τὸν Βουλευτὴν, ἐπροσδιόρισαν συγχρόνως ἐντὸς τῶν Συνταγμάτων των καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως. Τὸ διδόμενον εἰς τὸν Βουλευτὴν ποσὸν ὁρίζεται λόγῳ ἀποζημιώσεως τῶν ἐξόδων, εἰς τὰ ὁποῖα ὑποκύπτει ἀναγκαζόμενος νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ὄχι δὲ λόγῳ ὠφελείας, διὰ τοῦτο ἐπρότεινε τὴν παραδοχὴν τοῦ ἄρθρου, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Δὲν γνωρίζω τὸν λόγον, παρετήρησεν ἕτερος, διὰ τὸν ὁποῖον ἡ ἐπιτροπὴ διέκρινε τὴν ἀποζημίωσιν μεταξὺ Βουλευτοῦ καὶ Γερουσιαστοῦ, προσδιορίσασα διὰ τὸν δεύτερον μεγαλείτερον ποσὸν τοῦ πρώτου. Ἐπίσης καὶ οἱ δύο θέλουν ὑποκύψει εἰς ζημίας, ἕνεκα τῆς παραιτήσεως τῶν οἰκιακῶν των ὑποθέσεων, καὶ εἰς ἔξοδα νέα· ὁ Βουλευτὴς δὲν εἶναι ποσῶς κατώτερος τοῦ Γερουσιαστοῦ, διὰ τοῦτο προτείνει, εἶπε, νὰ προσδιωρισθῇ εἰς τὸν Βουλευτὴν ἀποζημίωσις ἐκ δραχ. **500**.

Ἐπίσης ἕτερος πληρεξούσιος μὴν εὑρίσκων, εἶπεν, οὐδεμίαν διαφορὰν μεταξὺ Βουλευτοῦ καὶ Γερουσιαστοῦ, μάλιστα δὲ παραδεχόμενος, ὅτι καὶ ἡ θέσις καὶ τὰ καθήκοντα τῶν δύο ταυτίζονται, ἐπρότεινε νὰ προσδιορισθῶσι καὶ διὰ τοὺς δύο χίλιαι δραχμαὶ λόγῳ ἀποζημιώσεως εἰς ἑκάστην Βουλευτικὴν Σύνοδον.

Ταῦτα ἀντέκρουσεν ὁ εἰσηγητὴς, παρατηρῶν, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἐθεώρησε καὶ τὴν θέσιν καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Γερουσιαστοῦ καὶ Βουλευτοῦ διαφορετικά, καὶ ἴσως ἡ Συνέλευσις παραδεχθῇ τὴν γνώμην ταύτην τῆς ἐπιτροπῆς. Πρὸς τί λοιπὸν ἡ συζήτησις αὕτη περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ Γερουσιαστοῦ ἐνταῦθα, ἐνῷ ὑπάρχει ἰδιαίτερον περὶ τούτου ἄρθρον ἐν οἰκείῳ τόπῳ; ἡ σύγχυσις τῶν δύο τούτων ζητημάτων θέλει φέρει τὴν Συνέλευσιν εἰς ματαίας καὶ ἀνωφελεῖς συζητήσεις καὶ ἴσως παρασύρει αὐτὴν εἰς ἀτοπίας,

Ἐνταῦθα ὁ Πρόδρος ἀπηγόρευσε τὴν περὶ τῆς ἀντιμισθίας ἢ ἀποζημιώσεως τῆς Γερουσίας συζήτησιν, περιορίσας αὐτὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου περὶ ἀποζημιώσεως τῶν Βουλευτῶν ἄρθρου.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν ὁ πληρεξούσιος Χαλκίδος ἀπορρώντως ἀπέδειξεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὸν Βουλευτὴν μὲ τὸν Γερουσιαστήν· ἐνταῦθα δὲν πρόκειται οὔτε περὶ ἀντιμισθίας, οὔτε περὶ μισθοῦ, ἢ ἀμοιβῆς τοῦ Βουλευτοῦ, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀποζημιώσεως, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ἀπέναντι τῶν ἐξόδων τῆς ἀδοιπορίας καὶ λοιπῶν· τοῦτο δὲ οὐ μόνον εἶναι πολιτικόν, ἀλλὰ καὶ θρησκευτικὸν παράγγελμα διότι ὁ Ἀπόστολος λέγει, ὁ ὑπηρετῶν ἐν τῷ Ναῷ ἐκ τοῦ Ναοῦ τραφήσεται. Τὸ ἄρθρον, ἐπρόσθεσεν, ἔχει καλῶς καθ' ὅλα τ' ἄλλα, πλὴν τῆς φράσεως, ἐὰν ζητήσωσιν, ἥτις δὲν ἔχει οὐδεμίαν σημασίαν καὶ κατ' αὐτὸν πρέπει νὰ ἐξοβεληθῇ.

Τὴν περὶ 500 δραχμῶν λόγῳ μηνιαίας ἀποζημιώσεως τῶν Βουλευτῶν πρότασιν ἀντέκρουσαν ἄλλοι, ὡς ἀντιβαίνουσαν εἰς τὴν προτιθεμένην πρωτίστην ἀνάγκην, τὴν ὁποίαν τὸ Ἔθνος ἔχει, τῆς οἰκονομίας, διότι ἄνευ ταύτης οὐδεμία προαγωγὴ καὶ πρόοδος εἶναι δυνατὴ· ἐὰν παραδεχθῶμεν τὸ προταθὲν ποσὸν ἀποζημιώσεως ἐκ 500 δραχμῶν, θέλομεν αὐξήσει πολὺ τὸ ποσὸν τοῦ προϋπολογισμοῦ. Τὸ ποσὸν τοῦτο μάλιστα θέλει εἶσθαι πολὺ μεγαλείτερον κατὰ τὰς πρώτας Βουλευτικὰς Συνόδους, ὅτε αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς θὰ ἦναι διαρκεῖς διὰ πολλοὺς μῆνας· ὅπως λόγοι ἐθνικῶν συμφερόντων ὑπαγορεύουν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ παραδεχθῶμεν ἀποζημίωσίν τινα τῶν Βουλευτῶν, ἐπίσης λόγος ἐθνικοῦ συμφέροντος πρέπει νὰ μᾶς ὑπαγορεύσῃ ποσὸν ἀποζημιώσεως ἀνάλογον τῆς ὑλικῆς τοῦ λαοῦ καταστάσεως. Τὸ μέτρον τῆς ἀποζημιώσεως δὲν πρέπει νὰ προσδιορίζηται κατὰ τὸ μέτρον τῆς προσωπικῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ τῶν δυνάμεων τοῦ Ἔθνους. Εἶναι κατάλληλος περίστασις νὰ δείξωμεν εἰς τὸ Ἔθνος, ὅτι κηδόμεθα τῶν συμφερόντων του καὶ νὰ διαγράψωμεν εἰς τὰς Βουλὰς μέτρα κατάλληλα τῆς οἰκονομικῆς τοῦ Ἔθνους καταστάσεως. Διὰ τοῦτο ἐπρότειναν ἡ ἀποζημίωσις τῶν Βουλευτῶν νὰ μὴ δίδηται εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις κατοικοῦντες Βουλευτάς, οἵτινες δὲν ὑπόκεινται ἕνεκα τούτου εἰς ἔξοδα μεταβάσεως, μήτε τὰς οἰκιακάς των ὑποθέσεις ἐγκαταλείπουσι.

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος ἐπροτάθησαν διάφοροι τροπολογίαι, ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ Βουλευτοῦ. Εἷς τινα ἐξ αὐτῶν δοθεῖσαν ἤδη ἐγγράφως καὶ ὁρίζουσαν τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως εἰς δραχ.

300 ἐσυγχωνεύθησαν ὅλαι αἱ λοιπαί· ὥστε ἀφ' ἑνὸς εἶναι τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ῥηθεῖσα τροπολογία.

Πρὶν δὲ ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις ποῖον ἐκ τῶν δύο προτιμᾷ, πρέπει ν' ἀποφανθῇ, ἐὰν παραδέχηται, ἢ ὄχι τὴν προταθεῖσαν ἐξάλειψιν τοῦ « ἐὰν ζητήσωσι » ἀπὸ τὸ προκείμενον ἄρθρον.

Ἀποφανθείσης δὲ ὁμοφώνως τῆς Συνελεύσεως καταφατικῶς, ὁ Πρόεδρος ἔθεσεν εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἐξῆς ζήτημα « ἐὰν ἡ Συνέλευσις παραδέχηται τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἢ τὴν τροπολογίαν. »

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου διὰ ψήφων 158 πρὸς 6. Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω.

Ἄρθρ. 67.

« Οἱ ἐκπληρώσαντες τὰ χρέη των Βουλευταὶ λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ἀποζημίωσιν δραχμῶν διακοσίων πεντήκοντα κατὰ μῆνα, διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου ».

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὸ ἑπόμενον ἄρθρ. τοῦ σχεδίου. Ἄρθρ. 68.

« Οἱ Βουλευταί, οἱ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἢ ἄλλως πῶς μισθοδοτούμενοι, δὲν λαμβάνουσιν, εἰμὴ τὸ τυχὸν ἔλλειπον μέχρι τῆς ἀνωτέρω ὁρισθείσης μηνιαίας ἀποζημιώσεως. »

Ἔγεινε δὲ παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι ἔχει νὰ ὑπομνήσῃ τι εἰς τὴν Συνέλευσιν, τὸ ὁποῖον βεβαίως θέλει φέρει εἰς πάντας κατήφειαν. Τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην, τὸν ἔνθερμον τοῦτον προστάτην τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, καὶ πρωταγωνιστήν, τὸν παντοτεινὸν ἐκεῖνον σύντροφόν μας εἰς τὰς προλαβούσας ἐθνικὰς Συνελεύσεις, μὲ θλῖψιν ἐνθυμούμεθα ἅπαντες, ὅτι δὲν ἔχομεν μεταξύ μας εἰς τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν. Τούτου τὸ μνημόσυνον τελεῖται αὔριον ἐν τῷ Ναῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου· πέποιθα, ὅτι εἰς πάντας θέλει εἶσθαι ἀσπαστὸν τὸ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς αὐτό. Ἡ Συνέλευσις ὁμοφώνως ἀπεφάνθη καταφατικῶς. Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ἰ. ΚΩΛΕΤΤΗΣ,
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνη.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΙΑΣΙΣ ΜΗ'.

Τῆς 8 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τῇ 8 τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου, τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τρίτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 10 ὥραν π. μ., ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι τριῶν καὶ ἀπόντων δέκα καὶ ὀκτώ, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου τῶν Ἀντιπροέδρων, καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ συζήτησις τοῦ περὶ Γερουσίας μέρους τοῦ σχεδίου· εἶς δὲ τῶν εἰσηγητῶν ἀνέγνωσε τὸ ἄρθρον 69 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρον 69.

«Ἡ Γερουσία εἶναι μέρος ἀναπόσπαστον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.»

Παρετήρησε δὲ, ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ καθιερουμένη ἀρχὴ ἐγένετο παραδεκτὴ εἰς τὴν Συνέλευσιν εἰς τὸ ἄρθρον 14 τοῦ σχεδίου, ὅπου καθιερώθη ἡ σύστασις δύο Βουλῶν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὁμοφώνως τὸ ἄρθρον, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Μετὰ τοῦτο ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἑπόμενον ἄρθρον 70 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω· «ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος μέχρι τῆς συμπληρώσεως δέκα ἐτῶν, οἱ Γερουσιασταὶ θέλουν διορίζεσθαι ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, κατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, καὶ θέλουν εἶσθαι ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ διαστήματος ἀμετακίνητοι.» Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου, ἀνέφερεν ὁ Πρόεδρος, εἶναι πρὸ ἡμερῶν δεδομένη τροποποίησίς τις, ἣν καὶ ἀνέγνωσεν ὁ εἰσηγητής.

Ἀρξαμένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου, ὁ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον πληρεξούσιος, ἐξετάζων τὸ ζήτημα, ποῖος συμφέρει νὰ ἐκλέγῃ τὴν Γερουσίαν, καὶ κατὰ πόσους τρόπους αὐτὴ ἐκλέγεται, παρετήρησεν, ὅτι τέσσαρες εἶναι οἱ τρόποι τῆς ἐκλογῆς της· α) ὁ τῆς ἐκλογῆς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, β) ὁ τῆς ἐκλογῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ, γ) ὁ τῆς ἐκλογῆς ὑπὸ τῆς Βουλῆς, καὶ δ) ὁ μικτὸς τρόπος. Οὐσιωδῶς δὲ εἶναι δύο κυρίως οἱ τρόποι τῆς ἐκλογῆς α) ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἢ β) ὑπὸ τοῦ λαοῦ, διότι

ἡ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐκλογὴ εἶναι ἔμμεσος ἐκλογὴ τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου πλάσμα εἶναι ἡ Βουλή· ἐπίσης δὲ καὶ ὁ μικτὸς τρόπος τῆς ἐκλογῆς διότι ὁ λαὸς ἐκλέγει καὶ προτείνει ὑποψηφίους, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐκλέγει, καὶ διορίζει ὁ Βασιλεύς· ὅθεν τὸ ζήτημα κυρίως εἶναι, τίς τῶν δύο, ὁ Βασιλεὺς ἢ ὁ λαὸς συμφέρει νὰ ἐκλέγῃ.

Πρὶν δ' ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ἐξετάσῃ ποῖα τὰ καθήκοντα τῆς Γερουσίας.

Διττά, εἶπεν, εἶναι τὰ καθήκοντά της, νομοθετικὰ καὶ συντηρητικά· α) διὰ νὰ ἦναι τις καλὸς νομοθέτης ἐκτὸς τῆς τιμιότητος καὶ ἱκανότητος, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς γνώσεις· ποῖος λοιπὸν ἐκ τῶν δύο δύναται νὰ εὕρῃ καὶ νὰ ἐκλέξῃ τὸν καλήτερον, ὁ λαὸς, ὅστις περιορίζεται ἐντὸς μόνον τῆς ἐπαρχίας, ἢ ὁ Βασιλεύς, ὅστις ἐκτείνεται εἰς ὅλον τὸ Κράτος; βεβαίως εὐκολώτερον εἶναι νὰ εὑρεθῇ ὁ ἱκανώτερος εἰς τὸν εὐρύτερον κύκλον· εἰς τὴν ἐπαρχίαν θὰ ἦναι ὀλιγώτεροι, ἢ πλειότεροι τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ, καὶ ἔχοντες τὴν ἱκανότητα νὰ ἐκλεχθῶσιν· ὁ λαὸς τότε εἶναι ἠναγκασμένος, εἰς μὲν τὴν πρώτην περίστασιν νὰ δώσῃ τὴν ψῆφόν του, καὶ νὰ ἐκλέξῃ καὶ τὸν ἀνίκανον, διὰ νὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀπαιτούμενος ἀριθμός· εἰς δὲ τὴν δευτέραν νὰ παραιτήσῃ τῶν ἱκανῶν, μὴ δυνάμενος νὰ ἐκλέξῃ περισσοτέρους. Ἐν τούτοις ὁ Βασιλεὺς δύναται νὰ παραλείψῃ τὸν ἀνίκανον καὶ νὰ προσλάβῃ μόνον τοὺς ἱκανωτέρους, ὧν εἰς τοιαύτην θέσιν, ὥστε νὰ διακρίνῃ τοὺς ἱκανούς, διακριθέντας εἰς τὰς διαφόρους δημοσίας θέσεις· ἐκτὸς δὲ τούτων, ὅταν ἡ ἐκλογὴ ἀφεθῇ εἰς τὸν λαὸν, ὁποῖαι διαιρέσεις, ὁποῖοι ἐσωτερικοὶ κλονισμοὶ θὰ συμβῶσιν εἰς τὸ ἔθνος! Τὸν Γερουσιαστὴν τότε δὲν θέλει παρέχει ἡ ἱκανότης, ἀλλὰ ἡ τοῦ λαοῦ ἐμπαθὴς παραφορὰ καὶ ἡ ῥαδιουργία, καὶ τὸ ἔθνος τότε θέλει στερηθῇ τῆς ἱκανότητος τινῶν, οἵτινες δὲν θὰ ἔχωσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας σχέσεις καὶ ἐπιρροήν.

β) Διὰ νὰ ἐκπληροῖ τὰ συντηρητικὰ καθήκοντα ἡ Γερουσία πρέπει νὰ ἦναι ἀνεξάρτητος τῆς δημοκρατικῆς ἐπιρροῆς τῆς Βουλῆς, καὶ τῆς μοναρχικῆς ἐξουσίας τοῦ Βασιλέως, καὶ νὰ ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ὡς τις ἔνοπλος οὐδετερότης, διὰ νὰ ἐμποδίζῃ τὰς ἐφορμήσεις τῆς μιᾶς κατὰ τῆς ἄλλης ἐξουσίας. Ἂν ἡ Γερουσία ἐκλέγηται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, τότε δὲν θέλει εἶσθαι τοιαύτη, διότι, ἔχουσα τὴν αὐτὴν πηγὴν μὲ τὴν Βουλὴν, θέλει ἔχει τὰς αὐτὰς κλίσεις καὶ ἐπιθυμίας, καὶ τὴν αὐτὴν ῥοπήν· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καλήτερον εἶναι νὰ ὑπάρχῃ μία Βουλὴ, διηρημένη εἰς δύο τμήματα διὰ τὰ νομοθετικὰ καθήκοντα, ἀλλ'

ἐν τούτοις τὰ συντηρητικὰ καθήκοντα εἶναι τὰ ἀναγκαιότερα, καὶ ταῦτα μᾶς ὑπηγόρευσαν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ παραδεχθῶμεν δύο Βουλάς.

Ἴσως ἀντιτάξωσί τινες τὸ Σύνταγμα τοῦ Βελγίου, καθ' ὃ ἡ Γερουσία ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ· ἀλλὰ τὸ Σύνταγμα τοῦτο συνιστᾷ πλουτοκρατίαν, μὴ ἀπαιτοῦν οὐδεμίαν ἱκανότητα, ἢ ἐκδουλεύσεις ἀπὸ τὸν Γερουσιαστήν, ἀλλὰ μόνον πλοῦτον, καὶ προσδιορίζει τίμημά τι χιλίων φιορινίων, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ πληρώσῃ δι' ἀμέσων φόρων ὁ Γερουσιαστής· ἐκεῖ ὁ νομοθέτης, ἀφίνων ἕνεκα τῶν περιστάσεων τὴν ἐκλογὴν εἰς τὸν λαόν, ἠθέλησεν ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς διακρίσεως τοῦ πλούτου νὰ εἰσάξῃ τὸ συντηρητικὸν στοιχεῖον, ἀλλ' εἰς ἡμᾶς, μόλις ἀπαλλαχθέντας ἀπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγόν, ὅστις ὅλους ἐξίσωσε, καὶ μόλις ἐξελθόντας ἀπὸ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα φερομένους παντὸς πλούτου, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ σύστημα τοῦ Βελγίου καὶ ἡ δι' αὐτοῦ ἐκπλήρωσις τοῦ σκοποῦ τῆς συντηρήσεως; ἐκτὸς δὲ τούτου αἱ τότε περιστάσεις τοῦ Βελγίου εἶναι πολὺ διαφορετικαὶ τῶν εἰς τὸ ἔθνος μας σήμερον. Ὅταν οἱ Βέλγοι συνέταττον τὸ Σύνταγμά των, δὲν εἶχον ἀκόμη Βασιλέα, οὔτε ἀνάγκην τῆς ἐξωτερικῆς προστασίας, ὡς ἡμεῖς. Αἱ δύο δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ἐξεφράσθησαν δημοσίως καὶ διὰ τοῦ τύπου διευθύνουσαι πρὸς ἡμᾶς τρανὰ δείγματα τῆς στοργῆς των. Μᾶς ἔδειξαν διαφοροτρόπως αἱ συνταγματικώταται δυνάμεις τὸν ὀλισθηρὸν τρόπον τῶν Ἱσπανῶν, προτρέπουσαι διὰ συμβουλῶν ν' ἀπορύγωμεν αὐτόν· ἡ Ἱσπανία προτιμήσασα τοιοῦτον τρόπον ἐκλογῆς, σπαράττεται πρὸ τόσων ἐτῶν· ἡμεῖς δέ, ἔχοντες τόσον ζωηρὸν παράδειγμα ἐνώπιόν μας, πρέπει ν' ἀπορύγωμεν τὸ τοῦ Βελγίου σύστημα. Τὸ τοῦ Βελγίου Σύνταγμα εἶναι προϊὸν πρωτοπείρου ἔθνους εἰς τὸ συνταγματικὸν ᾄδειν, ἐνῷ τὸ Γαλλικὸν εἶναι σύνταγμα πεντήκοντα ἐτῶν πείρας. Ζητοῦμεν εἰς συντάγματα πολιτικὴν πεῖραν, ἀλλ' εἰς ποῖα ἄλλα ἔθνη δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν αὐτὴν, παρὰ εἰς τὰ τῶν Ἄγγλων καὶ τὸ τῶν Γάλλων; οἱ τελευταῖοι οὗτοι συνέταξαν τὸ σύνταγμά των εἰς ἐποχὴν ἐπαναστατικὴν, ὠθουμένην ἀπὸ τὸ δημοκρατικώτατον πνεῦμα, καὶ μὴ ἔχοντες Βασιλέα· καὶ μολαταῦτα ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον, διὰ νὰ στηρίξωσι τὸ πολίτευμά των ἐπὶ ἀσφαλῶν βάσεων, νὰ δώσωσι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὸν Βασιλέα καὶ ἡμεῖς θέλομεν ἀρνηθῇ αὐτό;

Δύνανται νὰ προτείνωσιν, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ὑπάρχει κατάχρησις, καὶ κίνδυνος τῆς ἀνεξαρτησίας. Ὁ κίνδυνος οὗτος ὑπάρχει βεβαίως, ὅταν δὲν ἀσφαλίσωμεν τὸν Γερουσιαστὴν διὰ τῆς ἰσοβιότητος, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ ὕπαρξίς του

κρέμαται ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ Βασιλέως. Διὰ τοῦτο προτείνω νὰ μὴ παραδεχθῶμεν τὸ δεκαετὲς σύστημα τοῦ σχεδίου, ἀλλὰ τὸ ἰσόβιον τοῦ Γερουσιαστοῦ· εἰς τὴν Γερουσίαν θὰ ἐμβῶσιν ἄνθρωποι προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν, ὥστε θέλει καταντήσει ἡ ἰσοβιότης αὐτῶν νὰ ταυτισθῇ μὲ τὴν δεκαετίαν τοῦ σχεδίου, ἄνευ τῆς ἰσοβιότητος ὅμως, ἡ Γερουσία δὲν εἶναι ἀνεξάρτητος μήτε συντηρητική.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους λοιπὸν πρέπει νὰ καθιερώσωμεν τὸν διορισμὸν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὴν ἰσοβιότητα. Τοιουτοτρόπως συμβιβάζομεν τὸ καθῆκον τῆς συντηρήσεως τὸ ὁποῖον ἄλλως κινδυνεύει· τοῦτο εἶναι τὸ μόνον ὀρθὸν καὶ σωτήριον διὰ τὴν συνταγματικὴν μοναρχίαν μας, καὶ τὸ μόναν προαγωγὸν τοῦ προορισμοῦ μας.

Ἄλλος δὲ πληρεξούσιος λαβὼν τὸν λόγον μετὰ τοῦτον, καὶ ὑπὲρ τῆς γνώμης ὢν τοῦ νὰ ἐκλέγηται ἡ Γερουσία ὑπὸ τοῦ λαοῦ, παρετήρησεν, ὅτι τὸ προκείμενον ζήτημα εἶναι τόσῳ μᾶλλον σπουδαῖον, καθόσον πρόκειται διὰ τῆς Γερουσίας ὁ Βασιλεὺς νὰ ἔχῃ τὴν αὐτὴν ἰσχὺν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐνέργειαν, ὡς ὁ λαὸς διὰ τῆς Βουλῆς. Ἐκ τῶν δύο ἐκτεθέντων συστημάτων ἀτελῶς ἡ διὰ τῆς Βουλῆς. Ἐκ τῶν δύο ἐκτεθέντων συστημάτων ἀτελῶς ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ σχεδίου παρεδέχθη τὸ πρῶτον, καθ' ὃ ἡ Γερουσία ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, διότι, ἐὰν ἡ Συνέλευσις ψηφίσῃ τοιουτοτρόπως τὴν Γερουσίαν, πρέπει νὰ παραδεχθῇ καὶ τὰ ἀναγκαῖα παρεπόμενα, τὸν διορισμὸν, τὴν ἰσοβιότητα, καὶ τὸν ἀριθμόν· ἤδη θέλω ἐξετάσει, εἶπε, τὸ δεύτερον σύστημα, καθ' ὃ ἡ Γερουσία ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Ἐπρότεινεν ὁ προλαλήσας εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τούτου, νὰ θέσωμεν ὡς βάσιν τὸ Γαλλικὸν Σύνταγμα· ἀλλ' ὑπάρχουν μεγάλαι διαφοραὶ περιστάσεων. Ἡ Γαλλία εἶχεν, ὅταν ἔκαμε τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ Σύνταγμα, Γερουσίαν διαδοχικὴν, καὶ διὰ τῆς μεταβολῆς τῶν 1830 μετέβαλε τὸ σύστημα τοῦτο, καὶ ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐπὶ τοῦ ὑπάρχοντος ἦτον μεγάλη. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως τοιαῦτα προηγούμενα δὲν ἔχομεν· ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἀπὸ τῆς δημοκρατίας μεταβαίνομεν εἰς μοναρχίαν συνταγματικήν.

Ὁ προλαλήσας ἀνέφερεν, ὅτι ἡ Γερουσία ἔχει νομοθετικὰ καὶ συντηρητικὰ καθήκοντα, προτείνας, ὅτι ἐκλεγομένη ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐπειδὴ ὁ λαὸς δὲν δύναται ἐντὸς τοῦ στενοῦ κύκλου τῆς ἐπαρχίας νὰ ἀνεύρῃ τὴν ἱκανότητα, δὲν θέλει ἐκπληροῖ ἀρκούντως τὸ πρῶτον· ἀλλὰ μήπως εἶναι δύσκολον νὰ εὕρῃ ὁ λαὸς τὴν ἱκανότητα, ὅταν ἀφεθῇ ἐλεύθερος νὰ τὴν ζητήσῃ ἐντὸς τοῦ εὐρυτάτου κύκλου τῆς ἐπικρατείας; ὁ λαὸς δύναται καλήτερον νὰ ἐκλέξῃ τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν τιμιότητα, ἐὰν δὲ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὑπάρχουν ἐλλείψεις

καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογήν, τὸ κακὸν εἰς τὴν δευτέραν περίστασιν διορθοῦται διὰ τῆς ἀμέσως ἐρχομένης νέας ἐκλογῆς· ἐνῶ εἰς τὴν πρώτην εἶναι αἰώνιον καὶ ἀδιόρθωτον· ὡς πρὸς τὰ συντηρητικὰ αὐτῆς καθήκοντα, εἶπεν, ὅτι ἡ Γερουσία, ἐκλεγομένη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἰσοστάθμισις τῶν δύο ἄλλων δυνάμεων, ὅπως ἔχομεν παραδείγματα καὶ εἰς ἄλλα κράτη· εἰς ἄλλα κράτη ἀληθεύει, διότι ἡ Γερουσία, εἰς ἐκεῖνα συνισταμένη ἀπὸ πρόσωπα ἀνήκοντα εἰς χωριστὴν καὶ διακεκριμένην τάξιν τῆς κοινωνίας, εἶχε δικαιώματα καὶ συμφέροντα ἴδια ν' ἀντιπροσωπεύσῃ· ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχομεν ἀφ' ἑνὸς τὸν Βασιλέα, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν λαόν, οὐδεμία δὲ ἄλλη τάξις, κανὲν ἄλλο συμφέρον δὲν ὑπάρχουσι, τὰ ὁποῖα ν' ἀντιπροσωπεύῃ ἡ Γερουσία.

Δὲν ἔχει πρὸ πάντων τὴν ἀνεξαρτησίαν, διότι, ὡς ὁ προλαλήσας ὡμολόγησεν ὅτι, ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἴμεθα πτωχοί· ἔχομεν ἀνάγκης, καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτὴν εὑρίσκομεν εὐκόλως εἰς τὴν Κυβέρνησιν· πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Γερουσία, ἐκλεγομένη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, νὰ ἦναι ἀνεξάρτητος, καὶ νὰ συμπληροῖ τὸ συντηρητικὸν καθῆκόν της; συγκειμένη τοιουτοτρόπως ἀπὸ ἀνθρώπους ταπεινωθέντας αἰωνίως ὡς ὄργανα τῆς ἐξουσίας, δὲν θὰ ἔχωσι βεβαίως τὴν τόλμην ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὰς θελήσεις της· ὡς ἔνοπλος οὐδετερότης λοιπὸν δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ· πῶς δὲ ἀφ' ἑτέρου δύναται νὰ ἐπιμεληθῇ, ἢ ν' ἀντισταθῇ χάριν τοῦ λαοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀπεχωρίσθη διὰ παντός, καὶ δὲν ἔχει ἰδίαν τάξιν, ἢ συμφέροντα ἐντὸς τοῦ ἔθνους ν' ἀντιπροσωπεύσῃ; μὴ ὑπαρχούσης δὲ τοιαύτης τάξεως πρὸς τί νὰ τὴν καθιερώσωμεν, καὶ νὰ πλάσωμεν σῶμα χωρὶς νὰ ἔχωμεν τὴν ὕλην;

Πρὸς δὲ τούτοις εἰς τὴν παροῦσαν μάλιστα κατάστασιν, ὅτε ἕνεκα τοῦ ἀγῶνος πλῆθος Ἑλλήνων ἔχουν τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Γερουσιαστοῦ, θέλομεν περιπλέξει εἰς τὰς μεγαλειτέρας δυσκολίας τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις διορίζουσα ἐξ αὐτῶν μόνον τὸν ἀναγκαῖον ἀριθμὸν θέλει ἀποκτήσει ὅλους τοὺς ἄλλους ἀντιπολιτευομένους.

Παραίνων δὲ τὸν λόγον του ἐπρόσθεσε καὶ τινα παρατήρησιν ὡς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους. Θέλομεν ἀνεγείρει εἶπε, σῶμα, εἰς τὸ ὁποῖον, ἂν τὸ διορίζῃ ὁ Βασιλεύς, εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ δώσωμεν ἄδρους μισθοὺς διὰ νὰ καταστήσωμεν αὐτὸ ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Ὁ λαὸς ἐν τούτοις ἔχει ἄπειρα βάρη; καὶ ἀναμένει ἀνυπομόνως ἁπλοποίησιν τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἀκκουρίτιν.

Ἄλλος δὲ πληρεξούσιος παραδεχόμενος τὴν γνώμην τοῦ νὰ

διορίζεται ἡ Γερουσία ὑπὸ τοῦ Βασιλέως προοιμιάζων, ὅτι ἕκαστος ἐκ τῶν πληρεξουσίων ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ζητήματος πρέπει νὰ προσέξῃ εἰς τὸ συμφέρον τοῦ τόπου, νὰ ἐρωτήσῃ τὴν συνείδησίν του, καὶ ν' ἀποκρούσῃ τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰ μειδιάματα τῆς δημοτικότητος, παρετήρησε τὰ ἑξῆς· παραδέχεται καὶ αὐτὸς, εἶπεν, ὅτι δύο εἶναι οἱ τρόποι τῆς συστάσεως τῆς Γερουσίας ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἢ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως. Μέσος ὅρος δὲν ὑπάρχει, δὲν εἶναι ἀληθές. Τὸ τῶν ὑποψηφίων σύστημα εἶναι ἐκλογή, ἥτις δὲν ἀντιπροσωπεύει μήτε τὸν προτείνοντα, μήτε τὸν ἐκλέγοντα. Τοῦτο εἶπον ἄλλοι πρὸ ἡμῶν, εὑρεθέντες εἰς παρομοίας περιστάσεις· ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι ἡ Γερουσία, θὰ σύγκειται ἐκ τριάκοντα ἀτόμων, ὁ λαὸς ἐκλέγει ἐννενήκοντα, ἐὰν ὅλοι οὗτοι εἶναι ἄνθρωποι τῆς ἐκλογῆς του θέλουν εἶσθαι τῶν φρονημάτων του καὶ τῶν κλίσεών του. Ἐκ τούτων ὁ Βασιλεὺς θέλει λάβει τοὺς τριάκοντα, οἵτινες ἀληθῶς εἶναι τῆς ἐκλογῆς τοῦ λαοῦ, καὶ ἐντούτοις φαίνεται, ὅτι ἐκλέγει ὁ Βασιλεύς. Ἰδοὺ τὸ ψευδές· τὸ αὐτὸ συμβαίνει, καὶ ὅταν ὁ λαὸς ἐκλέξῃ κυρίως μόνον τοὺς τριάκοντα ἀξίους καὶ τῶν φρονημάτων του, τοὺς δὲ λοιποὺς συμπληρώσῃ ἐξ ἄλλων ἀναξίων, τότε ἐπίσης ὁ Βασιλεὺς εἶναι ἠναγκασμένος νὰ ἐκλέξῃ ἐξ αὐτῶν μόνον τοὺς 30, οἵτινες ὄντες ἀληθῶς τῆς ἐκλογῆς τοῦ λαοῦ φαίνονται ὡς ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ Βασιλέως· τὰ ἀτοπήματα ταῦτα τὰ εἴδομεν ἐμπράκτως εἰς τὸ δημοτικὸν σύστημά μας.

Τὸ προκείμενον ζήτημα εἶναι, ἐὰν συμφέρει ἡ Γερουσία νὰ ἐκλέγηται ἀπὸ τὸν λαόν, ἢ νὰ διορίζηται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ ἐὰν πρέπῃ νὰ ἦναι ἰσόβιος, ἢ δι' ὡρισμένου χρόνου διάστημα· διὰ νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν, ὁποῖον σύστημα παραδέχεται ἡ Συνέλευσις νὰ ἐγκαθιδρύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ποῖα αἴτια ὑπηγόρευσαν εἰς τοὺς πληρεξουσίους τὴν παραδοχὴν τῶν δύο Βουλῶν. Θέλομεν φρόνημα ἐλεύθερον, Κυβέρνησιν ἰσχυράν, καὶ πεφωτισμένην· θέλομεν τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν σύστημα, διότι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἀκούηται ὁ λαὸς εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῶν φόρων, καὶ εἰς τὴν σύνταξιν τῶν νόμων· θέλομεν σύστημα τὸ ὁποῖον νὰ παγιώνῃ τὴν τάξιν καὶ ἰσχὺν τῶν νόμων καὶ νὰ στηρίζῃ τὴν ἐλευθερίαν. Ἀποστρεφόμενοι τὴν ἀναρχίαν, ὡς καὶ τὸν δεσποτισμόν, θέλομεν μόνιμον καὶ σαθερὸν σύστημα, ἐγγυώμενον τὴν ἑνότητα καὶ τὴν σύμπραξιν τῶν τριῶν δυνάμεων ἄνευ συγκρούσεων πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως τοῦ ἔθνους, ὥστε ὅλαι ὁμοῦ νὰ κάμουν τὸ καλὸν, μὴ δυναμένη οὐδεμία νὰ πράξῃ τὸ κακόν· τοιοῦτον σύστημα ἀπεδέχθησαν ἀπ' ἀρχῆς οἱ πληρεξούσιοι. Σύμφωνον μὲ τοιαύτας

ἀρχὰς, ὡς τὸ περὶ Βασιλέως, ἐψήφισεν ἡ Συνέλευσις τὸ μοναρχικὸν στοιχεῖον, ἀποθέσασα εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς μόνου προσώπου τὴν νομοτελεστικὴν ἐξουσίαν, διότι οἱ πολλοὶ δὲν ἐγγυῶνται μήτε ταχύτητα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, μήτε σύμπνοιαν· διὰ δὲ τῆς διαδοχῆς ἠθελήσαμεν νὰ καθιερώσωμεν αἰώνιον τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως, καὶ ν' ἀποκρούσωμεν οὕτω πᾶσαν ἀντιζηλίαν· διὰ τοῦτο παρεδέχθημεν τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως ἱερὸν καὶ ἀνεύθυνον, ἐνεργοῦντος δι' ὑπευθύνων Ὑπουργῶν. Τοιαύτην εἰκόνα τῆς Βασιλείας παρεδέχθημεν· ὡς πρὸς τὴν Βουλὴν δὲ, ψηφίσαντες κοινοβουλευτικὸν σῶμα ἠθελήσαμεν νὰ ἐκπληρῶνται αἱ ἀνάγκαι τοῦ λαοῦ δι' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου λαοῦ, ὅστις νὰ δύναται τοιουτοτρόπως νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν δημοσίων πραγμάτων· πρόκειται περὶ θεραπείας δεινῶν, ὁ λαὸς νὰ δύναται νὰ ἐκφράζῃ τὰς ἀνάγκας καὶ ἐπιθυμίας του, ν' ἀναφαίνηται ἡ ἐθνικὴ γνώμη καὶ θέλησις, καὶ νὰ λαμβάνωνται μέτρα κατάλληλα εἰς θεραπείας· ἡ φρόνησις ἑκάστου νὰ καθιστᾷ ἐφικτὰς τὰς γνώσεις τῶν δημοσίων πραγμάτων· τοιαύτην ἰδέαν παρεδέχθημεν διὰ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ στοιχείου· ὑπὸ ποίας ἰδέας δὲ ὡδηγήθημεν νὰ παραδεχθῶμεν τὴν Γερουσίαν; φοβούμενοι τὰς μεταξὺ τῶν δύω ἀνωτέρω ῥηθεισῶν δυνάμεων τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βουλῆς συγκρούσεις καὶ θέλοντες νὰ ἐμποδίσωμεν καὶ τὴν μίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπερτερίζηται τὰ δικαιώματα τῆς ἑτέρας, εὑρίσαμεν ἀναγκαῖον νὰ τεθῇ μεταξὺ τούτων τρίτη τις ἀρχὴ οὐδετέρα, ἥτις νὰ μὴν ἀνήκει μήτε εἰς τὴν μίαν, μήτε εἰς τὴν ἄλλην, ν' ἀποκρούῃ ἕνεκα τούτου τὰς συγκρούσεις καὶ τὴν ἀποῤῥόφησιν ἁπάσης τῆς ἐξουσίας ὑπὸ τῆς μιᾶς μόνης, νὰ τηρῇ ἑκάστην αὐτῶν εἰς τὰ καθήκοντά της, νὰ μὴ δύναται νὰ λάβῃ ἀποκλειστικήν τινα ὑπὲρ τῆς μιᾶς αἵρεσιν, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ὕπαρξίν της εἰς τὸ Σύνταγμα, διὰ νὰ ἦναι ὁ ἄγρυπνος αὐτοῦ φύλαξ. — Ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων βάσεων στηριζόμενοι παρεδέχθημεν τὸ ἀντιπροσωπικὸν σύστημα, συγκειμένου τοῦ νομοθετικοῦ σώματος ἀπὸ Βασιλέα ἀνέῤῥυνον, ἐνεργοῦντα δι' ὑπευθύνων Ὑπουργῶν, καὶ ἀπὸ δύο βουλευτικὰ σώματα· ὅταν τὰ τρία ταῦτα στοιχεῖα ἔχουν τὴν ἑνότητα καὶ συμφωνίαν, προάγεται τὸ καλὸν· ὅταν δὲ δὲν συμφωνῶσι, τότε ἡ ἀπαγόρευσις καὶ ἡ ἄρνησις μιᾶς ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ μέσον, δι' οὗ προλαμβάνεται τὸ κακὸν, διότι ὑπάρχει τότε ἡ πρόληψις ἀπάτης εἰς τινα ἐκ τῶν τριῶν, καὶ διὰ νὰ μὴ καθιερωθῇ σφαλερά τις θέλησις εἰς τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα, ἄρχεται ἡ ἀπαγόρευσις καὶ ἡ ἀναβολή. Ὅταν, ὁ Βασιλεὺς, προτείνουν οἱ ἐναντίας γνώμης, ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ παύῃ τοὺς Ὑπουργοὺς, νὰ τροποποιῇ τὴν Γερουσίαν, μεταβάλλων τὴν πλειο-

νοψηφίαν αὐτῆς, καὶ νὰ διαλύῃ τὴν Βουλὴν, τότε διὰ τοῦ μέσου τῆς ἀπαγορεύσεως καθίσταται ὁ Βασιλεὺς πολὺ ἰσχυρότερος τῶν ἄλλων δύο· ἐξεναντίας μάλιστα δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου ὁ λαὸς καθίσταται ἰσχυρότερος, ἀλλὰ λαὸς φρόνιμος, διότι ἡ ἀπαγόρευσις ἔχει μεγίστην ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῆς νομοτελεστικῆς ἐξουσίας. Ἐὰν νόμος τις προτεινόμενος παρὰ τοῦ λαοῦ δὲν κυρωθῇ κατ' ἐκείνην τὴν Σύνοδον, ἔρχεται τὸ ἑπόμενον ἔτος ἡ νέα Σύνοδος, καὶ παραδέχεται αὐτὸν, ἀφοῦ ἀποδειχθῇ, ὅτι πρόκειται περὶ θεραπείας κοινωνικῆς τινος ἀνάγκης· ἂν ὅμως ἡ ἀπαγόρευσις στραφῇ ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ κατὰ τῆς νομοτελεστικῆς ἐξουσίας, εἶναι ἰσχυροτέρα, διότι δὲν χορηγεῖται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ὁ προϋπολογισμὸς, καὶ τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως. Ἐὰν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία διαλύσῃ τὴν Βουλὴν, συνέρχεται αὕτη κατ' ἀνάγκην ἐντὸς ῥητῆς προθεσμίας. Ἐὰν δὲ καὶ ἡ νέα Σύνοδος φρονῇ τὰ αὐτὰ μὲ τὴν διαλυθεῖσαν, τότε ἀναδεικνύεται τὸ ἐθνικὸν συμφέρον, καὶ ἡ ἐθνικὴ θέλησις ὑπερισχύει.

Ἐὰν παραδεχθῶμεν ὑπὸ τοῦ λαοῦ τὴν ἐκλογὴν τῆς Γερουσίας, τότε παρουσιάζεται ἀμέσως ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ Γερουσία, ἔχουσα τὴν αὐτὴν πηγὴν, καὶ ἑπομένως τὰ αὐτὰ φρονήματα καὶ τὰς ῥοπὰς τῆς Βουλῆς, καθίσταται ὡς νέα Βουλὴ, καὶ ἑπομένως πρὸς τί αὐτὸ τὸ διπλοῦν ἀντίτυπον; εἶναι, λέγουν, ἐρεθεῖον, ὅπου ῥέονται τὰ συζητηθέντα σχέδια νόμων εἰς ὡριμωτέραν συζήτησιν. Ἀλλ' ὅταν ὁ σκοπὸς τῆς συστάσεως τῆς Γερουσίας εἶναι ἡ διπλῆ συζήτησις, τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ καὶ δι' ἄλλου μέσου, διαιρουμένης εἰς δύο τμήματα τῆς Βουλῆς. Ὁ σκοπὸς ὅμως τῆς Γερουσίας; δὲν εἶναι οὗτος, καὶ ἐὰν αὕτη, ὡς τὴν παρεδέχθημεν, πρέπῃ νὰ συμπράττῃ ὁμοῦ μὲ τὰ δύο ἄλλα σώματα, ὡς ἰδιαίτερον καὶ χωριστὸν σῶμα, πρέπει νὰ ἀντιπροσωπεύῃ καὶ ἴδιον συμφέρον καὶ στοιχεῖον τοῦ ἔθνους. Ναὶ, ἀντιπροσωπεύει ἴδια συμφέροντα τῆς κοινωνίας, καὶ ὄχι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν περιωρισμένην καὶ στενὴν σημασίαν· ἴσως δὲ ἕνεκα τούτου παρεξηγοῦμαι ἐνταῦθα ὡς ὑπερασπιστὴς ἀριστοκρατίας· ἀλλ' ὄχι δὲν ὑπερασπίζομαι τοιαύτην ἀριστοκρατίαν. Ἡ ἀριστοκρατία δὲν δημιουργεῖται ἐντὸς τῶν συνταγμάτων, ἀλλὰ προϋπάρχῃ αὐτῶν, ὡς προϋπῆρχεν εἰς ἄλλα ἔθνη, ὅπου τὴν εὑρίσκομεν· προνόμια, εὐγένεια, διαδοχὴ αὐτῆς, τιμαριωτικὸν σύστημα διεχώριζον τάξιν τινὰ τῆς κοινωνίας, καὶ πρὶν αὕτη συναλλαχθῇ μετὰ τῆς Βασιλείας καὶ τοῦ λαοῦ διὰ Συντάγματος, ὅπου ἀναφαίνεται ἡ ἀριστοκρατία, προϋπῆρχεν ἡ ἀρχὴ τῶν διακρίσεων, πηγάζουσα, ἢ ἀπὸ τοὺς πρώτους οἰκιστὰς τῶν πόλεων, ἢ ἀπὸ τὰς κατακτήσεις· παραδείγματα ζωηρὰ τῆς ἀληθείας ταύτης ἔχομεν τὴν

Ῥώμην καὶ τὴν Ἀγγλίαν, καὶ Γαλλίαν μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἐπικρατειῶν. Τὸ προκείμενον εἰς ἡμᾶς ζήτημα δὲν ἔχει ποσῶς σχέσιν μὲ τὴν ἀριστοκρατίαν, ἥτις μολαταῦτα ἐπροξένησεν εἰς τὰ ἔθνη, ὅπου ὑπῆρξε, μεταξὺ τῶν κακῶν καὶ καλά. Πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν ὀφείλει τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος καὶ τὸ Σύνταγμα καὶ τὸ κράτος του, καὶ αὕτη εἶναι ὁ ἄγρυπνος αὐτοῦ φύλαξ· καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ πατριάρχης τῆς ἰσότητος, ὁ συγγραφεὺς τοῦ πολιτικοῦ συναλλάγματος, εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ ὁποίου δὲν ἔχομεν οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν.

Ἡ Γερουσία λοιπὸν εἰς τὸ ἔθνος μας δὲν δύναται ν' ἀντιπροσωπεύῃ ἀριστοκρατίαν, διότι αὕτη δὲν ὑπάρχει· ἀντιπροσωπεύει ὅμως κοινωνικὰ συμφέροντα, γενικὰ καὶ ὄχι ἰδίως τοῦ λαοῦ εἰς τὴν στενὴν σημασίαν. Λέγοντες ἰσότητα ἐνώπιον τοῦ νόμου, δὲν ἐννοοῦμεν, ὅτι τὰ πάντα εἶναι εἰς ὅλους ἀφικτὰ κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν. Ὑπάρχει εἰς τὰ ὕμματα διαφορὰ φυσικὴ καὶ διαφορὰ περιστάσεων, καὶ ἡ ἰσότης ἄνευ τῆς διακρίσεως ταύτης εἶναι ἡ τρομερωτέρα ἀνισότης· ἡ κοινωνία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φανῇ δικαιοτέρα τοῦ Θεοῦ, ὅστις πάντας μὲν ἔκαμεν ἱκανούς, ἴσους, ὄχι ὅμως καὶ πραγματικῶς ἴσους· ὑπάρχουν λοιπὸν καὶ ἐντὸς τῆς κοινωνίας διακρίσεις, διακρίσεις ἱκανότητος, τῆς πείρας, τῶν ἐκδουλεύσεων, καὶ ἑπομένως στοιχεῖόν τι αὐθύπαρκτον ὑπάρχει ἐντὸς τῆς κοινωνίας, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντιπροσωπευθῇ, ἀντιπροσωπευομένης οὕτω τῆς τοιαύτης ὑπεροχῆς τῶν ἐκδουλεύσεων, τῆς ἱκανότητος κτλ. Τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὴν Γερουσίαν.

Συμφέρει λοιπὸν ἡ Γερουσία, τῆς ὁποίας τοιοῦτος εἶναι ὁ σκοπός, νὰ ἐκλέγηται ἀπὸ τὸν λαόν; Ἰδοὺ τὸ ζήτημα· ὁ λαὸς σύμφωνα μὲ τ' ἀνωτέρω δὲν ἔχει τὸ αὐτὸ συμφέρον, ἀμέσως συνδεδεμένον· ἐκλεγομένη δὲ ἀπὸ τὸν Βασιλέα δὲν εἶναι τάχα φόβος, μήπως, ἀπαρνουμένη τὸν σκοπὸν τῆς συστάσεώς της, συνταυτισθῇ μὲ τὸν Βασιλέα; ὄχι, τοιοῦτος φόβος δὲν ὑπάρχει, διότι τὸ στοιχεῖον τῆς Μοναρχίας εἶναι ἀσθενέστερον ἐκείνου τοῦ λαοῦ, καὶ ἔχει ἀνάγκην νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ νὰ βασισθῇ ἐπὶ τῆς Γερουσίας. Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνωσιν οἱ Γερουσιασταὶ αὐλοκόλακες, ὅταν ὁ Βασιλεὺς ἔχῃ μέγιστον συμφέρον νὰ πλάσῃ στοιχεῖον ἰσχυρὸν καὶ ἄξιον εἰς τὸ ὁποῖον νὰ εὑρίσκῃ τὴν ὑπεράσπισίν του, ἐν περιπτώσει ἀνάγκης, κατὰ τοῦ παραφερομένου δημοκρατικοῦ πνεύματος; εἶναι ἴδιον συμφέρον τοῦ Βασιλέως ἡ Γερουσία νὰ ἵσταται ἰσχυρὰ καὶ ἀξιοπρεπής, διότι ἄλλως πάσχει ἡ Βασιλεία καὶ ὄχι ὁ λαός.

Ἡ θέσις τῆς Γερουσίας εἶναι τὸ μέσον μεταξὺ δύο ἀρχῶν, τῆς

μιᾶς αἰωνίου καὶ τῆς ἄλλης προσκαίρου μέν, ἀλλὰ διηνεκῶς ἀναφαινομένης περιοδικῶς· πρὸς ἐπιτυχίαν λοιπὸν τοῦ σκοποῦ τῆς συστάσεώς της πρέπει νὰ ἀποκρούηται ἀπ' αὐτῆς καὶ τὸ αἰώνιον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρόσκαιρον, νὰ φυλάττῃ δὲ διὰ τῆς ἰσοβιότητος τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν προσώπων τὸν μέσον τοῦτον ὅρον· διὰ τῆς ἰσοβιότητος ἔχομεν πληρεστάτην ἐγγύησιν τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ σώματος τούτου, τὸ ὁποῖον ἄλλως περιέχει ἐν ἑαυτῷ τὰς ἀφορμὰς καὶ τὰ αἴτια τῆς ἐξαρτήσεώς του, καὶ εἶναι ἄπορον πῶς ἡ ἐπιτροπὴ ὑπέπεσεν εἰς τοιοῦτον λάθος. Γερουσία, διοριζομένη ἀπὸ τὸν Βασιλέα καὶ ἰσόβιος, ἰδοὺ τὸ ἐθνικὸν συμφέρον· ἄλλως δὲν ἐννοῶ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως τῆς Γερουσίας.

Φέρουν οἱ ἐναντίοι παράδειγμα τὸ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὸ τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ **1795** ἀλλὰ τὸ πρῶτον δὲν ἀληθεύει· κατὰ δὲ τὴν σύνταξιν τοῦ δευτέρου δὲν ὑπῆρχε ποσῶς εἰς Γαλλίαν τὸ Μοναρχικὸν στοιχεῖον· μένει δὲ εἰς αὐτοὺς μόνον παράδειγμα τὸ τοῦ Βελγίου· ἀλλὰ τοῦτο μόνον δὲν πρέπει νὰ μᾶς σύρῃ, καὶ νὰ παραδεχθῶμεν παραδειγματικῶς προφανῆ ἄτοπα· ἐκεῖ ὑπάρχει μόνον τὸ στοιχεῖον τῆς πλουτοκρατείας, καὶ αὐτὸ ὅπως καὶ ἂν ἐκλεχθῇ εἶναι τὸ αὐτό, καὶ ὁμοιοτρόπως ἐνεργεῖ. Ἐνῷ εἰς τὸ ἔθνος μας τοιοῦτον στοιχεῖον δὲν ὑπάρχει, καὶ ἐὰν τὸ παραδεχθῶμεν, πράττομεν τὴν μεγίστην ἀδικίαν· δὲν πρόκειται νὰ περιορίσωμεν τὴν μεσημβρινὴν ζωηρότητά μας καὶ τὴν ταχύτητα τοῦ σκέπτεσθαι, ἀλλὰ νὰ δώσωμεν τὴν καλητέραν διεύθυνσιν, καὶ μεταχειρισθῶμεν αὐτὴν πρὸς τὴν ἐθνικὴν εὐημερίαν· εἶναι ἀνάγκη πλησίον τῆς Βουλῆς νὰ ἱδρύσωμεν καὶ ἕτερον σῶμα, τὸ ὁποῖον νὰ μᾶς ἐνθυμίζῃ τὸ παρελθόν, καὶ ὅταν παρουσιάζηται ἰδέα τις πρόσκαιρος καὶ διαβατικὴ νὰ μὴ σύρηται τὸ Ἔθνος ἀπὸ ταύτην, ἀλλὰ νὰ διαβαίνῃ ἄνευ βλάβης· διὰ τῆς ταχύτητος τρέχομεν τὸν κίνδυνον νὰ παραγνωρίσωμεν τὴν κατάστασιν. Ναί, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ πιθανὸν νὰ ἐξαπατηθῇ καὶ νὰ μᾶς παρασύρῃ εἰς λάθη ἀδιόρθωτα· παραδείγματα τούτου εὑρίσκομεν πρόσφατα εἰς αὐτὴν τὴν νέαν ἱστορίαν μας, τῆς ἐποχῆς τοῦ Κυβερνήτου καὶ τῆς Ἀντιβασιλείας. Τὰ ἄτοπα ἀπορεύγομεν, ὅταν συγχρόνως μὲ τὸ παρὸν ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ παρελθόν, ἡ κρίσις τότε δὲν πταίλλει.

Ἂς μὴν παρεξηγήσωμεν τὰς σοφὰς συμβουλὰς καὶ τὴν περὶ ἡμῶν κοινὴν γνώμην τῆς Εὐρώπης· εἴμεθα ὅλοι ὑπερασπισταὶ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, καὶ οὐδεὶς χαρίζεται πρὸς βλάβην τοῦ Ἔθνους του. Ὅταν ὅμως ἀναλογίζωμαι, ὅτι εἰς τὰς δυνάμεις αὐτὰς τῆς Εὐρώπης χρεωστοῦμεν τὸ παρόν, καὶ στηρίζωμεν τὰς

ἐλπίδας τοῦ μέλλοντός μας, καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάγκην μας, αἰσθάνομαι, ὅτι δὲν εἶναι ἀδιάφορος ἡ περὶ ἡμῶν ἰδέα, τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ λάβωσι. Τότε παραδέχομαι τὰς συμβουλὰς καὶ προτροπάς των, ἀναγνωρίζων μάλιστα αὐτὰς ὡς πατρικὰς καὶ ὠφελίμους.

Ἂς ἀνακαλέσωμεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου τὰ κακὰ τῆς ἀναρχίας· δὲν πρόκειται ἐν αὐτῷ περὶ τῆς Γερουσίας, ἀλλὰ περὶ αὐτῆς τῆς Βασιλείας, καὶ ἂν παρεδέχθημεν Συνταγματικὴν Βασιλείαν, πρέπει νὰ καταστήσωμεν αὐτὴν ἰσχυράν, καὶ ἀπρόσβλητον εἰς τὰς ἐπικινδύνους προσβολάς· πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς αὐτὴν ὑποστήριγμα ἰσχυρὸν, τὴν Γερουσίαν, καὶ ὄχι κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον.

Νομίζω καὶ ἐγὼ, εἶπεν ἄλλος, συμφώνως τοῖς προαγορεύσασιν, ὅτι, τὸ προκείμενον περὶ τῆς Γερουσίας ζήτημα, εἶναι λίαν σπουδαῖον, καὶ χρήζει πολλῆς προσοχῆς καὶ σκέψεως. Ἦτο δύσκολον καὶ τὸ περὶ τῆς μιᾶς, ἢ τῶν δύο Βουλῶν ζήτημα, ἀλλ' ἐκεῖ ἡ σύμφωνος καθ' ὅλα τὰ εὐνομούμενα ἔθνη πεῖρα ἐδύνατο νὰ μᾶς χειραγωγήσῃ, ἐνταῦθα δὲ καὶ κατὰ τοῦτο ἀπαντῶμεν δυσκολίαν, διότι ἡ πεῖρα εἶναι διάφορος, διότι ἄλλα μὲν τῶν ἐθνῶν, οἷον ἡ Γαλλία καὶ Ἀγγλία ἔχουσι τὰς Γερουσίας ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἐκλεγομένας, ἀλλὰ δὲ, οἷον Ἀμερικὴ, Βέλγιον κλ. ὑπὸ τοῦ λαοῦ· ὁ μόνος ἀσφαλὴς ὁδηγὸς εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν θέλει εἶσθαι ἡ τῶν ἠθῶν, τοῦ χαρακτῆρος, καὶ τῶν κοινωνικῶν στοιχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ κατανόησις.

Δὲν θέλω νὰ ἐπαναλάβω, ὅσα καὶ οἱ προαγορεύσαντες εἶπον περὶ τῶν ὑποδιαιρέσεων τοῦ ζητήματος τούτου, διότι αὗται εἰς δύο τινὰ περαιοῦνται, ἐκ τοῦ Βασιλέως, ἢ ἐκ τοῦ λαοῦ νὰ ἐκλέγηται ὁ Γερουσιαστής.

Ὁ σκοπὸς διὰ τὸν ὁποῖον συνήλθομεν εἶναι τὸ νὰ καταρτίσωμεν συγκερασμένην Μοναρχικὴν πολιτείαν. Ταύτην ἐκήρυξεν ἡ γ'. Σεπτεμβρίου, ταύτην τὴν ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τῶν λαῶν, ταύτην ἐπιθυμοῦμεν πάντες. Πῶς λοιπὸν θέλομεν διαπράξει αὐτὴν; ἐκ τῶν ὑπαρχόντων βέβαια στοιχείων. Ἐρευνῶν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα δὲν εὑρίσκω, εἰμὴ δύο μόνον στοιχεῖα τὸ Μοναρχικὸν καὶ δημοκρατικόν. Ὀλιγαρχίας δὲ σημεῖον πούποτε δὲν ἀπαντῶ. Διὰ τοῦτο δὲν ἐλεεινολογῶ τὴν Ἑλλάδα, διότι δὲν ἔχει τὸ στοιχεῖον τοῦτο τῆς ὀλιγαρχίας, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς ἄλλα τινὰ ἔθνη. Ὑπάρχει καὶ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἀνισότης, καὶ διαφορὰ, ὁποία ὑπάρχει μεταξὺ ἀτόμων. Ἔχει τὸ περικλεὲς Ἔθνος τῶν Ἄγγλων, προανέφερεν ὁ τῶν Ἱπειρωτῶν πληρεξούσιος, ζηλωτὸν σύστημα ἀριστοκρατίας· ἀλλ' ἔχει καὶ ἡ Ἑλλὰς ἴσως

ἄλλα ἀγαθὰ, οἷον τὸ τοῦ κλίματος, καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἐπίσης εἶναι εἰς ὅλους ζηλωτά. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ θηρεύωμεν τὰ μὴ ὑπάρχοντα, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑπαρχόντων νὰ καταρτήσωμεν τὴν πολιτείαν· εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς προεῖπον, δὲν ὑπάρχουσιν, εἰμὴ δύο μόνον στοιχεῖα τὸ μοναρχικὸν καὶ τὸ δημοκρατικόν· ταῦτα καθαρὰ ὄντα νὰ συνυπάρξωσιν εἶναι ἀδύνατον. Διὰ νὰ κατορθώσι λοιπὸν συναπτὰ πρὸς ἄλληλα, καὶ νὰ βαδίσωσιν ἐναρμονίως τὴν συνταγματικὴν πορείαν τῆς Κυβερνήσεως, πρέπει νὰ συγκερασθῶσι. Τίνι τρόπῳ δύναται νὰ κατορθωθῇ τοῦτο; Τὸ μὲν μοναρχικὸν στοιχεῖον συγκιρνᾶται, διδομένης ἐν μέρει τῆς νομοθετικῆς δυνάμεως εἰς ἄλλα σώματα, κηρυττομένων ἀνεξαρτήτων τῶν δικαστηρίων, καὶ διαμεριζημένης τῆς ἐκτελέσεως εἰς πολλοὺς ὑπαλλήλους, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Μονάρχης παρέχει μόνον τὸν ὡθισμὸν τῆς ἐνεργείας. Τὸ δὲ δημοκρατικὸν στοιχεῖον εἶναι μὲν καθαρὸν, ὅταν τὰ πάντα διὰ τοῦ λαοῦ τελῶνται, καὶ αὐτὴ ἡ ἐκτέλεσις εἶναι δεδομένη εἰς περιοδικοὺς ἄρχοντας. Συγκιρνᾶται δὲ 1) ὅταν ἡ ἐκτέλεσις ἦναι ἀνατεθειμένη εἰς διαδοχικὸν Μονάρχην, μὴ προσβλέποντα μόνον καὶ μόνον εἰς τὸ μέλλον, ἀλλὰ στηριζόμενον εἰς τὸ παρελθὸν, καὶ ἐκ τούτου ἀπεκδεχόμενον τὴν τοῦ μέλλοντος εὐδαιμονίαν· 2) ὅταν ἡ νομοθετικὴ ἐνέργεια δὲν τελεῖται δι' ὅλου τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ δι' ἀντιπροσώπων· 3) ὅταν ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία δὲν εἶναι συγκεντρωμένη εἰς ἓν σῶμα, ὥστε τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῆς νὰ ἦναι ἀκέραιος· 4) ὅταν εἰς τὸ ἓν τῶν σωμάτων ἐπικρατῇ, ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς καταστάσεως τὸ συντηρητικὸν στοιχεῖον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συγχίζομαι, εἶπεν, ὅτι συμβιβάζονται κάλλιστα τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, συνάπτονται πρὸς ἄλληλα, καὶ βαίνουσι μὲ τάξιν καὶ ἁρμονίαν.

Πᾶν ἄλλο ἐκτὸς τούτων πρὸς πορισμὸν γενόμενον, εἴτε τοῦ ἑνὸς στοιχείου, εἴτε τοῦ ἄλλου, οὐ μόνον ἤθελεν εἶναι περιττὸν ἀλλ' ἤθελεν ἐμποδίσει, καὶ τὴν ἀναγκαίαν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν.

Ἀποδείξαντες ἤδη, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συγκιρνῶνται κάλλιστα τὰ δύο στοιχεῖα τῆς Μοναρχίας καὶ τῆς δημοκρατίας, ἂς ἐξετάσωμεν παρὰ τίνος πρέπει νὰ ἐκλέγηται ἡ Γερουσία. Τὸ ἐπ' ἐμὲ δὲν διστάζω νὰ εἰπῶ παρὰ τοῦ λαοῦ. Διότι τίς ὁ σκοπὸς αὐτῆς; α') τὸ νὰ συντρέχῃ εἰς τὰ νομοθετήματα, καὶ β') τὸ νὰ συγκιρνᾷ τὸ δημοκρατικὸν στοιχεῖον. Καὶ τὸ μὲν β'. ἀποχρώντως ἀπεδείχθη ἐκ τῶν λελεγμένων, ὅτι πληροῦται, ὅταν ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἦναι διηρημένη, καὶ ὅταν εἰς τὸ ἓν σῶμα αὐτῆς, εἰς τὴν Γερουσίαν, ὑπάρχουν ἡλικιωμένοι ἄνθρωποι καὶ διακεκριμένης ὁπωσοῦν καταστάσεως. Ὅθεν δὲν μένει, εἰμὴ περὶ

τοῦ ἀ. νὰ ἀναφέρω ὀλίγα τινά· 1) ὁ νόμος δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ ἔκφρασις τῶν παθῶν καὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ πρὸς θεραπείαν τούτων τρόπος· ἐὰν λοιπὸν οὗτος ἦναι ὁ ὁρισμὸς τοῦ νόμου, ἐὰν πάσχων, καὶ θεραπευόμενος ἦναι ὁ λαὸς, φυσικῷ τῷ λόγῳ ὁ λαὸς πρέπει νὰ διορίζῃ τὸν νομοθέτην· εἶναι βεβαίως πιστοτέρα ἡ ἔκφρασις αὐτοῦ τοῦ πάσχοντος παρὰ παντὸς τρίτου, καὶ ἡ παρ' αὐτοῦ ἀνεύρεσις τῶν μέσων τῆς θεραπείας ἀσφαλεστέρα· ἂν ἦτο δυνατὸν ὁ λαὸς νὰ νομοθετῇ ὅλος, τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι τὸ καλήτερον, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν δύναται, ἐπενοήθη τὸ τῶν ἀντιπροσώπων μέσον, δι' ὧν ὁ λαὸς ἐκφράζει ἀπ' εὐθείας τὰς ἀνάγκας του. Ὅθεν αὐτὸς πρέπει νὰ τελῇ ταύτην τὴν ἐνέργειαν, τλὴν ἂν ὑποτεθῇ ἀνίκανος. Τοῦτο ὅμως δὲν ὑπάρχει διότι ἀπεδέχθη ἱκανὸς εἰς τὴν λειτουργίαν ταύτην, καὶ ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν δημάρχων, καὶ δημοτικῶν συμβούλων, καὶ ἐπὶ ἐκείνης τῶν ἐπαρχιακῶν.

2) Ὁ λαὸς διακρίνει τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν ἱκανότητα· ἀλλὰ θέλουσι μὲ εἰπεῖ, ῥαδιουργεῖται ὁ λαός· ἀλλὰ μήπως ἡ ῥαδιουργία εἰς τοὺς πολλοὺς μόνον τελῆται, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν ἕνα; ἔπειτα, ἐὰν ὁ λαὸς ἁμαρτήσῃ ταχέως πάλιν θεραπεύονται τὰ τὰ ἡμαρτημένα δι' ἄλλης ἐκλογῆς. Ὅταν ὁ λαὸς δείξῃ ὀλιγωρίαν εἰς τὴν ἐκλογὴν, καὶ ἐκλέξῃ ἄνθρωπον ἀνίκανον, ἢ μὴ χριστὸν, τιμωρεῖται παραχρῆμα διὰ τὸ ἁμάρτημά του, καὶ ὁ στεναγμὸς τῆς τιμωρίας του ἀντιχεῖ εἰς αὐτὸν τὸν παρ' αὐτοῦ ἐκλεχθέντα.

3) Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ τελοῦντος τὴν νομοθετικὴν λειτουργίαν, τοιαύτη σχέσις, ὁποία εἶναι μεταξὺ ἐντολέως καὶ ἐντολοδόχου· πᾶς ἐντολοδόχος ἐπιμελεῖται μὲ προθυμίαν καὶ ζῆλον τὰ συμφέροντα τοῦ ἐντολέως του ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τούτου· ὀλιγωρεῖ δὲ αὐτὰ, ὅταν δὲν ἐπιβλέπηται παρ' αὐτοῦ. Βλέπομεν πολλάκις, ὅτι οἱ ἐπίτροποι ἀνήλικος ἀμελοῦσι καὶ ἐνίοτε καταχρῶνται τῶν συμφερόντων τοῦ ἐπιτροπευομένου, ἂν καὶ ὁ νόμος ἀπειλῇ αὐτοὺς διὰ τῆς εἰς ἔκαίριον ἀποκαταστάσεως, διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς ζημίας, ὁπότε δὲν ἐπιτηροῦνται παρ' αὐτοῦ· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὸν νομοθέτην. Γίνεται κατὰ τοσοῦτον ἐπιμελέστερος, καθόσον ἐπιτηρεῖται παρ' ἐκείνου, δι' οὗ νομοθετεῖ· ἓν τῶν μεγίστων προτερημάτων τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ συστήματος εἶναι τὸ ὅτι καταστρώνει ἄγρυπνον φύλακα τὸν πολίτην· ἴσως θέλουν εἰπῇ, ὅτι τοῦτο διαπράττεται ἡ δημοσιότης· ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐπιτηρεῖ, οὔτε ἐξετάζει τὰς πράξεις ἄλλου, μετὰ τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει σχέσιν, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ ἐπενεργήσῃ.

4) Ἡ ἐκλογὴ εἶναι περιοδικὴ· ὁ Γερουσιαστὴς ἐξέρχεται ἐκ

τῶν σπλάγχνων τοῦ λαοῦ, εἰς αὐτὸν πάλιν ἐπιστρέφει, καὶ ἐκεῖθεν ἐπανέρχεται εἰς τὰ καθήκοντά του μὲ νέας γνώσεις μὲ νέας δυνάμεις καὶ νέαν προθυμίαν διὰ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος· ἂς ἴδωμεν ἤδη καὶ τοῦ ἐναντίου θέματος τὰ ἀποτελέσματα· ὅταν ἡ ἐκλογὴ τοῦ Γερουσιαστοῦ ἀνατεθῇ εἰς τὸν Βασιλέα, ἡ ἔκφρασις τοῦ νόμου δὲν θέλει εἶσθαι πιστή. Ἂν ἐπρόκειτο περὶ μόνης καὶ καθαρᾶς εἰδικῆς τινος ἱκανότητος, τότε εἰς, ὁ ἔχων ἐπίσης τὴν εἰδικὴν ταύτην ἱκανότητα, καὶ μὲ θείαν τροφὴν δικαιοσύνην ἐνεργῶν, ἤθελεν εἶσθαι ὁ καλήτερος ἐκλογεύς.

Οὕτως ὁ τεχνίτης εἰδικῆς τινος τέχνης ἐκλέγει κάλλιον τοῦ πλήθους τὸν ὁμότεχνον· ἀλλ' ὅταν ἐκτὸς τῆς ἱκανότητος ἀπαιτῶνται καὶ ἄλλα προσόντα, οἷον τὸ τῆς ἀρετῆς, τὸ τῆς ἀγάπης κτλ. τότε καλήτερος ἐκλογεὺς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἕνεκα τῆς ἀναστροφῆς του μετὰ τοῦ ἐκλεγομένου, γνωρίζει κάλλιον παντὸς ἄλλου τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

Ἔπειτα πῶς θέλει δυνηθῇ ὁ Βασιλεὺς νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐκλογὴν ταύτην; πάντες ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἡ Μοναρχία πρέπει νὰ ἦναι ἰσχυρὰ, σεβαστὴ, μεγαλοπρεπὴς, ἐὰν θέλωμεν τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πατρίδος· ἀλλὰ ἀναθέτοντες εἰς τὸν Βασιλέα τοῦ Γερουσιαστοῦ τὴν ἐκλογὴν περιπίπτομεν εἰς τὸ ἐναντίον ἀποτέλεσμα. Εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχομεν διακεκριμένην τάξιν ἀνθρώπων, εἴτε ἐκ γενέσεως, εἴτε ἄλλως πως. Κανεὶς δὲν ὑποχωρεῖ εἰς τὸν ἄλλον, οὔτε ὁ στρατιώτης εἰς τὸν στρατηγὸν, οὔτε ὁ πένης εἰς τὸν πλούσιον. Πάντες νομίζουσιν ἑαυτοὺς ἴσους, διότι πάντες ἠγωνίσαντο τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα. Δυοῖν θάτερον, ἢ θέλομεν θέσει εὐρύτατα τὰ προσόντα, ἢ πολὺ στενά· ἐὰν θέσωμεν αὐτὰ στενὰ, θέλομεν κινδυνεύσει τὸ σύνταγμα. Διότι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνεγνῇ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς νὰ ἦναι διὰ παντὸς κεκλεισμένος τῆς θέσεως τοῦ Γερουσιαστοῦ καὶ νὰ μὴ βλέπῃ τὸ ἀξίωμα ἐκεῖνο ἐριστὸν, εἰμὴ εἰς διακοσίους, ἢ τριακοσίους μόνους; Δὲν θέλει κραυγάσει τότε, διακόσιοι μόνον ἠγωνίσθησαν; δὲν εἶμαι κἀγὼ μέτοχος τοῦ ἀγῶνος; τὸ πῦρ τοῦ πολέμου, καὶ ὁ κίνδυνος, καὶ ἡ καταστροφὴ δὲν ἔκαμνε μεταξὺ ἡμῶν οὐδεμίαν διάκρισιν, πῶς τώρα τὸ Σύνταγμα ἐμπεριέχει διακρίσεις; Διατὶ ὁ ἔχων τρεῖς υἱοὺς, καὶ προσενεγκὼν τοὺς δύο εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας νὰ ἦναι ἄξιος εἰς Γερουσιαστὴν, ὁ δὲ ἕνα ἔχων, καὶ ἀπολέσας αὐτὸν νὰ μὴν ἦναι; Διατὶ ὁ ἔχων 200 διστηλα, καὶ προσενεγκὼν τὰ 100, οὐχὶ δὲ ὁ ἓν μόνον ἔχων, καὶ καταθέσας αὐτό; τὸ ἐπ' ἐμὲ φρονῶ, ὅτι ἤθελεν εἶναι πλιον σύμφωνον τῇ καταστάσει τῆς Ἑλλάδος τὸ νὰ πεθῶσιν εἰς κληρωτίδα ὅλων τὰ ὀνόματα, ὥστε ἡ τύχη νὰ διακρίνῃ, ὅμοια, ὡς ἐγένετο εἰς Περ-

σίαν, ὅτε ἐχήρευσεν ὁ θρόνος αὐτῆς, καθὼς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος. Ἐὰν δὲ πάλιν θέσωμεν εὐρέα τὰ προσόντα, στοχασθῆτε εἰς ποῖον πειρασμὸν θέλομεν ἐκθέσει τὸν Βασιλέα. Στρατόπεδον ἀντιπολιτεύσεως τρώγει θέλει σχηματισθῆ, διότι πάντες θεμελιούμενοι εἰς πολυτρόπους ἐξαιρετικὰς καὶ ἐσωτερικὰς ἐπιρροὰς θέλουσιν ἐνοχλεῖ τὸν Βασιλέα μὲ τὴν τοῦ Γερουσιαστοῦ ἀπαίτησιν· ἐκτὸς τούτων, ὅταν ἡ ἐκλογὴ ἀφεθῇ εἰς τὸν Βασιλέα πρέπει καὶ τὸ ἰσόβιον τοῦ Γερουσιαστοῦ ν' ἀναγνωρίσωμεν, διότι ἄλλως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς αὐτὸν ἀνεξαρτησία, καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν ν' ἀφήσωμεν ἄόριστον, διότι ἄλλως δυνάστης καὶ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βουλῆς δύναται νὰ γείνῃ ἡ Γερουσία. Πρὸς τούτοις τί ποιητέον τὸ τῆς ἱκανότητος εἶναι βέβαιον, ὅτι εἰς τὴν Γερουσίαν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἡ ἱκανότης· ἀλλὰ τίς δὲν γνωρίζει τὴν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐπικρατοῦσαν πάλην μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος, καὶ ἐκείνων τῶν γραμμάτων; ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο δὲν βλέπει σκόπιμον τὴν ἐκλογήν, ἂν ἀνατεθῇ εἰς τὸν Βασιλέα.

Ἀνέφερον οἱ προαγορεύσαντες τὰς δυνάμεις τῆς Εὐρώπης· ἀλλὰ δὲν φρονῶ ποτὲ, ὅτι αἱ δυνάμεις ἐκεῖναι, αἵτινες διὰ τῆς συνδρομῆς των συνετέλεσαν εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀνεξαρτησίας ἡμῶν αἵτινες ἔσωσαν ἡμᾶς, αἵτινες ἐπιθυμοῦσι τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν, ὅτι θέλουσιν ἀξιοῖ νὰ ἐφαρμώσωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅ,τι καὶ παρ' αὐταῖς ὑπάρχει, ἐνῷ τὰ κοινωνικὰ στοιχεῖα εἶναι διάφορα. Πάντες ἐπιθυμοῦσι τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐμφερεῖς καθ' ὅλα ἑαυτοῖς, ἀλλὰ δὲν ἀξιοῦσι τοῦτο, διότι τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἔθεσεν αὐτὸς ὁ δημιουργός. Αἱ δυνάμεις γενικὰς παραινέσεις δίδουσιν ἡμῖν ὡς φίλος πρὸς φίλον, καὶ οὐδὲν πλέον. Πῶς εἶναι δυνατὸν τὸ τῆς Ἀγγλίας σύστημα, φερ' εἰπεῖν, νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα; ἐκεῖ ἡ Γερουσία χρησιμεύει ὡς φραγμὸς τρώγοντι, ὡς μέσον τι, τὸ ὁποῖον νὰ κρατῇ εἰς ἀπόστασίν τινα τὸν λαὸν ἀπὸ τοῦ Μονάρχου, διότι ὁ λαὸς κατατρύχεται ὑπὸ τρομερᾶς πενίας. Παρ' ἡμῖν ὅμως ἡ Γερουσία δὲν ἔχει τὴν τοιαύτην ἐντολήν· ὁ Ἕλλην εἶναι ἰδιοκτήτης, ἔχει πολλὰς βάσεις πλούτου, καὶ δικαιοῦται νὰ ἔχῃ ἄμεσον μετὰ τοῦ Βασιλέως του συνάφειαν.

Περαίνων τὸν λόγον ὑπομιμνήσκω ὑμῖν, ὅτι πώποτε εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν προῆλθεν ἡ ἐκλογὴ τῶν γερουσιαστῶν παρὰ τοῦ Βασιλέως. Εἰς Σπάρτην, ὅπου ἦτο ἀνεπτυγμένον τὸ ἀριστοκρατικὸν στοιχεῖον, ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐξελέγοντο, ἀλλ' ἰσοβίως· εἰς

Ἀθήνας ἐπίσης καὶ ἀλλαχοῦ. Ἑπομένως νομίζω, ὅτι καὶ ἡ Συνέλευσις εἰς τὸν λαὸν πρέπει ν' ἀναθέσῃ τῶν Γερουσιαστῶν τὴν ἐκλογήν.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, οἱ προλαλήσαντες ἀνέπτυξαν θεωρητικῶς τὸ ζήτημα· εἰς ἐμὲ δὲ δὲν λείπεται, εἰμὴ πρακτικῶς νὰ ἐξετάσω αὐτὸ, ἀντικρούων τοὺς ἀγορεύσαντας κατὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Βασιλέως. Εἶπον 1) ὅτι ὁ λαὸς γνωρίζει τοὺς ἱκανούς, καὶ θέλει τοὺς ἐκλέξει· ἀλλὰ τίς γνωρίζει κάλλιον αὐτοὺς ὁ λαὸς, ἢ ἡ Κυβέρνησις; διότι λέγοντες νὰ ἐκλέγῃ ὁ Βασιλεὺς, δὲν ἐννοοῦμεν, εἰμὴ ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐκλέγει· ἐπειδὴ δὲν ἐκδίδεται Διάταγμα ἄνευ ὑπογραφῆς τοῦ Ὑπουργοῦ. Ἡ Κυβέρνησις ἔχουσα πεῖραν τῶν ἱκανῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ κάμῃ σκοπιμώτερος τὴν ἐκλογὴν, παρὰ τὸν λαὸν, ὅστις πολλάκις μένει κεχωρισμένος τοῦ διακεκριμένου ἐπ' ἀρετῇ, καὶ συνέσει ἀνδρὸς, ὅταν αὐτὸς ἦναι κεκλημένος εἰς ὑπηρεσίαν, ἢ κατοικῇ ἐκτὸς τῆς ἐπαρχίας του. Πρὸς τούτοις ἂν ἐπαρχία τις χηρεύῃ ἀξίου ἀνδρὸς, ἀναφανῇ δὲ ἡ ἀνάγκη νὰ ἐκλέξῃ ἐξ ἄλλης, ποίαν ἰδίαν δοκιμασίαν, καὶ πεῖραν θέλει ἔχῃ αὐτοῦ; 2) ἐρρέθη εὐφυὲς ἐπιχείρημα παρὰ τῶν ἐναντίων, ἀλλ' οὐχὶ βάσιμον. Εἶπον, ὅτι δύνανται νὰ προκύψωσι σφάλματα, ἂν ἀνατεθῇ ἡ ἐκλογὴ εἰς τὸν Βασιλέα, διότι εἶναι αὐλοκόλακες, ἀλλὰ καθὼς εἶναι αὐλοκόλακες, οὕτως εἶναι καὶ δημοκόλακες, ἐὰν δὲ ὑποτεθῶσιν ἴσα ταῦτα, ὁ λαὸς εἶναι μᾶλλον ὑποκείμενος εἰς σφάλματα παρὰ ἡ Κυβέρνησις· 1) διότι ἡ Κυβέρνησις ἔχει βεβαιοτέραν πεῖραν τῶν προσώπων, 2) διότι ὑπάρχει εὐθύνη εἰς τοὺς Ὑπουργοὺς, οἵτινες ἐνεργοῦσι τὴν ἐκλογὴν, καὶ ὑπογράφωσι τὰ Διατάγματα, καὶ 3) διότι ἡ Κυβέρνησις κήδεται πλέον παντὸς ἄλλου τῆς τάξεως, τῆς ἡσυχίας, καὶ τῆς προόδου, ἔχουσα τὴν εὐθύνην τῶν ἐναντίων, 4) εἶπον, ὅτι τὸ τῆς συντηρήσεως ἐπιχείρημα δὲν ἐφαρμόζεται παρ' ἡμῖν, διότι εἴμεθα πένητες, καὶ ἔχομεν ἀνάγκας, ἀλλὰ μήπως ὁ Ἕλλην, ἂν καὶ πένης, δὲν διεκρίθη πάντοτε ἐπὶ συνέσει, πατριωτισμῷ, καὶ ἀρετῇ; Δὲν ἐράνη τοιοῦτος εἰς τὰ 1821; δὲν ἐδείχθη καὶ ἤδη τοιοῦτος, ζητῶν συνταγματικὴν Μοναρχίαν, ἥτις προϋποθέτει τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν ἀρετήν; εἶναι τάχα ἀμφίβολία, ὅτι θέλουσιν εὑρεθῇ ἐν τῇ Ἑλλάδι εἰκοσιεπτὰ ἄτομα, ἄξια εἰς Γερουσιαστάς;

4) Ὅτι θέλει ἔχει ὁ Βασιλεὺς πολεμίους τοὺς μὴ διορισθησομένους ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχει οὕτω, α') διότι οὔτε ὁ λαὸς ἀποκτᾷ ἀντιπάλους τοὺς μὴ ἐκλεγομένους Βουλευτάς, ἐνῷ εἶναι πολλὰ εὐάριθμοι πρὸς τὰ ὅλον πλῆθος οἱ διοριζόμενοι, β') διότι εἰς πάντας εἶναι ἐφικτὴ ἡ θέσις

τοῦ Γερουσιαστοῦ· ἀναβολὴ δὲ μόνον γίνεται εἰς τὴν ἀπολαβὴν ἄδης. Ἡ δὲ ἀναβολὴ αὕτη δικαιολογεῖται κάλλιστα ἐκ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, ὃν τρόπον δικαιολογεῖται καὶ ἡ προφυλάκισις ἀθῴου διὰ τὴν μὴ ὑπεκφυγὴν τῆς τιμωρίας τοῦ κακούργου.

5) Θέλει γίνει μέγας περισπασμός, καὶ θέλει ἐμβληθῇ εἰς πειρασμὸν ὁ Βασιλεὺς διά τε τὴν ἐκλογὴν καὶ τὸ ἰσόβιον ἀλλὰ τοῦτο θέλει ἐπικρατεῖ ἐφ' ὅσον γίνεται ἡ ἐκλογή, μετὰ ταύτην δὲ πάντες θέλουσιν ἡσυχάσει. Ὅταν δὲ αὕτη ἀνατίθηται εἰς τὸν λαὸν, ἡ μία ῥαδιουργία θὰ διαδέχεται τὴν ἄλλην, καὶ ὁ εἰς κοινωνικὸς κλονισμὸς τὸν ἄλλον ἑπόμενος μεταξὺ τῶν δύο κακῶν εἶναι πρωτιμότερον τὸ πρῶτον.

6) Τὸ τῆς μισθοδοσίας· ἀλλ' ἐὰν ἦναι φόβος μὴ κρατυνθῇ ἀριστοκρατία ἐν Ἑλλάδι, ἂς μὴ δοθῇ μισθός, ἂς δοθῇ μόνον ἀποζημίωσις τῶν ἐξόδων τῆς μεταβάσεως καὶ τῶν ζημιῶν· τὰ παραδείγματα Ἀμερικῆς καὶ Βελγίου δὲν ἐφαρμόζονται εἰς ἡμᾶς πένητας καὶ δυστυχεῖς.

7) Στενὰ καὶ εὐρέα προσόντα· ἀλλ' ἡ Γερουσία φώτων χρῄζει. Ἡ δὲ Κυβέρνησις θέλει κάμει οὕτω πως τὴν ἐκλογήν, ὥστε ἡ Γερουσία, οὔτε φώτων, οὔτε ἰσχύος νὰ στερῆται.

Ὁ πληρεξούσιος Μεσολογγίου εἶπεν, ὅτι ἡ Γερουσία ἀπαιτεῖται διά τε τὴν συντήρησιν, καὶ τὴν ὡριμον σκέψιν. Πόθεν λοιπόν, προκύπτουσα δύναται νὰ πληρώσῃ τοῦτον τὸν διπλοῦν σκοπόν; Ἡ Γερουσία διὰ νὰ πληροῖ τὸν σκοπὸν τοῦτον πρέπει νὰ ἦναι ἀνωτέρα καὶ τῆς Βουλῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως, ὡς εἶπεν, ὡς πρὸς τὴν νομοθετικὴν ἐνέργειαν. Ὅταν λοιπὸν καὶ τοῦ Γερουσιαστοῦ ἡ ἐκλογὴ ἀνατεθῇ εἰς τὸν λαὸν, δὲν θέλει εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἔχωμεν ἓν ἄτομον, φέρον δύο ψήφους; τί ἰδιαίτερον θέλει ἔχει καὶ κατὰ τὰς γνώσεις καὶ κατὰ τὴν ἱκανότητα ὁ Γερουσιαστὴς τοῦ Βουλευτοῦ, ἀφοῦ ἀμφότεροι προκύπτουσιν ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς, ἐκ τοῦ λαοῦ, ὅστις εἶναι περιωρισμένος ἐντὸς τῆς ἰδίας ἐπαρχίας; ὁ λαὸς φέρεται ὑπὸ παθῶν τῇ ἀπιγμῇ καὶ ὑπὸ τοῦ θερμουργοῦ τῆς νεανικῆς τάξεως· ἑπομένως τὸ αὐτὸ πάθημα ἔχει καὶ ὁ Βουλευτής, καὶ αὐτὸς ῥέπει εἰς τὴν φυσικὴν καὶ ἄκρατον ἐλευθερίαν, ὡς ὁ λαὸς, καὶ αὐτὸς φέρει τὰ ἐλαττώματα τοῦ λαοῦ. Πρέπει λοιπὸν πρὸς ἰσορροπίαν νὰ εὑρεθῇ ἓν σῶμα ἀνεπιρρέαστον τῶν τοιούτων παθῶν διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τῶν Γερουσιαστῶν τὴν ἐκλογήν, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ Κυβέρνησις. Ἔπειτα ἡ Κυβέρνησις δὲν θέλει κάμει ἐν μέρει, εἰμὴ ὅ,τι ὑπαγορεύει αὐτὸς ὁ ἴδιος λαός· α) διότι αὐτὸς βλέπει τὰ πρόσωπα· β) διότι ὁ λαὸς διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του λαμβάνει εὐθύνας παρὰ τῶν Ὑπουργῶν. Ὅθεν ἐμμέσως ὁ λαὸς πάλιν ἐκλέγει.

Ἐπειδὴ τέλος ὁ Γερουσιαστὴς πρέπει νὰ ἔχῃ ἀνεξαρτησίαν, καὶ ἰσχύν, ὥστε νὰ κρατῇ τὴν ἰσορροπίαν, πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἰσόβιος. Ὁ αὐτὸς λόγος, ὅστις ὑπαγορεύει τὴν ἰσοβιότητα τοῦ δικαστοῦ, ὑπαγορεύει καὶ τὴν τοῦ Γερουσιαστοῦ. Ἡ Κυβέρνησις σπανίως ἀπατᾶται τέλος εἰς τὴν ἐκλογήν, ἐνῷ ὁ λαὸς ἀπατᾶται πολλάκις. Ὅθεν περαίνω τὸν λόγον, προτείνων τὸ νὰ ἀνατεθῇ ἡ ἐκλογὴ εἰς τὸν Βασιλέα.

Ἐντεῦθεν, μὴ ὄντων ἄλλων ἐγγεγραμμένων κατὰ τοῦ σχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τινων, εἰπόντων, ὅτι ἐρωτίσθη ἀρχοῦντος ἡ Συνέλευσις, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησεν αὐτὴν, ἂν θέλῃ νὰ παύσῃ ἡ συζήτησις, καὶ νὰ προβῇ εἰς ψηφοφορίαν. Ἀποφανθείσης αὐτῆς ἀποφατικῶς, ἐξηκολούθησεν ἡ συζήτησις.

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς, εἶπεν, πολλοὶ εἶπον, ὅτι εἶναι σπουδαῖον τὸ ζήτημα καὶ ἐγὼ αὐτὸς λέγω τὸ αὐτὸ, διότι περὶ τοῦ τρίτου μέρους τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας πρόκειται. Τὸ δεκαετὲς τῆς διαρκείας τῆς Γερουσίας ἐθεώρησάν τινες τῶν προαγορευσάντων, ὡς ἐπικίνδυνον, καὶ ἐζήτησαν τὴν ἰσοβιότητα αὐτῶν. Ἀλλ' ἀνατρέχοντες εἰς τὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν βλέπομεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν διαδοχικὴν τὴν Γερουσίαν, καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ἰσόβιον· αἰτία τοῦ ῥαινομένου τούτου ὅμως εἶναι ἡ ἐκ γεννήσεως ἀριστοκρατία, καὶ ἡ εὐγένεια, ἥτις ὑπάρχει ἐκεῖ· ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα τάχα δεχόμενοι τὸ ἰσόβιον τῶν Γερουσιαστῶν, ἀπαλλαττόμεθα πλέον παντὸς κινδύνου; τὸ κατ' ἐμὲ νομίζω μεῖζονα ἔτι τὸν ἐκ τούτου κίνδυνον· εἶναι βέβαιον, ὅτι, ἐὰν 200 θέλωσιν ἔχῃ τὰ προσόντα τοῦ Γερουσιαστοῦ, λαμβάνοντος τοῦ Βασιλέως ἰσοβίως τοὺς τριάκοντα τούτων, οἱ λοιποὶ θέλουσι πειραχθῇ μεγάλως θέτοντες προσόντα στρατηγῶν, Βουλευτῶν κλ. δὲν θέλομεν ἐκθέσει εἰς δυσάρεστον θέσιν τὸν Βασιλέα; ἀνατιθεμένης τῆς ἐκλογῆς εἰς τὸν Βασιλέα, δὲν θέλει ἐκλέγει αὐτὸς, ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς, ὅστις εἶναι ὑπεύθυνος, καὶ οὗτος θέλει προτιμήσει τὸν σχετικώτερόν του καὶ τὸν οἰκεῖον· τότε ἡ Γερουσία, ἥτις διακαζει τοὺς Ὑπουργοὺς θέλει σύγκεισθαι ἐξ οἰκείων τῶν Ὑπουργῶν, ἐκ πλασμάτων αὐτῶν τῶν ἰδίων· ἔπειτα διοριζομένων τῶν Γερουσιαστῶν ἰσοβίων, ποῖον μέσον ἀπαλλαγῆς πλέον ἔχομεν, εἴτε πρὸς τὸν Βασιλέα φανῶσι κλίνοντες ὑπὲρ τὸ δέον, εἴτε πρὸς τὸν λαὸν, καὶ δὲν τηρήσωσι τὴν μεσότητα; ἐπαρουσίασαν τινὲς ὡς φόβητρον τὰς δημαγωγίας, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι φοβητὸν, διότι θέλουσι τεθῇ προσόντα κατὰ τὰ ὁποῖα ὀλίγοι εἰς ἑκάστην ἐπαρχίαν θέλουσιν εἶσθαι οἱ ὑποψήφιοι. Αἱ τοιαῦται ὑποψίαι ἔχουσι μᾶλλον χώραν εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ Βουλευτοῦ, τοῦ δημάρχου

κλ. λέγουσιν, ὅτι κατασταίνεται ἰσχυρὰ ἡ Μοναρχία, ἐκλεγομένης τῆς Γερουσίας ὑπὸ τοῦ Βασιλέως· ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον, ἡ Μοναρχία θέλει εἶσθαι πλέον ἀγαπητὴ, ἂν ἡ Γερουσία ἐκλέγηται ἐκ τοῦ λαοῦ. Ἔπειτα τὸ δικαίωμα τῆς διαλύσεως αὐτῆς παρέχει ἱκανὴν ἰσχὺν εἰς τὸν Μονάρχην. Φρονῶ, ὅτι, ἀφοῦ προχθὲς παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις τὸ νὰ δύναται ὁ ὑπάλληλος νὰ ἐκλέγηται Βουλευτὴς, δεχομένη σήμερον καὶ τὸ νὰ διορίζῃ τοὺς Γερουσιαστὰς ὁ Βασιλεὺς, πραγματικῶς θέλομεν συγκεντρώσει τὰς τρεῖς δυνάμεις τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἰς μίαν, τὴν τοῦ Βασιλέως, καὶ τὰ νομοθετήματα θέλουσι προέρχεσθαι ἐκ μονομερίας. Εἶπον οἱ ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Βασιλέως, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ θέλησις τῶν δυνάμεων. Πᾶς Ἕλλην σέβεται αὐτὰς, ἀλλ' αὐταὶ αἱ ἴδιαι δὲν ἐσυμβούλευσαν τοὺς λειτουργοὺς τοῦ παρελθόντος συστήματος νὰ συνοικειωθῶσι μετὰ τοῦ ἔθνους; πῶς τώρα δύνανται νὰ παραινέσωσι τὸ ἐναντίον, τὴν διαίρεσιν;

Αἱ δυνάμεις δὲν ἐπιθυμοῦσιν ἄλλο τι, εἰμὴ τοῦ ἔθνους τὴν πρόοδον· ὅθεν φρονῶ, ὅτι ἡ Γερουσία πρέπει νὰ ἐκλέγηται ἐκ τοῦ λαοῦ.

Ὁ Κυνέας, εἶπεν ἄλλος, ἐπιστρέφων ἐκ τῆς εἰς Ῥώμην πρεσβείας, καὶ ἐρωτηθεὶς περὶ τῆς συγκλήτου, εἶπεν, ὅτι τὸ μὲν βουλευτήριον ὁμοιάζει ναὸν, οἱ δὲ συνερχόμενοι εἰς αὐτὸ θεούς· τὸ αὐτὸ λέγω καὶ ἐγὼ διὰ τὸν τόπον, ἐνῷ συνερχόμεθα, διότι ὑπεράνω ἡμῶν ἵστανται τόσων μαρτύρων τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας αἱ ἱεραὶ σκιαὶ, αἱ δὲ συζητήσεις ἡμῶν εἰσὶ περὶ τῶν κυριωτάτων τοῦ ἔθνους, περὶ τῆς ἀνακτήσεως τῶν ἱερωτέρων δικαιωμάτων, καὶ περὶ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας, ἢ κακοδαιμονίας τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ ζήτημα εἶναι σπουδαιότατον· λυποῦμαι, διότι δὲν ἐδυνήθην νὰ παρευρεθῶ καὶ ἐγὼ εἰς τὴν Συνεδρίασιν ἐκείνης τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἀπεφασίσθησαν αἱ δύο Βουλαὶ, ὥστε νὰ συμβάλω καὶ ἐγὼ τὴν φωνήν μου μετὰ τῶν ἄλλων ὑπὲρ αὐτῶν. Ἤμην καὶ ἐγὼ παρὰ πάντα ἄλλον ὑπὲρ τῆς μιᾶς Βουλῆς· ἀλλὰ χθὲς καὶ πρώην ἐνθυμηθεὶς τοὺς Βουλευτὰς τοῦ Ναυπλίου, καὶ τοὺς τοῦ Ἄργους, ἐνθυμηθεὶς τὸν Γραμματέα Σκανδαλίδην, φεύγοντα μετὰ τῶν ἐγγράφων ὑπὸ μάλης, ἐνθυμηθεὶς τοὺς σπαραγμοὺς τῆς Ἱσπανίας, καὶ τὰ ἕως καὶ νῦν γενόμενα, μετεμελήθην. Τίς νὰ ἐκλέγῃ τὴν Γερουσίαν; προσεκλήθημεν ὑπὸ τῆς Μοναρχίας, ἵνα θέσωμεν τὰ θεμέλια τῆς ἐλευθερίας μας, ἵνα ἐμφυσήσωμεν πνεῦμα ζωῆς εἰς τὴν πολιτείαν μας, πνεῦμα ἀνθρώπου, ψυχὴν Συνταγματικὴν, ἵνα κάμωμεν Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον παρέχει τοῖς πᾶσι τὸ ἴσον καὶ τὴν προτίμησιν τῆς ἀρετῆς.

Ὁ Πλάτων ἐξέφρασε τοῦτο ἄριστα (ἀνέγνω χωρίον)· ἱκανὰ παραδείγματα τῶν προγόνων μας ἔχομεν ἐπὶ τούτῳ. Ἐὰν λοιπὸν ἡ Γερουσία πρέπῃ νὰ περιέχῃ πολιτικὴν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, κοινωνικὴν ἐν γένει ἱκανότητα, τίς ἄλλος παρὰ τὴν Κυβέρνησιν πρέπει νὰ ἐκλέγῃ τοὺς Γερουσιαστὰς, ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι εἰς καλητέραν θέσιν, ὥστε νὰ διακρίνῃ αὐτήν; Ὅταν εἰς τὸν λαὸν ἀναθέσωσι καὶ ταύτην τὴν ἐκλογὴν, τότε ἡ Γερουσία δὲν θέλει διαφέρει κατ' οὐδὲν ἄλλο τῆς Βουλῆς, εἰμὴ κατὰ τὴν διάρκειαν μόνον. Τὸ τέλος τότε ἀμφοτέρων τούτων τῶν συναρχικῶν συστημάτων θέλει εἶσθαι πρὸς τὸν γεννήτορα λαὸν, ὅστις πολλάκις δὲν γνωρίζει τὸ ἀληθὲς συμφέρον του. Ὁ λαὸς δὲν ἐπιθυμεῖ ἄλλο τι, εἰμὴ ἐλάφρωσιν τῶν φόρων, καὶ εἰς τοῦτο μάρτυς ὁ Θουκυδίδης. Κατὰ τὸν καιρὸν τῶν ἐκλογῶν εὑρίσκεται ὡς μεθυσμένος ὑπὸ τοῦ σπουδαρχικοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον διαχέουσιν εἰς αὐτὸν οἱ σπουδαρχοῦντες. Ὅταν ἔχωμεν καὶ τὰ δύο ταῦτα σώματα ἐκ τοῦ λαοῦ, θέλει ὑπάρξει ἄφευκτος πάλη μεταξὺ τῶν δύο τούτων σωμάτων καὶ τῆς νομοτελεστικῆς ἐξουσίας. Παρετηρήσατε ἐκ τῶν γενομένων εἰς ταύτην τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν. Πᾶς ἐκλεγόμενος διάφορα μελετᾷ, νομίζει εὔκολα τὰ πάντα χωρὶς νὰ ἐξετάζῃ τὰ καθέκαστα· ταύτην δὲ τὴν ἰδίαν θέλει ἔχει καὶ ὁ Βουλευτὴς, καὶ ὁ Γερουσιαστής. Πάντες θέλουσιν ἔλθει ἔμπλεοι ὑπὸ τοῦ φρονήματος τῆς ἡμέρας, τὸ ὁποῖον θέλει ἔχει ὁ λαὸς, καὶ θέλουσι διάκεισθαι ἐναντίως πρὸς τὴν νομοτελεστικὴν ἐξουσίαν. Δὲν ἐννοῶ τὴν Γερουσίαν, ὡς τινες τὴν ἐξέλαβον, ὡς προπύργιον, ἢ διὰ τὴν ὥριμον σκέψιν, ἀλλ' ὡς συνέπειαν φυσικὴν τῆς Συνταγματικῆς Κυβερνήσεως. Ὅθεν πρέπει νὰ δεχθῶμεν αὐτὴν ἐκ τοῦ Βασιλέως. Ἐπρότειναν τινες τῶν προαγορευσάντων τὸ Βέλγιον· ἀλλὰ τοῦτο τὸ Σύνταγμα εἶναι πλῆρες ἀτελείας, καθ' ὃ γέννημα τοῦ παλέμου, καὶ τῆς κατὰ τῆς Ὁλλανδίας ἐπαναστάσεως· ὅταν δὲ ὁ λαὸς, ἦναι εἰς πόλεμον, τὰ πάντα ὑπὲρ ἑαυτοῦ θέλει. Ὅτε συνετάχθη τὸ Σύνταγμα εἰς τὸ Βέλγιον δὲν ἦτο Βασιλεὺς παρών. Ὅθεν καταλιπόντες πάντα τ' ἄλλα προσόντα, καὶ τὸ τῆς ἱκανότητος, καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς ἔθεσαν μόνον τὸ τοῦ πλούτου τυχαῖον προσόν. Ποῖον ρόδον ἔχομεν, ἂν ἀναθέσωμεν τὴν ἐκλογὴν εἰς τὸν Βασιλέα; μήπως δὲν θέλουσιν ἐνεργεῖ ταύτην ἐπὶ ἰδίᾳ εὐθύνῃ οἱ Ὑπουργοί; τίς δὲ αὐτῶν θέλει εἶσθαι τόσον νωθρὸς, καὶ ἀπειρόκαλος, ὥστε ὀλιγωρῶν τὴν ἐπικειμένην εὐθύνην νὰ κάμῃ ἐκλογὴν ἀπερίσκεπτον καὶ ἐναντίον τῶν προσόντων; Νομίζω, ὅτι εἶναι σωτήριον τὸ νὰ δεχθῶμεν τὴν ἐκλογὴν ἐκ τοῦ Βασιλέως οὐχὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι εἶναι δικαίωμα Βασιλικὸν, ἀλλὰ διότι εἶναι ἄφευκτον διὰ τὴν τῆς πατρίδος

εὐδαιμονίαν· ἀλλὰ χρονῶ ἐπίσης καλὸν τὸ νὰ μὴν ἀποφασίσωμεν ἀπὸ τοῦδε τὸ ἰσόβιον, ἀλλὰ ν' ἀναθέσωμεν εἰς τὴν πεῖραν τοῦ γηραιοῦ καὶ πανδαμάτορος χρόνου τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν, εὐχαριστούμενοι ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν δεκαετῆ τῆς Γερουσίας διαφάνειαν κατὰ τὸ σχέδιον.

Ἄλλος δὲ ἐπρόσθεσε. Δώσαντες ὅρκον νὰ ἐκτελέσωμεν εὐσυνειδότως τὰ τοῦ πληρεξουσίου ἔργα πρέπει νὰ ἐχώμεθα ἀκαταπαύστως ὑπὸ τῆς ἰδέας αὐτοῦ.

Πρέπει συμφώνως μὲ ἄλλα εὐνομούμενα ἔθνη νὰ δώσωμεν τὴν ἐκλογὴν τῆς Γερουσίας εἰς τὸν Βασιλέα, ὅστις νὰ ἐνεργῇ αὐτὴν ἀναλόγως τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐξ ἀγωνιστῶν ἀπὸ τοῦ **1821 - 1829**. Τούτου γενομένου θέλει δοξασθῇ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὡς ἄξιον τοῦ Συντάγματος.

Πάντες θέλουσιν εἰπεῖ, οἱ Ἕλληνες ἐρώτησαν τὴν δύσιν, αὐτοὶ οὗτοι θέλουσι ρωτήσει καὶ τὴν Ἀνατολήν. Ἀλλὰ διὰ δέκα μόνον ἔτη ἂς ψηφίσωμεν τοῦτο, διότι ἴσως μετὰ ταύτην τὴν προθεσμίαν νομισθῇ καταλληλοτέρα ἡ μία Βουλή, τὴν ὁποίαν ἐξ ἀρχῆς ἐγὼ ἐπιθυμοῦν καὶ ἐστήριξα.

Ἀντεπαρετήρκησεν ἄλλος, ὅτι ἤδη ἀνεπτύχθη ἀρκούντως τὸ ζήτημα· ὅθεν δὲν ἔχω εἰπεῖν, εἰμὴ ὀλίγα νὰ προσθέσω. Καὶ ἡ Γερουσία δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ ἀντιπροσωπικὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον, ὡς καὶ ἡ Βουλή, ἀντιπροσωπεύει τὴν ἰδιοκτησίαν, φροντίζει περὶ τῶν φόρων, καὶ τῶν λοιπῶν ἀναγκῶν τοῦ λαοῦ. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἶναι διαδοχικὴ ἡ Γερουσία, διότι τὰ κτήματα εἶναι εἰς ὀλίγους συγκεντρωμένα, καὶ μεταβαίνουσι κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας εἰς τοὺς κληρονόμους χωρὶς νὰ κατακερματίζωνται. Ὅθεν καθὼς ὑπάρχει ἡ διαδοχὴ τῆς ἰδιοκτησίας, οὕτω συνυπάρχει ἐκεῖ καὶ ἡ διαδοχικὴ Γερουσία.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ὅμως κατεστράφη ἡ διαδοχὴ τῆς ἕδρας τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἅμα ἡ ἰδιοκτησία περιῆλθεν εἰς πολλῶν χεῖρας διὰ τοῦ κληρονομικοῦ συστήματος· τὸ τοῦ Βελγίου σύστημα εἶναι παρὰ πάντα τ' ἄλλα πλησιέστερον εἰς τὸ ἡμέτερον. Διότι καὶ ἐκεῖ ἡ ἰδιοκτησία εἶναι κοινὴ εἰς τοὺς πολίτας, καὶ οἱ φόροι κοινοί. Οὗτος ὁ λόγος, δι' ὃν ἡ ἐκλογὴ τῆς Γερουσίας ἀνετέθη εἰς τὸν λαόν. Βλέπομεν δὲ, ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο εὐδοκεῖται παρὰ πᾶν ἄλλο, διότι δὲν ἠκούσαμεν μέχρι τῆς σήμερον οὐδὲν ἀπευκταῖον, καμμίαν ἀπόπειραν, γενομένην κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἂν καὶ παρῆλθον ἱκανὰ ἔτη.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου, καὶ πολλῶν μὲν ἀποφαινομένων, ὅτι ἐρωτήσθη ἡ Συνέλευσις, ἄλλων δὲ προτεινόντων τὴν εἰς τὴν αὔριον ἀναβολήν, ὁ Πρόεδρος ἐπρότεινε

διὰ ψηφοφορίας νὰ λυθῇ ἡ ἀμφιβολία. Παραδεχθείσης τῆς Συνελεύσεως, ὁ Πρόεδρος ἔθεσε τὸ ζήτημα. «Ἐρωτᾶσθε ἡ Συνέλευσις ἀρκούντως, θέλει νὰ παύσῃ ἡ συζήτησις, ἢ ὄχι;» Γενομένης διπλῆς καὶ ἀμφιβόλου ἀναστάσεως, ἂν καὶ διεκρίθη ἡ πλειοψηφία, ὅτι ἦτον ὑπὲρ τῆς καταφατικῆς λύσεως, ἐγένετο ὅμως κατ' αἴτησιν ἱκανοῦ ἀριθμοῦ πληρεξουσίων δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, καὶ ἐλύθη καταφατικῶς τὸ ζήτημα διὰ ψήφων **144** πρὸς **36**.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν «ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν παῦσιν τῆς συζητήσεως.

Ἐντεῦθεν ἔθεσε τὸ ζήτημα «ἐκ τοῦ Βασιλέως νὰ ἐκλέγηται ἡ Γερουσία, ἢ ἐκ τοῦ λαοῦ» προσθείς, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο πρόκειται νὰ λυθῇ ἁπλῶς, χωρὶς νὰ ἐμποδίζῃ τὴν μετὰ ταῦτα συζήτησιν τῆς διαρκείας καὶ τῶν προσόντων τοῦ Γερουσιαστοῦ.

Πρωτήσαν εἰς τῶν πληρεξουσίων, περιέχεται εἰς τὸ ζήτημα καὶ τὸ μικτὸν εἶδος; ὁ Πρόεδρος ἀπήντησεν, βεβαίως καὶ τοῦτο περιέχεται εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ λαοῦ.

Γενομένης ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἐλύθη καταφατικῶς διὰ τὸ πρῶτον, καὶ ἀποφατικῶς διὰ τὸ δεύτερον διὰ ψήφων **149**, πρὸς **47**.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἐκλογὴν τῆς Γερουσίας παρὰ τοῦ Βασιλέως διὰ ψήφων **149**, πρὸς **47**.

Μετὰ ταῦτα ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν **4** ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος **Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.**
Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΔΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΘ'.

Τῆς 9 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴ ἐννάτη Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρα τετάρτη, τὴν **10** ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου

κατάστημα, ἀνεγνώσθη ὁ ὀνομαστικὸς κατάλογος αὐτῶν· εὑρέθησαν δὲ παρόντες μὲν **218**, ἀπόντες δὲ **24**.

Ἀκολούθως ἐκήρυξεν ὁ Πρόεδρος ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν, καὶ ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρά τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως τοῦ **70** ἄρθρου.

Ἐνταῦθα εἷς πληρεξούσιος πρῶτος ἔχων τὸν λόγον, εἶπε, χθὲς ἦτον ὀπαδὸς καὶ ἔνθερμος προστάτης τοῦ συστήματος τῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς τῆς Γερουσίας, διότι τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος μετέβη ἀπὸ τῆς δημοκρατίας εἰς τὴν Μοναρχίαν. Πλὴν ἀφοῦ ἡ κυρίαρχος πλειονοψηφία τῆς Συνελεύσεως δὲν ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ τοῦτο τὸ σύστημα, ἀφοῦ ἐδέχθη τὴν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως γενομένην ἐκλογὴν τῆς Γερουσίας, σεβόμενος τὴν τεθεῖσαν ἀρχήν, θέλει ἀκολουθήσει αὐστηρῶς ὅλας τὰς συνεπείας της.

Ἐρρέθη χθὲς, καὶ εἶναι αὐτὸς σύμφωνος, ὅτι ἀναπόφευκτον πρόσον τῆς παραδεχθείσης ἀρχῆς περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς Γερουσίας εἶναι τοὐλάχιστον ἡ ἰσοβιότης, διότι ἄλλως θέλει εἶναι ὡς σῶμα εὐτελὲς, ταπεινὸν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν δοῦλον· ἡ ἰσοβιότης μόνον δύναται νὰ παρέξῃ πιθανότητά τινα ἀνεξαρτησίας.

Πρὸς τούτοις τὸ προκείμενον ἄρθρον, καθιεροῖ τὴν ἀρχὴν, ὅτι πᾶς Γερουσιαστὴς διορίζεται κατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργείου, μὲ ταύτην αὐτὸς δὲν συμφωνεῖ, διότι χθὲς κατακόρως ἐπανελήφθη, ὅτι μόνος ὁ Βασιλεὺς γνωρίζει τὴν ἱκανότητα καὶ τιμιότητα· ἐκτὸς τούτου εἰς τὰ Συνταγματικὰ κράτη πᾶν Ὑπουργεῖον ἀντιπροσωπεύει μερίδα τινὰ τοῦ Ἔθνους, ἑπομένως ἂν δεχθῶμεν, ὡς ἔχει τὸ ἄρθρον, τότε τὸ Ὑπουργεῖον θέλει προτείνει τοὺς ἰδικούς του φίλους καὶ οἰκείους, διὰ νὰ καθέξωσι τὴν θέσιν τοῦ Γερουσιαστοῦ, ὥστε ἡ Γερουσία δὲν θέλει ἀντιπροσωπεύει, εἰμὴ ἓν κόμμα μόνον, καὶ ἂν ποτὲ γίνῃ ἀλλαγὴ Ὑπουργείου, τοῦτο θέλει εὕρῃ σφοδρὰν ἀντιπολίτευσιν εἰς τὴν Γερουσίαν.

Πρὸς τούτοις, ἐπειδὴ ἡ Γερουσία θὰ ἦναι γέννημα τοῦ Ὑπουργείου, θέλει εἶναι εἰς αἰωνίαν μετὰ τῆς Βουλῆς πάλην, καὶ ἂν ποτὲ συμβῇ δίκη Ὑπουργοῦ, οὗτος θέλει δικασθῇ ὑπὸ τῶν πλασμάτων τοῦ Ὑπουργείου, ὑπὸ τῶν ἐντολοδόχων του, οὕτω πλαγίως καταργοῦμεν τὴν εὐθύνην τῶν Ὑπουργῶν.

Περὶ τῶν λοιπῶν ἀναγκαίων συνεπειῶν τῆς παραδεχθείσης ἀρχῆς περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς Γερουσίας ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, οἷον περὶ τοῦ ἀπεριορίστου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Γερουσιαστῶν, τῆς ἀδρᾶς

μισθοδοσίας, ἐπιφυλάττομαι ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ νὰ κάμω λόγον, συμφώνως μὲ τὴν τεθεῖσαν ἀρχήν.

Ἀνακεφαλαιῶν τὸν λόγον, ἐπρότεινε νὰ καθιερωθῇ ἡ ἰσοβιότης τοῦ Γερουσιαστοῦ καὶ ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ ν' ἀνατεθῇ εἰς τὸν Βασιλέα, ὑπευθύνου ὄντος μόνον τοῦ προσυπογράφοντος τὸ δίπλωμα κατὰ τὰς Συνταγματικὰς ἀρχὰς ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ.

Φρονεῖ, εἶπεν ἄλλος, ὅτι ἀποφασίσαντες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς Γερουσίας τὴν σύστασιν, οἱ πλεῖστοι ἐξ ἡμῶν δὲν εἶναι πεπεισμένοι, ὅτι τὰ ἀποφασισθέντα εἶναι ἀλάνθαστα. Ὁδηγούμενοι ἐκ τῶν παραδειγμάτων τῆς Εὐρώπης, ἐδέχθημεν σύστημα ὁμοιόμορφον· πλὴν ποῦ μὲν ἡ Γερουσία ὑπάρχει διαδοχικὴ, ποῦ δὲ ἰσόβιος, ποῦ δὲ περιοδική· Ἡμεῖς διὰ τῆς δοκιμασίας καὶ τῆς πείρας πρέπει νὰ λύσωμεν τὰς ἀμφιβολίας μας. Ἐντὸς τοῦ Συντάγματος δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ τι περιττὸν, διότι ἕνεκα τοῦ ἑνὸς περιττοῦ δύναται ὅλον τὸ Σύνταγμα νὰ κινδυνεύσῃ, καὶ ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ νὰ καταστῇ προβληματική.

Ἂς δεχθῶμεν τὴν διάρκειαν τῆς Γερουσίας ἐπὶ δεκαετίαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἡ πεῖρα θέλει μᾶς διδάξει ποῖον ἐν γνώσει σύστημα πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν. Ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν, ὅτι ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Βασιλείας ἐτέθησαν διάφοροι θεσμοὶ, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θέλουν ἀποβῇ ὠφέλιμοι εἰς τὸ ἔθνος, ἀλλ' ἐράνη ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τὸ ἐναντίον· μετὰ δέκα ἔτη ἡ πεῖρα θέλει μᾶς διδάξει πολλὰ τὰ ὁποῖα τώρα ἀγνοοῦμεν. Ὅθεν ἡ μετὰ δέκα ἔτη ἀναθεώρησις τοῦ μέρους τούτου εἶναι ἀναγκαιοτάτη· ἀλλὰ πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειαν, ἂς ψηφισθῇ παρὰ τῆς Συνελεύσεως, ἵνα γίνῃ ἡ ἀναθεώρησις κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου **45**.

Βλέπει δυσκολίαν τινὰ, ἂν δὲν παραδεχθῶμεν τὸ *κατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργείου*, καὶ διορισθοῦν Γερουσιασταὶ, μὴ ἔχοντες τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, διότι τότε ποῖος θέλει εἶσθαι ὑπεύθυνος;

Ἀντιπαρατηρήθη ὑπ' ἄλλου, ὅτι μόνη ἡ ἰσοβιότης δύναται νὰ παρέξῃ ἀνεξαρτησίαν εἰς τὸν Γερουσιαστὴν, καὶ νὰ κάμῃ, ὥστε νὰ φροντίσῃ νὰ ἐναποταμιεύσῃ ἐν ἑαυτῷ γνώσεις, δι' ὧν νὰ καταζῇ ὠφέλιμος εἰς τὸ ἔθνος. Ἀπὸ τοιαύτας ἀρχὰς ὁρμῶνται καὶ οἱ νομοθέται καθιεροῦντες τὸ ἰσόβιον καὶ ἀμετακίνητον τῶν δικαστῶν. Ὅπου ὑπῆρξε, καὶ ὑπάρχει Γερουσία ἐκλεγομένη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως εἶναι καὶ ἰσόβιος· διότι οὕτως ὁ Γερουσιαστὴς καὶ ἀνεξαρτησίαν ἔχει καὶ γνώσεις, ἐπιμελεῖται νὰ προσκτήσῃ. παρ' ἡμῖν μάλιστα τοῦτο εἶναι ἀναγκαιότατον ἐπὶ τοῦ παρόντος. ὅτε ἐμβαίνοντες εἰς νέαν Συνταγματικὴν ὁδὸν, θέλομεν ἔχει χ[illegible]εῖαν μεταῤῥυθμίσεως τῆς νομοθεσίας καὶ νέων νόμων.

Εἶναι σύμφωνος νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ *κατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουρ-*

είου», διότι άλλως ή Γερουσία γίνεται κομματική, καὶ ἡ πλειονοψηφία τοῦ Ὑπουργείου θέλει ἐπιβάλλεσθαι κατὰ τοῦτο εἰς τὸν Βασιλέα.

Ἄλλος προσέθηκεν, ὅτι ἐν συνειδήσει λέγει, ὅτι χρηματίσας καὶ αὐτὸς μέλος εἰς δύω σώματα, διοριζόμενα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ὑπερασπιζόμενος τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους, ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν σωμάτων ἐκείνων. Πλὴν σήμερον ἐπειδὴ πρώτην φορὰν γίνεται παραδεκτὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Γερουσία, πρέπει νὰ σεβασθῶμεν τὴν κοινὴν γνώμην τοῦ ἔθνους, δὲν συμφέρει νὰ τὴν περιφρονήσωμεν. Τὰ ἔθνη ἀναπτύσσονται ταχέως, καὶ προοδεύουν. ὅταν νομοθετῶν βαθμηδὸν καὶ κατὰ τάξιν· νομίζει λοιπόν, εἶπε, τὸ τῆς δεκαετίας διάστημα κατάλληλον, καὶ παραδέχεται τὴν γνώμην τοῦ εἰπόντος, ἵνα γίνῃ ἡ ἀναθεώρησις, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου 45. δέχομαι, ἐπρόσθεσεν ἐπὶ τέλους τὴν 6. παρατήρησιν τοῦ πληρεξουσίου Ὕδρας, τοῦ νὰ ἐξαλειφθῇ «ὁ ἀκατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργείου», ἀλλὰ προτείνω οὐ μόνον τοῦ ἑνὸς ὑπουργοῦ τὴν προσυπογραφήν, ἀλλὰ τοῦ ὅλου ὑπουργείου, πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειαν.

Ὀλίγα ἔρχομαι εἶπεν ἄλλος, νὰ προσθέσω καὶ ἐγὼ εἰς ὅσα ἐρρέθησαν μέχρι τοῦδε περὶ τῆς Βασιλικῆς ἐκλογῆς τῆς Γερουσίας ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, καὶ περὶ τῆς διαρκείας αὐτῆς.

Παραδέχομαι τὴν γνώμην τοῦ προλαλήσαντος πληρεξουσίου τῆς Ὕδρας. τὸ νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ « ἐπὶ προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. » Ἀλλ' εἰς τὴν Συνταγματικὴν Κυβέρνησιν ἡ εὐθύνη τοῦ Ὑπουργοῦ ἀπαιτεῖται εἰς πᾶσαν Βασιλικὴν πρᾶξιν. Ἡ ὑπουργικὴ εὐθύνη, εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος, περιορίζεται εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν προσόντων. Διὰ τοῦτο γνωμοδοτῶ, ἀφαιρουμένου τοῦ « ἐπὶ προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου » νὰ προστεθῇ ἐπὶ τέλους τοῦ 72 ἄρθρου μετὰ τὰ προσόντα τὸ, αὐ προσυπογράφων τοὺς διορισμοὺς. τοῦ Γερουσιαστοῦ Γραμματεὺς εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἐπὶ τῷ διορισμῷ αὐτῶν διατήρησιν τῶν ἀνωτέρω ὅρων.» Ἀλλὰ καὶ δι' ὅλου, ἂν λέγῃ, δὲν πειράζει, διότι ἄλλο ἄρθρον τοῦ Συντάγματος ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν ταύτην.

Ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς Γερουσίας καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλοι ὠγορεύσαντες σᾶς εἶπον, ὅτι ἡ ἐκλογὴ Βασιλέως, καὶ ἐκλογὴ ἰσόβιος εἶναι ἀχώριστα. Οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ὕδρας οἱ συνηγορήσαντες ὑπὲρ τῆς λαοσυράτου Γερουσίας σᾶς εἶπον εἰλικρινῶς, ὅτι ἂν παραδεχθῆτε ἐναντίον τῆς γνώμης των τὴν Βασιλικὴν ἐκλογήν, νὰ συμπαραδεχθῆτε καὶ τὴν ἰσοβιότητα· ἡ ἰσοβιότης δὲν εἶναι ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, διότι δι' αὐτοῦ

τοῦ ὅρου ἀποκαθίσταται ὁ Γερουσιαστὴς ἀνεξάρτητος τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς· δὲν ἐπαναλαμβάνω, ὅσα περὶ τούτου ἐρρέθησαν, ἀλλ' ἔρχομαι νὰ θεωρήσω τὸ ζήτημα ὑπ' ἄλλην νέαν ἔποψιν.

Ἂν παραδεχθῶμεν τὴν ἐκλογὴν ἐπὶ δεκαετίαν, ἀνάγκη πᾶσα τοῦ νὰ γένῃ σκέψις ἐπὶ τοῦ τέλους τῆς δεκαετίας περὶ τοῦ τί ποιητέον· πῶς θέλει λυθῇ τότε τὸ ζήτημα τοῦτο; καθὼς λύονται καὶ τὰ ἄλλα νομοθετικὰ ζητήματα, ὅ ἐστι διὰ τῆς συμπράξεως τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας καὶ τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἄτοπον ἡ Γερουσία, περὶ ἧς ἡ δίκη, νὰ ἦναι δικάζουσα καὶ δικαζομένη; ἴσως τις εἴπει, ὅτι ἐξαιρεῖται τότε ἡ δικαζομένη Γερουσία, ὡς μὴ δυναμένη νὰ δικάσῃ αὐτὴ ἑαυτήν. Ἀλλὰ θέλοντες δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ν' ἀπορύγωμεν ἓν ἄτοπον, πίπτομεν εἰς ἄλλο ἄτοπον βαρύτερον, ἀρνοῦντες τότε τὰ δύο ἀντίθετα στοιχεῖα νὰ δικάσωσι τὴν δίκην, ἐν ἐλλείψει τοῦ τρίτου· ἀνάγκη λοιπὸν καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ λόγου νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο τώρα, καὶ νὰ τὸ λύσωμεν ὁριστικῶς, παραδεχόμενοι τὴν ἰσοβιότητα, καθὼς παρεδέχθημεν τὴν Βασιλικὴν ἐκλογήν.

Ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιτροπῆς, ἀντιπαρετήρησεν ἄλλος, ὁρισάσης τὴν Γερουσίαν ἐπὶ δεκαετίαν ἀμετακίνητον ἦτο νὰ δοκιμασθοῦν αἱ ὠφέλειαι, ἢ τὰ ἀτοπήματα ταύτης.

Δὲν εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν παρατήρησιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ προλαλήσας, ὅτι μετὰ δεκαετίαν θέλομεν ἔχει δυσκολίας καὶ ταραχάς, διότι δὲν πρέπει ἀπὸ τοῦδε νὰ προδικάσωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ πεῖρα θέλει μᾶς διδάξει, ἂν τὸ ξένον καὶ νέον τοῦτο διὰ τὴν Ἑλλάδα νομοθετικὸν σῶμα, ἦναι ὠφέλιμον, ἢ ἐλαβερόν.

Ἂν διάταγμα ἀφορῶν διορισμὸν Γερουσιαστοῦ πρέπει νὰ προσυπογράφηται, διότι εἶναι πολλοί, αἵτινες θέλουν ἔχει τὰ προσόντα, ἀλλ' ὀλίγιστοι τούτων θέλουν διορισθῆ, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν εἶναι μικρὸς, καὶ τότε δύναται ἕκαστος νὰ φαντασθῇ, ποίαι δυσαρέσκειαι καὶ παράπονα θέλουν διευθύνεσθαι κατὰ τοῦ Βασιλέως, ἂν τὸ ὑπουργεῖον δὲν προσυπογράφῃ, καὶ δὲν ἦναι περὶ τούτου ὑπεύθυνον.

Ἕτερος δὲ πληρεξούσιος, λαβὼν τὸν λόγον μετ' αὐτὸν, καὶ ἀντικρούων τοὺς λόγους του, παρετήρησεν, ὅτι καὶ ἡ Γερουσία, ὡς καὶ τὰ ἄλλα δύο νομοθετικὰ σώματα, ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βουλὴ, ἀντιπροσωπεύουσιν ἐθνικὰ συμφέροντα. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἦν ἀρκεῖ ἡ πεῖρα καὶ διανοητὰς, δὲν ἀρκεῖ νὰ σύγκεινται ἐξ ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος καὶ ἐπισημοτάτων διακεκριμένων, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ καὶ τελείαν ἀνεξαρτησίαν· διὰ τοῦτο αὐτὸ τὸ σῶμα δὲν πρέπει νὰ ἐπιβρέπεται ἀπὸ φόβους καὶ ἐλ-

πίδας. Ταύτην δὲ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ ἀνεπιρρέαστον μόνη ἡ ἰσοβιότης ἐγγυᾶται. Τὸ βουλευτικὸν τοῦτο σῶμα, πλασμένον ὡς μέσον μεταξὺ τῶν δύο ἄλλων ἐξουσιῶν διὰ νὰ προλαμβάνῃ τὰς ἐπιδρομὰς τῆς μιᾶς κατὰ τῆς ἄλλης, καὶ ἀναχετίζῃ αὐτὰς ἐντὸς τῶν Συνταγματικῶν ὁρίων των, πρέπει νὰ ἦναι, ὅσον τὸ δυνατὸν, μᾶλλον ἀνεξάρτητον· διὰ τοῦτο ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διορισμὸν τῆς Γερουσίας, διὰ ν' ἀποκρούσῃ ἀπ' αὐτὴν τοὺς φόβους τῆς δημοτικότητος, ἤτις ἤθελε περιορίζει τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἐὰν ἡ ἐκλογὴ ἀφίνετο εἰς τὸν λαόν· ἀλλ' ὅπως ἠσφαλίσθη ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Γερουσίας ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ, ἀπαιτεῖται ἐπίσης ν' ἀσφαλισθῇ αὕτη καὶ ἀπὸ τὸν Βασιλέα. Δὲν συμμερίζομαι τὴν ἰδέαν πληρεξουσίου τινός, εἰπόντος χθὲς, ὅτι σῶμα διοριζόμενον καὶ μισθοδοτούμενον ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν εἶναι δοῦλον σῶμα αὐτῆς· μόνη ἡ ἰδέα αὕτη πρέπει νὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ δεχθῶμεν τὴν ἰσοβιότητα ὡς τὸ μόνον μέσον, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ καταστήσωμεν τὴν Γερουσίαν ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὸν Βασιλέα. Καὶ οἱ δικασταὶ διορίζονται καὶ μισθοδοτοῦνται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ διὰ μόνης τῆς ἰσοβιότητος διατηροῦσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

Ἐὰν ἡ Συνέλευσις παραδεχθῇ τὸ σύστημα τῆς δεκαετίας τοῦ σχεδίου, τότε τὸ σῶμα τοῦτο μετ' ὀλίγον θέλει εὑρεθῇ εἰς τὴν πλέον δυσάρεστον θέσιν, ὥστε νὰ χάσῃ τὸν προορισμόν του, ἀμφιβάλλον περὶ τοῦ μέλλοντος, καὶ ἀμφιταλαντευόμενον μεταξὺ λαοῦ καὶ Βασιλέως θέλει στρέφει ἄλλοτε πρὸς τὸν ἕνα, καὶ ἄλλοτε πρὸς τὸν ἄλλον, καὶ οὕτω δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ φθάσῃ τὸ ὕψος τῆς θέσεώς του, καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμόν του, ἡ Γερουσία τότε θὰ ὑποπέσῃ εἰς τὰς αὐτὰς αἰτιάσεις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, τὸ ὁποῖον διὰ τὴν ἀβεβαιότητα τῆς θέσεως καὶ τὴν προσωρινότητα δὲν ἠδύνατο ν' ἀναδεχθῇ αὐθύπαρκτον καὶ ἀνεξάρτητον. Ἡ προσωρινότης αὕτη καὶ τὸ ἀβέβαιον συνδέεται μὲ τὸ σύστημα τῆς δεκαετίας τοῦ ἄρθρου. Ἡ προσωρινότης καὶ τὸ ἀβέβαιον εἶναι ἐπικίνδυνος θέσις διὰ τὰ Συντάγματα· εἶναι ἤδη καιρὸς νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ τὰς ἀβεβαιότητας, καὶ ν' ἀσφαλίσωμεν τὴν τύχην καὶ τὸ μέλλον μας.

Προτείνουν τὴν δεκαετιαν ὡς σύστημα δοκιμασίας. Ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ νόμου θεμελιώδους καὶ τῶν ἀφορώντων προσωρινὰ συμφέροντα. Οἱ θεμελιώδεις νόμοι στηρίζονται κυρίως εἰς τὴν ἰσορίαν, καὶ εὐκόλως δυνάμεθα νὰ συζητήσωμεν τὴν δοκιμασίαν των εἰς τὴν ἰσορίαν ἄλλων ἐθνῶν, ὅπου ὑπῆρξαν, ἢ ὑπάρχουσι. Θέλομεν δὲ εὕρει, ὅτι εἰς ὅλα τὰ ἔθνη οἱ Γερουσιασταὶ διοριζόμενοι ἀπο τὸν Βασιλέα, εἶναι ἰσόβιοι· οἱ ἀποφασίζοντες τὴν τύχην τῶν ἐθνῶν νόμοι

εἶναι ἐκ πείρας γνωστοὶ, ὅπου ἐγεννήθησαν, καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη δοκιμασίας. Εἰς ταῦτα ἡ ἀπόπειρα ἀποβαίνει εἰς τὸ ἐναντίον, καταστρέφει τὸ πᾶν, καὶ φέρει τὰ ἔθνη εἰς θέσιν, ὄχι πλέον, ἵνα σκεφθῶσι περὶ τῆς διορθώσεως αὐτῶν, ἀλλ' ἵνα προλάβωσι προφανῆ καταστροφήν.

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ἀντικείμενον τοῦ ἄρθρου, τὸ α κατὰ πρόταση τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐὰν μείνῃ εἰς τὸ ἄρθρον θέλομεν καταστρέψει τὴν χθεσινὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, ὅτι ὁ Γερουσιαστὴς ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως. Πολλὰ δὲ εὐφυῶς παρετήρησεν εἷς τῶν προαγορευσάντων, ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη περιέχει ὑποκεκρυμμένην τινὰ ὑποχρέωσιν τοῦ Βασιλέως, ὁσάκις τὸ Ὑπουργεῖον προτείνει· διὰ τοῦτο ἐπρότεινε ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὸ ἄρθρον.

Τὴν δεκαετίαν, εἶπεν ἄλλος πληρεξούσιος, παρεδέχθη καὶ ἡ ἐπιτροπὴ, ἤτις ἐσύγκειτο ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς Συνελεύσεως· μετὰ δὲ τὴν δεκαετῆ δοκιμασίαν, τὸ ἔθνος, ὠφελούμενον ἀπὸ τὴν πεῖραν θέλει εἶσθαι εἰς κατάστασιν νὰ κρίνῃ ὀρθῶς, καὶ ἐκλέξῃ τὸ καταλληλότερον σύστημα. Ἐὰν ὅμως παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις ἤδη τὴν ἰσοβιότητα τῶν Γερουσιαστῶν, τότε ἐὰν τὸ παραδεχθὲν χθὲς σύστημα τοῦ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διορισμοῦ ἀναφανῇ ἐσφαλμένον καὶ ἐπιβλαβὲς, τὸ κακὸν θέλει εἶσθαι ἀδιόρθωτον διὰ πάντα. Παραδεχόμενος λοιπὸν τὸ σύστημα τῆς δεκαετοῦς δοκιμασίας τοῦ σχεδίου, ἐπρότεινεν, ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαρχῶν νὰ ἦναι ἐπὶ τοῦ παρόντος μόνον εἴκοσι πέντε, ἐξ ὧν τοὺς εἴκοσι νὰ ὑποχρεῶται ὁ Βασιλεὺς νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τοὺς δέκα νομοὺς ἀνὰ δύο ἀπὸ ἕκαστον νομόν, τοὺς δὲ πέντε νὰ διορίζῃ κατ' ἰδίαν ἐκλογὴν ἀφ' ὁποιουδήποτε μέρος, ὅταν νομίσῃ μετὰ ταῦτα ἀναγκαῖον. Ἐπειδὴ τὸ ἔθνος μας εἶπεν, εἶναι πτωχὸν νὰ μισθοδοτῶνται οἱ Γερουσιασταὶ, ἐνόσῳ μόνον ἐξακολουθῇ ἡ Βουλευτικὴ Σύνοδος. Παρέδοσε δὲ εἰς τὸν Πρόεδρον ἔγγραφον τροπολογίαν, σύμφωνον μὲ τὰ ἀνωτέρω.

Ἄλλος δὲ πληρεξούσιος ὑπὲρ τῆς ἰσοβιότητος τῶν Γερουσιαστῶν φρονῶν, ἤκουσα, εἶπεν, ἀμφιβολίας εἰς τὸ περὶ διορισμοῦ τῆς Γερουσίας ἀποφασισθὲν χθὲς ζήτημα. Χθὲς ἤμην ὑπὲρ τῆς ἐκλεκτικῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ Γερουσίας, καὶ τὴν γνώμην μου ταύτην ἀρκούντως ἀνέπτυξα· ἀφοῦ ὅμως ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη χθὲς ὁριστικῶς τὸν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διορισμὸν τῆς Γερουσίας, ὀφείλω νὰ ὑπακούσω εἰς τὴν πλειονοψηφίαν, καὶ νὰ σεβασθῶ τὰ παρ' αὐτῆς ἀποφασισθέντα· παραδεχθέντες ἤδη τὴν Γερουσίαν, διοριζομένην ἀπὸ τὸν Βασιλέα, τὸ καταστρεπτικώτερον μέσον αὐτῆς εἶναι τὸ ν' ἀφίσωμεν ἀμφίβολον καὶ πρόσκαιρον τὴν

τύχην της. Ναί, λέγω, τὸ καταστρεπτικώτερον, διότι οἱ θεμελιώδεις θεσμοί, τὰ Συντάγματα, τότε ἔχουσι κῦρος καὶ ἰσχὺν εἰς τὸν κόσμον, ὅταν παρουσιάζωνται ὡς ἀλάνθαστα, ὡς προϊόντα θείας ἐμπνεύσεως καὶ πεπαιθήσεως τελείας· εἶναι βέβαιον, ὅτι τὰ ἀνθρώπινα ἔργα εἶναι πάντοτε ἀτελῆ, ἀλλὰ τὴν ἀτέλειαν ταύτην οἱ σοφοὶ νομοθέται καλύπτουσι μὲ μυστηριώδη πέπλον· ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι οἱ θεμελιώδεις θεσμοὶ πάντοτε σχεδὸν ἐπαρουσιάσθησαν ὡς θεόπεμπτοι. Τούτους καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ μιμηθῶμεν καὶ νὰ παρουσιάσωμεν τὰ ἔργα ἡμῶν εἰς τὸν λαὸν ἐκ πλήρους πεποιθήσεως, διότι ἄλλως ἂν ἓν μέρος μόνον αὐτοῦ περιέχῃ ἀμφιβολίαν, ὅλον τὸ ἔργον τοῦ Συντάγματος θέλει θεωρηθῇ ὡς τοιοῦτον· ἔπειτα δὲν πρέπει ὀλιγωροῦντες τὴν εὐνοϊκωτάτην ταύτην περίστασιν ν' ἀναβάλωμεν τὰ ἐθνικὰ ταῦτα ἔργα εἰς ἄλλην ἐποχήν. Ποτὲ πλέον δὲν θέλει παρουσιασθῇ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὁμοία ἐποχὴ μὲ αὐτήν, τὴν ὁποίαν ἔφερε τὸ θεῖον δώρημα τῆς γ'. Σεπτεμβρίου. Σήμερον πρόσωπον πρὸς πρόσωπον συναλαττόμεθα μετὰ τοῦ Βασιλέως· εἶναι λοιπὸν δυνατὸν χωρὶς νὰ μετανοήσωμεν πικρῶς νὰ ἀναβάλωμεν εἰς ἄλλον καιρὸν τὰ καταστατικὰ νομοθετήματα; ἂς φύγωμεν τὴν πλάνην ταύτην, καὶ ἂς λάβωμεν πλήρη τὰ ὠφελήματα τῆς παρούσης ἐποχῆς. Τὸ ἐπ' ἐμὲ φρονῶ καὶ ἐπιμένω εἰς τὴν ἰσοβιότητα τοῦ Γερουσιαστοῦ, διότι αὐτὴ εἶναι λογικὴ καὶ συνεπὴς μὲ τὴν ἀρχήν, τὴν ὁποίαν χθὲς παρεδέχθη ἡ πλειονοψηφία τῆς Συνελεύσεως.

Ἕτερος δὲ πάλιν κατὰ τῆς ἰσοβιότητος τῶν Γερουσιαστῶν ὡρονῶν, παρετήρησεν, ὅτι εὐτυχῶς ἤδη ἡ Συνέλευσις ἔρθασεν εἰς τὸ τρίτον μέρος τοῦ περὶ δύο Βουλῶν σπουδαίου ζητήματος, καὶ πρόκειται ἤδη νὰ ἀποφασίσῃ, ἐὰν ἡ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διοριζομένη Γερουσία πρέπῃ νὰ ἦναι ἰσόβιος, ἢ πρέπῃ νὰ παραδεχθῶμεν τὸ εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Συντάγματος περιεχόμενον σύστημα δοκιμασίας τῶν δέκα ἐτῶν. Παραδεχθέντες χθὲς, εἶπε, τὴν σωτήριον διὰ τὸ ἔθνος ἀρχήν, ὅτι ἡ Γερουσία διορίζεται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, πρέπει μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ ὡρόνησιν νὰ ἐξετάσωμεν σήμερον τὰς προτεινομένας ὡς συνεπείας τῆς ἀρχῆς ταύτης, καὶ νὰ μὴ παραδεχθῶμεν αὐτὴν ἐν τῷ ἅμα καὶ εἰς τὴν στιγμὴν καθ' ὅλας της τὰς συνεπείας. Τοιαῦτα πνεύματα εἰς τὰ ἔθνη πολλάκις εἶναι ὠφέλιμα, ἀλλὰ πολλάκις καθίστανται θανάσιμα. Προτείνουν εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ παραδεχθῇ τὴν ἰσοβιότητα τῶν Γερουσιαστῶν, ὡς ἀναπόσπαστον συνέπειαν τῆς παραδεχθείσης χθὲς ἀρχῆς. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἰσοβιότης ἦναι ἀναπόσπαστος συνέπεια τῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ Βασιλεὺς διορίζει τὴν Γερουσίαν, ἔπεται ὅτι ὅπου ἡ Γερουσία ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ νὰ μὴν ἦναι ἰσόβιος. Ἐν

τούτοις εἰς τὴν ἱστορίαν ἀπαντῶμεν τὴν Γερουσίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τὴν τῶν Ἐνετῶν ἰσόβιους, καὶ τοι παρὰ τοῦ λαοῦ ἐκλεγομένας· ἄρα ἡ ἰσοβιότης δὲν εἶναι ἀρεύκτως συνέπεια τῆς τεθείσης ἀρχῆς. Ἡ Γερουσία, λέγουν, ἔχει συντηρητικὰ καθήκοντα κυρίως, καὶ ὅταν δὲν ἦναι διὰ τῆς ἰσοβιότητος ἀνεξάρτητος, τότε δὲν δύναται νὰ ἐκπληροῖ τὰ συντηρητικὰ αὐτὰ καθήκοντα. Ἀλλ' ὄχι, μόνη βάσις τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Γερουσιαστοῦ δὲν εἶναι ἡ ἰσοβιότης· αὕτη εἶναι τὸ ἀσφαλὲς μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀνεξαρτησίας ὅπου ὑπάρχει, δὲν δίδει ὅμως τὴν ἀνεξαρτησίαν, ὅπου δὲν ὑπάρχει· ἡ ἰσοβιότης ὠφελεῖ, ὅταν στηρίζεται ἐπὶ εὐγενείας, ἐπὶ κτηματικῆς περιουσίας μεγάλης, διότι ἐκεῖ ὑπάρχει ἀνεξαρτησία, ἀσφαλιζομένη ὅμως καὶ βοηθουμένη ἀπὸ τὴν ἰσοβιότητα. Μόνη ἡ ἰσοβιότης μὲ μικράν τινα χρηματικὴν ἀντιμισθίαν δὲν ἐξασφαλίζει τὸ μέλλον τοῦ Γερουσιαστοῦ, ὅστις λαμβάνων πέντε χιλιάδας δραχμὰς κατ' ἔτος πρὸς ἐξοικονόμισιν τῶν ἀναγκῶν του, θέλει καταστραφῇ μετὰ τὸν διορισμόν του μὲ περισσοτέρας χρείας.

Ἀλλ' ἡ Γερουσία δὲν εἶναι μόνον σῶμα συντηρητικὸν ἔχει καὶ καθήκοντα νομοθετικὰ νὰ ἐκπληρώσῃ, καὶ πρὸς τοῦτο ἔχει ἀνάγκην ἱκανότητος καὶ γνώσεων. πῶς θέλομεν συμβιβάσει τὴν ἀνάγκην τῆς ἱκανότητος μὲ τὴν τῆς ἰσοβιότητος, ἐνῷ εἰς τὴν φύσιν τῆς ἰσοβιότητος ἐνυπάρχει ἡ ἀμέλεια καὶ ἀδράνεια; ὁ ἰσόβιος Γερουσιαστὴς δὲν ἔχει, οὔτε κέντρον φιλοτιμίας, οὔτε τὴν ἀνάγκην νὰ τελειοποιῆται, ἀλλὰ ῥέπει μᾶλλον εἰς τὴν ἀνάπαυσιν· πρὸς δὲ τούτοις ἡ Γερουσία διορίζεται, τόσον ὀλιγάριθμος εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὸ μέγιστον πλεονέκτημα τοῦ παρελθόντος, τοὺς ἄνδρας τοῦ ἀγῶνος, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ θέσις τοῦ Γερουσιαστοῦ ἀπαιτεῖται νὰ δοθῇ καὶ ὡς ἀμοιβὴ τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεών των, ἀλλὰ τὸ γῆρας καὶ τόσον βάρος παθημάτων τοῦ ἀγῶνος ἐξασθενεῖ καὶ τὰς ἠθικὰς καὶ διανοητικὰς δυνάμεις· ἐντεῦθεν προσδεύοντος τοῦ χρόνου ἀναγεννᾶται ἐντὸς τῆς Γερουσίας ἡ ἀνικανότης. Τὸ κακὸν δὲν θὰ ἦτον μέγα, ἐὰν τὸ σῶμα τοῦτο ἦτον παλυπληθέστερον. Τότε τ θέλει μᾶς χρησιμεύσει ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰκοσιεπτὰ τοιούτων Γερουσιαστῶν ἰσοβίων; Ἐνῷ ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὸ νέον στάδιον, τὸ ὁποῖον τὸ ἔθνος βαδίζει, θέλουν ἀναπτυχθῇ διάφοροι ἱκανότητες, αἵτινες ὅμως διὰ τοῦ συστήματος τῆς ἰσοβιότητος θέλουν ἀποκλεισθαι ἀπὸ τὴν Γερουσίαν, καὶ τοιουτοτρόπως τὸ ἔθνος καὶ ἡ Κυβέρνησις θὰ ζημιοῦται, στερουμένη τῶν ἀναγκαίων γνώσεων.

Εἷς τῶν προλαλησάντων ἀνέφερεν ὡς ἓν τῶν ἀτοπημάτων

τοῦ συστήματος τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ περὶ Γερουσίας μέρους τοῦ σχεδίου καὶ τὸ ὅτι κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν, ἐὰν λάβῃ μέρος καὶ ἡ Γερουσία, αὕτη θὰ ᾖναι δικαζομένη, καὶ δικάζουσα, ἐὰν δὲ δὲν λάβῃ μέρος, τότε εἶναι ἄφευκτος ν' ἀπορροφηθῇ ἀπὸ τὴν Βουλήν. Τὸ δεύτερον τοῦτο συμπέρασμα δὲν παραδέχομαι, διότι εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τῆς δοκιμασίας τὸ ἔθνος θέλει ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν πεῖραν, ὁδηγούμενον εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ καλητέρου συστήματος. Σήμερον, συνηγμένου εἰς ἓν τοῦ ἔθνους, καὶ κατὰ πρῶτον ἤδη ψηφίζοντος τὸ περὶ Γερουσίας ζήτημα, δὲν ἀπεκόψαμεν οὐδὲν δικαίωμα τῆς Γερουσίας χαριζόμενοι εἰς τὴν Βουλήν, ἀλλ' ἀνεγνωρίσαμεν τὸ δικαίωμα τοῦ διορισμοῦ τῆς Γερουσίας εἰς τὸν Βασιλέα, πολὺ περισσότερον ὁ κίνδυνος οὗτος δὲν ὑπάρχει μετὰ δέκα ἐτῶν πεῖραν, ἀφοῦ μάλιστα τότε τὸ Σύνταγμα θέλει εἶσθαι ἐν ἐνεργείᾳ καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ παραβῇ τοὺς ὅρους αὐτοῦ. Εἰς τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ μέρους τούτου ἐν γένει δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς κυνδυνος αὐτη, ἐπιφυλαττομένου ἀπὸ τοῦδε τοῦ Συντάγματος, θέλει γίνει μὲ τὸν ἀσφαλέστερον τρόπον· ἔχομεν πρὸς τοῦτο παράδειγμα τὴν Γαλλίαν, ὅπου εἰς τὰ 1830 κατὰ τὴν ὁρμὴν τοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐσυζητήθη μ' ὅλην τὴν ἡσυχίαν καὶ ἁρμονίαν τὸ περὶ διαδοχῆς τῶν Γερουσιαστῶν ζήτημα, καὶ ἐλύθη πολὺ δικαίως.

Χθὲς πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Βασιλέως λέγουν, ἐκαθιέρωσαν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν διορισμὸν τῶν Γερουσιαστῶν, σήμερον δὲ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ λαοῦ προτείνουν τὴν ἰσοβιότητα διὰ νὰ μὴν ἐπιρρεάζει τὴν Γερουσίαν ὁ Βασιλεύς. Ταῦτα φαίνονται ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα ἀπὸ τοῦ βήματος, ἀλλὰ εἰς τὰ πράγματα δὲν ἐπαληθεύουν. Καταφέρονται καθ' ἑκάστην κατὰ τοῦ δημοκρατικοῦ στοιχείου, ὑποπτευόμενοι συγκρούσεις κατὰ τοῦ μοναρχικοῦ, καὶ διὰ νὰ προλάβωσι τοὺς ἐκ τούτων ἐμφυλίους σπαραγμοὺς ἐπινοοῦν φραγμοὺς διαφόρους εἰς τὰς ὁρμὰς τοῦ δημοκρατικοῦ· οἱ φόβοι οὗτοι εἶναι μάταιοι. Τὸ δημοκρατικὸν στοιχεῖον ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι ἐπίφοβον, διὰ τὴν τακτικὴν πρόοδον εἶναι ἄφευκτον τὸ μοναρχικὸν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ φθάσωμεν εἰς ματαίας ὑπερβολάς. Ἐξετάζων τις αὐτὴν τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν εὑρίσκει αὐτὴν ἀρκετὰ συντηρητικὴν, καὶ προθεμένην νὰ συνδέσῃ φρονίμως τὴν ἐλευθερίαν μὲ τὴν τάξιν. Δὲν φοβοῦμαι ποσῶς νὰ πάθῃ ἡ Γερουσία ἀπὸ τὸ δημοκρατικὸν στοιχεῖον, ὅσον φοβοῦμαι νὰ πάθῃ ἀπὸ τὸ μοναρχικόν. Διὰ τοῦτο, εἶπα, ὅτι δὲν πρέπει διὰ μιᾶς νὰ κάμωμεν πηδήματα τόσον μεγάλα, ἀλλὰ νὰ προβῶμεν εἰς τὰς μεταβολὰς ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὁδηγὸν λαμβάνοντες τὴν πεῖραν, ἄλλως ἐκθέττομεν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς,

κατὰ τὸν θρόνον. Τοιοῦτόν τι φοβοῦμαι, ἐὰν ἀμέσως παραδεχθῶμεν τὸ ἰσόβιον τῆς Γερουσίας.

Εἶπον, ὅτι πρέπει ν' ἀφίσωμεν πλέον τὰς προσωρινότητας καὶ νὰ θεμελιώσωμεν διὰ παντὸς τοὺς θεμελιώδεις νόμους· ἀλλὰ τί ἄλλο εἶναι ἴδιον ἔθνους γενναίου καὶ φρονίμου, εἰμὴ σειρὰ πείρας; Τί ἄλλο εἶναι τὸ Σύνταγμα τοῦ παραδειγματικοῦ ἔθνους τῶν Ἄγγλων, εἰμὴ συχναὶ προσθῆκαι, ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως, τοῦ πνεύματος, καὶ τῆς πείρας τῶν χρόνων;

Τὴν ἰσοβιότητα μετεχειρίσθησαν ἄλλοι· ἢ ὡς μέσον θεραπευτικὸν, προϋπάρχοντος κοινωνικοῦ κακοῦ, ἢ ὡς κοινὸν καλόν. Δὲν παραδέχομαι δογματικῶς ὅτι ὅπου ὑπάρχει ἀριστοκρατία, ἢ πλουτοκρατία, ἢ εὐγένεια ἡ ἀριστοκρατία εἶναι δυστύχημα. Ἔχει αὕτη καὶ τὰ κακὰ καὶ τὰ καλά της· διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι ἀλλοῦ μετεχειρίσθησαν τὴν ἰσοβιότητα ὡς συντηρητικὸν μέσον, καὶ ἀλλαχοῦ ὡς ἀνάγκην. Εἰς τὴν Γαλλίαν εἶχον τὴν διαδοχὴν, καὶ μετέβαλον αὐτὴν εἰς ἰσοβιότητα, ἀναγκασθέντες ἐκ τῆς ἀλλοιώσεως τῆς κοινωνικῆς τοῦ ἔθνους καταστάσεως, ἀλλοῦ δὲ παρεδέχθησαν τὴν ἰσοβιότητα καὶ μετ' αὐτὴν τὴν διαδοχήν. Δὲν ἀποδοκιμάζω τὰς μεταβολὰς ταύτας, ἀλλὰ τὰς παραδέχομαι διὰ τῆς πείρας. Τὰ ἔθνη καὶ αἱ φρόνιμοι Συνταγματικαὶ Κυβερνήσεις παραδέχθησαν τὰς μεταβολὰς ταύτας ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καὶ ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰς περιστάσεις καὶ τὴν ἰδίαν πεῖραν. Διατί ἡμεῖς νὰ προδικάσωμεν ἀπὸ τοῦδε τὰ μαθήματα τῆς πείρας;

Ἄλλην βάσιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Γερουσίας δὲν ἔχομεν, εἶπον, εἰμὴ τὴν ἰσοβιότητα, μὴ ἔχοντες δὲ πλοῦτον καὶ ἄλλα τοιαῦτα νὰ στερήσωμεν τὴν Γερουσίαν καὶ τοῦ μόνου τούτου μέσου, ὃ δύναται ἐν μέρει νὰ μᾶς ἐγγυηθῇ τὴν ἀνεξαρτησίαν; ἀλλ' ὄχι, τὴν ἰσοβιότητα δὲν παραδέχομαι ὡς ἐνισχύουσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν της, ἐὰν ὁ Γερουσιαστὴς δὲν ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἀναγκῶν, καὶ ἐὰν ἡ ἀνεξαρτησία δὲν στηρίζεται μᾶλλον εἰς τὴν ἐθνικὴν τοῦ προσώπου κατάστασιν. Τοῦτο τοὐλάχιστον ἤθελε θεωρηθῇ ἀναγκαῖον, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ εἰσάξωμεν ἐντὸς τῆς Βουλῆς ἱκανότητας.

Ὡς πρὸς τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἄρθρου 70 « κατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου» δὲν παραδέχεται, εἶπε, τὴν ἔκφρασιν αὐτὴν τοῦ σχεδίου, ἀλλ' ἐπίσης δὲν παραδέχεται, καὶ τὴν προταθεῖσαν τροποποίησιν «κατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργείου.» ἐὰν τὸ ἄρθρον περιέχει τὴν ἔκφρασιν ταύτην, τότε οἱ διορισμοὶ τῶν Γερουσιαστῶν, γινόμενοι κατὰ πρότασιν τῶν διαφόρων Ὑπουργείων θὰ καταστήσουν τὴν Γερουσίαν τὸν τύπον τῶν κομματι-

κῶν ἐκλογῶν. Προτείνω λοιπὸν τὴν ἐξάλειψιν τῆς ἐκφράσεως τοῦ ἄρθρου, καὶ τότε, ἐπειδὴ ὁ διορισμὸς τοῦ Γερουσιαστοῦ θὰ γείνῃ διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος, θὰ ἐφαρμόζηται ὁ γενικὸς κανών, ὅτι πᾶν Διάταγμα πρέπει νὰ προσυπογράφηται ἀπὸ τὸν ἁρμόδιον Ὑπουργόν, ὅστις θεωρεῖται διὰ τοῦτο ὑπεύθυνος διὰ πᾶσαν παράβασιν τῶν περὶ Γερουσίας ὅρων τοῦ Συντάγματος.

Ἕτερος δὲ ἀντικρούων τοὺς λόγους τοῦ πρὸ αὐτοῦ λαλήσαντος, εἶπε. Δὲν ἦτο πασῶς δύσκολον, ἐπειδὴ ἕκαστος φωτιζόμενος ἐκ τῆς συζητήσεως σχηματίζει ἰδίαν πεποίθησιν ἐπὶ ἑκάστου ἀντικειμένου, θεμελιουμένου εἰς τὴν πολιτικὴν πεῖραν τῶν πραγμάτων τοῦ τόπου, νὰ προΐδῃ τις μετὰ τὴν παραδοχὴν τῶν δύο Βουλῶν, ὁποίαν ἀπόφασιν ἡ θέλετε ἐπιφέρει ἐπὶ τοῦ χθεσινοῦ ζητήματος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Γερουσιαστοῦ καὶ τοῦ σημερινοῦ. Συμφώνως μὲ τὴν πρώτην ἀπόφασιν ἐψηφίσατε χθὲς τὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Γερουσιαστοῦ ζήτημα, δικαιώσαντες οὕτω τὰς προσδοκίας τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀποδείξαντες ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος εἶναι φιλελεύθερον ἅμα καὶ συντηρητικόν, καὶ συμφώνως μὲ τὰς δύο ταύτας ἀποφάσεις θέλετε ψηφίσει βεβαίως τὸ σημερινόν, κηρύττοντες τὴν ἰσοβιότητα τοῦ Γερουσιαστοῦ, διότι πᾶσα ἐναντία ἀπόφασις ἀντιβαίνει εἰς τὰ προεψηφισμένα, καταστρέφει τὰ προηγούμενα.

Ἀποφασίσαντες τὴν ὕπαρξιν δύο Βουλῶν καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Γερουσιαστοῦ παρὰ τοῦ Βασιλέως, εἴχετε βεβαίως ἐντὸς ὑμῶν πεποίθησίν τινα· αὕτη δὲ ἦτο τὸ νὰ ἔχῃ ἕκαστον τῶν τριῶν νομοθετικῶν σωμάτων τὴν οἰκίαν αὐτοτέλειαν καὶ ἀνεξαρτησίαν, ὥστε νὰ διατηρῆται μεταξὺ αὐτῶν ἡ προσήκουσα ἰσορροπία· ἀλλ' ἂν δεχθέντες τὴν παρὰ τοῦ Βασιλέως ἐκλογὴν, δὲν ψηφίσωμεν καὶ τὸ ἰσόβιον τοῦ Γερουσιαστοῦ, τότε δοῦλον καὶ εὐτελὲς θέλομεν καταστήσει τὸ τρίτον τοῦτο μέρος τῆς νομοθετικῆς δυνάμεως. Ἔχομεν πρόσφατον καὶ νεαρὸν ἔτι ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὸ παράδειγμα τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὅπου ἂν καὶ ἦτο ἄνδρας διακρινόμενοι ἐπὶ πατριωτισμῷ, δὲν ἐδύναντο ὅλως ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς τὰς θελήσεις τῆς Κυβερνήσεως, διότι ἐντὸς τοῦ καταστατικοῦ νόμου ἦτο σκοτεινή τις φράσις καὶ ἀμφίβολος· ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀδυναμίας καὶ ἀνάγκας, πρὸ πάντων δὲ ὁ Ἕλλην ἕνεκα τοῦ κλίματος καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ἤθους εἶναι φιλότιμος καὶ εὐερέσθιτος· ὅταν λοιπὸν τίθηταί τις εἰς θέσιν τοῦ νομοθέτου, πρέπει νὰ ἦναι βέβαιος, ὅτι δὲν θέλουσι κινδυνεύσει τὰ συμφέροντά του· ὅθεν δὲν εἶναι θανάσιμον πήδημα, ὡς ἀπεράνθη ὁ προλαλήσας τὸ νὰ κηρύξωμεν ἰσόβιον τὸν τοιοῦτον νομοθέτην, ἀλλὰ μάλιστα συνεπὲς τῇς προηγου-

μένοις, καὶ συντελεστικὸν εἰς τὴν εἰσορροπίαν τῶν τριῶν δυνάμεων, τὰς ὁποίας τὸ Σύνταγμα θέλει δημιουργήσῃ· βεβαίως οἱ Ὑπουργοὶ ἔχουσι συμφέροντα ἴδια καὶ ἀνάγκας, ἡ Κυβέρνησις ἐξ ἀνθρώπων συνισταμένη δὲν εἶναι ἀναμάρτητος, ποίαν λοιπὸν ἀσφάλειαν θέλομεν ἔχει, ἂν ἕκαστον τῶν σωμάτων τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας δὲν ἔχῃ τὴν οἰκείαν αὐτοτέλειαν; τὰ παρελθόντα δεινὰ προέκειψαν ἐκ τῆς ἀκαταμαχήτου δυνάμεως τῶν περιςάσεων, ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης ἐκείνης ἀδυναμίας, ἥτις καὶ εἰς τοὺς διοικοῦντας τὰ δημόσια ὑπάρχει. Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἐθεωρήθη ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ τοῦ τύπου ὡς περιττὸν καὶ ἐπιζήμιον· ἀλλὰ ταῦτα πράγματα δεχόμενοι, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι θέλομεν ἔχει καὶ τὰς αὐτὰς συνεπείας, θέλομεν ἐξευτελίσει τὸ ἓν μέρος τῆς νομοθετικῆς δυνάμεως καὶ ἐντεῦθεν θέλει προσβληθῆ τὸ Σύνταγμα. Δὲν ἀρκεῖ νὰ κάμῃ τις Σύνταγμα, ἀλλὰ πρέπει νὰ κάμῃ αὐτὸ τοιοῦτον ὥστε νὰ διατηρηθῇ· ἀλλ' ὅταν τὸ ἓν μέρος τῆς ἐξουσίας ἀδυνατίσῃ, ἡ ζωὴ αὐτοῦ θέλει μεταβῆ εἰς τὸ ἕτερον αὐτῆς, καὶ ἐντεῦθεν θέλει προκύψει ἡ τοῦ Συντάγματος καταστροφή. Λέγων τοῦτο δὲν δογματίζω, ἀλλ' ἀναφέρω τῆς ἱστορίας διδάγματα,

Ὁ προλαλήσας ἀνενεγκὼν τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν καὶ τὴν Ἐνετίαν, εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον νὰ ἦναι ἰσόβιος ὁ παρὰ τοῦ Βασιλέως ἐκλεγόμενος Γερουσιαστὴς, διότι οὔτε ὅταν ἐκλέγει ὁ λαὸς, ὑπάρχουσιν οἱ ἐκλεγόμενοι πάντοτε προσωρινοί, ἀλλὰ τὸ πάλαι ἡ πολιτικὴ ἐπιστήμη δὲν ἦτο τόσον προκεχορημένη, ὅσον εἶναι σήμερον· ἔπειτα παντοῦ, ὅπου ὑπῆρξεν ἰσόβιος νομοθέτης, εἴτε εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, εἴτε εἰς τοὺς Ἐνετοὺς, εἴτε εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, ὑφ' οἱουδήποτε καὶ ἂν ἐξελέχθη, τὸ ἰσόβιον αὐτοῦ ὑπαγορεύθη ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀνεξαρτησίας.

Εἶπον οἱ κατὰ τῆς ἰσοβιότητος τοῦ Γερουσιαστοῦ, ὅτι εἰς τὴν Γερουσίαν πρέπει νὰ ὑπάρχωσι φῶτα καὶ ἱκανότης, ὅτι τοιαύτη ἱκανότης δὲν θέλει ὑπάρχει, ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις θέλει θέσει ἐντὸς αὐτῆς ἐκ τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος, καὶ ὅτι τῆς ἀνεξαρτησίας ὁ σκοπὸς δὲν τελεῖται ὡς ἐκ τοῦ ἰσοβίου καὶ τοῦ μισθοῦ τῶν πέντε ἢ ἓξ χιλιάδων δραχμῶν· ἀλλὰ λέγω, ὅτι τὰ πράγματα παντοῦ εἶναι σχετικά. Ὅ,τι εἰς τ' ἄλλα ἔθνη δύναται νὰ νομισθῇ μικρὸν, παρ' ἡμῖν δύναται νὰ μὴ ἦναι τοιοῦτον· ἡμεῖς ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν εἴμεθα ἔτι νήπια, ἀλλὰ τὰ πράγματα θέλουσι χρησιμεύσει εἰς ἡμᾶς ὡς σχολεῖον. Εἰς τὴν Γερουσίαν θέλουσιν εἰσέλθει καὶ νέοι ἄνδρες, ἔχοντες ἱκανότητα, ἀλλὰ καὶ οἱ τοῦ ἀγῶνος, ἐνῷ οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν ἔχουσιν ἱκανὰς

γνώσεις, πάντες ὅμως ἀνεξαιρέτως θέλουσιν αὐξήσει αὐτάς. Τί τάχα, πρέπει ν' ἀποκλείσωμεν τοὺς ἄνδρας αὐτοὺς τῶν πραγμάτων;

Ἀλλ' ἐκτος τῆς ἀνεξαρτησίας ἡ ἰσοβιότης καὶ δι' ἄλλον λόγον εἶναι ἀναγκαία· ἡ Γερουσία πάντοτε φαίνεται ἀνίσχυρος ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων, καὶ διὰ μόνης τῆς ἰσοβιότητος δύναται νὰ λάβῃ βάρος καὶ ὑπόληψιν, ὥστε νὰ ἀνοίγῃ στάδιον εἰς τὸν πατριωτισμόν· εἰς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν πολιτικοὶ ἄνδρες ἔχοντες ἔτι λαμπρὸν στάδιον ἐντὸς τῆς Βουλῆς, ἐπιθυμοῦσιν ἐπὶ τέλους τὴν εἰς τὴν Γερουσίαν ἐγκατάταξιν διὰ τὸ ἰσόβιον αὐτῆς· ἐντεῦθεν δὲ οὐδεὶς φόβος ἀριστοκρατίας ὑπάρχει· αὕτη ἐξ ἄλλων ἀρχῶν πηγάζει, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, φίλην τῆς ἰσότητος, εἶναι πάντοτε ἀλλοτρία· ἀλλὰ καὶ πρόληψίς τις ἂν ὑπάρχῃ εἰς ἡμᾶς περὶ τούτου, πρέπει νὰ θυσιάσωμεν αὐτὴν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Συντάγματος, τῆς ἰδιακτησίας, τῆς τιμῆς καὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν· καθὼς διὰ τὸ δημόσιον συμφέρον ἀναγνωρίζωμεν τὴν διαδοχὴν τῆς Βασιλείας πρὸς ἀποφυγὴν ἐμφυλίων σπαραγμῶν καὶ κλονισμῶν τῆς κοινωνίας, οὕτω πρέπει καὶ τὸ ἰσόβιον νὰ ψηφίσωμεν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Συντάγματος. Δὲν πρέπει πλέον νὰ ἡσυχάσῃ τὸ κράτος τοῦτο; δὲν πρέπει νὰ ἀπαλλαχθῇ τῆς ἀβεβαίου ἐκείνης καὶ προσωρινῆς θέσεως, ἥτις ἔφερον τὴν Γ'. Σεπτεμβρίου; ποίαν ὑπόληψιν θέλει ἔχει ἡ Εὐρώπη, βλέπουσα ἡμᾶς πάντοτε εἰς ἀδιέξοδον κύκλον προσωρινότητος; Κάνεις ἂς μὴ στρέξῃ τὴν ἀμφίβολον ταύτην κατάστασιν, ἂς μὴ ῥίψῃ τὰ παρόντα ἀγαθὰ διὰ μέλλοντα καὶ ἀβέβαια· δὲν πρέπει τέλος νὰ κόψωμεν πλέον τὸ νῆμα τῆς ῥαδιουργίας, ἥτις πηγάζει ἐκ τῆς προσωρινότητος; Τί ἄλλο ἔφερέ ποτε τὴν Γαλλίαν εἰς τὸν δεσποτισμὸν ἐκ τῆς ἀκράτου ἐλευθερίας, παρὰ ἡ προσορινότης, διότι ἀπὸ τοῦ **1793—1800** ἔγειναν τέσσαρα Συντάγματα; Ἂς ὠφεληθῶμεν ἐκ τῆς ἐξαιρετικῆς θέσεως τῆς μεσοβασιλείας ταύτης· ποτὲ οὕτως ἥσυχος μεταβολὴ δὲν δύναται νὰ γίνῃ· ἂν εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν **1830** τῆς Γαλλίας δὲν συνέβησαν κοινωκοὶ κλονισμοί, τὸ σπάνιον τοῦτο φαινόμενον πρέπει νὰ τὸ ἀποδόσωμεν εἰς τὰς προσπαθείας τῶν μεγάλων ἐκείνων πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἵτινες διεύθυνον ταύτην· ἡ ἥσυχος τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου μεταβολὴ, τὴν ὁποίαν ὅλος ὁ κόσμος ἐθαύμασε, δυσκόλως δύναται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νὰ ἐπαναληφθῇ· ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι πρέπει νὰ ὠφελώμεθα ἐκ τῶν ἐαχθητικῶν περιστάσεων καὶ νὰ φεύγωμεν τὰς ἀναβολάς· εἰς ἡμᾶς ὅμως καὶ ἄλλος λόγος πρέπει νὰ μᾶς ἀποτρέπῃ τούτου, τὸ ὅτι εἴμεθα ἔθνος μικρὸν κατὰ τε τὸν πληθυσμὸν καὶ τὰς ἄλλας δυ-

νάμεις, ἐπιῤῥεαζόμεθα ἐξωτερικῶς, καὶ ἔχομεν χρειαν ἑπομένως τῆς μετὰ τῶν δυνάμεων ἁρμονίας.

Ἀνέφερον τὸ Σύνταγμα τῆς Ἀγγλίας· ἀλλὰ τοῦτο μᾶς διδάσκει νὰ φεύγωμεν τὰς προσωρινότητας· ἐκεῖ τὸ Σύνταγμα κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἔγεινεν, ἀλλὰ πάντοτε μὲ καταστροφὰς καὶ ποταμοὺς αἱμάτων· καὶ ἐκεῖ ὅμως ὑπάρχει χάρτης μέγας καὶ μικρὸς, καὶ ἐκεῖ πώποτε δὲν ἀφέθη τι εἰς τὸ μέλλον.

Φιλέλλην καὶ μέγας πολιτικὸς εἶπεν εὐστόχως, ὅτι ἂν τοῦτο τὸ ζητημα μείνῃ ἄλυτον, ὁ κόσμος θέλει ὑποθέσει, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἐνόησαν τὴν γενομένην μεταβολήν· εἶμαι ἐναντίος εἰς τὴν προταθεῖσαν ἀναθεώρησιν μετὰ τὰ δέκα ἔτη τοῦ μέρους τούτου τοῦ Συντάγματος, διότι εἰς καθεστῶσαν ἀρχὴν τὸ τῆς ἀναθεωρήσεως δικαίωμα εἶναι ἐπικίνδυνον· διότι ἂν μία τῶν τριῶν νομοθετικῶν δυνάμεων εὑρεθῇ ἀσύμφωνος, ἂν μία ἐναντιωθῇ, ἢ παραβιάζεται τὸ Σύνταγμα, ἢ παραλύει· εἶπον νὰ συνέλθωσι Βουλὴ καὶ Γερουσία εἰς ἕν, ἀλλ' ὁ αὐτὸς φόβος ὑπάρχει πάλιν· ἔπειτα θέλουσι δώσει ψῆφον ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἱ Γερουσιασταὶ, οἵτινες ἔχουσι συμφέρον, καὶ δύνανται ἐνούμενοι μετ' ὀλίγων ἔτι Βουλευτῶν ν' ἀποτελέσωσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν πλειονοψηφίαν.

Θέλει ἀνατεθῇ εἰς τὴν Βουλὴν ἢ εἰς διπλάσιον ἀριθμὸν Βουλευτῶν; ἀλλὰ πᾶν σῶμα τείνει εἰς τὴν αὔξησιν τῆς οἰκείας δυνάμεως, καὶ τίς δύναται νὰ προΐδῃ τὰς περιστάσεις; ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, τὸ ἔθνος τίθεται εἰς κατάστασιν μεσοβασιλείας.

Εἶπον, ὅτι ἓν βῆμα ἀπέχει ἡ διαδοχικὴ Γερουσία τῆς ἰσοβίου· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι σόφισμα· ἡ διαδοχικὴ Γερουσία εἶναι γέννημα ἀριστοκρατίας, ἐνῷ ἡ ἰσόβιος δὲν εἶναι· ὅτε μετὰ τὰ **30** εἰς, τὴν Γαλλίαν ἡ Γερουσία μετεβλήθη εἰς ἰσόβιον, ἐκ διαδοχικῆς εἰσῆλθον εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ καθηγηταὶ καὶ ἄλλοι ἄνδρες ἱκανότητος, οἵτινες δὲν εἶχον οὐδένα τίτλον εὐγενείας. Δὲν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι συνειθίζων τις τὸ ἰσόβιον δέχεται τὸ διαδοχικόν.

Πρὸς τούτοις ὁ προλαλήσας εὑρέθη εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἑαυτὸν, προτείνας τὴν ἀναθεώρησιν καὶ τὴν προσωρινότητα συγχρόνως. Πᾶν τοὐναντίον πρέπει νὰ γίνῃ. Διότι διὰ νὰ ἀναθεωρήσῃ τις πρέπει νὰ ἔχῃ ἀκριβῆ αὐτοῦ δοκιμασίαν καὶ πεῖραν, ἀλλ' ἡ δοκιμασία πρέπει νὰ γίνῃ ἐπὶ ἀνεξαρτήτου σώματος, οὐχὶ δὲ εὐτελοῦς καὶ δούλου.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν τοῦ Γερουσιαστοῦ διορισμὸν, καὶ οἱ ὑπὲρ καὶ οἱ κατὰ τοῦ σχεδίου ὁμιλήσαντες ἔρθασαν εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα· ῥρονῶ νὰ τηρηθῇ τὸ ἄρθρον, διότι εἶναι ἀρχὴ συνταγματικὴ, ὅτι κἀμμία πρᾶξις δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ εὐθύ-

νης τῶν Ὑπουργῶν· αὕτη εἶναι ἐθιμοταξία μᾶλλον μεταξὺ Βασιλέως καὶ Ὑπουργῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ ἐπεμβῶμεν. Ὅταν τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον εἶναι σύμφωνον καὶ ὑπεύθυνον, εἶναι περισσοτέρα ἀσφάλεια καὶ ἐγγύησις διὰ νὰ μὴ συμβῶσι καταχρήσεις. Τοῦ λοιποῦ θέλομεν ἔχει Ὑπουργεῖον Συνταγματικόν, καὶ ποτὲ Ὑπουργὸς δὲν θέλει διορίσει Γερουσιαστὴν χωρὶς νὰ συμβουλευθῇ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ὅθεν προτείνω νὰ μείνῃ τὸ ἄρθρον, ὡς ἔχει, καὶ νὰ μεταβληθῇ μόνον τὸ τῆς διαρκείας τοῦ Γερουσιαστοῦ εἰς ἰσόβιον· ἂν δὲ ἡ Συνέλευσις φρονῇ, ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος, δύναται νὰ παραδεχθῇ αὐτήν, ὡς καὶ εἰς τὸ Βέλγιον ἔκαμον, πλὴν ἐκτεταμένην ἐφ' ὅλου τοῦ Συντάγματος, ἐπὶ ὅλων τῶν ἄρθρων αὐτοῦ, καὶ μὲ τὰ ἀσφαλιστικὰ μέτρα τοῦ Συντάγματος τοῦ Βελγίου. Πολλοὺς φόβους τῆς δεκαετίας μᾶς ἐπαρουσίασαν, εἶπεν ἄλλος, ἀλλ' οὔτε φοβοῦμαι, οὔτε τρέμω. Ἀνεξαρτησίαν λέγουσιν· ἀλλ' εὑρίσκεται αὕτη εἰς τὴν ἰσοβιότητα; τίς ὁ σκοπὸς τῆς Γερουσίας; αὕτη εἶναι φυσικὴ συνέπεια τῆς Συνταγματικῆς Μοναρχίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐψηφίσθη νὰ προκύπτῃ ἐκ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Βασιλέως. Σήμερον παρουσιάζεται ὁ φόβος τῆς προσωρινότητος διότι συγχέουσι τὴν λέξιν δεκαετίαν τῇ τῆς προσωρινότητος (ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος κατέλειπε τὴν ἕδραν εἰς τὸν Ἀντιπρόεδρον Κ. Μεταξᾶν). Οὔτε ἡ ἐπιτροπὴ, οὔτε ἡ Συνέλευσις ἐφαντάσθησαν τὴν Γερουσίαν προσωρινὴν· μήπως καὶ ἂν ἀποθάνῃ τις τῶν Γερουσιαστῶν, θέλει καταργηθῇ ἡ Γερουσία; δὲν εἶναι ἐν τῇ ἰσοβιότητι ἡ ῥόνησις, ὡς λέγουσιν, ἀλλ' ἐν πολλῇ Βουλῇ, ὡς εἶπέ τις τῶν σοφῶν. Ἡ Γερουσία δὲν εἶναι οὔτε σχολεῖον, οὔτε Συμβούλιον Ἐπικρατείας, ὡς εἶπεν ὁ προλαλήσας. Τὸ ἐμμισθον καὶ τὸ ἰσόβιον δὲν ἀποτελοῦσι τὸν ἀνεξάρτητον χαρακτῆρα ἀλλ' ἡ κατάστασις καὶ ἡ παιδεία· διὰ τοὺς ἄνδρας τοῦ ἀγῶνος λέγω, ὅτι εἰς αὐτοὺς πρέπουσιν εὐγνωμοσύνη καὶ περίθαλψις· ἀλλ' ἡ Γερουσία εἶναι νομοθετικὸν σῶμα, οὐχὶ δὲ ἀποθήκη· ὁ σκοπὸς αὐτῆς δὲν πληροῦται διὰ τῆς ἰσοβιότητος, διότι τὸ γῆρας, καθὼς λευκαίνει τὰς τρίχας, οὕτω καὶ τὰς διανοητικὰς δυνάμεις ἐξασθενεῖ· ἐπειδὴ δὲ ἐξ ὀλίγων θέλει σύγκειται ἡ Γερουσία, ταχέως θέλουσιν ἐκλείψει διὰ τῆς ἰσοβιότητος οἱ ἱκανοὶ καὶ δραστήριοι ἄνδρες ἀπ' αὐτῆς. Οὐδεμία ὁμοιότης ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ἠθικοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Γερουσίας, ὁποίαν ἀνέφερεν ὁ προλαλήσας· προτείνω νὰ μείνῃ τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ὡς ἔχει.

Εἰπόντων τινῶν, ὅτι ἐρωτίσθη ἡ Συνέλευσις, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε αὐτὴν, ἂν ἐφωτίσθη ἀρκούντως, ἢ ὄχι· ἀποφανθείσης

δι' αὐτῆς καταφατικῶς δι' ἀναστάσεως, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν παύσιν τῆς συζητήσεως.

Ἐντεῦθεν ὁ Ἀντιπρόεδρος Κ. Μαυροκορδάτος ἐπαναλαβὼν τὴν τοῦ Προέδρου θέσιν ἔθεσε τὸ ζήτημα « δεκαετία, ἢ ἰσοβιότης »;

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ὁ Πρόεδος ἐκήρυξεν, ὅτι ἐπὶ τῆς σημειώσεως τῶν ψήφων τῆς γενομένης ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τούτου παρ' ἑνὸς τῶν Γραμματέων εὑρέθησαν 98 ψῆφοι πρὸς 98, μετὰ ταῦτα δὲ ἐπρόσθεσεν, ὅτι ἐπὶ τῆς σημειώσεως τῆς κρατουμένης παρὰ τοῦ συντάκτου τῆς Συνελεύσεως εὑρέθησαν 98 ὑπὲρ τῆς ἰσοβιότητος καὶ 97 ὑπὲρ τῆς δεκαετίας. Ὅθεν ἐπειδὴ τὸ ἀποτέλεσμα εἶνχι ἀμφίβολον, νομίζω, εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ψηφοφορία αὔριον, διότι ἤδη ἡ ὥρα παρῆλθε, καὶ ἡ Συνέλευσις δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ψηφοφορίαν· ἐντεῦθεν ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν ὁ Πρόεδρος περὶ τὴν 4 ὥραν Μ. Μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Ἰ. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ν'.

Τῆς 10 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν πέμπτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι τριῶν καὶ ἀπόντων εἴκοσι, ὁ Προεδρεύων Α. Μεταξᾶς, ἀσθενοῦντος τοῦ συνήθως προεδρεύοντος Α. Μαυροκορδάτου, ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν, καὶ διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων, καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ τῶν πρακτικῶν τὴν ἀνάγνωσιν, εἰς τῶν πληρεξουσίων λαβὼν τὸν λόγον παρετήρησεν, ὅτι, ὅσα ἐπὶ τέλους διαλαμβάνονται εἰς αὐτὰ περὶ τῆς σημειώσεως τῶν συντακτῶν τῆς Συνελεύσεως εἶναι περιττὰ, διότι κοτὰ τὸν κανονισμὸν αἱ σημειώσεις τῆς ψηφοφορίας κρατοῦνται παρὰ τῶν Γραμματέων, ἐπομένως ἐπρότεινε νὰ ἐξαλειφθῶσιν.

Ὁ κρατῶν τὴν σημείωσιν τῆς ψηφοφορίας Γραμματεὺς διεβεβαίωσε τὴν Συνέλευσιν ὅτι ἡ ψηφοφορία ἐκρατήθη μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν, καὶ ὅτι εἰς τοῦτο ἔχει βεβαίαν πεποίθησιν.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι τὰ πρακτικὰ δὲν διαλαμβάνουσιν, εἰμὴ ὅσα πραγματικῶς ἐλέχθησαν, ἐπομένως πρέπει νὰ μείνωσιν, ὡς ἔχουσι.

Χθὲς ἐψηφοφορήθησαν συγχρόνως δύο ζητήματα τὸ περὶ ἰσοβιότητος τῶν Γερουσιαστῶν καὶ τὸ περὶ ἑκαστοῦς δοκιμασίας. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας ἦτον ἰσοψηφία. Ἐὰν πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ διάταξις τοῦ κανονισμοῦ, ὅτι ἰσοψηφίας οὔσης ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται, τότε πρέπει ἀφεύκτως νὰ ἀπορριφθῶσι καὶ αἱ δύο αἱ ψηφοφορηθεῖσαι· ἀλλ' ἡ χθεσινὴ ψηφοφορία περιέχει ἀκυρότητας οὐσιώδεις κατὰ τὸ ἄρθρον 36 τοῦ κανονισμοῦ, καθ' ἃ καὶ εἰς τὴν φανερὰν ψηφοφορίαν δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ἀπαιτεῖται ἡ ἐπιτήρησις τῶν ψηφολεκτῶν. Ἐπομένως θεωρῶ τὴν χθεσινὴν ψηφοφορίαν ἄκυρον, καὶ προτείνω νὰ ἐπαναληφθῇ ἐκ νέου.

Εἶναι ἀληθὲς, εἶπεν ἄλλος πληρεξούσιος, ὅτι χθὲς μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς ἰσοψηφίας 98 πρὸς 98, ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν, ὅτι κατὰ τὸν παρὰ τοῦ συντάκτου τῶν πρακτικῶν κρατούμενον κατάλογον εἶναι διαφωνία, διότι κατ' αὐτὸν ἐξάγεται πλειοψηφία ὑπὲρ τῆς ἰσοβιότητος 98 ψήφων πρὸς 97. Ἐὰν λοιπὸν σημειωθῇ τοῦτο εἰς τὰ πρακτικὰ, πρέπει νὰ προστεθῇ συγχρόνως καὶ ὅ,τι χθὲς μετὰ τὸν Πρόεδρον ἐρρέθη, ὅτι ὁ συντάκτης δὲν ἦτον ἁρμόδιος νὰ κρατῇ τὸν κατάλογον τῆς ψηφοφορίας· ὡς πρὸς δὲ τὰ λεχθέντα περὶ τοῦ κανονισμοῦ, νομίζω, ὅτι μία μόνη πρότασις ἐπαρουσιάσθη χθὲς, ἡ τῆς ἰσοβιότητος, ἀναφερομένη εἰς τὸ περὶ δεκαετίας ἄρθρον τοῦ Συντάγματος. Τυχούσης δὲ ἰσοψηφίας, πρέπει ἡ πρότασις αὕτη ν' ἀπορριφθῇ κατὰ τὸ ἄρθρον 38 τοῦ κανονισμοῦ. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ περὶ ψηφολεκτῶν ἡ ἔλλειψίς των δὲν φέρει ἀκυρότητα, διότι ἡ διάταξις αὕτη τοῦ κανονισμοῦ δὲν ἐφυλάχθη καὶ εἰς τὰς ἄλλας ψηφοφορίας, καὶ ἐὰν ἦτον ἀκυρότης ἔπρεπε νὰ προταθῇ χθὲς· ἀφοῦ ὅμως οὐδεὶς χθὲς ἀντέλεξεν, ἡ Συνέλευσις διὰ τῆς σιωπῆς παρεδέχθη τὴν ἔλλειψιν τῶν ψηφολεκτῶν.

Ἕτερος πληρεξούσιος, λαβὼν τὸν λόγον μετὰ τοῦτον παρετήρησεν, ὅτι τὸ σημερινὸν ζήτημα, εἶναι ζήτημα ἀναφερόμενον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, καὶ λύεται διὰ τοῦ κανονισμοῦ, ὅστις κανονίζει τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς Συνελεύσεως καὶ τοῦ Γραφείου αὐτῆς, καὶ πρέπει νὰ μείνωμεν πιστοὶ εἰς τὸ γράμμα του, ἐὰν δὲν θέλωμεν νὰ καθιερώσωμεν τὸ αὐθαίρετον καὶ τὸ ἄτακτον. Ἐὰν εἰς τὸ παρελθὸν συνέβησαν παραβιάσεις τοῦ κανονισμοῦ, καὶ διὰ τῆς σιωπῆς καὶ παραδοχῆς τῆς Συνελεύσεως ἐκαλύφθησαν, δὲν δύναται τὸ περιστατικὸν τοῦτο νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ ἐπικαλεσθῶμεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰς διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ. Εἰς τὰς προτέρας ἀποφάσεις τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως δὲν προέκυψεν οὐδεμία ἀμφιβολία, καὶ ἐὰν ἦτον καί τις παρατυπία, ἡ Συνέλευσις ἐδείκνυε διὰ τῆς σιωπῆς, ὅτι ἦτο πεπεισμένη περὶ τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, εἰς τὴν χθεσινὴν ὅμως ψηφοφορίαν καὶ ἀπόφασιν περὶ τοῦ σπουδαιοτέρου ζητήματος ὑπάρχει ἀμφιβολία περὶ τῆς θελήσεως τῆς Συνελεύσεως, ἕνεκα παραβιάσεως τοῦ κανονισμοῦ, καὶ πρέπει νὰ καταφύγωμεν εἰς αὐτόν. Ἡ χθεσινὴ ψηφοφορία εἶναι ἄκυρος, διότι δὲν ἐτηρήθησαν αἱ διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ. Εἰς τῶν προλαλησάντων ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὴν παραβίασιν τοῦ ἄρθρου 36 τοῦ κανονισμοῦ διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ψηφολεκτῶν. Ἀλλ' ἂν καὶ ἔχωμεν πλήρη πίστιν εἰς τοὺς ἄνδρας τοῦ Γραφείου δὲν εἶναι ὅμως ἀμφιβολία ὅτι, ἐὰν ὑπῆρχον ψηφολέκται τὸ πρᾶγμα ἤθελεν εἶσθαι καθαρὸν, καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία ἤθελε προκύψει περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ψηφοφορίας. Ἡ ἀκυρότης αὕτη εἶναι ῥιζικὴ, καὶ ἐὰν παρ' ἑνὸς μόνου προτείνεται, πρέπει νὰ γίνῃ παραδεκτή· διότι ἄλλως παραβιάζεται ὁ νόμος, ὅστις διέπει τὰς πράξεις τῆς Συνελεύσεως, καὶ καταστρέφονται τὰ ἔργα αὐτῆς. Δὲν εἶναι δὲ μόνον αὕτη ἡ παραβίασις. Κατὰ τὸ ἄρθρον 37 ἕκαστος τῶν Γραμματέων κρατεῖ ἰδιαίτεραν σημείωσιν τῆς ψηφοφορίας, μετὰ τὴν ὁποίαν γίνεται ἡ ἀντιπαράθεσις αὐτῶν· ἐξελέγχονται αἱ ἀσυμφωνίαι, ἐὰν ὑπάρχωσι, καὶ κηρύττεται τὸ ἀποτέλεσμα. Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὴν φανερὰν ψηφοφορίαν, καὶ τοιαύτη ἦτον ἡ ἐμπνεία τὴν ὁποίαν ἡ ἐπιτροπὴ ἔδοσε, διότι ἤμην κ' ἐγὼ μέλος αὐτῆς· καὶ τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ Γαλλικὸν καὶ Βελγικὸν σύστημα, ἐξ οὗ ἐρανίσθημεν τὸν κανονισμόν. Εἰς τὴν χθεσινὴν ὅμως ψηφοφορίαν ὑπάρχει καὶ αὐτὴ ἡ παρατυπία, διότι μήτε σημειώσεις ἰδιαιτέρας οἱ Γραμματεῖς ἐκράτησαν, μήτε ἀντιπαράθεσις ἔγεινε πρὸ τῆς κηρύξεως τοῦ ἀποτελέσματος, ἥτις ἔγεινεν ἄτακτως, μήτε ὑπεγράφησαν οἱ κατάλογοι οὗτοι ἀπὸ τὸν Πρόεδρον καὶ τοὺς Γραμματεῖς ὡς ἀπαιτεῖται.

Αἱ ἐλλείψεις αὗται καὶ παρατυπίαι εἰς τὴν ψηφοφορίαν καθιστοῦν αὐτὴν ἄκυρον, καὶ μολονότι ἡ Συνέλευσις ἔχει ἀπεριόριστον πίστιν εἰς τὰ πρόσωπα τοῦ Γραφείου, πρέπει ὅμως νὰ ὑπερασπισθῇ τὸν νόμον.

Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου εἶναι καὶ ἄλλη ἔλλειψις· κατὰ τὸν κανονισμὸν δὲν ἐκφωνεῖται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας, πρὶν παραβληθῶσιν αἱ σημειώσεις τῶν Γραμματέων, καὶ συμβουλευθῇ ὁλόκληρον τὸ Γραφεῖον· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐγένετο. Ὁ κανονισμὸς λέγει, τὸ ἀποτέλεσμα ὑπογράφεται, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ὑπεγράφη. Ὅθεν ἡ Συνέλευσις δὲν ἔχει βεβαίαν ἀπόφασιν, ἀλλὰ μετέωρον. Πρὸς τούτοις αἱ ἐλλείψεις τῶν σημειώσεων καὶ τῆς ψηφοφορίας δὲν διορθώνονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· δὲν πρέπει ν' ἀποβλέπωμεν εἰς τὰ ἄτομα τοῦ Γραφείου, πρὸς τὰ ὁποῖα κ' ἐγὼ ἔχω ἀπεριόριστον σέβας, ἀλλ' εἰς τοῦ νόμου τὴν τήρησιν· εἶπε σήμερον εἷς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ἔδωκε τοιαύτην ψῆφον, ἀλλὰ τοῦτο ἀπὸ χθὲς ἔπρεπε νὰ λεχθῇ, μὴ λεχθὲν δὲ, σήμερον εἶναι ἀπαράδεκτον.

Ἐκτὸς τούτων τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας εἶναι τοιοῦτον, ὥστε πρέπει αὖτη νὰ ἐπαναληφθῇ· ἐτέθησαν εἰς ψηφοφορίαν καὶ αἱ δύο προτάσεις συγχρόνως, καὶ ἡ περὶ ἰσοβιότητος τῶν Γερουσιαστῶν καὶ ἡ περὶ δεκαετίας. Ἐκ δὲ τῆς τυχούσης ἰσοψηφίας ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ θέλησις τῆς Συνελεύσεως δὲν ἐξεφράσθη οὔτε ὑπὲρ τῆς μιᾶς οὔτε ὑπὲρ τῆς ἄλλης, καὶ ἐπομένως ἐὰν πρέπῃ νὰ ἀπορριφθῇ ἡ πρότασις κατὰ τὸν κανονισμὸν πρέπει καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ν' ἀπορριφθῶσι, διότι καὶ αἱ δύο συγχρόνως ἐψηφοφορήθησαν. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει νὰ διορισθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπὴ νὰ συντάξῃ τὸ ἄρθρον καὶ νὰ τεθῇ ἐκ νέου εἰς συζήτησιν.

Ἑκάστη πρότασις ἔπρεπε νὰ συζητηθῇ καὶ ψηφοφορηθῇ ἰδιαιρως. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο δὲν ἔγεινε πρέπει νὰ διορθωθῇ ἡ ἀταξία διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς ψηφοφορίας, πρῶτον ἐπὶ τῇ τροπολογίᾳ καὶ ἔπειτα ἐπὶ τοῦ σχεδίου.

Ἄλλος δὲ πάλιν πληρεξούσιος σύμφωνος μὲ τὸν προλαλήσαντα εἶπε· τὸ προκείμενον ζήτημα ἐνδιαφέρει ἐμπαθῶς τὴν Συνέλευσιν, οὐ μόνον διότι ἀφορᾷ τὴν τάξιν καὶ τὴν τήρησιν τοῦ κανονισμοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ Συνέλευσις εἶναι εἰς δύο ἴσα μέρη διῃρημένη· ἀλλ' αὐτὸς χωρὶς νὰ συμμερισθῇ τοιαῦτα αἰσθήματα, καὶ λησμονῶν ποίαν χθὲς ἐπέφερε ψῆφον λέγει ἀμεροληπτως, ὅτι σήμερον πρόκειται πρῶτον περὶ τοῦ συμβεβηκότος τῆς χθεσινῆς ψηφοφορίας, καὶ δεύτερον περὶ τοῦ τί μέλλει γενέσθαι, ἂν λάβωμεν ὡς βέβαιον, ὅτι χθὲς ὑπῆρξε διχοψηφία.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ὁμολογεῖ, ὅτι τῳόντι ἔλαβον χώραν παρατυπίαι τινὲς ἄνευ σκοποῦ βεβαίως· τὸ ἄρθρον 36 τὸ ἀφορῶν τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἀπαιτεῖ τρία τινὰ 1) ψηφολέκτας νὰ ἐφορῶσι τὴν ψηφοφορίαν, 2) γραμματεῖς νὰ κρατῶσι σημείωσιν αὐτῆς, καὶ 3) τὴν σημείωσιν τῶν ὀνομάτων ἀπέναντι τῶν ψήφων καὶ τὴν ἐξέλεγξιν, ἀλλ' οὐδὲν τούτων χθὲς ἐπράχθη· στοχάζεται ὅμως, ὅτι περὶ τούτου δὲν πρέπει νὰ γίνῃ πολὺς λόγος, διότι καὶ ἄλλοτε οὕτως ἔγεινεν.

Εἶναι βέβαιον, ὅτι ὑπῆρξε διχοψηφία, ὄχι ὅμως καὶ πλειοψηφία, ἐπομένως ἡ Συνέλευσις εἶναι ἄφωνος, διότι ἡ φωνὴ αὐτῆς, ἡ τῆς πλειονοψηφίας φωνὴ δὲν ἠκούσθη, καὶ ἂν δὲν εἴχαμεν κανονισμὸν, τοῦτο ἠθέλαμεν ἀποφασίσει, διότι τὸ μὲν ἥμισυ τῆς Συνελεύσεως ἀπεράνθη διὰ τὸ ἕν, τὸ δ' ἄλλο ἥμισυ διὰ τὸ ἄλλο· ὅθεν εἰμεθα εἰς τὴν πρὸ τῆς ψηφοφορίας θέσιν. Οἱ ἔχοντες τὴν ἐναντίαν γνώμην καταφεύγουσιν εἰς τὸν κανονισμὸν, ἀλλ' οὗτος λέγει, ἰσοψηφίας οὔσης, ἡ πρότασις ἀπορίπτεται. Πρότασις δὲ, λέγουσιν, εἶναι ἡ δευτέρα, ἡ τῆς ἰσοβιότητος· ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν ἐνόησαν τὸ 38 ἄρθρον, οὔτε οἱ συντάξαντες τὸν κανονισμὸν, οὔτε ἐκεῖνοι, ἀφ' ὧν ἐλάβομεν τὸν κανονισμόν. Τὸ Σύνταγμα τοῦ Βελγίου ἔθεσε πρῶτον ταύτην τὴν ἀρχὴν, καὶ δὲν ἔδωκε τὴν νικῶσαν ψῆφον εἰς τὸν Πρόεδρον. Τοῦτο δὲ στηρίζεται 1) εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν γίνῃ παραδεκτὸν νέον τι, ἰσχύει τὸ ὑπάρχον καὶ 2) εἰς τὸ ὅτι δὲν γίνεται ψηφοφορία, εἰμὴ κατ' ἰδίαν ἐπὶ ἑκάστου ζητήματος καθαρισθέντος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ψηφοφορηθῇ τὸ ναὶ, ἢ ὄχι· τοῦτο δὲν ἐγένετο σαφῶς διὰ τοῦ κανονισμοῦ, καὶ δὲν εἰσήχθη εἰς τὴν Συνέλευσιν χάριν τῆς ταχύτητος τῶν ἐργασιῶν της· εἶναι ὅμως ἀναγκαῖον καὶ ἄφευκτος· ἡμεῖς δύο προτάσεις συγχρόνως ἐθέσαμεν εἰς ψηφοφορίαν, ἡ γνώμη τῆς Συνελεύσεως ἐμερίσθη, ἄρα ἡ Συνέλευσις εἶναι μέχρι τῆς σήμερον ἄφωνος· ὅθεν ἡ ψηφοφορία λογίζεται ὡς μὴ γενομένη, καὶ πρέπει νὰ ἐπανακληφθῇ.

Ἕτερος εἶπεν, ὅτι ὁ προλαλήσας ἠθέλησε νὰ συστήσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι τὰ χθὲς γεγονότα, εἶναι ὡς μὴ γενόμενα, καὶ πρέπει ν' ἀρχίσωμεν ἐκ νέου· εἰς τοῦτο δὲ δὲν εἶναι σύμφωνος δι' ὅλου· εἶναι βέβαιον, ὅτι χθὲς ὑπῆρξε σοβαρὰ συζήτησις ἀντικειμένου, ἔχουσα τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος· ἐν τῷ μέσῳ τῆς συζητήσεως ταύτης ὁ πληρεξούσιος Μεσολογγίου κατὰ τὸ 17 ἄρθρον ἐπαρουσίασε πρότασιν, εἴτε τροπολογίαν τινὰ τῆς ἰσοβιότητος· χθὲς δὲ ἐγένετο ψηφοφορία, καὶ ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλε τὸ ἐπίσημον ἀποτέλεσμα τῆς γενομένης ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ ψηφοφορίας, ἥτις μόνη δύναται νὰ ἔχῃ κῦρος· καθ' ὅσον

φορᾷ τὴν τοῦ συντάκτου σημείωσιν, αὕτη δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, καὶ ἂν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν αὐτὴν, ἡμεῖς ὅμως τὴν ἀντεκρούσαμεν.

Σᾶς εἶπόν τινες σήμερον ν' ἀκυρώσωμεν τὴν ψηφοφορίαν; διότι ἔγιναν παρατυπίαι, ἀλλ' οὕτως ἐγίνετο ἡ ψηφοφορία ἀπ' ἀρχῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως· ποτὲ δὲν ἔγινε διάζευξις τῶν προτάσεων καὶ χωριστὴ δι' ἑκάστην ψηφοφορίαν. Ὅθεν προσβάλλοντες τὸ κῦρος τῆς χθεσινῆς ψηφοφορίας, προσβάλλομεν ὅλας τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως· περὶ τῆς παρατηρήσεως τὴν ὁποίαν ὁ προλαλήσας ἀνέφερε τοῦ 37 ἄρθρου, κρίνω περιττὸν νὰ εἴπω τι, διότι τοῦτο ἀφορᾷ τὴν διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορίαν· ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν παραβίασιν τοῦ ἄρθρου 36 τὴν ὁποίαν ἀναφέρουσιν ὡς λόγον ἀκυρότητος, λέγω, πότε ἐξελέχθησαν ψηφολέκται; καὶ ἐπὶ αὐτῆς τῆς διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορίας οἱ ψηφολέκται δὲν ἐξελέγοντο κατὰ τὸν κανονισμὸν, ἀλλ' ἐκ τοῦ προχείρου· εἰς δὲ τὴν χθεσινὴν ψηφοφορίαν δύο Ἀντιπρόεδροι ἐπετήρουν. Προσέξατε μήπως προσβάλλοντες τὴν χθεσινὴν ψηφοφορίαν προσβάλλετε τὰς προλαβούσας ἀποφάσεις σας· κατὰ τὸ 17 ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ κύριον ἀντικείμενον τῆς συζητήσεως ἦτο τὸ τοῦ σχεδίου, πρότασις δὲ καὶ τροπολογία τὸ τῆς ἰσοβιότητος· ὅθεν διὰ τῆς ἰσοψηφίας ἡ τροπολογία βεβαίως ἀπερρίφθη ἐπρότειναν, ὅτι πρέπει νὰ πέσωσιν ἀμφότεραι αἱ προτάσεις καὶ ἐπεκλήθησαν τὰ σχόλια τῶν Εὐρωπαϊκῶν Συνταγμάτων.

Τὰ παραδείγματα, τὰ ὁποῖα τινὲς ἀνέφερον, δὲν πρέπει νὰ τὰ δεχθῶμεν μὲ ποιητικὴν ἄδειαν, καταφεύγοντες εἰς σχολιαστὰς ξένων νομοθεσιῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔκαμε πολὺ καλὰ, ἂν ἐσυμβουλεύθη αὐτοὺς συντάττουσα τὸν κανονισμὸν, ἀλλ' ἤδη δὲν πρέπει νὰ τοὺς λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, διότι τὸ γράμμα τοῦ κανονισμοῦ εἶναι ῥητὸν εἰς τὸ 38 ἄρθρον, διότι λέγει ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται, καὶ ὄχι αἱ προτάσεις· καὶ τοῦτο λέγει, διότι δὲν ἐδέχθη εἰς τὸ 17 ἄρθρον τὴν ἀρχὴν, τὴν ὁποίαν προσβάλλουν τινὲς· ἐπρότειναν, ὅτι δὲν ὑπεγράφησαν αἱ σημειώσεις τῆς ψηφοφορίας ἀλλὰ πότε αὗται ὑπεγράφησαν τὴν αὐτὴν στιγμὴν; ὅθεν οὔτε, κατὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος.

Περαίνων τὸν λόγον, εἶπε, πρέπει νὰ δεχθῶμεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς χθεσινῆς ψηφοφορίας, ἂν θέλωμεν νὰ μὴ φανῶμεν ἀντιφάσκοντες μὲ τὸν ἑαυτόν μας, καὶ ἀκυροῦντες τὰ ὅσα ἄχρι τοῦδε ἐψηφίσαμεν.

Ἕτερος τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς, εἶπεν· ἔχοντες ἀνὰ χεῖρας τὸν κανονισμὸν δύνασθε νὰ διαλύσητε εὐκόλως τοὺς παρουσια-

σθέντες ὑπὸ τοῦ προαγορεύσαντος δυσταγμούς. Ἡ βάσις αὐτοῦ ἦτον, ὅτι πιθανὸν νὰ ὑπῆρξεν ἀκυρότης εἰς τὴν χθεσινὴν ψηφοφορίαν (καὶ ὅτι ὑπῆρξεν οὐδεὶς θέλει ἀρνηθῆ), πλὴν ἂν δεχθῶμεν ταύτην θέλουσι προσβληθῆ ὑπὸ ἀκυρότητος αἱ προγενέστεραι ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως. Ἀλλὰ τοῦτο θέλω ἀντικρούσει διὰ δικαστικοῦ παραδείγματος εἰς πάντα καταληπτοῦ. Πολλῶν ἀποφάσεων αἱ ἀκυρότητες καλύπτονται, ὅταν δὲν ἐκκαλῶνται ἐμπροθέσμως· ἐὰν δὲ ἀπόφασίς τις ἐγκαίρως ἐκκληθεῖσα ἀκυρωθῇ δὲν ἀκυροῦνται διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἄλλαι, τῶν ὁποίων ἡ ἀκυρότης ἐκαλύφθη· ἐκ τούτου βλέπετε προφανῶς, ὅτι κανεὶς φόβος δὲν ὑπάρχει, μήπως ἀκυροῦντες τὴν χθεσινὴν ψηφοφορίαν, προσβάλετε τὰς προλαβούσας ἀποφάσεις, αἵτινες λαβοῦσαι κῦρος μένουσιν ἀμετάκλητοι. Ἂς ἐξετάσωμεν ἤδη τὰς ἀκυρότητας ὁποίου εἴδους εἶναι, καὶ πῶς δυνάμεθα νὰ τὰς διορθώσωμεν. Μέχρι τοῦδε δὲν προσέξαμεν εἰς τὰς ἀκυρότητας ταύτας οὔτε εἰς τὴν τήρησιν τοῦ κανονισμοῦ, ἴσως φερόμενοι ὑπὸ τῆς πρὸς τὸ γραφεῖον πίστεως· ἀλλ' αἱ προσωπικαὶ ἐγγυήσεις δὲν εἶναι ἱκαναὶ πάντοτε νὰ λύσωσι τοὺς δυσταγμοὺς, οἵτινες δύνανται ν' ἀναφυῶσι. Διὰ τοῦτο ἐκρίθησαν πάντοτε, ἐκτὸς τούτων καὶ αἱ πραγματικαὶ ἐγγυήσεις ἀναγκαῖαι· Τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ τοῦ κανονισμοῦ· ἄλλως οὕτως ἤθελεν εἶσθαι περιττός. Ἂς ἐξετάσωμεν ἤδη, ἂν ἡ πραγματικὴ αὕτη ἐγγύησις ἐτηρήθη. Καὶ πρῶτον μὲν δὲν ὑπῆρξεν ἡ τῶν ψηφολεκτῶν ἐγγυήσις, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ ὁ κανονισμὸς, μήτε ἡ ἀκυρότης αὕτη ἐκαλύφθη, διότι, οὔτε ὑπεγράφη τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας παρὰ τοῦ γραφείου τῆς Συνελεύσεως, οὔτε ἐνστάσεις ἔγκαιροι ἐγένοντο. Δεύτερον δὲ δὲν ἐσημειώθησαν κατ' ὄνομα αἱ ψῆφοι, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ κανονισμὸς, ἡ δὲ σημείωσις τῆς ψηφοφορίας ἀφ' ἑνὸς μόνον τῶν γραμματέων ἐγένετο, ἐνῷ ὁ κανονισμὸς ἀπαιτεῖ πλείονας τοῦ ἑνός· ὁ δὲ νόμος δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ἀπήτησε καὶ τῶν ψήφων καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ψηφοφορούντων τὴν σημείωσιν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ταῦτα δὲν ἐτηρήθησαν, κάμνομεν τώρα ἔνστασιν, καὶ λέγομεν, ὅτι ἡ ἀκυρότης αὕτη εἶναι ῥιζική· ἀντιλέγουσιν ὅμως, οὕτως ἐγένετο μέχρι τοῦδε, ἂς γείνῃ καὶ σήμερον, καὶ ἐν ἄλλοις λέγουσιν, οὕτως ἂς γείνῃ καὶ τοῦ λοιποῦ. Ἀλλ' ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης ἐξάγεται ὅλως ἐναντίον συμπέρασμα, ὡς ἐκ τῆς δικαστικῆς τοὐλάχιστον πείρας. Διότι πᾶσα ἀδικία, πᾶν ἁμάρτημα ἐπαναλαμβανόμενον δὲν ἐλαφρύνει, ἀλλὰ βαρύνει αὐτό· οὕτως ὁ δεκάκις ἐπαναλαβὼν τὴν κλοπὴν ἡτοίμασε καθ' ἑαυτοῦ ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις. Θέλομεν καταργήσει τὸ ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, ἐὰν, ἐπειδὴ χθὲς, καὶ προχθὲς

παρεβιάσθη, δεχθῶμεν καὶ σήμερον τὴν παραβίασιν αὐτοῦ. Ὁ προαγορεύσας εἶπεν, ὅτι πρότασις εἶναι ἡ τοῦ πληρεξουσίου Μεσολογγίου, ἤτοι ἡ τῆς ἰσοβιότητος, ἀλλὰ τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἔχει κἀμμίαν ὁριστικότητα. Ἐπ' αὐτῆς δὲ ἐγένετο τροπολογία, ἥτις καὶ αὐτὴ πρότασις εἶναι. Ἀμφότεραι αὗται ἐψηφοφορήθησαν ὁμοῦ καὶ ἡ Συνέλευσις εὑρέθη εἰς ἰσοψηφίαν. Ποῖα λοιπὸν τῶν δύο θέλει θεωρηθῇ ὡς ἀπορριπτέα; Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν δύναταί τις νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ τούτου, δῆλον, ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς ἣν εἴμεθα θέσιν πρὶν ψηφοφορήσωμεν.

Ἀλλ' εἶπον, διατί νὰ καταφεύγωμεν εἰς ξένους κανονισμούς εἰς τὸν ἡμέτερον ἂς ἀναδράμωμεν· ἀλλ' ὁσάκις εὑρίσκεταί τις εἰς δισταγμὸν πρέπει νὰ καταφεύγῃ εἰς τὰ ἐπικουρικὰ βοηθήματα· οὕτως ὁ δικαστὴς ἁπάντων δισταγμόν, καὶ ἀμφιβολίαν εἰς τὸν ἐν ἰσχύϊ καθ' ἡμᾶς νόμον τοῦ Ἀρμενοπούλου, καταφεύγει εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, καὶ εἰς τὰ Βασιλικά. Διὸ νομίζω, ὅτι οὔτε οἱ προαγορεύσαντες ἔπταισαν ἀνατρέξαντες εἰς τοὺς ὑπομνηματισὰς τῶν πηγῶν τοῦ ἡμετέρου κανονισμοῦ. Ἀπέδειξα λοιπὸν ὅτι ὑπῆρξαν ἀκυρότητες, καὶ ἐπροβλήθησαν ἐγκαίρως, διότι δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ νὰ ἀναγγείλῃ ὁ Πρόεδρος τὰ γενόμενα, ἐπειδὴ τὸ ἀποτέλεσμα τότε γίνεται ὁριστικόν, ὅταν ὑπογράφεται παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων. ἄλλως πολλάκις καταστρέφεται τὸ ἀποτέλεσμα διὰ τὴν μὴ τήρησιν τῶν νομίμων τύπων· ἀλλ' ὑποθέτω, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα διεξήχθη καθ' ὅλους τοὺς νομίμους τύπους, γεννᾶται δὲ ἀμφιβολία τις περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ ἀποτελέσματος, δὲν δύναται τάχα ἡ Συνέλευσις, κυρίαρχος οὖσα, καὶ τότε ἀκόμη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ψηφοφορίαν; Τί τάχα, ἐὰν ἡ Συνέλευσις ἤθελεν εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ν' ἀναιρέσῃ ἀπόφασιν, καταστρέφουσαν τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ἑλλάδος, ἤθελε διστάσει εἰς τοῦτο; Σήμερον ὅμως δὲν πρόκειται περὶ ἀποφάσεως, ἀλλὰ περὶ ἀμφιβόλου ψηφοφορίας, ἑπομένως ἡ Συνέλευσις ἀδιστάκτως πρέπει νὰ δεχθῇ τὴν ταύτης ἐπανάληψιν.

Μὴ βασιζόμενοι εἰς τὰ πραγματικά, παρετήρησεν ἄλλος, ἀναγκαζόμεθα νὰ περιφερόμεθα εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς τὸ Βέλγιον, καὶ εἰς δικαστικοὺς τύπους. Πάντας ἐγκωμιάζομεν τὸν κανονισμόν, καὶ δὲν θέλομεν νὰ τὸν τηρήσωμεν. Εἶπόν τινες, ὅτι καὶ τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, καὶ ἡ πρότασις πρέπει νὰ πέσωσι, καὶ νὰ γείνῃ νέον σχέδιον· ἀλλὰ τοῦτο δὲν διαλαμβάνεται ἐν τῷ κανονισμῷ. Δὲν εἶναι κἀμμία ἀμφιβολία, ὅτι ἦτον ἰσοψηφία εἰς τὴν χθεσινὴν ψηφοφορίαν, διότι τοῦτο ἐξήχθη ἐκ τῆς ἐπισήμου σημειώσεως τοῦ Γραμματέως, ἐπιτηρουμένης παρὰ τοῦ Προέδρου. Ἡ δὲ τοῦ συντάκτου σημείωσις καθ' ὃ μὴ διαλαμβανομένη ἐν τῷ κανονισμῷ δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν· τὸ δὲ 38 ἄρθρον λέγει, ὅτι ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μὲν ἄρθρον τοῦ σχεδίου εἶναι τὸ κείμενον, πρότασις δὲ δὲν εἶναι ἄλλη, εἰμὴ ἡ τῆς ἰσοβιότητος, ἆρα αὐτὴ πρέπει ν' ἀπορριφθῇ;

Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε νὰ γείνῃ ψήφισμα, τοῦ νὰ μὴ δύναται νὰ διορισθῇ κανεὶς ἐκ τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως Γερουσιαστής, διότι οὕτω θέλομεν προβῇ εὐκολώτερα εἰς τὰς ἐργασίας μας.

Καὶ ἂν ὑποτεθῇ, προσέθηκεν ἕτερος, ὅτι ἡ τῆς ἰσοβιότητος πρότασις κατὰ τὸν κανονισμὸν εἶναι ἀπορριπτέα, πάλιν τοῦτο δὲν δύναται νὰ γείνῃ, διότι οὔτε τὸ κείμενον, οὔτε ἡ πρότασις, ἥτις παρεμπιπτόντως ἐγένετο ἐσυζητήθησαν, καὶ ἐψηφοφορήθησαν κατ' ἰδίαν· ὁμοῦ ἐψηφοφορήθησαν, ἑπομένως δὲν εἶναι δυνατὸν ἡ μία αὐτῶν νὰ γείνῃ παραδεκτὴ, καὶ ἡ ἄλλη ν' ἀπορριφθῇ.

Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται, εἶπεν ἄλλος, περὶ ἀρχῶν, ἀλλὰ περὶ ζητήματος θετικοῦ νόμου, ἑπομένως ὀμιλεῖ μετὰ πεποιθήσεως χωρὶς νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν, μήπως φανῶσιν ὕποπτοι οἱ λόγοι του εἰς τὴν Συνέλευσιν. Δύο λόγοι ἐπαρουσιάσθησαν πρὸς ἀκύρωσιν τῆς ψηφοφορίας, ὧν ὁ μὲν ἀφορᾷ τοὺς τύπους, ὁ δὲ τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ νομίζει, ὅτι οὔτε διὰ τὸν ἕνα, οὔτε διὰ τὸν ἄλλον δύναται ν' ἀκυρωθῇ ἡ ψηφοφορία. Δὲν δύναται ν' ἀκυρωθῇ διὰ τὴν παράλειψιν τῶν τύπων, διότι ἡ Συνέλευσις διὰ τῆς συνηθείας, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν εἰς τὸν μέχρι τοῦδε βίον της, κατήργησεν αὐτούς, μὴ ποιήσασα χρῆσιν αὐτῶν. Ἅμα ἐτέθη τὸ ζήτημα, ἅμα ἐγένετο ψηφοφορία καὶ ἐκηρύχθη τὸ ἀποτέλεσμα, ἐπληροφορήθη ὅτι συνήθως ἡ συνέλευσις ἔκαμνε διὰ τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων. Ἐπίσης δὲν δύναται ν' ἀκυρωθῇ καὶ διὰ τὴν περὶ τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος παράλειψιν. Κατὰ τὸν κανονισμὸν ἔπρεπε νὰ ψηφοφορηθῇ πρῶτον τὸ τῆς ἰσοβιότητος ζήτημα, καθ' ὃ νεώτερον, καὶ ἔπειτα τὸ τοῦ σχεδίου. Ὅθεν ἂν καὶ ἦτον ἡνωμένα τὰ δύο ὁμοῦ δὲν ἐψηφοφορήθη, εἰμὴ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ἐὰν ὑποτεθῇ, ὅτι ἡ ψηφοφορία ἐπιρρεάζει ἀμφότερα τὰ ζητήματα, τότε ἀμφότερα πίπτουσιν ἕνεκα τῆς ἰσοψηφίας, τότε πρέπει ν' ἀνατεθῇ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν νὰ συντάξῃ, καὶ νὰ ὑποβάλῃ νέον σχέδιον εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐπὶ τούτου.

Ἄλλος δὲ διαιρέσας τὸ ζήτημα εἰς τυπικὸν καὶ οὐσιαστικὸν συμφωνεῖ, εἶπε, κατὰ τὸ πρῶτον μὲ τὸν πληρεξούσιον Καλαβρύτων. Ἐὰν χθὲς, ὅτε ἐγένετο ἡ ψηφοφορία ἤθελε ληφθῇ ὑπ' ὄψιν

τὸ περὶ ψηφολεκτῶν ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, ἢ ἐάν τις ἤθελε κάμει παρατήρησιν ἐπὶ τούτου, τότε ἤθελεν ἔχει χώραν ἡ ἔνεκα παραλείψεως τῶν τύπων ἀκυρότης· ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἐγένετο, ἑπομένως ἡ Συνέλευσις συνήνεσε σιωπηλῶς εἰς τὸ νὰ μὴ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν οἱ τύποι οὗτοι, τὴν δὲ συναίνεσιν τῆς κυριάρχου Συνελεύσεως δὲν δύναται κανεὶς νὰ προσβάλῃ, διότι ἄλλως προσβάλλεται αὐτὴ ἡ Συνέλευσις, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν μέρος εἶναι πλημμέλειμα οὐσιώδης, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἀναφέρω τὸ ἄρθρον 17 τοῦ κανονισμοῦ· (ἀναγνώσθη αὐτό)·

Κατὰ τοῦτο γενομένης συζητήσεως ἐπὶ ἀντικειμένου τινός, πᾶς τις δύναται νὰ κάμῃ προτάσεις καὶ τροπολογίας, αἵτινες πάντοτε προηγοῦνται τῆς κυρίας συζητήσεως. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐνῷ ἔχομεν ὡς κείμενον καὶ βάσιν τῆς συζητήσεως τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἐφ' οὗ ἐδύναντο πολλαὶ τροπολογίαι νὰ γίνωσιν, ἐπαρουσιάσθη ἡ τῆς ἰσοβιότητος πρότασις. Ἔπρεπε λοιπὸν ὁ Πρόεδρος νὰ ἐρωτήσῃ προηγουμένως τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν δέχητε τὴν τῆς ἰσοβιότητος πρότασιν, ἢ ὄχι, διότι εἰς τὴν ἀποφατικὴν λύσιν αὐτῆς ἤθελον γείνει πάλιν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νέαι τροπολογίαι καὶ νέα συζήτησις· ἀλλ' ὁμοῦ τεθέντων τῶν δύο ζητημάτων ἀγνοοῦμεν ποῖον τῶν δύο ἐγένετο παραδεκτὸν, καὶ ποῖον τῶν δύο ἀπερρίφθη. Ὅθεν διὰ τὸν οὐσιαστικὸν τοῦτον λόγον φρονεῖ, ὅτι ἡ ψηφοφορία εἶναι ἄκυρος. Κατὰ νομικὸν κανόνα ὅ,τι ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεώς του εἶναι ἄκυρον, ὅ,τι ἀντιβαίνει εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον δὲν δύναται πώποτε νὰ ἔχῃ ἰσχύν. Ἑπομένως ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐπειδὴ ἐναντίον τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἀπέβη τι, εἴμεθα εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν εἰς ἣν εἴμεθα πρὶν γείνῃ ἡ ψηφοφορία, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ αὕτη. Δὲν συμφωνεῖ, ἐπρόσθεσε τῇ γνώμῃ τοῦ προλαλήσαντος, ὅτι πίπτουσιν ἀμφότερα τό,τε σχέδιον καὶ ἡ πρότασις.

Ἕτερος δὲ παρετήρησεν, ὅτι δὲν δύναται ἡ Συνέλευσις διὰ τὴν χθεσινὴν τῶν τύπων παράλειψιν νὰ κηρύξῃ ἄκυρον τὴν ψηφοφορίαν, διότι, ἂν κάμῃ τοῦτο διὰ τὴν χθεσινὴν ψηφοφορίαν, τίποτε δὲν κωλύει αὐτὴν νὰ κάμῃ τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὰς ἄλλας τὰς προλαβούσας, διότι δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὡς εἰς τὰ δικαστήρια προθεσμία τις, ἐντὸς τῆς ὁποίας νὰ προτείνηται ἡ ἀκυρότης· ὡς δὲ πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν μέρος ὁ προλαλήσας καλῶς ἀνέπτυξεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις μὴ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸ 36 ἄρθρον συνήνεσε σιωπηλῶς εἰς τὸ νὰ μὴ κληθῶσι ψηφολέκται ἐπὶ τῆς ψηφοφορίας· ἀλλ' ὁ αὐτὸς λόγος ἰσχύει καὶ διὰ τὴν μὴ τήρησιν τοῦ 17 ἄρθρου, διότι πώποτε δὲν ἐψηφοφορήθησαν

κεχωρισμένα, καὶ κατ' ἰδίαν τὰ ζητήματα· τὸ ἐπ' αὐτὸν φρονεῖ, ὅτι ἡ τῆς ἰσοβιότητος πρότασις ἀπερρίφθη κατὰ τὴν χθεσινὴν ψηφοφορίαν. Διότι τὰ πλεῖστα τῶν ἄρθρων τοῦ σχεδίου ἐγένοντο παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ἄνευ ψηφοφορίας. Ἑπομένως καὶ τὸ προκείμενον ἄρθρον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἤθελε γείνει παραδεκτὸν, ἂν δὲν ἐπροτείνετο ἡ τῆς ἰσοβιότητος τροπολογία. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐγένετο παρεμπιπτόντως αὕτη ἡ πρότασις, καὶ ἐπειδὴ συνήθως τὸ κείμενον τοῦ σχεδίου δὲν ψηφοφορεῖται, δῆλον ὅτι ἡ χθεσινὴ ψηφοφορία δὲν ἀπέβλεπεν, εἰμὴ τὴν πρότασιν μόνον τῆς ἰσοβιότητος, ἀλλ' ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι ἀμφότεραι ἦτο προτάσεις, τότε καὶ αἱ δύο πίπτουσι, τότε ἄλλο τι νέον, ἀλλ' ἕλαττον βεβαίως τῆς δεκαετίας σχέδιον, πρέπει νὰ συζητηθῇ.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος κατ' αἴτησίν τινων πληρεξουσίων ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἂν ἐρωτισθῇ ἀρκούντως· αὕτη δὲ ἀπήντησε καταφατικῶς. Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, «ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν παῦσιν τῆς συζητήσεως.» Ἀνακεφαλαιῶν δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συζητήσεως, εἶπε· τρεῖς γνῶμαι ἐπαρουσιάσθησαν· α') ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς χθεσινῆς ψηφοφορίας ἐδήλωσε τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἰσοβιότητος, καθὸ προτάσεως ἐπὶ τοῦ κειμένου τοῦ σχεδίου· β') ὅτι τό τε τῆς δεκαετίας, καὶ τὸ τῆς ἰσοβιότητος ἀπερρίφθησαν, καὶ πρέπει νὰ γίνῃ νέον σχέδιον, καὶ γ') ὅτι ἡ ψηφοφορία θεωρεῖται, ὡς μὴ γενομένη, καὶ πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ. Ἔπειτα δὲ συγχωνευθεισῶν εἰς μίαν τῶν δύο τελευταίων γνωμῶν, ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι αἱ τελευταῖαι δύο γνῶμαι συνεχωνεύθησαν εἰς μίαν, τοῦ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ψηφοφορία.

Γενομένου δὲ πολλοῦ λόγου ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ζητήματος, καὶ τῶν μὲν διατεινομένων νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις, ἂν ἡ χθεσινὴ ψηφοφορία ἦναι ἰσχυρὰ, τῶν δὲ, ἂν πρέπῃ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ψηφοφορία, ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸ τελευταῖον.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἔθεσε τὸ ζήτημα, εἰπών, «ἐρωτᾶται ἡ Συνέλευσις, νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ χθεσινὴ ψηφοφορία, ναί, ἢ ὄχι;» Πολλῶν αἰτησαμένων διασαφήσεις περὶ τοῦ πρακτέου, ἂν ἡ Συνέλευσις παραδεχθῇ τὸ ναί, ἢ τὸ ὄχι, εἷς τῶν Γραμματέων διαταγῇ τοῦ Προέδρου ἐνέγνω ταῦτα. «Ἐπὶ ὑποθέσει, ὅτι ἡ Συνέλευσις ἤθελεν ἀποφανθῇ καταφατικῶς θέλει γίνει ἐκ νέου δευτέρα ψηφοφορία περὶ τῆς οὐσίας τοῦ χθεσινοῦ ζητήματος· ἐπὶ δὲ τῇ ὑποθέσει, ὅτι ἤθελεν ἀπαντήσει ἀποφατικῶς, θέλει γίνει πάλιν νέα ψηφοφορία, ἂν ἀμφότεραι αἱ ψηφοφορηθεῖσαι χθὲς προτάσεις ἀπερρίφθησαν, ἢ μία καὶ ποία τούτων».

Καλέσαντος μετὰ ταῦτα τοῦ Προέδρου κατ' ἄδειαν τῆς Συνελεύσεως δύο ψηφολέκτας, ἐγένετο ἡ ψηφοφορία δι' ὀνομαστικῆς

κλήσεως. Ἀντιπαρεβλήθησαν ἀκολούθως αἱ σημειώσεις τῶν Γραμματέων, καὶ εὑρέθησαν σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλας· τὸ δὲ ζήτημα ἐλύθη καταφατικῶς διὰ ψήφων **111** πρὸς **96**. Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, « Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ χθεσινὴ ψηφοφορία διὰ ψήφων **111** πρὸς **96**, » καὶ ἐκήρυξε μετὰ ταῦτα διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν **5** ὥραν **Μ. Μ.**

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος **Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ**
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΙΑΣΙΣ ΝΑ'.

Τῆς 11 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν ἑνδεκάτην τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους ἡμέραν παρασκευὴν, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν **11** ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων δώδεκα· καὶ ἀπόντων τριάκοντα ἑνός, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν. Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι κατὰ τὰ ἀποφασισθέντα εἰς τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν θέλει προβῇ κατὰ πρῶτον ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἐκ νέου ψηφοφορίαν ἐπὶ τῶν ζητημάτων, ἐὰν ὁ Γερουσιαστὴς διορίζηται ἰσόβιος, ἢ ἐπὶ δεκαετίαν μόνον. Παρατηρήσας δὲ, ὅτι κατὰ τὴν χθεσινὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ κανονισμοῦ θέλει ψηφοφορηθῇ ἕκαστον τῶν δύο τούτων ζητημάτων χωριστὰ, ἔθεσε πρῶτον εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἐξῆς ζήτημα· « Ὁ Γερουσιαστὴς διορίζεται ἰσόβιος, ναὶ, ἢ ὄχι; » Διορισθέντων δὲ παρὰ τῆς Συν-

ελεύσεως δύο ψηφολεκτῶν, ἐγένετο ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, τῶν Γραμματέων κρατούντων σημείωσιν, ὅπου κατέγραφον τὸ ὄνομα καὶ τὴν ψῆφον ἑκάστου πληρεξουσίου· ἀφοῦ δὲ ἀντιπαρεβλήθησαν οἱ ὀνομαστικοὶ οὗτοι κατάλογοι τῆς ψηφοφορίας, ἐξήχθη ὡς ἀποτέλεσμα ἡ καταφατικὴ λύσις τοῦ ζητήματος διὰ ψήφων **112** πρὸς **92**.

Μετὰ τοῦτο ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ διορίζωνται οἱ Γερουσιασταὶ ἰσόβιοι διὰ πλειονοψηφίας **112** πρὸς **92** ψήφων.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος κατὰ πρότασίν τινων πληρεξουσίων ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν θέλῃ νὰ τεθῇ εἰς συζήτησιν ὁ περιεχόμενος ἔτι ὅρος εἰς τὸ **70** ἄρθρον τοῦ σχεδίου περὶ Διορισμοῦ τῆς Γερουσίας « κατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου » ὥστε νὰ συμπληρωθῇ ἐπομένως τὸ ἄρθρον τοῦτο παρὰ τῶν εἰσηγητῶν κατὰ τὰ ἀποφασισθησόμενα. Ἀποφανθείσης δὲ τῆς Συνελεύσεως, καταφατικῶς, ἤρχισεν ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ περιεχομένου εἰς τὸ ἄρθρον **70** τοῦ σχεδίου ὅρου « κατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ».

Ὁ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον πληρεξούσιος παρετήρησεν, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἔλαβε χώραν συζήτησις εἰς τὰς παρελθούσας συνεδριάσεις, ἀλλὰ δὲν ἐκαθαρίσθη καλῶς, μήτε ἀπεφασίσθη τὸ ζήτημα. Θέλω, εἶπε, ὑπερασπισθῇ τὸν ὅρον τοῦτον καὶ δικαιολογήσει τὴν ἐπιτροπὴν, ὅτι σκεφθεῖσα καλῶς, ἔθεσεν αὐτὸν εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου. Πρὸς κατάληψιν τῆς ἐννοίας τοῦ ὅρου τούτου, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τί εἶναι ἡ Συνταγματικὴ Μοναρχία, καὶ τί τὸ Συνταγματικὸν Ὑπουργεῖον, ὥστε νὰ ἐξαχθῇ ὡς ἀναγκαία συνέπεια ὁ ὅρος οὗτος. Εἰς πᾶσαν κοινωνίαν καὶ μάλιστα εἰς Συνταγματικὴν Μοναρχίαν χρειάζεται **1)** ἡ παραγωγικὴ δύναμις τοῦ ἔθνους, καθ' ἣν τὸ ἔθνος νὰ δύναται νὰ σχηματίσῃ τοιαύτην, ἢ τοιαύτην τὴν πολιτείαν του, **2)** ἡ δημιουργικὴ, διότι δὲν ἀρκεῖ τὸ νὰ θέλῃ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ τὸ νὰ δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ ὅ,τι θέλει, καὶ ταῦτα τὰ δύο ἀπαρτίζουσι τὴν νομοθετικὴν δύναμιν, **3)** ἡ συντηρητικὴ δύναμις, διὰ νὰ συντηρήσῃ τὰ νενομισμένα· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ τέλος τῆς Συνταγματικῆς Μοναρχίας, ἥτις δὲν εἶναι ὑλικὴ, ἀλλὰ νοητὴ, εἶναι ἠθικὸν ὂν καὶ ἀφομοίωμα τῆς ἀφῃρημένης ἰδέας καὶ τῆς κοινωνίας· αὕτη εἶναι αἰώνιος καὶ ἀθάνατος, ὡς καὶ τὸ ἔθνος, καὶ ἐκ τούτου ἡ διαδοχὴ τῆς Βασιλείας. Ἡ συντηρητικὴ δύναμις πηγάζει ἀπὸ τὸν Βασιλέα, ὄχι ὅμως καὶ τὸ φαινόμενον τῆς ἐνεργείας τῆς δυνάμεως ταύτης, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Βασιλεὺς εἶναι

ανεύθυνος καὶ πρόσωπον ἱερόν, ἡ δήλωσις τῆς ἐνεργείας ταύτης τελεῖται διὰ τοῦ Ὑπουργείου, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαίως τὸ Ὑπουργεῖον πρέπει νὰ ἦναι ὑπεύθυνον. Ὁ Βασιλεὺς ἔχει δύναμιν, τῆς ὁποίας ἡ ἐνέργεια δηλοῦται διὰ τοῦ Ὑπουργείου, καὶ διὰ τοῦτο πᾶσα πρότασις, περιέχουσα τὴν ἐνέργειαν ταύτην, ἐκ τοῦ Ὑπουργείου πηγάζει· ἐπομένως καὶ ἡ πρότασις περὶ διορισμοῦ Γερουσιαστοῦ ἐξ αὐτοῦ προκύπτει. Ὁ ὅρος λοιπὸν τοῦ ἄρθρου « κατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου » εἶναι ὀρθὸς καὶ ἀναγκαῖος. Ἕκαστος Ὑπουργὸς εἶναι ὑπεύθυνος εἰς τὸν κλάδον τῆς ὑπηρεσίας του. Ἐνταῦθα ὅμως, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ διορισμοῦ μέλους τινὸς τοῦ νομοθετικοῦ σώματος τῆς Γερουσίας, ἡ πρότασις εἶναι καλὸν νὰ ἐκπηγάζῃ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον ὁλόκληρον καὶ νὰ ἐπιβαρύνῃ ἐπίσης αὐτὸ ἡ εὐθύνη. Τότε ἔχομεν περισσοτέρας ἐγγυήσεις εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ Γερουσιαστοῦ, παρὰ ἐὰν ἦτον ἡ εὐθύνη εἰς ἕνα μόνον Ὑπουργόν.

Εἶπον, ὅτι ἕνεκα τούτου θέλει κατασταθῇ καὶ ἡ Γερουσία κομματικὴ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀληθεύει, διότι τὸ Ὑπουργεῖον ἐκ συμφώνου θέλει προτείνει τοὺς Γερουσιαστάς.

Ἕτερος δὲ εἶπεν, ἀπ' εὐθείας νὰ διορίζῃ ὁ Βασιλεὺς τοὺς Γερουσιαστάς.

Ἕτερος δὲ πληρεξούσιος λαβὼν μετὰ τοῦτον τὸν λόγον, εἶμαι εἶπεν, ἐναντίας γνώμης τοῦ προαγορεύσαντος, διότι θέτοντες τὸ κατὰ πρότασιν, ὑποχρεοῦμεν τρόπον τινὰ τὸν Βασιλέα νὰ διορίζῃ τοὺς παρὰ τοῦ Ὑπουργείου προτεινομένους· ἄλλως δὲ τοῦτο εἶναι καὶ περιττόν, διότι εἰς Συνταγματικὴν Κυβέρνησιν ὑποτίθεται πάντοτε τῶν Ὑπουργῶν ἡ πρότασις· διὰ τοῦτο οὔτε εἰς τὸ ἄρθρον 26 δὲν διελήφθη τὸ κατὰ πρότασιν· ἀφοῦ δὲ ἐκεῖ δὲν ἐγένετο λόγος περὶ τούτου δὲν εἶναι συνεπὲς τὸ νὰ τεθῇ ἐνταῦθα. Ἀλλὰ ταῦτα λέγων, δὲν ἐννοῶ, ὅτι πρέπει νὰ μὴν ὑπάρχῃ καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ Ὑπουργείου. Πλὴν αὕτη κατὰ τὸ ἄρθρον 22 ἐνυπάρχει διὰ τῆς προσυπογραφῆς τῶν Ὑπουργῶν· ἅμα ὁ Ὑπουργὸς προσυπογράψῃ οἱονδήποτε διάταγμα διορισμοῦ, καθίσταται διὰ τῆς προσυπογραφῆς μόνης ὑπεύθυνος. Ἐνταῦθα ὅμως, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου διορισμοῦ τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἤτοι νομοθέτου, εἶναι καλὸν ὅλον τὸ Ὑπουργεῖον νὰ προσυπογράφῃ τὰ τοῦ διορισμοῦ διατάγματα, ὥστε ὅλον νὰ ἦναι ὑπεύθυνον, καὶ ἐντεῦθεν νὰ προκύπτῃ περισσοτέρα εἰς τοὺς διορισμοὺς ἐγγύησις.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἐπρόσθεσεν, ὅτι ὅλοι τὸ αὐτὸ θέλομεν, ἀλλὰ δὲν συμφωνοῦμεν εἰς τὰ μέσα. Ὅλοι συμφωνοῦμεν, ὅτι ὁ Βασιλεὺς πρέπει νὰ ἦναι ἀνεύθυνος, ὁ δὲ Ὑπουργὸς ὑπεύθυνος· ἀλλὰ διὰ γὰ

ἐπιβάλλητε εἰς τινα εὐθύνην ἀπαιτεῖται θέλησις· ὅθεν διὰ νὰ εἴμεθα συνεπεῖς μὲ τὰ προαποφασισθέντα, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ πρότασις περὶ τοῦ διορισμοῦ τῆς Γερουσίας ἀνήκει εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, εἴτε ἐξ αὐτοῦ πηγάζει, εἴτε ἐκ τοῦ Βασιλέως· ὁ δὲ Βασιλεὺς δύναται κατὰ τὴν θέλησίν του νὰ δεχθῇ τὴν πρότασιν, ἢ νὰ δώσῃ, ἢ νὰ δεχθῇ τὴν παραίτησιν τοῦ Ὑπουργείου. Τὸ προκείμενον λοιπὸν ἀντικείμενον συνίσταται κυρίως εἰς τὸ, ἂν ἡ πρότασις καὶ ἡ εὐθύνη περὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Γερουσιαστοῦ ἀνήκῃ εἰς ὁλόκληρον τὸ Ὑπουργεῖον, ἢ εἰς ἕνα μόνον Ὑπουργόν. Πρόκειται περὶ τῆς συστάσεως τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, τὸ ἀντικείμενον εἶναι γενικὸν καὶ σπουδαῖον, καὶ εἶναι καλήτερον νὰ ἦναι ὑπεύθυνον ὁλόκληρον τὸ Ὑπουργεῖον· τότε ἔχομεν περισσοτέραν ἐγγύησιν κατὰ τῆς ῥαδιουργίας καὶ τῶν καταχρήσεων.

Ἐὰν ὅμως ἐξαλείψωμεν τὸν ὅρον τοῦτον τοῦ ἄρθρου, τότε καὶ εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν θέλει ἐφαρμόζεται ὁ περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν γενικὸς κανὼν τοῦ ἄρθρου, καθ' ὃ εἷς μόνος Ὑπουργὸς, ὁ ἁρμόδιος, θέλει εἶσθαι ὑπεύθυνος· ὁ ὅρος ὅθεν «κατὰ τὴν πρότασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου» πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὸ ἄρθρον, διότι τότε εἶναι ὑπεύθυνον ὁλόκληρον τὸ Ὑπουργεῖον, ἐφαρμοζομένου τοῦ γενικοῦ κανόνος τοῦ ῥηθέντος ἄρθρου μόνον ὡς πρὸς τὴν πρότασιν, ἥτις πρέπει νὰ προηγῆται τοῦ διορισμοῦ.

Ἐὰν διατηρήσωμεν εἰς τὸ ἄρθρ. 70 τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ὅρον, εἶπεν ἄλλος, ἀντικρούων τὸν προλαλήσαντα, τότε ἀντιφάσκομεν μὲ τὰ προαποφασισθέντα, καθ' ἃ ὁ διορισμὸς τοῦ Γερουσιαστοῦ ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα· παραδεχόμενοι δὲ ἤδη τὸ «κατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου», ὑποθέτομεν περιωρισμένην τρόπον τινὰ τὴν θέλησιν τοῦ Βασιλέως εἰς τὴν παραδοχὴν, ἢ μὴ τῆς προτάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν εὐθύνην ὁλοκλήρου τοῦ Ὑπουργείου, τοῦτο γίνεται, ὅταν εἰς τὸ ἄρθρον προσθέσωμεν, ὅτι ὁ διορισμὸς τοῦ Γερουσιαστοῦ γίνεται διὰ Διατάγματος προσυπογραφομένου ὑφ' ὁλοκλήρου τοῦ Ὑπουργείου, ἐννοουμένης διὰ τούτου τῆς πλειονοψηφίας τοῦ Ὑπουργείου, διότι ἄλλως ἀπαιτοῦμεν τὰ ἀδύνατα.

Ἐνταῦθα ἐγένετο κατάπαυσις τῆς περὶ τούτου συζητήσεως· εἷς δὲ τῶν εἰσηγητῶν, σχεδιάσας σύμφωνα μὲ τὰ ἐκτεθέντα εἰς τὴν συζήτησιν παρὰ τῶν ἀγορευσάντων τὸ ἄρθ. 70 τοῦ σχεδίου ἀνέγνωσεν αὐτὸ εἰς τὴν Συνέλευσιν ἔχον οὕτω·

Ἄρθρ. 70.

Ὁ Βασιλεὺς διορίζει τοὺς Γερουσιαστὰς ἰσοβίους.

Τὰ Διατάγματα τοῦ διορισμοῦ των προσυπογράφονται παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἐρωτηθεῖσα δὲ παρὰ τοῦ Προέδρου ἡ Συνέλευσις, ἐὰν παραδέχηται τὸ ἄρθρον οὕτως.

Παραδέχθη αὐτὸ ὁμοψήφως δι' ἀναστάσεως.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 2 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΔΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΒ'.

Τῆς 14 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν δευτέραν περὶ 11 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων τριάκοντα δύο, ἀπόντων δὲ ἐννέα, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα, γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων, καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι ἀποπερατωθείσης ἤδη τῆς ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 70 συζητήσεως, καὶ καταχωρισθέντος εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, καθ' ὃν τρόπον ἐγένετο παραδεκτόν, ἡ Συνέλευσις ἔχει νὰ μεταβῇ περαιτέρω εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ 71 ἄρθρου τοῦ σχεδίου ἐφ' οὗ ἐδόθησαν καὶ δύο τροπολογίαι, ἡ μὲν παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Λιγίου, ἡ δὲ παρ' ἄλλων.

Ἐνταῦθα ὁ πληρεξούσιος Ζυγοῦ καὶ Ἀντιπρόεδρος Κ. Α. Μεταξᾶς λαβὼν τὸν λόγον, ἐξέθηκε ταῦτα. Ἔχοντον εὔλογον, ἀπαλλαχθείς ἤδη τῶν καθηκόντων τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ συμβουλίου, καὶ τοῦ Γραμματέως τῶν Ἐξωτερικῶν, νὰ ἀναφέρω

ὀλίγα τινὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὥστε νὰ μὴ παρεξηγηθῇ ἡ σιωπή μου, καὶ νὰ μὴν ἀποδοθῇ ἡ παραίτησίς μου εἰς ἄλλας αἰτίας, βέβαιος ὢν, ὅτι θέλετε ἐκτιμήσει καὶ νῦν, ὡς καὶ πρότερον τὰ εἰλικρινῆ πρὸς τὸ ἔθνος αἰσθήματά μου. Λαβὼν μέρος εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς γ'. Σεπτεμβρίου καὶ τεθεὶς εἰς τὴν θέσιν τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, συνετέλεσα μετὰ τῶν ἄλλων Ὑπουργῶν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς εὐταξίας καὶ τὴν συγκάλεσιν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, τὰ δύο ταῦτα οὐσιώδη ἔργα τοῦ Ὑπουργείου τῆς γ'. Σεπτεμβρίου, βάσις τῆς διαγωγῆς μου ἦτον ἡ διατήρησις τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς ἀγάπης, ἐξ ὧν ἐπροσδοκᾶτο τοῦ τόπου ἡ ἀσφάλεια. Ἐπὶ τούτων τῶν ἀρχῶν θεμελιούμενος, ἐνήργησα ὅ,τι ἐδυνήθην χωρὶς ν' ἀποβλέψω εἰς ἄλλο τι, εἰμὴ εἰς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος· ἐκ τούτου τοῦ βήματος παρέσχον ὑποσχέσεις πρὸς ὑμᾶς, καὶ αἱ ὑποσχέσεις αὗται ἐξεπληρώθησαν κατὰ γράμμα. Ἤδη ἐγγίζομεν εἰς τὸ τέλος τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον καταρτίζεται μέτριον καὶ σύμφωνον τῇ ἰδέᾳ τοῦ Συνταγματικοῦ πολιτεύματος· ἐπὶ τέλους ὅμως ἠναγκάσθην νὰ παραιτηθῶ τῆς ὑπουργικῆς θέσεως, οὐχὶ ὡς ἐκ τῶν συζητήσεων, οὐχὶ ἕνεκα ἰδεῶν, ἢ ἀρχῶν ἀντιθέτων πρὸς ἀρχὰς ἄλλων, ἀλλὰ διότι ἕνεκα περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα δὲν δύναμαι νὰ ἐκθέσω ἤδη πρὸς ὑμᾶς, ἔβλεπον ὅτι δὲν ἐδυνάμην πλέον, εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν μένων, νὰ καταστῶ χρήσιμος, καὶ ὠφέλιμος εἰς τὸ Ἔθνος. Ὅταν δέ τις δὲν ἦναι εἰς θέσιν, ὥστε νὰ γίνηται ὠφέλιμος, δύναται νὰ καταζῇ καὶ βλαβερὸς ἔργῳ ἢ λόγῳ· ἀλλ' ὅμως ἐν τοῖς αὐτοῖς αἰσθήμασι καὶ μὲ τὸν αὐτὸν σκοπὸν θέλω διαμένει πάντοτε τοῦ νὰ γίνωμαι ὠφέλιμος εἰς τὴν πατρίδα. Τὴν ἐξήγησιν ταύτην ἐνόμισα εὔλογον νὰ κάμω πρὸς ὑμᾶς, ὥστε νὰ μὴ παρεξηγηθῇ ἡ σιωπή μου, καὶ νὰ μὴ ψυχρανθῇ ἡ μεταξὺ ἡμῶν ἀγάπη, ἐξ ἧς περιμένομεν πᾶν ἀγαθὸν καὶ τῆς κοινωνίας μας τὴν ἀποκατάστασιν. Ἂς φροντίσωμεν λοιπὸν νὰ ὠφεληθῶμεν ἐκ ταύτης τῆς περιστάσεως, διότι ἂν παραλείψωμεν αὐτήν, δυσκόλως θέλομεν δυνηθῇ νὰ εὕρωμεν ὁμοίαν ἄλλην.

Μετὰ τοῦτον ὁ πληρεξούσιος Κορώνης Κ. Μ. Σχινᾶς, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν· εὔγλωττοι ῥήτορες πολλάκις ἐπανέλαβον ἀπὸ τοῦ βήματος, ὅτι πρέπει, συντάττοντες τὸ ἡμέτερον πολίτευμα, νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, καὶ ὑπογραμμὸν τὰ τῶν συνταγματικῶν Ἐθνῶν πολιτεύματα. Καὶ κατὰ τοῦτο μὲν εἶπον καλῶς, ἀλλ' ὅμως κάλλιον ἤθελεν εἶσθαι, ἂν ἔλεγον, ὅτι πρέπει ἐν γένει νὰ λαμβάνωμεν τὸ καλὸν, ὅπου καὶ ἂν εὕρωμεν αὐτό· οὕτως ἔπραξεν ὁ Σόλων νομοθετῶν, ὅτε καὶ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ τοι μὴ συνταγματικῶς διοικουμένης, ἔλαβε τὸν κατὰ τῆς ἀργίας νόμον, καὶ ἐκ

τῆς Περσίας τὸν κατὰ ψεύδους. Οὕτως ἔπρεπε καὶ ἡμεῖς νὰ οἰκειποιηθῶμεν νόμον κατὰ τοῦ ἀσεβοῦντος περὶ τὸ θρήσκευμα, ὥστε ποτὲ ὁ τοιοῦτος νὰ μὴ τελῇ τὰ δημόσια. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν πρὶν παράσχωσιν εἰς τινα τοῦ δημοσίου διαχείρισιν, ὑπέβαλλον αὐτὸν εἰς δοκιμασίαν, καὶ ἅμα ἔβλεπον εἰς αὐτὸν ὑπηρεσίαν, ἐζήτουν εὐθύνας τῶν πράξεών του. Παρακολουθήσας λοιπὸν κἀγὼ τὸ παράδειγμα τοῦ Γραμματέως τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐξαιτοῦμαι τὴν προσοχὴν ὑμῶν, ἵνα ἐκθέσω ὀλίγα ἐπὶ τούτου. Εἰς πάντας ὑμᾶς εἶναι γνωστόν, ὅτι κατὰ τὴν μεταβολὴν τῆς γ'. Σεπτεμβρίου ἐκρίθην καὶ ἐγὼ ἄξιος τῆς Ὑπουργικῆς ἕδρας ἄνευ οὐδεμιᾶς ῥαδιουργίας, ἢ ἐνεργείας ἐναντίας εἰς τοὺς ὅρους τῆς ἠθικῆς. Ἀνεδέχθην, καὶ ἐξετέλεσα τὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ καθήκοντα μεθ' ὅσου ἐδυνήθην ζήλου. Περὶ μὲν τῶν ἱερῶν, πάντες γνωρίζετε, πόσον ἐπιμελήθην αὐτά· περὶ δὲ τῶν περὶ τὴν παιδείαν ἔργων ἔχετε ἐπίσης γνῶσιν· ἐνήργησα εἰς τὸ νὰ δοθῇ ἡ προσήκουσα συνδρομὴ εἰς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν ὁποίαν εὗρον ἐγκαταλελειμένην, καὶ συνεπλήρωσα τὴν ἀνωτέραν κατά τε τὸ προσωπικὸν καὶ τὸ βιβλιακόν, προετοιμάσας ἄλλα μείζονα ἔτι διὰ τὸ μέλλον. Ταῦτα ἐγένοντο ἕως προχθές, καθ' ἣν ἡμέραν ἔδωκα τὴν παραίτησίν μου, ἀκολουθήσας κατὰ τοῦτο τὸ παράδειγμα τοῦ Γραμματέως τῶν Ἐξωτερικῶν, μετὰ τοῦ ὁποίου συγχρόνως εἰσῆλθον εἰς τὰ ὑπουργικὰ καθήκοντα. Παρητήθην δὲ διὰ δύο λόγους· 1) διότι ἡ πολιτικὴ ἀποστολὴ ἦτο τετελεσμένη, καὶ 2) διότι ἐκ πολλῶν ὑλικῶν, καὶ ἠθικῶν ἀποδείξεων ἐπληροφορήθην, ὅτι δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ ὑπηρετήσω πρὸς ὠφέλειαν τοῦ κοινοῦ, καὶ συμφώνως μὲ τὴν ὑπόληψίν μου. Ἀναβὰς τὴν ὑπουργικὴν ἕδραν μὲ πεποίθησιν σταθερὰν τοῦ νὰ γείνω ὠφέλιμος εἰς τὸ Ἔθνος, κατέβην αὐτῆς ἄνευ οὐδεμιᾶς τύψεως τοῦ συνειδότος.

Ἐντεῦθεν ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ ἄρθρον 71 ἔχον ὧδε.

« Ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν ὁρίζεται εἰς εἴκοσι καὶ ἑπτά· δύναται δὲ ὁ Βασιλεὺς ν' αὐξήσῃ αὐτὸν κατὰ τὰς ἀνάγκας μέχρι τῶν τεσσαράκοντα.

Μόνον συγκαταθέσει τῆς Βουλῆς δύνανται νὰ διορισθῶσιν παρὰ τοῦ Βασιλέως πλείονες τῶν τεσσαράκοντα Γερουσιαστῶν ».

Ἀνέγνω πρὸς τούτοις τὴν ἀκόλουθον τοῦ πληρεξουσίου Αἰγίου τροπολογίαν, « ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν ὁρίζεται εἰς εἰκοσιεπτά, καὶ ὁ ἀνώτατος εἰς τεσσαράκοντα, δύναται δὲ ὁ Βασιλεὺς κατὰ τὰς ἀνάγκας ν' αὐξήσῃ αὐτὸν δι' ἐπιτιμίων, προσκαλουμένων καὶ τούτων εἰς τὰς συνεδριάσεις, ὁσάκις ἡ χρεία τὸ ἀπαιτήσει.

Οἱ ἐπίτιμοι Γερουσιασταὶ, δὲν λαμβάνουν μισθὸν, ἀποβιώσαντος δέ τινος ἐκ τῶν τεσσαράκοντα, λαμβάνει τὴν θέσιν του καὶ τὸν μισθὸν εἷς ἐξ αὐτῶν κατὰ τάξιν τῆς χρονολογίας τοῦ διορισμοῦ του.

Μετὰ ταύτην δὲ καὶ τὴν ἑξῆς, παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Ναυπλίας παρουσιασθεῖσαν. « Ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν ὁρίζεται εἰς εἴκοσι καὶ ἑπτά· δύναται δὲ ὁ Βασιλεὺς ν' αὐξήσῃ αὐτὸν κατὰ τὰς ἀνάγκας μέχρι τοῦ ἡμίσεως τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν. »

Ἡ Συνέλευσις προέβη ἐντεῦθεν εἰς τῶν τροπολογιῶν τὴν συζήτησιν.

Ὁ δὲ πληρεξούσιος Αἰγίου, ἀναπτύσσων τὴν αὐτοῦ τροπολογίαν, τὸ 71 ἄρθ. εἶπε, συνταχθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 70 ἄρθ. δὲν δύναται πλέον νὰ ὑπάρξῃ, ὅπως εἶναι, ἀφοῦ ἡ βάσις αὐτοῦ, τὸ 70 ἄρθρον, μετεβλήθη. Δεχθέντες ἀντὶ τῆς δεκαετίας τὸ ἰσόβιον τοῦ Γερουσιαστοῦ, πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὸν Βασιλέα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ μεταβάλῃ τὴν πλειονοψηφίαν τῆς Γερουσίας, ὅταν ἦναι χρεία. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν εἶναι ἀόριστος, ἀλλὰ μισθοὶ δὲν δίδονται, διότι ὑπάρχει πλοῦτος· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν αὐτὸ τοῦτο δὲν δύναται νὰ γείνῃ. Παρ' ἡμῖν οἱ Γερουσιασταὶ θέλουσιν ἔχει μισθόν· ἐπομένως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμμίσθων νὰ μένῃ ἀόριστος δὲν συμφέρει. Τὸ μόνον λοιπόν, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ γείνῃ εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν, εἶναι τὸ νὰ ὁρισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμμίσθων, τῶν δὲ ἀμμίσθων νὰ ἦναι ἀόριστος· ὅταν δ' εὑρεθῇ θέσις κενὴ ἐκ τῶν ἐμμίσθων ν' ἀναπληροῦται ἐκ τῶν ἀμίσθων Γερουσιαστῶν. Ἐν τούτοις δύναται, εἶπε, νὰ συμβιβάσῃ τὴν τροπολογίαν του μ' ἐκείνην τοῦ πληρεξουσίου Ναυπλίας.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσοβιότητος, εἶπεν ἄλλος, προκύπτουσιν ὅλαι αὗται αἱ δυσκολίαι τοῦ ἀορίστου ἀριθμοῦ· διότι ἀόριστον ἀριθμὸν ἐμμίσθων Γερουσιαστῶν δὲν δύναται νὰ βαστάσῃ ἡ Ἑλλάς, τὸ δὲ τῶν ἀμίσθων δὲν συμβιβάζεται μὲ τὰς καταστάσεις τῶν Ἑλλήνων. Ἔπειτα πῶς θέλει συμβιβασθῇ τοῦτο, οἱ μὲν νὰ ἔχωσι μισθόν, οἱ δὲ νὰ μὴν ἔχωσι; ποίαν τότε ἀνεξαρτησίαν θέλει ἔχει τὸ οὕτω συγκείμενον σῶμα τῆς Γερουσίας; ὅταν ἡ πλειοψηφία αὐτῆς δύναται νὰ σχηματισθῇ πάντοτε κατὰ τὴν θέλησιν τῆς Κυβερνήσεως διὰ τοῦ ἐπικουρικοῦ σώματος τῶν ἀμίσθων.

Ὅθεν εἶναι κάλλιον νὰ παραδεχθῶμεν τὸν ὡρισμένον ἀριθμὸν συμφώνως τῷ σχεδίῳ, καὶ ὁσάκις χρεία τις καλέσῃ τὴν ἐκεῖθεν τοῦ ὡρισμένου ἀριθμοῦ αὔξησιν, νὰ ἀποφασίζηται αὕτη συναινέσει τῆς Βουλῆς.

Ὁ δὲ πληρεξούσιος Ναυπλίου, ἑρμηνεύων τὴν ἔννοιαν τῆς τροπολογίας του, εἶπε.

Παραδεχθέντες τὸ ἰσόβιον τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἔπρεπε καὶ τὸ ἀόριστον τοῦ ἀριθμοῦ νὰ ψηφίσωμεν κατὰ λογικὴν τάξιν. Τὰ ἔθνη ὅμως δὲν νομοθετοῦσι κατ' ἀπόλυτον λόγον, ἀλλὰ σχετικῶς πρὸς τὰς περιστάσεις. Ἡμεῖς, νομοθετοῦντες διὰ τὴν Ἑλλάδα, πρέπει νὰ συμβιβάσωμεν τὸ ἀόριστον τοῦ ἀριθμοῦ μὲ τὸ ὡρισμένον τῆς καταστάσεως ἡμῶν· τοῦτο δὲ περιέχεται εἰς τὴν πρὸ ὀλίγου ἀναγνωσθεῖσαν τροπολογίαν. Τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου θέτει ὡς ἀνώτατον ὅρον τὸν ἀριθμὸν τῶν τεσσαράκοντα, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ὀλίγον. Νομίζω, ὅτι, ἐπειδὴ καὶ τὰ πράγματα τῶν ἐθνῶν μεταβάλλονται, καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐξάνει, εἶναι καλὸν νὰ ἀκολουθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν ἐκεῖνον τῶν Βουλευτῶν πάντοτε κατὰ τὸ ἥμισυ· τὸ 6', μέρος τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου δέχεται μὲν τὴν αὔξησιν, πλὴν συναινέσει τῆς Βουλῆς· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι συνεπὲς μὲ τὰ ἀποφασισθέντα παρὰ τῆς Συνελεύσεως· ἀφοῦ ἀνετέθη εἰς τὸν Βασιλέα ἡ τοῦ Γερουσιαστοῦ ἐκλογή, δὲν πρέπει πλέον νὰ περισταλῇ τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ταῦτα πάντα, νομίζω, ὅτι συμβιβάζονται, ὅταν παραδεχθῶμεν ὡς ἐλάχιστον ὅρον τὸν ἀριθμὸν τῶν **27**, καὶ ὡς μείζονα τὸν τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν.

Τὰς τροπολογίας ταύτας ἀντικρούων ἄλλος τῶν πληρεξουσίων, εἶπε· τρομάζει ἡμᾶς τὸ ἀπεριόριστον τοῦ ἀριθμοῦ, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι καθαρὰ συνέπεια τῆς παραδεχομένης ἀρχῆς, ὄχι τῆς ἰσοβιότητος, ὡς τινες τῶν προαγορευσάντων ἐνόμισαν, ἀλλὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς, ἐξ ἧς προέκυψε καὶ ἡ τῆς ἰσοβιότητος ἀνάγκη. Καθὼς ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διαλύῃ τὴν Βουλὴν καὶ νὰ δίδῃ ἀρχὰς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, οὕτω πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ μεταβάλῃ τὴν πλειονοψηφίαν τῆς Γερουσίας, διότι ἄλλως δύναται νὰ καταντήσῃ ἐπικίνδυνος εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ὑποκύψῃ εἰς αὐτὴν καὶ ἡ Μοναρχία καὶ ἡ Βουλή. Τῆς ἀνάγκης ταύτης ἔχομεν παραδείγματα, οἷον εἰς Ἀγγλίαν κατὰ τὸ **1786**, ὅτε, ἂν δὲν, ὑπῆρχε τὸ ἀόριστον τοῦ ἀριθμοῦ, ἡ σχηματισθεῖσα ἐντὸς τῆς Γερουσίας πλειονοψηφία ἤθελε σταματίσει τὴν πορείαν τῆς Κυβερνήσεως. Τί θέλει πράξει καὶ τὸ Ὑπουργεῖον, καὶ ἡ Βουλή, ὅταν πληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν; Δεχθέντες τὸν τοιοῦτον τρόπον τῆς ἐκλογῆς, εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ δεχθῶμεν καὶ τὸ ἀόριστον τοῦ ἀριθμοῦ. Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Αἰγίου τροπολογία δὲν ἐξασφαλίζει τοῦτο, διότι ἡ διάκρισις εἰς ἐμμίσθους καὶ ἀμίσθους δὲν ἔχει σημασίαν. Προσδιορίζοντες τὸν ἀριθμὸν τῶν Γερουσιαστῶν εἰς **40**, καταστρέφομεν

40 τυράννους, διὰ τοὺς ὁποίους θέλομεν ἔχει νέων Θρασυβούλων χρείαν. Τὸ αὐτὸ θέλει γίνει καὶ κατὰ τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Ναυπλίας, ὅταν πληρωθῇ ὁ ἴσος μὲ τὸ ἥμισυ τῶν Βουλευτῶν ἀριθμός. Ὅθεν δὲν μένει κανένας ἄλλος τρόπος, εἰμὴ τὸ νὰ μείνῃ ὁ ἀριθμὸς ἀπεριόριστος.

Ἕτερος δ' ἀναστὰς, εἶπεν. Ἄνευ οὐδενὸς προοιμίου περὶ τῶν πηγῶν τῶν ἀτοπημάτων θέλω προβῇ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος. Κατὰ τὰς θεωρητικὰς ἀρχὰς καὶ τὴν πεῖραν τῶν δύω μεγάλων Συνταγματικῶν Βασιλειῶν τωόντι τὸ τῆς ἰσοβιότητος τοῦ Γερουσιαστοῦ δὲν εἶναι τόσον ἀνυπόστατον προσὸν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Βασιλέως, ὅσον τὸ ἀπεριόριστον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Γερουσιαστῶν· ὅπου ὑπάρχει Βουλὴ ὁμοτίμων, καὶ δὲν ἔχει ὁ Βασιλεὺς τὴν δύναμιν τοῦ νὰ μεταβάλῃ αὐτὴν, κινδυνεύει πολλάκις τὸ πᾶν. Εἰς τὰ συνταγματικὰ κράτη ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀορίστου ἀριθμοῦ νὰ εἰσάγῃ εἰς τὴν Βουλὴν τῶν ὁμοτίμων σωρὸν νέων Γερουσιαστῶν, διὰ νὰ τρέπῃ τὴν πλειονοψηφίαν καὶ ν' ἀπασοβῇ τὸν κίνδυνον· ἀλλ' ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ἀνεξετάστως τὰ παραδείγματα τῶν ἄλλων ἐθνῶν· πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὰ ὑπάρχοντα κοινωνικὰ στοιχεῖα, καὶ κατὰ ταῦτα νὰ καταρτίσωμεν τὴν πολιτείαν μας. Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤρχισαν νὰ ὁμιλῶσι περὶ Γερουσίας, ἐπανέλαβον πολλάκις, ὅτι αὕτη χρησιμεύει ὡς σῶμα μεσολαβοῦν μεταξὺ τοῦ Μοναρχικοῦ καὶ τοῦ δημοκρατικοῦ στοιχείου, ὡς σῶμα ἐν γένει συντηρητικόν, λησμονήσαντες, ὡς φαίνεται, ὅτι πραγματικῶς ἀντιπροσωπεύει κάτι τι, τὴν τάξιν τῶν ἀρίστων, ὡς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου τωόντι εἶναι τρίτος τροχὸς τῆς Κυβερνήσεως, διότι παντοῦ εἰσὶν ἄριστοι. Ἡ Γερουσία, καθὸ ἀντιπροσωπεύουσα τάξιν, ἔχουσαν ἴδια συμφέροντα, τάξιν διακεκριμένην, ἔχει πολλάκις ἀντίθετον τάσιν πρὸς τὸ δημοκρατικὸν στοιχεῖον. Μόνη δὲ ἡ Μοναρχία ἐμποδίζει τὴν σύγκρουσιν μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων στοιχείων· ἀλλ' ἡμεῖς ἐν τῇ Ἑλλάδι δὲν ἔχομεν τοιαῦτα στοιχεῖα, ἑπομένως οὔτε Γερουσίαν τοιούτου εἴδους.

Παραδεχθέντες δύο Βουλὰς, Γερουσίαν ἐκλεγομένην ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, καὶ ἰσόβιον σήμερον, ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν εὑρισκόμεθα εἰς θέσιν ἐμπεπλεγμένην, διότι ἡ Κυβέρνησις κινδυνεύει νὰ ἴδῃ πλειονοψηφίαν, ὄχι κατὰ τοῦ Μονάρχου, ἀλλὰ κατὰ τῆς Βουλῆς σπανίως, καὶ κατὰ τοῦ Ὑπουργείου συνεχῶς ἐσχηματισμένην ἐντὸς τῆς Γερουσίας. Ἀλλὰ κατὰ τοῦτο πρέπει νὰ κάμωμεν διάκρισιν μεταξὺ τοῦ μοναρχικοῦ στοιχείου, καὶ τοῦ Ὑπουργείου, διότι ἄλλα τὰ δικαιώματα τοῦ ἑνὸς, καὶ ἄλλα τὰ τοῦ ἄλλου. Ὅταν σχηματισθῇ κατὰ τοῦ Ὑπουργείου ἀντιπολίτευσις δὲν

εἶναι κάνεις κίνδυνος, οὔτε τῆς Κυβερνήσεως, οὔτε τοῦ Ἔθνους· ὁ κίνδυνος ἀναφαίνεται, ὅταν ἐπὶ αὐσιωδῶν νόμων, οἷον τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἄλλων τοιούτων, τῶν ὁποίων ἡ ἀπόφασις δὲν δύναται ν' ἀναβληθῇ εἰς ἄλλην περίοδον, ἡ Γερουσία δὲν συγκατατίθεται μὲ τὴν Βουλήν· ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις δύναται νὰ συμβῇ· ὅπως καὶ ἂν ἦ ὅμως, ὁ νομοθέτης ὀφείλει νὰ τὸ προλάβῃ, ἀλλ' εἰς τρόπον, ὥστε, νὰ μὴ διευκολύνηται ἡ καταχρησις, καὶ νὰ μὴ γείνῃ δευτέρα ἔκδοσις τοῦ Ὑπουργείου ἡ Γερουσία. Ἡ Γερουσία εἶναι σῶμα ἀνεξάρτητον καὶ καθὸ τοιοῦτον δὲν πρέπει ποτὲ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον τῆς θελήσεως τοῦ Ὑπουργείου καὶ ὡς παράρτημα αὐτοῦ, κινουμένη ἐκ προσωρινῶν συμφερόντων. Πῶς λοιπὸν θέλομεν δυνηθῆ νὰ ἐξέλθωμεν τοῦ ἐλαττωματικοῦ τούτου κύκλου ἂν ἀφίσωμεν, νομίζω, τὸ ἄρθρον 71 μὲ τὴν ἐν αὐτῷ περιεχομένην σωτηρίαν προφύλαξιν. Δὲν δέχομαι τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Ναυπλίας, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν, ἂν καὶ ἀκολουθῇ τὸν τῶν Βουλευτῶν, ἂν καὶ συμπαρομαρτῇ μὲ τὸν πληθυσμόν, οὐχ' ἧττον ὅμως εἶναι προσδιωρισμένος, οὐχ' ἧττον δύναται νὰ μᾶς φέρῃ ἐπομένως εἰς τὰς δυσαρέστους συνεπείας, τὰς ὁποίας ἀπηρίθμησεν εἷς τῶν προαγορευσάντων. Ἐπίσης δὲν δέχομαι τὴν τοῦ πληρεξουσίου Λίγίου διάκρισιν εἰς ἐμμίσθους καὶ ἀμίσθους, διότι ἡ τῶν ἀμίσθων χρῆσις θέλει εἶναι ὁμοία μὲ ἐκείνην τῶν ἀποθεματικῶν κεφαλαίων, ὥστε τὸ Ὑπουργεῖον διὰ τούτων νὰ μεταβάλῃ καὶ τὴν πλειονοψηφίαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ σώματος τῆς Γερουσίας. Οἱ ἄμισθοι οὗτοι θέλουσιν εἶσθαι διωρισμένοι πρότερον, καὶ θέλουσιν μένει ὡς τοιοῦτοι, μέχρις οὗ κληθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν· ὑπὸ ἄλλου Ὑπουργείου θέλουσι διορισθῆ, καὶ ὑπὸ ἄλλου θέλουσι κληθῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν· ἅμα δὲ τελειώσωσι τὴν ὑπηρεσίαν, δι' ἣν ἐκλήθησαν, θέλουσιν ἐπιστρέψει πάλιν εἰς τὰ ἴδια. Παρατηρήσατε πόσον τοῦτο εἶναι ἐναντίον τῆς ἠθικῆς, ὁποῖα προσκόμματα θέλει φέρει εἰς τὸ Ὑπουργεῖον.

Τὸ 71 ἄρθρον ἀπ' ἐναντίας ἔχει ἀόριστον τὸν ἀριθμὸν τῶν Γερουσιαστῶν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν σωτήριον ὅρον τοῦ νὰ ζητῆται ἡ συγκατάθεσις τῆς Βουλῆς, ἅμα χρειασθῶσι νέοι Γερουσιασταί, πληρωθέντος τοῦ μείζονος ὅρου αὐτῶν. Ἂς δεχθῶμεν ὡς μείζονα ὅρον τὸν ἀριθμὸν τῶν 40 ἢ 50, ἢ καὶ τὸν ἥμισυ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν περαιτέρω αὔξησιν, ἂς θέσωμεν τὸ νὰ ζητηθῇ τῆς Βουλῆς ἡ συναίνεσις, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὰς καταχρήσεις τοῦ Ὑπουργείου. Τοῦτο δὲ ποσῶς δὲν προσβάλλει τὴν Βασιλικὴν ἀξιοπρέπειαν, ὡς ὑπέλαβέ τις τῶν προαγορευσάντων. Περαίνων τὸν λόγον, προτείνω νὰ τηρηθῇ τὸ ἄρθρον 71 τοῦ σχεδίου.

Ἐρωτηθεὶς δὲ παρ' ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων, τί θέλει γείνει, ἂν ἡ Βουλὴ δὲν συγκατατεθῇ εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Βασιλέως, φερομένη ὑπὸ ἐναντίας διαθέσεως; ἀπήντησεν, ὅτι τὴν θεραπείαν τούτου ἔχει πρόχειρον ὁ Βασιλεὺς ἐκ τοῦ δικαιώματος τῆς διαλύσεως, εἴτε τῆς Βουλῆς, εἴτε τοῦ Ὑπουργείου κατὰ τὰς περιστάσεις. Ἂν δὲ νέα Βουλὴ, ἐλθοῦσα, λέγῃ ταῦτα τῇ πρώτῃ, τότε δῆλον, ὅτι ἡ πρότασις τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Γερουσιαστῶν δὲν εἶναι συμφέρουσα εἰς τὸ ἔθνος.

Τινὲς τῶν προαγορευσάντων, εἶπεν ἄλλος, ἐξέθηκαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος πράξεις, ἢ ἕξεις διπλωματικὰς μᾶλλον, παρὰ βουλευτικάς.

Εἷς τῶν προαγορευσάντων εἶπεν, ὅτι ἀνεξαρτησία δὲν ὑπάρχει, ὅπου εἰσὶν ἐμμισθοι καὶ ἄμισθοι Γερουσιασταί, ἀλλὰ δὲν ἐξήγησε πόθεν τοῦτο προκύπτει, ἂν ἐκ τῶν ἐμμίσθων ἢ ἀμίσθων, διότι ἡ πεῖρα ἐπιβεβαιοῖ πᾶν τοὐναντίον· εἰς τὴν Γαλλίαν εἰσὶν ἄμισθοι Γερουσιασταί, ἀλλ' ἀνεξάρτητοι· εἰς τὴν Ἀμερικὴν εἰσὶν ἐμμισθοι, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἀνεξάρτητοι. Ὅθεν, εἰπὼν, ὅτι δὲν τηρεῖται ἡ ἀνεξαρτησία, ἔπρεπε νὰ ἐξηγήσῃ ἂν ἐκ τῶν ἐμμίσθων ἢ ἀμίσθων. Εἰς τὰ 1814 οἱ Γερουσιασταὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ἦτον ὁμοῦ διαδοχικοὶ καὶ ἰσόβιοι· ἀλλ' ἡ ἀνεξαρτησία ἐτηρήθη, ἂν καὶ μεταξὺ ἰσοβίου καὶ διαδοχικοῦ ὑπάρχῃ πολὺ μεγαλητέρα διαφορὰ, παρὰ μεταξὺ ἀμίσθου καὶ ἐμμίσθου. Ὅθεν τὰ λεχθέντα ὡς φόβητρον ἐπαρουσιάσθησαν.

Εἷς τῶν προλαληκάντων εἶπεν· 1) ὅτι, ἀφινομένου ἀπροσδιορίστου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Γερουσιαστῶν, θέλουσιν εἰσάγεσθαι σωροὶ αὐτῶν καθ' ἑκάστην· ἀλλὰ τοῦτο καὶ εἰς ἄλλα ἔθνη ὑπάρχει, ἀλλ' ὅμως δὲν ἀναφαίνεται τὸ παρουσιασθὲν ἀποτέλεσμα· 2) ὅτι τὸ ἀπροσδιόριστον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Γερουσιαστῶν δὲν θέλει χρησιμεύσει εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ὑποστηρίζῃ τὸ Ὑπουργεῖον κατὰ τὰς περιστάσεις τὰ νομοσχέδιά του, ἢ τὸν ἑαυτόν του, ὅταν βλέπῃ, ὅτι κλονίζεται ἀπὸ τῆς κατ' αὐτοῦ σχηματισθείσης πλειονοψηφίας τῆς Γερουσίας· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως· ἡ ἱστορία τῶν Συνταγματικῶν ἐθνῶν δὲν μᾶς δίδει τοιαῦτα παραδείγματα. Ἡ Κυβέρνησις κάμνει χρῆσιν τοῦ ἀπροσδιορίστου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Γερουσιαστῶν εἰς ἐκτάκτους καὶ λίαν κατεπειγούσας περιστάσεις. Τὸ Ὑπουργεῖον τότε μόνον δύναται νὰ ὑπάρχῃ, ὅταν ἔχῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὴν πλειονοψηφίαν μόνον, ἐπίσης σπανίως ἡ Γερουσία δύναται ν' ἀπορρίψῃ νομοσχέδιον τοῦ Ὑπουρ-

γείου, ἅμα παραδέχθη αὐτὸ ἡ Βουλή. Οἱ νομοθέται τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους δίδουν εἰς τὰ ἔθνη, νομίζουν, ὅτι θέλουν εἶσθαι αἰώνιοι, καὶ διὰ τοῦτο, ταυτίζοντες τὸ παρὸν μὲ τὸ μέλλον, προβλέπουν καὶ ἐκτάκτους τινὰς περιστάσεις. 3) εἶπεν, ὅτι ἡ Γερουσία ἀντιπροσωπεύει τὸ στοιχεῖον τῆς ἀριστοκρατίας, τοῦτο εἶναι ἀληθὲς, ὅπου ὅμως ὑπάρχει διαδοχική· ἀλλ' ὅπου εἶναι ἰσόβιος δὲν ἀντιπροσωπεύει, εἰμὴ τὴν μονιμότητα καὶ τὴν συντήρησιν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν δύναται νὰ ἔχῃ χώραν οὐδεὶς φόβος περὶ τοῦ τοιούτου στοιχείου· ἀλλὰ περὶ τούτου πολλὰ πολλάκις ἐπανελήφθησαν, καὶ εἶναι περιττὸν νὰ προσθέτῃ τι πλέον. 4) ἐπρότεινε νὰ ζητῆται ἡ συγκατάθεσις τῆς Βουλῆς διὰ τὴν αὔξησιν τῶν Γερουσιαστῶν ἐπέκεινα τοῦ ἀνωτάτου ἀριθμοῦ αὐτῶν· ἀλλ' ἂν ἡ Βουλὴ δὲν συγκατατεθῇ, τί μέλλει γενέσθαι; διαλύει τὴν Βουλὴν ὁ Βασιλεὺς, θέλουσι μὲ εἰπεῖ· ἀλλὰ καὶ ἡ νέα δύναται τὸ αὐτὸ νὰ πράξῃ, ὅπερ καὶ ἡ πρώτη· ἰδοὺ εἰς ποίαν θέσιν δύνανται οὕς ἐκ τούτου νὰ καταντήσωσι τὰ πράγματα. Ὅθεν παρὰ νὰ φέρωμεν τὸν Βασιλέα εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διαλύῃ τὴν Βουλὴν, ἀντὶ νὰ προκαλῶμεν ἐσωτερικοὺς κλονισμοὺς, εἶναι πολὺ προκριτότερον νὰ ἀρήσωμεν ἀόριστον τὸν ἀριθμὸν τῶν Γερουσιαστῶν.

Ἕτερος ἀντέκρουσε τὸν προλαλήσαντα, λέγων, ὅτι ὅσα ἀνέφερε περὶ ἐμμίσθων καὶ ἀμίσθων, δὲν τὰ εἶπε διὰ νὰ προσελκύσῃ τοὺς πληρεξουσίους εἰς τὴν γνώμην του, τὸ εἶπεν ὁρμώμενος ἐκ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα πάντοτε τὸν κατέχουσιν αἰσθανόμενον, ὅταν ὁμιλῇ εἰς τὸ ἔθνος του, τοῦ ὁποίου τὰ συμφέροντα συζητοῦνται· τὸ κατ' αὐτὸν, φρονεῖ, ὅτι εὑρίσκει ἀμφιβολίαν ὡς πρὸς τὴν διάκρισιν τῶν Γερουσιαστῶν εἰς ἀμίσθους καὶ ἐμμίσθους Γερουσιαστὰς, καθότι δὲν ἐννοεῖ πῶς δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ μεταχειρισθῇ αὐτούς· πῶς δύναται ὁ ἔμμισθος Γερουσιαστὴς νὰ συνεργάζηται μετὰ τοῦ ἀμίσθου μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον; Τοιοῦτον μέτρον δὲν θέλει χρησιμεύσει εἰς τὴν συνταγματικὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους καὶ τὴν ἀληθῆ ἀνεξαρτησίαν τῶν Γερουσιαστῶν.

Ἐνταῦθα ὁ πληρεξούσιος Ἀθηνῶν ἐζήτησε νὰ ἀναγνωσθῇ πρότασίς του ἔγγραφος, τὴν ὁποίαν πρὸ ἡμερῶν παρέδωκεν εἰς τὴν Προεδρίαν, ἀναφερομένη εἰς τὸ περὶ ἀριθμοῦ Γερουσιαστῶν ζήτημα.

Εἷς τῶν γραμματέων ἀνέγνωσεν αὐτὴν, ἔχουσαν οὕτως· «Ἀπὸ τὴν νόμιμον δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Συντάγματος μέχρι τῆς συμπληρώσεως δέκα ἐτῶν, οἱ Γερουσιασταὶ νὰ διορίζωνται ἀπὸ τὸν Βασιλέα, οἱ δὲ μέλλοντες νὰ λάβωσι θέσιν Γερουσιαστοῦ, νὰ ἔχωσιν ὅλα ὁπόσα γίνεται τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, ἑπομένως νὰ

λαμβάνονται ἀπὸ τοὺς Νομοὺς τοῦ Κράτους, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον· εἶναι δέκα Νομοί, νὰ δίδῃ ἕκαστος Νομὸς ἀπὸ δύο, ὥστε νὰ συμπληροῦται ἀριθμὸς ἀπὸ εἴκοσι, ἐὰν δὲ αἱ περιστάσεις ἀπαιτῶσιν αὔξησιν, νὰ φθάσωσι τὸ πολὺ τοὺς εἴκοσι πέντε.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν δέκα ἐτῶν νὰ διπλασιάζηται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἔθνους, οἵτινες, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς περιστάσεις, νὰ ἐπιτρέπωσι τὸ τῆς ἐκλογῆς δικαίωμα, ἢ εἰς τὸν λαὸν, ἢ εἰς τὸν Βασιλέα.

Οἱ Γερουσιασταὶ, νὰ μισθοδοτῶνται τοσοῦντον μόνον χρόνον, ὅσον θὰ ἐργάζωνται».

Μετὰ τὴν γενομένην ταύτην συζήτησιν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ὡς πρὸς τὸν ἐλάχιστον καὶ τὸν μέγιστον ἀριθμὸν τῶν Γερουσιαστῶν ἅπαντες οἱ προτείναντες τροπολογίας ἐσυμφώνησαν, συμχωνεύσαντες αὐτὰς εἰς μίαν. Παρεδέχθησαν δὲ συγχρόνως καὶ τὸν παράγραφον 6 τοῦ προκειμένου ἄρθρου 71 τοῦ σχεδίου μέ τινα τροποποίησιν. Συνεννοηθέντες οὗτοι μετὰ τῶν εἰσηγητῶν τοῦ σχεδίου, συνέταξαν τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ Συντάγματος, ὡς ἑξῆς.

Ἄρθρ. 71.

«Ὁ ἐλάχιστος ὅρος τῶν Γερουσιαστῶν ὁρίζεται εἰς εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, δύναται δὲ ὁ Βασιλεὺς ν' αὐξήσῃ αὐτὸν κατὰ τὰς ἀνάγκας, μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν».

«Μόνον συγκαταθέσει τῆς Βουλῆς δύνανται νὰ διωρισθῶσιν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως πλείονες Γερουσιασταὶ τοῦ εἰρημένου ἀριθμοῦ».

Ἐρωτηθεῖσα δὲ παρὰ τοῦ Προέδρου ἡ Συνέλευσις, ἐὰν παραδέχηται τὸ ἄρθρον τοῦτο οὕτως τροποποιημένον, ἢ ὄχι, παρεδέχθη αὐτὸ ὁμοψήφως, δι' ἀναστάσεως.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἐκ τῆς ἀναγνωσθείσης ἀνωτέρω προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν, ὅλα τὰ λοιπὰ μέρη αὐτῆς ἐλύθησαν διὰ τῶν παραδεχθέντων εἰς τὴν Συνέλευσιν ἄρθρων 70 καὶ 71 τοῦ Συντάγματος ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν τῆς Γερουσίας καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν Γερουσιαστῶν, μένει δὲ μόνον τὸ μέρος ἐκεῖνο, δι' οὗ ὁ πληρεξούσιος οὗτος προτείνει νὰ λαμβάνωνται οἱ εἴκοσι Γερουσιασταὶ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, κατ' ἀναλογίαν τῶν δέκα Νομῶν τῆς Ἐπικρατείας, ἀνὰ δύο ἐξ ἑκάστου Νομοῦ, καὶ ἔθεσε τὸ περὶ τούτου μέρος τῆς προτάσεως εἰς συζήτησιν.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τῆς προτάσεως, παρετήρησεν, ὅτι ἡ αἰτιολογία καὶ ὑπο-

ράσπισις τῆς προτάσεως ταύτης, καθίσταται δύσκολος διὰ τὰς προκειμένας εἰς τὴν ἐφαρμογήν της δυσκολίας. Εἶναι βέβαιον, ὅτι οἱ ἔχοντες τὰ προσόντα τοῦ Γερουσιαστοῦ, ὡς πολῖται Ἕλληνες, εἶναι κάτοικοι τῆς Ἐπικρατείας, καὶ εἶναι ἐγκαταστημένοι εἴς τινα τῶν Νομῶν αὐτῆς. Ἀλλ' εἰς τὴν ἐκλογήν, τὴν ὁποίαν ὁ Βασιλεὺς μέλει νὰ κάμῃ εἰς τοὺς διορισμοὺς τῶν Γερουσιαςῶν, δὲν ἔχει μόνον τὰ προσόντα νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ποιότητα τοῦ ἀτόμου, καὶ ἐπομένως μεταξὺ τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα νὰ ἐκλέξῃ τοὺς διακεκριμένους καὶ ὑπερέχοντας κατὰ τὴν ποιότητα. Ἐν τούτοις ἐντὸς τῆς περιφερείας ἑνὸς Νομοῦ δυνατὸν νὰ εὑρίσκωνται ὀλίγοι, ἔχοντες τὰ προσόντα, καὶ μὴ ὑπερέχοντες τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ποιότητα, ἐνῷ εἰς ἄλλον Νομὸν πιθανὸν νὰ εὑρίσκωνται πλειότεροι. Ἑπομένως, ἐὰν παραδεχθῶμεν τὴν πρότασιν, περιοριζομεν ἐναντίον τῶν προαποφασισθέντων τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Βασιλέως. Ἡ πρότασις ὅμως αὕτη περιέχει καὶ ἰδέαν τινὰ δικαιοσύνης, τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν· εἶναι δυστύχημα τῷόντι εἰς τὰς καινωνίας τὸ νὰ ἐπιῤῥεάζωνται εἰς τὰς νομοθετικὰς των ἀποφάσεις ἀπὸ τὸ τοπικὸν πνεῦμα, ἀλλὰ τοῦ τοιούτου ἀπεμακρύνθησαν κατὰ τοσοῦτον οἱ ἄνθρωποι, καθ' ὅσον ἐμακρύνθησαν τῶν ἀρχαίων ἀγωγῶν.

Καλὸν ἦτο νὰ μὴν ὑπάρχῃ ποσῶς ἡ διάκρισις εἰς Πελοποννησίους, Νησιώτας καὶ Στερεαλλαδίτας· ἀλλὰ βλέπομεν, ὅτι ἤδη ἐπανῆλθον αἱ αὐταὶ ἰδέαι τῆς διακρίσεως μὲ τὸ ἴδιον κράτος.

Ἄλλως δὲ αἱ ἰδέαι αὗται δὲν περιέχουν καί τι ἐπιλήψιμον, διότι ὁ πατριωτισμὸς ἀρχίζει ἐπὶ τῶν τοπικῶν συμφερόντων, καὶ ἐκεῖθεν ἀναπτύσσεται, καὶ ἐκτείνεται εἰς εὐρύτερον κύκλον. Ὁ προτείνας τὴν πρότασιν πληρεξούσιος ἔλαβεν ὡς βάσιν τὸν πληθυσμὸν τῶν διαφόρων τμημάτων εἰς Νομούς. Ἴσως εἶναι δίκαιον, μετριάζοντες τὰς διακρίσεις εἰς τὴν φυσικὴν διάκρισιν τῶν τριῶν τμημάτων τῆς Ἐπικρατείας, Πελοποννήσου, Νήσων καὶ Στερεᾶς, νὰ παραδεχθῶμεν ὡς βάσιν τὸν πληθυσμὸν τῶν τριῶν αὐτῶν τμημάτων, κατ' ἀναλογίαν τοῦ ὁποίου νὰ λαμβάνωνται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως οἱ εἴκοσι Γερουσιασταί, οἱ δὲ λοιποὶ ἑπτὰ νὰ ἐκλέγωνται κατ' ἀρέσκειαν ἀφ' ὁποιουδήποτε μέρους. Τοῦτο δὲ νὰ μὴ θέσωμεν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἀλλ' ἐν ἰδιαιτέρῳ ψηφίσματι.

Ἐνταῦθα ὁ πληρεξούσιος Ἀθηνῶν ἀνεκάλεσεν ὁλοτελῶς τὴν πρότασίν του περὶ τῆς κατὰ νομοὺς ἐκλογῆς, καὶ οὐδεὶς ἀνεδέχθη τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῆς.

Ἀκολούθως δὲ ἄλλος πληρεξούσιος, ἀντικρούων τὰ ὑπὸ τοῦ τελευταίου λεχθέντα ὑπὲρ τῆς κατὰ τμήματα ἐκλογῆς, παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἐκλογὴ κατὰ τμήματα 1) εἶναι ἐναντία τοῦ πνεύματος τῆς Ἑλληνικῆς ἑνώσεως. Διὰ τοῦτο πρέπει ἡ ἐκλογὴ τῆς Γερουσίας νὰ ἐκτείνηται καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν, καὶ νὰ μὴν ἐνσπείρωμεν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος σπέρματα διχονοίας· 2) εἶναι δὲ πρὸς τούτοις καὶ ἐναντία τῶν Συνταγματικῶν ἀρχῶν, διότι, ἀπομακρύνοντες τὰς διακρίσεις τῶν προσώπων διὰ τῆς γενικῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος, καθιερωθείσης ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ζητοῦμεν ἤδη νὰ καθιερώσωμεν διακρίσεις προσώπων· 3) ἀντιβαίνει εἰς τὴν παραδεχθεῖσαν ἀρχὴν, ὅτι ἡ Γερουσία διορίζεται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως· διότι περιορίσαντες τὸν ἀριθμὸν τῶν Γερουσιαστῶν, καὶ προσθέντες, ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει τῆς ἐπέκεινα τοῦ ἀνωτάτου ὅρου αὐξήσεως νὰ ζητῆται τῆς Βουλῆς ἡ συγκατάθεσις, θέτοντες ἤδη καὶ τοῦτον τὸν περιορισμόν, φαινόμεθα ἀνακόλουθοι, καὶ περιορίζομεν τοῦ Βασιλέως τὴν περὶ τὴν ἐκλογὴν ἐνέργειαν.

Ἐνταῦθα ἐπροτάθη ὑπό τινος πληρεξουσίου, ὅτι ἡ πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν περὶ τῆς κατὰ Νομοὺς ἐκλογῆς ἀνεκλήθη ὑπ' αὐτοῦ, ἡ δὲ περὶ τῆς κατὰ τὰ τρία τμήματα τῆς ἐπικρατείας εἶναι νέα, καὶ ὡς τοιαύτη πρέπει ν' ἀναβληθῇ.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν παρατήρησιν ταύτην τοῦ πληρεξουσίου, καὶ ἀνέβαλε τὴν συζήτησιν τῆς νέας ταύτης προτάσεως περὶ τῆς κατὰ τὰ τρία τμήματα ἐκλογῆς εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν. Ἐλέχθη συγχρόνως παρά τινων, καὶ κανεὶς δὲν ἀντέτη, ὅ,τι καὶ ἐὰν ἤθελε ἀποφασισθῇ περὶ τῆς προτάσεως ταύτης, νὰ μὴν τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ νὰ τεθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ὡς εὐχὴ τῆς Συνελεύσεως.

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς τῇ διαταγῇ τοῦ Προέδρου ἀνέγνωσε τὸ περιέχον τὰ γενικὰ προσόντα τοῦ Γερουσιαστοῦ μέρος τοῦ ἄρθρου 72 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω·

« Διὰ νὰ διορισθῇ τις Γερουσιαστὴς πρέπει :

1) Νὰ ἦναι Ἕλλην τὸ γένος,

2) Νὰ ἔχῃ τὴν κατοικίαν του ἐν τῇ Ἑλλάδι,

3) Ν' ἀπολαμβάνῃ τὰ ἀστικὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα,

4) Νὰ συνεπλήρωσε τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, καί »

παρετήρησε δὲ, ὅτι πρέπει ὁ παράγραφος πρῶτος νὰ τροποποιηθῇ ὅπως καὶ εἰς τὸ περὶ προσόντων τῶν Βουλευτῶν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, διὰ τοὺς αὐτοὺς, ὡς κ' ἐκεῖ, ἐκτεθέντας λόγους.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τοὺς παραγράφους 1—5 τοῦ ἄρθρ. 72 ὅπως εἰς τὸ σχέδιον, μὲ τὴν προταθεῖσαν τροποποίησιν μόνου τοῦ παραγράφου πρώτου, ἀντὶ τοῦ « νὰ ἦναι Ἕλλην τὸ γένος » νὰ τεθῇ « νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην » καὶ τοῦ παραγράφου 2, ἀντὶ τοῦ « νὰ ἔχῃ τὴν κατοικίαν του » νὰ τεθῇ « νὰ ἦναι ἐγκαταστημένος.»

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τὰ ἐδάφια τοῦ παραγράφου 5 ὡς ἑξῆς·

« 5) Ν' ἀνεδείχθῃ ἐν τῇ Ἑλλάδι:

α) Εἴτε μέλος, ἢ ὑπουργὸς τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα Ἐθνικῶν Κυβερνήσεων, τοὐλάχιστον ἅπαξ, μέχρι τέλους τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους,

β') Εἴτε πληρεξούσιος, ἐκλεχθεὶς δὶς εἰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς παρούσης, ἢ Βουλευτὴς εἰς δύο τοὐλάχιστον περιόδους, παρελθούσας καὶ μελλούσας, ἢ ἅπαξ πληρεξούσιος καὶ ἅπαξ βουλευτής.

γ') Εἴτε ἀρχηγὸς στρατοπέδου, ἢ στόλου, ἢ ναυτικῆς μοίρας, ὁδηγήσας τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα εἰς πολιορκίας ἢ μάχας. »

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὁμοψήφως τὸ α καὶ β ἐδάφιον, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον. Ἐπὶ δὲ τοῦ γ' ἐπροτάθη ὑπό τινος πληρεξουσίου νὰ προστεθῇ μετὰ τὸ « ἀρχηγὸς » « καὶ ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως. » Πρέπει, εἶπε, ν' ἀποδώσωμεν εἰς τούτους τὴν τιμὴν ταύτην, ὄχι ἀποβλέποντες εἰς τὸν τύπον τῆς βαθμολογίας, ἀλλ' εἰς τὸν κίνδυνον.

Ὁ εἰσηγητὴς παρετήρησεν ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος τακτικὴν βαθμολογίαν καὶ διακρίσεις ἀξιωματικῶν εἰς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας τάξεις εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔχωμεν, διότι τοιαύτη βαθμολογία κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δὲν ὑπῆρχεν. Ἐνταῦθα δὲν ἐννοοῦμεν ἀρχηγούς, ἀνεγνωρισμένους ὡς τοιούτους ἀπὸ τὰς Κυβερνήσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἔπειτα, ἐπρόσθεσεν εἰς τῶν πληρεξουσίων ὁ κίνδυνος τῆς μάχης καὶ τῆς ναυμαχίας ἦτον ὁ αὐτὸς καὶ διὰ τὸν ἀρχηγὸν καὶ διὰ τὸν στρατιώτην· ἡ δὲ τιμὴ αὕτη δὲν ἀποδίδεται διὰ τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ διὰ τὴν στρατηγικὴν φρόνησιν καὶ ἐπιρροήν.

Εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἀντεπαρατήρησαν ἄλλοι, ὅτι βαθμολογία ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχε, καὶ διὰ τὸν ἄτακτον στρατὸν καὶ διὰ τὸν τακτικόν· εἰς τὸν ἄτακτον ὑπῆρχε ὁ βαθμὸς τοῦ χιλιάρχου, στρατηγοῦ καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ, εἰς δὲ τὸν τακτικὸν ὑπῆρχεν ὡς καὶ ἡ σημερινὴ βαθμολογία· ἡ δὲ προκειμένη πρότασις ἐννοεῖ αὐτὴν τὴν βαθμολογίαν. Μόνοι οἱ ἀρχηγοὶ στρατοπέδων ἦσαν ὀλίγοι, οἵτινες ἤδη μάλιστα ἐξέλειψαν, καὶ εἶναι ἄπορον, ἐὰν τὸ ἐδάφιον τοῦτο θὰ ἐφαρμοσθῇ ποσῶς. Ἐὰν παραδεχθῶμεν τὸ ἐδάφιον, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἀδικοῦμεν τόσους ὁπλαρχηγούς, οἵτινες ἦσαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Καραϊσκάκη, καὶ οἵτινες δὲν ἔτυχον νὰ ἀγωνισθῶσιν, εἰμὴ ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἀρχηγῶν στρατοπέδων.

Ἐξεναντίας, ἐπαρατήρησαν ἄλλοι, ἀντικρούοντες τοὺς τελευταίον ἀγορεύσαντας, τὸν κύκλον τοῦτον τοῦ ἐδαφίου 3 εὑρίσκουν πολλὰ εὐρύχωρον, καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀριθμήσῃ τις πολλοὺς παλιορκητὰς φρουρίων καὶ ἀρχηγοὺς μαχῶν. Τοιαύτη βαθμολογία, ἐξ ἧς νὰ προκύπτῃ ἡ διάκρισις εἰς κατωτέρους καὶ ἀνωτέρους ἀξιωματικούς, δὲν ὑπῆρχε τότε· ἐκτὸς ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ διπλώματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὰ ὁποῖα, γνωρίζομεν ὅλοι, πῶς ἐξεδίδοντο, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ κάμωμεν διακρίσεις κατ' ἀξίαν. Ὁ ἀγών, αἱ στρατιωτικαὶ ἐκδουλεύσεις καὶ ὁ κίνδυνος τῆς μάχης δὲν εἶναι τὰ μόνα παραγωγὰ τοῦ προσόντος τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ διακριθεῖσα ἱκανότης, καὶ φρόνησις, καὶ ἐπιρροὴ καὶ νοῦς Κυβερνητικός.

Αἱ ἔξοχοι ἱκανότητες, εἶπεν ἕτερος, ἀπαιτοῦνται καὶ διὰ τὸν στρατοπεδάρχην, καὶ διὰ τὸν ἀρχηγὸν ὡς καὶ διὰ τὸν Βουλευτήν· ἐλάκα βεβαίως δὲν θὰ παραδεχθῶμεν. Ἐν τούτοις εἰς τὴν Πελοπόννησον μόνον ἀρχηγὸν εἴχαμεν τὸ Θ. Κολοκοτρώνην, ἄλλοι δὲ ἐπαλιόρκησαν, καὶ ἐκυρίευσαν τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια. ἐννοοῦνται καὶ οὗτοι ὡς στρατοπεδάρχαι; καὶ οἱ ὅμοιοι τούτων;

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, ὅτι καὶ οὗτοι ἐννοοῦνται, καὶ ἐν γένει ὅσοι εἶχαν διαταγὴν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, νὰ παρευρεθῶσιν εἴτε εἰς παλιορκίας, εἴτε εἰς ἄλλας ὁποιασδήποτε ἀνάγκας τῆς πατρίδος ὡς ἀρχηγοὶ ἀνεξάρτητοι.

Μετὰ τὴν συζήτησιν ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν μετὰ τὰς γενομένας ἀναπτύξεις παραδέχηται τὸ ἐδάφιον τοῦ σχεδίου, ὅπως εἶναι, ἢ νὰ προστεθῇ εἰς αὐτὸ ἡ γενομένη πρότασις.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ διὰ μεγάλης καὶ διακεκριμένης πλειονοψηφίας, δι' ἀναστάσεως γενομένης.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴν τὸ ἑπόμενον ἐδάφιον, ἔχον οὕτω.

« δ') Εἴτε ἀνὴρ ἱστορικὸς διὰ λαμπρῶν ἀνδραγαθημάτων, ἢ ἀδροτάτων χρηματικῶν θυσιῶν ».

Αἰτησαμένων τινῶν πληρεξουσίων, τί σημαίνουσι τὰ ἐν τῷ παραγράφῳ τούτῳ περιεχόμενα, ὁ εἰσηγητὴς ἀπήντησεν, ὅτι ἐνταῦθα ἐννοοῦνται οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἵτινες διὰ τοῦ ἡρωϊσμοῦ

των εις κρισίμους εποχάς, ώς ο Κανάρης, ο ήρως της Κλισσβας, και τοιούτοι, ή δι' αδροτάτων χρηματικών θυσιών, ώς ο Λάζαρος Κουντουριώτης, απέκτησαν την μεγάλην ιστορικήν φήμην και ευγνωμοσύνην του έθνους. Τοιούτοι πιθανόν να μην απέκτησαν ουδέν των άλλων προσόντων, και είναι άδικον να στερηθώσι τα προσόντα του Γερουσιαστού.

Η Συνέλευσις παρεδέχθη παμψηφεί και το εδάφιον τούτο, όπως είναι εις το σχέδιον.

Εις των πληρεξουσίων παρετήρησεν ενταύθα, ότι εύρίσκει ουσιώδη έλλειψιν εντός των προσόντων το να μη συμπεριλαμβάνωνται και οι μεγαλοκτήμονες, όσοι πληρώνουσι φόρον 2,000 φρ' είπεν δραχμών. Η τάξις αυτών, επρόσθεσεν, είναι η καταλληλοτέρα δια την Γερουσίαν, καθ' ό έχόντων τας του Γερουσιαστού ιδιότητας, οίον το συντηρητικόν φρόνημα· επρότεινεν επομένως να τεθή και τούτο εντός των προσόντων.

Η Συνέλευσις παρεδέχθη να συζητηθή και αύτη, καθ' ό πρότασις, εις την αύριανήν Συνεδρίασιν.

Ανεγνώσθη ύπο του εισηγητού το επόμενον εδάφιον έ., το όποίαν παρεδέχθη η Συνέλευσις μέ τινα τροπολογίαν ώς έξης.

« έ) Είτε Πρόεδρος της Βουλής εις δύο Βουλευτικάς συνόδους μετά την δημοσίευσιν του παρόντος Συντάγματος. »

Ανεγνώσθη έπειτα το επόμενον εδάφιον, έχον ούτω.

« ς') Είτε Στρατηγός, Αντιστράτηγος, Υποστράτηγος, Ναύαρχος, Αντιναύαρχος ή Υποναύαρχος μετά πενταετή υπηρεσίαν. »

Εζητήθη ενταύθα εξήγησις περί του « πενταετή υπηρεσίαν » εάν εννοή την εν ενεργεία υπηρεσίαν, ή την πενταετίαν μετά τον διορισμόν.

Η Συνέλευσις παρεδέχθη να τεθή προς εξήγησιν αντί του « μετά πενταετή υπηρεσίαν » το « μετά πενταετίαν από του διορισμού του ώς τοιούτου. »

Επροτάθη υπό τινος να συμπεριληφθή εντός του εδαφίου τούτου και ο βαθμός του Συνταγματάρχου, διότι στρατηγούς και υποστρατήγους δια την μικράν της Ελλάδος στρατιωτικήν δύναμιν δεν θα έχωμεν μετ' ολίγα έτη.

Η συζήτησις της νέας ταύτης προτάσεως ανεβλήθη δια την προσεχή συνεδρίασιν.

Ανεγνώσθη μετά ταύτα το επόμενον εδάφιον του σχεδίου, έχον ούτως·

« ζ') Είτε πρέσβυς μετά πενταετή υπηρεσίαν ώς τοιούτος· » και έγεινε παμψηφεί παραδεκτόν εις την Συνέλευσιν.

Ενταύθα έγειναν η πρότασις να προστεθή νέον εδάφιον, καθ' ό

ο Υπουργός ν' αποκτά το προσόν του Γερουσιαστού μετά τινος χρόνου υπηρεσίαν ώς τοιούτος.

Η Συνέλευσις ανέβαλε την συζήτησιν της νέας ταύτης προτάσεως δια την προσεχή συνεδρίασιν.

Ανεγνώσθη μετά ταύτα το επόμενον εδάφιον, έχον ούτως·

« η') Είτε Πρόεδρος του Αρείου Πάγου, ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου μετά έξαετή υπηρεσίαν ώς τοιούτος ».

Επί του εδαφίου τούτου επροτάθη τροπολογία ώς προς το χρονικόν διάστημα, μεθ' ό αποκτάται το προσόν του Γερουσιαστού δια τον Πρόεδρον του Αρείου Πάγου. Εις την Γαλλίαν, είπεν, ο Πρόεδρος του Ακυρωτικού, άμα διορισθή, αποκτά αμέσως και το προσόν του Γερουσιαστού· και καθ' ήμας, κατά τον καταστατικόν του Συμβουλίου της Επικρατείας Νόμον, ο Πρόεδρος του Αρείου Πάγου είναι αυτοδικαίως Σύμβουλος Επικρατείας, άμα διορισθή.

Ερωτηθείσα ή Συνέλευσις, παρεδέχθη το εδάφιον, όπως είναι εις το σχέδιον.

Επροτάθη ακολούθως υπό τινων να προστεθή νέον εδάφιον περί των Προέδρων των επαρχιακών Συμβουλίων, οίτινες μετά έξαετή υπηρεσίαν ώς τοιούτοι, και δεκαετή ώς επαρχιακοί Σύμβουλοι να αποκτώσι το προσόν του Γερουσιαστού. Και περί των Δημάρχων επρότεινεν άλλος το αυτό.

Η συζήτησις και των προτάσεων τούτων ανεβλήθη δια την προσεχή συνεδρίασιν.

Ο εισηγητής ανέγνωσεν ακολούθως τα επόμενα εδάφια θ', ι, ια', ιβ', και ιγ'. και τον τελευταίον παράγραφον του άρθρου 72, έχοντα ούτως· « θ'. Είτε εισαγγελεύς παρά τω Αρείω Πάγω, ή Πρόεδρος εφετών, ή Νομάρχης, μετά οκταετή υπηρεσίαν ώς τοιούτος ».

« ι) Είτε επίτροπος παρά τω Ελεγκτικώ Συνεδρίω, εισαγγελεύς παρ' Εφέταις, ή Αρειοπαγίτης, μετά δεκαετή υπηρεσίαν ώς τοιούτος.

« ια) Είτε Πρόεδρος Νομαρχικού Συμβουλίου, τρεις ώς τοιούτος εκλεχθείς, και εξ κατά συνέχειαν έτη ώς Νομαρχικός Σύμβουλος υπηρετήσας.

« ιβ) Είτε Πρύτανις του Πανεπιστημίου, δις ώς τοιούτος εκλεχθείς και μετά δεκαετή υπηρεσίαν ώς Καθηγητής.

« ιγ) Είτε Αντιπρόεδρος εμπορικού Επιμελητηρίου, δις ώς τοιούτος εκλεχθείς, και μετά έξαετή υπηρεσίαν ώς Επιμελητής.

Η έναρξις των εν τοις εδαφίοις ς'. μέχρι ιγ'. αναφερομένων υπηρεσιών θέλει λογίζεσθαι από της νομίμου δημοσιεύσεως του παρόντος Συντάγματος.

Ἐγένοντο δὲ παραδεκτὰ παμψηφεὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἀνεγνώσθησαν μετὰ ταῦτα τὰ ἄρθρα 73, 74, 75, 76, καὶ 77, ἔχοντα αὕτως.

Ἄρθρ. 73.

« Ὁ διατελέσας εἰς πλείονας τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὑπηρεσιῶν δύναται νὰ ἑνώσῃ τὰς χρονικὰς αὐτοῦ διαρκείας πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ παρὰ τῆς δικαστικωτέρας ὑπηρεσίας κατὰ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ ὁριζόμενα ἀπαιτουμένου χρόνου ».

Ἄρθρ. 74.

«Διὰ τὸν διορισμὸν ἑκάστου Γερουσιαστοῦ ἀπαιτεῖται χωριστὸν Διάταγμα, διαλαμβάνον ἀκριβῶς τὰς ἐκδουλεύσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται κατὰ τὸ 72 ἄρθρον ὁ διορισμός ».

Ἄρθρ. 75.

«Οἱ Βασιλόπαιδες καὶ ὁ ἐπίδοξος τοῦ Θρόνου Διάδοχος εἶναι αὐτοδικαίως Γερουσιασταί, ἅμα συμπληρώσωσι τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ ψηφοφορῶσιν, εἰμὴ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εἰκοστοῦ πέμπτου ».

Ἄρθρ. 76.

« Ἡ Βουλευτικὴ Σύνοδος τῆς Γερουσίας ἄρχεται καὶ λήγει συγχρόνως μὲ τὴν τῆς Βουλῆς ».

Ἄρθρ. 77.

« Πᾶσα συνεδρίασις τῆς Γερουσίας, ἐκτὸς τοῦ χρόνου καθ' ὃν συνεδριάζει ἡ Βουλή, εἶναι παράνομος, καὶ πᾶσα πρᾶξις, γινομένη ἐν τοιαύτῃ συνεδριάσει, εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος, ἐκτὸς ὅταν ἡ Γερουσία συνέρχηται ὡς δικαστικὸν σῶμα, ὅτε μόνον τὰ παρὰ τοῦ Συντάγματος ὡρισμένα δικαστικὰ αὐτῆς καθήκοντα δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ ».

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὰ ἄρθρα ταῦτα, ὅπως εἶναι καὶ εἰς τὸ σχέδιον.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἄρθρον 78 καὶ ἀνεβλήθη ἡ τούτου συζήτησις εἰς τὴν αὔριον.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ 4 1|2 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΓ'.

Τῇ 15 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην πέμπτην τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τρίτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελέσεως, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παόντων διακοσίων δέκα ἑπτὰ, καὶ ἀπόντων εἰκοσιτεσσάρων, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Πρὶν ἡ Συνέλευσις προβῇ εἰς τὴν συζήτησιν τῶν ἀντικειμένων τῆς ἡμερησίας διαταγῆς, ὁ πληρεξούσιος τοῦ Ζηγοῦ Λίτωλίας, λαβὼν τὸν λόγον, χθὲς, εἶπεν, ἐξήγησα εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰς ἀφορμὰς, αἵτινες ἀπηγόρευσαν τὴν παραίτησίν μου ἀπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ὑπουργείου. Σήμερον δὲ λαβὼν ἀφορμὴν ἐξ ἐγγράφου τινὸς, ἀναγκάζομαι νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν Συνέλευσιν σπουδαίας τινὰς παρατηρήσεις. Διὰ τῆς ψήφου ἀποφασίζονται τὰ πάντα μὲ ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην. Ἡ πλειονοψηφία εἶναι ὁ ἀνώτατος κυριάρχης τῆς Συνελεύσεως, εἰς τὴν ὁποίαν πᾶς τις ὀφείλει νὰ ὑπακούῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ φέρῃ αἴσια εἰς τὸ Ἔθνος ἀποτελέσματα, καὶ διὰ νὰ καθιερωθῇ, καὶ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον συντάττομεν, ἀπαιτεῖται ὁμόνοια καὶ ἀγάπη. Δὲν εἴμεθα μόνον πατέρες οἰκογενειῶν, ἀλλὰ πατέρες ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους, καὶ ἀπὸ τὴν σύμπνοιαν ἡμῶν κρέμαται τὸ πᾶν, ἡ εὐτυχία, ἡ δυστυχία τοῦ ἔθνους, καὶ ἂς ἐνθυμώμεθα, ὅτι ἡ διαίρεσις ἡμῶν ἐνσπείρει εἰς τὸ ἔθνος τῶν σπόρον τῶν ἐμφυλίων ταραχῶν, τῶν ὁποίων τοὺς ὀλεθρίους καρποὺς ἐγεύθημεν πολλάκις. Τὴν σωτήριον ταύτην ἀρχὴν πρέπει νὰ δεχθῆτε μὲ συναίσθησιν ψυχῆς, διότι δι' αὐτῆς θὰ δυνηθῶμεν νὰ θεραπεύσωμεν τὰς ἀπείρους πληγὰς, τὰς ὁποίας ἐπροξένησεν ἡ ξενικὴ διεύθυνσις τῶν πραγμάτων μας, ὠφελουμένη ἀπὸ τὰς διαιρέσεις μας. Ἐγὼ καὶ εἰς τοῦτο ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν τῶν ὅσων ἐγνώρισαν ἐμὲ, καὶ συνέπραξαν μετ' ἐμοῦ. Τὸ πᾶν ἐθυσίασα, καὶ εἶμαι ἕτοιμος νὰ θυσιάσω, διὰ τὴν σύμπνοιαν καὶ εὐδαιμονίαν τοῦ Ἔθνους μου ἔχω δὲ πλήρη πεποίθησιν, ὅτι καὶ πάντες ὑμεῖς τὰ αὐτὰ φρονεῖτε. Ἀλλ' εἴμεθα ἄνθρωποι, καὶ ὑποκείμεθα εἰς λάθη, καὶ

παρεξηγήσεις, καὶ ἐντεῦθεν πάλιν δυνατὸν εἶναι νὰ προκύψῃ ὁ σπόρος τῆς διχονοίας καὶ τῶν ταραχῶν. Γράψατε εἰς τὴν καρδίαν σας μὲ ἀνεξαλείπτους χαρακτῆρας τοὺς λόγους τούτους διὰ νὰ μὴ κλαύσητε ἔπειτα πικρῶς, καὶ εἰς μάτην. Τὸ κατ' ἐμὲ ἔπραξα, νομίζω, πᾶν ὅ,τι ἠδυνάμην νὰ πράξω ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Ἔθνους. Ἡ δὲ παραίτησίς μου ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον, ὅθεν αἱ περιστάσεις μὲ ἠνάγκασαν νὰ παραιτηθῶ, δὲν εἶναι ἀπάρνησίς μου εἰς τὴν σύμπραξιν. Εἰς τὰ συνταγματικὰ μάλιστα Κράτη ἡ παραίτησις Ὑπουργοῦ δὲν εἶναι τίποτε. Ὅ, τι ὅμως μὲ προξενεῖ λύπην εἶναι αἱ παρεξηγήσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμον τῆς παραιτήσεώς μου. Μὲ λυπεῖ μάλιστα, διότι παρεξηγήθη ἡ ὑπὲρ τῆς δεκαετίας μειοψηφία εἰς τὸ περὶ διαρκείας τῶν Γερουσιαστῶν ζήτημα, ὡς δολία, καὶ ἀντεθνική. Ἡ ἰδέα τῆς δεκαετίας δὲν ἦτον ἔργον μιᾶς ἡμέρας ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως, ἀλλὰ πολλῶν, καὶ ἐπήγασεν ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Συντάγματος, ἥτις μόλις εἰς εἴκοσιν ἡμερῶν διάστημα ἠδυνήθη νὰ σχηματίσῃ πεποίθησιν ὑπὲρ τοῦ συστήματος τῆς δεκαετίας. Τὸ παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς παραδεχθὲν σύστημα δεκαετοῦς δοκιμασίας ἐθεώρησαν οἱ ἀποτελέσαντες τὴν μειονοψηφίαν ὡς ἐθνικώτερον καὶ δικαιότερον. Ἡ πλειονοψηφία ὅμως τῆς Συνελεύσεως παρεδέχθη τὴν ἰσοβιότητα· ἀλλὰ διὰ τοῦτο δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ μειονοψηφία, ἀκολουθήσασα τὴν πεποίθησίν της, εἶχε σκοποὺς ἀντεθνικοὺς, καὶ καταχθονίους; Ὅπως ἕκαστος ἔχει καθῆκον νὰ σέβηται τὴν πλειονοψηφίαν, καὶ νὰ παραδέχηται ὡς ἀνώτατον νόμον τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, οὕτως ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ μέμφηται, καὶ νὰ παρεξηγῇ τὴν μειοψηφίαν· ἐξεναντίας καὶ ἡ πλειονοψηφία καὶ ἡ μειοψηφία σύγκειται ἀπὸ πληρεξουσίους, οἵτινες ἀποτελοῦν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα, ἔχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα, καὶ τὸ αὐτὸ συμφέρον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδόθη ὑποψία ἐξ ἐπισήμου τινὸς ἐγγράφου, ὅτι ἡ μειοψηφία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκω, εἶχε δολίους σκοποὺς ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως, καὶ διασπείρεται τοιαύτη φήμη, ἐθεώρησα ἀναγκαῖον νὰ προσκαλέσω τὴν δήλωσιν τῆς περὶ τούτου ἰδέας τῆς Συνελεύσεως; ἥτις ν' ἀποφανθῇ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Ἔθνους, ὅτι τὸ σπέρμα αὐτὸ τῆς Ἐθνικῆς διαιρέσεως δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ. Ὑμεῖς ἐγνωρίσατε τὰ αἰσθήματά μου, καὶ γνωρίζετε τὸ φρόνημά μου· διατί νὰ ἐκφύγῃ τοιοῦτον ἔγγραφον (ἀνέγνω φράσιν ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, ἥτις λέγει, ὅτι ῥαδιουργία, ἀποτυχοῦσα ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως τῶν ὀλεθρίων σκοπῶν της. . .) Ἐρωτήσατε τὴν συνείδησίν σας, ἐπανέλαβε, καὶ κηρυχθῆτε σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους, πατέρες τοῦ Ἔθνους, πρὸς τὸ κοινὸν καλὸν, καὶ ἀποτρέποντες πᾶσαν διαίρεσιν καὶ διχόνοιαν. Ἀποφανθῆτε, ὅτι ἡ

ἀγάπη συνδέει τὴν μειοψηφίαν καὶ πλειονοψηφίαν ὡς ἀδελφάς. Ἐνθυμηθῆτε τὰ παρελθόντα, ἐὰν θέλετε νὰ διορθώσητε τὰ παρόντα, καὶ μέλλοντα. Λυποῦμαι, διότι εὑρέθην εἰς τοιαύτην θέσιν· πλὴν τὸ κακὸν πρέπει εἰς τὰς ἀρχὰς νὰ θεραπεύσωμεν· ἄλλως φοβηθῆτε τὰ μέλλοντα.

Μετὰ ταῦτον ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματεὺς, καὶ πληρεξούσιος Βοστίτζης, λαβὼν τὸν λόγον, ὠφείλω, εἶπεν, νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ποτὲ δὲν ἐπερίμενα ν' ἀκούσω, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸν προλαλήσαντα τοιαύτην ἐξήγησιν, ἀποδιδομένην εἰς τὴν παρὰ τῆς Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν ἐκδοθεῖσαν διὰ τὴν διατήρησιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας ἐγκύκλιον. Ναὶ, εἶπον διὰ τῆς ἐγκυκλίου, ὅτι ἡ ῥαδιουργία, ἀποτυχοῦσα ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως κτλ., καὶ τὸ εἶπον πρὸς τιμὴν τῆς Συνελεύσεως, πρὸς τιμὴν τῶν πληρεξουσίων, καὶ τοιουτοτρόπως τὸ ἐννοῶ.

Ῥαδιουργίαν δὲν ἐννόησα ποτὲ εἰς τὴν μειονοψηφίαν, μήτε εἰς τινα τῶν πληρεξουσίων· ἐννόησα ἐκείνους, οἵτινες διὰ τῶν διασπειρομένων καθ' ἑκάστην ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως λιβέλλων, καὶ ἄλλων τοιούτων ἐγγράφων, ἠθέλησαν νὰ προσβάλλωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν πληρεξουσίων, καὶ ν' ἀποδώσωσιν εἰς αὐτοὺς ἀντεθνικοὺς σκοποὺς καὶ προδοσίας, καὶ ἐκείνους, οἵτινες, εἰσερχόμενοι ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως, δὲν περιορίζονται εἰς τὸ καθῆκον τῆς μόνης ἀκροάσεως. Ἐννόησα τέλος τὰ προχθὲς διασπαρέντα ἐνταῦθα ἔντυπα, τὰ ὁποῖα διαβιβασθέντα εἰς τὰς ἐπαρχίας τοῦ Κράτους, καὶ παρεισάγοντα δολίας εἰσηγήσεις κατὰ τῶν ἐθνικῶν ἀποφάσεων τῆς Συνελεύσεως, ἐδύναντο νὰ προκαλέσωσι στάσεις καὶ ταραχάς. Αὐτὸ εἶναι τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐγκυκλίου. Ἐθεώρησα ὡς τὸ σπουδαιότερον τῶν καθηκόντων μου νὰ μὴν ἀδιαφορήσω εἰς τὰς ψευδεῖς ταύτας καὶ δολίας σπερμολογίας, αἵτινες ἠδύναντο νὰ ἐνσπείρωσι φόβους εἰς τὸν λαόν. Ἐξεπλήρωσα τὸ καθῆκόν μου ὡς Γραμματεὺς τῶν Ἐσωτερικῶν, φέρων τὴν εὐθύνην τῆς φροντίδος ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς δημοσίας ἡσυχίας.

Σύμφωνα μὲ τὴν παρὰ τοῦ Γραμματέως τῶν Ἐσωτερικῶν, δοθεῖσαν ἐξήγησιν, εἶπεν. Ἕτερος πληρεξούσιος, πρέπει νὰ ἐκδοθῇ νέα πρὸς τὰς ἐπαρχίας ἐγκύκλιος.

Ἐνταῦθα συνῆλθομεν, ἐπρόσθεσεν ἄλλος μετ' αὐτὸν, διὰ νὰ καθιερώσωμεν διὰ τοῦ Συντάγματος τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, καὶ ὄχι διὰ διαιρέσεις καὶ πάθη· Ἂς περιορισθῶσιν οἱ ἐφημεριδογράφοι ἕκαστος εἰς τὸ καθῆκόν του, πεύοντες τοῦ νὰ δημοσιεύωσιν ἀνοίκεια πράγματα, καὶ ἂς ἐνασχοληθῶμεν εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Συντάγματος ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ.

Ἡ συζήτησις αὕτη, παρετήρησεν ἄλλος, ἐπροκαλέσθη ἐξ ἀμφιβόλου τινὸς φράσεως τῆς ἐγκυκλίου τῆς Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ ὁ πληρεξούσιος Ζυγοῦ εἶχε δίκαιον νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις. Ὁ Γραμματεὺς τῶν Ἐσωτερικῶν ἔδωκε τὴν ἀποχρῶσαν ἐξήγησιν, καθ' ἣν αἱ ἀμφιβολίαι ἐκλείπουσιν. Ἐπομένως ματαία εἶναι ἡ ἔκδοσις νέων ἐγκυκλίων, διότι ἡ δοθεῖσα ἐξήγησις ἀπὸ τὸν Γραμματέα τῶν Ἐσωτερικῶν, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θέλει δημοσιευθῆ διὰ τῆς δημοσιογραφίας, θέλει σημειωθῆ καὶ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα ἀποστέλλονται διὰ τῆς Βασιλικῆς ἐφημερίδος εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ Κράτους. Ἐπομένως προτείνω νὰ παύσῃ ἡ περαιτέρω συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Πολλοὶ ἀπήντησαν καταφατικῶς, καὶ οὐδεὶς ἀντέστη.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι κατὰ τὴν τάξιν τῶν χθὲς παρουσιασθεισῶν τροπολογιῶν πρόκειται πρῶτον εἰς συζήτησιν ἡ τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν περὶ τῆς κατὰ νομοὺς ἐκλογῆς τῶν Γερουσιαστῶν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς μὲν ἀπέσυρεν, δύο δὲ πληρεξούσιοι ὁ τῶν Καλαβρύτων καὶ ὁ Τριπόλεως ἀνέλαβον, ἵνα ὑποστηρίξωσιν οὐχὶ διὰ τὴν κατὰ νομοὺς ἐκλογήν, ἀλλὰ διὰ τὴν κατὰ τμήματα, καὶ τοῦτο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ γείνῃ ἁπλῶς μνεία εἰς τὰ πρακτικά.

Τινὲς εἶπον νὰ ἀφεθῇ ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ ἡ ἐκλογὴ εἰς τὸν Βασιλέα. Ὁ πληρεξούσιος Τριπόλεως λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν. Ἀνέλαβον τὴν ὑποστήριξιν τῆς προτάσεως ταύτης οὐχὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ περιορισθῇ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ διὰ νὰ τελῇται καλήτερον ὁ σκοπὸς τῆς Γερουσίας, ἥτις καθ' ὃ ἀποτελοῦσα μέρος τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἐνεργεῖ καθήκοντα ἀφορῶντα ἐν γένει τὸ Κράτος, ὑφ' οὗ θέλει μισθοδοτεῖσθαι. Καθὼς ὁ Βουλευτὴς πέμπεται ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ἂν καὶ ἀντιπρωσωπεύῃ τὸ Κράτος κατὰ τὸ ἄρθρον 60, οὕτω καὶ ὁ Γερουσιαστὴς εἶναι καλὸν νὰ ἐκλέγηται κατὰ τμήματα ὥστε νὰ μὴ συμβαίνῃ, τὸ ὁποῖον καὶ προλαβόντως συνέβαινεν ἄτοπον, οἷον εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, τοῦ νὰ μὴν ὑπάρχῃ ἐξ ἑνὸς ὁλοκλήρου τμήματος, οὐδὲ εἷς. Ἐκλεγόμενος κατὰ τμήματα ὁ Γερουσιαστὴς εἶναι ἀγαπητότερος πρὸς τὸν λαὸν, καὶ τηρεῖται ἡ προσήκουσα ἀναλογία εἰς τὸν διορισμόν.

Ἀντεπαρατήρησαν ἄλλοι, ὅτι ἡ πρότασις αὕτη εἶναι ἀσυνεπὴς, καὶ ἄδικος· ἀσυνεπὴς μὲν, διότι, ἀνατεθείσης τῆς ἐκλογῆς εἰς τὸν Βασιλέα, πᾶς περιορισμὸς εἶναι ἀνοίκειος, διότι ἀντίκειται εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ λαμβάνῃ ὁ Βασιλεὺς τὸν ἐκλεκτὸν, ὅπου

εὕρει αὐτόν· ἄδικος δὲ, διότι ἐντὸς τῶν τμημάτων ἴσως δὲν περιέχονταί τινες, ἔχοντες τὰ τοῦ Γερουσιαστοῦ προσόντα.

Παρετήρησεν ὁ προλαλήσας, ὅτι κανὲν βεβαίως τῶν τμημάτων δὲν στερεῖται ἀνδρῶν ἱκανῶν διὰ τὸ τοῦ Γερουσιαστοῦ ἀξίωμα· πρὸς δὲ τούτοις ὅτι, λέγων κατοίκους τμημάτων, ἐννοεῖ πάντας ἐν γένει, ὥστε κάνεις δὲν ἀποκλείεται.

Πολλοὶ ἐπανέλαβον ν' ἀφεθῇ εἰς τὸν Βασιλέα ἐλευθέρα ἡ ἐκλογή.

Εἷς δὲ παρετήρησεν, ὅτι, ἀφοῦ ἀνετέθησαν εἰς τὸν Βασιλέα τόσα ὑψηλὰ ἀντικείμενα, καὶ τοῦτο πρέπει ν' ἀγαθέσωμεν καθ' ὁλοκληρίαν εἰς αὐτὸν, ἐπὶ τῇ βεβαιότητι, ὅτι θέλει τηρήσει δικαιοσύνην,

Ὁ δὲ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι εἶναι περιττὴ ἡ περαιτέρω συζήτησις, ἀρκεῖ δὲ τὸ νὰ γείνῃ μνεία τῶν λεχθέντων ἑκατέρωθεν εἰς τὰ πρακτικά.

Ἀκολούθως μετεβῆ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τῆς παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ πληρεξουσίου Ὕδρας, γενομένης προτάσεως, ἐχούσης ὧδε « Τὸ ἀξίωμα τοῦ Γερουσιαστοῦ ἀπολαμβάνουσιν καὶ οἱ ὡς ἄμεσον φόρον εἰς τὸ δημόσιον πληρώνοντες χιλίας πεντακοσίας, ἕως δύο χιλιάδας δραχμὰς κατ' ἔτος μεγαλοκτήμονες ».

Ἀναγνωσθείσης ταύτης, ὁ προτείνας, ἀναπτύσσων αὐτὴν, εἶπεν· ἐξετάζων τις τὰ τεθέντα τοῦ Γερουσιαστοῦ προσόντα δὲν βλέπει ἐντὸς αὐτῶν, εἰμὴ τὴν τῶν ὑπαλλήλων πρὸ πάντων τάξιν περιεχομένην. Ἐλλείπει δὲ αὐτῶν ἡ σωτήριος ἐκείνη καὶ συντηρητικὴ τάξις, ἥτις πληρώνει τοὺς φόρους, καὶ συντελεῖ εἰς τοῦ Κράτους τὴν πρόοδον· οὕτως ἐνῷ ἀδικεῖται ἡ τάξις αὕτη, δὲν ζωογονεῖται συγχρόνως ἡ περὶ τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης προθυμία τῶν ἰδιοκτητῶν, καὶ ἡ Γερουσία θέλει στερεῖσθαι τοῦ ἀναγκαίου τούτου καὶ συντηρητικοῦ στοιχείου.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς προτάσεως ἀνέφερεν ἄλλος Πληρεξούσιος ταῦτα. Παραδεχθέντες τὰ παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος τεθέντα προσόντα, ἐδείξατε διάθεσιν ἀγαθὴν καὶ δικαίαν, διότι ἐτιμήσατε τοὺς ὑπὲρ πατρίδος μετὰ ζήλου ἀγωνισθέντας, καὶ προσενεγκόντας εἰς αὐτὴν πολυειδεῖς ὑπηρεσίας, καὶ τιμήσαντες αὐτοὺς ἀπεδείξατε εὐγνώμονα τὴν πατρίδα, καὶ διεθέσατε πάντας πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς εἰς τὸ μέλλον. Ἀλλ' αἱ ἀμοιβαὶ αὗται εἰσὶν ἠθικαὶ, καὶ ἀφορῶσι τοὺς φροντίσαντας, καὶ μέλλοντας νὰ φροντίσωσι διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος· ἀλλ' ἐν πολέμῳ οὐδεὶς ἐφρόντιζε περὶ τῶν ἔργων τῆς εἰρήνης, τὰ ὁποῖα συμβάλλουσιν εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐδαιμονίαν,

ἕως χθὲς καὶ πρώην ἐβλέπομεν τὸν Ἕλληνα δυστυχῆ, καὶ φέροτα τὴν μόνην περιουσίαν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων, ἀλλὰ σήμερον ἐπιθυμοῦμεν αὐτὸν εὐτυχῆ καὶ ἰδιοκτήτην.

Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ θέσωμεν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος καὶ ἄλλα προσόντα διὰ νὰ διεγείρωμεν τὴν φιλοτιμίαν τῶν καταγινομένων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κοινωνικῶν στοιχείων τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας, τῆς ναυτιλίας; Ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία εἶναι εἰσέτι ἀτελεῖς, ἀλλὰ δὲν εἶναι κἀμμία ἀμφιβολία, ὅτι ὅσον οὔπω θέλουσιν ἀναπτυχθῆ δεόντως παρὰ τοῦ εὐφυοῦς Ἕλληνος. Αὐτὴ ἡ ναυτιλία, ἥτις καὶ πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν ἐλάμπρυνε τὴν Ἑλλάδα, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι θέλει προοδεύσει θαυμασίως. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ζωογονήσωμεν τὰ τοιαῦτα ἀγαθοεργὰ σπέρματα, θέτοντες τὰ περὶ τούτων προσόντα; οἷον λέγοντες, ὅσοι ἔχουσιν ἀριθμόν τινα πλοίων ἐμπορικῶν, ἢ βιομηχανικὸν κατάστημα, ἀφ' οὗ νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν τόσαι οἰκογένειαι, ἢ ὅσοι εἰσάγωσιν εὐμεθοδέτερον, καὶ παραγωγικώτερον τρόπον γεωργίας, καὶ καλλιεργῶσιν ὡρισμένην γῆς ἔκτασιν μὲ ἐντελέστερον τρόπον, οὗτοι νὰ ἔχωσι τὰ προσόντα τοῦ Γερουσιαστοῦ; Παρατηρήσατε, ὅτι οἱ τοιοῦτοι οὐ μόνον εἰσάγουσι πλοῦτον εἰς τὸ Ἔθνος, ἀλλὰ καὶ ὡς διδασκαλεῖα χρησιμεύουσι τὰ καταστήματα αὐτῶν. Τὰς παρατηρήσεις ταύτας βεβαίως θέλετε ἐκτιμήσει ἀποχρώντως, διότι γνωρίζετε, ὅτι ἐκ τῶν τοιούτων ἤρτηται ἡ τῶν ἐθνῶν ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος. Τοιούτους ἄνδρας σήμερον δὲν ἔχομεν, ἀλλ' ἀναμφιβόλως θέλομεν ἔχει εἰς τὸ μέλλον, καὶ εἶναι καλὸν ἀπὸ τοῦδε νὰ σπείρωμεν τῆς προόδου τὰ σπέρματα.

Παρετήρησεν ἕτερος, ὅτι ἀναμφιβόλως, ὡς λέγει ὁ Σωκράτης, ἡ γεωργία εἶναι μήτηρ τῶν τεχνῶν· αὕτη ἀποβάλλουσα τὴν ὀκνηρίαν γίνεται ἀπείρων ἀγαθῶν παραγωγός· ἀλλ' ἀποβλέποντες εἰς τὸ παρελθὸν, δὲν εὑρίσκομεν, εἰμὴ πολέμου ἱστορίαν· εἰς δὲ τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης πρὸ ὀλίγου μετέστημεν. Εἶπεν ὁ προλαλήσας νὰ τεθῶσι καὶ ταῦτα τὰ προσόντα, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ διεγείρωμεν τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἀσχολουμένων περὶ ταῦτα· ἀλλὰ τοῦτο διὰ βραβείων διαπράττεται, ὅταν συστηθῶσι γεωργικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ ἐπιτροπαί. Ἡ δὲ Γερουσία πολυειδεῖς ἱκανότητας θέλει περιέχει. Ὁ προλαλήσας ἀνέφερε τὴν ναυτιλίαν, ἀλλ' αὕτη περιέχεται εἰς τὴν ἐμπορίαν, ἀνέφερε τὰ βιομηχανικὰ καταστήματα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα περιέχονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς ἰδιοκτησίας, τὰ πάντα δὲ εὑρίσκουσι τὴν πηγὴν αὐτῶν εἰς τὴν γεωργίαν· ὅθεν νομίζω, ὅτι εἰς τὴν γεωργίαν πρέπει νὰ προτεθῇ ἡ τιμὴ αὕτη, ἀλλὰ μετὰ δεκαετίαν, ὡς ἐγένετο καὶ περὶ τῶν ἄλλων προσόντων.

Παρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι ἡ παραδοχὴ τῶν τοιούτων προσόντων θέλει φέρει διακρίσεις ἐντὸς τῆς κοινωνίας ἀνεικτίως· ὅτι πολλοί, νεωστὶ ἐλθόντες ἐγένοντο μεγαλοκτήμονες, καὶ θέλουσιν ἔχει ἐπομένως τὸ τοῦ Γερουσιαστοῦ προσόν, καὶ ὅτι, ἀφοῦ ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἔθεσε τὸ τοιοῦτον προσόν, εἶναι περιττὸν νὰ τεθῇ ἤδη.

Ἀντεπαρατήρησεν ἄλλος, ὅτι τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς δὲν εἶναι ἀμετάβλητον, καὶ ὅτι ἡ ὡρίμος σκέψις εἶναι πάντοτε ἀναγκαία.

Εἷς τῶν προλαλησάντων, ἀφεθεὶς εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς φαντασίας του, ἔπλασε τὸ μέλλον λαμπρότερον τοῦ δέοντος. Νομοθετοῦντες πρέπει πρὸ πάντων νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τίνι τρόπῳ τὰ νομοθετήματα θέλουσι χρησιμεύσει ὡς ἐλατήριον τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας τοῦ ἔθνους· θέτοντες ὡς βάσιν τὸ παρὸν, νομοθετοῦμεν διὰ τὸ μέλλον, καὶ τούτου αἱ διατάξεις περιλαμβάνουσι τὸ παρελθόν. Καὶ ἡμεῖς δὲν θέλομεν παρομελήσει βεβαίως τὸ μέλλον. Κανεὶς βεβαίως δὲν θέλει νὰ τεθῇ προσὸν, τὸ ὁποῖον νὰ καταβιβάζῃ τοὺς ἀγῶνας τῶν ὑπὲρ πατρίδος ὑποστάντων ἀπείρους θυσίας· ἀλλ' ἐὰν θέλητε βαρύτερα νὰ κάμητε τὰ προσόντα, αὐξήσατε τὰ ἔτη. Ἴσως θέλετε εἰπεῖ, διατί πρόωρα νὰ νομοθετήσωμεν τοῦτο; ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν προκύπτει κἀμμία βλάβη, τὸ ἐναντίον δὲ ὠφέλεια. Τὸ ἐπ' ἐμὲ πρὸς κατάπαυσιν τῶν ὑπονοιῶν ἤθελον ἀναβιβάσει τὸν χρόνον εἰς ἀκτὼ ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Συντάγματος, καὶ τὸν φόρον εἰς 2,000 δραχμάς.

Ἄλλοι παρετήρησαν ἐνταῦθα, ὅτι ὁ φόρος νὰ εἶναι ἔγγειος, ἄλλοι δὲ νὰ ἦναι ἔμμεσος.

Ἐπὶ τέλους ἀντιπαρετηρήθη παρ' ἄλλου, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἀντίκειται εἰς αὐτὴν τῶν προσόντων τὴν βάσιν. Τὰ προσόντα, εἶπε, τιθέντα ἐπὶ τῶν πράξεων τοῦ παρελθόντος. ὅταν ἡ ἐκλογὴ ἦναι ἀνατεθειμένη εἰς τὸν Βασιλέα καὶ ἰσόβιος, οὐχὶ δὲ εἰς τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, διότι ταῦτα εἰσὶν ἀμφίβολα· θέτοντες ὡς προσὸν τὸ τοῦ φόρου, τί θέλει γείνει, ἂν, ἐκλεχθέντες ἰσόβιοι Γερουσιασταὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀποδιδομένου φόρου, περιέλθωσιν ἔπειτα εἰς ἐλάττωσιν τῆς καταστάσεώς των, ἢ ἀπολέσωσιν ἄλλως αὐτήν; τότε ἐπειδὴ ἡ αἰτία ἐκλείπει, πρέπει νὰ ἐκλείψῃ φυσικῷ τῷ λόγῳ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα· ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ ἦναι δυνατὸν, διότι διορίζονται ἰσόβιοι· ἰδοὺ λοιπὸν ἀντίφασις. Τὸ τῆς ἰδιοκτησίας προσὸν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ μόνον εἰς τὴν παρὰ τοῦ λαοῦ γενομένην ἐκλογὴν, ἥτις εἶναι περιοδική. Ἐὰν δὲ εἰς ἄλλα ἔθνη

ὑπάρχῃ καὶ τοῦτο τὸ προσὸν εἰς τὴν παρὰ τοῦ Βασιλέως ἐκλογήν, τοῦτο εἶναι λεῖψανον ἀπηρχαιομένων συνηθειῶν, αἵτινες παρ' ἡμῖν εἶναι καλὸν νὰ μὴ λάβωσι χώραν. Ἡμεῖς, θέσαντες ὡς κύριον προσὸν τοῦ Γερουσιαστοῦ τὴν ἱκανότητα, δὲν δυνάμεθα, εἰμὴ ἐπὶ τοῦ παρελθόντος νὰ θεμελιώσωμεν τὰ προσόντα.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου, ἠρωτήθη ἡ Συνέλευσις παρὰ τοῦ Προέδρου, ἐὰν δέχηται τὴν πρότασιν ταύτην, ἢ ὄχι, καὶ ἀπεράνθη ἀποριτικῶς διὰ διακεκριμένης πλειονοψηφίας, διὰ διπλῆς ἀναστάσεως γενομένης.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, « ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη τὴν πρότασιν. » Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθησαν καὶ ἐψηφοφορήθησαν κατ' ἰδίαν αἱ ἑξῆς τροπολογίαι α) τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἑποίκων Θετταλῶν Κ. Ἐλευθερίου Σγινᾶ, ἔχουσα οὕτω: « Εἴτε ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ξηρᾶς καὶ Θαλάσσης, δηλαδὴ συνταγματάρχης, ἀντισυνταγματάρχης, ταγματάρχης, πλοίαρχος πρώτης, ἢ δευτέρας τάξεως μετὰ δεκαετῆ ὑπηρεσίαν. » Ἐπὶ ταύτης ἐγένετο καὶ ἡ ἀκόλουθος ὑποτροπολογία· « Εἴτε ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης δέκα ἔτη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ διορισμοῦ του. »

β') Τοῦ πληρεξουσίου Τριπόλεως, « Εἴτε Πρόεδρος ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου τετράκις ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθείς, καὶ ὀκτὼ ἔτη ὡς ἐπαρχιακὸς σύμβουλος ὑπηρετήσας. »

γ') « Εἴτε δήμαρχος πέντε χιλιάδων τοὐλάχιστον ψυχῶν, εἰς τρεῖς περιόδους ὡς τοιοῦτος χρηματίσας. »

δ') « Εἴτε διοικητὴς δώδεκα ἔτη ὡς τοιοῦτος. »

ε) « Εἴτε ὑπηρετήσας ἐπίτροπος παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ ἢ ἀντιπρόεδρος αὐτοῦ· ὡς καὶ ὁ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἐπίτροπος μετὰ δεκαετῆ ὑπηρεσίαν. »

ς') « Εἴτε Ὑπουργὸς μετὰ τετραετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος. »

ζ') « Τὰ ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ προσόντα τῶν Γερουσιαστῶν θέλουν ἀναθεωρηθῆ μετὰ δικαπενταετίαν ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. »

Τῶν τροπολογιῶν τούτων ἡ μὲν γ' ἀνεκλήθη παρὰ τοῦ προτείναντος, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπὸ τῆς α. μέχρι τῆς ς'. ψηφοφορηθεῖσαι, ἀπερρίφθησαν διὰ μεγάλης, καὶ διακεκριμένης πλειονοψηφίας, δι' ἀναστάσεως γενομένης· ἡ δὲ ς' ἐγένετο παραδεκτὴ δι' ἀναστάσεως, ἐπειδὴ παρετηρήθη, ὅτι, ὅστις τέσσαρα ἔτη τελέσει Ὑπουργὸς ἐπὶ Συνταματικῆς Κυβερνήσεως, καθ' ἣν τὸ πᾶν ἤρτηται ἐκ τῆς προερέσεως τῆς Βουλῆς καὶ τῆς κοινῆς γνώμης, ἀποδεικνύει ἔξοχον ἀρετὴν καὶ ἱκανότητα.

Ἐπὶ τοῦ ζ'. παρετήρησεν ὁ προτείνας πληρεξούσιος τῆς Καρυταίνης, ὅτι ὀνόμισεν ἀναγκαίαν τὴν προσθήκην ταύτην, ἐκ τῆς

αὐτῆς αἰτίας ὁρμώμενος, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκινήθησαν καὶ οἱ προτείναντες τὸ ποσὸν τοῦ μεγάλου φόρου. Ἴσως μετὰ δεκαπέντε ἔτη ἀναφανῶσι καὶ ἄλλα προσόντα ἀναγκαῖα, ἢ τὰ ἤδη παραδεδεγμένα νὰ τροποποιηθῶσιν, ἂν ἀναδεχθῶσιν ἐκ τῆς πείρας ὡς ἐσφαλμένα· διατὶ λοιπὸν νὰ μὴ δυνηθῇ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, ἀναθεωροῦσα τὸ μέρος τοῦτο νὰ προσθέσῃ αὐτά; Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν προσθήκην ταύτην. Ἐπομένως τὸ ἄρθρ. 72 ἐπιδιωρθώθη, καὶ ἐγένετο παραδεκτὸν ὡς ἀκολούθως.

Ἄρθρ. 72.

« Διὰ νὰ διορισθῇ τις Γερουσιαστὴς πρέπει:

1) Νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην,

2) Νὰ ἦναι ἐγκατεστημένος ἐν τῇ Ἑλλάδι,

3) Ν' ἀπολαμβάνῃ τὰ ἀστικὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα,

4) Νὰ συνεπλήρωσε τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ

5) Ν' ἀνεδείχθῃ ἐν τῇ Ἑλλάδι:

α) Εἴτε μέλος, ἢ ὑπουργὸς τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα Ἐθνικῶν Κυβερνήσεων τοὐλάχιστον ἅπαξ μέχρι τέλους τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους.

β') Εἴτε πληρεξούσιος, ἐκλεχθεὶς δὶς, εἰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς παρούσης, ἢ Βουλευτὴς εἰς δύο τοὐλάχιστον περιόδους, παρελθούσας καὶ μελλούσας, ἢ ἅπαξ πληρεξούσιος καὶ ἅπαξ Βουλευτής.

γ) Εἴτε ἀρχηγὸς στρατοπέδου, ἢ στόλου, ἢ ναυτικῆς μοίρας, ὁδηγήσας τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα εἰς πολιορκίας ἢ μάχας.

δ) Εἴτε ἀνὴρ ἱστορικὸς διὰ λαμπρῶν ἀνδραγαθημάτων, ἢ ἀδροτάτων χρηματικῶν θυσιῶν.

ε) Εἴτε Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, εἰς δύο Βουλευτικὰς συνόδους μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Συντάγματος.

ς') Εἴτε Ὑπουργὸς, μετὰ τετραετίαν ὡς τοιοῦτος.

ζ') Εἴτε στρατηγὸς, ἀντιστράτηγος, ὑποστράτηγος, ναύαρχος, ἀντιναύαρχος, ἢ ὑποναύαρχος μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ του ὡς τοιοῦτος.

η) Εἴτε πρέσβυς, μετὰ πενταετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος.

θ') Εἴτε Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἢ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, μετὰ ἑξαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος.

ι') Εἴτε εἰσαγγελεὺς παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ, ἢ πρόεδρος ἐφετῶν, ἢ νομάρχης, μετὰ ὀκταετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος.

ια') Εἴτε ἐπίτροπος παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ, εἰσαγ-

γελεὺς παρ' ἑφέταις, ἢ Ἀρειοπαγίτης, μετὰ δεκαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος.

ιδ') Εἴτε πρόεδρος νομαρχικοῦ συμβουλίου, τρὶς ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ ἐξ ἔτη ὡς νομαρχικὸς σύμβουλος ὑπηρετήσας.

ιγ') Εἴτε Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημείου, δὶς ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ μετὰ ἑξαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς ἐπιμελητής.

ιδ') Εἴτε Ἀντιπρόεδρος ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου, δὶς ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ μετὰ ἑξαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς ἐπιμελητής».

Ἡ ἔναρξις τῶν ἐν τοῖς ἐδαφίοις ς'. μέχρι ιδ'. ἀναφερομένων ὑπηρεσιῶν θέλει λογίζεσθαι ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Τὰ ἐν τῷ παρόντι ἄρθρα προσόντα τοῦ Γερουσιαστοῦ θέλουν ἀναθεωρηθῆ μετὰ δεκαπενταετίαν ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας».

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι ἤδη μεταβαίνομεν εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ 78 ἄρθρου, τὸ ὁποῖον ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω, ἔχον οὕτω· « ὁ Βασιλεὺς διορίζει τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας ἐκ τῶν Γερουσιαστῶν. Αὕτη δὲ κατὰ πᾶσαν Βουλευτικὴν Σύνοδον ἐκλέγει ἐκ τῶν ἰδίων, δύο Ἀντιπροέδρους καὶ τὸν Γραμματέα ».

Ἀκολούθως ἀνέγνω ἐπ' αὐτοῦ τροπολογίαν, ἔχουσαν οὕτως· « ὁ Βασιλεὺς διορίζει ἐκ τῶν Γερουσιαστῶν τὸν Πρόεδρον καὶ τοὺς Ἀντιπροέδρους κατὰ τριετίαν ».

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησε ταῦτα· χρέος πάσης Συνελεύσεως εἶναι ν' ἀκολουθῆ συνεπῶς τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἅπαξ ἐδέχθη· ἐσκέφθημεν, ὅτι διὰ νὰ ἦναι ὁ Γερουσιαστὴς ἀνεξάρτητος, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἰσόβιος, καὶ τοῦτο ἀπεφασίσαμεν ἤδη, ἀλλὰ συνέπεια τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶναι καὶ ἡ ἰσοβιότης τοῦ Προέδρου τῆς Γερουσίας· καθότι οὗτος εἶναι τὸ νόμιμον ὄργανον τοῦ νομοθετικοῦ τούτου σώματος, καὶ πρέπει νὰ καθιερωθῆ καὶ δι' αὐτὸν ἡ ἰσοβιότης, διὰ νὰ ἦναι ἀνεξάρτητος. Εἷς τινα κράτη τῆς Εὐρώπης ὁ Πρόεδρος τῆς Γερουσίας ἔχει καὶ ἐπιμίσθιον, ἀλλὰ καὶ μισθὸν ἂν δὲν ἔχῃ, ἡ θέσις αὕτη εἶναι ἐπίζηλος, ὥστε, ἐὰν ὁ Πρόεδρος δὲν ἦναι ἰσόβιος, ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ μεταχειρίζηται ὡς δέλεαρ τὴν Προεδρίαν κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Γερουσίας. Ἡ καθιέρωσις τῆς ἰσοβιότητος τοῦ Προέδρου εἶναι ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ λαοῦ, καὶ ὄχι πρὸς βλάβην του, διότι ἀφαιρεῖται ἓν ὅπλον ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Ὡς πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς ὑπάρχει ἄλλη ἀρχή. Ἐκεῖ εἶναι προσωρινός, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐνταῦθα μεταχειρίζεται τὴν ἐπιρροήν της διὰ νὰ ἐκλεχθῆ ὑπὸ τῶν Βουλευτῶν Πρόεδρος ἄνθρωπος τῆς ἐπιρροῆς της· Τοῦτο εἶναι τόσον συμαντικὸν, ὥστε ἐκ τούτου ἤρτηται πολλάκις τὸ περὶ τῆς διαρκείας ζήτημα τοῦ Ὑπουργείου. Ἐπίσης

τὴν αὐτὴν ἑαυτότητα ἔχει καὶ ὁ τῆς Γερουσίας Πρόεδρος. Ὅθεν ἂν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀφεθῆ τοιοῦτον δικαίωμα, μὴ καθιερουμένου ἤδη τοῦ ἰσοβίου τοῦ Προέδρου, τότε θέλει διορίζει, καὶ ἀλλάσσει τὸν Πρόεδρον κατὰ τὰ συμφέροντά της καὶ τὴν ἀρέσκειάν της. Εἰς τὴν Εὐρώπην ὄχι μόνον ὁ Πρόεδρος εἶναι ἰσόβιος, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀντιπρόεδρος, καὶ οἱ διαρκεῖς εἰσηγηταὶ (référendaires). Ἀλλὰ τὸ μὲν τῶν Ἀντιπροέδρων ἀφίημι εἰς τὴν κρίσιν τῆς Συνελεύσεως, ἐπιμένω δὲ εἰς τὸ τοῦ Προέδρου. Ὡς δὲ πρὸς τὴν παρατήρησιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμέ τις, ἤτοι τί θέλει γείνει, ὅταν ὁ Πρόεδρος ἦναι ἰσόβιος, καὶ προβῆ εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ καταστῆ ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ ἐκπληροῖ τὰ τοῦ Προέδρου καθήκοντα, περὶ τούτου ἔτι καὶ νῦν συζητοῦσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὥστε νὰ εὕρωσι τὸν ὅρον τῆς ἡλικίας, μεθ' ὃν πρέπει τις ν' ἀποσύρηται τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας. Ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν ἔλλειψιν πληροῦσιν οἱ Ἀντιπρόεδροι. Καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ Πρόεδρος εἶναι προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν.

Ἀντιπαρετηρήθη ὑπ' ἄλλου, ὅτι δὲν εἶναι σύμφωνος τῇ γνώμῃ τοῦ προλαλήσαντος, καθότι ἡ παραδοχὴ τῆς ἰσοβιότητος τῶν Γερουσιαστῶν δὲν συνεπιφέρει ἀναγκαίως καὶ τὴν τοῦ Προέδρου· ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τούτου τοῦ σώματος, ἀλλὰ περὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ Προέδρου, ἑπομένως πρέπει νὰ ἀφεθῆ τὸ δικαίωμα εἰς τὸν Βασιλέα νὰ ἐκλέγῃ τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας μεταξὺ τῶν ἱκανωτέρων. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν γίνονται συνεχῶς παράπονα κατὰ τῶν γεγηρακότων ἰσοβίων Προέδρων· ἐπὶ τέλους εἶπεν, ὁ Βασιλεὺς κατὰ τριετίαν νὰ διορίζῃ τὸν Πρόεδρον, καὶ δύο Ἀντιπροέδρους.

Ἀντιπαρετηρήθη πάλιν, ὅτι εἰς τὰς Συνταγματικὰς Κυβερνήσεις τὸ ὄνομα Βασιλεὺς δὲν πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν, ὅταν πρόκειται περὶ ἐνεργείας τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, διότι αὕτη ἐνεργεῖται διὰ τοῦ Ὑπουργείου. Τοῦτο δὲ βεβαίως, ἂν δὲν δεχθῶμεν τὸ ἰσόβιον τοῦ Προέδρου, θέλει προτείνει πάντοτε ἄνθρωπον τῆς ἐπιρροῆς του ἐπὶ τέλους εἶπεν, ἂν δὲν δεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὸ ἰσόβιον τοῦ Προέδρου, πρέπει διὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἔθνους νὰ ἀποφασίσωμεν, ὥστε ἡ Γερουσία νὰ ἐκλέγῃ τὸν Πρόεδρόν της.

Ἀλλοίμονον εἶπεν ἄλλος, ἂν ὁ Πρόεδρος δύναται νὰ ἐπιρεάσῃ τὸ νομοθετικὸν σῶμα· οἱ ῥόθοι τοὺς ὁποίους προτείνουν, ἂν δὲν δεχθῶμεν τὸ ἰσόβιον αὐτοῦ, φρονεῖ, ὅτι εἶναι ἀνύπαρκτοι.

Ἄλλος ἀνακεφαλαιώσας τὰς γνώμας, αἵτινες ἐλέχθησαν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, εἶπεν, ὅτι εἶναι καλήτερον νὰ δεχθῶμεν τὸ ἄρθρ. τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον δὲν ὁρίζει χρονικὸν διάστημα διὰ

τὴν Προεδρίαν, ὥστε ὁ Βασιλεὺς δύναται οὕτω νὰ διορίσῃ ἄλλον Πρόεδρον, ὅταν ὁ ὑπάρχων ἀποκαταστῇ ἀνίκανος.

Ἡ πρότασις αὕτη ἀντεκρούσθη ὑπ' ἄλλου εἰπόντος, ὅτι τὸ ἀόριστον δίδει ἀφορμὰς καταχρήσεων εἰς τὴν ἐξουσίαν, καθότι τὸ Ὑπουργεῖον δύναται καὶ κατὰ τριμηνίαν νὰ προτείνῃ νέον Πρόεδρον τῆς Γερουσίας. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔλεσε τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, διότι εἶχεν ὑπ' ὄψιν της τὴν δεκαετῆ σταθερὰν διάρκειαν τῆς Γερουσίας· ἀλλ' ἀφοῦ δὲν παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἀλλὰ τὴν ἰσοβιότητα, τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου δὲν δύναται νὰ λπρθῇ πλέον ὑπ' ὄψιν, καθότι ἐπιφέρεζεται ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ ἰσχυροτέρου μέλους τῆς Γερουσίας, τοῦ Προέδρου, ὅστις καθ' ὃ διευθύνων τὰς ἐργασίας της, πρέπει νὰ ἦναι ἀνεξάρτητος· ἂν παραδεχθῶμεν τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, τὸ Ὑπουργεῖον εἰς τὴν Γερουσίαν θέλει ἔχει τὸν Πρόεδρον ὡς ἀντιπρόσωπον· τὸ περὶ γήρατος τοῦ Προέδρου δὲν πρέπει νὰ μᾶς φοβίζῃ, καθότι θέλει γείνει πρόνοια περὶ τούτου εἰς τὸ μέλλον. Ἂν λαμβάνωμεν διὰ τὸν Πρόεδρον τὸ τοῦ γήρατος ὑπ' ὄψιν, διατὶ αὐτὸ τοῦτο δὲν κάμνομεν καὶ διὰ τοὺς Γερουσιαστάς, οἵτινες ἐπίσης εἶναι ἰσόβιοι Πολλῶν ὑπὲρ, καὶ κατὰ τῆς ἰσοβιότητος τοῦ Προέδρου λεχθέντων, ἀνεγνώσθη ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου προταθεῖσα τροπολογία.

Ἐν τούτοις παρετηρήθη, ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ διάκρισις ἐνταῦθα, διότι πρόκειται περὶ τριῶν χωριστῶν ζητημάτων, ἐφ' ὧν πρέπει νὰ γείνῃ ἰδία ψηφοφορία, οἷον τὸ περὶ Προέδρου, Ἀντιπροέδρου, καὶ Γραμματέων.

Ἄλλος εἶπε, τὸ ζήτημα πρέπει νὰ τεθῇ οὕτως. « Ἡ Συνέλευσις δέχεται τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἢ τὴν ἐπ' αὐτοῦ προταθεῖσαν πρότασιν », καθότι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ ἰσοβιότητος.

Ἄλλοι εἶπον νὰ τεθῇ οὕτως, « ὁ Πρόεδρος τῆς Γερουσίας νὰ διορισθῇ ἰσοβίως, ἢ κατὰ τριετίαν ». Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος εἶπε, πρέπει νὰ διαιρεθῇ τὸ ζήτημα, ἵνα μὴ ἐμπέσωμεν εἰς τὰ προτητερινὰ λάθη. Καὶ πρῶτον νὰ γίνῃ ψηφοφορία, ἂν δέχηται ἡ Συνέλευσις τὸν διὰ βίου διορισμὸν τοῦ Προέδρου, ἢ ὄχι· καὶ δεύτερον, ἂν δὲν δεχθῇ τὴν ἰσοβιότητα αὐτοῦ, νὰ γείνῃ ψηφοφορία περὶ τοῦ ὁριστικοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς διαρκείας των.

Ἑπομένως ἐτέθη τὸ ζήτημα « ὁ Πρόεδρος νὰ ἦναι ἰσόβιος, ἢ ὄχι » καὶ ἐλύθη ἀποφατικῶς διὰ ψήφων 96 : 95.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη τὸν διὰ βίου διορισμὸν τοῦ Προέδρου διὰ ψήφων 96 ἐναντίον 95· καὶ ἤδη προβαίνομεν εἰς τὴν λύσιν τοῦ δευτέρου ζητήματος, ἤτοι περὶ τῆς διαρκείας τοῦ Προέδρου.

Ἐνταῦθα πολλῶν ἰσχυρισμῶν γενομένων ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ζητήματος, καὶ τῶν μὲν διατεινομένων νὰ ψηφοφορηθῇ κατ' ἰδίαν πρῶτον ἡ δεκαετὴς τοῦ Προέδρου διάρκεια, μετὰ ταῦτα δὲ ἡ ἑξαετὴς, καὶ ἡ τριετὴς, τῶν δὲ τοὐναντίον ἑκάστου ἐπιμένοντος εἰς τὴν οἰκείαν πρότασιν· ἄλλων δὲ πάλιν λεγόντων, ὅτι πρέπει νὰ ψηφοφορηθῇ τὸ ἀόριστον τοῦ σχεδίου, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἐξῆς θέσιν τοῦ ζητήματος, « τριετία » ἢ « ἑξαετία ».

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐλύθη καταφατικῶς διὰ τὸ πρῶτον, καὶ ἀποφατικῶς διὰ τὸ δεύτερον διὰ ψήφων 93 πρὸς 87.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τριετῆ τοῦ Προέδρου τῆς Γερουσίας διάρκειαν.

Ἑπομένως τὸ ἀ. ἐδάφ. τοῦ ἄρθρ. 78 διωρθώθη ὡς ἀκολούθως·

Ἄρθρ. 78.

Ὁ Βασιλεὺς διορίζει τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας κατὰ τριετίαν ἐκ τῶν Γερουσιαστῶν.

Μετὰ ταῦτα δὲ ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 1|2 ὥρας μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΑ'.

Τῆς 16 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην ἕκτην τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τετάρτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων δικαίων εἴκοσι τριῶν, καὶ ἀπόντων εἴκοσι· ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδρίασεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν τὸ ἄρθρον 78 τοῦ σχεδίου διῃρέθη εἰς δύο μέρη α') περὶ Προέδρου καὶ β') περὶ Ἀντιπροέδρων καὶ Γραμματέως. Τὸ α'. ἐσυζητήθη χθὲς καὶ ἀπεφασίσθη· μένει ἤδη τὸ περὶ Ἀντιπροέδρων καὶ Γραμματέως μέρος τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω « αὕτη δὲ κατὰ πᾶσαν Βουλευτικὴν Σύνοδον ἐκλέγει ἐκ τῶν ἰδίων, δύο Ἀντιπροέδρους καὶ τὸν Γραμματέα ».

Ἐπροτάθη ὑπό τινος πληρεξουσίου ἀντὶ ἑνὸς Γραμματέως νὰ ἐκλέγωνται δύο, διότι καθὼς ἐκλέγονται οἱ Ἀντιπρόεδροι πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ Προέδρου, ὅταν οὗτος ἀσθενῇ, ἢ ἄλλως κωλύηται, οὕτω πρέπει νὰ ἦναι καὶ δύο Γραμματεῖς διὰ νὰ ἐκπληροῖ καὶ τὰ τοῦ ἄλλου καθήκοντα, ὅταν κωλύηται ὁ ἕτερος.

Ἄλλος δ' ἐπρότεινε νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὴν Γερουσίαν νὰ λαμβάνῃ τοὺς Γραμματεῖς ἐλευθέρως, εἴτε ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῆς μελῶν, εἴτε ἔξωθεν, διὰ περισσοτέραν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ γραφείου εὐκολίαν.

Ἡ Συνέλευσις τὴν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Γραμματέων πρότασιν παρεδέχθη, ἀποφανθεῖσα συγχρόνως, ὅτι καὶ οἱ δύο Γραμματεῖς θέλουν ἐκλέγεσθαι ἐκ τῶν ἰδίων μελῶν τῆς Γερουσίας. Συνταχθέντος δὲ κατὰ τὰ ἀποφασισθέντα τοῦ ἄρθρου 78 τοῦ Συντάγματος οὕτω·

Ἄρθρ. 78.

«Ὁ Βασιλεὺς διορίζει ἐκ τῶν Γερουσιαρχῶν τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας κατὰ τριετίαν· αὕτη δὲ κατὰ πᾶσαν Βουλευτικὴν Σύνοδον ἐκλέγει ἐκ τῶν ἰδίων μελῶν δύο Ἀντιπροέδρους καὶ δύο Γραμματεῖς ».

Ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν παραδέχηται τὸ ἄρθρον τοῦτο.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ παμψηφεί.

Ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν ἀκολούθως, ὅτι ἡ Συνέλευσις ἔχει νὰ μεταβῇ ἤδη εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἑπομένου ἄρθρου τοῦ σχεδίου 79, ἔχοντος οὕτω· « ἡ ἐτησία τοῦ Γερουσιαρχοῦ μισθοδοσία ὁρίζεται εἰς ἑξακισχιλίας δραχμάς. » Ἐπρόσθεσε δὲ, ὅτι ἐδόθησαν ἐπ' αὐτοῦ δύο τροπολογίαι α') ἡ τοῦ πληρεξουσίου Ἀτθαδείας Ι. Σουλιωτάρου, ἔχουσα οὕτω. « Οἱ Γερουσιασταὶ λαμβάνουσιν ἀποζημίωσιν παρὰ τοῦ δημοσίου ταμείου δραχμὰς διακοσίας πεντήκοντα κατὰ μῆνα, διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, καὶ καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς περιστάσεις, καθ' ἃς συνέρχονται ὡς δικαστικὸν σῶμα, καὶ διαμένουν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των. » Καὶ β') ἡ τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης Μ. Σχινᾶ, ὡς ἔπεται· « ἡ μηνιαία ἀποζημίωσις τῶν Γερουσιαστῶν εἶναι ὅση καὶ ἡ τῶν Βουλευτῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 67 καὶ 68 τοῦ παρόντος Συντάγματος ».

Ἐνταῦθα ὁ πληρεξούσιος Βονίτζης, παρατηρήσας, ὅτι εἰς ὅλα τὰ Συνταγματικὰ ἔθνη δὲν δίδεται μισθοδοσία εἰς τὸν Γερουσιαστήν, ἀλλ' ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουσι μεγάλας καταστάσεις διὰ νὰ ὑποφέρωσι τὰ βάρη τῶν ἐξόδων, ἐπρότεινε νὰ ὁρίσῃ ἡ Συνέλευσις ποσόν τι ἀνάλογον δραχμῶν, τὸ ὁποῖον νὰ μεταχειρίζηται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν Βουλευτῶν καὶ Γερουσιαστῶν.

Ὁ δὲ πληρεξούσιος Χαλκίδος ἐπρότεινεν, ὅτι ἐπειδὴ τὸ ἔθνος δυστυχεῖ, καὶ ἔχει μεγίστην ἀνάγκην οἰκονομίας, ἀφοῦ μάλιστα καὶ εἰς τὰ ἄλλα Συνταγματικὰ ἔθνη δὲν δίδεται μισθὸς εἰς τοὺς Γερουσιαστάς, πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ παραδεχθῇ τὸ ἄμισθον αὐτῶν.

Εἷς δὲ τῶν εἰσηγητῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν ὅτι ὡς μέλος τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς, καὶ ὡς εἰσηγητὴς ὀφείλω νὰ ἐκθέσω τοὺς λόγους, οἵτινες ὑπηγόρευσαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὴν παραδοχὴν τοῦ ἄρθρ., καθ' ὅσον μάλιστα αὐτὴ κατηγορήθη, ὡς προσθέτουσα διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου νέον ἔξοδον εἰς τὸν προϋπολογισμὸν ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομμύριον δραχμῶν, ἀλλ' ἤδη θέλω ἀποδείξει πᾶν τοὐναντίον· κατὰ τὸ Σύνταγμα ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν ὡρίσθη μέχρι τῶν εἴκοσι ἑπτά. Διὰ πολλὰ δ' ἔτη κατ' ἀρχὰς ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν δὲν θὰ ὑπερβῇ τοὺς τριάκοντα, καὶ οὗτοι θὰ ἦναι ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τοῦ ἀγῶνος, οἵτινες κατὰ τὸ διάστημα αὐτοῦ ὑπηρέτησαν τὸ ἔθνος, καὶ οἱ κατέχουσιν ἤδη ὑπηρεσίαν, ἢ θέλουσι καθέξει, ἢ ἂν δὲν ἀντέχωσι πλέον διὰ τὸ γῆρας καὶ τοὺς μόχθους εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσωσιν ἀπὸ τὸ ἔθνος ποσὸν ἀνάλογον συντάξεως, διότι τὸ ἔθνος χρεωστεῖ νὰ περιθάλψῃ αὐτούς· ἐν τούτοις παραδέχομαι, εἶπεν ὅτι τὸ ἥμισυ ἐκ τῶν Γερουσιαστῶν δὲν θέλουσιν εἶσθαι μήτε ἐκ τῶν διορισμένων εἰς ἔμμισθον ὑπηρεσίαν, μήτε ἐκ τῶν ἐχόντων στρατιωτικοὺς βαθμούς, ἢ συντάξεις διὰ τὰς μεγάλας των ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐκδουλεύσεις· ἡ μισθοδοσία πάλιν ὅλων αὐτῶν δὲν θέλει ὑπερβῇ τὰς ἐννενήκοντα χιλιάδας δραχμῶν, ἐνῷ σήμερον διὰ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἐξοδεύει τὸ δημόσιον περὶ τὰς διακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας δραχμῶν. Καὶ ἐὰν εἰς τοῦτο προσθέσωμεν καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως τῶν Βουλευτῶν ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἥμισυ θέλουν εἶσθαι ὑπάλληλοι, διὰ τὰ δύο ταῦτα βουλευτικὰ σώματα δὲν θέλει ἐξοδεύσει τὸ δημόσιον περισσότερον τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον ἐξοδεύεται διὰ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας. — Ἐκτὸς τούτου παρεδέχθημεν τὸ ἰσόβιον τῶν Γερουσιαττῶν διὰ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν ἀνε-

ξαρτησίαν αὐτῶν· ἀλλ' ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουσι μεγάλαι καταστάσεις, μὴ δυνάμενοι ἄνευ μισθοδοσίας νὰ ἐξοικονομήσωσι τὰς ἀνάγκας τῶν οἰκογενειῶν των δὲν θέλουσιν εἶσθαι ἀνεξάρτητοι οἱ Γερουσιασταί· ἡ μισθοδοσία τοῦ Γερουσιαστοῦ εἶναι συνέπεια της παραδεχθείσης ἀρχῆς τῆς ἀνεξαρτησίας, τὴν ὁποίαν ἄλλως καταστρέφομεν.

Ἄλλος δὲ πάλιν, μέλος ὢν τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς, ἀντικρούων τὸν εἰσηγητὴν, ἡ ἐπιτροπὴ εἶπε, δὲν παρεδέχθη τὸ ἄρθρον παμψηφεὶ, ἀλλὰ διὰ πλειοψηφίας. Τὸν προϋπολογισμὸν δὲ τῶν ἐξόδων, τὸν ὁποῖον ὁ εἰσηγητὴς ἐξέθεσε δὲν παραδέχεται, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν φθάνει μέχρι τοῦ ἡμίσεως τῶν Βουλευτῶν, καὶ εἶναι ἐπέκεινα τούτου ἀόριστος, συναινέσει τῆς Βουλῆς, ὥστε ἐπειδὴ εἶναι ἄδηλος ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν, κἀνεὶς προϋπολογισμὸς δὲν δύναται νὰ γίνῃ· καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Γερουσιαστῶν ἁπάντων, εἶπεν· ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα συνεπεῖς μὲ τὰ ἀποφασισθέντα. Τὴν Γερουσίαν παρεδέχθημεν ὡς σῶμα νομοθετικὸν, καὶ ὄχι ὡς μέσον, δι' οὗ νὰ καθιερώσωμεν τάξιν τινα ἐντὸς τῆς κοινωνίας μὲ διακρίσεις καὶ ἀμοιβάς. Καὶ ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία ἔχουν τὰ αὐτὰ καθήκοντα, τοὺς αὐτοὺς κόπους καὶ τὰ αὐτὰ αἴτια ἀποζημιώσεων, καὶ ἂν ἡ Γερουσία ἔχῃ περιπλέον τὸ δικάζειν τοὺς Ὑπουργοὺς, ἡ Βουλὴ ἔχει ἐπίσης τὸ κατηγορεῖν αὐτοὺς, ἑπομένως πρέπει καὶ τὰς αὐτὰς ἀμοιβὰς νὰ ἔχωσι. Διὰ τοὺς λόγους τούτουν συμφωνῶ μὲ τὴν τροπολογίαν ἐκείνην καθ' ἣν προτείνεται διὰ τοὺς Γερουσιαστὰς τὸ αὐτὸ ποσὸν ἀποζημιώσεως μὲ τὸ παραδεχθὲν καὶ διὰ τοὺς Βουλευτάς. Ἄλλως δὲ πρῶτον προτείνω τὸ ἄμισθον, διότι, παραδεχθέντες τὴν ἀρχὴν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν καὶ τὰς συνεπείας της. Εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν ὁποίαν εἰς τὸ περὶ Γερουσίας κεφάλαιον ἐλάβαμεν, ὡς παράδειγμα, οἱ Γερουσιασταὶ δὲν μισθοδοτοῦνται· ἐὰν δὲ μεταξὺ τῶν Γερουσιαστῶν τύχωσι καὶ πρόσωπα τοῦ ἀγῶνος, τὰ ὁποῖα τὸ ἔθνος ὀφείλει νὰ περιποιηθῇ διὰ συντάξεων καὶ ἄλλων τοιούτων μέσων, ἕνεκα τῶν πρὸς τὴν πατρίδα μεγάλων ἐκδουλεύσεων καὶ θυσιῶν των, ὡς πρὸς ταῦτα νὰ παρατηρήσωμεν εἰς τὴν Βουλὴν νὰ προσδιορίσῃ μισθοδοσίαν τινὰ ἀνάλογον τῶν ἀναγκῶν των.

Εἰς τὴν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς συζήτησιν τοῦ σχεδίου, ἐπρόσθεσεν ἕτερος πληρεξούσιος, τῆς ὁποίας ἤμην μέλος, εἶχον ἐκφράσει γνώμην ὑπὲρ τῆς μισθοδοσίας, τὴν ὁποίαν τὸ ἄρθρον καθιεροῖ, ἀλλὰ τότε ἀνεχώρουν αἱ σκέψεις μου ἀπὸ τὴν εἰς τὸ σχέδιον παραδεχθεῖσαν ἀρχὴν τῆν δεκαετοῦς δοκιμασίας καὶ τῆς μετὰ

δεκαετίαν ἀναθεωρήσεως τοῦ περὶ Γερουσίας μέρους τοῦ Συντάγματος. Μετὰ τὴν γενομένην ὅμως ἀνατροπὴν τῶν ἀρχῶν τούτων τοῦ σχεδίου πείθομαι ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς ἀντιθέτου γνώμης τοῦ προκειμένου ἄρθρου. Δὲν ἐνόησα ποσῶς εἶπε, τὸν λόγον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Βονίτζης τοῦ νὰ ὁρισθῇ ὁλική τις ποσότης ἀνάλογος, τὴν ὁποίαν ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν Βουλευτῶν καὶ Γερουσιαστῶν· τὴν ποσότητα ταύτην ἐνοεῖ ἐτήσιον, ἢ τοὺς ἐτησίους τόκους αὐτῆς; ἡ πρότασις αὕτη καθιερόνει ἀρχήν τινα αὐθαιρεσίας ἥτις εἰς τὴν ἐφαρμογήν της παρέχει κίνδυνον πολιτικῆς διαφθορᾶς καὶ καταστροφῆς τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Γερουσιαστοῦ. Πρὸς λύσιν τοῦ προκειμένου ζητήματος ἓν ἐκ τῶν τριῶν δύναται ἡ Συνέλευσις νὰ παραδεχθῇ καὶ νὰ τὸ καθιερώσῃ ῥητῶς ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, δηλαδὴ οἱ Γερουσιασταὶ θὰ ᾖναι ἄμισθοι, ἢ ἔμμισθοι, ἢ ἄνευ μισθοῦ, ἀλλὰ λαμβάνοντες ἀποζημίωσίν τινα.

Πρέπει, συμφέρει, νὰ ᾖναι ἄμισθοι οἱ Γερουσιασταὶ, καὶ κατορθοῦται τοῦτο; Ἰδοὺ τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν. Περὶ τοῦ ἂν πρέπη νὰ ᾖναι ἄμισθοι, ἐὰν εἴμεθα συνεπεῖς μὲ τὰ προαποφασισθέντα, οὔτε κἂν ἔπρεπε νὰ τὸ συζητήσωμεν, διότι εἶναι συνέπεια τῆς περὶ τῆς συστάσεως τῆς Γερουσίας παραδεχθείσης ἀρχῆς. Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ζητήματος εἶναι, ἐὰν τοῦτο συμφέρῃ καὶ κατορθοῦται, μὲ ἄλλας λέξεις, ἐὰν ἡ οἰκονομικὴ τῶν ἰδιωτῶν κατάστασις ἐπιτρέπῃ εἴς τινα νὰ δεχθῇ τὸ βάρος τοῦτο τῆς ἀμίσθου ὑπηρεσίας; Ὄχι, ἀπαντῶ· καὶ ἂν παραδεχθῶμεν τὴν καταφατικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ἓν ἐκ τῶν δύο θέλει συμβῆ, ἢ ἡ Γερουσία θὰ μένει κενὴ, διότι οἱ Γερουσιασταὶ, μὴν ἔχοντες τὰ μέσα, νὰ προσπορίζωνται ἀνέτως τὰ πρὸς διατροφὴν τῶν οἰκογενειῶν των, δὲν θέλουν ἐγκαταλείπει διὰ πολλοὺς μῆνας κατ' ἔτος τὰς κτηματικὰς, ἢ ἄλλας ἐργασίας των, ἢ ἡ Γερουσία θὰ γέμει ἀπὸ Γερουσιαστὰς ὑπαλλήλους, οἵτινες ἀποσπώμενοι κατ' ἔτος ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν θέλουν ἐπιφέρει βλάβην εἰς αὐτὴν καὶ τὸ ἔθνος· ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ Γερουσία, ἐσχηματισμένη ὁλοκλήρως ἀπὸ ὑπαλλήλους δὲν θέλει συνᾴδει, καὶ ἐκπληροῖ τοὺς σκοποὺς τῆς συστάσεώς της, διότι σῶμα, συγκροτούμενον ὁλοκλήρως ἀπὸ ὑπαλλήλους, δὲν θὰ ᾖναι ἐνώπιον τῆς ἐξουσίας ἀνεξάρτητον. Ὅθεν πρέπει νὰ ᾖναι ἄμισθοι, ἀλλὰ τοῦτο δὲν κατορθοῦται.

Ἂς ἐξετάσωμεν λοιπὸν, ἐὰν συμφέρῃ νὰ ἔχωσιν οἱ Γερουσιασταὶ μηνιαῖον μισθὸν πληρωνόμενον διαρκῶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ διορισμοῦ των μέχρι τῆς ταφῆς των. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ

κύριον ζήτημα τῆς σημερινῆς Συνεδριάσεως. Ὁ Γερουσιαστὴς οὔτε διαρκῆ ὑπηρεσίαν ἔχει, οὔτε εἰς τὴν τάξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἀνήκει. Πρὸς τί λοιπὸν ἡ διαρκὴς μισθοδοσία καὶ ἡ παραδοχὴ ὁμοίας βάσεως τῆς μισθοδοσίας τῶν Γερουσιαστῶν μὲ τὴν τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου; ὡς πρὸς τὸ πολιτικὸν μέρος τοῦ ζητήματος πολλάκις ἐκηρύχθη ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου καὶ ὅλοι παραδεχόμεθα ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ αἴσθημα τῆς ἰσότητος ὑπερτερεῖ παντὸς ἄλλου, καὶ ἐπικρατεῖ μᾶλλον καὶ τοῦ τῆς ἐλευθερίας. Διακρίσεις καὶ τάξιν ἀριστοκρατικὴν δὲν ἔχομεν ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ δὲν πρέπει, εἴπαμεν, νὰ τὴν εἰσάξωμεν. Μ' ὅλην ὅμως τὴν πασιφανῆ διακήρυξιν καὶ διομολόγησιν τῶν ἀρχῶν τούτων ἠναγκάσθημεν, ἐκτὸς τῆς κατ' ἀνάγκην ἐξαιρέσεως τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως, νὰ παραδεχθῶμεν διὰ τοὺς ἐκτεθέντας τότε λόγους τὴν τῆς ἰσοβιότητος τῶν Γερουσιαστῶν ἐναντίων τῶν καθιερωθεισῶν ἀρχῶν τῆς ἰσότητος. Μιμούμενοι ὅμως τὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν συντάγματα, καὶ προσδοκοῦντες τὰ ἐξ ἐκείνων καλὰ παρεδέχθημεν τὰ τῆς ἰσοβιότητος, ὅτι δηλαδὴ τάξις τις ἐντὸς τῆς κοινωνίας ἔχει τι διάφορον τῶν ἄλλων, τὸ ὁποῖον διακρίνει αὐτήν. Τὸ παράδειγμα δὲ τῆς ἀναγκαίας καὶ ἀφεύκτου ἰσοβιότητος τῶν δικαστῶν, τὸ ὁποῖον πολλοὶ ἔφερον, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ὁμοιότητα μὲ τὴν τοῦ Γερουσιαστοῦ, διότι τοῦ μὲν δικαστοῦ ἡ ἐνέργεια περιορίζεται ἐντὸς ῥητῶν κανόνων, τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ, ἐνῷ ἡ τοῦ Γερουσιαστοῦ εἶναι ἀπεριόριστος καὶ ἀνεξάρτητος. Μόλα ταῦτα παραδεχθέντες τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην ἀρχήν, πρέπει νὰ φροντίσωμεν, ὥστε αὕτη νὰ ῥιζωθῇ ἐντὸς τοῦ πολιτεύματός μας ἀκινδύνως, καὶ νὰ τὴν συστήσωμεν εἰς τὴν εὐμένειαν καὶ ὄχι εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν λαῶν μας. Τοῦτο πράττομεν, ὅταν εἰς τὴν διάκρισιν τῆς ἰσοβιότητος δὲν συνδέσωμεν καὶ νέαν διάκρισιν ὑλικῶν ἀπολαύσεων καὶ διαρκῶν ἀμοιβῶν, μὴ καθιεροῦντες μισθοδοσίαν διὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἢ θέλουν διάγει βίον ἀμεριμνομέριμναν, ἢ θέλουν ἐνασχολεῖσθαι εἰς τὰς περὶ τῶν οἰκείων ὑποθέσεων φροντίδας· εἶπον, ἐντὸς τοῦ σώματος τούτου θὰ ἔχωμεν καὶ ἄνδρας μεγάλων ἐκδουλεύσεων καὶ θυσιῶν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, καὶ θὰ εἶναι ἀγρία ἀγνωμοσύνη ἀντὶ ἀμοιβῆς νὰ καταδικάσωμεν αὐτοὺς ἐντὸς τῆς Γερουσίας εἰς πικρὰν πενίαν. Ἡ Γερουσία ὅμως δὲν εἶναι σῶμα συνταξιοῦχον, ἀλλὰ σῶμα νομοθετικὸν ἐπιβάλλον τὴν θέλησίν του εἰς τὸ ἔθνος καὶ ἐπιῤῥέαζον τὴν τύχην του, κατέχον ὑψηλὴν ἐντὸς τῆς κοινωνίας θέσιν. Τὸ ν' ἀποφασίσωμεν λοιπὸν μόνον ἀποζημίωσιν δι' ὅσον χρόνον ἐργάζονται καὶ ὄχι μισθοδοσίαν, τοῦτο δὲν εἶναι ἀγνωμοσύνη.

Μὴ παραδεχόμενοι δὲ μισθοδοσίαν, δὲν ἀποκλείομεν τὴν ἰδέαν, ὅτι ὀφείλομεν ἀμοιβὴν εἰς τὰ ἔνδοξα πρόσωπα τοῦ ἀγῶνος, εἰς τὰ ὁποῖα τὸ Ἔθνος διὰ τῆς Βουλῆς δύναται νὰ χορηγήσῃ συντάξεις καὶ ἀποζημιώσεις. ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ καθιερώσωμεν ἀρχὴν μισθοδοσίας τῆς Γερουσίας, ἥτις καταβιβάζει τὸ σῶμα τοῦτο ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν θέσιν του, εἰς τὴν τάξιν τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, καὶ ἀρχήν, ἥτις θὰ ἦναι αἰώνιος καὶ διὰ τὸ μέλλον, ὅτε τὰ πρόσωπα τοῦ ἀγῶνος θὰ ἐκλείψωσι, καὶ αἱ καταστάσεις τῶν ἰδιωτῶν θέλουν μεταβληθῇ.

Συμπεραίνων τὸν λόγον του, ἐπρότεινεν, ὅτι δὲν παραδέχεται νὰ ὁρισθῇ ἐτήσιος διαρκὴς μισθὸς διὰ τοὺς Γερουσιαστάς. Φρονεῖ δὲ ἀναγκαῖον νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις ἀρχὴν τινὰ ἀποζημιώσεως μηνιαίας, καὶ δι' ὅσον χρόνον ἐργάζονται· καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως, νομίζει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ φανῇ φειδωλή.

Ἄλλος λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν, ὁ προαγορεύσας ἀνέφερεν, ὅτι μέλος ὢν τῆς ἐπιτροπῆς ἦτο σύμφωνος εἰς τὸ προκείμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, διότι ἦτο συνδεδεμένον μὲ τὴν δεκαετίαν, μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ὁποίας ἤθελεν ἀναθεωρηθῇ τὸ περὶ Γερουσίας κεφάλαιον, ἐπομένως καὶ ἡ μισθοδοσία τῶν Γερουσιαστῶν· ἤδη δὲ ἐπιδὴ ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη τὴν δεκαετίαν, ἀλλὰ τὴν ἰσοβιότητα εἶναι ἐναντίος εἰς τὸ ἄρθρον. Ἐντεῦθεν πᾶς τις ἤθελεν εἰκάσει, ὅτι τὸ τελευταῖον συμπέρασμα αὐτοῦ ἤθελεν εἶσθαι τὸ νὰ παραδεχθῶμεν τὸ σχέδιον ἐπὶ ὡρισμένον τινὰ χρόνον, οἷον τὸν τῆς δεκαετίας, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἀναθεωρηθῇ τὸ περὶ μισθοῦ τοῦ Γερουσιαστοῦ μέρος, ἀφοῦ καὶ αἱ καταστάσεις τῶν Ἑλλήνων βελτιωθῶσιν· ἀλλ' ἀπεναντίας κατήντησεν εἰς συμπέρασμα ὅλως ἐναντίον, ὅτι ἀπὸ τοῦδε ἡ ἀποζημίωσις τοῦ Γερουσιαστοῦ πρέπει νὰ μὴν ἦναι συνεχής· τοῦτο δὲ ἔρχομαι ἤδη νὰ ἀντικρούσω.

Τὸ περὶ ἰσοβιότητος τῆς Γερουσίας σύστημα, τὸ ὁποῖον παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις θέλει καταστραφῇ, ἂν δὲν διορισθῇ καὶ μισθὸς ἀνάλογος. Ἡ ἀποστολὴ τῆς Γερουσίας εἶναι περιβεβλημένη μὲ μεγάλα καὶ ἐμβριθῆ καθήκοντα. Πρῶτον μὲν εἶναι προωρισμένη νὰ ἀνθίσταται εἰς τὰς αἰτιώσεις τῆς Βουλῆς καὶ τὰς παρεκτροπὰς τῆς Κυβερνήσεως, καὶ νὰ διατηρῇ τὴν μονιμότητα καὶ ἡσυχίαν, δεύτερον δὲ νὰ συντελῇ εἰς τὴν ὡριμότητα τῶν σκέψεων καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ νομοθετικοῦ συστήματος διὰ τῶν φώτων της καὶ τῆς μικρᾶς πείρας· ὅθεν ἡ Γερουσία πρέπει νὰ ἔχῃ διακεκριμένα στοιχεῖα ἐκείνων τῆς Βουλῆς, διότι ἐντεῦθεν προκύπτει ἡ πολιτικὴ βαρύτης αὐτῆς. Ἡ Γερουσία πρέπει νὰ

περιέχῃ πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν, ἐπιστήμην. Ἀλλὰ ταῦτα ἐπιτυγχάνονται διὰ τῆς ἐμμόνου καὶ συντόνου σπουδῆς καὶ μελέτης, καὶ διὰ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας ὅλης· ἀλλ' ὁ Ἕλλην πτωχὸς ὢν δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτά; ἐν τῶν δύο θέλει συμβῇ, ἢ ὁ Γερουσιαστὴς πρέπει νὰ ἦναι πλούσιος, ἢ πτωχὸς ὢν καὶ θεωρῶν ὡς βάρος τὰ καθήκοντά του θέλει παραμελήσει αὐτά, ἐντεῦθεν δὲ ἡ Γερουσία θέλει καταντήσει εἰς βάρος τῆς κοινωνίας. Ἀφοῦ εἰσέχθημεν αὐτὴν ὡς ἀναγκαῖον πολιτικὸν σῶμα, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν συγχρόνως καὶ τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτῆς μέσα· ἂν πρὸς καιρόν τινα δὲν δοθῇ συνεχὴς μισθὸς εἰς τοὺς Γερουσιαστάς, ἢ θέλομεν εἰδῇ κενὴν Γερουσιαστῶν τὴν Γερουσίαν, ἢ μεταβεβλημένην εἰς μονοπωλεῖον τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ ὑπαλλήλων καὶ πλουσίων· κατ' ἀρχὰς ἴσως θέλουν ἔλθει Γερουσιασταί, διότι ὁ Ἕλλην εἶναι φιλότιμος, ἀλλὰ ταχέως ἡ προθυμία αὕτη θέλει σβεσθῇ.

Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου θέλει προκύψει καὶ ἄλλο ἄτοπον· ἐπειδὴ τὸ σῶμα τοῦτο κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον θέλει σύγκεισθαι ἐξ ὑπαλλήλων, θέλει εἶσθαι ἀποτρόπαιον εἰς τὴν Βουλήν, καὶ ἂν ποτε συμβῇ ἀνάγκη νὰ προστεθῶσι συναινέσει αὐτῆς ἄλλα μέλη, αὕτη δὲν θέλει συγκατατεθῇ, καὶ τότε θέλομεν καταντήσει εἰς τὰ ἄτοπα τῆς μιᾶς Βουλῆς, τὰ ὁποῖα πάντες ἐφοβήθημεν, καὶ τὴν κατάστασιν αὐτὴν θέλει διαδεχθῇ ἡ ἀναρχία, ἢ δεσποτισμός.

Ἐκτὸς τούτου πρῶτος ὅρος τούτου τοῦ συστήματος πρέπει νὰ ἦναι τὸ νὰ μὴν διορίζηται ὑπάλληλος, Γερουσιαστής, διότι ὁ ὑπάλληλος Γερουσιαστὴς θέλει τρέμει ν' ἀντιτείνῃ εἰς τὰς θελήσεις τῆς Κυβερνήσεως, μήπως τὸν παύσῃ ἀπὸ τὴν θέσιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν λαμβάνει μισθόν. Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι θέλει πνίξει τὸ αἴσθημάτου, καὶ ἐνώπιον τῆς Κυβερνήσεως θέλει εἶσθαι πειθήνιον τέκνον. Τὸ ἄμισθον λοιπὸν τῆς Γερουσίας καταστρέφει τὸν σκοπὸν τῆς ἰσοδιότητος, ἤτοι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Γερουσιαστῶν.

Δεύτερος ὅρος πρέπει νὰ ἦναι τὸ νὰ μὴ διορίζωνται ὑπάλληλοι Γερουσιασταί, διότι θέλουσιν ἀκολουθῇ πάντοτε τυφλοῖς ὁρμασι τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως· ἀλλὰ διὰ τούτου θέλομεν στερήσει τὴν Γερουσίαν τῶν φώτων, καὶ τῆς ἐμπειρίας τῶν ὑπαλλήλων.

Ὁ προαγορεύσας εἶπεν, ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ εἰς τὸν λόγον τῆς ἰσοδιότητος τοῦ δικαστοῦ καὶ τὸν τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτως. Οἱ αὐτοὶ λόγοι, οἵτινες ὑπαγορεύουν τὸ ἰσόβιον τοῦ Γερουσιαστοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ, ἰσχύουν καὶ διὰ τὸν ἰσόβιον

τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἤτοι ἡ πολιτικὴ ἀνάγκη, ἥτις εἶναι ἀκαταμάχητος.

Εἶπεν ὁ προαγορεύσας, ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ ἰσότητος καὶ ἐλευθερίας· ἀλλ' ἡ πολιτικὴ ἰσότης δὲν συνίσταται, κατὰ τὸν προαγορεύσαντα, εἰς τὴν ἴσην διανομὴν τῶν ὑλικῶν πραγμάτων, ἀλλ' εἰς τὴν ἱκανότητα ἑκάστου ἐνώπιον τῶν νόμων, δι' ἧς δύναται ἕκαστος ἀναλόγως τῆς ἱκανότητός του ν' ἀπολαύσῃ ὅ,τι οἱ νόμοι ἐπιτρέπουν.

Δὲν θέλω ἀναβράμει, εἶπεν ἄλλος, εἰς τὰ γεγονότα διὰ νὰ δικαιολογήσω, ὡς ἐκαμέ τις τῶν προαγορευσάντων, τὸ ἐμὸν φρόνημα καὶ τὰς ἀρχάς μου ἀπέναντι τῆς γνώμης, τὴν ὁποίαν ἐξέφρασεν ἡ πλειοψηφία τῆς Συνελεύσεως. Ὁ καιρὸς εἶναι πολύτιμος καὶ δὲν ἐπιτρέπει οὐδεμίαν ματαίαν χρονοτριβήν. Ἐπομένως θέλω ἔλθει ἀμέσως εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος.

Εἰς δύο δύναται νὰ διαιρεθῇ τὸ παρὸν ζήτημα·

α) Τὴν διάρκειαν τοῦ μισθοῦ, ἢ τῆς ἀμοιβῆς τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἤτοι ἂν ὁ μισθὸς αὐτοῦ πρέπῃ νὰ ἦναι συνεχὴς, ἢ ἐφ' ὅσον χρόνον ἐργάζεται, καὶ

β) Ποῖον πρέπει νὰ ἦναι τὸ ποσὸν τοῦ μισθοῦ· ὡς πρὸς τὸ α) συμφωνῶ καὶ ἐγὼ πληρέστατα μὲ τὴν γνώμην τῶν προτεινάντων, ἵνα ἀνταμείβωνται οἱ Γερουσιασταὶ ἐφ' ὅσον χρόνον ἐργάζονται. Τὸ ἔργον τοῦ νομοθέτου εἶναι μέγα καὶ ὁ τελῶν αὐτὸ πρέπει νὰ ἔχῃ ἐν ἑαυτῷ ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ, καὶ πρέπει νὰ ἦναι περιβεβλημένος ἐκεῖνον τὸν χαρακτῆρα, ὅστις θέλει παρουσιάσει τὰ νομοθετήματα αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ὡς προϊόντα τῆς τελειότητος καὶ τῆς ἀρετῆς. Ἐὰν λοιπὸν θέλωμεν τοιοῦτον τὸν νομοθέτην, ἐὰν εὐχώμεθα τοιοῦτον χαρακτῆρα νὰ ἔχῃ ἡ Γερουσία, καθ' ὃ νομοθετικὸν σῶμα, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ θέσωμεν εἰς αὐτὴν ἀνηθικότητος στοιχεῖα; Τοιοῦτον δὲ εἶναι βεβαίως ἡ συνεχὴς τοῦ Γερουσιαστοῦ μισθοδοσία· εἶναι ἀνήθικον ἔργον, εἶναι ἁρπαγή. Τοῦτο λέγων δὲν ἐκφράζω ἰδίαν γνώμην, ἀλλ' ἐκείνην σοφοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς τῆς Γαλλίας, λέγοντος ῥητῶς· « Πᾶς μισθὸς μὴ διδόμενος ἀντὶ ἐργασίας εἶναι κλοπὴ γενομένη παρὰ τῆς κοινωνίας. » Κλοπὴν τὴν ἀπεκάλεσε, καὶ τοιαύτη πραγματικῶς εἶναι, διότι δὲν δίδεται ἀντὶ ἐργασίας. Πώποτε, ἂν ἀγαπῶμεν τὸ δημόσιον καὶ τὰ τοῦ δημοσίου ὡς ἡμᾶς αὐτούς, δὲν θέλομεν νομοθετήσει τὸ τοιοῦτον· κάνεις ἐξ ἡμῶν βεβαίως δὲν ἀνέχεται νὰ πληρώνῃ μισθὸν ἀεργίας εἰς τὰ οἰκεῖα, πῶς λοιπὸν θέλει ἀνεχθῇ τοῦτο διὰ τὸ δημόσιον; Πῶς εἶναι δυνατόν, καὶ ἂν ἡμεῖς νομοθετήσωμεν τὸ τοιοῦτον, νὰ δεχθῶσιν αὐτὸ

ἐκεῖνοι, οἵτινες θέλουσι κληθῆ εἰς Γερουσιαστάς, πληρονόμενοι ἀμεριμνομέριμνον μισθόν;

Πολλοὶ προβάλλουσι τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλὰ λέγω, ὅτι οὔτε κατὰ τοῦτο δὲν συντελεῖ τὸ παράπαν ὁ ἐπέκεινα τῆς ἐργασίας μισθὸς, διότι ζητοῦμεν βεβαίως τὴν ἀνεξαρτησίαν διὰ νὰ δυνηθῆ τις νὰ πράττῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θέλει, ὥστε πρέπει νὰ προϋπάρχῃ τῆς ἐνεργείας ἡ θέλησις. Πρέπει λοιπὸν πρὸ πάντων τὴν θέλησιν ταύτην νὰ ἐνισχύσωμεν, καὶ ἔπειτα νὰ φροντίσωμεν περὶ τῶν τρόπων, καθ' οὓς αὕτη θέλει ἐνεργηθῆ. Διὰ νὰ ὑπάρχῃ δὲ ἡ θέλησις εἰς τὸν νομοθέτην πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀγάπη πρὸς τὸ ἔθνος καὶ πρὸς τὸ δημόσιον, δι' ὃ νομοθετεῖ. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν ν' ἀγαπᾷ τις ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἀδικεῖ, ἢ νὰ δείξῃ ὅτι τὸν ἀγαπᾷ; Ναὶ, θέλει μαρανθῆ τὸ αἴσθημα τῆς ἀγάπης εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Γερουσιαστῶν ἐκ τῆς συνεχοῦς χρήσεως τῆς τοιαύτης ἀδικίας· εἶναι παρατηρήσεως ἄξιον, ὅτι εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα μικρὰν ἀφορμὴν κακίας ἂν ἐπιτρέψῃ τις, κορυφοῦται αὕτη χρόνῳ εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν, καὶ καταντᾷ εἰς τελείαν κακίαν. Διὰ τοῦτο οἱ ἠθικολόγοι οὐδὲ πρὸς ἀστεϊσμὸν δὲν ἐπιτρέπουσι τὸ νὰ εἰπῇ τις, ἢ νὰ πράξῃ ἀνήθικόν τι. Οὕτως εἰς Ἀγγλίαν οὐδὲ πρὸς ἀστεϊσμὸν τὸ ψεῦδος δὲν ἐπιτρέπεται παρὰ τῆς ἠθικῆς. Ἐὰν λοιπὸν αὐτὰ ἔχωσιν οὕτω, πῶς δυνάμεθα ἤδη ἡμεῖς νὰ νομιμοποιήσωμεν διὰ νόμου τὴν ἀδικίαν; λέγουσιν εἰς τὴν Γερουσίαν θέλουσιν εἶσθαι ἄνδρες τοῦ ἀγῶνος· εἰς τούτους τῷ ὄντι τὸ ἔθνος ὀφείλει εὐγνωμοσύνην καὶ περίθαλψιν, διότι πεινῶσι, καὶ γυμνητεύουσι σήμερον, χάριν αὐτοῦ, χάριν τῆς ἀνεξαρτησίας του. Ἂς ψηφισθῆ ἀπὸ τοῦδε, ἂς τεθῆ εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅτι τὸ ἔθνος ὀφείλει νὰ κάμῃ πρὸς αὐτοὺς τὴν προσήκουσαν περίθαλψιν. Δὲν εἶναι ὅμως ποτὲ δίκαιον διὰ τοῦτο νὰ γίνῃ ἄτοπον νομοθέτημα, τοῦ ὁποίου ἡ διάρκεια θέλει εἶσθαι αἰωνία.

Ὁ προλαλήσας εἶπεν, ἂς ἀποφασισθῆ ἐπὶ χρόνον τινὰ νὰ λαμβάνωσι συνεχῆ μισθὸν καὶ μετὰ ταῦτα ν' ἀναθεωρηθῆ τὸ μέρος τοῦτο· ἐξέφρασα καὶ ἄλλοτε ὅτι ἡ Σύνοδος αὕτη πρέπει ν' ἀποφασίσῃ ὁριστικῶς περὶ πάντων, διότι ποτὲ ἴσως δὲν θέλει εὑρεθῆ τὸ ἔθνος εἰς καταλληλοτέραν πρὸς τοῦτο θέσιν. Δὲν πρέπει, νομίζω, τίποτε ν' ἀναβάλωμεν εἰς τὸ μέλλον, παραγνωρίζοντες οὕτω, τὴν ἐξαίρετον θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμεθα· ἐκτὸς τούτων δὲν πρέπει νὰ μᾶς λανθάσῃ καὶ ὅ,τι ἀνέφερεν ὁ προλαλήσας πληρεξούσιος τῶν Καλαβρύτων περὶ τῶν ζηλοτυπιῶν.

Σοφοὶ πολιτικοὶ καὶ νομοδιδάσκαλοι λέγουσιν, ὅτι αἱ ὑψηλαὶ θέσεις δὲν πρέπει νὰ παρέχωσι καὶ ὑλικὰς ἀπολαυάς· διότι

τότε ἡ ζηλοτυπία τῶν ἀνθρώπων καταντᾷ ἀκάθεκτος· ἐὰν δὲ ταῦτα ἔχωσι χώραν εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου πάντες εἰσὶν εὔποροι, πολλῷ μᾶλλον παρ' ἡμῖν ἔνθα ὑπάρχει πενία καὶ τὸ τῆς ἰσότητος αἴσθημα εἶναι ὑπερβαλλόντως ἀνεπτυγμένον ὡς ἐκ τῶν παρελθόντων τοῦ πολέμου δεινῶν τὰ ὁποῖα πάντες οἱ Ἕλληνες ἐν γένει ὑπέστησαν; πῶς θέλει ὑποφέρει ὁ ἀγωνιστὴς Ἕλλην νὰ βλέπῃ τὸν ὅμοιόν του καθήμενον αἰωνίως εἰς τὴν ἕδραν τοῦ Γερουσιαστοῦ, καὶ ἔχοντα ἀδρὰς ἀπολαβάς; ἂς φύγωμεν τὴν τοιαύτην ζηλοτυπίαν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ α', ὡς πρὸς δὲ τὸ β', τὸ τοῦ ποσοῦ, κατὰ τοῦτο δὲ εἶμαι φειδωλός· ἂς ἔχωσι μείζονα μισθὸν τοῦ Βουλευτοῦ κατὰ μῆνα λόγῳ ἀποζημιώσεως· ἀλλὰ τούτου ὁ προσδιορισμὸς ἀπόκειται εἰς ἐκείνους μεταξὺ ἡμῶν, οἵτινες ἔχουσι μείζονα οἰκονομικὴν καὶ διοικητικὴν πεῖραν.

Θέλω βαδίσει εἶπεν ἄλλος, ἐθνικὴν οὐχὶ δὲ τοῦ ἰδιαιτέρου συμφέροντος ὁδόν. Τὸ περὶ οὗ πρόκειται σῶμα ἐθεωρήσαμεν ὡς συντηρητικὸν καὶ ἀνεξαρτήτου χαρακτῆρος καὶ ἀνεθέσαμεν εἰς αὐτὸ συγχρόνως τὸ δικάζειν τοὺς Ὑπουργούς. Καταστήσαντες αὐτὸ ἰσόβιον καὶ παρασχόντες εἰς αὐτὸ ὅσον ἐδυνάμεθα μεγαλητέραν ἀξιοπρέπειαν, ἤδη καταβιβάζομεν αὐτὸ διὰ τῆς περὶ μισθοῦ συζητήσεως εἰς αὐτὴν τῶν γραφέων τὴν θέσιν. Προτείνω τὸ νὰ ἦναι ἄμισθον τὸ σῶμα τῆς Γερουσίας, διότι τὸ νὰ τὸ νομίσωμεν ἔμμισθον εἶναι ἀνοίκειος εἰς αὐτὸ προσβολή· ἀρ' ἑτέρου δὲ ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκτὸς τοῦ σώματος τούτου θέλουσιν εἶσθαι ἄνδρες ὑποφέροντες μεγάλους ἀγῶνας καὶ ἀδρὰς θυσίας καὶ ἀποτελέσαντες τὰς καταστάσεις τῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφέρωμεν περὶ μισθοῦ, ἢ τὸ γελοιοδέστερον νὰ εἴπωμεν 250 δραχμὰς νὰ ἔχωσι; Πρὸς ἀποφυγὴν πάντων τούτων προτείνω, ἵνα δεχθῶμεν τὴν ἀποζημίωσιν καὶ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ποσοῦ ν' ἀναθέσωμεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ὁ πληρεξούσιος Καλαβρύτων εἶπεν, ὅτι τὸ ἔθνος ὀφείλει εὐγνωμοσύνην, ἀλλὰ κανεὶς δὲν δύναται νὰ ζήσῃ μὲ λόγους, οὔτε μὲ 250 δραχμάς· ἔτι μικρὸν καὶ πάντες οὗτοι θέλουσι τελευτήσει.

Ἕτερος δὲ ἐπρόσθεσεν, ἡ πενία τῆς Ἑλλάδος εἰς πάντας ἡμᾶς εἶναι γνωστὴ, ἀλλὰ πάντες ἐζητήσαμεν Σύνταγμα καὶ κατὰ τοῦτο θέλουσιν ὑπάρχει ἀρχαὶ, ἐν αἷς ὅσοι ὑπηρετοῦσι πρέπει νὰ πληρώνωνται, διότι ἔχουσιν ἀνάγκας, καὶ καταλείπουσι τὰς οἰκιακὰς ὑποθέσεις· θέσαντες τὰ προσόντα πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν κατάστασιν τῶν ἐν αὐτοῖς διαλαμβανομένων, ἄλλως ἂς ἀφήσωμεν τὰ προσόντα, καὶ ἂς παραχωρήσωμεν τὰς θέσεις αὐτὰς εἰς τοὺς πλουσίους· ὅθεν προτείνω νὰ γίνῃ εἰς τοὺς Γερουσιαστὰς περίθαλψις καὶ ἀμοιβὴ, ἐφ' ὅσον ἐργάζονται.

Ἐπιθυμήσαντες τὴν ἐθνικὴν Συνέλευσιν, εἶπεν ἄλλος, ἀπολαύσαμεν αὐτήν· πάντες ἤδη περιμένουσι νὰ ἴδωσι τὰ ἔργα ἡμῶν ὅμοια μὲ ἐκεῖνα τῶν ἄλλων εὐνομουμένων ἐθνῶν· ἐπειδὴ ὅμως ὡς ἐκ τοῦ πολέμου οἱ ἄνθρωποι περιῆλθον εἰς πενίαν εἶναι καλὸν ν' ἀποφασισθῇ κατὰ τοῦτο ἄλλως πως τὸ πρᾶγμα· ἀνέγνω δὲ τὴν ἐξῆς τροπολογίαν.

« Νὰ δοθῇ κατ' ἔτος ὡς ἀποζημίωσις εἰς κάθε Γερουσιαστὴν ἀνὰ τέσσαρας χιλιάδας δραχμῶν, καὶ τοῦτο ἐπὶ εἴκοσι ἔτη εἰς τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ὑπέφερον τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου εἰς τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικούς, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ διὰ τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους περιέπεσον εἰς πτωχείαν.

Ἕτερος δὲ ἀναστὰς εἶπεν, πρόκειται περὶ Γερουσιαστικῆς μισθοδοσίας· οὕτως ἀποκαλῶ αὐτὴν, οὐχὶ ἀποζημίωσιν καὶ ἀμοιβήν. Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶναι φύσει τόσον δύσκολον, καθίσταται δὲ τοιοῦτον ἕνεκα τῆς οἰκονομικῆς τοῦ ἔθνους καταστάσεως καὶ τῆς ἐνδείας τῶν ἀγωνιστῶν. Διὸ ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ πρέπει νὰ λύσῃ αὐτὸ, ἀποβλέπων οὐχὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν, ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα. Τὸ μὲν ἔθνος κάμπτεται καὶ κλίνει γόνυ χάνον τὴν ἰσορροπίαν τοῦ σώματος διὰ τὸ δυσβάστακτον βάρος καὶ τὸν ὄγκον τῶν πολλῶν ἑκατομμυρίων, τῶν δὲ ἀγωνιστῶν ἄλλοι μὲ εἰσὶ λευκοὶ ἤδη τὴν κεφαλὴν, ὡς τῶν ὀρέων αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ἄλλοι δὲ σπεύδουσιν εἰς τὸ γῆρας. Πάντες δ' ὁμοῦ ἀπώλεσαν τὰ πάντα καὶ τὸ ἀκμαῖον τῆς ἡλικίας των. Οὗτοι δὲ σήμερον ζητοῦν τὸ νὰ ὑπηρετήσωσι καὶ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον. Πολλοὶ δὲ τούτων ἔχοντες λαμπρὰς θυσίας θέλουσι κληθῇ εἰς τὴν Γερουσίαν· ἡ πατρὶς ὀφείλει εἰς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνην. Ποῖον μισθὸν λοιπὸν πρέπει νὰ λάβωσιν; εἶναι δίκαιον οἱ τοιοῦτοι ἐπὶ ὀλίγους μῆνας, νὰ μισθοδοτῶνται; ἐρρέθη νὰ δοθῇ σύνταξις εἰς αὐτούς· ἀλλὰ τοιαύτη ὀφείλεται εἰς πάντα στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν ἐν γένει, καὶ περὶ τούτου θέλω κάμει μνείαν ἐν τέλει τοῦ Συντάγματος. Ἡ Σύνταξις εἶναι τοῖς πᾶσι κοινὴ διὰ προλαβοῦσας ὑπηρεσίας, ὁ δὲ μισθὸς θέλει δίδεσθαι εἰς τὸν Γερουσιαστὴν διὰ παροῦσαν καὶ ἔξοχον ὑπηρεσίαν. Δὲν εἶναι ἄδικον ν' ἀφαιρεθῇ ὁ μισθὸς ἐξ αὐτῶν, πρὸς ὁποίους τὸ ἔθνος ὀφείλει εὐγνωμοσύνην; Τί θὰ γίνῃ, δύναται νὰ μὲ εἰποῦν, ὅταν ἐκλείψωσι τῶν ἀγωνιστῶν τὰ πρόσωπα; θὰ δίδωμεν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους μισθούς; Ναὶ, διότι δὲν καλεῖται ὁ τυχὼν εἰς τὴν Γερουσίαν, ἀλλὰ τριάκοντα μόνον ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου, οἵτινες θέλουσιν ἔχει δικαιώματα, διότι μετὰ πολυετῆ ὑπηρεσίαν θέλουσι κληθῇ δι ἔξοχα προτερήματα· ἄλλως, ἐὰν σύνταξις δοθῇ εἰς τὸν Γερουσιαστὴν, ποία διαφορὰ θέλει ὑπάρχει μεταξὺ τῶν γενομένων Γερουσιαστῶν στρατιωτικῶν καὶ τοῦ ἁπλῶς στρατιωτικοῦ, ἐπειδὴ καὶ ὁ τελευταῖος μετὰ πολυετῆ ὑπηρεσίαν ἔχει σύνταξιν. παύουν τῆς ὑπηρεσίας; Οἰκονομίαν, λέγουσιν, ἀλλ' ἡ τῶν ἐθνῶν οἰκονομία δὲν ἴσταται εἰς τὸ νὰ δαπανῶνται ὀλίγα, ἀλλὰ πρὸς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν διάπραξιν ἀγαθοῦ τινος, ὡς λέγει, ὁ Σωκράτης· ἡ τοιαύτη οἰκονομία δικαιοῦται εἰς τὸ τῆς Γερουσίας σῶμα; οὐχὶ βεβαίως. Τοιοῦτον, καθ' ὁ σῶμα συντηρητικὸν, ἰσόβιον ἐκηρύξαμεν· ἀλλ' ἂν ἐπὶ τρεῖς μῆνας μόνον μισθοδοτῆται ὁ Γερουσιαστὴς, τὸν λοιπὸν χρόνον μὴν ἔχων τί νὰ πράξῃ, θέλει προστρίβεσθαι εἰς τὰ ὑπουργεῖα καὶ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ θέλει ἀπολέσει πᾶν ἴχνος ἀνεξαρτησίας. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τὸ πρυτανεῖον ἐνῷ ἐσυσσιτοῦντο οἱ ἐξοχοι εὐεργέται καὶ ἐκήρυξαν διὰ νόμου ἀεισίτους αὐτούς· εἶπόν τινες διὰ τί νὰ μισθοδοτῶμεν αὐτοὺς ἐν ἀργίᾳ; ἀλλ' ἀφοῦ ἐκηρύξαμεν ἰσοβίους αὐτοὺς ἡ ἐργασία των λογίζεται δικαιοσύνη. Προτείνω νὰ δίδηται εἰς τοὺς Γερουσιαστὰς τέλειος ὁ κατὰ τὸ σχέδιον μισθὸς, ἐφ' ὅσον ἐργάζονται, καὶ μένουσιν ἐν Ἀθήναις, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ, ὅταν ἀναχωρήσωσιν ἐντεῦθεν εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Ἕτερος δὲ ἀντιπαρετήρησε τοῦτον· ἀφοῦ ἠσχολήθη ἐπὶ πολὺ ἡ Συνέλευσις εἰς τὸ τῆς Γερουσίας κεφάλαιον ἀπέμεινε τελευταῖον τὸ περὶ μισθοῦ ἢ ἀποζημιώσεως τῶν Γερουσιαστῶν περὶ οὗ πολλὰ ὑπὲρ καὶ κατὰ ἐλέχθησαν. Καὶ ὡς πληρεξούσιος καὶ ὡς μέλος τῆς κοινωνίας θέλω ἐκθέσει καὶ ἐγὼ τὰς ἐμὰς περὶ τούτου ἰδέας. Τὴν ἀρχὴν τοῦ συστήματος λαβόντες ἐκ τῆς Γαλλίας, ἂν εἴχομεν παραδεχθῇ τὸ ὅλον τοῦ συστήματος τέλειον δὲν ἠθέλομεν ἔχει ἤδη τὰς συζητήσεις ταύτας. Ἐνδύσασα ἡ ἐπιτροπὴ τὴν Γερουσίαν μας ὅλας τὰς ἰδιότητας τῆς Γερουσίας τῶν Γάλλων, κατὰ τοῦτο μόνον ἔθεσε διάφορον ἰδιότητα ὁρίσασα ἐξ χιλιάδων δραχμῶν μισθὸν εἰς μὲν τὴν Βουλὴν ἔθεσε 250 δραχ. κατὰ μῆνα προσθεῖσα, ἂν ζητήσῃ καὶ αὐτὰς ὁ Βουλευτὴς, εἰς δὲ τὴν Γερουσίαν ἐξ χιλιάδας· εἰς τὸ σχέδιον ἰσοβιότης δὲν ὑπῆρχε καὶ ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὴν, διότι πολλοὶ τῶν ῥητόρων εἶπον, ὅτι αὐτὴ μόνη ἐγγυᾶται τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Γερουσιαστοῦ. Σήμερον δὲ πάλιν ἀποραίνονται, ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ ἰσοβιότης διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἐτήσιος μισθὸς, ἀλλ' εὑρέθη τάχα καὶ ἡ ἐπιτροπὴ εἰς τὴν αὐτὴν ἀπορίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἐγὼ τώρα εὑρίσκομαι; ὑποθέτω διὰ μίαν στιγμὴν ὅτι συντελεῖ τὸ τοῦ μισθοῦ εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλὰ δὲν σχηματίζομεν, ὡς παρετήρησεν ὁ πληρεξούσιος Καλαβρύτων, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος διακεκριμένην καὶ προνομιοῦχον τάξιν ἀνθρώπων, τὴν τῶν ἀρι-

στων; Νὰ δώσωμεν λέγουσιν 6000 δραχμῶν διὰ νὰ κάμωμεν ἀνεξάρτητον τὸν Γερουσιαστήν, ἀλλ' ἔχουσι τάχα τὴν μαγικὴν ταύτην δύναμιν αἱ 6000 δραχμαί; ἂν ὀλίγον τις προβῇ εἰς τὸν πολιτισμόν, ὡς ἄλλο τε ἔλεγεν ὁ Γραμματεὺς τῶν ἐξωτερικῶν Κύριος Ῥίζος ἀπαντῶν εἰς τὸ ὑπόμνημα τῆς Ρωσικῆς Αὐτοκρατορίας, ἀρκοῦν πλέον εἰς αὐτὸν 20 καὶ 35 χιλιάδες; ἀλλ' ὑπόθες ὅτι εἶναι ἱκαναὶ αἱ 6000, πλὴν τίς θέλει μᾶς τὰς δώσει; ἀπὸ τὸν καλὸν κἀγαθὸν λαὸν θὰ εἴπωσιν· ναὶ, ἀπὸ τὸν λαὸν αὐτὸν τὸν ὁποῖον μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἐνθυμήθημεν, τοῦ ὁποίου τὰ πάθη ὠλιγωρήσαμεν μέχρι τοῦδε· ποινήτορες καὶ μενήτορες βασανίζουσιν αὐτὸν ἀδιακόπως. Τὰ πήλινα ἀγγεῖα πλέον ἁρπαιροῦνται ἀπ' αὐτοῦ διὰ τοὺς φόρους, διότι πλέον χάλκινα δὲν ὑπάρχουσιν, εἶναι λοιπὸν νέοι φόροι ἀνεκτοὶ καὶ μάλιστα διὰ νὰ μισθοδοτῆται ἡ ἀρχή; φρονιμώτερον ἤθελεν εἶσθαι, ἂν ἀπὸ τοῦδε ἐσκεπτόμεθα περὶ τοῦ λαοῦ, διότι ὁ μὲν λαὸς στερεῖται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, αἱ δὲ Βουλαὶ μετὰ τρεῖς μῆνας θέλουσι συνέλθει. Τὸ Ταμεῖον λοιπὸν πλέον δὲν ἔχει· ἂς παύσῃ πλέον ἡ συζήτησις καὶ ἂς δεχθῶμεν καὶ διὰ τὸν Γερουσιαστὴν ὅ,τι ἀπεφασίσαμεν διὰ τὸν Βουλευτήν, ἵνα δείξωμεν ὅτι ὅσα δίδονται, πρὸς ἀποζημίωσιν δίδονται καὶ εἰς τὸν Βουλευτὴν καὶ εἰς τὸν Γερουσιαστήν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Γερουσία θέλει τελεῖ καὶ δικαστικὰ καθήκοντα, ὅταν ὑπάρχῃ δίκη τῶν Ὑπουργῶν ἂς λαμβάνῃ κατὰ τὴν ἔκτακτον ταύτην περίστασιν ἀνὰ 10 δραχμὰς τὴν ἡμέραν, ἄλλως πράττοντες θέλομεν ἀφήσει σκάνδαλον εἰς τὴν κοινωνίαν, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν θέλομεν δυνηθῆ νὰ θεραπεύσωμεν· Περαίνων τὸν λόγον, εἶπεν ὅτι συμφωνεῖ τῇ τροπολογίᾳ τοῦ πληρεξουσίου Λεβαδείας.

Ἐνταῦθα ἀποφανθείσης τῆς Συνελεύσεως ὅτι ἐρωτίσθη ἀρκούντως, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε πεπαυμένην τὴν συζήτησιν. Ἀνακεφαλαιῶν δὲ τὰ προταθέντα εἶπε, πέντε τροπολογίαι ἐπαρουσιάσθησαν.

1(Ἡ παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν Κυρίου Καλλιφρονᾶ προτείναντος τὸ ἀμισθον τοῦ Γερουσιαστοῦ.

2) Ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα τοῦ πληρεξουσίου Θετταλῶν Κ. Βελέντζα.

3) Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Ναυπλίας στρατηγοῦ Ῥοδίου ἔχουσα οὕτω.

« Οἱ Γερουσιασταὶ θέλουσι λαμβάνει πεντακοσίων δραχμῶν μηνιαίαν ἀποζημίωσιν καθ' ὅσον τὸ σῶμα τῆς Γερουσίας συνεδριάζει· διακοσίων πεντήκοντα κατὰ μῆνα διὰ τὴν λοιπὴν ἐτησίαν περίοδον.

4) Ἡ ἐξῆς του στρατηγοῦ Θ. Γρίβα, πληρεξουσίου Βονίτζης.

« Ἐπειδὴ τὸ νὰ τεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα, τὸ περὶ ἀποζημιώσεως ἢ μισθοδοσίας τόσον τῶν Βουλευτῶν ὡς καὶ τῶν Γερουσιαστῶν εἶναι ἀνάρμοστον κατ' ἐμὴν γνώμην, ἀφοῦ εἰς ὅλα σχεδὸν ἀπεφασίσαμεν ν' ἀκολουθήσωμεν τὰ λοιπὰ ἔθνη, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον ἀφ' ἑτέρου διὰ τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος ν' ἀποφύγωμεν διὰ πολλοὺς χρόνους ὁποιανδήποτε ἀποζημίωσιν ἢ μισθοδοσίαν πρὸς τοὺς διορισθησομένους εἰς τὰς ῥηθείσας θέσεις.

Γνωμοδοτῶ.

Εἰς μὲν τὸ Σύνταγμα νὰ μὴ γίνῃ λόγος περὶ ἀποζημιώσεως ἢ μισθοδοσίας.

Διὰ πράξεις δὲ ἰδιαιτέρας νὰ προσδιορισθῇ ποσόν τι, τὸ ὁποῖον νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν, ἀλλ' δι' εἰδικοῦ νόμου, προσδιορίζοντος τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως ἢ μισθοδοσίας, καὶ χωρὶς νὰ δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ ὑπερβῇ τὸ τοιοῦτον ποσὸν μέχρι μιᾶς δεκαετίας ἢ δεκαπενταετίας· εἰς δὲ τὸν καιρὸν τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν περὶ Γερουσιαστῶν προσόντων νὰ γίνῃ καὶ περὶ τούτου ὁριστικωτέρα σκέψις καὶ ἀπόφασις.

Κατ' ἐμὲ, ὡς εἶπον, ἡ ποσότης τῶν 500 χιλιάδων δραχμῶν οὔτε ὑπερβολικὴ οὔτε ὀλίγη εἶναι, μολονταῦτο δὲν ἀντιτείνω ἂν καὶ ὀλιγωτέρα ἀπορασισθῇ.

5) Ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα τοῦ πληρεξουσίου Λεβαδείας, εἰς ἣν συνεχωνεύθη καὶ ἡ τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης.

Ἐκτὸς τούτων, εἶπεν ὁ Πρόεδρος, εἶναι καὶ τὸ κείμενον τοῦ σχεδίου· ἡ Προεδρία φρονεῖ, ἐπρόσθεσεν, ὅτι πρέπει πρῶτον νὰ ψηφοφορηθῇ τὸ ὅλως ἄμισθον, ἔπειτα δὲ τὸ σχέδιον, καὶ μετὰ τοῦτο αἱ τροπολογίαι.

Μεθ' ἱκανὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν ζητημάτων ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ ψηφοφορηθῇ·

α) Τὸ ἄμισθον, ἤτοι τὸ ἂν πρέπῃ νὰ μὴ ἔχωσιν οἱ Γερουσιασταὶ οὔτε μισθὸν οὔτε ἀμοιβὴν, οὔτε ἀποζημίωσιν, ἐν ἑνὶ λόγῳ νὰ μὴν πέρνωσι τίποτε.

Ὁ Πρόεδρος ἔθεσε τὸ ζήτημα οὕτως· «νὰ πέρνουν μισθὸν, ἢ ἀμοιβὴν, ἢ ἀποζημίωσιν οἱ Γερουσιασταὶ ἢ νὰ μὴ πέρνουν».

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ἐλύθη καταρατικῶς διὰ ψήφων 166: 39 ».

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν· ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ πέρνουν οἱ Γερουσιασταὶ ἀμοιβὴν διὰ ψήφων 166 πρὸς 39.

Ἐντεῦθεν ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ ψηφοφορηθῇ·

β') Ἐπίσης νὰ πέρνουν οἱ Γερουσιασταὶ ἀμοιβὴν, ἢ ἐφ' ὅσον χρόνον ἐργάζονται;

Γενομένης ἐπίσης ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἐλύθη

τὸ ζήτημα ἀποφασιστικῶς διὰ τὸ πρῶτον καὶ καταφατικῶς διὰ τὸ δεύτερον διὰ ψήφων **127 : 67**.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν « ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, ἐφ' ὅσον χρόνον ἐργάζονται, νὰ λαμβάνωσιν οἱ Γερουσιασταὶ ἀμοιβὴν διὰ ψήφων **127 : 67** ».

Μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ ψηφοφορηθῇ:

γ) «**250** δραχμὰς νὰ λαμβάνωσιν ἢ **500** κατὰ μῆνα ».

(Ἐνταῦθα ὁ πληρεξούσιος Θετταλῶν ἠτήσαντο νὰ ψηφοφορηθῇ ἡ ἰδική του τροπολογία, ἀλλ' ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη).

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἐλύθη τὸ ζήτημα ἀποφατικῶς διὰ τὸ α. καὶ καταφατικῶς διὰ τὸ β'. διὰ ψήφων **124 : 49**.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, « ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ λαμβάνωσι **500** δραχμὰς οἱ Γερουσιασταὶ κατὰ μῆνα, ἐφ' ὅσον ἐργάζονται χρόνον ».

Ἐντεῦθεν παρελθούσης τῆς ὥρας, καὶ πολλῶν ἀποχωρησάντων, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὰς **4 1/2** μ. μ.

Ο ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΕ'.

Τῆς 17 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ ἑβδόμῃ τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ἀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, περὶ τὴν **11** ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι πέντε καὶ ἀπόντων δεκαέξ.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν

ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν ἐνεγνώσθη διαταγὴ τοῦ Προέδρου παρ' ἑνὸς τῶν εἰσηγητῶν τὸ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν συζητηθὲν καὶ ψηφοφορηθὲν ά. ἐδάφιον τοῦ **79** ἄρθρου συντεταγμένον ὡς ἀκολούθως· « Οἱ Γερουσιασταὶ λαμάνουν ἀποζημίωσιν πεντακοσίων δραχμῶν κατὰ μῆνα, δι' ὅσον ἑκάστοτε διαρκέσωσι αἱ νομοθετικαὶ ἢ δικαστικαὶ ἐργασίαι αὐτῶν. »

Παρετήρησαν τινὲς τῶν πληρεξουσίων, οἱ μὲν ὅτι εἶναι καλὸν νὰ προστεθῇ κατ' ἔτος, οἱ δὲ, κατὰ τὴν τῆς Συνόδου περίοδον, ἀλλ' ἀμφότεραι αἱ παρατηρήσεις αὗται ἀπερρίφθησαν, ἡ μὲν, διότι δύνανται καὶ δὶς κατ' ἔτος νὰ συνέλθωσιν, ἡ δὲ, διότι δὲν περιέχει καὶ τὴν δικαστικὴν τῆς Γερουσίας ἐνέργειαν.

Ἡ Συνέλευσις, ἐρωτηθεῖσα παρὰ τοῦ Προέδρου, παρεδέχθη παμψηφεὶ τὸ εἰρημένον ἐδάφιον, ὡς ἐξετέθη ἀνωτέρω.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθη τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ **79** Ἄρθρου, ἔχον οὕτω·

« Οἱ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἢ ἄλλως πως μισθοδοτούμενοι Γερουσιασταὶ δὲν λαμβάνουν, εἰμὴ τὸ τυχὸν ἐλλεῖπον μέχρι τῆς ἀνωτέρω ὁρισθείσης μισθοδοσίας. »

Ἐνταῦθα παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ Προέδρου, ὅτι διὰ νὰ συνᾴδῃ τὸ ἐδάφιον τοῦτο μὲ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ **68** παραδεδεγμένα, εἶναι καλὸν ἀντὶ τῆς λέξεως « μισθοδοσίας » νὰ τεθῇ ἡ λέξις « ἀποζημιώσεως. »

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς, εἶπεν· ὁ μέγας ἱστορικὸς καὶ πολιτικὸς Θουκυδίδης ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι, τρυχόμενοι ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῆς νόσου μετέβαλον καὶ αὐτὰς τὰς σημασίας τῶν λέξεων. Αὐτὸ τοῦτο, δύναται νὰ εἰπῇ τις καὶ δι' ἡμᾶς καταθλιβομένους ἐξ ἠθικῶν αἰτιῶν, ὅτι διαστρέφομεν τὰς σημασίας τῶν λέξεων. Τὸ β' τοῦτο ἐδάφιον ἐγράφη παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς ὡς συνέπεια τοῦ ά, ἀλλ' ἤδη, τροποποιηθέντος τοῦ ά καὶ μεταβληθείσης τῆς μισθοδοσίας εἰς ἀποζημίωσιν, δὲν ὑπάρχει πλέον οὐδεμία χρεία αὐτοῦ, διότι ἡ ἀποζημίωσις δίδεται ἀντὶ τῶν ἐξόδων τῆς μεταβάσεως κτλ. τοῦ Γερουσιαστοῦ. Προτείνω ἑπομένως τὴν παντελῆ τοῦ ἐδαφίου τούτου ἐξάλειψιν. Πολλοὶ ἐρώνησαν νὰ μείνῃ τὸ ἐδάφιον ὡς ἔχει καὶ ἡ λέξις « ἀποζημιώσεως. »

Ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε, « δέχεται ἡ Συνέλευσις τὸ ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου **79** μετὰ τῆς μεταβολῆς τῆς λέξεως ἀποζημιώσεως; » Ἡ Συνέλευσις ἀπήντησε καταφατικῶς. Οὕτως ὁλόκληρον τὸ **79** ἄρθρον ἀνεγνώσθη καὶ ἐγένετο παραδεκτὸν, ὡς ἔπεται·

Ἄρθρ. 79.

« Οἱ Γερουσιασταὶ λαμβάνουσιν ἀποζημίωσιν 500 δραχμῶν κατὰ μῆνα, δι' ὅσον ἑκάστοτε διαρκέσωσιν αἱ νομοθετικαὶ ἢ δικαστικαὶ ἐργασίαι αὐτῶν.

Οἱ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἢ ἄλλως πως μισθοδοτούμενοι Γερουσιασταὶ δὲν λαμβάνουσιν, εἰμὴ τὸ τυχὸν ἔλλειπον μέχρι τῆς ἀνωτέρω ὁρισθείσης ἀποζημιώσεως. »

Ἐννοεῖ, εἶπεν, εἷς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ὁ Γερουσιαστὴς δὲν θέλει ἔχει συγχρόνως καὶ ἄλλην ὑπηρεσίαν, διότι 1) ἡ θέσις τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἐξοχος οὖσα, καθ' ὃ ἀνήκουσα εἰς τὸ τρίτον μέρος τῆς νομοθετικῆς δυνάμεως, δὲν συμβιβάζεται ποσῶς τῇ τοῦ ὑπαλλήλου, διότι ὁ ὑπάλληλος ὡς τοιοῦτος ὑπόκειται καὶ εἰς ἐπιπλήξεις οὐ μόνον τοῦ Ὑπουργοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Διοικητοῦ· 2) θέλει συγκεντρωθῇ εἰς τὴν Γερουσίαν, ἔχουσαν μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὸ Ὑπουργεῖον, τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πολιτικῆς δυνάμεως. Τοῦτο δὲ δὲν ἀντίκειται ποσῶς εἰς τὰ τεθέντα προσόντα, διότι ταῦτα πρὸ τοῦ διορισμοῦ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. Δὲν πρέπει εἰς τὸν Γερουσιαστὴν, ἰσόβιον γενόμενον χάριν τῆς ἀνεξαρτησίας του, νὰ ἦναι καὶ ὑπάλληλος συγχρόνως· ἡ θέσις αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ συμβιβασθῇ, εἰμὴ μόνον μὲ τὴν τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ τοῦ Πρέσβεως.

Ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις παρὰ τοῦ Προέδρου, ἂν δέχηται εἰς συζήτησιν τὴν γενομένην παρατήρησιν, ὁμοφώνως ἀπήντησεν ἀποφατικῶς.

Ἐντεῦθεν δὲ μετέβη εἰς τὴν συζήτησιν τῶν ἑπομένων ἄρθρων τοῦ σχεδίου.

Ἀναγνωσθέντος τοῦ ἄρθρου 80, ἔχοντος οὕτω·

«Κατὰ τὴν βουλευτικὴν Σύνοδον τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ τρίτου ἔτους ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία θέλει ἀναθεωρήσει τὸ παρὸν περὶ Γερουσίας κεφάλαιον καὶ ὅλας τὰς μετ' αὐτὸ σχέσιν ἐχούσας διατάξεις τοῦ Συντάγματος. »

Ἀπερασίσθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως νὰ ἐξαλειφθῇ, καθὸ περιττὸν πλέον καὶ ἀσυμβίβαστον μὲ τὰ παραδεδεγμένα. Ἐκ τούτου μετεβλήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν κατωτέρω ἄρθρων, ἐλαττωθεὶς κατὰ μονάδα εἰς ἕνα ἕκαστον αὐτῶν.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἄρθρον 80, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρ. 80.

« Οὐδεὶς ἐκ τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας δύναται νὰ διορισθῇ ὑπουργός. » καὶ ἐγένετο παμψηφεὶ παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Μετὰ τοῦτο ἀνεγνώσθη τὸ

Ἄρθρ. 81.

« Οἱ Ὑπουργοὶ ψηφοφοροῦν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν τότε μόνον, ὅταν ὦναι μέλη αὐτῶν. Ἔχουσι δὲ εἴσοδον ἐλευθέραν εἰς τὰς συνεδριάσεις των, καὶ ἀκούονται, ὁσάκις ζητήσωσι τὸν λόγον. Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία δύνανται ν' ἀπαιτήσωσι τὴν παρουσίαν τῶν Ὑπουργῶν. »

Παρετηρήθη ἐπὶ τούτου ὑπό τινος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ μὴν ἔχωσι ψῆφον οἱ Ὑπουργοὶ εἰς τὴν Γερουσίαν, μήτε εἰς αὐτὴν τὴν Βουλήν. Δὲν πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ἡμεῖς, εἶπε, τὸ τί γίνεται εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τοῦτο, διότι ἐκεῖ εἶναι πολυμελῆ τὰ βουλευτήρια· παρ' ἡμῖν ὅμως ἡ Γερουσία ἐξ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ δύναται νὰ σύγκηται. Ἑπομένως, ἐὰν οἱ Ὑπουργοὶ ἔχωσι ψῆφον ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν ὄντες, ἐπειδὴ ὀκτακεσσάρων μελῶν παρόντων θέλει λογίζεσθαι πλήρης ἡ Γερουσία, τὸ Ὑπουργεῖον, ἂν ὅλοι ὦναι Γερουσιασταί, μίαν ψῆφον μόνον ἔχον, θέλει φέρει τὴν πλειονοψηφίαν τῆς Γερουσίας. Τὸ δὲ ἄτοπον τοῦτο καθίσταται μεγαλήτερον, ὅταν στοχασθῶμεν, ὅτι ἡ Γερουσία δικάζει τοὺς Ὑπουργούς. Τὸ αὐτὸ σχεδὸν θέλει γίνει καὶ εἰς τὴν Βουλήν· ἀλλ' εἶναι δίκαιον ν' ἀφαιθῇ οὕτως ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία εἰς τὸ Ὑπουργεῖον;

Ἀντιπαρετηρήθη παρ' ἄλλων, ὅτι δύο λόγοι παρέχουσι τὰς ὑποψίας ταύτας· 1) ὅτι θέλει μορφωθῇ εἰς τὴν Γερουσίαν πλειονοψηφία ἐξ Ὑπουργῶν· ἀλλ' οἱ Ὑπουργοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῆς Βουλῆς λαμβάνονται, ὥστε οὐδεὶς φόβος κατὰ τοῦτο ὑπάρχει μήπως οἱ Γερουσιασταὶ ὦσι καὶ Ὑπουργοί·

2) Ὅτι ἡ Γερουσία δικάζει τοὺς Ὑπουργούς· ἀλλ' ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει ὁ δικαζόμενος Ὑπουργὸς δὲν ἔχει ψῆφον.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὁμοφώνως τὸ ἄρθρον ὡς εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθησαν τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα:

Ἄρθρ. 82.

« Ποτὲ διαταγὴ τοῦ Βασιλέως ἔγγραφος ἢ προφορικὴ δὲν ἀπαλλάττει τῆς εὐθύνης τοὺς Ὑπουργούς. »

Ἄρθρ. 83.

« Ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατηγορῇ τοὺς Ὑπουργοὺς ἐνώπιον τῆς Γερουσίας, ἥτις δικάζει αὐτοὺς εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν. »

Εἰδικὸς νόμος θέλει ὁρίσει τὰ περὶ εὐθύνης τῶν Ὑπουργῶν, τὰς ἐπιβλητέας ποινὰς καὶ τὴν διαδικασίαν. »

Ἄρθρ. 84.

« Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ εἰδικοῦ περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν

νόμου, ἡ Βουλὴ δύναται νὰ κατηγορῇ αὐτοὺς καὶ ἡ Γερουσία νὰ τοὺς δικάζῃ ἕνεκεν ἐσχάτης προδοσίας, καταχρήσεως δημοσίας περιουσίας, παρανόμου εἰσπράξεως, καὶ πάσης παραβάσεως τῶν ὅρων τοῦ Συντάγματος. »

Ἄρθρ. 85.

« Ὁ Βασιλεὺς δύναται ν' ἀπονείμῃ χάριν εἰς Ὑπουργὸν καταδικασθέντα ὑπὸ τῆς Γερουσίας, μόνον ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτῆς, ἢ τῆς Βουλῆς. »

Περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρ. 86.

Ἡ δικαιοσύνη ἐνεργεῖται διὰ δικαστῶν, ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διοριζομένων. »

Καὶ ἐγένοντο παραδεκτὰ ὡς εἰσὶν εἰς τὸ σχέδιον.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρον 87, ἔχον οὕτω·

« Οἱ δικασταὶ θέλουν εἶσθαι ἰσόβιοι. Ὁ χρόνος καθ' ὃν θέλουν καταδικασθῆ τοιοῦτοι θέλει ὁρισθῆ δι' εἰδικοῦ νόμου, ἐκδοθησομένου μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ δικασταὶ κατασταθῶσιν ἰσόβιοι, δύνανται μὲν νὰ μετατεθῶσιν, οὐδέποτε δὲ νὰ παύσωσιν, ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Εἶπόν τινες νὰ τεθῇ ἀντὶ « μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν, τὸ « δέκα ἐτῶν. »

Ὁ εἰσηγητὴς παρετήρησεν, ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο καθιεροῖ τὴν σωτήριον ἀρχὴν τῆς ἰσοβιότητος τοῦ δικαστοῦ, ἥτις ἀσφαλίζει τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν παροῦσαν τῶν δικαστηρίων κατάστασιν, ἀνέθηκεν εἰς τὰς Βουλὰς τὸ νὰ πράξωσι τοῦτο μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν, καὶ τότε νὰ προσδιορισθῇ διὰ νόμου πότε θέλει ἀρχίσει ἡ ἰσοβιότης. Ἤδη νὰ θέσωμεν μακροτέραν προθεσμίαν δὲν εἶναι ἴσως καλὸν, διότι ἴσως θέλει φανῇ ἀναγκαῖον εἰς τὴν Βουλὴν νὰ πράξῃ τοῦτο μετὰ πέντε ἔτη. Ἂς ἀναθέσωμεν αὐτὸ εἰς τὴν σύνεσιν τῶν Βουλῶν.

Ἀλλ' ἂν τὸ ἀ. ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 87 ἀσφαλίζῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ δικαστοῦ, τὸ β'. ὅμως προσβάλλει τὰ καίρια αὐτῆς, καὶ φέρει εἰς τὸ ἐναντίον ἀποτέλεσμα, μὴ καθιεροῦν τὸ ἀμετάθετον αὐτῶν. Πολλάκις ἡ μετάθεσις παρέχει εἰς τὸν ὑπάλληλον τοὺς αὐτοὺς τῆς παύσεως φόβους. Διὸ προτείνω νὰ τροποποιηθῇ οὕτω;

« Ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ δικασταὶ κατασταθῶσιν ἰσόβιοι δὲν δύνανται νὰ παύσωσιν ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως. Ἡ Συνέλευσις

παρεδέχθη τὸ μὲν α ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 87 νὰ μείνῃ, ὡς εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, τὸ δὲ β' νὰ τροποποιηθῇ κατὰ τὴν τοῦ εἰσηγητοῦ πρότασιν. Ὅθεν τὸ 87 ἄρθρον ἐτροποποιήθη οὕτω.

Ἄρθρ. 87

« Οἱ δικασταὶ θέλουν εἶσθαι ἰσόβιοι. Ὁ χρόνος, καθ' ὃν θέλουν καταταθῇ τοιοῦτοι, θέλει ὁρισθῇ δι εἰδικοῦ νόμου, ἐκδοθησομένου μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος».

« Ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ δικασταὶ κατασταθῶσιν ἰσόβιοι δὲν δύνανται νὰ παύσωσιν, ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως. »

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρ. 88, ἔχον οὕτω:

« Εἰδικὸς νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ ἀποχωρήσεως τῶν ἰσοβίων δικαστῶν, ἕνεκα γήρατος ἢ διαρκῶν νοσημάτων». Ὁ εἰσηγητὴς παρετήρησεν, ὅτι τοῦτο ἐτέθη οὐχὶ πρὸς ὠφέλειαν τῶν δικαστῶν, διότι οὗτοι ἐκηρύχθησαν ἰσόβιοι, ἀλλὰ τῆς κοινωνίας, τὴν ὁποίαν δὲν θέλουσιν ὠφελεῖ πλέον, περιελθόντες εἰς κατάστασιν ἀνικανότητος· ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι οἱ λόγοι ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τοὺς Γερουσιαστὰς, ἰσοβίους καὶ τούτους ὄντας. Ἐπομένως προτείνω νὰ προστεθῇ ἡ λέξις « τῶν Γερουσιαστῶν » καὶ τότε τὸ προκείμενον ἄρθρον νὰ τεθῇ εἰς τὰς γενικὰς διατάξεις.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὁμοφώνως τήν τε προταθεῖσαν προσθήκην καὶ τὴν μεταβολὴν τῆς θέσεως τοῦ ἄρθρου. Ὅθεν τὸ ἄρθρ. 88, λαβὸν τὴν θέσιν τοῦ 97 τοῦ σχεδίου, ἀνεγνώσθη, ἔχον οὕτω.

Ἄρθρ. 97.

« Εἰδικὸς νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ ἀποχωρήσεως τῶν Γερουσιαστῶν καὶ ἰσοβίων δικαστῶν ἕνεκα γήρατος ἢ διαρκῶν νοσημάτων. »

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη·

Ἐκ τούτου ὁ ἀριθμὸς τῶν κατωτέρω ἄρθρων μέχρι τοῦ 97, ἠλαττώθη αὖθις κατὰ μονάδα.

Ἀνεγνώσθη ἔπειτα τὸ ἀκόλουθον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω.

Ἄρθρ. 88.

« Εἰσαγγελεῖς, ἀντεισαγγελεῖς καὶ εἰρηνοδίκαι δὲν ἀπολαμβάνουσι τῶν δικαιωμάτων τῆς ἰσοβιότητος».

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ ὁμοψήφως.

Ἀνεγνώσθη τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω.

Ἄρθρ. 89.

Οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τοῦ παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένου εἰς αὐτὸν δικαστοῦ· ὅθεν δικαστικαὶ ἐπιτροπαὶ καὶ ἔκτακτα δικαστήρια ὑφ' ὁποιονδήποτε ὄνομα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συστηθῶσιν.

Ὁ εἰσηγητὴς δ' ἐπρόσθεσεν, ὅτι εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν ταύτην διάταξιν τοῦ ἄρθρου δὲν περιλαμβάνονται τὰ στρατιωτικὰ καὶ ναυτικὰ δικαστήρια, τὰ ὁποῖα συσταίνονται ἰδίως διὰ τὴν τιμώρησιν τῶν ἐγκλημάτων τοῦ στρατοῦ ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης.

Ἐπὶ τῇ παρατηρήσει τινῶν πληρεξουσίων, εἰπόντων, ὅτι ἡ παραδοχὴ τοῦ ἄρθρου δύναται νὰ φέρῃ πρόσκομμα εἰς τὴν παρὰ τῶν προξενείων ἐνεργουμένην δικαστικὴν δικαιοδοσίαν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἀποφανθεῖσα, τὸ νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι αἱ περὶ ἐκτάκτων δικαστηρίων διατάξεις περιορίζονται μόνον ἐντὸς τῆς Ἐπικρατείας.

Μετὰ τοῦτο ἀνεγνώσθησαν τὰ ἄρθ. 90 καὶ 91, ἔχοντα οὕτω·

Ἄρθρ. 90

« Αἱ συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων εἶναι δημόσιαι, ἐκτὸς ὅταν ἡ δημοσιότης ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ τὴν κοινὴν εὐταξίαν, ἀλλὰ τότε τὰ δικαστήρια ὀφείλουσι νὰ ἐκδίδωσι περὶ τούτου ἀπόφασιν ».

Ἄρθρ. 91.

« Πᾶσα ἀπόφασις πρέπει νὰ ἦναι αἰτιολογημένη καὶ ν' ἀπαγγέλληται ἐπὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει ».

Ἐγένοντο δὲ παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἑπόμενον ἄρθρον 92 ὡς ἑξῆς. « Τὸ ὁρκωτικὸν σύστημα διατηρεῖται, καὶ οὐδεμία τροποποίησις δύναται νὰ γενῇ ἄνευ νόμου ».

Ἐνταῦθα ἐπρότεινεν εἷς τῶν πληρεξουσίων νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ῥητῶς ὅτι καὶ διὰ νόμου ποτὲ δὲν δύναται νὰ καταργηθῇ τὸ σύστημα, ἀλλὰ κατὰ τοὺς τύπους μόνον νὰ τροπολογηθῇ.

Ἕτερος δ' ἐπαρετήρησεν, ὅτι κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἄρθρου δύναται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ κάμῃ τροποποιήσεις οὐσιώδεις, δ' ὧν νὰ καλοβώσῃ τὸ σύστημα.

Λέγοντες ὁρκωτικὸν σύστημα, εἶπεν ἄλλος, ἐννοοῦμεν, καὶ περιλαμβάνομεν ὅλας ἐκείνας τὰς διατάξεις, αἵτινες ἀποτελοῦσι συμπλήρωμά τι ἀμεταβλήτου· ὅθεν εἰς τὸ σύστημα οὔτε διὰ νόμου, οὔτ' ἄλλως πῶς δὲν δύναται νὰ γίνῃ κάμμία μεταβολὴ ἢ τροποποίησις. Μεταβολὴ δύναται νὰ γίνῃ μόνον περὶ τοὺς ἐπουσιώδεις τύπους, οἵτινες τροποποιούμενοι δὲν παραβλάπτουσι τὸ σύστημά ποσῶς. Ἐπρότεινεν ἑπομένως νὰ ἐξηγηθῇ ἡ τοιαύτη ἰδέα διὰ τοῦ ἄρθρου.

Μετὰ τούτους παρετήρησεν ὁ εἰσηγητὴς, ὅτι ἐντὸς τοῦ Συντάγματος καθιερώθη ἀρχὴ, ὅτι οὐδεμία διάταξις γίνεται ἄνευ

νόμου· ὅθεν λέγοντες εἰς τὸ ἄρθρον, ὅτι οὐδεμία τροποποίησις εἰς τὰς ἐπουσιώδεις διατάξεις δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ νόμου, κάμνομεν περιττὴν ἐπανάληψιν τῆς καθιερωθείσης ἀρχῆς· ὅ,τι ἡ Συνέλευσις ἐπιθυμεῖ εἶναι νὰ καθιερωθῇ ἀμετάβλητον καὶ ἀναλλοίωτον τὸ ὁρκωτὸν σύστημα κατὰ τὰς συνταγματικὰς ἀρχὰς. Ἀρκεῖ ἄρα νὰ θέσωμεν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος τὴν ἀρχὴν μόνον, ὅτι τὸ ὁρκωτικὸν σύστημα διατηρεῖται.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη· τὸ δὲ προκείμενον ἄρθρον, συνταχθὲν οὕτω,

Ἄρθρ. 92.

« Τὸ ὁρκωτὸν σύστημα διατηρεῖται ».

Ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω· « Τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα καὶ τὰ τοῦ τύπου, ὁσάκις ταῦτα δὲν ἀφορῶσι τὸν ἰδιωτικὸν βίον, δικάζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων ». Παρετηρήθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι ἡ φράσις « ὁσάκις ταῦτα κτλ. » ἀναφέρεται μόνον εἰς τὰ ἐγκλήματα τοῦ τύπου, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ, ἤτοι τὰ κατὰ τοῦ Κράτους, διότι ἐν γένει ταῦτα δικάζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ τύπου, ἐκτὸς, ὅταν ἀφορῶσι τὸν ἰδιωτικὸν βίον, ὅτε πρὸς περισσοτέραν ἐγγύησιν, καὶ διὰ νὰ μὴν δίδεται ἀφορμὴ μεγαλητέρων προσβολῶν, τὰ ἐγκλήματα τοῦ τύπου δικάζονται ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστῶν· ἐπρότεινε δὲ, ὅτι διὰ νὰ ἦναι τὸ ἄρθρον εὐκρινὲς σύμφωνα μὲ τὰς παρατηρήσεις ταύτας νὰ συνταχθῇ οὕτω,

Ἄρθρ. 93.

« Τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα δικάζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ τύπου, ὁσάκις ταῦτα δὲν ἀφορῶσι τὸν ἰδιωτικὸν βίον ».

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτό.

Ἀνεγνώσθη ἔπειτα τὸ κατόπιν ἄρθρον τοῦ σχεδίου λέγον,

Ἄρθρον 94.

Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ δεχθῇ καὶ ἄλλην ὑπηρεσίαν ἐμμισθον, ἐκτὸς τῆς τοῦ Καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. »

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε ν' ἀπαγορευθῇ ῥητῶς εἰς τὸν δικαστὴν νὰ δεχθῇ καὶ ἄμισθον ὑπηρεσίαν, ἐκτὸς τῆς τοῦ Βουλευτοῦ, τοῦ Γερουσιαστοῦ καὶ τῆς τοῦ Καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ· ἐννοεῖται δὲ, ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται εἰς τὸν δικαστὴν τὸ νὰ ἦναι καὶ μέλος ἐπιτροπῶν, μὴ οὔσης ταύτης τῆς ὑπηρεσίας τακτικῆς.

Εἰς τὴν πρότασιν ταύτην ἀντιπαρατήρησεν ὁ εἰσηγητὴς, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις ἄλλης ἐμμίσθου ὑπηρεσίας διὰ τὸν δικαστὴν ἐτέθη

πρὸς περισσοτέραν ἐγγύησιν τῆς ἀνεξαρτησίας του, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἐπιρρεάζῃ ἡ ἐξουσία διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως ἐμμίσθων, ὑπηρεσιῶν εἰς τὸν δικαστήν. Ἡ δὲ τοῦ Πανεπιστημίου θέσις τοῦ Καθηγητοῦ εἶναι τιμητικὴ· ὁ δικαστὴς δὲν λαμβάνει, εἰμὴ ἐπιμίσθιον μόνον.

Εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ δικαστοῦ ἁρμόζουν αἱ τιμητικαὶ θέσεις, ὡς εἶναι καὶ ἡ τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἀποφανθεῖσα νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι ὁ δικαστὴς διὰ τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ θέσιν τοῦ Καθηγητοῦ λαμβάνει μόνον ἐπιμίσθιον.

Ἀναγνώσθη ἔπειτα τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ὡς ἑξῆς·

Ἄρθρ. 95.

« Εἰδικὸς Νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ Στρατοδικείων καὶ Ναυτοδικείων. »

Παρετηρήθη ἐνταῦθα ὑπό τινων πληρεξουσίων, ὅτι καθόσον ἀφορᾷ τὰ στρατοδικεῖα, ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι διαρκῶς συζημένα, καὶ ταῦτα μόνον ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον, νὰ προστεθῇ ἡ λέξις « διαρκῶν στρατοδικείων » διὰ νὰ ἀπαγορευθῇ τοιουτοτρόπως ἡ σύστασις ἐκτάκτων στρατιωτικῶν δικαστηρίων.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἀντέκρουσεν ὁ εἰσηγητὴς, λέγων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ προστεθῇ ἡ λέξις « διαρκῶν » διότι τότε τί θέλει ἐνεργεῖσθαι ἐν καιρῷ πολέμου καὶ ἐκστρατειῶν, ὅτε τὰ ἐγκλήματα τοῦ στρατοῦ ἢ τοῦ ναυτικοῦ πρέπει νὰ προλαμβάνωνται στιγμιαίως διὰ τοῦ παραδειγματισμοῦ;

Ἀντεπαρατήρησαν ἄλλοι, ὅτι ἡ λέξις διαρκῶν εἶναι καλὸν νὰ προστεθῇ, διότι παρέχει ἐγγυήσεις εἰς τὴν κοινωνίαν. Τὸ παράδειγμα τῆς Γαλλίας τὸ ὁποῖον ἔφερον οἱ προλαλήσαντες, δὲν ἔχει οὕτω, διότι καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἀλλαχοῦ, ἅμα συστηθῇ μοῖρά τις, συνίσταται συνχρόνως καὶ διαρκὲς δικαστήριον αὐτῆς· ἄλλως ποίαν ἐγγύησιν θέλει ἔχει ὁ δικαζόμενος, ὅταν ἐπὶ δίκης ὡρισμένου ἀτόμου ὁ στρατηγὸς καλῇ οἱουσδήποτε θέλει ὡς δικαστάς;

Ἐν καιρῷ ἐκστρατείας καὶ πολέμου, παρετήρησεν ἄλλος, ὁ στρατηγὸς ἔχει τὸ δικαίωμα κατὰ τοὺς Γαλλικοὺς στρατιωτικοὺς νόμους, ἰσχύοντας καὶ καθ' ἡμᾶς, νὰ συνιστᾷ στρατοδικεῖα ἐν περιπτώσει ἀνάγκης καθ' ὃ εὑρισκόμενος μακρὰν τοῦ κέντρου τοῦ στρατοπέδου· ἐπρότεινεν ἑπομένως νὰ διατηρηθῇ τὸ ἄρθρον ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἡ Συνέ-

λευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον ὡς εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἀποφανθεῖσα νὰ σημειωθῶσιν εἰς τὰ πρακτικὰ τὰ λελεγμένα περὶ τοῦ διαρκοῦς τῶν στρατοδικείων καὶ ναυτοδικείων.

Ἀναγνώσθη ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴν τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρ. 96.

« Τὰ προσόντα τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων θέλουν ὁρισθῆ δι' εἰδικοῦ νόμου. »

Ἐγένετο δὲ ὁμοψήφως παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἑπομένου μέρους τοῦ Συντάγματος, ἐπιγραφομένου « Γενικαὶ διατάξεις » τοῦ ὁποίου πρῶτον ἄρθρον, εἶναι τὸ ἀνωτέρω ἐκτεθὲν 97 ἄρθρον.

Ὁ δὲ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὰ ἄρθρα 98, 99 καὶ 100 τοῦ σχεδίου, ἔχοντα οὕτω·

« Γενικαὶ διατάξεις. »

Ἄρθρ. 98.

Ἄνευ νόμου στρατὸς ξένος οὔτε εἶναι δεκτὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηρεσίαν, οὔτε δύναται νὰ διαμείνῃ εἰς τὸ Κράτος, ἢ νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ. »

Ἄρθρ. 99.

« Μόνον ὅπως καὶ ὅταν ὁ Νόμος διατάσσῃ οἱ στρατιωτικοὶ καὶ ναυτικοὶ στεροῦνται τοῦ βαθμοῦ, τῶν τιμῶν καὶ τῶν συντάξεών των. »

Ἄρθρ. 100.

« Οὐδεὶς ὅρκος ἐπιβάλλεται ἄνευ Νόμου, ὁρίζοντος καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ. »

Ἐγένοντο δὲ ταῦτα ὁμοψήφως παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἑπόμενον ἄρθρον 101 τοῦ σχεδίου, λέγον. « Τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται καὶ ὅλαι αἱ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις θέλουν δικάζεσθαι τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· αἱ δὲ ἄρσεις συγκρούσεως ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου. »

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἄρθρου τούτου, παρετήρησεν, ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου καταργοῦνται διὰ μιᾶς ὄχι μόνον τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο δικαστήριον, δυνάμενον νὰ συσταθῇ διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἤτοι καταργεῖται ἡ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δικαιοδοσία. Ἡ διοικητικὴ δικαιοδοσία διακρίνεται ἀπὸ

τὴν δικαστικὴν, διὰ νὰ προλαμβάνηται ἡ μεταξύ των σύγκρουσις καὶ διὰ νὰ μὴν ὑποτάσσῃ ἡ μία τὴν ἄλλην, καὶ τὴν καταχρέῃ. Πᾶσα ἐπέμβασις τῆς μιᾶς κατὰ τῆς ἄλλης ἐπιφέρει προσκόμματα εἰς τὴν διοικητικὴν ἢ τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν. Ἡ διάκρισις αὐτὴ διὰ τῆς διατάξεως τοῦ προκειμένου ἄρθρου καταργεῖται, καὶ ἡ διοικητικὴ δικαιοδοσία καθίσταται παράρτημα τῆς δικαστικῆς. Ἡ διάκρισις τῶν δύο τούτων δικαιοδοσιῶν ἔγεινεν ἀντικείμενον μεγάλων συζητήσεων, καὶ περίφημοι συγγραφεῖς δὲν συμβιβάζονται ἀκόμη μεταξύ των ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον μένει ἄλυτον εἰς τὰ πλέον πεφωτισμένα ἔθνη· ἡμεῖς δὲ, μόλις εἰσελθόντες εἰς τὸ συνταγματικὸν σταδιον, θέλομεν πράξει τόλμημα μέγιστον, ἀποκόπτοντες διὰ μιᾶς τὴν διάκρισιν τῶν δύο αὐτῶν δικαιοδοσιῶν. Ὅταν τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου παραδεχθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν, τότε τὸ ζήτημα λύεται διὰ πάντα καὶ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία δεσμεύεται, καὶ δὲν δύναται νὰ πράξῃ τι. Τὸ Βέλγιον εὑρέθη εἰς τὰς αὐτὰς ἀμφιβολίας ὡς καὶ ἡμεῖς· ἀδύνατοι εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης τῶν δύο ἀντιθέτων γνωμῶν περὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, παρεδέχθησαν μέσον τινὰ ὅρον. Κατήργησαν μὲν τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, ἀλλ' ἄφησαν τὸ δικαίωμα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ κανονίσῃ τὰ περὶ διοικητικῆς δικαιοδοσίας δυνάμει Νόμου κατὰ τὰς περιστάσεις. Τοῦτο συμφέρει νὰ πράξωμεν καὶ ἡμεῖς. Καταργοῦντες τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια, νὰ ἀφήσωμεν ἐλευθέραν τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ κανονίσῃ τὰ περὶ τούτου. Προτείνω λοιπὸν νὰ τροποποιηθῇ τὸ ἄρθρον **101** τοῦ σχεδίου κατὰ τὸ **94** ἄρθρον τοῦ Βελγικοῦ Συντάγματος, διὰ νὰ μείνῃ καὶ εἰς ἡμᾶς μέσον διορθώσεως διὰ σφάλμα, τὸ ὁποῖον ἄλλως εἶναι ἀδιόρθωτον.

Ἄλλος εἶπεν, ὅτι τὸ ἄρθρ. εἶναι καλῶς συντεταγμένον, καὶ πᾶσα ἀμφιβολία αἴρεται, ἂν γίνῃ μικρά τις προσθήκη. Εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια ὑπάγονται τὸ ἐλάχιστον μέρος τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, διότι δικάζουν μόνον τὰς μεταξὺ ἐνοικιαζῶν, ὑπενοικιαζῶν καὶ φορολογουμένων ἀναφυομένας διενέξεις. Συμφωνεῖ μὲ τὸν προαγορεύσαντα, ὅτι περὶ τοῦ ἀντικειμένου συνεγράφησαν πολλά· φρονεῖ, ὅμως, ὅτι αἱ διακρίσεις τῶν δικαστηρίων εἰς διοικητικὰ καὶ πολιτικὰ δικαστήρια εἰς μικρὰ κράτη, ὄχι μόνον δὲν ὠφελοῦν, ἀλλὰ καὶ βλάπτουν. Διὰ τοῦτο πρέπει, ὅλαι αἱ διοικητικαὶ ὑποθέσεις νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι περισσοτέρα ἐγγύησις καὶ πλείονες γνώσεις πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων.

Ἐν τούτοις ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι ὑπάρχουν δύο προτάσεις, ἡ

μὲν τοῦ πληρεξουσίου Βονίτζης, ἡ δὲ τοῦ τῶν Θετταλῶν, τὰς ὁποίας ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε, καὶ ἀνεβλήθη ἡ συζήτησις αὐτῶν, ὡς μὴ ἐχουσῶν σχέσιν μὲ τὸ **101** ἄρθρον.

Παρετηρήθη, ὅτι ἡ εἰς τὸ ἄρθρον ἔκφρασις « Νόμος ἰδιαίτερος » ὄχι μόνον εἶναι περιττὴ, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβής· διότι ἐκ τούτου δύναται νὰ ἐξαχθῇ, ὅτι τὰ διοικητικὰ δικαστήρια συνεχωνεύθησαν μὲ τὰ τακτικὰ, καὶ ὅτι ἐγένετο παράρτημα τῆς δικαστικῆς ἡ διοικητικὴ δικαιοδοσία, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν θέλει νὰ ἐκφράσῃ ἡ Συνέλευσις. Πρὸς τούτοις δι' ὀλίγων λέξεων δὲν εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ περιλάβωμεν πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀντικείμενα ὀργανισμῶν ὁλοκλήρων· διὰ τοῦτο « Νόμος ἰδιαίτερος » πρέπει νὰ ἐκλείψῃ, διότι ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία θέλει τροποποιήσει τὸν δικαστικόν μας ὀργανισμὸν καὶ τὰ τῆς δικαστικῆς ἐν γένει νομοθεσίας.

Ἀντιπαρετηρήθη ὑπ' ἄλλου, ὅτι τὸ προκείμενον ζήτημα ὁριστικῶς δὲν ἔλυσαν τὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα προενησχολήθησαν εἰς αὐτό· ἐν τῇ ἀμφιβολίᾳ πρέπει ν' ἀπέχωμεν. Τὸ νὰ εἴπωμεν ἁπλῶς ὅτι καταργοῦνται τὰ διοικητικὰ Δικαστήρια θέλουν ἐπέλθει ὠφέλειαι καὶ βλάβαι, τῶν ὁποίων τὰς συνεπείας δὲν δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν ἤδη· διὰ τοῦτο, ἂς μείνῃ τὸ « νόμος ἰδιαίτερος » καὶ ἡ Βουλὴ θέλει προσπαθήσει νὰ συμβιβάσῃ τὰ πράγματα· ἂν οἱ Βέλγαι εὑρέθησαν εἰς ἀμφιβολίαν καὶ δὲν ἔλυσαν τὸ ζήτημα ὁριστικῶς, πῶς ἡμεῖς θέλομεν πράξει τοῦτο; Φρονεῖ, ὅτι ἕως οὗ νὰ κάμῃ ἡ Βουλὴ νόμον, πρέπει τὰ τακτικὰ Δικαστήρια νὰ δικάζουν καὶ τὰς διοικητικὰς ὑποθέσεις, εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου τῶν Μακεδόνων, ἥτις ἀνεγνώσθη, καταχωρισθησομένη εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἑπομένης συνεδριάσεως.

Ἄλλος εἶπεν, ὅτι ἄχρι τοῦδε δύο γνῶμαι ἐσχηματίσθησαν περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, ἡ μὲν θέλει τὴν ἐντελῆ κατάργησιν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, διότι ἀπεδείχθησαν, ὅτι εἶναι βλαβερὰ, καὶ μᾶλλον πολυτέλεια, ἡ δὲ συμφωνεῖ νὰ καταργηθῶσι, καὶ νὰ δοθῇ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ συσταθῶσι πάλιν, ὅταν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ. Τοιαύτη ἐπιφύλαξις, φρονεῖ, δὲν πρέπει νὰ γίνῃ, ἀλλ' ἐντελῶς νὰ καταργηθῶσι. Ταῦτα εἶχον οἱ Βέλγοι καὶ ἔκαμον ἐπιφύλαξιν αὐτῶν εἰς τὸ Σύνταγμά των· ἀλλὰ τοῦτο ἦτον κοινωνικὴ αὐτῶν κληρονομία ὄχι εὐάρεστος· αἱ κοινωνικαὶ περιστάσεις αὐτῶν ἦσαν διάφοροι τῶν ἰδικῶν μας, καθ' ἃς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς δικαιοδοσίας δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸ Ἔθνος μας, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει ὁριστικῶς νὰ καταργηθῇ· αἱ δὲ ἐκκρεμεῖς εἰς αὐτὰ ὑποθέσεις νὰ ὑπαχθῶσιν

εἰς τὰ τακτικά, καὶ νὰ δικάζωνται κατὰ τὴν ὑνοπτικὴν διαδικασίαν.

Ἕτερος ἀντιπαρετήρησεν, ὅτι εἶναι μὲν σύμφωνος μὲ τὸν προαγορεύσαντα, ὅτι τὰ διοικητικὰ δικαστήρια ἐφάνησαν ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀλλ' ἐλησμόνησεν, οὗτος ὅτι τὰ ἀμφισβητούμενα ἐμπεριλαμβάνουν πολλὰς ὑποθέσεις, καὶ ἓν μόνον εἶδος τούτων ὑπήχθη εἰς τὰ διοικητικά· καὶ αὗται εἶναι αἱ διαφοραὶ μεταξὺ ἐνοικιαζῶν καὶ φορολογουμένων· εἶναι ἀληθὲς, ὅτι αἱ τοιαύτης φύσεως διαφοραὶ ὑπαχθεῖσαι εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια κακῶς διεξήχθησαν, ἀλλὰ δὲν ἔπεται ἐκ τούτου, ὅτι πρέπει νὰ καταργηθῶν καὶ τὰ ἀμφισβητούμενα, διότι ἐκ τούτου θέλει προέλθει σύγχυσις ἀθεράπευτος· τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας ἀπαιτεῖ τὴν ὕπαρξίν των· ἡ δὲ οἰκονομία δὲν πρέπει νὰ μᾶς παρακινήσῃ νὰ καταστρέψωμεν τοιοῦτον συμφέρον. Εἶπον, ὅτι πρέπει, νὰ καταργηθῶν, διότι δὲν ἔχομεν διοικητικοὺς ὑπαλλήλους ἀξίους περὶ τὴν ἐκδίκασιν τοιούτων ὑποθέσεων, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω· ἡμεῖς εἴμεθα εἰς τὰ βήματα τῆς προόδου, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου, θέλουν ἀποκατασταθῆ διὰ τῆς πείρας. Ὅτε ἐφηρμόσθη ὁ δικαστικός μας ὀργανισμὸς δὲν εἴχομεν νομικοὺς, ἀλλὰ σήμερον ἐλείπομεν τοὐναντίον, ὅτι διὰ τῆς πείρας ἀπεκατέστησαν πολλοὶ ἄξιοι τοῦ ἐπαγγέλματός των. Οἱ Βέλγαι ἀφῆκαν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ὄχι δι' ἣν αἰτίαν εἶπεν ὁ προαγορεύσας, ὅτι ὑπῆρχαν ἔγνη ἀριστοκρατείας, ἀλλὰ διότι ἡ πεῖρα εἶναι ὁ ἀσφαλὴς διδάσκαλος, καὶ αὕτη ἂς λύσῃ τὸ ζήτημα ἐντελῶς, διότι πιθανὸν νὰ ἀναρῳώσι δυσκολίαι περὶ τὴν ἐφαρμογὴν· καὶ ἡμεῖς λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ λύσωμεν ὁριστικῶς τὸ ζήτημα, διότι οἱ διάσημοι συγγραφεῖς ἀμφιταλαντεύονται περὶ τὴν λύσιν του.

Ἄλλος ἀνταπήντησεν, ὅτι μὲ τὴν λέξιν πολιτέλειαν δὲν ἐννοοῦμεν ἔξοδα μάταια, εἰμὴ τὴν πληθὺν τῶν τύπων καὶ τὸ πολύπλοκον τῶν διαδικασιῶν, τὰ ὁποῖα ἀλλαχόθεν λαμβανόμενα δὲν παρέχουν ὠφέλειάν τινα. Ὁ πληρεξούσιος Καλαβρύτων σᾶς ἐξήγησε τὴν ἀρχὴν καὶ πρόοδον τούτων τῶν δικαστηρίων, καὶ τοὺς λόγους τῆς ὑπάρξεώς των· ἡ Γαλλία μᾶς παρέχει τὰ ἔγνη τῆς ὑπάρξεώς των· αὐτὸ τοῦτο ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸ Βέλγιον, διότι ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει ἐπικοινωνία καὶ δεσμὸς ἠθικὸς καὶ πολιτικὸς μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐθνῶν. Ἡ διαίρεσις αὕτη εἰς δικαστήρια διοικητικὰ καὶ πολιτικὰ ἔγινεν ἐπὶ Ναπολέοντος, ὅστις ἔτεινε πάντοτε νὰ συγκεντρώσῃ εἰς ἑαυτὸν ἅπασαν τὴν ἐξουσίαν, διὸ ἐγκαθίδρυσε διοικητικὰ δικαστήρια, διὰ νὰ θέσῃ εἰς αὐτὰ ἀνθρώπους τῆς ἐπιρροῆς του. Πολλοὶ ἔνδοξοι συγγραφεῖς τῆς Γαλλίας λέγουν, ὅτι τὰ δικαστήρια ταῦτα ἀποδείχθησαν

ὀλέθρια· τοῦτο συνέβη καὶ παρ' ἡμῖν· ποτὲ δὲν ἐλπίζει οἱ Ἕλληνες νὰ ἐπιθυμῶσι τὴν ὕπαρξίν των· ὅλοι οἱ περικλεεῖς συγγραφεῖς καταπολεμοῦν αὐτὰ ὡς ὀλέθρια εἰς τὰς κοινωνίας. Τοιαῦτα οὔτε εἰς Ἀγγλίαν οὔτε εἰς Ἀμερικὴν ὑπῆρξαν καὶ πώποτε δὲν ᾐσθάνθησαν τὴν ἔλλειψίν των· ἡμᾶς αὐτοὺς ἡ δεκαετὴς πεῖρα μᾶς ἐδίδαξεν ἀποχρώντως· θέλομεν ὀκνήσει λοιπὸν νὰ τὰ καταργήσωμεν ἀνεπιστρεπτί; Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἐξαληφθῇ καὶ τὸ «Νόμος ἰδιαίτερος» ἀπὸ τὸ ἄρθρον· ἡ δὲ νομοθετικὴ ἐξουσία μετὰ ταῦτα θέλει ῥυθμίσει τὸ ὅλον τῆς νομοθεσίας ἐπὶ τὸ βέλτιον, καὶ τότε ἂς ἐγκύψῃ, ὥστε νὰ εὕρῃ τὰ κατάλληλα μέσα διὰ νὰ συμβιβάσῃ τὰ πράγματα, εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶναι δύσκολον, ἀλλ' οἱ μέλλοντες νὰ διαχειρισθῶσι τὰ πράγματα, ἂς μὴ φεισθῶσι οὐδενὸς κόπου.

Παρετηρήθη ὑπὸ ἄλλου ὅτι δὲν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι εἰς μόνην τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ Βέλγειον ὑπάρχουν διοικητικὰ δικαστήρια. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν δικάζει Cheriff, ἤτοι ὁ Διοικητὴς περιοδεύων τὰς διαφορὰς τῶν πολιτῶν. Ὅθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἶναι μεγαλητέρα διοικητικὴ δικαιοδοσία ἢ παρ' ἡμῖν, διότι ὁ Cheriff τὰ πάντα εἰς τὴν στιγμὴν ἀποφασίζει· εἰς τὴν Γαλλίαν ἤτο πολλῶν εἰδῶν δικαιοδοσία, ἥτις ἐπὶ Ναπολέοντος εἰς τρία ἐμερίσθη, διοικητικὴν, δικαστικὴν, καὶ ἐγκληματικήν. Ἂν πάντες περὶ τούτου ἀμφιβάλλουσι, πῶς ἡμεῖς θέλομεν τολμήσει; Προτείνω νὰ δεχθῶμεν τὸ τοῦ Βελγίου.

Τὰ ἀμφισβητούμενα διοικητικὰ δικαστήρια, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, ἀφιερούμενα εἰς χεῖρας Διοικητῶν, εἰρηνοδικῶν καὶ δημάρχων, ἔβλαψαν πολὺ τὰς ὑποθέσεις τῶν πολιτῶν, διότι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἀριστοτέλους οἱ ἐνασχολούμενοι εἰς τὸ δικάζειν πρέπει νὰ ἔχουν γνώσεις, δι' ὧν νὰ χωρίζουν τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ ἄδικον, τὸ ὀρθὸν ἀπὸ τὸ μὴ ὀρθόν· ἀλλ' ὁ δήμαρχος ἔχει τοιαύτας γνώσεις; ὄχι βέβαια. Οἱ Βέλγαι ἂν καὶ εἶχον διοικητὰς, εἰρηνοδίκας καὶ δημάρχους φωτισμένους, ἐναπέθεσαν ὅμως τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δι' ἣν καὶ ἡμεῖς σήμερον ἀναγκαζόμεθα· ποτὲ οὔτε τέχναι οὔτε ἐπιστῆμαι δύνανται νὰ εὐδοκιμήσωσι κατὰ τὸν Ἰσοκράτην εἰμὴ ὑπὸ τῶν τολμώντων «ἀεί κινεῖν τι τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων». Ποτὲ ἓν ἔθνος δὲν προοδεύει, ἂν φέρεται ὑπὸ δειλίας.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι ἐπειδὴ τὸ προκείμενον ζήτημα εἶναι λίαν σπουδαῖον, καὶ ἀφορᾷ πολλῶν πολιτῶν συμφέροντα, εἶναι καλὸν νὰ ἀναβληθῇ ἡ περαιτέρω ἐπ' αὐτοῦ σκέψις εἰς τὴν ἐπιοῦσαν, καὶ νὰ τυπωθῶσι αἱ περὶ τούτου δοθεῖσαι τροπολογίαι, διὰ γὰ δυνηθῇ ἡ Συνέλευσις ἐν γνώσει νὰ

ἀπορανθῇ « ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη » καὶ ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΓ'.

Τῇς 18 Φευρουαρίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην ὀγδόην τοῦ μηνὸς Φευρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν παρασκευήν, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παόντων διακοσίων τριάκοντα καὶ ἑνός, καὶ ἀπόντων δεκατριῶν, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἡ χθεσινὴ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου, ἀνεβλήθη διὰ νὰ σκεφθῇ ὡριμότερον ἡ Συνέλευσις ἐπ' αὐτοῦ. Τέσσαρες τροπολογίαι ἐδόθησαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου εἰς τὴν Προεδρίαν, ἔχουσαι οὕτω·

α') Ἡ τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Μακεδόνων « Τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται ».

« Ὅλαι αἱ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ εἰς αὐτὰ ὑπαγόμεναι ὑποθέσεις, ἀνατίθενται ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παόντος Συντάγματος τὴν εἰς τακτικὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, καὶ θέλουν δικάζεσθαι συνοπτικῶς.

Κανὲν δικαστήριον, κἀμμία δικαιοδοσία τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ συσταθῇ τοῦ λοιποῦ εἰμὴ δυνάμει Νόμου.

β') Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης· « διοικητικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ συσταθῶσι, καὶ τὰ ὑπάρχοντα καταργοῦνται· αἱ δὲ εἰς αὐτὰ ὑπαγόμεναι ὑποθέσεις θέλουν δικάζεσθαι τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὡς κατεπείγουσαι. — Νόμοι ἰδιαίτεροι θέλουν ὑπαγάγει ἐπίσης ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ κανονίσει τὴν διαδικασίαν· αἱ ἄρσεις συγκρούσεως θέλουν δικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου ».

γ') Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν « Τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται, καὶ ὅλαι αἱ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις θέλουν δικάζεσθαι τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων συνοπτικῶς. Μόνον αἱ μετὰ τοῦ δημοσίου διαφοραὶ θέλουν δικάζεσθαι ἀπὸ ὁρκωτὰ δικαστήρια ».

δ') Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Λεβαδείας· « τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται, καὶ ὅλαι αἱ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις, ἐμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἤδη ἐκκρεμῶν, θέλουν δικάζεσθαι τοῦ λοιποῦ ὡς *πολιτικαὶ* καὶ συζητεῖσθαι ὡς *κατεπείγουσαι* ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· αἱ δὲ συγκρούσεις ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπιμελείᾳ τῶν διαδίκων. Ἐὰν ἡ πεῖρα ὑπαγορεύσῃ τὴν ἀνάγκην, τὰ νομοθετικὰ σώματα θέλουν κανονίσει τὰ περὶ τούτου δι' εἰδικοῦ Νόμου. »

Ἀντικειμένων λοιπὸν τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως, ἐπανέλαβεν ὁ Πρόεδρος, εἶναι ἡ συζήτησις τῶν τροπολογιῶν τούτων· εἰς δύο δὲ ἐπρόσθεσε, διαιρεῖται τὸ προκείμενον ζήτημα· 1, Κατάργησις τῶν ὑπαρχόντων διοικητικῶν δικαστηρίων· καὶ εἰς τοῦτο ἅπαντες συμφωνοῦσι· 2, δὲ καὶ εἰς τοῦτο διαφωνοῦσι, θέλοντες, οἱ μὲν νὰ καταργηθῇ διὰ πάντα ἡ ὕπαρξις αὐτῶν, οἱ δὲ τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν τοῦ δικαιώματος εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ συστήσῃ διοικητικὰ δικαστήρια κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ ὅπως καταλληλότερον.

Ὁ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ προκειμένου πληρεξούσιος παρατηρήσας συμφώνως μὲ τὸν Πρόεδρον, ὅτι μία εἶναι ἡ διαφορὰ τῶν τροπολογιῶν, καθότι οἱ μὲν θέλουν τὴν ἐντελῆ καὶ παντοτεινὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων διοικητικῶν δικαστηρίων, οἱ δὲ προτείνουν μὲν τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς μὴ ὄντων, ἴσως καταλλήλων, ἀφίνουν δὲ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ὥστε ἐκ τῶν περιστάσεων ὁδηγουμένη νὰ

συστήσῃ, ἂν ποτὲ χρεία, διοικητικὰ δικαστήρια. Σύμφωνος μὲ τὴν τῶν πρώτων γνώμην, χθὲς ἐξέθεσα τοὺς λόγους, οἵτινες μὲ πείθουν εἰς τὴν παραδοχήν της. Τωόντι τὰ διοικητικὰ δικαστήρια εἶναι πολυτέλεια δικαστικὴ τῶν κοινωνιῶν, καὶ ὅπου ὑπῆρξαν, ἦτον συνέπεια προϋπαρχόντων ἀτυχῶν περιστάσεων αὐτῶν.

Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ ὕπαρξις τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων συνδέεται μὲ τὴν ὕπαρξιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὡς τὸ ἀνώτατον δικαστήριον τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον δι' ἄρθρου ῥητοῦ τοῦ Συντάγματος θέλομεν καταργήσει. Ἐὰν ὅμως διατηρήσωμεν τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, τότε πρέπει νὰ διατηρήσωμεν καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας· ἀλλὰ ποία ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια; οὐδεμία· σκοπὸς τῆς συστάσεως τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ἦτον ἡ ταχυτέρα καὶ πλέον ὀλιγοέξοδος διεκδίκασις τῶν εἰς αὐτὰ ὑπαγομένων ὑποθέσεων, εἰς τὴν πρακτικὴν ὅμως ἀπεδείχθη ὅλον τὸ ἐναντίον. Ἐὰν δὲ ἀναπληρώσωμεν ταῦτα μὲ τὰ τακτικὰ δικαστήρια, τότε ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὠφελημάτων, ὅλαι αἱ περὶ μικρῶν ἀντικειμένων διαφοραὶ θέλουν δικάζεσθαι συνοπτικώτατα ἀπὸ τοὺς εἰρηνοδίκας.

Εἰς ταῦτα παρετήρησεν ὁ εἰσηγητὴς, ὅτι τὴν κατάργησιν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ἅπαντες ὁμολογοῦσι, διότι ἡ ὕπαρξίς των ἐπροξένησε δεινά· τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι, ἐὰν πρέπῃ νὰ καταργηθῇ διὰ πάντα ἡ δικαιοδοσία τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ· εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ταύτην ὑπάγονται τόσα ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ μέλλον μάλιστα θέλουν μᾶς παρουσιασθῇ π. χ. ἀμφισβητήσεις προερχόμεναι ἀπὸ τὴν σύστασιν καὶ ἐνέργειαν τῶν ἐπαρχιακῶν καὶ Νομαρχιακῶν Συμβουλίων, ἀπὸ τὴν κατασκευὴν ὁδῶν, γεφυρῶν κ. τ. λ. διατί λοιπὸν ἕνεκα τῆς κακῆς τῶν ὑπαρχόντων ἐφαρμογῆς, τὰ ὁποῖα εἶναι δι' ἓν μόνον ὡρισμένον εἶδος ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, νὰ δεσμεύσωμεν τὸ μέλλον; παραδεχόμενος λοιπὸν τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐποίκων Μακεδόνων, ἀφαιρῶ ἀπ' αὐτὴν τὴν λέξιν « ὑπάρχοντα » διότι δὲν καταργοῦμεν μόνον τὰ ἐν ἐνεργείᾳ διοικητικὰ δικαστήρια, τὰ ὁποῖα δικάζουν τὰς μεταξὺ φορολογουμένων καὶ ἐνοικιαστῶν διαφοράς, ἀλλὰ ἐν γένει τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν νόμον τοῦ **1837** ἔμελλον νὰ συσταθῶσι. Νὰ παραπέμπονται δὲ αἱ εἰς αὐτὰ ὑπαγόμεναι ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ὡς *κατεπείγουσαι* καὶ ὄχι συνοπτικαί· διότι ἀναλόγως τῆς ὑποθέσεως θέλουν δικάζεσθαι ὡς συνήθεις ἢ συνοπτικαί. Τοιουτοτρόπως, ἀποτρέποντες ἀπὸ τὴν κοινωνίαν μας ἓν ἐπικείμενον κακὸν, ἀφίνομεν

εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ λύσῃ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα.

Συμφωνῶ λοιπὸν μὲ τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Μακεδόνων ἀφοῦ παραδεχθῇ τὰς μικρὰς ταύτας μεταβολάς.

Ἕτερος δὲ πάλιν πληρεξούσιος, ἀντικρούων τὸν εἰσηγητὴν, εἶπεν, ὅτι ἐκ τῶν ῥηθέντων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς διοικητικῆς δικαιοδοσίας, δὲν ἀνεπτύχθησαν οἱ λόγοι τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐξαιρετικοῦ τούτου συστήματος· εἶναι τάχα ἄλλη ἡ τέχνη τῶν δικαζῶν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ἀπὸ τὴν τῶν τακτικῶν δικαστῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐμπιστευόμεθα τὰ τιμαλφέστερα τοῦ πολίτου, τὴν τιμὴν, ζωὴν, καὶ περιουσίαν; ἐξεναντίας μάλιστα οἱ τακτικοὶ δικασταὶ ὡς ἰσόβιοι εἶναι πλέον ἀνεξάρτητοι καὶ ἔχουσιν εἰδικὴν εἰς τὸ δικαστικὸν ἔργον ἱκανότητα. Ὅπου τὰ διοικητικὰ δικαστήρια ἐδημιουργήθησαν, οἱ νομοθέται ἐκινήθησαν ἀπὸ κυβερνητικὸν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, δημευτικὸν σκοπόν. Ὁ δικαστικὸς κλάδος, θερμὸς ὑπερασπιστὴς καὶ προστάτης τῶν δικαιωμάτων καὶ συμφερόντων τῶν ἰδιωτῶν, ἐρέθιστε τὴν ζηλοτυπίαν τῆς ἐξουσίας, ἥτις διὰ τῆς συστάσεως τῶν ὑποχείριων αὐτῇ διοικητικῶν δικαστηρίων ἠθέλησε νὰ τὰ κολοβώσῃ. Πρὸ τῶν **1789** εἰς Γαλλίαν δὲν ὑπῆρχον τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, ἡ δὲ Κυβέρνησις εὗρισκεν εἰς τὰ τακτικὰ μεγάλην ἀντίστασιν. Ὅτε ὁ Ναπολέων ἀνέλαβε τὴν ἐξουσίαν ἐσύστησε τὰ διοικητικὰ, καὶ διὰ νὰ ἐξασθενήσῃ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν τακτικῶν δικαστῶν, διῄρεσεν αὐτὴν εἰς διοικητικὴν καὶ δικαστικήν. Ὑπάρχουν δὲ καὶ σήμερον, διότι ὁ πολιτισμὸς εὗρεν αὐτὰ τὰ παρέλαβεν καὶ τὰ ἐβελτίωσεν, δὲν εἶναι ὅμως γνήσιον αὐτοῦ προϊόν. Οἱ ἐναντίοι ἀπατῶνται, συγχέοντες τὰ καθαρῶς διοικητικὰ καθήκοντα μὲ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, καὶ ὑποπτεύονται ὅτι ἄνευ τῆς διακρίσεως τῆς διοικητικῆς ἀπὸ τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν, θέλει προσκόπτει εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἡ ἐκπλήρωσις τῶν διοικητικῶν καθηκόντων. Ἀλλ' ὄχι, ταῦτα ἐνεργοῦνται ἀκολύτως. Ὁσάκις ὅμως ἰδιωτικὰ συμφέροντα περιπλέκονται μὲ τὰ διοικητικὰ καθήκοντα, τότε γεννᾶται δίκη, ἥτις πρέπει νὰ διεκδικᾶται ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ὅταν δὲ πρόκειται ἀμφισβήτησις ἐξ ἐκλογῶν καὶ λοιπῶν τοιούτων, εἶναι ἀντικείμενον καθαρῶς διοικητικόν, καὶ ἀνήκει εἰς τὴν καθαρὰν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν. Δὲν θέλομεν τὴν κατάργησιν τῆς διακρίσεως τῆς διοικητικῆς ἀπὸ τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν, ἀλλὰ ν' ἀπορρίψωμεν τὴν καθιέρωσιν δύο εἰδῶν δικαστῶν εἰς τὴν κοινωνίαν μας, ἐνῷ ἡ πεῖρα μᾶς ἀπέδειξεν ἐπιβλαβῆ τὰ διοικητικά· ἀνάγκη οὐδε-

μία δὲν ὑπάρχει, καὶ ὅπου ὑπῆρξεν, ἦτον προσωρινή· ἀφοῦ δὲ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία διακρίνει ἀκριβῶς μὲ ὅρια τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν ἀπὸ τὴν διοικητικὴν καὶ ταύτην πάλιν ἀπὸ τὰ καθαρῶς διοικητικὰ καθήκοντα, ἀναθέτουσα τὴν μὲν δικαστικὴν καὶ διοικητικὴν δικαιοδοσίαν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, τὰ δὲ καθαρῶς διοικητικὰ καθήκοντα εἰς διοικητικὴν δικαιοδοσίαν τῆς ὑπαλληλίας, καὶ ὁρίσει συγχρόνως τὸν Ἄρειον Πάγον ἐπὶ τῆς ἄρσεως τῶν συγκρούσεων, τοιουτοτρόπως δὲν θέλει προσκόπτει ποσῶς ἡ διοικητικὴ μηχανὴ εἰς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπιμένει εἶπεν, εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου καὶ παραδέχεται τὴν δ'. τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης, ἥτις ἀναπτύσει τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ ἀρχήν.

Ἄλλος πληρεξούσιος ὑπὲρ τῆς ά. τροπολογίας ἀγορεύων, λάθος μέγιστον ἔχουν, εἶπεν, οἱ διϊσχυρισθέντες χθὲς καὶ πάλιν σήμερον ἐπιμένοντες, ὅτι τὰ διοικητικὰ δικαστήρια μόνον εἰς Γαλλίαν καὶ τὸ Βέλγιον ὑπάρχουν. Ταῦτα ὑπάρχουν καὶ εἰς ἄλλα Κράτη τῆς Εὐρώπης μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι εἰς Γαλλίαν εἶναι τακτικώτερα. Ὁ Ναπολέων ἐκκαθάρισε τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, συνθέσας αὐτὰ ἀπὸ ἄνδρας νομομαθεῖς. Ποία ἡ ἀνάγκη τῆς διαχωρήσεως αὐτῶν ἀπὸ τὰ τακτικά; ἡ ἀνάγκη μεγάλη, διότι εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια οἱ τύποι σύρουν τοὺς δικαστάς, καὶ ὄχι οἱ δικασταὶ τοὺς τύπους. Ὁ τακτικὸς δικαστὴς ἔχει τὴν ἕξιν νὰ μὴν ἀφίνῃ τὸν παραμικρὸν τύπον καὶ ἔνστασιν, χωρὶς νὰ τὴν ἐξετάξῃ μὲ τὴν ἀκρίβειαν τῶν νόμων. Καὶ ὅταν αἱ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις παρατείνωνται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ πολλὰ ἔτη, τότε ἡ διοικητικὴ μηχανὴ προσκόπτει καὶ ἡ Κυβέρνησις στερεῖται τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως· ἐξ ἐναντίας ὅμως οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι δὲν ἐπιῤῥέπτουσι ἀπὸ τὴν ἕξιν ταύτην. Ὅθεν τὰ ὑπάρχοντα ὡς ἄχρηστα πρέπει νὰ καταργηθῶσιν, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι ἀνάγκη ν' ἀφήσωμεν τὸ δικαίωμα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ δύναται, ἐὰν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτήσουν, νὰ συστήσῃ δικαστήρια διοικητικὰ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ καὶ ὄχι τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπομίμημα τῆς Βαυαρίας καὶ ὄχι τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου, τὰ ὁποῖα μᾶς φέρουσιν εἰς παράδειγμα. Ἐὰν δὲ γείνῃ χρεία τῆς συστάσεώς των εἰς τὸ μέλλον τότε παραδειγματιζόμεθα ἀπὸ τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ Βέλγιον εἰς τὴν σύνθεσιν αὐτῶν. Οὕτως ἔπραξαν καὶ οἱ Γάλλοι ἐπὶ Ναπολέοντος. Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν δικαστηρίων ὑπάρχει εἰς ὅλα τὰ ἔθνη καὶ μόνον εἰς τὸ Βέλγιον κατεργήθησαν μὲ ἐπιφύλαξιν τοῦ δικαιώματος τῆς συστάσεως δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ

εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Τοῦτο προτείνει καὶ αὐτὸς ἀποδεχόμενος τὴν πρώτην τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 101 δηλαδὴ τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων, ἐπιφυλαττομένου εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν τοῦ δικαιώματος νὰ διαχωρίσῃ τὴν διοικητικὴν ἀπὸ τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν, ὅταν αἱ περιστάσεις εἰς τὸ μέλλον ὑπαγορεύσωσι τὴν ἀνάγκην ταύτην.

Ἡ ταχυτέρα καὶ πλέον ὀλιγοέξοδος διεκδίκασις τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ παρετήρησεν ἄλλος, ὑπηγόρευσαν τὴν σύστασιν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, ἀλλ' ἡ ἀποτυχία τούτων καὶ ἡ ἐπιβλαβὴς ἐφαρμογή των ἐπέφερε τὴν ἀνάγκην τῆς καταργήσεώς των. Εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ἡ Κυβέρνησις θέλει μεταχειρισθῆ ἢ τοὺς διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, ἢ ἄλλους νομομαθεῖς. Ἐὰν τὸ πρῶτον, τότε τὰ δικαστήρια ταῦτα θὰ στερῶνται τὴν εἰδικὴν δικαστικὴν ἱκανότητα καὶ πεῖραν, καὶ τότε θὰ συμβῶσι τὰ αὐτὰ μ' ὅσα συνέβησαν ἄτοπα. ἐὰν τὸ δεύτερον, τότε θέλει προκύψει νέα δαπάνη καὶ σημαντικὴ εἰς τὸν προϋπολογισμόν. Καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο δυνάμεθα ν' ἀποφύγωμεν, ὅταν καταργουμένων διὰ πάντα τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἀναθέσωμεν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ μὲ εἰδικήν τινα διαδικασίαν, σύμφωνον μὲ τὸν σκοπὸν τῆς ταχείας καὶ ὀλιγοεξόδου διεκδικάσεως αὐτῶν. Διὰ τοὺς λόγους τούτους θεωρεῖ, εἶπεν, ἀναγκαῖον νὰ καταργηθῶσιν διὰ παντὸς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἡ δὲ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς συντάξεως εἰδικῆς διαδικασίας τῶν ἀμφισβητουμένων διοικητικῶν ὑποθέσεων.

Ἐνταῦθα ὁ προτείνας τὴν ά. τροποποίησιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου τοῦ σχεδίου πληρεξούσιος τῶν ἐπαίκων Μακεδόνων, λαβὼν τὸν λόγον, καὶ περιοριζόμενος εἰς τὴν ἀντίκρουσιν τῶν ἐκτεθέντων σήμερον κατὰ τῆς ῥηθείσης τροπολογίας του, εἶπεν, ὅτι ἡ διαφορὰ τῶν γνωμῶν, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸν Πρόεδρον καὶ τοὺς προλαλήσαντες ἐρρέθη, συνίσταται εἰς τὸ, ὅτι οἱ μὲν θέλουν, τὴν ὁριστικὴν ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ διὰ πάντα κατάργησιν τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, οἱ δὲ προτείνουν τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλὰ συγχρόνως ζητοῦν ν' ἀφεθῇ ἓν μέσον, δια τοῦ ὁποίου, ἐὰν εἰς τὸ ἑξῆς τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους ἀπαιτήσουν τὴν σύστασιν ἑνὸς μόνου εἴδους, ἢ ἐν γένει τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, νὰ δύναται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ πράξῃ τοῦτο, καὶ νὰ μὴ δώσωμεν ὁριστικὴν λύσιν εἰς τὸ ἀμφισβητούμενον καὶ παρὰ τοῖς πλέον φωτισμένοις ἔθνεσι τῆς Εὐρώπης τοῦτο ζήτημα, διὰ νὰ μὴν μεταμε-

ληθῶμεν εἰς τὸ μέλλον ματαίως. Ἡ δευτέρα αὕτη γνώμη περιέχεται εἰς τὴν προτεινομένην παρ' αὐτοῦ τροποποίησιν.

Οἱ προτείναντες τὴν παντοτεινὴν διὰ τὸ μέλλον καταργησιν τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ὁμοιάζουσι τοὺς διϊσχυριζομένους, ὅτι τὸ ἔθνος μας εἶναι καταδικασμένον νὰ εὑρίσκηται διὰ πάντα εἰς τὴν ἠθικὴν, διανοητικὴν, καὶ ὑλικὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν σήμερον εὑρίσκεται, διότι ἡ πρότασίς των δὲν ἀποδεικνύει ἄλλο, εἰμὴ τὸ ὅτι ἡ βιομηχανία, ἡ ναυτηλία, τὸ ἐμπόριον θὰ ἦναι πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὴν σημερινὴν κατάστασιν, καὶ ὅτι οὔτε ὁδῶν, οὔτε γεφυρῶν, οὔτε διορύχων κατασκευὴν θὰ ἐπιχειρισθῶμεν ποτε, ἀλλὰ πάντοτε καὶ ἡ ὑλικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ μας κατάστασις ἡ αὐτὴ θὰ ἦναι καὶ ἑπομένως τὸ διοικητικόν μας σύστημα τὸ αὐτό· ἀλλὰ τὸ παρὸν τῆς Ἑλλάδος δὲν πρέπει ν' ἀπορροφᾷ τὸ λαμπρὸν καὶ μέγα μέλλον της.

Ἐρρέθησαν ἀπὸ τοὺς ἐναντίους πολλὰ κατὰ τῆς ὑπάρξεως τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ· ἀλλὰ τὸ παρὸν ζήτημα, ἂν καὶ ἐσυζητήθη καὶ συζητεῖται ἀπὸ τοὺς σοφωτέρους ἡμῶν νομομαθεῖς τῆς Εὐρώπης, μένει εἰσέτι ἄλυτον· ἀφ' ἑνὸς μὲν προτείνετε ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπαιτουμένης ταχύτητος εἰς τὴν διοικητικὴν μηχανήν, ἡ εἰδικὴ ἱκανότης, ἥτις ἀποκτᾶται εἰς τὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν, ἡ οἰκονομία τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἐξόδων, καὶ περὶ τούτου ἐγράφησαν πολλοὶ τόμοι βιβλίων ἀφ' ἑτέρου δὲ πάλιν οἱ ἐναντίας γνώμης διϊσχυρίζονται, ὅτι τὰ δικαστήρια ταῦτα συγκείμενα ἐν μέρει ἀπὸ διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, εἶναι ἐξηρτημένα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀνεξαρτησίας προτείνουν νὰ διορίζηται ὁ Πρόεδρος ἐξ ἄλλων προσώπων νομομαθῶν, καὶ μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν τάξιν τῆς διοικητικῆς ὑπαλληλίας· οἱ προτεινόμενοι ἑκατέρωθεν λόγοι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀναπτυχθῶσιν ἐνταῦθα.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ συγχέωμεν, ὡς παρατηρῶ, εἶπε, τὰ δικαστήρια ἐν γένει τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ μὲ τὰ ὑπάρχοντα διοικητικά, μήτε πρέπει νὰ ἐννοῶμεν, ὅτι ὁ διοικητὴς καὶ ὁ δήμαρχος εἶναι ἀπαρέτητα αὐτῶν μέλη. Τοῦτο δὲν εἶναι συνέπεια ἀναγκαία τῆς συστάσεως τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων. Τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια δὲν εἶναι ἀληθῆ ἀλλὰ τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς στιγμῆς, τὰ ὁποῖα ἡ Κυβέρνησις δι' οἰκονομικοὺς λόγους κατεπείγοντας ἐσύστησε προσωρινῶς· εἰς ταῦτα ἓν μόνον εἶδος ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑπάγεται, ἤτοι αἱ μεταξὺ φορολογουμένων καὶ ἐνοικιαστῶν, καὶ μεταξὺ τούτων καὶ ὑπενοικιαστῶν διαφοραί· ἐν τούτοις εἶχεν ἐκδοθῆ κατὰ

τὰ 1837 νόμος, καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ συσταθῶσι καὶ ἄλλα διοικητικὰ δικαστήρια, μὴ συσταθέντα κατὰ δυστυχίαν, καὶ τὴν κατάργησιν τούτων θέλω νὰ προλάβω διὰ τῆς προτάσεώς μου.

Τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα τῆς διακρίσεως τῆς διοικητικῆς καὶ δικαστικῆς δικαιοδοσίας, καὶ ἑπομένως περὶ τῆς ὑπάρξεως χωριστῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, δὲν πρέπει ἀπέναντι τόσων σοφῶν ἀνδρῶν ἀμφισβητούντων ἔτι καὶ τῶν πλειοτέρων ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης, νὰ τὸ λύσωμεν ἡμεῖς διὰ πάντα μὲ τόσον θάρρος καὶ τόλμην. Ἂς μιμηθῶμεν τοὺς Βέλγους, οἵτινες καίτι μᾶλλον ἡμῶν προκεχωρημένοι εἰς τὸν πολιτισμὸν ἔδωσαν ἀκρόασιν εἰς τοὺς μεγάλους ἐκείνους ἄνδρας· εἶναι ἀληθὲς, ὅτι σήμερον ἀνάγκην κατεπείγουσαν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων δὲν ἔχομεν, τὸ μέλον μας ὅμως ἀγνοοῦμεν, καὶ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ κλείσωμεν τὴν θύραν καὶ νὰ δεσμεύσωμεν τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν· εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις τῶν Βέλγων εὑρέθα καὶ ἡμεῖς, ἂς καταργήσωμεν λοιπὸν τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια, ἐπέχοντες διὰ τὸ μέλλον.

Τὸ δικαστήριον τῶν Λειῶν εἶναι διοικητικὸν δικαστήριον. Τὸ Ἔθνος μας τάχα δὲν θέλει εὑρεθῆ ποτε εἰς τὴν ἀνάγκην συστάσεως τοιούτου δικαστηρίου; Ἐὰν τότε καταφύγωμεν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια θὰ εὕρωμεν ἄπειρα προσκόμματα, ὅταν μάλιστα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, ἥτις συνήθως περιπλέκεται εἰς τὴν διεκδίκασιν τῶν Λειῶν. Ἴσως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναγκασθῶμεν νὰ παραβῶμεν τὸ ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, καὶ τότε προσθέλλομεν ὁλόκληρον τὸ Σύνταγμα.

Κατὰ τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης δὲν καταργεῖται ἡ διάκρισις τῆς διοικητικῆς ἀπὸ τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν, ἀλλὰ τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, ἀναθέτει δὲ ὁριστικῶς τὴν μὲν καθαρὰν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν εἰς τὸν διοικητὴν, τοὺς Ὑπουργοὺς κτλ., τὴν δὲ διοικητικὴν δικαιοδοσίαν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἐγὼ παραδέχομαι τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς διοικητικῆς δικαιοδοσίας ἀναθέτω ὄχι εἰς τινα πρόσωπα ὑπαλλήλων, ἀλλ' εἰς ὅλον τὸ Ἔθνος, διὰ νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς, ὅταν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτήσωσι.

Διέφυγε τῆς μνήμης ἑνὸς τῶν προλαλησάντων κατὰ τῆς Ἀ. τροπολογίας πληρεξουσίων, ὅτι ἡ διοικητικὴ δικαιοδοσία ὑπῆρχε διακεκριμένη εἰς Γαλλίαν, καὶ πρὸ τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπανατάσεως, ἀλλὰ τότε ἦτον εἰς σύγχυσιν· εἰς τὰ 1791 ἔγεινεν ἡ διάκρισις τῶν δύο δικαιοδοσιῶν, καὶ τότε ἐθεωρήθη ἀναγκαία ἡ σύστασις χωριστῶν διοικητικῶν δικαστη-

ρίων καὶ ἡ διατήρησις τῆς διακρίσεως ταύτης ἐθεωρήθη ἀναγκαία καὶ μετ' αὐτὴν τὴν Ἰουλιανὴν μεταβολήν.

Ἡ ὕπαρξις τῆς διοικητικῆς δικαιοδοσίας δὲν συνταυτίζεται μὲ τὴν ὕπαρξιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας· αἱ Βουλαί, ὅταν εὑρεθῶσιν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ συστήσωσι διοικητικὰ δικαστήρια, δύνανται νὰ εὕρωσι τὸν τρόπον πῶς αἱ ἀποφάσεις τῶν κατωτέρων διοικητικῶν δικαστηρίων νὰ προσβάλωνται διὰ τῶν ἐνδίκων μέσων, καὶ μὴ ὑπάρχοντος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Ἔχομεν τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, τὸ ὁποῖον ἐκπληροῖ καὶ καθήκοντα διοικητικοῦ δικαστηρίου, ὑποθέτον τὴν ὕπαρξιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, εἰς ὃ ἐκκαλοῦνται αἱ ἀποφάσεις ἐκείνου. Πρέπει λοιπὸν νὰ εἴπωμεν διὰ τοῦτο, ὅτι καταργουμένου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας θέλει καταργηθῇ καὶ τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον; ὄχι βέβαια, καὶ ὅπως αἱ Βουλαὶ θέλουν θεραπεύσει τὴν ἔλλειψιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ὡς ἀνώτερον διοικητικὸν δικαστήριον τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, οὕτω θέλει προβλέψει καὶ τὴν περίπτωσιν ταύτην ὡς πρὸς τὰ κατώτερα διοικητικὰ δικαστήρια, τῶν ὁποίων τὴν σύστασιν ἤθελον ὑπαγορεύσει αἱ περιστάσεις.

Περαίνων τὸν λόγον του, εὔχεται, εἶπε, νὰ ἀναπτυχθῶσι τόσον ταχέως οἱ διάφοροι κλάδοι τῆς κοινωνίας μας, καὶ τὸ διοικητικόν μας σύστημα, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου νὰ αἰσθανθῶσιν αἱ Βουλαὶ τὴν ἀνάγκην τῆς συστάσεως τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ. Ἀκολούθως ἀνέγνω τὴν τροπολογίαν του, τροποποιηθεῖσα ἐν μέρει κατὰ τὰς παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας ὁ προλαλήσας εἰσηγητὴς ἐπέφερεν.

Εἷς τῶν προλαλησάντων πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι συνεφώνησε καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης εἰς τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἐπαρουσίασε τροπολογίαν, Ὁ εἰσηγητὴς ἐπρότεινε νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ λέξις συνοπτικῶς, ἀλλὰ στοχάζεται αὐτὴν ἀναγκαίαν, διότι διὰ τῆς λέξεως ταύτης προλαμβάνομεν τὴν πολυγραφίαν τῶν τακτικῶν δικῶν, ἀνέγνω δὲ ἀκολούθως τροπολογίαν.

Μετὰ ταῦτα ἕτερος πληρεξούσιος, λαβὼν τὸν λόγον, παρετήρησε τὰ ἑξῆς· ἔχομεν ὑπ' ὄψιν εἶπεν, τρεῖς προτάσεις ἁ. τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, καθ' ὃ τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καὶ ἡ διοικητικὴ δικαιοδοσία καταστρέφονται, ἡ δὲ καθαρὰ διοικητικὴ δικαιοδοσία ἀνατίθεται εἰς τοὺς διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, β'. τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης, ὅστις παραδέχεται μὲν τὴν ἀρχὴν τοῦ σχεδίου, ἀλλὰ ὑπ' ὅρον ἀναβλητικὸν καὶ γ'. τὴν τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐποίκων Μακεδόνων, ὅστις

παραδέχεται τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων, ἀφίνει ὅμως τὸ δικαίωμα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ συστήσῃ κατ' ἐξαίρεσιν δικαστήρια τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ὅταν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτήσωσι.

Τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, εἶπεν, εἶναι πολλὰ καὶ διάφορα; ἤτοι, αἱ ἐνοικιάσεις φόρων, γεφυροποιΐα, ὁδοποιΐα, αἱ ἐκλογαί, καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἐδίκαζον μόνον ἓν εἶδος τούτων, τὰς μεταξὺ ἐνοικιαστῶν καὶ φορολογουμένων ἔριδας· θέλοντες λοιπὸν τὴν κατάργησιν τῶν διοικητικῶν τούτων δικαστηρίων, πρέπει νὰ καταργήσωμεν ὁλόκληρον τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν; Ἰδοὺ κυρίως τὸ ζήτημα. Τὸ ζήτημα τοῦτο λύει καθ' ὅλας τὰς ἐπόψεις του ἡ τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης τροποποίησις· αὕτη, καθιεροῦσα τὴν γενικὴν ἀρχήν, ὅτι διοικητικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ συστηθῶσι, περιλαμβάνει ὅλα τὰ ἤδη τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, καὶ προσθέτει, ὅτι καὶ τὰ ὑπάρχοντα καταργοῦνται, καὶ αἱ εἰς ταῦτα καὶ ἐκεῖνα ὑπαγόμεναι ὑποθέσεις θέλουν δικάζεσθαι καὶ τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἐν τούτοις εἰς τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν περιλαμβάνονται καὶ αἱ ἐκ τοῦ περὶ στρατολογίας, χαρτοσήμου κ.λ. νόμοι προκύπτουσαι διαφοραί, τὰ περὶ τούτων, θέλει κανονίσει ἡ Κυβέρνησις δι' εἰδικῶν νόμων, καθὼς καὶ ἡ διαδικασία περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ. Ταῦτα προβλέπει ἡ ῥηθεῖσα τροποποίησις διὰ τοῦ παραγράφου β', διὰ δὲ τοῦ παραγράφου γ', τῆς τροπολογίας ἀφίνεται εἰς τοὺς διοικητικοὺς ὑπαλλήλους ἡ διαχείρισις τῆς καθαρᾶς διοικητικῆς δικαιοδοσίας, π. χ. ἡ ἐνέργεια τῶν διοικητικῶν αὐτῶν καθηκόντων κ. λ. αὕτη ἀνήκει εἰς τοὺς διοικητικοὺς ὑπαλλήλους καὶ ἂν ἐπιληφθῶσιν αὐτῆς τὰ δικαστήρια, ὁ Ἄρειος Πάγος ἄρει τὴν σύγκρουσιν.

Ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν δὲ παρετήρησεν, ὅτι ἡ αὐτὴ ταχύτης, ἥτις ἀπαιτεῖται εἰς τὴν διεκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἀπαιτεῖται καὶ εἰς τὴν διεκδίκασιν τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, αἵτινες μολαταῦτα ἀνατίθενται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, δικάζοντα δὲ εἰδικῆς διαδικασίας. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ γείνῃ καὶ εἰς τὴν διεκδίκασιν τῶν διοικητικῶν διαφορῶν, τὰς ὁποίας τὰ τακτικὰ δικαστήρια νὰ δικάζωσι δι' εἰδικῆς διαδικασίας, καὶ εἰς διάφορα τμήματα ὄντα διηρημένα.

Ἐπὶ τέλους ἕτερος πληρεξούσιος εἶπεν, ὅτι ἂν καὶ δὲν ἦναι νομομαθὴς ἔρχεται ὅμως καὶ αὐτὸς νὰ ἐκθέσῃ τὴν γνώμην του ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ἐξ ὅσων ὑπὲρ καὶ κατὰ ἐρρέθησαν, εἶπε, δὲν ἐλύθησαν αἱ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀμφιβολίαι,

ὅταν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, ὡς καὶ τόσοι σοφοὶ ἄνδρες τῆς Εὐρώπης, ἀμφιβάλωμεν, ἢ ἐπέχωμεν ὡς καὶ ἐκεῖνοι· παραδεχόμενοι τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων διοικητικῶν δικαστηρίων. ἂς ἀφίσωμεν τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἐλευθέραν νὰ πράξῃ εἰς τὸ μέλλον ὅ,τι αἱ περιστάσεις τοῦ ἔθνους ἀπαιτήσωσιν. Ἂν, ἡ μετὰ ταῦτα νομοθετικὴ ἐξουσία σφάλῃ, πάλιν εἶναι εἰς καιρὸν νὰ διορθώσῃ τὰ ἡμαρτημένα, ἀκούσασα τὰς παρατηρήσεις τῶν δημοτικῶν, τῶν ἐπαρχιακῶν καὶ τῶν νομαρχιακῶν συμβουλίων, ἐνῷ ἂν σφάλῃ ἡ Συνέλευσις δὲν θεραπεύεται πλέον τὸ σφάλμα.

Ἐνταῦθα ἡ Συνέλευσις, ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Προέδρου, ἀπεφάνθη νὰ παύσῃ ἡ περαιτέρω ἐπὶ τοῦ προκειμένου συζήτησις, καὶ νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος, παραστήσας ἐν περιλήψει εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου λεχθέντα, καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν δύο τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἑποίκων Θετταλῶν καὶ τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης τροπολογιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐσυγχωνεύθησαν αἱ λοιπαί, ἔθεσεν εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἑξῆς ζήτημα α ἡ Συνέλευσις παραδέχεται τὴν τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἑποίκων Μακεδόνων ἀ. τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου **101** τοῦ σχεδίου, ἢ τὴν β'. τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης; Ἀναγνωσθεισῶν δὲ τούτων ὑπό τινος τῶν Γραμματέων ὡς ἑξῆς.

α) Τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται· αἱ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις, ἀνατίθενται ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, καὶ θέλουν δικάζεσθαι ὡς κατεπείγουσαι· αἱ ἄρσεις συγκρούσεως θέλουν δικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Κἀνὲν δικαστήριον, κἀμμία δικαιοδοσία, τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ τοῦ λοιποῦ ἄνευ Νόμου.

β) Διοικητικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ συστηθῶσι καὶ τὰ ὑπάρχοντα καταργοῦνται, αἱ δὲ εἰς αὐτὰ ὑπαγόμεναι ὑποθέσεις θέλουν δικάζεσθαι τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὡς κατεπείγουσαι.

Νόμοι ἰδιαίτεροι θέλουν ὑπαγάγει ἐπίσης ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ κανονίσει τὴν διαδικασίαν.

Αἱ ἄρσεις συγκρούσεως θέλουν δικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι, ὅστις τῶν πληρεξουσίων παραδέχεται τὴν τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἑποίκων Μακεδόνων τροπολογίαν, ἐρωτώμενος, θέλει ἀπαντᾷ τὴν ἀ, ὁ δὲ τὴν τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης, τὴν β'.

Ἀκολούθως διωρίσθησαν δύω ψηφολέκται, καὶ γενομένης ψηφοφορίας, ἐγένετο παραδεκτὴ ἡ τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἑποίκων Μακεδόνων τροποποίησις, ἀντὶ τοῦ ἄρθρου **101** τοῦ σχεδίου διὰ ψήφων **158** πρὸς **37**.

Συγχρόνως δὲ ἀπεφάνθη ἡ Συνέλευσις νὰ τεθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι εἰς τὴν διάταξιν τοῦ παραδεχθέντος ἤδη ἄρθρου δὲν περιλαμβάνεται τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ἀντὶ τοῦ ἄρθρου **101** τοῦ σχεδίου τὸ ἑξῆς.

Ἄρθρ. **101.**

Τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται· αἱ δὲ ὑπαγόμεναι εἰς αὐτὰ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις ἀνατίθενται ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, καὶ θέλουν δικάζεσθαι ὡς κατεπείγουσαι. Νόμοι ἰδιαίτεροι, ἐκδοθησόμενοι ἐντὸς τῆς πρώτης Βουλευτικῆς περιόδου θέλουν ὑπαγάγει ἐπίσης ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ κανονίσει τὴν διαδικασίαν.

Αἱ ἄρσεις συγκρούσεως θέλουν δικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

«Κἀνὲν δικαστήριον, κἀμμία δικαιοδοσία τοῦ ἀφισβητουμένου διοικητικοῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ τοῦ λοιποῦ ἄνευ Νόμου.»

Μετὰ ταῦτα ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ ἑπόμενον **103** ἄρθρον τοῦ σχεδίου ἔχον οὕτω, «τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας καταργεῖται, ἅμα συγκροτηθῇ ἡ πρώτη βουλευτικὴ Σύνοδος.»

Ἀκολούθως ἀνέγνω πρότασιν τοῦ πληρεξουσίου Χαλκίδος καὶ τοῦ τῶν Μακεδόνων περὶ τῆς διαλύσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας ἡ συζήτησις ἀνεβλήθη εἰς τὴν ἐπιοῦσαν.

Ἐντεῦθεν ἐννοεῖ τις, ἐπρόσθεσεν ὁ εἰσηγητὴς, ὅτι τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ὡς σῶμα νομοθετικὸν μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἀλλ' αἱ Βουλαὶ πιθανὸν νὰ μὴ συνέλθουν εἰμὴ περὶ τὸν Ἰούλιον ἢ Αὔγουστον, καὶ ἕως τότε ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ εἶναι ἀναγκαία διὰ νὰ ἐπεξεργασθῇ τοὺς περὶ φορολογίας Νόμους.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ φορολογικοὶ νόμοι δι' ἓν ἔτος ἰσχύουν μόνον, πῶς θέλομεν εἰσπράξει τὸ ἐνεστὸς ἔτος φόρους χωρὶς νὰ ἐκδοθῇ νέος Νόμος; Ἐκ τῆς πράξεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἐπὶ μικρὸν δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐλαττοῦται ἡ εὐθύνη τοῦ Ὑπουργείου, διότι τὸ Συμβούλιον δὲν ἔχει εἰμὴ ψῆφον γνωμοδοτικήν. Ἐνταῦθα τὸ συμφέρον τοῦ Κράτους, ἂς λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ ὄχι μικρὰς δαπάνας, ἢ συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας.

Ἄλλος ἀντικρούων τὴν γνώμην τοῦ προλαλήσαντος εἶπεν οἱ περὶ φορολογίας Νόμοι κατὰ τὸ Σύνταγμα ψηφίζονται πρῶτον ὑπὸ τῆς Βουλῆς· ἑπομένως ἂν μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος ὑπάρξῃ ἄλλο νομοθετικὸν σῶμα καὶ ἐπεξεργασθῇ νόμον, γίνεται παράβασις τοῦ Συντάγματος καὶ αἴτιοι ταύτης θέλομεν εἶσθαι ἡμεῖς αὐτοί.

Ἂν ὅμως ἡ Συνέλευσις δὲν νομίζῃ καλὸν, νὰ διαλυθῇ διά τινα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἴσως θέλουν εἰσθαι εἰς τὴν Γερουσίαν, δύναται νὰ ψηφίσῃ, ὥστε τινὰ ἐξ αὐτῶν ν' ἀπαρτήσωσιν ἐπιτροπήν τινα, ἕως οὗ συνέλθωσιν αἱ Βουλαί.

Ἕτερος εἶπε· διὰ νὰ λυθῇ τὸ προκείμενον ζήτημα ὀρθῶς πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅλως ἀφῳρημένως, καὶ νὰ μὴ λησθῶν ὑπ' ὄψιν τὰ συγκροτοῦντα αὐτὸ πρόσωπα· εἶπον τινες, ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτος ἀνάγκη νὰ ὑπάρξῃ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας χάριν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων· ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσωμεν ἂν ἡ ἀνάγκη αὕτη ἦναι πραγματικὴ πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν, τὸ τί πράττει· ἔχει νομοθετικὴν δύναμιν; ὄχι βέβαια· μόνον συμβουλευτικὴν ψῆφον ἔχει.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ καταστατικὸν διάταγμα, λέγουσιν, ἐπειδὴ διὰ νὰ ἐκδοθῇ Νόμος, πρέπει ν' ἀναφέρηται εἰς τὸ αἰτιολογικὸν τοῦ Νόμου τὸ, *ἀκούσαντες καὶ τὴν γνώμην τοῦ Συμβουλίου*· ἄνευ τούτου τοῦ σώματος θέλει σταματήσει ἡ Κυβερνητικὴ μηχανή· ἀλλὰ 1) τοῦτο εἶναι ἁπλοῦς, τύπος καὶ 2) ἤδη ἐρθάσαμεν εἰς τὸ τέλος τῆς ἐργασίας τοῦ Συντάγματος, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θέλει δημοσιευθῇ ἐπισήμως· ἑπομένως ἡ ὕπαρξις τοῦ Συμβουλίου εἶναι περιττὴ, διότι δὲν ἔχει πλέον τί νὰ ἐργασθῇ. Πρὸ πέντε μηνῶν, ἴσως ἅπαξ συνεδρίασε, διὰ νὰ σκεφθῇ περὶ τοῦ Νόμου τῆς φορολογίας τῶν ζώων· μέχις οὗ συνέλθουν αἱ Βουλαὶ μία μόνη ἀνάγκη θέλει παρουσιασθῇ, ἡ τοῦ περὶ φορολογίας νόμου, διότι κατὰ τοὺς τύπους ἀπαιτεῖται νὰ συμπράξῃ καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας· ἀλλὰ τοῦτο δύναται νὰ πραχθῇ ἐντὸς **10** ἢ **20** ἡμερῶν, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων πρέπει νὰ παύσῃ ὁριστικῶς διὰ λόγους πολιτικοὺς καὶ οἰκονομικούς. ἡ ὕπαρξίς του καταντᾷ πλέον παράχρονος μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον θέλει εἶσθαι εἰς πλήρη ἐνέργειαν μέχρις οὗ συνέλθουν αἱ Βουλαὶ, καθὼς, καὶ μετὰ τὴν διάλυσίν των καὶ ἀπουσίαν· ἡ παρετέρω ὕπαρξις τούτου τοῦ σώματος, εἶναι πολιτικὸς σολοικισμὸς καὶ ἀντιβαίνει καὶ εἰς τοὺς κανόνας τῆς οἰκονομίας.

Ἕτερος ἀνταπήντησεν· ὁ προαγορεύσας εἶπε διὰ λόγους οἰκονομίας, καὶ ἐπειδὴ ἐν διαστήματι πέντε μηνῶν δὲν εἰργάσθη

ποτὲ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, πρέπει νὰ διαλυθῇ· ἀλλ' ἡ πρᾶξις τῆς 3 Σεπτεμβρίου, ἥτις μᾶς συνήγαγεν ἐνταῦθα διὰ νὰ θέσωμεν τὰς θεμελιώδεις τῆς πολιτείας μας ἀρχὰς, δὲν ἐνομιμοποιήθη διὰ τούτου;

Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι διὰ τοῦ καταστατικοῦ διατάγματος τὰ καθήκοντα τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἦσαν περιωρισμένα· πλὴν ἅμα εὑρέθη ἡ πατρὶς εἰς ἀνάγκην δὲν ὠλιγώρησε τὴν ἀνάγκην αὐτῆς· ὁ σκοπός μου δὲν εἶναι τὸ νὰ συστήσω τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλὰ νὰ παραστήσω, ὅτι αὐτὸ ὠφέλησε τὴν πατρίδα.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος συνέκειτο ἀπὸ Βασιλέα, Ὑπουργεῖον, καὶ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, τούτου τὸν σχηματισμὸν ἀνεγνώρισεν ἡ Εὐρώπη, καὶ μετὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου.

Διαμένων εἰς Εὐρώπην ἐγνώρισε πραγματικῶς, ὅτι τὴν σύμπραξιν καὶ συζήτησιν τοῦ σώματος τούτου ἐζήτουν εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς αἱ Δυνάμεις. Τώρα ὅμως προτείνουσι νὰ ἐκλείψῃ τοῦτο, καὶ πρὶν συνέλθωσιν αἱ Βουλαὶ, ὥστε νὰ μείνῃ ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸ Ὑπουργεῖον γυμνὸν τοῦ συμβουλευτικοῦ τούτου σώματος· ἀλλ' ἂν μέχρις οὗ συνέλθωσιν αἱ Βουλαὶ ἀναφανῇ ἀνάγκη τις τί μέλει γενέσθαι; τίς δύναται νὰ ἐμβατεύσῃ εἰς τὸ μέλλον; Ἐνῶ δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ τριῶν ἢ τεσσάρων τὸ πολὺ μηνῶν, πῶς θέλομεν ἀποφασίσει ν' ἀφήσωμεν τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαι γυμνὴν τοῦ συμβουλευτικοῦ τούτου σώματος, καὶ νὰ ἀναθέσωμεν τὰ πάντα εἰς τοῦ Ὑπουργείου τὴν θέλησιν; Στοχασθῆτε καὶ τὰ ἐνδεχόμενα ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης πράξεως. Δὲν εἶναι οὔτε προνοητικὸν, οὔτε πατριωτικὸν τὸ νὰ διαλυθῇ τὸ σῶμα τοῦτο, πρὶν συνέλθωσιν αἱ Βουλαί.

Ἡ μικρὰ οἰκονομία ἀπέναντι μεγάλων συμφερόντων τοῦ Κράτους εἶναι μηδέν· προτείνω λοιπὸν τὸ νὰ διατηρηθῇ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

Ἀκοὴν μετὰ τοῦτον ἄλλος τὸν λόγον, εἶπεν, ἡ θέσις του εἶναι δύσκολος, διότι διετέλεσε συνεχῶς ἓξ ἔτη μέλος τοῦ σώματος τούτου, καὶ ἀκόμη εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ. Πλὴν θέλει ἐξετάσει τὸ ζήτημα ὡς πληρεξούσιος ἐν γνώσει τῶν πραγμάτων· ἂν μέχρι τοῦδε ὑπῆρχε Συμβούλιον Ἐπικρατείας καὶ οὐχὶ Βουλὴ εἰς τοῦτο δὲν πταίει τὸ Συμβούλιον, ἀλλ' αὐτὰ τὰ πράγματα.

Τοῦτο ὅμως ἐδικαίωσε κατὰ μέγα μέρος, τὴν θέσιν του, ὑπερασπίσθη τὸν τύπον, ἐξέφρασεν, ὅτι εἶναι περιττοὶ οἱ Βαυαροὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, συνετέλεσεν εἰς τὴν κατάργησιν τοῦ περὶ ἐκτοπίσεως τῶν Ἑλλήνων διατάγματος, ἐπρότεινεν ἐσχάτως, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ οἰκονομικὴ κρίσις, ὅτι πρέπει νὰ προτιμηθοῦν οἱ

Ἕλληνες στρατιωτικοὶ ἀπέναντι τῶν Βαυαρῶν· καὶ τέλος συνεμορφώθη μὲ τὴν φωνὴν τοῦ ἔθνους καὶ ἐστήριξεν αὐτὴν κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου.

Ἀλλὰ εἰς τὸ ἑξῆς δὲν εἶναι ἀναγκαῖον πλέον ὡς νομοθετικὸν σῶμα, διότι ἅμα τὸ Σύνταγμα δημοσιευθῇ δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πλέον. Ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ τὸ διατηρήσῃ μέχρι τινὸς ἂν θέλῃ ὡς σῶμα διοικητικόν, διὰ νὰ τὴν συνδράμῃ ἂν ἡ ἀνάγκη τὸ ἀπαιτήσῃ εἰς προκαταρτικὰς ἐργασίας, εἰς τὴν συγκλησιν τῶν Βουλῶν, εἰς τὴν σύσταδιν τοῦ Ὑπουργείου καὶ εἰς ἄλλα διοικητικὰ πράγματα· ἀλλ' ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει πρέπει νὰ ὁρισθῇ ῥητῶς, ὅτι νομοθετικὴν δικαιοδοσίαν δὲν δύναται νὰ ἔχῃ· ἂν ἦναι χρεία νὰ συνδράμῃ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τοὺς φορολογικοὺς Νόμους, ἂς πράξῃ τοῦτο ὡς διοικητικὸν σῶμα, ὄχι δὲ ὡς νομοθετικόν, ἄλλως ἂς ἐφαρμοσθῇ καὶ διὰ τὸ παρὸν ἔτος ὁ φορολογικὸς νόμος τοῦ παρελθόντος.

Ἐπὶ τέλους εἶπε, δὲν πρέπει νὰ μεμφώμεθα τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλ' ἡ Συνέλευσις, νὰ ἐκφράσῃ τὴν προσήκουσαν εἰς αὐτὸ εὐχαρίστησιν.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἐπρόσθεσεν ἕτερος, ἂν καὶ δὲν συνέστη ὑπὸ αἰσίους οἰωνούς, ἔπραξεν ὅμως, ὅσα δὲν ἤλπιζέ τις ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ ὀργανισμοῦ του καὶ μάλιστα τὰ κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου. εἰπόντινες, ὅτι μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας καθ' ὃ σῶμα νομοθετικὸν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω· Ἡ ὕπαρξίς του δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ Σύνταγμα, διότι εἶναι σῶμα διοικητικόν, καὶ καθὸ τοιοῦτον ἡ Συνέλευσις δὲν δύναντα νὰ τὸ διαλύσῃ ἀμέσως, εἰμὴ ἀφοῦ συνέλθουν αἱ Βουλαί· διότι ἂν π. χ. ἡ Συνέλευσις ἤθελε ψηφίσῃ νὰ καταργηθῇ τὸ διοικητικὸν σύστημα, καὶ εἰσαχθῇ τὸ νομαρχικόν, ποτὲ βεβαιάτις δὲν ἤθελε διϊσχυρισθῇ, ὅτι πρέπει ἀμέσως νὰ καταργηθοῦν αἱ διοικήσεις πρὶν, ἢ ἀντικατασταθοῦν ὑπὸ τῶν Νομαρχιῶν, διότι ἄλλως εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ θέλωμεν νὰ παραλύσωμεν τὴν Κυβερνητικὴν μηχανήν. Αἱ Βουλαὶ δὲν θέλουσι συνέλθει, εἰμὴ μετὰ τρεῖς μῆνας· θέλομεν ἀφήσει λοιπὸν ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι ἄνευ οὐδενὸς φραγμοῦ τὴν Κυβέρνησιν; Ἡ προβαλλομένη οἰκονομία πρέπει νὰ μετρᾶται ἀναλόγως τῶν ὠφελειῶν της· ἐπὶ τέλους εἶπεν, ὅτι συμφωνεῖ μὲ τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου.

Εἷς τῶν προαγορευσάντων ἐπαναλαβὼν εἶπεν, ἐγὼ καθαρὰ ἐλάλησα, καὶ δὲν ἐμέμφθην ποσῶς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ὥστε ἡ ἀφορμὴ τῶν ἐγκωμίων, τὰ ὁποῖα ἐπλεξαν οἱ προλαλήσαντες, δὲν προῆλθον ἐκ τῶν ἐμῶν λόγων. Συνάδω καὶ

ἐγὼ μὲ αὐτοὺς ὡς πρὸς τὸ παρελθὸν ἐκείνου τοῦ σώματος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι κατὰ τῆς ἐκτεθείσης παρ' ἐμοῦ γνώμης τί τάχα, διατί ἐξεπλήρωσε καλῶς τὰ καθήκοντά του, θέλομεν προτείνει τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ καὶ δι' ὑλικῶν μέσων ν' ἀποδείξωμεν τὴν πρὸς τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην; ἔπρεπεν οἱ προλαλήσαντες ν' ἀποδείξωσι τὴν Κυβερνητικήν, πολιτικὴν καὶ νομοθετικὴν ἀνάγκην ἐκείνου τοῦ σώματος διὰ νὰ μᾶς πείσωσι· φόβος κατέλαβε τοὺς προαγορεύσαντας, μή τοι περιπέσωμεν εἰς κακὰ παύοντες τὸ Συμβούλιον, καὶ ἀφαιροῦντες οὕτως ἓν στήριγμα τῆς Κυβερνητικῆς μηχανῆς· ἂν καὶ ἔχῃ πληρεστάτην εἰς αὐτὸ πεποίθησιν, ἀλλ' οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει, διότι ἅμα δημοσιευθῇ τὸ Σύνταγμα, πᾶσα πλέον αὐθαιρεσία παύει. Ὡς πρὸς τὴν Κυβερνητικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν, τὴν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, δὲν θέλομεν παθη μεγάλην ζημίαν, ἂν στερηθῶμεν αὐτῆς ἐπὶ τρεῖς μῆνας, διότι πολλὰ ὀλίγας ἀποφάσεις τὸ σῶμα τοῦτο ἐξέδωκεν ἐπὶ πολυετίαν ὑπάρχον.

Ὁ πληρεξούσιος Τριπόλεως εἶπεν, ἂν παραταθῇ ἡ διάρκεια αὐτοῦ νὰ μὴν ἔχῃ νομοθετικὴν ἐνέργειαν· ἀλλὰ τοιαύτην οὔτε εἶχέ ποτε, οὔτε τώρα πολὺ πλέον δύναται νὰ λάβῃ, ὑπεδείχθησαν παρ' ἑνὸς τῶν προλαλησάντων φόβοι καὶ ὑποψίαι, ἀλλ' εἰς μάτην εἶναι φόβος, τάχα μήπως ἐντεῦθεν ἐξασθενήσωμεν ἐνώπιον τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τὴν πρᾶξιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου; ὄχι, διότι τὸ σῶμα αὐτὸ θέλει σῴσει ὡς τὸ φῶς μὴ ὑπάρχοντος ἐλέου· τῆς οἰκονομίας πρέπει πολλὴν φροντίδα νὰ ἔχωμεν. Διατί νὰ μένῃ τὸ σῶμα τοῦτο ἐπὶ πλείονα χρόνον, ἐνῷ ἡ τῶν φορολογικῶν νόμων ἐργασία αὐτοῦ ἐντὸς εἴκοσι ἡμερῶν διαπράττεται;

Ἐρωτηθεὶς ὑπότινος τῶν πληρεξουσίων, ἂν βλέπῃ τάχα κίνδυνόν τινα προκύπτοντα ἐκ τῆς ὑπάρξεώς του, ἀπήντησεν, ὅτι δὲν βλέπει κίνδυνον, ἀλλ' εἶναι πολιτικὸς σολοικισμὸς τὸ νὰ ὑπάρχῃ τοιοῦτον σῶμα καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος, ἐνῷ δὲν θέλει ἔχει πλέον μετ' ὀλίγας ἡμέρας οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν.

Ἄλλος δὲ παρετήρησεν, ὅτι τὸ παρελθὸν τοῦ Συμβουλίου καὶ ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου εἶναι γνωστὴ, ἐπομένως δὲν θέλει ἐνδιατρίψει εἰς ταῦτα. Βεβαίως ὡς νομοθετικὸν σῶμα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ· ἀλλὰ δὲν βλέπει πάλιν τὴν αἰτίαν δι' ἣν πρέπει νὰ παύσῃ πρὶν συνέλθωσιν αἱ Βουλαί. Τὸ ἐπ' αὐτὸν φρονεῖ ὅτι εἶναι πολὺ προκριτώτερον τὸ νὰ διατηρηθῇ αὐτὸ μέχρι ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, παρὰ νὰ παύσῃ ἀπὸ τοῦδε διὰ δραχμῶν τινῶν οἰκονομίαν.

Ὁ εἰσηγητὴς ἐπρόσθεσεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος αὐτὸς ἀπεφάνθη ὅτι κατὰ τὸ Σύνταγμα δὲν δύναται νὰ ἔχῃ οὐδεμίαν δύναμιν τὸ Συμβούλιον· ἀλλ' ὅμως τίς οἶδε τὰς ἀνάγκας αἵτινες δύνανται νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐκτὸς τῶν φορολογικῶν νόμων τοὺς ὁποίους προανέφερον;

Ὁ πληρεξούσιος Καλαβρύτων πρῶτος ἀνεγνώρισε καὶ συνωμολόγησε τὴν ἀνάγκην ταύτην, ἀλλ' ἐπὶ εἴκοσι μόνον ἡμέρας· ἀλλὰ συμφέρει νὰ ὁρισθῇ τοῦτο; ἂν ἐν τῷ διαστήματι τῶν δεκαπέντε ἢ εἴκοσι ἡμερῶν δὲν διαπραχθῇ ἡ ἐργασία αὕτη, τί μέλλει γενέσθαι; φόροι δὲν θέλουσιν εἰσπραχθῇ, διότι, κατ' ἔτος οἱ φορολογικοὶ νόμοι ἀναθεωροῦνται καὶ ψηφίζονται, καὶ ἂν τοῦτο δὲν προηγηθῇ δὲν καθίσταται ἀπαιτητός· ἐντεῦθεν βλέπεται ὅτι δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ καταντήσῃ εἰς παράλυσιαν, διότι δὲν θέλουσιν εἰσπραχθῇ φόροι μέχρις οὗ ἔλθωσιν αἱ Βουλαί. Πάντες ὡμολόγησαν ὅτι ἂν παραταθῇ ἡ διάρκεια αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς φόβος· διατί λοιπὸν νὰ παύσῃ; ἂς ὁρισθῇ ὅτι διατηρεῖται μέχρις οὗ συνέλθωσιν αἱ Βουλαί, ἢ καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν αὐτοδικαίως θέλει ἐπέλθῃ ἡ παῦσις του. Δὲν ἀποβλέπει εἰς τὸ πρόσωπον, ἀντιπαρετήρησεν ἕτερος, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ σύστημα. Ἴσως ἡ ἐπιτροπὴ ἔθεσε τὸ νὰ διατηρηθῇ τὸ Συμβούλιον μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῶν Βουλῶν, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν διακήρυξιν τῆς γ'. Σεπτεμβρίου, ὅτε οἱ ὑπουργοὶ θέλουσι δώσει λόγον τῶν πράξεών των εἰς τὴν Συνέλευσιν· ἂν ἔχῃ οὕτω τὸ πρᾶγμα, τότε βεβαίως καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ μένῃ, καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ λάβωμεν εὐθύνην τῶν πράξεων τοῦ ὑπουργείου διότι ἄλλως τι δύναται νὰ ἐνεργήσῃ τὸ Συμβούλιον; κατὰ τὸ ἄρθρον **104** μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος, κανεὶς Νόμος πλέον συνδρομῇ αὐτοῦ τοῦ σώματος ἐκδοθησόμενος, δὲν θέλει ἔχει ἰσχύν. Ὁ προλαλήσας Ἀντιπρόεδρος ἀνέφερε φόβους τοὺς ὁποίους ἐγὼ δὲν βλέπω. Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω εἰς τί τὸ σῶμα τοῦτο θέλει εἶναι χρήσιμον τοῦ λοιποῦ μὴ ἔχον μήτε δύναμιν νὰ ἐνεργήσῃ κἀμμίαν ἐργασίαν. Μὴ ἔχον δὲ ἐργασίαν δὲν εἶναι δίκαιον οὔτε νὰ μισθοδοτῆται. Οἰκονομίας ἔχομεν μεγάλην, μεγίστην ἀνάγκην· ἂν ἐπὶ εἴκοσι ἡμέρας, εἶναι ἀναγκαία ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ διὰ τοὺς φορολογικοὺς Νόμους, ἂς δοθῇ εἰς αὐτὸ ἐπὶ τοσοῦτον μόνον χρόνον ζωὴ εἴτε διὰ ψηφίσματος, εἴτε ἄλλως. Γνωμοδοτῶ λοιπὸν νὰ ἀπονεμηθῶσι μὲν εὐχαριστίαι εἰς τὸ Συμβούλιον διὰ τὴν ὁποίαν ἔδειξε διαγωγήν, καὶ κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου, καὶ ἄλλοτε, οὐχὶ ὅμως νὰ παραταθῇ ἡ διάρκειά των.

Ἐνταῦθα ὁ Ἀντιπρόεδρος Κύριος Μαυροκορδάτος, καταλιπὼν τὴν τοῦ Προέδρου ἕδραν εἰς τὸν Ἀντιπρόεδρον Κ. Μεταξᾶν καὶ λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν· Ἀνέβην εἰς τὸ βῆμα διὰ νὰ ἀντικρούσω ἰδέας τινὰς, αἵτινες ἐξετέθησαν ὑπό τινων τῶν προαγορευσάντων· Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἂν καὶ δὲν ἦτο νομοθετικὸν σῶμα, ἂν καὶ συμβουλευτικὴν μόνον ψῆφον εἶχεν, ἦτο ὅμως μέλος ἀναπόσπαστον τοῦ κυβερνητικοῦ συστήματος· οὕτως ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκτός. Ὅ,τι ὁ προαγορεύσας πληρεξούσιος τῆς Ναυπλίας εἶπε, συνέβη καὶ εἰς ἐμέ, ὅτε ἤμην εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἐπαρουσίασα εἰς τὸν Λόρδον Παλμερστῶνα τοὺς προϋπολογισμούς· ὥστε πάντοτε ἀπῃτεῖτο ἡ κύρωσις αὐτῶν παρὰ τοῦ Συμβουλίου. Κατὰ τὸ καταστατικὸν τοῦ σώματος τούτου ἐπιβάλλονται εἰς αὐτὸ ἱκανὰ καθήκοντα, τῶν ὁποίων πολλὰ ἴσως δὲν ἐξεπληρώθησαν, διότι κατὰ τὸ τότε ἐπικρατοῦν σύστημα πολλὰ μὲν ἐγράφοντο, ὀλίγα δ' ἐξετελοῦντο. Ὅθεν τὸ σῶμα τοῦτο ἦτον ἀναγκαῖον καὶ εἶχε συμβουλευτικὴν μόνην δύναμιν. Εἶπον, ὅτι μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος τὸ σῶμα τοῦτο καταστρέφεται οἰκοθεν, καθ' ὃ μὴ συμβιβάζόμενον μὲ τὸ Σύνταγμα· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχει οὕτω· διότι εἰς τὰ Συνταγματικὰ Κράτη παρὰ ταῖς Βουλαῖς ὑπάρχει καὶ Συμβούλιον Ἐπικρατείας. Δὲν λέγω τοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ γίνῃ καὶ παρ' ἡμῖν οὕτω, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποκρούσω τοὺς εἰπόντας ὅτι ἡ ὑπαρξις Συμβουλίου Ἐπικρατείας εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ Συνταγματικὴν Κυβέρνησιν. Γνωμοδοτῶ νὰ παραταθῇ ἡ διάρκεια τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τρεῖς μῆνας μέχρις οὗ συνέλθωσιν αἱ Βουλαί. Δὲν συμφωνῶ τῷ εἰπόντι, ὅτι τὸ σῶμα τοῦτο δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ μετὰ τὴν κύρωσιν τοῦ Συντάγματος, ἐπειδὴ πᾶσα πρᾶξις καὶ πᾶσα ἐνέργεια αὐτοῦ εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος, δὲν συμφωνῶ, λέγω, διότι ἅμα τὸ Σύνταγμα δώσῃ ζωὴν εἰς αὐτό, ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ θέλει τελεῖσθαι κατὰ τὸ καταστατικὸν αὐτοῦ Διάταγμα. Ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖον; θέλουσι μὲ εἰπεῖ. Ναὶ· ἀπορῶ δὲ πῶς, δείξαντες τοσαύτην καὶ πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ πρὸς τὴν Γερουσίαν δυσπιστίαν ἐν ταῖς προηγουμέναις συζητήσεσιν, ἤδη φερόμεθα ὑπὸ τοσαύτης εὐπιστίας ὡς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον.

Πρὸς τούτοις οἱ φορολογικοὶ νόμοι πρέπει ἀναποδράστως νὰ ἐπεξεργασθῶσι πρὸ τῆς 15 Μαρτίου· ἀλλ' αἱ Βουλαὶ ἴσως πρὸ τῶν τριῶν μηνῶν δὲν θέλουσι δυνηθῇ νὰ συνέλθωσι, καὶ συνελθοῦσαι νὰ ἀσχοληθῶσι παρὰ χρῆμα εἰς τοῦτο, καὶ νὰ περάνωσιν αὐτούς· ὥστε οὔτε μετὰ πέντε μῆνας ἴσως δὲν θέλομεν ἔχει αὐτούς· πρέπει λοιπόν, οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων νὰ παύσωμεν τὸ Συμβούλιον διὰ 15 ἢ 20 χιλιάδων δραχμῶν οἰκονο-

μίαν; Ἐκτὸς τούτου τὸ Συμβούλιον καὶ ἄλλως πῶς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ. Τὸ Ὑπουργεῖον θέλει προετοιμάσει νομοσχέδια διὰ τὰς Βουλάς. Δὲν δύναται λοιπὸν τὸ Συμβούλιον, διῃρημένον κατὰ τμήματα καὶ ἔχον τοὺς ἀναγκαίους εἰσηγητάς, νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοῦτο τὸ λυσιτελέστατον ἔργον; αὐτὸν τὸν δημοτικὸν μόνον νόμον, διὰ νὰ συμβιβάσῃ τις πρὸς τὸ ἤδη παραδεδεγμένον σύστημα, δὲν εἶναι μικρὸν ἔργον. Προτείνω λοιπὸν ἵνα παραταθῇ ἡ διάρκεια αὐτοῦ.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν, ἂν ἀποφασισθῇ νὰ διατηρηθῇ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, νὰ μὴ δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ προσθέσῃ νέους Συμβούλους.

Πολλοὶ ἀπήντησαν καταφατικῶς καὶ οὐδεὶς ἀντέτεν. Τὸ Ἔθνος, ἐπρόσθεσεν ἕτερος, εὐγνωμονεῖ πρὸς τοὺς συγκροτοῦντας τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἄνδρας διὰ τοὺς ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους ἀγῶνάς των· ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ῥητόρων ὑπέδειξαν ὑποψίας, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἐκβάλωσιν ἀπὸ ἡμᾶς, πρὶν παραδεχθῶμεν τὴν περαιτέρω ὕπαρξίν του. Ὁ πρὸ τῶν δύο τελευταῖον ἀγορεύσας Ἀντιπρόεδρος, ἐπαναλαβών, εἶπεν· ἀποσιώπησις ἐνὸς τῶν προομιλησάντων ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς παρεξηγήσεις τὰς ὁποίας ἔρχομαι ἤδη ν' ἀνασκευάσω. Ἐνόμισάν τινες ὅτι ὑπάρχει φόβος μή τοι χρησιμεύσῃ ὡς Νομοθετικὸν σῶμα εἰς τὴν Κυβέρνησιν· ἀλλ' ὁ φόβος οὗτος εἶναι μάταιος, διότι μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄλλο σῶμα νομοθετικὸν πλὴν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα καθιεροῖ τὸ Σύνταγμα, ἤτοι τῆς Βουλῆς, τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ Βασιλέως· εἰς τὰς Συνταγματικὰς πολιτείας τὸ Συμβούλιον δὲν ἔχει εἰμὴ διοικητικὰ καὶ Συμβουλευτικὰ καθήκοντα. Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας δὲν εἶχε πώποτε νομοθετικὴν δύναμιν, πῶς τώρα δύναται νὰ τὴν ἀποκτήσῃ; Ἄλλοι εἶπον, ὅτι τὸ καταστατικὸν διάταγμα δύναται νὰ περιέχῃ ὅρους ἐναντίους εἰς τὸ Σύνταγμα· ἀλλὰ τούτου ἡ ἀσφάλεια ὑπάρχει εἰς τὸ ἄρθρον **104** τοῦ Συντάγματος. Ὅθεν κανεὶς φόβος δὲν ἔχει χώραν. Ἡ φράσις τοῦ προλαλήσαντος δὲν ἀπέβλεπεν εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ὑποδείξῃ ὅτι δύνανται νὰ συμβῶσι περιστάσεις, καθ' ἃς νὰ φανῇ χρήσιμον τὸ σῶμα τοῦτο, ἐξ ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος συγκείμενον, ἐν τῇ Συμβουλευτικῇ αὐτοῦ ἰδιότητι· τοῦτο δὲ βεβαίως ἔχει οὕτω. Διατί τοσαύτη ὑποψία πρὸς τούτους τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν, πρὸς τοὺς ἄνδρας τούτους τοῦ ἀγῶνος, τῶν ὁποίων ὁ πατριωτισμὸς εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστός; Ἕτερος δὲ παρετήρησεν, ὅτι σύμφωνος ὢν καὶ αὐτὸς τοῖς προτείνασι τὴν διατήρησιν τοῦ Συμβουλίου μέχρι τῆς συγκροτήσεως τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, ἐπαρουσίασε καὶ τροπολογίαν

ἐπὶ τούτου· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐπῆλθον εἰς τὸν νοῦν του ἀμφιβολίαι τινές. Ὁ προλαλήσας εἶπεν, ὅτι εἰς Συνταγματικὰ Κράτη ὑπάρχουσι Συμβούλια Ἐπικρατείας. Τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἀλλ' ἔχουσι καὶ καθήκοντα σύμφωνα μὲ τὰς παραδεδεγμένας Συνταγματικὰς ἀρχάς· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ποῖα θέλουσιν εἶσθαι τοῦ λοιποῦ τὰ καθήκοντα τοῦ Συμβουλίου; τοῦ λοιποῦ τοῦτο οὔτε ὡς Νομοθετικὸν σῶμα οὔτε ὡς συμβουλευτικὸν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, διότι τὸ Σύνταγμα δὲν ἀναφέρει τι περὶ αὐτοῦ. Ὅθεν εἶναι καλὸν νὰ ἐξηγηθῇ, ὅτι δὲν θέλει ἔχει, εἰμὴ συμβουλευτικὰ ἁπλῶς καθήκοντα. Κατὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἀντιπαρετήρησεν ἄλλος, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος κἀμμία ἀρχὴ δὲν δύναται πλέον νὰ ἐνεργήσῃ, κανεὶς διοικητικὸς ὑπάλληλος, διότι τὰ καθήκοντα αὐτοῦ δὲν διαγράφονται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος· ἀλλ' ὅμως τοῦτο προφανῶς εἶναι ἄτοπον· καθὼς λοιπὸν αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ θέλουσιν ἐνεργεῖ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καταστατικῶν Διαταγμάτων, καθ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται εἰς τοὺς ὅρους τοῦ Συντάγματος, οὕτω καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας θέλει ἐνεργεῖ ὡς συμβουλευτικὸν σῶμα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καταστατικῶν του. Ἐνταῦθα, κηρυχθείσης τῆς συζητήσεως πεπαυμένης, ὁ Πρόεδρος εἶπε· τρία τινὰ πράκεινται εἰς ψηφοφορίαν. 1) Ἡ παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Γρίβα καὶ Κριεζώτου προταθεῖσα τροπολογία τοῦ νὰ καταργηθῇ ἀπὸ τοῦδε τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

2) Τὸ τοῦ σχεδίου ἄρθρον καὶ

3) Ἡ παρ' ἄλλων πολλῶν δοθεῖσα τροπολογία ἔχουσα ὡς ἑπεται. « Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας παύει καὶ διαλύεται αὐτοδικαίως, ἅμα παρέλθωσι τρεῖς μῆνες, ἀφ' ἧς ἡμέρας ὀμόσῃ ὁ Βασιλεὺς τὸν τοῦ Συντάγματος ὅρκον, ἢ καὶ πρὶν τῶν τριῶν ἂν πρὸ τῆς λήξεως τούτων συγκροτηθῇ ἡ πρώτη Βουλευτικὴ Σύνοδος ».

Ἀναγνωσθεισῶν αὐτῶν, συνεχωνεύθη μετὰ ταῦτα ἡ α. τροπολογία εἰς τὴν γ'. Τότε ὁ Πρόεδρος θέσας τὸ ζήτημα ἂν ἡ Συνέλευσις θέλῃ τὴν τροπολογίαν ἢ τὸ σχέδιον ἠρώτησεν αὐτὴν, πῖνε τρόπῳ θέλει νὰ ψηφοφορηθῇ. Πάντες δ' ἐκραύγασαν δι' ἀναστάσεως καὶ ἀνέστησαν, παραδεχθέντες τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν τρίτην τροπολογίαν ἀντὶ τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου, ἔχουσαν οὕτω·

Ἄρθρ. 10.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας παύει καὶ διαλύεται αὐτοδικαίως, ἅμα παρέλθωσι τρεῖς μῆνες, ἀφ' ἧς ἡμέρας ὀμόσῃ ὁ Βασιλεὺς τὸν τοῦ Συντάγματος ὅρκον, ἢ καὶ πρὶν τῶν τριῶν μηνῶν, ἂν πρὸ τῆς λήξεως τούτων συγκροτηθῇ ἡ πρώτη Βουλευτικὴ Σύνοδος.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ 5 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Λ. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΖ'.

Τῆς 19 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ ἐννάτῃ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν σάββατον, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 10 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παόντων διακοσίων εἰκοσιδύο, καὶ ἀπόντων εἰκοσιενός, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως τοῦ ἄρθρου **104** τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν ἑπομένων.

Ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ ῥηθὲν ἄρθρον τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν σειρὰν τῶν πρὸ αὐτοῦ παραδεκτῶν γενομένων εἰς τὴν Συνέλευσιν ἄρθρων φέρει ὡς ἄρθρον τοῦ Συντάγματος τὸν ἀριθμὸν **103**, ἔχει δὲ οὕτω·

Ἄρθρ. 103.

« Ὅλοι οἱ νόμοι καὶ τὰ Διατάγματα, καθ' ὅσον ἀντιβαίνουσιν εἰς τὸ παρὸν Σύνταγμα, καταργοῦνται.

Παρετηρήθη δὲ ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴν, ὅτι, ἂν ἄρθρον

τι μόνον Νόμου ἢ διατάγματος ἀντιβαίνῃ εἰς τὸ παρὸν Σύνταγμα, καταργεῖται τοῦτο μόνον τὸ ἄρθρον, καὶ ὄχι ὁλόκληρος ὁ Νόμος ἢ τὸ Διάταγμα.

Τὸ ἄρθρον ἐγένετο ὁμοψήφως παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἐνταῦθα παρετηρήθη ὑπό τινος πληρεξουσίου, ὅτι εἰς τὸ περὶ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἄρθρου τοῦ Συντάγματος ἡ Συνέλευσις, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν ἀνάγκην ψηφίσεως φορολογικοῦ Νόμου διὰ τὸ τρέχον ἔτος, παρεδέχθη τὴν ὕπαρξιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας μέχρι τῆς ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Συντάγματος, ἢ καὶ πρότερον συγκροτήσεως τῆς πρώτης Βουλευτικῆς Συνόδου. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ προκείμενον ἄρθρον ὁ περὶ φορολογίας νόμος τοῦ παρελθόντος ἔτους καταργεῖται· ἡ δὲ σύνταξις νέου φορολογικοῦ νόμου διὰ τὸ τρέχον, ἐὰν οὗτος δὲν ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 52 τοῦ Συντάγματος, προτείνει, εἶπε, νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅτι ὁ φορολογικὸς νόμος τοῦ παόντος ἔτους θέλει γείνει, καθ' ὃν τρόπον ἐγίνετο καὶ πρότερον.

Ἀντεπαρετηρήθη παρ' ἄλλου, ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ φορολογικοῦ νόμου τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ διὰ παρὸν, δύναται νὰ γείνῃ μὲ τινας μικρὰς τροποποιήσεις, τὰς ὁποίας τὸ Συμβούλιον, τῆς Ἐπικρατείας εἰς ὀλιγοχρόνιον διάστημα δύναται νὰ κάμῃ. Ἀντὶ τούτου λοιπὸν προτείνει, εἶπε, νὰ τεθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅτι τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ὀφείλει ἐντὸς δέκα ἢ δεκαπέντε ἡμερῶν τὸ πολὺ νὰ ἀναθεωρήσῃ τὸν περὶ φορολογίας νόμον τοῦ παρελθόντος ἔτους, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὸ παρὸν ἔτος.

Εἰς τὴν συζήτησιν καὶ παραδοχὴν τοῦ περὶ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἄρθρου **102** τοῦ Συντάγματος, παρετήρησεν ἕτερος, ὅτι ἡ Συνέλευσις ἐννόησεν, ὅτι τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας μέχρι τῆς συγκροτήσεως τῆς πρώτης Βουλευτικῆς Συνόδου ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ εἰς τὴν σύνταξιν τῶν νόμων τὰ αὐτὰ καθήκοντα ὡς καὶ πρότερον. Διὰ τοῦτο θεωρεῖ περιττὸν, εἶπε, τὴν εἰς τὰ πρακτικὰ προταθεῖσαν σημείωσιν περὶ τοῦ φορολογικοῦ νόμου, διότι καὶ εἰς τὴν σύνταξιν τούτου θὰ συμπράξῃ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ὅπως καὶ πρότερον.

Εἰς ταῦτα ἀντιπαρετήρησεν ἄλλος πληρεξούσιος, ὅτι τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας κατὰ τὸ Σύνταγμα ἔπρεπεν ἀναγκαίως νὰ παύσῃ, διετηρήθη ὅμως μέχρι τῆς συγκροτήσεως τῆς πρώτης Βουλευτικῆς Συνόδου ὡς σῶμα ἐπιβοηθητικὸν τοῦ Ὑπουργείου εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ περὶ φορολογίας νόμου, καθὼς καὶ διὰ τὴν προπαρασκευὴν διαφόρων νομοσχεδίων, τὰ ὁποῖα τὸ Ὑπουργεῖον

μέλει νὰ καθυποβάλῃ εἰς τὰς Βουλάς. Ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦτο ἀφῃρέθη πᾶσα νομοθετικὴ ἐνέργεια, τὴν ὁποίαν εἶχε κατὰ τὸ προϋπάρχον Κυβερνητικὸν σύστημα, καὶ διατηρεῖται μόνον ὡς σῶμα, ἁπλῶς συμβουλευτικὸν καὶ ἐπιβοηθητικὸν τοῦ Ὑπουργείου κατὰ τὸ ῥηθὲν διάστημα. Ἑπομένως ὁ περὶ φορολογίας νόμος θέλει συνταχθῇ ὑπ' εὐθύνην τοῦ Ὑπουργείου, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ συμβουλευθῇ καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὰς παρατηρήσεις ταύτας τοῦ τελευταίου ἀγορεύσαντος, ἀποφανθεῖσα συγχρόνως νὰ τεθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅτι γίνεται ἐξαίρεσις τῆς διαταξέως τοῦ προκειμένου ἄρθρου ὡς πρὸς τὸν φορολογικὸν νόμον διὰ τὸ ἔτος **1844**.

Μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ περὶ εἰδικῶν διατάξεων μέρους τοῦ σχεδίου, ὁ δὲ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου ἔχων οὕτω.

Εἰδικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρ. 104.

Ἡ πρώτη Βουλευτικὴ Σύνοδος θέλει συγκροτηθῇ ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος».

Ἐνεγνώσθη ἀκολούθως ἀπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου προταθεῖσα τροπολογία παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν, καθ' ἣν ἡ πρώτη βουλευτικὴ Σύνοδος θέλει συγκροτηθῇ ἀνυπερθέτως καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Ἀντεπαρατηρήθη ἐπὶ τῆς τροπολογίας ταύτης, ὅτι ἡ συγκρότησις τῶν Βουλῶν ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ, διότι τὸ Σύνταγμα θέλει ἴσως δημοσιευθῇ πρὶν ἔτι ἡ Συνέλευσις ἀποπερατώσῃ τὸν περὶ ἐκλογῶν Νόμον.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Ἀνεγνώσθησαν ἑπομένως ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴν τὰ ἐδάφια α, καὶ 6, τοῦ ἑπομένου ἄρθρου **106** τοῦ σχεδίου, ἔχοντα οὕτω·

« Δι' ἰδιαιτέρων, νόμων καὶ ἔνεστι ταχύτερον πρέπει νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ τῶν ἐξῆς ἀντικειμένων».

α) « Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ Κράτους, τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν πρὸς συντήρησιν τῶν κληρικῶν ἀναλόγως μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτῆρός των, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἐν αὐταῖς λειτουργούντων ἢ μοναζόντων».

6') « Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως». Ἐπὶ τοῦ ἐδαφίου τούτου ὁ πληρεξούσιος Κορώνης

λαβὼν τὸν λόγον, παρετήρησεν, ὅτι κατὰ τὰς παρ' αὐτοῦ προταθείσας εἰς τὰ περὶ θρησκείας ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ Συντάγματος τροπολογίας ἐθεώρησε τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ὑπὸ τρεῖς ἐπόψεις α). Πῶς ὑπάρχει, καὶ πρέπει νὰ ὑπάρξῃ. 6) Πῶς θὰ διατηρηθῇ, καὶ βελτιωθῇ, καὶ γ) ὡς πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις της. Τὸ ά. τούτων ἀπερασίσθη εἰς ἐκεῖνα τὰ ἄρθρα. ὡς πρὸς τὸ 6'. κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον **104** θέλει ἀναθεωρηθῇ, καὶ ἀλλοιωθῇ τὸ περὶ ἱερᾶς Συνόδου καταστατικὸν Διάταγμα. Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ τῶν ἐπισκοπῶν καὶ περὶ τῶν πρὸς συντήρησιν μέσων τῶν κληρικῶν γίνεται λόγος εἰς τὸ προκείμενον ἐδάφιον. Περὶ τοῦ γ' μέρους, ἀναφερομένου εἰς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις τῆς ἐκκλησίας, δὲν γίνεται ποσῶς λόγος εἰς τὸ ἐδάφιον. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο περιλαμβάνεται ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἄλλων ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν. Τὸ περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως ζήτημα δὲν εἶναι τοῦ Συντάγματος, εἶναι ὅμως ἀναγκαῖον ἡ Συνέλευσις νὰ συστήσῃ καὶ τοῦτο εἰς τὰς Βουλάς. Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον, προτείνει, εἶπε, νὰ καταχωρισθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι

« Ἡ Κυβέρνησις θέλει φροντίσει ὅσον ἔνεστι ταχύτερον

α) Περὶ κανονισμοῦ τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἄλλων ὁμοδόξων. 6'.) Περὶ τῆς ἀμοιβαίας θρησκευτικῆς τῶν Ἑλλήνων προστατεύσεως ἐντὸς τῶν ἄλλων ἐπικρατειῶν. γ) Περὶ κανονισμοῦ τῶν διοικητικῶν σχέσεων τῶν ἀνεκτῶν θρησκειῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐξουσίαν.

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν, ὅτι δὲν ἀρκεῖ τὸ νὰ σημειωθῇ ἡ πρότασις αὕτη ἁπλῶς εἰς τὰ πρακτικά, ὡς πρότασις τοῦ προτείναντος, ἀλλ' ὡς πρότασις, τὴν ὁποίαν συμμερίζεται ἡ Συνέλευσις, καὶ ἠτήσατο, ὥστε ν' ἀποφανθῇ ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τούτου.

Ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ζητηθῇ ἡ τῆς Συνελεύσεως γνώμη ἐκ τοῦ προχείρου ἐπὶ ἀντικειμένου, τὸ ὁποῖον δὲν ἐμελέτησε. Κατὰ τὸν κανονισμὸν, ἐὰν ἐπιμένωσί τινες, ζητοῦντες ἵνα ἀποφανθῇ ἐπὶ τούτου ἡ Συνέλευσις, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πρότασις, καὶ νὰ συζητηθῇ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν συνεδρίασιν, ἄλλως τε ὁ προτείνας αὐτὴν πληρεξούσιος δὲν ἠτήσατο ἄλλο, εἰμὴ τὴν καταχώρισιν αὐτῆς εἰς τὰ πρακτικά.

Ὁ Προτείνας πληρεξούσιος Κορώνης ἐπιβεβαίωσεν, ὅτι αὐτὸ μόνον ἐξαιτεῖται τὸ νὰ καταχωρισθῇ ἡ πρότασίς του εἰς τὰ πρακτικά. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὁμοψήφως τὰ ἐδάφια α καὶ 6 κατὰ τὸ σχέδιον, ἀποφανθεῖσα συγχρόνως, ἵνα καταχωρισθῇ ἡ

ανωτέρω πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης εἰς τὰ πρακτικά.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως αἴτησις τριῶν πληρεξουσίων τοῦ δυτικοῦ δόγματος, δι' ἧς ἐζήτουν τὸ νὰ ἐξασφαλισθῶσι τὰ τῆς θρησκείας των νόμιμα κατὰ τὰ πρωτόκολλα.

Ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι αὐτὸ τὸ Σύνταγμα παρέχει πληρεστάτην τὴν ζητουμένην ἐξασφάλισιν. Ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει προσέθηκεν εἰς τῶν πληρεξουσίων, πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἀναφορά.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τήν τε τοῦ Προέδρου παρατήρησιν, ὡς καὶ τὴν τοῦ τελευταίου πληρεξουσίου πρότασιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη τὸ γ'. ἐδάφιον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω. « γ') περὶ τῆς διαθέσεως τῆς ἐθνικῆς γῆς, καὶ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν χρεῶν. »

Ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἐδαφίου τούτου βεβαίως παρεισέρρυσεν ἔλλειψις τις κατὰ λάθος. Διότι ἡ φράσις περὶ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν χρεῶν δὲν παρέχει τὴν προσήκουσαν ἰδέαν.

Νομίζω, εἶπεν, ὅτι ἤθελον νὰ εἴπωσι περὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ ἀποσβέσεως τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν χρεῶν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν προσθήκην τῶν παρὰ τοῦ Προέδρου προταθεισῶν λέξεων.

Τινὲς μετὰ ταῦτα ἐπρότειναν νὰ προστεθῇ καὶ εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἡ λέξις « διανομῆς. »

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ συστήσῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὰς Βουλὰς καὶ τὸ περὶ τῶν μοναστηρίων ἀντικείμενον, ὥστε νὰ ἀνοιχθῶσι, καὶ συστηθῶσιν ἐκ νέου ἐκεῖνα ἐξ αὐτῶν, τῶν ὁποίων τὴν σύστασιν ἤθελον ζητήσει αἱ ἀνάκουσται Ἐπαρχίαι, καὶ περὶ τούτου νὰ γείνῃ μνεία εἰς τὰ πρακτικά.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι ὁ Γραμματεὺς τῶν Ἐξωτερικῶν ἐκοινοποίησεν αὐτῷ ὑπόμνημα τοῦ Προέδρου τῆς ἐν Λονδίνῳ ἐπιτροπῆς τῶν κατόχων τῶν μετοχῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ δανείου τῶν **1824** καὶ **1825**, πεμφθὲν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν μετὰ τὴν Σεπτεμβριανὴν μεταβολήν, δι' οὗ ὁ εἰρημένος Πρόεδρος, ἐπερχόμενος τὴν τῆς ἐπιτροπῆς τῶν κατόχων τῶν γραμματίων τοῦ δανείου πεποίθησιν, ὅτι ἡ νέα Συνταγματικὴ Κυβέρνησις θέλει φροντίσει δεόντως περὶ ὅλων ἐν γένει τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων, ἐπομένως καὶ περὶ τοῦ εἰρημένου δα-

νείου ἰδίως ἐξαιτεῖται, ὥστε μία τῶν πρώτιστων ἐργασιῶν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἔθνους νὰ ἦναι καὶ ἡ περὶ τῆς ἀποσβέσεως τῶν δανείων τούτων σκέψις. Νομίζω, ἐπρόσθεσεν, ὅτι ἡ αἴτησις αὕτη πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἀποχρώντως συστημένη, ἵνα λάβῃ τὴν προσήκουσαν περὶ αὐτῆς πρόνοιαν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τοῦ Προέδρου γνώμην ὁμοφώνως. Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθησαν αἱ ἑξῆς δύο προτάσεις.

1) Τοῦ πληρεξουσίου Βονίτζης, ἔχουσα οὕτω.

Περὶ τῶν στρατιωτικῶς ἢ πολιτικῶς κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα διαπρεψάντων.

α') Νὰ δοθῶσιν οἱ ἔλαθμοι μὲ πλήρεις ἀποδοχὰς κατὰ τὴν βαθμολογίαν, ὅπως αἱ ἐπιτροπαὶ ἐβαθμολόγησαν ἕκαστον ἀγωνιστήν, καὶ εἰσέτι ἢ δὲν ἔλαβεν αὐτόν, ὡς ἦτον βαθμολογημένος, ἢ ἀδικηθεὶς δὲν ἐβαθμολογήθη διόλου.

β') Ὅσοι δὲ ἐκ τῶν ἐλαθμολογηθέντων ἀπέθανον νὰ λάβουν τὰς ἀποδοχὰς τοῦ ἔλαθμοῦ των οἱ νόμιμοι κληρονόμοι των, ἢ πιστωτικὰ γραμμάτια, ὡς τὰ ἔλαβον ἢ θὰ τὰ λάβουν οἱ βαθμολογηθέντες.

γ') Νὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς ἀγωνισαμένων διὰ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα, καὶ μὴ δικαιωθέντων εἰσέτι, ἥτις θέλει ἐξετάζει καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις τούτων, καθὼς καὶ τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων, ἢ καὶ ἀποθανόντων ἀγωνιστῶν, καὶ ἡ ἀνάλογος εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀμοιβὴ νὰ δίδηται εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους των εἰς πιστωτικὰ γραμμάτια.

δ') Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη νὰ ἐξετάσῃ καὶ διευκρινήσῃ τὰ πρὸς στρατιωτικοὺς ἢ πολιτικοὺς χρεῖ τοῦ δημοσίου καὶ ἀπέναντι τούτων νὰ δοθῶσιν εἰς τοὺς δανειστὰς ἢ κληρονόμους των ἐπίσης πιστωτικὰ γραμμάτια.

ε) Πᾶν γραμμάτιον ὁποῦ ἤθελεν ἐκδοθῇ δι' ὅλους τοὺς ἀνωτέρω νὰ ἦναι δεκάτον ἀντὶ μετρητῶν εἰς συμψηφισμὸν ὀημοσίου χρέους.

ς') Ἀποκλείεται διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἡ αἴτησις πιστοποιητικοῦ πενίας ἀπὸ πήχεων.

ζ) Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη νὰ σύγκειται ἀπὸ στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικούς, διαπρεψάντας ἀπὸ τὰ **1821** μέχρι τοῦ **1827**.

η) Ἡ πρώτη Βουλευτικὴ Σύνοδος νὰ ἐνεργήσῃ τὸ περὶ τούτων ψήφισμα, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀναβολῆς.

θ') Ψήφισμα ἰδιαίτερον τῆς Συνελεύσεως νὰ ἐκδοθῇ περὶ

τούτων, συστηνόμενον διὰ τὴν πλήρη, καὶ ταχεῖαν ἐνέργειαν εἰς τὴν πρώτην Βουλευτικὴν Σύνοδον.

2) Τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν ἔχουσα οὕτω.

Περὶ διανομῆς ἐθνικῆς γῆς.

« Νὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ ἀπὸ στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς διὰ τοὺς ἀγωνισθέντας. Νὰ παύσῃ ἡ προικοδότησις τῶν στρατιωτικῶν τῶν **1834**, καὶ νὰ πάρωσιν ἐλεύθερον τὸ ἀντίτιμον τῶν ἐκδουλεύσεών των ».

Εἷς τῶν πληρεξουσίων εἶπε, νὰ προστεθῇ, ὅπου γίνεται μνεία περὶ τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ἡ λέξις τῶν ναυτικῶν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ὁ δὲ πληρεξούσιος Κασσίων εἶπε, νὰ μὴ λησμονηθῶσι καὶ αἱ τῶν Κασσίων ἐκδουλεύσεις.

Ἄλλοι παρετήρησαν, ὅτι καὶ αὐτοὶ ὑπάγονται εἰς τὴν γενικὴν κατηγορίαν.

Ἕτερος δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς, εἶπεν· ἡ φύσις τῶν γενομένων αἰτήσεων εἶναι δικαία, διότι αὗται θεμελιοῦνται ἐπὶ ἱερῶν καὶ κεκτημένων δικαίων. Μέχρι τοῦδε διάφορα περιστατικὰ ἐμπόδισαν τῶν δικαίων τούτων τὴν ἐκπλήρωσιν. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι τοῦ λοιποῦ συνταγματικῆς Κυβερνήσεως διεπούσης τὰ τῆς Ἑλλάδος, θέλει ληφθῇ ἀνάλογος μὲ τοὺς ἐνόντας τρόπους περὶ τούτων πρόνοια· ἀλλὰ πάντες, ποιοῦντες λόγον περὶ τοῦ λαβεῖν, λησμονοῦσι τὴν ἑτέραν μερίδα τοῦ δοῦναι τῆς συνήθως διπλογραφίας.

Ἔργον δὲ τῆς Συνελεύσεως εἶναι τὸ νὰ συστήσῃ ταῦτα πάντα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ὥστε νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς προσηκούσης θεραπείας, εἴτε διὰ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν, εἴτε διὰ χρημάτων. Ἀλλ' εἰς τὸ ἤδη ἀναγνωσθὲν ἄρθρον ἤχησε βαρέως ἡ λέξις τῶν χρεῶν, καὶ ἠκούσθη μάλιστα ἀναφορὰ περὶ ἐξωτερικοῦ χρέους. Μόνον τὸ νέον χρέος συμποσοῦται εἰς ἑξήκοντα ἑκατομμύρια. Εἶναι λοιπὸν ἐλεύθεροι αἱ γαῖαι; αἱ εἰσπράξεις τοῦ ἔθνους ὑπόσχονται τὴν πραγματοποίησιν τῶν γενομένων αἰτήσεων; Ποία ἐξέτασις ἐγένετο περὶ τούτων ἐν τῷ διαστήματι τῶν πέντε μηνῶν; Ποίαν ἀπάντησιν θέλετε δώσει εἰς τοὺς λαοὺς τῶν ἐπαρχιῶν σας, ἐρωτώμενοι; ἐλάβετε ἰδέαν τινὰ τούτων; Τί ἐπράξατε περὶ αὐτῶν, ἐνῷ ὑπάρχουσι μάλιστα ἀπαιτήσεις πρὸς συμψηφισμόν; Καλὸν εἶναι τὸ νὰ συστηθῶσιν αἱ αἰτήσεις ἡμῶν θερμῶς εἰς τὰς Βουλὰς, ὥστε νὰ δοθῇ πλέον πέρας εἰς αὐτὰς, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης πρέπον καὶ τὴν συνείδησιν ἡμῶν νὰ ἀναπαύσωμεν, λαμβάνοντες ἰδέαν τινὰ τῶν δανείων. Ἂν χρεωστῇ τὸ ἔθνος, εἶπον ἄλλοι, θέλει γείνει φροντὶς περὶ τῆς τῶν

ὀφειλομένων ἀποδόσεως· ἤδη δὲ εἶναι καλὸν νὰ συστήσῃ ἡ Συνέλευσις τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος αἰτήσεις εἰς τὰς Βουλὰς, ὥστε νὰ συσταθῇ ἐπιτροπὴ τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν καὶ ναυτικῶν, νὰ καθαρίσῃ ταύτας καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰς θετικὸν πέρας.

Ἕτερος δὲ παρετήρησεν, ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν συνεδριάσεων τῆς Συνελεύσεως ἀπεφασίσθη νὰ συντάξῃ ἡ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπὴ σχέδιον ψηφίσματος, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προειψηφισμένων παρὰ τῶν προλαβουσῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων, τροποποιοῦσα, καὶ διορθώνουσα τὸ τῆς Συνελεύσεως τοῦ Ἄργους ψήφισμα· εἰς ταύτην λοιπὸν τὴν ἀπόφασιν πρέπει νὰ ἐμμείνωμεν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, εἴτε ἡ εἰρημένη ἐπιτροπὴ νὰ συντάξῃ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ψήφισμα, εἴτε οἱ εἰσηγηταὶ αὐτῆς, καὶ νὰ ὑποβάλωσιν αὐτὸ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἐνταῦθα ὁ πληρεξούσιος Πύργου ᾐτήσατο ν' ἀναγνωσθῶσι προτάσεις, ἀναφερόμεναι εἰς τὸ περὶ τῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς ἀντικείμενον, καὶ ἄλλας, τὰς ὁποίας πρὸ ἡμερῶν κατέθεσάν τινες τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ γραφεῖον.

Ἡ Συνέλευσις ὁμοφώνως δὲν παρεδέχθη τὸ νὰ ἀναγνωσθῶσιν. Ὅθεν τὸ γ' ἐδάφιον ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν, τροποποιηθὲν ὡς ἀκολούθως·

γ) « Περὶ τῆς διαθέσεως καὶ διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς καὶ περὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ ἀποσβέσεως τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν χρεῶν ».

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ κατωτέρω ἐδάφια τοῦ σχεδίου, κατ' ἰδίαν ἕκαστον, ἔχοντα οὕτω·

δ) Περὶ τοῦ τύπου·

ε) Περὶ βελτιώσεως τοῦ φορολογικοῦ συστήματος, καὶ περὶ ἁπλοποιήσεως τῆς ὑπηρεσίας·

ς) Περὶ τῶν ἀμοιβαίων δικαστηρίων πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἐγκλημάτων τῆς πειρατείας καὶ ναυταπάτης·

ζ) Περὶ ὀργανισμοῦ ἐθνοφυλακῆς·

η) Περὶ στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς νομοθεσίας·

θ) Περὶ ἐμψυχώσεως τῆς γεωργίας, βιομηχανίας καὶ ἐμπορίας·

ι) Περὶ ὁριστικῶν συντάξεων τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων.

Ἐπὶ τοῦ δ' ἐδαφίου παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ, ὅτι τοῦτο ἐτέθη παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς κατὰ συνέπειαν τοῦ **95** ἄρθρου τοῦ σχεδίου, δι' οὗ μετεβιβάσθη ἡ ἐκδίκασις τῶν τοῦ τύπου ἐγκλημάτων εἰς τὴν τῶν ἐνόρκων δικαιοδοσίαν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ ὡς εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Τὸ δὲ έ. ἐδάφιον ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλεσιν, τροποποιηθὲν ὡς ἀκολούθως ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ πληρεξουσίου Ὑπάτης, καὶ ἄλλων πληρεξουσίων.

ε) 1. Περὶ βελτιώσεων τοῦ φορολογικοῦ συστήματος, 2. Περὶ ἁπλοποιήσεως τῆς ὑπηρεσίας, τῆς δικαστικῆς νομοθεσίας, καὶ πάσης ἄλλης ἐν γένει.

Τὰ δὲ ἐδάφια ς. καὶ ζ. ἐγένοντο παραδεκτὰ κατὰ τὸ σχέδιον. Ἐπὶ τοῦ ζ. ἀνεγνώσθη πρότασις τοῦ πληρεξίου Θετταλῶν, ἵνα διορισθῶσι προγυμνασταὶ κατὰ τόπους διὰ τὴν στρατιωτικὴν ἄσκησιν, καὶ δὲν ἐγένετο δεκτὴ, καθ' ὃ διαλαμβανομένη εἰς τὸν περὶ τῆς ἐθνοφυλακῆς νόμον. Ἐπίσης δὲ καὶ τὸ ή. ἐγένετο παραδικτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν ὡς εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ παρετηρήθη ὑφ' ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι, ἐπειδὴ παρ' ἡμῖν ἰσχύει ὁ παλαιὸς τῆς Γαλλίας ποινικὸς Κώδηξ, τούτου δὲ μετεβλήθησαν ἐπ' ἐσχάτων παρὰ τῶν Γάλλων διάφοροι διατάξεις ἐπὶ τὸ ἐπιεικέστερον καὶ φιλανθρωπότερον, εἶναι καλὸν νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τοῦ νεωτέρου Κώδικος τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὸ στρατιωτικὸν ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ, μέχρις οὗ συνταχθῇ παρὰ τῶν Βουλῶν Ἑλληνικὸς στρατιωτικὸς Κώδηξ, καὶ περὶ τούτου ἀρκεῖ νὰ γείνῃ μνεία εἰς τὰ πρακτικά.

Ἀντιπαρετηρήθη παρ' ἄλλου, ὅτι ἂν καὶ ἦναι ἐπαινετὸν τοῦ προλαλήσαντος τὸ αἴσθημα, ἡ Συνέλευσις ὅμως, μὴ οὖσα προμελετημένη, δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ τὸ προτεινόμενον.

Ἀπήντησεν ὁ Γραμματεὺς τῶν Στρατιωτικῶν, ὅτι δὲν εἶναι χρεία πολλῆς σκέψεως ἐπὶ τοῦ παρόντος, καθότι δὲν πρόκειται νὰ ἀλλάξωμεν τὴν ποινικὴν στρατιωτικὴν νομοθεσίαν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν, τὴν ὁποίαν εἴχομεν, νὰ διατηρήσωμεν, ἐφαρμόζοντες διοικητικῶς καὶ τὰς νεωτέρας τροποποιήσεις αὐτῆς.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τοῦ Γραμματέως τῶν Στρατιωτικῶν παρατήρησιν, καὶ ἀπεφάσισε νὰ σημειωθῇ τοῦτο εἰς τὰ πρακτικά. Τὰ δὲ ἐδάφια θ. καὶ ι ἐγένοντο παραδεκτὰ προστεθεισῶν τῶν λέξεων μετὰ τὸ θ'. « καὶ ναυτιλίας » εἰς δὲ τὸ ι. « ναυτικῶν » ἐτροποποιήθησαν λοιπὸν οὕτω·

ἡ) Περὶ ἐμψυχώσεως τῆς γεωργίας, βιομηχανίας, ἐμπορίας καὶ ναυτιλίας·

ι) Περὶ ὁριστικῶν συντάξεων τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ὑπαλλήλων.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν ἐπὶ τοῦ ί. ἐδαφίου, ὅτι τοῦτο τωόντι εἶναι χρησιμώτατον, διότι, ὅταν τὸ γῆρας τοῦ παλληλου δὲν ἦναι ἐξησφαλισμένον, δὲν δύναται νὰ ὑπηρετῇ μὲ

τὸν προσήκοντα ζῆλον· ἀλλ' αὐτὸ ἀφορᾷ τὸ μέλλον, οὐχὶ δὲ τὸ παρελθόν. Ὅθεν προτείνει νὰ τεθῇ περὶ ἀναθεωρήσεως τοῦ καταλόγου τῶν συντάξεων, ὥστε νὰ γείνῃ γνωστὴ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡ κατάστασις τούτου, καὶ νὰ θεραπευθῶσιν ἀδικήματά τινα.

Ἕτερος δὲ εἶπεν, ὅτι καὶ τοῦτο εἰς τὰς Βουλὰς πρέπει ν' ἀνατεθῇ, διὰ νὰ κάμωσι τὰς προσηκούσας παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις.

Ἐπειδὴ Σύνταγμα ἤδη συντάττοντες, ἐπρόσθεσεν ἕτερος, καταδεικνύομεν τὰς πληγὰς ἡμῶν εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ νὰ θεραπεύσῃ αὐτὰς, εἶναι καλὸν νὰ συστήσωμεν εἰς αὐτὴν καὶ ἐκείνην τὴν τάξιν τῶν ὀλίγων αὐτῶν ἀνθρώπων, οἵτινες μείζονα τῶν ὑπαλλήλων ἔργα κατέθεντο διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον· ἄλλοι τούτων συνεισέφερον ἀδρὰς χρημάτων ποσότητας, καὶ ἄλλοι ἔχασαν πατρίδα, οἰκείους, καὶ καταστάσεις, καὶ ἐρθειραν τὴν ἡλικίαν των ὑπηρετοῦντες τὸ ἔθνος· ἤδη δὲ οἱ πλεῖστοι τούτων μένουσιν εἰς τὴν διάκρισιν τῆς τύχης ἐκτεθειμένοι. Δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ τούτων, καὶ νὰ συστηθῶσι παρὰ τῆς Συνελεύσεως εἰς τὰς Βουλάς; Τώρα, ὑπηρετοῦντες τὴν Κυβέρνησιν, ἔχουσι μισθόν τινα, ἀλλ' ἴσως μετ' ὀλίγον θέλουσι στερεῖσθαι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου.

Ἄλλος δὲ παρετήρησεν, ὅτι οἱ παρὰ τοῦ προαγορεύσαντος μνησθέντες δὲν ἔχουσι κατ' οὐδένα λόγον μεγαλείτερον δικαίωμα τῶν πολυειδῶς ἀγωνισθέντων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἔθνους. Πρὸς τούτοις ἐκείνους μὲν περιέθαλψεν ἡ Κυβέρνησις δι' ὑπηρεσιῶν, τούτους δὲ ἐγκατέλιπεν εἰς τὴν πενίαν τηκομένους.

Δέχομαι τὸ ἐδάφιον τοῦ σχεδίου, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, ὡς καὶ τὴν τοῦ πρώτου ἀγορεύσαντος ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου παρατήρησιν, ἀλλ' ἵνα σημειωθῇ αὕτη εἰς τὰ πρακτικά· ἀλλὰ παρατηρῶ, ὅτι ἐπειδὴ ἡ Συνέλευσις αὕτη εἶναι ἐξακολούθησις καὶ τέλος τῶν προλαβουσῶν Συνελεύσεων, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ μὴν ἐνθυμηθῶμεν ἐπὶ τέλους, ὅτι ὅλαι αἱ Ἐθνικαὶ Συνελεύσεις ἐμνημόνευσαν ἐπὶ τέλους τῶν Συνταγμάτων διὰ τριῶν ἰδίων ἄρθων· 1) περὶ συντάξεως τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων· 2) περὶ ἀμοιβῶν εἰς τοὺς ἀναδείξαντας εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος πόλεμον λαμπρὰ ἀνδραγαθήματα, καὶ προσενεγκόντας ἄλλας σημαντικὰς ἐκδουλεύσεις, καὶ 3) περὶ ἀντιδραβεύσεως τῶν συνεισφερόντων κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας πόλεμον ἀδροτάτας θυσίας ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀναγκῶν, καὶ ὑποστάντων τὰ τοῦ πολέμου τούτου δυστυχήματα, καὶ τοὺς ἀγῶνας.

Ταῦτα τὰ ἀντικείμενα πρέπει νὰ τὰ συστήσωμεν εἰς τὰς Βουλὰς, μιμούμενοι τὰς προγενεστέρας Συνελεύσεις, ὥστε νὰ ληφθῇ

ἡ προσήκουσα πρόνοια καὶ νὰ δοθῶσι συντάξεις, ἃ ἀμοιβαὶ εἰς ὅσους μέχρι τοῦδε δὲν ἐδόθησαν, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ δοθῶσιν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ ληφθῇ καὶ τοῦτο ὑπ' ὄψιν παρὰ τῶν εἰσηγητῶν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ μνησθέντος ψηφίσματος.

Οὕτω τὸ ἄρθρον **106** τοῦ σχεδίου, τροποποιηθὲν ὡς ἔπεται, ἐτέθη ὑπ' ἀριθμὸν **105**.

Ἄρθρ. 105.

« Δι' ἰδιαιτέρων Νόμων, καὶ ὅσον ἐνεστι ταχύτερον, πρέπει νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ τῶν ἑξῆς ἀντικειμένων·

α) Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ Κράτους, τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν πρὸς συντήρησιν τῶν κληρικῶν, ἀναλόγως μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτῆρός των, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λειτουργούντων ἢ μοναζόντων.

β) Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

γ) Περὶ διαθέσεως καὶ διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς, καὶ περὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ ἀποσβέσεως τῶν ἐσωτερικῶν χρεῶν.

δ) Περὶ τοῦ τύπου.

ε) **1**) Περὶ βελτιώσεως τοῦ φορολογικοῦ συστήματος.

2) Περὶ ἁπλοποιήσεως τῆς ὑπηρεσίας, τῆς δικαστικῆς νομοθεσίας, καὶ πάσης ἄλλης ἐν γένει.

ς) Περὶ τῶν ἁρμοδίων δικαστηρίων πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἐγκλημάτων τῆς πειρατείας καὶ ναυταπάτης.

ζ) Περὶ ὀργανισμοῦ ἐθνοφυλακῆς.

η) Περὶ στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς νομοθεσίας.

θ) Περὶ εὐψυχώσεως τῆς γεωργίας, βιομηχανίας, ἐμπορίας καὶ ναυτιλίας.

ι) Περὶ ὁριστικῶν συντάξεων τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ὑπαλλήλων ».

Μετὰ ταῦτα ἐπροτάθη ὑφ' ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων τὸ νὰ προστεθῇ μετὰ τὸ **105** ἄρθρον τὸ ἑξῆς·

Ἄρθρ. 106.

« Τὸ παρὸν Σύνταγμα ἐμβαίνει εἰς ἐνέργειαν, ἅμα ὑπογραφῇ παρὰ τοῦ Βασιλέως ».

« Τὸ δὲ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὀφείλει νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν μετὰ τὴν ὑπογραφήν του ».

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ παμψηφεί.

Μετὰ ταῦτα ὁ εἰσηγητὴς εἶπεν. Ἤδη ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τελευταῖον μέν, ἀλλὰ κυριώτατον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος. Πάντα τ' ἄλλα, ὅσα ἐψηφίσατε μέχρι τοῦδε εἶναι ἡ ἔκφρασις τῶν εὐχῶν

σας καὶ τῶν τοῦ ἔθνους εὐχῶν, τὸ δὲ **107** ἄρθρον ὁ τρόπος, δι' οὗ αἱ εὐχαὶ ὑμῶν θέλουσι πραγματοποιηθῆ· ἐκεῖνα ἀποτελοῦσι τὸ σῶμα τοῦ πολιτεύματος, τὴν δὲ ζῶσαν καὶ ἐνεργὸν ψυχὴν δίδει τὸ **107** ἄρθρον. Τὰ πρῶτα ἄνευ τοῦ τελευταίου τούτου καταντῶσι νεκρά. Δὲν εἶναι τόσον δύσκολον τὸ ν' ἀποκτήσῃ τις τὰ καλὰ, ὅσον τὸ νὰ δυνηθῇ νὰ διατηρήσῃ αὐτά. Τὸ μόνον δὲ μέσον, δι' οὗ κατορθοῦνται εἰς τὰ ἔθνη, καὶ κατορθωθέντα διατηροῦνται τὰ ἀγαθὰ, εἶναι ὁ πατριωτισμός. Ὁ πατριωτισμὸς ἔδωκε τὸ μεγαλεῖον τοῦ ὀνόματος εἰς τὸν Ἕλληνα, ὁ πατριωτισμὸς παρηκολούθησε πάντοτε καὶ παντοῦ κατὰ πόδα αὐτὸν, ὁ πατριωτισμὸς ἀνέδειξεν αὐτὸν ἐκ δούλου ἐλεύθερον, ὁ πατριωτισμὸς ἀπήλλαξεν αὐτὸν τῆς ξενικῆς καχεξίας, εἰς τὸν πατριωτισμὸν ἑπομένως τοῦ Ἕλληνος ἔκρινεν εὔλογον ἡ ἐπιτροπὴ ν' ἀναθέσῃ τὸ τιμαλφέστατον χρῆμα τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον ἤδη διαπράξατε. Ἰδοὺ τί λέγει τὸ

Ἄρθρ. 107.

» Ἡ τήρησις τοῦ παρόντος Συντάγματος ἀριεροῦται εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων. »

Μόλις ἐπρόφερεν ὁ εἰσηγητὴς τὴν τελευταίαν λέξιν τοῦ ἄρθρου **107**, καὶ ἐπεκρότησε σύμπαν τὸ ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου, καὶ τὸ ἐκτὸς τούτου ἀκροατήριον. « Ζήτω τὸ σύνταγμα » ἐβόησαν πάντες ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος. Ὁ λαὸς ὅλος σκιρτοῦντες ὑπὸ τῆς ἀμέτρου χαρᾶς ἐπανελάμβανον τὸ « ζήτω τὸ Σύνταγμα » οἱ μὲν κροτοῦντες τὰς χεῖρας, οἱ δὲ τεινάζοντες τοὺς πίλους των εἰς τὸν ἀέρα. Κοινὴ ἦν τοῖς πᾶσι ἡ χαρὰ, τὸ πᾶν ἦν χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις· οὐχ ἧττον δὲ ἐβόησεν ὁ λαὸς, καὶ ἐπανέλαβε πολλάκις, « ζήτωσαν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα, ζήτω ἡ Συνέλευσις, ζήτωσαν οἱ πληρεξούσιοι, ζήτωσαν αἱ εὐεργέτιδες καὶ Σύμμαχοι Δυνάμεις ».

Ὁ δὲ πληρεξούσιος Βονίτζης ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαρᾶς ἐφώνησεν « Ὅσα ἐνταῦθα ἐλέχθησαν κατὰ τὴν φορὰν τῶν συζητήσεων ἐνταῦθα νὰ μείνωσι.. » Πάντες ἐπευφήμησαν ἐπὶ τοῖς ῥήμασι.

Καταστάσης πάλιν τῆς ἡσυχίας, ὁ Πρόεδρος εἶπε, νομίζω δίκαιον τὸ νὰ ἀπονείμῃ ἡ Συνέλευσις τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς εἰς τοὺς τέσσαρας εἰσηγητὰς τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος τοὺς ΚΚ. Λέοντα Μελᾶν, Ἰωάννην Δαμιανὸν, Διομήδην Κυριακὸν, καὶ Π. Χαλκιόπουλον, οἵτινες οὐκ ὀλίγον ἐκοπίασαν εἰς τὸ νὰ χορηγήσωσι τὴν πρώτην ὕλην εἰς αὐτήν.

Ἡ Συνέλευσις εὐχαριστήσασα αὐτοὺς παμδήμως ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Προεδρίαν νὰ ἐκφράσῃ καὶ ἐγγράφως τὰς εὐχαριστίας της.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος, ἀναγγείλας, ὅτι τὴν προσεχῆ δευτέραν ἀντικείμενον τῆς Συνελεύσεως θέλει εἶσθαι ἡ ἀνάγνωσις τοῦ συνόλου τοῦ Συντάγματος, καὶ ἡ κλήρωσις τῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις θέλει παρουσιάσει αὐτὸ εἰς τὸν Βασιλέα, ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὰς 3 1/2 ὥρας μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΗ'.

Τῇς 21 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴ πρώτη τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, περὶ τὴν 11 ὥραν συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων δέκα ἑπτά, καὶ ἀπόντων εἰκοσιτεσσάρων, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν Συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν, ὁ ἀναγινώσκων αὐτὰ Γραμματεὺς καὶ ἄλλοι πληρεξούσιοι παρετήρησαν, ὅτι εἶναι δίκαιον, νὰ ἀπονεμηθῶσι καὶ εἰς τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς αἱ εὐχαριστίαι τῆς Συνελεύσεως, ὃν τρόπον ἐγένετο καὶ διὰ τοὺς εἰσηγητάς. Ἡ Συνέλευσις ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς πρὸς ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Προεδρίαν νὰ ἐκφράσῃ καὶ ἐγγράφως τῆς Συνελεύσεως τὰς εὐχαριστίας. Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἀνάγνωσις τοῦ συνόλου τοῦ Συντάγματος, μεθ' ἣν θέλει κληρωθῇ καὶ ἡ μέλλουσα νὰ παρουσιάσῃ αὐτὸ εἰς τὸν Βασιλέα ἐπιτροπή· κατόπιν δὲ θέλουσιν ἀναγνωσθῇ καὶ ἄλλαι τινὲς προτάσεις.

Εἷς τῶν Γραμματέων μετὰ ταῦτα ἀνέγνωσε τὸ Σύνταγμα ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους μεγαλορρώνως· ἐγένοντο δ' ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἑξῆς παρατηρήσεις.

1) Εἰς τὸ ἀ ἄρθρον «ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει . . » παρετηρήθη, ὅτι ἐγένετο παραδεκτὴ ἡ λέξις εἶναι, καὶ ὄχι ὑπάρχει. Γενομένης τῆς παρατηρήσεως, ὅτι τὰ πρακτικὰ διαλαμβάνουσιν τὸ ῥῆμα εἶναι, καὶ ὄχι ὑπάρχει, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτό.

2) Εἰς τὸ ἄρθρον 22 προστεθῇ ἡ λέξις ἱερόν.

3) Εἰς τὸ ἄρθρον 41 παρετηρήθη, ὅτι κατὰ παραδρομὴν ἐγένετο ἡ παράλειψις τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁ διάδοχος εἶναι ἐνήλιξ, ἐνῷ πάντες φρονοῦσι βεβαίως, ὅτι, τοῦ διαδόχου ὄντος ἐνήλικος, ἡ Βασιλεία μεταβαίνει ἀμέσως εἰς αὐτὸν μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ Βασιλέως.

Ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ μεταβάλωμεν τὰ ἤδη παραδεδεγμένα· ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐδαφίου δ' τοῦ ἄρθρου 41 δὲν ἀνατρέπεται πως ἡ γενικῶς ἀναγνωρισμένη πολιτικὴ ἀρχή. Τέθνηκεν ὁ Βασιλεύς, ζήτω ὁ Βασιλεύς· ἡ προσθήκη αὕτη δύναται νὰ γίνῃ διὰ νέου ἄρθρου, ἀρθῇ ἐπιτραπῇ ἐπιθεωρηθέντων τὸ Σύνταγμα παρὰ τοῦ Βασιλέως· πλὴν καὶ ἄνευ τούτου ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα ἀρχὴ δὲν παραβλέπεται ἐκ τῶν ὅρων τοῦ 42 ἄρθρου.

Ἡ Συνέλευσις συνήνεσεν εἰς τὴν τοῦ Προέδρου παρατήρησιν.

4) Εἰς τὸ 65 ἄρθρον προτάθη παρὰ τοῦ Προέδρου νὰ προστεθῇ ἐπὶ τέλους ἡ λέξις αὐτῆς. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

5) Εἰς τὸ 71 ἀντὶ ἰσοβίους ἐτέθη ἰσοβίως.

6) Εἰς τὸ 72 προστεθῇ ἡ λέξις ἔτους.

Ἀναγνωσθέντος ὁλοκλήρου τοῦ Συντάγματος, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτό, ἔχον ὧδε.

ΣΧΕΔΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἐν Ὀνόματι τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἀδιαιρέτου Τριάδος.

Περὶ Θρησκείας.

Ἄρθρον 1.

Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ, καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως

ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ, καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Ἄρθρ. 2.

Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαραλλάκτως ὡς ἐκεῖναι τοὺς τε ἱεροὺς, ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις, εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων.

Περὶ τοῦ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων.

Ἄρθρ. 3.

Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου καὶ συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη, ἀναλόγως τῆς περιουσίας των· μόνοι δὲ οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα.

Πολίτης εἶναι ὅσοι, ἀπέκτησαν ἢ ἀποκτήσωσι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

Ἄρθρ. 4.

Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος· οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται, ἢ ἄλλως πως περιορίζεται, εἰμὴ ὁπόταν καὶ ὅπως ὁ Νόμος ὁρίζῃ.

Ἄρθρ. 5.

Ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ αὐτοφώρου ἐγκλήματος οὐδεὶς συλλαμβάνεται, οὐδὲ φυλακίζεται, εἰμὴ δι' αἰτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως.

Ἄρθρ. 6.

Ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται ἄνευ Νόμου, ὁρίζοντος προηγουμένως αὐτήν.

Ἄρθρ 7.

Ἕκαστος, ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀναφέρωνται ἐγγράφως εἰς τὰς ἀρχὰς, τηροῦντες τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

Ἄρθρ. 8.

Ἡ κατοικία ἑκάστου εἶναι ἄσυλος· οὐδεμία κατ' οἶκον ἔρευνα ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ Νόμος διατάσσῃ.

Ἄρθρ. 9.

Ἐν Ἑλλάδι οὔτε πωλεῖται οὔτε ἀγοράζεται ἄνθρωπος. Ἀργὰ

ρώνητος ἢ δοῦλος παντὸς γένους καὶ πάσης θρησκείας εἶναι ἐλεύθερος, ἅμα πατήσῃ ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους.

Ἄρθρ. 10

Πᾶς τις δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς τε, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος καὶ λογοκρισία δὲν ἐπιτρέπεται.

Οἱ ὑπεύθυνοι συντάκται, ἐκδόται καὶ τυπογράφοι ἐφημερίδων δὲν ὑποχρεοῦνται εἰς οὐδεμίαν χρηματικὴν προκαταβολὴν λόγῳ ἐγγυήσεως.

Οἱ ἐκδόται ἐφημερίδων θέλουν εἶσθαι πολῖται Ἕλληνες.

Ἄρθρ. 11.

Ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις ἐνεργεῖται δαπάνῃ τοῦ Κράτους· εἰς δὲ τὴν δημοτικὴν συντρέχει καὶ τὸ Κράτος κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀνάγκης τῶν δήμων.

Ἕκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συσταίνῃ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, συμμορφούμενος μὲ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

Ἄρθρ. 12.

Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας του εἰμὴ διὰ δημόσιον ἀνάγκην, προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅταν καὶ ὅπως ὁ Νόμος διατάσσῃ, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως.

Ἄρθρ. 13.

Αἱ δάσανοι καὶ ἡ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύονται.

Ἄρθρ. 14.

Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εἶναι ἀπαραβίαστον.

Περὶ συντάξεως τῆς Πολιτείας.

Ἄρθρ. 15.

Ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται συναμα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 16.

Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν Νόμων ἀνήκει εἴτε τὸν Βασιλέα, τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν. Πᾶς Νόμος, ἀφορῶν τοὺς ἐτησίους προϋπολογισμοὺς, τὰ ἔσοδα ἢ ἔξοδα τοῦ Κράτους, διάθεσιν ἐθνικῆς περιουσίας, τὸν ἐτήσιον προσδιορισμὸν τῆς Στρατιωτικῆς καὶ Ναυτικῆς δυνάμεως καὶ τὴν Στρατολογίαν καὶ Ναυτολογίαν, εἰσάγεται πρῶτον εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ψηφίζεται παρ' αὐτῆς.

Ἄρθρ. 17.

Οὐδεμία πρότασις, ἀφορῶσα αὔξησιν τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ μισθοδοσίαν ἢ σύνταξιν, ἢ ἐν γένει δι' ὄφελος προσώπου, πηγάζει ἐκ τῆς Βουλῆς, ἢ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 18.

Ἐὰν πρότασις Νόμου ἀπορριφθῇ ὑπὸ μιᾶς τῶν τριῶν νομοθετικῶν δυνάμεων, δὲν παρουσιάζεται ἐκ νέου εἰς τὴν αὐτὴν Βουλευτικὴν Σύνοδον.

Ἄρθρ. 19.

Ἡ ἐπίσημος ἑρμηνεία τῶν Νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν.

Ἄρθρ. 20.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα, ἐνεργουμένη διὰ τῶν παρ' αὐτοῦ διοριζομένων ὑπευθύνων Ὑπουργῶν.

Ἄρθρ. 21.

Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται διὰ τῶν δικαστηρίων, αἱ δὲ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως.

Περὶ τοῦ Βασιλέως.

Ἄρθρ. 22.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως εἶναι ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον, οἱ δὲ Ὑπουργοὶ αὐτοῦ εἶναι ὑπεύθυνοι.

Ἄρθρ. 23.

Οὐδεμία πρᾶξις τοῦ Βασιλέως ἰσχύει, οὐδ' ἐκτελεῖται, ἂν δὲν ᾖναι προυπογεγραμμένη παρὰ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ, ὅστις διὰ μόνης τῆς ὑπογραφῆς του καθίσταται ὑπεύθυνος.

Ἄρθρ. 24.

Ὁ Βασιλεὺς διορίζει καὶ παύει τοὺς Ὑπουργοὺς αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 25.

Ὁ Βασιλεὺς εἶναι ὁ ἀνώτατος Ἄρχων τοῦ Κράτους· ἄρχει τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων, κηρύττει πόλεμον, συνομολογεῖ συνθήκας εἰρήνης, συμμαχίας καὶ ἐμπορίας· ἀνακοινώνει δὲ αὐτὰς εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν μετὰ τῶν ἀναγκαίων διασαφήσεων, ἅμα τὸ συμφέρον καὶ ἡ ἀσφάλεια τοῦ Κράτους τὸ ἐπιτρέψωσιν.

Αἱ ἐμπορικαὶ ὅμως συνθῆκαι, καὶ ὅσαι ἄλλαι ἐπιβαρύνουσι τὴν Ἐπικράτειαν, ἢ ὑποχρεώνουσιν ἀτομικῶς τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἔχουσιν ἰσχὺν, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 26.

Οὐδεμία παραχώρησις ἢ ἀνταλλαγὴ χώρας δύναται νὰ γενῇ ἄνευ Νόμου.

Οὐδέποτε τὰ μυστικὰ ἄρθρα συνθήκης τινὸς δύνανται ν' ἀνατρέψωσι τὰ φανερά.

Ἄρθρ. 27.

Ὁ Βασιλεὺς ἀπονέμει τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ναυτικοὺς βαθμοὺς, διορίζει τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ Νόμου ὡρισμένων ἐξαιρέσεων, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ὑπαλλήλων εἰς μὴ νενομοθετημένην θέσιν.

Ἄρθρ. 28.

Ὁ Βασιλεὺς ἐκδίδει τ' ἀναγκαῖα Διατάγματα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν Νόμων, δὲν δύναται δὲ ν' ἀναστείλῃ ποτὲ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν, μηδὲ νὰ ἐξαιρέσῃ τινὰ τῆς ἐκτελέσεώς των.

Ἄρθρ. 29.

Ὁ Βασιλεὺς κυρόνει καὶ δημοσιεύει τοὺς Νόμους.

Ἄρθρ. 30.

Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλῇ ἐκτάκτως τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν, νὰ κηρύττῃ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς βουλευτικῆς Συνόδου, καὶ διαλύῃ τὴν Βουλήν· ἀλλὰ τὸ περὶ διαλύσεως Διάταγμα πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ συγχρόνως καὶ τὴν συγκάλεσιν, τῶν μὲν ἐκλογέων ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν, τῆς δὲ Βουλῆς ἐντὸς δύο μηνῶν.

Ἄρθρ. 31.

Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀναβάλλῃ τὴν ἔναρξιν, ἢ νὰ διακόπτῃ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐτησίας Βουλευτικῆς Συνόδου. Ἡ ἀναβολὴ ἢ ἡ διακοπὴ δὲν δύνανται νὰ διαρκέσωσιν ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, οὐδὲ ν' ἀνανεωθῶσιν ἐντὸς τῆς αὐτῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 32.

Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χαρίζῃ, μεταβάλλῃ καὶ ἐλαττώνῃ τὰς παρὰ τῶν δικαστηρίων καταγινωσκομένας ποινάς, ἐξαιρουμένων τῶν περὶ Ὑπουργῶν διατεταγμένων.

Ἄρθρ. 33.

Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπονέμῃ τὰ κανονισμένα παράσημα, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ αὐτῶν Νόμου· δὲν δύναται ὅμως νὰ χορηγῇ τίτλους εὐγενείας καὶ διακρίσεως, οὐδὲ ν' ἀναγνωρίζῃ τοιούτους, ἀπονεμομένους παρὰ ξένου Κράτους εἰς πολίτας Ἕλληνας.

Ἄρθρ. 34.

Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κόπτῃ νομίσματα κατὰ τὸν Νόμον.

Ἄρθρ. 35.

Ἡ Βασιλικὴ χωρήγησις προσδιορίζεται διὰ Νόμου, κατὰ τὴν πρώτην βουλευτικὴν Σύνοδον μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν ἑκάστου Βασιλέως δι' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Βασιλείας αὐτοῦ· κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως ἡ προσεχὴς βουλευτικὴ Σύνοδος θέλει προσδιορίσει αὐτὴν διὰ δεκαετίαν.

Ἄρθρ. 36.

Ὁ Βασιλεὺς Ὄθων, μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ παρόντος Συντάγματος, θέλει δώσει ἐνώπιον τῆς παρούσης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὸν ἀκόλουθον ὅρκον:

« Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος » νὰ προστατεύω τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, » νὰ φυλάττω τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους » καὶ νὰ διατηρῶ καὶ ὑπερασπίζω τὴν Ἐθνικὴν αὐτονομίαν καὶ » τὴν ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. »

Περὶ διαδοχῆς καὶ Ἀντιβασιλείας.

Ἄρθρ. 37.

Τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα καὶ τὰ Συνταγματικά αὐτοῦ δικαιώματα εἶναι διαδοχικά, καὶ περιέρχονται εἰς τοὺς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους ἀπογόνους τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας.

Ἄρθρ. 38.

Ἐν ἐλλείψει γνησίου καὶ νομίμου ἀπογόνου τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα καὶ τὰ Συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα περιέρχονται εἰς τὸν ἑπόμενον ἀδελφόν του καὶ εἰς τοὺς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους ἀπογόνους αὐτοῦ, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας.

Ἐν περιπτώσει θανάτου καὶ τούτου, ἄνευ γνησίων καὶ νομίμων ἀπογόνων κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν, τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα καὶ τὰ Συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα περιέρχονται εἰς τὸν ἑπόμενον ἀδελφόν του καὶ εἰς τοὺς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους ἀπογόνους αὐτοῦ, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας.

Ἄρθρ. 39.

Μὴ ὑπάρχοντος διαδόχου κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὡρισμένα, ὁ Βασιλεὺς διορίζει αὐτὸν μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένων, παρόντων τουλάχιστον τῶν δύο τρίτων τῶν μελῶν ἑκάστης, καὶ διὰ τῆς ψήφου τῶν δύο τρίτων τῶν παρόντων μελῶν.

Ἄρθρ. 40.

Πᾶς διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου ἀπαιτεῖται νὰ πρεσβεύῃ τὴν θρησκείαν τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας

Ἄρθρ. 41.

Οὐδέποτε τὰ Στέμματα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Βαυαρίας δύνανται νὰ συνενωθῶσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς κεφαλῆς.

Ἄρθρ. 42.

Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τοῦ Βασιλέως, ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνέρχονται, ἄνευ συγκλήσεως, τὴν δεκάτην τὸ βραδύτερον ἡμέραν μετὰ τὴν ἀποβίωσίν του· ἂν ἡ Βουλὴ ἦτον ἤδη διαλελυμένη, καὶ συγκεκλημένη διὰ τοῦ περὶ διαλύσεως Διατάγματος εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν τῆς δεκάτης ἡμέρας, αὐτή τε καὶ ἡ Γερουσία ἐπαναλαμβάνουσι τὰ ἔργατων μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς νέας βουλευτικῆς Συνόδου.

Ἀπὸ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ Βασιλέως μέχρι τῆς ὁρκομοσίας τοῦ διαδόχου, ἡ τοῦ Ἀντιβασιλέως, ἡ Συνταγματικὴ ἐξουσία τοῦ Βασιλέως ἐνεργεῖται ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ ὑπὸ τὴν εὐθύνην αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 43.

Ὁ Βασιλεὺς καθίσταται ἐνῆλιξ κατὰ τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ συμπληρωμένον.

Πρὶν ἢ ἀναβῇ τὸν Θρόνον, ὀφείλει νὰ ὀμόσῃ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, συνηγμένων εἰς ἓν, τὸν ἐν τῷ 36 ἄρθρῳ διαλαμβανόμενον ὅρκον.

Ἄρθρ. 44.

Ἐὰν, ἀποβιώσαντος τοῦ Βασιλέως, ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἦναι ἀνῆλιξ, ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνέρχονται ὁμοῦ διὰ νὰ ἐκλέξωσιν ἐπίτροπον· ἐπίτροπος δὲ τότε μόνον ἐκλέγεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ τοιοῦτος ἐκ διαθήκης τοῦ ἀποβιώσαντος Βασιλέως, ἢ ὅταν ὁ ἀνῆλιξ διάδοχος δὲν ἔχῃ μητέρα, μένουσαν εἰς τὴν χηρείαν της, ἥτις καλεῖται τότε εἰς τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ τέκνου της αὐτοδικαίως.

Ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἀνήλικος Βασιλέως, εἴτε διορισθῇ διὰ διαθήκης, εἴτε ἐκλεχθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος.

Ἰδιαίτερος Νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ Ἀντιβασιλείας.

Ἄρθρ. 45.

Ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ Θρόνου, ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία, εἰς ἓν συνερχόμεναι, ἐκλέγουσι προσωρινῶς Ἀντιβασιλέα πολίτην Ἕλληνα τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος.

Ἐντὸς δὲ δύο μηνῶν, τὸ βραδύτερον, ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἰσάριθμοι τῶν Βουλευτῶν ἀντιπρόσωποι, οἵτινες, εἰς ἓν μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας συνερχόμενοι, ἐκλέγουσι τὸν Βασιλέα διὰ τῆς πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου.

Περὶ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 46

Οὐδεὶς δύναται νὰ εἶναι συγχρόνως Βουλευτὴς καὶ Γερουσιαστής.

Ἄρθρ. 47.

Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνέρχονται αὐτοδικαίως κατ' ἔτος τὴν δεκάτην πέμπτην Ἰανουαρίου ἐκτὸς ἂν ὁ Βασιλεὺς τὰς συγκαλέσῃ πρότερον, ἢ ἀναβάλῃ τὴν ἔναρξίν των κατὰ τὰ ἄρθρα 30 καὶ 31 τοῦ παρόντος Συντάγματος. Ἡ διάρκεια ἑκάστης Συνόδου δὲν δύναται νὰ εἶναι βραχυτέρα τῶν δύο μηνῶν.

Ἄρθρ. 48.

Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνεδριάζουν δημοσίᾳ· δύνανται ὅμως νὰ διασκέπτωνται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἡ μὲν Βουλὴ, κατ' αἴτησιν δέκα, ἡ δὲ Γερουσία, πέντε ἐκ τῶν μελῶν αὐτῶν· μετὰ ταῦτα ἀποφασίζουσι κατὰ πλειοψηφίαν, ἂν ἡ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος συζήτησις πρέπῃ νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν.

Ἄρθρ. 49.

Οὔτε ἡ Βουλὴ οὔτε ἡ Γερουσία δύνανται νὰ συζητήσωσι καὶ ἀποφασίσωσί τι ἄνευ τῆς παρουσίας τοὐλάχιστον τοῦ ἡμίσεως πλέον ἑνὸς τῶν μελῶν αὐτῶν.

Ἐν περιπτώσει δικοψηφίας ἡ πρότασις, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἀπορρίπτεται.

Ἄρθρ. 50.

Οὐδεὶς αὐτόκλητος ἐμφανίζεται ἐνώπιον τῆς Βουλῆς ἢ τῆς Γερουσίας διὰ ν' ἀναφέρῃ τι προφορικῶς ἢ ἐγγράφως· ἀναφοραὶ ὅμως παρουσιάζονται διὰ τινος Βουλευτοῦ ἢ Γερουσιαστοῦ, ἢ παραδίδονται εἰς τὰ γραφεῖα.

Ἥ τε Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία, ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀποστέλλωσιν εἰς τοὺς Ὑπουργοὺς τὰς διευθυνομένας πρὸς αὐτὰς ἀναφορὰς, οἵτινες εἶναι ὑπόχρεοι νὰ δίδωσι διασαφήσεις, ὁσάκις ζητηθῶσιν.

Ἄρθρ. 51.

Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνεδριάζουν ἰδίᾳ, ἡ μὲν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, ἡ δὲ ἐν τῷ Συνεδρίῳ αὐτῆς.

Μόνον δὲ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, καὶ ὁσάκις τὸ Σύνταγμα ὁρίζῃ, συνέρχονται ὁμοῦ ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ.

Ἄρθρ. 52.

Οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται οὐδ' εἰσπράττεται, ἐὰν προηγουμένως δὲν ψηφισθῇ παρά τε τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, καὶ κυρωθῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως.

Ἄρθρ. 53.

Κατ' ἔτος ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία ψηφίζουσι τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀποφασίζουσιν ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ.

Ὅλα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ Κράτους πρέπει νὰ σημειῶνται εἰς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀπολογισμόν.

Ἄρθρ. 54.

Οὐδεμία σύνταξις ἢ ἀμοιβὴ δίδεται ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ἄνευ Νόμου.

Ἄρθρ. 55.

Βουλευτὴς ἢ Γερουσιαστὴς δὲν καταδιώκεται, οὐδ' ὁπωσδήποτε ἐξετάζεται, ἕνεκα γνώμης ἢ ψήφου, δοθείσης παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν βουλευτικῶν του καθηκόντων.

Ἄρθρ. 56.

Βουλευτὴς ἢ Γερουσιαστὴς, διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, δὲν καταδιώκεται, συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται, ἄνευ ἀδείας τοῦ σώματος εἰς ὃ ἀνήκει· ταιαύτη ἄδεια δὲν ἀπαιτεῖται εἰς τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ κακουργήματα.

Προσωπικὴ κράτησις δὲν ἐνεργεῖται κατὰ Βουλευτοῦ ἢ Γερουσιαστοῦ, διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, τέσσαρας ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως καὶ τρεῖς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς.

Ἄρθρ. 57.

Βουλευταὶ καὶ Γερουσιασταὶ ὀμνύουν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν τὸν ἑξῆς ὅρκον·

« Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος » νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος, ὑπακοὴν εἰς » τὸ Σύνταγμα καὶ εἰς τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐκπλη» ρώσω εὐσυνειδότως τὰ καθήκοντά μου. »

Ὁ ὅρκος δίδεται, παρὰ μὲν τῶν Βουλευτῶν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, παρὰ δὲ τῶν Γερουσιαστῶν ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῆς Γερουσίας, εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν.

Ἄρθρ. 58.

Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία προσδιορίζουν διὰ κανονισμοῦ πῶς ἑκάστη αὐτῶν θέλει ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά της.

Περὶ τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρ. 59.

Ἡ Βουλὴ σύγκειται ἐκ Βουλευτῶν, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν ἐχόντων δικαίωμα πρὸς τοῦτο πολιτῶν, κατὰ τὸν περὶ ἐκλογῆς Νόμον.

Ἄρθρ. 60.

Οἱ Βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὸ Ἔθνος καὶ ὄχι μόνον τὴν ἐπαρχίαν ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐκλέγονται.

Ἄρθρ. 61.

Ὁ περὶ ἐκλογῆς Νόμος προσδιορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν Βουλευτῶν, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ· πώποτε ὅμως ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν δύναται νὰ ἦναι ἐλάσσων τῶν ὀγδοήκοντα.

Ἄρθρ. 62.

Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται κατὰ τριετίαν.

Ἄρθρ. 63.

Διὰ νὰ ἐκλεχθῇ τις Βουλευτὴς ἀπαιτεῖται,

Νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην, ἐγκαταστημένος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπολαμβάνων τὰ ἀστυκὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα, ἔχων συμπληρωμένον τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ πρὸς τούτοις τὰ παρὰ τοῦ Νόμου τῶν ἐκλογῶν ἀπαιτούμενα προσόντα.

Ἄρθρ. 64

Βουλευταὶ, διοριζόμενοι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἔμμισθον ὑπηρεσίαν καὶ δεχόμενοι αὐτὴν, παύουν ἀμέσως τῶν Βουλευτικῶν καθηκόντων, καὶ τότε μόνον ἀναλαμβάνουσιν αὐτὰ, ὅταν ἐκλεχθῶσιν ἐκ νέου.

Ἄρθρ. 65.

Ἡ Βουλὴ ἐκλέγει ἐκ τῶν Βουλευτῶν κατὰ τὴν ἔναρξιν ἑκάστης Βουλευτικῆς Συνόδου τὸν Πρόεδρον, τοὺς Ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς αὐτῆς.

Ἄρθρ. 66.

Ἡ Βουλὴ ἐξετάζει τὰ πληρεξούσια τῶν Βουλευτῶν καὶ ἀποφασίζει περὶ τῶν ἀναφυομένων ἀμφισβητήσεων.

Ἄρθρ. 67.

Οἱ ἐκπληρώσαντες τὰ χρέη των Βουλευταὶ λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ δημοσίου Ταμείου ἀποζημίωσιν δραχμῶν διακοσίων πεντήκοντα κατὰ μῆνα, διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου.

Ἄρθρ. 68.

Οἱ Βουλευταὶ, οἱ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἢ ἄλλως πως μισθοδοτούμενοι, δὲν λαμβάνουσιν εἰμὴ τὸ τυχὸν ἐλλεῖπον μέχρι τῆς ἀνωτέρω ὁρισθείσης μηνιαίας ἀποζημιώσεως.

Περὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 69.

Ἡ Γερουσία εἶναι μέρος ἀναπόσπαστον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρ. 70.

Ὁ Βασιλεὺς διορίζει τοὺς Γερουσιαστὰς ἰσοβίως.

Τὰ Διατάγματα τοῦ διορισμοῦ των προσυπογράφονται παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρ. 71.

Ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν ὁρίζεται εἰς εἴκοσι

καὶ ἑπτά· δύναται δὲ ὁ Βασιλεὺς ν' αὐξήσῃ αὐτὸν, κατὰ τὰς ἀνάγκας, μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν.

Μόνον συγκαταθέσει τῆς Βουλῆς δύνανται νὰ διορισθῶσιν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως πλείονες Γερουσιασταὶ τοῦ εἰρημένου ἀριθμοῦ.

Ἄρθρ. 72.

Διὰ νὰ διορισθῇ τις Γερουσιαστὴς πρέπει

1) Νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην,

2) Νὰ ἦναι ἐγκαταστημένος ἐν τῇ Ἑλλάδι,

3) Ν' ἀπολαμβάνῃ τὰ ἀστυκὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα,

4) Νὰ συνεπλήρωσε τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ

5) Ν' ἀνεδείχθῃ ἐν τῇ Ἑλλάδι,

α') Εἴτε μέλος, ἢ Ὑπουργὸς τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἐθνικῶν Κυβερνήσεων τοὐλάχιστον ἅπαξ μέχρι τέλους τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους.

β') Εἴτε Πληρεξούσιος, ἐκλεχθεὶς δὶς, εἰς ἐθνικὰς Συνελεύσεις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς παρούσης, ἢ Βουλευτὴς εἰς δύο τοὐλάχιστον περιόδους, παρελθούσας καὶ μελλούσας, ἢ ἅπαξ Πληρεξούσιος καὶ ἅπαξ Βουλευτής·

γ') Εἴτε Ἀρχηγὸς Στρατοπέδου, ἢ Στόλου, ἢ Ναυτικῆς μοίρας, ὁδηγήσας τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα εἰς πολιορκίας ἢ μάχας.

δ') Εἴτε ἀνὴρ ἱστορικὸς διὰ λαμπρῶν ἀνδραγαθημάτων, ἢ ἀδροτάτων χρηματικῶν θυσιῶν·

ε') Εἴτε Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, εἰς δύο Βουλευτικὰς Συνόδους, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Συντάγματος·

ς') Εἴτε Ὑπουργὸς, μετὰ τετραετίαν ὡς τοιοῦτος·

ζ') Εἴτε Στρατηγὸς, Ἀντιστράτηγος, Ὑποστράτηγος, Ναύαρχος, Ἀντιναύαρχος, ἢ Ὑποναύαρχος, μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ του ὡς τοιούτου·

η') Εἴτε Πρέσβυς, μετὰ πενταετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος·

θ') Εἴτε Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἢ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, μετὰ ἑξαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος·

ι') Εἴτε Εἰσαγγελεὺς παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ, ἢ Πρόεδρος Ἐφετῶν, ἢ Νομάρχης, μετὰ ὀκταετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος·

ια') Εἴτε Ἐπίτροπος παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ, Εἰσαγγελεὺς παρ' Ἐφέταις, ἢ Ἀρειοπαγίτης, μετὰ δεκαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος·

ιβ') Εἴτε Πρόεδρος Νομαρχικοῦ Συμβουλίου, τρὶς ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ ἓξ ἔτη ὡς νομαρχικὸς Σύμβουλος ὑπηρετήσας·

ιγ') Εἴτε Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημείου, δὶς ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ μετὰ δεκαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς Καθηγητής·

ιδ') Εἴτε Ἀντιπρόεδρος Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου, δὶς ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ μετὰ ἑξαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς ἐπιμελητής.

Ἡ ἐναρξις τῶν ἐν τοῖς ἐδαφίοις ς' μέχρι ιδ' ἀναφερομένων ὑπηρεσιῶν θέλει λογίζεσθαι ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Τὰ ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ προσόντα τοῦ Γερουσιαστοῦ θέλουν ἀναθεωρηθῆ μετὰ δεκαπενταετίαν ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρ. 73.

Ὁ διατελέσας εἰς πλείονας τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὑπηρεσιῶν δύναται νὰ ἑνώσῃ τὰς χρονικὰς αὐτοῦ διαρκείας πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ παρὰ τῆς διαρκεστέρας ὑπηρεσίας, κατὰ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ ὁριζόμενα, ἀπαιτουμένου χρόνου.

Ἄρθρ. 74.

Διὰ τὸν διορισμὸν ἑκάστου Γερουσιαστοῦ ἀπαιτεῖται χωριστὸν Διάταγμα, διαλαμβάνον ἀκριβῶς τὰς ἐκδουλεύσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται κατὰ τὸ 72 ἄρθρον ὁ διορισμός.

Ἄρθρ. 75.

Οἱ Βασιλόπαιδες καὶ ὁ ἐπίδοξος τοῦ Θρόνου Διάδοχος εἶναι αὐτοδικαίως Γερουσιασταί, ἅμα συμπληρώσωσι τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ ψηφοφορῶσιν, εἰμὴ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εἰκοστοῦ πέμπτου.

Ἄρθρ. 76.

Ἡ Βουλευτικὴ Σύνοδος τῆς Γερουσίας ἄρχεται καὶ λήγει συγχρόνως μὲ τὴν τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρ. 77.

Πᾶσα συνεδρίασις τῆς Γερουσίας, ἐκτὸς τοῦ χρόνου καθ' ὃν συνεδριάζει ἡ Βουλή, εἶναι παράνομος, καὶ πᾶσα πρᾶξις, γινομένη ἐν τοιαύτῃ συνεδριάσει, εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος, ἐκτὸς ὅταν ἡ Γερουσία συνέρχηται ὡς δικαστικὸν σῶμα, ὅτε μόνον τὰ παρὰ τοῦ Συντάγματος ὡρισμένα δικαστικὰ αὐτῆς καθήκοντα δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ.

Ἄρθρ. 78.

Ὁ Βασιλεὺς διορίζει ἐκ τῶν Γερουσιαστῶν τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας κατὰ τριετίαν· αὕτη δὲ κατὰ πᾶσαν Βουλευτικὴν Σύνοδον ἐκλέγει ἐκ τῶν ἰδίων μελῶν δύο Ἀντιπροέδρους καὶ δύο Γραμματεῖς.

Ἄρθρ. 79.

Οἱ Γερουσιασταὶ λαμβάνουσιν ἀποζημίωσιν πεντακοσίων δραχμῶν κατὰ μῆνα δι' ὅσον ἑκάστοτε διαρκέσωσιν αἱ νομοθετικαὶ ἢ δικαστικαὶ ἐργασίαι αὐτῶν.

Οἱ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἢ ἄλλως πως μισθοδοτούμενοι Γερουσιασταὶ δὲν λαμβάνουσιν, εἰμὴ τὸ τυχὸν ἔλλειπον μέχρι τῆς ἀνωτέρω ὁρισθείσης ἀποζημιώσεως.

Περὶ τῶν Ὑπουργῶν.

Ἄρθρ. 80.

Οὐδεὶς ἐκ τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας δύναται νὰ διορισθῇ Ὑπουργός.

Ἄρθρ. 81.

Οἱ Ὑπουργοὶ ψηφοφοροῦν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν τότε μόνον, ὅταν ὦσι μέλη αὐτῶν. Ἔχουσι δὲ εἴσοδον ἐλευθέραν εἰς τὰς συνεδριάσεις των καὶ ἀκούονται, ὁσάκις ζητήσωσι τὸν λόγον. Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία δύνανται ν' ἀπαιτήσωσι τὴν παρουσίαν τῶν Ὑπουργῶν.

Ἄρθρ. 82.

Ποτὲ διαταγὴ τοῦ Βασιλέως ἔγγραφος ἢ προφορικὴ δὲν ἀπαλλάττει τῆς εὐθύνης τοὺς Ὑπουργούς.

Ἄρθρ. 83.

Ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατηγορῇ τοὺς Ὑπουργοὺς ἐνώπιον τῆς Γερουσίας, ἥτις δικάζει αὐτοὺς εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν.

Εἰδικὸς Νόμος θέλει ὁρίσει τὰ περὶ εὐθύνης τῶν Ὑπουργῶν, τὰς ἐπιβλητέας ποινὰς καὶ τὴν διαδικασίαν.

Ἄρθρ. 84.

Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ εἰδικοῦ περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν Νόμου, ἡ Βουλὴ δύναται νὰ κατηγορῇ αὐτοὺς καὶ ἡ Γερουσία νὰ τοὺς δικάζῃ ἕνεκεν ἐσχάτης προδοσίας, καταχρήσεως δημοσίας περιουσίας, παρανόμου εἰσπράξεως καὶ πάσης παραβάσεως τῶν ὅρων τοῦ Συντάγματος.

Ἄρθρ. 85.

Ὁ Βασιλεὺς δύναται ν' ἀπονείμῃ χάριν εἰς Ὑπουργὸν καταδικασθέντα ὑπὸ τῆς Γερουσίας, μόναν ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτῆς ἢ τῆς Βουλῆς.

Περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρ. 86.

Ἡ Δικαιοσύνη ἐνεργεῖται διὰ δικαστῶν, ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διοριζομένων.

Ἄρθρ. 87.

Οἱ Δικασταὶ θέλουν εἶσθαι ἰσόβιοι. Ὁ χρόνος, καθ' ὃν θέλουν κατασταθῆ τοιοῦτοι, θέλει ὁρισθῆ δι' ἰδικοῦ Νόμου, ἐκδοθησο-

μένου μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ δικασταὶ καταστα θῶσιν ἰσόβιοι, δὲν δύνανται νὰ παύσωσιν, ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Ἄρθρ. 88.

Εἰσαγγελεῖς, Ἀντεισαγγελεῖς καὶ Εἰρηνοδίκαι δὲν ἀπολαμβάνουσι τῶν δικαιωμάτων τῆς ἰσοβιότητος.

Ἄρθρ. 89.

Οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τοῦ παρὰ τοῦ Νόμου ὡρισμένου εἰς αὐτὸν Δικαστοῦ· ὅθεν δικαστικαὶ ἐπιτροπαὶ καὶ ἔκτακτα δικαστήρια ὑφ' ὁποιονδήποτε ὄνομα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συστηθῶσιν.

Ἄρθρ. 90.

Αἱ συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων εἶναι δημόσιαι, ἐκτὸς ὅταν ἡ δημοσιότης ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ τὴν κοινὴν εὐταξίαν, ἀλλὰ τότε τὰ δικαστήρια ὀφείλουσι νὰ ἐκδίδωσι περὶ τούτου ἀπόφασιν.

Ἄρθρ. 91.

Πᾶσα ἀπόφασις πρέπει νὰ ἦναι αἰτιολογημένη καὶ ν' ἀπαγγέλληται ἐπὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει.

Ἄρθρ. 92.

Τὸ ὁρκωτικὸν σύστημα διατηρεῖται.

Ἄρθρ. 93.

Τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα δικάζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων· ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ τύπου, ὁσάκις ταῦτα δὲν ἀφορῶσι τὸν ἰδιωτικὸν βίον.

Ἄρθρ. 94.

Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Δικαστὴν νὰ δεχθῇ καὶ ἄλλην ὑπηρεσίαν ἐμμισθον, ἐκτὸς τῆς τοῦ Καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημείῳ.

Ἄρθρ. 95.

Εἰδικὸς Νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ Στρατοδικείων καὶ Ναυτοδικείων.

Ἄρθρ. 96.

Τὰ προσόντα τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων θέλουν ὁρισθῇ δι' εἰδικοῦ Νόμου.

Γενικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρ. 97.

Εἰδικὸς Νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ ἀποχωρήσεως τῶν Γερουσιαζῶν καὶ ἰσοβίων Δικαζῶν, ἕνεκα γήρατος, ἢ διαρκῶν νοσημάτων.

Ἄρθρ. 98.

Ἄνευ Νόμου, στρατὸς ξένος οὔτε εἶναι δεκτὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν

ὑπηρεσίαν, οὔτε δύναται νὰ διαμείνῃ εἰς τὸ Κράτος, ἢ νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 99.

Μόνον ὅπως καὶ ὅταν ὁ Νόμος διατάσσῃ, οἱ στρατιωτικοὶ καὶ ναυτικοὶ χειροῦνται τοῦ βαθμοῦ, τῶν τιμῶν καὶ τῶν συντάξεών των.

Ἄρθρ. 100.

Οὐδεὶς ὅρκος ἐπιβάλλεται, ἄνευ Νόμου, ὁρίζοντος καὶ τὸν τύπον αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 101.

Τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται· αἱ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις ἀνατίθενται ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, καὶ θέλουν δικάζεσθαι ὡς κατεπείγουσαι.

Αἱ ἄρσεις συγκρούσεως θέλουν δικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Κανὲν δικαστήριον, κἀμμία δικαιοδοσία τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ τοῦ λοιποῦ ἄνευ Νόμου.

Ἄρθρ. 102.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας παύει, καὶ διαλύεται αὐτοδικαίως, ἅμα παρέλθωσι τρεῖς μῆνες, ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁμόσειὁ Βασιλεὺς τὸν τοῦ Συντάγματος ὅρκον, ἢ καὶ πρὶν τῶν τριῶν μηνῶν, ἂν πρὸ τῆς λήξεως τούτων συγκροτηθῇ ἡ πρώτη βουλευτικὴ Σύνοδος.

Ἄρθρ. 103.

Ὅλοι οἱ Νόμοι καὶ τὰ Διατάγματα, καθ' ὅσον ἀντιβαίνουσιν εἰς τὸ παρὸν Σύνταγμα, καταργοῦνται.

Εἰδικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρ. 104.

Ἡ πρώτη Βουλευτικὴ Σύνοδος θέλει συγκροτηθῇ ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Ἄρθρ. 105.

Δι' ἰδιαιτέρων Νόμων, καὶ ὅσον ἔνεστι ταχύτερον, πρέπει νὰ ληφθῶσι πρόνοια περὶ τῶν ἑξῆς ἀντικειμένων.

α) Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἐπισκοπῶν τοῦ Κράτους, τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν πρὸς συντήρησιν τῶν κληρικῶν, ἀναλόγως μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτῆρός των, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λειτουργούντων ἢ μοναζόντων.

β) Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

γ) Περὶ τῆς διαθέσεως καὶ διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς, καὶ περὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ ἀποσβέσεως τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν χρεῶν.

δ) Περὶ τοῦ τύπου.

ε) 1) Περὶ βελτιώσεως τοῦ φορολογικοῦ συστήματος, 2) Περὶ ἁπλοποιήσεως τῆς ὑπηρεσίας, τῆς δικαιοσύνης νομοθεσίας καὶ πάσης ἄλλης ἐν γένει.

ς) Περὶ τῶν ἁρμοδίων δικαστηρίων πρὸς διεκδίκασιν τῶν ἐγκλημάτων τῆς πειρατείας καὶ ναυταπάτης.

ζ) Περὶ ὀργανισμοῦ Ἐθνοφυλακῆς.

η) Περὶ στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς νομοθεσίας.

θ) Περὶ ἐμψυχώσεως τῆς γεωργίας, βιομηχανίας, ἐμπορίας καὶ ναυτιλίας·

ι) Περὶ ὁριστικῶν συντάξεων τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ὑπαλλήλων.

Ἄρθρ. 106.

Τὸ παρὸν Σύνταγμα ἐμβαίνει εἰς ἐνέργειαν, ἅμα ὑπογραφῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως. Τὸ δὲ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὀφείλει νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν μετὰ τὴν ὑπογραφήν.

Ἄρθρ. 107.

Ἡ τήρησις τοῦ παρόντος Συντάγματος ἀριεροῦται εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων.

Μετὰ ταῦτα παρετηρήθη ὑπό τινων πληρεξουσίων, ὅτι πρέπει καὶ τὰ ψηφίσματα νὰ ἀναγνωσθῶσιν, ὥστε ὁμοῦ μὲ τὸ Σύνταγμα νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν Βασιλέα, καὶ, ὑπογραφέντα παρὰ τῆς Α. Μ. νὰ δημοσιευθῶσι συγχρόνως. Παραδεχθείσης τῆς Συνελεύσεως, εἰς τῶν γραμματέων ἀνέγνωσεν αὐτά. Οὐδεμία δὲ παρατήρησις ἐγένετο. Ἐντεῦθεν ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις μέλλει νὰ παρουσιάσῃ τὸ Σύνταγμα εἰς τὸν Βασιλέα καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ἦναι ἐξ εἴκοσι καὶ τεσσάρων μελῶν ἐκτὸς τοῦ Προέδρου, τῶν δύο Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν δύο Γραμματέων. Τεθέντος δὲ κλήρου ἔλαχον οἱ ἑξῆς·

Ν. Καλλέργης	Κ. Κολοκοτρώνης
Ἰ. Βελέντζας	Π. Ἀλεξίου
Ν. Μπούκουρας	Σπ. Πάγκαλος
Τσανετάκης Γρηγοράκης	Ἰ Σωμάκης
Ν. Οἰκονομίδης	Γ. Τερνιτζιώτης
Ἰάκ. Παξιμάδης	Ἐμμ. Τσανετῆ
Δ. Πετροπουλάκης	Δ. Πέτροβας
Κ. Σταΐκου	Νάκος Πανοργιᾶς
Ι. Κουμπαράκος	Ν. Ῥενιέρης
Μ. Γουνελᾶς	Α. Παππατζώρης
Α. Μόστρας	Εὐαγγέλης Κοντογιάνης
Γ. Ἡλιόπουλος	Γαλάνης Μεγαπάνου

ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι ὑπάρχουσι προτάσεις τινὲς, τῶν ὁποίων ἡ μὲν ἀνάγνωσις δύναται νὰ γένῃ σήμερον, ἡ δὲ συζήτησις ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

Εἷς τῶν γραμματέων ἀνέγνω αὐτάς· ἦτο δέ.

1) Πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Χαλκίδος ἔχουσα οὕτω·

« Οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀγωνισθέντες σωματικῶς καὶ χρηματικῶς Ἑπτανήσιοι, Ἀϊβαλιῶται καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς Ἀσίας νὰ ἔχουν τὸ περὶ συνοικισμοῦ δικαίωμα καθὼς καὶ τὰ σωματεῖα, Ἠπειρῶται, Θεσσαλοὶ, Μακεδόνες καὶ λοιποί. »

2) Πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν·

α) Περὶ νομισματοσήμου ἔχουσα οὕτως·

« Ἀργυροῦν νομισματόσημον διὰ τὰ μέλη τῆς παρούσης Συνελεύσεως φέρον τὴν ἐπιγραφήν της ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἀφ' ἑτέρου σταυρὸν μὲ τὴν λέξιν Σύνταγμα εἰς τὸν κύκλον, προσηρτημένον ἐπὶ ταινίας ἐρυθροκυανῆς. »

β) Περὶ ἑορτῶν·

« Δύο μὲν ἐθνικαὶ νὰ ψηφισθῶσιν, ἡ τῆς 25 Μαρτίου καὶ τῆς 3 Σεπτεμβρίου, δύο δὲ Βασιλικαὶ ἡ τῆς 20 Μαΐου καὶ ἡ τῶν γενεθλίων τῆς Βασιλίσσης. »

3) Πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Ἀρκαδίας διαλαμβάνουσα οὕτω·

α) « Τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας ὅλων τῶν εἰς τὸ δημόσιον κατακυρωθεισῶν ἰδιοκτησιῶν. »

β) « Τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ χρέους ἑνὸς ἑκάστου ὀφειλέτου ἐκπιπτομένων τῶν τόκων, καὶ μίαν δεκαπενταετῆ προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας νὰ ἐξοφλήσωσι τὸ χρέος των ἀτόκως. »

Ἀναγνωσθεισῶν τῶν προτάσεων τούτων ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν ὅτι ὑπάρχουσι καὶ δύο ἀντικείμενα ἐκκρεμῆ, τῶν ὁποίων ἡ συζήτησις ἀνεβλήθη κατὰ συνέπειαν τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως τοῦ νὰ συζητηθῶσι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως τοῦ Συντάγματος· τούτων πρώτη εἶναι ἡ περὶ Βουλευτοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, ἥτις θέλει συζητηθῆ εἰς τὴν αὐριανὴν συνεδρίασιν καὶ δευτέρα ἡ τῶν μοναχῶν τοῦ μεγάλου Σπηλαίου, ἥτις πρὸ ἡμερῶν κατετέθη εἰς τὸ γραφεῖον. Ἐκτὸς τούτου δὲ εἶναι καὶ ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς, ἥτις θέλει συζητηθῆ ἀκολούθως.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὰς 2 1|2 ὥρας μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΘ'.

Τῆς 22 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, περὶ τὴν 11 ὥραν π. τῆς μεσημβρίας, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐγένετο ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων δέκα ὀκτὼ καὶ ἀπόντων εἴκοσι πέντε, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἐκοινοποίησεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἡ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἐκλεχθεῖσα ἐπιτροπὴ ἐπαρουσιάσθη κατὰ τὴν 7 ὥραν μ. μ. εἰς τὴν Α. Μ., ὁ δὲ ταύτην προεδρεύων, ἐγχειρίζων τὸ Σύνταγμα, καὶ τὰ ψηφίσματα, προσεφώνησε ταῦτα:

Βασιλεῦ!

« Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἀποπερατώσασα τὰς συζητήσεις τὰς ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, μᾶς ἐπιφόρτισε νὰ παρουσιάσωμεν τὸ σχέδιον τοῦτο εἰς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα διὰ νὰ λάβῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψιν, καὶ φέρῃ ἐπ' αὐτοῦ, ὅσας ἤθελε νομίσει ἀναγκαίας παρατηρήσεις.

« Εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Συντάγματος συνάπτονται καὶ τ' ἀντίγραφα τεσσάρων ψηφισμάτων τῆς Συνελεύσεως.

« Ἡ πρὸς τὸ ἔθνος ἀπαράμιλλος πατρικὴ στοργὴ τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος, φέρουσα προσεχῶς τὸ τελειωτικὸν κῦρος εἰς τοὺς συνταγματικούς αὐτοῦ θεσμούς, θέλει θεμελιώσει ἐπ' ἀκραδάντων βάσεων τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν τῆς Ἑλλάδος. »

Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀνταπήντησεν οὕτω:

« Παραλαμβάνων τὸ σχέδιον τοῦ συντάγματος μετὰ τῶν ἐπισυνημμένων ἐγγράφων, χαίρω βλέπων τὸ ἔργον τοῦτο τόσον προχωρημένον. Εἰς ταύτην τὴν εὐκαιρίαν ἐκφράζω εἰς ὑμᾶς, Κύριοι, καὶ δι' ὑμῶν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὴν εὐχαριστησίν μου, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐδείξε φρονήσεως, καὶ τῆς πρὸς ἐμὲ καὶ τὴν Βασιλικὴν Σύζυγόν μου ἀφοσιώσεως. Φροντίζων ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τοῦ ἔθνους, θέλω μελετήσει μετ' ἐπιστασίας τὸ σχέδιον, καὶ θέλω σπεύσει νὰ κοινοποιήσω εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σκέψεών μου. »

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως ἀντικείμενον εἶναι κατὰ τὴν διάταξιν 1) ἡ ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου περὶ παραγάτου αὐτοῦ, καὶ 2) ἡ ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τῶν μοναχῶν τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς αὐτῆς ἐκ τοῦ διπλοῦ δεκάτου συζήτησις.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως παρὰ τοῦ Γραμματέως ἡ πρώτη αἴτησις ἡ τοῦ Πανεπιστημίου ἔχουσα οὕτω:

« Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον, διαδεχθὲν τὰ ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἐκπαιδευτήρια, τὰ ὁποῖα προετοίμασαν τὸ ἔργον τῆς παλιγγενεσίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, καὶ ἐμόρφωσαν ἄνδρας, συντελέσαντας εἰς τὰ δημόσια πράγματα κατὰ τὸν Ἐθνικὸν ἀγῶνα, εἶναι προωρισμένον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔνδοξον τοῦτο ἔργον, καὶ νὰ παριστάνῃ τὴν ἑνότητα τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καθ' ὅλον τὸ Ἑλληνικὸν γένος.

« Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις θέλει ἐνθαρύνει τοὺς Καθηγητὰς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ θέλει ἀνυψώσει αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ Ἔθνους, καὶ ἐνώπιον ὅλων τῶν ὁμοφύλων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων τῆς Εὐρώπης, χορηγοῦσα εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα ν' ἀντιπροσωπεύωνται ἐντὸς τῆς Βουλῆς.

« Δὲν ὁρμῶνται πρὸς τὴν αἴτησιν ταύτην οἱ Καθηγηταὶ ἀπὸ κακὴν φιλοτιμίαν, ἀλλὰ πιστεύοντες, ὅτι τότε μόνον τὸ διδα-

κτικὸν ἐπάγγελμα καθίσταται ἀρχὴ, σωτηρίως ἐπενεργοῦσα εἰς τὴν νεολαίαν, ὅταν οἱ Καθηγηταὶ ἦναι ἐνδεδυμένοι ὅλην τὴν ἀξίαν τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου.

«Ἡ τελειότης τοῦ κοινοβουλευτικοῦ συστήματος συνίσταται κυρίως εἰς τὴν ἀντιπροσώπευσιν ὅλων τῶν κοινωνικῶν στοιχείων καὶ δικαιωμάτων. Σύμφωνον μὲ τὴν ἀναντίῤῥητον ταύτην ἀρχὴν νομίζουσιν ἐπομένως οἱ Καθηγηταὶ τὸ νὰ ἔχῃ τὸν ἀντιπρόσωπόν του τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπιτετραμμένον τὰ καθήκοντα τῆς ἀνωτάτης παιδεύσεως.

«Αὐτοσχεδίως οἱ Καθηγηταὶ δὲν ἀπεφάσισαν νὰ φέρωσιν ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως τὴν αἴτησιν ταύτην, ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς τῆς συςάσεως τοῦ Πανεπιςημίου, ἀποτελοῦντος σῶμα ἐκπαιδευτικὸν, ἀναγνωρισθὲν ὡς ἠθικὸν πρόσωπον, καὶ ἰδίαν περιουσίαν ἀποκτῆσαν, καὶ ἔτι μείζονα μέλλον ν' ἀποκτήσῃ, κρίνουσιν ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν τὸ δικαίωμα ν' ἀποστέλλωσιν εἰς τὸ Βουλευτήριον τοῦ ἔθνους παραστάτην.

«Ἀξιομίμητα παραδείγματα ὑποςηρίζουσι τὴν αἴτησιν ταύτην. Ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ τὰ Πανεπιστήμια τῆς Ὀξωνίας καὶ Κανταβριγίας ἀποστέλλουσιν ἑκάτερον ἀνὰ δύο ἀντιπροσώπους. Δὲν εἶναι δὲ λεῖψανον ἀπηρχαιωμένης συνηθείας· διότι καὶ μετὰ τὴν ἐκλογικὴν μεταῤῥύθμισιν καθιερώθη τὸ δικαίωμα τοῦτο ὡς σύμφωνον μὲ τὴν ἀξίαν τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους. Τὰ Γερμανικὰ συντάγματα, νεωστὶ γεννηθέντα ἠκολούθησαν τὸ αὐτὸ παράδειγμα· οὕτω τὰ Πανεπιστήμια τῆς Γοτίγγης εἰς τὴν Ἀννόβερ, τοῦ Φριβούργου καὶ Χαϊδελβέργης εἰς τὴν Βάδην, τῆς Τυβίγγης εἰς τὴν Βιρτεμβέργην, τοῦ Μονάχου, Βυρτσβούργου, καὶ Ἐρλάγγης εἰς τὴν Βαυαρίαν, τῆς Λειψίας εἰς τὴν Σαξονίαν, τῆς Οὐψάλης καὶ Λούδης εἰς τὴν Σβεκίαν κτλ., ἀντιπροσωπεύονται ἄλλα μὲν εἰς τὴν Βουλὴν, ἄλλα δὲ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γερουσίαν.

«Εἶναι ἄξιον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως νὰ περιβάλλῃ μὲ τὸν αὐτὸν ὑψηλὸν χαρακτῆρα τὸ Ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον. Ἡ ἱςορία θέλει ἀπομνημονεύσει τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὡς μέτρον τῶν γενναίων ὑπὲρ τῆς παιδείας φρονημάτων τῆς ἐν Ἀθήναις τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως· οἱ δὲ Καθηγηταὶ ἔτι μᾶλλον ἐμψυχούμενοι ἐκ τούτου, θέλουν ὅλαις δυνάμεσι προσπαθήσει νὰ δικαιώσωσι τῆς Συνελεύσεως τὴν ἐμπιστοσύνην, καταβάλλοντες πᾶσαν σπουδὴν διὰ νὰ καταστήσωσιν, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς, τὰς Ἀθήνας ἑστίαν φωτισμοῦ, ὅθεν οἱ παῖδες τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων προσερχόμενοι, θέλουσιν ἀποφέρει γνώσεις ἐπιστημονικὰς καὶ στοργὴν

πρὸς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, γνωρίζουσαν νὰ τιμᾷ καὶ νὰ ἐνθαῤῥύνῃ τοσοῦτον γενναίως τὴν παιδείαν.

Οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου,

Κ. Ἀσώπιος.	Ι. Βοῦρος.
Ν. Βάμβας.	Κ. Νέγρης.
Ἀρχιμανδ. Μ. Ἀποσολίδης.	Ν. Κωστῆς.
Μανούσης.	Ι. Πᾶλλήκας.
Φίλιππος Ἰωάννου.	Φ. Πωλαρινός.
Σ. Γαλάτης.	Ἀναστ. Γ. Λευκιάς.
Π. Ἀργυρόπουλος.	Π. Στρουμπος.
Δαμιανὸς Γεωργίου.	Γ. Α. Μαυροκορδάτος.
Ἀλέξανδρος Βενιζέλος.	Ι. Κ. Βούρης.
Κωστ. Κοντογόνης.	Κ. Δομνάνδος.
Η. Καλιγᾶς.	Ι. Δ. Σοῦτσος.
Ἰωάννης Ὀλύμπιος.	Α. Πᾶλλης.

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς, εἶπεν· ἀναγκάζομαι ἐκ μικροῦ προοιμίου ν' ἀρχίσω τὸν λόγον μου, διότι γνωρίζω τὴν διάθεσιν πολλῶν ἐξ ὑμῶν.

Εἶπον, καὶ ἐπανέλαβόν τινες εἰς ἐμὲ πρὸ ἡμερῶν νὰ μὴν ἀναβῶ ἐπὶ τούτου τοῦ ἀντικειμένου εἰς τὸ βῆμα, διότι ἤθελον ἀποτύχει· ἀλλὰ τεθωρακισμένος μὲ σταθερὰν καὶ ἀκλόνητον πεποίθησιν, ἀνέβην χωρὶς νὰ προσέξω εἰς τὰ λεγόμενα.

Ἡ Συνέλευσις ἐφάνη φειδωλὴ περὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας, καὶ κατὰ τοῦτο δὲν ἔπραξεν ἀτόπως. Τοιαῦτα ὅλα τὰ ἔθνη ἐφάνησαν πάντοτε περὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἤτοι ἔθεντο ὅρον τινὰ αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον ἄνευ ἰσχυροῦ λόγου δὲν παρέβησαν πώποτε· ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ τιμαλφοῦς δικαιώματος δύναταί νὰ εἴπῃ τις ὅ,τι ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλέχθη ἄλλοτε παρά τινος τῶν πληρεξουσίων περὶ τῆς οἰκονομίας, ἤτοι, ὅτι καὶ ἡ φειδωλία τοῦ δικαιώματος τούτου, ἐν δέοντι γενομένη, εἶναι εὔλογος. Νῦν μὲν διαφωνοῦμεν ἴσως πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, ὅταν διακρυβωθῇ ἑκατέρωθεν τὸ ἀντικείμενον διὰ λόγου, θέλομεν εὑρεθῇ, εἶμαι βέβαιος, πάντες σύμφωνοι, καὶ συναινοῦντες αὐτῇ. Ὅτε πρῶτον ἀνεγνώσθη ἡ αἴτησις αὐτῶν, ἤκουσά τινας, λέγοντας ὅ,τι καὶ πρὸ ὀλίγου ἐλέχθη, ν' ἀναγνωσθῶσι τῶν Καθηγητῶν τὰ ὀνόματα. Ἐννόησα καὶ τότε καὶ τώρα τὸν σκοπὸν τῆς πρατάσεως· διὸ ἀπαντῶ πρὸς τοὺς εἰπόντας, ὅτι ἡ παιδεία, ἡ ἱκανότης καὶ ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περιορισθῶσιν ἐν χρόνῳ καὶ χώρῳ, ἐντὸς ὑλικῶν ὁρίων. Αὗται ἀδιακρίτως ὑπάρχουσιν ὅπου ἐκτιμῶσιν αὐτὰς οἱ ἄνθρωποι, εἰς ἐκείνας δὲ τὰς κοινωνίας, αἵτινες δὲν ἔμαθον νὰ τὰς τιμῶσιν, οὔτε ὑπάρχουσι ποσῶς. Ἤδη μεταβαίνω εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος.

Ἑπτὰ ἔτη παρῆλθον, ἀφ' οὗ χρόνου συνέστη τὸ Πανεπιστήμιον. Πάντες δὲ ὑμεῖς γνωρίζετε τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐπταετοῦς βίου αὐτοῦ, τίνι τρόπῳ ἐγένετο, καὶ προέβη εἰς τὴν ὁποίαν φαίνεται τώρα κατάστασιν. Ἐπομένως δὲν ἔχω χρείαν εἰμὴ ὀλίγα τινά, καθ' ὃ πρὸς εἰδότας νὰ εἴπω. Ἅμα καθιδρύθη τὸ κατάστημα τοῦτο, ἄκρατος φιλοτιμία διεγέρθη εἰς τὰς ψυχὰς τῆς νεολαίας περὶ τὴν παιδείαν. Ἀπανταχόθεν συνέρρεον ἄπειροι καὶ ὑπὸ τοῦ ζήλου πρὸς τὴν παιδείαν φερόμενοι ἐπλήρουν τὰ Γυμνάσια. Παρετηρήθη μὲ πολὺν θαυμασμὸν παρὰ πάντων, ὅτι ἐτριπλασιάσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτώντων εἰς τὰ Γυμνάσια ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου· τοῦτο δὲ κατὰ φυσικὸν λόγον ἐγένετο, διότι πᾶν τέλειον ἔργον σύρει καὶ θέλγει τὸν ἄνθρωπον. Πρὶν τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου ὁ Ἕλλην δὲν εἶχε τοὺς τρόπους καὶ τὴν εὐκολίαν τοῦ νὰ φέρῃ εἰς τελείαν ἔκβασιν τοὺς κόπους του, ἑπομένως οὐδὲ τὴν ἀρχὴν τῆς σπουδῆς ἐζήτει· ἅμα δὲ ἐννόησεν, ὅτι δύναται νὰ καταρτίσῃ ἑαυτὸν εἰς πεπαιδευμένον ἄνδρα, ἐχώρησεν ἀμέσως μετὰ μεγάλης προθυμίας εἰς τῆς σπουδῆς τὸν ἀγῶνα. Τὸ Πανεπιστήμιον αὐτὸ ἐπληρώθη παραχρῆμα ὑπ' ἐκείνων οἵτινες ἔτυχον νὰ ἦναι προκεχωρημένοι ὀπωσοῦν εἰς τὴν σπουδήν· εἶδον δὲ μετ' ὀλίγον πάντες τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Ἠκούσατε φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου κηρύττοντας τὸν θεῖον λόγον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος, εἴδατε αὐτοὺς πληροῦντας ἕδρας τῶν δικαστῶν, καὶ ὑπερασπιζομένους τὰς ὑποθέσεις τῶν πολιτῶν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων· ἰατροὺς ἐξ αὐτῶν εἴδατε κατὰ τὰς κώμας καὶ τὰ χωρία τῆς Ἑλλάδος, ὅπου δὲν ὑπῆρχε προλαβόντως ἄνθρωπος νὰ δώσῃ ὀλίγον κἂν φάρμακον εἰς τοὺς τρυχομένους ἐν νόσοις, νὰ θεραπεύωσιν αὐτῶν τὰ διάφορα νοσήματα· ἔχετε πάντες ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, τὰς ὁποίας ἀντιπροσωπεύετε, διδασκάλους ἐκ τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

Τὰ λαμπρὰ ταῦτα ἀποτελέσματα βλέποντες πάντες, ἠγάπησαν ἔτι μᾶλλον τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ τὴν ἀγάπην αὐτῶν ἐδήλωσαν μὲ τελεσφόρον ἐξωτερικὴν ἐνέργειαν. Ἐνθυμεῖσθε, ὅτι πρὸ τεσσάρων σχεδὸν ἐτῶν συνεκροτήσατε συνέλευσιν ἐνταῦθα διὰ τὴν τοῦ Πανεπιστημίου ἀνέγερσιν· ἐκεῖ ἐσυστήσατε ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν σημαντικῶν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιτρέψατε τὴν συλλογὴν τῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνεισφορῶν. Δῆμοι, πόλεις, χωρία, ἄτομα ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἀντιφιλοτιμούμενοι πάντες, ἔσπευδον εἰς τὸν περιφανῆ καταρτισμὸν τοῦ πολυποθήτου τούτου καταστήματος. Ποίαν σημασίαν, ποίαν ἰδέαν παρίστα ἡ γενικὴ ἐκείνη προθυμία κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν; Μίαν καὶ μόνην τὴν ἑξῆς. Φοβούμενος ὁ Ἕλλην, μήπως καὶ αὐτὸ τὸ κατάστημα

ὑπὸ τὴν πολιτικὴν καχεξίαν τοῦ παρελθόντος συστήματος ἤθελεν ὑποκύψει, ἀπεφάσισε νὰ διαιωνίσῃ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ διὰ τῆς ἐπισήμου καὶ ἀριδήλου ἐκφράσεως τῆς κοινῆς στοργῆς τῶν Ἑλλήνων.

Ἐκ ταύτης τῆς στοργῆς, ἐκ τῆς συνδρομῆς ὅλων ἐν γένει τῶν ἐντὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐκτὸς αὐτῆς Ἑλλήνων κατηρτίσθη τὸ περιφανὲς αὐτὸ κατάστημα, τὸ ὁποῖον βλέπετε ἐν τούτοις ὀφείλω ἐνταῦθα καὶ ἄλλο τι νὰ εἴπω ἐνώπιον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Εἰς τὴν ἀνωτέρω ῥηθεῖσαν ἐπιτροπὴν ἦτο ἄνδρες διάσημοι τοῦ Ἔθνους. Τὸν ζῆλον πάντων τούτων νὰ ἐκφράσω εἶναι ἀδύνατον. Δὲν θέλω ν' ἀναφέρω τι περὶ τῶν ζώντων ἐξ αὐτῶν, διότι οἱ πρόγονοι ἡμῶν χάριν τῆς ἰσότητος μετὰ θάνατον ἀνήγειρον μνημεῖα καὶ ἀνδριάντας εἰς τοὺς εὐεργέτας τῆς πατρίδος.

Περὶ δύο μὴ ὄντων πλέον μεταξὺ ἡμῶν θέλω εἰπεῖ ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν, πρὸς τιμὴν τῶν Πελοποννησίων· οἱ ἀείμνηστοι Κολοκοτρώνης καὶ Ζαΐμης ἦτο μέλη αὐτῆς τῆς ἐπιτροπῆς. Τίς ἦν ὁ ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου ζῆλος αὐτῶν; ὁ Κολοκοτρώνης δὲν ἦτο μόνον κρατερὸς αἰχμητὴς κατὰ τὸν Ὅμηρον, ἀλλὰ καὶ ζηλωτὴς τῆς παιδείας. Μὲ ἐκπληξιν ἔβλεπον κάθε ἑβδομάδα τὸν ἄνδρα τοῦτον, ἐρειδόμενον ἐπὶ τῆς βακτηρίας του, καὶ ὀλιγοροῦντα τόν τε κόπον τῆς μακρᾶς ὁδοιπορίας, καὶ τοὺς πόνους τοῦ γήρατος νὰ ἔρχηται εἰς τὸ κατάστημα, καὶ νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἀνεγέρσεως αὐτοῦ. Τὴν τοιαύτην προθυμίαν καὶ ὁ ἀείμνηστος Ζαΐμης ἐπεδείξατο· ἀμφότεροι ἔχαιρον ἐπὶ τῇ προόδῳ τοῦ καταστήματος ὡς ἐπὶ ἀπολαυῇ ἰδίου καὶ μεγάλου ἀγαθοῦ.

Τοιοῦτον ζῆλον, τοιαύτην ἀγάπην πρὸς τὸ τῶν Ἀθηνῶν Πανεπιστήμιον ἔδειξαν πάντοτε οἱ Ἕλληνες, ἐντεῦθεν δὲ τὰ μετὰ ταῦτα προϊόντα αὐτῶν ἐφάνησαν ἔτι λαμπρότερα τῶν πρώτων. Πολλοὶ πλείονες καὶ θεολόγοι καὶ νομικοί, καὶ ἰατροί, καὶ διδάσκαλοι, καὶ παντὸς εἴδους ἐπιστήμονες ἐξέρχονται τοῦ Πανεπιστημίου. Ἤδη καὶ οἱ τρόποι τῆς διδασκαλίας εἰσὶ προχειρότεροι, καὶ ἀρθονέστεροι, καὶ αἱ ἐλπίδες τῶν προϊόντων αὐτοῦ τελειότεραι. Βιβλιοθήκη ὄχι εὐκαταφρόνητος, καὶ διάφοροι συλλογαί, ἐκ τῆς εὐνοϊκῆς πρὸς τὸ κατάστημα τοῦτο διαθέσεως πάντων συγκροτηθεῖσαι, παρέχουσι μεγάλας τὰς ἐπαγγελίας· ἓν ἔτη ἐκ τῶν πολλῶν καλῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν θέλω ἀναφέρει. Ὡσεὶ ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἐκ τῶν ὁμόρων Ἑλλήνων λαῶν ἔρχονται χάριν τῆς παιδείας εἰς Ἑλλάδα, καὶ καταγράφονται εἰς τοὺς φοιτητάς. Οὗτοι ἀρυόμενοι τὰ νάματα τῆς παιδείας, ἐμβαίνουσιν ἀμέσως εἰς ἐξαίρετον καὶ

τελεσφόρον ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς τῶν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι δὲν δύναται ν' ἀναλάβῃ. Ἡ ὑπηρεσία αὕτη τελεῖται ἀμίσθως παρ' αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε δυσκόλως τις ἤθελε δυνηθῇ νὰ εὕρῃ ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἄνθρωπον παρέχοντα αὐτὴν, διότι κέντρον καὶ ἐλατήριον αὐτῆς εἶναι τὸ αἴσθημα. Ἡ ὑπηρεσία αὕτη γίνεται διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος. Πολλοὶ ἐξ ὑμῶν σπουδάσαντες εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν, γνωρίζουσι τοῦ τοιούτου εἴδους τὸ αἴσθημα, διότι φέρουσιν ἔτι καὶ νῦν τὴν πρὸς τὰ ἔθνη, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμαθήτευσαν, ἀγάπην. Ἐὰν δὲ τοιοῦτον αἴσθημα ὑπάρχῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν σπουδασάντων εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν διὰ τοὺς Γάλλους καὶ Ἄγγλους, ὁποῖον ἄρα θέλει εἶσθαι τὸ τῶν νέων τῶν ὁμόρων λαῶν, οἵτινες ἐσπούδασαν ἐν τῇ Ἑλλάδι διὰ τοὺς Ἕλληνας, ἐπειδὴ καὶ θρησκεία καὶ γλῶσσα ἑνώνει αὐτοὺς μεταξύ των;

Πολλάκις ἐλέχθη ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ εἶναι μία. Ναὶ, καὶ ἐγὼ λέγω τοῦτο. Ἡ ἐλευθέρα καὶ μὴ ἐλευθέρα Ἑλλὰς ὁμοιάζει δύο ἀδελφοὺς, τοὺς ὁποίους ὁρμητικὸς ποταμὸς τοὺς ἐχώρισεν ἀπ' ἀλλήλων, καθημένους δὲ ἀπέναντι, καὶ προβλέποντας ἀμοιβαίως πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἕκαστος αὐτῶν ἔμεινεν. Ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ εἶναι μία, καὶ συνδέεται διὰ τῶν ἰσχυρῶν δεσμῶν τῆς θρησκείας καὶ τῆς παιδείας· τὴν μὲν φέρει ἕκαστος ἐντὸς τῆς ψυχῆς του, τὴν δὲ ἀρύονται σύμπαντες εἰς τὸ τῶν Ἀθηνῶν Πανεπιστήμιον. Τοιούτου ὄντος τοῦ προορισμοῦ τοῦ καταστήματος τούτου, δὲν εἶναι ἀνταξιον τὸ νὰ ἔχῃ παραστάτην;

Εἰς τοῦτο θέλει μ' ἐρωτήσει τις κατὰ λογικὴν τάξιν, τίς ἡ τούτου ὠφέλεια διὰ τὸ Πανεπιστήμιον; εἰς τὴν τοιαύτην δὲ ἐρώτησιν ἀπαντῶ.

1) Πᾶν πρόσωπον εἴτε φυσικὸν, εἴτε ἠθικὸν, τότε αὐξάνει, καὶ τελειοποιεῖται, ὅταν, ἔχον αὐτοτέλειαν, περιποιῆται αὐτὸ τὰ αὐτά. Πᾶς τις ὑπὸ κηδεμονίαν εὑρισκόμενος δὲν ἀναπτύσσεται, καθ' ὃν τρόπον ὁ ἔχων ἴδιον συλλογισμὸν καὶ ἰδίαν ἐνέργειαν. Δὲν εἶναι κἀμμία ἀμφιβολία, ὅτι ἂν ἦτο δυνατὸν πᾶν ἄτομον τῆς κοινωνίας νὰ ἀντιπροσωπεύῃ αὐτὸ ἑαυτὸν, ὅτι τοῦτο ἤθελεν εἶναι τελειότερον εἶδος ἀντιπροσωπείας· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, οὐ μόνον διὰ τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀνικανότητα, τὴν ὁποίαν οἱ πλεῖστοι ἔχουσι περὶ τοῦτο, ἐπενοήθη τὸ τῶν ἀντιπροσώπων σύστημα· ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον ἐφαρμόζεται ὁ κανὼν οὗτος; ὄχι βέβαια, διότι ἓν μόνον ἠθικὸν πρόσωπον ὑπάρχει ὁμολογουμένως καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, τὸ Πανεπιστήμιον. Δὲν πρέπει λοιπὸν αὐτὸ νὰ ἀντιπροσωπεύηται

ἰδίως εἰς τὴν Βουλήν; ἀλλ' ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι γίνεται ἐξαίρεσις κατὰ τοῦτο, δὲν εἶναι ἀντάξιον τῶν μνησθέντων ἀνωτέρω ὠφελημάτων, καὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ, τὸ νὰ ἔχῃ ἴδιον ἐντὸς τῆς Βουλῆς παραστάτην; Κανεὶς δὲν νομίζω ὅτι δὲν θέλει εἰπεῖ τὸ ἐναντίον.

2) Διὰ νὰ δυνηθῇ τις νὰ ἀντιπροσωπεύῃ ἐντελῶς ἄλλον πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ καὶ τὰ μέσα τῆς θεραπείας· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου χρειάζεται εἰδικὴ ἱκανότης, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται νὰ ἔχῃ, εἰμὴ ὁ εἰδικὸς περὶ τοῦτο ἀσχολούμενος. Δὲν πρόκειται περὶ παραστάτου τοῦ Πανεπιστημίου ἁπλῶς, ἀλλὰ τῆς παιδείας ἐν γένει, τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύει τὸ ἀνώτατον τοῦτο παιδευτήριον.

Πᾶν τι διὰ νὰ αὐξηθῇ, καὶ νὰ τελεσφορήσῃ πρέπει νὰ ἔχῃ τὸν κατάλληλον πρὸς τοῦτο ὀργανισμόν· ἑπομένως καὶ εἰς τὴν παιδείαν ἐν γένει ἐκ τῆς κατωτάτης μέχρι τῆς ἀνωτάτης πρέπει νὰ ὑπάρξῃ τοιοῦτος ὀργανισμὸς, ὥστε τὸ πᾶν νὰ συντρέχῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον αὐτῆς· ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δὲν δύναται νὰ διαπραχθῇ, εἰμὴ διὰ τῶν ἐχόντων εἰδικὴν πρὸς τοῦτο ἱκανότητα.

Ἴσως θέλουσι μὲ εἰπεῖ, ἔχομεν τὰς Βουλὰς, ἔχομεν τὴν Γραμματείαν τῆς παιδείας πρὸς τοῦτο, ἀλλ' ἀπαντῶ, ὅτι ἡ Βουλὴ, καὶ ἡ Γραμματεία, ἐμβεβλημέναι εἰς τὸν κύκλον τῆς γενικότητος καὶ εἰς πολλὰ συγχρόνως ἀντικείμενα ἀσχολούμεναι, ἐξ ὧν διασπᾶται ἡ προσοχή των, δὲν θέλουσι δυνηθῇ νὰ προσέξωσιν ἰδίως εἰς τὸ τῆς παιδείας ἀντικείμενον. Ἦτο καὶ ἐπὶ τοῦ παρελθόντος συστήματος Γραμματεῖαι, καὶ ἐξ Ἑλλήνων διεπόμεναι, πλὴν ἐπειδὴ πάντες τὰ τοῦ ἔθνους διεῖπον, ἀπεφάσισαν χάριν ἑνὸς κλάδου τῆς δημοσίας λειτουργίας νὰ κολοβώσωσι τὸν τοῦ Πανεπιστημίου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸν τῆς παιδείας· εἶπον τότε, καὶ τοι ἀντέστησάν τινες τῶν τοῦ Πανεπιστημίου, δὲν εἶναι ἀναγκαία ἡ Ἑλληνικὴ Φιλολογία καὶ ἡ Λατινική, δὲν εἶναι ἀναγκαία ἡ μαθηματική, ἐν ἄλλοις δὲν εἶναι χρήσιμον τὸ Πανεπιστήμιον. Ὅθεν εἶναι ἀνάγκη ἰδίου παραστάτου τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὴν Βουλήν.

Δὲν εἶναι ὅμως μόνον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο ὠφέλιμον, ἀλλ' εἰς ὅλον τὸ ἔθνος, διότι

1) Θέλει φέρει τιμὴν εἰς τὸ ἔθνος ἡ παραδοχὴ παραστάτου τοῦ Πανεπιστημίου παρὰ τῶν πληρεξουσίων τοῦ ἔθνους. Τίς εἶναι ἡ σημασία τοῦ ὀνόματος Ἕλλην, εἰς τὸ ὁποῖον καυχώμεθα; Τὸ ὄνομα τοῦτο δύο ἰδέας ἐκφράζει τὴν τῆς παιδείας καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ. Παρετηρήσατε, ὅτι πώποτε ὁ Ἕλλην δὲν ἀπέδω-

κεν ἀξίαν, οὔτε εἰς τὸ πλῆθος, οὔτε εἰς ἄλλα ὑλικὰ πράγματα, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀρετήν. Διὰ τοῦτο ἡ Ἑλλὰς, ἂν καὶ δὲν εἶχε ποτὲ μέγα πλῆθος, τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀνεπλήρωσε διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς παιδείας. Πάνυ εὐάριθμοι οἱ πρόγονοι ἡμῶν κατετρόπωσαν τὰς πολυπληθεῖς τῶν Περσῶν δυνάμεις, οὐχὶ πλείονες ἡμεῖς κατεσυντρίψαμεν τὴν δυναστείαν τῶν Τούρκων εἰς τὴν πολυειδῶς ἄνισον πάλην. Ἐὰν λοιπὸν τοιαύτη ἦναι ἡ σχέσις τῆς παιδείας πρὸς τὸν Ἕλληνα, ἐὰν ἡ ὑπαρξις τοῦ Ἕλληνος ἦναι συμφυὴς τῇ παιδείᾳ, πῶς δυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν ἀποφατικῶς σήμερον εἰς τὴν αἴτησιν τῶν καθηγητῶν;

2) Θέλει ἀπαλλαχθῇ τὸ ἔθνος ταχέως τῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἐξόδων. Ἐξέθεσαν ἀνωτέρω ὅλων ἐν γένει τὴν προθυμίαν εἰς τὸ νὰ πλουτήσωσιν αὐτὸ διὰ διαφόρων συλλογῶν. Ἐκτὸς τούτου ὅμως καὶ κληροδοτήματα οὐκ ὀλίγα ἐγένοντο μέχρι τοῦδε. Ἐὰν λοιπὸν ὑπὸ κηδεμονίαν εὑρισκομένου αὐτοῦ, ὑπῆρξε τηλικαύτη προθεσμία εἰς πάντας, ὁποία ἄρα θέλει εἶσθαι, ὅταν δειχθῇ αὐτὸ ἐν πλήρει αὐτοτελείᾳ καὶ ἀποκτήσῃ τὸ τοῦ παραστάτου δικαίωμα;

Πρὸς τούτοις καὶ ἄλλο αἴσθημα, τὸ τῆς εὐγνωμοσύνης πρέπει νὰ πείσῃ ἡμᾶς εἰς τοῦτο. Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἡμεῖς διὰ τῆς γενναιότητος καὶ τῆς καρτερίας ἡμῶν εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ παλέμου ἐράνημεν ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἀλλ' ἂν ἡ συμπάθεια τῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν ἔλειπε, δυσκόλως ἐθέλαμεν γίνει κάτοχοι τοῦ θείου τῆς ἐλευθερίας δωρήματος. Τίς ἐκίνησε τὴν συμπάθειαν τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης; βλέπετε τοὺς λίθους αὐτοὺς τῆς Ἀκροπόλεως; ὁ ἐν τούτοις καὶ τοῖς συγγράμμασι τῶν προγόνων ἡμῶν ἐκφραζόμενος λόγος ἔλαβε ζῶσαν φωνὴν, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ ἔθνος ζωὴν ἐλευθερίας. Δυνάμεθα σήμερον νὰ φανῶμεν ἀγνώμονες πρὸ τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα εὐεργετήματα; δυνάμεθα νὰ ἀντιλέξωμεν πρὸς τὴν αἴτησιν τῶν Καθηγητῶν;

Ἀλλὰ λέγουσί τινες, τί θέλει ἀντιπροσωπεύει ὁ παραστάτης τοῦ Πανεπιστημίου; Μέγα τῆς κοινωνίας στοιχεῖον, μετὰ πεποιθήσεως τὸ λέγω, οὗ ἄνευ κοινωνία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Εἰς τοῦτο δὲ ἐπικαλοῦμαι τὴν σύντονον προσοχὴν ὑμῶν. Πᾶσα κοινωνία δύο στοιχεῖα περιέχει, τὸ μὲν τοῦ πρακτικοῦ βίου, τὸ δὲ τοῦ θεωρητικοῦ. Τὸ μὲν ἀ. πάντα τὰ μέλη τῶν κοινωνιῶν ἀσπάζονται, τὸ δὲ β'. ὀλίγοι τινὲς καὶ λίαν εὐάριθμοι· οἱ μὲν πρῶτοι δίδουσιν εἰς τὰς ἐνεργίας τῶν ἐξωτερικὴν καὶ ὑλικὴν ἐμφάνισιν διὰ τῶν προϊόντων, διὰ τῶν ἐμπορευμάτων, διὰ τῶν βιομηχανιμάτων

καὶ τῶν κερδῶν, οἱ δὲ δεύτεροι, ἐν τοῖς μελετήμασι αὐτῶν καθήμενοι δὲν παρέχουσιν οὐδεμίαν ἐξωτερικὴν τῆς ὑπάρξεως των ὑλικὴν δήλωσιν. Τούτου ἕνεκα πολλάκις ἐθεωρήθησαν οἱ τοιοῦτοι ὡς ἄχθη ἀρούρης, καὶ ἐπεριφρονήθησαν· ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ ἐγένετο γνωστὸν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἡ τάξις αὕτη τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἡ μόνη συντηρητικὴ καὶ δημιουργικὴ. Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ, ὅτι ὅσαι κοινωνίαι ἐβλασφήμισαν τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἐτιμωρήθησαν πικροτάτην τιμωρίαν. Εἶδον τὰς τέχνας αὐτῶν ἐξηχρειωμένας, τὰς ἐπιστήμας ἐκλειπούσας, καὶ τὴν φθορὰν καθ' ὅλα τὰ στοιχεῖα αὐτῶν ἐπελθοῦσαν. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἐπειδὴ ἐτίμησαν τὴν τάξιν ταύτην, διέπρεψαν καθ' ὅλα τὰ εἴδη τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀρετῆς. Τί ἀνέδειξεν τὸν Φειδίαν μέγαν τεχνίτην εἰμὴ δύο στοίχοι μόνον τοῦ Ὁμήρου, ἐκ τῶν ὁποίων ἐμπνευσθείς, ἐτελεσούργησε τὸν Ὀλύμπιον Δία; Ἡσίοδον ἄλλο ἀνέδειξε τοὺς Μαραθωνομάχους καὶ τοὺς τροπαιούχους τῶν Περσῶν, εἰμὴ τὰ τῶν ποιητῶν ἄσματα; εἰς ὅλας λοιπὸν τὰς εὐεχούσας κοινωνίας ἡ τάξις αὕτη ὑπάρχει. Ἐὰν λοιπὸν τοῦτο ἦναι ἀληθὲς, ἐὰν θέλωμεν, ὥστε τὸ ἀντιπροσωπικὸν σύστημά μας νὰ ἦναι τέλειον, πρέπει νὰ ἐπιθυμήσωμεν, ὥστε καὶ τοῦ θεωρητικοῦ βίου ὁ ἀντιπρόσωπος νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν Βουλήν. Τί ἠθέλαμεν κάμει, ἐὰν ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης ἤθελεν εὑρεθῇ σήμερον μεταξὺ ἡμῶν, ἠθέλαμεν ἀρνηθῇ εἰς τούτους τὴν ἕδραν τοῦ βουλευτοῦ; Δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι πάντες ἀγαπῶμεν τὸ ἔθνος καὶ τὴν Βουλήν αὐτοῦ ὡς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Τίς δ' ἐξ ἡμῶν δὲν ἤθελεν εὐχηθῇ νὰ ἔχῃ σύμβουλον εἰς ἑαυτὸν πάντοτε καὶ εἰς τὰ τέκνα του τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλην; Ὅ,τι δὲ δι' ἑαυτοὺς θέλομεν δὲν φρονῶ, ὅτι θέλομεν ἀρνηθῇ εἰς τὴν Βουλήν. Ἐνθυμηθεῖτε τὸν μεγαλεπίβουλον ἐκεῖνον καὶ μεγαλοφυῆ Φίλιππον τὸν Μακεδόνα, ὁποίαν τιμὴν ἀπέδωκεν εἰς τὸν Ἀριστοτέλη. Δὲν ἐχάρη ἐπὶ τῇ γεννήσει τοῦ υἱοῦ τοσοῦτον, ὅσον διότι ἐγεννήθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀριστοτέλους. Μὴ παραδράμωμεν τὰ ἐξαίρετα ταῦτα παραδείγματα.

Θέλετε μὲ εἰπεῖ ἴσως ὅτι, ὁ λαὸς θέλει ἐκλέξει τοὺς τοιούτους, τίς ἡ χρεία νὰ δώσωμεν τὸ δικαίωμα αὐτὸ εἰς τοὺς Καθηγητάς; Μὴ λησμονήσητε, ὅτι ὁ ὀμότιμος κάλλιον παντὸς ἄλλου διακρίνει τὸν ὁμότιμον. Ἐνθυμηθῆτε, ὅτι διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ λαοὶ παρεῖδον πολλάκις τοὺς ἀριστεύσαντας εἰς θεωρητικὰς μελέτας ἄνδρας. Τὸν Ἀβδηρίτην Δημόκριτον, ὁ μὲν λαὸς ὡς ὀρνεήρη ἐξέλαβε, καταγινόμενον περὶ ἰατρικὰς καὶ φυσιολογικὰς μελέτας, ὁ δὲ Ἱπποκράτης μόνος ἀναγνώρισε τὴν σοφίαν του. Τὸ πρᾶγμα τοῦτο δὲν εἶναι τόσον εὔκολον, ὅσον κατ' ἀρχὰς τὸ ς ο-

χάζεται τις· ἐπομένως πρέπει ν' ἀφεθῇ εἰς τοὺς ἔχοντας εἰδικὴν πρὸς τοῦτο ἱκανότητα.

Ἀκούσατε ἐκ τῆς ἀναφορᾶς τῶν Καθηγητῶν, ὅτι τὸ ζήτημα αὐτῶν δὲν εἶναι κενοφανὲς, καὶ ὅτι πολλαὶ διακρινόμεναι ἐν τῷ πολιτικῷ κόσμῳ κοινωνίαι ἐδέχθησαν οὐχὶ ἕνα, ἀλλὰ καὶ δύο ἐξ ἑκάστου Πανεπιστημίου παραστάτας.

Τοῦτο δὲ δὲν εἶναι ἔργον ἀπηρχαιωμένης συνηθείας, διότι εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ μετὰ τὴν ἐκλογικὴν μεταρρύθμισιν ἐτηρήθη τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὰ Πανεπιστήμια αὐτῆς. Ἡ αἰτία τούτου ἵσταται, ὡς πολλοὶ παρετήρησαν, εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας λόγους. Ὁ δὲ χρόνος ἀπέδειξε τὴν ὀρθότητα τοῦ πράγματος, διότι ἐξ αὐτῶν τῶν Πανεπιστημίων ἐλαβον πολιτικὴν ὑπαρξιν διάσημοι ἄνδρες, οἷον Ηλ, Κάνιγγ, καὶ ἄλλοι. Δὲν εἶναι λεῖψανον ἀπηρχαιωμένης συνηθείας τοῦτο, διότι βλέπομεν τὸ αὐτὸ γενόμενον καὶ εἰς τὰ πλέον ἀρτισύστατα Πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας. Ἐπίσης δὲ καὶ εἰς αὐτὰ ἀπεδείχθη ἐκ τῆς πείρας ἡ ὀρθότης τοῦ πράγματος. Ὅτε ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ἀννόβερ κατεπάτησε τοῦ συντάγματος τοὺς ὅρους, ἑπτὰ Καθηγηταὶ τῆς Γοττίγγης ἐξ ὅλου τοῦ κράτους ἀντέστησαν μόνοι, παρητήθησαν, ἐδιώχθησαν, καὶ ὑπέστησαν μυρία δεινά. Τούτων εἷς ἦν καὶ ὁ περικλεὴς ἀρχαιολόγος Μύλλερος, τοῦ ὁποίου τὸ μνημεῖον βλέπετε ἐπὶ τοῦ λόφου τῶν Κολωνῶν ἀνεγηγερμένον παρὰ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Τῶν τοιούτων λοιπὸν ἐθνῶν κατώτερον ὡς πρὸς τὴν παιδείαν δὲν θέλει φανῇ ποτὲ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, τὸ ὁποῖον καὶ τὸ μεγαλεῖον ἐκ ταύτης ἔλαβε καὶ τὸ μέλλον αὐτοῦ εἰς ταύτην στηρίζει.

Συμπεραίνω τὸν λόγον, ἀφιερώνων τὴν αἴτησιν τῶν Καθηγητῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου εἰς τὴν εὐμενῆ διάθεσιν ὑμῶν, καὶ προτείνω, ὥστε νὰ γείνῃ μὲν δεκτὸς εἷς παραστάτης τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ νὰ ὁρισθῇ διὰ τοῦ περὶ ἐκλογῶν Νόμου.

Ἀντιπαρετήρησεν ἕτερος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ἡ αἴτησις τῶν Καθηγητῶν ἀντίκειται εἰς τὴν ἰσότητα, τὴν ὁποίαν παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις, ὅτι καθὼς ὅλα τ' ἄλλα συμφέροντα τοῦ κράτους, οὕτω καὶ ἡ παιδεία θέλει ἀντιπροσωπεύεσθαι εἰς τὰς Βουλάς. Εἶναι μὲν ἠθικὸν πρόσωπον, εἶπε, τὸ Πανεπιστήμιον, ἀλλ' ἐὰν δώσωμεν εἰς αὐτὸ τὸ δικαίωμα τοῦτο, καὶ συντεχνίαι τότε θέλουσι σχηματισθῇ καὶ θέλουσι ζητήσει αὐτὸ· καὶ οἱ Καθηγηταὶ καθὼς πάντες οἱ λοιποὶ τοῦ Κράτους ὑπάλληλοι, εἶναι μισθωτοί· ἐπομένως τὸ ζητούμενον ἐξαιρετικὸν δι' αὐτοὺς δικαίωμα δὲν δύναται νὰ ἔχῃ χώραν.

Ἕτερος δὲ πληρεξούσιος, σύμφωνος μὲ τὸν προαγορεύσαντα, παρετήρησεν, ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι, ἂν ὑπάρχῃ ἐθνικόν τι συμφέρον, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ ἐντὸς τῆς Βουλῆς ὁ τοῦ Πανεπιστημίου ἀντιπρόσωπος. Ἐπιθύμουν, εἶπεν, ἡ ἐθνικὴ αὕτη Συνέλευσις τῶν Ἑλλήνων, ὄχι κατὰ μίμησιν τῆς Ἀγγλίας καὶ της Γερμανίας, ἀλλὰ πρώτη αὐτὴ ν' ἀπέδιδε τοιοῦτον φόρον παραδεχομένη τὴν προκειμένην πρότασιν περὶ ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐντὸς τῆς Βουλῆς. Ἡ ὑπὲρ τῶν φώτων καὶ τῆς παιδείας ἐθνικὴ αὐτὴ πρᾶξις ἤθελε χρησιμεύει ὡς τὸ διακριτικὸν σημεῖον τοῦ λαοῦ, ὅστις μετὰ πολυετῆ δουλείαν ἐκέντησε τὴν συμπάθειαν τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀνέκτησε δι' αὐτῶν τὴν αὐτονομίαν του. Τὰ εὐεργετήματα, τὰ ὁποῖα προξενοῦν εἰς τὰ ἔθνη ἡ παιδεία καὶ ἐν γένει τὰ γράμματα εἶναι μεγάλα, καὶ μάλιστα διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ὑπῆρξαν μέγιστα. Ἐμεγαλύνθησαν καὶ ἄλλα ἔθνη διὰ τῶν ὅπλων, ἀλλ' ὅ,τι διακρίνει τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, εἶναι, ὅτι τὰ γράμματα ὑπῆρξαν ἡ ἀφορμὴ τῆς ἀκμῆς του καὶ τὸ βαθμὸν τῆς ἀναγεννήσεώς του. Παραλείπων τοὺς Αἰγυπτίους, Ἀσυρίους, καὶ λοιποὺς, ἔρχομαι εἰς τοὺς κατακτητὰς τοῦ κόσμου, τοὺς Ῥωμαίους.

Οἱ βασιλεῖς τοῦ κόσμου προσήρχοντο εἰς τὴν Ῥώμην, κλίνοντες γόνυ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ της διὰ νὰ διατηρήσωσι τὸ αὐτελὲς καὶ ὑπάδουλον στέμμα των, ἢ συρόμενοι ἁλυσσοδέσμιοι διὰ τὸ μεγαλεῖον τῶν θριάμβων. Ἐν τούτοις σήμερον ὑπάρχει Ῥώμη καὶ ὄχι Ῥωμαῖοι, ἐκλείψαντες ὁλοτελῶς. Καὶ ἐὰν ἡ ἱστορία τῶν προγόνων μας δὲν εἶχε νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, εἰμὴ μόνον μάχας καὶ κατακτήσεις, ἴσως καὶ ἡ Ἑλλὰς ἤθελεν ὑποκύψει εἰς τὴν αὐτὴν τύχην τῶν Ῥωμαίων· ἀλλ' οἱ ἔνδοξοι πρόγονοί μας δὲν κατέκτησαν τὸν κόσμον διὰ τῶν ὅπλων, ἀλλὰ διὰ τῶν φώτων καὶ τῆς παιδείας. Ἐξ Ἀθηνῶν ὑψώθη ὁ πυρσὸς αὐτῆς τοῦ ὁποίου ἡ λάμψις ἔφθασε παντοῦ. Τὸ φῶς τοῦτο δὲν ἐξέλιπεν, ἀλλὰ χεῖρες ἱεραὶ τὸ μετέφερον ἀλλοῦ. Δι' αὐτοῦ ἐδοξάσθησαν τὰ ἔθνη, δοξάσαντα πάντα τὴν Ἑλλάδα, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Ἕλληνος διετήρει ἄσβεστον εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην. Ἦτο δυνατὸν λοιπὸν ὁ Ἕλλην, ὅστις συνετέλεσεν εἰς τὸν παγκόσμιον πολιτισμὸν, νὰ μὴν αἰσθανθῇ τὸν προορισμόν του; Τὸ αἴσθημα τοῦτο ἀνεδείχθη διὰ τῆς ἐπαναστάσεώς του καὶ τοῦ πολυχρονίου ἀγῶνος. Ὅ,τι δὲ ἁπλαύσαμεν ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῶν προγονικῶν μας ἀρετῶν, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε ν' ἀποδοθῇ ὄχι μόνον ὡς φόρος εὐγνωμοσύνης, ἀλλ' ὡς ἀρραβὼν τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς. Ἰδοὺ ὁ προορισμός μας

καὶ τὸ μέλλον μας! Ποῖον λοιπὸν τὸ πρῶτον βῆμά μας; Προτείνεται νὰ δοθῇ δικαίωμα ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἀνατολῆς, καὶ θέλει ἐναντιωθῇ εἰς τοῦτο ψυχὴ ἑλληνική; Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀντιπροσωπεύσεως δὲν εἶναι ἐξαιρετικόν, μήτε ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος. Ἡ θέσις τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἐξαιρετική. Εἶναι τὸ προϊὸν ἁπάσης τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, καὶ πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ὁ δεσμός μας μὲ τοὺς λαούς, τοὺς ὁποίους ἐρωτίσαμεν ἄλλοτε καὶ παρ' ὧν σήμερον δεχόμεθα τὰ ῥῶτα, καὶ μὲ τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς, τοὺς ὁποίους πρόκειται νὰ ῥωτίσωμεν. Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο εἶναι τὸ προϊὸν ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου, καὶ ὁμοιάζει τὸ μαρτύριον τῆς διαθήκης, τὴν ὁποίαν ἡ συνδρομὴ ἁπάσης τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς ἀνέκτησε, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον συγκεντρόνονται αἱ ἐλπίδες αὐτῆς· εἶναι τὸ μόνον μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ μικρὸν καὶ πτωχὸν ἔθνος μας δύναται νὰ φθάσῃ τὸ ὕψος ὅλων τῶν μεγάλων ἐθνῶν, μὲ τὰ ὁποῖα, οὔτε εἰς τὸν πλοῦτον, οὔτε εἰς τὴν δύναμιν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν παιδείαν δυνάμεθα νὰ παραβληθῶμεν. Ὅστις ἀναβῇ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἰδέας ταύτης, δὲν δύναται νὰ ἀμφιβάλῃ, ὅτι τὸ Πανεπιστήμιόν μας δὲν ἔχει ἰδίαν ὕπαρξιν, ἴδιον σκοπὸν, ἰδίαν ζωὴν, καὶ μέλλον, καὶ διὰ ταῦτα πρέπει νὰ ἔχῃ ἴδιον ἀντιπρόσωπον, μὴ δυνάμενον ν' ἀντιπροσωπευθῇ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἐπαρχιῶν.

Εἰς Ἀγγλίαν καὶ Γερμανίαν ἔχουν ἰδίους ἀντιπροσώπους, διότι ἐκεῖ τὰ Πανεπιστήμια εἶναι σῶμα αὐθύπαρκτον, εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν τὸ Πανεπιστήμιον δὲν ἔχει ἰδίαν ὕπαρξιν, ἀλλ' εἶναι ὑπάλληλος ἀρχῆς τῆς ἐξουσίας, διηρημένον εἰς εἰδικὰς σχολὰς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχει ἴδιον ἀντιπρόσωπον. Τὸ δὲ ἡμέτερον ἔχει ἰδίαν ὕπαρξιν, εἶναι ὂν ἠθικὸν καὶ αὐθύπαρκτον, καὶ πρέπει πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ καὶ ἀνάπτυξιν νὰ ἔχῃ ἴδιον ἀντιπρόσωπον. Τὸ δικαίωμα τοῦτο θέλει πραγματοποιήσει πρὸ πάντων καὶ τὴν προικοδότησίν του, διὰ τῆς ὁποίας θέλει ἀναλάβει τὸ αὐθύπαρκτόν του. Πρόκειται διὰ τῆς ἀποφάσεώς μας ταύτης νὰ δείξωμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι εἴμεθα γνήσιοι τῶν Ἑλλήνων ἀπόγονοι καὶ ἔνθερμοι τῆς παιδείας ζηλωταί.

Τὸ μόνον ἀνεπίδεκτον ἀμφισβητήσεως καὶ αἰτιολογίας ζήτημα, ἀφ' ὅσα ἐπαρουσιάσθησαν μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Συνέλευσιν, εἶναι τὸ προκείμενον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε παμψηφεὶ νὰ παραδεχθῶμεν.

Δὲν πρέπει τὸ ζήτημα τοῦτο νὰ λάβῃ τὴν τύχην ἑνὸς ἐπισήμου ἀπουδαίου ἐκ τῶν προτεινομένων, τὸ ὁποῖον ἡ εἰρωνεία δὲν ἄφησε νὰ λάβῃ τὴν καταλλήλον λύσιν του. Προτείνουσιν οἱ ἐναντίας γνώμης, ὅτι εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν θὰ παραδεχθῶμεν

τὴν περὶ ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ Πανεπιστημίου πρότασιν, πρέπει συγχρόνως νὰ δώσωμεν τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας εἰς ὅλας τὰς συντεχνίας· ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἔπρεπε τοιαύτη ἐξομοίωσις τοῦ Πανεπιστημίου νὰ προταθῇ. Ὅταν εἰς Γαλλίαν ἡ περὶ διακριτικῶν σημείων διαφωνία μεταξὺ τῶν δικαστῶν καὶ καθηγητῶν, διϊσχυριζομένων τῶν πρώτων, ὅτι οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου δὲν πρέπει νὰ φέρωσιν ἐπὶ τοῦ πίλου των χρυσῆν ταινίαν, ἀρχαῖον διακριτικὸν σημεῖον τῶν δικαστῶν, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ, ἀπήντησεν ὁ Ναπολέων, ἂς ὑπάρχῃ διάκρισις μεταξύ των, καὶ ἂς φέρωσιν ὄχι μίαν, ἀλλὰ δύο χρυσᾶς ταινίας οἱ καθηγηταὶ, διότι ἄνευ τούτων δὲν θὰ ἔχωμεν δικαστάς. Τὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἂς μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν λύσιν τῶν προτεινομένων ἀντιῤῥήσεων.

Ἕτερος δὲ πάλιν, σύμφωνος καὶ οὗτος μὲ τὸν προλαλήσαντα, τὸ προκείμενον ζήτημα εἶναι, εἶπεν, ἐὰν πρέπῃ νὰ παραδεχθῶμεν ἐντὸς τῆς Βουλῆς ἀντιπρόσωπον τῆς παιδείας καὶ τῆς φιλοσοφίας· ἀποδεχόμενοι τὴν αἴτησιν τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου περὶ ἀντιπροσωπεύσεως τῆς παιδείας, θὰ δείξωμεν, ὅτι ἡ πολιτικὴ εἶναι ἀδιάσπαστος τῆς ἠθικῆς· θέλομεν δώσει εἰς τὸν πολιτισμένον κόσμον τρανὰ δείγματα, ὅτι συναισθανώμεθα τὴν θέσιν μας, καὶ ἐκτιμῶμεν τὸ μέλλον μας· θὰ ἀναδειχθῶμεν ἄξιοι τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος, καὶ τῶν προγόνων μας· καθὼς δὲ ἐκεῖνοι, οὕτω καὶ ἡμεῖς θέλομεν ἐκφωνεῖ πάντοτε μὲ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, ὅτι ἡ φιλοσοφία, ἥτις ἀνεῦρε τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, καὶ ὡδήγησε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῶν δικαιωμάτων του, ἀντιπροσωπεύεται πάντοτε εἰς τὴν Βουλήν μας, ἐγγυωμένη τὴν εὐδαιμονίαν μας διὰ τῆς συνταγματικῆς μοναρχίας αἰωνίως.

Ἀκολούθως ὁ εἰσαγαγὼν τὴν πρότασιν πληρεξούσιος παρετήρησεν, ὅτι ἡ πρότασις ἀφορᾷ τὴν ὁριστικὴν παραδοχὴν τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἐκλέγηται παρὰ τῶν Καθηγητῶν εἷς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πανεπιστημίου· ἐννοεῖται δὲ, ὅτι ὁ ἀντιπρόσωπος οὗτος πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ προσόντα τοῦ Βουλευτοῦ, καὶ δύναται νὰ λαμβάνηται καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Πανεπιστημίου παρὰ τῶν Καθηγητῶν.

Ἐνταῦθα οὐδενὸς αἰτοῦντος νὰ ἀγορεύσῃ, καὶ πολλῶν προτεινόντων, ὅτι ἡ Συνέλευσις ἐρωτίσθη, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἂν πρέπει νὰ καταπαύσῃ τὴν προκειμένην συζήτησιν.

Ἀποφανθείσης δὲ ταύτης καταφατικῶς ἔθεσεν εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἐξῆς ζήτημα. «Ἡ Συνέλευσις δέχεται κατὰ τὴν αἴτησιν τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, νὰ στέλλῃ τὸ Πανεπιστήμιον ἕνα Βουλευτὴν εἰς τὴν Βουλήν, ναὶ, ἢ ὄχι» προσθέσας, ὅτι ἂν ἡ Συν-

ἔλευσις παραδεχθῇ τὴν πρότασιν αὐτὴν ὁριστικῶς, τότε ἡ ἐπιτροπὴ, ἡ συντάττουσα τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον, θέλει ὁρίσει τὸν τύπον καὶ τὸν τρόπον τῆς παρὰ τῶν καθηγητῶν ἐκλογῆς τοῦ Βουλευτοῦ τούτου, ὅστις πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ προσόντα τοῦ Βουλευτοῦ.

Ἀκολούθως διωρίσθησαν παρὰ τῆς Συνελεύσεως δύο ψηφολέκται, καὶ γενομένης ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως κατὰ τὸν κανονισμὸν, ἐγένετο παραδεκτὴ ἡ πρότασις διὰ ψήφων **119** πρὸς **44**.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν περὶ ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ Πανεπιστημίου δι' ἑνὸς Βουλευτοῦ παρ' αὐτοῦ ἐκλεγομένου πρότασιν.

Ἐντεῦθεν μετέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ β'. ἀντικειμένου τῆς διατάξεως, ἤτοι τῆς αἰτήσεως τῶν ἡγουμένων καὶ μοναχῶν τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, διαλαμβανούσης 1) τὸ ν' ἀπαλλαχθῇ αὕτη τοῦ διπλοῦ δεκάτου, τῶν δημοτικῶν φόρων καὶ τῶν προσωπικῶν ἐργασιῶν, περιοριζομένου τοῦ φόρου μόνον εἰς τὸ ἁπλοῦν δέκατον καὶ 2) τὸ ν' ἀρθῇ πᾶσα μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἐπισκοπῆς σχέσις, καὶ νὰ κηρυχθῇ ὡς ἄμεσος ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος. Ἐνταῦθα ὁ Προεδρεύων τῆς Συνελεύσεως κατέλιπεν τὴν θέσιν του εἰς τὸν Ἀντιπρόεδρον Κύριον Ι. Κωλέττην.

Ἀναγνωσθείσης τῆς ἀναφορᾶς ταύτης παρὰ τοῦ Γραμματέως, εἷς τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς, εἶπε. Μετὰ τὴν περὶ παιδείας καὶ φιλοσοφίας ὑψηλὴν συζήτησιν ἡ μετάβασις ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τῶν πατέρων τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου δὲν θέλει φανῇ ποσῶς ἀπότομος καὶ τραχεῖα, διότι ὁ μοναχικὸς βίος, ὅπου δὲν παρησέφρυσαν καταχρήσεις, ὁμοιάζει κατὰ πολλὰ τὸν βίον ἐκείνων, οἵτινες παραδίδονται εἰς φιλοσοφικὰς μελέτας καὶ θεωρίας, ὑπὲρ ὧν πρὸ ὀλίγου ἐψηφίσατε. Ἐνδέχεται τὸ ἀκροατήριον εἰς τρεῖς τάξεις νὰ διαιρῆται 1) τὴν τῶν ἰσχυρῶν πνευμάτων, καὶ ὄντων ἀνωτέρων τῶν προλήψεων, 2) τὴν τῶν ἐμμενόντων πιστῶς εἰς τὰ παραδεδειγμένα καὶ 3) τὴν τῶν ἀδιαφόρων. Τῆς τελευταίας ταύτης τάξεως ὀλίγοι βεβαίως θέλουν εἶσθαι, καὶ ἐὰν ὦσί τινες. Θέλω ὑποστηρίζει τὴν παρουσιασθεῖσαν αἴτησιν, οὐχὶ διότι ἡ μονὴ αὕτη κεῖται ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, ἣν ἀντιπροσωπεύω ἀλλὰ ὡς πληρεξούσιος τοῦ ἔθνους, διότι νομίζω δικαίαν αὐτήν. Πάντες γνωρίζετε καὶ τὴν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν κατάστασιν τῆς Μονῆς ταύτης, καὶ τὴν διανωγὴν τῶν ἐν αὐτῇ μοναζόντων. Οἱ ἀγῶνες αὐτῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας πόλεμον εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστοί. Πολλοὶ λέγουσι

πολλὰ κατὰ τῶν μονῶν καὶ τῶν μοναχῶν, ἢ μᾶλλον ἀναμασοῦσι τὰ κοινὰ ἐκεῖνα καὶ τετριμένα ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἄλλοι ἐν ἄλλοις καιροῖς ἔλεγον, θέλοντες οὕτω νὰ διαστρέψωσι τὰς διὰ τοὺς μοναχοὺς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων. Πάλαι ποτὲ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἦτο τῳόντι καταφύγιον τῆς ἀργίας αἱ κατὰ τὴν Εὐρώπην μοναὶ, ἀλλὰ διὰ τὸν λόγον, ὅτι οἱ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εὐγενεῖς, κατασπαταλεύσαντες τὰ πλούτη αὐτῶν εἰς τὰς ἐγκοσμίους ἡδονὰς, κατέφευγον ἐπὶ τέλους εἰς τὰς πλουσίας ἐκείνας μονὰς, ἔνθα εὕρισκον νέας ἡδονὰς, νέας τέρψεις, ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τοιοῦτό τι πώποτε δὲν συνέβη. Οἱ τῆς Θηβαΐδος ἀσκηταὶ δὲν ἦτο τοιοῦτοι, ἀλλὰ τὸ παράδειγμα τῆς φιλεργίας καὶ τῆς ὀλιγαρκίας. Οὐδὲ ἴχνος ἐλάβης πρὸς τὴν κοινωνίαν ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν Μονῶν δὲν ἀπαντᾶται εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, πάντοτε δὲ ὠφέλησαν τὴν Ἑλλάδα, παραμυθοῦσαι μὲν τοὺς κατοίκους ἐν καιροῖς ἀνοχῆς καὶ θλίψεως καὶ ζηρίζουσαι αὐτοὺς εἰς τὴν θρησκείαν, συναντιλαμβανόμεναι δὲ αὐτῶν εἰς τοὺς κοινοὺς ἀγῶνας. Τοιαύτη δὲ ὑπῆρξε καὶ ἡ περὶ ἧς πρόκειται Μονή. Αὕτη προστατευομένη πάντοτε ὑπὸ τῶν Τούρκων, πώποτε δὲν ἐπλήρωσε φόρον, ὀλίγα δὲ ἔτη μόνον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπεβλήθη εἰς **250** γροσίων φόρον, κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν λόγῳ ἐθνικῶν ἀναγκῶν εἰς **3,000** γροσίων συνεισφοράν· ἐπὶ δὲ Κυβερνήτου ηὐξήθη ἡ συνεισφορὰ αὕτη, ἀλλὰ πάλιν ἐπὶ τῷ αὐτῷ λόγῳ τῶν κοινῶν ἀναγκῶν, εἰς **14,000** γρόσια. Μετὰ δὲ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Βασιλείας μετεβλήθη καὶ ὁ λόγος τῆς συνεισφορᾶς καὶ ἡ φύσις αὐτῆς, γενομένης ἐξ ἐκτάκτου τακτικῆς, καὶ τὸ ποσὸν αὐτῆς αὐξηθὲν εἰς **17** καὶ **18** χιλιάδας δραχμῶν· ἂν δὲ ὁ φόρος τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου ἦτο τακτικὸς δὲν ἤθελον ἀναλάβει τὴν ὑπεράσπισιν τῆς αἰτήσεως, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἐξαιρετικὸς, καθ' ὃ ἐπὶ διπλοῦ δεκάτου στηριζόμενος, καὶ ἐπειδὴ συντελεῖ εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν καθιδρύθησαν τὰ ἱερὰ αὐτὰ καταγώγια, ἔκρινα καὶ δίκαιον καὶ χριστιανικὸν νὰ ἀγορεύσω ὑπὲρ αὐτῆς. Τὰ κτήματα τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ἐξ ἀφιερωμάτων ὄντα, εἰσὶν ἐπομένως ἀναπαλλοτρίωτα, οἱ δὲ μοναχοὶ τὴν ἐπικαρπίαν τούτων μόνον ἔχουσι.

Διάφοροι ἀφιέρωσαν αὐτὰ δυνάμει τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιακτησίας ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐλεημοσύνης καὶ φιλανθρωπίας. Νὰ προσβληθῇ λοιπὸν ὁ σκοπὸς οὗτος, εἶναι ἄδικον καὶ παράνομον· ἀλλ' ὅταν διὰ τῆς ἀμέτρου καὶ ἐκτάκτου ἐπιβολῆς τῶν φόρων χερσωθῶσιν αὐτὰ, ὅταν οἱ μοναχοὶ, μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ ζήσωσιν ἐν τῇ μονῇ, φυγαδευθῶσιν ὑπὸ τῆς πενίας, τότε δὲν

καταστρέφεται ὁ σκοπὸς τοῦ πράγματος, ἡ δὲ τοιαύτη κατα-
στροφὴ δὲν φέρει ἔμμεσον βλάβην καὶ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον; Τῆς μονῆς ταύτης αἱ εἰσπράξεις μόλις ἀναβαίνουσιν εἰς 34,000 δραχμῶν, αἱ δὲ δαπάναι εἰς 70,000. Ἂν λοιπὸν δὲν δοθῇ βοή-
θειά τις εἰς αὐτὴν πῶς θέλει διατηρηθῇ; ἔπειτα δὲν πρόκειται, εἰμὴ περὶ μικρᾶς ὠφελείας τοῦ δημοσίου ταμείου, περὶ 6 ½ χιλι-
άδων δραχμῶν, τὰς ὁποίας ἐκ τοῦ διπλοῦ δεκάτου ἔχει. Τοῦτο λοιπὸν προτείνω νὰ καταργηθῇ. Περὶ δὲ τοῦ ἁπλοῦ δεκάτου δὲν ἀναφέρω τι, ἀλλ' ἀφίνομεν αὐτὸ εἰς τὴν σύνεσιν τῶν Βουλῶν καὶ τοῦ Ὑπουργείου.

Ἕτερος δὲ πληρεξούσιος παρετήρησεν, ὅτι ἡ τῶν μοναχῶν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου αἴτησις εἶναι ἀποφασισμένη ὑπὲρ αὐτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος· ἐξ οὐδενὸς μοναστηρίου δύναται νὰ ζητηθῇ διπλοῦν δέκατον κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ γ'. ἄρθρου τοῦ Συντάγματος. Πάντα δὲ τὰ λοιπά, καθ' ὃ Κυβερνητικὰ πρέπει ν' ἀνατεθῶσιν εἰς τὰς Βουλάς.

Ἡ αἴτησις τῶν πατέρων παρετήρησεν ἄλλος, πρέπει νὰ παρα-
πεμφθῇ εἰς τὰς Βουλάς, καθότι αὗται εἶναι ἁρμόδιαι ν' ἀποφα-
σίσουν περὶ αὐτῆς. ἐκτὸς τούτου ἐπρόσθεσε τὰ κτήματα τῆς μονῆς εἶναι ἐθνικὴ περιουσία, καὶ ὄχι ἰδιοκτησία τῶν μοναχῶν· καὶ ἡ Κυβέρνησις θέλει πράξει ἔργον δικαιοσύνης ἀντὶ νὰ χαρίσῃ τὸ διπλοδέκατον εἰς αὐτούς, νὰ δώσῃ αὐτὸ πρὸς περίθαλψιν χηρῶν, καὶ ὀρφανῶν, διότι ὁ μοναχικὸς βίος ἀπαιτεῖ λιτότητα.

Ἀντιπαρετηρήθη ὑπ' ἄλλου, ὅτι τὸ αἴσθημα, τὸ ὁποῖον ἐξέ-
φρασεν ὁ προλαλήσας, στηρίζεται εἰς προλήψεις, αἵτινες εἰς ἡμᾶς δὲν ἐφαρμόζονται, τὸ αἴσθημα τοῦτο ὑπηγορεύθη κατὰ τῶν με-
σαιωνα κατὰ τῶν μοναχῶν τῆς Δύσεως, καὶ δὲν δύναται διόλου νὰ ἔχῃ χώραν κατὰ τῶν μοναχῶν τῆς Ἀνατολῆς, διότι εἶναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι ὁ κλῆρος τῆς Ἀνατολῆς τὸν περισσεύοντα ὁλόλον του δίδει εἰς περίθαλψιν ἐνδεῶν, καὶ καλλιέργειαν τῆς παιδείας. Ἡ ξενοκρατία δι' ἑνὸς ἁπλοῦ Διατάγματος ἐπέβαλεν εἰς τὰς ἱερὰς μονὰς τὸ διπλοδέκατον, ἡ δὲ παροῦσα Συνέλευσις δύναται ἐν ὀλίγαις λέξεσι νὰ τὸ καταργήσῃ.

Ἄλλος προσέθηκεν, ὅτι χωρὶς ν' ἀντιτείνῃ εἰς τὴν αἴτησιν τῶν πατέρων, φρονεῖ, ὅτι δὲν εἶναι ἔργον τῆς Συνελεύσεως, μὴ γνω-
ρίζούσης μήτε τὴν οἰκονομικὴν τοῦ Ἔθνους κατάστασιν, μήτε τὴν φύσιν τῶν περὶ ὧν πρόκειται φόρων ἀκριβῶς νὰ ἀποφασίσῃ περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ τῶν Βουλῶν· ἡ Συνέλευσις ἔθεσε τὴν γενικὴν ἀρχὴν εἰς τὸ 3 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, αἱ δὲ Βουλαὶ ἂς ἐφαρ-
μόσουν αὐτήν, καὶ ἂν θέλουν, ἂς καταργήσουν τὸ διπλοδέκατον.

Ἕτερος εἶπε, ὅτι τὰ εἰς τὰς μονὰς ἀφιερωμένα κτήματα δὲν εἶναι

ἐθνικὴ περιουσία· ἴσως ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὡρμήθη ἡ Κυβέρ-
νησις, καὶ διέλυσε πολλὰ μοναστήρια, ἀλλ' ἐκ τῆς διαλύσεως ποίων καλῶν προῆλθεν εἰς τὸ ἔθνος; οὐδὲν βέβαιον· καὶ διὰ τοῦτο πᾶς πληρεξούσιος ἔχει ἰδιαιτέραν ἐντολὴν ἀπὸ τὴν ἐπαρ-
χίαν του νὰ ζητήσῃ ν' ἀνοίξουν τὰ διαλυθέντα Μοναστήρια· ἀλλὰ καὶ τὰ διατηρούμενα θέλουν παραλύσει, ἐὰν δὲν καταργηθῇ τὸ διπλοδέκατον, διότι ὁ μοναχὸς, ἐνόσῳ πληρώνει αὐτὸ, δὲν ματαβάλλει οὐδεμίαν ἀκριβῶς ἐπιμέλειαν περὶ τῆς καλλιεργείας τῶν κτημάτων τῶν Μονῶν· φρονεῖ, εἶπεν ἐπὶ τέλους, ὅτι ὄχι μόνον πρέπει νὰ καταργηθῇ τὸ διπλοδέκατον ἀπὸ τὰ μοναστή-
ρια, ἀλλὰ καὶ ὅτι δικαιοῦνται αὐτὰ νὰ λάβουν ἀνάλογον ἕκαστον μερίδα ἐθνικῆς γῆς, διότι πολλοὶ περιεθάλφθημεν ἀπὸ τὰς Μονὰς, καὶ οἱ μοναχοὶ των συνηγωνίσθησαν μεθ' ἡμῶν εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνε-
ξαρτησίας ἀγῶνα.

Ἐν τούτοις ἐπανελθὼν εἰς τὴν ἕδραν ὁ συνήθως ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου Ἀντιπρόεδρος, εἶπεν· βλέπω, ὅτι τὸ ζήτημα ἠλλαξε μορφὴν, καὶ ἀπὸ μερικὸν ἔγινε γενικόν. Τὸ ζήτημα εἶναι μόνον περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἀπεφάνθη ἤδη ἡ Συνέλευσις εἰς τὸ 105 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος. Διὰ τοῦτο εἰς μόνην τὴν αἴτησιν τῶν πατέρων τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου πρέπει νὰ περιορισθῇ ἡ συζήτησις, καὶ ἐπ' αὐτῆς δύναται ν' ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις ὅ,τι θέλει.

Ἐνταῦθα παρετήρησεν ὁ πρῶτον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀγο-
ρεύσας, ὅτι ἐπειδὴ ἐνυπάρχουν δυσταγμοὶ εἴς τινας, ἂν δύναται ἡ Συνέλευσις ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁριστικῶς, δέχεται, ἡ αἴτησις τῶν πατέρων τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπη-
λαίου νὰ συζητηθῇ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως εἰς τὴν εὐνοϊκὴν πρόνοιαν τῶν Βουλῶν.

Ἄλλοι δ' ἐπρόσθεσαν νὰ μὴ συσταθῇ μόνη ἡ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου περὶ τοῦ διπλοδεκάτου αἴτησις εἰς τὰς Βουλὰς, ἀλλ' ἐν γένει δι' ὅλας τὰς Μονὰς νὰ συσταθῇ εἰς τὰς Βουλὰς τὸ περὶ διπλοδεκάτου ἀντικείμενον.

Μὴ οὔσης καθαρᾶς κατὰ τοῦτο τῆς γνώμης τῆς Συνελεύσεως, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε, «θέλει ἡ Συνέλευσις μόνην τὴν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου αἴτησιν νὰ συσταθῇ εἰς τὰς Βουλὰς, ἢ δι' ὅλα ἐν γένει τὰ Μοναστήρια νὰ συχθῇ τὸ τοῦ διπλοδεκάτου ἀντικείμενον;»

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη δι' ὅλα· τότε ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι ἡ σύστασις θέλει γίνει οὕτως. «Συζητεῖται εἰς τὰς Βουλὰς ἡ περὶ διπλοδεκάτου αἴτησις τῶν Μοναχῶν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου ὡς καὶ τῶν λοιπῶν Μονῶν.»

35.*

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη,

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν Μ. Μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ξ'.

Τῆς 25 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν πέμπτην τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν παρασκευήν, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν Π. Μ. ἐγενετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου. Εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἰκοσιενὸς καὶ ἀπόντων εἰκοσιδύο, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἀνάγνωσις 1) τοῦ παρὰ τῶν εἰσηγητῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος συνταχθέντος σχεδίου ψηφίσματος περὶ τῶν στρατιωτικῶν, ναυτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀποζημιώσεων, καὶ 2) ἄλλων προτάσεων περὶ διαφόρων ἀντικειμένων.

Εἷς τῶν εἰσηγητῶν ἀνέγνω τὸ σχέδιον τοῦ ψηφίσματος, ἔχον οὕτως·

Ἡ τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τοὺς παραγράφους ρζ'., ρή. καὶ ρθ'., πς'. ρθ'. καὶ ρ'. τῶν προσωρινῶν πολιτευμάτων τῶν ἐν Ἐπιδαύρῳ

καὶ ἐν Ἄστρει Ἐθνικῶν Συνελεύσεων καὶ τὰ ἄρθρα **147** καὶ **148** τοῦ πολιτικοῦ Συντάγματος τῆς ἐν Τροιζῆνι, καὶ θεωροῦσα, ὅτι διὰ τῶν διατάξεων τούτων ἐπεβλήθη τὸ χρέος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ φροντίσῃ διὰ νὰ εὑρεθῇ σταθερὸς πόρος ζωῆς εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων στρατιωτῶν, προλαμβάνουσα πᾶσαν πρὸς τοῦτο κατάχρησιν, ν' ἀντιβραβεύσῃ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ὅλους, ὅσοι συνεισέφερον εἰς θεραπείαν τῶν χρηματικῶν χρεῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ν' ἀνταμείψῃ τοὺς προφανῶς δυστυχήσαντας.

Λαβοῦσα προσέτι ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπ' ἀριθ. ΙΑ. ψήφισμα τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως, κατὰ τὸ ὁποῖον ὀφείλεται περίθαλψις καὶ ἀνταμοιβὴ εἰς τοὺς ἄχρι τέλους ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν ἀθλήσαντας, καὶ εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀποθανόντων, καὶ τὸ ἀπὸ 29 Ἰουλίου **1829** ὑπὸ ς. ε. τῆς ἐν Ἄργει Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, καθ' ὃ ἐδόθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἡ πληρεξουσιότης νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἔρευναν τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἀποκτηθέντων δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν εἰς τὰς ἀποζημιώσεις.

1) Αἱ νῆσοι Ὕδρας, Πετζῶν καὶ Ψαρρῶν.

2) Τὸ στρατιωτικὸν σῶμα τοῦ Μεσολογγίου.

3) Τὰ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀοιδίμου Καραϊσκάκη στρατιωτικὰ σώματα.

4) Οἱ πλοίαρχοι τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, τὰ στρατιωτικὰ σώματα τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῶν νήσων, τῶν πολιτικῶν Ὑπουργῶν, τῶν πολιτῶν καὶ τῶν κοινοτήτων, τῆς Ἐπικρατείας ὅσαι ἔχουν ἀπαιτήσεις ἀποζημιώσεων κτλ.

Αἰσθανομένη ἔργον αὐστηρᾶς δικαιοσύνης νὰ λάβῃ πρόνοιαν ὅσων αἱ εἰρημέναι διατάξεις τῶν προλαβουσῶν Ἐθνικῶν Συνόδων προέβλεψαν, καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ δικαιώματα μηκέτι ἀποζημιωθέντων διὰ νὰ ἐξελεγχθῇ πᾶσα κατάχρησις, τῶν λαβουσῶν κατὰ τὸ παρελθὸν χώραν.

Ψηφίζει·

α') Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ὡς πρώτιστον χρέος της νὰ φροντίσῃ περὶ τῶν ὅσον ἔνεστι ταχυτέρας ἐκτελέσεως τῶν εἰρημένων διατάξεων τῶν προλαβουσῶν Ἐθνοσυνελεύσεων, καθόσον αὗται μέχρι τοῦδε δὲν ἐξετελέσθησαν, καὶ νὰ ἐκκαθαρίσῃ κατὰ τὸ δίκαιον, τὰς μέχρι τοῦδε δοθείσας ἀποζημιώσεις.

β') Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἡ Κυβέρνησις θέλει διορίσει ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ὑπὸ στρατιωτικῶν, ναυτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν, διαπρεψάντων κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας

ἀγῶνα, τῆς ὁποίας καθῆκον θέλει εἶσθαι ἀφ' ἑνὸς μέν, ἡ ἐξακρίβωσις τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐχόντων κατὰ τὰς εἰρημένας Ἐθνικὰς διατάξεις ἀπαιτήσεις ἀποζημιώσεων μὴ ἐξακριβωθείσας καὶ μὴ ληφθείσας εἰσέτι ὑπ' ὄψιν, ἀφ' ἑτέρου δέ, ἡ ἐξέλεγξις καὶ ἐκκαθάρισις τῶν ἄχρι τοῦδε δοθεισῶν ἀποζημιώσεων.

γ') Ἡ Κυβέρνησις μετὰ τοιαύτην ἐξακρίβωσιν καὶ ἐκκαθάρισιν θέλει μὲν φροντίσει νὰ ὁρισθῶσι διὰ νόμου τὰ μέσα καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τοῦ παρόντος ψηφίσματος, ὡς πρὸς τὰς ὀφειλομένας ἀποζημιώσεις. Θέλει δὲ ἐνεργήσει ὅ,τι δίκαιον διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ἄχρι τοῦδε ἀποζημιωθέντων.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ ὁ εἰσαγαγὼν τὴν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πρότασιν πληρεξούσιος Βονίτζης, ἀναγνωσθεῖσαν εἰς τὴν Συνέλευσιν, καὶ καταχωρισθεῖσαν εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ΝΖ'. (19 Φεβρουαρίου) συνεδριάσεως παρετήρησεν, ὅτι ὅλα τῆς προτάσεώς του τὰ μέρη δὲν συμπεριελήφθησαν ἐντὸς τοῦ ψηφίσματος, καὶ ἐζήτησε συγχρόνως μὲ τὸ ψήφισμα νὰ τυπωθῇ καὶ ἡ πρότασίς του ὁλόκληρος.

Ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι τὸ ἀναγνωσθὲν σχέδιον τοῦ ψηφίσματος συνετάχθη ὑπὸ τῶν εἰσηγητῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ στρατιωτικῶν, ναυτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀποζημιώσεων ψηφισμάτων τῶν παρελθουσῶν Συνελεύσεων καὶ κατὰ τὴν ἐμφαινομένην εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν ΚΑ. καὶ ΝΖ'. (τῇ 10 Δεκεμβρίου 1843 καὶ 19 Φεβρουαρίου 1844) συνεδριάσεων ἀπόφασιν τῆς παρούσης Συνελεύσεως. Τὸ σχέδιον αὐτὸ τοῦ ψηφίσματος, εἶπε, θέλει τυπωθῇ, διανεμηθῇ αὔριον εἰς τοὺς πληρεξουσίους καὶ κατὰ τὴν συζήτησίν του δύνανται ν' ἀφαιρεθῶσιν ὅσα ἤθελον κριθῇ εὔλογον· ἐὰν δὲ ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνει, θέλει τυπωθῇ καὶ ἡ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Βονίτσης.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ τυπωθῶσι συγχρόνως τὸ σχέδιον τοῦ ψηφίσματος καὶ ἡ ῥηθεῖσα πρότασις, καὶ νὰ διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς πληρεξουσίους, διὰ νὰ σκεφθῶσιν ἐπ' αὐτῶν.

Ἀνεγνώσθησαν ἐπομένως καὶ δύο ἄλλαι προτάσεις τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν, ἀναφερόμεναι εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ψηφίσματος, καὶ ἔχουσαι οὕτω·

«Α. Περὶ διανομῆς ἐθνικῆς γῆς, καὶ νὰ διορισθῇ παρὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἀπὸ πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰς περὶ ἀποζημιώσεων ἀπαιτήσεις τῶν ἀγωνισθέντων καὶ θυσιασάντων εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα νὰ παύσῃ ἡ στρατιωτικὴ προικοδότησις τῶν 1834, καὶ νὰ λαμβάνωσιν ἐλεύθερον τὸ ἀντίτιμον τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων χωρὶς ν' ἀπαιτῆται πιστοποιητικὸν πενίας».

Β'. Ἡ παρὰ τῶν προλαβουσῶν Συνελεύσεων ψηφισθεῖσα ὑπὲρ τῆς πολυπαθοῦς φρουρᾶς τῶν Ἀθηνῶν ἀμοιβὴ νὰ ψηφισθῇ ἐκ νέου ὑπὸ τῆς παρούσης Συνελεύσεως».

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισεν, ὅτι καὶ αἱ προτάσεις αὗται, ὡς περιέχουσαι τὴν αὐτὴν τοῦ ψηφίσματος ὕλην, νὰ τυπωθῶσιν ὁμοῦ μὲ τὸ ψήφισμα καὶ διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς πληρεξουσίους. Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθησαν δύο προτάσεις τοῦ πληρεξουσίου Χαλκίδος, αἱ ἑξῆς,

1) «Νὰ ἀποφασισθῇ παρὰ τῆς Συνελεύσεως διὰ ψηφίσματος ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ βραβεύῃ ἐκείνους, ὅσοι εὑρέθουν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἢ εἰσάξουν ἐπιστήμην τινὰ κοινωφελῆ τέχνην καὶ βιομηχανίαν, καὶ τοὺς ὅσοι συστήσουν σημαντικὰ καταστήματα, συντείνοντα εἰς τὴν πρόοδον τῶν τεχνῶν, τοῦ ἐμπορίου, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς βιομηχανίας».

Ἡ Συνέλευσις ἀναβάλλουσα τὴν συζήτησιν αὐτῆς εἰς τὰς προσεχεῖς συνεδριάσεις, ἀπεφάσισε νὰ τυπωθῇ ἡ πρότασις αὕτη, καὶ διανεμηθῇ εἰς τοὺς πληρεξουσίους, διὰ νὰ ἦναι ὑπ' ὄψιν των.

2) «Οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀγωνισθέντες σωματικῶς καὶ χρηματικῶς ἑπτανήσιοι, Κυδωνιεῖς καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς Ἀσίας νὰ ἔχωσι τὸ περὶ συνοικισμοῦ δικαίωμα, καθὼς καὶ τὰ σωματεῖα Ἠπειρωτῶν, Θεσσαλῶν, Μακεδόνων κ.λ.π.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως ταύτης διὰ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν περὶ τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν συζήτησιν.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως ἡ ἑξῆς πρότασις τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἑπτανήσων Σουλιωτῶν, ἔχουσα, οὕτω·

«Νὰ δοθῇ παράσημον τιμῆς εἰς τὴν φρουρὰν Μεσσολογγίου κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐν Τροιζῆνι ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἐγκρίνασαν τὴν ἀναφορὰν τῶν πληρεξουσίων τῆς εἰρημένης φρουρᾶς, τῆς ὁποίας τὸ Γ'. ἐδάφιον εἶναι τὸ ἑξῆς,

3) «Παράσημον τιμῆς νὰ δοθῇ εἰς καθένα ἕκαστον αὐτῶν εἰς ὁποιανδήποτε εἶδος ἤθελεν ἐγκριθῇ, ὡς ἔπαθλον ἀρετῆς, καὶ ὡς τὸ μόνον μέσον νὰ παρέξῃ ἄξια τῆς προγονικῆς ἀρετῆς καὶ δόξης ἀποτελέσματα».

Συγχρόνως οἱ πληρεξούσιοι Ἀθηνῶν καὶ Χαλκίδος ἐπρότειναν νὰ ψηφισθῇ ἴδιον ἀριστεῖον διὰ τὴν φρουρὰν τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις στενὰ πολιορκηθεῖσα ἐντὸς τῆς μικρᾶς ἀκροπόλεως ἐπὶ ἓν ἔτος ὁλόκληρον ὑπέστη ἐπίσης τὰ δεινὰ τῆς πολιορκίας Μεσολογγίου.

Ἐὰν δὲ ἡ πολιορκία ἐλύθη διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῶν ἀντι-

προσωπων των Δυναμεων, και δεν εμιμηθη την του Μεσολογγίου εξοδον δεν πταίει ή φρουρά, ήτις, καθώς και και το έθνος, διεμαρτυρήθη τότε· όπως μέ την σπάθην εις τάς χεῖρας εισῆλθεν ή φρουρά έντὸς τῆς Ἀκροπόλεως, ἠδύνατο ἐπίσης μέ τὴν σπάθην εἰς τὰς χεῖρας νὰ ἐξέλθῃ.

Ἀνεγνώσθη ἔπειτα πρότασις τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐποίκων Ψαρριανῶν τοῦ νὰ δοθῇ ἀριστεῖον ἀργυροῦν εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας, κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα πυρπολιστάς μ' ἐπιγραφὴν «πυρπολιστὴς τοῦ ἀγῶνος».

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως διάφοροι ἄλλαι προτάσεις περὶ ἀπονομῆς διακρινομένου ἀριστείου 1) εἰς τὰς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρύτων, ἥτις πρώτη ἔρριψε τὸ πρῶτον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πυροβόλον, πολεμήσαντες κατὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην, 2) εἰς τοὺς συμμεθέξαντες εἰς τὰς κατὰ τὸ Βαλτέτσι καὶ Δερβενάκια μάχας, 3) εἰς ὅλους τοὺς ζέροντας εἰκοσιπέντε ἔτη καὶ ἐπέκεινα Μεσσηνίους μ' ἐπιγραφὴν «ἡ Γενναία Μεσσήνη» διότι αὕτη ἀνθισταμένη τρία ἔτη ὡς προμαχὼν εἰς ὅλας τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Ἰμβραΐμη, δὲν ὑπέκυψε τὸν αὐχένα ὡς τ' ἄλλα μέρη τῆς Πελοποννήσου, καὶ οἱ κάτοικοί της οἵτινες δὲν ἔλειψαν ἀπὸ οὐδεμίαν τῆς Πελοποννήσου μάχην καὶ 4) διὰ τοὺς πολιορκηθέντας ἐν τῷ Φρουρίῳ Ἄργους ἐπὶ Δράμαλη.

Ἀνεγνώσθησαν ἐπίσης προτάσεις τῶν πληρεξουσίων Ναυπάκτίας καὶ περὶ τοῦ ἀριστείου τοῦ ἀγῶνος, καθ' ἃς ἐπειδὴ εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἀριστείων ἔλαβον χώραν πολλαὶ ἀδικίαι καὶ καταχρήσεις, καὶ ἐπειδὴ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἀγῶνος σύμπασα ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια ἀπετέλει ἓν γενικὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ στρατόπεδον, καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες μικροὶ καὶ μεγάλοι συνυπέφεραν ἀπὸ τοῦ πολέμου τὰς περιστάσεις, φιλοτιμουμένου ἑκάστου, ἔχοντος ἡλικίαν νὰ συναγωνίζηται τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς κοινῆς πατρίδος, καὶ ἐπειδὴ αἱ καταχρήσεις αὗται διήγειρον σκανδαλώδεις ἀντιζηλίας καὶ διαφωνίας ἐπιζημίους εἰς τὴν κοινὴν ὁμόνοιαν, τὴν τόσον ἀναγκαίαν, προτείνουσι νὰ ψηφίσῃ ἡ ἐθνικὴ Συνέλευσις, ὅτι τὸ ἀριστεῖον θέλει διανεμεθῇ ἄνευ ἐξαιρέσεως εἰς ὅλους τοὺς ἀγωνιστὰς Ἕλληνας τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν ἀπὸ τριάκοντα πέντε ἐτῶν καὶ ἐπάνω».

Ὁ δὲ πληρεξούσιος Βονίτσης ἐπρότεινε συμφώνως μὲ τὴν ἀνωτέρω πρότασιν νὰ καταργηθῇ ἡ διάκρισις τοῦ ἀριστείου τούτου τοῦ ἀγῶνος εἰς ἀργυροῦν, χάλκινον καὶ σιδηροῦν, καὶ νὰ ἦναι αὐτὸ ἐνγένει σιδηροῦν.

Ἐνταῦθα ἐπροτάθη ὑπό τινος πληρεξουσίου ν' ἀπορριφθῶσιν αἱ περὶ ἀριστείων προτάσεις.

Ἐννοοῦμεν, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, ὅτι ἀπορρίπτονται αἱ περὶ νέων μόνον ἀριστείων προτάσεις.

Ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι δὲν πρόκειται, εἰμὴ περὶ τῶν παρουσιασθεισῶν σήμερον προτάσεων.

Ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τέλους ἀπορρίψασα τὰς περὶ νέων ἀριστείων προτάσεις ἀπεφάσισε περὶ τῆς τελευταίον ἀναγνωσθείσης γενικῆς περὶ τοῦ ἀριστείου τοῦ ἀγῶνος προτάσεως τῶν πληρεξουσίων Ναυπακτίας καὶ Βονίτσης, νὰ τυπωθῇ αὕτη, καὶ διανεμηθῇ εἰς τοὺς πληρεξουσίους διὰ νὰ συζητηθῇ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ὑπάρχουν ἄλλαι περὶ ἀνεγέρσεως διαφόρων μνημείων προτάσεις αἵτινες, ἂν ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνῃ ν' ἀναγνωσθῶσιν.

Ἀποφανθείσης καταφατικῶς τῆς Συνελεύσεως εἰς τῶν Γραμματέων ἀνέγνωσεν αὐτάς, ὡς ἕπονται·

α) Τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐποίκων Θετταλῶν «τοῦ ν' ἀνεγείρῃ τὸ ἔθνος πρὸς τιμὴν τῶν ἀειμνήστων Ρήγα Φερραίου καὶ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου δύο αὐτῶν ἀνδριάντας, τὸν μὲν ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος, τὸν δὲ ἐπὶ τῆς πλατείας τῶν ἀνακτόρων. »

β) Τοῦ πληρεξουσίου Λοιδωρικίου «περὶ ἀνεγέρσεως μνημείου τοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν φονευθέντος ἀρχηγοῦ Ἰωάννου Γκούρα, μεγάλως συντελέσαντος εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα. »

γ) Τοῦ πληρεξουσίου Καλαμῶν «περὶ ἀνεγέρσεως μνημείου εἰς Μανιάκι εἰς μνήμην τοῦ ἐκεῖ πεσόντος ἥρωος Γρηγορίου Παππᾶ φλέσσα καὶ λοιπῶν. »

δ) Τοῦ πληρεξουσίου Ἀνδρούτσης «περὶ ἀνεγέρσεως μνημείου ἐπὶ τῆς νήσου Σφακτηρίας πρὸς τιμὴν τῶν ἐκεῖ πεσόντων Τσαμαδοῦ καὶ τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν Ἀναγνωσταρᾶ. Νὰ σημειωθῶσι δὲ ἐπὶ τοῦ μνημείου εἰς κατάλογον καὶ τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν ἐκείσε πεσόντων ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν.»

ε) Τοῦ πληρεξουσίου Σταυροπηγίου τῆς Λακωνίας, αἰτοῦντος «ν' ἀνεγερθῶσι μνημεῖα πρὸς τιμὴν τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων διακεκριμένων ἀγωνιστῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν, ὡς ἀνεγέρθησαν τοιαῦτα καὶ ὑπέρ τινων ἄλλων, 2) νὰ οἰκοδομηθῇ εἰς τὸν Ἅλμυρὸν τῆς Λακωνίας ναὸς τοῦ Σωτῆρος, καὶ νὰ ἐγγραχθῶσιν ἐν αὐτῷ τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων Μανιατῶν. Πρὸς δὲ τούτοις 3) ὁ λιμὴν τοῦ Ἁλμυροῦ, συντελέσαντος τὰ μέγιστα εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα καὶ χορηγήσαντος μυρίας εὐκολίας εἰς τοὺς κατοίκους τῶν πέριξ

μερῶν, νὰ κατασταθῇ ἕδρα λοιμοκαθαρτηρίου πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἐμπορίας τῶν ἐπαρχιῶν Λακωνίας καὶ Μεσσηνίας.)

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν εἰς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν, ὅτι εἶναι καταλληλότερον, ὅπως ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῆς παρούσης Συνελεύσεως ἐνεγράφησαν τὰ ὀνόματα τῶν ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνισθέντων καὶ πεσόντων διακεκριμένων ἀγωνιστῶν, νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις νὰ τεθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος αἱ εἰκόνες τῶν ἐνδόξων καὶ ἱστορικῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ βουλευτηρίου τῆς Βουλῆς, ὡς δεῖγμα τῆς πρὸς αὐτοὺς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης τοῦ ἔθνους, διότι ἡ ἀνέγερσις μνημείου εἶναι δυσκατόρθωτος εἰς τὴν παροῦσαν οἰκονομικὴν τοῦ ἔθνους κατάστασιν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τελευταίαν ταύτην πρότασιν, περὶ τοῦ τρίτου μέρους τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Σταυροπηγίου δὲν ἀπεφάνθη ποσῶς.

Ἀνεγνώσθη μετὰ ταῦτα ἡ ἀκόλουθος πρότασις τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἑπτοίκων Θετταλῶν. «Ἡ Συνέλευσις νὰ ψηφίσῃ, ὥστε οἱ Γερουσιασταὶ καὶ Βουλευταὶ νὰ φορῶσιν ὁμοιόμορφον ἔνδυμα εἰς τὰς συνεδριάσεις των καὶ εἰς τελετάς. Τοῦτο δὲ νὰ ἦναι μανδύας ἀρχαῖος καὶ κατάλληλος πρὸς παραδειγματισμὸν τῆς λιτότητος τῶν ἐνδυμάτων.»

Ἀνεγνώσθη ἔπειτα πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Ἀγγράφων περὶ νέου δανείου, εἰς ὁποίαν ἐκτίθενται καὶ οἱ λόγοι, ἐφ' ὧν ἡ πρότασις αὕτη στηρίζεται, καὶ ἥτις τυπωθεῖσα, καὶ διανεμηθεῖσα πρὸ ἡμερῶν εἰς τοὺς πληρεξουσίους ἔχει οὕτως·

«Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν τῶν τριῶν εὐεργετίδων Δυνάμεων εἰς τὸ νὰ ἐγγυηθῶσι νὰ κάμῃ ἡ Κυβέρνησίς μας δάνειον ἐκ δραχμῶν τριάκοντα τοὐλάχιστον ἑκατομμυρίων μὲ τόκον ἓξ τοῖς ἑκατὸν τὸ πολύ, ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅρον τοῦ νὰ τεθῶσι ταῦτα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς δάνειον τῶν ἐχόντων ἀνάγκας πολιτῶν Ἑλλήνων.

» Νὰ συστηθῶσι κλάδοι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης εἰς ἑκάστην ἐπαρχίαν μὲ κεφάλαια ἀνάλογα τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου, νὰ ὀλιγοστεύσωσιν οἱ τόκοι διὰ τὰς μικρὰς ποσότητας, καὶ νὰ δίδηται δάνειον, μέχρις ἑκατὸν δραχμῶν.»

Μετ' αὐτὴν ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ Γραμματέως πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν περὶ τῶν ἑξῆς δύο ἀντικειμένων·

1) Νὰ ζητηθῇ, ὅθεν ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνῃ, μὲ τόκον μέτριον δάνειον πρὸς χρῆσιν τῶν ἰδιοκτητῶν μόνον Ἑλλήνων διὰ τὴν ἐμψύχωσιν τῆς νεκρωθείσης γεωργίας καὶ βιομηχανίας.»

2) Ἐπειδὴ ἡ πολυτέλεια ἐπροξένησεν εἰς τὴν πατρίδα τὴν

μεγαλητέραν ἠθικὴν διαφθοράν, καὶ τὴν ἐκ ταύτης πενίαν καὶ δυστυχίαν νὰ ψηφισθῇ, ὥστε ἅπαντες νὰ περιορισθῶμεν εἰς ῥοῦχα τῆς πατρίδος μας, τοὐτέστι προϊόντα τῆς ἐπικρατείας καὶ ὄχι ξένων ἐπικρατειῶν.»

Ἡ Συνέλευσις ἀνέβαλε τὴν συζήτησιν τῶν ἀνωτέρω τοῦ πληρεξουσίου Ἀγράφων καὶ Ἀθηνῶν προτάσεων εἰς τὰς προσεχεῖς συνεδριάσεις, ἀπορριφθεῖσα συγχρόνως νὰ τυπωθῇ καὶ ἡ τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν πρότασις.

Ἀνεγνώσθη μετὰ ταῦτα πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Ἀγράφων περὶ καταργήσεως τοῦ συστήματος τῆς ἐνοικιάσεως, ἔχουσα οὕτως.

« Νὰ καταργηθῇ ἀπὸ τοῦδε ὁριστικῶς ἡ ἐνοικίασις τῶν προϊόντων τῆς γῆς, ἡ δὲ ἀποδεκάτωσις νὰ γενῇ δι' ἐπιστατῶν τοῦ δημοσίου,, ἢ καθ' ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον ἐγκρίνει ἡ Συνέλευσις.»

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη νὰ παραπεμφθῇ ἡ πρότασις αὕτη, ὡς περιέχουσα ἀντικείμενον ὅλως διόλου τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἰς τὰς Βουλάς.

Ἀνεγνώσθησαν ἔπειτα αἱ ἑξῆς προτάσεις·

Α) Τοῦ πληρεξουσίου Σπάρτης, καθ' ἣν·

1) Οἱ τῆς Πελοποννήσου νεοσύλλεκτοι νὰ γυμνάζωνται εἰς τὴν τακτικήν, καὶ νὰ σπουδάζουν συγχρόνως εἰς Τρίπολιν. Ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐξοδεύῃ διὰ τὴν ἀντιμισθίαν τῶν διδασκάλων· τὰ δὲ ἔξοδα τῶν νεοσυλλέκτων νὰ πληρώνωνται παρ' ἑκάστου χωρίου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πληθυσμοῦ· ὁμοίως νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ δύο τμήματα τοῦ Κράτους, ὅπου ἡ θέσις τὸ καλεῖ.

2) Νὰ παύσουν τὰ δασονομεῖα, καὶ τὰ ἐντὸς τῆς περιφερείας ἑκάστου χωρίου κείμενα δάση νὰ φυλάττωνται ὑπὸ τῶν ἀγροφυλάκων αὐτοῦ.

3) Τὰ δέκατα ἑκάστου χωρίου νὰ ἐνοικιάζωνται ὡς ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ αὐτὸ χωρίον ὁ σπόρος· διότι οἱ κάτοικοι χωρίου τινὸς π. χ. σπείροντος εἰς πέντε ὅρια ὑποφέρουν μεγάλα βάρη, ὡς ὀφείλοντες εἰς πέντε ἐνοικιαστάς.

4) Νὰ παύσουν οἱ δημοτικοὶ φόροι, καὶ ἕκαστον χωρίον νὰ διατηρῇ ἀναλόγως τῆς περιουσίας του σχολεῖον καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδά του, ὑποχρεουμένου παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἑκάστου χωρίου νὰ διατηρῇ σχολεῖον πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν κατοίκων του δημοτικόν. Οἱ ἐθνοφύλακες ἑκάστου χωρίου νὰ πληρώνωνται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς περιουσίας ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ αὐτοῦ χωρίου.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης, ὅτι ἡ Συνέλευσις εἰς τὰ ἀκροτελεύτια ἄρθρα τοῦ Συντάγματος

ἔθεσε παραγγελίαν ῥητὴν περὶ ἁπλοποιήσεως τῆς νομοθεσίας ἐν γένει. Εἰς ταύτην περιλαμβάνεται καὶ τὸ περὶ ἀγροτικῶν νόμων μέρος τῆς προτάσεως.

Ἡ Συνέλευσις παρέπεμψε τὴν πρότασιν ταύτην, ὡς περιέχουσαν νομοθετικὰ ζητήματα, εἰς τὰς Βουλάς.

Β΄) Τοῦ πληρεξουσίου Ἀρκαδίας, ἔχουσα οὕτως·

« Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους, ἤτοι οἱ κάτοικοι, νομίζω, ὅτι ἦταν ἀκτήμονες, καὶ μετὰ τὴν πρόοδον τῆς ἐπαναστάσεώς μας ἐκαλλιέργησαν ἐθνικὴν γῆν, καὶ μέρος λύγκων καὶ λ. π. καὶ ἐφύτευσαν ἀμπελῶνας, σταφίδας. ἐλαίας, μωραίας καὶ διάφορα φυτὰ, καυχώμενοι νὰ ἀποκτήσωσιν ἰδιοκτησίας.

Διὰ ταῦτα προτείνω νὰ ψηφισθῇ:

α) Νὰ ἐκτιμηθοῦν αἱ γαῖαι αὗται καὶ νὰ πληρώσῃ ἕκαστος τὴν κατ' ἐκτίμησιν αὐτῶν ἀναλογίαν διὰ δέκα ἔτη ὅπως τοῦ λοιποῦ μένουσιν αὗται εἰς σταθερὰν ἰδιοκτησίαν των,

Γνωστὸν ἐστὶν τοῖς πᾶσιν ἡ παρακίνησις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς προικοδοτήσεις, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ προσφορὰ ἐπὶ τῆς δημοπρασίας τῶν γαιῶν, προσφέρων ὁ εἷς κατὰ τοῦ ἄλλου ὑπέρογκον τιμὴν, καὶ ἐπὶ τέλους πολλοὶ ἀφανίζονται ἕνεκεν τῆς ὑπερόγκου προσφορᾶς, καὶ τοῦτο εἶναι ἀληθινὸν, διότι μέρος, καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἀγοράσαντες γαίας τοιουτοτρόπως εἰσέτι δὲν ἐπλήρωσαν οὐδεμίαν δόσιν, καὶ ἐπιμένουσι νὰ παραιτηθῇ καὶ μέρος δεχθέντες τὰς γαίας ἐνεφύτευσαν αὐτὰς εἰς διάφορα δένδρα κ. λ. π. διὰ ταῦτα προτείνω ἐνώπιον τῶν ΚΚ. πληρεξουσίων νὰ ψηφισθῇ,

α) Ὅσοι Ἕλληνες θελήσωσι τὰς εἰς αὐτοὺς κατακυρωθείσας γαίας, ἢ προικοδυτήσεις νὰ πληρώσουν ἐγκαίρως τὰς δόσεις των.

β) Οἱ μὴ θέλοντες αὐτὰς νὰ παραιτηθοῦν μένοντες εἰς τὸ ἑξῆς ἀκαταζήτητοι μὲ τὴν παρατήρησιν, ὅτι, ἀφοῦ λογαριασθῶσι δι' ὅσας δόσεις ὀφείλουν εἰς τὸ δημόσιον νὰ τοῖς δοθῇ προθεσμία δεκαετὴς, ὅπως ἐντὸς αὐτῆς νὰ ἀποπληρώσωσι κατ' ἀναλογίαν ἑκάστου ἔτους τὴν πληρωμήν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ παραπεμφθῶσι καὶ αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὰς Βουλὰς, ὡς περιέχουσαι καθήκοντα τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἀνεγνώσθη μετὰ ταῦτα πρότασις διαφόρων πληρεξουσίων περὶ συνοικισμοῦ εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Πελοποννήσου, ἔχουσα οὕτως.

α) Νὰ δοθῇ τὸ δικαίωμα εἰς ὅσους ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἤθελον εὐχαριστηθῇ νὰ συνοικισθῶσιν εἰς τὸν Ἰσθμόν.

β) Νὰ δοθῇ δωρεὰν εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν δύο χιλιάδων Β. □ πηχῶν γῆς δι' οἰκόπεδον.

γ) Νὰ ἐγκριθῇ καὶ ὀνομασθῇ ἡ νεοκτισθησομένη αὕτη πόλις Ἑλλάς.

δ) Νὰ κτισθῇ εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως ὁ ναὸς τοῦ Σωτῆρος.

ε) Νὰ τελῆται ἐνιαυσίως ἐμπορικὴ πανήγυρις ἀπὸ τῆς ά. Αὐγούστου καὶ διαρκοῦσα μέχρι τέλους αὐτοῦ· καὶ

ς) Νὰ γενῇ ψήφισμα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν ἐπ' αὐτῆς, ὅτι περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ὑπάρχει εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴν, ἀναφορὰ ἐκ τριῶν περίπου χιλιάδων ὑπογραφῶν διαφόρων.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ διευθυνθῇ καὶ ἡ πρότασις αὕτη εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴν. Νὰ τεθῇ ὑπ' ὄψιν τῆς Συνελεύσεως ὁμοῦ μὲ τὴν περὶ συνοικισμοῦ ἀναφορὰν τῶν πολιτῶν καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν παρατηρήσεις τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἀνεγνώσθη ἔπειτα ἀναφορὰ τοῦ Συνταγματάρχου Ἰωάννου Μακρυγιάννη εἰς τὴν ὁποίαν ὑποσημειοῖ ὀνομαστικὸν κατάλογον διαφόρων πολιτῶν Ἑλλήνων τεσσαράκοντα δύο τὸν ἀριθμὸν, οἵτινες κατὰ τὴν νύκτα τῆς δευτέρας πρὸς τὴν τρίτην Σεπτεμβρίου προεκινδύνευσαν ἐντὸς τῆς οἰκίας του, διὰ ψηφίσῃ ἡ Συνέλευσις ὑπὲρ αὐτῶν ὅ,τι ἐγκρίνει.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη νὰ παραπεμφθῇ ἡ ἀναφορὰ αὕτη εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπήν.

Μετ' αὐτὴν ἀνεγνώσθη πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Σπάρτης, ἔχουσα οὕτως· « Ἡ Συνέλευσις νὰ ἐπικαλεσθῇ εὐσεβάστως τὴν χάριν τοῦ Βασιλέως ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων εἰς τὰς ποινικὰς φυλακὰς, ὅσοι ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀκουσίως ὑπέπεσαν εἰς ἐγκλήματα, ἢ κακουργήματα, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ὁρκοδοσίας του. »

Ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον ἐπροκάλεσε περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τῆς προτάσεως πληροφορίας ἀπὸ τοὺς εἰσαγγελεῖς τοῦ Κράτους.

Ἡ Συνέλευσις ἀνέβαλε τὴν συζήτησιν τῆς νέας ταύτης προτάσεως εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ Γραμματέως ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ἐξῆς ἰδιωτικῶν ἀναφορῶν πρὸς τὴν Συνέλευσιν, ἔχουσα οὕτως·

ά) « Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἀναφορὰ τοῦ Καλλιστράτου, ἀντιπροσώπου τῆς Μονῆς Σινᾶ, αἰτοῦντος ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν Μονὴν τὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι κείμενα κτήματα αὐτῆς. Ἡ ἐπιτροπὴ γνωμοδοτεῖ νὰ ἐπιστραφῶσι τὰ κτήματα ταῦτα εἰς τὴν Μονὴν Σινᾶ καὶ νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς τὸ γενικὸν περὶ Μοναστηρίων μέτρον. »

Ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου τῆς ἐκθέσεως παρετηρήθη ὑπό τινος,

ὅτι ἡ αἴτησις αὕτη τῆς Μονῆς τοῦ ὄρους Σινᾶ εἶναι ἀντικείμενον διαπραγματεύσεων μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεώς μας καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς, ἥτις δὲν συγκατετέθη εἰσέτι νὰ παραχωρήσῃ κτήματα, ἀνήκοντα εἰς τὰς μονὰς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, ὡς εὑρισκόμενα ἐντὸς τῆς Τουρκικῆς Ἐπικρατείας.

Ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς παρετήρησεν ἐνταῦθα, ὅτι καὶ ἡ μειονοψηφίᾳ τῆς ἐπιτροπῆς ὑπαγορευομένη ἀπὸ τοιούτους λόγους ἦτον ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ νὰ παραπεμφθῇ ἡ αἴτησις αὕτη εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὡς ἀντικείμενον διαπραγματεύσεων.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἀνταπαρετήρησεν εἰς ταῦτα, ὅτι ὁ ὑπαγόρευσας τὴν πλειονοψηφίαν τῆς ἐπιτροπῆς λόγος τοῦ νὰ παραδεχθῇ τὴν αἴτησιν τοῦ Καλλιγράτου, καὶ νὰ γνωμοδοτήσῃ, ὑπὲρ τῆς παραχωρήσεως τῶν κτημάτων τῆς Μονῆς Σινᾶ εἶναι τὸ, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ζητηθῇ ἡ ἀνωτέρω μνησθεῖσα ἀμοιβαιότης μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν Ὀθωμανῶν πρεσβευόντων διάφορον θρήσκευμα.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ν' ἀνατεθῇ ἡ αἴτησις τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μονῆς Σινᾶ εἰς τὴν δικαιοσύνην τῆς Κυβερνήσεως.

ϛ') « Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἀναφορὰ τοῦ Χ. Θ. Σπηλιοτοπούλου, προτείνοντος ν' ἀναμειφθῶσιν ὅλοι οἱ ἀγωνισθέντες ἐπίσης ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ των ἕκαστος. Ἡ ἐπιτροπὴ γνωμοδοτεῖ νὰ διευθυνθῇ ἡ ἀναφορὰ αὕτη εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ταυτοχρόνως προτείνει, ὅτι ὅλοι οἱ βαθμολογηθέντες ἀξιωματικοὶ κατὰ τὰ μητρῶα τῶν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων ἐπιτροπῶν νὰ λάβωσι τὸ φαλαγγιτικὸν γραμμάτιόν των χωρὶς ν' ἀπαιτεῖται παρ' αὐτῶν ἀποδεικτικὸν πενίας, διότι οἱ ἀγωνισθέντες εἶναι ἄδικον νὰ ἔχωσιν ἀνάγκην ν' ἀποδείξωσι τὴν πενίαν των, διὰ νὰ δικαιωθῶσιν. »

Παρετηρήθη ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὅτι οὐδεμία διαφορὰ μεταξὺ τῶν βαθμολογημένων δὲν ὑπάρχει, διότι ὁ βαθμὸς ἐδόθη ὡς ἀμοιβὴ τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων. Ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ γίνηται οὐδεμία διάκρισις καὶ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐκ τοῦ βαθμοῦ ὠφελημάτων.

Ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι τοῦτο τὸ ἀντικείμενον περιλαμβάνεται εἰς τὸ τυποθησόμενον σχέδιον τοῦ ψηφίσματος καὶ τὰς ἀναφερομένας εἰς αὐτὸ προτάσεις, τῶν ὁποίων ἡ συζήτησις ἀνεβλήθη εἰς τὰς προσεχεῖς συνεδριάσεις.

Πρὸς δὲ τούτοις ἡ συζήτησις τούτων εἶναι ἐπιθυμητὸν νὰ γίνῃ παρόντος καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν.

Ἡ Συνέλευσις ἀνέβαλε τὴν συζήτησιν τοῦ ἀντικειμένου τούτου

τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς διὰ νὰ συζητηθῇ ὁμοῦ μὲ τὸ σχέδιον ψηφίσματος κτλ.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν Συνεδρίασιν περὶ τὴν 3 ὥραν Μ. Μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΞΑ'.

Τῆς 26 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν ἕκτην τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν σάββατον, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν Π. Μ., ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι πέντε καὶ ἀπόντων δεκαοκτὼ, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν Συνεδρίασιν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης Συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι τὸ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἀναγνωσθὲν σχέδιον ψηφίσματος περὶ στρατιωτικῶν, ναυτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀποζημιώσεων κλπ. καὶ ἡ περὶ τούτων πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Βονίτζης ἐτυπώθησαν καὶ διανεμήθησαν εἰς τοὺς πληρεξουσίους, καὶ κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν θέλει ἀρχίσει ἡ συζήτησίς των. Πρὶν δὲ τῆς συζητήσεως ταύτης ἀνέφερεν ὅτι καὶ σήμερον ἐδόθησαν πολλαὶ προτάσεις περὶ διαφόρων ἀντικειμένων, αἵτινες θέλουν ἀναγνωσθῇ μόναν διὰ νὰ λάβῃ περὶ τούτων γνῶσιν ἡ Συνέλευσις.

Ἐπομένως ἀνεγνώσθησαν ὑπὸ τοῦ Γραμματέως αἱ προτάσεις.

Α) Τοῦ πληρεξουσίου Λεονταρίου αἰτοῦντος νὰ παραχωρηθῇ εἰς αὐτὸν δωρεὰν θέσις τις εἰς λιγοσώστη τῶν Δερβενακίων διὰ ν' ἀνεγείρῃ ἐκκλησίαν καὶ βρύσιν.

Β΄) Τοῦ πληρεξουσίου Βάλτου, περὶ ἐλαττώσεως τοῦ ποιμνιακοῦ φόρου τῶν μὲν αἰγιδοπροβάτων εἰς λεπτὰ 25, τῶν δὲ ἀγελικῶν ἵππων καὶ Γελαδίων εἰς μίαν δραχμήν.

Γ΄) Τοῦ πληρεξουσίου Σαλαμῖνος, περιλαμβάνουσα· 1) περὶ καταργήσεως τοῦ περὶ στρατολογίας νόμου καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐθνοφυλακῆς, 2) περὶ καταργήσεως τῶν δασονομείων ὡς ἀνωφελῶν καὶ καταθλιπτικῶν εἰς τὸν λαὸν καὶ 3) διατὶ ἰδιοκτῆται τινες ἀγοράσαντες ἐν τῇ Ἀττικῇ Τουρκικὰ ζευχάρια ἐκ μόνης καλλιεργησίμου γῆς, ἤδη οἰκειοποιοῦνται καὶ δάση καὶ τὸ χόρτον τῶν λειβαδίων.

Δ΄) Τοῦ πληρεξουσίου Ἀγράφων, περὶ καταργήσεως τοῦ ὑπάρχοντος δικηγορικοῦ συστήματος παρὰ τοῖς δικαστηρίοις, καὶ νὰ ἔχῃ τὸ ἐλεύθερον ἕκαστος νὰ διορίζῃ ὅντινα θέλει πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαστικῶν του ὑποθέσεων.

Ε΄) Τῶν πληρεξουσίων Ναυπακτοβενετίκου καὶ τινων ἄλλων προτεινόντων, 1) νὰ καταργηθῇ ὁλοτελῶς τὸ χαρτόσημον τῆς μελαίνης σφραγίδος, νὰ διατηρηθῇ δὲ μόνον τὸ τῆς ἐρυθρᾶς πρὸς χρῆσιν τῶ δικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ συμβολαίων· 2) νὰ καταργηθῇ ὁ περὶ ὁπλοφορίας νόμος, καὶ διὰ τὴν δημόσιον ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν ἕκαστος νὰ φέρῃ χρονικὰ διαμονητήρια ἐπὶ ἁπλοῦ χάρτου· 3) νὰ καταργηθῇ ὁ φόρος τοῦ σαλώματος, τοῦ χρησιμεύοντος πρὸς κατασκευὴν καλυβῶν· 4) νὰ καταργηθῇ ὁ φόρος τῶν ζώων, τῶν μὲν λιανῶν κατὰ λεπτὰ 15, τῶν δὲ μεγάλων κατὰ λεπτὰ 50· 5) νὰ τροποποιηθῇ τὸ ὑπάρχον δημοτικὸν σύστημα καὶ νὰ εἰσαχθῇ τὸ τῶν ἐπαρχιακῶν δημογερόντων· 6) νὰ ἐλαττωθῶσιν οἱ δημοτικοὶ φόροι κατὰ τὸ ἥμισυ.

Ϛ΄) Τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν, αἰτοῦντος νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ ἀνταμειφθῶσιν, ὁμοῦ μὲ τοὺς παρὰ τοῦ συνταγματάρχου Μακρυγιάννη προταθέντας, ὡς προκινδυνεύσαντας ἐντὸς τῆς οἰκίας του εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς 3 Σεπτεμβρίου, καὶ δώδεκα χωρικοὶ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα σημειοῖ, οἵτινες πρῶτοι ἦλθον ἐκ τῶν χωρίων των ἀφ' ἑσπέρας τῆς 3 Σεπτεμβρίου τοποθετηθέντες εἴς τινα πλησίον τῶν Ἀνακτόρων θέσιν κατὰ τὸ σύνθημα.

Πετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθησαν παρὰ τοῦ Γραμματέως τὸ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως καταχωρισθὲν σχέδιον ψηφίσματος, καὶ ἡ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ΝΖ΄. συνεδριάσεως καταχωρισθεῖσα περὶ τούτου πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Βονίτσης.

Εἰς τὸν παράγραφον δεύτερον τοῦ σχεδίου ὁ πληρεξούσιος Μεσολογγίου ἐνῷ γίνεται λόγος περὶ τῶν ψηφισμάτων τῆς ἐν Τροιζῆνι καὶ ἐν Ἄργει Συνελεύσεως περὶ τῶν τριῶν νήσων· καὶ

τῶν στρατιωτικῶν σωμάτων, παρετήρησεν, ὅτι παρελείφθη νὰ σημειωθῇ τὸ αἰτιολογικὸν μέρος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν φρουρὰν Μεσολογγίου· ὅθεν ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ εἰς τὸν ῥηθέντα παράγραφον μετὰ τὸ περὶ τῆς ἐν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν φρουρᾶς τὸ ἑξῆς «τὸν ἑ. παράγραφον τῶν πρακτικῶν τῆς ΚΔ΄. συνεδριάσεως τῆς ἰδίας Συνελεύσεως, ἐνῷ γίνεται λόγος περὶ τῆς φρουρᾶς Μεσολογγίου».

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως πρότασις τῶν πληρεξουσίων Κάσσου, αἰτούντων «να τεθῇ ἡ νῆσος Κάσσος ἀμέσως μετὰ τὰς τρεῖς νήσους Ὕδρας, Πετσῶν καὶ Ψαρῶν, καὶ ὄχι να περιληφθῇ εἰς τὰς κοινότητας, διότι ὅλα τὰ ἔξοδα, ὅσα ἔκαμαν ἐχρησίμευσαν εἰς ἐκστρατείαν πλοίων, ναυμαχησάντων ὑπὲρ πατρίδος».

Ἀκολούθως ὁ πληρεξούσιος Γαλαξειδίου, λαβὼν τὸν λόγον, παρετήρησεν ὅτι ἡ ναυτικὴ πόλις Γαλαξειδίου, πρώτη εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ὑψώσασα τὴν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας σημαίαν τοῦ Σταροῦ, συνεισέφερε μεγάλως καὶ ἠγωνίσθη διὰ τοῦ ναυτικοῦ της κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, καὶ ἐντούτοις μέχρι τοῦδε ἠδικήθη τὰ μέγιστα· ὑπῆρξαν ἐκ τῶν Γαλαξειδιωτῶν καὶ πλοίαρχοι καὶ κατώτεροι ἀξιωματικοὶ πλοίων ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, καὶ μόλα ταῦτα μόλις εἰς ὑποπλοίαρχος καὶ εἰς σημαιοφόρος ἐβαθμολογήθησαν. Διὰ νὰ ἐπανορθωθῶσι τὰ ἀδικήματα ταῦτα, καὶ νὰ γίνῃ καὶ διὰ τοὺς Γαλαξειδιώτας ἀκριβὴς ἔρευνα τῶν θυσιῶν καὶ ἀγώνων των καὶ ἀνάλογος ἀνταπόδοσις τῶν δικαίων των, ἐπρότεινε νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ ψηφίσματος ῥητῶς καὶ ἡ ναυτικὴ πόλις Γαλαξειδίου.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως πρότασις τῶν πληρεξουσίων Γαλαξειδίου, ἔχουσα οὕτω·

«Ἐπειδὴ παρελείφθη εἰς τὸ προκείμενον ψήφισμα νὰ τεθῇ καὶ ἡ ναυτικὴ πόλις Γαλαξειδίου, διὰ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ ἀποζημιώσεις, ὅσας ἔχει, ἕνεκα τῶν θυσιῶν καὶ ἀγώνων της, προτείνομεν νὰ συμπεριληφθῇ ἐν τῷ ψηφίσματι καὶ αὕτη μετὰ τὰς τρεῖς ναυτικὰς νήσους».

Παρετήρησαν τινὲς ὅτι τὸ ψήφισμα εἶναι γενικὸν, καὶ περιέχονται πάντων οἱ ἀγῶνες.

Ἀνεγνώσθη μετὰ ταῦτα πρότασις τῶν πληρεξουσίων Πόρου, τοῦ νὰ συμπεριληφθῇ ἐντὸς τοῦ ψηφίσματος καὶ ἡ νῆσος Πόρου ἥτις κατέγραφε καὶ καταγράφει πάντοτε ἐπέκεινα τῶν πεντακοσίων ναυτικῶν.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ ψηφίσματος καὶ ὅρος τις καθ' ὃν ἡ συστηθησομένη περὶ στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων ἐπιτροπὴ νὰ ἐξελέγξῃ συγχρόνως καὶ πᾶσαν

κατάχρησιν λαβοῦσαν χώραν κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς βαθμολογίας καὶ ἀποζημιώσεις, τὰς ὁποίας ἡ Κυβέρνησις ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοὺς καταχρηστικῶς βαθμολογηθέντας καὶ ἀποζημιωθέντας.

Ἕτερος δ' ἐπαρατήρησεν εἰς ταῦτα ὅτι τοῦτο ῥητῶς περιλαμβάνεται εἰς τὸ τέλος τοῦ §. δ'. τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος· ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι ὅλα τὰ τῆς πραττάσεως τοῦ πληρεξουσίου Βονίτσης μέρη περιέχονται ἐντὸς τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος, ἐκτὸς τῆς περὶ ἀποδεικτικοῦ πενίας προτάσεως, τοῦ νὰ μὴν ἀπαιτεῖται δηλαδὴ ἐκ μέρους τῆς ἐξουσίας ἀποδεικτικὸν πενίας διὰ τὴν βαθμολογίαν ἢ ἀποζημίωσιν, ὁποιουδήποτε ἀγωνιστοῦ. Ὅταν δὲ καὶ τοῦτο προστεθῇ, τότε, εἶπε, τὸ ψήφισμα δὲν περιέχει οὐδεμίαν ἔλλειψιν, καὶ πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ τὸ παραδεχθῇ.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἀντιπαρετήρησεν εἰς ταῦτα ὅτι εἰς τὸν §. ἐγίνεται λόγος μόνον περὶ ἐξελέγξεως τῶν καταχρηστικῶς ἀποζημιωθέντων κατὰ τὸ παρελθόν, ὄχι δὲ καὶ περὶ τῶν καταχρηστικῶς βαθμολογηθέντων. Διὰ ταῦτα σύμφωνος μέ τινα τῶν προλαλησάντων ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ψηφίσματος ὅτι ἡ συστηθησομένη ἐπιτροπὴ θέλει ἐναχοληθῇ καὶ ἐξελέγξῃ καὶ πᾶσαν ὡς πρὸς τὰς βαθμολογίας κατάχρησιν.

Ἕτερος δὲ ἐπρότεινεν ὅτι κατὰ τὴν ἐπανάστασιν οἱ πολιτικῶς ὑπηρετήσαντες ὑπηρέτουν συγχρόνως καὶ στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα, καὶ ἐθυσίασαν τὰς καταστάσεις των ὑπὲρ τῆς πατρίδος· οἱ τοιοῦτοι εἶναι δίκαιον νὰ βαθμολογηθῶσιν ἐπαξίως· ἑπομένως νὰ περιληφθῶσι καὶ οὗτοι ἐντὸς τοῦ ψηφίσματος.

Ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἕλληνες, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, ἔδραξαν τὰ ὅπλα καὶ διαμείναντες ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἠγωνίσθησαν καὶ ἐθυσιάσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεώς της· ἐντούτοις οἱ πλεῖστοι τῶν ἀγωνισθέντων παρηγκωνίσθησαν, βαθμολογηθέντες κυρίως οἱ ξένοι τῶν ἀγώνων καὶ θυσιῶν τῆς ἐπαναστάσεως. Τὰς καταχρήσεις ταύτας γνωρίζομεν ἅπαντες· ἐκτὸς δὲ τούτων εἶναι καὶ ἄλλαι τις τάξις στρατιωτικῶν ἀγωνισθέντων οἵτινες ἐλήφθησαν μὲν ὑπ' ὄψιν παρὰ τῶν διαφόρων ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων ἐπιτροπῶν, ἀλλὰ δὲν ἔλαβον τὴν παραμικρὰν ἀμοιβήν· οὗτοι εἶναι οἱ ὑπαξιωματικοὶ οἵτινες πραγματικῶς ἠγωνίσθησαν καὶ ἐκινδύνευσαν. Προτείνει λοιπὸν, εἶπεν, 1) νὰ ἐξετασθῶσι καὶ ἐπανορθωθῶσιν, ὡς οἱ προλαλήσαντες ἐπρότεινον, αἱ καταχρήσεις εἰς τὰς βαθμολογίας, καὶ 2) νὰ ἀνταμειφθῶσιν καὶ οἱ ὑπαξιωματικοί.

Ὅλαι αἱ ἀναγνωσθεῖσαι, καὶ προφορικῶς παρουσιασθεῖσαι προτάσεις, παρετήρησεν ἄλλος, περιέχονται ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ

ψηφίσματος, καθὼς καὶ αἱ τῆς πραττάσεως τοῦ πληρεξουσίου Βονίτσης, ἐκτὸς δύο τινῶν α) ἡ ἐξέλεγξις τῶν καταχρήσεων εἰς τὰς βαθμολογίας καὶ ἀποζημιώσεις, καὶ β) ὁ ὅρος τοῦ νὰ σύγκειται ἡ ἐπιτροπὴ ἀπὸ ἀνθρώπους τοῦ ἀγῶνος ἐκ τῶν ἀγωνισθέντων ἀπὸ τὸ **1821** ἔτος μέχρι τοῦ **1827**.

Μένουν εἰσέτι δύο ἄλλα ἀντικείμενα α) περὶ τῆς εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ τοῦ εἰς τὰς μάχας πεσόντος ἢ ἀποθανόντος ἀβαθμολογήτου μεταβιβάσεως τοῦ δικαιώματος τῶν ἐκ τῆς βαθμολογίας αὐτοῦ προερχομένων ἀποδοχῶν καὶ ἀποζημιώσεων· καὶ β) περὶ τῆς καταργήσεως τῶν πιστοποιητικῶν ἐνδείας διὰ τοὺς ἀξιωματικούς, ὅσοι ζητοῦν τὴν ἀποζημίωσίν των. Τοὺς δύο πρώτους ὅρους θεωρεῖ, εἶπεν, οὐσιώδεις καὶ προτείνει νὰ σημειωθῶσιν ἐντὸς τοῦ ψηφίσματος, οἱ δὲ ἄλλοι δύο ὡς ἐπουσιώδεις, καὶ ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ νὰ μὴν περιληφθῶσιν ἐντὸς τούτου, νὰ γείνῃ ὅμως περὶ τούτων ῥητὴ ἐντὸς τῶν πρακτικῶν ἐξήγησις τῆς περὶ τούτων ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως.

Ἕτερος δὲ, προτείνων νὰ περιληφθῶσιν ἐντὸς τοῦ ψηφίσματος καὶ οἱ δύο τελευταῖοι ὅροι περὶ τῆς μεταβιβάσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποζημιώσεως ἐκ τῆς βαθμολογίας τοῦ ἀποθανόντος, καὶ περὶ τῆς καταργήσεως τῶν πιστοποιητικῶν πενίας, παρετήρησεν, ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἀγῶνος, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξέλιπον πολλοὶ ἐκ τῶν ἀγωνιστῶν χωρὶς νὰ βαθμολογηθῶσιν, ἀρήσαντες τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ εἰς ἐσχάτην πενίαν. Τούτων λοιπὸν τὸ ἐκ τῆς βαθμολογίας δικαίωμα ἀποζημιώσεως εἶναι δίκαιον νὰ μεταβιβασθῇ εἰς τὰς χήρας καὶ ὀρφανά, διότι εἶναι ἄδικον, στερηθέντες τοῦ προστάτου των, νὰ μὴ ἔχωσι καὶ τὰ πρὸς ὕπαρξίν των μέσα, τῶν ὁποίων ἡ ἀπαίτησις στηρίζεται εἰς ἀποκεκτημένα δικαιώματα· ἐπίσης πρέπει νὰ καταργηθῇ, εἶπε, καὶ ἡ διάκρισις τῶν ἀγωνιστῶν εἰς πένητας καὶ μὴ, διότι ἡ ἀποζημίωσις δὲν δίδεται εἰς αὐτοὺς λόγῳ πενίας, ἀλλὰ ὡς ἀμοιβὴ τῶν ἀγώνων των.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν παραδέχεται τὰς προταθείσας προσθήκας εἰς τὸ ψήφισμα, καὶ αὕτη παρεδέχθη νὰ προστεθῇ.

1) Εἰς τὸ τέλος τοῦ δ'. §. μετὰ τὸ «λαβοῦσα κατὰ τὸ παρελθὸν χώραν» τὸ «ὡς πρὸς τὰς βαθμολογίας ἢ τὰς δια κτημάτων ἢ χρημάτων ἀποζημιώσεις, ἢ ἄλλας παραχωρήσεις.»

2) Εἰς τὸ ἄρθρον δ'. τοῦ ψηφίσματος μετὰ τὸ «διαπρεψάντων κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα» τὸ «ἀπὸ τοῦ **1821** μέχρι τοῦ **1827** ἔτους.»

3) Νὰ προστεθῇ ὡς ἄρθρον γ'. τοῦ ψηφίσματος μετὰ τὸ β'. τὸ ἑξῆς· «Τῶν ἀποθανόντων ἀγωνιστῶν, οἵτινες εἶχον δικαίωμα ἀποζημιώσεως ἀπὸ στρατιωτικὸν βαθμὸν, οἱ νόμιμοι κληρονόμοι ἀποκαθίστανται εἰς τὰ δίκαια ἐκείνων. »

4) Νὰ προστεθῇ μετὰ τὸ ὡς δ'. ἄρθρον τὸ ἑξῆς· « Δὲν ἐπιτρέπεται τοῦ λοιποῦ ἡ ἐκ μέρους τῆς ἐξουσίας ἀπαίτησις ἀποδεικτικοῦ πενίας διὰ τὴν βαθμολογίαν ἢ ἀποζημίωσιν ὁποιουδήποτε ἀγωνιστοῦ. »

Ἐνταῦθα εἰς τῶν πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον, ἐπὶ τῆς προτάσεως τῶν πληρεξουσίων τῆς Κάσσου, παρετήρησε τὰ ἑξῆς·

Ἡ νῆσος Κάσσος ἐκατοικεῖτο πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀπὸ χιλίας περίπου οἰκογενείας, καὶ εἶχε ναυτικὸν διακεκριμένον. Ἔλαβε καὶ αὕτη κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ γενναίως ἀντισταθεῖσα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ διὰ τοῦ ναυτικοῦ της, συνετέλεσε μεγάλως ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος. Διὰ τὴν θέσιν της ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑπῆρξεν ὁ φύλαξ τῶν μερῶν τῆς ἀνατολικῆς θαλάσσης. Τὴν ἰδίαν νῆσον φυλάττοντες οἱ Κάσσιοι προσέτρεχαν συγχρόνως, βοηθοῦντες καὶ συναγωνιζόμενοι μετὰ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν στόλων, μὴ λαβόντες ποτὲ οὐδεμίαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ἀποζημίωσιν ἢ συνδρομήν. Σώζονται ἐπίσημα ἔγγραφα τῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς Κυβερνήσεων, τοῦ Α. Ὑψηλάντου καὶ ἄλλων, ἐξ ὧν ἀποδεικνύονται τὰ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος κατορθώματα τῶν Κασσίων. Δὲν παρέσχον δὲ μόνον πολεμικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἔθνος, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ψυχὰς ἔσωσαν διὰ τῶν πλοίων των ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Κρήτης, καὶ εἰς ἄλλας ὁμοίας περιστάσεις, μεταβιβάζοντες τοὺς φεύγοντας τὴν σφαγὴν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν τούρκων ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος· ἀλλὰ τὸ **1824** ἔτος, τὸ ὁποῖον ἀνήγγειλε τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν, ἐπέφερε καὶ τῆς Κάσσου καὶ τοῦ ναυτικοῦ της τὴν καταστροφήν. Οἱ δὲ διασωθέντες ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, διασκορπισθέντες εἰς τὰ διάφορα μέρη αὐτῆς, ἠγωνίσθησαν καὶ οὗτοι μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος ἐντὸς τῶν πολεμικῶν ἑλληνικῶν πλοίων. Διεσπαρμένοι ἤδη εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου κατώρθωσαν πάλιν διὰ τῆς διακρινούσης αὐτοὺς φιλεργίας καὶ ἱκανότητος, νὰ ἔχωσιν ἑκατὸν πλοῖα μὲ ἑλληνικὴν σημαίαν, ἐκτὸς ἐκείνων, τὰ ὁποῖα κατεσκεύασαν οἱ μεταβάντες πάλιν εἰς τὴν νῆσον Κάσσον ὑπὸ σημαίαναν τουρκικήν.

Αἱ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος Κυβερνήσεις οὐδεμίαν ποτὲ ἔδωσαν συνδρομὴν εἰς αὐτοὺς ἐκτὸς τινῶν πολεμοφοδίων, τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς Κρήτης ἔλαβαν, οὔτε ποτὲ ἠνόχλησαν μὲ ἀπαιτήσεις των αὐτὰς ἔχοντες εἰσέτι τοὺς περὶ τῶν θυσιῶν των λογαριασμοὺς ἀνεπιθεωρήτους· ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα οὐδεμία περιποίησις προσηνέχθη εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Ἐζήτησαν πολλάκις νὰ τοῖς δοθῶσι τὰ μέσα νὰ συνοικισθῶσιν ἐντὸς παραλίας τινὸς ἢ νήσου τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀλλ' ἐστάθη δυσκατόρθωτον. Ἐνῷ δὲ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος εἶχε στόλον ὁλόκληρον καὶ ἔχασε τόσους κατοίκους εἰς τὰς διαφόρους ναυμαχίας, μόλις εἷς ἐξ αὐτῶν ὁ σεβάσμιος γέρων πληρεξούσιος ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως, ὅστις ἦτον τότε ναύαρχος, ἔλαβε τὸν βαθμὸν τοῦ σημαιοφόρου, καὶ εἰς μίαν μόνην χήραν δίδεται σύνταξις μικρά.

Ἡ θέσις τῶν Κασσίων εἶναι ἐξαιρετικὴ, καὶ ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα περιβαλλὼν αὐτῶν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ περιβαλὼν αὐτῶν καὶ μάλιστα ἡ ἐνίσχυσις καὶ πραγματοποίησις τοῦ συνοικισμοῦ των εἴς τινα νῆσον θέλει προσελκύσει καὶ τὰς λοιπὰς οἰκογενείας, ὅσαι εἶναι ἐκτὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας. Ἡ περίστασις αὕτη εἶναι σπουδαιοτάτη, διότι διὰ τοῦ συνοικισμοῦ αὐτῶν, δύναται πολὺ εὐκόλως καὶ εἰς ὀλίγον διάστημα χρόνου νὰ μορφωθῇ νέα πόλις ναυτικὴ ἀπὸ χιλίας οἰκογενείας, παρέχουσα μεγάλας ἐλπίδας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ναυτιλίας. Ταῦτα οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἐν Ἑλλάδι Κασσίων ἐκθέτουσιν εἰς ἀναφορὰν των πρὸς τὴν Συνέλευσιν.

Προτείνω λοιπὸν, ἵνα σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ὅτι καὶ οἱ Κάσσιοι θέλουσι μεθέξει, ἀναλόγως τῶν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπηρεσιῶν των καὶ θυσιῶν, τῶν βαθμολογιῶν καὶ τῶν ἀποζημιώσεων καὶ περιβαλλὼν τῶν ναυτικῶν νήσων, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ληφθῇ ἰδιαιτέρα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως πρόνοια περὶ τοῦ συνοικισμοῦ αὐτῶν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὰς τοῦ ἀγορεύσαντος ὑπὲρ τῶν Κασσίων προτάσεις.

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων Γαλαξειδίου ἐπρότεινεν αὐτὸ τοῦτο νὰ σημειωθῇ καὶ διὰ τὴν πόλιν τοῦ Γαλαξειδίου· αὐτὸ τοῦτο δὲ ἐζήτησαν καὶ οἱ τοῦ Πόρου πληρεξούσιοι ὑπὲρ ἑαυτῶν, καὶ ἄλλοι ἐπίσης ἄλλων τόπων πληρεξούσιοι.

Τινὲς δὲ ἐπρότειναν νὰ μὴ γίνῃ οὐδεμία διάκρισις ὀνομάτων, ἀλλὰ διὰ γενικῶν ἐκφράσεων νὰ γραφῇ ἐντὸς τοῦ ψηφίσματος, τὸ « ὅσοι ἠγωνίσθησαν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ».

Ἐνταῦθα εἰς τῶν εἰσηγητῶν, τῶν συνταξάντων τὸ σχέδιον τοῦ ψηφίσματος, ἐδιόρθωσε σύμφωνα μὲ τ' ἀνωτέρω παραδεδεγμένα τὸ ψήφισμα, εἰς τὸ ὁποῖον προσθέσας τὰς ἀνωτέρω παραδεχθείσας προσθήκας, ἀνέγνωσεν αὐτὸ μεγαλοφώνως, ἔχον οὕτω·

Ψήφισμα.

« Ἡ τῆς 3 Σεπτεμβρίου Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις,

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τοὺς παραγράφους ρζ'. ρή. καὶ ρθ'. πγ'. πθ'.

καὶ ρ'. τῶν πρόσφατα πολιτευμάτων τῶν ἐν Ἐπιδαύρῳ καὶ ἐν Ἄστρει Ἐθνικῶν Συνελεύσεων καὶ τὰ ἄρθρα **147** καὶ **148** τοῦ Πολιτικοῦ Συντάγματος τῆς ἐν Τροιζῆνι, καὶ θεωροῦσα ὅτι διὰ τῶν διατάξεων τούτων ἐπεβλήθη τὸ χρέος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ φροντίσῃ διὰ νὰ εὑρεθῇ σταθερὸς πόρος ζωῆς εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων στρατιωτῶν, προλαμβάνουσα πᾶσαν πρὸς τοῦτο καταχρησιν, νὰ ἀντιβραβεύσῃ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων ὅλους, ὅσοι συνεισέφερον εἰς θεραπείαν τῶν χρηματικῶν χρειῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ν' ἀνταμείψῃ τοὺς προφανῶς δυστυχήσαντας.

Λαβοῦσα προσέτι ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπ' ἀριθ. ιά. ψήφισμα τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως, κατὰ τὸ ὁποῖον ὀφείλεται περιβαλλὴς καὶ ἀνταμοιβὴ εἰς τοὺς ἄχρι τέλους ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν ἀθλήσαντας καὶ εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀποθανόντων, τὸν ἑ. παράγραφον τῶν πρακτικῶν τῆς ΚΔ'. συνεδριάσεως τῆς ἰδίας Συνελεύσεως, ἐν ᾧ γίνεται λόγος περὶ τῆς ὁρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἀπὸ **29** Ἰουλίου **1829** ὑπὸ στοιχεῖον ἑ. τῆς ἐν Ἄργει Ἐθν. Συνελεύσεως, καθ' ὃ ἐδόθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἡ πληρεξουσιότης νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἔρευναν τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἀπωκτηθέντων δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν εἰς τὰς ἀποζημιώσεις·

1) Αἱ νῆσοι Ὕδρας, Πετσῶν καὶ Ψαρρῶν.

2) Τὸ στρατιωτικὸν σῶμα τοῦ Μεσολογγίου.

3) Τὰ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀοιδήμου Καραϊσκου στρατιωτικὰ σώματα.

4) Οἱ πλοίαρχοι τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, τὰ στρατιωτικὰ σώματα τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῶν νήσων, τῶν πολιτικῶν ὑπουργῶν, τῶν πολιτῶν καὶ τῶν κοινοτήτων τῆς Ἐπικρατείας, ὅσαι ἔχουν ἀπαιτήσεις ἀποζημιώσεων κτλ.

Αἰσθανομένη ἔργον αὐστηρᾶς δικαιοσύνης νὰ λάβῃ πρόνοιαν περὶ ὅσων αἱ εἰρημέναι διατάξεις τῶν προλαβουσῶν Ἐθνικῶν Συνόδων προέβλεψαν, καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ δικαιώματα τῶν μηκέτι ἀποζημιωθέντων, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐκκαθαρίσῃ ἐκεῖνα τῶν μέχρι τοῦδε ἀποζημιωθέντων διὰ νὰ ἐξαχθῇ πᾶσα κατάχρησις, λαβοῦσα κατὰ τὸ παρελθὸν χώραν ὡς πρὸς τὰς βαθμολογίας, ἢ τὰς διὰ γαιῶν, κτημάτων, ἢ χρημάτων ἀποζημιώσεις, ἢ ἄλλας παραχωρήσεις,

Ψηφίζει.

Α') Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ὡς πρώτιστον χρέος της νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ὅσον ἔνεστι ταχυτέρας ἐκτελέσεως τῶν εἰρημένων διατάξεων τῶν προλαβουσῶν Ἐθνοσυνελεύσεων, καθόσον αὗται μέχρι τοῦδε δὲν ἐξετελέσθησαν, καὶ νὰ ἐκκαθαρίσῃ κατὰ τὸ δίκαιον, τὰς μέχρι τοῦδε δοθείσας ἀποζημιώσεις.

Β') Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων ἡ Κυβέρνησις θέλει διορίσει ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ὑπὸ στρατιωτικῶν, ναυτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν, διαπρεψάντων κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἀπὸ τοῦ **1821** ἔτους μέχρι τοῦ **1827**, τῆς ὁποίας καθῆκον θέλει εἶσθαι ἀφ' ἑνὸς μὲν, ἡ ἐξακρίβωσις τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐχόντων κατὰ τὰς εἰρημένας ἐθνικὰς διατάξεις ἀπαιτήσεις ἀποζημιώσεων, μὴ ἐξακριβωθείσας καὶ μὴ ληφθείσας εἰσέτι ὑπ' ὄψιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ, ἡ ἐξέλεγξις καὶ ἐκκαθάρισις τῶν ἄχρι τοῦδε δοθεισῶν ἀποζημιώσεων.

Γ') Τῶν ἀποθανόντων ἀγωνιστῶν, οἵτινες εἶχον δικαίωμα ἀποζημιώσεως ἀπὸ στρατιωτικῶν βαθμῶν, οἱ νόμιμοι κληρονόμοι ὑποκαθίστανται εἰς τὰ δικαιώματα ἐκείνων.

Δ') Δὲν ἐπιτρέπεται τοῦ λοιποῦ ἡ ἐκ μέρους τῆς ἐξουσίας ἀπαίτησις ἀποδεικτικοῦ πενίας διὰ τὴν βαθμολογίαν, ἢ ἀποζημίωσιν ὁποιουδήποτε ἀγωνιστοῦ.

Ε') Ἡ Κυβέρνησις μετὰ τὴν τοιαύτην ἐξακρίβωσιν καὶ ἐκκαθάρισιν θέλει μὲν φροντίσει νὰ ὁρισθῶσι διὰ νόμου τὰ μέσα καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τοῦ παρόντος ψηφίσματος, ὡς καὶ τὰς ὀφειλομένας ἀποζημιώσεις, θέλει δὲ ἐνεργήσει ὅ,τι δίκαιον διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ἄχρι τοῦδε ἀποζημιωθέντων. »

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ ἐγένετο ἐξήγησις, ὅτι εἰς τὸ **4** ἐδάφιον τοῦ **2** § τοῦ ψηφίσματος διὰ τῆς φράσεως « τῶν πολιτικῶν ὑπουργῶν » ἐννοοῦνται ὄχι οἱ ὑπουργοί, ἀλλὰ οἱ πολιτικῶς ὑπηρετήσαντες.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων ἐπρόσθεσεν, ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου Γ'. τοῦ ψηφίσματος ἐννοεῖται ὅτι, ἐὰν ὁ ἀποθανὼν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἦναι, φέρ εἰπεῖν λοχαγὸς, ἢ ἄλλο τι καὶ δὲν ἐβαθμολογήθη, ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανά του κληρονομοῦν τὰς ἐκ τοῦ βαθμοῦ του ἀποδοχάς.

Πολλοὶ ἀπήντησαν καταφατικῶς, καὶ κανεὶς δὲν ἀντέλεξεν εἰς τοῦτο.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν συνέλευσιν, ἐὰν παραδέχηται τὸ ἀναγνωσθὲν ψήφισμα, ὅπως ἐδιορθώθη καὶ ἀνεγνώσθη.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ δι' ἀναστάσεως σχεδὸν παμψηφεί.

Μετά ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 3 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ἰ. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΞΒ'.

Τῆς 28 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τῇ εἰκοστῇ ὀγδόῃ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, περὶ τὴν **11** ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ἐφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι τεσσάρων καὶ ἀπόντων **δεκαεννέα**, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν **συνεδρίασιν.**

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀναγινωσκομένου τοῦ §. γ'. τοῦ ψηφίσματος παρετήρησεν εἷς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἡ προσήκουσα ἐξήγησις εἰς τὰ πρακτικὰ ἐπὶ τῶν λέξεων « νόμιμοι κληρονόμοι » τίνες διὰ τούτων ἐννοοῦνται.

Πολλοὶ εἶπαν ὅτι ἐννοοῦνται αἱ χῆραι καὶ τὰ ὀρφανὰ τοῦ ἀποβιώσαντος ἀγωνιστοῦ, ὡς καὶ οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ὀλίγοι δέ τινες προσέθηκαν ἔτι καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς αὐτοῦ.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισεν ἵνα ἀνατεθῇ εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἡ ἑρμηνεία τῶν εἰρημένων λέξεων.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραγράφου ἐν τῇ φράσει ἀπὸ στρατιωτικὸν βαθμὸν παρετηρήθη, ὅτι διὰ τῶν λέξεων « στρατιωτικὸν βαθμὸν » ἐννοεῖται ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία, διότι κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ἐπαναστάσεως ἔτη δὲν ὑπῆρχε στρατιωτικὴ βαθμολογία, ὥστε ἀποκλείονται, ὡς εἰπεῖν, οἱ κατ' ἐκεῖνα τὰ ἔτη τελευτήσαντες.

Πολλοὶ εἶπον ὅτι καὶ οὗτοι περιέχονται ἐν τοῖς ὅροις τοῦ ψηφίσματος βεβαίως.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισεν ὅτι κανενὸς ἔτους οἱ ἀγωνισταὶ δὲν ἀποκλείονται, ἐπομένως τὸ ψήφισμα πρέπει νὰ μείνῃ ἀναλλοίωτον.

Ἐπὶ τοῦ ἐ. §. καὶ τῆς φράσεως «μετὰ τὴν τοιαύτην ἐξακρίβωσιν» ὁ ἀναγινώσκων τὸ ψήφισμα Γραμματεὺς παρετήρησεν ὅτι ἀντὶ τῆς λέξεως «τοιαύτην» ἔπρεπε νὰ τεθῇ ἡ λέξις «εἰρημένων ἀνωτέρω» καὶ νὰ γίνῃ μνεία περὶ τούτου εἰς τὰ πρακτικά.

Οὐδεὶς ἀντέλεξε.

Οὐδεμία ἐπομένως μεταβολὴ ἐγένετο ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν παραδεδεγμένου ψηφίσματος.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἔλαβε παρὰ τῆς Α. Μ. διὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου Διάγγελμα μετὰ τῶν ἐπὶ τοῦ συντάγματος παρατηρήσεων αὐτῆς, τὸ ὁποῖον θέλει ἀναγνωσθῇ, ἂν ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνῃ.

Εἷς τῶν Γραμματέων ἀνέγνω αὐτὸ καὶ τὰς ἐν αὐτῷ παρατηρήσεις, ἐχούσας οὕτω·

Κύριε πρόεδρε! Ἀφοῦ μετ' ἐπιστασίας ἐμελέτησα τὸ παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως πρό τινων ἡμερῶν παρουσιασθέν μοι σχέδιον τοῦ Συντάγματος, σπεύδω νὰ διαβιβάσω εἰς ὑμᾶς τὰς ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις μου, διὰ νὰ τὰς κοινοποιήσητε εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν.

Ἡ σύνεσις, ἥτις ὡδήγησε τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν εἰς τὰς ἐργασίας της, μὲ ἀπαλλάσσει τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐπιφέρω πολλὰς ἐπὶ τοῦ σχεδίου παρατηρήσεις, καὶ κυριεύομαι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, ὅτι θέλω ἴδει τάχιστα τὸ ἔργον ἡμῶν τετελεσμένον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης παρεξηγήσεως ὡς πρὸς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ **20** περιεχομένου Βασιλικοῦ Δικαιώματος, ἔκρινα σκόπιμον νὰ συνταχθῇ αὐτὸ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

« Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα, ὅστις ἐνεργεῖ αὐτὴν διὰ τῶν παρ' αὐτοῦ διοριζομένων ὑπευθύνων Ὑπουργῶν. »

Ἐπίσης ἔκρινα σκόπιμον νὰ τροποποιηθῇ τὸ **21.** ἄρθρον, ὡς ἀνῆκον εἰς τὸ περὶ συντάξεως τῆς πολιτείας κεφάλαιον αὐτῶς, ὥστε νὰ ἐκφράζηται ἐν αὐτῷ ἡ συνάφεια τῶν διαφόρων ἐξουσιῶν, χωρὶς νὰ βλάπτηται ἐκ τούτου ποσῶς ἡ ἀνεξαρτησία τῶν δικαστηρίων. Ἡ τροποποίησις ἔχει ὡς ἀκολούθως·

« Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία πηγάζει ἀπὸ τοῦ Βασιλέως, ἐνεργεῖται δὲ διὰ τῶν δικαστηρίων· αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ».

Εἰς τὸ ἄρθρ. 23 ἔκρινα ἀναγκαίας προσθήκας τινὰς καὶ ἀφαιρέσεις, τῶν ὁποίων ὁ λόγος γίνεται καταφανὴς ἐκ μόνης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἄρθρου, ἔχοντος ἤδη ὡς ἀκολούθως. « Οὐδεμία πρᾶξις τοῦ Βασιλέως ἀφορῶσα δημοσίαν ὑπόθεσιν ἰσχύει, ἂν δὲν ἦναι προσυπογεγραμμένη παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ, ὅστις διὰ μόνης τῆς ὑπογραφῆς του καθίσταται ὑπεύθυνος. Μόνον δὲ εἰς περίπτωσιν ἀλλαγῆς ὁλοκλήρου τοῦ ὑπουργείου τὸ Διάταγμα ἀπολύσεως τῶν ὑπουργῶν καὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ νέου Προέδρου τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου δὲν ἀπαιτεῖ προσυπογραφήν. »

Τοῦ ἄρθρ. 25 τὸ ἐδάφιον 2 ἐτροποποίησα ὡς ἀκολούθως· « Αἱ περὶ ἐμπορίας ὅμως συνθῆκαι, καὶ ὅσαι ἄλλαι περιέχουσι παραχωρήσεις περὶ τῶν ὁποίων κατ' ἄλλας διατάξεις τοῦ παρόντος Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὁρισθῇ τι ἄνευ νόμου, δὲν ἔχουσιν ἰσχὺν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας. »

Τοιουτοτρόπως ἀσφαλίζονται τὰ συμφέροντα τῶν πολιτῶν χωρὶς νὰ περιορισθῇ τὸ περὶ συνθηκῶν Βασιλικὸν δικαίωμα ἐπὶ μᾶλλον πρὸς βλάβην τοῦ Κράτους.

Ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 27 προσέθηκα τὴν λέξιν « παύει » διὰ νὰ μὴ μείνῃ ἀμφίβολον τὸ δικαίωμα αὐτὸ, τοῦ ὁποίου ἡ ἐνέργεια εἶναι μὲν λυπηρὰ, ἀλλ' ἐνίοτε ἀναγκαία.

Πρὸς τούτοις διεγράφη ἡ φράσις « ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ὑπάλληλον εἰς μὴ νενομοθετημένην θέσιν » διότι ἡ φράσις αὕτη ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ νὰ πληρώσῃ τοιαύτας χρείας τῆς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προΐδῃ, ἐνῷ ἐξ ἑτέρου αἱ περὶ προϋπολογισμοῦ διατάξεις περιορίζουσιν ἀρκούντως τὴν Κυβέρνησιν εἰς τοιούτους διορισμούς.

Τὸ ἄρθρον τροποποιηθὲν, ἔχει ἤδη ὡς ἀκολούθως·

« Ὁ Βασιλεὺς ἀπονέμει τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ναυτικοὺς βαθμοὺς, διορίζει καὶ παύει τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ Νόμου ὡρισμένων ἐξαιρέσεων. »

Τὸ ἄρθρ. 30 ἐτροποίησα ὡς ἀκολούθως·

« Ὁ Βασιλεὺς συγκαλεῖ τακτικῶς ἅπαξ τοῦ ἔτους τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν, ἐκτάκτως δὲ καὶ ὁσάκις τὸ κρίνει εὔλογον· κηρύττει αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου τὴν ἔναρξιν καὶ λῆξιν ἑκάστης Βουλευτικῆς Συνόδου, καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαλύῃ τὴν Βουλὴν, ἀλλὰ τὸ περὶ διαλύσεως Διάταγμα πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ συγχρόνως καὶ τὴν συγκάλεσιν τῶν μὲν ἐκλογέων ἐντὸς δύο, τῆς δὲ Βουλῆς ἐντὸς τριῶν μηνῶν ».

Ὁ λόγος τῆς τροποποιήσεως ταύτης γίνεται ἐξ αὐτῆς τῆς ἀναγνώσεως δῆλος.

Εἰς τὸ ἄρθρον 32 προσθετέον καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀμνηστίας, τὸ ὁποῖον ἀνήκει ἐπίσης ἐνταῦθα.

Τὸ ἄρθρον 35 μετέτρεψα ὡς ἀκολούθως·

« Ἡ Βασιλικὴ ἐπιχορήγησις προσδιορίζεται διὰ Νόμου, τοῦ ὁποίου ἡ διάρκεια δὲν προσδιορίζεται εἰς ῥητὸν χρόνον, καὶ ὅστις δὲν δύναται νὰ τροποποιηθῇ, εἰμὴ μετὰ δεκαετίαν ».

Ἡ τροποποίησις αὕτη σκοπὸν ἔχει νὰ ἀσφαλίσῃ δηνεκῶς εἰς τὴν Συνταγματικὴν Βασιλείαν τὴν ἀνεξαρτησίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ αὐτὴ ἡ εὐημερία τοῦ Ἔθνους, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος· ἀνεξαρτησίαν, τὴν ὁποίαν προεθυμήθην ν' ἀσφαλίσω ἐπίσης εἰς τὴν Βουλὴν εἰς τὴν Γερουσίαν δι' ὁμοίων ὁρισμῶν, χωρὶς νὰ καταστήσω ἐξ ἑτέρου μέρους ἀδύνατον τὴν μεταβολὴν τῶν χρηματικῶν τούτων διατάξεων, ὁπόταν αἱ περιστάσεις ἤθελον τὴν ἀπαιτήσει· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ἐκληφθῇ ἡ τροποποίησις αὕτη ὡς σημεῖον ὀλίγης παρ' ἐμοῦ ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν τοῦ Ἔθνους ἀφοσίωσιν, διαβεβαιῶ συγχρόνως, ὅτι δι' ἐμαυτὸν δὲν ἀπαιτῶ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ῥηθείσης διατάξεως.

Εἰς τὸν ὅρκον τοῦ Βασιλέως ἔκρινα ἁρμοδίαν προσθήκην τινὰ, διὰ νὰ ἐφαρμόζηται εἰς πᾶσαν τὴν Βασιλικὴν ἐξουσίαν· ὅθεν ὁ ὅρκος ἔχει ἤδη ὡς ἀκολούθως·

« Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ προστατεύω τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, νὰ φυλάττω τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, νὰ διατηρῶ καὶ ὑπερασπίζω τὴν ἐθνικὴν αὐτονομίαν καὶ ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ νὰ κάμνω εὐσυνειδήτων χρῆσιν πάσης τῆς Βασιλικῆς μου ἐξουσίας. »

Ἄρθρ. 40. Τιμῶ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα, τὸ ὁποῖον ὑπαγόρευσεν εἰς τὴν ἐθνικὴν Συνέλευσιν τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ὁρισμὸν, καὶ πράττων ὅ,τι σήμερον εἶναι ἐφικτὸν εἰς ἐμὲ, παραδέχομαι προθύμως αὐτὸν διὰ τοὺς ἰδίους μου ἀπογόνους.

Τὸ ἄρθρον 42 διεγράφη ἐξ ὁλοκλήρου, καὶ ἀντὶ τούτου ἔγινε προσθήκη τις εἰς τὸ ἄρθρον 43, ὥστε τοῦτο ἔχει ἤδη ὡς ἑξῆς·

« Ὁ Βασιλεὺς καθίσταται ἔνηλιξ κατὰ τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ συμπληρούμενον. Πρὶν ἢ ἀναβῇ τὸν Θρόνον, ὀμνύει ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Ὑπουργῶν, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ Γερουσιαστῶν καὶ Βουλευτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀνωτέρων ἀρχῶν τὸν ἐν τῷ 36 ἄρθρῳ διαλαμβανόμενον ὅρκον. Ὁ Βασιλεὺς συγκαλεῖ τὸ πολὺ ἐντὸς δύο μηνῶν τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸν ὅρκον ἐνώπιον τῶν Βουλευτῶν καὶ τῶν Γερουσιαστῶν, συνηγμένων ἐπὶ τούτῳ. »

Τὴν μεταβολὴν ταύτην ἔκρινα ἀναγκαίαν· ἔμαθον δὲ, ὅτι ἡ

Ἐθνικὴ Συνέλευσις εἶχε καὶ αὕτη σκοπὸν νὰ παραλείψῃ τὴν περὶ τῆς μεσοβασιλείας διάταξιν.

Εἰς τὸ ἄρθρον **47** ἀντικατέστησα τὸν μῆνα **Νοέμβριον** εἰς τὸν **Ἰανουάριον**. Ἐκ δὲ τῆς ἀντικαταστάσεως ταύτης δὲν προκύπτει καμμία βλάβη εἰς τοὺς Βουλευτάς.

Εἰς τὸ ἄρθρον **49** προσέθηκα ἐπὶ τοῦ τέλους τὰ ἑξῆς·

« Ἡ ψηφοφορία γίνεται φανερά, ἐκτὸς ὅταν ἀφορᾷ πρόσωπα. »

Τὴν προσθήκην ταύτην ἔκρινα ἀναγκαίαν νὰ τεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα, διότι ἡ δημοσιότης ἀσφαλίζει τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ.

Εἰς τὸν ἄρθρον **60** ἀντικατέστησα εἰς τὴν λέξιν *ἐπαρχία* τὴν λέξιν *μέρος*, διὰ νὰ μὴ προαποφασισθῇ τι ἐνταῦθα, ἀνῆκον εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς Νόμον καὶ δυνάμενον νὰ φέρῃ δυσκολίαν τινὰ εἰς τοῦτον.

Τὸ ἄρθρον **67** ἐτροποποίησα ὡς ἀκολούθως·

« Οἱ ἐκπληρώσαντες τὰ χρέη τῶν Βουλευταὶ λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ δημοσίου Ταμείου ἀποζημίωσιν χιλίων διακοσίων δραχμῶν διὰ τὴν διάρκειαν πάσης τακτικῆς Βουλευτικῆς Συνόδου. Ἂν δὲ πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς συνόδου λάβωσιν ἄδειαν ἀπουσίας ἢ παύσωσιν ὁπωσδήποτε τοῦ νὰ ἦναι Βουλευταί, λαμβάνουσι μόνον δι' ὅσον χρόνον συνεδρίασαν τριακοσίας δραχμὰς κατὰ μῆνα. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν τῶν τριακοσίων δραχμῶν κατὰ μῆνα ἀποζημιοῦνται καὶ δι' ἑκάστην ἐκτακτον σύνοδον, καθ' ὅσον αὗται, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς διαρκείας τῆς τακτικῆς τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνόδου, ὑπερβαίνουσι τέσσαρας μῆνας. Πρὸς τούτους θέλουσιν ἀποζημιοῦσθαι καὶ διὰ τὴν ὁδοιπορικὴν δαπάνην. Δύναται δὲ ὁ περὶ ἀποζημιώσεως ὁρισμὸς νὰ τροποποιηθῇ μετὰ δεκαετίαν διὰ Νόμου, τοῦ ὁποίου ἡ διάρκεια δὲν περιορίζεται εἰς ῥητὸν χρόνον. »

Ἐνῷ διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης ἔκρινα δίκαιον νὰ ὁρίσω προσήκουσαν ἀποζημίωσιν εἰς τοὺς Βουλευτάς, ἡ περὶ τῆς ὠφελείας τοῦ Ἔθνους φροντὶς μὲ ὑποχρεοῖ ἐπίσης νὰ προσκαλέσω τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν νὰ σκεφθῇ, ἂν δὲν ἦναι σκοπιμότερον νὰ ἐλαττωθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος οἰκονομίας χάριν ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν.

Τὸ ἄρθρον **68** ἐτροποποιήθη κατὰ συνέπειαν τοῦ προηγουμένου, διαγραφείσης τῆς λέξεως *μηνιαίας* πρὸ τῆς λέξεως *ἀποζημιώσεως*, καὶ εἰς ταύτην προστεθέντων τῶν ἑξῆς·

« Ὑπολογιζομένων τριακοσίων δραχμῶν καθ' ἕκαστον μῆνα τῆς διαρκείας τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου. »

Εἰς τὸ ἄρθρον **70** ἔκρινα ἁρμόδιον νὰ προϋπογράφωνται τὰ

διατάγματα τοῦ τῶν Γερουσιαστῶν διορισμοῦ μόνον παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον **71**. Ἀπαιτεῖ αὐτὴ ἡ διατήρησις τῆς ἀκεραιότητος τοῦ Συντάγματος νὰ μὴ περιορισθῇ ἡ Βασιλικὴ ἐξουσία ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν Γερουσιαστῶν, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ἐπιβαρύνηται τὸ δημόσιον ταμεῖον μὲ δαπάνην ὑπέρογκον, προσέθηκα μετὰ τὸ ἄρθρον **71** ἕτερον, εἰς τὸ ὁποῖον ὥρισα τὸν μέγιστον ἀριθμὸν τῶν ἀμοιβὴν λαμβανόντων Γερουσιαστῶν· εἰς τοῦτο συμπεριέλαβον καὶ ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀμοιβὴν ταύτην, καὶ ἐπιφέρω ἐνταῦθα τὰς ἀκολούθους ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις.

Νομίζω δηλονότι ἀναγκαίαν εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ σώματος τούτου νὰ ἔχωσι τὰ μέλη αὐτοῦ ἱκανὴν ἀπολαβήν· κρίνω δὲ τοῦτο καὶ δίκαιον, διότι οἱ συγκροτοῦντες τὸ σῶμα τοῦτο ἄνδρες διὰ τῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἐκδουλεύσεών των ἀπέκτησαν δικαιώματα εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ. Πλὴν ὅμως ἐξ ἑτέρου ἦναι ἀναγκαῖον πρὸς οἰκονομίαν νὰ ὁρισθῇ ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν εἰς εἴκοσι ἕνα ἀντὶ τῶν ἐν τῷ σχεδίῳ εἰκοσιεπτά, τοῦτο συνιστῶ εἰς τὴν σκέψιν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Τὸ ἄρθρον, τροποποιούμενον κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἔχει οὕτως·

« Ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν ὁρίζεται εἰς εἴκοσι καὶ ἕνα· δύναται δὲ ὁ Βασιλεὺς ν' αὐξήσῃ αὐτὸν κατὰ τὰς ἀνάγκας. Μόνοι οἱ ἀρχαιότεροι Γερουσιασταὶ μέχρι τοῦ ἡμίσεως τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν λαμβάνουσιν ἐτησίαν ἀμοιβήν· ἅμα δὲ κενωθῇ θέσις Γερουσιαστοῦ, λαμβάνοντος ἀμοιβήν, αὕτη μεταβαίνει εἰς τὸν ἀρχαιότερον τῶν ἔτι μὴ λαμβανόντων. Ἐξαιροῦνται οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὸ ΙΕ'. ἐδάφιον τοῦ **72** ἄρθρου, οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται νὰ λάβωσι καμμίαν ἀμοιβήν.

Ἡ ἀμοιβὴ τῶν Γερουσιαστῶν προσδιορίζεται εἰς ἑξακισχιλίας δραχμὰς κατ' ἔτος.

Ὁ περὶ τῆς ἀμοιβῆς ὁρισμὸς δύναται νὰ τροποποιηθῇ μετὰ δεκαετίαν διὰ Νόμου, τοῦ ὁποίου ἡ διάρκεια δὲν περιορίζεται εἰς ῥητὸν χρόνον.

Οἱ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἢ ἄλλως πως μισθοδοτούμενοι Γερουσιασταὶ δὲν λαμβάνουσιν εἰμὴ τὸ τυχὸν ἔλλειπον μέχρι τῆς ἀνωτέρω ὁρισθείσης ἀμοιβῆς ».

Εἰς τὸ ἄρθρον **72** κρίνω συνεπὲς νὰ προστεθῶσιν εἰς τὸ ἐδάφιον ΙΑ'. οἱ Ἀντιπρόεδροι τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τοῦ ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, καθὼς καὶ οἱ Διοικηταί. Προσέτι νομίζω ἁρμόδιον νὰ προστεθῇ καὶ ΙΕ'. κατηγορία, τοῦτο μὲν διὰ νὰ ἐμψυχωθῇ ἡ γεωργία καὶ βιομηχανία, τοῦτο δὲ διὰ νὰ ἀντιπροσωπεύωνται ἐν τῇ Γερουσίᾳ καὶ αἱ οὐσιώδεις αὗται τάξεις τῆς κοινωνίας.

Κατὰ τὰ ῥηθέντα τροποποιεῖται μὲν τὸ ΙΑ'. ἐδάφιον ὡς ἀκολούθως,

« Εἴτε ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου ἢ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ἢ ἐπίτροπος παρὰ τούτῳ, εἰσαγγελεὺς παρ' ἐφέταις, ἢ Ἀρειοπαγίτης, ἢ Διοικητὴς μετὰ δεκαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος ».

Προστίθεται δὲ ΙΕ'. ἐδάφιον, ἔχον οὕτως·

« Εἴτε κτηματίας, ἢ ἰδιοκτήτης βιομηχανικοῦ καταστήματος, πληρώνων κατ' ἔτος ἄμεσον φόρον δραχμὰς . . . καὶ ὀφελήσας σημαντικῶς τὸ Κράτος διὰ τῆς ἀναπτύξεως ἢ τελειοποιήσεως τῆς γεωργίας ἢ βιομηχανίας ».

Τὸ ἄρθρον **79** ἐξαλείφεται ἕνεκα τῶν σημειωθέντων εἰς τὸ μετὰ τὸ ἄρθρον **71** παρεμβληθὲν νέον ἄρθρον.

Μετὰ τὸ πρῶτον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου **83** παρενεβλήθησαν τὰ ἀκόλουθα.

« Δὲν λαμβάνουσι δὲ μέρος εἰς τὴν δίκην οἱ Γερουσιασταὶ οἵτινες διωρίσθησαν τυχόν, ἀφοῦ ἐπροτάθη ἡ εἰς δίκην εἰσαγωγή ».

Εἰς τὸ ἄρθρ. **87** ἡ ἰσοβιότης πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰ ψῆφον ἔχοντα μέλη τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου διὰ νὰ μένωσιν ἀνεξάρτητα ἀπὸ τῶν ὑπουργῶν, τῶν ὁποίων τοὺς ἀπολογισμοὺς ἐξετάζουσιν. Ἐπίσης νομίζω συμφέρον, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς δικαιοσύνης νὰ μὴν ἐμποδισθῇ διὰ τοῦ Συντάγματος διὰ παντὸς ἡ ἰσοβιότης τῶν εἰρηνοδικῶν. Κατὰ τὰ ῥηθέντα τροποποιούμενον τὸ ἄρθρον ἔχει ὡς ἑξῆς·

« Οἱ δικασταὶ καθὼς καὶ τὰ ψῆφον ἔχοντα μέλη τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου θέλουν εἶσθαι ἰσόβιοι. Ὁ χρόνος καθ' ὃν θέλουν κατασταθῇ τοιοῦτοι θέλει ὁρισθῇ δι' εἰδικοῦ Νόμου, ἐκδοθησομένου μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος. Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἰσοβιότητα τῶν εἰρηνοδικῶν, ἐπιφυλλάττεται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις ».

Ἄρθρον **93**. Παραδέχομαι εὐχαρίστως τὸ νὰ δικάζωνται εἰς τὸ μέλλον ὑπὸ τῶν ἐνόρκων ὅλα τὰ τοῦ τύπου ἐγκλήματα, ὁσάκις δὲν ἀφορῶσι τὸν ἰδιωτικὸν βίον, τὸ δὲ τῶν λοιπῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ζήτημα ἐπιθυμῶ νὰ μὴν προδικασθῇ ἤδη, ἀλλὰ νὰ συστηθῇ εἰς τὴν σκέψιν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας· ἐπειδὴ ἐνδέχεται νὰ εὑρεθῇ καταλληλότερος τρόπος συνθέσεως δικαστηρίου εἰς δίκασιν ἐγκλημάτων τοιούτων, τὰ ὁποῖα ἀποβλέπουσι τὴν μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ κυβερνωμένων σχέσιν.

Κρίνω ἀναγκαῖον νὰ γίνωσιν εἰς τὸ ἄρθρον **101** τροποποιήσεις

τινὲς, ἀναγκαῖαι πρὸς ἀποφυγὴν βραδύτητος τῆς ὑπηρεσίας. Ἰδοὺ τὸ ἄρθρον τροποποιημένον.

Τὰ ὑπάρχοντα διοικατικὰ δικαστήρια καταργοῦνται· αἱ δὲ ὑπαγόμεναι εἰς αὐτὰ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις ἀνατίθενται ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, καὶ θέλουν δικάζεσθαι ὡς κατεπείγουσαι. Νόμοι ἰδιαίτεροι θέλουν ὑπαγάγει ἐπίσης ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ κανονίσει τὴν διαδικασίαν ».

« Αἱ ἄρσεις συγκρούσεως θέλουν δικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου ».

« Κἀνὲν δικαστήριον, κἀμμία διαδικασία τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ τοῦ λοιποῦ ἄνευ νόμου ».

Κρίνω ἀναγκαῖον νὰ προστεθῶσιν εἰς τὸ ἄρθρον **103** ἀμέσως μετὰ τὴν λέξιν *ἀντιβαίνουσιν*, αἱ λέξεις *ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν* ὥστε τὸ ἄρθρον νὰ ἔχῃ ὡς ἑξῆς·

« Ὅλοι οἱ νόμοι καὶ τὰ διατάγματα, καθόσον ἀντιβαίνουσιν ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν εἰς τὸ παρὸν Σύνταγμα, καταργοῦνται ».

Τοῦτο δὲ, διότι ἄλλως δύναται πολλοὶ ἀναγκαῖοι ὁρισμοὶ νὰ ἀκυρωθῶσιν αἰφνηδίως πρὸς βλάβην τῆς κοινωνίας. Καὶ νὰ ἀκυρωθῶσιν διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι δὲν περιέχονται εἰς νόμους, ἀλλ' εἰς διατάγματα, καί τοι κατὰ τὸ τότε πολιτικὸν σύστημα νομίμως ἐκδεδομένα.

Εἰς τὸ ἄρθρον **104** ἔκρινα ἀναγκαῖον ν' ἀντικατασταθῶσιν εἰς τὰς λέξεις *ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος*, αἱ λέξεις *ἀπὸ τῆς ἐπισήμου δημοσιεύσεως τοῦ περὶ ἐκλογῆς τῶν Βουλευτῶν νόμου*. Τοῦτο δὲ, διότι ἡ ἐποχὴ τῆς συγκροτήσεως τῆς Βουλευτικῆς συνόδου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου τούτου, τοῦ ὁποίου ἡ συζήτησις δὲν ἤρχισεν ἀκόμη εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν.

Ἐνταῦθα ἀποπερατοῦνται αἱ περὶ τοῦ κυρίου σχεδίου τοῦ Συντάγματος παρατηρήσεις μου καὶ μένει μόνον νὰ προσθέσω τινὰ περὶ τῶν ἐπισυνημμένων εἰς αὐτὸ ψηφισμάτων. Πρὸ πάντων λαμβάνω ἀφορμὴν νὰ ἐκφράσω εἰς τὴν Συνέλευσιν κατ' ἐπανάληψιν τὴν εὐχαριστίαν μου, ἕνεκα τῆς πρὸς τὴν Βασιλικὴν Σύζυγόν μου δειχθείσης ἀφοσιώσεως. Νομίζω ἀκολούθως, ὅτι λαλῶ κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Κράτους, ἐὰν καλέσω τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὴν σκοπιμότητα μιᾶς τροποποιήσεως διὰ τῆς ὁποίας μετὰ τὰς λέξεις *ἐν περιπτώσει ἀνηλικιότητος* ἤθελον προστεθῇ αἱ λέξεις *ἢ ἀπουσίας*, δηλονότι τοῦ διαδόχου.

Ἐπὶ τέλους ἔχω νὰ ἐπιφέρω ἀκόμη μίαν παρατήρησιν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναμαι νὰ παρασιωπήσω, ὅσον καὶ ἂν μοὶ ἦναι ἐπιθυμητόν, νὰ συμμορφωθῶ μὲ τὰς εὐχὰς τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Κρίνω χρέος μου νὰ καλέσω τὴν προσοχὴν τῆς Ἐθ. Συνελεύσεως εἰς τὴν μεγίστην δυσκολίαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, εἰς τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ ἐκτελεσθῇ ἀκριβῶς τὸ περὶ τῶν δημοσίων ἐπαγγελμάτων ψήφισμα, ὅπως ἤδη ἔχει, χωρὶς ἐπιβλαβῶν συνεπειῶν. Α'. Ἡ Δικαστικὴ ὑπηρεσία ἤθελε παραλυθῇ ἐκ τούτου, ἴσως δὲ καὶ ἄλλαι τινὲς θέσεις αἱ ὁποῖαι εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορισθῶσιν, δὲν ἠθέλαν δυνηθῇ, ἕνεκα τῶν ἀπαιτουμένων εἰς αὐτὰς εἰδικῶν γνώσεων νὰ πληρωθῶσι προσηκόντως, ἐνῶ βέβαια ἡ Ἐθ. Συνέλευσις συμμερίζεται τὴν γνώμην, ὅτι δὲν ὑπάρχει ὁ λαὸς διὰ τοὺς ὑπαλλήλους, ἀλλὰ τ' ἀνάπαλιν, οἱ ὑπάλληλοι διὰ τὸ καλὸν τοῦ λαοῦ. Ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἦμαι ἐξ ἑνὸς μέρους πεπεισμένος, ὅτι τὸ συμφέρον τοῦ λαοῦ ἀπαιτεῖ ν' ἀναβλέπῃ πάντοτε ἡ Κυβέρνησις, ὅταν διορίζῃ τοὺς ὑπαλλήλους της, εἰς τὰς εἰδικὰς τούτων γνώσεις, χωρὶς τῶν ὁποίων τὰ καθήκοντα τῶν ὑπουργημάτων δὲν δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν, ἐπιθυμῶ ἐξ ἑτέρου ζωηρῶς νὰ ἴδω τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας κατὰ τὸν προσφορώτερον τρόπον ἀμοιβομένας. Διὰ τοῦτο φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ ληφθῇ δι' ἑκάτερον τούτων ἰδίως ἡ προσήκουσα φροντίς. Β'. Δύνανται καὶ ἰδιαίτεραι περιστάσεις ν' ἀπαιτήσωσιν ἐξαίρεσιν τοῦ ῥηθέντος ψηφίσματος. Τοιαύτην π. χ. ἀπαιτεῖ ὁ διορισμὸς προξένων τινῶν, ὅπου ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ψηφίσματος, ὅπως ἔχει, δὲν εἶναι δυνατή, εἰμὴ μὲ θυσίας χρηματικὰς, αἱ ὁποῖαι πάλιν ἤθελαν ἐπιβαρύνει αὐτοὺς τοὺς αὐτόχθονας.

Ὅθεν συνιστῶ εἰς τὴν σκέψιν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἂν δὲν ἦναι συμφέρον αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Ἔθνους νὰ γίνῃ εἰς τὸ ῥηθὲν ψήφισμα προσθήκη τις, διὰ τῆς ὁποίας δίδηται εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ κάμνῃ ἐξαίρεσιν τότε μόνον, ὅταν βλέπῃ, ὅτι τὸ ὄφελος τοῦ Ἔθνους ἀπαιτεῖ τοιαύτην, ἕνεκα εἰδικῶν γνώσεων ἢ εἰδικῶν περιστάσεων. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἀσφαλισθῇ ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἀπὸ πάσης καταχρήσεως τῆς ῥηθήσεις προσθήκης, βεβαιῶ αὐτὴν εὐχαρίστως, ὅτι ἂν τὴν παραδεχθῇ, δὲν θέλω ποτὲ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς εἰς τὸν διορισμὸν Ὑπουργῶν, ἀλλὰ θέλω τηρήσει ὡς πρὸς τοῦτο, τοὺς ὅρους τοῦ ψηφίσματος.

Ἀποπερατῶν τὴν παροῦσαν διακήρυξιν, Κύριε Πρόεδρε, διαβεβαιῶ ὑμᾶς περὶ τῆς Βασιλικῆς μου εὐνοίας, τὴν ὁποίαν ἐπιτρέπω εἰς ὑμᾶς νὰ ἐκφράσητε καὶ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 28 Φεβρουαρίου **1844**.

Ο Θ Ω Ν.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ τυπωθῇ ὁλόκληρον καὶ διανεμηθῇ εἰς τοὺς πληρεξουσίους, εἰ δυνατόν, ἐντὸς τῆς ἡμέρας, ὥστε αὔριον ν' ἀρχίσῃ ἡ τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων ἀντικειμένων συζήτησις.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι ἤδη ἔπεται ἡ ἐπὶ τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν συζήτησις, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ εἰσήγησις τῆς συνταξάσης αὐτὸν ἐπιτροπῆς δὲν εἶναι εἰσέτι παρασκευασμένη, εἶναι καλὸν ν' ἀναβληθῇ εἰς τὴν αὔριον.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Μὴ ἐχούσης τῆς Συνελεύσεως ἄλλο ἀντικείμενον πρόχειρον εἰς συζήτησιν, εἷς τῶν πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τῶν πρακτικῶν τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, εἶπεν· οἱ τοῦ Πόρου πληρεξούσιοι κατὰ τὴν παρελθοῦσαν συνεδρίασιν ἤθελησαν νὰ ἐξηγήσωσι τοὺς λόγους, δι' οὓς ἐζήτουν τὸ νὰ γίνῃ ἰδίως μνεία περὶ τοῦ τόπου, τὸν ὁποῖον ἀντιπροσωπεύουσι, πλὴν δὲν ἐδυνήθησαν· ἤδη δὲ προέθετο ν' ἀναφέρῃ ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῶν. Δὲν ζητοῦσιν οἱ πληρεξούσιοι οὗτοι οὔτε ἐντὸς τοῦ ψηφίσματος, νὰ διαληφθῇ ἰδίως ὁ τόπος αὐτῶν, οὔτε αἱ θυσίαι αὐτῶν νὰ ἐξομοιωθῶσι μὲ ἐκείνας τῶν ναυτικῶν νήσων. Ἁπλούστατον καὶ δικαιότατον εἶναι τὸ αἴτημά των, τοῦ νὰ γίνῃ μνεία ἰδίως περὶ τοῦ τόπου των ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ὥστε αἱ Βουλαὶ νὰ προσέξωσι ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῶν θυσιῶν των, ὡς ἐγένετο τοῦτο καὶ περὶ τῶν Κασσίων· ἡ αἴτησις αὐτῶν εἶναι δικαία, διότι οἱ ἀγῶνες καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν δὲν εἶναι ἴσοι μὲ ἐκείνας πολλῶν ἄλλων νήσων, αἵτινες ὀλίγους μόνον ναύτας ἔπεμπον εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στόλον· οἱ Πορίωται δὲν εἶχον μὲν ἴδια πλοῖα, ἔπεμπον ὅμως ἱκανὸν πάντοτε ἀριθμὸν ναυτῶν εἰς τὰς κατὰ θάλασσαν ἐκστρατείας, τοὺς δὲ κατὰ ξηρὰν ἀγῶνας αὐτῶν πάντες γνωρίζουσιν· ἑπομένως προτείνει νὰ γίνῃ παραδεκτὴ ἡ αἴτησις αὐτῶν.

Πολλοὶ ἀντιπαρετήρησαν ὅτι ἡ συζήτησις αὕτη ἐτελείωσε κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν.

Ἕτερος δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀνέφερεν, ὅτι πρὸ ἡμερῶν ἐλέχθησαν πολλὰ κατὰ διαφόρων πληρεξουσίων, ὅτι ἔλαβον χρήματα παρὰ τῶν Ὑπουργῶν, εἴτε τῶν ἀφεθέντων, εἴτε τῶν ἔτι καὶ νῦν ὑπαρχόντων. Μέχρις οὗ οἱ λόγοι οὗτοι ἐκυκλοφόρουν ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν, ὑπέφερεν αὐτοὺς ἐν σιγῇ, νομίζων κρείττονα τὴν θέσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν πληρεξουσίων τῶν τοιούτων διαβουλῶν· ἀλλ' αἱ συκοφαντίαι αὗται διεδόθησαν διὰ γραμμάτων καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας· ἐντεῦθεν δὲ λαβὼν ἀφορμὴν, προτείνει, νὰ προσκληθῶσιν οἱ Ὑπουργοί, οἵτε παύσαντες, ὡς καὶ οἱ ὄντες, νὰ δώσωσι λόγον τῶν πράξεων των εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ταῦτα εἰπὼν, ἐνεχείρισε τὴν πρότασιν εἰς τὸν Πρόεδρον.

Μετὰ ταῦτα ἐκήρυξεν ὁ Πρόεδρος διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν **2** ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος **Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.**
Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΞΓ'.

Τῆς 29 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν εἰκοστὴν ἐνάτην τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς, τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους ἡμέραν τρίτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν **11** ὥραν π. μ., ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων τριάκοντα, καὶ ἀπόντων δεκατριῶν, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι τὸ Βασιλικὸν διάγγελμα περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος παρατηρήσεων τοῦ Βασιλέως, τυπωθὲν χθὲς, μόλις σήμερον διενεμήθη, καὶ ἠρώτησεν αὐτὴν, ἐὰν θέλῃ νὰ ἀρχίσῃ ἡ ν' ἀναβληθῇ ἡ περὶ τούτου συζήτησις. Πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν, ὅτι μόλις ἤδη ἔλαβον τὰ ἔντυπα ἀντίτυπα τοῦ διαγγέλματος καὶ δὲν ἐπρόφθασαν οὐδὲ κἂν νὰ τὸ ἀναγνώσωσι, καὶ ἐπρότειναν ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις αὐτοῦ εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

Ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις, παρεδέχθη τὴν εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως τοῦ Βασιλικοῦ διαγγέλματος.

Ἑπομένως ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ συζήτησις καὶ ἀπόφασις διαφόρων προτάσεων περὶ γενικοῦ τοῦ ἀγῶνος ἀριστείου, κατὰ τὰ πρακτικὰ τῆς Ξ'. Συνεδριάσεως τῆς **25** Φεβρουαρίου, ὅτι ὅλαι μὲν αἱ ἄλλαι περὶ ἀριστείων προτάσεις ἀπερρίφθησαν, γενομένης παραδεκτῆς μόνον τῆς περὶ γενικοῦ τοῦ ἀγῶνος ἀριστείου, διὰ νὰ τεθῇ εἰς συζήτησιν. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐδόθησαν, εἰς τὴν Προεδρίαν τρεῖς προτάσεις Ναυπάκτου καὶ Ψαρρίανῶν, αἵτινες ἀναγνωσθεῖσαι καὶ καταχωρισθεῖσαι εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ῥηθείσης συνεδριάσεως, ἐτυπώθησαν καὶ διενεμήθησαν πρὸ ἡμερῶν εἰς τοὺς πληρεξουσίους. — **2**) ἡ εἰσήγησις καὶ ἡ γενικὴ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Νόμου τῶν ἐκλογῶν συζήτησις.

Ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὴν περὶ τοῦ ἀριστείου συζήτησιν.

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον, πρόκειται, εἶπε, περὶ ἀριστείου τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος. Τὸ ἀριστεῖον τοῦτο ἐσύστησεν ἡ Ἀντιβασιλεία εἰς τὰ **1834** πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν ἐκδουλεύσεων τῶν ἀγωνισθέντων, διαιρέσασα αὐτὸ εἰς τρεῖς κλάσεις, τὸ ἀργυροῦν, χάλκινον καὶ σιδηροῦν. Σκοπὸς τῆς συστάσεως τοῦ ἀριστείου δὲν ἦτον ἡ καταμέτρησις τῶν ἐκδουλεύσεων, ἀλλὰ ἡ ἀναγνώρισις αὐτῶν· εἶναι σημεῖον εἰς μνήμην τοῦ μεγάλου συμβάντος τοῦ Ἑλληνικοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος καὶ τῶν κατὰ τόπους κατορθωμάτων.

Διὰ τῆς τριπλῆς ὅμως διακρίσεως αὐτοῦ κατεγράφη ὁ κύριος αὐτὸς σκοπὸς τοῦ ἀριστείου, τὸν ὁποῖον καὶ αὐτὸ τὸ διάταγμα τῆς συστάσεώς του ὑποθέτει· καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔγινεν ὅλως διʼ ὅλου τὸ ἐναντίον ἀφ' ὅ,τι ὑπῆρξε καὶ εἰς ἄλλα ἔθνη, τῶν ὁποίων αἱ Κυβερνήσεις θέλουσι νὰ διαιωνίσωσι διά τινος σημείου μεγάλα καὶ συμαντικὰ συμβεβηκότα, παρεδέχθησαν αὐτὸ ὁμοιόμορφον καὶ γενικὸν δι' ὅλους τοὺς μετασχόντας τοῦ συμβεβηκότος ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ μέχρι τοῦ στρατιώτου, καὶ ἀφ' ὅ,τι ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπράξαμεν διὰ τὴν τῆς 3 Σεπτεμβρίου μεταβολήν.

Ἐκτὸς τοῦ ἀτόπου τούτου εἰς τὴν πραγματοποίησιν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ ῥηθέντος διατάγματος τῆς Ἀντιβασιλείας ἔλαβον χώραν πολλαὶ καταχρήσεις ἕνεκα τῶν ὁποίων τὸ ἀριστεῖον κατήντησεν ἀντικείμενον ὄχι πόθου, ἀλλὰ μίσους, καὶ ἡ ἀφορμὴ προσωπικῶν ζηλοτυπιῶν καὶ διχονοιῶν μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν. Αἱ καταχρήσεις δὲ αὗται ἐπλεόνασαν ἤδη εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἀριστείων μετὰ τὴν **3** Σεπεμβρίου ἕνεκα ἀκαταμαχήτων περιστάσεων, τὰς ὁποίας ὅλοι γνωρίζομεν. Κατάλογοι ἐχόντων δικαίωμα ἀριστείου ἐπαρουσιάσθησαν ἀπὸ πολλοὺς ἐκ τῶν πληρεξουσίων, καὶ τὸ Ὑπουργεῖον ἐξέδωκεν αὐτὸ εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας ἀνθρώπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἴσως εἶναι καί τινες, οἵτινες ἐθήλαζον ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος καὶ ὅλως ξένοι αὐτοῦ,

καὶ τὸ ἀριστεῖον ἀποκατέστη ἤδη ἡ ἀφορμὴ σκανδάλων καὶ ζηλοτυπιῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας, καὶ πρόσκομμα εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν Ὑπουργείων.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους νομίζω, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάξιον τῆς σκέψεως τῆς παρούσης Συνελεύσεως τὸ νὰ θελήσῃ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν καταχρησιν, καὶ νὰ σταματήσῃ ἕως ἐδῶ τὸ κοινωνικὸν τοῦτο κακόν. Εἶναι μὲν τοῦτο ἀντικείμενον κυβερνητικὸν καὶ ἔργον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ προέβη ἐπὶ τοσοῦτον ἡ καταχρησις, ὥστε ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ ἐπιληφθῇ αὐτοῦ, ὅπως ἐπελάβετο καὶ ἄλλων τοιούτων ἀντικειμένων, ἂν καὶ κυβερνητικῶν, καὶ νὰ ἐκδώσῃ καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ψήφισμά τι, δι' οὗ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν προσήκουσαν θεραπείαν καὶ κατάπαυσιν τῶν καταχρήσεων. Ἡ θεραπεία δὲ αὕτη δύναται νὰ γίνῃ διὰ δύο μέτρων, α) διὰ τῆς καταργήσεως τῆς εἰς ἀργυροῦν, χάλκινον καὶ σιδηροῦν διακρίσεως τοῦ ἀριστείου τούτου, τὸ ὁποῖον νὰ ὁρισθῇ ὁμοιόμορφον ἐκ χαλκοῦ ἢ σιδήρου δι' ὅλους, σύμφωνα μὲ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς συστάσεως τοῦ ἀριστείου. Τὸ μέτρον δὲ τοῦτο θέλει εἶσθαι συγχρόνως σύμφωνον καὶ μὲ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ Ἔθνους, διότι τὸ ἀργυροῦν ἀξίζει ἓν περίπου πενταδραχμον· β) νὰ προσκληθῶσιν αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ νὰ καταστρώσωσι καταλόγους ὅλων τῶν Ἑλλήνων, ὅσοι ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἦσαν ἀποκατεστημένοι ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔχουσιν ἤδη ἡλικίαν **30** ἢ **35** ἐτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων νὰ διανεμηθῇ αὐτὸ εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας, διότι ἅπαντες, ἢ ὑπέστησαν τὰ δεινὰ τοῦ ἀγῶνος, ἢ ἠγωνίσαντο αὐτόν. Τὰ δὲ ἀργυρὰ νὰ ἐπιστραφῶσιν.

Ἐξ αὐτοῦ τοῦ περὶ ἀριστείων ῥηθέντος διατάγματος ἐξάγεται, ἐπρόσθεσεν ἄλλος πληρεξούσιος, ὅτι σκοπὸς τῆς συστάσεως αὐτοῦ δὲν ἦτο μόνον ἡ ἀναγνώρισις ἀλλὰ καὶ ἡ καταμέτρησις τῶν ἐκδουλεύσεων τῶν ἀγωνιστῶν, διότι αὐτὸ τὸ ἴδιον διάταγμα καθιερόνει τὰς διακρίσεις τοῦ ἀξιωματικοῦ, ὑπαξιωματικοῦ καὶ στρατιώτου. Κατὰ συνέπειαν τοῦ διατάγματος τούτου ἐσυστήθησαν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τρεῖς ἐπιτροπαὶ διὰ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἐκδουλεύσεων ἑκάστου, καὶ διενεμήθησαν χιλιάδες ἀριστείων κατὰ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν· ἔκτοτε ἔπαυσεν ἡ διανομὴ τοῦ ἀριστείου, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν κατοίκων ἔμειναν ἠδικημένοι, μὴ λαβόντες τὸ δεῖγμα τοῦτο τῶν ἐκδουλεύσεών των, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπρόλαβον νὰ ζητήσωσιν.

Οἱ πληρεξούσιοι ἐπιφορτισμένοι μὲ τὰ παράπονα ταῦτα τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν, θέλοντες νὰ δικαιώσωσιν αὐτούς, ἐπαρουσίασαν καταλόγους πολιτῶν, ἐχόντων δικαίωμα νὰ φέρωσι τὸ ἀριστεῖον, καὶ ἐζήτησαν τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ. Εἰς τοὺς κατα-

λόγους τούτους περιελήφθησαν οἱ ἀδικηθέντες, ἀλλ' ἴσως συμπαρελήφθησαν καὶ τινες ἀδίκως, καὶ αἱ καταχρήσεις αὗται προῆλθον ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων πληρεξουσίων.

Σήμερον πρόκειται νὰ ἐπιφέρωμεν τὴν θεραπείαν τῶν καταχρήσεων τούτων, ὄχι ὅμως ὡς ὁ προλαλήσας ἐπρότεινεν, νὰ στερήσωμεν τοῦ ἀριστείου καὶ ἐκείνους οἵτινες, ἔλαβον αὐτὸ δικαίως. Διὰ τῆς καταργήσεως τῆς διακρίσεως τοῦ ἀριστείου, ἀντὶ νὰ φέρωμεν τὴν θεραπείαν καταχρήσεων, θέλομεν ἐπιφέρει νέας καταχρήσεις καὶ ἀδικίας, καὶ θέλομεν ἀδικήσει ὅλους τοὺς φέροντας δικαίως τὸ ἀργυροῦν καὶ τὰ ἄλλα ἀριστεῖα, ὡς δεῖγμα τῶν θυσιῶν καὶ ἀγώνων των.

Διὰ ταῦτα προτείνω νὰ ψηφίσῃ ἡ Συνέλευσις, ν' ἀποδοθῇ μὲν τὸ σιδηροῦν ἀριστεῖον εἰς ὅλους τοὺς φέροντας τὸ **30** ἔτος τῆς ἡλικίας των, τὸ δὲ ἀργυροῦν καὶ χάλκινον ν' ἀποδοθῇ σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ περὶ τούτων διατάγματος, καὶ νὰ διατηρηθῇ εἰς ὅσους δικαίως τὸ ἔλαβον, ν' ἀφαιρεθῇ δὲ ἀπὸ τοὺς ἀδίκως φέροντας αὐτό, νὰ ἐκκαθαρισθῶσιν αἱ καταχρήσεις, ὅσαι ἔγιναν, καὶ νὰ θεραπευθῇ τὸ κακὸν τοῦτο. Σύμφωνα λοιπὸν μετὰ ταῦτα ἀνέγνω τὴν ἑξῆς πρότασιν.

« Νὰ δοθῇ ἐν γένει εἰς μὲν τοὺς ἔχοντας **30** ἐτῶν ἡλικίαν, καὶ εὑρεθέντας ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν ἀγῶνα μέχρι τοῦ **1829**, τὸ σιδηροῦν ἀριστεῖον. »

« Περὶ δὲ τοῦ ἀργυροῦ καὶ χαλκίνου νὰ ἐπιφορτισθῇ ἡ συνηθισμένη διὰ ψηφίσματος ἐπιτροπὴ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν της τοὺς καταλόγους τῶν ἐχόντων ἤδη αὐτό, καὶ νὰ ἐξετάσῃ, ἂν δικαίως τὸ ἔχωσι, νὰ τὸ ἀποδώσῃ δὲ καὶ εἰς ὅσους δὲν τὸ ἔλαβον μέχρι τοῦδε. »

Τὰ ἀριστεῖα ἐσυστήθησαν, παρετήρησεν ἕτερος πληρεξούσιος, ὡς σημεῖα τῶν ἐκδουλεύσεων, ἀλλ' αἱ καταχρήσεις εἰς τὴν διανομὴν αὐτῶν δὲν ἐπρολήφθησαν. Ἡ κατάργησις των ἤδη καὶ ἡ ἀφαίρεσις αὐτῶν ἀπὸ τὸ στῆθος τοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ ἐν γένει τοῦ Ἕλληνος, εἶναι πρᾶξις, δυσαρέστους ἔχουσα συνεπείας, καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἐπιπροσθέσωμεν νέον κακὸν εἰς τὴν σημερινὴν κοινωνικήν μας κατάστασιν.

Τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἀντικρούων ὁ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον καὶ προτείνας τὴν κατάργησιν τῆς διακρίσεως τοῦ ἀριστείου πληρεξούσιος, εἶπεν, ὅτι τὸ συμπέρασμα τῶν προλαλησάντων εἶναι, ὅτι ἀναγνωρίζουσι μὲν τὰ ἠμαρτημένα, ἀλλὰ θέλουσι τὴν διατήρησιν αὐτῶν διὰ κίνδυνον, τὸν ὁποῖον ὑποθέτουσιν αὐτοί, χωρὶς κἂν νὰ δικαιολογήσωσι τὴν ὑπόθεσίν των ταύτην, ἐνῷ ἐξεναντίας μάλιστα αἱ λαβοῦσαι χώραν εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἀριστείων καταχρήσεις παρεμβάλλουν εἰς τὸ Ἔθνος ἀφορμὰς δικογονιῶν καὶ

ταραχῶν καὶ μάλιστα ἐπικινδύνους εἰς τὰς ἐρχομένας ἐκλογάς. Καταργοῦντες τὸ ἀριστεῖον, δυσαρεστοῦμεν τοὺς ὀλίγους δικαίως φέροντας αὐτό, ἀλλ' εὐχαριστοῦμεν οὕτως ὁλόκληρον τὸ ἔθνος, καὶ διὰ τοῦτο εὑρίσκει, εἶπεν, ὑποψετικὸν τὸν προτεινόμενον κίνδυνον.

Ἐνταῦθα παρετήρησεν εἷς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι δὲν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ὅλοι οἱ πληρεξούσιοι ἐπαρουσίασαν καταλόγους ἐχόντων δικαίωμα νὰ λάβωσι τὸ ἀριστεῖον εἰς τὴν Γραμματείαν τῶν στρατιωτικῶν, διότι καὶ αὐτὸς, ἂν καὶ πληρεξούσιος νήσου, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἠγωνίσθησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐντὸς τῶν πλοίων τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, μολαταῦτα οὔτε κατάλογον τοιοῦτον ἔδωσεν, οὔτε τοιαύτην ἀπαίτησιν ἐπαρουσίασε. Τοῦτο ἀληθεύει καὶ διὰ πολλοὺς ἔτι πληρεξουσίους.

Ἕτερος δὲ πάλιν ἐπρόσθεσεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταργηθῇ ἡ διάκρισις τοῦ ἀριστείου, μήτε ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τοὺς δικαίως φέροντας αὐτὸ Ἕλληνας ἀγωνιστάς, ἀλλ' ἐὰν ἔλαβον χώραν καταχρήσεις νὰ ληφθῇ φροντὶς περὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν. Λέγουσιν, ὅτι μετὰ τὴν τρίτην Σεπτεμβρίου ἐπλεόνασαν αἱ καταχρήσεις· ἀλλ' οἱ κατάλογοι τῶν λαβόντων τὸ ἀριστεῖον εὑρίσκονται εἰς τὴν Γραμματείαν, καὶ εὐκόλως δύναται ἐπιτροπή τις συσταθησομένη νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν αὐτοὺς καὶ νὰ ἐξελέγξῃ τὴν κατάχρησιν, καθὼς καὶ τὰς πρὸ τῆς 3 Σεπτεμβρίου καταχρήσεις. Τὰ δικαιώματα δὲν ἀποκτῶνται ἤδη, ἀπεκτήθησαν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος καὶ εἶναι αἰώνια καὶ ὄχι πρόσκαιρα. Ἐπρότεινε δὲ νὰ δοθῇ τὸ σιδηροῦν ἀριστεῖον ἐν γένει εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν μείζονα τῶν τριάκοντα ἐτῶν, διότι καὶ κατὰ τὸ **1828** καὶ **29** ἔγειναν διάφοροι μάχαι σημαντικαί, εἰς τὰς ὁποίας συνεμέθεξας καὶ Ἕλληνες, ἔχοντες ἡλικίαν τότε δεκαπέντε ἐτῶν καὶ ἔτι ὀλιγώτερον, μὴ λαβόντες μέρος εἰς τὰς πρότερον μάχας. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τοὺς ἀγωνιστὰς τὸ δοθὲν εἰς αὐτοὺς Ἐθνόσημον, τὸ ὁποῖον φέρουν ὡς μόνον δεῖγμα τῶν ἀγώνων καὶ ἐκδουλεύσεών των.

Σύμφωνος καθ' ὅλα μὲ τὸν ἀγορεύσαντα τοῦτον ἕτερος πληρεξούσιος, εἶπεν, ὅτι παραδέχεται καθ' ὁλοκληρίαν τὸ ζήτημα ὅπως οὗτος τὸ ἔθεσε, καὶ προτείνει νὰ διατηρηθῇ ἡ διάκρισις καὶ τιμὴ τοῦ ἀργυροῦ, χαλκίνου καὶ σιδηροῦ ἀριστείου εἰς ὅσους δικαίως ἔλαβον αὐτό, ν' ἀφαιρεθῇ δὲ ἀπὸ τοὺς ἀδίκως λαβόντας τὸ ἀργυροῦν καὶ χάλκινον. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον νὰ συσταθῇ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπή. Τὸ δὲ σιδηροῦν, ὡς ὁ προλαλήσας ἐπρότεινε, νὰ δοθῇ εἰς ὅλους τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν τριάκοντα ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα Ἕλληνας.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἐχόντων δικαίωμα νὰ λάβωσι τὸ ἀριστεῖον εἶναι καί τινες μὴ στρατιωτικοί, ἀλλὰ πολιτικοί· οὗτοι εἶναι οἱ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος πρόκριτοι τῶν ἐπαρχιῶν, οἵτινες ἂν καὶ δὲν εἶχον ὡς σύνηθες ἔργον τὸ πολεμεῖν, κατέθεταν ὅμως τὰς περιουσίας των, προετοίμασαν καὶ ὑπεστήριξαν τὸν ἀγῶνα, διατρέξαντες καὶ οὗτοι τὸν κίνδυνον τῶν μαχῶν· εἰς τοὺς τοιούτους βεβαίως δὲν θέλομεν ἀρνηθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ φέρειν τὸ ἀριστεῖον.

Ἐκ τῶν ὅσων οἱ προλαλήσαντες ἐξέθεσαν ἐξηγεῖται, εἶπεν ἕτερος, ὁ εὐγενὴς σκοπὸς τῶν συντελεσάντων εἰς τὴν σύστασιν τοῦ ἀριστείου· εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι αἱ καταχρήσεις εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἀριστείου τούτου ἐπλεόνασαν ἤδη, καὶ ἡμέραν παρ' ἡμέραν πολλαπλασιάζονται· ἑπομένως ἡ Συνέλευσις ἔχει δίκαιον νὰ μὴν ἀδιαφορήσῃ εἰς τὴν πρόοδον τοῦ κοινωνικοῦ τούτου κακοῦ. Ἡ κατάχρησις δὲν πηγάζει βεβαίως ἀπὸ τὴν μεταβολὴν τῆς 3 Σεπτεμβρίου, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὸν μὴ κατάλληλον τρόπον τῆς διανομῆς του· ἐνῷ πρότερον ἐδίδετο τὸ ἀριστεῖον δυνάμει ἀποφάσεως ἐξεταστικῆς ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς, αἱ καταχρήσεις κυρίως ἔλαβον χώραν, διότι καὶ πρὶν τῆς μεταβολῆς καὶ μετὰ ταῦτα παρέβησαν τὴν διάταξιν αὐτὴν, καὶ οἱ κατὰ καιροὺς ὑπουργοὶ ἀπένειμον αὐτὸ κατ' ἰδίαν των ἀρέσκειαν. Μολαταῦτα δὲν πρέπει νὰ καταστρέψωμεν νόμον, παρέχοντα σημεῖα εὐγνωμοσύνης εἰς τοὺς ἀγωνισθέντας κατὰ τὴν πρέπουσαν ἀξίαν ἑκάστου, ἀλλὰ νὰ διατηρήσωμεν τὴν τριπλῆν διάκρισιν τοῦ ἀριστείου. Ἡ Συνέλευσις μήτε ἐξέλεγξιν δύναται νὰ κάμῃ μήτε δύναται νὰ φέρῃ αὐτὴν τὴν θεραπείαν τῶν καταχρήσεων. Τοῦτο ἀνήκει ἰδίως εἰς ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἀπὸ πρόσωπα, ἔχοντα εἰδικὴν γνῶσιν περὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ λοιπῶν ἐκδουλεύσεων, χάριν τῶν ὁποίων δίδεται τὸ ἀριστεῖον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπρότεινεν εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ διορίσῃ πενταμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν πληρεξουσίων ἀπὸ στρατιωτικοὺς, ναυτικοὺς καὶ πολιτικοὺς, ἥτις νὰ συντάξῃ σχέδιον ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον νὰ καθυποβληθῇ εἰς σκέψιν τῆς Συνελεύσεως.

Ἕτερος δ' ἐπρόσθεσεν ὅτι ἡ διάκρισις τοῦ ἀριστείου δὲν καθιερώθη πρὸς διάκρισιν τῶν ἐκδουλεύσεων καὶ βαθμῶν, διότι καὶ ὁ στρατηγὸς καὶ ὁ κατώτερος ἀξιωματικὸς ἐπίσης τὸ ἀργυροῦν ἀριστεῖον φέρουν· ἡ διάκρισις τῶν ἐκδουλεύσεων πηγάζει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα τοῦ βαθμοῦ καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ ἀριστεῖα. Διὰ τοῦτο συμφωνεῖ, εἶπε, μὲ τὴν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες προτείνουν τὴν κατάργησιν τῆς διακρίσεως τοῦ ἀριστείου, καὶ τὴν παραδοχὴν ὁμοιομόρφου δι' ὅλους ἐν γένει.

Ἄλλος ἀντέτεινε, λέγων, ὅτι οἱ προτείναντες τὴν κατάργησιν τοῦ

παρασήμου παρεκινήθησαν ἀπὸ εὐγενῆ σκοπὸν καὶ αἴσθημα αὐστηρᾶς δικαιοσύνης, ἀλλ' ὅσον ἡ πρότασίς των καὶ ἂν ἦναι δικαία ἐναντίον τῶν καταχρήσεων, δὲν πρέπει ὅμως ἕνεκα τούτου νὰ καταργήσωμεν τὴν διάκρισιν τοῦ ἀριστείου, διότι θέλομεν περιπέσει εἰς μείζονα κατάχρησιν. Τὸ ἀριστεῖον ἐδόθη εἰς τοὺς ἀγωνιστὰς δυνάμει Β. Διατάγματος, ὑπαγορευθέντος ἀπὸ τὰς ἀπορράσεις τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων· ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ Διάταγμα εἶναι ἀπόρροια τούτων, ἄρα πῶς δυνάμεθα νὰ καταργήσωμεν αὐτό; Ἡ Συνέλευσις δὲν ἔλλειψε νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν Κυβέρνησιν διὰ τῶν πρακτικῶν της, ὅπως παύσῃ πᾶσα κατάχρησις.

Ἡ ἐκτέλεσις τῶν Νόμων καὶ Διαταγμάτων δὲν ἀνήκει εἰς τὴν Συνέλευσιν, οὔτε εἰς τὰ Νομοθετικὰ σώματα. Ἡμεῖς ἤδη ἐμβαίνομεν εἰς τὸν Συνταγματικὸν δρόμον, καὶ μετὰ ταῦτα πᾶν Ὑπουργεῖον δύναται νὰ καλῆται εἰς ἀπολογίαν διὰ τὰς καταχρήσεις του· ἁπλῆ μόνον παρατήρησις εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Συνελεύσεως ἀρκεῖ νὰ κάμῃ προσεκτικὴν τὴν Κυβέρνησιν, καὶ νὰ προλάβῃ τὰς καταχρήσεις. Ἐπὶ τέλους εἶπε, δὲν εἶναι δίκαιον ν' ἀφαιρεθοῦν τὰ παράσημα, διότι εἶναι συνδεδεμένα μὲ τὰς βαθμολογίας, οὔτε νὰ γίνῃ περὶ τούτου ψήφισμα, ἀλλὰ νὰ σημειωθῇ μόνον εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦτο διὰ νὰ ὁδηγηθῇ ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ πρῶτος ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου καλήσας πληρεξούσιος **λαβὼν παρὰ τῆς** Συνελεύσεως καὶ ἐκ τρίτου τὸν λόγον, εἶπεν· ὁ τελευταῖος ἀγορεύσας ἐξέθηκεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν δύναται νὰ κάμῃ ψήφισμα, προσβάλλον κεκτημένα δικαιώματα· ἀλλ' ὅτι δύναται νὰ κάμῃ ψήφισμα πρὸς διόρθωσιν καταχρήσεων εἶναι αὐταπόδεικτον ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ψηφισμάτων· ὁ δὲ λόγος τοῦ κεκτημένου δικαιώματος δὲν προϋπῆρχεν ἐν δεόντι, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πᾶσα κατάχρησις ἤθελεν εἶσθαι ἀπρόσβλητος. Συγχέομεν, ὡς νομίζω, τὸ ἀριστεῖον μὲ τὰ παράσημα· ἀλλὰ τὸ ἀριστεῖον δὲν ἔχει ἀξίαν μεταλλικὴν, ἀλλ' ἁπλῶς χρησιμεύει ὡς μνημεῖον ἱστορικῆς ἐποχῆς. Εὑρέθη, ὅτι εἶναι ἀπόρροια τὸ ἀριστεῖον ἀποράσεων Ἐθνικῶν Συνελεύσεων. Τοιαύτην ὅμως ἀπόφασιν δὲν ἐνθυμοῦμαι, ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπάρχῃ, δὲν περιέχει βεβαίως τὴν γενομένην διάκρισιν εἰς τὰ πρὸ τῶν εἰδῶν ἀριστεῖα. Ἠῶς θέλει γίνει διόρθωσις, εἶπον, ἐπειδὴ ἐδόθη καὶ ἐκτὸς τοῦ Κράτους· ἀλλὰ μήπως καὶ ἄλλαι Κυβερνήσεις δὲν ἔκαμον τοιαύτας μεταβολὰς καὶ ἐπὶ ἀντικειμένων μάλιστα πρὸ αἰώνων εἰσηγμένων; Αἱ προτεινόμεναι ἐπιτροπαὶ πρὸς ἐκκαθάρισιν καὶ δίκαιωσιν εἶναι ἀδιέξοδος πλέον κύκλος καὶ πηγὴ ἄρθονος καταχρήσεων, ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ἀντικείμενον πολλοῦ χρόνου. Λέγουσιν, ὅτι θέλουσι προκύψει δυσαρέσκειαι· ἀλλ' εἰς τοῦτο δὲν συμφωνῶ, διότι πᾶν πρᾶγμα ἐφαρμοζόμενον γενικῶς εἰς πάντας δὲν δυσαρεστεῖ οὐδένα. Ἂν θέλῃ ἡ Συνέλευσις, ἂς δοθῇ ἀργυροῦν εἰς πάντας, ἀλλὰ χάριν οἰκονομίας, ἂς δίδῃ μόνον τὸ δίπλωμα ἡ Κυβέρνησις, τὸ δὲ ἀριστεῖον, ἂς χαράττεται παρὰ τοῦ θέλοντος νὰ φέρῃ αὐτό. Διὰ τοῦτο προτείνω νὰ ὀνομασθῇ τριμελὴς ἢ πενταμελὴς ἐπιτροπὴ παρὰ τοῦ Προέδρου, ἥτις νὰ συντάξῃ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ τὸ καταλληλον ψήφισμα· ἄλλως ἀπὸ τοῦδε ἂς γίνῃ ἐπιθεώρησις τῶν ἤδη κειμένων καταλόγων εἰς τὰς Γραμματείας, ὥστε εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας νὰ διανεμηθῶσι τὰ ἐν τούτοις καταγεγραμμένα ἀριστεῖα.

Ἕτερος δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς, εἶπεν· ἐνῷ ἔχομεν ἄλλα σπουδαῖα ἀντικείμενα, ἀσχολούμεθα ἐπὶ πραγμάτων δευτέρου λόγου. Τίς ὁ φόβος ἐκ τῆς διακρίσεως τῶν ἀριστείων; μήπως αἱ καταχρήσεις δὲν θέλουσιν εἰσχωρήσει καὶ εἰς τὰ τοῦ ἑνὸς εἴδους ἀριστεῖα; εὐχῆς ἔργον ἦτο νὰ μὴν ἐλάμβανον χώραν ποσῶς τὰ ἀριστεῖα, διότι μόνη ἡ ἱστορία διαιωνίζει τῶν ἀνθρώπων τὰ κατορθώματα· ἀλλὰ τοῦτο τὸ κακὸν ἐκ τῆς Ἀσίας μετανέχθη καὶ εἰς ἡμᾶς. Ἤδη ὑπάρχει τοῦτο παρ' ἡμῖν, ν' ἀνατραπῇ δὲ παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως δὲν εἶναι δυνατόν, διότι τότε θέλει γίνει ἐπέμβασις ἀνήκειος εἰς τὴν διανεμητικὴν ἐνέργειαν, ἥτις εἶναι διοικητική.

Ἀντιπαρετήρησεν ἕτερος, ὅτι δὲν εἶναι μικροῦ λόγου τὸ περὶ ἀριστείων, ὡς προελέχθη. Τοῦτο εἶναι σεμνὸν δεῖγμα τῶν λαμπρῶν τῶν Ἑλλήνων ἀγώνων, οἵτινες καὶ ζωὴν καὶ τὰ πάντα προσέφερον εἰς αὐτόν. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶναι τοιοῦτον, πρέπει νὰ διατηρηθῇ ὅπως ἔχει· ἀλλὰ διὰ τὰς συμβάσας καταχρήσεις, ἂς συσταθῇ ἐπιτροπὴ, ἥτις νὰ ἐκκαθαρίσῃ ταύτας, καὶ ν' ἀφαιρέσῃ μὲν αὐτὸ ἐκ τῶν ἀδίκως λαβόντων, ν' ἀπονείμῃ δὲ αὐτὸ εἰς τοὺς στερουμένους τοῦτο ἀδίκως.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι ἱκανὴν ὥραν γίνεται συζήτησις, χωρὶς νὰ ὑπάρχωσιν ὑπ' ὄψιν τῶν πληρεξουσίων, οὔτε τὸ καταστατικὸν τοῦ ἀριστείου διάταγμα, οὔτε τ' ἄλλα ἔγγραφα τῶν ὁποίων ἐμνήσθησαν οἱ ἀγορεύσαντες· διὸ νομίζει, ὅτι θέλει εἶσθαι καλὸν τὸ νὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ, ἥτις νὰ συντάξῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν λεχθέντων καταλληλον ψήφισμα καὶ νὰ ὑποβάλῃ αὐτὸ εἰς τὴν σκέψιν τῆς Συνελεύσεως.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, καὶ ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Πρόεδρον νὰ ὀνομάσῃ τὰ μέλη πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς.

Ὀνομάσαντος δὲ τοῦ Προέδρου τοὺς ἐξῆς πληρεξουσίους· Α·

Μεταξᾶν, Π. Ῥόδιον, Σ. Κοπανίτζαν, Φαρμάκην καὶ Παπανικολῆν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτοὺς παμψηφεί.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν, ὅτι ἤδη ἄρχεται ἡ γενικὴ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν συζήτησις. Οἱ πληρεξούσιοι Γαλαξειδίου ἐπαρουσίασαν εἰς τὴν Προεδρίαν ἀναφοράν, ἥτις θέλει ἀναγνωσθῆ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

Ὁ πληρεξούσιος Καλαβρύτων παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἔναρξις τῆς συζητήσεως τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν δὲν θέλει ἐμποδίσει βεβαίως τὴν ἐπὶ τοῦ Β. διαγγέλματος συζήτησιν, ἥτις ἄρχεται κατὰ τὰ προαποφασισθέντα αὔριον.

Ἐντεῦθεν μετέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὸ σχέδιον τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν, καὶ ὁ εἰσηγητὴς αὐτοῦ λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν. Ὡς εἰσηγητὴς θέλω ἐκπληρώσει τὸ καθῆκον τοῦτο, ἐκθέτων μὲν τὰς σκέψεις τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν βάσεων τοῦ προκειμένου σχεδίου καὶ τὰς ἐκ συμφώνου ἀποφάσεις αὐτῆς, ἀποδεικνύων δὲ τὰ ἀντικείμενα ἐφ' ὧν ἡ γνώμη τινῶν καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ, ἦτο διάφορος ἐκείνης τῆς πλειοψηφίας.

Καὶ πρῶτον μὲν ἡ ἐπιτροπὴ ἐνησχολήθη εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀμέσου ἢ ἐμμέσου ἐκλογῆς. Ἀνεγνώρισε μὲν καὶ αὐτὴ τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν ὡς κανονικωτέραν καὶ ὀρθοτέραν, ὡς ἐκφράζουσαν τελειότερον καὶ πιστότερον τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ λαοῦ, διότι δὲν παρεμβαίνουσιν εἰς αὐτὴν ὡς εἰς τὴν ἔμμεσον ἄλλα πρόσωπα μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου, διότι αὐτὴ μὲν παρουσιάζει τὸν ἀντιπρόσωπον ὡς ἀντίγραφον τοῦ πρωτοτύπου, ἡ δὲ ἔμμεσος ὡς ἀντίγραφον ἀντιγράφου μὴ εἰκονίζον πιστῶς τὴν ὀρθότητα τοῦ πρωτοτύπου, παρεδέχθη ὅμως τὴν τελευταίαν διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους·

1) Διότι παραδεχόμενοι τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν, ἔπρεπε κατὰ φυσικὸν λόγον ν' ἀποκλείσωμεν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς τάξιν τινὰ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν παρέχουσιν ἀποχρῶσαν ἐγγύησιν ὡς ἐκ τῆς καταστάσεώς των ὅτι δύνανται νὰ κάμωσιν ἀνεξάρτητον τούτου χρῆσιν. Παντοῦ, ὅπου παρεδέχθησαν τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ἐκλογῆς, ἔδωκαν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν εἰς ἐκείνους μόνον, οἵτινες, ἔχοντες εἰσόδημά τι ἐξ ἰδιοκτησίας ἢ βιομηχανίας, παρέχουσι τὴν δέουσαν περὶ τοῦ ἐξασκεῖν τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀνεξαρτησίας των ἐγγύησιν· ἀλλὰ τὸ μόνον γνώρισμα τούτου εἶναι ἡ φοροδοσία, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δηλωθῇ καθ' ἣν περίστασιν ἀπαιτεῖται, ὡς πολλάκις ἡ Συνέλευσις ἐξεφράσθη, μεγίστη περὶ τὴν συγκάλεσιν τῶν Βουλευτῶν ταχύτης. Ἐπειδὴ φορολογικὰ βιβλία δὲν ὑπάρχουσιν, ἰδιωτῶν ὄντων τῶν ἐνοικιαστῶν, ἤθελε παρέλθει ἱκανὸς χρόνος

ἕως νὰ συνταχθῶσι καὶ πολὺ πλείων ἕως νὰ ἐξελεγχθῶσιν, ὁ δὲ παρὼν καιρὸς εἶναι κατεπείγων. Ἄλλη πρὸς τούτοις μεγάλη δυσκολία ἤθελεν εἶσθαι ἡ τῶν ἐνστάσεων, τῆς ὁποίας ἔχομεν μέχρι τοῦδε ἱκανὴν πεῖραν ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ πολὺ μικροτέρου δικαιώματος τῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν.

2) Διότι εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, οἷον εἰς τὴν Μάνην καὶ εἰς πολλὰς τῶν νήσων οἱ κάτοικοι συμπεριστατοῦσι χωρὶς νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν· ἐπομένως πάντες οὗτοι ἤθελον στερηθῆ τοῦ τιμαλφοῦς τούτου δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς. Τοῦτο λοιπὸν ἡ ἐπιτροπὴ ἤθελησε ν' ἀποφύγῃ διὰ τῆς ἐμμέσου ἐκλογῆς, ἔχουσα μάλιστα ὑπ' ὄψιν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἠθικὴν τοῦ λαοῦ κατάστασιν ὡς ἐκ τῆς γενομένης μεταβολῆς.

3) Διότι τοῦ γνωρίσματος τούτου τῆς ἀνεξαρτησίας ἔπρεπε φυσικῷ τῷ λόγῳ νὰ προηγηθῇ ἡ διανομὴ τῆς γῆς, ὥστε πάντας καὶ αὐτοὺς οἱ ἐπὶ ἐθνικῶν γαιῶν καλλιεργοῦντες νὰ καταστῶσιν ἰδιοκτῆται· ἄλλως πολλοὶ ἤθελον στερηθῆ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς· ἂν δέ τις ἤθελε προτείνῃ, ἵνα δοθῇ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς εἰς τοὺς χωρικοὺς τοὺς καλλιεργοῦντας τοὺς ἀγροὺς, τότε ἡ τάξις αὐτῶν ἤθελεν ὑπερισχύσει, διότι αὐτοὶ πληρώνουσι μείζονας φόρους τῶν κατοίκων τῶν πόλεων, καὶ οὕτως ἡ ἐκλογὴ ἤθελε ῥέψει αὐτὸ τὸ οὐσιῶδες ἔλλειμμα.

4) Παραδεχόμενοι τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν, ἔπρεπε νὰ συστήσωμεν καὶ κέντρον ἐλεγκτικὸν ἀνὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν· ἀλλ' ἡ ἐκ μακρῶν ἀποστάσεων μετάβασις ἤθελε φέρει μεγάλην ἀνησυχίαν καὶ προσβολὴν εἰς τοῦ κράτους τὴν ἀσφάλειαν.

Οὗτοι οἱ λόγοι ἔπεισαν τὴν ἐπιτροπὴν νὰ προτιμήσῃ τὴν ἐμμεσον τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς. Μετὰ ταῦτα ἡ ἐπιτροπὴ ἐσκέφθη περὶ τῆς περιφερείας τῆς γῆς, γῆν ἥτις ἤθελε πέμπει ἕνα Βουλευτήν, καὶ παρεδέχθη τὴν νεωτέραν διαίρεσιν, καθὼ λογικωτέραν, ὥστε ἑκάστη ἐπαρχία, ἔχουσα ἐπαρχιακὸν συμβούλιον, νὰ πέμπῃ ἕνα Βουλευτήν.

Ἐνησχολήθη ἔπειτα εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν, τὸν ὁποῖον ὥρισεν ὄχι κατ' ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν πρὸς τὸν πληθυσμὸν, ἀλλὰ ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸν ἐθνικὸν τῆς Βουλῆς προορισμὸν· ἐνίοτε συμβαίνει ὥστε μικραὶ φιλοτιμίαι νὰ ὑπερισχύσωσιν ἐντὸς ὀλιγομελοῦς σώματος. Τούτου ἕνεκεν ἡ ἐπιτροπὴ ἔθεσεν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν πρέπει νὰ ἦναι περὶ τοὺς ἑκατόν.

Εἰς τὸν Β'. τίτλον ἐπραγματεύθη περὶ ἐκλεκτικῆς ἱκανότητος, τουτέστι ποῖα προσόντα θέλουσιν ἔχει οἱ ἐκλογεῖς· εἰς δὲ τὸν Γ'. τὸ περὶ συντάξεως ἐκλεκτικοῦ. Ἄλλοτε αἱ ἐκλογαὶ ἐγίνοντο

ἄνευ τοιούτου καταλόγου, τοῦ ἱερέως συντάττοντος αὐτόν, καὶ ἐντεῦθεν προέκυπτον πάμπολλαι καταχρήσεις, τὰς ὁποίας διὰ τοῦ μέρους τούτου ἠθέλησε νὰ προλάβῃ ἡ ἐπιτροπή· ἐγὼ ὅμως κατὰ τοῦτο δὲν εὑρέθην σύμφωνος, ὡς καὶ ἄλλα τινὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἐν δέοντι θέλω ἐκθέσει τοὺς λόγους.

Εἰς δὲ τὸν Δ'. τίτλον διέλαβε περὶ τῶν πρωτοσυνόδων, ἀπορασίσα πολλὰ ἀντικείμενα κατὰ πλειονοψηφίαν. Ταῦτα δὲν ἔχουσιν ἄλλο ἐλάττωμα, εἰμὴ τὸ ὅτι δύναται ἐκ τούτων νὰ προκύψῃ βραδύτης· ἀλλ' ἡ διόρθωσις αὐτῶν εἶναι εὔκολος, καὶ ἐν δέοντι θέλει ὑποβάλει δύο ἢ τρία ἄρθρα ἐπὶ τούτου.

Εἰς δὲ τὸν Ζ'. ἐπραγματεύθη τὸ περὶ ἐκλογῆς Βουλευτῶν. Ἐπὶ τέλους ἔθεσεν εἰδικάς τινας διατάξεις, οἷον περὶ τοῦ πανεπιστημίου, τὸ ὁποῖον ἀναγνωρίσασα ἡ Συνέλευσις ὡς ἠθικὸν ὄν, ἀπεράσισεν ἵνα πέμπῃ Βουλευτήν· καὶ αὗται δὲν ἐγένοντο συμφώνως μὲ τὰς εὐχάς μου, διότι νομίζω ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἐξέτεινεν ἐπὶ πολὺ τὴν γνώμην τῆς Συνελεύσεως.

Μετὰ τὸν εἰσηγητὴν παρετήρησεν ἕτερος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι καλήτερον τὸ νὰ γίνωσιν αἱ ἐκλογαὶ τῶν Βουλευτῶν τῆς πρώτης Βουλευτικῆς Συνόδου κατὰ τὸν πρῶτον νόμον, ὅστις εἶναι καὶ ἁπλούστερος, διότι τοῦ ἤδη συνταχθέντος ἡ ἐφαρμογὴ δὲν εἶναι εὔκολος.

Ἄλλος δὲ ἀναστάς, εἶπεν· ὁ εἰσηγητὴς ἐξέθηκε μὲ σαφήνειαν τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἐπιτροπὴ παρεδέχθη τὸ τῆς ἐμμέσου ἐκλογῆς σύστημα, ἂν καὶ τὸ τῆς ἀμέσου ἦναι ὀρθότερον καὶ πλέον σύμφωνον μὲ τὸ τῆς ἀντιπροσωπείας σύστημα. Πολλοὶ εἰσὶ τῷ ὄντι οἱ λόγοι, οἵτινες συνιστῶσι τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν ὡς προκριτωτέραν καὶ καλητέραν, ἀλλ' αἱ περιστάσεις εἰς τὰς ὁποίας εὑρισκόμεθα μᾶς ἀναγκάζουσι νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ἔμμεσον· ἂς πράξωμεν λοιπὸν τοῦτο, ἂς παραδεχθῶμεν τὸ τῆς ἐμμέσου ἐκλογῆς σύστημα διὰ τὴν παροῦσαν Βουλευτικὴν σύνοδον, ἐκριζόντες ὅμως συγχρόνως μὲ γενικὸν τρόπον τὴν ἐπιθυμίαν μας τοῦ νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν παρὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας τὸ τῆς ἀμέσου σύστημα, ἅμα ἤθελον τὸ ἐπιτρέψει αἱ τοῦ τόπου περιστάσεις.

Ὡς δὲ πρὸς τὴν ὑφὴν τοῦ νομοσχεδίου, νομίζω καὶ ἐγώ, ὅτι οἱ πολλοὶ τύποι τοὺς ὁποίους περιέχει εἶναι θανάσιμον αὐτοῦ ἐλάττωμα διὰ τὴν βραδύτητα, ἥτις θέλει προξενηθῇ ὡς ἐκ τούτου. Τὸ ἐπ' ἐμὲ νομίζω θανάσιμον ἐλάττωμα καὶ τὴν μετοχὴν τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν εἰς τὰς πρωτοσυνόδους, τὴν ὁποίαν ἡ ἐπιτροπὴ παρεδέχθη. Τὸ τοιοῦτον πρέπει ν' ἀποφύγωμεν παντὶ σθένει, διότι κἀμμία ἀνάγκη τῆς μετοχῆς αὐτῆς δὲν ὑπάρχει, πάντες δὲ γνωρίζομεν τὴν κατάστασιν τῶν δημοτικῶν μας

ἀρχῶν καὶ τὸ πνεῦμα, ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ὁποίου ἐξελέγχθησαν. Κανεὶς βεβαίως δὲν θέλει διϊσχυρισθῇ νὰ ἀνατεθῶσιν ἡ προεδρία καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ τῶν πρωτοσυνόδων καὶ τὰς δημοτικὰς ἀρχάς, ἐνῷ ὑπάρχουσιν ἄλλα καταλληλότερα πρόσωπα πρὸς τοῦτο. Ἐπὶ τέλους ἐπρόσθεσεν, ὅτι διορίσαντες ἐπιτροπὴν διὰ νὰ συνταξῃ τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον, πρέπει νὰ εὐχαριστήσωμεν αὐτὴν διὰ τοὺς κόπους, τοὺς ὁποίους κατέβαλεν εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, νὰ συζητήσωμεν αὐτὸ μετ' ἐπιτασίας, ὥστε νὰ τὸ καταστήσωμεν ἁπλούστερον, οὐχὶ δὲ ν' ἀπορρίψωμεν αὐτὸ ἀνεξετάστως καὶ νὰ παραδεχθῶμεν ἄλλο.

Μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῇ αἰτήσει πολλῶν ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν **3 1|2** ὥραν **Μ. Μ.**

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ἰ. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΞΔ'.

Τῆς 4 Μαρτίου.

Σήμερον τῇ τετάρτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, περὶ τὴν **12** ὥραν τῆς μεσημβρίας, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων τριάκοντα ἑνὸς καὶ ἀπόντων δώδεκα, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν τῶν πληρεξουσίων ἀπόφασιν οἱ Ἀντιπρόεδροι τῆς Συνελεύσεως καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐνεχείρισαν σήμερον εἰς τὸν Βασιλέα τὴν σημείωσιν τῶν ἐπὶ τοῦ Β. Διαγγέλματος παρατηρήσεων, τὰς ὁποίας οἱ πληρεξούσιοι ἔκαμον ἐν ταῖς τῶν τριῶν προλαβουσῶν ἡμερῶν ἰδιαιτέραις συσκέψεσιν. Ὁ δὲ Βασιλεύς, λαβὼν τὴν εἰρημένην σημείωσιν μὲ ἀγαθότητα ψυχῆς ἀπήντησεν ὅτι ἐντὸς μιᾶς ὥρας θέλει πέμψει τὴν ἀπάντησιν. Πέποιθα ὅτι θέλει εἶσθαι εὐάρεστος ἡ τῆς **Α. Μ.** ἀπάντησις.

Ἤδη θέλουσιν ἀναγνωσθῆ εἰς ἐπήκοον πάντων αἱ τῶν πληρεξουσίων παρατηρήσεις, καὶ μετὰ ταύτας ἡ εἰρηνένη τοῦ Βασιλέως ἀπάντησις.

Παραδεχθείσης τῆς Συνελεύσεως, εἰς τῶν Γραμματέων ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὴν ἀκόλουθον σημείωσιν τοῦ περιγινομένου τῆς συσκέψεως τῶν πληρεξουσίων ἐπὶ τοῦ Β. Διαγγέλματος κατὰ τὰς παρελθούσας ἡμέρας.

Ἄρθρον 20.

« Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα· ἐνεργεῖται δὲ διὰ τῶν παρ' αὐτοῦ διοριζομένων ὑπευθύνων Ὑπουργῶν.»

Ἄρθρον 21.

Ἔμεινεν κατὰ τὸ σχέδιον· ἡ δὲ περὶ ἐκπηγάσεως τῆς δικαιοσύνης ἔννοια τοῦ Β. Διαγγέλματος μετετράπη εἰς τὸ ἄρθρον 86. γενόμενον οὕτως « Ἡ δικαιοσύνη πηγάζει ἀπὸ τοῦ Βασιλέως, ἐνεργεῖται δὲ διὰ δικαστῶν ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων. »

Ἄρθρον 23.

Ἔμεινεν κατὰ τὸ σχέδιον· προσετέθη δὲ ὡς 2 ἐδάφιον αὐτοῦ τὸ ἑξῆς « Ἐν περιπτώσει δὲ ἀλλαγῆς ὁλοκλήρου τοῦ Ὑπουργείου, ἂν οὐδεὶς τῶν παυσάντων Ὑπουργῶν συγκατατεθῆ εἰς τὸ νὰ προσυπογράψῃ τὸ τῆς ἀπολύσεως τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ νέου Ὑπουργείου Διάταγμα, ὑπογράφονται ταῦτα παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ νέου Ὑπουργείου, ἀφοῦ οὗτος διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως δώσῃ τὸν ὅρκον.»

Ἄρθρον 25.

Ἐδάφ. 2. « Αἱ περὶ ἐμπορίας ὅμως συνθῆκαι, καὶ ὅσαι ἄλλαι περιέχουσι παραχωρήσεις, περὶ τῶν ὁποίων κατ' ἄλλας διατάξεις τοῦ παρόντος Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὁρισθῇ τι ἄνευ νόμου, ἢ ἐπιβαρύνουσιν ἀτομικῶς τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἔχουσιν ἰσχὺν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρον 27.

Κατὰ τὸ σχέδιον, προσθεισῶν μετὰ τὴν λέξιν *διορίζει*, τῶν λέξεων καὶ *παύει*.

Ἄρθρον 30.

Ἔγεινε δεκτὸν κατὰ τὸ Β. Διάγγελμα.

Ἄρθρον 32.

Ἔγεινε δεκτὸν τὸ περὶ ἀμνηστίας κατὰ τὸ Β. Διάγγελμα διὰ τῆς ἀκολούθου προσθήκης « πρὸς δὲ καὶ νὰ χορηγῇ ἀμνηστίαν ἐπὶ τῇ εὐθύνῃ ὁλοκλήρου τοῦ Ὑπουργείου. »

Ἄρθρον 35.

Κατὰ τὸ Β. Διάγγελμα, τεθείσης τῆς λέξεως *χορηγήσεις* ἀντὶ τῆς λέξεως *ἐπιχορηγήσεις*.

Ἄρθρον 36.

Ἐνεκρίθη νὰ παρακληθῇ ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς νὰ μείνῃ ὁ ὅρκος, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Ἄρθρον 42.

Ἔγεινε δεκτὸν ὡς ἄρθρον 42 τὸ κατὰ τὸ Β. Διάγγελμα προτεινόμενον, ὡς ἄρθρον 43.

Ἄρθρον 43.

Ἔγεινε δεκτὸν ὡς ἄρθρον 43 τὸ ἑξῆς· « Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τοῦ Βασιλέως, ἐὰν ὁ διάδοχος ἦναι ἀνῆλιξ, ἢ ἀπὼν, καὶ δὲν ὑπάρχῃ Ἀντιβασιλεὺς ἤδη ὡρισμένος, ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνέρχονται ἄνευ συγκαλέσεως τὴν δεκάτην, τὸ βραδύτερον, ἡμέραν μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ Βασιλέως· ἡ δὲ Συνταγματικὴ Βασιλικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὑπὸ τὴν εὐθύνην αὐτοῦ, μέχρι τῆς ὁρκωμοσίας τοῦ Ἀντιβασιλέως ἢ τῆς ἀφίξεως τοῦ διαδόχου. »

Ἄρθρον 45.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ 1. ἐδαφίου προσετέθησαν τὰ ἑξῆς « τὸ δὲ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἐνεργεῖ ὑπὸ τὴν εὐθύνην του, ἐν ὀνόματι τοῦ Ἔθνους, τὴν Συνταγματικὴν Βασιλικὴν ἐξουσίαν μέχρι τῆς ὁρκωμοσίας τοῦ Ἀντιβασιλέως », τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ἄρθρου ἔμεινε κατὰ τὸ σχέδιον.

Ἄρθρον 47.

Ἐτέθη ὡς ἡμέρα τῆς αὐτοδικαίου συγκροτήσεως τῶν Βουλῶν ἡ πρώτη τοῦ Νοεμβρίου μηνός.

Ἄρθρον 49.

Τὸ περὶ ψηφοφορίας ἐθεωρήθη ὡς ἀντικείμενον τοῦ κανονισμοῦ τῶν συνεδριάσεων τῶν Βουλῶν, καὶ ἔμεινε τὸ ἄρθρον κατὰ τὸ σχέδιον.

Ἄρθρον 60.

Κατὰ τὸ σχέδιον (δηλ. *ἐπαρχίαν* ἀντὶ *μέρους*).

Ἄρθρα 67 καὶ 68.

Κατὰ τὸ σχέδιον.

Ἄρθρον 70.

Ἐγένετο παραδεκτὸν κατὰ τὸ Διάγγελμα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρατηρήσει, ὅτι ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργείου ραντεύνει τὴν γνωμοδότησιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 71 καὶ 72.

Κατὰ τὸ σχέδιον.

Ἄρθρον 79.

Κατὰ τὸ σχέδιον.

Ἄρθρον 83.

Ἡ εἰς τοῦτο προσθήκη κατὰ τὸ Β. Διάγγελμα ἐγένετο δεκτή.

Ἄρθρον 87.

Ἐγένετο δεκτὴ ἡ περὶ ἰσοβιότητος τῶν ἐχόντων ψῆφον μελῶν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου προσθήκη τοῦ Β. Διαγγέλματος, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ περὶ τῆς τῶν εἰρηνοδικῶν.

Ἄρθρον 93.

Κατὰ τὸ σχέδιον.

Ἄρθρον 101.

Ἐγένετο δεκτὸν κατὰ τὸ Β. Διάγγελμα, τροποποιηθέντος τοῦ τελευταίου μέρους τοῦ ἀ. παραγράφου ὡς ἑξῆς·

«Νόμοι ἰδιαίτεροι, ἐκδοθησόμενοι ἐντὸς τῆς πρώτης βουλευτικῆς περιόδου, θέλουν ὑπαγάγει ἐπίσης ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ κανονίσει τὴν διαδικασίαν. »

Ἐπερωτήθη δὲ ἡ Συνέλευσις νὰ συζητήσῃ ψήφισμα περὶ εἰδικῶν τινῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ.

Ἄρθρον 103 καὶ 104.

Κατὰ τὸ σχέδιον.

Ψηφίσματα.

Ἡ περὶ τῆς Ἀντιβασιλείας τῆς Βασιλίσσης Ἀμαλίας καὶ ἐν περιπτώσει *ἀπουσίας* τοῦ Διαδόχου πρότασις τοῦ Β. Διαγγέλματος ἐγένετο δεκτὴ μὲ τὴν παρατήρησιν, ὅτι ὁ Διάδοχος ἐννοεῖται κατὰ τὸ ἄρθ. 40 τοῦ Συντάγματος.

Τὸ περὶ δημοσίων θέσεων ψήφισμα ἔμεινεν ὡς ἦτο, ἐξαιρουμένων ἐξωτερικῶν τινων προξενικῶν καὶ διερμηνευτικῶν θέσεων, τὰς ὁποίας ὁ τοῦ ἀγῶνος Ἕλλην δὲν δύναται ν' ἀναπληρώσῃ.

Ἑκάστου ἄρθρου καὶ ἑκάστης παρατηρήσεως κατ' ἰδίαν ἀναγνωσθέντων, ἡ Συνέλευσις ὁμοφώνως ἀπεφάνθη ἐπὶ ἑκάστου αὐτῶν ὅτι ἔχει καλῶς. Ἐπιτέλους δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ὅλου τῶν παρατηρήσεων, ἀπεφάνθη ὅτι ἔχει καλῶς.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέγνωσε τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν τοῦ Βασιλέως· « Κύριε Πρόεδρε! λαβὼν τὸ παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως σχέδιον τοῦ Συντάγματος, διεύθυνα εἰς αὐτὴν τὰς ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις μου. Πληροφορηθεὶς ἤδη τὰς τελευταίας εὐχὰς αὐτῆς ἐκ τῶν διαβιβασθεισῶν μοι σημειώσεων, δὲν διστάζω νὰ παραδεχθῶ αὐτάς, ἀφοῦ ἐξεπλήρωσα τὸ χρέος μου, παρατήσας εἰς αὐτὴν, ὅ,τι εἰλικρινῶς ἔκρινα συντελεστικὸν εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ Ἔθνους.

Ἀποπερατῶν τὸν λόγον, εὔχομαι νὰ εὐλογήσῃ ὁ Θεὸς τὸ Πολιτικὸν τοῦ Κράτους Σύνταγμα.»

Ἅμα ἀπηγγέλθησαν αἱ τελευταῖαι αὗται λέξεις τῆς Β. ἀπαντήσεως, σύμπαντες οἱ πληρεξούσιοι καὶ τὸ περιϊστάμενον πλῆθος

ὁμοθύμως ἀναστάντες ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ἐβόησαν *Ζήτω ὁ Βασιλεύς*· ἐκπλήττησαν πάντες ὑπὸ τῆς χαρᾶς, ἰδόντες πεπληρωμένας τοῦ ἔθνους τὰς εὐχὰς καὶ τὴν χάριν τοῦ Συντάγματος διαυγάσασαν τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος τὸν ὁρίζοντα. Πάντες ἐπανέλεγον κράζοντες, *ζήτω ὁ Βασιλεὺς, ζήτω τὸ Σύνταγμα.*

Χαρὰ εἰς τοὺς πληρεξουσίους καὶ χαρὰ εἰς τὸ ἀκροατήριον, πολυτρόπως ἐκφραζομένη ὑπὸ πάντων. Ἠσπάζοντο ἔπειτα καὶ περιπτύσσοντο ἀλλήλους οἱ πληρεξούσιοι, ἀγαλλιῶντες ἐπὶ τῷ καταρτισμῷ τοῦ πολιτικοῦ τῆς Ἑλλάδος Συντάγματος.

Ὁ δὲ πληρεξούσιος Βόνιτζης ἀναστὰς ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαρᾶς, εἶπεν, «οὕτω καθ' ἑαυτοὺς οἱ Ἕλληνες συσκεπτόμενοι περὶ τῶν δημοσίων συμφερόντων, ἐν βραχεῖ διαστήματι χρόνου μεγάλα ἔργα κατορθοῦσι »

Μετὰ τὴν γενικὴν ταύτην ἀγαλλίασιν ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι εἶναι καλὸν καὶ σύμφωνον τῇ διαθέσει τῆς Συνελεύσεως τὸ νὰ ἐκλεχθῇ πολυμελὴς ἐπιτροπὴ, ἥτις νὰ προσφέρῃ τὰς εὐχαριστίας τῆς Συνελεύσεως εἰς τὴν Α. Μ. Παμψηφεὶ ἐγένετο δεκτὴ ἡ πρότασις καὶ ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ ἡ ἐπιτροπὴ ἀπὸ ἑξήκοντα καὶ τρία μέλη, ἐκτὸς τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων

Τεθέντος δὲ κλήρου ἔλαχον οἱ ἑξῆς·

1 Λέων Μελᾶς
2 Ἐμμανουὴλ Μελετόπουλος.
3 Κώνστας Γαλῆς.
4 Μιχαὴλ Τσαμαδός.
5 Χριστόδουλος Καπετανάκης.
6 Ἰγγλέσης.
7 Ἐμμανουὴλ Σπυρίδωνος.
8 Δημήτριος Βούλης.
9 Κώνστας Λιμπερόπουλος.
10 Πεζανός.
11 Μαρκέλλος.
12 Ι. Ζαΐμης.
13 Γρηγοριάδης.
14 Γουνελᾶς.
15 Κυριακίδης.
16 Χρυσαφόπουλος.
17 Μελέτης Χ. Μελέτου.
18 Χρῆστος Οἰκονομίδης.
19 Πιτάρης.
20 Κανέλλος Δελιγιάννης.
21 Ῥεβελιώτης.
22 Χατζῆ Πέτρος.
23 Ἰωάννης Βασιλείου
24 Μαρκοπολίτης.
25 Ἐλευθέριος Σγινᾶς.
26 Σπυρίδων Παπαλεξόπουλος.
27 Χρῆστος Βλάσσης.
28 Πασαπάρτης.
29 Ἀναστάσιος Λόντος.
30 Παπαδημητρακόπουλος.
31 Ἰωάννης Φαρμάκης.
32 Γερακόπουλος.
33 Μόττας.
34 Ἀναγνώστης Ἐλευθερίου.
35 Ἀντώνιος Μπερῖκος.
36 Γούναρης.
37 Ἠλίας Δημητρακόπουλος.
38 Βασ. Ὀρλόφ.
39 Σταμάτης Γεωργιάδης.
40 Τριχᾶς.
41 Παναγιώτης Χαλκιόπουλος.
42 Ῥήγας Παλαμίδης.
43 Δ. Αὐγερινός.
44 Παῤῥωτής.
45 Ἀναγν. Στεμπόπουλος.
46 Ταρτζῆς.
47 Ζερβουδάκης.
48 Ν. Ἰωάννου.

49 Κ. Αξιώτ.
50 Ἐμμανουὴλ Ταρούχας.
51 Ἀναγνώστης Ἀνδρούτσος.
52 Ἀριστείδης Ἀναγνωστοπούλος.
53 Σ. Τρικούπης.
54 Π. Κρανιδιώτης.
55 Γ. Παπαδόπουλος.
56 Ἰω. Τσιμαρᾶς.
57 Μιλτιάδης Πρίφτης.
58 Ν. Πιερράκος.
59 Π. Ψάθης.
60 Παπανικολῆς.
61 Βελισσάριος Νικολαΐδης.
62 Καρατάσσος.
63 Μιχαὴλ Μπουρίχος.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 2 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκλιπὼν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΞΕ'.

Τῆς 6 Μαρτίου.

Σήμερον τῇ ἕκτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ἐφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων τριάκοντα ἑνὸς ἀπόντων δὲ δώδεκα, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων. Ἀνέφερε μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ὅτι ἡ κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν ἐκλεχθεῖσα πολυμελὴς ἐπιτροπὴ ἐπαρουσιάσθη αὐθημερὸν εἰς τὴν Α. Μ. ὁ δὲ προεδρεύων αὐτὴν προσεφώνησε τάδε.

Βασιλεῦ!

« Ἡ τετάρτη Μαρτίου εἶναι καὶ θέλει μείνει μία τῶν λαμπροτέρων ἡμερῶν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος· διότι κατ' αὐτὴν ἀπερασίσθη πλέον ὁριστικῶς ἡ μέλλουσα εὐδαιμονία της. Νῖκαι λαμπραί, μεγάλα κατορθώματα, κατακτήσεις ἱστορικαὶ ἐδόξασαν πολλάκις καὶ ἐλάμπρυναν καὶ ἀνθρώπους καὶ ἔθνη,

ἀλλ' ὅ,τι ἐπραγματοποίησεν, ὅ,τι ἐσφάλισε πάντοτε τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν των, εἶναι ἡ ἐλευθέρα θεσμοθεσία των, καὶ ὅσοι συνέτρεξαν εἰς αὐτὴν, ἐκείνων τὰ ὀνόματα εἶναι δίκαιον νὰ ἀναφέρωνται μὲ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης ἀπὸ τὰς ἐπερχομένας γενεάς.

Τοιούτους θεσμοὺς ἐξησφάλισας σήμερον, Βασιλεῦ, διὰ τῆς παραδοχῆς καὶ κυρώσεως τοῦ Πολιτικοῦ μας Συντάγματος. Ἡ Συνέλευσις συνησθάνθη ὅσην διὰ τοῦτο ὀφείλει εὐγνωμοσύνην, καὶ ταύτης τὴν εἰλικρινῆ ἔκφρασιν μᾶς ἐπιφόρτισε νὰ φέρωμεν εὐσεβάστως ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος ».

Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀπήντησεν ὡς ἑπεται:

« Εὐχαρίστως συνετέλεσα, ὅσον ἀπέκειτο εἰς ἐμέ, εἰς τὴν ταχεῖαν ἀποπεράτωσιν τῆς συντάξεως τοῦ Πολιτικοῦ Συντάγματος τῆς Ἑλλάδος, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις θέλει ἐπιταχύνει καὶ τὰς λοιπὰς αὐτῆς ἐργασίας, ὥστε τὸ Σύνταγμα νὰ ἴδῃ, ὅσον τάχος εἰς πλήρη ἐνέργειαν ».

« Ὁ ἐνθουσιασμὸς μὲ τὸν ὁποῖον ἡ Συνέλευσις ἐδέχθη σήμερον τὴν διακοίνωσίν μου, μ' ἔδωσε τὴν βεβαιότητα, ὅτι ἐγνώρισε τὰ εἰλικρινῆ ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους αἰσθήματά μου ».

« Ναί! Ἡ ἀμοιβαία μεταξὺ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Λαοῦ ἐμπιστοσύνη εὐκολύνει τὰς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος προσπαθείας τῆς Κυβερνήσεως, τὴν δὲ τοῦ Ἔθνους ἐμπιστοσύνην θέλω θεωρήσει πάντοτε ὡς τὴν μεγαλητέραν ἀνταμοιβὴν τῶν κόπων μου ».

Μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τῇ προτάσει ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων παρεδέχθη τοῦ λοιποῦ ὡς ὥραν τῶν συνεδριάσεων τῆς Συνελεύσεως τὴν 9 πρὸ μεσημβρίας.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι ἐνεχειρίσθη ἤδη αὐτῷ τὸ περὶ τινων ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ σχεδίου ψηφίσματος συνταχθὲν παρὰ τινων τῶν νομομαθῶν πληρεξουσίων κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ἀπόφασιν τῶν πληρεξουσίων· θέλει μὲν ἀναγνωσθῇ ἤδη αὐτό, τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ εἰς τοὺς πληρεξουσίους, ἀλλ' ἡ συζήτησις αὐτοῦ πρέπει ν' ἀναβληθῇ μετὰ τὴν ἐπὶ τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν.

Παραδεχθείσης τῆς Συνελεύσεως, ἀνεγνώσθη τὸ εἰρημένον ψήφισμα, ἔχον οὕτω·

Ἡ τῆς 3 Σεπτεμβρίου
ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις,

Ψηφίζει.

« Ἀ. Ἀχρίσαῦ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία κανονίσῃ διὰ νόμου τὴν διαδικασίαν τῶν λοιπῶν διοικητικῶν διαφορῶν, καὶ παραπέμψῃ

αὐτὰς εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, αἱ ἁρμόδιαι διοικητικαὶ ἀρχαὶ θέλουν ἐξακολουθῆ νὰ δικάζωσιν αὐτὰς, ὡς τὰς ἐδίκαζον καὶ πρότερον.

Ὡς τοιαύται θεωροῦνται αἱ διαφοραὶ περὶ στρατευσίμων, δημαιρεσιῶν, χαρτοσήμου, λαθρεμπορίων, ἐμμέσων δημοσίων καὶ δημοτικῶν φόρων, καὶ ὅσαι ἄλλαι τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ἁπλῶς καὶ καθαρῶς διοικητικαί.

Β'. Πᾶσα δ' ἄλλη τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφορὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου, ἢ τῶν δήμων, ὑπάγεται ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, καὶ θέλει δικάζεσθαι συνοπτικῶς καὶ ὡς κατεπείγουσα κατὰ τὴν ἐν ἰσχύει πολιτικὴν δικονομίαν.

Αἱ ἄχρι τοῦδε ὑπαγόμεναι εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας διαφοραὶ, ὑπάγονται τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον.

Γ'. Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει ἐνεργηθῆ, καὶ δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως συγχρόνως μέ τὸ Σύνταγμα.

Μετέβη μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν περὶ τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν συζήτησιν.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἀμφιβολία περὶ τῆς δυσκολίας, τὴν ὁποίαν τὸ προκείμενον σχέδιον παρουσιάζει εἰς τὴν ἐφαρμογήν του· οἱ ἴδιοι αὐτοῦ γεννήτορες παρέστησαν ἀπογρόντως αὐτάς. Ὅσον ἐπὶ τῆς συζητήσεως τῶν ὅρων τοῦ Συντάγματος ἐπεθύμουν τὴν βραδείαν καὶ ὥριμον σκέψιν, τόσον εἰς τὴν τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν συνιςῶ τὴν ταχείαν πορείαν τῆς Συνελεύσεως, δι' αὐτὰ τὰ πάθη τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεραπευθῶσιν ἄλλως, εἰμὴ διὰ τῆς ταχίστης τῶν Βουλῶν συγκροτήσεως καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Συντάγματος. Τὸ κατ' ἐμὲ φρονῶ, ὅτι τὸ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς σύστημα εἶναι καταλληλότερον καὶ δικαιότερον, καθ' ὃ παρέχον ἀπ' εὐθείας καὶ οὐχὶ δι' ἐντολέων τοὺς τοῦ λαοῦ ἀντιπροσώπους, καὶ φέρον ταχύτερα εἰς τὸ ἀποτέλεσμα· προτείνω λοιπὸν τοῦτο νὰ παραδεχθῶμεν, τουλάχιστον διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν Βουλευτῶν τῆς πρώτης βουλευτικῆς περιόδου, ἀφίνοντες τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος εἰς τὰς Βουλάς, καθ' ὃ ἔργον τοῦ διοικητικοῦ καὶ φορολογικοῦ συστήματος. Παραδεχομένου δὲ τοῦ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς συστήματος, τότε πίπτει ὅλον τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ πληρεξούσιος Μεσολογγίου, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε· προτοῦ νὰ προχωρήσῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν κατ' ἄρθρον ἐξέτασιν τοῦ σχεδίου τοῦ περὶ ἐκλογῆς νόμου, καὶ εἰς τὴν παραδοχὴν ἢ μὴ τοῦ τρόπου τῆς ἐμμέσου, ἢ ἀμέσου ἐκλογῆς, περὶ τῆς ὁποίας ἐπιφυλάττομαι νὰ λαλήσω καὶ ἐγὼ μετ' ὀλίγον, διότι θεωρῶ

προτιμοτέραν καὶ πρακτικωτέραν τῆς ἐμμέσου τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν, ἔρχομαι νὰ ὑποβάλλω εἰς τὴν σκέψιν σας, πρὸ παντὸς ἄλλου ζητήματος, παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τοῦ γενικοῦ πνεύματος τοῦ νόμου, καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν εὐμενῆ προσοχήν σας.

Ὁ νόμος τῆς ἰθαγενείας καὶ ὁ νόμος τῶν ἐκλογῶν τῶν ἀντιπροσώπων εἶναι δύο νόμοι, ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὁποίων κρέμαται πολλάκις κατὰ μέγα μέρος ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία πολλῶν ἐπικρατειῶν.

Εἶναι τόποι ἔχοντες χρείαν εἰσαγωγῆς ἔξωθεν κατοίκων, εἶναι τόποι ἔχοντες χρείαν ἐξαγωγῆς κατοίκων, εἶναι καὶ τόποι μὴ ἔχοντες χρείαν οὔτε εἰσαγωγῆς, οὔτε ἐξαγωγῆς κατοίκων. Ὑπὸ ποίαν τῶν τριῶν τούτων κατηγοριῶν θὰ θέσωμεν τὸν τόπον μας; ἀναμφιβόλως ὑπὸ τὴν κατηγορίαν τῶν τόπων τῶν ἐχόντων χρείαν εἰσαγωγῆς κατοίκων.

Παραπονούμεθα καθ' ἡμέραν, ὅτι τὰ ὅριά μας ὡς πρὸς μίαν Βασιλείαν εἶναι στενά· στενὰ εἶναι βεβαίως, ἕως νὰ εὐδοκήσῃ ὁ Θεὸς νὰ πλατυνθῶσι. Μόλον τοῦτο, ἂν ῥίψετε τὸ βλέμμα σας εἰς ἕνα γεωγραφικὸν χάρτην, θὰ παραξενευθῆτε ἴσως πολλοί, βλέποντες, ὅτι τὸ Βασιλειόν μας κατὰ τὰ σημερινὰ στενὰ ὅριά του, εἶναι πλατύτερον τοῦ Βασιλείου τοῦ Βελγίου· ἀλλὰ τὸ Βασίλειον τοῦ Βελγίου, τὸ στενώτερον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, εἶναι πεντάκις πολυπληθέστερον· ὁ μικρὸς λοιπὸν πληθυσμός μας μᾶλλον, ἢ ἡ στενότης τῶν ὁρίων μας εἶναι ἡ ἀληθὴς αἰτία τῆς δυστυχίας μας. Πῶς νὰ θεραπεύσωμεν αὐτὸ τὸ κακόν; ὅπως τὸ ἐθεράπευσαν καὶ ἄλλοι τόποι, εὑρεθέντες εἰς τὰς ὁποίας εὑρισκόμεθα περιστάσεις καὶ ἡμεῖς· ἐκτὸς ἄλλων μέσων, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ ν' ἀναφέρω, μεταχειρίσθησαν οἱ τόποι ἐκεῖνοι ἐπιδεξίως εἰς αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ των τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος δύο μεγάλα μέσα, τοῦ νόμου τῆς ἰθαγενείας, καὶ τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν. Πλατύνοντες τὰ ὅρια τῶν νόμων αὐτῶν, ὃ ἐστὶ μεταδίδοντες εἰς τοὺς ξένους γενναίως καὶ φιλοφρόνως τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἀπελάμβανον οἱ ἴδιοι ἐντόπιοι, ἐπληθύνθησαν ἐντὸς ὀλίγου, ἐμεγαλύνθησαν, εὐτύχησαν.

Μέγα παράδειγμα μᾶς παρέχει ἡ Ἀρκτῴα Ἀμερικὴ, ὡς πρὸς ὅσα λέγω. Ἡ μεγάλη ἐκείνη πολιτεία, ἐκτὸς τῆς κηλίδος τῆς δουλείας τῶν μαύρων, κηλίδος, ἥτις δὲν ἀπενίφθη εἰσέτι κατὰ δυστυχίαν ἀπό τινας τῶν ἐπαρχιῶν της, εἶναι ἡ ἀγαθὴ μήτηρ ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, διότι εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως παντὸς γένους, πάσης θρησκείας καὶ πάσης γλώσσης ἀνοίγει τὰς μητρικάς ἀγκάλας της. Ἡ κάθαρσις τοῦ ἑτεροχθονισμοῦ, διὰ νὰ εἴπω οὕτως, εἶναι τόσον σύντομος εἰς ὅλα τὰ Κράτη τῆς συμπολιτείας, ὥστε

εἷς τινα αὐτῶν, ὡς εἰς τὴν Γεωργίαν, ὁ ἐτερόχθων διὰ νὰ ἔχῃ ὑπηρον, ἀρκεῖ νὰ διατρίψῃ ἓξ μῆνας ἐντὸς τοῦ Κράτους καὶ διὰ νὰ ἔχῃ τὰ προσόντα τοῦ Βουλευτοῦ ἀρκεῖ νὰ διατρίψῃ ἓν ἔτος ἐντὸς τοῦ Κράτους, καὶ τρεῖς μόνοι μῆνας εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ἥτις ἐκλέγει· ἑπτὰ δὲ ἐτῶν πολίτης ἀρκεῖ νὰ ἦναι διὰ νὰ ἔχῃ τὰ προσόντα τοῦ Βουλευτοῦ εἰς τὴν γενικὴν ἀντιπροσωπείαν τῆς συμπολιτείας. Ἀλλ' ὁ περὶ ἐκλογῆς νόμος μας, ὅπως παρουσιάζεται, ἀπαιτεῖ τὸ νὰ διέμεινεν ὁ ἔξωθεν ἐρχόμενος δώδεκα ἔτη ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἐξ ὧν τὰ πέντε ἀπαιτεῖ νὰ κατῳκῆσεν ἐντὸς μιᾶς ἐπαρχίας· ἀπαιτεῖ δὲ τὸ νὰ διέμεινεν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ὅλην αὐτὴν τὴν δωδεκαετίαν κατὰ συνέχειαν, ὥστε ἂν τύχῃ, πρὸ τοῦ τέλους αὐτῆς νὰ ἐξέλθῃ δι' ὀλίγας ἡμέρας ἐκτὸς τοῦ Κράτους, εἰς οὐδὲν λογίζεται ὁ παρελθὼν χρόνος, καὶ πρέπει νὰ ἀρχίσῃ πάλιν ἀπὸ τὸ ἄλφα· δὲν ἠρκέσθη ὁ νόμος εἰς τοῦτο, ἀλλὰ περιώρισεν ὅλην τὴν ἐκλογήν, ἐπὶ τῆς πρώτης Βουλευτικῆς περιόδου, ἐντὸς τῶν στενωτάτων ὁρίων τῆς ἰδίας ἐπαρχίας. Τοιαύτην κτίζοντες πόλιν, δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν πολλοὺς ἐνοικοῦντας;

Εἶναι παρατηρήσεως ἄξιον, ὅτι κανεὶς τόπος δὲν εὑρίσκεται εἰς εὐτυχεστέραν θέσιν, ὡς ἡ Ἑλλὰς εἰς αὔξησιν τῶν κατοίκων της· μυριάδες ὁμοθρήσκων, ὁμογλώσσων, ὁμογενῶν ἀδελφῶν φλέγονται ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ μεταναστεύσουν ἀπὸ τὴν γῆν τῆς δουλείας εἰς τὴν γῆν τῆς ἐλευθερίας· ἀλλ' ἡμεῖς διὰ τοιούτων νόμων, ἀντὶ νὰ τοὺς ἀνοίγωμεν τὰς θύρας τοῦ τόπου μας, τοὺς τὰς κλείομεν. Γίνεται ὁ ἐκτὸς τῶν ὁρίων μας Ἕλλην νὰ θέλῃ ἑπτὰ ἔτη ἀφ' ἧς στιγμῆς μετοικήσει εἰς τὴν Ἀμερικὴν, διὰ νὰ γενῇ γενικὸς νομοθέτης τοῦ ξένου ἐκείνου τόπου, καὶ νὰ θέλῃ δώδεκα ὁ ἴδιος Ἕλλην ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, τῆς γενικῆς πατρίδος του, εἰς ἀπόλαυσιν τοῦ ἰδίου δικαιώματος; πῶς θὰ χαρακτηρισθῇ τοιοῦτος νόμος; Πάμπολλοι ἐναθύπλουτοι καὶ φιλοπάτριδες Ἕλληνες ζαῦν εἰς τὰ ξένα ἐμπορευόμενοι· ὅσον ἡμεῖς τοὺς χρειαζόμεθα, τόσον πολλοὶ αὐτῶν ἐπιθυμοῦν νὰ ἔλθωσι νὰ συζήσωμεν· τοὺς χρειαζόμεθα, διότι σπείροντες τὸν πλοῦτόν των ἐντὸς τῆς γῆς μας θὰ τὴν γονιμοποιήσωσι πτωχὴν καὶ πάμπτωχον οὖσαν· μᾶς ἐπιθυμοῦν, διότι ἡ πατρὶς εἶναι προτιμοτέρα τῆς ξένης γῆς· Ἂν μᾶς ζητήσουν οὗτοι ὅ,τι δύναται ὡς πολῖται νὰ ἀπολαύσωσιν εἰς ξένην γῆν καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους, θὰ εἴπῃ κανεὶς σας νὰ μὴ τοὺς δώσωμεν; ὄχι βέβαια· καὶ μόλαν τοῦτο δι' αὐτοῦ τοῦ νόμου, ἂν τὸν παραδεχθῶμεν, τοὺς τὸ ἀρνούμεθα. Τὸ γλυκὺ κλίμα τῆς Ἑλλάδος, ὁ ἀνέφελος οὐρανός της, αἱ παλαιαὶ ἀναμνήσεις της, οἱ ἀρχαῖοι δι' ἡμᾶς καὶ ἀμετάλλευτοι εἰσὶ πόροι της εἶναι ἴσως τόσα θέλγητρα διὰ τινας πλουσίους, σοφοὺς,

ἢ βιομηχάνους ἀλλογενεῖς· ἀλλὰ κατέναντι τοιούτων νόμων, τὸ γλυκύ μας κλίμα φαίνεται δρυμὸς, ὁ ἀνέφελος οὐρανός μας νεφελώδης, αἱ παλαιαὶ ἀναμνήσεις ἐξασθενοῦν, καὶ οἱ δι' ἡμᾶς ἀφανεῖς πόροι, ἀφανέστεροι γίνονται δι' αὐτούς. Πάλιν τὸ ἐπαναλέγω, ἂν τοιαύτην κτίζωμεν πόλιν, ὀλίγους ἔχομεν τοὺς οἰκοῦντας.

Ἂν ἔλαβον τὸ θάρρος νὰ σᾶς εἴπω ταῦτα, πρωτοῦ νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ Νόμου, ἠθέλησα νὰ δώσω ἀφορμὴν εἰς τὸν πατριωτισμόν σας τοῦ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸν στενὸν καὶ ἐπιβλαβῆ κύκλον τοῦ Νόμου, τὸν ὁποῖον μέλλει νὰ συζητήσῃ, καὶ νὰ διαγράψῃ ἄλλον κύκλον πλατύτερον καὶ ὠφελιμον.

Τὸ ἀποκλειστικὸν περὶ ὑπουργημάτων ψήφισμα, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν εἰς τὸν ἔξω κόσμον κακίστην ἐντύπωσιν, εἶχε κἂν ὡς πρόφασιν τὴν παρελθοῦσαν ἀληθῆ κατάχρησιν ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τῶν ὑπουργημάτων εἰς τοὺς τυχόντας, καὶ ἐπροσφέρεν ὑλικήν τινα ἀπόλαυσιν πρὸς τοὺς δυστυχοῦντας ἀγωνιστάς· ἀλλ' ὁ περὶ ἐκλογῆς νόμος δὲν ἔχει τι τοιοῦτον· εἶναι ὑψηλῆς καὶ ἀριλοκερδοῦς φύσεως. Πλατύνοντες ἀναγκαίως τὸν κύκλον τῆς ἐκλογῆς διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους, ὑποδεικνύοντες τοιουτοτρόπως καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἐν ποίῳ πνεύματι νὰ τροποποιήσῃ καὶ τὸν περὶ ἰθαγενείας νόμον, ὠφελοῦμεν, τὸ λέγω ἐν πλήρει πεποιθήσει, τὰ μέγιστα τὴν πατρίδα μας, καὶ τιμῶμεν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς, δεικνύοντες, ὅτι ἂν ἦναι στενὰ τὰ ὁριά μας, καὶ στενὸς ὁ πληθυσμός μας, δὲν εἶναι ὅμως οὔτε ὁ νοῦς μας στενὸς, οὔτε ἡ καρδία μας στενή.

Εἰς δὲ τῶν εἰσηγητῶν, λαβὼν μετὰ ταῦτα τὸν λόγον, εἶπε. Μὴ παρευρεθεὶς εἰς τὴν παρὰ τοῦ ἑτέρου εἰσηγητοῦ γενομένην προλαβόντως εἰσήγησιν, ἔκρινα ἀναγκαῖον ν' ἀναφέρω ὀλίγα πρὸς δικαιολογίαν τῆς ἐπιτροπῆς. Καὶ αὐτὴ, ἀναγνώρισεν ὡς καλητέραν τὴν ἄμεσον ἐκλογήν, καθ' ἃ μὴ ἐπιφρεαζομένην εὐκόλως, ἐπρόκρινε ὅμως τὴν ἔμμεσον, διότι 1) εἰς τὴν ἄμεσον χρειάζεται τίμημα, τὸ ὁποῖον σήμερον δὲν δύναται νὰ ζητηθῇ, μὴ ὑπάρχοντος φορολογικοῦ συστήματος, 2) ἐκ τῆς ἐμμέσου θέλουσι προκύψει ὀλιγώτεραι ἐναντάσεις παρὰ ἐκ τῆς ἀμέσου. Ἐσφαλμένα καὶ ἄτακτα ὄντα τὰ φορολογικὰ βιβλία, οὔτε μετὰ ἓν ἔτος ἴσως δὲν δύνανται νὰ ἐξελεγχθῶσιν. Οὗτοι οἱ λόγοι ἔπειταν τὴν ἐπιτροπὴν νὰ παραδεχθῇ τὴν ἔμμεσον· ἂν ὅμως ἀποδειχθῇ ἡ ἄμεσος ὡς καλητέρα, ἡ ἐπιτροπὴ πρώτη παραδέχεται αὐτὴν εὐχαρίστως. Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν παρὰ τοῦ προλαλήσαντος προταθεῖσαν ἔκτασιν τοῦ Νόμου τῆς ἰθαγενείας, ἡ ἐπιτροπὴ ἐστηρίχθη εἰς τὸν ἤδη ἰσχύοντα Νόμον τῆς ἰθαγενείας, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτῆς

τῆς Συνελεύσεως, ἥτις ἔθεσεν ὅρον ὡς πρὸς τὴν ὑπουργηματικὴν ἱκανότητα· αὐτὸ ταῦτο δὲν εἶχε παραδεχθῆ καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπή.

Ἀντιπαρετήρησεν ἕτερος, ὅτι ὅτι μέλος ὢν τῶν δύο ἐπιτροπῶν, τῆς τε ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ τῶν ἐκλογῶν, ἐξέφρασεν εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις σύμφωνον τῷ πρὸ τοῦ τελευταίου ἀγορεύσαντι γνώμην περὶ τῆς βουλευτικῆς ἱκανότητος, καὶ περὶ τούτου θέλει ἐκφράσει ἐν δεόντι τὴν γνώμην του. Ὁ προλαλήσας εἶπεν, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἐστηρίχθη εἰς τὸν τῆς ἰθαγενείας Νόμον, ἀλλ' οὔτε αὐτὸς ἀπαιτεῖ πλείονα τῶν τριῶν ἐτῶν, οὔτε ὁ τῶν 1822 πλείονα τῶν πέντε. Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸ περὶ ἐμμέσου καὶ ἀμέσου ἐκλογῆς ζήτημα, δὲν ἀναπτύσει τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀμέσου λόγους, διότι οὐδεὶς ἀντείπεν εἰς τούτους, ἀνέφερον δὲ μόνον κωλύματά τινα περὶ τὴν ἐκτέλεσιν. Εἶναι δυσεφάρμοστος, εἶπον, ἡ ἄμεσος, ἀλλὰ τοῦτο ἀναιρεῖται ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπαρχιακῶν συμβούλων. Ἀνέφερον τὸ τοῦ τιμήματος, ἀλλὰ δὲν εἶναι παρ' ἡμῖν οὐδεμία ἀνάγκη τούτου, ἐξερχομένοις ἐξ ἐπαναστάσεως· παρ' ἡμῖν ἐκτὸς τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἐξασκήσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων κἀνὲν ἄλλο προσὸν δὲν χρειάζεται. Οὔτε αἱ παρελθοῦσαι κυβερνήσεις δὲν ἐζήτουν τίμημα, διότι εἰς τὸν Ἕλληνα τίμημα εἶναι αἱ πληγαὶ καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς δόξης πάθη. Τὸ τῶν ἀριστείων δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, διότι παρεισέφρυσαν ἄπειροι καταχρήσεις. Ἐπρότειναν τὴν δυσκολίαν τοῦ νὰ συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οἱ ψηφοφόροι· ἀλλ' αὕτη ἐξομαλύνεται, ὅταν κατὰ λόγον τῆς ἐκτάσεως τῶν ἐπαρχιῶν προσδιορισθῶσι διάφοραι κάλπαι καὶ τεθῆ προθεσμία τις, ἐντὸς τῆς ὁποίας νὰ τεθῶσιν ὑπὸ πάντων τὰ ψηφοδέλτια. Διὰ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς θέλομεν ἀπορύγει τὰς ἀπείρους τῆς ἐμμέσου ἐνστάσεις καὶ ἐφέσεις καὶ θέλομεν καταστήσει πιστοτέραν τὴν ἔκφρασιν τοῦ λαοῦ. Εἶναι τῷ ὄντι λυπηρὸν συντακτικὴ σύνοδος, ὡς ἡ παροῦσα, νὰ διστάζῃ εἰς τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν καὶ ν' ἀπαιτῇ τίμημα, ἐνῷ εἰς τὴν Ἀγγλίαν αὐτὴν ψηφοφοροῦσι καὶ ἐπὶ λόγῳ ἐνοικίου. Πάντες σχεδὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχουσιν ἰδιοκτησίαν τινά· διατὶ νὰ στερήσωμεν αὐτοὺς τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς; Ἔπειτα τὰς ὀλίγας ἐλλείψεις τῆς ἀμέσου, ἂν ὑποτεθῶσι τοιαῦται, δὲν ἰσορροποῦσι τὰ πάμπολα πλεονεκτήματα αὐτῆς; Νομίζω, ὅτι πρέπει ταύτην τὴν ἀρχὴν νὰ ἀσπασθῶμεν μονίμως, καὶ ἐπομένως νὰ συστήσωμεν ἐξ ὀλίγων ἐπιτροπὴν, ἵνα συντάξῃ διὰ βραχέων ἐπὶ ταύτῃ τῇ βάσει τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον.

Μετὰ τοῦτον ἄλλος τῶν πληρεξουσίων, ἀγορεύων ἐπὶ τοῦ γε-

νικοῦ πνεύματος τοῦ σχεδίου ἐμποδίσθη ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἤδη πρόκειται περὶ τοῦ ὡρισμένου ζητήματος τῆς ἐμμέσου ἢ ἀμέσου ἐκλογῆς. Παύσας δὲ τοῦ ἀγορεύειν, ἐπεφυλάξατο τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐκθέσῃ τὴν αὐτοῦ γνώμην εἰς τὸ περὶ Βουλευτικῆς ἱκανότητος μέρος.

Ἕτερος δὲ ἐπρόσθεσεν, ὅτι τὸ τῆς ἐπιτροπῆς σχέδιον οὐ μόνον εἶναι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὰς παρούσας περιστάσεις, ὡς παρετηρήθη ὑπὸ τῶν προαγορευσάντων, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἀνεφάρμοστον καταντᾷ· πῶς θέλουσι δικασθῆ εἰς τὸ δικαστήριον αἱ ἐφέσεις; πῶς ἐξ ἀπωτάτων διαστημάτων θέλουσι μεταβαίνει οἱ δικαζόμενοι; ἔπειτα πῶς θέλει δικασθῆ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν ἐνστάσεων; Πρὸς τούτοις ἡ ἐπέμβασις τοῦ δημάρχου καὶ τῶν ἄλλων δημοτικῶν ἀρχῶν θέλουσιν παραγάει ἀπείρους ῥαδιουργίας. Εἰς τὴν ἐμμεσον ἐκλογὴν συμβαίνουσιν ἐνστάσεις καὶ ἐφέσεις, αἵτινες δὲν γίνονται εἰς τὴν ἄμεσον. Νομίζω συντομοτέραν, καταλληλοτέραν καὶ δικαιοτέραν τὴν ἄμεσον. Ὡς πρὸς τὸ τίμημα, νὰ μὴ δεχθῶμεν κἀνέν, διότι πολλοὶ κάτοικοι τῆς Σπάρτης, τῶν νήσων καὶ ἄλλων μερῶν θέλουσι στερηθῆ τοῦ τῆς ἐκλογῆς δικαιώματος. Ἂν ἐπιθυμῶμεν ταχέως ν' ἀποπερατωθῇ τὸ ἔργον τῶν ἐκλογῶν, ἂς δεχθῶμεν τὴν ἄμεσον καὶ ἄνευ τιμήματος.

Ἀντιπαρετήρησεν ὁ πρῶτος ἀγορεύσας ἐπὶ τοῦ σχεδίου κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν εἰσηγητὴς, ὅτι ἐξέφρασε προηγουμένως τὰ καλὰ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ ἀνεγνώρισεν· ἀλλ' εἰς τὴν πρώτην Βουλευτικὴν περίοδον δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ταύτην ἀκινδύνως· ἡ Ἑλλὰς εὑρίσκεται ἤδη εἰς πυρετώδη, ὡς εἶπεν, κατάστασιν καὶ δὲν πρέπει νὰ δοθῇ ἀφορμὴ εἰς νέους κλονισμούς. Συμφέρει νὰ μεταφέρωμεν πλῆθος ἐκλογέων ἐκ μακρῶν ἀποστημάτων; Πρὸς τούτοις τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους ἀπαιτεῖ, ὥστε νὰ ἴδωμεν τὰς Βουλευτικὰς ἕδρας κατεχομένας ἐξ ἀνδρῶν διακεκριμένων· ἀλλὰ τοῦτο δὲν κατορθοῦται διὰ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς, διότι πολλῶν φιλοτιμίαι θέλουσιν ἐπιφέρει τοῦ λαοῦ τὴν θέλησιν. Εἰς κἀνέν μέρος τοῦ κόσμου δὲν ἔδωκαν ἀνεξαιρέτως τὸ τοῦ ἐκλέγειν δικαίωμα εἰς πάντας, ἀλλ' ἔθεσαν τίμημα· εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἔμμεσον ἐκλογὴν ἔθεσαν τίμημα, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ εἰς τοὺς ἐκλογεῖς ἡ ἀπορρώστα τῆς ἱκανότητος ἐγγύησις. Καὶ τῷ ὄντι πῶς εἶναι δυνατὸν ἡ προσωρινὴ μὲν, ἀλλ' οὐσιώδης αὕτη τοῦ ἐκλέγειν ἐξουσία νὰ δοθῇ εἰς ὃν τυχόντας; Οἱ ὑπερασπιζόμενοι τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν εἶπον, ἂς μὴ ζητήσωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τίμημα· ὥστε ἐν ἄλλοις λέγουσιν ὅτι εἶναι ἀνάγκη τιμήματος· ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ ἡ ἀνάγκη αὕτη εἶναι λογικὸν, εἶναι δίκαιον αὐτὸ τὸ ὁποῖον κρίνομεν ἀνα-

γκαῖον εἰς τὸ μετὰ ταῦτα, νὰ μὴ τὸ ζητήσωμεν ἀπὸ τοῦδε; Ἂν δεχθῶμεν ὅλους ὡς ψηφοφόρους, πῶς θέλωμεν δυνηθῆ νὰ συγκεντρώσωμεν αὐτοὺς εἰς ἕν; Εἴμεθα ἀναγκασμένοι νὰ παραδεχθῶμεν ἐκλεκτικὰ τιμήματα, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν εἰσέτι συνταγματικὰς ἕξεις, θέλωμεν ἐπισυμβῆ ἀφεύκτως ἐρεθισμοὶ μεταξὺ τῶν κατοίκων καὶ διαπληκτισμοὶ ἐκ τῶν θηρευόντων τὸ Βουλευτικὸν ἀξίωμα ὑποκινούμενοι. Εἶναι πιθανὸν ἐκ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς νὰ προκύψῃ πάντη διάφορον ἀποτέλεσμα, νὰ καὶ ἴδωμεν ἐπὶ τῶν ἑδρῶν τῶν Βουλευτῶν χωρικοὺς καθημένους, διότι κατὰ χωρία καὶ ἄνευ τιμήματος γινομένης τῆς ἐκλογῆς, ἕκαστος θέλει καταγράφει τὸν οἰκεῖον καὶ συνήθη, μὴ ἐνθυμούμενος κἂν τὸν τῆς πόλεως. Οὕτως οἱ τῶν χωρίων θέλουσιν ὑπερισχύσει τῶν κατοίκων τῶν πόλεων. Τὸ τίμημα καθιερωμένων εἰς τὰς δημοτικὰς ἐκλογὰς πρέπει νὰ ζητηθῇ κατὰ μείζονα λόγον εἰς τὰς Βουλευτικάς. Ὅθεν ἄμεσοι ἐκλογαὶ δὲν δύνανται νὰ γίνωσι ἄνευ τιμήματος. Τούτου δὲ τεθέντος, θέλει προκύψει μεγίστη περὶ τὰς ἐκλογὰς βραδύτης, τὴν ὁποίαν πρέπει παντὶ σθένει ν' ἀπορύγωμεν. Δὲν δυνάμεθα λοιπόν, νομίζω, νὰ μακρυνθῶμεν τοῦ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς συστήματος.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος κατ' αἴτησιν τινῶν πληρεξουσίων ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἂν ἐφωτίσῃ ἀρκούντως. Ἀποφανθείσης δὲ ταύτης καταφατικῶς, ἔθεσε τὸ ζήτημα οὕτω· « Τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν προτιμᾷ ἡ Συνέλευσις ἢ τὴν ἐμμεσον; τὴν ἐκ τοῦ λαοῦ ἀπ' εὐθείας, ἢ τὴν δι' ἐκλογέων. » Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν διὰ ψήφων **177 : 5**.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν· ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν διὰ ψήφων **177 : 5**.

Ἤδη δὲ πρόκειται, ἐπρόσθεσεν, ἵνα σκεφθῇ ἡ Συνέλευσις περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θέλει ἐνεργηθῇ ἡ ἄμεσος ἐκλογή.

Παρετήρησεν εἷς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι παραδεχθέντες τὸ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς σύστημα, λείπεται ἤδη τὸ νὰ φροντίσωμεν πῶς αὕτη θέλει ἐνεργηθῇ, καὶ ἐν πρώτοις περὶ τοῦ τιμήματος. Εἶναι βεβαίως σπουδαῖον τὸ ζήτημα τοῦτο, εἶπον ἄλλοι, καὶ χρήζει πολλῆς προσοχῆς καὶ σκέψεως· ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα τίμημα νὰ τεθῇ τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν θέλει εἶναι δεκτόν, διότι πολλοὶ δὲν ἔχουσιν εἰσοδήματα ἐξ ἰδίων κτημάτων, καὶ πρὸ πάντων οἱ κάτοικοι τῆς Σπάρτης, τῶν νήσων καὶ ἐπαρχιῶν ἐκείνων, ὅπου τὰ κτήματα κατείχοντο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ τῶν Τούρκων. Εἰς τὴν τοιαύτην περίστασιν δύο γνωρίσματα τῆς ἐκλογικῆς ἱκανότητος ἐδυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, τὸ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τοῦ ἐπιτηδεύματος, μέχρις οὗ προϊόντος τεθῶσι

καταλληλότεραι κατὰ τοῦτο βάσεις· ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ ὁρισθῇ ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς, τοὐτέστι ν' ἀποφασισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν καλπῶν, ἡ μονογράφησις τῶν ψηφοδελτίων καὶ τὰ λοιπά. Ἐπρότειναν δ' ἐπὶ τέλους τὸ ν' ἀνατεθῇ εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιτροπὴν τοῦ σχεδίου τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν τοῦ νὰ συντάξῃ καὶ παρουσιάσῃ ἐντὸς **24** ὡρῶν εἰς τὴν Συνέλευσιν σχέδιον τοῦ Νόμου τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη. Προσετέθησαν δὲ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῇ προτάσει ἑνὸς τῶν εἰσηγητῶν αὐτῆς καὶ δύο ἄλλα μέλη οἱ ΚΚ. Γ. Αἰνιὰν καὶ Κ. Κολοκοτρώνης.

Ὁ Πρόεδρος μετὰ ταῦτα ἀνήγγειλεν, ὅτι δύο ἄλλα σχέδια νόμου τῶν ἐκλογῶν ἐπαρουσιάσθησαν, τὸ μὲν παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης Κ. Χαλκιοπούλου, τὸ δὲ παρὰ τοῦ Κ. Τζούχλου, πληρεξουσίου Πραστοῦ.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὴν ἐπιτροπήν.

Ἐνταῦθα ὁ συνήθως προεδρεύων τῆς Συνελεύσεως, καταλιπὼν τὴν ἕδραν εἰς τὸν ἐπιόντα ἀντιπρόεδρον, εἶπεν· ἐπειδὴ πρόκειται νὰ τεθῶσιν ἤδη βάσεις τινες, ἐφ' ὧν θέλει συντάξει τὸν νόμον τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς ἡ ἐπιτροπή, θέλω προσθέσει κἀγὼ ὀλίγα τινά. Ἀναμφιβόλως τὸ σύστημα, τὸ ὁποῖον παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις εἶναι τὸ καλήτερον, διότι ἐξ αὐτοῦ προκύπτει ὁ Βουλευτὴς ὡς καθαρὸν ἐξαγόμενον τῆς τοῦ λαοῦ θελήσεως, οὐχὶ δὲ ἐξ ἀπατηλῶν εἰσηγήσεων, ὡς συμβαίνει πολλάκις εἰς τὴν ἐμμεσον ἐκλογήν. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ ἀνεγνώρισε καὶ ὡμολόγησε τὰ καλὰ τῆς ἀμέσου, ἀλλὰ νομίσασα αὐτὴν δυσεκτέλεστον, ἐπροτίμησε τὴν ἐμμεσον· ἐπὶ τούτου δὲ ἤδη θέλω ἐκθέσει ὀλίγα τινά. Ὅσα παρέχουσι ῥόθυν εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀμέσου εἶναι:

1) Ἡ συγκέντρωσις πολλῶν ἐπὶ τὸ αὐτό· ἀλλὰ τοῦτο δυνάμεθα νὰ τὸ ἀπορύγωμεν, θέττοντες εἰς διάφορα μέρη ἀναλόγως τῇ ἐκτάσει καὶ τῷ πληθυσμῷ τῶν κατοίκων ἑκάστης ἐπαρχίας κάλπας τινὰς καὶ δεκαήμερον προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας οἱ ψηφοφοροῦντες νὰ καταθέττωσι τὰ ψηφοδέλτια, χωρὶς νὰ ἐπιῤῥεάζωνται ὑπὸ τῶν σπουδαρχούντων.

2) Ἡ πλήρωσις τῶν ψηφοδελτίων ἐν τῷ τόπῳ ἔνθα πάντες συνέρχονται. Τοῦτο καὶ εἰς αὐτὰς τὰς δημοτικὰς ἐκλογὰς ἐπέφερε καταχρήσεις, διότι πολλῶν ἀγνοούντων νὰ γράφωσιν, ἐγγράφοντο ἐν τοῖς ψηφοδελτίοις ὀνόματα τῆς ἀρεσκείας τῶν γραφόντων· ἀλλὰ τοῦτο δύνανται νὰ προληφθῇ, ἂν πρότινων ἡμερῶν δοθῶσι μονογραφημένα ἐκ τοῦ Διοικητοῦ καὶ τοῦ εἰρηνοδίκου εἰς ἕκαστον τῶν ψηφοφόρων τὰ ψηφοδέλτια, ὥστε ἕκαστος αὐτῶν νὰ ἔχῃ ἐκ περισσοῦ τὸν χρόνον διανὰ ἔρῃ, ἂν δὲν ἠξεύρῃ

νὰ γράφῃ, τῆς ἐμπιστοσύνης του γραφέα καὶ νὰ ἐξελέγξῃ τὰ γεγραμμένα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δυνάμεθα ν' ἀποφύγωμεν καὶ τὰς ἐκ τῆς συγκεντρώσεως συγκρούσεις καὶ τὰς καταχρήσεις, αἵτινες ἄλλοτε ἐλάμβανον χώραν εἰς τὰς δημοτικὰς ἐκλογάς. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ τίμημα, τοῦτο βεβαίως, μὴ ὑπαρχόντων κτηματολογίων φορολογικῶν, δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπ' ὄψιν. Τὸ τοιοῦτον μάλιστα παρ' ἡμῖν θέλει δώσει ἀφορμὴν εἰς καταχρήσεις, διότι τῶν φορολογικῶν καταλόγων, κρατουμένων ὑπὸ τῶν ἐνοικιαστῶν μέχρι τοῦδε, θέλουσιν ἴσως ἀναδειχθῆ ὡς μᾶλλον φορολογούμενοι ἐκεῖνοι, οἵτινες εἰσὶ γνώριμοι εἰς αὐτούς. Ἡ δὲ ἐξέλεγξις τούτου δὲν εἶναι τόσον εὔκολος. Ὅθεν ἐπὶ τοῦ παρόντος, φρονῶ καὶ ἐγώ, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ἄλλα γνωρίσματα ἐκτὸς τοῦ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τοῦ ἐπιτηδεύματος, διότι βέβαια δὲν πρέπει νὰ χορηγήσωμεν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν εἰς ὑπηρέτας καὶ ἄλλους ὁμοίους τούτων, οἵτινες ἔχουσι τὴν θέλησίν των ἐξηρτημένην ἐξ ἄλλων.

Ἄλλο ὅμως ἀντικείμενον εἶναι λείαν σπουδαῖον, τὸ τῶν ἀποφάσεων ἐπὶ τῶν ἐνστάσεων, αἵτινες βεβαίως θέλουσι συμβῆ, ὅσον τέλειος καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὁ κατάλογος, διότι ἄλλοι μὲν θέλουσιν αἰτιᾶσθαι, ὅτι παρελείφθησαν, ἔχοντες τὰ προσόντα, ἄλλοι δὲ ὅτι κατεγράφησαν, μὴ ἔχοντες αὐτά. Ἐμελέτησα ἐπὶ τούτου καὶ τῆς ἐπιτροπῆς τὸ σχέδιον καὶ τὸ ὑποβληθὲν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Προεδρίας καὶ τυπωθὲν ἤδη καὶ διανεμηθὲν σχέδιον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβούλου τῆς Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν Κ. Σ. Ἀντωνιάδου, διευθύνοντος εἰδικὸς τὸν κλάδον τοῦτον τῶν ἐκλογῶν· ἀλλ' οὔτε τοῦ ἑνὸς οὔτε τοῦ ἄλλου ὁ τρόπος μοῦ ἐφάνη ὅτι συντελεῖ εἰς τὴν συντομίαν καὶ τὴν ἀποφυγὴν τῶν καταχρήσεων, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀπαιτεῖται καὶ δεύτερος βαθμὸς δικαιοδοσίας. Φρονῶ καταλληλότερον πρὸς τοῦτο καὶ διὰ τὴν συντομίαν καὶ διὰ τὸ ἀμερόληπτον τῶν ἀποφάσεων τὸ νὰ συσταθῇ εἰς ἑκάστην ἐπαρχίαν ὁρκωτὸν δικαστήριον ἐκλεγόμενον παρ' αὐτῶν τούτων, οἵτινες κάμνουσι τὰς ἐκλογάς, δικάζον τὰς ἀναφυομένας ἐνστάσεις. Τοῦτο δύναται νὰ συγκροτηθῇ π. χ. οὕτω· τίθενται ἐντὸς κάλπης τὰ ὀνόματα ὅλα τῶν δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν συμβούλων καὶ τῶν παρέδρων, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξάγονται δεκαπέντε. Ἂν δ' ἐκ τούτων ἐξαχθῇ ἄνθρωπος μὴ εἰδὼς γράμματα ἀναπληροῦται ὑπ' ἄλλου. Συμπληρωθέντος οὕτω τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 15, ἕκαστος τῶν διαδίκων νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐξαιρεῖν κατ' ἀρέσκειαν πέντε, ὥστε οἱ παραλειπόμενοι πέντε νὰ δικάζωσι τὰς διενέξεις ἀνεκλήτως. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀποφεύγομεν καὶ τὴν βραδύτητα τῆς ἐκδικάσεως τῶν διαφορῶν καὶ τὰς ὑφέσεις, ἐνταυτῷ δὲ

παρέχομεν εἰς τοὺς δικαζομένους ἀμερολήπτων δικαστήριον.

Ἐκρίθη τέλος ἡ τοῦ Προέδρου γνώμη ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, καὶ ἀπεφασίσθη ἵνα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς μελλούσης νὰ συντάξῃ τὸν νόμον ἐπιτροπῆς.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὰς 2 1/2 ὥρας μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς·
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΞΣΤ'.

Τῆς 8 Μαρτίου.

Σήμερον τὴν ὀγδόην τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τετάρτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν πρὸ μεσημβρίας, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ, παρόντων μὲν διακοσίων εἰκοσιενὸς καὶ ἀπόντων εἰκοσιδύο, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ὁ πληρεξούσιος Πουντουνίτζης Α. Ἐγκολφόπουλος, ἀσθενῶν πρὸ ἑνὸς μηνὸς καὶ μόλις ἤδη ἀναλαβὼν τὴν ὑγείαν του, ζητεῖ ἄδειαν ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του διὰ νὰ τύχῃ ἐκεῖ τῆς ἀναγκαίας περιποιήσεως· ἐπίσης καὶ ὁ πληρεξούσιος τῶν Θετταλῶν Ἰωάν. Βελέντζας αἰτεῖ ἄδειαν ν' ἀπέλθῃ εἰς Σύρον, ὅπου κατεπείγουσαι οἰκιακαὶ ὑποθέσεις τὸν ἀναγκάζουν νὰ μεταβῇ.

Ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε νὰ δοθῇ καὶ εἰς τοὺς δύο ἡ ζητουμένη ἄδεια.

Ἀντικειμένου τῆς σημερινῆς Συνεδριάσεως, ἐπροσθεσεν ὁ Πρό-

εδρος, εἶναι ἡ συζήτησις τοῦ περὶ ἐκλογῶν νόμου, τὸν ὁποῖον συνέταξεν ἡ ἐπιτροπὴ κατὰ τὰ εἰς τὴν παρελθοῦσαν συνεδρίασιν ἀποφασισθέντα. Ὁ εἰσηγητὴς θέλει κάμει τὴν εἰσήγησιν τοῦ Νόμου.

Λαβὼν δὲ οὗτος τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι ἡ συνταξᾶσα τὸ νομοσχέδιον ἐπιτροπὴ ἔλαβεν ὡς βάσιν κατὰ τὰ ἀποφασισθέντα παρὰ τῆς Συνελεύσεως τὸ σύστημα τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς, καὶ διὰ τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τοῦ συστήματος τούτου, διὰ νὰ ἐνεργῇ ἀληθεῖς ὁ λαὸς ἐκλογάς, δὲν περιώρισε τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφορορεῖν διά τιμήματος, ἀλλ' ἀπήτησεν ἀπὸ τὸν ψηφορόρον ἰδιοκτησίαν, ὁσηδήποτε καὶ ἂν ἦναι, ἢ ἀνεξάρτητον ἐπιτήδευμα. Τὰ προσόντα ταῦτα τοῦ ψηφορόρου ἐτέθησαν ὡς ἐγγύησις τῆς καλῆς καὶ ἀνεξαρτήτου χρήσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφορορεῖν, τὸ ὁποῖον πᾶς τις δύναται τοιουτοτρόπως νὰ ἐνεργῇ.

Εἰς τὸν ὁρισμὸν τῶν προσόντων τοῦ Βουλευτοῦ ἔλαβεν ὡς βάσιν τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ, τὴν ὁποίαν ποσῶς δὲν περιώρισε διὰ προσόντων τῆς τύχης. Εἰς τὴν σύνταξιν τῶν καταλόγων τῶν ἐχόντων τὴν ἐνέργειαν τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφορορεῖν πολιτῶν δὲν ἐφάνη αὐστηρὰ, διότι ἡ κατεπείγουσα ἀνάγκη ἀπαιτεῖ τὴν ταχυτέραν συγκάλεσιν τῶν Βουλῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐπιτροπὴ δὲν καθιέρωσε διπλοῦς ἑλληνικοὺς δικαιοδοσίας μήτε πολλοὺς τύπους, ἀλλ' ἀνέθεσε τὴν σύνταξιν αὐτῶν εἰς τοὺς Δημάρχους καὶ δημοτικὰ Συμβούλια, χαίροντας τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ λαοῦ τῶν δήμων των· τὴν δὲ ἐκδίκασιν τῶν ἐπὶ τοῦ καταλόγου παραπόνων ἐνεπιστεύθη εἰς ἀνθρώπους ἐξαγομένους ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου λαοῦ, καὶ ἐδέχθη ἐξαιρέσεις τούτων ἐκ μέρους τῶν ἐχόντων τὰς διενέξεις, ὥστε τὸ δικαστήριον τοῦτο νὰ παρέχῃ τὰ πιστὰ εἰς πάντας.

Καθιέρωσε τὴν διὰ ψηφοδελτίων ἐκλογὴν, διότι ἄλλως ἦτον ἀδύνατον νὰ γίνῃ χωρὶς νὰ περιορισθῇ ἡ θέλησις τῶν πολιτῶν δι' ὑποψηφίων, καὶ τοῦτο ἡ ἐπιτροπὴ ἐνόμισε καθῆκον της ν' ἀποφύγῃ. Ἐθεώρησε δὲ καταλληλοτέραν τὴν σχετικὴν πλειονοψηφίαν πρὸς τὸ παρὸν, διότι ἡ ἀπόλυτος εἶναι δύσκολον νὰ παρουσιασθῇ καὶ διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς ψηφοφορίας θέλομεν χρονοτριβεῖ, ἐνῷ ὅλοι ἀναγνωρίζουν τὴν ἀνάγκην τῆς ταχυτέρας τῶν Βουλῶν συγκροτήσεως. Εἰς τὸ περὶ προσόντων τῶν Βουλευτῶν παρεδέχθη, νὰ ἦναι τὸ 1/2 ἐκ τῶν αὐτοχθόνων καὶ κατοίκων τῆς ἐκλεγούσης ἐπαρχίας καὶ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἀπεριορίστως, θελήσασα τοιουτοτρόπως νὰ συμβιβάσῃ ἡ ἐπιτροπὴ ἐντὸς τῆς Βουλῆς τὰς τοπικὰς γνώσεις καὶ τὴν εἰδικὴν μὲ τὴν γενικὴν ἱκανότητα καὶ πεῖραν, καὶ πιστεύουσα, ὅτι, παραδεχθέντες ἤδη τὸ σύστημα

τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς, δὲν θέλετε δυσκολευθῆ ποσῶς νὰ παραδεχθῆτε καὶ ἐκεῖνο. Ἐθεώρησε δὲ ἀναγκαίαν διὰ τὸ ἀνεπηρέαστον τῶν ἐκλογῶν τὴν ἐξαίρεσιν τῶν ὑπαλλήλων εἰς τοὺς τόπους, ἐφ' ὧν ἐνεργοῦν τὰ καθήκοντά των, καὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικῶν, οἵτινες δὲν πρέπει ν' ἀποσπῶνται εὐκόλως τῆς ὑπηρεσίας.

Τέλος ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Βουλευτοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἡ ἐπιτροπὴ, παραλαμβάνουσα ὁμοῦ μὲ τοὺς Καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοὺς τῶν Γυμνασίων, τοῦ πολυτεχνικοῦ σχολείου καὶ τοὺς τῶν ὡραίων τεχνῶν, νομίζει, ὅτι δὲν παρέβη τὸ πνεῦμα τῆς ἀποράσεως τῆς Συνελεύσεως περὶ τούτου, ἂν καὶ παρέβη τὸ γράμμα, θεωρήσασα, ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς Συνελεύσεως ἦτον ὁ Βουλευτὴς οὗτος νὰ ἀντιπροσωπεύῃ ἐν γένει ἐντὸς τῆς Βουλῆς ὅλους τοὺς κλάδους τῶν διαφόρων ἐκπαιδευτικῶν μέσων, καὶ διὰ τοῦτο παρεδέχθη νὰ συντρέχωσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν του οἱ προϊστάμενοι καὶ ἄλλων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων ἐκτὸς τῶν τοῦ Πανεπιστημίου Καθηγητῶν· ἐδέχθη τοὺς καθηγητὰς τῶν ὡραίων τεχνῶν, διότι ἐνόμισε δίκαιον καὶ συμφέρον νὰ τιμήσῃ καὶ ἐμψυχώσῃ τὰς ὡραίας τέχνας, αἱ ὁποῖαι ὀφείλουν τὴν γέννησίν των εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

Μετὰ τὴν γενικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ νόμου παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ, οὐδενὸς αἰτησαμένου ν' ἀγορεύσῃ ἐν γένει κατὰ τοῦ γενικοῦ πνεύματος τοῦ σχεδίου τοῦ νόμου, ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη νὰ προβῇ εἰς τὴν κατ' ἄρθρον συζήτησιν τοῦ Νόμου.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Νόμου, ἔχον οὕτω:

«Εἰς ἑκάστην ἐπαρχίαν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἐννοουμένην κατὰ τὴν περιφέρειαν ἑκάστου ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου, ἐκλέγεται ἀνάλογος ἀριθμὸς Βουλευτῶν κατὰ τοὺς ἑξῆς ὅρους·

Ἐπαρχίαι, ἔχουσαι πληθυσμὸν μέχρι τῶν δώδεκα χιλιάδων ψυχῶν, ἐκλέγουσιν ἕνα Βουλευτήν· αἱ ἔχουσαι πλέον τῶν δώδεκα μέχρι τῶν εἴκοσι τεσσάρων, δύο· αἱ ἔχουσαι πλέον τῶν εἴκοσι τεσσάρων μέχρι τῶν τριάκοντα ἓξ, τρεῖς· αἱ ὑπεράνω τῶν τριάκοντα ἓξ, τέσσαρες.»

Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀ. §. τοῦ ἄρθρου τούτου ἐδόθησαν τροπολογίαι παρὰ τῶν πληρεξουσίων Γαλαξειδίου, Ἀκρωνῶν καὶ Ἑρμουπόλεως, αἰτούντων κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ § ἀ. νὰ δοθῇ εἰς τὸ Γαλαξείδιον, τὰς ἐπαρχίας Ἀκρωνίας καὶ τὴν Ἑρμούπολιν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγωσιν ἴδιον Βουλευτὴν, καὶ τοι μὴ ἀποτελοῦντες χωριστὴν περιφέρειαν ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων Ἀκρωνίας παρετήρησεν, ὅτι οἱ ὁρισμοὶ τοῦ ἀ. ἄρθρου τοῦ σχεδίου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῶσιν

εἰς τὴν Λακωνίαν, διότι ἡ μετάβασις αὐτῶν εἰς ἄλλον τόπον χάριν τῆς ψηφοφορίας εἶναι δυσχερεστάτη. Ἡ Συνέλευσις πρέπει ν' ἀναγνωρίσῃ εἰς τὴν Λακωνίαν τὸ αὐτὸ δικαίωμα τῶν παραστατῶν, τὸ ὁποῖον καὶ ἄλλοτε εἶχον.

Προτείναντος δέ τινος πληρεξουσίου, ὅτι πρέπει ἡ Συνέλευσις ν' ἀποφανθῇ προηγουμένως ἐπὶ τῆς βάσεως, ἤτοι, ἐὰν δέχηται τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου διαίρεσιν τῶν ἐπαρχιῶν, ἢ τὴν παλαιάν, ὁ Πρόεδρος, μὴ ἐμφανισθέντος οὐδενὸς ν' ἀγορεύσῃ κατὰ τοῦ σχεδίου, ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν δέχηται τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον διαίρεσιν τῶν ἐπαρχιῶν, ἢ τὴν παλαιάν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη διὰ μεγάλης καὶ εὐκρινεστάτης πλειονοψηφίας, δι' ἀναστάσεως γενομένης, τὸν § ά. τοῦ ἄρθρου 1, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Ἐνταῦθα οἱ πληρεξούσιοι Γαλαξειδίου ἐζήτησαν ν' ἀναγνωσθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν ἡ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν δοθεῖσα εἰς τὴν Προεδρίαν πρότασίς των, ἀναφερομένη εἰς τὸν ά. § τοῦ ἄρθρου 1. Τινῶν δὲ ἐναντιουμένων εἰς τοῦτο διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ αἴτησις τῶν ἀφορᾷ ἐξαιρέσεις καταστρεφούσας τὴν παραδεχθεῖσαν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος καὶ τῆς περιφερείας τοῦ ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου, ἄλλων δὲ πάλιν, ὡς καὶ τῶν προτεινόντων, μετ' ἐπιμονῆς αἰτούντων τὴν ἀνάγνωσιν, μεθ' ἱκανὴν συζήτησιν οἱ πληρεξούσιοι Γαλαξειδίου παρετήρησαν, ὅτι ἡ αἴτησις των δὲν ἀφορᾷ ἐξαιρετικὸν δικαίωμα, ἀλλ' ὅμοιον τοῦ κατὰ τὸν β'. § τοῦ ἄρθρου 2 παραχωρηθέντος εἰς τοὺς δήμους Κρανιδίου καὶ Ἑρμιόνης, καὶ ἐπεφυλάχθησαν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς προτάσεώς των κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ μέρους ἐκείνου.

Ἑπομένως ἡ Συνέλευσις προέβη εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἑπομένου δ'. § τοῦ ἄρθρου 1, ἐφ' ᾧ παρετήρησεν ὁ εἰσηγητὴς, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ παρεδέχθη ὡς βάσιν τὸν ἀριθμὸν τῶν δώδεκα χιλιάδων κατοίκων, διότι τοιουτοτρόπως θέλομεν ἔχει εἰς τὴν Βουλὴν ἀριθμὸν Βουλευτῶν ἀνάλογον τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ ἔθνους μας.

Ἐπὶ τοῦ ἐδαφίου τούτου ἐγένετο παρὰ διαφόρων ἡ πρότασις τοῦ νὰ γίνῃ παραδεκτὸς ὡς βάσις τοῦ πληθυσμοῦ ἀντὶ τῶν δώδεκα χιλιάδων ὁ ἀριθμὸς τῶν δέκα χιλιάδων κατοίκων, διότι, εἶπε, τὸ δεκαδικὸν σύστημα εἶναι καλήτερον καὶ εὐκολώτερον ἕνεκα δὲ τῆς ἐλαττώσεως ταύτης τοῦ ἀριθμοῦ δὲν θέλει αὐξήσῃ ἐπὶ τοσοῦτον ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν, ὥστε νὰ ἦναι δυσανάλογος τοῦ πληθυσμοῦ μας, ὅστις μάλιστα ἐλπίζομεν ὅτ θέλει ὀλιγὸν προβαίνει εἰς τὸ μέλλον ὡς καὶ ἡ οἰκονομικὴ τοῦ ταμείου μας κατάστασις.

Ἄλλοι, παραδεχόμενοι ὡς βάσιν τῶν ἀριθμῶν τῶν δέκα χιλιάδων, ἐπρότειναν νὰ αὐξάνῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν ὄχι κατὰ δέκα χιλιάδας, ἀλλὰ ἀπὸ τὰς δέκα μέχρι τῶν εἴκοσι δύο, καὶ ἀπὸ τὰς εἴκοσι δύο μέχρι τῶν τριάκοντα τεσσάρων καὶ καθεξῆς.

Τὴν περὶ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ πρότασιν ἀντέκρουσαν ἄλλοι, λέγοντες, ὅτι ὡς βάσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν δὲν ἐτέθη ὁ πληθυσμὸς καὶ τὸ ἀριθμητικὸν σύστημα, ἀλλὰ τὰ ἐπαρχιακὰ συμβούλια, κ' ἑπομένως τὸ ἐπαρχιακὸν σύστημα. Πρὸ ὀλίγου ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἐπαρχιακὴν διαίρεσιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπαρχιακῶν συμβουλίων, ἀποδοκιμάσασα τὴν παλαιὰν τῶν ἐπαρχιῶν διαίρεσιν διὰ τὸν λόγον, ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην διαίρεσιν ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν ἤθελεν ἐπαυξήσει πολύ. Ἑπομένως ἡ περὶ ἐπαυξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν πρότασις, ὡς εἶναι καὶ ἡ προκειμένη, εἶναι δεδικασμένη, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὸν πληθυσμὸν τῶν δώδεκα χιλιάδων κατὰ τὸ σχέδιον.

Ἀντιπαρετηρήθη παρ' ἄλλου πληρεξουσίου, ὅτι ἡ περὶ αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν ἰδέα ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ Συνέλευσις παραδεχθῇ ὡς ἀπαιτούμενον πληθυσμὸν τὰς δέκα χιλιάδας, θέλει ὑπάρχει ἡ βεβαιότης ὅτι θέλει τηρηθῇ τὸ Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὡς ἐλάχιστον ὅρον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν τὸν ὀγδοηκοστόν. Ἄλλως δὲ, τίς γνωρίζει, ἂν, γινομένης παραδεκτῆς τῆς βάσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν δώδεκα χιλιάδων κατὰ τὸ σχέδιον, ἐλαττωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ παραβῶμεν καὶ αὐτὸ τὸ Σύνταγμα, καθ' ὃ ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν ὡρίσθη μέχρι τῶν ὀγδοήκοντα; Διὰ τοῦτο ἐπρότεινε νὰ γίνῃ δεκτὸς ὡς βάσις ὁ πληθυσμὸς τῶν δέκα χιλιάδων, καὶ ἐζήτησε νὰ γίνῃ ψηφοφορία ἐπὶ τούτου.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἔθεσεν εἰς ψηφοφορίαν τὸ ζήτημα, «Ἂν ἡ Συνέλευσις παραδέχεται ὡς βάσιν πληθυσμοῦ τὰς δέκα χιλιάδας ἢ τὰς δώδεκα, κ' ἑπομένως ἀναλόγως τοῦ παραδεχθησομένου ἀριθμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ἀνάλογον αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν».

Γενομένης ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἔγινε παραδεκτὸς ὡς βάσις ὁ ἀριθμὸς τῶν δέκα χιλιάδων ἀντὶ τῶν δώδεκα διὰ ψήφων **119** πρὸς **69**.

Ἑπομένως τὸ ἄρθρον ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν, τροποποιηθὲν οὕτως·

Τίτλος Α.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν.

Ἄρθρον 1.

« Εἰς ἑκάστην ἐπαρχίαν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἐννοουμένην κατὰ τὴν περιφέρειαν τῆς δικαιοδοσίας ἑκάστου ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου, ἐκλέγεται ἀνάλογος ἀριθμὸς Βουλευτῶν κατὰ τοὺς ἑξῆς ὅρους· »

« Ἐπαρχίαι, ἔχουσαι πληθυσμὸν μέχρι τῶν δέκα χιλιάδων ψυχῶν, ἐκλέγουσιν ἕνα Βουλευτήν. Αἱ ἔχουσαι πλέον τῶν δέκα μέχρι τῶν εἴκοσι, δύο· αἱ ἔχουσαι πλέον τῶν εἴκοσι μέχρι τῶν τριάκοντα, τρεῖς· αἱ ὑπεράνω τῶν τριάκοντα, τέσσαρας. »

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴν τὸ ἑπόμενον ἄρθρ. 2 τοῦ νομοσχεδίου, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρον 2.

« Αἱ νῆσοι Ὕδρας, Πετσῶν καὶ οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι Ψαριανοὶ ἐκλέγουν Βουλευτὰς κατὰ τὸ ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου ε. ε. ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως, ἤτοι ἡ μὲν Ὕδρα τρεῖς, αἱ δὲ Πέτσαι δύο, καὶ οἱ Ψαριανοὶ δύο. »

« Οἱ δῆμοι Κρανιδίου καὶ Ἑρμιόνης ἡνωμένοι ἀποτελοῦσιν ἰδίαν ἐκλεκτικὴν περιφέρειαν πρὸς ἐκλογὴν Βουλευτοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ εἰς τὸ 1 ἄρθρον πληθυσμοῦ. »

Ἐπὶ τοῦ 6 §. παρετήρησεν ὁ εἰσηγητὴς, ὅτι οἱ δῆμοι Κρανιδίου καὶ Ἑρμιόνης ἐθεωρήθησαν ὡς ἀποτελοῦντες ἰδίαν ἐκλεκτικὴν περιφέρειαν, διότι οἱ δῆμοι οὗτοι ὁμοῦ μὲ τὴν νῆσον Πετσῶν εἶχον ἓν ἐπαρχιακὸν συμβούλιον· ἀποχωρισθεισῶν δὲ ἤδη τῶν Πετσῶν κατὰ τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸ ἄρθρον ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως, μένουν οἱ δύο οὗτοι δῆμοι εἰς ἰδίαν ἐκλεκτικὴν περιφέρειαν.

Ἐνταῦθα κατ' αἴτησιν τῶν πληρεξουσίων Γαλαξειδίου ἀνεγνώσθη ὑφ' ἑνὸς τῶν γραμματέων ἡ παρ' αὐτῶν δοθεῖσα, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, πρότασις, ἔχουσα οὕτω·

« Ἡ πόλις τοῦ Γαλαξειδίου κεῖται ἐπὶ πετρώδους καὶ ἀγόνου τόπου, οἱ δὲ κάτοικοί της, μὴν ἔχοντες ἕνεκα τούτου κτηματικὰς περιουσίας, διὰ νὰ προσπορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν μέσα, ἀνέπτυξαν μὲ ἀπαραδειγμάτιστον ταχύτητα καὶ τὴν χαρακτηρίζουσαν αὐτοὺς φιλεργίαν καὶ δραστηριότητα ναυτιλίαν ἀρκετὰ μεγάλην ὡς πρὸς τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, καὶ ἀπέκτησαν ἕνεκα τούτου ἴδια συμφέροντα, διακρίνοντα αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν πέριξ μερῶν.

Ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε ναυτικὸν, καταναυμαχοῦν τὸν ἐχθρὸν, τὸ ὁποῖον κατεγράφη κατὰ τὸ μεγαλήτερον μέρος ἐντὸς

καὶ ἐκτὸς τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου· μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ἡ ἀνάγκη τῆς διακρίσεως τῶν συμφερόντων ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν ἄλλων μερῶν τῆς ἐπαρχίας Σαλώνων ὑπηγόρευσαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἄργους, τῆς Προνοίας καὶ εἰς τὴν παροῦσαν τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἀποτελῇ τὸ Γαλαξείδιον ἴδιον καὶ χωριστὸν ἐκλεκτικὸν τμῆμα, ἐξ οὗ νὰ προάγηται ἀντιπρόσωπος ὁδηγούμενος ἐκ τῶν εἰδικῶν τοπικῶν γνώσεων, ὡς πρὸς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ πρόοδον τῆς ναυτικῆς ταύτης πόλεως, δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἐζήτησαν οἱ Γαλαξειδιῶται νὰ ἐξασκήσωσι, καὶ τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ μὴ ἀναγνωρισμένον ῥητῶς πρὸ τοῦ **1829**, ἐνήργουν ὅμως πραγματικῶς, διότι εἰς ὅλας τὰς ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκλογὰς πληρεξουσίων εἰς τὰς ἐθνικὰς Συνελεύσεις, ἢ βουλευτῶν εἰς τὰς Βουλὰς, εἶχον πάντοτε ἕνα Γαλαξειδιώτην πληρεξούσιον ἢ βουλευτὴν ἐκ τῶν παρὰ τῆς ἐπαρχίας Σαλώνων στελλομένων δύο. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τέλος εἶναι ἀποκτημένον καὶ ἀναγνωρισμένον, καὶ ἡ ἀναγνώρισις αὐτοῦ παρὰ τῆς παρούσης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, τοῦ νὰ θεωρηθῇ τὸ Γαλαξείδιον ὡς χωριστὸν ἐκλεκτικὸν τμῆμα, ἂν καὶ μὴ ἔχον ἴδιον ἐπαρχιακὸν συμβούλιον, εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος τεθεῖσαν ἀρχὴν περὶ ἐκλογῶν, καὶ συνάδει μὲ τὰς παρούσας τοπικὰς περιστάσεις τοῦ Γαλαξειδίου καὶ τὸ μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς ταύτης ναυτιλίας διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους·

α) Διότι ὁ βουλευτὴς ἀντιπροσωπεύει μὲν τὸ ἔθνος ἐν γένει, μόλα ταῦτα ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἐφωδιασμένος μὲ τὰς τοπικὰς γνώσεις καὶ νὰ ἐκπηγάζῃ ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν εἰδικῆς τινος περιφερείας, διὰ νὰ συνταυτίζηται μὲ τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσώπευσιν καὶ ἡ εἰδικότης ἑκάστου μέρους χωριστὰ, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος καθιερωθεῖσαν ταύτην ἀρχήν. Ἂν τὸ Γαλαξείδιον δὲν θεωρηθῇ ἀποτελοῦν ἰδίαν ἐκλεκτικὴν περιφέρειαν, μὴ δυνάμενον ποτὲ ὡς ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ του νὰ ἐπικρατῇ εἰς τὰς ἐκλογὰς τῆς ἐπαρχίας Σαλώνων, ὅπου συγχωνεύεται εἰς τὴν σύστασιν ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου, ποτὲ δὲν θέλει ἔχει ἀντιπρόσωπον φέροντα τὰς εἰδικὰς τοῦ τόπου γνώσεις, ἀλλὰ μᾶλλον ὅλως ξένον καὶ εἰς ἄγνοιαν εὑρισκόμενον τῶν τοπικῶν γνώσεων· διότι κατὰ τὸν πληθυσμὸν τῆς ἐπαρχίας Σαλώνων, εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην εἷς μόνον βουλευτὴς ἀναλογεῖ κατὰ τὸ νομοσχέδιον, ἐπομένως τοιουτοτρόπως τὰ συμφέροντα καὶ αἱ ἀνάγκαι τῆς ναυτικῆς ταύτης πόλεως δὲν θέλουσιν ἔχει ἐντὸς τῆς Βουλῆς εἰδικὴν ἀντιπροσώπευσιν.

β) Εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι τὸ ναυτικὸν τοῦ Γαλαξειδίου,

τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν μετρᾷ ὑπὲρ τὰ διακόσια εἴκοσι πλοῖα, ἀντιπροσωπευόμενον ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ ναυτικαὶ νῆσοι ἀπὸ ἴδιον ἐντὸς τῆς Βουλῆς ἀντιπρόσωπον, θέλει ἔχει ὅλας τὰς ἐγγυήσεις τῆς ἐφαρμογῆς ἐκείνων τῶν εἰδικῶν περιστάσεων, αἵτινες εἶναι γνωσταὶ μόνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ τόπου, καὶ τῶν ὁποίων ἡ πρόβλεψις ἐνισχύει καὶ ἀναπτύσσει τὰ συμφέροντα ἑνὸς τόπου.

Τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος ἐντὸς τῆς μεσογείου εἶναι ἀρκετὰ συνδεδεμένον πρὸ πάντων μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ναυτηλίας. Ἡ Σ. Συνέλευσις ἔχει ἴσως γνῶσιν τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς ναυτηλίας τοῦ Γαλαξειδίου, τὴν ταχυτάτην αὐτῆς πρόοδον, τὰς ἐγγυωμένας εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας, καὶ ἐπομένως τὴν ἀπαιτουμένην ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐμψυχωθῇ ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον εἶναι ἀπαραίτητος ἀνάγκη ἡ παρ' ἰδίου βουλευτοῦ ἀντιπροσώπευσις τῆς ναυτικῆς πόλεως Γαλαξειδίου ἐντὸς τῆς Βουλῆς.

γ) Ἐκτὸς τούτων ὅλων ἡ ἀναγνώρισις ὡς εἰδικῆς ἐκλεκτικῆς περιφερείας τῆς πόλεως Γαλαξειδίου μὲ τ' ἀπαρτίζοντα τὸν δῆμον Γαλαξειδίου τέσσαρα χωρία, περιλαμβάνοντα ἓξ χιλιάδας περίπου πληθυσμόν, εἶναι σύμφωνος καὶ μὲ τὸν τεθέντα εἰς τὸν Νόμον περὶ ἐκλογῆς ἐλάχιστον ὅρον τοῦ ἀπαιτουμένου πληθυσμοῦ διὰ τὴν ἐκλογὴν ἑνὸς βουλευτοῦ.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους προτείνομεν,

«Ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ πόλις Γαλαξειδίου μετὰ τῶν τεσσάρων, περιλαμβανομένων εἰς τὸν δῆμον Γαλαξειδίου χωρίων, ὡς εἰδικὴ ἐκλεκτικὴ περιφέρεια, ἔχουσα τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ χωριστὰς ἐκλογὰς καὶ νὰ πέμπῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἴδιον ἀντιπρόσωπον.»

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι σκοπὸς τῶν πληρεξουσίων δὲν εἶναι νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς ἐξαιρετικὸν δικαίωμα, οὔτε νὰ προστεθῇ πλειότερος ἀριθμὸς βουλευτῶν, ἀφ' ὅσους θὰ δίδῃ κατὰ τὸν Νόμον ὁλόκληρος ἡ ἐπαρχία Παρνασσίδος, ἀλλὰ ζητοῦν νὰ ἀποφανθῇ ἡ Συνέλευσις νὰ γίνηται κατὰ τὴν ἐκλογὴν προσοχὴ, ὥστε ὁ εἷς ἐκ τῶν τριῶν βουλευτῶν τῆς ἐπαρχίας ταύτης νὰ ἦναι Γαλαξειδιώτης, διότι ἄλλως, ἀπόντων πάντοτε κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Γαλαξειδίου εἰς τὰς ναυτικάς των ἀποδημίας, θέλει ἐπικρατεῖ εἰς τὰς ἐκλογὰς ἡ λοιπὴ ἐπαρχία, καὶ οὕτω τὸ Γαλαξείδιον, τοῦ ὁποίου τὰ συμφέροντα εἶναι ὅλως διόλου διαφορετικὰ τῶν τῆς λοιπῆς ἐπαρχίας, θέλει μένει ἄνευ ἀντιπροσώπου.

Ἐνταῦθα διηγέρθη σφοδρὰ μεταξὺ τῶν πληρεξουσίων συζήτησις ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης, τῶν μὲν πληρεξουσίων Γαλαξειδίου

καὶ ἄλλων διισχυριζομένων ὅτι ἡ περὶ τοῦ Γαλαξειδίου αἴτησις διὰ τοὺς ἐκτεθειμένους εἰς τὴν ἔγγραφον πρότασιν τῶν πληρεξουσίων αὐτοῦ λόγους εἶναι δικαία, καὶ πρέπει νὰ γείνῃ παραδεκτή. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, εἶπον, συνδέεται στενὰ μὲ τὴν εὐημερίαν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ἔθνους εἰς τὸ μέλλον. Αἱ περὶ ἐμπορίας καὶ ναυτηλίας γνώσεις θέλουν εἶσθαι σπάνιαι ἐντὸς τῆς Βουλῆς, καὶ διὰ τοῦτο ὄχι μόνον εἶναι σύμφωνον μὲ τὸ γενικὸν συμφέρον νὰ γείνῃ παραδεκτὴ ἡ πρότασις Γαλαξειδιωτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξαιρετικὰ πρὸς τοῦτο δικαιώματα ἔπρεπεν ἡ Συνέλευσις νὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τῆς ναυτηλίας καὶ ἐμπορίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἡ παραδοχὴ τῆς αἰτήσεώς των εἶναι δικαία ἀμοιβὴ τῶν θυσιῶν καὶ ἀγώνων εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα τῆς ναυτικῆς ταύτης πόλεως, ἥτις πρώτη εἰς τὴν ξερὰν Ἑλλάδα ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ναυτικὸν κατεστράφη ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. Ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶχον ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐπραγματοποίησαν αὐτὸ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῶν τε πληρεξουσίων εἰς τὰς Συνελεύσεις καὶ τῶν Βουλευτῶν εἰς τὰς Βουλάς.

Ἄλλων δὲ πάλιν διατεινομένων, ὅτι ἡ τῶν Γαλαξειδιωτῶν πρότασις ἀφορᾷ ἐξαιρετικὸν δικαίωμα ἀντιπροσωπείας, ἀντικείμενον καὶ καταστρέφον ὅλως διόλου τὴν παραδεχθεῖσαν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος, διότι ἅμα παρδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην ὑπὲρ τοῦ Γαλαξειδίου θέλει εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παραδεχθῇ παρομοίας ἐξαιρέσεις καὶ ὑπὲρ ἄλλων πόλεων ὡς τῆς τοῦ Μεσολογγίου, Ναυπλίας, Μοθώνης, Κορώνης, τῶν ἐπαρχιῶν Λακωνίας κλπ, καὶ τοιουτοτρόπως θέλει καταστραφῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος. Ὅτι καὶ πολλὰ ἄλλα μέρη ὡς ἡ πόλις Γαλαξειδίου ἔχουν ἱκανὰς θυσίας καὶ ἀγῶνας νὰ παραστήσουν, εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα καταβληθέντας, ἀλλ' ὅτι τὸ δικαίωμα ἐξαιρετικῆς ἀντιπροσωπεύσεως δὲν δίδεται χάριν τῶν θυσιῶν καὶ ἀγώνων ἐκτὸς μόνον τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, δικαίωμα ἀναγνωρισθὲν παρ' ὅλων τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων καὶ παρὰ τῆς παρούσης ἀπέναντι τῶν μεγάλων θυσιῶν αὐτῶν τῶν νήσων.

Ἐφ' ἱκανὸν χρόνον περιστραφείσης τῆς συζητήσεως περὶ τοὺς λόγους τούτους, οἱ πληρεξούσιοι τῆς ἐπαρχίας Σαλώνων παρετήρησαν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ποσῶς δὲν ἀντίκεινται εἰς τὸ νὰ παραχωρηθῇ εἰς τὴν πόλιν Γαλαξειδίου τὸ ζητούμενον δικαίωμα περὶ ἀντιπροσωπείας, ἀλλ' ὅτι οἱ λόγοι τῆς διακρίσεως τῶν συμφερόντων τῶν κατοίκων Γαλαξειδίου ἀπὸ τὰ τῶν λοιπῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας δὲν ἐφαρμόζονται ὡς πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν τεσσάρων χωρίων, περιλαμβανομένων ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ δήμου

Γαλαξειδίου, τὰ ὁποῖα ἀνέκαθεν περιεῖχοντο εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σαλώνων ἐπομένως ἐπρότειναν, ὅτι ὅπως εἶναι δίκαιον νὰ δοθῇ εἰς τὴν ναυτικὴν πόλιν Γαλαξειδίου τὸ ζητούμενον δικαίωμα ἀντιπροσωπείας, ἐπίσης εἶναι δίκαιον τὰ ῥηθέντα χωρία νὰ μὴν ἀποσπασθῶσιν ἀπὸ τὴν ἐκλεκτικὴν περιφέρειαν τῆς Παρνασσίδος, ὡς ἀνέκαθεν ἦσαν. Ἐπίσης δὲ θεωροῦμεν ἄδικον νὰ ἐπιβληθῇ ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν ἡ ὑποχρέωσις εἰς τοὺς κατοίκους Παρνασσίδος, θέλοντας καὶ μὴ νὰ δίδωσιν ὑπὸ ἑνὸς Γαλαξειδιώτου ὡς Βουλευτοῦ τὴν ψῆφον των, περιοριζομένου οὕτω τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς.

Μετὰ ταῦτα οἱ πληρεξούσιοι Γαλαξειδίου ἐπέμενον νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν τὸ ζήτημα. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἀντέκρουσαν τὴν αἴτησίν των ὡς ἀντικειμένην ἤδη εἰς τὴν παραδεχθεῖσαν ἀρχὴν τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Νόμου, καὶ ὅτι ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ προβῇ εἰς τὴν συζήτησιν τῶν ἑπομένων ἄρθρων.

Ἡ Συνέλευσις, παραδεχθεῖσα τὸ ἄρθρον, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, προέβη εἰς τὸ ἑπόμενον ἄρθρον 3 τοῦ νομοσχεδίου, τὸ ὁποῖον ἀνέγνωσεν ὁ εἰσηγητὴς, ἔχον οὕτως. «Οἱ κατὰ τὴν ἀπὸ 3 Φεβρουαρίου ε. ε. ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως μετανάσται ἐκλέγουσιν ἴδιον βουλευτὴν, ἅμα συνοικισθέντες πραγματικῶς ἀποτελέσωσιν ἴδιον δῆμον, πόλιν, ἢ ἐπαρχίαν ἐκ τριῶν χιλιάδων ψυχῶν.

Οἱ ὁρισμοὶ τοῦ ἄρθρου 1 ἰσχύουσιν, ἅμα ὁ ἀριθμὸς τῶν συνοικισθησομένων ὑπερβῇ τὰς τρεῖς χιλιάδας ψυχάς.» καὶ ἐπρόσθεσεν, ὅτι τὸν μὲν α. §. τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἔθεσεν ἡ ἐπιτροπὴ, ἐπερειδομένη εἰς τὴν τῆς 3 Φεβρουαρίου ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, καθ' ἣν ἐδόθη τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς μεταναστάτας τοῦ νὰ πέμπωσιν ἴδιον βουλευτὴν εἰς τὴν Βουλὴν, ἅμα ὁ ἀριθμὸς τῶν συνοικισμῶν των ἤθελε φθάσει εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἐχούσης τὸν μικρότερον πληθυσμὸν ἐπαρχίας, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἔλαβε πληροφοριῶν παρὰ τῆς Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐπαρχία, ἔχουσα ἐπαρχιακὸν συμβούλιον, καὶ πληθυσμὸν ἧττονα τῶν ἓξ χιλιάδων ψυχῶν. Τὸν δὲ δεύτερον §. ἔθεσε, διότι τὸ εἰρημένον δικαίωμα ἐδόθη εἰς τοὺς μεταναστάτας ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολυνθῇ ἡ ὑπὸ ἰδίων βουλευτῶν ἀντιπροσώπευσις αὐτῶν· ἀλλ' ἅμα ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὑπερβῇ τὰς τρεῖς χιλιάδας, τότε ὡς πρὸς τὸν δεύτερον βουλευτὴν ὑπάγονται καὶ αὐτοὶ εἰς τοὺς γενικοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου 1.

Παρετηρήθη ὑπό τινων ὡς πρὸς τοὺς ἐν Σύρῳ οἰκοῦντας Χίους, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι δίκαιον νὰ πέμπωσιν ἴδιον βουλευτὴν, οὐχὶ ἡνωμένοι μετὰ τῶν ἄλλων Ἑρμουπολιτῶν, διότι ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν ὑπερβαίνει πραγματικῶς τὰς πέντε χιλιάδας ψυχάς.

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἑποίκων Ἠπειρωτῶν παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἠδίκησε τοὺς μετανάστας, διότι δεχθεῖσα κατωτέρω ἐν τῷ ἄρθρῳ 5 τὴν πολιτικὴν κατοικίαν ὡς πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους, διὰ τοὺς μετανάστας ἐν τῷ ἄρθρῳ 3 ἀπῄτησε πραγματικῶς τὸν συνοικισμὸν τριῶν χιλιάδων ψυχῶν ἐντὸς ὡρισμένου χώρου. Λόγος περὶ πολιτικῆς κατοικίας δὲν ἐγένετο ποσῶς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς 3 Φεβρουαρίου, καθ' ἣν ἐδόθη τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τοὺς μετανάστας. Τότε ἐλέγετο μόνον, ὅτι βάσις τῆς ἀντιπροσωπείας εἶναι ἡ γῆ καὶ κατὰ περιφερείας κατὰ τεμάχια γῆς θέλουσι πέμπεσθαι οἱ Βουλευταί. Νῦν δὲ τεθείσης τῆς πολιτικῆς κατοικίας ἐν τῷ ἄρθρῳ 5, τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει· ἑπομένως καὶ ἡμεῖς ἔχομεν δικαίωμα νὰ ζητήσωμεν ὅ,τι γίνεται διὰ πάντας τοὺς ἄλλους. Προτείνω λοιπὸν ν' ἀναβληθῇ ἡ τοῦ 3 ἄρθρου συζήτησις εἰς τὸ ἄρθρον 5.

Ἀντιπαρετηρήθη ὑπ' ἄλλων, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἠδίκησε τοὺς μετανάστας, διότι δὲν ἔπραξεν ἄλλο, εἰμὴ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως νὰ ἀντιγράψῃ (ἀνεγνώσθη ἐνταῦθα ἡ περὶ μεταναστῶν ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 3 Φεβρουαρίου). Βλέπετε, ἐπρόσθεσαν, ὅτι δὲν διαφέρει τὸ ἄρθρον 3 τῆς ἀποφάσεως, εἰμὴ κατὰ δύο μόνον λέξεις, αἵτινες ἔχουσι τὴν αὐτὴν πάλιν σημασίαν, καὶ δύνανται νὰ τεθῶσιν, ἂν τινες ἐπιμένωσιν. Ὡς δὲ πρὸς τὸν τεθέντα ἀριθμὸν τῶν τριῶν χιλιάδων, αἵτινες ἀμφιβάλλουσιν, ὅτι ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἐπαρχίας, ἐχούσης ἐπαρχιακὸν συμβούλιον, εἶναι ὁ τῶν ἓξ χιλιάδων, δεχόμεθα νὰ τεθῇ ἐν τῷ ἄρθρῳ 3 ὅ,τι τὰ πρακτικὰ λέγουσι, τουτέστι τὸ ἥμισυ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἐχούσης τὸν σμικρότατον πληθυσμὸν τῶν κατοίκων ἐπαρχίας. Ἐν τούτοις κάμμία ἀναβολὴ τῆς συζητήσεως τοῦ ἄρθρου 3 δὲν πρέπει νὰ γείνῃ, καθ' ὃ ὄντος συμφώνου τοῖς παραδεδεγμένοις παρὰ τῆς Συνελεύσεως, μήτε συζήτησις ἐπ' αὐτοῦ πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ.

Ἕτερος τῶν πληρεξουσίων εἶπε· σεβόμεθα τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως, καὶ δὲν ζητοῦμεν κάμμίαν ἀνατροπὴν αὐτῶν· ἀλλ' ὁ λόγος δὲν εἶναι περὶ τούτου, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀποφασισμένων. Καθὼς ἔγεινε πρότασις περὶ τῶν Χίων νὰ πέμπωσιν ἴδιον Βουλευτὴν, ὑποτιθέμενοι, ὅτι σχηματίζουσιν ἴδιον δῆμον, οὕτω προτείνομεν καὶ ἡμεῖς ν' ἀναβληθῇ ἡ τοῦ 3 ἄρθρου συζήτησις εἰς τὸ ἄρθρον 5.

Ἀντιπαρετηρήθη ὑπ' ἄλλου, ὅτι οὗτος εἶναι τρόπος τοῦ νὰ ἀνασκευασθῶσι τὰ ἀποφασισμένα· τὸ ἄρθρον 3 δὲν περιέχει εἰμὴ ὅσα ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε, διατὶ λοιπὸν ζητεῖται ἡ ἀναβολὴ τῆς συζητήσεως αὐτοῦ; Ὁ νόμος διαιρεῖται κατὰ τίτλους, ἑπομέ-

νως τοῦ ἄρθρου 3, εὑρισκομένου ἐντὸς τοῦ οἰκείου τοῦ πληθυσμοῦ τίτλου, δὲν δύναται ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις εἰς ἄλλον τίτλον.

Ἄλλος τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι ἡ γενομένη περὶ τῶν Χίων πρότασις εἶναι δικαιοτάτη, διότι οὗτοι πραγματικῶς ἔχουσι τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν διὰ νὰ πέμπουν ἴδιον Βουλευτήν.

Ἐνταῦθα κατὰ διαταγὴν τοῦ Προέδρου ἀνεγνώσθη ἡ ἑξῆς πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Χαλκίδος. «Οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀγωνισθέντες σωματικῶς καὶ χρηματικῶς Ἑπτανήσιοι, Λιβαλιῶται, καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς Ἀσίας νὰ ἔχουν τὸ περὶ συνοικισμοῦ δικαίωμα, καθὼς καὶ τὰ σωματεῖα, Ἠπειρῶται, Θεσσαλοί, Μακεδόνες κλ.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι θεωρεῖ δικαίαν τὴν περὶ τῶν Ἑπταννήσων πρότασιν διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα θυσίας των.

Ἕτερος δέ, ἀναπτύσσων τὴν ἀνωτέρω πρότασιν, εἶπε· βεβαίως εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μεταναστῶν τοῦ ἀρθ. 3 τοῦ περὶ ἐκλογῶν νόμου περιλαμβάνονται καὶ οἱ Κυδωνιεῖς, ἐγκαίρως μεταναστεύσαντες, καθὸ ἀνήκοντες εἰς τὰ σωματεῖα· ἀλλὰ καὶ οἱ Ἑπτανήσιοι, καθὸ συντελέσαντες εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, πρέπει νὰ περιλαμβάνωνται εἰς τὴν αὐτὴν τῶν μεταναστῶν κατηγορίαν· ἐπίσης εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγονται καὶ οἱ ἐπὶ τῇ βάσει ψηφίσματος τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως Ἴωνες, ἔχοντες τὸ δικαίωμα τοῦ συνοικισμοῦ εἰς τὸν Ἰσθμόν.

Πάντες δὲ οἱ ἐξ ἄλλων μερῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἔλαβον τὰ ὅπλα μεταναστᾶται, δὲν περιέχονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ 3 ἄρθρου.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Πολλῆς συζητήσεως γενομένης, ἂν πρέπῃ ν' ἀναβληθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 5 ἡ συζήτησις τοῦ 3 ἄρθρου, ἡ Συνέλευσις ἀπεράνθη νὰ συζητηθῇ σήμερον. Τότε εἷς τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Ἠπειρωτῶν λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν· ἐπιφυλαττόμενος ἐν πρώτοις νὰ ζητήσω καὶ ὑπὲρ τῶν λαῶν, τοὺς ὁποίους ἀντιπροσωπεύω αὐτὸ τοῦτο, τὸ ὁποῖον θέλει ἀποφασισθῇ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν κατοικίαν, ἐμβαίνω ἤδη εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ἄρθρ. 3. Ἐκεῖ ἐτέθη ὁ ἀριθμὸς τῶν 3 χιλιάδων ψυχῶν· ἀλλ' ὅταν ἀποδείξωμεν, ὅτι εἶναι ἐπαρχία, ἔχουσα μικρότερον πληθυσμὸν τῶν ἓξ χιλιάδων, κανεὶς βεβαίως δὲν θέλει μᾶς ἀρνηθῇ τὸ νὰ τεθῇ τοῦ πληθυσμοῦ ταύτης τὸ ἥμισυ. Πρὸς τούτοις ὡς πρὸς τὸν β'. §. τοῦ ἄρθρου 3 παρατηρῶ, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέθηκε τὸ πνεῦμα τῆς ἀποράσεως τῆς Συνελεύσεως.

Ἀποφασίσαντες κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 3 Φεβρ. εἰς τοὺς μετανάστας τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ πέμπωσιν ἴδιον Βουλευτήν, ἅμα ὁ συνοικισμὸς αὐτῶν φθάσῃ εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ἐχούσης τὸν μικρο-

τατον πληθυσμὸν ἐπαρχίας, κανεὶς ἐξ ὑμῶν δὲν εἶχεν εἰς τὸν νοῦν, ὅτι ἅμα ὁ συνοικισμὸς ὑπερβῇ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τοῦ ἡμίσεος ἤθελεν ὑπαχθῇ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν διὸ πρέπει κατὰ ταύτην τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ αὐτὴ ἀναλογία, καὶ ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν συνοικισθησομένων ὑπερβῇ τὸ εἰρημένον ἥμισυ. Ὅ,τι ἅπαξ ἐδόθη, δὲν δύναται πλέον ν' ἀφαιρεθῇ. Ὁ εἰσηγητὴς ἀντιπαρετήρησεν, ὅτι ὁ πληρεξούσιος Ἠπειρωτῶν ἔχει ἄδικον εἰς τὰς παρατηρήσεις του, διότι ἡ ἐπιτροπὴ ἐννόησε κάλλιον τὸ πνεῦμα καὶ τὸν νοῦν, τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως, καὶ εἰς τοῦτο δικαστὴς εἶναι αὐτὴ ἡ ἰδία Συνέλευσις· παραχωρήσασα αὕτη τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τοὺς μετανάστας, σκοπὸν εἶχε τὸ νὰ δώσῃ εἰς αὐτούς, ὑποστάντας παμπόλους ἀγῶνας, τὴν εὐκολίαν τοῦ νὰ ἔχωσιν ἴδιον ἀντιπρόσωπον, ἐντὸς τῆς Βουλῆς, οὐχὶ ὅμως καὶ ν' ἀναγνωρίσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τοῦτο ὡς ἐπικρατοῦν, καὶ ὅταν ὁ πληθυσμὸς ἤθελεν ὑπερβῇ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων μιᾶς ἐπαρχίας. Ἡ Συνέλευσις τότε βλέπουσα, ὅτι οἱ συνοικισμοὶ τῶν μεταναστατῶν δὲν εἶχον τοιοῦτον ἀριθμόν, ὥστε νὰ ἔχωσιν ἕνα ἀντιπρόσωπον, ἀπεφάσισεν, ἅμα ὁ πληθυσμὸς ἑκάστου αὐτῶν φθάσῃ εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων μιᾶς ἐπαρχίας, νὰ πέμπῃ ἴδιον ἀντιπρόσωπον, δηλοῦσα βεβαίως διὰ τούτου, ὅτι ἅμα ὁ πληθυσμὸς ὑπερβῇ τὸν ὅρον τοῦτον τοῦ ἡμίσεως, θέλουσιν ὑπαχθῆ καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὡς δὲ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν τριῶν χιλιάδων εἶπον καὶ ἀνωτέρω, ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐτέθη, διότι κατὰ τὸν παρουσιασθέντα εἰς τὴν ἐπιτροπὴν κατάλογον τῆς Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν δὲν ὑπῆρχεν ἐπαρχία, ἔχουσα μικρότερον πληθυσμὸν τῶν ἓξ χιλιάδων. Ἂν ὅμως ἀποδειχθῇ, ὅτι εἶναι, τότε ἡ Συνέλευσις κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς 3 Φεβρουαρίου θέλει παραδεχθῇ ταύτης τὸ ἥμισυ διὰ τοὺς συνοικισμοὺς τῶν μεταναστῶν.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν ὅτι ἐπὶ δύο τινῶν πρόκειται ν' ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις.

1) Ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων ἑκάστου τῶν συνοικισμῶν τῶν μεταναστῶν, ἐὰν δέχηται ν' ἀντικατασταθῇ ἀντὶ τῶν τριῶν χιλιάδων, τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τῆς ἐχούσης τὸν μικρότερον πληθυσμὸν περιφερείας ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου, καὶ

2) Ἐὰν δέχηται τὸ νὰ ἐξακολουθῇ ἡ αὐτὴ ἀναλογία ὑπὲρ τῶν μεταναστῶν, καὶ ὅταν ὁ πληθυσμὸς τοῦ συνοικισμοῦ των ὑπερβῇ τὸ ἥμισυ τοῦ ἀνωτέρω εἰρημένου ἀριθμοῦ.

Ἡ Συνέλευσις διὰ μὲν τὸ α'. ἀπεφάνθη καταφατικῶς, διὰ δὲ τὸ β'. ἀποφατικῶς, τουτέστιν, ὅτι ἅμα ὑπερβῶσι τὸ ἥμισυ τοῦ

ἐλαχίστου ὅρου τῶν κατοίκων τῆς περιφερείας ἐπαρχιακοῦ τινος συμβουλίου ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ 1 ἄρθρου.

Οὕτω τὸ ἄρθρον 3 ἐγένετο παραδεκτὸν, τροποποιηθὲν ὡς ἀκολούθως·

Ἄρθρον. 3.

« Οἱ κατὰ τὴν 8 Φεβρουαρίου ε. ε. ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως μετανάσται ἐκλέγουσιν ἰδιαίτερον Βουλευτὴν, ἅμα συνοικισθέντες πραγματικῶς ἀποτελέσωσι δῆμον, πόλιν, ἢ ἐπαρχίαν χωριστὴν, καὶ παρουσιάσωσι πληθυσμὸν ἴσον μὲ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τῆς ἐχούσης τὸν μικρότερον πληθυσμὸν περιφερείας ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου.

Οἱ ὁρισμοὶ τοῦ 1 ἄρθρ. ἰσχύουσιν ἅμα ὁ ἀριθμὸς τῶν συνοικισθησομένων ὑπερβῇ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς περιφερείας ἐπαρχιακοῦ τινος συμβουλίου ».

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὰς 4 1/2 ὥρας Μ. Μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΞΔ'.

Τῆς 9 Μαρτίου.

Σήμερον τὴν ἐννάτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν πέμπτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν Π. Μ., ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι ὀκτὼ καὶ ἀπόντων δεκαπέντε, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἡ παρὰ τῶν πληρεξουσίων Ἑρμουπόλεως δοθεῖσα χθὲς πρότασις τοῦ ν' ἀποτελῇ ἡ νῆσος ἰδίαν ἐκλεκτικὴν περιφέρειαν, καὶ νὰ ἐνεργῇ χωριστὰς ἐκλογὰς ἀπὸ τὰς περιεχομένας εἰς τὴν αὐτὴν περιφέρειαν τοῦ ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου νήσους, ἀνεκλήθη ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων, θεωρησάντων αὐτὴν ὡς προδικασθεῖσαν διὰ τῆς περὶ Γαλαξειδίου χθεσινῆς ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως· ἐπίσης δὲ ἀνεκάλεσαν καὶ οἱ Χῖοι τὴν δοθεῖσαν χθὲς πρότασίν των, ἔχουσα οὕτω·

« Οἱ ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι Χῖοι, συνοικισμένοι ὄντες ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος εἰς τὴν νῆσον Σύραν, καὶ ἔχοντες πληθυσμὸν πλέον τοῦ κατὰ τὴν ἀπὸ 3 Φεβρουαρίου ε. ε. ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ, παρακαλοῦν δι' ἡμῶν τῶν ὑποφαινομένων πληρεξουσίων των, τὴν Σ. Συνέλευσιν νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὰς Βουλὰς ὡς νομοθετικὸν ζήτημα τό

« Ἂν οἱ Χῖοι δύνανται ἐντὸς τῆς Ἑρμουπόλεως νὰ σχηματίσωσιν ἴδιον τοῦ σωματείου των δῆμον καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ ἐκλέγωσιν ἴδιον αὐτῶν Βουλευτήν.

Ἐντοσούτῳ δὲ νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑρμουπολιτῶν ».

Ἐζήτησαν δὲ συγχρόνως νὰ σημειωθῇ τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεώς των εἰς τὰ πρακτικὰ, ὥστε νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἀπὸ τὰς Βουλάς.

Συγχρόνως ὁ πληρεξούσιος Θήρας ἐζήτησε νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅτι ἐκτὸς τοῦ δικαιώματος τοῦ συνοικισμοῦ, τὸ ὁποῖον ἡ Συνέλευσις διετήρησεν εἰς τοὺς Ἑπτανησίους καθὼς τὸ διετήρησεν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους μετανάστας, ν' ἀναγνωρισθῶσιν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως καὶ ὅσα δικαιώματα αἱ Συνελεύσεως Τροιζῆνος καὶ Ἄργους ἀπεφάσισαν περὶ αὐτῶν.

Ἤδη μεταβαίνωμεν, ἐπρόσθεσεν ὁ Πρόεδρος, εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἑπομένου τίτλου τοῦ νομοσχεδίου τῶν ἐκλογῶν. Εἷς δὲ τῶν εἰσγγραπτῶν ἀνέγνω τὸ ἄρθρον 4, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρον 4.

« Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται ἀμέσως ὑπὸ τῶν πολιτῶν, τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν ».

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ παμψηφεί.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἐδάφιον α, τοῦ ἑπομένου ἄρθρου 5, ἔχον οὕτω. « Τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν ἀνήκει εἰς ὅλους τοὺς ἐντὸς τοῦ Βασιλείου γεννηθέντας Ἕλληνας ἢ τοὺς ἀποκτήσαντας τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς καθεστῶτας Νόμους, συμπληρώσαντας τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἔχοντας προσέτι

ίδιοκτησίαν τινὰ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἔχουσι τὴν πολιτικὴν διαμονήν των, ἢ ἐξασκοῦντας ἐν αὐτῇ ὁποιονδήποτε ἐπάγγελμα ἢ ἀνεξάρτητον ἐπιτήδευμα».

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν νὰ τεθῇ ἀντὶ τοῦ « γεννηθέντας ἐντὸς τοῦ Βασιλείου » τὸ « αὐτόχθονας Ἕλληνας » διότι ἄλλως ἀποκλείομεν πολλὰ τέκνα αὐτοχθόνων, γεννηθέντα ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐκτὸς τοῦ Βασιλείου.

Ἐζητήθη συγχρόνως παρά τινων ἐξήγησις, τί ἐννόησεν ἡ ἐπιτροπὴ μὲ τὸ « ἀνεξάρτητον ἐπιτήδευμα » διὰ νὰ μὴν μείνῃ οὐδεμία ἀμφιβολία εἰς τὸν νόμον.

Ὁ δὲ εἰσηγητὴς ἀπήντησεν, ὅτι ἐνταῦθα ἐννοεῖται τὸ τοῦ ὑπηρέτου ἐπιτήδευμα, ἢ τοῦ μαθητεύοντος εἰς τινα τέχνην, οἵτινες ὡς τοιοῦτοι δὲν ἐξασκοῦν ἀνεξάρτητον ἔργον, εἰσὶν ὑποκείμενοι εἰς ἄλλους, καὶ δὲν ἔχουσι διὰ τοῦτο καὶ τὴν ψῆφον των ἀνεξάρτητον. Ἐννοεῖται δὲ ἐνταῦθα, ἐπρόσθεσεν, ὅτι εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην δὲν ὑπάγονται καὶ οἱ ὑπηρέται, ἢ οἱ μαθητεύοντες εἰς τέχνην τινὰ, οἵτινες ἔχουν ἰδιοκτησίαν· ἐννοεῖται πρὸς τούτοις ὅτι οἱ ἐργάται ἔχουν ἀνεξάρτητον ἐπιτήδευμα.

Ἐνταῦθα ἕτερος τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν, ὅτι ἡ λέξις *δημότης* εἰς τοὺς περὶ δήμων καὶ ἐπαρχιακῶν συμβουλίων νόμους, τοὺς ὁποίους μέχρι τοῦδε εἴχαμεν, περιλαμβάνει κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῖς ἔννοιαν ὅλους τοὺς εἰς τὰς δύο κατηγορίας τοῦ ἄρθρου ἀναφερομένους, ἤτοι τοὺς γεννηθέντας ἐντὸς τοῦ Βασιλείου καὶ τοὺς ἀποκτήσαντας τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου. Ἐπρότεινε λοιπὸν ἀντὶ « τοὺς γεννηθέντας καὶ ἀποκτήσαντας » νὰ εἴπωμεν « τοὺς δημότας Ἕλληνας » καὶ ἐννοεῖται κατὰ τὸν περὶ δήμων νόμον.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν πολιτικὴν κατοικίαν, πρέπει νὰ ἐννοῆται ἡ σταθερὰ κατοικία, δηλαδὴ τὸ μέρος ὅπου τις κατοικεῖ πραγματικῶς καὶ ἔχει ἰδιοκτησίαν.

Σύμφωνα δὲ μὲ ταῦτα ἐπρότεινε τὴν ἑξῆς τροπολογίαν·

« Τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν ἀνήκει εἰς ὅλους τοὺς δημότας τοῦ Βασιλείου, οἵτινες ἀπολαμβάνουν τὰ πολιτικὰ καὶ ἀστυκὰ δικαιώματα, συμπληρώσαντας τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας των, πρὸς δὲ ἔχοντας καὶ ἰδιοκτησίαν τινὰ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουν τὴν σταθερὰν κατοικίαν των, καὶ ἐξασκοῦν ἐν αὐτῇ ὁποιονδήποτε ἐπάγγελμα ἢ ἀνεξάρτητον ἐπιτήδευμα ».

Τὴν πρότασιν ταύτην ἀντικρούων ὁ εἰσηγητὴς, παρετήρησεν ὅτι ἡ περιλαμβανομένη ἔννοια εἰς τὸ « δημότης τοῦ Βασιλείου » ἐννοεῖται εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου μὲ τὸ « γεννηθέντας ἐντὸς τοῦ Βασιλείου, ἢ ἀποκτήσαντας κ. τ. λ. » ὅταν τὸ ἄρθρον τοῦτο συνδυασθῇ μὲ τὸ ἄρθρον 21, καθ' ὃ δύναται ἕκαστος νὰ μεταβάλῃ τὴν ἐγγραφήν του ἀπό τινα δῆμον εἰς ἄλλον. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν κατοικίαν, δὲν συμφωνεῖ ἡ τροπολογία μὲ τὸ σχέδιον, διότι κατὰ τὴν τροπολογίαν ἡ πολιτικὴ κατοικία, τὴν ὁποίαν δύναται τις νὰ ἔχῃ καὶ τι διαμένων ἀλλοῦ, καταστρέφεται, γενομένης παραδεκτῆς ὡς πολιτικῆς κατοικίας τῆς σταθερᾶς διαμονῆς. Ἐπομένως κατὰ τὴν τροπολογίαν ὁ διαμένων εἰς τὰς Ἀθήνας Ὑδραῖος ἢ Τριπολιτζιώτης, καὶ τοι ἔχων εἰς τὴν πατρίδα του τὰ κτήματά του, δὲν δύναται νὰ ἐξασκῇ ἐκεῖ τὰ ἐκλεκτορικά του δικαιώματα. Κατὰ τὴν τροπολογίαν καταστρέφεται ἡ παρ' ὅλων παραδεχομένη διάκρισις τῆς κατοικίας καὶ διαμονῆς, ἡ ὁποία ὅμως διετηρήθη κατὰ τὸ σχέδιον. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπιμένει, εἶπεν, εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον θεωρεῖ ὀρθώτερον.

Διὰ τῆς ἀνωτέρω τροπολογίας, ἐπρόσθεσεν ἄλλοι, κατεστρέφεται ἡ νομικὴ κατοικία, ἥτις εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔχει τὰς συγκεντρωμένα τὰ συμφέροντά του καὶ ἐξασκεῖ τὰ πολιτικά του δικαιώματα, δυνάμενος κατὰ τὸ ἄρθρον 21 νὰ μεταβάλλῃ αὐτὴν ὁπόταν θέλῃ. Κατὰ δὲ τὴν τροπολογίαν γίνεται παραδεκτὴ ὡς τοιαύτη ἡ διαμονή, ἥτις ὡς πρὸς τὴν κατοικίαν εἶναι ἀδιάφορόν τι. Κατὰ τὴν τροπολογίαν πίπτομεν εἰς τὸ ἄτοπον νὰ θεωρῶμεν τοὺς ἀνθρώπους ῥιζωμένους τρόπον τινὰ διὰ παντὸς εἰς τι μέρος, καὶ μὴ δυναμένους νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ τόπον εἰς τόπον ὅπου τὰ συμφέροντά των ὑπαγορεύσωσιν, διότι διὰ τῆς μεταβάσεώς των θέλουν συμμεταφέρει ἀπαναγκαίως καὶ τὴν κατοικίαν των. Ἡ πολιτικὴ κατοικία διέπεται ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς σκοποὺς ἑκάστου καὶ τὴν ἐξάσκησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, καὶ διατηρεῖται ὅπου καὶ ἂν μεταβῇ ὁ ἄνθρωπος.

Ὁ προτείνας τὴν τροπολογίαν παρετήρησεν, ὅτι οἱ προλαλήσαντες ἐσύγχισαν τὴν σταθερὰν καὶ διαρκῆ μὲ τὴν προσωρινὴν κατοικίαν, θέλοντες τὴν ἐξαίρεσιν, τοῦ νὰ διαμένῃ τις ἀλλοῦ καὶ εἰς ἄλλο μέρος νὰ ἔχῃ τὴν ἐξάσκησιν τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων, νὰ μεταστρέψωσιν εἰς κανόνα, ἐνῷ ὁ κανὼν πρέπει νὰ ἦναι ἡ σταθερὰ κατοικία. Ὡς πρὸς δὲ τὴν προτεινομένην ἀντικατάστασιν τοῦ « γεννηθέντας καὶ ἀποκτήσαντας » μὲ τὸ « δημότας » παρετήρησεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις νομοθετεῖ προσωρινὸν νόμον, καὶ πρέπει νὰ διατηρήσῃ τὰ περὶ τούτου κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ δήμων καὶ ἐπαρχιακῶν Συμβουλίων Νόμου, μὴ δυναμένη νὰ μεταβάλλῃ τι εἰς τὸν περὶ δήμων καὶ ἐπαρχιακῶν Συμβουλίων Νόμον. Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἡ περίπτωσις τοῦ νὰ ὁρισθῶσιν οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα ψήφου, καὶ ὡρίσθη ὅπως εἰς τὴν τροπολογίαν. Ἐπομένως τὸ 21 ἄρθρον θεραπεύει τὰ περὶ ἐξαιρέσεως.

Ἐφ' ἱκανὸν περιστραφείσης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς τροπολογίας, ἡ Συνέλευσις παραδέχθη τὸν § 1 τοῦ ἄρθρου κατὰ τὸ σχέδιον, οὕτω·

Ἄρθρον 5.

« Τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφορορεῖν ἀνήκει εἰς ὅλους τοὺς ἐντὸς τοῦ Βασιλείου γεννηθέντας Ἕλληνας ἢ τοὺς ἀποκτήσαντας τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς καθεστῶτας νόμους, συμπληρώσαντας τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἔχοντας προσέτι ἰδιοκτησίαν τινὰ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἔχουσι τὴν πολικὴν διαμονήν των, ἢ ἐξασκοῦντας ἐν αὐτῇ ὁποιονδήποτε ἐπάγγελμα ἢ ἀνεξάρτητον ἐπιτήδευμα. »

Ἀπεφάνθη δὲ συγχρόνως νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι ἰδιοκτησίαν ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὴν ἀκίνητον, πρὸς δὲ καὶ τὴν κινητήν, ὅταν αὕτη ᾖναι προσοδοφόρος καὶ φοροτελής, ὡς τὸ ποίμνιον, αἱ ἀγέλαι, τὰ μελίσσια καὶ λοιπά, καὶ ὅτι πολιτικὴ κατοικία εἶναι τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου τις ἐξασκεῖ τὰ ἀστυκὰ καὶ πολιτικὰ του δικαιώματα, καὶ ἂν πραγματικῶς δὲν διαμένῃ ἐκεῖ.

Ἐρωτήσαντος ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων, ἐὰν καὶ τὰ πλοῖα περιλαμβάνωνται, πολλοὶ ἀπήντησαν ὅτι ταῦτα θεωροῦνται ὡς ἀκίνητος περιουσία, καὶ ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἐντεῦθεν ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸν τελευταῖον παράγραφον τοῦ ἄρθρου 5, ἔχοντος οὕτω·

« Ἐξαιροῦνται α) οἱ διατελοῦντες ὑπὸ ἀνάκρισιν ἐπὶ κακουργήματι· β) οἱ προσκαίρως. ἢ διὰ παντὸς στερηθέντες κατὰ συνέπειαν δικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφορεῖν· γ) οἱ στερούμενοι τῆς ἐλευθέρας διαχειρίσεως τῆς περιουσίας των. »

Ὁ εἰσηγητὴς παρετήρησεν ἐπὶ τοῦ ἀ. ἐδαφίου, ὅτι αὐτὸ ἔχει καλῶς, διότι εἰς τὴν ἐναντίαν περίστασιν ἠθέλαμεν προξενήσει βλάβην εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀπολύοντες ἀνθρώπους κατὰ τῶν ὁποίων οὐ μόνον καταμήνυσις ἐγένετο ἐπὶ κακουργήματι, ἀλλὰ καὶ ἔνταλμα συλλήψεως ἐξεδόθη, καὶ οἵτινες ὑπὸ ἀνάκρισιν διατελοῦσιν.

Ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι παθήματα διάφορα, τὰ ὁποῖα πολλοὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπέστησαν, πρέπει νὰ πείσωσιν ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ ζητήσωμεν περισσοτέραν ἀσφάλειαν κατὰ τοῦτο· ὅταν τις λάβῃ ὑπ' ὄψιν λῃστὰς, φονεῖς καὶ ἄλλους τοιούτους κακούργους, τότε θέλει νομίσει καλῶς ἔχον τὸ ἐδάφιον, ἀλλ' ὅταν τις ἐνθυμηθῇ ὅτι καὶ στρατηγοί, καὶ πρωτεύοντες πόλεων καὶ χωρίων δύνανται ἐπὶ δολίῳ σκοπῷ νὰ τεθῶσιν ὑπὸ ἀνάκρισιν καὶ νὰ ἐμποδισθῶσι τοῦ

δικαιώματος τῶν ἐκλογῶν, τότε δὲν θέλει εὕρῃ καλῶς ἔχον αὐτό. Ἀπήντησαν δ' ἐπομένως ὥστε τότε μόνον νὰ ἐξαιρῶνται, ὅταν παραπεμφθῶσιν εἰς δίκην διὰ δικαστικοῦ βουλεύματος.

Ὁ εἰσηγητὴς καὶ ἄλλοι τῶν πληρεξουσίων ἀπήντησαν, ὅτι δὲν πρέπει ἐκ τοῦ φόβου τοῦ παρελθόντος φερόμενοι, ν' ἀποφασίσωμεν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ προξενήσῃ μεγάλην εἰς τὴν κοινωνίαν βλάβην, χωρὶς νὰ ὑπόσχεται μεγάλην ὠφέλειαν. Δι' ὀλίγους ψηφοφόρους, ἐνῷ μάλιστα παραδεχθέντες τὸ σύστημα τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς καλοῦμεν παμπόλλους εἰς τὴν ψηφοφορίαν, δὲν πρέπει ν' ἀνοίξωμεν τὰς θύρας τῶν φυλακῶν καὶ νὰ θέσωμεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας κακούργους. Ἂν ἐπρόκειτο περὶ τῶν ὑποψηφίων εἰς βουλευτὰς ἤθελεν ἔχει λόγον ἡ προτεινομένη ὑποψία, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ τῶν ψηφοφόρων, δὲν ὑπάρχει λόγος εἰς τὰς παρουσιαζομένας ὑποψίας. Ἀφοῦ γίνεται καταμήνυσις, ἐκδίδεται ἔνταλμα συλλήψεως αἰτιολογημένον ἀποχρόντως καὶ ἀρχίζει ἡ τακτικὴ ἀνάκρισις, ὑπάρχει βεβαίως οὐκ ὀλίγη πιθανότης τῆς ὑπάρξεως τοῦ κακουργήματος. Διατί λοιπὸν νὰ ζητήσωμεν καὶ ἄλλην πιθανότητα, τὴν τῆς παραπομπῆς, εἰς δίκην διὰ βουλεύματος, ἥτις μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου γίνεται; Ἂν ἀπολύσωμεν τοὺς ἐπὶ κακουργήματι διατελοῦντας ὑπὸ ἀνάκρισιν, θέλομεν δώσει ἀφορμὴν τοῦ νὰ ὑπεκφεύγωσι τὴν τιμωρίαν οἱ πραγματικῶς ἔνοχοι, θέλομεν χλονίσει τὴν ἀσφάλειαν τῆς κοινωνίας καὶ θέλομεν δώσει ἀφορμὴν εἰς πλείονα κακουργήματα. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ μείνῃ, ὡς ἔχει, τὸ ἐδάφιον.

Ἕτερος δὲ τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι τὰ ἐγκλήματα διαιροῦνται εἰς ἐγκλήματα κατὰ ἰδιωτῶν καὶ εἰς ἐγκλήματα κατὰ τῆς πολιτείας. Νομίζω λοιπόν, εἶπεν, ὅτι πληροῦμεν ὅλων τὸν σκοπὸν καὶ μακρύνομεν τὰς ὑποψίας, ὅταν ἀφήσωμεν τὸ ἐδάφιον ὡς ἔχει, σημειώσωμεν δὲ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι οἱ διατελοῦντες ὑπὸ ἀνάκρισιν διὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα δύνανται νὰ ἐξέλθωσι τῶν φυλακῶν ἐπὶ ἀποχρώσῃ ἐγγυήσει καὶ νὰ μετάσχωσι τῆς ψηφοφορίας.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ μείνῃ τὸ ἐδάφιον ἀ. τοῦ τελευταίου § τοῦ ἄρθρου 5 ὡς ἔχει, καὶ νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ῥητῶς ἡ ἐξῆς ἑρμηνεία αὐτοῦ: « Ἂν εὑρίσκωνται ἐν ταῖς φυλακαῖς ἄνθρωποι, ἐπὶ πολιτικῷ ἐγκλήματι διατελοῦντες ὑπὸ ἀνάκρισιν, πρὶν ἡ ἐκδοθῇ τὸ περὶ παραπομπῆς βούλευμα, νὰ ἐξέρχωνται τῶν φυλακῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐκλογῶν ἐπὶ ἀποχρώσῃ ἐγγυήσει. »

Ἐπὶ τοῦ γ'. ἐδαφίου τοῦ εἰρημένου §, εἰς τῶν πληρεξουσίων

παρετήρησεν, ὅτι εἰς τὰ χωρία εἰσὶ μετὰ τοῦ οἰκάρχου ἡνωμένοι καὶ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ διατελοῦντες καὶ μέχρι τῶν 40 ἐτῶν· οὗτοι λοιπὸν δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν; Ὁ εἰσηγητὴς ἀπάντησεν, ὅτι τὸ ἐδάφιον ἀφορᾷ τοὺς Ὀλάκας καὶ ἄλλους τοιούτους, τῆς περιουσίας τῶν ὁποίων ἡ διαχείρισις ἀπηγορεύθη, ἐκεῖνοι δὲ, περὶ ὧν ἠρώτησεν ὁ προλαλήσας, ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τοῦ εἰσηγητοῦ παρατήρησιν.

Ἀποφανθείσης τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ ὅλου παραγράφου, ὅτι ἔχει καλῶς κατὰ τὸ σχέδιον, ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ ἄρθρον 6 τοῦ περὶ ἐκλεκτικῶν καταλόγων μέρους, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρον 6.

« Ἅμα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος νόμου οἱ δήμαρχοι, παραλαμβάνοντες τοὺς δημοτικοὺς καὶ εἰδικοὺς παρέδρους ἑκάστης κοινότητος καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐνοριῶν, ὀφείλουν νὰ συντάξωσι κατάλογον τῶν ἐχόντων δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν. »

Παρετηρήθη ὑπὸ τινων τῶν πληρεξουσίων.

1) Ὅτι εἶναι καλὸν ἀντὶ τῆς φράσεως « τῶν ἐχόντων δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν », νὰ τεθῇ ἡ λέξις « τῶν δημοτῶν ἢ τῶν κατοίκων », διότι ἄλλως προδικάζεται τὸ περὶ τῶν ψηφοφόρων ζήτημα·

2) Ἀντὶ « τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐνοριῶν » νὰ τεθῇ « τοὺς ἱερεῖς τοῦ δήμου ».

3) Ἡ σύνταξις τοῦ καταλόγου ν' ἀνατεθῇ εἰς τοὺς παρέδρους, τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐπιτροπήν τινα ἐκ γερόντων, ἐκλεγομένων ἐπὶ τούτῳ παρὰ τῆς κοινότητος· διότι ἄλλως, ἐπειδὴ ὑπάρχει σχέσις μεταξὺ δημάρχου καὶ παρέδρου, οὐ μόνον ὁ κατάλογος θέλει συνταχθῇ κατὰ πνεῦμα μονομερίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ δικαστήριον, τὸ ὁποῖον θέλει δικάσει τὰς ἐνστάσεις.

Ἀντιπαρετηρήθη παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ ὡς πρὸς τὸ 1, ὅτι ἐτέθη ἡ φράσις « τῶν ἐχόντων δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν », διότι δὲν ψηφοφοροῦσι πάντες οἱ δημόται, ἀλλ' ὅσοι ἔχουσι τὴν παρὰ τοῦ νόμου ὁρισθεῖσαν ἡλικίαν.

Ὡς πρὸς τὸ 2, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ διὰ τῆς λέξεως « ἐνοριῶν » ἐνόησεν καὶ τοὺς τῶν χωρίων ἱερεῖς, οἵτινες γνωρίζουσι κάλλιον παντὸς ἄλλου τοὺς συγκατοίκους των.

Ὡς πρὸς τὸ 3, ὅτι τοῦτο καταστήσει δυσχερεστέραν τοῦ καταλόγου τὴν σύνταξιν, διότι ἐκ τίνων θέλει ἐνεργηθῇ τῆς προτεινομένης ἐπιτροπῆς τῶν γερόντων ἡ ἐκλογή; ἔπειτα ἡ ὑποψία τῆς μονομερίας δὲν ὑπάρχει καὶ ἐνταῦθα; Ἐπρότειναν ἑπομένως νὰ μείνῃ τὸ ἄρθρον κατὰ τὸ σχέδιον.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἀνέγνω ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς τὸ ἄρθρον 7 τοῦ σχεδίου, ἔχον ὡς ἀκολούθως·

« Ὁ κατάλογος περιέχει·

α') Τὸν αὔξοντα ἀριθμόν·

β') Τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τῶν ἐγγραφομένων·

γ') Τὴν ἡλικίαν·

δ') Ἂν ᾖναι αὐτόχθων, ἢ ἀπὸ ποίας ἐποχῆς ἔχει τὴν διαμονήν του εἰς τὸν δῆμον·

ε') Ἐὰν ἔχῃ ἰδιοκτησίαν·

ϛ') Τὸ ἐπάγγελμα ἢ ἐπιτήδευμα·

ζ') Τὰς τυχὸν παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν στέρησιν τῆς ἐλευθέρας διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του, ἢ ἐκείνου τοῦ ψηφοφορεῖν.

Οἱ καταλογοι οὗτοι μένουν ἀμετάβλητοι· ἀναθεωροῦνται δὲ κατ' ἔτος ἀπὸ τῆς 1 ἑκάστου Ἀπριλίου, διὰ νὰ γίνωνται αἱ ἀνήκουσαι ἐγγραφαὶ καὶ ἐξαλείψεις συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου. »

Παρετηρήθη ὑφ' ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ σημειῶνται εἰς τὸν κατάλογον τῶν κατοίκων καὶ αἱ ὀνομασίαι τῶν κοινοτήτων καὶ χωρίων εἰς τὰ ὁποῖα οἱ κάτοικοι ἀνήκουσιν ὥστε νὰ καταστῇ εὐκρινεστέρα τοῦ καταλόγου ἡ ἐξακρίβωσις.

Ἀπήντησαν πολλοὶ ὅτι ἐννοεῖται τοῦτο, ὅτι κατ' ὄνομα θέλουσι σημειωθῇ αἱ κοινότητες. Ἐπὶ τοῦ τελευταίου παραγράφου παρετηρήθη ὅτι ἡ θέσις αὐτοῦ εἶναι καταλληλοτέρα ἐντὸς τοῦ τίτλου.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἐπὶ τοῦ ζ'. ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου ἐτέθησαν ἀντὶ τῆς λέξεως «ἐκείνου», αἱ λέξεις « τοῦ δικαιώματος». προσετέθησαν δὲ ἐπὶ τέλους αὐτοῦ ταῦτα « ὁ κατάλογος συντάττεται καθαρὸς καὶ ἄνευ διαγραφῶν ἢ προσθηκῶν καὶ ὅμοιον τούτῳ ἀντίγραφον καὶ ὑπογεγραμμένον παρὰ τῶν μνησθέντων δημάρχων, παρέδρων καὶ ἱερέων, πέμπεται ἀμέσως μετὰ τὴν σύνταξιν εἰς τὸν διοικητήν· » ὥστε τὸ ἄρθρον 7 ἐγένετο δεκτὸν, τροποποιηθὲν ὡς ἕπεται.

Ἄρθρον 7.

Ὁ κατάλογος περιέχει·

α) Τὸν αὔξοντα ἀριθμόν·

β) Τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ ἐγγραφομένου·

γ) Τὴν ἡλικίαν·

δ') Ἂν ἦναι αὐτόχθων ἢ ἀπὸ ποίας ἐποχῆς ἔχει τὴν διαμονήν του εἰς τὸν δῆμον.
ε') Ἐὰν ἔχῃ ἰδιοκτησίαν·
ς') Τὸ ἐπάγγελμα ἢ ἐπιτήδευμα·
ζ') Τὰς τυχὸν παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν τέρησιν τῆς ἐλευθέρας διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του, ἢ τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν.

Ὁ κατάλογος συντάττεται καθαρὸς καὶ ἄνευ διαγραφῶν ἢ προσθηκῶν, καὶ ὅμοιον τούτῳ ἀντίγραφον καὶ ὑπογεγραμμένον παρὰ τῶν μνησθέντων δημάρχου, παρέδρων καὶ ἱερέων πέμπεται ἀμέσως μετὰ τὴν σύνταξιν εἰς τὸν διοικητήν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρον 8 τοῦ σχεδίου ἔχον οὕτω·

Ὁ κατάλογος θέλει ἐκτεθῆ εἰς τὸ δημαρχεῖον ἑκάστου δήμου τὴν 25 τὸ βραδύτερον ἡμέραν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου, καὶ ἀποσπάσματα εἰς πᾶσαν παρεδρίαν, περιέχοντα τοὺς ψηφοφόρους ἑκάστης παρεδρίας. Διὰ δὲ τὰ λοιπὰ ἴστω τὴν 15 Ἀπριλίου· ἡ ἔκθεσις γνωστοποιεῖται διὰ προγράμματος τοῦ δημάρχου, ἐνῷ συνάμα προσδιορίζεται καὶ δεκαήμερος προθεσμία διὰ τὴν παραδοχὴν ἐνστάσεων κατὰ τοῦ καταλόγου.

Ἐν μὲν τῷ ά. §. τοῦ ἄρθρου τούτου προσετέθησαν αἱ λέξεις « ἐπιτροπίου καὶ ἐπισήμου » καὶ « ἐν αὐτῇ » ἐξαλειφθεισῶν τῶν «ἑκάστης παρεδρίας.» Ἐν δὲ τὸ ϛ'. προσετέθησαν αἱ λέξεις «διὰ δημοσίας κηρύξεως » καὶ ἐν τέλει αὐτοῦ ταῦτα.

« Ἀντίγραφον δὲ τοῦ προγράμματος πέμπεται αὐθημερὸν εἰς τὸν Διοικητήν. »

Ἀπεφασίσθη νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅτι ἀντίγραφον ἐπικυρωμένον τοῦ καταλόγου νὰ δίδηται εἰς πάντα, ὅστις ἤθελε ζητήσει. Οὕτω τὸ ἄρθρον 8 ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν, τροποποιηθὲν ὡς ἀκολούθως·

Ἄρθρον 8.

« Ὁ κατάλογος θέλει ἐκτεθῆ εἰς τὸ δημαρχεῖον ἑκάστου δήμου τὴν 25, τὸ βραδύτερον, ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἐπιτροπίου καὶ ἐπισήμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου, καὶ ἀποσπάσματα εἰς πᾶσαν παρεδρίαν, περιέχοντα τοὺς ἐν αὐτῇ ψηφοφόρους· διὰ δὲ τὰ λοιπὰ ἴστω τὴν 15 Ἀπριλίου.

Ἡ ἔκθεσις γνωστοποιεῖται διὰ δημοσίας κηρύξεως καὶ διὰ προγράμματος τοῦ δημάρχου, ἐνῷ συνάμα προσδιορίζεται καὶ δεκαήμερος προθεσμία διὰ τὴν παραδοχὴν ἐνστάσεων κατὰ τοῦ καταλόγου· ἀντίγραφον δὲ τοῦ προγράμματος πέμπεται αὐθημερὸν εἰς τὸν Διοικητήν.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἄρθρον 9 καὶ ἐγένετο δεκτὸν κατὰ τὸ σχέδιον ὡς ἀκολούθως.

Ἄρθρον 9.

Πᾶς ἔχων τοῦ ψηφοφορεῖν καὶ ἐκλέγεσθαι τὸ δικαίωμα, δύναται νὰ κάμῃ προφορικῶς ἢ ἐγγράφως παράπονα κατὰ τοῦ ἐκτεθέντος καταλόγου διὰ παραλείψεις ἐχόντων τὰ νόμιμα προσόντα, ἢ διὰ ἐγγραφὴν μὴ ἐχόντων ταῦτα, ἀλλ' ὀφείλει νὰ τὰς ὑποστηρίξῃ μὲ τὰς ἀνηκούσας ἀποδείξεις.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρον 10 τοῦ σχεδίου ἔχον οὕτω.

Ἄρθρον. 10.

Τὰ παράπονα ταῦτα γίνονται ἐνώπιον πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, καὶ τεσσάρων μελῶν ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου, ἐντὸς τοῦ ἰδίου σώματος, παρόντος καὶ τοῦ δημάρχου, καὶ ἐγγράφονται εἰς ἴδιον πρωτόκολλον ὑπογραφόμενον ἑκάστοτε ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ παραπονεμένου· τούτου ἡ συζήτησις ἀνεβλήθη εἰς τὴν αὔριον.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν Συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν Μ. Μ..

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΞΗ'.

Τῆς 10 Μαρτίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν παρασκευὴν, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων. Εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι δύο καὶ ἀπόντων εἴκοσι, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, καὶ γενόμενα παραδεστὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεγράφησαν ὑπὸ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλε εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ συζήτησις τοῦ 10 ἄρθρου τοῦ Νομοσχεδίου τῶν ἐκλογῶν, διακοπεῖσα κατὰ τὴν παρελθοῦσαν συνεδρίασιν, καὶ ἡ τῶν ἑπομένων αὐτοῦ.

Ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ Νομοσχεδίου, ἔχον οὕτω· « Τὰ παράπονα ταῦτα γίνονται ἐνώπιον πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου καὶ τεσσάρων μελῶν ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συμβουλίου ἐντὸς τοῦ ἰδίου σώματος, παρόντος καὶ τοῦ Δημάρχου, καὶ ἐγγράφονται εἰς ἴδιον πρωτόκολλον, ὑπογραφόμενον ἑκάστοτε ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ παραπονουμένου. » Παρατήρησε δὲ ἐπ' αὐτοῦ ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐκλογῆς τῆς ἐπιτροπῆς εἶναι εὐκολώτερος καὶ ταχύτερος καὶ μᾶς ἀπαλλάττει ἀπὸ βραδύτητας καὶ ἀκυρότητας ψηφοφοριῶν. Ἐπρότεινε δὲ τὰ μέλη ταῦτα τῆς ἐπιτροπῆς νὰ λαμβάνωνται ἀδιαφόρως καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου.

Ἀντιπαρετηρήθη παρ' ἄλλων ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης, ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου τῆς ἐκλογῆς ἡ ἐπιτροπὴ σχηματιζομένη ἀπὸ τὴν πλειοψηφίαν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, θέλει εἶσθαι κομματική, ἀντιπροσωπεύουσα τὰς θελήσεις καὶ τὰ συμφέροντα τῆς μιᾶς μερίδος ἑκάστου δήμου. Διὰ τοῦτο θεωροῦν προκριτότερον νὰ λαμβάνηται ἡ πενταμελὴς ἐπιτροπὴ διὰ κλήρου ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν δημοτικῶν συμβούλων καὶ τῶν ἰσαρίθμων ἐπιλαχούντων, ἐκλέγουσα αὐτὴ ἡ ἰδία καὶ τὸν πρόεδρόν της.

Ἐνταῦθα παρατηρήσεως γενομένης ὅτι ἡ ἀνεύρεσις τῶν ἐπιλαχούντων εἶναι δύσκολος καθόσον μάλιστα εἰς τινας δήμους ἀπωλέσθησαν οἱ κατάλογοι τῶν ψηφοφοριῶν. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν δημοτικῶν συμβούλων κατὰ τὰς προλαβούσας δύο περιόδους τῶν ἐπαρχιακῶν συμβούλων, τῶν ὁρκωτῶν, τῶν δημάρχων καὶ παρέδρων εἶναι παντέλως ἄγνωστα. Ἐπροτάθη ὅτι εἶναι καλήτερον διὰ τὸν λόγον τοῦτον, καὶ διότι τὰ πρόσωπα ταῦτα παρέχουν περισσοτέραν ἐγγύησιν εἰς τοὺς δημότας, διὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ ἀμεροληπτον ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των, τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἐνώπιον τῆς ὁποίας θὰ γίνωνται τὰ παράπονα νὰ λαμβάνωνται διὰ κλήρου μεταξὺ τούτων ὅλων.

Ἐπομένως τροποποιηθὲν τὸ ἄρθρον, ἀνεγνώσθη εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὡς ἕπεται.

Ἄρθρον 10.

« Τὰ παράπονα ταῦτα γίνονται ἐνώπιον πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, παρόντος καὶ τοῦ Δημάρχου, καὶ ἐγγράφονται εἰς ἴδιον πρωτόκολλον, ὑπογραφόμενον ἑκάστοτε ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ παραπονουμένου. »

« Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς λαμβάνονται διὰ κλήρου ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν περίοδον δημοτικῶν συμβούλων καὶ τῶν χρηματισάντων κατὰ τὰς προηγηθείσας δύο περιόδους ἢ καὶ μιᾶς μόνης, ἂν δὲν ὑπῆρξαν εἰς τινας δήμους δύο. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκλέγει τὸν Πρόεδρόν της. »

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ παμψηφεί.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ νομοσχεδίου, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρον 11.

« Τὴν ἐνδεκάτην ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ ἐν τῷ 8 ἄρθρῳ ἀναφερομένου προγράμματος τὸ πρωτόκολλον τῶν παραπόνων ἐκτίθεται εἰς τὸ δημαρχεῖον τοῦ δήμου. Συγχρόνως δὲ διὰ νέου προγράμματος προσκαλοῦνται οἱ ἔχοντες συμφέρον νὰ προτείνωσι τὰς ἀντιρρήσεις των ἐντὸς πέντε ἡμερῶν. »

« Αἱ ἀντιρρήσεις γίνονται καθ' ὃν τρόπον τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὁρίζει. »

Ἐγένετο δὲ παμψηφεὶ παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη τὸ ἑπόμενον 12 ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω·

« Τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὡρισμένης προθεσμίας, τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, παρόντος καὶ τοῦ δημάρχου, ἐξάγει διὰ κλήρου δεκαπέντε ὀνόματα ἐκ τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τὸν κατάλογον, κατὰ τῶν ὁποίων δὲν ἔγειναν ἐνστάσεις· ἐκ δὲ τῶν οὕτω κληρωθέντων συνίσταται δικαστήριον ὁρκωτῶν εἰς ἐκδίκασιν τῶν ἐνστάσεων καὶ ἀντιρρήσεων. »

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου παρετήρησεν ὁ εἰσηγητὴς, ὅτι τὸ ὁρκωτικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον παραδέχεται τὸ σχέδιον διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἐνστάσεων, εἶναι τὸ ἀθωότερον καὶ ἀμεροληπτότερον σύστημα· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ψηφοφορεῖν εἶναι γενικὸν εἰς ὅλους μεταξὺ τῶν κληροθησομένων, οἱ πλειότεροι θέλουν εἶσθαι ἀγράμματοι καὶ ὅλως ἀνίκανοι. Ὅθεν ἐμμένων εἰς τὸ ὁρκωτικὸν σύστημα τοῦ ἄρθρου, ἐπρότεινε νὰ εὑρεθῇ καταλληλότερος τρόπος συνθέσεως τῆς δικαζούσης τὰ παράπονα ἐπιτροπῆς.

Σύμφωνα δὲ μὲ ταῦτα ἐπροτάθη ἡ ἑξῆς τροπολογία.

Ἄρθρον 12.

« Τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ

ἄρθρῳ ὡρισμένης προθεσμίας τὸ δημοτικὸν συμβούλιον εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, παρόντος καὶ τοῦ δημάρχου, ἐξάγει διὰ κλήρου δεκαπέντε ὀνόματα ἐκ τῶν χρηματισάντων ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως τῶν δήμων μέχρι τοῦδε ἐπαρχιακῶν συμβούλων, δημάρχων, παρέδρων, δημοτικῶν συμβούλων καὶ ὁρκωτῶν, ἐκ δὲ τῶν οὕτω κληρωθέντων συσταίνεται δικαστήριον ὁρκωτῶν εἰς ἐκδίκασιν ἐνστάσεων καὶ ἀντιρρήσεων.

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ἀναστάσεως περὶ τῆς παραδοχῆς τοῦ ἄρθρου τοῦ σχεδίου ἢ τῆς τροπολογίας, ἐπρωτιμήθη ἡ τροπολογία διὰ μεγάλης πλειοψηφίας.

Μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἡ παρατήρησις, ὅτι πρέπει νὰ προληφθῇ ἡ περίπτωσις καθ' ἣν τὰ κληρωθέντα μέλη εἶναι ἀπόντα ἢ ἀρνοῦνται νὰ συνέλθωσι, καὶ ἐπροτάθη ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ γίνηται ὅ,τι καὶ εἰς τοὺς ἐνόρκους, δηλαδὴ νὰ κληροῦται συγχρόνως καὶ ἀνάλογος ἀριθμὸς ἀναπληρωτῶν. Ἐπομένως προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον **12** ὡς ἐδάφιον δεύτερον τὸ ἑξῆς·

« Συγχρόνως θέλουν ἐξαχθῇ ἐκ τῆς κάλπης ἕτερα δεκαπέντε ὀνόματα, τὰ ὁποῖα θέλουν χρησιμεύσῃ ὡς ἀναπληρωτικὰ μέλη τοῦ δικαστηρίου. »

Ἐνταῦθα κατὰ πρότασιν πληρεξουσίου τινὸς Θήρας παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι εἰς ὅσους δήμους δὲν ὑπάρχουν πρόσωπα ἐκ τῶν εἰς τὸ ἄρθρον ἀναφερομένων διὰ νὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν δεκαπέντε τίθενται εἰς τὴν κληρωτίδα τὰ ὑπάρχοντα μόνον ἐξ αὐτῶν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη τὸ ἑπόμενον ἄρθρον, τὸ ὁποῖον διορθωθὲν κατὰ τὸ λεκτικόν, ἐγένετο παραδεκτόν, ὡς ἑξῆς·

Ἄρθρον **13.**

« Οἱ κληρωθέντες, εἰδοποιούμενοι ἀμέσως παρὰ τοῦ δημάρχου, ὀφείλουν νὰ συνέλθωσιν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου, καὶ, δίδοντες ἐνώπιον τοῦ δημάρχου καὶ τοῦ ἱερέως εἰς τὸ δημοτικὸν κατάστημα τὸν διὰ τοὺς ἐνόρκους προσδιωρισμένον ὅρκον, δικάζουσιν ἀνεκκλήτως τὰ παράπονα, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰ πρωτόκολλα τῶν ἐνστάσεων καὶ ἀντιρρήσεων καὶ ὅλα τὰ παρουσιασθέντα ἔγγραφα. Ἡ διάρκεια τῆς ἐκδικάσεως ὅλων τῶν ἐνστάσεων δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ πλέον τῶν ὀκτὼ ἡμερῶν. »

Ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἐτέθη ἀκολούθως εἰς συζήτησιν τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ Νομοσχεδίου. Ἐκρίθη δὲ εὔλογον νὰ ὁρισθῇ δι' αὐτοῦ ῥητῶς, ὅτι πρόεδρος τῆς δικαζούσης τὰ παράπονα πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς θέλει εἶσθαι ὁ πρῶτος λαχὼν τὸν κλῆρον· ἐπομένως ἐτροποποιήθη

κατὰ τὴν παρατήρησιν ταύτην καὶ κατὰ τὸ λεκτικὸν τὸ ἄρθρον, ὡς ἕπεται.

Ἄρθρον **14.**

« Ἐκ τῶν κληρωθέντων δεκαπέντε ὀνομάτων ἑκάτερον τῶν μερῶν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαιρέσῃ ἀνὰ πέντε, τὰ δὲ μένοντα πέντε, ἔχοντα προϊστάμενον τὸν πρῶτον κληρωθέντα, δικάζουσι συνοπτικῶς δημοσίᾳ· αἱ ἀποφάσεις πρέπει νὰ ἦναι συντόμως αἰτιολογημέναι καὶ καταχωρίζονται εἰς ἐπὶ τούτῳ συνταττόμενον πρωτόκολλον. »

« Ἐὰν τὰ μέλη δὲν ζητήσωσιν ἐξαίρεσιν, τὰ πέντε μέλη ἐξάγονται διὰ κλήρου, ὁ δὲ πρῶτος ἐξαχθεὶς προεδρεύει. »

Ἐγένετο παμψηφεὶ παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ νομοσχεδίου, καὶ παρετηρήθη ἐπ' αὐτοῦ, ὅτι, διὰ νὰ προλαμβάνωνται αἱ καταχρήσεις καὶ νοθεύσεις εἰς τὴν διόρθωσιν τοῦ καταλόγου κατὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς, εἶναι προχειρότερον ἡ διόρθωσις αὐτοῦ νὰ γίνηται παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας ἐπιτροπῆς· ἐπομένως, διορθωθὲν κατὰ τὴν παραδεχθεῖσαν ταύτην παρατήρησιν τὸ ἄρθρον, ἐγένετο παμψηφεὶ παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὡς ἑξῆς.

Ἄρθρον **15.**

« Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀποφάσεων τούτων ὁ κατάλογος διορθοῦται ἀπὸ τὸ δικαστήριον, καὶ ὁ Δήμαρχος ὀφείλει, ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀποφάσεων, νὰ σημειώσῃ τὴν διόρθωσιν ἐπὶ τοῦ καταλόγου τοῦ ἐκτεθειμένου εἰς τὸ δημαρχικὸν κατάστημα, καὶ νὰ πέμψῃ ἀντίγραφον ὑπογεγραμμένον παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν Διοικητήν. »

Ἀκολούθως μετέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἑπομένου Τίτλου Γ'. *περὶ ἐκλεκτικῶν Συνόδων* ἐπιγραφομένου· ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτοῦ ἐγένετο ἡ παρατήρησις, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἤρμοζεν εἰς τὸ πρῶτον νομοσχέδιον τὸ παραδεχόμενον τὴν ἔμμεσον ἐκλογήν. ἀλλ' ἤδη, παραδεχθέντος τοῦ συστήματος τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς, ἐπειδὴ μία καὶ μόνη ἐκλεκτικὴ Σύνοδος λαμβάνει χώραν, ἁρμόζει κάλλιον ἡ ἐπιγραφὴ « *Περὶ ψηφοφορίας καὶ διαλογῆς τῶν ψήφων* ». Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἀνεγνώσθη ἑπομένως τὸ ἄρθρον **16** τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτως· « Ὁ Διοικητὴς ἅμα εἰδοποιηθῇ παρὰ τῶν Δημάρχων, τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐξελέγξεως τῶν καταλόγων καὶ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, θέλει προσδιορίσει τὴν ἡμέραν τῆς ἐναρξεως, τὸν τόπον καὶ τὴν διάρκειαν τῶν περὶ ἐκλογῆς ἐργασιῶν. Ἡ διάρκεια τῶν ἐκλογῶν θέλει εἶσθαι ὀκταήμερος· » — « ὁ Διοικητὴς θέλει ἀπο-

στείλει ὁμοῦ μὲ τὰς προκηρύξεις καὶ μίαν κάλπην εἰς ἕκαστον δῆμον ἐσφραγισμένην μὲ τὴν σφραγίδα τῆς διοικήσεως ἐπὶ τῶν τεσσάρων γωνιῶν. »

Ἐπροτάθησαν δὲ ἐπ' αὐτοῦ δύο τροπολογίαι· α) ὅτι εἶναι καλήτερον διὰ νὰ ἀποφύγωμεν πᾶσαν βραδύτητα εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐκλογῶν, προερχομένην ἀπὸ τὸν διοικητὴν, νὰ ὁρισθῇ ῥητῶς ὡς ἡμέραν ἐνάρξεως τῶν ἐκλογῶν ἡ πρώτη κυριακὴ μετὰ τὴν παρὰ τῶν δημάρχων εἰδοποίησιν, καὶ β) ὅτι πρέπει νὰ ὁρισθῇ ῥητῶς ὡς μέρος συναθροίσεως ὁ εὐρυχωρότερος ναὸς τῆς πρωτευούσης τοῦ δήμου. Τὴν δευτέραν ταύτην ἐκ τῶν δύο ἀνωτέρω τροπολογιῶν ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη· ἐπὶ τῆς πρώτης δὲ παρετηρήθη, ὅτι διὰ τῆς φράσεως τοῦ ἄρθρου *αἷμα εἰδοποιηθῇ* » ὁ Νόμος ὑποχρεώνει τὸν διοικητὴν νὰ ἐπιταχύνῃ ὅσον τάχιστα τὴν ἔναρξιν τῶν ἐκλογῶν, ἤτις πιθανὸν νὰ ἦναι δυνατὸν νὰ γίνῃ καὶ πρὸ τῆς προθεσμίας, τὴν ὁποίαν ἡ Συνέλευσις ἤθελε προσδιορίσει ὡς ἡμέραν ἐνάρξεως.

Ἐγένετο δὲ συγχρόνως παραδεκτὴ καὶ ἡ πρότασις τοῦ νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ 6. §. ἀντὶ τῶν *τεσσάρων γωνιῶν* νὰ γείνῃ *ὅλων τῶν γωνιῶν*.

Ἐπομένως ἐγένετο παραδεκτὸν τὸ ἄρθρον, τροποποιημένον οὕτως.

Ἄρθρον 16.

« Ὁ διοικητὴς ἅμα εἰδοποιηθῇ παρὰ τῶν δημάρχων τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐξελέγξεως τῶν καταλόγων καὶ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, θέλει προσδιορίσει τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως, τὸν εὐρυχωρότερον ναὸν τῆς πρωτευούσης τοῦ δήμου ὡς τόπον τῆς ψηφοφορίας, καὶ τὴν διάρκειαν τῶν περὶ ἐκλογῆς ἐργασιῶν. Ἡ διάρκεια τῶν ἐκλογῶν θέλει εἶσθαι ὀκταήμερος. »

Ὁ διοικητὴς θέλει ἀποστείλει ὁμοῦ μὲ τὰς προκηρύξεις καὶ μίαν κάλπην εἰς ἕκαστον δῆμον, ἐσφραγισμένην μὲ τὴν σφραγίδα τῆς διοικήσεως ἐφ' ὅλων τῶν γωνιῶν. »

Ἐνταῦθα ἐγενήθη τὸ ζήτημα ἂν τὰ ψηφοδέλτια πρέπῃ νὰ ἦναι μονογραφημένα, ἢ ὄχι.

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων, ὑπὲρ τῆς μονογραφήσεως φρονοῦντες, παρετήρησαν, ὅτι διὰ τῆς μονογραφήσεως δύναται νὰ προληφθῇ πᾶσα κατάχρησις καὶ νόθευσις τῶν ψηφοδελτίων καὶ νὰ γίνηται ὁ ἀπαιτούμενος ἔλεγχος.

Ἀντεπαρατηρήθη δὲ παρ' ἄλλων, ὅτι διὰ τῆς σφραγίσεως τῆς κάλπης, τῆς καταγραφῆς, ἐπὶ πρωτοκόλλου τοῦ ὀνόματος ἑκάστου ψηφοφοροῦντος καὶ τῆς ἐπιτηρήσεως τῆς ἐπιτροπῆς, ἔχομεν ἱκανὰς ἐγγυήσεις πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν καταχρήσεων. Ἐὰν ὅμως

διὰ τὸν λόγον τοῦτον, παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις τὴν μονογράφησιν τῶν ψηφοδελτίων, εἶναι τὸ αὐτὸ, ὡς νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ ψηφοφορία φανερὰ, ἀντὶ μυστικῆς καὶ οὕτως ἡ ψῆφος τῶν πολιτῶν νὰ ἐπηρεάζηται ἀπὸ τὰς ἀνάγκας, τὴν φιλίαν καὶ ἐν γένει τὰς σχέσεις.

Ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη τὴν περὶ μονογραφήσεως τῶν ψηφοδελτίων πρότασιν.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἑπόμενον ἄρθρον, τὸ ὁποῖον ἐγένετο παραδεκτὸν ὡς εἶναι εἰς τὸ σχέδιον μέ τινα προσθήκην ἔχον οὕτως·

Ἄρθρ. 17.

« Οἱ δήμαρχοι ὀφείλουν τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς παραλαβῆς τῆς προκηρύξεως τοῦ διοικητοῦ νὰ κοινοποιήσουν αὐτὴν ἐγγράφως καὶ διὰ κηρύξεως εἰς ὅλον τὸν δῆμον. »

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἑπόμενον ἄρθρον 18, ἔχον οὕτως·

« Ἡ ψηφοφορία ἐφορεύεται ὑπὸ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἐκλεγομένης ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου. Τὴν ἐπιτροπὴν δὲ προεδρεύει ὁ γεροντώτερος. Αὕτη δὲ ἐκλέγει τὸν γραμματέα. »

Ἐγένετο ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ παρατήρησις, ὅτι αἱ ἐργασίαι τῆς ἐφορευούσης ταύτης ἐπιτροπῆς εἰς τὴν ψηφοφορίαν εἶναι ἔτι μᾶλλον οὐσιώδεις διὰ τὴν πρόληψιν πολλῶν καταχρήσεων καὶ νοθεύσεων, καὶ ἐπομένως πρέπει καὶ ἡ σύνθεσις αὐτῆς νὰ γίνηται ὡς καὶ ἡ τῆς δικαζούσης τὰ παράπονα ἐπιτροπῆς, παρέχουσα πλειοτέρας ἐγγυήσεις.

Γενομένης παραδεκτῆς τῆς προτάσεως ταύτης ἐτροποποιήθη τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου ὡς ἑξῆς.

Ἄρθρ. 18.

« Ἡ ψηφοφορία ἐφορεύεται ὑπὸ πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἐξάγονται διὰ κλήρου παρὰ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου δημοσίως, παόντος καὶ τοῦ δημάρχου, ἐκ τῶν χρηματισάντων ἀπ' ἀρχῆς τῆς συγάσεως πῶν δήμων δημάρχων, παρέδρων, δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν συμβούλων, καὶ ὁρκωτῶν. Προεδρεύει δὲ ταύτην ὁ πρῶτος λαχὼν τὸν κλῆρον. Αὕτη ἐκλέγει τὸν γραμματέα της. »

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἑπόμενον ἄρθρον 19· ἀπὸ τὸν ἀ. § αὐτοῦ ἀφηρέθη τὸ «τὰ ὁποῖα (ψηφοδέλτια) διανέμει ὁ πρόεδρος» σύμφωνα μὲ τ' ἀνωτέρω ἀποφασισθέντα περὶ τῆς μονογραφήσεως τῶν ψηφοδελτίων.

Ἐγένετο ἐπίσης παραδεκτὴ ἡ παρατήρησις τοῦ νὰ τεθῇ καὶ ἐνταῦθα ὅ,τι ἡ ἐπιτροπὴ εἶχε θέσει εἰς τὸ πρῶτον σχέδιον περὶ τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν θέλουν ἐγγράφονται εἰς τὰ ψηφοδέλτια

ὀλιγώτερα ἢ πλειότερα ὀνόματα τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν.

Ἐπομένως ἐγένετο τὸ ἄρθρον παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὡς ἔπεται·

Ἄρθρ. 19.

« Ἡ ἐκλογὴ γίνεται διὰ ψηφοδελτίων. »

« Ἕκαστος ψηφοφόρος γράφει μόνος ἢ δι' ἄλλου τῆς ἐμπιστοσύνης του ἰσάριθμα ὀνόματα τῶν βουλευτῶν, τοὺς ὁποίους ὀφείλει νὰ δώσῃ ἡ ἐπαρχία, καὶ ῥίπτει αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὴν κάλπην. Τὸ ὄνομα τοῦ ψηφοφόρου σημειοῦται εἰς τὸ πρωτόκολλον. »

« Ἐὰν ψηφοδέλτιόν τι περιέχῃ ἀριθμὸν ὀνομάτων ἀνώτερον τοῦ ἀπαιτουμένου, παραλείπονται τὰ τελευταῖα περιττεύοντα ὀνόματα. Ἐὰν δὲ περιλαμβάνῃ ὀλιγώτερα, παραδέχονται ταῦτα μόνον. »

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἑπόμενον ἄρθρον 20 τοῦ νομοσχεδίου, ἔχον οὕτω·

« Πᾶσα παρατήρησις ἢ ἔνστασις, γενομένη ὑπὸ τῶν ψηφοφόρων, σημειοῦται εἰς τὸ πρωτόκολλον, ὅπου καταχωροῦνται ὡσαύτως καὶ αἱ ἐπ' αὐτοῦ ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς, συντόμως αἰτιολογημέναι, περὶ τοῦ κύρους τῶν ὁποίων ἀποφασίζει ἡ Βουλή. »

Ἐζητήθη ἐξήγησις ἐνταῦθα, ὁποῖαι ἐνστάσεις ἐννοοῦνται εἰς τὸ ἄρθρον, καὶ ὁ εἰσηγητὴς ἀπήντησεν, ὅτι ἐννοοῦνται παρατυπίαι εἰς τὰς συνθέσεις τῶν ἐπιτροπῶν, εἰς τὴν τήρησιν τῶν σφραγίδων τῆς κάλπης, περὶ νοθεύσεως τῶν ψηφοδελτίων κ. λ. π., ἐπὶ τῶν ἐνστάσεων τούτων ἐπιφέρει γνωμοδοτικὴν ἀπόφασιν ἡ ἐπιτροπή, ἥτις θέλει χρησιμεύσει μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Βουλὴν διὰ νὰ φωτισθῇ εἰς τὴν περὶ κύρους τῆς ἐκλογῆς ἀπόφασίν της. Ἐπομένως ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἀποφαίνεται ὁριστικῶς, ἀλλὰ γνωμοδοτεῖ, καὶ διὰ ταῦτα ἐπρότειναν νὰ διορθωθῇ σύμφωνα μὲ τὴν παρατήρησιν ταύτην ἡ ἔκφρασις τοῦ ἄρθρου.

Ἀντιπαρετηρήθη παρά τινος πληρεξουσίου, ὅτι εἶναι προκριτώτερον αἱ ἀποφάσεις αὗται τῆς ἐπιτροπῆς νὰ ἦναι ὁριστικαὶ διὰ νὰ ἀποφύγωμεν οὕτω τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν, προσβαλλομένης τῆς νομιμότητος ὅλων τῶν ἐκλογῶν, θὰ καθίσταται δύσκολος ἡ ἔναρξις καὶ συγκρότησις τῶν Βουλῶν.

Εἰς ταῦτα ἀπήντησαν ἄλλοι, ὅτι ἡ θέσις τοῦ ζητήματος τούτου δὲν εἶναι ἐνταῦθα, ἀλλ' ἀνήκει ἡ λύσις αὐτοῦ εἰς τὰς Βουλάς.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ προκειμένου ζητήματος, ἡ Συνέ-

λευσις ἀπεφάνθη ν' ἀναβληθῇ δι' αὔριον ἡ συζήτησις καὶ ἀπόφασις τοῦ ἄρθρου 20.

Ἀκολούθως ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἑπομένου ἄρθρου 21 τοῦ νομοσχεδίου, ἔχοντος ὡς ἑξῆς·

Ἄρθρ. 21.

« Ἕκαστος ψηφοφορεῖ εἰς τὸν δῆμόν του. Δύναται δὲ νὰ ἐξασκήσῃ τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ εἰς ἄλλον δῆμον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ κάμῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ δήλωσίν του εἰς ἀμφοτέρους τοὺς δήμους πρὸ τῆς συντάξεως τῶν καταλόγων· οὐδεὶς ὅμως δύναται νὰ ψηφοφορήσῃ εἰς δύο δήμους, ἢ δι' ἀντιπροσώπου.

Παρετηρήθη δ' ἐνταῦθα, ὅτι ἡ μεταφορὰ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 5, πολιτικῆς κατοικίας δὲν ἐννοεῖται μόνον ἀπὸ τὸν ἕνα εἰς ἄλλον δῆμον, περιλαμβανομένης μόνον ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, ἀλλὰ ἐν γένει ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλον δῆμον τοῦ Κράτους, τηρουμένων ὅμως τῶν ἀπαιτουμένων ἀπὸ τὸ ἄρθρον 5.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη καὶ τὴν παρατήρησιν ταύτην.

Ἀνεγνώσθη ἔπειτα τὸ ἄρθρ. 22 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτως· « Ἡ ἐνσφράγιστος παρὰ τοῦ διοικητοῦ κάλπη, σφραγίζεται ἐξ ὑπαρχῆς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἐξ ὅσων ἐκ τῶν παρευρισκομένων ψηφοφόρων τὸ ἀπαιτήσωσι· καὶ φυλάττεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν εὐθύνην της. »

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐγένετο ἡ παρατήρησις, ὅτι πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειαν εἰς τὴν σφράγισιν τῆς κάλπης καὶ πρὸς ἀποφυγὴν παρανομιῶν καὶ νοθεύσεων τῶν ψηφοδελτίων, εἶναι προκριτώτερον ἡ σφράγισις καὶ ἀποσφράγισις τῆς ὀπῆς τῆς κάλπης νὰ γίνηται δημοσίως παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὅσων ἐκεῖ τύχωσιν, ἀπαιτούντων νὰ θέσωσι σφραγίδας. Ἡ δὲ φύλαξις τῆς κάλπης ἀφίνεται εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ὑπὸ τὴν εὐθύνην αὐτῆς, δυναμένης, ἕνεκα τούτου, ὁσάκις κρίνει εὔλογον, νὰ προσκαλῇ τὴν συνδρομὴν ἐθνοφυλακῆς, χωροφυλακῆς, ἢ ἄλλης ἐνόπλου δυνάμεως. Κατὰ δὲ τὴν σφράγισιν καὶ ἀποσφράγισιν τῆς ὀπῆς ἡ ἐπιτροπὴ νὰ συντάττῃ ἔκθεσιν περιλαμβάνουσαν τὴν ὥραν τῆς σφραγίσεως καὶ ἀποσφραγίσεως.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὰς παρατηρήσεις ταύτας, καθ' ἃς ἐτροποποιήθη τὸ ἄρθρον, ὡς ἔπεται.

Ἄρθρον 22.

« Ἡ ἐνσφράγιστος παρὰ τοῦ διοικητοῦ κάλπη σφραγίζεται ἐξ ὑπαρχῆς ἐφ' ὅλων τῶν γωνιῶν ὑπὸ τῆς ἐφορευούσης τὴν ψηφοφορίαν ἐπιτροπῆς, καὶ ἐξ' ὅσων ἐκ τῶν παρευρισκομένων τὸ ἀπαιτήσωσι ».

Κατὰ τὴν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ἐπιτροπῆς ὡρισμένην ὥραν

τῆς παύσεως τῆς ψηφορορίας ἑκάστης ἡμέρας ἡ ὁπὴ τῆς κάλπης σφραγίζεται δημοσίως παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐξ ὅσων ἐκ τῶν παρευρισκομένων ψηφορόρων τὸ ἀπαιτήσωσι. Ἡ δὲ ἀποσφράγισις αὐτῆς ἐπαναλαμβάνεται ἑκάστην πρωΐαν δημοσίως παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς »

« Κατὰ τὴν σφράγισιν καὶ ἀποσφράγισιν συντάσσεται ἔκθεσις, παρόντος τοῦ δημάρχου, ὑπογραφομένη παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐξ ὅσων ἐκ τῶν παρόντων ψηφορόρων τὸ ἀπαιτήσωσιν. »

« Ἡ κάλπη φυλάττεται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὑπὸ τὴν εὐθύνην αὐτῆς. »

Ἐγένετο παμψηφεὶ παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΞΘ'.

Τὴν 11 Μαρτίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους ἡμέρᾳ σάββατον περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι ἑνὸς καὶ ἀπόντων εἴκοσι ἑνός, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἤρχισεν ἀκολούθως ἡ ἀνάγνωσις τῶν πρακτικῶν τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, ἐφ' ὧν ἐγένοντο αἱ ἑξῆς παρατηρήσεις.

1) Ἐπὶ τοῦ περὶ κληρώσεων ἄρθρου 18 ἐπροτάθη νὰ σημειωθῶσιν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τὰ ἑξῆς « Νὰ συντάττηται ἔκθεσις ἐπὶ ἑκάστης κληρώσεως καὶ νὰ ὑπογράφηται παρὰ τῶν παρόντων εἰς αὐτὴν καὶ θελόντων νὰ ὑπογράψωσιν. »

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν πρότασιν.

2) Αἰτησαμένου τινὸς νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι ἕκαστος δύναται νὰ γράψῃ ὅπου θέλει τὸ ψηφοδέλτιόν του, ἕτερος ἀπήντησεν, ὅτι τοῦτο εἶναι αὐτόδηλον, διότι δὲν ἀπαγορεύει αὐτὸ ὁ νόμος.

3) Ἠρώτησάν τινες, ἀναγινωσκομένου τοῦ ἄρθρου 19,

Τί μέλει γενέσθαι ὅταν εὑρεθῶσι περισσότερα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψηφοφορούντων ψηφοδέλτια; Πολλοὶ διαφόρους τρόπους ἐξέθηκαν περὶ τῆς ἀποφυγῆς τοῦ ἀτόπου τούτου, ἀλλὰ πάντες ἀνεγνώρισαν, ὅτι ἡ θεραπεία εἶναι δυσχερὴς, ἕνεκα τῆς μὴ μονογραφήσεως τῶν ψηφοδελτίων τὴν ὁποίαν ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν· ἐπὶ τέλους δὲ εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε, καὶ ἄλλος ἀνέπτυξε τὴν πρότασιν, ὅτι ὁ μόνος τρόπος, δι' οὗ δύναται νὰ θεραπευθῇ τοῦτο, εἶναι τὸ νὰ μονογραφῇ ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἕκαστον ψηφοδέλτιον εἰς τὸ ἔξωθεν μέρος πρὶν ῥιφθῇ εἰς τὴν κάλπην· τουτέστι τῶν ψηφορόρων ἕκαστος νὰ παρουσιάζηται εἰς τὸν Πρόεδρον πρὶν ῥίψῃ τὸ ψηφοδέλτιόν του ἐν τῇ κάλπῃ. Ὁ δὲ Πρόεδρος, τοῦ ψηφορόρου κρατοῦντος τὸ ψηφοδέλτιον, νὰ μονογραφῇ αὐτὸ εἰς τὸ ἔξωθεν μέρος· οὕτω δὲ μονογραφημένον νὰ ῥίπτῃ αὐτὸ ἐν τῇ κάλπῃ ὁ κρατῶν ψηφορόρος.

Τὸν τρόπον τοῦτον ἀπεδοκίμασαν σύμπαντες οἱ πληρεξούσιοι· ἀλλὰ καὶ οὕτω γενομένων τῶν πραγμάτων, ἐπρόσθεσάν τινες, τί θέλει γίνει ἂν εὑρεθῶσιν περισσότερα ψηφοδέλτια; ἀπάντησαν ἄλλοι, ὅτι ἂν εὑρεθῶσι ψηφοδέλτια μὴ μονογραφημένα ξεσχίζονται, ἂν δὲ μονογραφημένα ὁ Πρόεδρος λογίζεται ἔνοχος· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τοι λογιζομένου ἐνόχου εἰς τοῦτο τοῦ Προέδρου, δύναται νὰ συμβῇ, ὥστε νὰ εὑρεθῶσι περισσότερα ψηφοδέλτια μονογραφημένα, πρέπει νὰ τεθῇ ὅρος τις μέχρι τοῦ ὁποίου νὰ μὴν ἀκυροῦται ἡ ἐκλογὴ, τῆς ὁποίας ἡ ἐπαναλήψις παράγει σὺν ὀλίγας συνεπείας.

Ἐντεῦθα ἄλλοι μὲν εἶπον, δέκα ἂν εὑρεθῶσι περισσότερα νὰ μὴν ἀκυροῦται ἡ ἐκλογὴ, ἄλλοι δὲ πέντε, ἄλλοι δὲ ἀορίστως εἶπον νὰ μὴν ἀκυροῦται, εἰμὴ ὅταν εὑρεθῶσι τόσα περισσότερα ψηφοδέλτια, ὥστε νὰ ἐπιρρεάζηται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τελευταίαν γνώμην, ἤτοι νὰ μὴ ἀκυροῦται ἡ ἐκλογὴ, εἰμὴ ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν περισσοτέρων ψηφοδελτίων ἦναι τοιοῦτος, ὥστε νὰ ἐπιρρεάζηται ἐξ αὐτοῦ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς.

Εἷς δὲ ἐπρότεινε τὸ εἰς μίαν τῶν καλπῶν λάθος δὲν πρέπει νὰ ἐπιρρεάζῃ τὴν ὅλην ἐκλογὴν καθ' οἱανδήποτε περίπτωσιν,

ἀλλὰ μόνον τὴν ἐκλογὴν ἐκείνου τοῦ δήμου, εἰς τὴν κάλπην τοῦ ὁποίου εὑρέθη τὸ λάθος.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν πρότασιν.

Ἠρώτησε μετὰ ταῦτα τὴν Συνέλευσιν εἰς τῶν πληρεξουσίων, τί μέλλει γενέσθαι ὅταν ὅλα τὰ ἐν τῷ ψηφοδελτίῳ ὀνόματα, ἢ μέρος αὐτῶν, ἀναφέρωσιν ὀνόματα ἀνθρώπων μὴ ὑπαρχόντων, ἢ εἰσὶν οὕτω γεγραμμένα, ὥστε δὲν ἀναγινώσκονται; πολλοὶ ἀπήντησαν ὅτι ταῦτα τὰ ὀνόματα θεωροῦνται ὡς μὴ γεγραμμένα. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἐξηκολούθησε μετὰ ταῦτα ὁ Γραμματεὺς τῶν πρακτικῶν τὴν ἀνάγνωσιν, τὰ ὁποῖα, γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη τὸν ἄρθρον 20, διωρθωμένον κατὰ τὴν χθεσινὴν τῆς Συνελεύσεως ἀπόφασιν, καὶ ἐγένετο παραδεκτὸν ὡς ἀκολούθως.

Ἄρθρον 20.

«Πᾶσα παρατήρησις ἢ ἔνστασις γενομένη ὑπὸ τῶν ψηφοφόρων σημειοῦται εἰς πρωτόκολλον, ὅπου καταχωροῦνται ὡσαύτως καὶ αἱ γνωμοδοτήσεις τῆς ἐφορευούσης ἐπιτροπῆς, συντόμως αἰτιολογημέναι. Περὶ δὲ τοῦ κύρους αὐτῶν ἀποφασίζει ἡ Βουλή.»

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ συζήτησις τῶν ἀκολούθων ἄρθρων τοῦ σχεδίου τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν.

Ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ 23 ἄρθρον τοῦ σχεδίου ἔχον οὕτως.

Ἄρθρον 23.

«Εἰς τὴν λῆξιν τῆς πρὸς ἐκλογὴν προθεσμίας ὅλαι αἱ κάλπαι μεταφέρονται μετὰ τῶν πρακτικῶν ἀσφαλῶς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἑκάστου δήμου εἰς τὸ δημαρχεῖον τῆς πρωτευούσης τῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἀποσφραγίζονται καὶ γίνεται ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων δημοσίᾳ ἐνώπιον τῶν ἐπιτροπῶν ὅλων τῶν δήμων.»

Ἐνταῦθα τινὲς τῶν πληρεξουσίων τῶν νήσων ἐπαρουσίασαν τὴν ἀκόλουθον προσθήκην.

Προσθήκη εἰς τὸ 23 ἄρθρον τοῦ νόμου.

Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων, ἐν αἷς δὲν ὑπάρχει σήμερον διοικητικὴ ἀρχή, πρὸς εὐχερεστέραν, ταχυτέραν, καὶ ἀσφαλεστέραν διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐκλογῶν, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ληφθῇ εἰς ἐνέργειαν ἓν ἐκ τῶν ἀκολούθων τριῶν μέτρων.

α'. Ἡ κάλπη νὰ ἀποσφραγίζηται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἑκάστου δήμου, καὶ νὰ γίνηται ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων δημοσίᾳ.

β'. Ἡ κάλπη νὰ στέλληται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς διοικήσεως καὶ ὄχι τῆς ἐπαρχίας, συνωδευμένη ὑπὸ τριῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, διὰ νὰ ἀποσφραγίζηται ἐντὸς τοῦ διοικητηρίου καὶ γίνεται ἐν αὐτῷ ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν τριῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς.

γ'. Ἡ ὁ διοικητὴς νὰ στείλῃ ἀντιπρόσωπόν του εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, διὰ νὰ ἐπιβλέπῃ εἰς τὰς ἐξαγωγάς.

Τὸ τρίτον τοῦτο εἶναι εὐκταῖον νὰ μὴ γίνῃ παραδεκτόν, διότι θέλει γίνει παραίτιον βραδύτητος καὶ δαπάνης εἰς τοὺς δήμους, καὶ προσέτι δυσκολίαι· φέρομεν ὡς παράδειγμα τὰς ἐπαρχίας Κέας καὶ Μήλου· αἱ νῆσοι Κύθνου καὶ Σερίφου θέλουν ἀναγκασθῇ νὰ στείλωσι τὰς κάλπας των εἰς Κέα, αἱ δὲ νῆσοι Σίφνου καὶ Κιμώλου εἰς τὴν Μῆλον, ἀμφότεραι πρωτεύουσαι δυσκοινώνητοι ἕνεκα τῶν θαλασσίων περιστατικῶν καὶ τὸ ὅλως ἀπόκεντρον πρὸς τὰς ἄλλας.

Εἷς δὲ τῶν πληρεξουσίων Σύρου ἐπρότεινε, τὸ νὰ γίνῃ ἐξαίρεσις ὡς πρὸς τὰς νήσους Σύρου καὶ Μυκόνου, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς τῶν ψήφων διαλογῆς, διότι εἶναι δύσκολος ἡ ἐκ νήσου εἰς νῆσον μετάβασις τῶν ἐφορευουσῶν τὰς ψηφοφορίας ἐπιτροπῶν.

Δὲν ἐγένοντο δεκταὶ αἱ προτάσεις αὗται, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἰς πολλοὺς ἄλλους τόπους παρουσιάζονται αἱ αὐταὶ δυσκολίαι, ἂν καὶ δὲν χωρίζωνται διὰ θαλασσῶν.

Παρετηρήθη ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 23, 1) ὅτι δὲν γίνεται μνεία περὶ τῆς ἐπιτηρήσεως τοῦ διοικητοῦ. Πᾶν σῶμα καὶ πᾶσα ἐνέργεια αὐτοῦ, ἐπράσθεσεν ὁ εἰσηγητὴς, προεδρεύεται καὶ ἐπιτηρεῖται ὑπό τινος· ἑπομένως καὶ εἰς τὰς ἐκλογὰς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἷς προϊστάμενος, οὗτος δὲ φυσικῷ τῷ λόγῳ εἶναι ὁ διοικητὴς, διότι εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἀπόκειται ἡ τῶν Νόμων ἐκτέλεσις· ὅπου δὲ δὲν ὑπάρχει διοικητὴς εἰς περιφέρειαν ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου, ἐκεῖ νὰ προΐσταται ὁ εἰρηνοδίκης.

Εἶπον τινὲς, παντοῦ ὁ εἰρηνοδίκης νὰ προΐσταται τῶν ἐκλογῶν· ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι ὅτι, ἐπειδὴ τῶν Νόμων ἡ ἐκτέλεσις εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὴν Ν μοτελεστικὴν ἐξουσίαν, εἶναι πρέπον ἡ ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν ἐπαγρύπνησις ν' ἀφεθῇ εἰς τοὺς διοικητὰς, ὅπου δὲ δὲν ὑπάρχει διοικητὴς εἰς ἀντιπρόσωπον τοῦ διοικητοῦ· λέγοντες, εἶπον, ὅτι ὁ διοικητὴς, ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ ἐπαγρυπνοῦν εἰς τὰς ἐκλογὰς, δὲν καθιεροῦμεν οὐδεμίαν τῆς νομοτελεστικῆς ἐξουσίας ἐπέμβασιν, διότι ὁ διοικητὴς ὀφείλει νὰ μὴ ἐπεμβῇ τὸ παράπαν εἰς τὴν παρὰ τῶν πολιτῶν γενομένην ἐνέργειαν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐπαγρυπνῇ, ὥστε νὰ μὴ γίνῃ οὐδεμία παρ' οὐδενὸς βία ἢ ἀταξία κατὰ

τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐκλογῶν, οἷον εἰς τὴν τῶν ψήφων διαλογὴν νὰ μὴ προκύψῃ κάμμια κατὰ τῶν καλπῶν βία ἢ ἄλλο τοιοῦτον.

Παρετηρήθη ὑπ' ἄλλων, ὅτι εἶναι περιττὸν τὸ νὰ δεχθῇ τοῦτο, διότι ἡ νομοτελεστικὴ ἐξουσία ἔχει αὐτοδικαίως τὸ τῆς ἐπαγρυπνήσεως δικαίωμα.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, χωρὶς νὰ ἐπιφορτίζῃ ποσῶς τὰς ἐκλογάς, νὰ ἐπαγρυπνῇ ἁπλῶς εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων ὁ διοικητὴς, ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ εἰς τὴν περιφέρειαν ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου ὅπου διοικητὴς δὲν ὑπάρχει.

2) Ὅτι εἶναι καλὸν, ἀντὶ εἰς τὸ δημαρχεῖον, νὰ ἀποθέτωνται αἱ κάλπαι ἐν τῷ προσδιορισμένῳ διὰ τὰς ἐκλογὰς καταστήματι ἢ ναῷ τῆς πρωτευούσης.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

3) Τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 23, διωρθώθη οὕτως « ἐνώπιον τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 18 ἐφορευουσῶν τὰς ψηφοφορίας ἐπιτροπῶν ὅλων τῶν δήμων » οὕτω τὸ ἄρθρ. 23 ἐγένετο παραδεκτὸν τροποποιηθὲν ὡς ἀκολούθως.

Ἄρθρ. 23.

« Εἰς τὴν λῆξιν τῆς πρὸς ἐκλογὴν προθεσμίας ὅλαι αἱ κάλπαι μεταφέρονται μετὰ τῶν πρακτικῶν ἀσφαλῶς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἑκάστου δήμου, εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας καὶ κατατίθενται ἐν τῷ ἐν αὐτῇ προσδιωρισμένῳ διὰ τὰς ἐκλογὰς καταστήματι, ὅπου ἀποσφραγίζονται.

Ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων γίνεται ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποσφράγισιν τῶν καλπῶν δημοσίᾳ, ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ διοικητοῦ ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐνώπιον τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 18 ἐφορευουσῶν τὰς ψηφοφορίας ἐπιτροπῶν ὅλων τῶν δήμων. »

Ἀνεγνώσθη ἑπομένως τὸ ἄρθρον 24 τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτως·

Ἄρθρον 24.

« Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων, τὰ πρακτικὰ διευθύνονται εἰς τὸν διοικητὴν, ὅστις ὀφείλει νὰ τὰ ἐξαποστείλῃ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείαν, καὶ αὕτη πάλιν εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ διοικητὴς δημοσιεύει διὰ προγράμματος καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς καὶ συγχρόνως εἰδοποιεῖ τοὺς ἐκλεχθέντας » καὶ ἐγένετο παμψηφεὶ παραδεκτόν.

Ἀπεφασίσθη δὲ 1) νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ὅτι τὰ πεμπόμενα εἰς τὸν διοικητὴν πρακτικὰ νὰ ἦναι ὑπογεγραμμένα παρὰ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 18 ἀναφερομένων ἐπιτροπῶν.

2) Περὶ τῶν ψηφοδελτίων, νὰ σταλῶσιν ἐνσφράγιστα εἰς

2) Περὶ τῶν ψηφοδελτίων νὰ σταλῶσιν ἐνσφράγιστα εἰς τὸν Διοικητὴν καὶ νὰ μένωσιν ἐκεῖ πεφυλαγμένα μέχρις οὗ ἀποφασισθῇ ὁριστικῶς ὁ Βουλευτής. Μετὰ ταῦτα δὲ νὰ ἐξαφανισθῶσιν ὡς εἰσὶν ἐνσφράγιστα.

Ἐπὶ τέλους παρετηρήθη ὑπό τινος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι πρέπει τὸ πρωτόκολλον νὰ ἦναι διπλοῦν, ὥστε τὸ ἓν νὰ μένῃ ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἐκλογῶν, τὸ δὲ νὰ πέμπηται εἰς τὴν Γραμματείαν.

Ἀνεγνώσθη τὸ 25 ἄρθρον τοῦ σχεδίου καὶ ἐγένετο παμψηφεὶ παραδεκτὸν, ἔχων ὡς ἕπεται·

Ἄρθρον 25

« Εἰς τοὺς δήμους Κρανιδίου καὶ Ἑρμιόνης ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων θέλει γενῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ πρώτου δήμου. Οἱ δὲ Ψαριανοὶ θέλουν συνέλθει διὰ τὴν πρώτην περίοδον εἰς τὴν Ἑρμούπολιν διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν Βουλευτῶν αὐτῶν ».

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ 26 ἄρθρον τοῦ σχεδίου ἔχων οὕτως·

Ἄρθρον 26.

« Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν, μὴ τυχούσης δὲ τοιαύτης, ἰσχύει ἡ σχετική. Ἰσοψηφίας οὔσης, ἀποφασίζει ὁ κλῆρος ».

Ὁ εἰσηγητὴς παρετήρησεν, ὅτι ἂν καὶ αἱ παροῦσαι περιστάσεις, ἀπαιτοῦσι τὴν ταχίστην τῶν ἐκλογῶν ἀποπεράτωσιν καὶ δὲν ἐπιτρέπουσιν ἑπομένως τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἐκλογῆς ἐν τῇ περιπτώσει καθ' ἣν τὸ ἐξαγόμενον αὐτῆς δὲν φέρει ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν, εἶναι καλὸν ὅμως νὰ καθιερωθῇ ἀπὸ τοῦδε ἡ ἀρχὴ τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας καθ' ἃ γίνεται καὶ πανταχοῦ τοῦ πολιτισμένου κόσμου, καὶ διὰ τὰς παρούσας ἐκλογὰς νὰ γίνῃ ἐξαίρεσις, ὥστε νὰ ἰσχύῃ καὶ ἡ σχετική. Ἂν ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνῃ τὴν πρότασιν ταύτην, θέλω ὑποβάλει εἰς αὐτὴν κατὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τὸ ἄρθρον τροποποιημένον κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ νὰ παρουσιασθῇ κατὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν ἡ προταθεῖσα παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τροπολογία.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἄρθρον 27 τοῦ σχεδίου ἔχον οὕτως·

Ἄρθρον 27.

« Διὰ νὰ γίνῃ τις βουλευτὴς ἀπαιτεῖται·

1) Νὰ ἔχῃ τὰς ἐν τῷ 63 ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος ὁριζομένας ἰδιότητας·

2) Νὰ μὴν ὑπάγηται εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ παρόντος Νόμου·

3) Νὰ ἦναι αὐτόχθων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος·

4) Ἢ νὰ ἦναι ἐκ τῶν πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων καὶ διαμεινάντων ἐν τῇ Ἑλλάδι μέχρι τέλους τῶν 1827

ἢ ἐκ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὰς μετὰ ταῦτα μάχας μέχρι τῶν 1829.

5) Ἢ νὰ διέμεινεν ἐν τῇ Ἑλλάδι δώδεκα κατὰ συνέχειαν ἔτη, ἐξ ὧν τὰ πέντε νὰ κατῴκησεν ἐντὸς μιᾶς ἐπαρχίας, ἐγγραφεὶς εἰς ἕνα τῶν δήμων αὐτῆς, καὶ ἀποκτήσας ἀκίνητα κτήματα ποὺ λάγιστον 15,000 δραχμῶν.

« Ἐὰν ἡ ἐπαρχία ἐκλέξῃ ἕνα μόνον βουλευτήν, ἢ τρεῖς, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ὁ εἷς, ἢ οἱ δύο ἐκ τῶν τριῶν, ἐκ τῶν αὐτοχθόνων αὐτῆς, ἢ ἐκ τῶν ἐντὸς τῆς ἰδίας ἐπαρχίας ἐγκαταστημένων καὶ ἐγγεγραμμένων εἰς ἕνα τῶν δήμων της, τῶν ἀγωνιστῶν κατὰ τὸν § 4 ἢ ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὸν § 5, κατοικούντων δὲ πρὸ πέντε ἐτῶν (ἐκ τῶν δώδεκα) εἰς τὴν ἰδίαν ἐπαρχίαν, καὶ ἐχόντων ἐν τῇ αὐτῇ ἀκίνητα κτήματα κατὰ τὸν αὐτὸν § 5.

« Ἐὰν δὲ ἐκλέγῃ ἄρτιον (ζυγὸν) ἀριθμὸν, τὸ ἥμισυ τούτου, καθὼς καὶ ὁ εἷς, ὅταν ἐκλέγῃ τρεῖς, δύναται νὰ ἦναι ἐκ τῶν αὐτοχθόνων κατοίκων, ὁποιασδήποτε ἄλλης ἐπαρχίας τοῦ Βασιλείου· ἢ ἐκ τῶν ἐγκαταστημένων καὶ κατοικούντων εἰς ἄλλην ἐπίσης ἐπαρχίαν, ὑπαγομένων εἰς τοὺς § 3 καὶ 4, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τῶν τελευταίων τούτων κατηγοριῶν ἐμβαίνει εἰς ἐνέργειαν μετὰ τὴν πρώτην βουλευτικὴν περίοδον. »

Ἐπὶ τοῦ 3 παραγράφου παρετήρησεν ὁ εἰσηγητὴς καὶ ἄλλος τις τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ἐννοοῦνται εἰς τοὺς αὐτόχθονας καὶ οἱ υἱοὶ τῶν αὐτοχθόνων καὶ ἐζήτησαν νὰ γίνῃ μνεία τούτου εἰς τὰ πρακτικά.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων Μεσολογγίου ἀναστὰς εἶπεν· ἐπὶ τῆς προλαβούσης γενικῆς συζητήσεως τοῦ περὶ ἐκλογῆς Νόμου σᾶς εἶπον, ὅτι διὰ τὰ παρελθόντα καὶ τὰ μέλλοντα συμφέροντα τῆς πατρίδος ἐθεώρουν ἀναγκαιότατον τὸ νὰ τροπολογηθῇ τὸ περὶ τῆς βουλευτικῆς ἱκανότητος ἄρθρον τοῦ Νόμου τούτου. Ἐφθάσαμεν ἤδη εἰς τὴν κυρίαν συζήτησιν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἄρθρου, καὶ ἔρχομαι, ἀφοῦ σᾶς ἀναγνώσω τὴν ἐπ' αὐτοῦ τροπολογίαν μου, νὰ σᾶς ἐκθέσω τοὺς εἰς ὑποστήριξιν αὐτῆς λόγους μου· ἀνέγνω τροπολογίαν ἔχουσαν οὕτω·

« Διὰ νὰ ἐκλεχθῇ τις βουλευτὴς ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ τὰς ἐν τῷ 63 ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος ὁριζομένας ἰδιότητας.

« καὶ πρὸς τούτοις νὰ ἦναι·

Ἢ ἐκ τῶν αὐτοχθόνων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Ἢ ἐκ τῶν πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς μετασχόντων τοῦ Ἐθνικοῦ ἀγῶνος πρὸ τοῦ τέλους τοῦ 1827 ἔτους.

Ἢ ἐκ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὰς μετὰ ταῦτα μάχας μέχρι τοῦ 1829,

Ἢ ἐκ τῶν κατοικησάντων ἐν τῇ Ἑλλάδι πρὸ πέντε ἐτῶν καὶ ἀποκτησάντων ἐντὸς αὐτῆς ἀκίνητα κτήματα ἀξίας δέκα χιλιάδων δραχμῶν.

Τὸ ἥμισυ τῶν Βουλευτῶν ἑκάστης ἐπαρχίας ἀπαιτεῖται νὰ ἐκλέγηται ἐκ τῶν αὐτοχθόνων τῆς ἰδίας ἐπαρχίας, ἢ ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς τῶν εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας ὑπαγομένων· ἐξ αὐτῶν ἀπαιτεῖται νὰ ἐκλέγηται καὶ ὁ εἷς, ἂν ἡ ἐπαρχία ἐκλέγῃ ἕνα, ἢ οἱ δύο, ἂν ἐκλέγῃ τρεῖς.

Τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ τῶν Βουλευτῶν δύναται νὰ ἐκλεχθῇ ἀδιαφόρως ἐξ ὅλων τῶν ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ κατηγοριῶν. »

Τρεῖς τάξεις πολιτῶν ἐμπεριλαμβάνουν ἐπίσης καὶ τὸ ἄρθρον καὶ ἡ τροπολογία, τῶν αὐτοχθόνων, τῶν ἀγωνιστῶν καὶ τῶν μετοίκων· κἀμμία διαφορὰ δὲν ὑπάρχει ὡς πρὸς τοὺς αὐτόχθονας· κἀμμία σχεδὸν δὲν ὑπάρχει καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀγωνιστάς· λέγω σχεδὸν, διότι τὸ μὲν ἄρθρον λέγει « τοὺς ἀγωνισθέντας καὶ διαμείναντας μέχρι τέλους τοῦ 1827, » ἡ δὲ τροπολογία μόνον τοὺς « ἀγωνισθέντας »· ἀλλ' ὡς μέλος τῆς ἐπιτροπῆς ἠξεύρω, ὅτι τὸ « διαμείναντας » παρεισήχθη ἐπὶ λόγῳ, τοῦ ὅτι παρεισήχθη καὶ εἰς τὸ περὶ ὑπουργημάτων ψήφισμα· ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ δὲν εἶχε τότε ὑπ' ὄψιν της τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ψήφισμα, καὶ ἐλανθάσθη. Ἀνέγνωσα ἐγὼ τὸ ψήφισμα μετὰ ταῦτα, καὶ εὗρον, ὅτι τὸ « διαμείναντας » ἀναφέρεται εἰς ἄλλην κατηγορίαν καὶ ὄχι εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος· ὥστε φρονῶ, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ θὰ ἐξαλείψῃ ἡ ἰδία τὸ « διαμείναντας, » ἀφοῦ ἀκούσῃ τὸ ψήφισμα (ἀνεγνώσθη τὸ ψήφισμα).

Φαίνεται καὶ μία ἄλλη διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἰδίαν τῶν ἀγωνιστῶν κατηγορίαν· ἀλλὰ καὶ αὕτη εἶναι ἁπλῶς γραφικὸν λάθος τοῦ ἄρθρου. Τὸ ἄρθρον λέγει « ἐκ τῶν πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων » ἀντὶ τοῦ νὰ εἴπῃ, ὡς λέγει ἡ τροπολογία « ἐκ τῶν πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων » καθὼς δὲν ἀμφιβάλω τὸ ἐννοεῖ καὶ ἡ ἰδία ἐπιτροπή· διότι δὲν ἀπαιτεῖ καὶ τὰ δύο ταῦτα χαρακτηριστικὰ ἀπὸ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον. Ἡ μεταξὺ λοιπὸν τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς τροπολογίας κυρία διαφορὰ ὑπάρχει ὡς πρὸς μόνην τὴν τελευταίαν κατηγορίαν, τὴν ἀφορῶσαν τοὺς μετοίκους. Ἡ διαφορὰ δὲ αὕτη εἶναι διττὴ· ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῆς τιμῆς τῆς περιουσίας, καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ χρόνου τῆς διαμονῆς. Τὸ μὲν ἄρθρον ἀπαιτεῖ 15,000 δραχμῶν ἀκίνητα κτήματα, καὶ συνεχῆ διαμονὴν ἐν τῇ Ἑλλάδι δώδεκα ἐτῶν, ἐξ ὧν πέντε ἐτῶν κατοικίαν ἐντὸς μιᾶς ἐπαρχίας· ἡ δὲ τροπολογία ἀπαιτεῖ δέκα χιλιάδων δραχμῶν ἀκίνητα κτήματα, καὶ πέντε μόνον ἐτῶν κατοικίαν ἁπλῶς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος.

Ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν, εἶναι Συντάγματα, καθὼς τὸ τοῦ Βελγίου, τὸ ὁποῖον δὲν ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἐκλέξιμον Βουλευτὴν κἀμμίαν κτηματικὴν περιουσίαν, καὶ δικαίως· διότι ἡ κτηματικὴ τοῦ Βουλευτοῦ περιουσία ὡς πρὸς τὴν ἐγγύησιν τῆς κοινωνίας, εἶναι ἡ πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνη καὶ ὑπόληψις τοῦ λαοῦ τῆς ἐπαρχίας, ὅστις τὸν ἐκλέγει. Παρετήρησεν ὁ νομοθέτης ὅτι εὑρίσκονται πολῖται πτωχοὶ μὲν, ἀλλὰ προτιμώτεροι κατὰ τὰ ἄλλα πολλῶν πλουσίων διὰ τὴν ἐθνικὴν ταύτην ὑπηρεσίαν, καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς συλλογιζόμενος δὲν ἠθέλησε νὰ στερήσῃ τὴν πατρίδα του τῆς νοερᾶς καὶ ἠθικῆς συνδρομῆς αὐτῶν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν συνυπῆρχε καὶ ὑλικὴ ἐγγύησις· μολονοτοῦτο ἡ τροπολογία ἀπαιτεῖ τὴν ὑλικὴν ἐγγύησιν· ἀλλὰ διὰ τὰς πολλὰ μετρίας καταστάσεις πολλῶν μετοίκων, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐλκύσωμεν ἔξωθεν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος πλειοτέρους κατοίκους, τὴν μετριάζει κατὰ τὸ ἓν τρίτον, ὡς πρὸς ὅσην ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον. Ὀφείλω δὲ νὰ σᾶς παρατηρήσω, ὅτι καὶ ὁ ἐν Ἐρμιόνῃ ἐκδοθεὶς νόμος τὴν 9 Νοεμβρίου 1822, καὶ ἂν ποτε ἐν χρήσει, ἀπαιτῶν ἀκίνητα κτήματα, δὲν προσδιορίζει τὴν ἀξίαν αὐτῶν.

Ὡς πρὸς τὸν χρόνον δὲ τῆς διαμονῆς, τὸν περιώρισα εἰς πέντε ἔτη· ἡ διαμονὴ αὕτη μ' ἐφάνη ἀποχρῶσα εἰς ἐξάσκησιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος δικαιώματος. Ἂς συλλογισθῶμεν ὅτι, ἂν καὶ πρόκηται περὶ μετοίκων ἐν γένει, πρόκειται κυρίως περὶ μετοίκων Ἑλλήνων, ὁ ἐστὶν ὁμογενῶν, ὁμοδόξων, καὶ ὁμογλώσσων· ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ οὗ ἀνέφερα πρὸ ὀλίγου τῆς ἐκλογῆς νόμος πενταετῆ μόνον διαμονὴν ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν μὴ αὐτόχθονα· ὡς πρὸς τοῦτο δὲ ἐξεφράσθη ἐπανειλημμένως καὶ τὸ Ἔθνος ὅλον. Πέντε Ἐθνικαὶ Συνελεύσεις συνεκροτήθησαν, καὶ πέντε ἡ ἓξ Κυβερνητικαὶ περίοδοι παρῆλθον, ἀφοῦ ἐξεδόθη ὁ νόμος οὗτος, καὶ πάντοτε ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ὁρισμὸς διετηρήθη ἀτροπολόγητος. Διὰ αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς λόγους πᾶσα ἐπέκτασις τοῦ πενταετοῦς διαστήματος μ' ἐφάνη ἀπαράδεκτος καὶ ἀδικαιολόγητος.

Ἀλλ' ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς δωδεκαετοῦς διαμονῆς, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον, ἐτέθη καὶ χρυσοῦς στέφανος, ἡ *συνεχὴς διαμονή*. Ἀναγκάζομαι, νὰ σᾶς παρατηρήσω, ὅτι εἰς τὰ διάφορα Κράτη τοῦ κόσμου ἀπαιτοῦνται μὲν πλειότερα ἢ ὀλιγώτερα ἔτη διαμονῆς, ἀλλ' ἡ κατὰ *συνέχειαν* διαμονὴ πούποτε δὲν ἀπαιτεῖται, καὶ ἂν τὴν παραδεχθῶμεν, θὰ θεωρῆται ὡς μοναδικὸν φαινόμενον τῆς πολιτικῆς εὐφυΐας μας. Κατ' αὐτὸν τὸν ὅρον ὁ μέτοικος, καθὼς εἶπον καὶ προχθὲς, ἂν ἐπὶ τοῦ δωδεκαετοῦς ἔτους τῆς διαμονῆς του, ἀλλὰ πρὸ τῆς λήξεως αὐτοῦ, τύχῃ νὰ πατήσῃ μόνον γῆν ἐκτὸς τοῦ Βασιλείου τῆς

Ἑλλάδος, ἔχασεν ὅλα τὰ ἔτη τῆς διαμονῆς του, διότι διέκοψε τὴν συνέχειαν, καὶ πρέπει νὰ ἀρχίσῃ νὰ μετρᾷ ἐκ νέου τὴν δωδεκαετῆ περίοδόν του ἀπὸ τῆς ἐπανόδου του. Τὸ ἄτοπον τοῦτο εἶναι τόσον προφανὲς, ὥστε σᾶς ἀδικῶ ἂν ἐνδιατρίψω περισσότερον. Μεταβαίνω ἤδη εἰς ἄλλον ὁρισμὸν τοῦ νόμου.

Καὶ τὸ ἄρθρον καὶ ἡ τροπολογία θέλουν ἐκ συμφώνου τὸ μὲν ἥμισυ τῶν Βουλευτῶν νὰ ἐκλέγωνται ἀπὸ τοὺς αὐτόχθονας καὶ τοὺς κατοίκους ἑκάστης ἐπαρχίας, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ ἀπὸ τοὺς αὐτόχθονας καὶ τοὺς κατοίκους ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Ἡ διάκρισις αὕτη μὲ φαίνεται πολλὰ ὀρθή. Ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς θεωρίας καὶ πείρας, ἀπαιτεῖται νὰ ἐμπεριέχῃ ἡ Βουλὴ καὶ γνώσεις ἰδιαιτέρας τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν περιστάσεων ἑκάστης ἐπαρχίας, καὶ γνώσεις γενικὰς τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν περιστάσεων ὅλης τῆς Ἐπικρατείας. Τοῦτο προβλέπει ὁ ὑπ' ὄψιν σας νόμος, καὶ διὰ μὲν τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡμίσεος ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν θεραπεύει τὴν μίαν ἀνάγκην, διὰ δὲ τῆς τοῦ ἄλλου ἡμίσεος τὴν ἄλλην· ἡ δὲ ἐκ τῶν κατοίκων ὅλης τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα, βουλευτικὴ ἐκλογὴ, τὴν ὁποίαν παραδέχονται κατὰ τὸ ἥμισυ, καὶ τὸ ἄρθρον καὶ ἡ τροπολογία εἶναι ἀκριβῶς κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Συντάγματός μας. Τὸ 60 ἄρθρον αὐτοῦ λέγει: « Οἱ βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὸ Ἔθνος καὶ ὄχι μόνον τὴν ἐπαρχίαν ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐκλέγονται. » Ἆρα ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἔθνους θὰ λαμβάνωνται ἀδιαφόρως ἀπὸ ὅλον τὸ Ἔθνος, καὶ τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ πνεῦμα ὅλης τῆς νομοθεσίας μας. Κατ' αὐτὴν οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι ἐκλέγονται ἀπὸ ὅλον τὸν δῆμον, οἱ ἐπαρχιακοὶ σύμβουλοι ἀπὸ ὅλην τὴν ἐπαρχίαν, οἱ νομαρχικοὶ σύμβουλοι ἀπὸ ὅλοντὸν νομὸν, ἔπεται καὶ οἱ ἐθνικοὶ ἀντιπρόσωποι νὰ ἐκλέγωνται ἀπὸ ὅλον τὸ Ἔθνος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς καὶ ὁ ὑπεραρίθμος ἱκανὸς μιᾶς ἐπαρχίας δύναται νὰ ἐκλεχθῇ ἀπὸ μίαν ἄλλην ἐπαρχίαν, καὶ ὁ ἀποτυχὼν ἕνεκα τινῶν περιστατικῶν ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας του ἱκανὸς δύναται νὰ ἐπιτύχῃ εἰς ἄλλην, καὶ οὕτως ὠφελεῖται τὸ Ἔθνος ἀπὸ τὴν ἱκανότητά του.

Ἀλλὰ τὸ ἄρθρον τοῦ περὶ ἐκλογῆς νόμου, ἐνῷ παρεδέχθη τὴν ὑγιᾶ αὐτὴν ἀρχὴν, τὴν ματαιόνει κατὰ δυστυχίαν, προσθέτον, ὅτι « εἰς τὴν πρώτην βουλευτικὴν ἐκλογὴν νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι μόνον οἱ αὐτόχθονες καὶ οἱ κάτοικοι ἑκάστης ἐπαρχίας. »

Ἂν ὁ περὶ ἐκλογῆς οὗτος νόμος ἦτον συντακτικὸς, ὃ ἐστὶν ἀμετάβλητος, ἦτον τότε ἴσως ἀνεκτὸς ὁ ἐπὶ τῆς πρώτης βουλευτικῆς περιόδου περιορισμὸς, διότι ἔβλεπέ τις, ὅτι μετὰ τὴν πρώτην περίοδον θὰ ἐπιπτε ὁ φραγμὸς οὗτος.

ἀλλ' ὁ νόμος εἶναι μεταβλητὸς, εἶναι περιοδικὸς, καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ὑγιοῦς ἀρχῆς ἠμπορεῖ νὰ μὴν ἐνεργηθῇ οὔτε εἰς τὴν δευτέραν, οὔτε εἰς τὴν τρίτην, οὔτε εἰς καμμίαν ἄλλην περίοδον, ὥστε ὁ ὀρθὸς οὗτος ὁρισμὸς καταντᾷ μία γλυκεῖα ἀπάτη· εἶναι τὸ ἴδιον ὡς νὰ ἔλεγέ τις πρὸς τοὺς αὐτόχθονας καὶ κατοίκους ὅλης τῆς Ἑλλάδος, παραφράζων τὴν πολλὰ γνωστὴν ῥῆσιν ἑνὸς ἐρωτοῦς ποιητοῦ μας:

« *Εἶσθαι ἐκλέξιμοι φθάνει μόνον νὰ μὴν ἐκλέγεσθαι.* »

Αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ἄρθρου· ἀλλὰ ποῖος λόγος ὑπάρχει τοῦ νὰ μὴν ἐφαρμοσθῇ ἡ ὑγιὴς αὕτη ἀρχὴ ἀπὸ τώρα; ἢ κανεὶς, ἢ ὁ φόβος τοῦ νὰ μὴ προτιμηθῶσιν ἡμῶν ἄλλοι εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν ἐπαρχιῶν μας· ἀλλὰ τοῦτο, ἂν βλάπτῃ τινὰς ἡμῶν, ὄχι μόνον δὲν βλάπτει τὸν λαὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν ὠφελεῖ μεγάλως, διότι τὸν ἀφίνει ἐλεύθερον νὰ ἐκλέξῃ τὸν ἄξιον ἀντιπρόσωπόν του καὶ τὸν ἄνθρωπον τῆς ὑπολήψεώς του, ὅπου καὶ ἂν τὸν εὕρῃ. Ἔπειτα, ἂν ἐκλεχθῇ ἄλλος εἰς τὰς ἐπαρχίας μας, ἐκλεγόμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς ἄλλων ἐπαρχίας, ὥστε ἡ προξενουμένη ἐντεῦθεν βλάβη ἀνταμείβεται ἀζημιώτως· μόλον τοῦτο ὁ ἰδιοτελὴς οὗτος φόβος, καὶ ἂν ὑπάρχῃ, εἶναι ἀνυπόστατος, διότι τὸ ὑπερισχύον ἐπαρχιακὸν μας πνεῦμα ἀσφαλίζει ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, καθὼς ὅλοι τὸ γνωρίζομεν, ἐναντίον τοιούτου κινδύνου.

Ἀλλ' ἂν ἐρωτηθῶ, διατὶ λοιπὸν ζητῶ δι' ἄλλους δικαίωμα, τὸ ὁποῖον φρονῶ, ὅτι δὲν θὰ ἀπολαύσουν πραγματικῶς; ἀποκρίνομαι, ὅτι τὸ ζητῶ διὰ νὰ καθιερώσω τὴν ὑγιᾶ ἀρχὴν, καὶ διὰ νὰ δείξῃ ἡ Συνέλευσις μεγαλοφροσύνην καὶ πολιτικὴν σύνεσιν ὡς πρὸς τὰ ὑψηλὰ τοῦ ἔθνους συμφέροντα, καὶ νὰ μὴ κατηγορηθῇ, ὅτι κινεῖται ἀγενῶς ἐντὸς στενοῦ κύκλου, τὸν ὁποῖον ἐχάραξεν ἡ ἰδιοτέλεια. Τὸ ζητῶ εἰς παρηγορίαν τοὐλάχιστον καὶ εἰς ἀνάπαυσιν τῆς φιλοτιμίας τόσων ἱκανῶν συναδελφῶν μας, οἱ ὁποῖοι, γεννηθέντες ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῶν ἐπαρχιῶν μας, ἐγκατεστάθησαν κυρίως ἐξ αἰτίας τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν των εἰς τὴν πρωτεύουσαν, καὶ ἂν μείνῃ ὁ ὁρισμὸς, ὅπως εἶναι, ἀποξενόνονται διόλου ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν. Τὸ ζητῶ, διότι θέλω ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος νὰ ἦναι ἐλεύθερος νὰ ἐκλέγῃ ὁποῖον θέλει, καὶ ἀπὸ ὁποῖον μέρος θέλει. Ἠξεύρετε, Κύριοι, ὅτι εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ Βέλγιον, καὶ εἰς τόσα ἄλλα κράτη ὁλόκληρος ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν ἐκλέγεται ἀδιαφόρως μεταξὺ ὅλων τῶν πολιτῶν, τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα, ὅπου καὶ ἂν κατοικῶσιν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, πῶς θὰ φανῇ βαρὺ εἰς ἡμᾶς, τὸ νὰ ἐκλέγηται μεταξὺ ἡμῶν μόνον τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ κατ'

τ' αὐτὸν τὸν τρόπον; Ἀλλὰ θέλω νὰ προσηλώσω, Κύριοι, τὴν προσοχήν σας καὶ εἰς ἄλλο τι. Ἠξεύρετε, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα εἶναι σχεδὸν προδεδικασμένον; τὸ **21** ἄρθρον τοῦ σχεδίου τοῦ νόμου, τὸ ὁποῖον παραδέχθημεν χθὲς, δίδει εἰς ἕκαστον πολίτην τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν εἰς πᾶσαν ἐπαρχίαν, ὅπου θελήσει νὰ μεταφέρῃ τὴν διαμονήν του· εἶναι ἄρα δυνατὸν νὰ μὴν ἔχῃ καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι; δὲν εἶναι ἀλληλένδετα τὸ ἐκλέγειν καὶ τὸ ἐκλέγεσθαι; ἂν ἀποποιηθῶμεν τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὸν πολίτην, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδώσαμεν τὸ ἄλλο, ἔχοντα πάντοτε τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, δὲν εἴμεθα ἀσυνεπεῖς; δὲν ἀντιφάσκομεν πρὸς ὅσα παραδέχθημεν χθές; Σκεφθῆτε, Κύριοι, τοὺς λόγους μου καὶ θὰ πεισθῆτε, ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν πλέον νὰ ὑπισθοδρομήσωμεν.

Ἔπειτα δυνάμεθα ἡμεῖς, ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ, νὰ περιορήσωμεν τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ; Δυνάμεθα νὰ τὸν εἴπωμεν νὰ ἐκλέξῃ ἡμᾶς καὶ ὄχι ἄλλους; διότι τί ἄλλο σημαίνει ὁ περιορισμὸς οὗτος; Σταθμίσατε, τοὺς λόγους μου, καὶ θὰ εὑρῆτε, ὅτι, ἐμμένοντες εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ, καταπατῶμεν οἱ ἴδιοι ἡμεῖς τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν νὰ σεβώμεθα ὡς ἱερὰ, καὶ γενόμεθα καὶ ἔνοχοι ἰδιοτελείας.

Πρὶν καταβῶ ἀπὸ τὸ βῆμα τοῦτο, ὅπου ἴσως δὲν ἀναβῶ πλέον, διότι ἐφθάσαμεν σὺν Θεῷ εἰς τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν μας, ζητῶ τὴν ἄδειάν σας νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸ ζήτημα τὸ περὶ τῶν μετοίκων, καὶ νὰ σᾶς παρακινήσω, σεβόμενοι ὅ,τι ἐστεβάσθησαν ὅλαι αἱ προλαβοῦσαι Ἐθνικαὶ Συνελεύσεις καὶ ὅλοι αἱ Κυβερνήσεις, νὰ μὴν ἀπαιτήσηται ἀπ' αὐτοὺς διαμονὴν μακροτέραν τῆς πενταετίας. Εὐκολύνοντες τοιουτοτρόπως τὴν μετοίκησίν των, βεβαιωθῆτε, Κύριοι, ὅτι δὲν ὠφελοῦμεν τόσον αὐτοὺς, ὅσον ὠφελούμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι. Χρειαζόμεθα, ἀδελφοὶ, τοὺς ἐκτὸς τοῦ Κράτους ζῶντας ὁμογενεῖς μας· τοὺς χρειαζόμεθα διὰ πολλοὺς καὶ μεγάλους λόγους. Οἱ ὁμογενεῖς μας οὗτοι εἶναι μέσα τῆς εὐτυχίας τοῦ τόπου μας· ἡμεῖς ὅλοι εἴμεθα πτωχοὶ, ἀλλὰ πολλοὶ αὐτῶν εἶναι πλούσιοι καὶ τινες ὑπέρπλουτοι. Οἱ ὁμογενεῖς οὗτοι μᾶς ἁπλόνουν μακρόθεν τὴν δεξιάν των, εἶναι δεξιὰ ἀδελφῶν, ἂς τὴν πιάσωμεν, καὶ ἂς τὴν σφίξωμεν· ἀπεκτήσαμεν, μᾶς λέγουν, ἀπὸ ξένα Κράτη πλοῦτη, γνώσεις, πεῖραν, ἡ χεὶρ τοῦ Ὑψίστου μᾶς ἔδωκεν σήμερον πατρίδα· εἰς τὴν πατρίδα θέλομεν νὰ τὰ φέρωμεν· δὲν σᾶς ζητοῦμεν ὑπουργήματα καὶ ἀπολαβάς· ὄχι, ἐξ ἐναντίας θέλομεν, δι' ὅσων ἔχομεν, νὰ βοηθήσωμεν τὴν πατρίδα ἐκ τοῦ πλησίον, καθὼς τὴν ἐβοηθήσαμεν

καὶ τὴν βοηθοῦμεν καὶ μακρόθεν· ὅ,τι ζητοῦμεν εἶναι νὰ ἠμπορέσωμεν καὶ ἡμεῖς ὡς φιλότιμοι συμπολῖταί σας νὰ συμπράττωμεν ἐν καιρῷ καὶ παντοτε ἀφιλοκερδῶς εἰς τὴν νομοθεσίαν σας· ἄσπρισαν καὶ κατάσπρισαν αἱ τρίχες μας εἰς τὰ ξένα· μετριάσατε εἰς πέντε ἔτη τὸ διάστημα τῆς διαμονῆς, διότι τὸ δωδεκαετές, τὸ ὁποῖον ζητεῖτε, εἶναι μακρότερον τοῦ φυσικοῦ τέρματος καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς πολλῶν ἐξ ἡμῶν.

Αὐτὰ μᾶς λέγουν, Κύριοι, οἱ ἔξω ὁμογενεῖς μας· ἀδικεῖ βεβαίως τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀδελφικὴν ἀγάπην σας, ὅποιος ὑπολάβῃ, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι θὲν θ' ἀντηχήσουν εἰς τὴν πλήρη πατριωτικῶν καὶ γενναίων αἰσθημάτων καρδίαν σας.

Ἕτερος δὲ τῶν πληρεξουσίων εἶπεν· ἂν καὶ ἐκτιμῶ τὰς παρατηρήσεις τοῦ προλαλησάντος, δὲν εἶμαι ὅμως κατὰ πάντα σύμφωνος μὲ αὐτάς· ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ παρουσιασθείσῃ τροπολογίᾳ δὲν ὑπάρχουσι τὰ τοῦ 63 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος προσόντα, διότι ἐκτὸς τῆς ἰδιότητος τοῦ νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην, ὅστις εἶναι ἀφορημένος, ὡς εἰπεῖν, ἰδέα, διότι δὲν ἔχομεν εἰσέτι τέλειον νόμον, ὁρίζοντα τὰ προσόντα τοῦ πολίτου, κἀμμία ἄλλη δὲν περιέχεται, οὔτε αὐτὴ ἔτι ἡ τῆς ἐγκαταστάσεως, ἥτις εἶναι ἀναπόφευκτος εἰς τὸν μέλλοντα νὰ λάβῃ τὸ τοῦ Βουλευτοῦ ἀξίωμα. Πρὸς τούτοις δὲν παραδέχομαι τὸ νὰ ἐξαλειφθῇ ἐκ τοῦ 4 § τοῦ ἄρθρου ἡ φράσις *καὶ διαμεινάντων*, διότι ταυτίζεται ὁ διαρκῶς ἀγωνισθεὶς τῷ μόλις ἐλθόντι ἐν καιρῷ τοῦ ἀγῶνος καὶ ἀναχωρήσαντι ἀμέσως. Ὅσον διὰ τὴν τοῦ χρόνου διάρκειαν, ἂς ἐλατωθῇ, ἂν ἡ δωδεκαετὴς φαίνεται μακρά, ἀλλὰ ἡ πενταετὴς διαμονὴ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας ἐξ ἧς ἐκλέγεται ἀξιῶ νὰ ὑπάρχῃ, ὡς καὶ τὸ προσὸν ἰδιοκτησίας, φερούσης ἔγγειον φόρον· εἰς ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ δὲν δύναμαι νὰ ἐπιφέρω παρατηρήσεις, διότι ἤμην καὶ ἐγὼ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς. Ὡς πρὸς τὸν τελευταῖον §, οὗτος ἐτέθη ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ μὴ λάβῃ χώραν τὸ ἄτοπον τῶν διπλῶν ἐκλογῶν, ὡς ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν τῶν πληρεξουσίων ἐγένετο.

Ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι, παραδεχθείσης τῆς Συνελεύσεως τὸ ἄρθρον 21, ἤτοι τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφορορεῖν καὶ εἰς ἄλλον δῆμον, τὸ ζήτημα τοῦ ἐκλεξίμου εἶναι ἤδη δεδικασμένον. Διότι πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ ἐξ ἄλλου δήμου ψηφοφορῶν εἰς δῆμόν τινα, νὰ ἔχῃ μόνον τὸ τοῦ ἐκλογέως δικαίωμα, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ τοῦ ἐκλεξίμου; Ἡ ἐναντία λύσις τούτου καταστρέφει τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 21 ἀποφασισμένα. Ἔπειτα ἂς ἐξετάσωμεν, ἐὰν ἡ ἐξ ἡμισείας ἐκλογὴ ἐκ τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἐπαρχιῶν ὠφελεῖ ἢ βλάπτει. Εἰς τὰ δημοτικὰ συμβούλια ἡ ἐκλογὴ γίνεται

ἐξ ὅλου τοῦ δήμου, εἰς τὰ ἐπαρχιακὰ συμβούλια ἐξ ὅλης τῆς ἐπαρχίας, εἰς τὰ νομαρχικὰ ἐξ ὅλης τῆς νομαρχίας, διατὶ λοιπὸν ἡ τῶν ἀντιπροσώπων νὰ γίνηται ἐκ μόνης τῆς ἐπαρχίας; Διατὶ νὰ περιορίσωμεν τὸν λαὸν νὰ ἐκλέγῃ τὸν ἀντιπρόσωπον ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, καὶ νὰ μὴν ἐκτείνωμεν τὸν κύκλον τῆς ἐκλογῆς ἐφ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ὥστε νὰ μὴν περιορᾶται ὁ ἱκανὸς, ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκηται; Ἐὰν ἡ ἐκλογὴ ἦτον ἔμμεσος, ὑπῆρχεν ἴσως ὑποψία ῥαδιουργίας, ἀλλ' εἰς τὴν ἄμεσον τί ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν; Ἐπιτρέποντες τὸν τοιοῦτον τῆς ἐκλογῆς τρόπον, θέλομεν καταστήσει ἐθνικοὺς τῳόντι ἀνθρώπους, διότι πάντας θέλει κατασχεῖ φιλοτιμία εἰς τὸ νὰ γίνωσιν ἐθνικοὶ τῳόντι ἄνδρες, ὥστε διάφοροι τόποι νὰ ἀντιφιλοτιμῶνται εἰς τὸ νὰ ἔχωσιν αὐτοὺς ἀντιπροσώπους καὶ ὑπερασπιστὰς τῶν συμφερόντων των.

Δίδοντές τι, εἶπεν ἄλλος, προσέξατε μή τοι ἀφαιρεθῇ τὸ ὅλον. Χθὲς ἐδώκατε τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν, σήμερον δὲ ζητοῦσι ἀφ' ὑμῶν τὸ τοῦ ἐκλεξίμου. Ἐὰν ἡ μεταβολὴ ἐγένετο ἕνεκα τῶν ξένων, ἂν καὶ ἀλλοθρήσκων, ἐάν πρὸ ἡμερῶν ἐγένετο ψήφισμα περὶ τῆς ὑπαλληλίας, πολλῷ μᾶλλον πρέπει νὰ ὑπάρχῃ πρεσοχὴ ὡς πρὸς τὸ τοῦ νομοθέτου ἀξίωμα· ἂν τινων ἐλευκάνθησαν αἱ τρίχες εἰς ἀπόκτησιν πλούτου καὶ ἄλλων ἀγαθῶν, ἡμῶν ἐλευκάνθησαν ἐκ τῶν παθημάτων καὶ ἀγώνων. Εἰς κανὲν κράτος δὲν γίνονται τόσον εὔκολα οἱ Βουλευταί. Μήτοι πρέπει διὰ νὰ ἔχωμεν τοὺς τοιούτους εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ καταστήσωμεν αὐτοὺς ἄρχοντας ἡμῶν; Ὁ Βουλευτὴς πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὸν τόπον ἐκ τοῦ ὁποίου ἐκλέγεται, καὶ νὰ γνωρίζηται παρ' αὐτοῦ. Δὲν ἔχουσι τάχα καὶ αἱ ἐπαρχίαι ἱκανοὺς ἄνδρας; ἢ πρέπει ἐξ Ἀθηνῶν νὰ ἔχωμεν μόνον τοὺς Βουλευτάς;

Ἀντιπαρετήρησεν ἕτερος, ὅτι ἡ τῶν δωδεκαετῶν προθεσμία εἶναι μακρά, καὶ ἀντὶ ταύτης ἤθελε προτείνει τὴν δεκαετῆ· ἐπίσης φρονῷ ὅτι ἤθελεν εἶναι καλήτερον τὸ νὰ ἐλλείψῃ ὁ ὅρος τῆς κτηματικῆς καταστάσεως, διότι πολλαὶ οἰκονομίαι εἰς τοῦτο δύνανται νὰ λάβωσι χώραν, ὥστε νὰ ματαιωθῇ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, φρονῷ, ἵνα διαγραφῇ τὸ *ἐν αὐτῇ* ἐκ τοῦ τέλους τοῦ 6'. §. Ὡς πρὸς τοὺς Βουλευτάς φρονῷ, ὅτι πρέπει νὰ μιμηθῶμεν κατὰ τοῦτο τὰ προηγούμενα ἡμῶν ἔθνη, καὶ νὰ μὴ περιορίσωμεν τὴν ἐκλογὴν τοῦ λαοῦ, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ὑπάρχει οὔτε ὑποψία ὅτι ὁ λαὸς θέλει ἐκλέξει ἄλλους παρὰ τοὺς ἐπαρχιώτας, διότι εἰσέτι δὲν ἐφάνησαν Δημοσθένεις παρ' ἡμῖν. Πρὸς τιμὴν λοιπὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ἀρχὴν τοῦ νὰ δύνανται οἱ ἡμίσεις τῶν Βουλευτῶν ἑκάστης ἐπαρχίας νὰ ἐκλέγωνται καὶ ἐκτὸς τῆς ἐπαρχίας.

Εἰς δὲ τῶν πληρεξουσίων Λακεδαίμονος ἀναστὰς εἶπεν. Διὰ ν' ἀποφύγωμεν πᾶσαν φιλονεικίαν καὶ νὰ περάνωμεν κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην ταχύτητα τὴν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συζήτησιν, καλὸν ἤθελεν εἶσθαι τὸ νὰ παραδεχθῶμεν κατὰ τοῦτο διὰ ταύτην μόνην τὴν ἐκλογὴν τὸν νόμον τοῦ **1822**, ἀφοῦ ἐπιφέρωμεν εἰς αὐτὸν τροπολογίας τινάς. Κατὰ τοῦτον τὸν Νόμον δὲν ἀπαιτοῦνται ἄλλα προσόντα διὰ τὸν Βουλευτὴν, εἰμὴ νὰ ἦναι αὐτόχθων, ἢ νὰ κατοικῇ πρὸ πέντε ἐτῶν ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας καὶ νὰ ἀπέκτησεν ἰδιοκτησίαν τινά. Ταῦτα διαλαμβάνει ὁ Νόμος οὗτος, νομοθετηθεὶς ἐν πολέμῳ· ἐπειδὴ δὲ τώρα εἶναι διάφορα τὰ περιστατικὰ, δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν καὶ 3 ἢ 4 ἔτι ἐτῶν διαμονὴν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλας τοιαύτας μικρὰς τροπολογίας νὰ ἐπιφέρωμεν εἰς αὐτόν. Ἀνέγνωσεν ἐνταῦθα τὴν τροπολογίαν του, ἔχουσαν οὕτω·

« Διὰ νὰ γίνῃ τις Βουλευτὴς ἀπαιτεῖται·

1) νὰ ἔχῃ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 63 τοῦ Συντάγματος ὁριζομένας ἰδιότητας.

2) νὰ μὴν ὑπάγητε εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ ἄρθ. 5 τοῦ παρόντος νόμου.

3) νὰ ἦναι αὐτόχθων τῆς ἐπαρχίας εἰς ἣν ἐκλέγεται, ἢ νὰ ἦναι κάτοικος ἐν αὐτῇ πρὸ πέντε ἐτῶν. Καὶ ἂν ὁ μὲν τελευταῖος οὗτος δὲν ἀνείκῃ εἰς τοὺς μέχρι τέλους τοῦ **1827**, πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντας ἢ εἰς τοὺς μέχρι τέλους τοῦ **1829** στρατιωτικῶς μετασχόντας τοῦ ἀγῶνος, ἀπαιτεῖται νὰ διέμεινε καὶ ἄλλα τρία ἔτη ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἔχῃ κτήματα ἀξίας δέκα χιλιάδων τοὐλάχιστον δραχμῶν. » Τὸ τοιοῦτον εὐχαριστεῖ, εἶπε, πάντας, διότι ταυτίζονται ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν καὶ οἱ αὐτόχθονες καὶ οἱ ἀγωνισταὶ, μέχρι τοῦδε μάλιστα πάντες εἰσὶν ἀποκαταστημένοι ἐντὸς τῶν ἐπαρχιῶν· τὸ τοιοῦτον εἶναι καλὸν, μάλιστα εἰς τὰς παρούσας ἐκλογὰς, ὅτε τὸ πᾶν θέλει συγκινηθῇ καὶ θέλουσι γίνῃ διάφοροι ἀπόπειραι παρὰ τῶν ἐχόντων τὴν ἐξουσίαν ἀνὰ χεῖρας. Ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου θέλει δεχθῇ ἡ Συνέλευσις νὰ γίνῃ ἐξαίρεσις ὡς πρὸς τοὺς **3** ἢ **4** ἐκείνους ἄνδρας, τοὺς ὁποίους ἐξήρεσε καὶ ἄλλο τε ὀνομαστὶ, ὅτε ἐσυζητεῖτο τὸ περὶ τῆς ὑπηρεσίας ψήφισμα.

Πολλοὶ ὁμοφώνως εἶπον ἡ ἐξαίρεσις ἐννοεῖται καὶ ἐνταῦθα ὑπὲρ αὐτῶν ἐκείνων οἵτινες καὶ ἄλλο τε ἐξηρέθησαν ἐν ταῖς περὶ τῆς ὑπηρεσίας συζητήσεσι, καὶ οὐδεὶς εἰς τοῦτο ἀντέλεξε.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος, εἰπόντων πολλῶν ὅτι ἐρωτίσθη ἡ Συνέλευσις, εἶπεν. Ὑπάρχουσι δύο τροπολογίαι 1) ἡ τοῦ πληρεξουσίου Μεσολογγίου καὶ 2) ἡ τοῦ πληρεξουσίου Λακεδαίμονος,

3) δὲ ὑπάρχει καὶ τὸ σχέδιον· θέλει τεθῇ δὲ πρῶτον εἰς ψηφοφορίαν ἡ πρώτη τροπολογία, καὶ ἂν δὲν γίνῃ δεκτὴ, ἡ δευτέρα, καὶ μετὰ ταύτην, ἐὰν καὶ αὐτὴ δὲν γίνῃ δεκτὴ, θέλει τεθῇ τὸ σχέδιον ὡς βάσις τῆς συζητήσεως· ἀλλ' οἱαδήποτε τῶν τροπολογιῶν γίνῃ δεκτὴ, θέλει συζητηθῇ κατὰ παράγραφον.

Ἐνταῦθα ἐγένετο πολλὴ συζήτησις, τῶν μὲν λεγόντων ὅτι πρέπει νὰ ψηφοφορηθῶσι πρῶτον αἱ τροπολογίαι, καὶ οἱαδήποτε γίνῃ παραδεκτὴ νὰ συζητηθῇ κατὰ παράγραφον, τῶν δὲ ὅτι πρέπει νὰ ψηφοφορηθῶσιν ὁριστικῶς, τῶν δὲ ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἐπὶ τοῦ σχεδίου ἡ συζήτησις καὶ ἐπὶ ἑκάστου §. νὰ ἀντιψηφορηθῇ ὁ οἰκεῖος §. ἑκάστης τροπολογίας.

Εἰς δὲ ἐπρότεινεν ἐπὶ τέλους, ὅτι ἡ μόνη διαφωνία ὑπάρχει ὡς πρὸς τοὺς Βουλευτὰς, ἐὰν μέρος αὐτῶν δύναται νὰ λαμβάνηται καὶ ἐκτὸς ἑκάστης ἐπαρχίας, τοῦτο λοιπὸν ἂν τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν καὶ λυθῇ, τὰ λοιπὰ θέλουσιν εἶσθαι εὔκολα. Ἡ γνώμη αὕτη ἐπεκράτησεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, καὶ ὁ Πρόεδρος ἔθεσε τὸ ζήτημα οὕτω:

« Ὅταν οἱ Βουλευταὶ ἦναι δύο ἢ περισσότεροι, πρέπει ὑποχρεωτικῶς νὰ ἐκλεχθῶσιν ὅλοι ἀπὸ τοὺς τῆς ἐπαρχίας, ἢ ἠμπορεῖ νὰ ἐκλεχθῇ ἓν μέρος αὐτῶν ἀδιαφόρως καὶ ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν; Ὅλοι οἱ Βουλευταὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας νὰ ἦναι, ἢ καὶ μέρος αὐτῶν ἐξ ἄλλης δύναται νὰ ἦναι; »

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ἐλύθη τὸ ζήτημα καταφατικῶς διὰ τὸ πρῶτον καὶ ἀποφατικῶς διὰ τὸ δεύτερον, διὰ ψήφων **90**: **88**.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν: Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ ἦναι ὅλοι οἱ Βουλευταὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν Συνεδρίασιν περὶ τὴν **4** ὥραν **Μ. Μ.**

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δρ. Ν. Δρόσου.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοχός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ο'.

Τῆς 13 Μαρτίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην τρίτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν δευτέραν, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν Π. Μ. ἐγενετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου. Εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων δεκαεπτὰ καὶ ἀπόντων εἴκοσι πέντε, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς τοῦ περὶ ἐκλογῶν Νομοσχεδίου ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὸ ἄρθρον 26 τοῦ Νόμου, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν εἰς τὰ χθεσινὰ πρακτικὰ ἐμφαινομένην ἀπόφασιν, ἀνέθεσεν εἰς αὐτὰ ἡ Συνέλευσις νὰ συντάξῃ καὶ παρουσιάσῃ εἰς τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν· ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς.

Ἄρθρ. 26.

« Οἱ βουλευταὶ ἐκλέγονται κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν τῶν πραγματικῶς ψηφοφορισάντων.

Ἐὰν μετὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν δὲν ἀναδειχθῶσιν ὅλοι οἱ βουλευταὶ ἢ μέρος αὐτῶν ἐν ἀπολύτῳ πλειονοψηφίᾳ, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ψηφοφορία ἐπὶ διπλασίων τοῦ ζητουμένου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν ὀνομάτων, λαμβανομένων ἐκ τῶν λαβόντων κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ψηφαφορίαν τὴν πλειονοψηφίαν σχετικῶς, μέχρις οὗ ἀναδειχθῶσιν ὅλοι οἱ βουλευταὶ ἐν ἀπολύτῳ πλειονοψηφίᾳ.

Ἰσοψηφίας οὔσης, ἀποφασίζει ὁ κλῆρος.

Εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν Βουλευτῶν τῆς παρούσης Βουλευτικῆς περιόδου ἰσχύει, μὴ ὑπαρχούσης ἀπολύτου πλειονοψηφίας, ἡ σχετική. »

Ἡ Συνέλευσις παραδέχθη αὐτὸ παμψηφεί.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ὁ πληρεξούσιος Καρυστίας Α. Παππᾶ Ἰωάννου, ἐζήτησε δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Προεδρίαν τὴν ἄδειαν τοῦ ν' ἀπέλθῃ εἰς Κάρυστον, ὅπου βαρεῖα νόσος τοῦ υἱοῦ του ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ μεταβῇ.

Ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε νὰ τοῦ δοθῇ ἡ ζητουμένη ἄδεια.

Ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως, ἐπανέλαβεν ὁ Πρόεδρος πρὸς τὴν Συνέλευσιν, εἶναι ἡ συζήτησις τῶν ἐδαφίων τοῦ ἄρθρου 27 τοῦ περὶ ἐκλογῶν Νομοσχεδίου καὶ τῶν μετὰ τοῦτο ἑπομένων ἄρθρων.

Ὁ εἰσηγητὴς ἑπομένως ἀνέγνωσε τὰ ἐδάφια α. καὶ β'. ἔχοντα οὕτως.

« Διὰ νὰ γίνῃ τις βουλευτὴς ἀπαιτεῖται·

α) Νὰ ἔχῃ τὰς ἐν τῷ 63 ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος ὁριζομένας ἰδιότητας·

β') Νὰ μὴν ὑπάγηται εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ παρόντος Νόμου. »

Ἐγένοντο δὲ ὁμοψήφως παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθησαν τὰ ἐδάφια γ'. καὶ δ'. τοῦ σχεδίου, ἔχοντα ὡς ἑξῆς· »

γ) Νὰ ἦναι αὐτόχθων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

δ'.) Ἢ νὰ ἦναι ἐκ τῶν πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων καὶ διαμεινάντων ἐν τῇ Ἑλλάδι μέχρι τέλους τοῦ 1827. ἢ ἐκ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὰς μετὰ ταῦτα μάχας μέχρι τῶν 1829 »

Ἐπὶ τοῦ ἐδαφίου γ'. παρετηρήθη ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν χθεσινὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως τοῦ νὰ ἐκλέγονται οἱ βουλευταὶ ὅλοι ἀπὸ τοὺς ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, πρέπει νὰ τεθῇ « αὐτόχθων τῆς ἐπαρχίας. »

Ὁ εἰσηγητὴς ἀντιπαρατήρησεν ὅτι καὶ ἂν δὲν τεθῇ τοῦτο ἐννοεῖται, καὶ ἕκαστος τοιαύτην ἑρμηνείαν θέλει δώσει εἰς αὐτό. Διότι ἐὰν τεθῇ τὸ « αὐτόχθων τῆς ἐπαρχίας » θέλουν προκύψῃ ἀμφιβολίαι τινὲς εἰς τὴν ἐφαρμογήν του. Π. Χ. διὰ τὸ Ναύπλιον, ὅπου αὐτόχθων κάτοικος δὲν ὑπάρχει, διότι ἀπεκατεστάθησαν ἐκεῖ οἱ κατοικοῦντες κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, οἰκουμένης πρότερον τῆς πόλεως ἐν γένει ἀπὸ ὀθωμανούς. Ἐπίσης μένει ἀμφίβολον καὶ ὡς πρὸς τοὺς αὐτόχθονας Ἕλληνας, μεταφέροντας τὴν κατοικίαν των ἀπό τινα εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν, πόσον χρονικὸν διάστημα δοκιμασίας ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν βουλευτικὴν ἱκανότητα εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὅπου μετέβη. Αἱ αὐταὶ ἀμφιβολίαι παρουσιάζονται καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀγωνιστὰς κατὰ τὸ ἐδάφιον δ'.

Εἰς ταῦτα παρετηρήθη παρ' ἄλλων ὅτι, καὶ ἂν εἰς Ναύπλιον δὲν ὑπάρχουν αὐτόχθονες, εἶναι ὅμως ἐγκατεστημένοι οἱ κατοικοῦντες ἐκεῖ Ἕλληνες πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ ἐταυτίσθησαν μὲ τοὺς αὐτόχθονας. Ἐπίσης καὶ οἱ ἀγωνισταὶ ταυτίζονται μὲ τοὺς αὐτόχθονας εἰς τὰς ἐπαρχίας ὅπου εἶναι ἤδη ἐγκατεστημένοι καὶ ἐξασκοῦν τὰ πολιτικὰ δικαιώματα. Ἐπίσης δὲ ταυτίζεται ὁ ἀγωνιστὴς μὲ τὸν αὐτόχθονα καὶ ὡς πρὸς τὴν περίστασιν, καθ' ἣν μεταβιβάζῃ ὁ εἷς ἢ ὁ ἄλλος τὴν κατοικίαν του ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν, δηλαδὴ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα δοκιμασίας ἀπαιτεῖται, καὶ

ἀπὸ τὸν ἕνα καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλον μετὰ παρέλευσιν τοῦ ὁποίου νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι εἰς τὴν νέαν ἐπαρχίαν ὅπου μετέβησαν.

Ἐφ' ἱκανὸν ἔτι συζητηθέντος τοῦ προκειμένου ἀντικειμένου, ἐπὶ τέλους ὁ πληρεξούσιος τοῦ Αἰγίου ἐπρότεινε τὴν ἐξῆς τροπολογίαν ἐπὶ τῶν ἐδαφίων γ'. καὶ δ'.

γ') Νὰ ἦναι·

1) Ἡ αὐτόχθων τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγηται.

2) Ἢ ἐκ τῶν πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων καὶ διαμεινάντων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1827 ἔτους, καὶ ἐγκατεστημένων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἀφ' ἧς ἐκλέγονται πρὸ ἑνὸς ἔτους καὶ ἐγγεγραμμένων εἰς ἕνα τῶν δήμων αὐτῆς.

3) Ἡ αὐτόχθων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἐγκατεστημένος πρὸ ἑνὸς ἔτους εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγεται.

4) Ἡ α) ἐκ τῶν πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων καὶ διαμεινάντων ἐν Ἑλλάδι μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1827.

β') Ἐκ τῶν ἐλθόντων εἰς Ἑλλάδα καὶ διαμεινάντων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

γ') Ἐκ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὰς μετὰ ταῦτα μάχας μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1829, ἀλλὰ κατοικούντων ὅλων τῶν ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις α, β, καὶ γ, κατηγορίαις τοῦ παραγράφου 4 περιλαμβανομένων πρὸ ἑνὸς ἔτους εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγονται, καὶ ἐγγεγραμμένων εἰς ἕνα τῶν δήμων αὐτῆς.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τροπολογίαν ταύτην, ἀποφανθεῖσα συγχρόνως νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ἡ ἐξῆς ἑρμηνία.

Ὁ αὐτόχθων ἐπαρχίας τινὸς, ἢ ὁ ἔντινι ἐπαρχία ἐγκατεστημένος ἀγωνιστὴς, μεταφέροντες τὴν κατοικίαν των ὁ μὲν πρῶτος ἐκ τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ ἐγεννήθη, ὁ δὲ δεύτερος ἐκ τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ εἶναι ἀποκατεστημένος καὶ ἀπολαύει τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν, ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ἀπολαύωσι τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι, νὰ ἦναι ἐγκατεστημένοι πρὸ ἑνὸς ἔτους ἐν τῇ νέᾳ ἐπαρχίᾳ εἰς ἣν μετέφερον τὴν κατοικίαν των. Ὅταν δὲ τὸ ἀνάπαλιν ἐκ τῆς νέας ἐπαρχίας ἐπαναφέρωσι τὴν κατοικίαν των ὁ μὲν αὐτόχθων εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐν ᾗ ἐγεννήθη, ὁ δὲ ἀγωνιστὴς εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐν ᾗ ἦτον ἀποκαταστημένος τὸ πρῶτον, καὶ ἀπελάμβανε τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, δὲν ἀπαιτεῖται εἰς οὐδέτερον τούτων οὐδεμία χρόνου διάρκεια, ἀλλ' ἀπολαύουσι ἀμφότεροι τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι, ἅμα δηλώσωσι πρὸ τῆς συντάξεως τῶν ἐκλεκτικῶν καταλόγων εἰς τὰς προσηκούσας ἀρχὰς κατὰ τοὺς νομίμους τύπους τὴν πρόθεσίν των, τοῦ νὰ ἀφίσωσι τὴν νεωτέραν κατοικίαν καὶ νὰ ἐγγραφῶσιν, ὁ μὲν ἐν τῇ

ἐπαρχίᾳ ὅπου ἐγεννήθη, ὁ δὲ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ὅπου ἦτον ἀποκατεστημένος.

Μετὰ ταῦτα ἐπροτάθη ἐπὶ τοῦ ἑπομένου ἐδαφίου ε. τοῦ ἄρθρου περὶ τῶν μετὰ τὸ τέλος τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος ἐλθόντων παρὰ τοῦ αὐτοῦ πληρεξουσίου Αἰγίου, ἡ ἐξῆς τροπολογία.

« δ') Ἢ νὰ ἐκατοίκοισεν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἓξ ἔτη, ἐγγραφεὶς εἰς ἕνα δῆμον, ἐξ ὧν τὰ τρία ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγεται καὶ νὰ ἀπέκτησεν ἐν αὐτῇ πραγματικὴν ἀκίνητον περιουσίαν δέκα χιλιάδων δραχμῶν. »

Ἐγένετο δὲ ὁμοψήφως παραδεκτὴ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἀφαιρουμένων λοιπὸν, σύμφωνα μὲ τὰ εἰς τὴν χθεσινὴν καὶ σημερινὴν συνεδρίασιν ἀποφασισθέντα ἐπὶ τῶν ἐδαφίων τοῦ ἄρθ. 27, τῶν τελευταίων δύο παραγράφων αὐτοῦ, ἐσχηματίσθη τὸ ἄρθρον τοῦτο ὡς ἑξῆς.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ Βουλευτικῆς Ἱκανότητος.

Ἄρθρον 27.

« Διὰ νὰ γίνῃ τις Βουλευτὴς ἀπαιτεῖται,

α') Νὰ ἔχῃ τὰς ἐν τῷ 63 ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος ὁριζομένας ἰδιότητας.

β') Νὰ μὴν ὑπάγηται εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ παρόντος νόμου.

γ') Νὰ ἦναι,

1) Ἡ αὐτόχθων τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγεται.

2) Ἢ ἐκ τῶν πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων καὶ διαμεινάντων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1827 ἔτους, καὶ ἐγκατεστημένων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἀφ' ἧς ἐκλέγονται πρὸ ἑνὸς ἔτους καὶ ἐγγεγραμμένων εἰς ἕνα τῶν δήμων αὐτῆς.

3) Ἡ αὐτόχθων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἐγκατεστημένος πρὸ ἑνὸς ἔτους εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγεται.

4) Ἡ α) ἐκ τῶν πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων καὶ διαμεινάντων ἐν Ἑλλάδι μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1827.

β') Ἐκ τῶν ἐλθόντων εἰς Ἑλλάδα καὶ διαμεινάντων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

γ') Ἐκ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὰς μετὰ ταῦτα μάχας μέχρι τέλους τοῦ 1829, ἀλλὰ κατοικούντων, ὅλων τῶν ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις α, β, καὶ γ κατηγορίαις τοῦ παραγράφου 4 περι-

λαμβανομένων, πρὸ ἑνὸς ἔτους εἰς τὴν ἐταρχίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγονται καὶ ἐγγεγραμμένων εἰς ἕνα τῶν δήμων αὐτῆς.

3) ἢ νὰ ἐκατοίκησεν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἓξ ἔτη, ἐγγραφεὶς εἰς ἕνα τῶν δήμων, ἐξ ὧν τὰ τρία ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγεται, καὶ ν' ἀπέκτησεν ἐν αὐτῇ πραγματικὴν ἀκίνητον περιουσίαν δέκα χιλιάδων δραχμῶν.»

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀναγνωσθὲν ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τὸ ἑπόμενον ἄρθρ. 28 τοῦνομοσχεδίου, ἔχον οὕτως. «Διοικητικοί, οἰκονομικοί, δικαστικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι, δὲν δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσι Βουλευταὶ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, εἰς ἣν ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά των. Οὔτε μετὰ τὴν παραίτησιν ἢ παῦσιν των, ἕνεκα τοιαύτης αἰτίας, ἐκλέγονται εἰς τὰ αὐτὰ μέρη, εἰμὴ μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ἑξαμηνίας. — Εἰς κάνένα ἐν γένει τῶν ὑπαλλήλων δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ ἡ ἄδεια τοῦ ν' ἀπέλθῃ κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἐκλογῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὅπου ἐξασκεῖ τὰ πολιτικά του δικαιώματα. Οἱ διὰ δημόσιον χρέος φυλακισμένοι ἐξέρχονται μὲ ἄδειαν τῶν φυλακῶν, ἂν τὸ ζητήσωσι, κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐκλογῆς.»

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ παρετήρησεν ὁ εἰσηγητὴς, ὅτι ἐκ τῶν στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων ἐννοοῦνται ἐνταῦθα οἱ εἰς ἐνεργητικὴν ὑπηρεσίαν ὄντες ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας. Ἐπρότεινε δὲ νὰ ἐξαιρεθῶσιν ἐκ τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων οἱ Ἀρειοπαγῖται καὶ Ἐφέται, τῶν ὁποίων ἡ δικαιοδοσία καὶ ἀρμοδιότης ἐκτείνεται, τῶν μὲν πρώτων καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν, τῶν δὲ ἐφετῶν κατὰ τὸ ἥμισυ αὐτῆς, διότι οὗτοι δὲν ἐνεργοῦν τὰ καθήκοντά των κατ' ἄμεσον ἐπαφὴν καὶ σχέσιν μὲ τοὺς ψηφοφόρους. Νὰ περιορισθῇ δὲ ἡ περὶ δικαστικῶν ὑπαλλήλων διάταξις τοῦ ἄρθρου διὰ τὰς Πρωτοδίκας καὶ Εἰρηνοδίκας, αἵτινες ἔχουν ὡς ἐκ καθηκόντων των ἄμεσον μὲ τοὺς ψηφοφόρους σχέσιν. Ἐπρόσθεσεν δ' ἐπὶ τέλους ὅτι ὁ κλητὴρ καὶ δικηγόρος, ὡς ὄντες δικαστικοὶ ὑπηρέται καὶ ὄχι ὑπάλληλοι, δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὸ ἄρθρον, οὐδὲ οἱ συμβολαιογράφοι.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν περὶ πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν ὑπαλλήλων ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου ἄνευ τινὸς ἐξαιρέσεως.

Ὡς πρὸς τὴν προταθεῖσαν διάκρισιν μεταξὺ Ἀρειοπαγιτῶν, Ἐφετῶν καὶ τῶν ἄλλων δικαστικῶν ὑπαλλήλων παρετηρήθη, ὅτι ὁ λόγος, ὅστις ὑπαγορεύει τὴν ἐξαίρεσιν τῶν Ἀρειοπαγιτῶν καὶ

Ἐφετῶν, ἐφαρμόζεται καὶ ὡς πρὸς τοὺς Πρωτοδίκας καὶ Εἰρηνοδίκας, διότι ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος δὲν μετέρχεται οὐδεμίαν ἐξουσίαν οὐδὲ δύναται νὰ ἐνεργῇ οὐδεμίαν ἐπιρροήν, ἀλλ' εἶναι ὄργανον τοῦ νόμου, ἐφαρμόζον αὐτόν· ἐκτὸς δὲ τούτων, τοῦ μὲν Πρωτοδίκου ἡ ἐνέργεια τῶν καθηκόντων δὲν περιορίζεται ἐντὸς μιᾶς μόνης ἐπαρχίας, ἀλλ' ἐκτείνεται, ὅπως καὶ τοῦ Ἀρειοπαγίτου καὶ Ἐφέτου εἰς μεγαλην, ἂν καὶ στενωτέραν τούτων περιφέρειαν· ὁ δὲ εἰρηνοδίκης περιορίζεται ἐντὸς ἔτι στενωτέρας περιφερείας τῆς ἐπαρχίας, ἥτις περιλαμβάνει ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεώς της δύο, τρεῖς καὶ πλειοτέρους εἰρηνοδίκας. Ἑπομένως, ὅπως διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐν μέρει ἐξηρέθησαν οἱ Ἀρειοπαγῖται καὶ Ἐφέται, πρέπει ἐπίσης νὰ ἐξαιρεθῶσιν καὶ οἱ πρωτοδίκαι καὶ διὰ τὸν ἀντίστροφον λόγον οἱ εἰρηνοδίκαι· ἄλλως πρέπει διὰ τὸν αὐτὸν λόγον νὰ ἐννοῶνται ὡς περιλαμβανόμενοι εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου καὶ οἱ δήμαρχοι, οἵτινες ἐνεργοῦν τὰ καθήκοντά των ἐντὸς τῆς αὐτῆς περιφερείας τῶν εἰρηνοδικῶν, καὶ ἔχουν σχέσιν πλέον ἄμεσον παντὸς ἄλλου μὲ τοὺς δημότας.

Εἰς ταῦτα ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι ἡ δικαστικὴ ἐξουσία πρέπει νὰ θεωρῆται ἄθικτος καὶ καθαρά, καὶ ὡς μὴ μιγνυομένη μὲ τὰς ἄλλας ἐξουσίας, αἵτινες ἐξασκοῦν ἄμεσον ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐπιρροήν· καὶ διὰ τοῦτο εἰς ἄλλα κράτη ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος ἐν γένει ἔχει, ὅπου καὶ ἂν μένῃ καὶ ὅσον καὶ ἂν ἐκτείνεται ἡ ἀρμοδιότης αὐτοῦ, τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι· ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ ἀτομικὴ ἀνάπτυξις ἔχει μεγάλην εἰς τὴν καρδίαν ἑκάστου ἰσχύν, ὁ Πρωτοδίκης καὶ Εἰρηνοδίκης, ἔχοντες ἄμεσον ἐπὶ τῶν συμφερόντων τοῦ λαοῦ σχέσιν, δικάζοντες τὴν τιμὴν καὶ ἰδιακτησίαν των, δύνανται νὰ ἐπιρρεάσωσιν αὐτόν. Ὁ δήμαρχος ὅμως δὲν πρέπει νὰ περιλαμβάνηται μεταξὺ τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων, διότι ὁ διορισμός του εἶναι ἀπόρροια τῆς ἐκλογῆς τοῦ λαοῦ, καὶ ἔτι μᾶλλον συστατικὸν αὐτὸν ὡς ἄξιον μεγαλητέρας ἐμπιστοσύνης αὐτοῦ· ἄλλως μάλιστα θέλομεν καταβιβάσει εἰς εὐτελῆ θέσιν τὰς δημοτικὰς ἀρχὰς, τὰς ὁποίας ὁ παρὰ τῶν συμπολιτῶν του τιμώμενος θέλει διὰ παντὸς μέσου προσπαθῆ ν' ἀποφύγῃ.

Ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις, παρεδέχθη τὴν προταθεῖσαν ἐξαίρεσιν ὡς πρὸς τοὺς Ἀρειοπαγίτας καὶ Ἐφέτας, ἀποφανθεῖσα συγχρόνως ὅτι μεταξὺ τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων δὲν ἐννοοῦνται οἱ δικηγόροι, κλητῆρες καὶ οἱ συμβουλαιογράφοι, καὶ ὅτι εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου ἐννοοῦνται οἱ Εἰρηνοδίκαι, οἱ Πρωτοδίκαι καὶ οἱ Εἰσαγγελεῖς αὐτῶν.

Ὡς πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς ὑπαλλήλους παρετηρήθη ὑπό τινων, ὅτι ἐννοοῦνται οἱ μοίραρχοι καὶ ὑπομοίραρχοι τῆς χωροφυλακῆς, οἱ ἀρχηγοὶ καὶ διοικηταὶ στρατιωτῶν σωμάτων, διαμενόντων ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, οἱ φρούραρχοι, οἱ νομοεπιθεωρηταὶ καὶ οἱ τετράρχοι φαλαγκιτῶν, ὡς ἔχοντες ὅλοι οὗτοι ἐνεργητικὴν ὑπηρεσίαν.

Ἀντιπαρετηρήθη παρ' ἄλλων, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνωτέρω μόνον οἱ μοίραρχοι, ὑπομοίραρχοι καὶ οἱ ἀρχηγοὶ καὶ διοικηταὶ στρατιωτικῶν σωμάτων ἔχουν ἄμεσον ἐπὶ τοῦ λαοῦ σχέσιν, τὸν ὁποῖον διὰ τῆς ἐνεργητικῆς θέσεώς των δύνανται νὰ ἐπιρρεάσωσιν, οἱ δὲ φρούραρχοι, νομοεπιθεωρηταὶ καὶ τετράρχαι, ἂν καὶ ἔχωσιν ἐνεργητικὴν ὑπηρεσίαν, δὲν δύνανται ὅμως ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ὑπηρεσίας των νὰ ἐπιρρεάσωσι τὸν λαόν.

Ἡ Συνέλευσις περὶ μὲν τῶν μοιράρχων, ὑπομοιράρχων καὶ ἀρχηγῶν καὶ διοικητῶν στρατιωτικῶν σωμάτων, διαμενόντων ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας ὅπου ἐκλέγονται, ἀπεφάνθη ὅτι περιέχονται εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 28 τοῦ σχεδίου· περὶ δὲ τῶν φρουράρχων, νομοεπιθεωρητῶν καὶ τετραρχῶν δὲν ἀπεφάνθη ὁριστικῶς, οὔτε καταφατικῶς, οὔτε ἀποφατικῶς.

Ἐνταῦθα ἔλαβεν ἐκ νέου χώραν συζήτησις περὶ τῶν εἰσαγγελέων καὶ ἀντεισαγγελέων τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῶν Ἐφετῶν, διϊσχυριζομένων, τῶν μέν, ὅτι καὶ ὡς πρὸς τούτους ἐφαρμόζεται ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἐξηρέθησαν οἱ Ἀρειοπαγῖται, μὴν ἔχοντες ποσῶς ἄμεσον σχέσιν μὲ τὸν λαόν, οὐδὲ ἐξασκοῦντες ἐπ' αὐτοῦ ἐπιρροήν, τῶν δὲ, ὅτι ὁ λόγος τῆς ἐξαιρέσεως ἐφαρμόζεται μὲν ὡς πρὸς τὸν εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου, μὴ δυναμένου νὰ ἐνεργήσῃ οὐδεμίαν ἐπιρροήν, οὐχὶ ὅμως καὶ ὡς πρὸς τοὺς εἰσαγγελεῖς τῶν Ἐφετῶν, οἵτινες ὡς ὄργανα τῆς ἐξουσίας δύνανται νὰ ἐπιρρεάσωσι τὸν λαὸν καὶ τὰς ἐκλογάς, ἐνεργοῦντες τὴν ἐπιρροὴν ταύτην διὰ τῶν εἰσαγγελέων τῶν Πρωτοδικῶν, καὶ ἄλλων πάλιν ἐπιμενόντων νὰ περιλαμβάνωνται εἰς τὸ ἄρθρον καὶ ὁ τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ οἱ τῶν ἐφετῶν εἰσαγγελεῖς καὶ ἀντεισαγγελεῖς.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, ὅτι ὁ τοῦ Ἀρείου Πάγου εἰσαγγελεὺς καὶ ἀντισαγγελεὺς δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 28.

Αἰτησαμένων δὲ ἀκολούθως πολλῶν νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν, ὁ Πρόεδρις ἔθεσεν αὐτὸ οὕτω· «Περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν τοῦ ἄρθρου διάταξιν οἱ τῶν Ἐφετῶν εἰσαγγελεῖς καὶ ἀντεισαγγελεῖς; » Ἐνῷ ἤρξατο ἡ ψηφοφορία, μὴ εὑρεθείσης

πλήρους τῆς Συνελεύσεως, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοχός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΟΑ'.

τῆς 14 Μαρτίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην τετάρτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τρίτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ., ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων εἴκοσι καὶ τριῶν, καὶ ἀπόντων δεκαεννέα, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῆς διακοπείσης χθὲς συζητήσεως τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ νομοσχεδίου περὶ τῶν ὑπαλλήλων, τῶν ὁποίων ἡ ἐκλογὴ ὡς βουλευτῶν ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας, ὅπου ἐνεργοῦν τὰ καθήκοντά των ἀπαγορεύεται. Ἐδόθησαν σήμερον ἐπ' αὐτοῦ τέσσαρες τροπολογίαι, τὰς ὁποίας ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, ὡς καὶ τὰ χθὲς ἀποφασισθέντα, θέλομεν προβῆ εἰς τὴν συζήτησιν.

Εἷς τῶν Γραμματέων ἀνέγνω τὰς τροπολογίας ταύτας.

Χθὲς, ἐπανέλαβεν ὁ Πρόεδρος, παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις ὁριστικῶς, ὅτι οἱ διοικητικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι δὲν δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσιν. Ἐκ δὲ τῶν δικαστικῶν ἐξηρέθησαν οἱ ἀρειοπαγῖται καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἀντεισαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ οἱ ἐφέται. Ἐπομένως σήμερον θέλομεν ἐπαναλάβει

τὴν διακοπεῖσαν χθὲς ψηφοφορίαν ἐπὶ τοῦ τεθέντος ζητήματος, « Οἱ εἰσαγγελεῖς καὶ ἀντεισαγγελεῖς τῶν ἐφετῶν δύνανται νὰ ἐκλέγωνται βουλευταὶ ἐκ τῶν ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς ἀρμοδιότητός των ἐπαρχιῶν, εἰς ἃς ἀσκοῦσι τὰ πολιτικά των δικαιώματα, ναί, ἢ ὄχι; »

Τῶν πλειοτέρων δὲ ἐκ τῶν πληρεξουσίων αἰτησαμένων νὰ ψηφορηθῇ τὸ ζήτημα ὄχι δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἀλλὰ δι' ἀναστάσεως, καὶ γενομένης ψηφοφορίας δι' ἀναστάσεως ἐλύθη, καταφατικῶς τὸ ζήτημα διὰ διακεκριμένης μεγάλης πλειονοψηφίας.

Ἑπομένως ὁ Πρόεδρος ἠκήρυξεν: « Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, ὥστε ἐκ τῆς ἀπαγορευτικῆς περὶ δικαστικῶν ὑπαλλήλων διατάξεως τοῦ ἄρθρου 28, νὰ ἐξαιρεθῶσι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς καὶ ἀντισαγγελεῖς τῶν ἐφετῶν. »

Ἀκολούθως ἐπρόσθεσεν ὁ Πρόεδρος, ὅτι ὡς πρὸς τοὺς στρατιωτικούς, ἀποφανθείσης χθὲς τῆς Συνελεύσεως ὁριστικῶς ὅτι εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου ἐννοεῖ ἐξ αὐτῶν τοὺς μοιράρχους, ὑπομοιράρχους καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς ἢ διοικητὰς στρατιωτικῶν σωμάτων ἐν ἐνεργείᾳ ὄντων καὶ διαμενόντων ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, ὅπου αἱ ἐκλογαὶ ἐνεργοῦνται, μένει σήμερον ν' ἀποφανθῇ ὁριστικῶς καὶ περὶ τῶν φρουράρχων, νομοσπιθεωρητῶν καὶ τετραρχῶν τῆς φάλαγγος.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι, παραδεχθέντες εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν τοῦ ἄρθρου 28 διάταξιν τοὺς διοικητὰς τῶν στρατιωτικῶν σωμάτων, εἶναι συνεπὲς τὸ νὰ παραδεχθῶμεν ἐπίσης καὶ τοὺς διοικητὰς τῶν τετραρχιῶν, οἵτινες διοικοῦσι τοὺς τακτικῶς μισθοδοτουμένους παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὑπαλλήλους.

Ἐφ' ἱκανὸν χρόνον συζητήσεως γενομένης περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θέλει τεθῇ τὸ ζήτημα, ὁ Πρόεδρος ἔθεσεν αὐτὸ οὕτως· « φρούραρχοι, τετράρχαι καὶ νομοσπιθεωρηταὶ νὰ ἐκλέγωνται βουλευταὶ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας εἰς ἣν ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά των, ναί, ἢ ὄχι; »

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἐλύθη τὸ ζήτημα διὰ ψήφων **117** πρὸς **5**, ἀρνουμένων τινῶν ἐκ τῶν παρόντων πληρεξουσίων νὰ ψηφορηθῇ.

Ἐπὶ τοῦ ἐδαφίου τοῦ § α. τοῦ ἄρθρου **28**, παρετηρήθη ὑπό τινος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ἡ διάταξις αὕτη καὶ εἰς ἄλλων ἐθνῶν ἐκλογικοὺς νόμους εὑρισκομένη εἶναι ἀναγκαία, διότι ἡ ἐν τινι τόπῳ ἐπιῤῥοὴ ὑπαλλήλου τινὸς δὲ παύει, ἅμα μετὰ τὴν παραίτησίν του. Ἡ ἐπιῤῥοὴ αὕτη, παρασκευασθεῖσα πρὸ τῆς παραιτήσεως, δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν.

Ἀλλ' ἂν καὶ αὕτη ἔχῃ καλῶς ὡς πρὸς τὸ μέλλον, εἰς τὰς παρούσας ὅμως ἐκλογὰς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ, διότι κανεὶς νόμος δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν δύναμιν.

Παραδεχθείσης τῆς Συνελεύσεως τὰς παρατηρήσεις ταύτας, τὸ ἐδάφιον ἐτροποποιήθη οὕτω, « Οὔτε μετὰ τὴν παραίτησιν, ἢ παῦσίν των οἱ εἰρημένοι ὑπάλληλοι ἐκλέγονται ἐκ τῶν μερῶν, ὅπου ἐτέλουν τὰ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου καθήκοντα, εἰμὴ μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ἑξαμηνίας· ἀλλ' αὕτη ἡ περὶ τῆς παραιτήσεως καὶ παύσεως διάταξις δὲν ἰσχύει διὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς παρούσης βουλευτικῆς περιόδου, εἰμὴ, ἂν ὁ ὑπάλληλος παραιτηθῇ ἢ παύσῃ μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου. » καὶ ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότειναν νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ τὸ ἑξῆς. « Ὅταν μετατεθῇ ὑπάλληλός τις ἐξ ἄλλης ἐπαρχίας εἰς ἐκείνην, ἐν ᾗ εἶναι ἐκλέξιμος, καὶ παραιτηθῇ πρὶν ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντά του, νὰ δύναται νὰ ἐκλέγηται παρ' αὐτῆς. » Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν πρότασιν. Ἕτερος δὲ εἶπεν, ὅτι καὶ οἱ νομάρχαι, ἂν γείνωσι τοιοῦτοι, περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 28.

Τοῦτο ἐννοεῖται ἀπήντησαν πολλοί.

Ἐπὶ τοῦ 6'. §. τοῦ ἄρθρου παρετήρησε εἷς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι τοιαύτη διάταξις δὲν ὑπάρχει εἰς νόμον ἄλλου τινὸς Κράτους, διότι δι' αὐτῆς κινδυνεύει νὰ παραλύσῃ ὁλόκληρος ἡ ὑπηρεσία, καὶ νὰ διαλυθῇ ὁ στρατὸς, καὶ μάλιστα εἰς ἐποχὴν, ὅτε ἕνεκα τῶν ἐκλογῶν ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἦναι ἄγρυπνος καὶ νὰ φαίνηται ἰσχυρὰ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας, ὅτι, ἐὰν ὁ ὑπάλληλος χαίρῃ τὴν ὑπόληψιν καὶ ἐμπιστοσύνην τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὅπου ἐξασκεῖ τὰ πολιτικά του δικαιώματα, δύναται νὰ ἐκλεχθῇ καὶ ἄνευ τῶν ἀμέσων προσπαθειῶν, αἵτινες εἶναι μὲν θεμιταί, δὲν πρέπει ὅμως ῥητῶς νὰ ἐκφράζῃ αὐτὸ ὁ νόμος, διότι τοιουτοτρόπως καθιεροῦται ἐντὸς τοῦ νόμου ἡ ἰδέα τῶν προσπαθειῶν καὶ τῆς ἐπενεργείας ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν, ἰδέα, ἥτις καταστρέφει τὴν ἀρχὴν τῆς ἱκανότητος καὶ τῶν προτερημάτων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἦναι εἰς τὰς ἐκλογὰς τὸ ἐλατήριον τοῦ ψηφοφόρου. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπρότεινε νὰ ἐξαλειφθῇ ὁλοτελῶς τὸ ἐδάφιον τοῦτο.

Ἄλλοι δὲ πάλιν ἐπρόσθεσαν, ὅτι, ἂν καὶ τὸ ἄρθρον, ὡς εἶναι συντεταγμένον, δὲν δύναται νὰ γίνῃ παραδεκτὸν χωρὶς φόβου βλάβης τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, δὲν ὑπάρχει ὅμως μικρὰ καὶ ἡ ὑποψία, μήπως ἡ Κυβέρνησις ἐμποδίσῃ ἐπὶ ἰδίῳ σκοπῷ πολ-

λους τῶν ὑπαλλήλων τοῦ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας των κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ψηφοφορίας.

Ἄλλοι δὲ παρετήρησαν, ὅτι ἄνευ εὐλόγου καὶ ἰσχυρᾶς αἰτίας κανένας ὑπουργὸς δὲν θέλει ἔχει τὸ θάρρος νὰ ἐμποδίζῃ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ ἴδια κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ψηφοφορίας. Βεβαίως, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ φόβος οὐσιώδους βλάβης τῆς ὑπηρεσίας, δὲν θέλουσιν ἀρνηθῆ οἱ ὑπουργοὶ τὰς ζητουμένας ἀδείας. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ ἐδάφιον τοῦτο.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἐξάλειψιν τοῦ 6'. §. τοῦ ἄρθρου 28, ἀποφανθεῖσα ἐπὶ τῇ προτάσει ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων νὰ σημειωθῶσιν εἰς τὰ πρακτικὰ ταῦτα. «Ἐὰν ὑπάλληλός τις, ζητήσας τὴν ἄδειαν κατὰ τὸν καιρὸν τῶν ἐκλογῶν τοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, δὲν λάβῃ αὐτὴν, καὶ ἕνεκα τούτου ἀναγκασθῇ νὰ δώσῃ τὴν παραίτησίν του, ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ δεχθῇ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν, ἐὰν δὲ δὲν σύρῃ εἰς τοῦτο ἡ φέρῃ ματαίαν ἀναβολὴν, ὁ αἰτούμενος τὴν παραίτησιν δύναται καὶ ἄνευ ἀδείας νὰ ἀπέλθῃ.»

Τὸ ἐδάφιον γ'. τοῦ ἄρθρου ἐγένετο παραδεκτὸν, τροποποιηθὲν αὕτως·

« Οἱ διὰ δημόσιον χρέος φυλακισμένοι, ἀνήκοντες εἰς τοὺς ψηφοφόρους τῆς ἐπαρχίας των, ἐξέρχονται τῶν φυλακῶν μὲ ἄδειαν, ἂν τὸ ζητήσωσι, κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ψηφοφορίας, δίδοντες ἀξιόχρεον ἐγγυητὴν διὰ τὴν εἰς τὴν φυλακὴν ἐπάνοδόν των. »

Ἐπομένως κατὰ τὰ ἀποφασισθέντα εἰς τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν καὶ εἰς τὴν σημερινὴν ἐτροποποιήθη, καὶ ἐγένετο παραδεκτὸν τὸ ἄρθρον, ὡς ἕπεται.

Ἄρθρον 28.

«Διοικητικοὶ, οἰκονομικοὶ, δικαστικοὶ, καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι δὲν δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσι Βουλευταὶ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας εἰς ἣν ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των. Οὔτε μετὰ τὴν παραίτησιν ἢ παῦσίν των οἱ εἰρημένοι ὑπάλληλοι ἐκλέγονται ἐκ τῶν μερῶν, ὅπου ἐτέλουν τὰ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου καθήκοντα, εἰμὴ μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ἑξαμηνίας· ἀλλ' αὕτη ἡ περὶ τῆς παραιτήσεως καὶ παύσεως διάταξις δὲν ἰσχύει διὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς παρούσης βουλευτικῆς περιόδου, εἰμὴ, ἂν ὁ ὑπάλληλος παραιτηθῇ ἢ παύσῃ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου.

Οἱ διὰ δημόσιον χρέος φυλακισμένοι, ἀνήκοντες εἰς τοὺς ψηφοφόρους τῆς ἐπαρχίας των, ἐξέρχονται τῶν φυλακῶν μὲ ἄδειαν, ἂν τὸ ζητήσωσι, κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ψηφοφορίας,

δίδοντες ἀξιόχρεον ἐγγυητὴν διὰ τὴν εἰς φυλακὴν ἐπάνοδόν των.»

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἑπόμενον ἄρθρον περὶ τῶν γενικῶν διατάξεων τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτως·

Γενικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρον 29.

« Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως, παραιτήσεως, ἢ ἀνικανότητος βουλευτοῦ γίνεται νέα ἐκλογὴ περὶ ἀναπληρώσεως ἐντὸς δύο μηνῶν κατὰ τὰς ἐν τῷ παρόντι νόμῳ διαγραφομένας διατυπώσεις. »

« Ἡ Βουλὴ ἔχει μόνη τὸ δικαίωμα νὰ δέχηται τὴν παραίτησιν τῶν μελῶν της. »

Ἐγένετο δὲ παμψηφεὶ παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ ἄρθρα 30 καὶ 31 τοῦ σχεδίου ἔχοντα οὕτως·

Ἄρθρον 30.

« Οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ὄθωνος μετὰ τῶν γυμνασιαρχῶν καὶ τῶν ἀνωτέρων διδασκάλων τοῦ πολυτεχνικοῦ σχολείου, τῶν εὐελπίδων, ἢ ἄλλου συστηθησομένου ἐκπαιδευτικοῦ κατατήματος τῶν ὡραίων τεχνῶν, ἐκλέγουσιν ἕδιον Βουλευτήν. »

Ἄρθρον 31.

«Ἅπαντες οἱ ἀνωτέρω συνέρχονται κατὰ πρόσκλησιν τοῦ διοικητοῦ τῆς καθέδρας τοῦ Βασιλείου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ εἰς Συνέλευσιν, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐνεργοῦνται καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκλογαὶ τοῦ Κράτους.

Τὴν Συνέλευσιν προεδρεύει ὁ Πρύτανις· ὁ γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου κρατεῖ τὸ πρωτόκολλον.

Ἡ ἐκλογὴ γίνεται διὰ ψηφοδελτίων.

Ὁ ὡς Βουλευτὴς ἐκλεχθησόμενος ἀπαιτεῖται·

1) Νὰ ἔχῃ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 63 τοῦ Συντάγματος ἰδιότητας.

2) Νὰ ἦναι ἐκ τῶν τακτικῶς διατελούντων εἰς τὴν ἕδραν των καὶ ὡς τοιούτων πρὸ ἑνὸς τοὐλάχιστον ἔτος ὑπαγομένων εἰς τὸ ἄρθρον 30.

Ἐξαιροῦνται ὅσοι ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν κληρικῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐπιτρέπεται μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν.»

Εἷς τῶν πληρεξουσίων Ὕδρας, λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν, ὅτε ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς ἐξέθεσε τοὺς λόγους αὐτῆς ἐπὶ τοῦ γενικοῦ πνεύματος τοῦ νομοσχεδίου, ἐπὶ τῶν ἀναγνωσθέντων ἄρθρων περὶ τοῦ Πανεπιστημίου, εἶπεν, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἂν

καὶ παρέδη τὸ γράμμα τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως, ἐτήρησεν ὅμως τὸ πνεῦμα. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν λέγω, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐδύνατο ποσῶς οὔτε αὐτὸ τὸ γράμμα τῆς ἀποφάσεως νὰ τροποποιήσῃ. Πολλάκις πολλὰ ἐπὶ τοῦ βήματος τούτου ἐλέχθησαν περὶ τῆς παντοδυναμίας τῆς Συνελεύσεως, καὶ ταῦτα εἰσὶν ἀληθῆ. Αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς εἰσὶν ἀποφάσεις κυριαρχικοῦ καὶ παντοδυνάμου σώματος, προκύπτουσαι ἐκ σκέψεως ὡρίμου καὶ τελείας, καὶ ἑπομένως καθὸ τοιαῦται εἰσὶν ἀναλλοίωτοι καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ μεταβάλῃ οὔτε λέξιν ἐξ αὐτῶν. Ἀλλ' ἐνταῦθα οὐ μόνον τὸ γράμμα, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως μετεβλήθη. Ἐξετάθη παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοσοῦτον τὸ τοῦ ἐκλογέως τοῦ Βουλευτοῦ τοῦ Πανεπιστημίου δικαίωμα, ὥστε δυσκόλως δύναταί τις πλέον νὰ διακρίνῃ, ἂν οἱ καθηγηταὶ πέμπωσιν αὐτόν. Τί λέγει ἡ ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως; (ἀνέγνω τὴν περὶ Βουλευτοῦ τοῦ Πανεπιστημίου περικοπὴν τῆς ΝΘ'. συνεδριάσεως τῆς 22 Φεβρουαρίου). Βλέπετε, ὅτι πολλαχοῦ ἡ ἀπόφασις λέγει, οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἐκλέγουσι τὸν Βουλευτήν. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ ἄρθρον 30 τοῦ σχεδίου ἀντιβαίνει εἰς τὸ πνεῦμα τῶν παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἀποφασισμένων δὲν δύναται οὔτε νὰ μένῃ, οὔτε εἰς συζήτησιν ἔτι νὰ τεθῇ. Διὰ τοῦτο πρὸ ἡμερῶν ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ διανέμω, ἀδεία τῆς προεδρίας, τροπολογίαν εἰς ὑμᾶς, καθ' ἣν ὡς νομίζω, καὶ τὰ προαποφασισμένα διατηροῦνται καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς ἐκτίθεται καταλλήλως. Ἀνέγνω τὴν τροπολογίαν, ἔχουσαν οὕτως

« Ἄρθρον 30. οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ὄθωνος ἐκλέγουσιν ἴδιον Βουλευτὴν κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν. »

« Ἄρθρον 31. Ἅπαντες οἱ ἀνωτέρω συνέρχονται κατὰ πρόσκλησιν τῆς Γραμματείας τῆς δημοσίας παιδεύσεως εἰς συνέλευσιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐνεργοῦνται καὶ αἱ λοιπαὶ τοῦ Κράτους ἐκλογαί. »

« Ὁ μὲν Πρύτανις προεδρεύει τὴν συνέλευσιν, ὁ δὲ γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου κρατεῖ τὸ πρωτόκολλον. Ἡ ἐκλογὴ γίνεται διὰ ψηφοδελτίων. »

« Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν τάξιν τῶν κληρικῶν καθηγηταί, ἔχουσι μόνον τὸ τοῦ ἐκλογέως δικαίωμα, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ τοῦ ἐκλεξίμου εἰς Βουλευτάς. »

Ἔθεσα ἐν τῷ 30 ἄρθρῳ τὸ *κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν*, ἵνα καθιερωθῇ ἀπὸ τοῦδε ἡ ἀρχὴ αὕτη ὡς πρὸς τὰς ἐκλογὰς τοῦ Πανεπιστημίου, διότι οἱ ἐκλογεῖς εἰσὶν ὀλίγοι, καὶ ἡ ἐκλογὴ εὐκόλως ἐπαναλαμβάνεται μέχρις οὗ ἐξαχθῇ τὸ τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας ἀποτέλεσμα.

Εἰς τὸ ά. ἐδάφιον τοῦ 31 ἄρθρου ἔθεσα εἰς τὴν τροπολογίαν *κατὰ πρόσκλησιν τῆς Γραμματείας τῆς Δημοσίας Παιδεύσεως* ἀντὶ τοῦ Διοικητοῦ, διότι αὕτη ἡ σχέσις εἶναι καθιερωμένη μεταξὺ τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ Πανεπιστημίου.

Ὡς δὲ πρὸς τὰ προσόντα τῶν Βουλευτῶν τοῦ Πανεπιστημίου δὲν ἔθεσα κἀνέν, διότι ἐνόμισα, ὅτι τὸ προσὸν τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, τὸ ὁποῖον ἀποκτᾷ τις ἔπειτα ἀπὸ πολλοὺς κόπους καὶ μόχθους, ἔπειτα ἀπὸ μακρὰν δοκιμασίαν, τὴν ὁποίαν κάμνει καὶ ὡς διδάσκαλος κατωτέρων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων καὶ ὡς ὑφηγητής, πρὶν ἀποκτήσῃ τὸν τοῦ Καθηγητοῦ βαθμόν, εἶναι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἱκανὸν νὰ ἀναπληρώσῃ πᾶσαν ἄλλου προσόντος ἔλλειψιν. Νομίζω λοιπὸν ἀξιοπρεπέστερον τὸ νὰ μὴ τεθῇ κἀνὲν προσόν· ἀλλ' ὅμως, ἂν ἡ Συνέλευσις ἐπιμένῃ εἰς τὸ νὰ τεθῶσι τὰ προσόντα τοῦ 63 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος δὲν ἀντιτείνω. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν 2 § τοῦ 31 ἄρθρου τοῦ σχεδίου, νομίζω, ὅτι ἡ ἐπιτροπή, περιστείλασα τὸ τοῦ ἐκλεξίμου δικαίωμα εἰς μόνους τοὺς τακτικοὺς καθηγητάς, περιώρισεν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν τῶν Καθηγητῶν ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν Βουλευτῶν ἐνέργειαν, ὥστε καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ Πανεπιστημίου προσβάλλεται καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς δύναται νὰ μὴν ἀποβῇ τοιοῦτον, ὁποῖον τὸ ἔθνος ἐλπίζει. Διατί, ἔχοντες τοιούτου ἐκλογεῖς, νὰ μὴν ἀφήσωμεν ὅλως ἐλεύθερον τὸ τοῦ ἐκλεξίμου διατί νὰ μὴ δύνανται οἱ ἐκλογεῖς τοῦ Πανεπιστημίου, Καθηγηταὶ ὄντες, νὰ πέμψωσιν ὁπουδήποτε εὕρωσι τὸν καταλληλον ὡς Βουλευτήν; Ἡ διάκρισις εἰς τακτικοὺς καὶ ἐκτάκτους Καθηγητὰς παρ' ἡμῖν δὲν ἔχει κἀμμίαν σημασίαν· αὕτη μετηνέχθη ἐν οὐδίοντι ἐκ τῆς Γερμανίας καὶ εἶναι λίαν ἐπαχθὴς εἰς ἡμᾶς. Ἐκεῖ μὲν ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τακτικοῦ καὶ ἐκτάκτου, διότι ὁ μὲν εἶναι μετακλητὸς καὶ ἀποπέμπεται τῆς θέσεώς του, ὁ δὲ οὔ. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν κἀμμία διαφορὰ δὲν ὑπάρχει ἐκτὸς τῆς τῶν χρημάτων. Ἐξίσου πάντες εἰσὶ Καθηγηταί, ἐπίσης εἰς πάντα περιέρχονται αἱ τοῦ Πανεπιστημίου ἀρχαί. Διατί λοιπὸν νὰ περιορίσωμεν εἰς τοὺς τακτικοὺς μόνον Καθηγητὰς τὸ τοῦ Βουλευτοῦ ἀξίωμα, ἀποκλείοντες οὕτως ἄνδρας ἱκανούς, τοὺς ὁποίους δύνανται οἱ Καθηγηταὶ νὰ ἐκλέξωσι; Διατί νὰ ἐμποδίσωμεν αὐτοὺς τοῦ νὰ ὀνομάσωσι Βουλευτὰς ἄνδρας ὁμοίους τὴν σοφίαν μὲ τὸν Κοραῆν, τὸν Δοῖκαν, καὶ ἄλλους τοιούτους, οἵτινες ὠφελοῦσι τὴν κοινωνίαν διὰ τῶν συγγραφῶν;

Ἡ Συνέλευσις ὁμοφώνως παρεδέχθη τὰ ἄρθρα 30 καὶ 31, τροποποιηθέντα ὡς ἔπονται.

κατὰ πρόσκλησιν τῆς Γραμματείας τῆς Δημοσίας Παιδεύσεως

Εἰδικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρον 30.

«Οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ὄθωνος ἐκλέγουσιν ἴδιον Βουλευτὴν κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν.

Ἄρθρον 31.

Ἅπαντες οἱ ἀνωτέρω συνέρχονται κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Διοικητοῦ τῆς καθέδρας τοῦ Βασιλείου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ εἰς συνέλευσιν, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐνεργοῦνται καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκλογαὶ τοῦ κράτους.

Ὁ μὲν Πρύτανις προεδρεύει τὴν συνέλευσιν, ὁ δὲ γραμματεὺς κρατεῖ τὸ πρωτόκολλον.

Ἡ ἐκλογὴ γίνεται διὰ ψηφοδελτίων.

Ὁ ὡς Βουλευτὴς ἐκλεχθησόμενος ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 63 τοῦ Συντάγματος ἰδιότητας.»

Οἱ τελευταῖοι δύο παράγραφοι τοῦ Ἄρθρου 31 ἐξηλείφθησαν.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἄρθρον 32 καὶ ἐγένετο παμψηφεὶ παραδεκτὸν κατὰ τὸ σχέδιον, ἔχον οὕτως·

Ἄρθρον 32.

«Οἱ κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις ἀπολαμβάνοντες τὰ δικαιώματα τοῦ ἐκλέγειν δὲν δύνανται νὰ ἐξασκήσωσι τὸ αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλην ἐκλογήν.»

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ ἄρθρα 33, 34, 35 καὶ 36 τοῦ σχεδίου, ἔχοντα οὕτως·

Ἄρθρον 33.

«Ὅλαι αἱ πράξεις τῶν ἐκλογῶν γράφονται εἰς ἁπλοῦν χάρτην.»

Ἄρθρον 34.

«Οἱ κληρικοὶ δὲν δύνανται νὰ ψηφοφορήσωσιν οὐδὲ νὰ ἐκλεχθῶσιν.»

Ἄρθρον 35.

«Πᾶσα ἐκλογή, ἥτις ἤθελεν ἐνεργηθῇ ἐναντίον τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Νόμου, δὲν ἔχει κῦρος.»

Ἄρθρον 36.

«Ὁ παρὼν Νόμος δὲν εἶναι ἀμετάβλητος.»

Ἐπὶ ἑκάστου τῶν ἀνωτέρω τεσσάρων ἄρθρων ἀπεφάνθη ἡ Συνέλευσις ὅτι ἔχει καλῶς κατὰ τὸ σχέδιον.

Ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῦ ἄρθρου 34 ἀπεφάσισε νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγονται καὶ οἱ κληρικοὶ τοῦ Πανεπιστημίου Καθηγηταί, δηλονότι καὶ αὐτοὶ δὲν δύνανται νὰ ψηφοφορήσωσιν οὐδὲ νὰ ἐκλεχθῶσιν.

Ἐπὶ δὲ τοῦ ἄρθρου 35 παρετηρήθη, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ ἀποφανθῇ ἡ Συνέλευσις, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχῃ ποσῶς παροῦσα εἰς

τὰς ἐκλογὰς ἔνοπλος δύναμις, ἥτις ἐπιφέρεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς ἐνεργοῦντας τὰς ἐκλογάς.

Ἡ παρατήρησις αὐτὴ ἀπερρίφθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῇ παρατηρήσει πολλῶν, εἰπόντων, ὅτι διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἐκλογῶν μάλιστα εἶναι ἀνάγκαία ἡ παρουσία τῆς ἐνόπλου δυνάμεως.

Ἐπὶ δὲ τοῦ 36 ἄρθρου, ὅτι ἐξαιρεῖται τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 1) τὸ δικαίωμα τῶν ναυτικῶν νήσων τοῦ νὰ πέμπωσιν ὡρισμένον ἀριθμὸν Βουλευτῶν καὶ 2) τὸ δικαίωμα τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ νὰ πέμπωσιν οἱ Καθηγηταὶ αὐτοῦ ἴδιον Βουλευτήν.

Μετὰ ταῦτα ὁ πρόεδρος ἐκήρυξεν διαλελυμένην τὴν Συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν Μ. Μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοχός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΟΒ'.

Τῆς 15 Μαρτίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, περὶ τὴν 12 ὥραν τῆς μεσημβρίας, συνελθόντων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων δεκαπέντε καὶ ἀπόντων εἰκοσιεπτὰ, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως παρ' ἑνὸς τῶν Γραμματέων τὸ σύνολον τοῦ συζητηθέντος ἤδη καθ' ἕκαστα νόμου τῶν ἐκλογῶν, καὶ ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη ὅτι ἔχει καλῶς.

Ἔχει δὲ οὗτος ὧδε·

ΝΟΜΟΣ

Περὶ ἐκλογῆς Βουλευτῶν.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν.

Ἄρθρ. 1. Εἰς ἑκάστην ἐπαρχίαν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἐννοουμένην κατὰ τὴν περιφέρειαν τῆς δικαιοδοσίας ἑκάστου ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου, ἐκλέγεται ἀνάλογος ἀριθμὸς βουλευτῶν κατὰ τοὺς ἑξῆς ὅρους.

Ἐπαρχίαι, ἔχουσαι πληθυσμὸν μέχρι τῶν δέκα χιλιάδων ψυχῶν, ἐκλέγουσιν ἕνα βουλευτήν· αἱ ἔχουσαι πλέον τῶν δέκα μέχρι τῶν εἴκοσι, δύο· αἱ ἔχουσαι πλέον τῶν εἴκοσι μέχρι τῶν τριάκοντα, τρεῖς· αἱ ὑπεράνω τῶν 30, τέσσαρας.

Ἄρθρ. 2. Αἱ νῆσοι Ὕδρας, Πετσῶν, καὶ οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι Ψαριανοὶ ἐκλέγουν βουλευτὰς κατὰ τὸ ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου ε. ε. ψήφισμα τῆς συνελεύσεως, ἤτοι ἡ μὲν Ὕδρα τρεῖς, αἱ Πίτσαι δύο, καὶ οἱ Ψαριανοὶ δύο.

Οἱ δῆμοι Κρανειδίου καὶ Ἑρμιόνης ἡνωμένοι ἀποτελοῦσιν ἰδίαν ἐκλεκτικὴν περιφέρειαν πρὸς ἐκλογὴν βουλευτοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ εἷς τὸ 1 ἄρθρον πληθυσμοῦ.

Ἄρθρ. 3. Οἱ κατὰ τὴν ἀπὸ 3 Φεβρουαρίου ε. ε. ἀπόφασιν τῆς συνελεύσεως μετανάσται ἐκλέγουσιν ἰδιαίτερον βουλευτὴν, ἅμα συνοικισθέντες πραγματικῶς ἀποτελέσωσι δῆμον, πόλιν, ἢ ἐπαρχίαν χωριστὴν καὶ παρουσιάσωσι πληθυσμὸν ἴσον μὲ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τῆς ἐχούσης τὸν μικρότερον πληθυσμὸν περιφερείας ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου.

Οἱ ὁρισμοὶ τοῦ 1 ἄρθρου ἰσχύουσιν, ἅμα ὁ ἀριθμὸς τῶν συνοικισθησομένων ὑπερβῇ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς περιφερείας ἐπαρχιακοῦ τινος συμβουλίου.

Ἄρθρ. 4. Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται ἀμέσως ὑπὸ τῶν πολιτῶν, τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφηφορεῖν.

Ἄρθρ. 5. Τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφηφορεῖν ἀνήκει εἰς ὅλους τοὺς ἐντὸς τοῦ Βασιλείου γεννηθέντας Ἕλληνας, ἢ τοὺς ἀποκτήσαντας τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς καθεςῶτας Νόμους, συμπληρώσαντας τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἔχοντας προσέτι ἰδιοκτησίαν τινὰ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἔχουσι τὴν πολιτικὴν διαμονήν των, ἢ ἐξασκοῦντας ἐν αὐτῇ ὁποιονδήποτε ἐπάγγελμα, ἢ ἀνεξάρτητον ἐπιτήδευμα.

Ἐξαιροῦνται α') οἱ διατελοῦντες ὑπὸ ἀνάκρισιν ἐπὶ κακουργήματι· β') οἱ προσκαίρως, ἢ διὰ παντὸς ςερηθέντες κατὰ συνέπειαν δικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφηφορεῖν· γ') οἱ στερούμενοι τῆς ἐλευθέρας ἰσχειρίσεως τῆς περιουσίας των.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ ἐκλεκτικῶν καταλόγων,

Ἄρθρ. 6. Ἅμα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Νόμου οἱ δήμαρχοι, παραλαμβάνοντες τοὺς δημοτικοὺς καὶ εἰδικοὺς παρέδρους ἑκάστης κοινότητος, καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐνοριῶν, ὀφείλουν νὰ συντάξωσι κατάλογον τῶν ἐχόντων δικαίωμα τοῦ ψηφηφορεῖν.

Ἄρθρ. 7. Ὁ κατάλογος περιέχει

α') τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν

β') τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ ἐγγραφομένου·

γ') τὴν ἡλικίαν·

δ') ἂν ἦναι αὐτόχθων, ἢ ἀπὸ ποίας ἐποχῆς ἔχει τὴν διαμονήν του εἰς τὸν δῆμον·

ε') ἐὰν ἔχῃ ἰδιοκτησίαν·

ς') τὸ ἐπάγγελμα, ἢ ἐπιτήδευμα.

ζ') Τὰς τυχὸν παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν στέρησιν τῆς ἐλευθέρας διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του, ἢ τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν.

Ὁ κατάλογος συντάττεται καθαρὸς, καὶ ἄνευ διαγραφῶν ἢ προσθηκῶν, καὶ ὅμοιον τούτῳ ἀντίγραφον καὶ ὑπογεγραμμένον παρὰ τῶν μνησθέντων δημάρχου, παρέδρων καὶ ἱερέων πέμπεται ἀμέσως μετὰ τὴν σύνταξιν εἰς τὸν Διοικητήν.

Ἄρθρ. 8. Ὁ κατάλογος, θέλει ἐκτεθῇ εἰς τὸ δημαρχεῖον ἑκάστου δήμου τὴν 25 τὸ βραδύτερον ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἐπιτοπίου καὶ ἐπισήμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Νόμου, καὶ ἀποσπάσματα εἰς πᾶσαν παρεδρίαν, περιέχοντα τοὺς ἐν αὐτῇ ψηφηφόρους· διὰ δὲ τὰ λοιπὰ ἔτη τὴν 15 Ἀπριλίου.

Ἡ ἔκθεσις γνωστοποιεῖται διὰ δημοσίας κηρύξεως καὶ διὰ προγράμματος τοῦ δημάρχου, ἐν ᾧ συνάμα προσδιορίζεται καὶ δεκαήμερος προθεσμία διὰ τὴν παραδοχὴν ἐνστάσεων κατὰ τοῦ καταλόγου· ἀντίγραφον δὲ τοῦ προγράμματος πέμπεται αὐθημερὸν εἰς τὸν Διοικητήν.

Ἄρθρ. 9. Πᾶς ἔχων τοῦ ψηφοφορεῖν καὶ ἐκλέγεσθαι τὸ δικαίωμα, δύναται νὰ κάμῃ προφορικῶς, ἢ ἐγγράφως παράπονα κατὰ τοῦ ἐκτεθέντος καταλόγου διὰ παραλείψεις ἐχόντων τὰ νόμιμα προσόντα, ἢ δ' ἐγγραφὴν μὴ ἐχόντων ταῦτα, ἀλλ' ὀφείλει νὰ τὰ ὑποστηρίξῃ μὲ τὰς ἀνηκούσας ἀποδείξεις.

Ἄρθρ. 10. Τὰ παράπονα ταῦτα γίνονται ἐνώπιον πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, παρόντος καὶ τοῦ δημάρχου, καὶ ἐγγράφονται εἰς ἴδιον πρωτόκολλον, ὑπογραφόμενον ἑκάστοτε ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ παραπονουμένου.

Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς λαμβάνονται διὰ κλήρου ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν περίοδον δημοτικῶν συμβούλων καὶ τῶν χρηματισάντων κατὰ τὰς προηγηθείσας δύο περιόδους, ἢ καὶ μιᾶς μόνης, ἂν δὲν ὑπῆρξαν εἰς τινας δήμους δύο. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκλέγει τὸν πρόεδρόν της.

Ἄρθρ. 11. Τὴν ἐνδεκάτην ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ ἐν τῷ 8 ἄρθρῳ ἀναφερομένου προγράμματος, τὸ πρωτόκολλον τῶν παραπόνων ἐκτίθεται εἰς τὸ δημαρχεῖον τοῦ δήμου. Συγχρόνως δὲ διὰ νέου προγράμματος προσκαλοῦνται οἱ ἔχοντες συμφέρον νὰ προτείνωσι τὰς ἀντιρρήσεις των ἐντὸς πέντε ἡμερῶν.

Αἱ ἀντιρρήσεις γίνονται καθ' ὃν τρόπον τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὁρίζει.

Ἄρθρ. 12. Τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὡρισμένης προθεσμίας, τὸ δημοτικὸν συμβούλιον εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, παρόντος καὶ τοῦ δημάρχου ἐξάγει διὰ κλήρου δεκαπέντε ὀνόματα ἐκ τῶν χρηματισάντων ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως τῶν δήμων μέχρι τοῦδε ἐπαρχιακῶν συμβούλων, δημάρχων, παρέδρων, δημοτικῶν συμβούλων καὶ ὁρκωτῶν, ἐκ δὲ τῶν οὕτω κληρωθέντων συσταίνεται δικαςήριον ὁρκωτικὸν πρὸς ἐκδίκασιν ἐνςάσεων καὶ ἀντιρρήσεων.

Συγχρόνως θέλουν ἐξαχθῆ ἐκ τῆς καλπης ἕτερα δεκαπέντε ὀνόματα, τὰ ὁποῖα θέλουν χρησιμεύσει ὡς ἀναπληρωματικὰ μέλη τοῦ δικαστηρίου.

Ἄρθρ. 13. Οἱ κληρωθέντες, εἰδοποιούμενοι ἀμέσως παρὰ τοῦ δημάρχου, ὀφείλουσι νὰ συνέλθωσιν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ

δήμου, καὶ ἰδόντες ἐνώπιον τοῦ δημάρχου καὶ τοῦ ἱερέως εἰς τὸ δημοτικὸν κατάστημα τὸν διὰ τοὺς ἐνόρκους προσδιορισμένον ὅρκον, δικάζουσιν ἀνεκκλήτως τὰ παράπονα, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰ πρωτόκολλα τῶν ἐνστάσεων καὶ ἀντιρρήσεων καὶ ὅλα τὰ παρουσιασθέντα ἔγγραφα. Ἡ διάρκεια τῆς ἐκδικάσεως ὅλων τῶν ἐνστάσεων δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ πλέον τῶν 8 ἡμερῶν.

Ἄρθρ. 14. Ἐκ τῶν κληρωθέντων δεκαπέντε ὀνομάτων ἑκάτερον τῶν μερῶν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαιρέσῃ ἀνὰ πέντε· τὰ δὲ μένοντα πέντε, ἔχοντα προϊστάμενον τὸν πρῶτον κληρωθέντα, δικάζουσι συνοπτικῶς δημοσίᾳ. Αἱ ἀποφάσεις πρέπει νὰ ἦναι συντόμως αἰτιολογημέναι καὶ καταχωρίζονται εἰς ἐπὶ τούτῳ συνταττόμενον πρωτόκολλον.

Ἐὰν τὰ μέλη δὲν ζητήσωσιν ἐξαίρεσιν, τὰ πέντε μέλη ἐξάγονται διὰ κλήρου, ὁ δὲ πρῶτος ἐξαχθεὶς προεδρεύει.

Ἄρθρ. 15. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀποφάσεων τούτων ὁ κατάλογος διορθοῦται ἀπὸ τὸ δικαστήριον, καὶ ὁ δήμαρχος ὀφείλει ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀποφάσεων, νὰ σημειώσῃ τὴν διόρθωσιν ἐπὶ τοῦ καταλόγου τοῦ ἐκτεθειμένου εἰς τὸ δημαρχικὸν κατάστημα, καὶ νὰ πέμψῃ ἀντίγραφον ὑπογεγραμμένον παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν διοικητήν.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ ψηφοφορίας καὶ δικλογῆς τῶν ψήφων.

Ἄρθρ. 16. Ὁ διοικητὴς, ὅμα εἰδοποιηθῇ παρὰ τῶν δημάρχων τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐξελέγξεως τῶν καταλόγων καὶ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, θέλει προσδιορίσει τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως, τὸν εὐρυχωρότερον ναὸν τῆς πρωτευούσης τοῦ δήμου ὡς τόπον τῆς ψηφοφορίας, καὶ τὴν διάρκειαν τῶν περὶ ἐκλογῆς ἐργασιῶν. Ἡ διάρκεια τῶν ἐκλογῶν θέλει εἶσθαι ὀκτάμερος.

Ὁ Διοικητὴς θέλει ἀποστείλει ὁμοῦ μὲ τὰς προκηρύξεις καὶ μίαν κάλπην εἰς ἕκαστον δῆμον, ἐσφραγισμένην μὲ τὴν σφραγῖδα τῆς Διοικήσεως ἐφ' ὅλων τῶν γωνιῶν.

Ἄρθρ. 17. Οἱ δήμαρχοι ὀφείλουν τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς παραλαβῆς τῆς προκηρύξεως τοῦ διοικητοῦ νὰ κοινοποιήσουν αὐτὴν ἐγγράφως καὶ διὰ κηρύξεως εἰς ὅλον τὸν δῆμον.

Ἄρθρ. 18. Ἡ ψηφοφορία ἐφορεύεται ὑπὸ πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἐξάγονται διὰ κλήρου παρὰ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου δημοσίως, παρόντος καὶ τοῦ δημάρχου, ἐκ τῶν χρηματισάντων ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως τῶν δήμων δημάρχων, παρέδρων, δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν συμβούλων καὶ ὁρκωτῶν. Προεδρεύει δὲ ταύτην ὁ πρῶτος λαχὼν τὸν κλῆρον.

Αὕτη ἐκλέγει τὸν γραμματέα της.

Ἄρθρ. 19. Ἡ ἐκλογὴ γίνεται διὰ ψηφοδελτίων.

Ἕκαστος ψηφηφόρος γράφει μόνος, ἢ δι' ἄλλου τῆς ἐμπιστοσύνης του, ἰσάριθμα ὀνόματα τῶν βουλευτῶν, τοὺς ὁποίους ὀφείλει νὰ δώσῃ ἡ ἐπαρχία, καὶ ῥίπτει αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὴν κάλπην· τὸ ὄνομα τοῦ ψηφορόρου σημειοῦται εἰς τὸ πρωτόκολλον.

Ἐὰν ψηφοδέλτιόν τι περιέχῃ ἀριθμὸν ὀνομάτων ἀνώτερον τοῦ ἀπαιτουμένου, παραλείπονται τὰ τελευταῖα περιττεύοντα ὀνόματα. Ἐὰν δὲ περιλαμβάνῃ ὀλιγώτερα, παραδέχονται ταῦτα μόνον.

Ἄρθρ. 20. Πᾶσα παρατήρησις, ἢ ἔνστασις γινομένη ὑπὸ τῶν ψηφοφόρων, σημειοῦται εἰς πρωτόκολλον, ὅπου καταχωροῦνται ὡσαύτως καὶ

αἱ γνωμοδοτήσεις τῆς ἐφορευούσης ἐπιτροπῆς, συντόμως αἰτιολογημέναι· περὶ δὲ τοῦ κύρους αὐτῶν ἀποφασίζει ἡ Βουλή.

Ἄρθρ. 21. Ἕκαστος ψηφηφορεῖ εἰς τὸν δῆμόν του, δύναται δὲ νὰ ἐξασκήσῃ τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ εἰς ἄλλον δῆμον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ κάμῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ δήλωσίν του εἰς ἀμφοτέρους τοὺς δήμους πρὸ τῆς συντάξεως τῶν καταλόγων. Οὐδεὶς ὅμως δύναται νὰ ψηφηφορήσῃ εἰς δύο δήμους, ἢ διὰ ἀντιπροσώπου.

Ἄρθρ. 22. Ἡ ἐνσφράγιστος παρὰ τοῦ Διοικητοῦ κάλπη, σφραγίζεται ἐξ ὑπαρχῆς ἐφ' ὅλων τῶν γωνιῶν ὑπὸ τῆς ἐφορευούσης τὴν ψηφοφορίαν ἐπιτροπῆς, καὶ ἐξ ὅσων ἐκ τῶν παρευρισκομένων τὸ ἀπαιτήσωσι.

Κατὰ τὴν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ἐπιτροπῆς ὡρισμένην ὥραν τῆς παύσεως τῆς ψηφοφορίας ἑκάστης ἡμέρας, ἡ ὀπὴ τῆς κάλπης σφραγίζεται δημοσίως παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐξ ὅσων ἐκ τῶν παρευρισκομένων ψηφοφόρων τὸ ἀπαιτήσωσιν.

Ἡ δὲ ἀποσφράγισις αὐτῆς ἐπαναλαμβάνεται ἑκάστην πρωΐαν δημοσίως παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς.

Κατὰ τὴν σφράγισιν καὶ ἀποσφράγισιν συντάσσεται ἔκθεσις, παρόντος τοῦ δημάρχου, ὑπογραφομένη παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐξ ὅσων ἐκ τῶν παρόντων ψηφοφόρων τὸ ἀπαιτήσωσιν.

Ἡ κάλπη φυλάττεται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὑπὸ τὴν εὐθύνην αὐτῆς.

Ἄρθρ. 23. Εἰς τὴν λῆξιν τῆς πρὸς ἐκλογὴν προθεσμίας ὅλαι αἱ κάλπαι μεταφέρονται μετὰ τῶν πρακτικῶν ἀσφαλῶς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἑκάστου δήμου εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, καὶ κατατίθενται ἐν τῷ ἐν αὐτῇ προσδιωρισμένῳ διὰ τὰς ἐκλογὰς καταστήματι, ὅπου ἀποσφραγίζονται. Ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων γίνεται ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποσφράγισιν τῶν καλπῶν δημοσίᾳ ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ διοικητοῦ, ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐνώπιον τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 18 ἐφορευουσῶν τὰς ψηφοφορίας ἐπιτροπῶν ὅλων τῶν δήμων.

Ἄρθρ. 24. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων, τὰ πρακτικὰ διευθύνονται εἰς τὸν Διοικητήν, ὅστις ὀφείλει νὰ τὰ ἐξαποστείλῃ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείαν, καὶ αὕτη πάλιν εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ Διοικητὴς δημοσιεύει διὰ προγράμματος καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς, καὶ συγχρόνως εἰδοποιεῖ τοὺς ἐκλεχθέντας.

Ἄρθρ. 25. Εἰς τοὺς δήμους Κρανειδίου, καὶ Ἑρμιόνης ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων θέλει γενῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ πρώτου δήμου· οἱ δὲ Ψαριανοὶ θέλουν συνέλθει διὰ τὴν πρώτην περίοδον εἰς τὴν Ἑρμούπολιν διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν Βουλευτῶν αὐτῶν.

Ἄρθρ. 26. Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν, τῶν πραγματικῶς ψηφοφορησάντων.

Ἐὰν μετὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν δὲν ἀναδειχθῶσιν ὅλοι οἱ Βουλευταὶ ἢ μέρος αὐτῶν ἐν ἀπολύτῳ πλειοψηφίᾳ, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ψηφοφορία ἐπὶ διπλασίων τοῦ ζητουμένου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν ὀνομάτων, λαμβανομένων ἐκ τῶν λαβόντων κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ψηφοφορίαν τὴν πλειονοψηφίαν σχετικῶς, μέχρις οὗ ἀναδειχθῶσιν ὅλοι οἱ Βουλευταὶ ἐν ἀπολύτῳ πλειοψηφίᾳ.

Ἰσοψηφίας οὔσης, ἀποφασίζει ὁ κλῆρος.

Εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν βουλευτῶν τῆς παρούσης βουλευτικῆς περιόδου ἰσχύει, μὴ ὑπαρχούσης ἀπολύτου πλειονοψηφίας, ἡ σχετική. »

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ βουλευτικῆς ἱκανότητος.

"Αρθρ. 27. Διὰ νὰ γίνῃ τις Βουλευτὴς ἀπαιτεῖται·

α) Νὰ ἔχῃ τὰς ἐν τῷ 63 ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος ὁριζομένας ἰδιότητας·

β) Νὰ μὴν ὑπάγηται εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ ἄρθρου 5. τοῦ παρόντος Νόμου.

γ) Νὰ ἦναι,

1) Ἢ αὐτόχθων τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγεται·

2) Ἢ ἐκ τῶν πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων, καὶ διαμεινάντων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1827 ἔτους, καὶ ἐγκατεστημένων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἀφ' ἧς ἐκλέγονται, πρὸ ἑνὸς ἔτους, καὶ ἐγγεγραμμένων εἰς ἕνα τῶν δήμων αὐτῆς·

3) Ἢ αὐτόχθων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἐγκατεστημένος πρὸ ἑνὸς ἔτους εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγεται.

4) Ἢ α) ἐκ τῶν πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων καὶ διαμεινάντων ἐν Ἑλλάδι μέχρι τέλους τοῦ 1827.

β) ἐκ τῶν ἐλθόντων εἰς Ἑλλάδα καὶ διαμεινάντων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

γ) ἐκ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὰς μετὰ ταῦτα μάχας μέχρι τέλους τοῦ 1829, ἀλλὰ κατοικούντων ὅλων τῶν ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις α. β'. γ'. κατηγορίαις τοῦ παραγράφου 4. περιλαμβανομένων πρὸ ἑνὸς ἔτους εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγονται, καὶ ἐγγεγραμμένων εἰς ἕνα τῶν δήμων αὐτῆς·

5) Ἢ νὰ ἐκατοίκησεν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἓξ ἔτη, ἐγγραφεὶς εἰς ἕνα τῶν δήμων, ἐξ ὧν τὰ τρία ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγεται, καὶ νὰ ἀπέκτησεν ἐν αὐτῇ πραγματικὴν ἀκίνητον περιουσίαν δέκα χιλιάδων ὁραχμῶν.

"Αρθρ. 28. Διοικητικοί, οἰκονομικοί, δικαστικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι δὲν δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσι βουλευταὶ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας εἰς ἣν ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των. Οὔτε μετὰ τὴν παραίτησιν, ἢ παῦσίν των οἱ εἰρημένοι ὑπάλληλοι ἐκλέγονται ἐκ τῶν μερῶν, ὅπου ἐτέλουν τὰ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου καθήκοντα, εἰμὴ μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ἑξαμηνίας· ἀλλ' αὕτη ἡ περὶ τῆς παραιτήσεως καὶ παύσεως διάταξις δὲν ἰσχύει διὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς παρούσης βουλευτικῆς περιόδου, εἰμὴ ἂν ὁ ὑπάλληλος παραιτηθῇ, ἢ παύσῃ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Νόμου. Οἱ διὰ δημόσιον χρέος φυλακισμένοι, ἀνήκοντες εἰς τοὺς ψηφοφόρους τῆς ἐπαρχίας των, ἐξέρχονται τῶν φυλακῶν μὲ ἄδειαν, ἂν τὸ ζητήσωσι, κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ψηφοφορίας, ὀφείλοντες ἀξιόχρεων ἐγγυητὴν διὰ τὴν εἰς τὴν φυλακὴν ἐπάνοδόν των.

Γενικαὶ διατάξεις.

"Αρθρ. 29. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως, παραιτήσεως, ἢ ἀνικανότητος βουλευτοῦ γίνεται νέα ἐκλογὴ περὶ ἀναπληρώσεως ἐντὸς δύο μηνῶν κατὰ τὰς ἐν τῷ παρόντι νόμῳ διαγραφομέναςδιατυπώσεις.

Ἡ Βουλὴ ἔχει μόνη τὸ δικαίωμα νὰ δέχηται τὴν παραίτησιν τῶν μελῶν της.

Εἰδικαὶ διατάξεις.

"Αρθρ. 30. Οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου "Οθωνος ἐκλέγουσιν ἕνα Βουλευτὴν κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν.

"Αρθρ. 31. "Απαντες οἱ ἀνωτέρω συνέρχονται κατὰ πρόσκλησιν τοῦ διοικητοῦ τῆς Καθέδρας τοῦ Βασιλείου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ εἰς Συνέλευσιν, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐνεργοῦνται καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκλογαὶ τοῦ Κράτους.

Ὁ μὲν Πρύτανις προεδρεύει τὴν Συνέλευσιν, ὁ δὲ Γραμματεὺς κρατεῖ τὸ πρωτόκολλον.

Ἡ ἐκλογὴ γίνεται διὰ ψηφοδελτίων.

Ὁ ὡς Βουλευτὴς ἐκλεχθησόμενος ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 63 τοῦ Συντάγματος ἰδιότητας.

"Αρθρ. 32. Οἱ κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις ἀπολαμβάνοντες τὰ δικαιώματα τοῦ ἐκλέγειν δὲν δύνανται νὰ ἐξασκήσωσι τὸ αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλην ἐκλογήν.

"Αρθρ. 33 Ὅλαι αἱ πράξεις τῶν ἐκλογῶν γράφονται εἰς ἁπλοῦν χάρτην.

"Αρθρ. 34. Οἱ κληρικοὶ δὲν δύνανται νὰ ψηφηφορήσουν οὐδὲ νὰ ἐκλεχθῶσι.

"Αρθρ. 35. Πᾶσα ἐκλογή, ἥτις ἤθελεν ἐνεργηθῇ ἐναντίον τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου, δὲν ἔχει κῦρος.

"Αρθρ. 36. Ὁ παρὼν νόμος δὲν εἶναι ἀμετάβλητος.

Μετὰ ταῦτα ἀνέφερεν ὁ Πρόεδρος εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἡ διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ διὰ νὰ συντάξῃ τὸ περὶ διοικητικῶν δικαστηρίων ψήφισμα ἐξετέλεσε τὸ ἔργον της. Σήμερον θέλομεν προβῆ εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον τυπωθὲν διανεμήθη εἰς τοὺς πληρεξουσίους.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων, μέλος ὢν τῆς ἐπιτροπῆς, λαβὼν παρὰ τοῦ Προέδρου τὸν λόγον, ἐξέθεσε τὰ ἑξῆς. Κατὰ τὸ ἄρθρον 101 τοῦ Συντάγματος, εἶπε, τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται, αἱ δὲ ὑπαγόμεναι εἰς αὐτὰ ὑποθέσεις θέλουν ὑπάγεσθαι εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, δικαζόμεναι μὲ εἰδικὴν διαδικασίαν, τὴν ὁποίαν νόμοι, ἐκδοθησόμενοι ἐντὸς τῆς πρώτης Βουλευτικῆς Συνόδου, θέλουν κανονίσει. Κατὰ τὴν ὁριστικὴν δὲ συζήτησιν τοῦ ῥηθέντος ἄρθρου τοῦ σχεδίου ἐθεωρήθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἀναγκαῖον μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῶν περὶ διαδικασίας νόμων, αἱ ἐκ τῶν ἀμέσων ἐγκτητικῶν, δασικῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζώων φόρων προκύπτουσαι διαφοραὶ νὰ ὑπαγθῶσιν ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, διότι ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν ἤθελεν ἐπιφέρει τὰ μεγαλήτερα προσκόμματα εἰς τὴν Κυβερνητικὴν μηχανὴν καὶ βλάβην εἰς τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντα.

Ὑπάρχει, εἶπε, γενικὸς κανών, καθ' ὃν ὅλαι αἱ ἀμφισβητούμεναι ὑποθέσεις ὑπάγονται εἰς τὴν διεκδίκασιν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἐκτὸς ὅταν νόμος ἰδιαίτερος ἐξαιρῇ αὐτὰς τῆς τακτικῆς ταύτης δικαιοδοσίας. Τοιοῦτος νόμος ἐξεδόθη τὴν 1 Μαΐου 1837,

ὅστις ἐξήρεσε τὰς περιλαμβανομένας εἰς αὐτὸν ὑπὸ ὀκτὼ κατηγορίας ὑποθέσεις τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ἀπὸ τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν, χωρὶς συγχρόνως νὰ διατάξῃ τι περὶ τῆς συστάσεως τῶν δικαστηρίων τῆς εἰδικῆς αὐτῶν δικαιοδοσίας. Μόνον δὲ κατὰ τὸ 1838 ἐξεδόθη ἰδιαίτερος νόμος περὶ συστάσεως τῶν ὑπαρχόντων διοικητικῶν δικαστηρίων, ὑπαγαγὼν εἰς αὐτὰ τὴν ἐκδίκασιν μόνον τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν πρώτην τῶν ὀκτὼ κατηγοριῶν διαφορῶν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἤτοι τῶν προκυπτουσῶν ἐκ τῶν ἀμέσων φόρων μεταξὺ ἐνοικιαστῶν, ὑπενοικιαστῶν, ἐγγυητῶν καὶ φορολογουμένων. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων, μὴ καταργηθέντων ἐπομένως διὰ τοῦ Συντάγματος τῶν ὑπαρχόντων τούτων διοικητικῶν δικαστηρίων, ἡ Συνέλευσις ἠνάγκασεν, ὅτι ἦτον ἀνάγκη μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῶν περὶ τῆς διαδικασίας αὐτῶν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια νόμων, νὰ ὑπαγάγῃ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἐκείνας ἐξ αὐτῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀναβολὴ δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιρροὴν εἰς τὴν Κυβερνητικὴν ἐνέργειαν καὶ βλάβην εἰς τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντα. Ἡ ἐπιτροπή, σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Συνελεύσεως, διατηροῦσα ἀπαρασαλεύτως τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου διαταξεις τοῦ Συντάγματος, ἐφρόντισε μόνον, καθ' ὅσον τὸ κατεπεῖγον καὶ αἱ ἀνάγκαι ὑπηγόρευσαν, ὄχι νὰ ἐξαιρέσῃ ὑπόθεσίν τινα τῆς τακτικῆς δικαιοδοσίας, ἀλλὰ νὰ ὑπαγάγῃ ἀπὸ τοῦδε εἰς αὐτὴν εἶδος τι τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ. Ταύτας δὲ περιέλαβεν εἰς τὸ ἄρθρον ά. τοῦ ψηφίσματος. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων, τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸν ῥηθέντα νόμον τῆς 1 Μαΐου 1837, δὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαίαν καὶ κατεπείγουσαν τὴν ἐκδίκασίν των μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῶν κανονισμῶν τῆς διαδικασίας αὐτῶν νόμων παρὰ τῆς Βουλῆς.

Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὴν περὶ τούτων ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, συντάχθη τὸ ἐξῆς ψήφισμα, ἔχον ὧδε·

Ἡ τῆς 3 Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις,

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 101 τοῦ Συντάγματος, καὶ θεωροῦσα ἀναγκαῖον, ἐκτὸς τῶν διὰ τῆς καταργήσεως τῶν ὑπαρχόντων διοικητικῶν δικαστηρίων ὑπαχθεισῶν ἤδη εἰς τὴν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἁρμοδιότητα ὑποθέσεων, νὰ ὑπαχθῶσιν ἀπὸ τοῦδε εἰς αὐτὴν καὶ ὅσων ἡ ἐκδίκασις δὲν δύναται περαιτέρω νὰ ἀναβληθῇ ἄνευ βλάβης ἰδιωτικῶν συμφερόντων.

Ψηφίζει.

α) Εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὑπάγονται ἀπὸ τοῦδε ὅλοι ἐν γένει οἱ περὶ ἀμέσων ἐγκεκριτικῶν,

δακτικῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζώων φόρων μεταξὺ ὁποιωνδήποτε προσώπων, μὴ ἐξαιρουμένου καὶ τοῦ δημοσίου, διαφοραί.

β) Αἱ ὑποθέσεις αὗται θέλουν δικάζεσθαι συνοπτικῶς καὶ θεωρεῖσθαι ὡς κατεπείγουσαι.

γ) Ἡ ἐνέργεια τῶν περὶ καταδιώξεων νόμων δὲν θέλει ἀναστέλλεσθαι πρὸ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἄλλως, εἰμὴ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὸ δικαστήριον διὰ προδικαστικῆς ἀποφάσεως ἤθελε διατάξει τὴν προσωρινὴν ἀναστολήν. »

Ἕτερος τῶν πληρεξουσίων, προσβάλλων καθ' ὁλοκληρίαν τὸ ψήφισμα, παρετήρησεν ὅτι διὰ τοῦ ἀναγνωσθέντος ψηφίσματος καταστρέφεται ἡ γενικὴ ἀρχή, ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶναι ὁ κανών, τὰ δὲ διοικητικὰ ἡ ἐξαίρεσις. Ἂν ἀνατρέξωμεν εἰς τὰ λεχθέντα κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος, σκοπὸς μας ἦτο νὰ ἐξαιρέσωμεν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων τὰς ὑποθέσεις ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι, ἐὰν ἤθελον ὑπαχθῇ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἐδύναντο νὰ φέρωσι δυσκολίας εἰς τὴν πρόοδον τῆς διοικητικῆς μηχανῆς. Ἀλλ' ἡ ἐπιτροπή, εἶπε, διὰ τοῦ ψηφίσματος ὑπαγαγοῦσα εἶδος τι μόνον αὐτῶν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἀπεκατέστησε τὴν ἐξαίρεσιν κανόνα καὶ τοῦτον ἐξαίρεσιν.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπρότεινε τὴν παραδοχὴν ἑτέρου σχεδίου ψηφίσματος, ἀναγνωσθέντος ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ἕπεται·

Ἡ τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

« Ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 101 τοῦ Συντάγματος, καὶ θεωροῦσα ἀναγκαῖον καὶ δίκαιον τοῦ νὰ μὴν ἀναβάλληται ἡ ἐκδίκασις οὐδεμιᾶς τῶν διοικητικῶν διαφορῶν, ἐωσοῦ διὰ νόμου ὑπαχθῶσι καὶ αὗται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια,

Ψηφίζει.

α) Ἀχρισοῦ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία κανονίσῃ διὰ νόμου τὴν διαδικασίαν τῶν λοιπῶν διοικητικῶν διαφορῶν, καὶ παραπέμψῃ αὐτὰς εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, αἱ ἁρμόδιαι διοικητικαὶ ἀρχαὶ θέλουν ἐξακολουθῇ νὰ δικάζωσιν αὐτάς, ὡς τὰς ἐδίκαζον καὶ πρότερον.

Ὡς τοιαῦται θεωροῦνται, αἱ διαφοραὶ περὶ στρατευσίμων, δημαιρεσιῶν, χαρτοσίμου, λαθρεμπορίων, ἐμμέσων καὶ δημοτικῶν φόρων, καὶ ὅσαι ἄλλαι τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ἁπλῶς καὶ καθαρῶς διοικητικαί.

β) Πᾶσα δὲ ἄλλη τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφορὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου, ἢ τῶν δήμων, ὑπάγεται ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, καὶ

θέλει δικάζεσθαι συνοπτικῶς ὡς κατεπείγουσα κατὰ τὴν ἐν ἰσχύι πολιτικὴν δικονομίαν.

Αἱ ἄχρι τοῦδε ὑπαγόμεναι εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας διαφοραὶ, ὑπάγονται τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον.

γ) Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει ἐνεργηθῆ καὶ δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως συγχρόνως μὲ τὸ Σύνταγμα.»

Διὰ τοῦ ψηφίσματος τούτου, ἐπρόσθεσε, κηρύττει ἡ Συνέλευσις σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρον **101**, ὡς κανόνα τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἐξαιροῦσα τὰς ὑποθέσεις ἐκείνας, αἵτινες, παραπεμπόμεναι εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, δύνανται νὰ φέρωσι προσκόμματα εἰς τὴν κυβερνητικὴν ἐνέργειαν.

Περιοριζόμενος ἕτερος εἰς τὴν ἱστορικὴν ἔκθεσιν περὶ τοῦ προκειμένου ψηφίσματος, παρετήρησεν, ὅτι διὰ τῆς παρ' αὐτοῦ προταθείσης τροπολογίας ἐπὶ τοῦ **101** ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, ἤτοι κατὰ τὸ πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα ὑποβληθὲν παρὰ τῆς Συνελεύσεως σχέδιον τοῦ Συντάγματος, τὰ διοικητικὰ δικαστήρια ἐν γένει κατηργοῦντο, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς συστάσεως αὐτῶν ἄνευ νόμου, αἱ δὲ εἰς αὐτὰ ὑπαγόμεναι ὑποθέσεις παρεπέμποντο εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Β. Διαγγέλματος προσετέθη ἡ λέξις *τὰ ὑπάρχοντα* διοικητικὰ δικαστήρια, καὶ ἐπομένως ἡ ἐκ τούτου μεταβολὴ εἰς τὸ ἄρθρ. **101** ἦτον, ὅτι αἱ εἰς τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια ὑπαγόμεναι διαφοραὶ μόνον καὶ ὄχι ὅλαι παραπέμπονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Προσετέθη δὲ συγχρόνως κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Β. Διαγγέλματος, ὅτι νόμοι ἰδιαίτεροι θέλουν κανονίσει τὴν διαδικασίαν αὐτῶν καὶ παραπέμψει αὐτὰς εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ ὄχι ἀμέσως, ὡς ἦτο κατὰ τὸ καθυποβληθὲν σχέδιον τοῦ Συντάγματος. Αἱ περὶ τούτων παρατηρήσεις τοῦ Β. Διαγγέλματος ἐγένοντο δεκταὶ, διότι ἡ Συνέλευσις ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ κανονισθῆ ἰδίᾳ περὶ τῆς ἐκδικάσεως αὐτῶν διαδικασία, μὴ οὔσης καταλλήλου διὰ τὴν βραδύτητα τῆς τακτικῆς διαδικασίας τῶν δικαστηρίων. Ἡ Συνέλευσις, παρατηρήσασα συγχρόνως τότε ὅτι αἱ Βουλαὶ, ἔχουσαι σπουδαιότερα καὶ ἔτι κατεπείγοντα ἀντικείμενα ἐφ' ὧν νὰ ἐργασθῶσιν, ἤθελον ἴσως βραδύνει τὴν ἔκδοσιν τῶν νόμων περὶ τοῦ κανονισμοῦ τῆς εἰδικῆς ταύτης διαδικασίας, καὶ ὅτι πᾶσα βραδύτης καὶ ἀναβολὴ τῆς ἐκδικάσεως τινων ἐξ αὐτῶν τῶν ὑποθέσεων, καὶ μάλιστα τῶν ἀναφυομένων ἐκ τῶν ἀμέσων φόρων μεταξὺ δημοσίου καὶ ἰδιωτῶν, ἐδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ προσκόμματα εἰς τὴν Κυβερνητικὴν μηχανὴν καὶ βλάβην εἰς τὰ

ἰδιωτικὰ συμφέροντα, ἐπεφόρτισε τὴν συσταθεῖσαν ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπὴν νὰ συντάξῃ περὶ τούτου ψήφισμα, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ διαλάβῃ περὶ αὐτῶν μόνον, παραπεμπομένων τῶν ἄλλων εἰς τὴν νομοθετικὴν φρόνησιν τῶν Βουλῶν. Σύμφωνον λοιπὸν μὲ ταῦτα θεωρεῖ, εἶπεν, ὅτι εἶναι τὸ παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς παρουσιασθὲν ψήφισμα.

Εἰς ταῦτα ἀντιπαρετήρησεν ἄλλος ὅτι, ἡ Συνέλευσις, παραδεχθεῖσα διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθειμένους λόγους τὰς παρατηρήσεις τοῦ Βασιλ. Διαγγέλματος, συγχρόνως ἀπεφάνθη, ὅτι, ἐπειδὴ θέλουν τεθῆ προσκόμματα εἰς τὴν Κυβερνητικὴν μηχανὴν, ἐὰν ὅλαι παραπεμφθῶσιν εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν, πρέπει νὰ ἐξαιρεθῶσι τινὲς ἐξ αὐτῶν, ἄλλαι δὲ νὰ μένωσιν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν Γραμματειῶν μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῶν κανονιστικῶν τῆς διαδικασίας αὐτῶν νόμων. Διὰ τοῦτο, εἶπε, θεωρεῖ προκριτότερον τὸ δεύτερον ψήφισμα.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἔθεσεν εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἑξῆς ζήτημα. « Τὸ α' τῆς ἐπιτροπῆς ἢ τὸ β' παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Ὕδρας προτεινόμενον σχέδιον ψηφίσματος προτιμᾷ ἡ Συνέλευσις; »

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἐγένετο παραδεκτὸν τὸ β' διὰ ψήφων **110** πρὸς **21**.

Ὁ Πρόεδρος ἐπομένως ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι τὸ παραδεχθὲν σχέδιον θέλει ἀναγνωσθῆ παράγραφον πρὸς παράγραφον, διὰ νὰ ἐπιφέρῃ ἐπ' αὐτοῦ ἕκαστος ὅσας ἔχει παρατηρήσεις.

Ἀναγινωσκομένου δὲ τούτου, καὶ ἀποφαινομένης τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ ἑκάστου παραγράφου, ἐγένετο παραδεκτὸν αὐτὸ μέχρι τοῦ β' ἄρθρου τοῦ ψηφίσματος, τροποποιουμένον οὕτως·

Ἡ τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις,

Ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον **101** τοῦ Συντάγματος, καὶ θεωροῦσα ἀναγκαῖον καὶ δίκαιον τοῦ νὰ μὴν ἀναβάλληται ἡ ἐκδίκασις οὐδεμιᾶς τῶν διοικητικῶν διαφορῶν, ἑωσοῦ διὰ νόμου ὑπαχθῶσι καὶ αὗται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια,

Ψηφίζει.

α) Ἀχρισοῦ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία κανονίσῃ διὰ νόμου τὴν διαδικασίαν τῶν λοιπῶν διοικητικῶν διαφορῶν, καὶ παραπέμψει αὐτὰς εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, αἱ ἁρμόδιαι διοικητικαὶ ἀρχαὶ θέλουν ἐξακολουθῆ νὰ δικάζωσιν αὐτὰς, ὡς τὰς ἐδίκαζον καὶ πρότερον.

Εἰς ταιαῦται θεωροῦνται αἱ περὶ τοῦ φόρου τῶν οἰκοδομῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων διαφοραὶ, αἱ περὶ στρατευσίμων, αἱ περὶ δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἀρχαιρεσιῶν, αἱ περὶ χαρτοσήμου,

λαθρεμπορίου, καὶ παντὸς ἐμμέσου δημοτίου φόρου, καὶ ὅσαι ἄλλαι τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ὡς διοικητικαί.

Ἀκολούθως παρελθούσης τῆς ὥρας, ὁ Πρόεδρος κατ' αἴτησιν τῶν πληρεξουσίων ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν Συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ἰ. ΚΩΛΕΤΤΗΣ,
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Καλοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΟΓ'.

Τῆς 16 Μαρτίου.

Σήμερον τῇ **16** τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν πέμπτην περὶ τὴν **10** ὥραν Π. Μ. συνελθόντων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου. Εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων δέκα καὶ ἀπόντων τριάκοντα καὶ δύο, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων, καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν ἀνήγγειλεν ὁ Πρόεδρος, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐπὶ τοῦ **6'.** καὶ γ'. §. τοῦ ψηφίσματος περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ συζήτησις, ἥτις χθὲς διεκόπη, καὶ μετὰ ταύτην ἡ συζήτησις ἄλλων ψηφισμάτων καὶ προτάσεων.

Ἀναγνωσθέντος τοῦ ά. ἐδαφίου τοῦ **6'.** §. τοῦ εἰρημένου ψηφίσματος, καὶ ἱκανῆς ἐπ' αὐτοῦ συζητήσεως γενομένης, ἡ Συνέλευσις παραδέχθη αὐτὸ ὡς εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἐξαλειφθησῶν μόνων τῶν λέξεων «συνοπτικῶς καὶ» ἀλλ' ἐγένετο πολὺς μετὰ ταῦτα λόγος περὶ τῶν παλαιῶν ἐν γένει χρεῶν, ἐὰν περιλαμβάνωνται καὶ ταῦτα, ἢ ὄχι εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐδαφίου τούτου· καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ἐν γένει χρεῶν καὶ τῶν περὶ ἀποζημιώσεων, ἀπαιτήσεων μέχρι τῆς εἰς Ἑλλάδα τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας ἐλεύσεως

πάντες ὡμολόγησαν, ὅτι δὲν περιέχονται, διότι περὶ αὐτῶν, καθ' ὃ μὴ ἐκκαθαρισμένων ἐστί, ἐπραγματεύθη ἡ Συνέλευσις εἰς τὸ ε. ψήφισμα.

Περὶ δὲ τῶν ἐκ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης εἰς ἰδιώτας ὀφειλομένων μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἐπειδὴ αὐτὰ εἶναι καθαρά, ἐπειδὴ προκύπτουν ἐκ συναλλάγματος τακτικῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἰδιώτας, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τούτοις ἦτο δι' ὑποθήκης ἐθνικῶν γαιῶν ἠσφαλισμένα, ὅτι περὶ αὐτῶν πρέπει νὰ ληφθῇ ἰδιαιτέρα πρόνοια, ὥστε ν' ἀποδοθῇ πλέον δικαιοσύνη εἰς τοὺς ἰδιώτας αὐτούς, οἵτινες, ἀφοῦ κατέθεσαν τὰ χρήματά των εἰς τὴν ἐθνικὴν Τράπεζαν, δὲν εἶδον πώποτε τὰς πύλας τῆς δικαιοσύνης ἀνεῳγμένας.

Περὶ ὅλων τούτων λοιπὸν ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη νὰ σημειωθῶσι ῥητῶς εἰς τὰ πρακτικά,

1) Ὅτι εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐδαφίου ά. τοῦ **6'.** §. τοῦ ἀνωτέρω ψηφίσματος δὲν ὑπάγονται τὰ μέχρι τῆς εἰς Ἑλλάδα ἐλεύσεως τῆς Βασιλικῆς ἐξουσίας παλαιὰ χρέη καὶ αἱ περὶ ἀποζημιώσεων ἀπαιτήσεις.

2) Ὅτι, περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐθνικῆς Τραπέζης μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος προκυπτόντων χρεῶν ὀφείλει ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ λάβῃ ταχίστην πρόνοιαν, ὥστε ἐντὸς τῆς πρώτης βουλευτικῆς συνόδου νὰ κανονίσῃ τὸν τρόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἀποτίσεως αὐτῶν.

3.) Ὅσοι ἐκ παλαιῶν μέχρι τῆς εἰς Ἑλλάδα ἐλεύσεως τῆς Βασιλικῆς ἐξουσίας χρεῶν ἢ ἀπαιτήσεων ἀποζημιώσεων ἔχουσι μὲν νὰ λαμβάνωσιν ἀπὸ τὸ δημόσιον, ὀφείλουσι δὲ πάλιν εἰς τὸ δημόσιον ὀφλήματα ὁμοίας ἐποχῆς, νὰ μὴ ἐκβιάζωνται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν πρὸς τὸ δημόσιον ὀφλημάτων, ἀλλ' ἐκκαθαριζομένων τῶν τοῦ δημοσίου πρὸς τοὺς ἰδιώτας παλαιῶν χρεῶν καὶ ἀπαιτήσεων ἀποζημιώσεων, νὰ γίνηται συμψηφισμὸς τοῦ τοιούτου εἴδους παλαιῶν χρεῶν καὶ ἀπαιτήσεων ἀποζημιώσεων παρὰ τοῦ δημοσίου πρὸς παλαιὰ χρέη ἰδιωτῶν πρὸς τὸ δημόσιον μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῆς Βασιλικῆς ἐξουσίας. Ἐντεῦθεν μετέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὸ **6'.** ἐδάφιον τοῦ **6'.** §. τοῦ ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον, τροποποιήσασα οὕτως,

«Αἱ μέχρι τοῦδε ὑπαγόμεναι εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας διαφοραὶ ὑπάγονται τοῦ λοιποῦ, ὅσαι μὲν αὐτὸ ἐδίκαζε κατ' ἔφεσιν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐφετείων τοῦ Κράτους, ὅσαι δὲ κατ' ἀναίρεσιν εἰς τὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου.»

παραδέχθη παμψηφεί.

Ἀνεγνώσθη μετὰ ταῦτα ὁ γ'. §. τοῦ ψηφίσματος, καὶ ἐγένετο παμψηφεὶ παραδεκτὸς κατὰ τὸ σχέδιον.

Οὕτω τὸ σύνολον τοῦ ψηφίσματος, τροποποιηθέντος, ἔχει οὕτως·

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ,

Ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον **101** τοῦ Συντάγματος, καὶ θεωροῦσα ἀναγκαῖον καὶ δίκαιον τοῦ νὰ μὴν ἀναβάλληται ἡ ἐκδίκασις σύδεμιᾶς τῶν διοικητικῶν διαφορῶν, ἕως οὗ διὰ Νόμου ὑπαχθῶσι καὶ αὗται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια,

Ψηφίζει.

Α'. Ἄχρις οὗ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία κανονίσῃ διὰ Νόμου τὴν διαδικασίαν τῶν λοιπῶν διοικητικῶν διαφορῶν, καὶ παραπέμψῃ αὐτὰς εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, αἱ ἁρμόδιαι διοικητικαὶ ἀρχαὶ θέλουν ἐξακολουθεῖ νὰ δικάζωσιν αὐτὰς ὡς τὰς ἐδίκαζον καὶ πρότερον.

Ὡς τοιαῦται θεωροῦνται αἱ περὶ φόρου τῶν οἰκοδομῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων διαφοραί, αἱ περὶ στρατευσίμων, αἱ περὶ δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἀρχαιρεσιῶν, καὶ περὶ χαρτοσήμου, λαθρεμπορίων, καὶ παντὸς ἐμμέσου δημοσίου φόρου, καὶ ὅσαι ἄλλαι τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ὡς διοικητικαί.

Β'. Πᾶσα δὲ ἄλλη τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφορὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου, ἢ τῶν δήμων, ὑπάγεται ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, καὶ θέλει δικάζεσθαι ὡς κατεπείγουσα κατὰ τὴν ἐν ἰσχύϊ πολιτ. δικονομίαν.

Αἱ μέχρι τοῦδε ὑπαγόμεναι εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας διαφοραὶ ὑπάγονται τοῦ λοιποῦ, ὅσας μὲν αὐτὸ ἐδίκαζεν κατ' ἔφεσιν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐφετείων τοῦ Κράτους, ὅσας δὲ κατ' ἀναίρεσιν εἰς τὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Γ'. Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει ἐνεργηθῆ καὶ δημοσιευθῆ διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, συγχρόνως μὲ τὸ Σύνταγμα.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ὑπάρχουν πρὸ πολλοῦ εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Προεδρίας προτάσεις περὶ διαφόρων ἀντικειμένων, αἱ ὁποῖαι θέλουν ἀναγνωσθῆ σήμερον διὰ ν' ἀποφανθῆ ἐπ' αὐτῶν ἡ Συνέλευσις ὅ,τι ἐγκρίνει.

Ἀνεγνώσθησαν κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τρεῖς προτάσεις· ἡ τοῦ πληρεξουσίου Πάρου, τοῦ πληρεξουσίου Ἀποκούρου καὶ ἡ διαφόρων πληρεξουσίων περὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως παντὸς λογαριασμοῦ, πηγάζοντος ἐκ τῶν διατρεξάντων ἐπισήμων ἐγγράφων μεταξὺ τῆς αὐλῆς τῆς Βαυαρίας καὶ τοῦ ἐν Λονδίνῳ Συμβουλίου τῶν τριῶν μεγάλων Δυνάμεων, ἀφορώντων τὴν ἐγκατάστασιν τῆς βασιλείας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπρότειναν δὲ καὶ

τρία σχέδια ψηφισμάτων, ἐξ ὧν ἀναγνωσθέντων, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ τῶν διαφόρων πληρεξουσίων, ἔχον ὡς ἑξῆς·

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

« Ἀκροωμένη ὑπ' ὄψιν τοῦ ς'. §. τοῦ **105** ἄρθρου τοῦ Συντάγματος,

Ψηφίζει.

Α'. Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει τῇ εὐθύνῃ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅλα τὰ διατρέξαντα ἐπίσημα ἔγγραφα μεταξὺ τῆς Αὐλῆς τῆς Βαυαρίας καὶ τοῦ ἐν Λονδίνῳ Συμβουλίου τῶν Τριῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἀφορῶντα τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Βασιλείας εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ καθυποβάλῃ λεπτομερῆ ἔκθεσιν ἐντὸς τῆς πρώτης βουλευτικῆς περιόδου περὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως παντὸς λογαριασμοῦ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐγγράφων πηγάζοντος.

Β'. Ἐπιβάλλεται τὸ χρέος εἰς τὴν Βουλὴν νὰ ἐξετάσῃ τὸν λογαριασμὸν τοῦτον, καὶ νὰ ἐπιμεληθῇ διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ καὶ τῇ μεσολαβήσει τῶν τριῶν προστατίδων Δυνάμεων περὶ τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἐξ αὐτοῦ πηγάσοντος χρέους τῆς Βαυαρίας πρὸς τὴν Ἑλλάδα. »

Ἡ διορισθεῖσα ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ περὶ ἀριστείου τοῦ ἀγῶνος ψηφίσματος ἐπιτροπὴ, εἶπεν ὁ Πρόεδρος, συνέταξε τὸ ἑξῆς σχέδιον, τὸ ὁποῖον θέλει ἀναγνωσθῆ.

Ὁ Γραμματεὺς ἀνέγνω αὐτὸ μεγαλοφώνως, ἔχον ὡς ἑξῆς·

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

« Ἀκροωμένη ὑπ' ὄψιν τὰς διαφόρους προτάσεις περὶ διανομῆς ἀριστείου καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς κατὰ τὴν **29** Φεβρουαρίου συζητήσεως·

Ψηφίζει.

Ἡ διορισθησομένη κατὰ τὸ ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως πρὸς ἐξέτασιν τῶν παλαιῶν ἐκδουλεύσεων ἐπιτροπὴ, νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν της τὸ περὶ συστάσεως καὶ διανομῆς τοῦ ἀριστείου τοῦ ἀγῶνος ἀπὸ **20** Ἰουνίου **1834** Βασιλικὸν Διάταγμα, καὶ ἐξετάζουσα ἀκριβῶς τὰς περὶ ἀργυροῦ καὶ χαλκίνου ἀριστείου διατάξεις,

α) Νὰ προτείνῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἐπικύρωσιν τῶν καλῶς δοθέντων.

β) Τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ εἰς τοὺς ἔχοντας δικαίωμα ἀπολαβῆς κατὰ τὸ διάταγμα.

γ) Τὴν ἀφαίρεσιν αὐτοῦ ἀφ' ὅσων ἐναντίων τῶν ὅρων τοῦ ῥηθέντος Διατάγματος τὸ ἔλαβον.

Τὸ σιδηροῦν ἀριστεῖον νὰ διανεμηθῇ εἰς ἅπαντας τοὺς ἔχοντας συμπληρωμένον τὸ 30 ἔτος τῆς ἡλικίας των καὶ λαβόντας ὁπωσδήποτε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα μέχρι τοῦ 1829.

Οὐδεὶς ἔχων ἡλικίαν ὀλιγώτερον τῶν 30 ἐτῶν δύναται νὰ ῥέξῃ ἀριστεῖον τοῦ ἀγῶνος. Ἡ ἡλικία τῶν 30 ἐτῶν προσδιορίζεται μέχρι τοῦ τέλους τοῦ παρόντος ἔτους».

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτό, ἀποφανθεῖσα συγχρόνως νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά· 1) ἄξιοι τοῦ ἀργυροῦ καὶ τοῦ χαλκοῦ ἀριστείου θεωροῦνται καὶ οἱ πολιτικῶς κατὰ τὸν ἀγῶνα ὑπηρετήσαντες ὡς πρόκριτοι, δημογέροντες, βουλευταί, πληρεξούσιοι, καὶ ὁπλαρχηγοὶ τῶν πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωρίων. Ἐπίσης καὶ οἱ ἐν τοῖς πυρπολικοῖς ἀγωνισθέντες λογίζονται ἄξιοι τοῦ ἀργυροῦ ἀριστείου, ὡς καὶ οἱ εἰκοσιπένταρχοι τοῦ παλαιοῦ στρατοῦ· καὶ 2) ὅτι τὸ ἀνωτέρω παραδεχθὲν ψήφισμα δὲν κωλύει τὸ νὰ λάβωσιν, ἂν ζητήσωσιν, ἀριστεῖα διὰ τοὺς ἐπαρχιώτας των καὶ ὅσοι τῶν πληρεξουσίων εἰσέτι δὲν ἔλαβον.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρον 100 τοῦ Συντάγματος οὐδεὶς ὅρκος ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου, ὁρίζοντος τὸν τύπον αὐτοῦ. Μὴ ὑπάρχοντος τοιούτου μέχρι τῆς συγκροτήσεως τῶν Βουλῶν, αἵτινες διὰ νόμου θέλουν ὁρίσει τὸν τύπον τοῦ ὅρκου, εἶναι ἀναγκαῖον, εἶπε, νὰ συντάξῃ ὅρκον τινὰ ἡ Συνέλευσις, τὸν ὁποῖον νὰ καθιερώσῃ διὰ τὴν ὁρκωδοσίαν μέχρι τῆς παρὰ τῶν Βουλῶν συντάξεως αὐτοῦ.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, καὶ κατὰ συνέπειαν διωρίσθη διμελὴς ἐπιτροπὴ διὰ νὰ συντάξῃ αὐτὸν καὶ παρουσιάσῃ εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθησαν παρὰ τοῦ Γραμματέως αἱ ἀκόλουθοι προτάσεις·

α) Διαφόρων πληρεξουσίων, προτεινόντων, ὅτι ἡ συστηθησομένη κατὰ τὸ ἀπὸ 28 Φεβρουαρ. ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως ἐπιτροπὴ, διὰ νὰ ἐξελέγξῃ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰς παρὰ τὸ δίκαιον δοθείσας προικοδοτήσεις, νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐξελέγξῃ καὶ τὰς πρὸς νεοφωτίστους προικοδοτήσεις, ἐὰν αὐταὶ ἔγιναν κατὰ τοὺς ὅρους τοὺς τεθέντας διὰ τοῦ ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, ἐν περιπτώσει δ' ἐναντίᾳ ν' ἀφαιρεθῶσιν ἀπ' αὐτούς.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ παραπεμφθῇ τὸ περὶ τούτων εἰς τὰς Βουλὰς διὰ νὰ καθυποβληθῇ εἰς τὴν συστηθησομένην, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐπιτροπήν.

β) Διαφόρων πληρεξουσίων, προτεινόντων τὰ ἑξῆς ἀντικείμενα·

Νὰ πραγματοποιηθῇ ἄνευ ἀναβολῆς ἡ βαθμολογία τῶν ὅσοι ἐβαθμολογήθησαν μὲν κατὰ τὰ μητρῶα τῶν διαφόρων στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ἐπιτροπῶν, δὲν ἐξεδόθησαν δὲ μέχρι τοῦδε οἱ βαθμοί των, καθὼς καὶ τὸ νὰ ἔχωσι καὶ οὗτοι τὰς ἀποδοχὰς τοῦ βαθμοῦ των κατὰ τὰς περὶ φαλαγγιτῶν διατάξεις. Νὰ διατηρηθῇ μὲν περὶ τούτων ἡ βάσις τοῦ κατὰ τὸ 1834 περὶ προικοδοτήσεως τῶν ἁπλῶς στρατιωτικῶν Νόμου, ν' ἀφαιρεθῶσι δὲ αἱ ἐπαχθεῖς κατὰ τὸν αὐτὸν Νόμον ὑποχρεώσεις, οὐ μόνον δι' ὅσους θὰ προικοδοτηθῶσι κατὰ τὸν αὐτὸν Νόμον, ἀλλὰ καὶ δι' ὅσους ἐπροικοδοτήθησαν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ συνταχθῇ περὶ τῶν προτάσεων τούτων ψήφισμα, τὸ ὁποῖον νὰ καθυποβληθῇ εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

γ) Διαφόρων πληρεξουσίων Ὕδρας, Πετσῶν, Λακωνίας καὶ Θήρας περὶ καταργήσεως τοῦ φόρου τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ οἴνου, εἰς τὴν Ὕδραν, Πέτζας, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, καὶ τοὺς λιμένας Λακωνίας, διὰ τὴν ἰσχάτην ἀνέχειαν τῶν κατοίκων τῶν μερῶν τούτων.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη νὰ παραπεμφθῶσιν αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὰς Βουλάς.

δ) Τοῦ πληρεξουσίου Τριπόλεως, προτείναντος νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ τῆς προσαρμογῆς τοῦ περὶ στρατιωτικῆς προικοδοτήσεως νόμου καὶ διὰ τοὺς πολιτικῶς κατὰ τὸν ἀγῶνα ὑπηρετήσαντας ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ καὶ τῶν ἐκδουλεύσεων ἑκάστου αὐτῶν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, καὶ ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ καὶ περὶ τούτου ἰδιαίτερον ψήφισμα.

ε) Τοῦ αὐτοῦ πληρεξουσίου, προτείναντος νὰ διαπλώσῃ ἡ Συνέλευσις τὴν πρὸς τὰς τρεῖς μεγάλας εὐεργέτιδας Δυνάμεις τὴν Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, καὶ Ῥωσσίαν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους διὰ τὰς πρὸς αὐτὸ εὐεργεσίας των, καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ἀγαθοποιοῦ διαθέσεώς των. Νὰ συνταχθῇ δὲ περὶ τούτου ψήφισμα.

Ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο ὁμοψήφως παραδεκτὴ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

ς) Τοῦ πληρεξουσίου Καρυταίνης, προτείναντος, νὰ ἐκφράσῃ ἡ Συνέλευσις τὴν πλήρη αὐτῆς εὐχαρίστησιν πρὸς τὴν φρουρὰν τῆς Συνελεύσεως καὶ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῆς διὰ τὸν ζῆλον, τὸν ὁποῖον ἔδειξαν εἰς τὴν πλήρη καὶ πιστὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐμπιστευθέντων αὐτοῖς καθηκόντων καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Συνελεύσεως.

Ἡ Συνέλευσις ὁμοθύμως παρεδέχθη τὴν πρότασιν, ἀναθέσασα

εἰς τὸν Πρόεδρον νὰ διαβιβάσῃ τὴν πλήρη αὐτῆς εὐχαριστίαν πρὸς τὴν φρουρὰν καὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς.

Μετὰ ταῦτα ἔκρινεν εὔλογον ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τῇ προτάσει ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων ν' ἀπονεμηθῶσιν εὐχαριστίαι εἰς τὸν συνταγματάρχην Κύριον Βαλιάνον τὸν κοπιάσαντα εἰς τοῦ Βουλευτηρίου τὴν διευθέτησιν καὶ εἰς τὸν εὐταξίαν Κύριον Πετμεζᾶν.

ζ) Τοῦ πληρεξουσίου Ἀρκαδίας, προτείναντος νὰ θεσπίσῃ ἡ Συνέλευσις διὰ ψηφίσματος·

1) Τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας ὅλων τῶν εἰς τὸ δημόσιον κατακυρωθεισῶν ἰδιοκτησιῶν, ἕνεκα χρέους πρὸς αὐτό.

2) Τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ χρέους ἑνὸς ἑκάστου ὀφειλέτου, ἐκπιπτομένων τῶν τόκων, καὶ δεκαπενταετῆ προθεσμίαν ἐντὸς τῆς ὁποίας νὰ ἐξοφλήσωσι τὸ χρέος των ἀτόκως.

3) Νὰ παύσῃ ἀπὸ τοῦδε πᾶσα κατὰ τῶν καθυστερούντων καταδίωξις, ἕνεκα παντὸς χρέους.

Ἀναγνωσθεῖσα ἡ πρότασις αὕτη καὶ τὸ προτεινόμενον δι' αὐτῆς σχέδιον ψηφίσματος ἐγένοντο ἀπαράδεκτα εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἐκτὸς τοῦ μέρους τοῦ ἀφορῶντος τὰ καθυστεροῦντα πρὸς τὸ δημόσιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ παρατήρησις, ὅτι περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπάρχει ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς, τὴν ὁποίαν ἡ Συνέλευσις θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν.

η) Ἀναγνώσθη ἀκολούθως ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς περὶ τῶν χρεῶν τῶν κοινοτήτων, καὶ σχέδιον ψηφίσματος περὶ τούτου.

Γενομένης δὲ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον συζητήσεως περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀνεβλήθη ἡ περὶ αὐτοῦ ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως διὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

θ') Τοῦ πληρεξουσίου Χαλκίδος προτείναντος·

1) Νὰ ψηφίσῃ ἡ Συνέλευσις νὰ ἦναι μία ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐργασιῶν τῶν Βουλῶν ἡ σύστασις δανειστικῆς τραπέζης, εἴτε ἀπὸ τοὺς ἰδίους τραπεζίτας τοῦ δανείου τῶν ἑξήκοντα ἑκατομμυρίων ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν τριῶν μεγάλων Δυνάμεων, εἴτε διὰ συμμετοχῶν ἢ ἄλλων τραπεζιτῶν κατὰ τὸ συμφερώτερον.

2) Τὸ ποσὸν νὰ μὴν ἦναι ὀλιγώτερον τῶν εἴκοσι ἑκατομμυρίων δραχμῶν οὔτε περισσότερον τῶν τριάκοντα, ἐπὶ χρεωλύτρου μέχρι τῶν ἓξ τοῖς ἑκατὸν κατ' ἔτος.

3) Ἡ τράπεζα αὕτη νὰ ὀνομασθῇ Ἐθνικὴ δανειστικὴ Τράπεζα τῶν Ἑλλήνων, νὰ ἦναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις νὰ μὴν δύναται εἰς κἀμμίαν περίστασιν νὰ κάμῃ χρῆσιν κεφαλαίων τῆς Τραπέζης.

4) Τὰ κεφάλαια τῆς τραπέζης νὰ δανείζωνται μὲ τὸν αὐτὸν

τόκον καὶ μὲ προθεσμίαν ὄχι ποτὲ περισσοτέραν τῆς ὁρισθείσης εἰς τὰς μεταξὺ τοῦ ἔθνους καὶ τῶν πρώτων δανειστῶν συμφωνίας, τὰ δὲ κατ' ἔτος συναζόμενα παρὰ τῶν δανειζομένων χρεωλύσια εἰς τὴν τράπεζαν θέλουν μεταβιβάζεσθαι ἀμέσως πρὸς τοὺς δανειστὰς πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν συμπεφωνημένων τόκων.

5) Δι' εἰδικοῦ νόμου κατὰ πρότασιν τῶν Βουλῶν θέλει γενεῖ ἡ διοργάνισις τῆς τραπέζης καὶ περὶ χαρτονομισμάτων αὐτῆς, ἐκ τῶν ὁποίων τὴν ὠφέλειαν νὰ γίνωνται τὰ ἔξοδα τῆς τραπέζης, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῆς ὠφελείας, ὡς ἤθελεν ὁρισθῇ διὰ νόμου κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς συστάσεώς της.

6) Ἡ ὑπάρχουσα ἐθνικὴ τράπεζα ὡς περιττὴ διὰ τὴν στέρησιν τῶν κεφαλαίων της, νὰ συγχωνευθῇ εἰς τὴν συστηθησομένην.

7) Νὰ ἦναι δεκτὴ ἡ σύστασις πάσης ἰδιαιτέρας δανειστικῆς τραπέζης ἐντὸς τοῦ Κράτους·

καὶ τοῦ πληρεξουσίου Ἀγράφων, ἥτις εἶχεν ἀναγνωσθῇ εἰς τὴν Ζ'. τῆς 25 Φεβρουαρίου συνεδρίασιν τῆς Συνελεύσεως, καὶ τῆς ὁποίας τὰ περιεχόμενα ἐξετέθησαν εἰς τὰ πρακτικὰ ἐκείνης τῆς συνεδριάσεως.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη, νὰ συστηθῶσιν αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὴν Κυβέρνησιν, διὰ νὰ τὰς λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ νὰ ἐνεργήσῃ ὅ,τι δυνατὸν πρὸς τὸ ἐθνικὸν συμφέρον.

ι) Τοῦ πληρεξουσίου Σαλαμῖνος προτείνοντος· 1) τοῦ νὰ διατηρηθῇ τὸ δημοτικὸν σύστημα, αἱ δὲ ἐκλογαὶ τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν νὰ γίνωνται κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ περὶ ἐκλογῆς Βουλευτῶν νόμου κατὰ τὴν σειρὰν τῆς πλειονοψηφίας τῶν ἐκλεγομένων, τοὐτέστιν ὁ λαβὼν τὴν πρώτην πλειονοψηφίαν νὰ ἐπικυροῦται παρὰ τοῦ Βασιλέως δήμαρχος, ὁ ἑπόμενος πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου καὶ οἱ μετ' αὐτὸν δημαρχικοὶ πάρεδροι, οἵτινες νὰ εἶναι καὶ δημοτικοὶ σύμβουλοι· 2) νὰ ληφθῇ μέτρον περὶ ἀπολυτρώσεως τῶν μέχρι τοῦδε εὑρισκομένων εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων εἰς διάφορα μέρη Ἑλλήνων, αἰχμαλωτισθέντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος.

Ἡ Συνέλευσις παρέπεμψε τὰς προτάσεις ταύτας εἰς τὰς Βουλάς.

ια') Τῶν πληρεξουσίων Νεοκάστρου καὶ Ξηρομέρου προτεινάντων· 1) νὰ γίνῃ ψήφισμα καὶ νὰ ἀνατεθῇ ἡ τακτικὴ ἐξέλεγξις τῆς διαχειρίσεως τῶν ὑπουργῶν τῆς 3 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν πρώτην βουλευτικὴν σύνοδον· 2) τὸ ψήφισμα τοῦτο νὰ δημοσιευθῇ σαγχρόνως μὲ τὸ Σύνταγμα.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ γίνῃ περὶ τούτου ψήφισμα, τὸ ὁποῖον νὰ καθυποβληθῇ εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν.

ιβ') Ἐπροτάθη νὰ δοθῇ ἀποζημίωσις χρηματικὴ εἰς τοὺς

ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικούς καὶ στρατιώτας τῆς ἐνταῦθα φρουρᾶς διὰ τὸ ἐπίπονον τῶν ἐργασιῶν καὶ τὴν φθορὰν τοῦ ἱματισμοῦ των, τὴν ὁποίαν ὑπέρεσον ἀπὸ τῆς 3 Σεπτεμβρίου μέχρι σήμερον.

Ἡ Συνέλευσις εὐχαριστήθη, πληροφορηθεῖσα παρὰ τοῦ Προέδρου ὅτι ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἔλαβεν ἤδη πρόνοιαν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

ιγ') Ἀνεγνώσθη πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Ἀρκαδίας, προτείναντος διάφορα μέτρα συντείνοντα εἰς ἐμψύχωσιν τῆς γεωργίας.

Ἡ Συνέλευσις παρέπεμψε τὴν πρότασιν ταύτην εἰς τὰς βουλάς.

ιδ'.) Τοῦ πληρεξουσίου Ναυπάκτου, ἐξαιτουμένου διὰ τὰ δεινὰ, ὅσα ὑπέστη ἡ ἐπαρχία αὕτη ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ διὰ τὴν Πυλίαν τὸ ἐπιεικὲς μέτρον τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς προικοδοτήσεως, τὸ ὁποῖον ἐφαρμόσθη ἤδη καὶ εἰς ἄλλας τοῦ κράτους ἐπαρχίας περιπεσούσας εἰς τὴν αὐτὴν ἀποτυχίαν, νὰ συζητηθῇ εἰς τὸν λιμένα Πύλου λοιμοκαθαρτήριον καὶ νὰ καταστα θῇ αὐτὴ πρωτεύουσα τῆς διοικήσεως.

Ἡ Συνέλευσις παρέπεμψεν αὐτὴν εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

ιε'.) Τοῦ πληρεξουσίου Μεθώνης περὶ τῆς ἐφαρμογῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ φορολογικοῦ συστήματος διὰ τὸν ἐπὶ τῶν ζώων φόρον ἄλλων ἐθνῶν, καὶ περὶ καταλληλοτέρου τρόπου εἰσπράξεως αὐτοῦ κ. τ. λ.

Ἡ Συνέλευσις παρέπεμψεν αὐτὴν εἰς τὰς βουλάς.

ις'.) Τοῦ πληρεξουσίου Ἀσβαδείας, προτείνοντος νὰ ἐκφράσθῇ παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἔπαινος εἰς τοὺς κατοίκους Ἀθηνῶν διὰ τὸν πατριωτισμὸν καὶ ζῆλον, τὸν ὁποῖον ἔδειξαν ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς εὐτυχοῦς μεταβολῆς τῆς 3 Σεπτεμβρίου.

Ἡ Συνέλευσις παραδέχθη τὴν πρότασιν ταύτην, ἀποφανθεῖσα συγχρόνως, ὅτι τοιοῦτος ἔπαινος ὀφείλεται συγχρόνως καὶ δι' ὅλον τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἡσυχον καὶ καλὴν διαγωγὴν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως.

ιζ'.) Τριῶν πληρεξουσίων, προτεινόντων νὰ μὴ γείνῃ δεκτὴ οὐδεμία νέα πρότασις ἀπὸ τῆς σήμερον, διὰ νὰ λάβῃ καιρὸν ἡ Συνέλευσις νὰ ἀνασχοληθῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀποφάσεών της ἐπὶ τῶν μέχρι τοῦδε παρουσιασθεισῶν προτάσεων, ὥστε αὔριον νὰ δώσῃ πέρας εἰς τὰς ἐργασίας της καὶ τὸ σάββατον νὰ γίνῃ ἡ ὁρκωδοσία ὑπὸ τοῦ Βασιλέως.

Ἡ Συνέλευσις παραδέχθη νὰ μὴ γίνηται τοῦ λοιποῦ δεκτὴ οὐδεμία νέα πρότασις.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΟΑ'.

Τῆς 17 Μαρτίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ ἑβδόμῃ τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους περὶ τὴν 11 ὥραν Π. Μ., συνελθόντων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων, ἀπόντων δὲ τεσσαράκοντα καὶ δύο, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθησαν τὰ κατωτέρω ψηφίσματα, τὰ ὁποῖα ἡ Συνέλευσις κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἀπεφάσισε, συνταχθέντα, ν' ἀναγνωσθῶσι σήμερον.

1) Τὸ ψήφισμα περὶ τῶν ὅρκων α) τοῦ πολίτου, β) τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, καὶ γ) τοῦ στρατιώτου ἐν γένει, ἔχον οὕτω.

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 100 τοῦ Συντάγματος,

Ψηφίζει.

Μέχρι τῆς ἐκδόσεως Νόμου, κανονίζοντος ὁριστικῶς τὸν ὅρκον τοῦ πολίτου Ἕλληνος, τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ τῶν στρατιωτικῶν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, οἱ πολιτογραφούμενοι ὡς πολῖται Ἕλληνες, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, καὶ οἱ στρατιωτικοὶ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης θέλουν ὁρκίζεσθαι ὡς ἑξῆς·

Ὅρκος τοῦ πολίτου Ἕλληνος

«Ὁρκίζομαι νὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν

Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Βασιλείου, διάγων καθ' ὅλα ὡς χρηστὸς καὶ πιστὸς πολίτης.»

Ὅρκος τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

«Ὀρκίζομαι νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, τηρῶν ἀκριβῶς καὶ ἀπαρασαλεύτως τοὺς ὅρους αὐτοῦ καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Βασιλείου, καὶ διαχειρίζων εὐσυνειδότως τὴν ἐμπιστευθεῖσάν μοι ὑπηρεσίαν.»

Ὅρκος Στρατιωτικός.

«Ὀρκίζομαι νὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, ὑποταγὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους μου, νὰ ἐκτελῶ προθύμως καὶ ἄνευ ἀντιλογίας τὰς διαταγάς των, νὰ ὑπερασπίζω μὲ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν μέχρι τῆς τελευταίας ῥανίδος τοῦ αἵματός μου τὰς σημαίας, νὰ μὴ τὰς ἐγκαταλείπω, οὐδὲ ν' ἀποχωρίζωμαι ποτὲ ἀπὸ αὐτάς· νὰ φυλάττω δὲ ἀκριβῶς τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους καὶ νὰ διάγω ἐν γένει ὡς πιστὸς καὶ φιλότιμος στρατιώτης.»

Ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία δύναται νὰ κανονίσῃ ὅπως ἄλλως ἐγκρίνῃ, τοὺς ἐν τῷ παρόντι ψηφίσματι περιεχομένους ὅρκους.

2) Τὸ περὶ τῶν στρατιωτικῶς ὑπηρετησάντων κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἐν καιρῷ τοῦ ἀγῶνος, ὧν τὰ ὀνόματα κατετάχθησαν εἰς τὰ μητρῶα, ἀλλὰ δὲν ἔλαβον οὔτε βαθμὸν οὔτε γραμμάτιον, ἔχον ὡς ἑπεται.

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι πολλοὶ τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν στρατιωτικῶς ὑπηρετησάντων κατὰ τὸν ἀγῶνα, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα κατετάχθησαν εἰς τὰ περὶ βαθμολογίας διάφορα μητρῶα παρὰ τῶν διαφόρων ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ἐκδουλεύσεων ἐπιτροπῶν, δὲν ἔλαβαν τὸν ἀνήκοντα εἰς ἕκαστον τούτων στρατιωτικὸν βαθμὸν, καὶ ἐπομένως οὔτε τὰ γραμμάτια τῆς ἀντιμισθίας ἐδόθησαν εἰς αὐτούς.

Θεωροῦσα, ὅτι τὸ ἐπαχθὲς τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ κατὰ τὸ **1834** Νόμου, περὶ στρατιωτικῆς προικοδοτήσεως, δὲν συμβιβάζεται μὲ τὸ ὑπαγορεῦσαν τὸν νομοθέτην πνεῦμα,

Ψηφίζει.

Ἀ. Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἄνευ ἀναβολῆς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος ν' ἀποδώσῃ τὸν ἀνήκοντα καὶ προσδιορισθέντα βαθμὸν ἑκάστου κατὰ τὰ διάφορα μητρῶα, καθὼς καὶ τὰ γραμμάτια τῆς ἀνηκούσης μισθοδοσίας των, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ

ἀπὸ **20** Μαΐου (**1** Ἰουνίου) **1838** Γ. Β. Διατάγματος, χωρὶς νὰ ἦναι ὑπόχρεοι νὰ παρουσιάσωσιν ἐνδεικτικὰ πενίας.

Β'. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἀπέθανον καὶ ἀναφέρονται τὰ ὀνόματά των εἰς ὁποιονδήποτε ἐκ τῶν εἰρημένων μητρώων, νὰ δοθῇ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτῶν, ἐννοουμένους κατὰ τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν, τῆς Συνελεύσεως κατὰ τὴν συνεδρίασιν ΞΒ της **28** Φεβρουαρίου, τὸ γραμμάτιον τῆς ἀντιμισθίας τῶν βαθμῶν των ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ζώντων.

Γ'. Εἰς ὅσους ἐκ τῶν βαθμολογηθέντων ἐδόθησαν μέχρι τοῦδε γραμμάτια ἀπέναντι τοῦ βαθμοῦ των κατὰ τὸν Νόμον τοῦ **1834**, νὰ ὑπαχθῶσι καὶ οὗτοι εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ πρώτου παραγράφου τοῦ παρόντος ψηφίσματος.

Δ'. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν πρώτην Βουλευτικὴν Σύνοδον τὸν κατὰ τὸ **1834** Νόμον περὶ στρατιωτικῆς προικοδοτήσεως, καὶ θέλει τὸν τροπολογήσει καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐπαχθεῖς ἐν αὐτῷ ὑποχρεώσεις.

3) Τὸ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ περὶ στρατιωτικῆς προικοδοτήσεως νόμου καὶ εἰς τοὺς πολιτικῶς κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἀγωνισθέντας, ἔχον οὕτω.

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

Θεωροῦσα, ὅτι ἡ πατρὶς ὀφείλει νὰ δώσῃ πραγματικὰ δείγματα εὐγνωμοσύνης καὶ πρὸς τοὺς πολιτικῶς ἀγωνισθέντας ὑπὲρ αὐτῆς ἐν καιρῷ τοῦ μακροχρονίου ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος,

Ψηφίζει.

Ἀ. Ἡ ἀρχὴ τοῦ περὶ προικοδοτήσεως στρατιωτικοῦ νόμου νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς τοὺς πολιτικῶς ἀγωνισθέντας ὑπὲρ τῆς Πατρίδος ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἐκδουλεύσεων ἑκάστου.

Β'. Ἀνατίθεται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν τὸ νὰ ἐκδώσῃ νόμον ἐντὸς τῆς πρώτης περιόδου, ὁρίζοντα τὰ καθ' ἕκαστα.

4. Τὸ περὶ ἐκφράσεως εὐγνωμοσύνης πρὸς τὰς τρεῖς συμμάχους καὶ προστάτιδας δυνάμεις, ἔχον οὕτω·

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

Συναισθανομένη ἐν ἑαυτῇ τὴν ὀφειλομένην εἰς τὰς τρεῖς συμμάχους καὶ κραταιὰς τῆς Εὐρώπης Δυνάμεις ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους εὐγνωμοσύνην, δι' ὅσα ἐπεδαψίλευσαν εἰς αὐτὸ εὐεργετήματα, ἔντε ταῖς συνοχαῖς τοῦ πολέμου, ἐκτείνασαι αὐτῷ σωτήριον χεῖρα, καὶ ταῖς μετὰ τοῦτον περιστάσεσι, παρασχοῦσαι αὐτῷ κραταιὰν προστασίαν καὶ ἀδιαλείπτως κηδόμεναι αὐτοῦ,

προσενεγκοῦσα ἐν κατανύξει ψυχῆς θυσίαν αἰνέσεως πρὸς τὸν Ὕψιστον.

Ψηφίζει.

Εὐγνωμοσύνη αἰωνία ὀφείλεται εἰς τὰς τρεῖς συμμάχους καὶ προστάτιδας τῆς Ἑλλάδος δυνάμεις τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας διὰ τὰ μεγάλα αὐτῶν πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος εὐεργετήματα.

Ἅμα ἀνεγνώσθη τὸ παρὸν ψήφισμα, σύμπαντες οἱ πληρεξούσιοι ἐφώνησαν, ζήτωσαν αἱ εὐεργέτιδες τῆς Ἑλλάδος δυνάμεις.

5. Τὸ περὶ τῶν Ὑπουργῶν τῆς Γ' Σεπτεμβρίου, ἔχον ὡς ἀκολούθως·

Β ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ,

Ψηφίζει.

Ἓν τῶν πρωτίστων χρεῶν τῆς Βουλῆς θέλει εἶσθαι τὸ νὰ προσκαλέσῃ ἐντὸς τῆς πρώτης Βουλευτικῆς Συνόδου τὰ μέλη τοῦ συστηθέντος κατὰ τὴν Γ'. Σεπτεμβρίου Ὑπουργείου, ἵνα δώσωσιν ἐνώπιαν αὐτῆς λόγον ὅλων τῶν πράξεών των ἐν γένει, καὶ ἰδίως τῆς παρ' αὐτῶν γενομένης καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ὑπουργείας των χρηματικῆς διαχειρίσεως.

Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει καταχωρισθῆ εἰς τὸν Κώδηκα τῶν ψηφισμάτων, καὶ δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως συγχρόνως μὲ τὸ Σύνταγμα.

Ταῦτα τὰ α' γ' δ' καὶ ε' ψηφίσματα, ἓν πρὸς ἓν ἀναγνωσθέντα, παρεδέχθη ἡ Σύνελευσις παμψηφεί.

Ἀναγνωσθέντων τῶν ψηφισμάτων, ὁ ἀναγινώσκων αὐτὰ Γραμματεὺς εἶπεν, ὅτι ἐξ ὅλων αὐτῶν ἐλλείπει τύπος τις ἀναγκαῖος, ὅστις ἐξάπαντος πρέπει νὰ προστεθῆ, οὗτος δὲ εἶναι ὁ ἑξῆς, «Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει καταχωρισθῆ εἰς τὸν κώδηκα τῶν ψηφισμάτων καὶ δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως συγχρόνως μὲ τὸ Σύνταγμα.»

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, ἵνα προστεθῆ ὁ τύπος οὗτος εἰς ὅλα τὰ ψηφίσματα.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι ἤδη δὲν λείπονται, εἰμὴ δύο ἔτι οὐσιώδη ἀντικείμενα, ἐφ' ὧν πρέπει ν' ἀποφανθῆ ἡ Συνέλευσις, 1) τὰ περὶ χρεῶν τῶν κοινοτήτων, καὶ 2) τὸ περὶ καθυστερήσεων ἰδιωτῶν πρὸς τὸ δημόσιον, καὶ ταῦτα δὲ ἐντὸς ὀλίγου θέλουσιν ἀποπερατωθῆ.

Ἐν τούτοις ἀναγγέλλει εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς διεκοίνωσεν αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ δοθῆ αὖριον ὁ ὅρκος, καὶ ἐλπίζει, ὅτι πάντες θέλουσιν εὑρεθῆ εἰς τοῦτο σύμφωνοι.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Παρετήρησάν τινες, ὅτι εἶναι καλὸν ν' ἀντιγραφῶσιν ὅλα τὰ ψηφίσματα τῆς Συνελεύσεως, καὶ νὰ σταλῶσιν πρὸ τῆς ὁρκωδοσίας εἰς τὸν Βασιλέα πρὸς κύρωσιν. Ὁ Πρόεδρος ἀπήντησεν, ὅτι ἤδη διετάχθη ἡ ἀντιγραφὴ αὐτῶν, καὶ ἅμα ἀποπερατωθῆ θέλουσι πεμφθῆ εἰς τὴν Α. Μ. πρὸς ἐπικύρωσιν. Οὕτως ἐγένετο καὶ περὶ τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν, τοῦ ὁποίου ἡ κύρωσις ταύτην τὴν στιγμὴν τοῦ ἐνεχειρίσθη. Ταῦτα εἰπών, ἀνέγνωσεν ὁ Πρόεδρος τὸ Β. Διάγγελμα, ἔχον ὧδε:

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Κοινοποιοῦμεν πρὸς τὴν Προεδρίαν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ὅτι λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὸν περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν Βουλευτῶν νόμον, παρεδέχθημεν, καὶ ἐκυρώσαμεν αὐτόν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 17 Μαρτίου 1844.

ΟΘΩΝ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματεὺς ΑΝΔ. ΛΟΝΤΟΣ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι ἤδη πρέπει κατὰ τὰ παραδεδεγμένα νὰ ἐκλεχθῆ ἐπιτροπὴ ἵνα ἀναγγείλῃ εἰς τὴν Α. Μ. τὴν συναίνεσιν τῆς Συντελεύσεως εἰς τὸ νὰ δοθῆ αὔριον ὁ ὅρκος, καὶ νὰ ὁρισθῶσιν τὰ περὶ αὐτοῦ.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, ἀποφασίσασα, ἵνα ἐκλεχθῆ ἐπιτροπὴ δωδεκαμελὴς ἐπὶ τούτῳ. Τεθέντος δὲ κλήρου, ἔλαχον οἱ ἑξῆς:

Κίτσος Τζαβέλας	Χρηστόδουλος Καπετανάκης
Γ. Ε. Κριεζῆς	Σταμάτης Γεωργιάδης
Ἀναγ. Ἐλευθερίου	Ἀνδρέας Βάγκαλης
Εὐαγγέλης Κοντογιάννης	Σ. Τρικῦπης
Ἀνδρόνικος Παΐκος	Α. Μόστρας
Ἀλέξανδρος Ἀποστολίδης	Ἐμμανουὴλ Μελετόπουλος.

Ἡ Συνέλευσις μετέβη ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῶν καθυστερήσεων. Ἀνεγνώσθησαν δὲ δύο ἐκθέσεις πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς, ἡ μὲν τῶν 16, ἡ δὲ τῶν 17 Μαρτίου ε. ε. Ἡ Συνέλευσις ἀπεράσισεν, ἵνα παραπεμφθῶσιν αὗται εἰς τὰς Βουλάς, συνιστωμένων εἰς τὴν ἐπιείκειαν αὐτῶν, τῶν ἀξίων ἐπιεικείας ἐκ τῶν καθυστερούντων εἰς τὸ δημόσιον.

2. Ἐπὶ τοῦ περὶ τῶν χρεῶν τῶν κοινοτήτων παρεδέχθη παμψηφεὶ τὸ ἑξῆς ψήφισμα, παρουσιασθὲν ὑφ' ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων Λακεδαίμονος.

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπ' ἀριθ ς'. ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει Δ'. Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τῶν χρεῶν τῶν κοινοτήτων τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους,

Θεωροῦσα τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ τῆς ἀποτίσεως τῶν χρεῶν αὐτῶν εἰς τρόπον, συμβιβάζοντα τὸ συμφέρον τῶν τε δανειστῶν καὶ τῶν διαφόρων ὀφειλετίδων κοινοτήτων,

Ψηφίζει·

Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, τροποποιοῦσα ἐπὶ τὸ καταλληλότερον τὸ μνησθὲν ψήφισμα, θέλει ἐκδώσει ἐντὸς τῆς πρώτης, εἰ δυνατὸν, Βουλευτικῆς Συνόδου, Νόμον, κανονίζοντα τὸν τρόπον τῆς ἐκκαθαρίσεως, καὶ τὸν χρόνον τῆς πληρωμῆς τῶν προκειμένων χρεῶν, ἀφοῦ προηγουμένως ἀποδειχθῶσιν, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ὡς πρὸς τοὺς ὅρους τῶν πρὸς τὴν πληρωμὴν προθεσμιῶν, τὴν ποσότητα τοῦ χρέους καὶ τὴν κατάστασιν τῶν τε δανειστῶν καὶ τῶν κοινοτήτων.

Μετὰ ταῦτα εἷς τῶν Γραμματέων εἶπεν, ἐπειδὴ εἰς τὰς ἐκθέσεις τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς περιέχονται πάμπολλαι ὑποθέσεις, ἀνήκουσαι κυρίως εἰς τὴν νομοθετικὴν τῶν Βουλῶν πρόνοιαν, καὶ ἐπειδὴ καιρὸν δὲν ἔχει πλέον ἡ Συνέλευσις ἵνα σκεφθῇ ἐπὶ τούτων, εἶναι καλὸν νὰ παραπεμφθῶσιν ὅλαι εἰς τὰς Βουλὰς καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἐν τούτοις, ἐπρόσθεσεν ὁ Πρόεδρος, ὑπάρχει ἀναφορὰ περὶ συνοικισμοῦ εἰς τὸν Ἰσθμόν.

Περὶ τούτου δὲ, ἐπειδὴ καὶ ἄλλαι Ἐθνικαὶ Συνελεύσεις ἀπεφάσισαν, εἶναι καλὸν νὰ συστηθῇ στενὰ ἡ ἀναφορὰ αὕτη καὶ τὰ ἐν αὐτῇ περιεχόμενα εἰς τὴν πρόνοιαν τῶν Βουλῶν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἀνεγνώσθη μετὰ ταῦτα τὸ ἑξῆς ψήφισμα περὶ ἀνεγέρσεως ἀνδριάντος εἰς μνήμην τοῦ ἀοιδήμου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Ι. Α. Καποδίστρια, παρουσιασθὲν παρ' ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων Χαλκίδος, καὶ γενόμενον παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὡς ἕπεται.

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΤΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

Ἐκπληροῦσα χρέος ἱερὸν ὡς πρὸς τὴν διαιώνισιν τοῦμεγάλου σεβασμοῦ καὶ τῆς ἐξαιρέτου εὐγνωμοσύνης, τὴν ὁποίαν οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος σώζουσιν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀοιδήμου Ι. Α. Καποδίστρια, ποτὲ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος,

Ψηφίζει·

Κατὰ τὴν ἐν Ναυπλίῳ πλατείαν τῶν τριῶν Ναυάρχων νὰ ἀνεγερθῇ ἐπιμελείᾳ τῆς Κυβερνήσεως ἀνδριὰς τούτου ὡς εὐεργέτου τῆς πατρίδος.

Ἅμα ἠκούσθησαν αἱ τελευταῖαι τοῦ ψηφίσματος λέξεις, σύμπαντες οἱ πληρεξούσιοι ἀναστάντες, ἐφώναξαν πολλάκις «αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ ἀοιδήμου Κυβερνήτου.»

Ἕτερον ψήφισμα περὶ τῆς φρουρᾶς καὶ τοῦ φρουράρχου τῆς Συνελέσεως ἀνεγνώσθη, ἔχον οὕτως.

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸν ἀκάματον ζῆλον καὶ τὸν παντὸς ἐπαίνου ἀνώτερον πατριωτισμὸν, μεθ' ὧν ἥ τε φρουρὰ τῆς πρωτευούσης καὶ ὁ φρούραρχος αὐτῆς Κ. Δ. Καλέργης διήγαγον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως,

Ψηφίζει·

Εὐγνωμοσύνη καὶ χάρις ὀφείλονται εἰς τὴν γενναίαν τῆς πρωτευούσης φρουρὰν καὶ τὸν φρούραρχον αὐτῆς Κύριον Δ. Καλλέργην διὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ μετὰ ἀμιμήτου πατριωτισμοῦ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, ἀποτελούντων τὴν φρουρὰν τῆς Συνελεύσεως.

Ἡ Συνέλευσις ὁμοθυμαδὸν ἀπεφάνθη «ἔχει καλῶς.»

Ἐνταῦθα εἷς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν, ἐπειδὴ ὁ τῆς Συνελεύσεως φρούραρχος συνετέλεσεν ἐπὶ τοσοῦτον εἰς τὴν συνταγματικὴν ταύτην παλιγγενεσίαν τοῦ Ἔθνους, καὶ ἐξεπλήρωσε μὲ ζῆλον παντὸς ἐπαίνου ἄξιον τὰ τοῦ φρουράρχου τῆς Συνελεύσεως καθήκοντα, εἶναι καλὸν νὰ ἀποφασισθῇ γενικὴ αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα πολιτογράφησις.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη εὐχαρίστως τὴν πρότασιν, καὶ διὰ τὴν ἀξιομίμητον καὶ παραδειγματικὴν αὐτοῦ διαγωγὴν εἰς τὴν συνταγματικὴν ταύτην παλιγγενισίαν, καὶ ἕνεκα τῆς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως παντὸς ἐπαίνου κρείττονα διαγωγὴν τοῦ φρουράρχου αὐτῆς Κ. Δημητρίου Καλλέργη, ἐψήφισε γενικὴν αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα πολιτογράφησιν.

Εἷς τῶν πληρεξουσίων μετὰ ταῦτα ἀνέφερεν, ὅτι διὰ προγενεστέρου ψηφίσματος ἐψηφίσαμεν τὸ νὰ δώσωσι λόγον οἱ ὑπουργοὶ τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου εἰς τὰς Βουλάς· ἐντούτοις εἶναι δίκαιον διὰ τὴν πατριωτικὴν διαγωγὴν, τὴν ὁποίαν τὸ ὑπουργεῖο τοῦτο ἔδειξε, ἀφ' ἧς ἡμέρας συνέστη, καὶ διὰ τὴν προσπάθειν εἰς τὸν νὰ συγκαλέσῃ τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, νὰ ἀποσεμνυθῇ αὐτῷ διὰ

ψηφίσματος εὐγνωμοσύνη. Τοῦτο δὲ δὲν ἐπιρρεάζει ποσῶς τὴν εὐθύνην αὐτοῦ ὡς πρὸς τὰς ἄλλας πράξεις καὶ τὴν ὑλικὴν καὶ χρηματικὴν διαχείρισιν, τῶν ὁποίων θέλουν δώσει λόγον εἰς τὰς Βουλάς.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη.

Ἀμέσως δὲ συνταχθὲν ἀνεγνώσθη τὸ ἑξῆς ψήφισμα, τὸ ὁποῖον ἐγένετο παμψηφεὶ παραδεκτόν.

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

Ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν δυσχέρειαν τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων, καὶ ἐκτιμῶσα ἀποχρώντως τὴν ἐμφρονα καὶ πατριωτικὴν διαγωγήν, ἣν ἐπεδείξατο εἴς τε τὴν συγκάλεσιν καὶ συγκρότησιν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ τὴν τοῦ Κράτους ἀσφάλειαν κατὰ τὰς ἀκροσφαλεῖς ἐκείνας περιστάσεις,

Ψηφίζει·

Ἀπονέμεται ἡ Ἐθνικὴ εὐγνωμοσύνη εἰς τε τὸν Πρόεδρον Κ. Ἀνδρέαν Μεταξᾶν καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ Ὑπουργείου τούτου.

Ἐντεῦθεν ὁ πληρεξούσιος Μεσολογγίου, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε· Καθ' ἣν στιγμὴν ἀποπερατώνομεν σὺν θεῷ ὁριστικῶς τὰ ἔργα μας, ἔρχομαι νὰ σᾶς προβάλω, ὅ,τι, εἶμαι βέβαιος, ἔχετε ὅλοι κατὰ νοῦν, τὸ νὰ ἀποδώσωμεν τὰς εἰλικρινεῖς εὐχαριστίας μας πρὸς τὴν Προεδρίαν καὶ τὸ γραφεῖον τῆς Συνελεύσεως. Ὅταν συλλογισθῶμεν τὸ μακρὸν διάστημα τῶν τόσων σοβαρῶν ἐργασιῶν μας καὶ τὴν παλλὴν ἀμηχανίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων εὑρέθημεν, καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν πολλάκις ἐξήλθομεν διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἐμπειρίας τῆς Προεδρίας, καταλαμβάνομεν πόσον ὀφείλομεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀρχήν, ἡ ὁποία ὡς ἄριστος πηδαλιοῦχος μᾶς ὡδήγησεν ἀβλαβῶς διὰ τῆς θείας ἀντιλήψεως εἰς τὸν λιμένα σήμερον.

Πολλὰς χάριτας ὀφείλομεν καὶ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Συνελεύσεως. Οἱ Γραμματεῖς εἶναι συμπληρεζούσιοί μας, ὁμότιμοί μας, καὶ μόλον τοῦτο ζῆλῳ πατριωτικῷ κινούμενοι, ἀνεδέχθησαν νὰ ἐπιτηρῶσιν ἀκριβῶς τῶν πρακτικῶν τὴν σύνταξιν καὶ ἐν μέρει νὰ συντάττωσιν αὐτὰ οἱ ἴδιοι· καὶ νὰ μᾶς τὰ ἀναγινώσκωσι καθ' ἡμέραν.

Ταῦτα ἦσαν ἔργα τῶν ὑπογραμματέων, ἀλλ' αὐτοὶ ἀνεδέχθησαν ἐν μέρει αὐτὰ προθύμως καὶ τὰ ἐξεπλήρωσαν εὐσυνειδήτως καὶ μὲ πλήρη εὐχαρίστησιν τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ ὄγκος τῶν πρακτικῶν καὶ ἡ ἀκρίβεια αὐτῶν εἶναι πρανὴ

ἀπόδειξις καὶ τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς φιλοπονίας τῶν γραμματέων. Δὲν εἶναι ὑπερβολή, ἂν εἴπω, ὅτι τὰ πρακτικὰ πολλάκις μιᾶς συνεδριάσεως εἶναι ὀγκωδέστερα τῶν πρακτικῶν ὁλοκλήρου μιᾶς τῶν παρελθουσῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων. Τὰ πρακτικὰ ταῦτα εἶναι πολύτιμα, διότι θὰ χρησιμεύσωσιν πάντοτε ὡς ἑρμηνεία τοῦ κειμένου. Γίνομαι λοιπόν, Κύριοι, εἶμαι βέβαιος, πιστὸς διερμηνεὺς τῶν αἰσθημάτων σας, παρουσιάζων εἰς τὴν ἐγκρισίν σας τὸ παρὸν εὐχαριστήριον ψήφισμα.

Ἀνέγνω ἀκολούθως τὸ ψήφισμα, ἔχον οὕτω·

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸν ἐφ' ὅλων τῶν σοβαρῶν καὶ δυσχερῶν ἐργασιῶν ἀκάματον ζῆλον, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν καὶ τὴν παλλὴν ἐμπειρίαν τῆς Προεδρίας καὶ τοῦ γραφείου,

Ψηφίζει·

Εἰλικρινεῖς εὐχαριστίαι καὶ πλήρης εὐγνωμοσύνη ἀπονέμονται πρὸς τὸν Πρόεδρον, τοὺς Ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, διὰ τὴν εὐτυχῆ καὶ καθ' ὅλα εὐάρεστον πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑψηλῶν καὶ παλυμόχθων καθηκόντων αὐτῶν.

Ἡ Συνέλευσις ὁμοθυμαδὸν καὶ ὁμοφώνως καὶ εὐχαρίστως παρεδέχθη αὐτό.

Ὁ δὲ συνήθως προεδρεύων τῆς Συνελεύσεως, ἀναστὰς εἶπε·

Κύριοι

Καὶ ἡ Προεδρία καὶ ὁλόκληρον τὸ γραφεῖον τῆς Συνελεύσεως εὐγνωμονεῖ διὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς, καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν ἐπεφορτίσθην νὰ ἐκφράσω. Εἰς τοὺς Κυρίους Γραμματεῖς τῆς Συνελεύσεως πρὸ πάντων ὀφείλεται, Κύριοι, πολὺς ὁ ἔπαινος διὰ τοὺς καταβληθέντας ὑπ' αὐτῶν κόπους εἰς τὴν ἐπιτήρησιν τῆς συντάξεως τῶν πρακτικῶν καὶ ἐν μέρει εἰς τὴν σύνταξιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν κατάρτισιν τόσων ἄλλων ἐγγράφων. Ἀλλ' ὁ μέγιστος πάντων ἔπαινος, ἡ μεγίστη χάρις, ἡ ἐθνικὴ εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται εἰς ὑμᾶς, Κύριοι, διότι διὰ τῆς συνέσεώς σας ἐφέρατε εἰς πέρας τὸ σπανιώτατον καὶ τὸ μοναδικὸν πάντων τῶν κατορθωμάτων. Ναί, Κύριοι, ὅταν συλλογισθῶμεν ὅτι ἡ αὐτὴ γενεὰ κατώρθωσε νὰ τελειώσῃ τὸ μέγα ἔργον τῆς τε ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ μεγαλύτερον τῆς συνταγματικῆς ἐλευθερίας της, ἀναγκαζόμεθα νὰ θαυμάσωμεν καὶ νὰ εὐλογήσωμεν τὰ ὀνόματα τῶν εἰς ἀμφότερα ταῦτα συντελεσάντων. Τὸ λέγω μετὰ πεποιθήσεως, τὸ ἔσχατον τοῦτο ἔργον μόνον ἀποθαυματίζει τὰ ὀνόματα τῶν πληρεξουσίων τοῦ ἔθνους.

Ἡ Συνέλευσις ἐπευφήμισεν εἰς τὰ παρὰ τοῦ Προέδρου λελεγμένα.

Ἐνταῦθα εἷς τῶν γραμματέων ἀνέφερεν, ὅτι οὐκ ὀλίγος ἔπαινος πρέπει καὶ εἰς τοὺς συντάκτας τῶν πρακτικῶν, τοὺς ὁποίους ἐξελέξατο ἡ Συνέλευσις, οἵτινες μετὰ ζήλου καὶ ἱκανότητος ἐξεπλήρωσαν τὰ ἀνατεθέντα αὐτοῖς σπουδαῖα ἔργα, καὶ μάλιστα ὁ ἀδιαλείπτως παρευρισκόμενος εἰς τὰς συνεδριάσεις ὑμῶν καὶ ἐργαζόμενος μετ' ἀξιεπαίνου ζήλου εἰς τὰ τοῦ συντάκτου καθήκοντα, Κ. Ἠλίας Γ. Παπαηλιόπουλος.

Ἡ Συνέλευσις ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Προεδρίαν νὰ ἐκφράσῃ τὰς προσηκούσας εἰς ἕνα ἕκαστον αὐτῶν εὐχαριστίας.

Ἐπὶ τέλους κατ' αἴτησιν πληρεξουσίων τινῶν, ἀνεγνώσθη ἡ ἑξῆς ἀναφορὰ πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῶν 20 Ἰαννουαρίου ε. ε. ὑπογεγραμμένη παρά τινων πληρεξουσίων καὶ ἄλλων ὁπλαρχηγῶν, αἰτούντων ἁπλῶς τὴν καταχώρησιν αὐτῆς εἰς τὰ πρακτικά.

Πρὸς τὴν προεδρίαν τῆς τῆς 3 Σεπτεμβρίου Ἐθν. Συνελεύσεως

Ὅπως καὶ εἰς τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν ἐξηγήσαμεν, ὁποίαν γνώμην εἴχομεν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐξαιρέσεως τοῦ στρατοῦ, ἐννοήσαντες καὶ ἐννοοῦντες δι' αὐτῆς τὸν μάχιμον μόνον στρατὸν ἐξηρημένον, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς παρεπομένους, πολιτικῶς καὶ οἰκονομικῶς ὑπηρετοῦντας αὐτόν, καὶ εἰς τοῦτο πάλιν οὐδαμῶς παραβιαζομένης τῆς ἀρχαιότητος τῆς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος, ἐκθέτομεν καὶ ἐνταῦθα, ἐπειδὴ δὲν ἐζητήθη ἡ ψῆφος διὰ νὰ διακριθῶμεν οἱ συμμεριζόμενοι τὴν γνώμην ταύτην, καὶ παρακαλοῦμεν νὰ καταχωρηθῇ ἡ παροῦσα μας εἰς τὰ πρακτικά, πρὸς ἔνδειξιν τῆς γνώμης μας.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 20 Ἰανουαρίου 1844.

Ἕπονται αἱ ὑπογραφαί.

Ἐπὶ δὲ τῇ προτάσει ἑνὸς τῶν πληρεξουσίων ἡ Συνέλευσις ἀπεράσισε νὰ ἀπονεμηθῶσι διὰ τῆς Προεδρίας αἱ προσήκουσαι εὐχαριστίαι εἰς τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς καὶ ἰδίως εἰς τὸν πρόεδρον αὐτῆς, ὡς καὶ εἰς τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τοῦ Νόμου τῶν ἐκλογῶν ἐπιτροπῆς.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν Συνεδρίασιν περὶ τὴν 3 ὥραν Μ. Μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΔΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΟΕ'.

Τῆς 18 Μαρτίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην ὀγδόην τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, περὶ τὴν 12 ὥραν τῆς μεσημβρίας, συνῆλθον εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ ἤρξαντο κατ' ἐπαρχίας καλούμενοι, νὰ ὑπογράφωσι τῶν ψηφισμάτων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, δεκαοκτὼ ὅλων ὄντων, τὸν Κώδηκα.

Ἐκληρώθη ἐνταῦθα ἡ ἑξῆς δωδεκαμελὴς ἐπιτροπὴ διὰ νὰ προϋπαντήσῃ καὶ ὑποδεχθῇ μετὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων, καὶ τῶν Γραμματέων τὴν Α. Μ.

Μέλη τῆς ἐπιτροπῆς.

Γιννούλης Δομέστικος	Ἀνδρέας Ἴσκος
Ἀριστείδης Ἀναγνωσταρᾶς	Χρ. Βλάσης
Ε. Μελετόπουλος	Μ. Μπούκουρας
Ρ. Παλαμίδης	Βενετσάνος Κυβέλλος
Ι. Πητάρης	Ν. Πετμεζᾶς
Σ. Τρικούπης	Στάμος Νάκος

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων καὶ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου Γραμματεὺς περιέβαλεν καθ' Ὑψηλὴν ἐπιταγὴν τῆς Α. Μ. τὸν μεγαλόσταυρον εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως Κύριον Πανοῦτσον Νοταρᾶν. Ὁ δὲ Ἀντιπρόεδρος Κύριος Α. Μαυροκορδάτος προσεφώνησε τάδε. «Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς, τιμῶσα τὴν τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα καὶ μετὰ ταῦτα ἀτομικὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις τοῦ Προέδρου αὐτῆς Κυρίου Πανούτσου Νοταρᾶ, ἀπένειμεν αὐτῷ τὸν Μεγαλόσταυρον. Πάντες ὁμοφώνως ἐφώνησαν ἄξιος. Ὁ δὲ Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἀσκεπὴς ἐξέρρασεν εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τοὺς πληρεξουσίους.

Περὶ δὲ τὴν 2 ὥραν μ. μ. ἠγγέλθη ἡ τῶν Α.Μ. ἐκ τῶν Ἀνακτόρων ἐξέλευσις διὰ κανονοβολισμοῦ. Ἀμέσως δὲ ἐξῆλθον εἰς προϋπάντησιν αὐτῶν ὁ Πρόεδρος, οἱ Ἀντιπρόεδροι, οἱ Γραμματεῖς καὶ ἡ παρὰ τῆς Συνελεύσεως κληρωθεῖσα ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπή. Ὑπεδέχθησαν δὲ ἀσκεπεῖς τὰς Α. Μ. εἰς τὰ πρόθυρα, καὶ προπορευόμενοι εἰσήγαγον τὸν μὲν Βασιλέα εἰς τὸ Βουλευτήριον, τὴν δὲ Βασίλισσαν εἰς τὸ θεωρεῖον. Ἐκάθισεν ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ Θρόνου, ἔνθεν μὲν

ἱσταμένων κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων, καὶ τοῦ Προέδρου καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἔνθεν δὲ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἑκατέρωθεν δὲ τοῦ Θρόνου τῶν ὑπασπιστῶν καὶ διαγγελέων, ἀπέναντι δὲ καθημένων τῶν πληρεξουσίων· πλῆθος δὲ λαοῦ περιέστατο καὶ ἔπλήρου τὸν χῶρον. Παρόντες δὲ ἦτο καὶ οἱ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει Ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων δυνάμεων καθήμενοι εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον. Νεύσας δ' εἰς τοὺς πληρεξουσίους, ἵνα καθήσωσι, προσερώνησεν ὁ Βασιλεὺς τάδε.

« Χαίρων διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς συντάξεως τοῦ πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος, ἐμφανίζομαι ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν διὰ νὰ ἐπισφραγίσω αὐτὸ διὰ τοῦ ὡρισμένου ὅρκου. »

Τότε δὲ ἀναστὰς καὶ θέσας τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἔδωκεν ἀσκεπὴς τὸν ἑξῆς τοῦ 36 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος ὅρκον.

« Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ προστατεύω τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, νὰ φυλάττω τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, καὶ νὰ διατηρῶ καὶ ὑπερασπίζω τὴν Ἐθνικὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. »

Πάντες ἀνεβόησαν, ἐπαναλαβόντες πολλάκις, ζήτω ὁ Βασιλεύς, ζήτω ἡ Βασίλισσα, ζήτω ἡ Πατρίς, ζήτω τὸ Σύνταγμα, ζήτωσαν αἱ Σύμμαχοι Δυνάμεις, ζήτωσαν οἱ πληρεξούσιοι.

Χαρὰ ἀνείκαστος καὶ ἀγαλλίασις διεχύθη εἰς ὅλον τὸ Βουλευτήριον, ἀνευφημίαι παντοῖαι, ἐπικροτήσεις χαρᾶς, ζητοκραυγαὶ διάφοροι ἐπηκολούθησαν τὸν ὅρκον. Ἑκάστου τὰ ἐξωτερικὰ κινήματα ἐφαίνοντο πολὺ κατώτερα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χαρᾶς αἰσθήματος. Πάντων φαιδρὰ καὶ χαρμόσυνος ἦτον ἡ ἰδέα, τὸ πᾶν ἦν αὐτόχρημα χαρά.

Ἐπὶ τέλους δὲ ὁ Βασιλεὺς ἀνήγγειλε τάδε.

« Εὔχομαι ὥστε τὸ Σύνταγμα, ὁ ἱερὸς οὗτος καὶ ἀδιαῤῥηκτος δεσμὸς μεταξὺ Βασιλέως καὶ Ἔθνους, νὰ στερεώσῃ καὶ προαγάγῃ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ἑλλάδος. »

« Περατωθέντος ἤδη τοῦ ἔργου, διὰ τὸ ὁποῖον συνεκάλεσα τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, κηρύττω τὴν λῆξιν αὐτῆς. »

Νέαι ζητοκραυγαὶ ἐνταῦθα ἐπανελήφθεισαν, ὅλων βοώντων ζήτω ὁ Βασιλεύς, ζήτω ἡ Πατρίς, ζήτω ἡ Βασίλισσα. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς χαρᾶς ταύτης, καὶ πάντων οὐράνιον ὅσον ζητο-

κραυγούντων, ἀποχαιρετήσασαι αἱ Α. Μ. τοὺς πληρεξουσίους, ἐξῆλθον τοῦ Βουλευτηρίου, προπορευομένου τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων, καὶ τῶν Γραμματέων καὶ τῆς ἐπὶ ταύτῃ ἐπιτροπῆς καὶ παρακολουθούσης τῆς Βασιλικῆς θεραπείας, τῶν πληρεξουσίων καὶ σύμπαντος τοῦ πλήθους. Κρότοι πυροβολισμοῦ ἀνήγγειλον τῆς ἡμέρας τὸ ἔκλαμπρον.

Ὁ Πρόεδρος

Π. ΝΟΤΑΡΑΣ.

Οἱ Ἀντιπρόεδροι

Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ, Α. ΜΕΤΑΞΑΣ, Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ, Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δ. Ν. Δρόσος, Κ. Θ. Κολοκοτρώνης, Γ. Αἰνιάν, Γ. Δοκός.

Οἱ πληρεξούσιοι

Ἁγίου Πέτρου.

Ματθαῖος Πρωτοπαπᾶ, Α. Κωνδάκης.

Ἀγράφων.

Νῖκος Θέου, Κ. Γαλῆς, Αναγ. Ζωργιαννίδης, Δ. Ζῶτος.

Ἀθηνῶν.

Μακριγιάννης, Δ. Καλλιφρονᾶς, Στ. Βλάχος. Κ. Βριζάκης.

Αἰγίνης.

Γεώργιος Λογιωτατίδης, Α. Μαρκέλλος.

Αἰγίου.

Αναστάσιος Δόντος.

Ἀμφίσσης.

Ν. Πανουριᾶς, Γ. Παππᾶ Ἡλιόπουλος, Γ. Πετρόπουλος.

Ἀνατολικοῦ.

Δημήτριος Βούλης, Παναγιώτης Σωτηρόπουλος.

Ἀνδριτζαίνης (Φαναρίου).

Τζανέτος Χριστόπουλος, Δῆμος Κανελλόπουλος.

Ἄνδρου.

Αντώνιος Μπερῖκος, Ν. Γούναρης.

Ἀνδρούσης.

Κωνσταντῖνος Α. Δημερόπουλος, Ζ. Πέτροβας.

Ἀνδρουβίστης

Γρηγόριος Πατριαρχαίας.

Ἄργους.

Χρῆστος Βλάσης, Δημήτριος Περρούκας.

Ἀποκούρου.

Γεώργιος Βασιλόπουλος, Δῆμος Ταρκαζίκας.

Ἀρκαδίας.

Ν. Πανηρόπουλος, Α. Γρηγοριάδης, Ἰωάννης Τομαρᾶς, Α Παππατζώρης.

Ἀρτινῶν.

Ἰω. Κομπότης, Ἀναγνώστης Α. Μόστρας.

Ἀσπροποταμιτῶν.

Ι. Αντ. Σωμάκης, Χρ. Χ. Πέτρου.

Ἀταλάντης.

Σ. Β. Τριχᾶς, Χρηστόδουλος Δημητρίου.

Βλωχοῦ.

Γαλάνης Μεγαπάνου, Κωνσταντῖνος Στάϊκου.

Βονίτσης.

Θ. Γρίβας.

Βολγάρων, Σέρβων καὶ Θρακῶν.

Χατζῆ Χρῆστος.

Βάλτου.

Ἀνδρέας Ἴσκος.

Γαλαξειδίου.

Σπυρίδων Λογοθετόπουλος, Μελτιάδης Πρίμας.

Γαστούνης.

Χρύσανθος Σισίνης, Ἰω. Αναγνωστόπουλος, Ν. Ι. Σισίνης, Π. Χαλκιόπουλος.

Γυθείου.

Τζανετάτης Γρηγοράκης, Π. Α. Γρηγοράκης.

Ἐμπλακίων.

Γ. Α. Περρωτῆς, Χρ. Οἰκονομίδης.

Ἑρμουπόλεως.

Ἰω. Περίδης, Π. Γεραλόπουλος.

Ζητουνίου.

Γ. Διοβουνιώτης, Δρ. Μανσόλας.

Ζυγοῦ Αἰτωλίας.

Ῥ. Τζούτζ.

Ζυγοῦ Σπάρτης.

Π. Μπουρομιχέλης, Στέφανος Χριστέας.

Ἠπειρωτῶν.

Κούστας Μάκος, Χ. Κλονάρης, Αἰῶν Μελᾶς. Εὐ. Σῖμος.

Θετταλῶν.

Χρ. Περβαιβός, Ἰω. Βελέντζας, Ελ. Σχινᾶς, Κ. Αξελός.

Θηβῶν.

Σ. Μήλιος, Β. Θεαγένης.

Ἴου.

Στέφανος Βαλέττας, Δημήτριος Γαβρᾶς.

Καλαβρύτων.

Ἰωάννης Ζαΐμης, Ν. Πετιμεζᾶς, Κ. Ζωγράφος, Ανας. Χαραλάμπης, Σωτ. Θεοχαρόπουλος, Β. Πετιμεζᾶς.

Καλαμῶν.

Α. Μαυρομιχάλης, Κωνς. Ἀθ. Κυριακός.

Καρπενησίου.

Δ. Γουβέλλης, Μ. Ἱερομνήμων.

Καριστίας.

Σπυρίδων Καλογερόπουλος, Κωνσταντῖνος Ζέρβας, Β. Νικολαΐδης, Α. Π. Ἰωάννου.

Καρυταίνης.

Δ. Παπούτας, Γ. Α. Αντωνόπουλος, Β. Δημητρακόπουλος Κανέλλος Δελιγιάννης, Νικόλαος Μπούκουρας.

Κασσίων.

Νικόλαος Γρηγοριάδης, Νικόλαος Ἰουλίου.

Κάτω Ναχαγὲ (Κρανίδι κλπ.)

Ἅγ. Γουζούασης, Α. Πέπας.

Κέας.

Σπυρίδων Πάγκαλος, Δ. Κυριακίδης.

Κορίνθου.

Γεώργ. Νοταρᾶς, Ἀριστείδης Ῥέντης, Α. Πρωτοπαπᾶς, Γεώργιος Ἰωάννου, Ἀναγνώστης Ἐλευθερίου.

Κορώνης

Γεώργιος Μπάστας, Μιχαὴλ Γ. Σχινᾶς.

Κραββάρων.

Ἰω. Φαρμάκης, Μ. Ἰω. Μιχαλόπουλος.

Κρητῶν.

Δημήτριος Καλλέργης, Νικόλαος Καλλέργης, Νικόλαος Ῥενιέρης, Π. Ζερβουδάκης, Στρατῆς Δελιγιαννάκης, Γ. Πεζανὸς, Ἰάκωβος Κουμῆς, Δημήτριος Χρυσαφόπουλος.

Λαγίας.

Μ. Γουνελῆς.

Λεβαδείας.

Εμ. Σπυρίδωνος, Αντώνιος Γεωργαντᾶς, Στάμος Ι. Νάκος, Ἰω. Σωληναραῖος.

Λεονταρίου.

Νικητηρᾶς Σταματελόπουλος, Ἀριστείδης Αναγνωσταρᾶς, Χ. Μιλιάνης, Ἰω. Ν. Φλέσσας.

Λεωνιδίου.

Ἐμμανουὴλ Χ. Τσοῦχλος.

Λοιδωρικίου.

Ἀναστάσιος Λοιδωρίκης, Ἰωάννης Σιαφάκας.

Μαϊνης.

Νικόλαος Ηιεράκος, Δ. Ποθλεκάκος.

Μακεδόνων.

Α. Πάϊκος, Διαμαντὴς Ν. Ὀλύμπιος, Δ. Τσάμης Καρατάσος, Κωνσταντῖνος Δόσιος.

Μαλαντρίνου.

Χαραλάμπης Παππαπολίτης, Αναγ. Σταματόπουλος.

Μαλεζρίου.

Ἠλίας Δημητρακαράκος.

Μεγαρίδος.

Μελέτης Χ. Μελέτης, Γ. Οἰκονόμου.

Μεθώνης.

Φ. Ποιλόπουλος.

Μενδενίτσης.

Γεώργιος Τερνιτζιώτης, Ἀναγνώστης Ἐγκολφόπουλος.

Μεσολογγίου.

Σπυρίδων Τρικούπης.

Μηλαίας.

Βενετσάνος Κυβέλος.

Μικρομάνης.

Εὐστάθιος Παπασταθόπουλος.

Μιστρᾶ.

Π. Μπαρπιτζιώτης, Νικόλαος Κορφιωτάκης, Ἐμμ. Μελετόπουλος, Σπυρίδων Κοπανίτσας.

Μυκόνου.

Μ. Σολωμὸς, Γ. Γρυπάρης.

Μονεμβασίας.

Ἰωάννης Κρανίδης, Κυριακὸς Δ. Καραμῆς.

Νάξου.

Μανουὴλ Ζανετὴς, Μ. Μαρκοπολίτης.

Ναυπακτο-Βενετίκου.

Ἀναγνώστης Κίτζου, Π. Ἀλεξίου, Σπύρος Πασαπόρτης.

Ναυπλίας (πόλεως).

Σπ. Παπαλεξόπουλος, Π. Γ. Ῥόδιος.

Ναυπλίας (ἐπαρχίας).

Μιχαὴλ Ἰατρός.

Νεοκάστρου.

Ν. Οἰκονομίδης, Α. Βάγκαλης.

Νησίου.

Π. Καλαμαριώτης, Π. Δαριώτης.

Ξηρομέρου.

Ν. Μαυρομμάτης, Ν. Ταλιος.

Ξηροχωρίου.

Βαπτιστὴς Δρόσος, Δ. Βιρβίλης.

Πάρου.

Ζώρζης Μαυρογένης, Δ. Π. Δημητρακόπουλος.

Πατρῶν.

Α. Λόντος, Κ. Τσερτίδης. Κ. Κωνζάκης, Α. Καλαμογδάρτης.

Πόρου.

Κωνσταντῖνος Λογοθέτης Δουζίνας, Γεώργιος Σ. Κριεζῆς.

Πύργου.

Δημήτριος Αὐγερινὸς, Λύσανδρος Βιλαέτης.

Σαλαμῖνος.

Ἀναγνώστης Καρνέσης, Α. Παππᾶ Νικολάου.

Σαμίων.

Α. Λυκοῦργος, Σταμάτης Γεωργιάδης.

Σαντορύνης.

Νικόλαος Γερασίμου Ἰγγλέσης, Θωμᾶς Σ. Μαρκεζίνης.

Σίφνου.

Ἰωάννης Πιτάρης, Ἰωάννης Βασιλείου.

Σκοπέλου, Σκιάθου κλ.

Α. Ἀποστολίδης, Δημήτριος Φαλκίδης.

Σουλιωτῶν.

Κίτζος Τζαβέλας, Κ. Μπότσαρης.

Σπετσῶν.

Βασίλειος Ν. Ὁρλὸφ, Α. Ἀνδροῦτσος, Ἀνδριανὸς Α. Σωτηρίου, Διομίδης Κυριακοῦ.

Σταυροπηγίου.

Χρ. Καπετανάκης, Π. Ι. Καπετανάκης.

Σύρου.

Ζ. Μαραγκὸς, Α. Ῥενουάρδος.

Τήνου.

Ἰάκωβος Παζιμάδης, Π. Ψάθης, Ν. Α. Βιτάλης.

Τριπόλεως.

Β. Χριστακόπουλος, Γ. Ῥεβελιώτης, Γ. Παππαδόπουλος, Ῥ. Παλαμίδης.

Ὕδρας.

Γεώργιος Κουντουριώτης, Γκίκας Γ. Γκιώνη, Δ. Στ. Μπουντούρης, Μ. Α. Τσαμαδὸς, Ἰω. Κ. Δαμιανός.

Ὑπάτης.

Εὐαγγέλης Μ. Κοντογιάννης.

Φουκᾶ (Σπάρτης).

Δ. Πετροπουλάκης.

Χαλκίδος.

Νικόλαος Κριεζιώτης, Ἰω. Οἰκονόμου, Α. Πετσάλης.

Χίων.

Νικόλαος Πρασσακάκης, Γ. Γλαράκης.

Ψαρριανῶν.

Α. Μοναρχίδης, Κ. Κανάρης, Α. Γιαννίτζης, Δ. Παπανικολῆ.

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν·

1. Τὸ σχέδιον τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον συζητηθὲν ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἐπαρουσιάσθη εἰς Ἡμᾶς τὴν 21 Φεβρουαρίου ε. ε. παρὰ τῆς ἐπὶ τούτου σταλείσης παρὰ τῆς Συνελεύσεως Ἐπιτροπῆς.

2. Τὰς ἐπὶ τοῦ σχεδίου τούτου γενομένας παρ' Ἡμῶν παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Φεβρουαρίου ε. ε. Διαγγέλματος ἀνεκοινώσαμεν πρὸς τὴν Συνέλευσιν.

3. Τὰς ἐπί τινων τῶν παρατηρήσεων τούτων εὐχὰς τῆς Συνελεύσεως, τὰς ὁποίας διὰ τῶν Ἀντιπροέδρων αὐτῆς καὶ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐκοινοποίησε πρὸς Ἡμᾶς τὴν 4 Μαρτίου ε. ε. καὶ

4. Τὴν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν πρὸς τὴν Συνέλευσιν διακοίνωσιν Ἡμῶν, δι' ἧς ἀπεδέχθημεν τὰς παρ' αὐτῆς ἐκφρασθείσας εὐχάς,

Ἀφοῦ κατὰ τὰ *ἀνωτέρω*, συνωμολογήθη μεταξὺ Ἡμῶν καὶ τῶν πληρεξουσίων τοῦ Ἔθνους τὸ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑ,

Ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν·

α) Νὰ δημοσιευθῇ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τὸ Πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἕπεται:

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἐν Ὀνόματι τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἀδιαιρέτου Τριάδος.

Περὶ Θρησκείας.

Ἄρθρον 1.

Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτή, καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ, καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Ἄρθρ. 2.

Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἡνωμένη

δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαραλλάκτως ὡς ἐκείναι τοὺς τε ἱεροὺς, ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις, εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων.

Περὶ τοῦ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων.

Ἄρθρ. 3.

Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου καὶ συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη, ἀναλόγως τῆς περιουσίας των· μόνοι δὲ οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα.

Πολῖται εἶναι ὅσοι, ἀπέκτησαν ἢ ἀποκτήσωσι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

Ἄρθρ. 4.

Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος· οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται, ἢ ἄλλως πως περιορίζεται, εἰμὴ ὁπόταν καὶ ὅπως ὁ Νόμος ὁρίζῃ.

Ἄρθρ. 5.

Ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ αὐτοφώρου ἐγκλήματος οὐδεὶς συλλαμβάνεται, οὐδὲ φυλακίζεται, εἰμὴ δι' αἰτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως.

Ἄρθρ. 6.

Ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται ἄνευ Νόμου, ὁρίζοντος προηγουμένως αὐτήν.

Ἄρθρ 7.

Ἕκαστος, ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀναφέρωνται ἐγγράφως εἰς τὰς ἀρχὰς, τηροῦντες τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

Ἄρθρ. 8.

Ἡ κατοικία ἑκάστου εἶναι ἄσυλος· οὐδεμία κατ' οἶκον ἔρευνα ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ Νόμος διατάσσῃ.

Ἄρθρ. 9.

Ἐν Ἑλλάδι οὔτε πωλεῖται οὔτε ἀγοράζεται ἄνθρωπος. Ἀργυρώνητος ἢ δοῦλος παντὸς γένους καὶ πάσης θρησκείας εἶναι ἐλεύθερος, ἅμα πατήσῃ ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους.

Ἄρθρ. 10

Πᾶς τις δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς τε, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος καὶ λογοκρισία δὲν ἐπιτρέπεται.

Οἱ ὑπεύθυνοι συντάκται, ἐκδόται καὶ τυπογράφοι ἐφημερίδων δὲν ὑποχρεοῦνται εἰς οὐδεμίαν χρηματικὴν προκαταβολὴν λόγῳ ἐγγυήσεως.

Οἱ ἐκδόται ἐφημερίδων θέλουν εἶσθαι πολῖται Ἕλληνες.

Ἄρθρ. 11.

Ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις ἐνεργεῖται δαπάνῃ τοῦ Κράτους· εἰς δὲ τὴν δημοτικὴν συντρέχει καὶ τὸ Κράτος κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀνάγκης τῶν δήμων.

Ἕκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συσταίνῃ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, συμμορφούμενος μὲ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

Ἄρθρ. 12.

Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας του εἰμὴ διὰ δημόσιον ἀνάγκην, προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅταν καὶ ὅπως ὁ Νόμος διατάσσῃ, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως.

Ἄρθρ. 13.

Αἱ δάσανοι καὶ ἡ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύονται.

Ἄρθρ. 14.

Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εἶναι ἀπαραβίαστον.

Περὶ συντάξεως τῆς Πολιτείας.

Ἄρθρ. 15.

Ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται συνάμα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 16.

Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν Νόμων ἀνήκει εἴς τε τὸν Βασιλέα, τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν. Πᾶς Νόμος, ἀφορῶν τοὺς ἐτησίους προϋπολογισμούς, τὰ ἔσοδα ἢ ἔξοδα τοῦ Κράτους, διάθεσιν ἐθνικῆς περιουσίας, τὸν ἐτήσιον προσδιορισμὸν τῆς Στρατιωτικῆς καὶ Ναυτικῆς δυνάμεως καὶ τὴν Στρατολογίαν καὶ Ναυτολογίαν, εἰσάγεται πρῶτον εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ψηφίζεται παρ' αὐτῆς.

Ἄρθρ. 17.

Οὐδεμία πρότασις, ἀφορῶσα αὔξησιν τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ μισθοδοσίαν ἢ σύνταξιν, ἢ ἐν γένει δι' ὄφελος προσώπου, πηγάζει ἐκ τῆς Βουλῆς, ἢ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 18.

Ἐὰν πρότασις Νόμου ἀπορριφθῇ ὑπὸ μιᾶς τῶν τριῶν νομοθετικῶν δυνάμεων, δὲν παρουσιάζεται ἐκ νέου εἰς τὴν αὐτὴν Βουλευτικὴν Σύνοδον.

Ἄρθρ. 19.

Ἡ ἐπίσημος ἑρμηνεία τῶν Νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν.

Ἄρθρ. 20.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα, ἐνεργεῖται δὲ διὰ τῶν παρ' αὐτοῦ διοριζομένων ὑπευθύνων Ὑπουργῶν.

Ἄρθρ. 21.

Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται διὰ τῶν δικαστηρίων, αἱ δὲ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως.

Περὶ τοῦ Βασιλέως.

Ἄρθρ. 22.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως εἶναι ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον, οἱ δὲ Ὑπουργοὶ αὐτοῦ εἶναι ὑπεύθυνοι.

Ἄρθρ. 23.

Οὐδεμία πρᾶξις τοῦ Βασιλέως ἰσχύει, οὐδ' ἐκτελεῖται, ἂν δὲν ἦναι προσυπογεγραμμένη παρὰ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ, ὅστις διὰ μόνης τῆς ὑπογραφῆς του καθίσταται ὑπεύθυνος.

Ἐν περιπτώσει δὲ ἀλλαγῆς ὁλοκλήρου τοῦ Ὑπουργείου, ἂν οὐδεὶς τῶν παυσάντων Ὑπουργῶν συγκατατεθῇ εἰς τὸ νὰ προσυπογράψῃ τὸ τῆς ἀπαλύσεως τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ νέου Ὑπουργείου Διάταγμα, ὑπογράφονται ταῦτα παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ νέου Ὑπουργείου, ἀφοῦ οὗτος, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, δώσει τὸν ὅρκον.

Ἄρθρ. 24.

Ὁ Βασιλεὺς διορίζει καὶ παύει τοὺς Ὑπουργοὺς αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 25.

Ὁ Βασιλεὺς εἶναι ὁ ἀνώτατος Ἄρχων τοῦ Κράτους· ἄρχει τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων, κηρύττει πόλεμον, συνομολογεῖ συνθήκας εἰρήνης, συμμαχίας καὶ ἐμπορίας· ἀνακοινώνει δὲ αὐτὰς εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν μετὰ τῶν ἀναγκαίων διασαφήσεων, ἅμα τὸ συμφέρον καὶ ἡ ἀσφάλεια τοῦ Κράτους τὸ ἐπιτρέψωσιν.

Αἱ περὶ ἐμπορίας ὅμως συνθῆκαι, καὶ ὅσαι ἄλλαι περιέχωσι παραχωρήσεις, περὶ τῶν ὁποίων κατ' ἄλλας διατάξεις τοῦ παρόντος Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὁρισθῇ τι ἄνευ νόμου, ἢ ἐπιβαρύνουσιν ἀτομικῶς τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἐξουσιοῦνται ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Ἄρθρ. 26.

Οὐδεμία παραχώρησις ἢ ἀνταλλαγὴ χώρας δύναται νὰ γενῇ ἄνευ Νόμου.

Οὐδέποτε τὰ μυστικὰ ἄρθρα συνθήκης τινὸς δύνανται ν' ἀνατρέψωσι τὰ φανερά.

Ἄρθρ. 27.

Ὁ Βασιλεὺς ἀπονέμει τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ναυτικοὺς βαθμούς,

διορίζει καὶ παύει τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ Νόμου ὡρισμένων ἐξαιρέσεων, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ὑπάλληλον εἰς μὴ νενομοθετημένην θέσιν.

Ἄρθρ. 28.

Ὁ Βασιλεὺς ἐκδίδει τ' ἀναγκαῖα Διατάγματα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν Νόμων, δὲν δύναται δὲ ν' ἀναστείλῃ ποτὲ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν, μηδὲ νὰ ἐξαιρέσῃ τινὰ τῆς ἐκτελέσεώς των.

Ἄρθρ. 29.

Ὁ Βασιλεὺς κυρόνει καὶ δημοσιεύει τοὺς Νόμους.

Ἄρθρ. 30.

Ὁ Βασιλεὺς τακτικῶς ἅπαξ τοῦ ἔτους συγκαλῇ τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν, ἐκτάκτως δὲ, ὁσάκις τὸ κρίνει εὔλογον. Κηρύττει αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου τὴν ἔναρξιν καὶ λῆξιν ἑκάστης βουλευτικῆς Συνόδου, καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαλύῃ τὴν Βουλήν· ἀλλὰ τὸ περὶ διαλύσεως Διάταγμα πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ συγχρόνως καὶ τὴν συγκάλεσιν, τῶν μὲν ἐκλογέων ἐντὸς δύο, τῆςδὲ Βουλῆς ἐντὸς τριῶν μηνῶν.

Ἄρθρ. 31.

Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀναβάλλῃ τὴν ἔναρξιν, ἢ νὰ διακόπτῃ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐτησίας Βουλευτικῆς Συνόδου. Ἡ ἀναβολὴ ἢ ἡ διακοπὴ δὲν δύνανται νὰ διαρκέσωσιν ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, οὐδὲ ν' ἀνανεωθῶσιν ἐντὸς τῆς αὐτῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 32.

Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χαρίζῃ, μεταβάλλῃ καὶ ἐλαττώνῃ τὰς παρὰ τῶν δικαστηρίων καταγινωσκομένας ποινὰς, ἐξαιρουμένων τῶν περὶ Ὑπουργῶν διατεταγμένων· πρὸς δὲ καὶ νὰ χορηγῇ ἀμνηστείαν ἐπὶ τῇ εὐθύνῃ ὁλοκλήρου τοῦ Ὑπουργείου.

Ἄρθρ. 33.

Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπονέμῃ τὰ κανονισμένα παράσημα, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ αὐτῶν Νόμου· δὲν δύναται ὅμως νὰ χορηγῇ τίτλους εὐγενείας καὶ διακρίσεως, οὐδὲ ν' ἀναγνωρίζῃ τοιούτους, ἀπονεμομένους παρὰ ξένου Κράτους εἰς πολίτας Ἕλληνας.

Ἄρθρ. 34.

Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κόπτῃ νομίσματα κατὰ τὸν Νόμον.

Ἄρθρ. 35.

Ἡ Βασιλικὴ χορήγησις προσδιορίζεται διὰ Νόμου, τοῦ ὁποίου

ἡ διάρκεια δὲν περιορίζεται εἰς ῥητὸν χρόνον, καὶ ὅστις δὲν δύναται νὰ τροποποιηθῇ, εἰμὴ μετὰ δεκαετίαν.

Ἄρθρ. 36.

Ὁ Βασιλεὺς Ὄθων, μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ παρόντος Συντάγματος, θέλει δώσει ἐνώπιον τῆς παρούσης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὸν ἀκόλουθον ὅρκον:

« Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος » νὰ προστατεύω τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, » νὰ φυλάττω τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους » καὶ νὰ διατηρῶ καὶ ὑπερασπίζω τὴν Ἐθνικὴν αὐτονομίαν καὶ » τὴν ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. »

Περὶ διαδοχῆς καὶ Ἀντιβασιλείας.

Ἄρθρ. 37.

Τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα καὶ τὰ Συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα εἶναι διαδοχικὰ, καὶ περιέρχονται εἰς τοὺς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους ἀπογόνους τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας.

Ἄρθρ. 38.

Ἐν ἐλλείψει γνησίου καὶ νομίμου ἀπογόνου τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα καὶ τὰ Συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα περιέρχονται εἰς τὸν ἐπόμενον ἀδελφόν του καὶ εἰς τοὺς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους ἀπογόνους αὐτοῦ, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας.

Ἐν περιπτώσει θανάτου καὶ τούτου, ἄνευ γνησίων καὶ νομίμων ἀπογόνων κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν, τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα καὶ τὰ Συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα περιέρχονται εἰς τὸν ἐπόμενον ἀδελφόν του καὶ εἰς τοὺς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους ἀπογόνους αὐτοῦ, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας.

Ἄρθρ. 39.

Μὴ ὑπάρχοντος διαδόχου κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὡρισμένα, ὁ Βασιλεὺς διορίζει αὐτὸν μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένων, παρόντων τοὐλάχιστον τῶν δύο τρίτων τῶν μελῶν ἑκάστης, καὶ διὰ τῆς ψήφου τῶν δύο τρίτων τῶν παρόντων μελῶν.

Ἄρθρ. 40.

Πᾶς διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου ἀπαιτεῖται νὰ πρεσβεύῃ τὴν θρησκείαν τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἄρθρ. 41.

Οὐδέποτε τὰ Στέμματα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Βαυαρίας δύνανται νὰ συνενωθῶσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς κεφαλῆς.

Ἄρθρ. 42.

Ὁ Βασιλεὺς καθίσταται ἐνῆλιξ κατὰ τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος

τῆς ἡλικίας αὐτοῦ συμπληρωμένον. Πρὶν ἢ ἀναβῇ τὸν Θρόνον, ὀμνύει ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Ὑπουργῶν, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ Γερουσιαστῶν καὶ Βουλευτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀνωτέρων ἀρχῶν, τὸν ἐν τῷ 36 ἄρθρῳ διαλαμβανόμενον ὅρκον. Ὁ Βασιλεὺς συγκαλεῖ τὸ πολὺ ἐντὸς δύο μηνῶν τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν, καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸν ὅρκον ἐνώπιον τῶν Βουλευτῶν καὶ τῶν Γερουσιαστῶν συνηγμένων ἐπὶ τούτῳ.

Ἄρθρ. 43.

Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τοῦ Βασιλέως, ἐὰν ὁ διάδοχος ἦναι ἀνῆλιξ, ἢ ἀπὼν, καὶ δὲν ὑπάρχῃ Ἀντιβασιλεὺς ἤδη ὡρισμένος, ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνέρχονται ἄνευ συγκλήσεως τὴν δεκάτην τὸ βραδύτερον ἡμέραν μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ Βασιλέως· ἡ δὲ Συνταγματικὴ Βασιλικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὑπὸ τὴν εὐθύνην αὐτοῦ, μέχρι τῆς ὁρκωμοσίας τοῦ Ἀντιβασιλέως ἢ τῆς ἀφίξεως τοῦ διαδόχου.

Ἄρθρ. 44.

Ἐὰν, ἀποβιώσαντος τοῦ Βασιλέως, ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἦναι ἀνῆλιξ, ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνέρχονται ὁμοῦ διὰ νὰ ἐκλέξωσιν ἐπίτροπον· ἐπίτροπος δὲ τότε μόνον ἐκλέγεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ τοιοῦτος ἐκ διαθήκης τοῦ ἀποβιώσαντος Βασιλέως, ἢ ὅταν ὁ ἀνῆλιξ διάδοχος δὲν ἔχῃ μητέρα, μένουσαν εἰς τὴν χηρείαν της, ἥτις καλεῖται τότε εἰς τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ τέκνου της αὐτοδικαίως.

Ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἀνήλικος Βασιλέως, εἴτε διορισθῇ διὰ διαθήκης, εἴτε ἐκλεχθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος.

Ἰδιαίτερος Νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ Ἀντιβασιλείας.

Ἄρθρ. 45.

Ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ Θρόνου, ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία, εἰς ἓν συνερχόμεναι, ἐκλέγουσι προσωρινῶς Ἀντιβασιλέα πολίτην Ἕλληνα τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος· τὸ δὲ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἐνεργεῖ ὑπὸ τὴν εὐθύνην του, ἐν ὀνόματι τοῦ Ἔθνους, τὴν Συνταγματικὴν Βασιλικὴν ἐξουσίαν μέχρι τῆς ὁρκωμοσίας τοῦ Ἀντιβασιλέως.

Ἐντὸς δὲ δύο μηνῶν, τὸ βραδύτερον, ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἰσάριθμοι τῶν Βουλευτῶν ἀντιπρόσωποι, οἵτινες, εἰς ἓν μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας συνερχόμενοι, ἐκλέγουσι τὸν Βασιλέα διὰ τῆς πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου.

Περὶ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 46

Οὐδεὶς δύναται νὰ ἦναι συγχρόνως Βουλευτὴς καὶ Γερουσιαστής.

Ἄρθρ. 47.

Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνέρχονται αὐτοδικαίως κατ' ἔτος τὴν 1 τοῦ Νοεμβρ. μηνὸς, ἐκτὸς ἂν ὁ Βασιλεὺς τὰς συγκαλέσῃ πρότερον, ἡ ἀναβάλῃ τὴν ἔναρξίν των κατὰ τὰ ἄρθρα 30 καὶ 31 τοῦ παρόντος Συντάγματος. Ἡ διάρκεια ἑκάστης Συνόδου δὲν δύναται νὰ ἦναι βραχυτέρα τῶν δύο μηνῶν.

Ἄρθρ. 48.

Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνεδριάζουν δημοσίᾳ· δύνανται ὅμως νὰ διασκέπτωνται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἡ μὲν Βουλὴ, κατ' αἴτησιν δέκα, ἡ δὲ Γερουσία, πέντε ἐκ τῶν μελῶν αὐτῶν· μετὰ ταῦτα ἀποφασίζουσι κατὰ πλειοψηφίαν, ἂν ἡ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος συζήτησις πρέπῃ νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν.

Ἄρθρ. 49.

Οὔτε ἡ Βουλὴ οὔτε ἡ Γερουσία δύνανται νὰ συζητήσωσι καὶ ἀποφασίσωσί τι ἄνευ τῆς παρουσίας τοὐλάχιστον τοῦ ἡμίσεος πλέον ἑνὸς τῶν μελῶν αὐτῶν.

Ἐν περιπτώσει διχοψηφίας ἡ πρότασις, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἀπορρίπτεται.

Ἄρθρ. 50.

Οὐδεὶς αὐτόκλητος ἐμφανίζεται ἐνώπιον τῆς Βουλῆς ἢ τῆς Γερουσίας διὰ ν' ἀναφέρῃ τί προφορικῶς ἢ ἐγγράφως· ἀναφοραὶ ὅμως παρουσιάζονται διά τινος Βουλευτοῦ ἢ Γερουσιαστοῦ, ἢ παραδίδονται εἰς τὰ γραφεῖα.

Ἥ τε Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία, ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀποστέλλωσιν εἰς τοὺς Ὑπουργοὺς τὰς διευθυνομένας πρὸς αὐτὰς ἀναφορὰς, οἵτινες εἶναι ὑπόχρεοι νὰ δίδωσι διασαφήσεις, ὁσάκις ζητηθῶσιν.

Ἄρθρ. 51.

Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία συνεδριάζουν ἰδίᾳ, ἡ μὲν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, ἡ δὲ ἐν τῷ Συνεδρίῳ αὐτῆς.

Μόνον δὲ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, καὶ ὁσάκις τὸ Σύνταγμα ὁρίζῃ, συνέρχονται ὁμοῦ ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ.

Ἄρθρ. 52.

Οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται οὐδ' εἰσπράττεται, ἐὰν προηγουμένως δὲν ψηφισθῇ παρά τε τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, καὶ κυρωθῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως.

Ἄρθρ. 53.

Κατ' ἔτος ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία ψηφίζουσι τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀποφασίζουσιν ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ.

Ὅλα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ Κράτους πρέπει νὰ σημειῶνται εἰς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀπολογισμόν.

Ἄρθρ. 54.

Οὐδεμία σύνταξις ἢ ἀμοιβὴ δίδεται ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ἄνευ Νόμου.

Ἄρθρ. 55.

Βουλευτὴς ἢ Γερουσιαστὴς δὲν καταδιώκεται, οὐδ' ὁπωσδήποτε ἐξετάζεται, ἕνεκα γνώμης ἢ ψήφου, δοθείσης παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν βουλευτικῶν του καθηκόντων.

Ἄρθρ. 56.

Βουλευτὴς ἢ Γερουσιαστής, διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, δὲν καταδιώκεται, συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται, ἄνευ ἀδείας τοῦ σώματος εἰς ὃ ἀνήκει· τοιαύτη ἄδεια δὲν ἐπαιτεῖται εἰς τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ κακουργήματα.

Προσωπικὴ κράτησις δὲν ἐνεργεῖται κατὰ Βουλευτοῦ ἢ Γερουσιαστοῦ, διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, τέσσαρας ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως καὶ τρεῖς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς.

Ἄρθρ. 57.

Βουλευταὶ καὶ Γερουσιασταὶ ὀμνύουν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν τὸν ἑξῆς ὅρκον·

« Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος » νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος, ὑπακοὴν εἰς » τὸ Σύνταγμα καὶ εἰς τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐκπλη- » ρώσω εὐσυνειδότως τὰ καθήκοντά μου. »

Ὁ ὅρκος δίδεται, παρὰ μὲν τῶν Βουλευτῶν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, παρὰ δὲ τῶν Γερουσιαστῶν ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῆς Γερουσίας, εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν.

Ἄρθρ. 58.

Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία προσδιορίζουν διὰ κανονισμοῦ πῶς ἑκάστη αὐτῶν θέλει ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά της.

Περὶ τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρ. 59.

Ἡ Βουλὴ σύγκειται ἐκ Βουλευτῶν, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν ἐχόντων δικαίωμα πρὸς τοῦτο πολιτῶν, κατὰ τὸν περὶ ἐκλογῆς Νόμον.

Ἄρθρ. 60.

Οἱ Βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὸ Ἔθνος καὶ ὄχι μόνον τὴν ἐπαρχίαν ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐκλέγονται.

Ἄρθρ. 61.

Ὁ περὶ ἐκλογῆς Νόμος προσδιορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν Βουλευτῶν, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ· πάντοτε ὅμως ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν δύναται νὰ ᾖναι ἐλάσσων τῶν ἑβδομήκοντα.

Ἄρθρ. 62.

Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται κατὰ τριετίαν.

Ἄρθρ. 63.

Διὰ νὰ ἐκλεχθῇ τις Βουλευτὴς ἀπαιτεῖται,

Νὰ ᾖναι πολίτης Ἕλλην, ἐγκαταστημένος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπολαμβάνων τὰ ἀστικὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα, ἔχων συμπληρωμένον τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ πρὸς τούτοις τὰ παρὰ τοῦ Νόμου τῶν ἐκλογῶν ἀπαιτούμενα προσόντα.

Ἄρθρ. 64

Βουλευταί, διοριζόμενοι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἔμμισθον ὑπηρεσίαν καὶ δεχόμενοι αὐτήν, παύουν ἀμέσως τῶν Βουλευτικῶν καθηκόντων, καὶ τότε μόνον ἀναλαμβάνουσιν αὐτά, ὅταν ἐκλεχθῶσιν ἐκ νέου.

Ἄρθρ. 65.

Ἡ Βουλὴ ἐκλέγει ἐκ τῶν Βουλευτῶν κατὰ τὴν ἔναρξιν ἑκάστης Βουλευτικῆς Συνόδου τὸν Πρόεδρον, τοὺς Ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς αὐτῆς.

Ἄρθρ. 66.

Ἡ Βουλὴ ἐξετάζει τὰ πληρεξούσια τῶν Βουλευτῶν καὶ ἀποφασίζει περὶ τῶν ἀναφυομένων ἀμφισβητήσεων.

Ἄρθρ. 67.

Οἱ ἐκπληρώσαντες τὰ χρέη των Βουλευταὶ λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ δημοσίου Ταμείου ἀποζημίωσιν δραχμῶν διακοσίων πεντήκοντα κατὰ μῆνα, διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου.

Ἄρθρ. 68.

Οἱ Βουλευταί, οἱ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἢ ἄλλως πως μισθοδοτούμενοι, δὲν λαμβάνουσιν εἰμὴ τὸ τυχὸν ἐλλεῖπον μέχρι τῆς ἀνωτέρω ὁρισθείσης μηνιαίας ἀποζημιώσεως.

Περὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρ. 69.

Ἡ Γερουσία εἶναι μέρος ἀναπόσπαστον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρ. 70.

Ὁ Βασιλεὺς διορίζει τοὺς Γερουσιαστὰς ἰσοβίως.

Τὰ Διατάγματα τοῦ διορισμοῦ των προσυπογράφονται παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρ. 71.

Ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν ὁρίζεται εἰς εἴκοσι καὶ ἑπτά· δύναται δὲ ὁ Βασιλεὺς ν' αὐξήσῃ αὐτόν, κατὰ τὰς ἀνάγκας, μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν.

Μόνον συγκαταθέσει τῆς Βουλῆς δύνανται νὰ διορισθῶσιν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως πλείονες Γερουσιασταὶ τοῦ εἰρημένου ἀριθμοῦ.

Ἄρθρ. 72.

Διὰ νὰ διορισθῇ τις Γερουσιαστὴς πρέπει

1) Νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην,

2) Νὰ ἦναι ἐγκαταστημένος ἐν τῇ Ἑλλάδι,

3) Ν' ἀπολαμβάνῃ τὰ ἀστικὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα,

4) Νὰ συνεπλήρωσε τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ

5) Ν' ἀνεδείχθῃ ἐν τῇ Ἑλλάδι,

α') Εἴτε μέλος, ἢ Ὑπουργὸς τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἐθνικῶν Κυβερνήσεων τοὐλάχιστον ἅπαξ μέχρι τέλους τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους.

β') Εἴτε Πληρεξούσιος, ἐκλεχθεὶς δὶς, εἰς ἐθνικὰς Συνελεύσεις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς παρούσης, ἢ Βουλευτὴς εἰς δύο τοὐλάχιστον περιόδους, παρελθούσας καὶ μελλούσας, ἢ ἅπαξ Πληρεξούσιος καὶ ἅπαξ Βουλευτής·

γ') Εἴτε Ἀρχηγὸς Στρατοπέδου, ἢ Στόλου, ἢ Ναυτικῆς μοίρας, ὁδηγήσας τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα εἰς πολιορκίας ἢ μάχας.

δ') Εἴτε ἀνὴρ ἱστορικὸς διὰ λαμπρῶν ἀνδραγαθημάτων, ἢ ἀδροτάτων χρηματικῶν θυσιῶν·

ε') Εἴτε Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, εἰς δύο Βουλευτικὰς Συνόδους, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Συντάγματος·

ς') Εἴτε Ὑπουργὸς, μετὰ τετραετίαν ὡς τοιοῦτος·

ζ') Εἴτε Στρατηγὸς, Ἀντιστράτηγος, Ὑποστράτηγος, Ναύαρχος, Ἀντιναύαρχος, ἢ Ὑπαναύαρχος, μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ του ὡς τοιούτου·

η') Εἴτε Πρέσβυς, μετὰ πενταετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος·

θ') Εἴτε Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἢ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, μετὰ ἑξαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος·

ι') Εἴτε Εἰσαγγελεὺς παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ, ἢ Πρόεδρος Ἐφετῶν, ἢ Νομάρχης, μετὰ ὀκταετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος·

ια') Εἴτε Ἐπίτροπος παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ, Εἰσαγγελεὺς παρ' Ἐφέταις, ἢ Ἀρειοπαγίτης, μετὰ δεκαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος·

ιβ') Εἴτε Πρόεδρος Νομαρχικοῦ Συμβουλίου, τρὶς ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ ἓξ ἔτη ὡς νομαρχικὸς Σύμβουλος ὑπηρετήσας·

ιγ') Εἴτε Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου, δὶς ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ μετὰ δεκαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς Καθηγητής·

ιδ') Εἴτε Ἀντιπρόεδρος Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου, δὶς ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ μετὰ ἑξαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς ἐπιμελητής.

Ἡ ἐναρξις τῶν ἐν τοῖς ἐδαφίοις ς' μέχρι ιδ' ἀναφερομένων

ὑπηρεσιῶν θέλει λογίζεσθαι ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Τὰ ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ προσόντα τοῦ Γερουσιαστοῦ θέλουν ἀναθεωρηθῇ μετὰ δεκαπενταετίαν ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρ. 73.

Ὁ διατελέσας εἰς πλείονας τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὑπηρεσιῶν δύναται νὰ ἑνώσῃ τὰς χρονικὰς αὐτοῦ διαρκείας πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ παρὰ τῆς διαρκεστέρας ὑπηρεσίας, κατὰ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ ὁριζόμενα, ἀπαιτουμένου χρόνου.

Ἄρθρ. 74.

Διὰ τὸν διορισμὸν ἑκάστου Γερουσιαστοῦ ἀπαιτεῖται χωριστὸν Διάταγμα, διαλαμβάνον ἀκριβῶς τὰς ἐκδουλεύσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται κατὰ τὸ 72 ἄρθρον ὁ διορισμός.

Ἄρθρ. 75.

Οἱ Βασιλόπαιδες καὶ ὁ ἐπίδοξος τοῦ Θρόνου Διάδοχος εἶναι αὐτοδικαίως Γερουσιασταὶ, ἅμα συμπληρώσωσι τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ ψηφοφορῶσιν, εἰμὴ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εἰκοστοῦ πέμπτου.

Ἄρθρ. 76.

Ἡ Βουλευτικὴ Σύνοδος τῆς Γερουσίας ἄρχεται καὶ λήγει συγχρόνως μὲ τὴν τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρ. 77.

Πᾶσα συνεδρίασις τῆς Γερουσίας, ἐκτὸς τοῦ χρόνου καθ' ὃν συνεδριάζει ἡ Βουλὴ, εἶναι παράνομος, καὶ πᾶσα πρᾶξις, γινομένη ἐν τοιαύτῃ συνεδριάσει, εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος, ἐκτὸς ὅταν ἡ Γερουσία συνέρχηται ὡς δικαστικὸν σῶμα, ὅτε μόνον τὰ παρὰ τοῦ Συντάγματος ὡρισμένα δικαστικὰ αὐτῆς καθήκοντα δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ.

Ἄρθρ. 78.

Ὁ Βασιλεὺς διορίζει ἐκ τῶν Γερουσιαστῶν τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας κατὰ τριετίαν· αὕτη δὲ κατὰ πᾶσαν Βουλευτικὴν Σύνοδον ἐκλέγει ἐκ τῶν ἰδίων μελῶν δύο Ἀντιπροέδρους καὶ δύο Γραμματεῖς.

Ἄρθρ. 79.

Οἱ Γερουσιασταὶ λαμβάνουσιν ἀποζημίωσιν πεντακοσίων δραχμῶν κατὰ μῆνα δι' ὅσον ἑκάστοτε διαρκέσωσιν αἱ νομοθετικαὶ ἢ δικαστικαὶ ἐργασίαι αὐτῶν.

Οἱ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἢ ἄλλως πως μισθοδοτούμενοι Γερουσιασταὶ δὲν λαμβάνουσιν, εἰμὴ τὸ τυχὸν ἔλλειπον μέχρι τῆς ἀνωτέρω ὁρισθείσης ἀποζημιώσεως.

Περὶ τῶν Ὑπουργῶν.

Ἄρθρ. 80.

Οὐδεὶς ἐκ τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας δύναται νὰ διορισθῇ Ὑπουργός.

Ἄρθρ. 81.

Οἱ Ὑπουργοὶ ψηφοφοροῦν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν τότε μόνον, ὅταν ὦσι μέλη αὐτῶν. Ἔχουσι δὲ εἴσοδον ἐλευθέραν εἰς τὰς συνεδριάσεις των καὶ ἀκούονται, ὁσάκις ζητήσωσι τὸν λόγον. Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία δύνανται ν' ἀπαιτήσωσι τὴν παρουσίαν τῶν Ὑπουργῶν.

Ἄρθρ. 82.

Ποτὲ διαταγὴ τοῦ Βασιλέως ἔγγραφος ἢ προφορικὴ δὲν ἀπαλλάττει τῆς εὐθύνης τοὺς Ὑπουργούς.

Ἄρθρ. 83.

Ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατηγορῇ τοὺς Ὑπουργοὺς ἐνώπιον τῆς Γερουσίας, ἥτις δικάζει αὐτοὺς εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν. Δὲν λαμβάνουσι δὲ μέρος εἰς τὴν δίκην οἱ Γερουσιασταί, οἵτινες διορίσθησαν τυχών, ὀφ.ῦ ἐπροτάθη ἡ εἰς δίκην εἰσαγωγή.

Εἰδικὸς Νόμος θέλει ὁρίσει τὰ περὶ εὐθύνης τῶν Ὑπουργῶν, τὰς ἐπιβλητέας ποινὰς καὶ τὴν διαδικασίαν.

Ἄρθρ. 84.

Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ εἰδικοῦ περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν Νόμου, ἡ Βουλὴ δύναται νὰ κατηγορῇ αὐτοὺς καὶ ἡ Γερουσία νὰ τοὺς δικάζῃ ἕνεκεν ἐσχάτης προδοσίας, καταχρήσεως δημοσίας περιουσίας, παρανόμου εἰσπράξεως καὶ πάσης παραβάσεως τῶν ὅρων τοῦ Συντάγματος.

Ἄρθρ. 85.

Ὁ Βασιλεὺς δύναται ν' ἀπονείμῃ χάριν εἰς Ὑπουργὸν καταδικασθέντα ὑπὸ τῆς Γερουσίας, μόνον ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτῆς ἢ τῆς Βουλῆς.

Περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρ. 86.

Ἡ Δικαιοσύνη πηγάζει ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ἐνεργεῖται δὲ διὰ Δικαστῶν, ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων.

Ἄρθρ. 87.

Οἱ Δικασταὶ καθὼς καὶ τὰ ψῆφον ἔχοντα μέλη τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου θέλουν εἶσθαι ἰσόβιοι. Ὁ χρόνος, καθ' ὃν θέλουν κατασταθῇ τοιοῦτοι, θέλει ὁρισθῇ δι' εἰδικοῦ Νόμου, ἐκδοθησομένου μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ Δικασταὶ καὶ τὰ ψῆφον ἔχοντα μέλη τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου κατασταθῶσιν ἰσόβιοι, δὲν δύνανται νὰ παύσωσιν, ἄνευ δικαστικῆς ἀπορράσεως.

Ἄρθρ. 88.

Εἰσαγγελεῖς, Ἀντεισαγγελεῖς καὶ Εἰρηνοδίκαι δὲν ἀπολαμβάνουσι τῶν δικαιωμάτων τῆς ἰσοβιότητος.

Ἄρθρ. 89.

Οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τοῦ παρὰ τοῦ Νόμου ὡρισμένου εἰς αὐτὸν Δικαστοῦ· ὅθεν δικαστικαὶ ἐπιτροπαὶ καὶ ἔκτακτα δικαστήρια ὑφ' ὁποιονδήποτε ὄνομα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συστηθῶσιν.

Ἄρθρ. 90.

Αἱ συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων εἶναι δημόσιαι, ἐκτὸς ὅταν ἡ δημοσιότης ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ τὴν κοινὴν εὐταξίαν, ἀλλὰ τότε τὰ δικαστήρια ὀφείλουσι νὰ ἐκδίδωσι περὶ τούτου ἀπόφασιν.

Ἄρθρ. 91.

Πᾶσα ἀπόφασις πρέπει νὰ ἦναι αἰτιολογημένη καὶ ν' ἀπαγγέλληται ἐπὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει.

Ἄρθρ. 92.

Τὸ ὁρκωτικὸν σύστημα διατηρεῖται.

Ἄρθρ. 93.

Τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα δικάζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων· ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ τύπου, ὁσάκις ταῦτα δὲν ἀφορῶσι τὸν ἰδιωτικὸν βίον.

Ἄρθρ. 94.

Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Δικαστὴν νὰ δεχθῇ καὶ ἄλλην ὑπηρεσίαν ἐμμισθον, ἐκτὸς τῆς τοῦ Καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημείῳ.

Ἄρθρ. 95.

Εἰδικὸς Νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ Στρατοδικείων καὶ Ναυτοδικείων.

Ἄρθρ. 96.

Τὰ προσόντα τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων θέλουν ὁρισθῇ δι' εἰδικοῦ Νόμου.

Γενικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρ. 97.

Εἰδικὸς Νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ ἀποχωρήσεως τῶν Γερουσιαστῶν καὶ ἰσοβίων Δικαστῶν, ἕνεκα γήρατος, ἢ διαρκῶν νοσημάτων.

Ἄρθρ. 98.

Ἄνευ Νόμου, στρατὸς ξένος οὔτε εἶναι δεκτὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηρεσίαν, οὔτε δύναται νὰ διαμείνῃ εἰς τὸ Κράτος, ἢ νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 99.

Μόνον ὅπως καὶ ὅταν ὁ Νόμος διατάσσῃ, οἱ στρατιωτικοὶ καὶ ναυτικοὶ χειροῦνται τοῦ βαθμοῦ, τῶν τιμῶν καὶ τῶν συντάξεών των.

Ἄρθρ. 100.

Οὐδεὶς ὅρκος ἐπιβάλλεται, ἄνευ Νόμου, ὁρίζοντος καὶ τὸν τύπον αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 101.

Τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται· αἱ δὲ ὑπαγόμεναι εἰς αὐτὰ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις ἀνατίθενται ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, καὶ θέλουν δικάζεσθαι ὡς κατεπείγουσαι. Νόμοι ἰδιαίτεροι, ἐκδοθησόμενοι ἐντὸς τῆς πρώτης βουλευτικῆς περιόδου, θέλουν ὑπαγάγει ἐπίσης ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ κανονίσει τὴν διαδικασίαν.

Αἱ ἄρσεις συγκρούσεως θέλουν δικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Κἀνὲν δικαστήριον, κἀμμία δικαιοδοσία τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ τοῦ λοιποῦ ἄνευ Νόμου.

Ἄρθρ. 102.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας παύει, καὶ διαλύεται αὐτοδικαίως, ἅμα παρέλθωσι τρεῖς μῆνες, ἀφ' ἧς ἡμέρας ὀμόσει ὁ Βασιλεὺς τὸν τοῦ Συντάγματος ὅρκον, ἢ καὶ πρὶν τῶν τριῶν μηνῶν, ἂν πρὸ τῆς λήξεως τούτων συγκροτηθῇ ἡ πρώτη Βουλευτικὴ Σύνοδος.

Ἄρθρ. 103.

Ὅλοι οἱ Νόμοι καὶ τὰ Διατάγματα, καθ' ὅσον ἀντιβαίνουσιν εἰς τὸ παρὸν Σύνταγμα, καταργοῦνται.

Εἰδικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρ. 104.

Ἡ πρώτη Βουλευτικὴ Σύνοδος θέλει συγκροτηθῇ ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Ἄρθρ. 105.

Δι' ἰδιαιτέρων Νόμων, καὶ ὅσον ἔνεστι ταχύτερον, πρέπει νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ τῶν ἑξῆς ἀντικειμένων.

α) Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἐπισκόπων τοῦ Κράτους, τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν πρὸς συντήρησιν τῶν κληρικῶν, ἀναλόγως μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτῆρός των, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λειτουργούντων ἢ μοναζόντων.

β) Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων καὶ τῆς δημοσίας ἐκποιήσεως.

γ) Περὶ τῆς διαθέσεως καὶ διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς, καὶ περὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ ἀποσβέσεως τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν χρεῶν.

δ) Περὶ τοῦ τύπου.

ε) 1) Περὶ βελτιώσεως τοῦ φορολογικοῦ συστήματος, 2) Περὶ ἁπλοποιήσεως τῆς ὑπηρεσίας, τῆς δικαστικῆς νομοθεσίας καὶ πάσης ἄλλης ἐν γένει.

ς) Περὶ τῶν ἁρμοδίων δικαστηρίων πρὸς διεκδίκασιν τῶν ἐγκλημάτων τῆς πειρατείας καὶ ναυταπάτης.

ζ) Περὶ ὀργανισμοῦ Ἐθνοφυλακῆς.

η) Περὶ στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς νομοθεσίας.

θ) Περὶ ἐμψυχώσεως τῆς γεωργίας, βιομηχανίας, ἐμπορίας καὶ ναυτιλίας·

ι) Περὶ ὁριστικῶν συντάξεων τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ὑπαλλήλων.

Ἄρθρ. 106.

Τὸ παρὸν Σύνταγμα ἐμβαίνει εἰς ἐνέργειαν, ἅμα ὑπογραφῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως. Τὸ δὲ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὀφείλει νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν μετὰ τὴν ὑπογραφήν.

Ἄρθρ. 107.

Ἡ τήρησις τοῦ παρόντος Συντάγματος ἀφιεροῦται εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν πληρεξουσίων.)

β) Παραγγέλλομεν ἁπάσας τὰς Δικαστικὰς πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς τοῦ Κράτους Ἀρχὰς, καὶ πάντας, νὰ τηρῶσιν ἀπαρασαλεύτως τὸ παρὸν Πολιτικὸν Σύνταγμα.

γ) Τὸ Ἡμέτερον Ὑπουργικὸν Συμβούλιον θέλει προσυπογράψει καὶ δημοσιεύσει τὸ παρὸν, ἐπιτιθεμένης καὶ τῆς μεγάλης τοῦ Κράτους Σφραγίδος.

Ἐγένετο ἐν Ἀθήναις, τὴν 18 Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους μετὰ Χριστὸν, καὶ δωδεκάτου τῆς Ἡμετέρας Βασιλείας.

Ο Θ Ω Ν.

Κ. ΚΑΝΑΡΗΣ, ΑΝΔ. ΛΟΝΤΟΣ, ΑΡ. ΜΑΝΟΥΣΑΣ, Α. ΜΕΛΑΣ.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ
τῆς ἐν Ἀθήναις τῆς 3 Σεπτεμβρίου Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως.

Ψήφισμα Α'.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Ἐκπληροῦσα καθῆκον δικαιοσύνης πρὸς ὅλους τοὺς Ἕλληνας πολιτικούς τε καὶ στρατιωτικοὺς τοὺς ἔν τε τῇ Πρωτευούσῃ καὶ κατὰ τὰς Ἐπαρχίας συντελέσαντας εἰς εὐόδωσιν τῆς ἀπομνημονεύτου καὶ ἐθνοσωτηρίου μεταβολῆς τῆς 3 Σεπτεμβρίου, καὶ θέλουσα νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος μέχρι σήμερον σειρὰν τῶν πατριωτικῶν πράξεων διὰ τῆς πρεπούσης εἰς αὐτὰς μνήμης καὶ ἀμοιβῆς, ἀφοῦ προηγουμένως, κλίνασα γόνυ, θύσῃ πρὸς τὸν Ὕψιστον θυσίαν εὐθυτάτης εὐγνωμοσύνης καὶ αἰνέσεως διὰ τὰς ἀπείρους καὶ αἰωνίους πρὸς τὸν πιστὸν αὐτὸν λαὸν χάριτας,

Ψηφίζει.

Α'. Περιφανὴς ἔπαινος καὶ εὐγνωμοσύνη ἀπονέμεται, καὶ ἀνεξάλειπτος μένει πρὸς ὅλους τοὺς Ἕλληνας πολιτικούς τε καὶ στρατιωτικοὺς τοὺς ἐν τῇ Πρωτευούσῃ καὶ κατὰ τὰς Ἐπαρχίας συντελέσαντας εἰς προπαρασκευὴν, ἐκτέλεσιν καὶ εὐόδωσιν τῆς ἐθνοσωτηρίου μεταβολῆς τῆς 3 Σεπτεμβρίου.

Β'. Ὡς ἰδιαίτερον δεῖγμα τῆς Ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν φρουρὰν τῆς Πρωτευούσης διὰ τὴν ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου μέχρι τοῦδε πατριωτικὴν καὶ ἀνεπίληπτον διαγωγήν της ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, καὶ ὡς ἀπόδειξιν τῆς πληρεστάτης πεποιθήσεως, ἣν ἔχει ἡ Συνέλευσις, ὅτι καὶ ὡς φρουρὰ αὐτῆς, ἡ φρουρὰ τῆς Πρωτευούσης θέλει διατηρήσει μέχρι τέλους τῶν ἐργασιῶν της ἀπαρασαλεύτως τὴν αὐτὴν ἀξιέπαινον διαγωγὴν, ἐξασφαλίζει διὰ βίου ὡς Ἐθνικὴν ἀμοιβὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους ἀξιωματικοὺς αὐτῆς, τὸν ἐν ἐνεργείᾳ μισθὸν τοῦ βαθμοῦ των, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῆς αὐθορμήτου αὐτῶν παραιτήσεως, ἢ τῆς διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως καθαιρέσεως.

Ψήφισμα Β'.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος νὰ σχηματίσῃ τὸ προσωπικὸν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας διορίζουσα ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰςτὰς ἑξῆς κατηγορίας.

α) Τοὺς αὐτόχθονας κατοίκους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας καὶ τοὺς μέχρι τέλους τοῦ **1827** ἀγωνισθέντας ἐν αὐτῇ, ἢ ἐλθόντας καὶ διαμείναντας μέχρι τοῦ αὐτοῦ ἔτους· πρὸς δὲ καὶ τοὺς λαβόντας στρατιωτικῶς καὶ ἀποδεδειγμένως μέρος καὶ εἰς τὰς μετὰ ταῦτα, ἤτοι μέχρι τοῦ **1829** κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν γενομένας κατὰ τῶν ἐχθρῶν μάχας.

β) Τοὺς μεταναστεύσαντας κατοίκους καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς τῶν μερῶν τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων, τῶν λαβόντωντὰ ὅπλα εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, ἐλθόντας μέχρι τοῦ **1837**, καὶ ἐγκαταταχθέντας οἰκογενειακῶς εἰς ἕνα τῶν δήμων τοῦ Βασιλείου· καὶ τὰ τέκνα ὅλων τῶν εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας ὑπαγομένων.

γ) Τοὺς μὴ ἐμπεριλαμβανομένους εἰς τοὺς ἀνωτέρω δύο παραγράφους ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ μὴ διατηρήσῃ, οὐδὲ νὰ διορίσῃ εἰς τὰς θέσεις τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, εἰμὴ τοὺς μὲν ἐλθόντας καὶ ἐγκατασταθέντας εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸ τέλος τοῦ **1827** μέχρι τέλους τοῦ **1832** μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Συντάγματος· τοὺς δὲ μετὰ τὸ τέλος τοῦ **1832** μέχρι τέλους τοῦ **1837** μετὰ τρία ἔτη, καὶ τοὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ **1837** μέχρι τέλους τοῦ **1843** μετὰ τέσσαρα ἔτη.

Δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας γενικῶς ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, οἱ ἐκτὸς τοῦ Κράτους διοριζόμενοι εἰς διερμηνευτικὰς καὶ προξενικὰς θέσεις, τὰς ὁποίας ὁ τοῦ ἀγῶνος Ἕλλην δὲν δύναται ν' ἀναπληρώσῃ, καὶ οἱ Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν ὡς πρὸς τὰς εἰδικὰς θέσεις των.

Β'. Τὸ παρὸν ψήφισμα ἰσχύει ὡς ἐὰν ἦτο καταχωρημένον αὐτολεξεὶ εἰς τὸ Σύνταγμα, καὶ ἡ παράβασις αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου θεωρεῖται ὡς παράβασις τῶν ὅρων τοῦ Συντάγματος.

Ψήφισμα Γ'.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον **44** τοῦ Συντάγματος, ἐν ᾧ γίνεται λόγος περὶ Ἀντιβασιλείας,

Ψηφίζει

Ἡ Βασίλισσα Ἀμαλία, μένουσα εἰς τὴν χηρείαν της, καλεῖται αὐτοδικαίως εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν ἐν περιπτώσει ἀνηλικιότητος, ἢ ἀπουσίας τοῦ κατὰ τὸ **40** ἄρθρ. τοῦ Συντάγματος διαδόχου τοῦ Θρόνου.

Ψήφισμα Δ'.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρ. **61** τοῦ Συντάγματος καὶ τὸν δ'. παράγραφον τοῦ **17** Νόμου τοῦ ἐκτελεστικοῦ σώματος τῶν **1822**,

Ψηφίζει

Α'. Εἰς τὰς νήσους Ὕδρας καὶ Πετσῶν διατηρεῖται ὁ διὰ τοῦ εἰρημένου περὶ ἐκλογῆς παραστατῶν Νόμου ὁριζόμενος ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν. Τὸ αὐτὸ δικαίωμα διατηρεῖται καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ψαριανῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ συνοικισθῶσιν ἐντὸς τοῦ Κράτους πρὸ τῆς λήξεως τῆς πρώτης Βουλευτικῆς περιόδου.

Νόμος ἰδιαίτερος ἐκδοθησόμενος ἐντὸς τῆς αὐτῆς περιόδου θέλει προσδιορίσει τὸν ἀπολύτως ἀναγκαῖον ἀριθμὸν τῶν συνοικισθησομένων.

Β'. Τὸ παρὸν ψήφισμα ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος.

Ψήφισμα Ε'.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τοὺς παραγράφους ρξ', ρή, καὶ ρθ', πς', πθ', καὶ ρ', τῶν προσωρινῶν πολιτευμάτων τῶν ἐν Ἐπιδαύρῳ καὶ ἐν Ἄστρει Ἐθνικῶν Συνελεύσεων καὶ τὰ ἄρθρα **147** καὶ **148** τοῦ Πολιτικοῦ Συντάγματος τῆς ἐν Τροιζῆνι, καὶ θεωροῦσα, ὅτι διὰ τῶν διατάξεων τούτων ἐπεβλήθη τὸ χρέος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ φροντίσῃ διὰ νὰ εὑρεθῇ σταθερὸς πόρος ζωῆς εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντων στρατιωτῶν, προλαμβάνουσα πᾶσαν πρὸς τοῦτο κατάχρησιν, νὰ ἀντιβραβεύσῃ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ὅλους, ὅσοι συνεισέφεραν εἰς θεραπείαν τῶν χρηματικῶν χρειῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς προφανῶς δυστυχήσαντας·

Λαβοῦσα προσέτι ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπ' ἀριθ. ΙΑ'. ψήφισμα τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως, κατὰ τὸ ὁποῖον ὀφείλεται περιθαλψις καὶ ἀνταμοιβὴ εἰς τοὺς ἄχρι τέλους ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν ἀθλήσαντας καὶ εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀποθανόντων, τὸν Ε'. §. τῶν πρακτικῶν τῆς ΚΔ'. συνεδριάσεως τῆς ἰδίας Συνελεύσεως, ἐνῷ γίνεται λόγος περὶ τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου· πρὸς δὲ καὶ τὸ ἀπὸ **29** Ἰουλίου **1829** ὑπὸ στοιχ. ϛ, τῆς ἐν Ἄργει Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, καθ' ὃ ἐδόθη εἰς τὴν Ἑλλάνιν

κὴν Κυβέρνησιν ἡ πληρεξουσιότης νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἔρευναν τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἀποκτηθέντων δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν εἰς τὰς ἀποζημειώσεις,

1) Αἱ νῆσοι Ὕδρας, Πετσῶν καὶ Ψαρῶν.

2) Τὸ στρατιωτικὸν σῶμα τοῦ Μεσολογίου.

3) Τὰ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀοιδήμου Καραΐσκου στρατιωτικὰ σώματα.

4) Οἱ πλοίαρχοι τῶν τριῶν Ναυτικῶν Νήσων, τὰ στρατιωτικὰ σώματα τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῶν νήσων, τῶν πολιτικῶν Ὑπουργῶν, τῶν πολιτῶν καὶ τῶν κοινοτήτων τῆς Ἐπικρατείας, ὅσαι ἔχουν ἀπαιτήσεις ἀποζημιώσεων κ. τ. λ.

Αἰσθανομένη ἔργον αὐστηρᾶς δικαιοσύνης νὰ λάβῃ πρόνοιαν περὶ ὅτων αἱ εἰρημέναι διατάξεις τῶν προλαβουσῶν ἐθνικῶν συνόδων προέβλεψαν, καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ δικαιώματα τῶν μηκέτι ἀποζημιωθέντων, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐκκαθαρίσῃ ἐκεῖνα τῶν μέχρι τοῦδε ἀποζημιωθέντων διὰ νὰ ἐξελεχθῇ πᾶσα κατάχρησις, λαβοῦσα κατὰ τὸ παρελθὸν χώραν ὡς πρὸς τὰς βαθμολογίας, ἢ τὰς διὰ γαιῶν κτημάτων, χρημάτων ἀποζημιώσεις, ἢ ἄλλας παραχωρήσεις,

Ψηφίζει

Α. Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ὡς πρώτιστον χρέος της νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ὅσον ἔνεστι ταχυτέρας ἐκτελέσεως τῶν εἰρημένων διατάξεων τῶν προλαβουσῶν Ἐθνοσυνελεύσεων, καθ' ὅσον αὐταὶ μέχρι τοῦδε δὲν ἐξετελέσθησαν, καὶ νὰ ἐκκαθαρίσῃ κατὰ τὸ δίκαιον τὰς μέχρι τοῦδε δοθείσας ἀποζημιώσεις.

Β'. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἡ Κυβέρνησις θέλει διορίσει ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ὑπὸ στρατιωτικῶν, ναυτικῶν, καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν, διαπρεψάντων κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα (ἀπὸ τοῦ **1821** ἔτους μέχρι τοῦ **1827**), τῆς ὁποίας καθῆκον θέλει εἶσθαι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐξακρίβωσις τῶν δικαιωμάτων, τῶν ἐχόντων κατὰ τὰς εἰρημένας ἐθνικὰς διατάξεις ἀπαιτήσεις ἀποζημιώσεων, μὴ ἐξακριβωθείσας, καὶ μὴ ληφθείσας εἰσέτι ὑπ' ὄψιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐξέλεγξις καὶ ἐκκαθάρισις τῶν ἄχρι τοῦδε δοθεισῶν ἀποζημιώσεων.

Γ'. Τῶν ἀποθανόντων ἀγωνιστῶν, οἵτινες εἶχον δικαίωμα ἀποζημιώσεως ἀπὸ στρατιωτικὸν βαθμόν, οἱ νόμιμοι κληρονόμοι ἀποκαθίστανται εἰς τὰ δίκαια ἐκείνων.

Δ'. Δὲν ἐπιτρέπεται τοῦ λοιποῦ ἡ ἐκ μέρους τῆς ἐξουσίας ἀπαίτησις ἀποδεικτικοῦ πενίας διὰ τὴν βαθμολογίαν ἢ ἀποζημίωσιν ὁποιουδήποτε ἀγωνιστοῦ.

Ε'. Ἡ Κυβέρνησις μετὰ τὴν τοιαύτην ἐξακρίβωσιν καὶ ἐκκαθάρισιν, θέλει μὲν φροντίσει νὰ ὁρισθῶσι διὰ Νόμου τὰ μέσα καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τοῦ παρόντος ψηφίσματος, ὡς πρὸς τὰς ὀφειλομένας ἀποζημιώσεις, θέλει δὲ ἐνεργήσει ὅ,τι δίκαιον διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ἄχρι τοῦδε ἀποζημιωθέντων.

Ψήφισμα ς'.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Ἔχουσα ὑπ ὄψιν τὸ ἄρθρον 101 τοῦ Συντάγματος, καὶ θεωροῦσα ἀναγκαῖον καὶ δίκαιον τοῦ νὰ μὴν ἀναβάλληται ἡ ἐκδίκασις οὐδεμιᾶς τῶν διοικητικῶν διαφορῶν, ἕως οὗ διὰ Νόμου ὑπαχθῶσι καὶ αὗται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια,

Ψηφίζει·

Α'. Ἄχρις οὗ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία κανονίσῃ διὰ Νόμου τὴν διαδικασίαν τῶν λοιπῶν διοικητικῶν διαφορῶν, καὶ παραπέμψῃ αὐτὰς εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, αἱ ἁρμόδιαι διοικητικαὶ ἀρχαὶ θέλουν ἐξακολουθεῖ νὰ δικάζωσιν αὐτὰς ὡς τὰς ἐδίκαζον καὶ πρότερον.

Ὡς τοιαῦται θεωροῦνται αἱ περὶ φόρου τῶν οἰκοδομῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων διαφοραὶ, αἱ περὶ στρατευσίμων, αἱ περὶ δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἀρχαιρεσιῶν, καὶ περὶ χαρτοσίμου, λαθρεμπορίων, καὶ παντὸς ἐμμέσου φόρου, καὶ ὅσαι, ἄλλαι τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ὡς διοικηταί.

Β'. Πᾶσα δὲ ἄλλη τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφορὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου, ἢ τῶν δήμων, ὑπάγεται ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, καὶ θέλει δικάζεσθαι ὡς κατεπείγουσα κατὰ τὴν ἐν ἰσχύϊ πολιτ. δικονομίαν.

Αἱ μέχρι τοῦδε ὑπαγόμεναι εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας διαφοραὶ ὑπάγονται τοῦ λοιποῦ, ὅσας μὲν αὐτὸ ἐδίκαζεν κατ' ἔφεσιν, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐφετείων τοῦ Κράτους, ὅσας δὲ κατ' ἀναίρεσιν εἰς τὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Γ'. Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει ἐνεργηθῆ καὶ δημοσιευθῆ διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆν Κυβερνήσεως, συγχρόνως μὲ τὸ Σύνταγμα.

Ψήφισμα Ζ'.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸν ς'. §. τοῦ 105 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος,

Ψηφίζει·

Α'. Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει τῇ εὐθύνῃ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅλα τὰ διατρέξαντα ἐπίσημα ἔγγραφα μεταξὺ τῆς Αὐλῆς τῆς Βαυαρίας καὶ τοῦ ἐν Λονδίνῳ Συμβουλίου τῶν τριῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἀφορῶντα τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Βασιλείας εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ καθυποβάλῃ λεπτομερῆ ἔκθεσιν ἐντὸς τῆς πρώτης βουλευτικῆς περιόδου περὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως παντὸς λογαριασμοῦ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐγγράφων πηγάζοντος.

Β'. Ἐπιβάλλεται τὸ χρέος εἰς τὴν Βουλὴν νὰ ἐξετάσῃ τὸν λογαριασμὸν τοῦτον καὶ νὰ ἐπιμεληθῇ διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ καὶ τῇ μεσολαβήσει τῶν τριῶν προστατίδων Δυνάμεων περὶ τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἐξ αὐτοῦ πηγάσαντος χρέους τῆς Βαυαρίας πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Ψήφισμα Η'.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς διαφόρους προτάσεις περὶ διανομῆς ἀριστείου καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς κατὰ τὴν 29 Φεβρουαρίου Συζητήσεως·

Ψηφίζει·

Ἡ διορισθησομένη κατὰ τὸ ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως πρὸς ἐξέτασιν τῶν παλαιῶν ἐκδουλεύσεων ἐπιτροπὴ, νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν της τὸ περὶ συστάσεως καὶ διανομῆς τοῦ ἀριστείου τοῦ ἀγῶνος ἀπὸ 20 Ἰουνίου 1834 Βασιλικὸν Διάταγμα, καὶ ἐξετάζουσα ἀκριβῶς τὰς περὶ ἀργυροῦ καὶ χαλκίνου ἀριστείου διατάξεις,

α) Νὰ προτείνῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἐπικύρωσιν τῶν καλῶς δοθέντων.

β) Τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ εἰς τοὺς ἔχοντας δικαίωμα ἀπολαβῆς κατὰ τὸ διάταγμα.

γ) Τὴν ἀφαίρεσιν αὐτοῦ ἀφ' ὅσων ἐναντίον τῶν ὅρων τοῦ ῥηθέντος Διατάγματος τὸ ἔλαβον.

Τὸ σιδηροῦν ἀριστεῖον νὰ διανεμηθῇ εἰς ἅπαντας τοὺς ἔχοντας συμπληρωμένον τὸ 30 ἔτος τῆς ἡλικίας των, καὶ λαβόντας ὁπωσδήποτε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα μέχρι τοῦ 1829.

Οὐδεὶς ἔχων ἡλικίαν ὀλιγώτερον τῶν 30 ἐτῶν δύναται νὰ φέρῃ ἀριστεῖον τοῦ ἀγῶνος. Ἡ ἡλικία τῶν 30 ἐτῶν προσδιορίζεται μέχρι τοῦ τέλους τοῦ παρόντος ἔτους.

Ψήφισμα Θ'.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον **100** τοῦ Συντάγματος,

Ψηφίζει.

Μέχρι, τῆς ἐκδόσεως Νόμου, κανονίζοντος ὁριστικῶς τὸν ὅρκον τοῦ πολίτου Ἕλληνος, τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, καὶ στρατιωτικῶν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, οἱ πολιτογραφούμενοι ὡς πολῖται Ἕλληνες, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, καὶ οἱ στρατιωτικοὶ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης θέλουν ὁρκίζεσθαι ὡς ἑφεξῆς.

Ὅρκος τοῦ πολίτου Ἕλληνος

« Ὁρκίζομαι νὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ εἰς τὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Βασιλείου, διάγων καθ' ὅλα ὡς χρηστὸς καὶ πιστὸς πολίτης. »

Ὅρκος τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

« Ὁρκίζομαι νὰ φυλαξῶ πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, τηρῶν ἀκριβῶς καὶ ἀπαρασαλεύτως τοὺς ὅρους αὐτοῦ καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Βασιλείου, καὶ διαχειρίζων εὐσυνειδότως τὴν ἐμπιστευθεῖσάν μοι ὑπηρεσίαν. »

Ὅρκος Στρατιωτικός.

« Ὁρκίζομαι νὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, ὑποταγὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους μου, νὰ ἐκτελῶ προθύμως καὶ ἄνευ ἀντιλογίας τὰς διαταγάς των, νὰ ὑπερασπίζω μὲ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν μέχρι τῆς τελευταίας ῥανίδος τοῦ αἵματός μου τὰς σημαίας, νὰ μὴ τὰς ἐγκαταλείπω, μηδὲ ν' ἀποχωρίζωμαι ποτὲ ἀπὸ αὐτὰς· νὰ φυλάττω δὲ ἀκριβῶς τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους καὶ νὰ διάγω ἐν γένει ὡς πιστὸς καὶ φιλότιμος στρατιώτης. »

Ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία δύναται νὰ κανονίσῃ ὅπως ἄλλως ἐγκρίνῃ, τοὺς ἐν τῷ παρόντι ψηφίσματι περιεχομένους ὅρκους.

Ψήφισμα Γ'.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Λαβοῦσα ὑ ὄψιν, ὅτι πολλοὶ τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν στρατιωτικῶς ὑπηρετησάντων κατὰ τὸν ἀγῶνα, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα κατετάχθησαν εἰς τὰ περὶ βαθμολογίας διάφορα μητρῶα παρὰ τῶν διαφόρων ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ἐκδουλεύσεων ἐπιτροπῶν, δὲν ἔλαβαν τὸν ἀνήκοντα εἰς ἕκαστον τούτων στρατιωτικὸν βαθμόν, καὶ ἑπομένως οὔτε τὰ γραμμάτια τῆς ἀντιμισθίας ἐδόθησαν εἰς αὐτούς.

Θεωροῦσα ὅτι τὸ ἐπιχθὲς τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ κατὰ τὸ **1834** Νόμου, περὶ στρατιωτικῆς προικοδοτήσεως, δὲν συμβιβάζεται μὲ τὸ ὑπαγορεῦσαν τὸν νομοθέτην πνεῦμα,

Ψηφίζει

Α. Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἄνευ ἀναβολῆς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος ν' ἀποδώσῃ τὸν ἀνήκοντα καὶ προσδιορισθέντα βαθμὸν ἑκάστου κατὰ τὰ διάφορα μητρῶα, καθὼς καὶ τὸ γραμμάτια τῆς ἀνηκούσης μισθοδοσίας των ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀπὸ **20** Μαΐου (**1** Ἰουνίου) **1838** Γ. Β. Διατάγματος, χωρὶς νὰ ἦναι ὑπόχρεοι νὰ παρουσιάσωσιν ἐνδεικτικὰ πενίας.

Β. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἀπέθανον καὶ ἀναφέρονται τὰ ὀνόματά των εἰς ὁποιονδήποτε ἐκ τῶν εἰρημένων μητρώων, νὰ δοθῇ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτῶν, ἐναυμένους κατὰ τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς **28** Φεβρουαρίου, τὸ γραμμάτιον τῆς ἀντιμισθίας τῶν βαθμῶν των ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ζώντων.

Γ'. Εἰς ὅσους ἐκ τῶν βαθμολογηθέντων ἐδόθησαν μέχρι τοῦδε γραμμάτια ἀπέναντι τοῦ βαθμοῦ των κατὰ τὸν Νόμον τοῦ **1834**, νὰ ὑπαχθῶσι καὶ οὗτοι εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ πρώτου παραγράφου τοῦ παρόντος ψηφίσματος.

Δ'. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν πρώτην Βουλευτικὴν Σύνοδον τὸν κατὰ τὸ **1834** Νόμον περὶ στρατιωτικῆς προικοδοτήσεως, καὶ θέλει τὸν τροποποιήσει καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐπαχθεῖς ἐν αὐτῷ ὑποχρεώσεις.

Ψήφισμα ΙΑ'.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Θεωροῦσα, ὅτι ἡ πατρὶς ὀφείλει νὰ δώσῃ πραγματικὰ δείγματα εὐγνωμοσύνης καὶ πρὸς τοὺς πολιτικῶς ἀγωνισθέντας ὑπὲρ αὐτῆς ἐν καιρῷ τοῦ μακροχρονίου ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος,

Ψηφίζει.

Α. Ἡ ἀρχὴ τοῦ περὶ προικοδοτήσεως στρατιωτικῶν νόμου, νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς τοὺς πολιτικῶς ἀγωνισθέντας ὑπὲρ πατρίδος ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἐκδουλεύσεων ἑκάστου·

Β'. Ἀνατίθεται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ ἐκδώσῃ νόμον ἐντὸς τῆς πρώτης περιόδου, ὁρίζοντα τὰ καθ' ἕκαστα.

Ψήφισμα ΙΒ.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Συναισθανομένη ἐν αὐτῇ τὴν ὀφειλομένην εἰς τὰς τρεῖς συμάχους καὶ κραταιὰς τῆς Εὐρώπης Δυνάμεις ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους εὐγνωμοσύνην, δι' ὅσα ἐπεδαψίλευσαν εἰς αὐτὸ εὐεργετήματα ἔντε ταῖς συναχαῖς, τοῦ πολέμου, ἐκτείνασαι αὐτῷ σωτήριον χεῖρα, καὶ ταῖς μετὰ τοῦτον περιστάσεσι, παρασχοῦσαι αὐτῷ κραταιὰν προστασίαν καὶ ἀδιαλείπτως κηδόμεναι αὐτοῦ, προσενεγκοῦσα ἐν κατανύξει ψυχῆς θυσίαν αἰνέσεως εἰς τὸν Ὕψιστον,

Ψηφίζει.

Εὐγνωμοσύνη αἰωνία ὀφείλεται εἰς τὰς τρεῖς συμμάχους καὶ προστάτιδας τῆς Ἑλλάδος Δυνάμεις τὴν Γαλλίαν, Ἀγγλίαν καὶ Ῥωσσίαν διὰ τὰ μεγάλα αὐτῶν πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος εὐεργετήματα.

Ψήφισμα ΙΓ.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸν ἀκάματον ζῆλον καὶ τὸν παντὸς ἐπαίνου ἀνώτερον πατριωτισμὸν, μεθ' ὧν ἡ τε φρουρὰ τῆς πρωτευούσης καὶ ὁ φρούραρχος αὐτῆς Κ. Δ. Καλλέργης διήγαγον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως,

Ψηφίζει·

Εὐγνωμοσύνη καὶ χάρις ὀφείλεται εἰς τὴν γενναίαν τῆς πρωτευούσης φρουρὰν καὶ τὸν φρούραρχον αὐτῆς Κ. Δ. Καλλέργην διὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ μετὰ ἀμιμήτου πατριωτισμοῦ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, ἀποτελούντων τὴν φρουρὰν τῆς Συνελεύσεως.

Ψήφισμα ΙΔ.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Ψηφίζει·

Ἓν τῶν πρωτίστων χρεῶν τῆς Βουλῆς θέλει εἶσθαι τὸ νὰ προσκαλέσῃ ἐντὸς τῆς πρώτης Βουλευτικῆς Συνόδου τὰ μέλη τοῦ συστηθέντος κατὰ τὴν Γ'. Σεπτεμβρίου Ὑπουργείου, ἵνα δώσωσιν ἐνώπιον αὐτῆς λόγον ὅλων τῶν πράξεών των ἐν γένει καὶ ἰδίως τῆς παρ' αὐτῶν γενομένης καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ὑπουργείας των χρηματικῆς διαχειρίσεως.

Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει τυπωθῆ καὶ δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως συγχρόνως μὲ τὸ Σύνταγμα.

Ψήφισμα ΙΕ.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις,

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπ' ἀριθ. ς'. ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει Δ'. Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τῶν χρεῶν τῶν κοινοτήτων τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους,

Θεωροῦσα τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ τῆς ἀποτίσεως τῶν χρεῶν αὐτῶν εἰς τρόπον, συμβιβάζοντα τὸ συμφέρον τῶν τε δανειστῶν καὶ τῶν διαφόρων ὁριλετίδων κοινοτήτων,

Ψηφίζει·

Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία τροποποιοῦσα ἐπὶ τὸ καταλληλότερον τὸ μνησθὲν ψήφισμα, θέλει ἐκδώσει ἐντὸς τῆς πρώτης, εἰ δυνατὸν, Βουλευτικῆς Συνόδου, Νόμον, κανονίζοντα τὸν τρόπον τῆς ἐκκαθαρίσεως, καὶ τὸν χρόνον, τῆς πληρωμῆς τῶν χρεῶν, ἀφοῦ προηγουμένως ἀποδειχθῶσιν, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ὡς πρὸς τοὺς ὅρους τῶν πρὸς τὴν πληρωμὴν προθεσμιῶν, τὴν ποσότητα τοῦ χρέους καὶ τὴν κατάστασιν τῶν τε δανειστῶν καὶ τῶν κοινοτήτων.

Ψήφισμα ΙΣ.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις,

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸν ἐφ' ὅλων τῶν σοβαρῶν καὶ δυσχερῶν ἐργασιῶν της ἀκάματον ζῆλον, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν καὶ τὴν πολλὴν ἐμπειρίαν τῆς Προεδρίας καὶ τοῦ γραφείου,

Ψηφίζει·

Εἰλικρινεῖς εὐχαριστίαι καὶ πλήρης εὐγνωμοσύνη ἀπονέμονται πρὸς τὸν Πρόεδρον, τοὺς Ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, διὰ τὴν εὐτυχῆ καὶ καθ' ὅλα εὐάρεστον πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑψηλῶν καὶ πολυμόχθων καθηκόντων αὐτῶν.

Ψήφισμα ΙΖ.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις,

Ἐκπληροῦσα χρέος ἱερὸν ὡς πρὸς τὴν διαιώνισιν τοῦ μεγάλου σεβασμοῦ καὶ τῆς ἐξαιρέτου εὐγνωμοσύνης, τὴν ὁποίαν οἱ λαοὶ

τῆς Ἑλλάδος σώζουσιν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀοιδήμου Ι. Α. Καποδίστρια, ποτὲ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος,

Ψηφίζει·

Κατὰ τὴν ἐν Ναυπλίῳ πλατείαν τῶν τριῶν Ναυάρχων νὰ ἀναγερθῇ ἐπιμελείᾳ τῆς Κυβερνήσεως ἀνδριὰς τούτου ὡς εὐεργέτου τῆς πατρίδος.

Ψήφισμα ΙΗ.

Ἡ τῆς 3. Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις,

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν δυσχέρειαν τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων, καὶ ἐκτιμῶσα ἀποχρώντως τὴν ἔμφρονα καὶ πατριωτικὴν διαγωγὴν, ἣν ἐπεδείξατο εἴς τε τὴν συγκάλεσιν καὶ συγκρότησιν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ τὴν τοῦ Κράτους ἀσφάλειαν κατὰ τὰς ἀκροσφαλεῖς ἐκείνας περιστάσεις.

Ψηφίζει·

Ἀπονέμεται ἡ Ἐθνικὴ εὐγνωσοσύνη εἴς τε τὸν Πρόεδρον Κ. Ἀνδρέαν Μεταξᾶν καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ Ὑπουργείου τούτου.

Ἅπαντα τὰ παρόντα δεκαοκτὼ τὸν ἀριθμὸν ψηφίσματα τῆς ἐν Ἀθήναις τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως θέλουσι καταχωρισθῆ εἰς τὸν Κώδηκα τῶν ψηφισμάτων καὶ δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως συγχρόνως μὲ τὸ Σύνταγμα.

(Ἕπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν πληρεξουσίων.)

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν παρὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως συζητηθέντα καὶ ψηφισθέντα περὶ ἐκλογῆς τῶν Βουλευτῶν Νόμον, ἔχοντα οὕτω,

ΝΟΜΟΣ

Περὶ ἐκλογῆς Βουλευτῶν.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν.

Ἄρθρ. 1. Εἰς ἑκάστην ἐπαρχίαν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἐννοουμένην κατὰ τὴν περιφέρειαν τῆς δικαιοδοσίας ἑκάστου ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου, ἐκλέγεται ἀνάλογος ἀριθμὸς βουλευτῶν κατὰ τοὺς ἑξῆς ὅρους.

Ἐπαρχίαι, ἔχουσαι πληθυσμὸν μέχρι τῶν δέκα χιλιάδων ψυχῶν, ἐκλέγουσιν ἕνα βουλευτήν· αἱ ἔχουσαι πλέον τῶν δέκα μέχρι τῶν εἴκοσι, δύο· αἱ ἔχουσαι πλέον τῶν εἴκοσι μέχρι τῶν τριάκοντα, τρεῖς· αἱ ὑπεράνω τῶν 30, τέσσαρας.

Ἄρθρ. 2. Αἱ νῆσοι Ὕδρας, Πετσῶν, καὶ οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι Ψαριανοὶ ἐκλέγουν βουλευτὰς κατὰ τὸ ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου ε. ε. ψήφισμα τῆς συνελεύσεως, ἤτοι ἡ μὲν Ὕδρα τρεῖς, αἱ Πέτσαι δύο, καὶ οἱ Ψαριανοὶ δύο.

Οἱ δῆμοι Κρανειδίου καὶ Ἐρμιόνης ἡνωμένοι ἀποτελοῦσιν ἰδίαν ἐκλεκτικὴν περιφέρειαν πρὸς ἐκλογὴν βουλευτοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ εἰς τὸ 1 ἄρθρον πληθυσμοῦ.

Ἄρθρ. 3. Οἱ κατὰ τὴν ἀπὸ 3 Φεβρουαρίου ε. ε. ἀπόφασιν τῆς συνελεύσεως μετανάσται ἐκλέγουσιν ἰδιαίτερον βουλευτήν, ἅμα συνοικισθέντες πραγματικῶς ἀποτελέσωσι δῆμον, πόλιν, ἢ ἐπαρχίαν χωριστὴν καὶ παρουσιάσωσι πληθυσμὸν ἴσον μὲ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τῆς ἐχούσης τὸν μικρότερον πληθυσμὸν περιφερείας ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου.

Οἱ ὁρισμοὶ τοῦ 1 ἄρθρου ἰσχύουσιν, ἅμα ὁ ἀριθμὸς τῶν συνοικισθησομένων ὑπερβῇ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς περιφερείας ἐπαρχιακοῦ τινος συμβουλίου.

Ἄρθρ. 4. Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται ἀμέσως ὑπὸ τῶν πολιτῶν, τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφηφορεῖν.

Ἄρθρ. 5. Τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφηφορεῖν ἀνήκει εἰς ὅλους τοὺς ἐντὸς τοῦ Βασιλείου γεννηθέντας Ἕλληνας, ἢ τοὺς ἀποκτήσαντας τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς καθεξῆς Νόμους, συμπληρώσαντας τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἔχοντας προσέτι ἰδιοκτησίαν τινὰ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἔχουσι τὴν πολιτικὴν διαμονήν των, ἢ ἐξασκοῦντας ἐν αὐτῇ ὁποιονδήποτε ἐπάγγελμα, ἢ ἀνεξάρτητον ἐπιτήδευμα.

Ἐξαιροῦνται α) οἱ διατελοῦντες ὑπὸ ἀνάκρισιν ἐπὶ κακουργήματι· β) οἱ προσκαίρως, ἢ διὰ παντὸς ξεσθέντες κατὰ συνέπειαν δικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφηφορεῖν· γ) οἱ στερούμενοι τῆς ἐλευθέρας διαχειρίσεως τῆς περιουσίας των.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ ἐκλεκτικῶν καταλόγων,

Ἄρθρ. 6. Ἅμα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Νόμου οἱ δήμαρχοι, παραλαμβάνοντες τοὺς δημοτικοὺς καὶ εἰδικοὺς παρέδρους ἑκάστης κοινότητος, καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐνοριῶν, ὀφείλουν νὰ συντάξωσι κατάλογον τῶν ἐχόντων δικαίωμα τοῦ ψηφηφορεῖν.

Ἄρθρ 7. Ὁ κατάλογος περιέχει

α') τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν

β') τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ ἐγγραφομένου·

γ') τὴν ἡλικίαν·

δ') ἂν ἦναι αὐτόχθων, ἢ ἀπὸ ποίας ἐποχῆς ἔχει τὴν διαμονήν του εἰς τὸν δῆμον·

ε') ἐὰν ἔχῃ ἰδιοκτησίαν·

ς') τὸ ἐπάγγελμα, ἢ ἐπιτήδευμα.

ζ') Τὰς τυχὸν παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν στέρησιν τῆς ἐλευθέρας διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του, ἢ τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν.

Ὁ κατάλογος συντάττεται καθαρὸς, καὶ ἄνευ διαγραφῶν ἢ προσθηκῶν, καὶ ὅμοιον τούτῳ ἀντίγραφον καὶ ὑπογεγραμμένον παρὰ τῶν μηνσθέντων δημάρχου, παρέδρων καὶ ἱερέων πέμπεται ἀμέσως μετὰ τὴν σύνταξιν εἰς τὸν Διοικητήν.

Ἄρθρ. 8. Ὁ κατάλογος, θέλει ἐκτεθῇ εἰς τὸ δημαρχεῖον ἑκάστου δήμου τὴν 25 τὸ ὀψὲ τὸ βραδύτερον ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἐπιτοπίου καὶ ἐπισήμου ἐνμοσιεύσεως τοῦ παρόντος Νόμου, καὶ ἀποσπάσματα εἰς πᾶσαν παροικίαν, περιέχοντα τοὺς ἐν αὐτῇ ψηφηφόρους· διὰ δὲ τὰ λοιπὰ ἔτη τὴν 15 Ἀπριλίου.

Ἡ ἔκθεσις γνωστοποιεῖται διὰ δημοσίας κηρύξεως καὶ διὰ προγράμματος τοῦ δημάρχου, ἐν ᾧ συνάμα προσδιορίζεται καὶ δεκαήμερος προθεσμία διὰ τὴν παραδοχὴν ἐνστάσεων κατὰ τοῦ καταλόγου· ἀντίγραφον δὲ τοῦ προγράμματος πέμπεται αὐθημερὸν εἰς τὸν Διοικητήν.

Ἄρθρ. 9. Πᾶς ἔχων τοῦ ψηφοφορεῖν καὶ ἐκλέγεσθαι τὸ δικαίωμα, δύναται νὰ κάμῃ προφορικῶς, ἢ ἐγγράφως παράπονα κατὰ τοῦ ἐκτεθέντος καταλόγου διὰ παραλείψεις ἐχόντων τὰ νόμιμα προσόντα, ἢ δι' ἐγγραφὴν μὴ ἐχόντων ταῦτα, ἀλλ' ὀφείλει νὰ τὰ ὑποστηρίζῃ μὲ τὰς ἀνηκούσας ἀποδείξεις.

Ἄρθρ. 10. Τὰ παράπονα ταῦτα γίνονται ἐνώπιον πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, παρόντος καὶ τοῦ δημάρχου, καὶ ἐγγράφονται εἰς ἴδιον πρωτόκολλον, ὑπογραφόμενον ἑκάστοτε ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ παραπονουμένου.

Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς λαμβάνονται διὰ κλήρου ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν περίοδον δημοτικῶν συμβούλων καὶ τῶν χρηματισάντων κατὰ τὰς προηγηθείσας δύο περιόδους, ἢ καὶ μιᾶς μόνης, ἂν δὲν ὑπῆρξαν εἷς τινας δήμους δύο· Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκλέγει τὸν πρόεδρον της.

Ἄρθρ. 11. Τὴν ἐνδεκάτην ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ ἐν τῷ 8 ἄρθρῳ ἀναφερομένου προγράμματος, τὸ πρωτόκολλον τῶν παραπόνων ἐκτίθεται εἰς τὸ δημαρχεῖον τοῦ δήμου. Συγχρόνως δὲ διὰ νέου προγράμματος προσκαλοῦνται οἱ ἔχοντες συμφέρον νὰ προτείνωσι τὰς ἀντιῤῥήσεις των ἐντὸς πέντε ἡμερῶν.

Αἱ ἀντιῤῥήσεις γίνονται καθ' ὃν τρόπον τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὁρίζει.

Ἄρθρ. 12. Τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὡρισμένης προθεσμίας, τὸ δημοτικὸν συμβούλιον εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, παρόντος καὶ τοῦ δημάρχου ἐξάγει διὰ κλήρου δεκαπέντε ὀνόματα ἐκ τῶν χρηματισάντων ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως τῶν δήμων μέχρι τοῦδε ἐπαρχιακῶν συμβούλων, δημάρχων, παρέδρων, δημοτικῶν συμβούλων καὶ ὁρκωτῶν, ἐκ δὲ τῶν οὕτω κληρωθέντων συσταίνεται δικαστήριον ὁρκωτικὸν πρὸς ἐκδίκασιν ἐνστάσεων καὶ ἀντιῤῥήσεων.

Συγχρόνως θέλουν ἐξαχθῇ ἐκ τῆς κάλπης ἕτερα δεκαπέντε ὀνόματα, τὰ ὁποῖα θέλουν χρησιμεύσει ὡς ἀναπληρωματικὰ μέλη τοῦ δικαστηρίου.

Ἄρθρ. 13. Οἱ κληρωθέντες, εἰδοποιούμενοι ἀμέσως παρὰ τοῦ δημάρχου, ὀφείλουσι νὰ συνέλθωσιν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου, καὶ εἰδάντες ἐνώπιον τοῦ δημάρχου καὶ τοῦ ἱερέως εἰς τὸ δημοτικὸν κατάστημα τὸν διὰ τοὺς ἐνόρκους προσδιορισμένον ὅρκον, δικάζουσιν ἀνεκκλήτως τὰ παράπονα, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰ πρωτόκολλα τῶν ἐνστάσεων καὶ ἀντιῤῥήσεων καὶ ὅλα τὰ παρουσιασθέντα ἔγγραφα. Ἡ διάρκεια τῆς ἐκδικάσεως ὅλων τῶν ἐνστάσεων δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ πλέον τῶν 8 ἡμερῶν.

Ἄρθρ. 14. Ἐκ τῶν κληρωθέντων δεκαπέντε ὀνομάτων ἑκάτερον τῶν μερῶν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαιρέσῃ ἀνὰ πέντε· τὰ δὲ μένοντα πέντε, ἔχοντα προϊστάμενον τὸν πρῶτον κληρωθέντα, δικάζουσι συνοπτικῶς δημοσίᾳ Αἱ ἀποφάσεις πρέπει νὰ ἦναι συντόμως αἰτιολογημέναι, καὶ καταχωρίζονται εἰς ἐπὶ τούτῳ συνταττόμενον πρωτόκολλον.

Ἐὰν τὰ μέλη δὲν ζητήσωσιν ἐξαίρεσιν, τὰ πέντε μέλη ἐξάγονται διὰ κλήρου, ὁ δὲ πρῶτος ἐξαχθεὶς προεδρεύει.

Ἄρθρ. 15 Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀποφάσεων τούτων ὁ κατάλογος διορθοῦται ἀπὸ τὸ δικαστήριον, καὶ ὁ δήμαρχος ὀφείλει ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀποφάσεων, νὰ σημειώσῃ τὴν διόρθωσιν ἐπὶ τοῦ καταλόγου τοῦ ἐκτεθειμένου εἰς τὸ δημαρχικὸν κατάστημα, καὶ νὰ πέμψῃ ἀντίγραφον ὑπογεγραμμένον παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν διοικητήν.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ ψηφοφορίας καὶ διαλογῆς τῶν ψήφων.

Ἄρθρ. 16. Ὁ διοικητὴς, ἅμα εἰδοποιηθῇ παρὰ τῶν δημάρχων τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐξελίξεως τῶν καταλόγων καὶ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, θέλει προσδιορίσει τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως, τὸν εὐρυχωρότερον ναὸν τῆς πρωτευούσης τοῦ δήμου ὡς τόπον τῆς ψηφοφορίας, καὶ τὴν διάρκειαν τῶν περὶ ἐκλογῆς ἐργασιῶν. Ἡ διάρκεια τῶν ἐκλογῶν θέλει εἶσθαι ὀκταήμερος.

Ὁ Διοικητὴς θέλει ἀποσείλει ὁμοῦ μὲ τὰς προκηρύξεις καὶ μίαν κάλπην εἰς ἕκαστον δῆμον, ἐσφραγισμένην μὲ τὴν σφραγῖδα τῆς Διοικήσεως ἐφ' ὅλων τῶν γωνιῶν.

Ἄρθρ. 17. Οἱ δήμαρχοι ὀφείλουν τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς παραλαβῆς τῆς προκηρύξεως τοῦ διοικητοῦ νὰ κοινοποιήσουν αὐτὴν ἐγγράφως καὶ διὰ κηρύξεως εἰς ὅλον τὸν δῆμον.

Ἄρθρ. 18. Ἡ ψηφοφορία ἐφορεύεται ὑπὸ πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἐξάγονται διὰ κλήρου παρὰ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου δημοσίως, παρόντος καὶ τοῦ δημάρχου, ἐκ τῶν χρηματισάντων ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως τῶν δήμων δημάρχων, παρέδρων, δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν συμβούλων καὶ ὁρκωτῶν. Προεδρεύει δὲ ταύτην ὁ πρῶτος λαχὼν τὸν κλῆρον.

Αὐτὴ ἐκλέγει τὸν γραμματέα της.

Ἄρθρ. 19. Ἡ ἐκλογὴ γίνεται διὰ ψηφοδελτίων.

Ἕκαστος ψηφηφόρος γράφει μόνος, ἢ δι' ἄλλου τῆς ἐμπιστοσύνης του, ἰσάριθμα ὀνόματα τῶν βουλευτῶν, τοὺς ὁποίους ὀφείλει νὰ δώσῃ ἡ ἐπαρχία, καὶ βάπτει αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὴν κάλπην· τὸ ὄνομα τοῦ ψηφοφόρου σημειοῦται εἰς τὸ πρωτόκολλον.

Ἐὰν ψηφοδέλτιόν τι περιέχῃ ἀριθμὸν ὀνομάτων ἀνώτερον τοῦ ἀπαιτουμένου, παραλείπονται τὰ τελευταῖα περιττεύοντα ὀνόματα. Ἐὰν δὲ περιλαμβάνῃ ὀλιγώτερα, παραδέχονται ταῦτα μόνον.

Ἄρθρ. 20. Πᾶσα παρατήρησις, ἢ ἔνστασις γινομένη ὑπὸ τῶν ψηφηφόρων, σημειοῦται εἰς πρωτόκολλον, ὅπου καταχωροῦνται ὡσαύτως καὶ αἱ γνωμοδοτήσεις τῆς ἐφορευούσης ἐπιτροπῆς, συντόμως αἰτιολογημέναι· περὶ δὲ τοῦ κύρους αὐτῶν ἀποφασίζει ἡ Βουλή.

Ἄρθρ. 21. Ἕκαστος ψηφηφορεῖ εἰς τὸν δῆμόν του, δύναται δὲ νὰ ἐξασκήσῃ τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ εἰς ἄλλον δῆμον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ κάμῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ δήλωσίν του εἰς ἀμφοτέρους τοὺς δήμους πρὸ τῆς συντάξεως τῶν καταλόγων. Οὐδεὶς ὅμως δύναται νὰ ψηφηφορήσῃ εἰς δύο δήμους, ἢ διὰ ἀντιπροσώπου.

Ἄρθρ. 22. Ἡ ἐναφράγιστος παρὰ τοῦ Διοικητοῦ κάλπη, σφραγίζεται ἐξ ὑπαρχῆς ἀφ' ὅλων τῶν γωνιῶν ὑπὸ τῆς ἐφορευούσης τὴν ψηφοφορίαν ἐπιτροπῆς, καὶ ἔξ ἴσων ἐκ τῶν παρευρισκομένων τὸ ἀπαιτήσωσι.

Κατὰ τὴν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ἐπιτροπῆς ὡρισμένην ὥραν τῆς παύσεως τῆς ψηφοφορίας ἑκάστης ἡμέρας, ἡ ὀπὴ τῆς κάλπης ἀφραγίζεται δημοσίως παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐξ ὅσων ἐκ τῶν παρευρισκομένων ψηφοφόρων τὸ ἀπαιτήσωσιν.

Ἡ δὲ ἀποσφράγισις αὐτῆς ἐπαναλαμβάνεται ἑκάστην πρωΐαν δημοσίως παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς.

Κατὰ τὴν σφράγισιν καὶ ἀποσφράγισιν συντάσσεται ἔκθεσις, παρόντος τοῦ δημάρχου, ὑπογραφομένη παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐξ ὅσων ἐκ τῶν παρόντων ψηφοφόρων τὸ ἀπαιτήσωσιν.

Ἡ κάλπη φυλάττεται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὑπὸ τὴν εὐθύνην αὐτῆς.

Ἄρθρ. 23. Εἰς τὴν λῆξιν τῆς πρὸς ἐκλογὴν προθεσμίας ὅλαι αἱ κάλπαι μεταφέρονται μετὰ τῶν πρακτικῶν ἀσφαλῶς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἑκάστου δήμου εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, καὶ κατατίθενται ἐν τῷ ἐν αὐτῇ προσδιορισμένῳ διὰ τὰς ἐκλογὰς καταστήματι, ὅπου ἀποσφραγίζονται. Ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων γίνεται ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποσφράγισιν τῶν καλπῶν δημοσίᾳ ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ διοικητοῦ, ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐνώπιον τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 18 ἐφορευουσῶν τὰς ψηφοφορίας ἐπιτροπῶν ὅλων τῶν δήμων.

Ἄρθρ. 24. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων, τὰ πρακτικὰ διευθύνονται εἰς τὸν Διοικητήν, ὅστις ὀφείλει νὰ τὰ ἐξαποστείλῃ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείαν, καὶ αὕτη πάλιν εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ Διοικητὴς δημοσιεύει διὰ προγράμματος καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς, καὶ συγχρόνως εἰδοποιεῖ τοὺς ἐκλεχθέντας.

Ἄρθρ. 25. Εἰς τοὺς δήμους Κρανειδίου, καὶ Ἑρμιόνης ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων θέλει γενῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ πρώτου δήμου· οἱ δὲ Ψαριανοὶ θέλουν συνέλθει διὰ τὴν πρώτην περίοδον εἰς τὴν Ἑρμιόνην διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν βουλευτῶν αὐτῶν.

Ἄρθρ. 26. Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν, ὧν πραγματικῶς ψηφοφορησάντων.

Ἐὰν μετὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν δὲν ἀναδειχθῶσιν ὅλοι οἱ Βουλευταὶ ἢ μέρος αὐτῶν ἐν ἀπολύτῳ πλειοψηφίᾳ, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ψηφοφορία ἐπὶ διπλασίων τοῦ ζητουμένου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν ὀνομάτων, λαμβανομένων ἐκ τῶν λαβόντων κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ψηφοφορίαν τὴν πλειοψηφίαν σχετικῶς, μέχρις οὗ ἀναδειχθῶσιν ὅλοι οἱ Βουλευταὶ ἐν ἀπολύτῳ πλειοψηφίᾳ.

Ἰσοψηφίας οὔσης, ἀποφασίζει ὁ κλῆρος.

Εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν βουλευτῶν τῆς παρούσης βουλευτικῆς περιόδου ἰσχύει, μὴ ὑπαρχούσης ἀπολύτου πλειονοψηφίας, ἡ σχετική.»

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ βουλευτικῆς ἱκανότητος.

Ἄρθρ. 27. Διὰ νὰ γίνῃ τις Βουλευτὴς ἀπαιτεῖται·

α) Νὰ ἔχῃ τὰς ἐν τῷ 63 ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος ὁριζομένας ἰδιότητας·

β) Νὰ μὴν ὑπάγηται εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ ἄρθρου 5. τοῦ παρόντος Νόμου.

γ) Νὰ ἦναι,

1) ἢ αὐτόχθων τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγεται·

2) Ἢ ἐκ τῶν πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων, καὶ διαμεινάντων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1827 ἔτους, καὶ ἐγκαταστημένων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἀφ' ἧς ἐκλέγονται, πρὸ ἑνὸς ἔτους, καὶ ἐγγεγραμμένων εἰς ἕνα τῶν δήμων αὐτῆς·

3) ἢ αὐτόχθων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἐγκαταστημένος πρὸ ἑνὸς ἔτους εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγεται.

4) ἢ α) ἐκ τῶν πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς ἀγωνισθέντων καὶ διαμεινάντων ἐν Ἑλλάδι μέχρι τέλους τοῦ 1827.

β) ἐκ τῶν ἐλθόντων εἰς Ἑλλάδα καὶ διαμεινάντων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

γ) ἐκ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὰς μετὰ ταῦτα μάχας μέχρι τέλους τοῦ 1829, ἀλλὰ κατοικούντων ὅλων τῶν ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις ά. β'. γ'. κατηγορίαις τοῦ παραγράφου δ. περιλαμβανομένων πρὸ ἑνὸς ἔτους εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγονται, καὶ ἐγγεγραμμένων εἰς ἕνα τῶν δήμων αὐτῆς·

5) ἢ νὰ ἐκατοίκησεν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἓξ ἔτη, ἐγγραφεὶς εἰς ἕνα τῶν δήμων, ἐξ ὧν νὰ τρία ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγεται, καὶ νὰ ἀπέκτησεν ἐν αὐτῇ πραγματικὴν ἀκίνητον περιουσίαν δέκα χιλιάδων δραχμῶν.

Ἄρθρ. 28. Διοικητικοί, οἰκονομικοί, δικαστικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι δὲν δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσι βουλευταὶ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας εἰς ἣν ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των. Οὔτε μετὰ τὴν παραίτησιν, ἢ παῦσίν των οἱ εἰρημένοι ὑπάλληλοι ἐκλέγονται ἐκ τῶν μερῶν, ὅπου ἐτέλουν τὰ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου καθήκοντα, εἰμὴ μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ἐξαμηνίας· ἀλλ' αὕτη ἡ περὶ τῆς παραιτήσεως καὶ παύσεως διάταξις δὲν ἰσχύει διὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς παρούσης βουλευτικῆς περιόδου, εἰμὴ ἂν ὁ ὑπάλληλος παραιτηθῇ, ἢ παύσῃ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Νόμου. Οἱ διὰ δημόσιον χρέος φυλακισμένοι, ἀνήκοντες εἰς τοὺς ψηφοφόρους τῆς ἐπαρχίας των, ἐξέρχονται τῶν φυλακῶν μὲ ἄδειαν,

ἀν τὸ ζητήσωσι, κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ψηφοφορίας, δίδοντες ἀξιόχρεων ἐγγυητὴν διὰ τὴν εἰς τὴν φυλακὴν ἐπάνοδόν των.

Γενικαὶ διατάξεις.

"Αρθρ. 29. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως, παραιτήσεως, ἢ ἀνικανότητος βουλευτοῦ γίνεται νέα ἐκλογὴ περὶ ἀναπληρώσεως ἐντὸς δύο μηνῶν κατὰ τὰς ἐν τῷ παρόντι νόμῳ διαγραφομένας διατυπώσεις.

Ἡ Βουλὴ ἔχει μόνη τὸ δικαίωμα νὰ δέχηται τὴν παραίτησιν τῶν μελῶν της.

Εἰδικαὶ διατάξεις.

"Αρθρ. 30. Οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου "Οθωνος ἐκλέγουσιν ἴδιον Βουλευτὴν κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν.

"Αρθρ. 31. "Απαντες οἱ ἀνωτέρω συνέρχονται κατὰ πρόσκλησιν τοῦ διοικητοῦ τῆς Καθέδρας τοῦ Βασιλείου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ εἰς Συνέλευσιν, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐνεργοῦνται καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκλογαὶ τοῦ Κράτους.

Ὁ μὲν Πρύτανις προεδρεύει τὴν Συνέλευσιν, ὁ δὲ Γραμματεὺς κρατεῖ τὸ πρωτόκολλον.

Ἡ ἐκλογὴ γίνεται διὰ ψηφοδελτίων.

Ὁ ὡς Βουλευτὴς ἐκλεχθησόμενος ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 63 τοῦ Συντάγματος ἰδιότητας.

"Αρθρ. 32. Οἱ κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις ἀπολαμβάνοντες τὰ δικαιώματα τοῦ ἐκλέγειν δὲν δύνανται νὰ ἐξασκήσωσι τὸ αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλην ἐκλογήν.

"Αρθρ. 33 "Ολαι αἱ πράξεις τῶν ἐκλογῶν γράφονται εἰς ἁπλοῦν χάρτην.

"Αρθρ. 34. Οἱ κληρικοὶ δὲν δύνανται νὰ ψηφηφορήσουν οὐδὲ ἐκλεχθῶσι.

"Αρθρ. 35. Πᾶσα ἐκλογή, ἥτις ἤθελεν ἐνεργηθῇ ἐναντίον τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου, δὲν ἔχει κῦρος.

"Αρθρ. 36. Ὁ παρὼν νόμος δὲν εἶναι ἀμεταβλητος.

Καὶ ἀποδεχόμενοι αὐτόν,

Ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν,

Εἰς τὸν Ἡμέτερον ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας ἀνατίθεται ἡ δημοσίευσις καὶ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Νόμου.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 18 Μαρτίου 1844.

Ο Θ Ω Ν.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
ΑΝΔ. ΛΟΝΤΟΣ

0020659433
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ

Τῆς ὁρκωμοσίας τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος.

Τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ τετάρτῳ ἔτει τῇ ἑβδόμῃ ἑβδόμῃ Μαρτίου, ὥρᾳ δευτέρᾳ μ. μ. συνῆλθον ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως οἱ Κ.Κ. πληρεξούσιοι τοῦ Ἔθνους, ὅπως δεχθῶσι τὸν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ὅρκον τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος. Παρῆσαν τὸ διπλωματικὸν σῶμα, ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου, τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἅπαντες οἱ ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἀνώτεροι πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι. Αἱ Α.Α. Μ.Μ. εἰσῆλθον, καὶ ἡ μὲν Α. Μ. ἡ Βασίλισσα μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς ἀνέβη εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ προπαρασκευασμένον θεωρεῖον, ἡ δὲ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς, προπορευομένων τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς παρ' αὐτῆς ἐπὶ τούτῳ ἐκλεχθείσης Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν Ὑπουργῶν, καὶ παρακολουθούντων τῶν Ὑπασπιστῶν καὶ Διαγγελέων Αὐτῆς, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ Θρόνου.

Ἅπαντες ἀσκεπεῖς καὶ ὄρθιοι ἐδέχθησαν μετ' ἀνευφημιῶν τὰς Α.Α. Μ.Μ.

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς καθήσας ἐπὶ τοῦ Θρόνου καὶ νεύσας πρὸς ἅπαντας νὰ καθήσωσιν εἰς τὰς ἕδρας των, ἐξερώνησε τοὺς ἑξῆς λόγους.

« Χαίρων διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς συντάξεως τοῦ πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος, ἐμφανίζομαι ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν διὰ νὰ ἐπισφραγίσω αὐτὸ διὰ τοῦ ὡρισμένου ὅρκου. »

Ἀκολούθως δὲ ἀναστὰς ὄρθιος καὶ ἀσκεπὴς, θέσας τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἔχων ἐνώπιον Αὐτοῦ τὸ Πολιτικὸν Σύνταγμα ὤμοσε τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 36 τοῦ Συντάγματος διαλαμβανόμενον Βασιλικὸν ὅρκον, ἔχοντα οὕτω·

« Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ προστατεύω τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, νὰ φυλάττω τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, καὶ νὰ διατηρῶ καὶ ὑπερασπίζω τὴν ἐθνικὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. »

Ζωηρόταται ἀνευφημίαι ἐπηκολούθησαν τὴν ὁρκοδοσίαν καὶ ἡ αἴθουσα ἀντήχησεν ἀπὸ τὸ « ζήτω ὁ Βασιλεύς ».

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς καθήσας πάλιν ἐπὶ τοῦ Θρόνου ἀπήγγειλε τὰ ἑξῆς·

« Εὔχομαι ὥστε τὸ Σύνταγμα, ὁ ἱερὸς οὗτος καὶ ἀδιάῤῥηκτος δεσμὸς μεταξὺ Βασιλέως καὶ Ἔθνους νὰ στερεώσῃ καὶ προαγάγῃ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ἑλλάδος.

«Περατωθέντος ἤδη τοῦ ἔργου, διὰ τὸ ὁποῖον συνεκάλεσα τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, κηρύττω τὴν λῆξιν αὐτῆς.»

Τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἐπανέλαβε μεγαλορώνως καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας, εἰπών «περατωθέντος ἤδη τοῦ ἔργου, διὰ τὸ ὁποῖον συνεκάλεσα τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, κηρύττω τὴν λῆξιν αὐτῆς».

Τότε αἱ Α.Α. Μ.Μ. ἀνεχώρησαν, ἡ δὲ συνεδρίασις διελύθη ἐν τῷ μέσῳ ζωηροτάτων καὶ ἐπαναλημμένων ζητωκραυγῶν.

Πρὸς βεβαίωσιν τούτων ἁπάντων, συνετάχθησαν τρία ὅμοια τοῦ παρόντος πρωτοκόλλου τῆς ὁρκωμοσίας, ὑπογεγραμμένα παρὰ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνος, παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, παρὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, παρὰ τοῦ Προέδρου καὶ τῶν μελῶν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἐξ ὧν τὸ μὲν θέλει κατατεθῆ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἐπὶ τοῦ Β. Οἴκου καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας, τὰ δὲ δύο ἕτερα θέλουν κατατεθῆ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας διὰ νὰ παραδοθῶσι τὸ μὲν εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Γερουσίας, τὸ δὲ εἰς τὸ τῆς Βουλῆς.

Ἐγένετο ἐν Ἀθήναις, τῇ 18 Μαρτίου 1844.

Ο Θ Ω Ν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐθ. Συνελεύσεως Π. ΝΟΤΑΡΑΣ.

Οἱ Ἀντιπρόεδροι
Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ, Α. ΜΕΤΑΞΑΣ, Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ,
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος, Κ. Θ. Κολοκοτρώνης, Γ. Αἰνιάν, Γ. Δοκός.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
Εὐβουλίας ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου

Κ. ΚΑΝΑΡΗΣ, Πρόεδρος τοῦ Ὑπουρ. Συμβουλίου καὶ Γραμματεὺς τῶν Ναυτικῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ, Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

ΑΝΔ. ΛΟΝΤΟΣ, ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τῶν Ἐσωτερικῶν.

ΔΡ. ΜΑΝΣΟΛΑΣ, ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ Β. Οἴκου καὶ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΛΕΩΝ ΜΕΛΑΣ, Γραμ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.